

વિજ્ઞાપના

શ્રીજીનવરેજાય નમ ॥ શ્રીજૈનધર્મી સાધુસાધવી શ્રાવકશ્રાવીકા ચતુર્વિધસંઘને પ્રથમ જ્ઞાન દર્શન ચારિત્ર તપ એ ૪ મોક્ષમાર્ગના હેતુ છે તેહમા પણ જ્ઞાન મુખ્ય છે જેહયિ હેય ફેય ઉપાદેય પદાર્થનુ જાણપણુ થાય તેહથિ પ્રથમ અભ્યાશ જ્ઞાનનો કરવો જેહથિ પરપરાયે મુક્તિના લાખનો હેતુ થાય એહબુ જાણિને મન્ય જીવના ઉપકારનિમિત્તે આ બોલચાલના ચોકમા પંક્તિરાજ પૂજ્ય શ્રીદેવજી સ્વામિના ગિણ્ય સર્વગુણાલકૃત મહારાજશ્રી ૭ લાધાજીસ્વામી પાસે શુદ્ધ કારાવી ઉપાવી પ્રસિદ્ધ કિધાંહે તેહમા સુધારતા કોઈ પણ મૂલ ચૂક રહિ હોય તો પંક્તિજન કૃપા કરી સિદ્ધાંત તથા ગ્રંથ જોઈ સુધારિ લેશે એજ માહરી વિદ્વત્સિ છે જેનમાર્ગમા જ્ઞાનપૂર્વક ક્રિયા સાફલ્ય છે વિષુ આ પુસ્તક ઉઘાડિ મુખે તથા દિવાને અજવાલે વાચબું નહિ ॥

હી મગવાનદાસ કેવલદાસ

॥ श्रीप्रकरणसंग्रहना प्रथमभागनी अनुक्रमनिका ॥

	पत्र	पृष्ठ
१ वकायनावोल	२	५०
२ नवतत्व	५	५५
३ लघुदंष्ट्रक	५०	५५
४		

॥ नमः ॥ श्रीवीतरागाय नमः ॥ श्रीपार्श्वनाथाय नमः ॥ श्रीगणधरेभ्यो नमः ॥
अथ ठकायना बोल लिख्यते ॥ पहिले बोले ॥ इंदीथावर काय ॥ १ ॥ बीजे बोले ॥
ववी थावरकाय ॥ ३ ॥ सपि थावरकाय ॥ ४ ॥ सुमति थावरकाय ॥ ५ ॥ पयावच
थावरकाय ॥ ६ ॥ जगमकाय ॥ हवे गोत्र कहेहे ॥ पृथ्वीकाय ॥ १ ॥ अपकाय ॥ २ ॥
तेजकाय ॥ ३ ॥ वाजकाय ॥ ४ ॥ वनस्पतिकाय ॥ ५ ॥ त्रसकाय ॥ ६ ॥ हवे पृ
थ्वीकायना ॥ वे भेद ॥ सुक्ष्म ॥ अने वादर ॥ सुक्ष्मते ॥ आखा लोकमा न
खाहे ॥ ते आयणी नजरे नावे ॥ झानी जाणे देखे ॥ हवे वादर पृथ्वीकायना नाम
कहेहे ॥ पहिले बोले ॥ माटीने मीठानी जात ॥ १ ॥ खमी खारानी जात ॥ ३ ॥
कालमिठ ॥ मरमीया पाढाणा नेसिझानी जात ॥ ४ ॥ दिंगलो ॥ हम्तालानी जात
॥ ५ ॥ गेरु ॥ गोपीचदननी जात ॥ ६ ॥ रत्न ॥ परवालानी जात ॥ ७ ॥ सोल
जातना रत्न ॥ आदि लेईने तेतालीस जातनी पृथ्वीकायने ॥ तेना एक कक

॥ श्रीप्रकरणसंग्रहना प्रथमभागनी अनुक्रमनिका ॥

	पत्र		पत्र
१ वकायनावोल	२	५ गुणत्राणा	५०
२ नवतत्व	५	६ मोदोदोचासत्रियो	५५
३ लघुदंमक	२०	७ अत्राणुगोलनो अल्पबहुत्व	५५
४ गतागत	४५		

वन्नी ॥ काया करेतो ॥ लाख जोजना जबुधिपमा माय नदी ॥ तेना कुल
लाख क्रोम्वे ॥ तेनु आउनु जघन्य ॥ अंतर सुहुर्तनु ॥ उत्कृष्ट सात हजार वर्षनु
तेनी दया पालीये तो ॥ अनता मौक्षना सुखपामीये ॥१॥ हवे तेउ काय तेअग्नी
तेना वे जेद । सुक्ष्म ने बादर ॥ सुक्ष्म ते आखा लोकमां भखा हे ॥ ते आपणी
नजरे न आवे ॥ हवे बादर अग्नीना नाम कहेहे ॥ पदिले बोले चूला ने भरीनी
अग्नी ॥१॥ धुमानी तापणीनी अग्नि ॥३॥ चकमक ने वीजलीनी अग्नि ॥४॥ दी
वाने उमानानी अग्नि ॥ ५ ॥ लोढा धगधगता ने अरणीनी अग्नि ॥६॥ ए आ
दिलेइने घणो जातनी अग्नि हे ॥ तेना एकतणखामां ॥ असंख्याता जीव न
गवते कहाहे ॥ तेमाथी एकेको जीव नीकलीने । खसखसना दाणा जेवन्नी ॥
काया करे तो जबुधिपमा नमाय । तेना कुल ॥ त्रण लाख क्रोम्वे ॥ तेनु आ
नु । जघन्य ॥ अंतरसुहुर्तनु ॥ उत्कृष्ट ॥ त्रण अहोरात्रिनु ॥ तेनी दया पाली

प्रमा ॥ असस्याता जीव । श्रीभगवंते कहाति ॥ जुवार ॥ तथा पीलु ॥ जे
दली पृथ्वीकाय लइये ॥ तेमाथी ॥ एकेको जीव निकलीने । पारेवा जेवने काया
करे तो ॥ एक लाख जोजननो जबुधिप ठे ॥ तेमा समाय नहो ॥ तेना कुल
बार लाख कोम ॥ तेनु आउखु ॥ जघन्य ॥ अतर सुहुत्तनु ॥ उन्कट्टु ७७ ह
जार वर्षनु ॥ तेनी दया पालीये तो मोक्षना सुख पामीये ॥ २ ॥ द्वे अपमान
ते पाणी ॥ तेना बे भेद ॥ सुक्ष्म ॥ अने वादर ॥ सुक्ष्मते ॥ आखा लोकमा न
खति ॥ ते आपणी नजरे न आवे ॥ वादर पाणीना नाम कहे ते ॥ पादिले
बोले ॥ वरसादने कराना पाणी ॥ १ ॥ जाकल ने धुमरना पाणी ॥ ३ ॥ रुया नदी
तलावना पाणी ॥ ४ ॥ दरियाने । ऊरणना । पाणी ॥ ५ ॥ खारा । खाटा । पाणी ॥ ६ ॥
मीठा मोला पाणी ॥ ७ ॥ ए आदिलेइने घणी जातना पाणी ते ॥ ते पक

वमी ॥ काया करेतो ॥ लाख जोजना जबुधिपमा माय नही ॥ तेना कुल सा
 लाख क्रोम्ले ॥ तेनुं आउनु जघन्य ॥ अंतर सुहुर्तनुं ॥ उत्कृष्ट सात हजार वर्षनुं
 तेनी दया पालीये तो ॥ अनता मोक्षना सुखपामीये ॥ १॥ हवे तेउ काय ते अग्नी
 तेना वे भेद । सुक्ष्म ने बादर ॥ सुक्ष्म ते आखा लोकमां भखां ठे ॥ ते आपणी
 नजरे न आवे ॥ हवे बादर अग्नीना नाम कहेठे ॥ पहिले बोले चूला ने भरीनी
 अग्नी ॥ १॥ धुमानी तापणीनो अग्नि ॥ ३॥ चकमक ने वीजलीनी अग्नि ॥ ४॥ दी
 वाने नुमानानी अग्नि ॥ ५ ॥ लोढा घगधगता ने अरणीनी अग्नि ॥ ६॥ ए आ
 दिलेइने घणी जातनी अग्नि ठे ॥ तेना एकतणखामां ॥ असंख्याता जीव न
 गवते कह्याठे ॥ तेमाथी एकेको जीव नीकलीने । खसखसना दाणा जेवमी ॥
 काया करे तो जबुधिपमा नमाय । तेना कुल ॥ त्रण लाख क्रोम्ले ॥ तेनुं आ
 नु । जघन्य ॥ अंतरसुहुर्तनुं ॥ उत्कृष्ट ॥ त्रण अदोरात्रिनुं ॥ तेनी दया पाली

नामा ॥ असंख्याता जीव । श्रीभगवते कथ्यान्ति ॥ जुवार ॥ तथा पीलु ॥ जे
टली पृथ्वीकाय लक्ष्ये ॥ तेमाथी ॥ एकेको जीव निकलीने । पारेवा जेवमो काया
करे तो ॥ एक लाख जोजननो जवुधिप ठे ॥ तेमा समाय नहो ॥ तेना कुल
बार लाख कोम ॥ तेनु आउखु ॥ जघन्य ॥ अतर सुहुत्तनु ॥ उत्तुरुट्टु ७७ ठ
जार वर्षनु ॥ तेनी दया पालीये तो मोक्षना सुख पामीये ॥ २ ॥ ठवे अपकान
ते पाणी ॥ तेना बे भेद ॥ सुदम ॥ अने वादर ॥ सुदमते ॥ आखा लोकमा न
स्थिति ॥ ते आपणी नजरे न आवे ॥ वादर पाणीना नाम कहे ठे ॥ पच्छिने
बोले ॥ वरसादने कराना पाणी ॥ १ ॥ जाकल ने धुमरना पाणी ॥ ३ ॥ कुरा नदी
तलावना पाणी ॥ ४ ॥ दरियाने । ऊरणना । पाणी ॥ ५ ॥ खारा । खाटा । पाणी ॥ ६ ॥
मीठा मोला पाणी ॥ ७ ॥ ए आदिलेइने घणी जातना पाणी ठे ॥ तेना एक बिडमा
असंख्याता जीव क ठे ॥

नी दया पाजीये तो मोक्षना सुख पामीये ॥ ४ ॥ पांचमे बोले वनस्पतिकाय ॥
तेना बे जेद । सुक्ष्म ॥ अने ॥ बादर सुक्ष्म ते आखा लोकमां नखावे ॥ ते आप
णी नजरे न आवे । बादरवनस्पतिकायना बे जेद ॥ प्रत्येक अने साधारण ॥
प्रत्येक कोने कहीये । सरीरे सरीरे एकेको जीव होय ॥ तेने प्रत्येक कहीये ॥
अने एक सरीरे अनंता जीव होय । तेने साधारण कहीये ॥ हवे प्रत्येकना ना
म कहेवे ॥ पहिले बोले वृक्ष ने वेलानी जात ॥ रिंगणी तलसीने गुलमनी जा
त ॥ एरमा आकना धतुरानी जात ॥ दाम्भ सेलमी ने केलानी जात ॥ धो के
वमो दाभमो ने तरणानी जात ॥ फूल कमल ने नागरेवेलनी जात ॥ बोरमी के
रमो ने कसेलानी जात ॥ जुवार बाजरो मठ मकाइनी जात ॥ ताजल जो सूवा
मोघरी वालोरफलीनी जात ॥ ए आदि लेइने घणी जातनी प्रत्येके वनस्पति
वे ॥ तेमा नगवाने त्रण प्रकारना जीव कह्यावे ॥ संख्याता ॥ असंख्याता ॥ अनं

ये तो ॥ अनन्ता मोक्षना सुख पामीये ॥ ३ ॥ हवे वायराना ये नेट । गुह्य ने
बादर ॥ सुक्ष्मते आखा लोकमा ज्ञेयाते । ते आपणी नजरे न आयो ॥ त्रे वाटर
वायराना नाम कहेते ॥ पहिले बोलि उगमणो ने आयमणो वा ॥ ७ ॥ उनर
ने दक्षीण नोवा ॥ ३ ॥ उचो निचो ने त्रिगो वा ॥ ४ ॥ वतोलियो ने मंमलीयो
वा ॥ ५ ॥ गुंजवा ने सुधवा ॥ ६ ॥ एआदिलेइने घणी जातनो वायरो ने ॥
ते सुकर वे करी हणायते ॥ उघामे मोढे बोल्ये ॥ जापट नाखवे ॥ सुपने सोये ।
जाटकवे ॥ कातवे । विजवे ॥ तालोटा वगाम्वे ॥ विजणे विजवे ॥ हांचोलि हा
चकवे ॥ आदिलेइने घणी जातना शस्त्रेकरी हणाय ते ॥ ते एकवार उघामे मो
ढे बोल्ये ॥ असंख्याता जीव हणाय ते ॥ तेमाथी एकेको जीव निकलीने ॥ वन
ना बीज जेवनी काया करेतो ॥ जंबुद्विपमा नमाय ॥ तेना कुल सातलाखक्रो
ढे ॥ तेनु आउखु । जघन्य । अतरमुहूर्तनु ॥ उत्कटु ॥ त्रणहजार वर्षनु ॥ ते

नी दया पालीये तो मोक्षना सुख घामीये ॥ ४ ॥ पाचमे बोले वनस्पतिकाय ॥
 तेना बे जेद । सुक्ष्म ॥ अने ॥ बादर सुक्ष्म ते आखा लोकमा न्ख्यावे ॥ ते आप
 णी नजरे न आवे । बादरवनस्पतिकायना बे जेद ॥ प्रत्येक अने साधारण ॥
 प्रत्येक कोने कहीये । सरीरे सरीरे एकेको जीव होय ॥ तेने प्रत्येक कहीये ॥
 अने एक सरीरे अनन्ता जीव होय । तेने साधारण कहीये ॥ हवे प्रत्येकना ना
 म कहेवे ॥ पहिले बोले वृक्ष ने वेलानी जात ॥ रिगणी तलसीने गुलमनी जा
 त ॥ एरमा आकना धतुरानी जात ॥ दाम्भ सेलमो ने केलानी जात ॥ ध्रो के
 वमो दाम्भो ने तरणानी जात ॥ फूल कमल ने नागरवेलनी जात ॥ बोरमो के
 रमो ने कसेलानी जात ॥ खुवार बाजरो मठ मकाइनी जात ॥ ताजल जो सूवा
 मोघरी वालोरफलीनी जात ॥ ए आदि लेइने घणी जातनी प्रत्येक वनस्पति
 वे ॥ तेमा भगवाने त्रण प्रकारना जीव कहावे ॥ संख्याता ॥ असंख्याता ॥ अनं

તા ॥ એ ત્રણ પ્રકારના ॥ તેની દયા પાલીયે તો મોજના સુખ પામીએ ॥ હવે સાગ્રા
રણ વનસ્પતિના નામ કહે છે ॥ પહિલે વોલે લીલફૂલ સેવાલની જાત ॥ ગા
જર મૂલાની જાત ॥ ઢુંગલી લસણની જાત ॥ આહુને ગરમરની જાત ॥ રતા
લુ પિંનાલુની જાત ॥ કંટાલો થોર સ્વરસાળી કુવાર સેલરાની જાત ॥ મોય લુ
ણીની જાત ॥ ઝગતા અકુરા અને કૂણી કાકમીની જાત ॥ એ કૂણી વનસ્પતિ
આદિ સર્વે જાતની સાધારણ વનસ્પતિ છે ॥ એક કદ મુલના કકનામાં ॥ અને
તા જીવે છે ॥ તેના કુલ અઠાવીસ લાખક્રોડ છે ॥ તેનું આગ્રહુ ॥ જયન્ય ॥ અતર
મુહુર્તનું ॥ અત્ક્રંદુ દશહજાર વર્ષનું ॥ તેની દયા પાલીયે તો મોજના સુખ પામી
યે ॥ હવે ત્રસકાયના ચાર ખેદ છે ॥ બે ઇચી તે ઇચી ॥ ચૌરચી ॥ પંચેચી ॥ હવે બે
ઇચીના બે ખેદ ॥ અપ્રજાતા ॥ અને પ્રજાતા ॥ બે ઇચી તેકોને કહીયે ॥ જેને કા
યા ॥ જીમ્યા ॥ બે ઇચી ॥ તેને બે ઇચી ॥ તેના નામ ॥ જલો ॥ કીમ્પ ॥

करमीया ॥ सरमिया । मामणमुना । अलसीया । लट । लाल । संख । ठीप । को
मा ॥ आदि लेइने घणी जातना । बेइजी जीव बे ॥ तेना कुलसातलाखक्रोम्हे ॥
तेनु आजुहुं जघन्य ॥ अंतरसुहुर्तनु उत्क्रष्टुं । बारवर्षनुं ॥ तेनी दया पालीये
तो । मोक्षना सुख पामीये ते इंदीना बे भेद । अप्रजाप्ता ॥ अने । प्रजाप्ता ॥
ते इंदी ते कोने कहीये ॥ काया । मूख । ने नासिका होय तेने । ते इंदी कहीये ॥
तेना नाम ॥ जु । लीख । चाचम । मांकम । कीमो । कंथुवा । माटला । धनेमा ।
जुवा । इतमो । गीगोमा ॥ घीमेल । गर्धिया । कानखजुरा ॥ मंकोमा ॥ एआ
दि घणी जातना ॥ ते इंदी जीव बे ॥ तेना कुल ॥ आठलाख क्रोम्हे ॥ तेनु आ
जुहु ॥ जघन्य । अंतरसुहुर्तनुं ॥ उत्क्रष्टुं । ओगणपंचासदिवसनुं ॥ तेनी दया
पालीये तो । मोक्षना सुख पामीये ॥ हवे चौरिंदीना बे भेद । ते अप्रजाप्ता । अने
प्रजाप्ता । चौइजी ते कोने कहीये ॥ जेहने काया । मुख । नासिका । अने आंख । होय

तेने चौइजी जीव कहीये । तेना नाम माखी मसला । मास । मठर । भमरा । तीम ।
 पतग । करोलीया । कसारी । वींठी । खम्माकनी । वगा । धुनीया । फ़ुदा ॥ एआदि
 घणी जातना ॥ चौइजी जीव बे ॥ तेना कुलानवलाख क्रोम बे । तेनुं आउखु । जव
 न्य । अतरसुहुर्तनुं ॥ उक्छु ॥ बमासनुं ॥ तेनी दया पालीये तो । मोक्षना सुख
 पामीये ॥ हवे पंचेजी ते कोने कहीये । जेने काया । सुख । नासिका । आख ।
 कान । ए प्रमाणे होय । तेने पंचेजी कहीये ॥ तेना बे भेद ॥ अप्रजाप्ता । अने
 प्रजाप्ता । तेनी ॥ ४॥ जात ॥ नारकी । तिर्यच । मनुष्य । देवता । तेमा ॥ २४ ॥
 भेद । नारकीना ॥ ४८ ॥ भेद । तिर्यचना ॥ ३०३ ॥ भेद मनुष्यना ॥ २९८ ॥ भेद
 देवताना ॥ वली तेमां । चार भेद ॥ भवनपति ॥ वाणव्यतर ॥ जोतपी ॥ वैमानि
 क ॥ मनुष्यना चार भेद ॥ २५ ॥ कर्मभूमीना मनुष्य ॥ ३० ॥ अकर्म भूमीना म
 नुष्य ॥ ५६ ॥ अंतरधिपना मनुष्य ॥ २४ ॥ स्थानकना समृद्धि मनुष्य ॥ ३

नारकीने देवतानी थीती ॥ जघन्य । दशहजार वर्षनी । उत्कृष्टी । त्रास सा
गरनी ॥ तिर्यंचने मनुष्यनी स्थिती । जघन्य । अतरमुहूर्तनी । उत्कृष्टी । त्राण
पत्यनी । तेनी दया पाळीये तो । मोक्षना सुख पामीये ॥ इतिश्री ठकायना

बोल सम्पूर्ण ॥

श्रीपार्श्वनाथाय नमः ॥ अथ श्रीनवतत्व लिख्यते ॥ हवे विवेकि सम्यक्दृष्टि जी
वने । नवपदार्थ जेह्वा ठे । तेह्वा । तथा रूप बुद्धिप्रमाणे गुरु आस्नायथि धार
वा ॥ ते नवपदार्थना नाम कहेठे ॥ जीवतत्व ॥ १ ॥ अजीवतत्व ॥ २ ॥ पुण्य
तत्व ॥ ३ ॥ पापतत्व ॥ ४ ॥ आश्रवतत्व ॥ ५ ॥ सवरतत्व ॥ ६ ॥ निर्जरातत्व
॥ ७ ॥ बधतत्व ॥ ८ ॥ मोक्षतत्व ॥ ९ ॥ हवे जीवतत्व ते केह्ने कढिये ॥ चैत
न्यलक्षण ॥ सदास उपयोगी ॥ असस्व्यात प्रदेशी । सुखडु खनो जाण ॥ सु
खडु खनो वेदक तेह्ने जीवतत्व कढिये ॥ १ ॥ अजीवतत्व ते केह्ने कढिये ॥

जमलच्छाण ॥ चैतन्यरहित ॥ तेदने अजीवतत्व कहिये ॥ ७ ॥ पुण्यतत्व ते शु
भ कर्माणि केली ॥ शुभ कर्मने उदये करी ॥ जेदना फल आत्माने भोगवता
मीठाजागे तेदने पुण्यतत्व कहिये ॥ ३ ॥ पापतत्व ते अशुभ कर्माणि केली ॥
अशुभ कर्मने उदये करी ॥ जेदना फल आत्माने भोगवता कष्टा लागे । तेद
ने पापतत्व कहिये ॥ ४ ॥ आश्रवतत्व ते । अव्रतने अपचखाणे करी । विषय
कपायने सेवेकरी ॥ आत्मारूप तलावनेविषे ॥ इन्द्रियादिक घमनाले विजेकरी ।
कर्म पापरूप जलनो प्रवाह आवे । तेदने आश्रवतत्व कहिये ॥ ५ ॥ सवरतत्व
ते जीवरूप तलावनेविषे ॥ कर्मरूप जल आवता व्रतपचखाणादिक द्वार देवेकरी
रोकीये ॥ तेदने सवरतत्व कहिये ॥ ६ ॥ निर्जरातत्व ते ॥ आत्माना प्रदेशयि
वार भेदे तपस्यायेकरी देशयिकि कर्मनु निर्जरबु जरीने छुर थाबु ॥ तेदने निर्ज
रातत्व कहिये ॥ ७ ॥ बंधतत्व ते । आत्माना प्रदेवाने कर्मपुञ्जकना वल्ल स्त्रीरनी

रनीपरे ॥ लोहपिण्ड अग्निनी परे । लोलीभूत थइ बंधाय ॥ तेहने बधतत्व कहि
ये ॥ ७ ॥ मोक्षतत्व ते सकल आत्माना प्रदेशथि ॥ सकल कर्मनु छुटवु ॥ सक
ल बधनु मुकाववु ॥ सकल कार्यनि सिद्धि थाय ॥ तेहने मोक्षतत्व कहिये ॥ ए ॥
ए नव पदार्थनु जाणपणुं ॥ तेहने तत्व कहिये ॥ हवे जीवनो एक भेद हे ॥ स
कल जीवोनु चैतन्य लक्षण एक हे ॥ ते माटे संग्रहनये करी । एक भेदे जीव क
हिये ॥ तथा बे प्रकारे पण जीव कहिये ॥ त्रस ॥ १ ॥ थावर ॥ २ तथा ॥ सि
द्ध ॥ २ ॥ ने ससारी ॥ २ ॥ तथा त्रण भेदे जीव ॥ स्त्रीवेद ॥ २ ॥ पुरुषवेद ॥ २
नपुसकवेद ॥ ३ ॥ तथा । भवसिद्धिया ॥ २ ॥ अभवसिद्धिया ॥ २ ॥ नोभवसिद्धि
य नो अभवसिद्धिया ॥ ३ ॥ तथा च्यार भेदे जीव ॥ नारकी ॥ २ ॥ तिर्यच ॥ २ ॥
मनुष्य ॥ ३ ॥ देवता ॥ ४ तथा ॥ चक्षुदर्शनी ॥ २ ॥ अचक्षुदर्शनी ॥ २ ॥ अ
वधिदर्शनी ॥ ३ केवलदर्शनी ॥ ४ ॥ तथा पांचप्रकारे जीव ॥ एकेडिय ॥ २ ॥ बे

इन्द्रिय ॥१॥ तेन्द्रिय ॥३॥ चञ्चरिन्द्रिय ॥४॥ पञ्चैन्द्रिय ॥५॥ तथा । सजोगी ॥२॥
 मनजोगी ॥ १ ॥ वचनजोगी ॥ ३ ॥ कायजोगी ॥ ४ ॥ अजोगी ॥ ५ ॥ तथा ।
 ठ प्रकारे जीव ॥ पृथ्वीकाय ॥ १ ॥ अपकाय ॥ २ ॥ तेजकाय ॥ ३ ॥ वायुकाय
 ॥ ४ ॥ वनस्पतिकाय ॥ ५ ॥ त्रसकाय ॥ ६ ॥ तथा ॥ सकपायी ॥ १ ॥ कोढ़क
 पायी ॥ २ ॥ मानकपायी ॥ ३ ॥ मायाकपायी ॥ ४ ॥ लोभकपायी ॥ ५ ॥ अ
 कपायी ॥ ६ ॥ तथा सात प्रकारे जीव । नारकी ॥ १ ॥ तिर्यच ॥ २ ॥ तिर्यचणी
 ॥३॥ मनुष्य ॥ ४ ॥ मनुष्यणी ॥ ५ ॥ देवता ॥ ६ ॥ देवी ॥७॥ तथा । आठ प्र
 कारे जीव ॥ सलेशी ॥ १ ॥ कृष्णलेशी ॥ २ ॥ निललेशी ॥ ३ ॥ कापुतलेशी
 ॥ ४ ॥ तेष्ठुलेशी ॥ ५ ॥ पद्मलेशी ॥ ६ ॥ शुक्ललेशी ॥ ७ ॥ अलेशी ॥ ८ ॥
 तथा नव । प्रकारे जीव ॥ पृथ्वी ॥१॥ अप ॥२॥ तेज ॥३॥ वायु ॥४॥ वनस्पति
 ५॥ वेन्द्रिय ॥६॥ तेन्द्रिय ॥७॥ चञ्चरिन्द्रिय ॥८॥ पञ्चैन्द्रिय ॥९॥ तथा दश जेदे जी

ॐ ॥३॥ च

वैद्विज्य ॥१॥ त

व ॥ ऐक्यिज्य ॥२॥ ने । प्रजाप्ता । ने ।

ए ५ ना अप्रजाप्ता । ने । प्रजाप्ता । एवं ॥ २० ॥ तथा ॥ इग्यार भेदे जीव ॥

ऐक्यिज्य ॥ २ ॥ वैद्विज्य ॥ १ ॥ ते इद्विज्य ॥ ३ ॥ चतुर्विज्य ॥ ४ ॥ नारकी ॥ ५ ॥

ऐक्यिज्य ॥ २ ॥ वैद्विज्य ॥ १ ॥ ते इद्विज्य ॥ ३ ॥ ज्योतषी ॥ २० ॥

ऐक्यिज्य ॥ २ ॥ वैद्विज्य ॥ १ ॥ ते इद्विज्य ॥ ३ ॥ ज्योतषी ॥ २० ॥

ऐक्यिज्य ॥ २ ॥ वैद्विज्य ॥ १ ॥ ते इद्विज्य ॥ ३ ॥ ज्योतषी ॥ २० ॥

ऐक्यिज्य ॥ २ ॥ वैद्विज्य ॥ १ ॥ ते इद्विज्य ॥ ३ ॥ ज्योतषी ॥ २० ॥

ऐक्यिज्य ॥ २ ॥ वैद्विज्य ॥ १ ॥ ते इद्विज्य ॥ ३ ॥ ज्योतषी ॥ २० ॥

ऐक्यिज्य ॥ २ ॥ वैद्विज्य ॥ १ ॥ ते इद्विज्य ॥ ३ ॥ ज्योतषी ॥ २० ॥

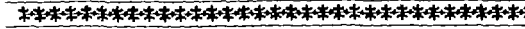
ऐक्यिज्य ॥ २ ॥ वैद्विज्य ॥ १ ॥ ते इद्विज्य ॥ ३ ॥ ज्योतषी ॥ २० ॥

ऐक्यिज्य ॥ २ ॥ वैद्विज्य ॥ १ ॥ ते इद्विज्य ॥ ३ ॥ ज्योतषी ॥ २० ॥

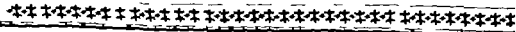
ने । प्रजाप्तो ॥ ६ ॥ ते इडियनो । अप्रजाप्तो ॥ ७ ॥ ने । प्रजाप्तो ॥ ८ ॥ चतुरि
डियनो अप्रजाप्तो ॥ ९ ॥ ने प्रजाप्तो ॥ १० ॥ असंझी पंचेडियनो अप्रजाप्तो
॥ ११ ॥ ने प्रजाप्तो ॥ १२ ॥ संझी पंचेडियनो अप्रजाप्तो ॥ १३ ॥ ने प्रजाप्तो
॥ १४ ॥ हवे व्यवहार विस्तार नये करीने पांचसेत्रेसठ भेट जीवना कहे ते ॥
तेहमा त्रणसें ने त्रण भेद मनुष्यना ॥ एकसोअठाणु भेद देवताना ॥ अम
ताजीस भेद तिर्यचना ॥ चण्ड भेद नारकीना ॥ ए ॥ ५६३ ॥ भेट जीवना ॥
हवे तेहमा ॥ मनुष्यना ॥ ३०३ ॥ भेद कहेते ॥ ते ॥ १५ ॥ कर्म भूमिना मनु
ष्य ॥ ३० ॥ अकर्मभूमिना मनुष्य ॥ ५६ ॥ अंतर विपना मनुष्य ॥ एव
॥ १०१ ॥ क्षेत्रना गर्भज मनुष्यना ॥ अप्रजाप्ता । ने प्रजाप्ता ॥ एव ॥ २०२ ॥
ने एकसोने एक क्षेत्रना ससुर्भि मनुष्यना । अप्रजाप्ता ॥ एव ॥ ३०३ ॥ भेद
मनुष्यना ॥ हवे कर्मभूमि ते केहने कहेये ॥ अस्ती ॥ २ ॥

मनुष्य कहि
करी जीवे तेहने कर्मभूमिनां ॥ १५ ॥ एवं ॥ १५ ॥ ते क
॥ ३ ॥ ए ॥ ३ ॥ प्रकारना व्यापारे ॥ ५ ॥ इरवतने ॥ ५ ॥ महांविदेह ॥ २ ॥ भरत ॥ १॥
ये ॥ ते ॥ ५ ॥ भरत ॥ ५ ॥ जंबुद्विप ते ॥ तेहमां ॥ २ ॥ भरत ॥ १॥
र्मभूमि किहा ते ॥ एकलाख जोजननो जंबुद्विपमां ते ॥ तेहने
इरवत ॥ २ ॥ महांविदेह ॥ ३ ॥ क्षेत्र कर्मभूमिनां जंबुद्विपमां जोज
फरतो ॥ वे लाख जोजननो लवण समुद्र ते ॥ तेहने फरतो च्यारलाख जोज
ननो धातकीखंमद्विप ते ॥ तेहमां ॥ ५ ॥ भरत ॥ ५ ॥ इरवत ॥ ५ ॥ महांविदेह
ते ॥ तेहने फरतो ॥ ५ ॥ लाख जोजननो ॥ कालोदधि समुद्र ते ॥ तेहने फरतो ॥ ५ ॥ ५
॥ ५ ॥ लाख जोजननो ॥ अर्धपुष्कर ॥ द्विप ते ॥ तेहमां ॥ ५ ॥ भरत ॥ ५ ॥ पनर कर्मभूमिना
रवत ॥ ५ ॥ महांविदेह ते ॥ एवं ॥ ३ ॥ ने ॥ ३ ॥ पनर कर्मभूमि ते के
मनुष्य कहा ॥ हवे ॥ ३० ॥ अकर्मभूमिना मनुष्य कहेते ॥ अकर्मभूमि ते के
हने कहिये ॥ ३ ॥ कर्मरहित ॥ दशप्रकारना कल्पवृक्षकरीने जीवे ॥ तेहने अक

મેમૂમિના મનુષ્ય કહિયે ॥ તે કેટલા છે ॥ ૫ ॥ દેમવય ॥ ૫ ॥ દેમવય ॥ ૫ ॥
 હરિવાસ ॥ ૫ ॥ રમકવાસ ॥ ૫ ॥ દેવકુરુ ॥ ૫ ॥ ઉતરકુરુ ॥ ૫ ॥ ૩૦ ॥ હવે
 જબુધિપમા ॥ ૨ ॥ દેમવય ॥ ૨ ॥ દેમવય ॥ ૨ ॥ હરિવાસ ॥ ૨ ॥ રમકવાસ
 ॥ ૨ ॥ દેવકુરુ ॥ ૨ ॥ ઉતરકુરુ ॥ ૨ ॥ ૬ ॥ દેવજબુધિપમા છે ॥ ધાતકિસ્
 મ્મા ॥ બેબે જાણવા ॥ ૨૬ ॥ અર્ધપુષ્કર ધિપમા ॥ બેબે ॥ જાણવા ॥ ૩૦ ॥
 અકર્મમિનામનુષ્ય કહ્યા ॥ હવે ટપન અતરધિપના મનુષ્ય કહેતે ॥
 જબુધિપના ઝરતલેત્રાનિ મર્યાદાનો કરણદાર ॥ હુલ હિમવતનામા પર્વત છે ॥ તે
 પીલાસોનામય છે ॥ તે સો જોજનનો ડુંચો છે ॥ સો ગાઝનો ડમો છે ॥ એકદ
 જાર નાવન જોજન ને બાર કલાનો પહોલો છે ॥ ચોવિશહજાર નવશેનત્રિશ જો
 જનનો લાલો છે ॥ તેહને પૂર્વપશ્ચિમને છેદને બેબે મઠા નિકલિ છે ॥ એકેકિ ન
 ઢા ચોરાસીશે ચોરાસીશે જોજનની જાઝેરી લાંબી છે ॥ તે એકેકિ

तस्मात् अंतरधिपा ठे ॥ ते अंतरधिपा किहां ठे ॥ जगतीना कोटथ ॥ ३००॥
जोजन जाइये । तिवारे पढ्लो अंतरधिपो आवे ॥ ते ॥ ३००॥ जोजननो लां
बो ने पढ्लो ठे ॥ तिहांथि ॥ ४००॥ जोजन जाइये । तिवारे बिजो अंतरधिपो
आवे ॥ ते ॥ ४००॥ जोजननो लांबो ने पढ्लो ठे ॥ तिहांथि ॥ ५००॥ जोजन
जाइये तिवारे ॥ त्रिजो अंतरधिपो आवे ॥ ते ॥ ५००॥ जोजननो लांबो ने प
ढ्लो ठे ॥ तिहांथि बसे जोजन जाइये तिवारे ॥ चोथो अंतरधिपो आवे ॥ ते
॥ ६००॥ जोजननो लांबो ने पढ्लो ठे ॥ तिहांथि ॥ ७००॥ जोजन जाइये
तिवारे । पाचमो अंतरधिपो आवे ॥ ते ॥ ७००॥ जोजननो लांबो ने पढ्लो
ठे ॥ तिहांथि ॥ ८००॥ जोजन जाइये तिवारे बरो अंतरधिपो आवे ॥ ते ॥ ८००॥
जोजननो लांबो ने पढ्लो ठे ॥ तिहांथि ॥ ९००॥ जोजन जाइये तिवारे । सा
तमो अंतरधिपो आवे ते ॥ ९००॥ जोजननो लांबो ने पढ्लो ठे ॥ एवं । सात

મંમૂમિના મનુષ્ય કહિયે ॥ તે કેટલા છે ॥ ૫ ॥ હેમવય ॥ ૫ ॥ ઇરણવય ॥ ૫ ॥
 હરિવાસ ॥ ૫ ॥ રમકવાસ ॥ ૫ ॥ દેવકુરુ ॥ ૫ ॥ ઉતરકુરુ ॥ ૫ ॥ ૩૦ ॥ હવે
 જંબુધિપમા ॥ ૨ ॥ હેમવય ॥ ૨ ॥ ઇરણવય ॥ ૨ ॥ હરિવાસ ॥ ૨ ॥ રમકવાસ
 ॥ ૨ ॥ દેવકુરુ ॥ ૨ ॥ ઉતરકુરુ ॥ ૨ ॥ ૬ ॥ વૈત્રજંબુધિપમા છે ॥ ધાતકિસ
 મ્મા । વૈવે જાણવા ॥ ૩૦ ॥ અર્ધપુષ્કર ધિપમા । વૈવે । જાણવા ॥ ૩૦ ॥
 અકર્મમૂમિનામનુષ્ય કહ્યા ॥ હવે તપન અતરધિપના મનુષ્ય કહે છે ॥
 જંબુધિપના ખરતલેત્રાનિ મર્યાદાનો કરણદાર । હુલ હિમવતનામા પર્વત છે ॥ તે
 પીલાસોનામય છે ॥ તે સો જોજનનો ઊંચો છે ॥ સો ગાઝનો ઊંચો છે ॥ એક
 જાર બાવન જોજન ને બાર કલાનો પહોલો છે ॥ ચૌવિશહજાર નવશેબત્રિશ જો
 જનનો લાવો છે ॥ તેહને પૂર્વપશ્ચિમને તેહને વૈવે માઢા નિકલિ છે ॥ એકેકિ મા
 ઢા ચોરાસીશે ચોરાસીશે જોજનની જાઝેરી લાવિ છે ॥ તે એકેકિ માઢાઝપરે ॥ સા

पजे ॥ २० ॥ विगयजीव कलेवरे सुवाते ॥ मनुष्यना कलेवर उपजे ॥ २१ ॥
 इतिपुरिससजोगेसुवाते स्त्री पुरुषना संजोगमां उपजे ॥ २२ ॥ नगरनिधमणेशु
 वाते नगरनी खालोमा उपजे ॥ २३ ॥ सबेसुचेव असुइवाणेशुवाते सर्व मनुष्य
 संबंधि अशुचिस्थानकोमां उपजे ॥ २४ ॥ एवं ॥ २०२ ॥ क्षेत्रनासमुर्बिम मनु
 ष्य अप्रजाप्ता ॥ एवं । सर्व मिली ॥ ३०३ ॥ जेद मनुष्यना कहा ॥ हवे देवता
 ना ॥ २०४ ॥ जेद कहे ॥ तेहमां । दश जवनपतिना नाम ॥ असुस्कुमार ॥ २ ॥
 नागकुमार ॥ १ ॥ सुवणकुमार ॥ ३ ॥ विज्जुकुमार ॥ ४ ॥ अग्निकुमार ॥ ५ ॥ अग्नि
 पकुमार ॥ ६ ॥ उदधिकुमार ॥ ७ ॥ दिशकुमार ॥ ८ ॥ पवनकुमार ॥ ९ ॥ थ
 णितकुमार ॥ १० ॥ हवे ॥ ११ ॥ परमाधामिना नाम कहे ॥ अंब ॥ १ ॥ अंबरिस
 ॥ २ ॥ शाम ॥ ३ ॥ सबल ॥ ४ ॥ रुद्र ॥ ५ ॥ वैरुद्र ॥ ६ ॥ काळ ॥ ७ ॥ महाकाळ ॥ ८ ॥ अ
 क्षिपत्र ॥ ९ ॥ धनुष ॥ १० ॥ कुंज ॥ ११ ॥ बालु ॥ १२ ॥ वेतरणी ॥ १३ ॥ खरस्वर ॥ १४

ચોકુ ॥ ૬૬ ॥ અંતરધિપા જાણવા ॥ એમજ દરવતલ્લેત્રાનિ મર્યાદાનો કરણહાર
શિખરીનામા પર્વત છે ॥ તે ચુલ દ્વિમવંત ઈરિલો જાણવો ॥ તિહાં પણ ॥ ૬૭ ॥
અંતરધિપા છે ॥ અઠાવિંશ હ ॥ ૫૬ ॥ અંતરધિપા જાણવા ॥ અંતરધિપા તે કે
હને કહિયે ॥ હેતે સમુદ્ર છે ॥ અને ઉપર અધર ઢાઢામાં ધિપાના રહેનાર છે ॥
મોટે અંતર ધિપાના મનુષ્ય કહિયે ॥ હવે ॥ ૨૦૨ ॥ લેત્રના સમુર્ધિમ મનુષ્ય
॥ ૨૪ ॥ સ્થાનકમા ઉપજે છે ॥ તે કહે છે ॥ ઉચ્ચારે સુવાતે ॥ વર્ધિનિતમા ઉપજે ॥ ૨ ॥
પાસવણે સુવાતે લઘુનિતમાં ઉપજે ॥ ૬ ॥ ચેલેસુવાતે ॥ વલસામાં ઉપજે
॥ ૩ ॥ સંધાણે સુવાતે લિટમાં ઉપજે ॥ ૪ ॥ વંતે સુવાતે વમનમાં ઉપજે ॥ ૫ ॥
પીતે સુવાતે નિલા પિલા પીતમા ઉપજે ॥ ૬ ॥ પુદ્ગલ સુવાતે ॥ પરુમાં ઉપજે ॥ ૭ ॥
સોણિય સુવાતે રુધિરમાં ઉપજે ॥ ૮ ॥ સુકેસુવાતે વિર્યમાં ઉપજે ॥ ૯ ॥ સુક્રપો
ગલપરિસામિયસુવા ॥ વિર્યાદિકના પુંઝલસુકાણાતે ફિરિન્નિબ્રાયાય

॥ ३ ॥ वरुण ॥ ४ ॥ गर्दतोया ॥ ५ ॥ तोपिया ॥ ६ ॥ अव्यावाधा ॥ ७ ॥ अ
॥ ३ ॥ बरुण ॥ ४ ॥ गर्दतोया ॥ ५ ॥ तोपिया ॥ ६ ॥ अव्यावाधा ॥ ७ ॥ सनकु
॥ ३ ॥ रिता ॥ ए ॥ बार देवलोकना नाम ॥ सुधर्म ॥ २ ॥ इशान ॥ १ ॥ स
॥ ५ ॥ रिता ॥ ए ॥ बार देवलोक ॥ ५ ॥ लंतक ॥ ६ ॥ महाशुक्र ॥ ७ ॥ स
मार ॥ ३ ॥ मोहेज ॥ ४ ॥ ब्रह्मलोक ॥ ५ ॥ आरण ॥ २२ ॥ अमुय ॥ २१ ॥
हसार ॥ ५ ॥ आपत ॥ ए ॥ प्राणत ॥ २० ॥ आराए ॥ ३ ॥ सुमाणसे ॥ ४ ॥
नव ग्रीवेकना नाम ॥ नदे ॥ २ ॥ मुनेदे ॥ १ ॥ सुजाए ॥ २ ॥ जशोधरे
प्रियदर्शणे ॥ ५ ॥ सुदर्शने ॥ ६ ॥ आमोदे ॥ ७ ॥ सुपम्बिद्धे ॥ ८ ॥ जयंत
॥ ए ॥ पाच अनुतर विमानना नाम ॥ विजय ॥ २ ॥ जातना देवता अप्र
॥ ३ ॥ अपराजित ॥ ४ ॥ सर्वार्थसिद्ध ॥ ५ ॥ ए ॥ एए ॥ जातना कद्या ॥ द्वे ति
जाप्ता । ने ॥ एए ॥ जातना प्रजाप्ता । एव ॥ २एए ॥ भेद देवताना कद्या ॥ ४ ॥
र्यचना ॥ ४८ ॥ भेद केहे ॥ पृथ्वी ॥ २ ॥ पाणि ॥ १ ॥ तेज ॥ ३ ॥ वाग ॥ ४ ॥
ए ॥ ४ ॥ सुक्ष्म । ने ॥ ४ ॥ बादर ॥ एवं ॥ ५ ॥ ना । अप्रजाप्ताने ॥ ६ ॥ प्रजा

॥३ ॥५ मारु हस न कि = = ॥३॥

महाघोष ॥ १५ ॥ सोल वाणव्यंतरना नाम ॥ पिशाच ॥ १ ॥ भूत ॥ १५ ॥ जच्च ॥ ३ ॥ रा
क्षस ॥ ४ ॥ किन्नर ॥ ५ ॥ किंपुरिस ॥ ६ ॥ महोरगा ॥ ७ ॥ गधर्व ॥ ८ ॥ आणपत्नी ॥ ९ ॥
पाणपत्नी ॥ १० ॥ इसिवाइ ॥ ११ ॥ भूइवाइ ॥ १२ ॥ कदिय ॥ १३ ॥ महाकंदि
य ॥ १४ ॥ कोइंन ॥ १५ ॥ पयंगदेव ॥ १६ ॥ दश जंभकाना नाम ॥ आणजंभ
का ॥ १ ॥ पाणजंभका ॥ २ ॥ लयणजंभका ॥ ३ ॥ शयणजंभका ॥ ४ ॥ वड्ढजं
भका ॥ ५ ॥ पुण्णजंभका ॥ ६ ॥ फलजंभका ॥ ७ ॥ पुण्ण फलजंभका ॥ ८ ॥
विण्णुजंभका ॥ ९ ॥ अवियत जंभका ॥ १० ॥ ज्योतिपीना ॥ १० ॥ नाम ॥
चंडमा ॥ १ ॥ सूर्य ॥ २ ॥ ग्रह ॥ ३ ॥ नक्षत्र ॥ ४ ॥ तारा ॥ ५ ॥ ए ॥ ५ ॥ चल
ते अठि धिपमां ठे । ने ॥ ५ ॥ स्थिर ते अठि धिपबाहिर ठे ॥ एवं ॥ १० ॥ हवे
॥ ३ ॥ किल्बिषिना नाम ॥ त्रण पलिया ॥ १ ॥ त्रण सागरिया ॥ २ ॥ तेर सा
गरिया ॥ ३ ॥ नव लोकातिकना नाम ॥ साएस्सत ॥ १ ॥ अम्मिल्ल ।

॥७॥ ना प्रजाप्ता । एवं ॥ २४ ॥

कह्या ॥ एव ।
॥ ५६३ ॥ भेद जीवना जाणवा ॥ इति जीवतत्वं समाप्तं ॥ २ ॥ हवे अजीविना
॥ २४ ॥ भेद कहेहे ॥ धर्मास्तिकायनो स्कंध ॥ २ ॥ देश ॥ ५ ॥ प्रदेश ॥ ३ ॥
अधर्मास्तिकायनो ॥ स्कंध ॥ ४ ॥ देश ॥ ५ ॥ प्रदेश ॥ ६ ॥ आकाशास्ति काय
नो स्कंध ॥ ७ ॥ देश ॥ ८ ॥ प्रदेश ॥ ९ ॥ अक्षसमयकाल ॥ २० ॥ ए ॥ २० ॥ भेद
अरूपि अजीविना कह्या ॥ हवे रूपि अजीविना ॥ ४ ॥ भेद कहेहे ॥ पुञ्जलास्ति
काय ॥ नो स्कंध ॥ २१ ॥ देश ॥ २२ ॥ प्रदेश ॥ २३ ॥ परमाणुपुञ्जल ॥ २४ ॥ एवं
॥ २४ ॥ हवे व्यवहार विस्तारनयेकरी ॥ ५६० ॥ भेद अजीवतत्त्वना कहेहे ॥ तेहमां
॥ ३० ॥ भेद । अरूपि अजीविना कहेहे ॥ धर्मास्तिकाय व्यव्यथकि ॥ २ ॥ क्षेत्रथकि
लोक प्रमाणे ॥ ५ ॥ कालथकि अनादिअनत ॥ ३ ॥ भावथकि । अवर्णे अगंधे ।
अरसे । अफासे । अमुर्ति ॥ ४ ॥ गुणथकि चक्षणसहाय ॥ ५ ॥ अधर्मास्तिकाय ५

ता ॥ एवं ॥ २६ ॥ वनस्पतिना ॥ ३ ॥ भेद ॥ सुक्ष्म ॥ २ ॥ प्रत्येक ॥ ७ ॥ ने ।
 साधारण ॥ ३ ॥ ए ॥ ३ ॥ ना । अप्रजाप्ता ने ॥ ३ ॥ ना । प्रजाप्ता ॥ एव ॥ ६ ॥
 एव ॥ ७७ ॥ ऐक्येयना ॥ त्रण विकलेय्य ॥ वे इय्य ॥ २ ॥ ते इय्य ॥ ७ ॥
 चरिण्य ॥ ३ ॥ ए ॥ ३ ॥ ना । अप्रजाप्ता ने ॥ ३ ॥ ना । प्रजाप्ता । ए ॥ ६ ॥ एवं ॥ ७ ॥
 जलचर ॥ २ ॥ थलचर ॥ ७ ॥ त्रपर ॥ ३ ॥ भुजपर ॥ ४ ॥ खेचर ॥ ५ ॥ ए ॥ ५ ॥
 समुर्भिम नो ॥ ५ ॥ गर्भज ॥ एवं ॥ २० ॥ ना । अप्रजाप्ता ने ॥ २० ॥ ना । प्र
 जाप्ता ॥ एव ॥ ७० ॥ एव ॥ ४८ ॥ भेद तिर्यचना कदा । हवे ॥ २४ ॥ भेद ना
 रकिना कहेते ॥ सात नरकना नाम ॥ घमा ॥ २ ॥ वंशा ॥ ७ ॥ शिला ॥ ३ ॥
 अजणा ॥ ४ ॥ रिता ॥ ५ ॥ मद्या ॥ ६ ॥ माघवइ ॥ ७ ॥ हवे ॥ ७ ॥ ना गोत्र
 रत्नप्रजा ॥ २ ॥ शर्करप्रजा ॥ ७ ॥ वालुप्रजा ॥ ३ ॥ पंकप्रजा ॥ ४ ॥ धुमप्र
 जा ॥ ५ ॥ तमप्रजा ॥ ६ ॥ तमतमाप्रजा ॥

गंध ॥५॥ रस ॥५॥ संगण ॥७॥ स्पर्श ॥५॥ एवं । विश- वा सो ॥ ६ ॥ ॥१॥ ५ घ
 ने । सुरभिगंध ॥ २ ॥ दुर्निगंध ॥ १ ॥ एकेका गंधमाहि त्रैविश त्रैविश त्रैद
 लानि ॥५॥ वर्ण ॥५॥ रस ॥५॥ संगण ॥७॥ स्पर्श ॥५॥ एवं ॥ १३ ॥ दुर्बेतालिश
 लानि ॥५॥ वर्ण ॥५॥ रस ते ॥ विखो ॥ २ ॥ कन्वो ॥ १ ॥ कसायलो
 त्रैद जाणवा ॥ ६ ॥ ५ ॥ रस ते ॥ विखो ॥ २ ॥ कन्वो ॥ १ ॥ कसायलो
 ॥३॥ खाटो ॥४॥ भित्तो ॥५॥ एकेका रसमां वीश वीश त्रैद लानि ॥५॥ संगण ॥ परिमन्ज
 गंध ॥५॥ संगण ॥७॥ स्पर्श ॥५॥ एवं । वीश पंचा सो ॥ ६ ॥ ॥५॥ आयतसंगण ॥५॥
 संगण ॥२॥ वटसंगण ॥ १ ॥ त्रंश ॥ ३ ॥ चतुरस ॥ ४ ॥ आयतसंगण ॥५॥
 एकेका संगणमां वीश वीश त्रैद लानि ॥५॥ वर्ण ॥ १ ॥ ॥५॥ गंध ॥ ५ ॥ रस ॥७॥
 स्पर्श ॥ एवं । वीश पंचा सो ॥ ६ ॥ ॥५॥ खरखरो ॥२॥ सुहालो ॥१॥
 स्पर्श ॥ एवं । वीश पंचा सो ॥ ६ ॥ ॥५॥ चोपन्धो ॥७॥ दुखो ॥७॥
 नारि ॥ ३ ॥ ॥५॥ टाढो ॥ ४ ॥ ॥५॥ वण ॥५॥ गंध ॥५॥ रस ॥५॥ सं
 एकेका स्पर्शमा । त्रैविश त्रैद लानि ॥५॥ वर्ण ॥५॥ गंध ॥५॥ रस ॥५॥ सं

व्यथकि एक ॥६॥ क्षेत्रथकि लोकप्रमाणे ॥७॥ कालथकि अनादिअनंत ॥८॥
भावथकि अवर्णे । अरसे । अफासे । अमुर्ति ॥९॥ गुणथकि स्थिर
भावथकि अवर्णे । अरसे । अफासे । अमुर्ति ॥१०॥ क्षेत्रथकि लोकालोक
सहाय ॥११॥ आकाशास्तिकाय व्यवथकि एक ॥१२॥ क्षेत्रथकि अवर्णे । अरसे ।
प्रमाणे ॥१३॥ कालथकि अनादिअनंत ॥१४॥ गुणथकि अवगाहनादान ॥१५॥
धे । अरसे । अफासे । अमुर्ति ॥१६॥ क्षेत्रथकि अठिदियप्रमाणे ॥१७॥ का
हवेकाल व्यवथकि अनेक ॥१८॥ क्षेत्रथकि अवर्णे । अरसे । अफासे ।
लयकि अनादिअनंत ॥१९॥ गुणथकि वर्तनालक्षण ॥२०॥ एवं ॥२१॥ पूर्व
अमुर्ति ॥२२॥ गुणथकि वर्तनालक्षण ॥२३॥ एवं ॥२४॥ जेद
कह्या ते ॥२५॥ जेदअरूपि अजीवना जाणवा । हवे ॥२६॥ जेद
रूपि अजीवना कहेते तेहमा । वर्णे ॥२७॥ कालो ॥२८॥ रातो ॥२९॥
पिळो ॥३०॥ घोळो ॥३१॥ एकेका

अंग उपांग ॥१४॥ आहारकना अंग उपांग ॥१५॥ वैज्ररिषन्नाराचसधयाण
 ॥१६॥ समवृंशसंताण ॥१७॥ शुभवर्ण ॥१८॥ शुभगंध ॥१९॥ शुभरस ॥२०॥
 शुभस्पर्श ॥२१॥ अगुरुलघुनाम ॥२२॥ पराधातनाम ॥२३॥ उस्वासनाम ॥२४॥
 आतापनाम ॥२५॥ उद्योतनाम ॥२६॥ शुभचालवानि गति ॥२७॥ निर्माणनाम
 ॥२८॥ त्रसनाम ॥२९॥ वादरनाम ॥३०॥ पर्जासनाम ॥३१॥ प्रत्येकनामा ॥३२॥
 स्थिरनाम ॥३३॥ शुभनाम ॥३४॥ सौभाग्यनाम ॥३५॥ सुस्वरनाम
 ॥३६॥ आदेयनाम ॥३७॥ जशोकीर्तिनाम ॥३८॥ देवतानुं आजपुं ॥३९॥
 मनुष्यनुं आजपुं ॥४०॥ तिर्य्यचनुं आजपुं सुगलवत् ॥४१॥ तिर्थकरनामकर्म
 ॥४२॥ एवं ॥४३॥ भेद पुण्यता जाणवा ॥ इति पुण्यतत्वं समाप्तं ॥४४॥ द्वे
 ॥४५॥ प्रकारे पाप उपराजे ते कहेहे ॥ प्राणतिपात ॥१॥ मृषावाद ॥२॥
 अदत्तादान ॥३॥ मैथुन ॥४॥ परिग्रह ॥५॥ क्रोध ॥६॥ मान ॥७॥ माया

ताण ॥ ६ ॥ स्पर्श ॥ एवं ॥ ७ ॥ भेद लाप्ते । खरखरामाखरखरोने सुंढालो वे व
 र्जवा ॥ एमवेवे स्पर्श वर्जवा ॥ एवं ॥ ७३ ॥ अठा ॥ २८४ ॥ एव सर्व मिलि
 ने ॥ ५३० ॥ भेदरूपि अजीवना ॥ एव सर्व मिलिने ॥ ५६० ॥ भेद । अजीवना
 जाणवा ॥ इति अजीवतत्व समाप्त ॥ ७ ॥ हवे नव भेदे पुण्यउपराजे ते कहे
 ठे ॥ अन्नपुत्रे ॥ ४ ॥ पाणपुत्रे ॥ ७ ॥ लयणपुत्रे ॥ ३ ॥ शयणपुत्रे ॥ ४ ॥ व
 त्पुत्रे ॥ ५ ॥ मनपुत्रे ॥ ६ ॥ वचनपुत्रे ॥ ७ ॥ कायपुत्रे ॥ ८ ॥ नमस्कार पु
 त्रे ॥ ९ ॥ ए ॥ १० ॥ भेदे पुण्य उपराजे ॥ तेहना शुभ फल ॥ ४७ ॥ भेदे जो
 गवे ॥ आतावेदनिय ॥ २ ॥ उच गोत्र ॥ ७ ॥ मनुष्यगति ॥ ३ ॥ मनुष्यानु
 पूर्व्वी ॥ ४ ॥ देवतानि गति ॥ ५ ॥ देवानुपूर्व्वी ॥ ६ ॥ पंचेन्द्रियनि जाति ॥ ७ ॥
 उदारिक शरिर ॥ ८ ॥ वैक्रेय शरिर ॥ ९ ॥ अदारक शरिर ॥ २० ॥ तेजस श
 रिर ॥ २२ ॥ कार्मण शरिर ॥ २७ ॥ उदारिकना अंग उपाग ॥ २३ ॥

॥ ८ ॥ लोभ ॥ ९ ॥ राग ॥ १० ॥ द्वेष ॥ ११ ॥ कलह ॥ १२ ॥ अभ्यास्यन
 ॥ १३ ॥ पैशून्य ॥ १४ ॥ परपरिवाद ॥ १५ ॥ रतिअरति ॥ १६ ॥ मायामोक्षो ॥ १७ ॥
 मित्रदण्डसङ्घ ॥ १८ ॥ ए ॥ १९ ॥ द्वे तेहना अशुभ फल ॥ २० ॥ प्रकारे
 भोगे ते कहे ॥ मतिज्ञानावरणिय ॥ १ ॥ श्रुतज्ञानावरणिय ॥ २ ॥ अवधि
 ज्ञानावरणिय ॥ ३ ॥ मनपर्वज्ञानावरणिय ॥ ४ ॥ केवलज्ञानावरणिय ॥ ५ ॥
 ज्ञानातराय ॥ ६ ॥ लाभांतराय ॥ ७ ॥ भोगांतराय ॥ ८ ॥ उपभोगातराय ॥ ९ ॥
 वीर्यांतराय ॥ १० ॥ निष्ठा ॥ ११ ॥ निष्ठा ॥ १२ ॥ प्रचला ॥ १३ ॥ प्रच
 लाप्रचला ॥ १४ ॥ धीणद्धिनिष्ठा ॥ १५ ॥ चक्षुदर्शनावरणिय ॥ १६ ॥ अचक्षु
 दर्शनावरणिय ॥ १७ ॥ अवधिदर्शनावरणिय ॥ १८ ॥ केवलदर्शनावरणिय
 ॥ १९ ॥ निष्ठागोत्र ॥ २० ॥ अशातावेदनीय ॥ २१ ॥ मिथ्यात्वमोहनि ॥ २२ ॥ स्था

त आ ॥ २२ ॥ चक्षु ॥ २३ ॥ रसेन्द्रिय ॥ २४ ॥ स्पर्शेन्द्रिय ॥ २५ ॥ मन ॥ २६ ॥ वचन ॥ २७ ॥ काय ॥ २८ ॥ भ्रमण ॥ २९ ॥ द्वे ॥ ३० ॥ तिलिपे ॥ ३१ ॥ मुके ॥ ३२ ॥ इन्द्रिय ॥ ३३ ॥ श्रव ॥ ३४ ॥ श्रव ॥ ३५ ॥ श्रव ॥ ३६ ॥ श्रव ॥ ३७ ॥ श्रव ॥ ३८ ॥ श्रव ॥ ३९ ॥ श्रव ॥ ४० ॥ श्रव ॥ ४१ ॥ श्रव ॥ ४२ ॥ श्रव ॥ ४३ ॥ श्रव ॥ ४४ ॥ श्रव ॥ ४५ ॥ श्रव ॥ ४६ ॥ श्रव ॥ ४७ ॥ श्रव ॥ ४८ ॥ श्रव ॥ ४९ ॥ श्रव ॥ ५० ॥ श्रव ॥ ५१ ॥ श्रव ॥ ५२ ॥ श्रव ॥ ५३ ॥ श्रव ॥ ५४ ॥ श्रव ॥ ५५ ॥ श्रव ॥ ५६ ॥ श्रव ॥ ५७ ॥ श्रव ॥ ५८ ॥ श्रव ॥ ५९ ॥ श्रव ॥ ६० ॥ श्रव ॥ ६१ ॥ श्रव ॥ ६२ ॥ श्रव ॥ ६३ ॥ श्रव ॥ ६४ ॥ श्रव ॥ ६५ ॥ श्रव ॥ ६६ ॥ श्रव ॥ ६७ ॥ श्रव ॥ ६८ ॥ श्रव ॥ ६९ ॥ श्रव ॥ ७० ॥ श्रव ॥ ७१ ॥ श्रव ॥ ७२ ॥ श्रव ॥ ७३ ॥ श्रव ॥ ७४ ॥ श्रव ॥ ७५ ॥ श्रव ॥ ७६ ॥ श्रव ॥ ७७ ॥ श्रव ॥ ७८ ॥ श्रव ॥ ७९ ॥ श्रव ॥ ८० ॥ श्रव ॥ ८१ ॥ श्रव ॥ ८२ ॥ श्रव ॥ ८३ ॥ श्रव ॥ ८४ ॥ श्रव ॥ ८५ ॥ श्रव ॥ ८६ ॥ श्रव ॥ ८७ ॥ श्रव ॥ ८८ ॥ श्रव ॥ ८९ ॥ श्रव ॥ ९० ॥ श्रव ॥ ९१ ॥ श्रव ॥ ९२ ॥ श्रव ॥ ९३ ॥ श्रव ॥ ९४ ॥ श्रव ॥ ९५ ॥ श्रव ॥ ९६ ॥ श्रव ॥ ९७ ॥ श्रव ॥ ९८ ॥ श्रव ॥ ९९ ॥ श्रव ॥ १०० ॥ श्रव ॥

यपणुं ॥ ६३ ॥ वेदद्वियपणु ॥ ६४ ॥ तेद्वियपणु ॥ ६५ ॥ चतुरिद्वियपणुं ॥ ६६ ॥
 अशुभ चालवनि गति ॥ ६७ ॥ उपधातनामकर्म ॥ ६८ ॥ अशुभवर्ण ॥ ६९ ॥
 अशुभगंध ॥ ७० ॥ अशुभरस ॥ ७१ ॥ अशुभस्पर्श ॥ ७२ ॥ अशुभनाराच
 सघयण ॥ ७३ ॥ नाराचसघयण ॥ ७४ ॥ अर्धनाराचसंघयण ॥ ७५ ॥ किलकु
 सघयण ॥ ७६ ॥ नेवदुसंघयण ॥ ७७ ॥ निगोदपरिमंजलसंठाण ॥ ७८ ॥ सादि
 एवं ॥ ७९ ॥ वामनसंठाण ॥ ८० ॥ कुब्जसंठाण ॥ ८१ ॥ हुंजसंठाण ॥ ८२ ॥
 वना सामान्य प्रकारे ॥ ८३ ॥ भेद कहेले ॥ मिथ्यात्व ते आश्रव ॥ ८४ ॥ हवेआश्र
 ते आश्रव ॥ ८५ ॥ प्रमाद ते आश्रव ॥ ८६ ॥ कषाय ते आश्रव ॥ ८७ ॥ अव्रत
 ते आश्रव ॥ ८८ ॥ प्राणतिपात ते आश्रव ॥ ८९ ॥ मृषावाद ते आश्रव ॥ ९० ॥

पुण्यं विष्णुं ॥ १ ॥ सुमति ॥ यो ॥ ए ॥ ५ ॥ सुमति न ॥ ३ ॥ गुप्ति ॥
 लोसधाणि पारिवर्णिया सुमति ॥ ५ ॥ ए ॥ ५ ॥ आदरवाने
 मनयुति ॥ २ ॥ वचनयुति ॥ ५ ॥ काययुति ॥ ३ ॥ ए ॥ ५ ॥ तृषानो परिसद्व
 ॥ ५५ ॥ परिसद्वसदेवा ॥ ते कदेवे ॥ क्षुधानो परिसद्व ॥ २ ॥ तृषानो परिसद्व
 ॥ ५ ॥ टाढनो परिसद्व ॥ ३ ॥ तापनो परिसद्व ॥ ४ ॥ दंशमंशनो परिसद्व
 ॥ ५ ॥ अचेलनो परिसद्व ॥ ६ ॥ अरतिनो परिसद्व ॥ ७ ॥ स्त्रीनो परिसद्व
 ॥ ५ ॥ चरियानो पण ॥ ५ ॥ बेसवानो पण ॥ २० ॥ सेजानो पण ॥ २२ ॥ आक्रो
 श वचननो पण ॥ २१ ॥ वधनो परिण ॥ २३ ॥ जाचवानो पण ॥ २४ ॥ अलानि
 नो पण ॥ २५ ॥ रोगनो परिसद्व ॥ २६ ॥ तृणस्पर्शनो पण ॥ २७ ॥ अंश
 पण ॥ २८ ॥ सत्कार पुरस्कारनो पण ॥ २९ ॥ प्रज्ञानो पण ॥ ३० ॥ अंश
 ननो पण ॥ ३१ ॥ दंशण परिसद्व ॥ ३२ ॥ ए ॥ ३३ ॥ ने ॥ ५ ॥ पूर्वे कहरा
 ते ॥ एवं ॥ ३० ॥ खंति ॥ ३१ ॥ सुति ॥ ३२ ॥ अजवे ॥ ३३ ॥ मंदवे ॥ ३४ ॥

केवि पसूहयवाया, कच्छावब्भेहिं केवि विकराला । केवि विउचिअपामासमन्त्रिया सेवगा तस्स ॥ ११७ ॥

एव सो कुट्टिअपेडएण परिवेडिओ महीवीढे । रायकुलेसु भमतो, पजिअदाण पणिण्हेइ ॥ ११८ ॥

सो एसो आगच्छइ, नरवर ! आडबरेण सजुचो । ता मग्गमिण सुत्तु, गच्छह अन्न दिस तुब्भे ॥ ११९ ॥

तो वलिओ नरनाहो, अन्नाइ दिसाइ जाव ताव पुरो । तो पेडयपि तीए, दिसाइ वलिय तुरिअ तुरित ॥ १२० ॥

राया भणेइ मत्ति, पुरओ गतूणिमे निवारेसु । मुहमग्गियपि दाउ, जेणेसि वसण न सुह ॥ १२१ ॥

तस उम्बरराजस्य केऽपि सेवका प्रसूतिक्वातरोगयुक्ता सन्ति, केऽपि कच्छुदुर्भभि-विकराला मन्ति, केऽपि विचर्चिकापासासमन्विता सन्ति, विचर्चिकाजातीया या पामा तथा संयुक्ता सन्तीत्यय ॥ ११७ ॥ एवममुना प्रकारेण स उम्बरराज कुष्ठिकानां पेटकेन-समूहेन परिवेष्टित-समन्तात्परिवृतो महीपीठे-पृथ्वीतले भ्रमन् राजकुलपुत्रपाणा गृहेषु 'पञ्जियत्ति' मुखमार्गितं दान प्रगृष्णाति ॥ ११८ ॥ हे नरवर ! हे महाराज ! स एष उम्बरराज आडम्बरेण संयुक्त आगच्छति, तणस्मादिम मार्गं मुक्त्वा-त्यक्त्वा यूय अन्यां दिश गच्छत ॥ ११९ ॥ ततो नरनाथो-राजा यावदन्यत्सां दिशि वलितस्तावत्पुरोऽत्र तत कुष्ठिपेटकमपि त्वरित त्वरित तस्यां दिशि वलितम् ॥ १२० ॥ तदा राजा मन्त्रिण प्रति मणति, त्वं पुरतो-अप्रतो गत्वा इमान् निवारयस्व, किं कृत्वा ?-मुखमार्गितमपि दत्त्वा येन कारणेन एषां कुष्ठिनां दर्शनं शुभं नास्ति ॥ १२१ ॥

ज्ञात करेइ मती, गलिअगुलिनामओ दुय ताव । नरवर पुरओ ठाउ, एवु मणिउ समाढचो ॥ १२२ ॥
 सामिअ ! अम्हाण पडू, उबरनामेण राणओ एसो । सव्वत्थ वि मन्निज्जइ, गरुएहिं दाणमाणेहिं ॥ १२३ ॥
 तेणऽम्हाण घणकणयचीरपमुहेहिं कीरइ न किपि । एतस्स पसायेण, अम्हे सव्वेवि अइसुहिणो ॥ १२४ ॥
 किंच-एगो नाह ! समत्थि, अम्ह मणचिंतिओ विअप्पुत्ति । जइ लहइ राणओ राणियति ता सुदर होइ ॥ १२५ ॥
 ता नरनाह ! पसाय, काऊण देहि कन्नग एग । अवरेण कणगकप्पडाणेण तुम्ह पज्जत्त ॥ १२६ ॥

भावचन्नुपमणित वचन मन्त्री करोति, तावद्गलिताङ्गुलिनामको मन्त्री द्रुत-शीघ्र नरवरस्य-राज्ञ पुरतोऽयत स्थित्वा एव
 मणितु-कथयितु समारब्ध-प्रारम्भं कृतवान् ॥ १२२ ॥ हे स्वामिन् ! एयोऽस्माकं प्रभु-स्वामी उम्बरनाम्ना राजा सर्वत्रापि
 गुरुर्कर्महृद्भिर्दानमानैर्मान्यते-नृपादिभिः सत्क्रियते इत्यर्थः ॥ १२३ ॥ तेन कारणेन अस्माभिर्धनकनकचरीरप्रमुखैः
 किमपि न क्रियते, धनस्वर्णवस्त्रादिभिरस्माकं किमपि कार्यं नास्तीत्यर्थः, एतस्य-उम्बरराज्ञ प्रसादेन वयं
 सर्वेऽपि अतिशयेन सुखिनः स्म ॥ १२४ ॥ परं हे नाथ ! एकोऽस्माकं मनश्चिन्तित इत्येवंस्वरूपो विकल्पो-
 विचारोऽस्ति, यदि अस्माकं राजा इत्येवंस्वरूपां स्वोचितमित्यर्थः, राज्ञीं लभते तर्चां सुन्दरं भवति-शोभनं स्यात्
 ॥ १२५ ॥ तच्चस्मात् हे नरनाथ ! हे राजन् ! प्रसादं कृत्वा एकां कन्यकां देहि अपरेण-अन्येन शुष्माकं कनकवस्त्रादिदानेन पर्याप्त-
 सुत अपरेण नास्माकं कार्यमित्यर्थः ॥ १२६ ॥

तो भणइ रायमती, अहो अजुच विमगिअ तुमए । को देइ निय धूय, कुट्टकिलिङ्गम्म जाणतो ? ॥ १२७ ॥
गलिअगुलिणा मणिय, अम्हेहिं सुया निवत्तिस्सिमा किची । ज किर मालवराया, करेइ नो पत्थणाभग ॥ १२८ ॥
तो सा निम्मलकिची, हारिज्जउ अज्ज नरवरिदस्स । अहवा टिज्जउ काविहु, धूया उकुलेवि मभूया ॥ १२९ ॥
पभणेइ नरवरिदो, दाहिस्सइ तुम्ह कन्नगा एगा । को किर हारइ किञ्चि, इत्थियमित्तेण क-जेण ? ॥ १३० ॥
चित्तेइ मणे राया, कोवानलजलियनिम्मलविवेगो । नियधूय अरिभूय, त दाहिस्सामि पयम्म ॥ १३१ ॥

ततो राजमन्त्री मणति, अहो ! त्वयाऽयुक्त विमर्गित कुष्ठरोगेण रिलषाय-स्लेपयुक्ताय पुरुषाय नानन्
सत् क पुमान् निर्वा पुत्रीं ददाति ? अपि तु न कोऽपि ददातीत्यर्थः ॥ १२७ ॥ एतन्पुमन्निवा शुन्या गन्तिनाह-
लिमन्त्रिणा मणितम्-अस्माभिर्नृपस्य इय कीर्तिं श्रुताऽभूत् यत् किल मालवदेशस्य राजा प्रार्येनामह न ऋणेति य
कोऽपि यदस्त्व याचते तस्मै तदातीत्यर्थः ॥ १२८ ॥ ततस्तस्मात्कारणात् अय नरवरन्द्रस्य मा निम्मलहीनिर्देशेप-
ताम्, अथवा कापि कुकुलेऽपि सम्भूता-कुत्सितकुलेऽप्युत्पन्ना कन्या दीयताम् ॥ १२९ ॥ तदा नरवरन्द्रो राजा प्रमणनि-रूप-
यति स्म गुप्सम्य एका कन्यकाऽस्माभिर्दास्यते, किल निश्चित एतावन्मात्रेण कार्येण क स्वकीया कीर्तिं हारयति ? ॥ १३० ॥
कोपानलेन-श्लोषायिना ज्वलितो निर्मलो विवेको यस्य स एवविध मन् राजा मनसि चिन्तयति, किमित्याह-अदतो अरिभूता-
कुत्सितानां निजकन्यां एतस्मै कुष्ठिने दास्यामि ॥ १३१ ॥

सैहसा वलिऊण तओ, नियआवासमि आगओ राया । बुछावइ त मयणासुदेरिनाम निय वूय ॥ १३२ ॥
 हु अज्जवि जइ मन्नसि, मज्झ पसायस्स सबव सुक्ख । ता उत्तम वर ते, परिणाविय देमि भूरि घण ॥ १३३ ॥
 जइ पुण नियकम्म चिय, मन्नसि ता तुज्झ कम्मणाणीओ । एसो कुट्टिअराणो, होउ वरो किं वियप्पेण ? ॥ १३४ ॥
 हसिऊण भणइ बाला, आणीओ मज्झ कम्मणा जो उ । सो चेव मह पमाण, राओ वा रकजाओ वा ॥ १३५ ॥
 कोवधेण रन्ना, सो उवराणओ समाहूओ । भणिओ य तुममिमीए, कम्माणीओसि होसु वरो ॥ १३६ ॥
 सहसाज्जस्मात्तत्तस्मात् स्यानात् वलित्वा राजा निजावासे-स्वमन्दिरे आगतः, आगत्य च ता मदनसुन्दरीनाम्नीं
 निजां पुत्रीं आह्वयति ॥ १३२ ॥ आहूय च किं कथयतीत्याह—हु इत्यनादरे अरे ! त्व अद्यापि यदि मम प्रसादसम्भव
 मत्प्रसादोत्पन्न सुख मन्यसे तच्चहि ते-तुभ्य उत्तम-ग्रधान वरं-भर्त्सोरं परिणाथ्य भूरि-प्रचुर धन दामि (दामि)-प्रयच्छामि
 ॥ १३३ ॥ यदि पुनर्निजकर्मैव त्व मन्यसे तच्चहि तव कर्मणा आनीत एष कुष्ठिकराजो वरो भवतु, किं विकल्पेन ?
 इह विकल्पस्य-विचारस्य किमपि कार्यं नास्तीत्यर्थ ॥ १३४ ॥ एतन्नृपवच श्रुत्वा मदनसुन्दरीचाला हसित्वा मणति,
 यो मम कर्मणा आनीत स एव वरो मम प्रमाण राजा वा भवतु रङ्गजातो-रङ्गपुत्रो वा भवतु ॥ १३५ ॥ एतत्कन्यावच
 श्रुत्वा कोपान्धेन राज्ञा स उम्बरराज समाहूत-स्वसमीपदेशे आकारितो भणितश्च । किं मणित इत्याह-त्वं अस्या कर्मणा
 आनीतोऽमि तेन त्व अस्या वरो भव ॥ १३६ ॥

तेषु नो जुच, नरवर ! बुत्तुपि तुज्झ इय वयण । को कणययणमाल, वधइ कागस्स कठमि ? ॥ १३७ ॥
 एगमह पुब्बकय, कम्म मुजेमि एरिसमणज्ज । अवर च कहमिमीए, जम्म बोलेमि जाणतो ? ॥ १३८ ॥
 ता भो नरवर ! जइ देसि कावि ता देसु मज्झ अणुस्सव । दासिविलासिणिधूय, नो वा ते होउ कल्लाण ॥ १३९ ॥
 तो भणइ नरवरिंदो, भो भो महनदणी इमा किपि । नो मज्झकय मन्नइ, नियकम्म चव मझेइ ॥ १४० ॥
 तेण चिअ कम्मेण, आणीओ तसि चव जीइ वरो । जइ सा निअकम्मफल, पावइ ता अम्ह को दोसो ? ॥ १४१ ॥

एतन्नुपवच श्रुत्वा तेन उम्बरराजेनोक्त हे नरवर ! हे राजन् ! तव इत्येतद्वचन वक्तुमपि न युक्तम् । कथमित्याह--काकम्प-
 निन्द्यपदिष्य कण्ठे-गले कनकरत्नमालां-स्वर्णमणिमालां को वध्नाति ? न-कोपीत्यर्थः । एतावताह काकतुल्य इय स्वर्णमालातुल्या अतो
 नेय मद्योगेयेतिमाव ॥ १३७ ॥ एकं तु अह ईदृशं अनार्यं अशुभं पूर्वकृत कर्म मुञ्जामि, अपर च अन्यत् पुनर्नानन् मन् अह-
 अस्मा उत्तमकन्याया जन्म कथं ब्रूयामि, ममैवत्कार्यं कर्तुमयुक्तमितिमाव ॥ १३८ ॥ ततस्तस्मात् भो नरवर ! हे राजन् ! यदि
 कामपि कन्यां ददासि तर्वाहि-ममाञ्जुरुपा-मम योग्यां दास्या विलासिन्या वा पुत्रीं दत्स्व-देहि, वाञ्छया ईदृशी कापि न भवेत्तर्हि
 ते-तव कन्यार्यं भवतु मम सृष्टमित्यर्थः ॥ १३९ ॥ ततो नरवरेन्द्रो राजा भणति, भो भो उम्बरराज ! इय मम पुत्री मत्कृतं किमपि
 न मन्यते, केवल निजकर्मैव मन्यते, स्वकृतं कर्मैव प्रमाणीकरोतीत्यर्थः ॥ १४० ॥ तेनैव कर्मणा त्वमेव अस्या वरो-भर्ता
 श्रुतीतोऽसि साम्प्रतमिह प्रापितोऽसि, यदि सा इय मत्पुत्री निजकर्मणा फल प्राप्नोति तर्वाहि अस्माकं को दोषः ? ॥ १४१ ॥

तस्योऊण बाला, उट्टिचा क्षत्ति उबरस्स कर । गिण्हइ निययकरेण, विवाहमुग्गव साहती ॥ १४२ ॥
 सामतमतिअतेउरीउ वारति तहवि सा बाला । सरयससिसरिसवयणा, भणइ सई सुच्चिअपमाण ॥ १४३ ॥
 एगत्तो माउलओ, एगत्तो रुप्पसुदरी माया । एगत्तो परिवारो, रुयइ अहो केरिसमजुत्त ? ॥ १४४ ॥
 तहवि न नियकोवाओ, वलेइ राया अईव कट्टिणमणो । मयणावि मुणियतत्ता, निअसत्ताओ न पचलेइ ॥ १४५ ॥
 तन्नूपवच श्रुत्वा मदनसुन्दरीबाला कन्या तु उत्थाय झटिति-श्रीघ्न निजकरेण-स्वहस्तेन उम्बरराजस्य कर गृह्णाति, किं
 कुर्वतीव ? विवाहलभं साधयन्तीव ॥ १४२ ॥ सामन्ता -मन्त्रिण. अन्त पुर्योऽन्त-पुरनार्यश्च वारयन्ति, तथापि सा
 बाला शरच्छशिसदृशवदना-शरश्चन्द्रतुल्यमुखी सती भणति, मम एव वर प्रमाण नान्येन कार्यमित्यर्थ. ॥ १४३ ॥
 तस्मिन्भवसरे एकत.-एकस्यां दिशि मदनसुन्दर्या मातुलो-मातुर्भ्राता पुण्यपालो रोदिति, एकस्यां दिशि रूप्यसुन्दरीमाता रोदिति,
 तथा एकत परिवारस्तत्परिकरो रोदिति, अहो ! इदं कीदृशमयुक्तं कार्यं जातमिति चिन्तयन्तस्ते सर्वे रुदन्तीत्यर्थ ॥ १४४ ॥
 तथापि राजा निजकोपात्-स्वकृतक्रोधाच्च बलते-न निवर्त्तते इत्यर्थ, कीदृशो राजा ? अतीव-अत्यन्त कठिन-कठोरं मनो
 यस्य स कठिनमना, मदनसुन्दर्यपि च निजसत्त्वात्स्वैर्यान्न प्रचलति । कीदृशी सा ? मुणित-ज्ञात तत्त्व गया सा
 मुणितवत्त्वा ॥ १४५ ॥

त वेसरिमारोविअ, जा चलिओ उवरो निअयठाण । ता भणइ नयरलोओ, अहो अजुच अजुत्तति ॥ १२६ ॥
 एगे भणति धिद्धी, रायाण जेणिम कयमजुच । अन्ने भणति धिद्धी, एय अइदुव्विणीयति ॥ १४७ ॥
 केवि निंदति जणार्णि, तीए निंदति केवि उवझाय । केवि निंदति दिव्व, जिणधम्म केवि निंदति ॥ १४८ ॥
 तहवि हु वियसियवयणा, मयणा तेणुवरेण सह जति । न कुणइ मणे विसाय, सम्म धम्म वियाणती ॥ १४९ ॥
 उवरपरिवारेण, मिलिएण हरिसनिब्भरगेण । निअपहुणो भत्तेण, विवाहकिच्चाइ निहियाइ ॥ १५० ॥

तदनन्तरं स उम्बरो राजा तां कुमारीं वेसरीमधवरीमारोप्य यावन्निजक स्थानं प्रति चलित, तावन् नगरलोके इति
 इत्य भणति, किं इत्याह-अहो अयुक्त अयुक्त इदं कार्यमिति शेष ॥ १४६ ॥ तस्मिन्मन्त्रमन्त्रे एके केचिद्भोका भणन्ति राजान
 धिक् धिक्-धिकांरोज्जु इत्यर्थ । राजा इदं अयुक्त कार्यं कृतम्, अन्ये पुनर्लोका इति भणन्ति, एतां यत्तिदुर्विनीतां कन्यां धिरुधिरू
 यया यितुर्वचनं नास्तीकृतमित्यर्थ ॥ १४७ ॥ पुनस्तदा केषु लोकास्तस्या कन्याया जननीं मातरं निन्दन्ति, केषु तस्या
 उपाध्यायं पाठकं निन्दन्ति, केषु दैव माग्यं निन्दन्ति, केषु पुनर्जिनधम्मं निन्दन्ति ॥ १४८ ॥ 'हु' इति निश्चितं तयापि
 मदनमुन्दरी कन्या विकसितं-विकस्वरं वदनं मुखं यस्या सा एवम्भूता सती तेन उम्बरेण महयान्ती-गच्छन्ती, मनसि विषादन
 करोति, अत्र हेतुगर्भं विशेषणमाह-कीदृशी सा ? यत सम्यक् धर्मं विजानन्ती ॥ १४९ ॥ ततो मिलितेन उम्बरपरिवारेण
 विवाहकृत्यानि-विवाहकार्याणि विहितानि-कृतानि कीदृशेन उम्बरपरिवारेण-द्वयेनिर्भराद्नेन हर्षेण निर्भराद्नेन निर्भर-भूत अङ्ग
 कृत्यं स तेन, पुन कीदृशेन ? निजप्रभो-स्वस्वामिनो भक्तेन ॥ १५० ॥

इक्ष्वे-रक्षा सुरसुदरीह वीवाहणत्यमुज्झाओ । पुट्टो सोहणलग्ग, सो पमणइ भ्राय ! निसुणेसु ॥ १५१ ॥
 अज्ज चिय दिणसुद्धी, अत्थि पर सोहण गय लग्ग । तइया जइया मयणाइ, तीइ कुट्टिअकरो गहिओ ॥ १५२ ॥
 राया मणेइ हुहु, नाओ लग्गस्स तस्स परमत्थो । अहुणाविहु निअधूय, एय परिणावइस्सामि ॥ १५३ ॥
 रायाएसेण तओ, खणमिच्चेणावि विहिअसामग्गि । मतीहि पहिङ्गेहि, विवाहपव्व समाढत्त ॥ १५४ ॥
 त च केरिस— ऊसिअतोरणपयडपडाय, वज्जिरतूरगहीरनिनाय ।

नच्चिरचारविलासिणिघट्ट, जयजयसद्वकरतसुभट्ट ॥ १५५ ॥

इत. पर राज्ञा सुरसुन्दर्या द्वितीयपुत्र्या विवाहकरणार्थं उपाध्यायोऽध्यापक शुभलभ पृष्टस्तदा स प्रमणति-वदति, हे राजन् त्वं मृणु ॥ १५१ ॥ अथैव दिनशुद्धिरस्ति, इदं सम्पूर्णमपि दिन शुद्धमस्तीत्यर्थं, परं केवलं शोभनं लभ्यते तु तदा गतं यदा तथा मदनसुन्दर्या कुष्ठिकस्य उम्बरराजस्य करो गृहीत ॥ १५२ ॥ हु हु इत्यनादरे । ततो राजाज्जादरेण मणति, ज्ञातस्त्वस्य लग्नस्य परमार्थो यत्तया कुष्टी परिणीत इति भावः, अधुनापि च-साम्प्रतमपि च एतां निजपुत्रीं परिणाययिष्यामि ॥ १५३ ॥ ततस्तदनन्तरं राजादेशेन-नृपास्त्रया ग्रहैर्द्वैर्षपूरितैर्मन्त्रिभिरमात्यैः विवाहपर्व-विवाहोत्सवं समारब्ध-आरब्धं, कीदृशं विवाहपर्वं ? क्षणमात्रेणापि विहिता-कृता सामग्री यस्य तत् विहितसामग्री ॥ १५४ ॥ तत्र विवाहपर्वं कीदृशं ?-तदाह-उच्चिष्टेषु-ऊर्ध्वीकृतेषु तोरणेषु ग्रहचापवाका-ध्वजा यत्र तत् तथोक्तं, पुनर्वाधमानानि यानि तूरा(र्या)णि-चाटियाणि तेषां गम्भीरो निनादो-व्वनिर्यत्र

पट्टसुयघडोलिज्जमाल, कुरकपूरतवोलविसाल ।

धवलदितसुवासिणिवग्ग, बुड्डपुरधिकहिअविहिमग्ग ॥ १५६ ॥

मग्गणजणदिज्जतसुदान, सयणसुवासिणिकयसम्माण ।

मवलवायचउप्फललोय, जणजणवयमणि जणियपमोय ॥ १५७ ॥

तत्तथोक्तं, तथा नृत्यन्-नृत्य कुर्वन् चारु-भनोक्षा (नाम्) विलासिनीनां-विलासवस्त्रीणां वैश्यादीनां 'घटति' ममृदायो यत्र तत्तथोक्तं, पुनर्जयजयश्च कुर्वन्त' सुष्ठु-शोभना मष्टा-मष्टलोका यत्र तत्तथोक्त ॥ १५५ ॥ तथा-पट्टांशुर्कविविषयवर्णोत्तमवस्त्ररन्वितो मण्डपो यत्र तद् तथा, कुरमन्नादि तन्मोक्षनोपरि दीयमानानि कर्पूरेण-धनसारेण युक्तानि यानि ताम्बूलानि-नागवल्लीपत्राणि तानि विशालानि-विस्तीर्णानि यत्र तद् तथा, धवलं ददानो-मङ्गलगानं गायन् सुवासिनीनां-चयूदीनां वर्गः-ममृहो यत्र तत् तथोक्तं, तथा-धृष्टा-धुरन्ध्य पुत्रदुष्टिआदिपरिवारयुक्ता साध्व्य स्त्रियस्तामि' कथितो विधिमार्गो-विवाहविधानमार्गो यत्र तत् तथोक्तम् ॥ १५६ ॥ तथा-मार्गणजनेभ्यो-याचकलोकैभ्यो दीयमान सुष्ठु-शोभन दानं यत्र तद्, पुन स्वजनानां-स्वकीय-सम्बन्धिलोकानां सुवासिनीनां च कृत सन्मानो-चरुमानो यत्र तद् तथा, मार्दलानां-मृदङ्गानां वादो-वादन तेन चतुर्गुणा लोका यत्र तद् तथा, जनानां-पौरलोकानां जनपदानां च देशवासिलोकानां मनसि-चित्ते अनित-उत्पादित प्रमेदो-इहो न्नेट्-तद् तथा ॥ १५७ ॥

कारिअसुरसुवरिसिणगारं, सिंगारिअरिदमणकुमार ।

हयलेवइ मडलविहिचग, करमोयणकरिदाणसुरग ॥ १५८ ॥

एव विहिअविवाहो, अरिदमणो लद्धहयगयसणाहो । सुरसुदरीसमेओ, जा निगच्छइ, पुरवरीओ ॥ १५९ ॥
ता भणइ सयललोओ, अहोऽणुरूवो इमाण सजोगो । घन्ना एसा सुरसु-दरी य जीए वरो एसो ॥ १६० ॥
केवि पससति निव, केवि वर केवि सुवरिं कन्न । केवि तीएँ उज्झाय, केवि पससति सिवधम्म ॥ १६१ ॥

तथा कारित सुरसुन्दर्या कन्यायाः शृङ्गारो यत्र तत्, पुनः शृङ्गारितोऽरिदमनकुमारो यत्र तत्, पुन पाणिग्रहणसमये ब्राह्म-
णेन क्रियमाणो यो मण्डलविधिलोकाप्रसिद्धस्तेन चङ्ग-रम्य, तथा करमोचने-दृष्टमोचनसमये राज्ञा कृत इत्स्यश्वादिदान तेन सुरसुन्दर्याम्
॥ १५८ ॥ एवमुक्तप्रकारेण विहित-कृतो विवाहो यस्य स तथा, लब्धा-प्राप्ता ये हया-अश्वा गजाश्च-दृष्टिनस्तैः सनाथ-सहितः,
पुन सुरसुन्दर्या-निजस्त्रिया समेतो-युक्तोऽरिदमनकुमारो वर्या पुर्या यावदुज्जयिनीतो निर्गच्छति ॥ १५९ ॥ तावत् सकलोऽपि-
नगरलोको भणति, अहो ? इति आश्चर्येऽज्योः-कुमारकन्ययोरसुरूपो-योग्य संयोग-सम्बन्ध. सञ्जात इति शेषः, च पुन
एषा सुरसुन्दरीकन्या घन्यास्ति यस्या एषोऽरिदमनकुमारो वरो-मर्चो जातः ॥ १६० ॥ पुन. तदवसरे केऽपि लोका-
राजानं प्रशंसन्ति, केऽपि वरं-कुमारप्रशंसन्ति, केऽपि सुरसुन्दरीं कन्यां प्रशंसन्ति, केऽपि लोकास्तस्याः-कन्याया उपाध्याय-गुरुं
प्रशंसन्ति, केऽपि पुनः शिवधर्मं प्रशंसन्ति ॥ १६१ ॥

अमायस्या-पूर्णिमातिथिषु पर्युपणापर्वणि कल्याणकतिथिषु च सति सामर्थ्यं सत्यवक्त्रशो पौषघ्नं कार्यः शङ्खादिवत्, तदभायेऽपि न कर्त्तव्योऽपि शतक्रादिवत्, परमेता अष्टम्यादितिययः पौषघ्नकर्त्तव्यताया सन्ति, न अन्याः ।

ननु-यदि पर्वदिवसेषु एव पौषघ्नकरणं न अन्येषु, तदा नन्दमणिकारेण श्रीज्ञाताघ्नकथाया, उदायनम्पूयेन श्रीभगवत्पां कथं पर्वान्यदिवसेषु अपि पौषघ्नो व्यधायि ? । तथा च तत्पाठः—(पृष्ठम् १७८)

“तएण नन्दमणिआसेट्ठी अण्णया गिम्हकालसमयंसि जेठ्ठामूलमासम्मि अट्टममत्त परिगिण्हति परिगिण्हत्ता पोसहसालाए जाव विहरति” इति । श्रीज्ञाताघ्नकथाया त्रयोदशाध्ययने । भगवत्यामुदायनपाठो यथा—(पृष्ठम् ६१८)

“तएण से उदायणे राया अण्णयाकथाइ जेणेव पोसहसाला पोसहिए एगे अभीए पक्खिअ पोसह पठिजागरमाणे विहरति ।” इति ? ।

उच्यते-यद्यपि अत्र उभयत्र आलापकेषु पर्वपद नास्ति, तथापि अशीत्यधिकैकदशशत ११८० प्रमितवर्षे वर्त्तमाने श्रीविजयसिंहाचार्यकृताया श्रीआश्वकप्रतिक्रमणचूर्णा नन्दमणिकारस्य अधिकारे पर्वपदप्ररूपितमस्ति । तथाहि—

“पव्वदिहयम्मि कम्मि, अट्टममत्त पणिहइ नंदो । पोसहसाल पविस्सइ, पोसहमादाय वट्ठइ अ ॥” इति ॥ १ ॥

तथा उदायनम्पूषाधिकारेऽपि श्रीबत्तराध्ययनदृष्टौ (पृष्ठम् ६१८) ‘पक्खिअ पोसह’मिति पाठेन पक्खिअयां पर्वपदत्वात् पौषघ्नस्यैव सूचितं, तथा च तत्पाठः—

कारे, तथाहि—“ज्ञाय निमम पञ्चधासह” इति, नियमश्च जघन्यतो मुहूर्त्तमानः, वत्कृष्टतोऽहोरात्रमानकाल इति, पौषधश्च शाल्वे त्रिधा व्याख्यातः, तथाहि—‘पडिपुल्लं पोसहं सम्म अणुपालेमाणे’ति, प्रतिपूर्णमहोरात्र थावचतृतीयाङ्गे तृतीयाश्वसाधि-
कारे (पृष्ठम् २३७) अन्यत्रापि ग्रन्थे ‘पडिपुण्णं पदव्याख्याने अयमेवार्थो व्याख्यातोऽस्ति, ततोऽयमहोरात्रमान वत्कृष्ट पौषधः १, तथा—‘पोसहं दुहको पक्ख एगराय न हायप’ इत्यत्र रात्रिग्रहणं दिवान्याकुलतया कर्त्तुमशक्नुवन् रात्रावपि पौषधं कुर्यादिति श्रीचत्तराध्ययनवृत्तौ व्याख्यानात् रात्रिपौषधोऽपि द्वितीयः २, सर्वगच्छीयगीतार्थाचरणया साम्प्रत क्रियमाणो देवसिकपौषधस्तृतीयः ३, ननु—भवतु नाम सुवाहोरधिकारेऽपि पर्वान्यदिवसेषु पौषधप्रतिपेधः, पर अभयकुमारेण पर्वदि-
नानि विनापि पौषधत्रय व्याधायि । तत्र का वार्त्ता ? तथा च श्रीज्ञातासूत्रे (३० पत्रे) तत्पाठः—

“अत्थि ण मज्झ सोहम्मकप्पवासी पुढसंगतिए देवे सहिद्वीए जाव महासोक्खे, त सेय खलु मम पोसहसालाए पोसहि
यस्स वमचारिस्स वम्मुक्कमणिसुवधस्स ववगयमालावधगविलेवणस्स निक्खित्तसत्थमुसलस्स एगस्स अवीयस्स दम्भस-
धारोवगयरस अट्टममत्त परिगिण्हित्ता पुढसगतिय देव मणसि करेमाणस्स विहरित्तए, तते ण पुढसगतिए देवे मम चुल्ल-
मावयाए धारिणीए देवीए अयमेयारूवे अकालमेहेसु ढोहल विणेहिहि, एव सपेहेति सपेहिच्चा जेणेव पोसहसाला तेणा-
मेव ववागच्छति उवागच्छित्ता पोसहसाल पमज्जति, पमज्जित्ता उच्चारपासवणभूमिं पडिलेहेइ पडिलेहिच्चा दम्भसंधारग
पडिलेहेइ पडिलेहिच्चा दम्भसंधारगं दुरुहइ दुरुहिच्चा अट्टममत्त परिगिण्हइ परिगिण्हित्ता पोसहसालाए पोसहिए वमयारी
जाव पुढसंगतिय देव मणसि करेमाणे चिदुइ” इत्यत्र । उच्यते—अत्र ‘अट्टममत्त’ इति पाठात् अभयकुमारेणापि,

तस्मात् हेतोः पर्वणि एव तस्य पौषघ्नतस्य निष्ठा अपि परिपूर्णत्वं समभूत्, तथा च नन्दस्य पर्वणि एव पौषघ्नग्रहणनिष्ठे
 समुपदिष्टे । अथवा सन्वेहदोलावलीबृहस्पतौ तु श्रीजिनपालोपाध्याया ज्येष्ठपूर्णिमायां पौषघ्नतनिष्ठस्य ग्राहः (पत्रं ५८)
 तथाहि—“जेष्ठा=मूलसि मासंसी” इति, ज्येष्ठपूर्णिमायां अष्टमे मके तृतीयदिवसे पर्वणि एव त्रिदैवसिके प्रतिमान्तरात्रौ
 कार्योत्सर्गवत् पौषघ्नस्य संभवात्, कथं नन्दमणिकारदृष्टान्तेन पौषघ्नस्य अपर्वानुष्ठानता ? इति, अत्र एकत्रनिष्ठाकाल-च-
 त्तुर्दश्याम् अन्यत्र तु पञ्चदश्यां, ततः कथं न विरोधः ? उच्यते—भवतु नाम चतुर्दशी वा पूर्णिमा वा निष्ठाकाले, पर उभयत्राऽपि
 पर्वदिनत्वं तु वर्तते एव, अस्माकं न अत्र विचारः । ननु विपाकसूत्रे प्रथमाच्ययने (पृष्ठम् ९३) “तते ण से सुत्राहुकुमारे
 अन्नया कयाइ चावइसहुमुदिष्टुण्णमासिणीसु खेणेव पोसइसाला तणेव स्वागच्छति, स्वागच्छित्ता पोसइसाल पमज्जति,
 पमज्जित्ता उच्चारपासवणमूमिं पडिलेइति, पडिलेइत्ता दग्धसंधारं सधरति, संधरित्ता दग्धसंधार दुरुहइ, दुरुहित्ता अट्ठ-
 ममत्त पणिणइइ, पणिणित्ता पोसइसालाए पोसहिते अट्ठममत्तिए पोसहं पडिजागरमाणे विहरति” इति ॥ सुत्राहुकुमारस्य
 अष्टमः प्रतिपादितः तत्र किं समाधानं ? उच्यते—श्रूयता नन्दमणिकारोदायनवत् सुवाहोरपि अष्टमस्य संभवात् न दोषः,
 सुवाहुः अन्यदा कस्मिंश्चित् काले अष्टमेन उपवासत्रयेण युतः सन् चतुर्दशी—अष्टमी—उद्दिष्टा पौर्णमासी—रूपपर्वदिवसेषु
 पौषघ्नघ्नं अकार्षीत् । पर्वदिनतः प्रागुपवासद्वय कृत, चतुर्दश्यादिपर्वदिने तु पौषघ्नघ्नं, न तु चतुर्दश्यादिपर्वदिन आदित
 कृत्वा एकदिनकृतं पौषघ्नं दिनत्रयोऽपि अनुवर्त्तयति, सर्वगच्छीयगीतार्थानां अनभिमतत्वात्, यतः—पौषघ्नस्तु सामायि-
 काऽवियुतः सामायिककालस्तु उत्कृष्टतोऽपि अष्टमाहरिकः, यदुक्तं—श्रीश्रीचन्द्रसूरिभिः प्रतिष्ठापणसूत्रेणैव सामायिकादि-

प्रतिलाभित- तद्धिने तस्याः दिनत्रय अमकार्यत्वात् अष्टमोऽश्रुत् । ३ ननु-भवतु नाम श्रीअभयकुमारस्य सावधयोगप्रवृत्तत्वेन अष्टमे पौषघत्रतत्वाभावे, पर श्रीविजयेन राज्ञा सप्तदिवसानि यावत् पौषघः पालितः श्रूयते, तत्र किं कर्तव्यं ? तद्विचारः श्रीवसुदेवद्विष्टौ एकोनविंशतिलग्ने (पत्र ३१६) यथा “चतुर्थेण भणियं-साहणेण आइहो पोयणादिवस्स अस-णिघाओ, न सिरिविजयस्स रण्णो, त सेय णे सत्तरत्त अण्णं राय ठावेड ति, ततो निमिस्तिणा भणिय, ‘साहु भो महामती ! सि, पय कायद, रण्णो जीवियपरिक्खणनिमित्त अइमवि आगओ, नियमजुत्तो राया नित्यरिद्धि ति चवसग्ग, निमिस्तिव-यण च परिग्गहेऊण राया जिणायतणमागतो सत्तरोहो, मतीहि वि से वेसमणपडिमा पगइसमग्गेहिं अहिस्सित्ता सेविज्जए राजोवयारेण, सिरिविज्यो वि दम्भसथारोयगतो सत्तरत्त परिचत्तारमपिरग्गहो वमयारी सविग्गो पोसइ पालेइ, सत्तमे य दिवसे समततो मेहा पावब्भूया सल्लिभारग(रु)या पवणवेगपवित्थरमाणा विज्जुज्जोइयपासा भयजणणनिट्ठरगज्जियड-सणा, ततो मज्झग्गहकाले महयासहेण पासाद वेसमणपडिम च चुण्णयती इदासणी पडिया, राया अभिनदिओ पगतीहिं ‘नमो अरिहत्ताणं’ ति निग्गतो पोसइसालाओ चि, ‘विट्ठो य तुट्ठेण परियणेण” इति । अत्र उच्यते-श्रीविजयेन सप्ताह पौषघो गृहीत, स च इहलोकार्थं विद्युत्पातलक्षणोपद्रवतालनबुद्ध्या प्रवृत्तत्वात् पर न मोक्षार्थं, तत्राऽपि न स पौषघो व्रतरूप-सोच्चारः तस्य, यतस्त्वेन मध्याह्ने एव विद्युत्पातानन्तर ‘नमोऽर्हबुद्ध्य’ इत्युत्त्वा पौषघ पारयित्वा तदैव पौषघागाराभिर्ग-मन व्यधायि, पौषघपारणविधेस्तु भिन्नत्वात्, अहोरात्रावसाने च पौषघपारणसमणयत्वाच्च न व्रतरूप पौषघः, तेन सप्ताह, पौषघविधानेनाऽपि न दूयणावकाशः ॥ ४ ॥

'अष्टमभक्त' अष्टमभक्तशब्दवाच्यम् सपवासत्रयमेव व्यधायि, न पौपधधतत्रयम्, कुतः?, पौपधधतत्रे तु "तस्मिन्कए पढइ पोत्यय वा वाएइ, धम्मज्झाण वा शीआयइ, जहा एए साधुगुणा अह मवमगो न सम्मत्थो धारेइ एवमाइ विभासेति ।" श्रीआवश्यकचूर्णिपाठात् (पृष्ठम् ३०४) धर्मध्यान ध्यातव्यम् । अनेन तु अकालमेघधृष्टाशारूपसावद्यव्यापाराचिंतनेन आर्चध्यान ध्यातम् । ततो नेदं प्रतरूपपौपधत्रयं, तदङ्गीकारे तु श्रीज्ञाताया पोढशाध्ययने (पत्र २१४) "तते ण से पव-मनामे राया कच्छुलनारयस्स अतिए एयमहु सोच्चा निसम्म दोषईए देवीए रुवे य मुच्छिण्ण दोषईए अज्झोवयझे जेणेव "पोसइहाला तेणेव सवागच्छई सवागच्छिप्ता पोसइहाला जाव पुवसगइअ वेवं" इत्यादिपाठात् पद्मनामकृतपौपधस्यापि पौपध प्रतत्वापत्तिः, सा च न कस्यापि इष्टा, जिनधर्मवासनाया अपि तस्मिन् अभावात् । एव ठाणाधृतौ— "समयम्मि तओ कण्हो, पोसइहालाए अहुम भचं । हरिणेगेमेसिदेवं, मणम्मि काचं पणिण्हेइ ॥ १ ॥ उम्मुक्कमणिसुवण्णो, धवगयमाला विळेवणो तय । तणसंथारनिसण्णो, चिह्णइ जा अहुम पुण्ण ॥ २ ॥" इति वाक्यात् श्रीकृष्णस्य पौपधशब्दवाचकत्वमष्टम मात्रैव वक्षितम्, अपि वा सो जनाभावे प्रत्याख्यानमन्तरेणाऽपि तृतीयदिने अष्टम स्यादेव, यत्तुक्तं— श्रीहरिमद्रसूरिभिः श्रीआवश्य-कधृष्टदृष्टौ (पत्र २२२) ; तथाहि— "तय सामी पोसचहुलपाहिचए इमं एयाणुरुव्व अभिगह्ण अभिगिण्हइ चवबिह दवओ १ खित्तओ २ कालओ ३ भावओ ४ दवओ कुम्मासे सुप्पकोणेण, खित्तओ पण्डुय विक्खमइत्ता, कालओ नियत्तेसु भिक्खा-यरेसु, भावओ जहा रायधुया दासत्तण पत्ता, नियढब्बा, मुंखियसिरा, रोयमाणी, अहुमभत्तिया एव कप्पति सेस न कप्पति" अत्र चन्दनया न स्वयं अष्टमप्रत्याख्यानं कृतं, १ नाऽपि कस्याऽपि समीपे प्रत्याख्यातं, २ किन्तु यदिने भगवान्

सूत्रकृताङ्गदृष्टौ 'सविष्टा'श्चाच्चव्याख्याने कल्याणकदिवसेषु पौषघो दर्शितः ॥ ३ ॥ सर्वगच्छीयगीतार्यचरणया च सप-
धानतपोवहने पौषघग्रहण लिखितम् ॥ ४ ॥ एवमेतैः सूत्रघृत्त्याद्यक्षरैः इमाभिः पूर्वोक्तयुक्तिभिः अनेन च गुरुसम्प्रदायेन
पौषघग्रहणनिरूपण लिखितम् । पुनर्यज्ञगवशुक्ल तत्प्रमाणमिति ॥

॥ इति पर्वदिने एव पौषघाचरणाधिकारः ॥ २ ॥

ननु-श्रीमहावीरदेवस्य कैश्चित् कल्याणकपञ्चकमेव प्रोच्यते, श्रीखरतरगच्छे तु कल्याणकपट्क, तत्र किं सिद्धान्तादिसा-
ध्यम् ? उच्यते-सर्वत्र-सूत्र-चूर्णि-वृत्तिस्वपरगच्छीयमकरणादौ कल्याणकपट्कस्य एव प्ररूपणात् कल्याणकपट्कमेव ।

यदुक्तं-श्रीआचाराङ्गद्वितीयश्रुतस्कन्धे भावनाऽध्ययने-(पत्र ३८७) तथाहि-

"तेषां कालेषां तेषां समये भगवं महावीरे पञ्चहृत्युत्तरे यावि होत्या, तंजहा-हृत्युत्तराहिं चुए चइत्ता गवभं वळंतं
१ हृत्युत्तराहिं गव्मावो गव्म साहरिय २ हृत्युत्तराहिं जाए ३ हृत्युत्तराहिं मुठे भविच्चा अगारावो अणगारिय पयइए
४ हृत्युत्तराहिं कसिणे पडिपुण्णे निषायाए निरावरणे अणते अणुत्तरे केवलवरनाणदसणे समुप्पण्णे ५ साइणा भगव
परिनिबुद्धे ० ६ ।" इति सूत्रम् । तद्धृत्युत्तरियम्-तेषां कालेषां'मित्यादि 'तेन कालेने'ति तु 'पमसुपमादिना 'तेन सम-
येन' इति विवक्षितेन विशिष्टेन कालेन सता उत्पत्त्यादिकमभूदिति सम्बन्धः । तत्र "पञ्चहृत्युत्तरे आडवि होत्या" इत्येवमा-
दिना "आरोगारोग पसूया" इत्येवमन्तेन ग्रन्थेन भगवतो श्रीवर्द्धमानस्वामिनो विमानच्यवन ब्राह्मणीगर्भधानम् १ तत
वाक्रावेशात् त्रिशलागर्भसंहरण २ मुत्पत्ति ३ आभिहिता, 'तस्य पञ्चहृत्युत्तरे होत्य'चि, हस्त उत्तरो यासामुत्तरफाल्गु-

ननु-यदि पर्वदिवस १ कल्याणक २ पर्युषणापर्व ३ तिथिर्विना पौषघग्रहण निषेधश्चक्रे । तर्हि उपधानतपोयाहनमन्ये
किमिति पौषघग्रहण सदा कार्यते ? उच्यते-तत्र यद्यपि महानिशीयादौ उपधाने सदा पौषघग्रहण नोक्तं, तथापि सर्वगी-
तार्थः सर्वगच्छीयगीतार्थसम्मततया सर्वेष्वपि सुविहितगच्छेषु नियततया स्वस्वोपधानदिनप्रमाणविधितया स्वस्वतपो-
योगविधिप्रकरणेषु निबद्धं दृश्यते, तथैव च तत्तच्छीयोपासकैः क्रियते च । तथाहि-श्रावकश्राविकाणां तु एकस्मिन्मुप-
धानेऽगृहेऽपि गुर्वाज्ञया अनुज्ञानन्दी विधीयमाना दृश्यते, परमैतैरहोरात्रपौषघदिनानि पञ्चादपि शीघ्रं सविशेषं पूरणी-
यानि, इति श्रीचन्द्रगच्छीय-श्रीअक्षितसूरयः त्रिसप्तत्यधिकद्वादशशत १२७३ वर्षकृते योगविधिप्रकरणे प्रोचुः । १ ।
पुनरपि पौषघग्रहणपुरस्सरं उपधानतपो विधेयमिति उपधानविधिरुच्यते, इति श्रीअभयदेवसूरिशिष्यपरमानन्दसूरिकृत-
सामाचारीग्रन्थे । २ । तथाहि “पौषघक्रिया तु यद्यपि महानिशीये साक्षाभोक्ता तथापि यथा साधोयोगेषु अतिशायि क्रियावत्त्व-
सर्वप्रतीतम्, तथा आश्वानामपि उपधानेषु विलोक्यते” इति श्रीतपागच्छीयश्रीरत्नशेखरसूरिकृते श्रीआचारप्रदीपे (पत्रे १९)
। ३ । एव श्रीवृहत्तच्छीयसामाचार्याम् । ४ । श्रीमानदेवसूरिकृते कुलके । ५ । श्रीखरतरगच्छीय-श्रीजिनपतिसूरिकृतद्वाद-
शकुलकवृत्तौ । ६ । श्रीजिनप्रमसूरिकृतविधिप्रपायाम् । ७ । अन्येष्वपि सामाचारीग्रन्थेषु, आचरणया उपधाने पौषघग्रहण
प्रमाणीकृतमस्ति, अत्राऽयं भावार्थः,-श्रीस्थानाङ्क १ सूत्रकृताङ्क २ श्रीचराराध्ययनलघुबृहद्वृत्ति ३ योगशास्त्रवृत्ति ४ श्री
औपपातिकवृत्ति ५ ठाणावृत्ति ६ प्रमुलप्रन्थेषु पर्वदिवसेषु पौषघ प्रतिपादितः ॥ १ ॥ तथा-आवश्यकबृहद्वृत्ति १ भावकप्र-
वृत्तिवृत्ति २ यक्षाद्यकवृत्तिवृत्ति ३ प्रमुलप्रन्थेषु पर्वान्यदिवसेषु पौषघनिषेधः प्रत्यपादि ॥ २ ॥ तथा श्रीकाश्याचार्यकृत-

ननु-अत्र पूर्वलिखितालापकेषु क्वापि स्थानपट्टमुक्, क्वापि च वस्तु पट्टः पर क्वापि व्यवनगर्भापहारदीना नामग्राह-
 फल्याणकशब्दाभिधेयत्वं स्पष्टमुद्दिष्टमस्ति १, उच्यते-अनेकशः तत्प्रतिपादनात्, बहुक्-श्रीचन्द्रकुलाम्बरतरणि-श्रीशी-
 लमद्रसूरि-तच्छिष्यशाकम्भरीयनृपप्रतिबोधकश्रीधर्मधोपसूरि-तच्छिष्यः श्रीयशोभद्रसूरि तच्छिष्यः श्रीदेवसेनगणिः
 तच्छिष्यः श्रीपृथ्वीचन्द्रसूरि तद्विरचिते श्रीपर्युषणाकल्याण्यननिरुक्ते श्रीविक्रमात्तत्त्वगुणेन्दुवर्ये १३२५ निर्मिते श्रीविनयेन्दुदरयोऽप्य-
 कापेक्ष" इति ॥ १ ॥ पुनरपि श्रीपर्युषणाकल्याण्यननिरुक्ते श्रीविक्रमात्तत्त्वगुणेन्दुवर्ये १३२५ निर्मिते श्रीविनयेन्दुदरयोऽप्य-
 वोचन् । तथाहि-"तेण कालेण" इति तस्मिन् काले यः पूर्वतीर्थङ्करे श्रीवीरस्य व्यवनादिहेतुर्ज्ञातः कथितश्च, यस्मिन्
 समये तीर्थङ्करव्यवनं स एव समय उच्यते, समय-कालनिर्द्धारणार्थं, यत् -कालो वर्णोऽपि, तथा "हस्त उत्तरो यासा
 ता हस्तोत्तरा उत्तराफालगुन्यः, बहुयचन बहुकल्याणकापेक्ष, तस्या हि विमोक्ष्यवनम् १, गर्माक्षर्मसङ्क्रान्ति" २, जन्म
 ३, व्रत ४, केवल ५, चाऽभवत्, निर्धृतिस्तु स्वावौ ६, ॥ २ ॥ एव श्रीजिनप्रभसूरयोऽपि सन्देहविर्योपध्या कल्याणक-
 शब्द प्रोचु (पत्र २), तथाहि-

"पञ्चसु व्यवन १ गर्भापहार २ जन्म ३ दीक्षा ४ ज्ञान ५ कल्याणकेषु हस्तोत्तरा यस्य स तथा, व्यवनादीनि पञ्च उत्तर-
 फाल्गुनिषु जातानि, निर्वाणस्य स्वावौ समुत्तत्वादिति भावः" ॥ ३ ॥ एव श्रीसङ्घपट्टकवृहद्भूतौ (पत्र ५९६) चैत्र कूदीयप्र-
 शस्तिस्तत्कालव्याख्यानावसरे । तथाहि-"क्षुद्राणा लिङ्गिना आचीर्णीनि सिद्धान्तोक्तमपि श्रीसहावीरस्य पष्ठ गर्भापहारक
 त्याणक लज्जनीयत्वात् न कर्तव्यमित्यादिका आचरणा" ॥ ४ ॥ पुनरेतत्सम्मतिप्रतिपादिक गुणचन्द्रकृतमाकृतवीरचरित्रम्

नीनां ता हस्तोत्तराः ताश्च पञ्चसु स्थानेषु गर्भाधान १ सहरण २ जन्म ३ दीक्षा ४ ज्ञानोत्पत्ति ५ रूपेषु सवृत्ता, अतः पञ्च-
हस्तोत्तरो भगवानभूदिति ॥ १ ॥

पर्व-श्रीस्थानाङ्गसूत्रपृष्ठौ पञ्चमस्थानप्रथमोद्देशकेऽपि (पत्र ३०७), तथाहि-“समणे भगव महावीरे पचहस्तु-
त्तरे होत्या, त जहा-हस्तुत्तराहिं क्षुप चइत्ता गन्म वक्कते १ हस्तुत्तराहिं गन्माओ गन्म साहरिए २ हस्तुत्तराहिं जाए ३
हस्तुत्तराहिं मुंढे भविच्चा अगाराओ अणगारिअ पवइए ४ हस्तुत्तराहिं अणते अणुत्तरे जाव केवलवरनाणदसणे समु-
प्पन्ने । ५ । साइणा भगवं परिनिबुद्धे । ६ ।” वृत्तिर्यथा-“समणे”इत्यादि, हस्तोपलक्षिता उत्तरा हस्तोत्तरा, हस्तो वा
उत्तरो यासां ता हस्तोत्तराः-उत्तराफालुन्यः, पञ्चसु व्यवनगर्भापहरणादिषु हस्तोत्तरा यस्य स तथा ‘गर्भात्’, गर्भस्यानात्,
गर्भ’न्ति गर्भे-गर्भस्थानान्तरे, संइवो=नीता, निर्बृचस्तु स्वातिनक्षत्रे कार्ष्णिकामावास्यायामिति ॥ २ ॥

इत्यमेव दशाश्रुतस्कन्धचूर्णावपि अष्टमाध्ययने कल्याणकपट्टमेवामाणि । तथाहि-

“तेण कालेण तेण समएण जो भगवता उसभसामिणा सेसतित्थकरोहि य भगवओ वद्धमाणसामिणो ववणादीण छण्ह
वत्थूण कालो णाओ दिट्ठो वागरिओ अ ।”

“तेण कालेण तेण समएण”ति क्वालान्तर्गतः समयः, समयादिष्व कालः सामण्यकालओ एस विसेसकालो, समयो
इत्यस्स उत्तराओ जाओ हस्तुत्तराओ गगणं च पडुअ हस्तुत्तरो आसिं तासो हस्तुत्तराओ उत्तरकम्पुणीओ छ्ठी अहोर-
तस्स रत्तीए पुअरत्तावरत्तसि” ॥ ३ ॥

ननु—अत्र पूर्वाख्यतालापकपु का।प स्यात्पङ्क्तु, का।प च वस्तु पङ्क्तु, ५२ का।प गभार्णपहारादीना नामग्राह कल्याणकशब्दाभिधेयत्व स्पष्टमुद्दिष्टमस्ति ।, उच्यते—अनेकशः तत्प्रतिपादनात्, यदुक्तं—श्रीचन्द्रकुलाम्बरतरणि—श्रीश्री-सुमद्रसूरिः तच्छिष्यशाकम्भरीयनृप्रतिबोधकश्रीधर्मघोषसूरिः—तच्छिष्यः श्रीयशोभद्रसूरिः तच्छिष्यः श्रीदेवसेनगणिः तच्छिष्यः श्रीपृथ्वीचन्द्रसूरिः तद्विरचिते श्रीपर्युपणाकल्याणकल्याणनिष्पन्नके । तथाहि—“हस्त उत्तरो यासा ताः, बहुवचन बहुकल्याण-कापेक्ष” इति ॥ १ ॥ पुनरपि श्रीपर्युपणाकल्याणकल्याणनिरुक्ते श्रीविक्रमाचतुर्वर्ग्ये १३२५ निर्मिते श्रीविनयेन्दुसूरयोऽप्य-वोचन् । तथाहि—“तेण कालेण” इति तस्मिन् काले यः पूर्वतीर्थङ्करे श्रीवीरस्य ध्यवनादिहेतुज्ञात कथितश्च, यस्मिन् समये तीर्थङ्करव्यवधन च एव समय उच्यते, समय—कालनिर्धारणार्थः, यतः—कालो वर्णोऽपि, तथा “हस्त उत्तरो यासा ता हस्तोत्तरा उत्तराफालुन्यः, बहुवचन बहुकल्याणकापेक्ष, तस्या हि विभोध्यवन् १, गर्भोद्गर्भसङ्क्रान्ति २, जन्म ३, व्रत ४, केवल ५, चाऽभवत्, निर्वृतिस्तु स्वातौ ६, ॥ २ ॥ एव श्रीविनयप्रसूरयोऽपि सन्देहविषयपद्या कल्याणक-शब्द प्रोचुः (पत्र २), तथाहि—

“पञ्चसु ध्यवन १ गर्भापहार २ जन्म ३ दीक्षा ४ ज्ञान ५ कल्याणकेषु हस्तोत्तरा यस्य स तथा, ध्यवनादीनि पञ्च उत्तर-फालुनिषु जातानि, निर्वाणस्य स्वातौ समूतत्वादिति भावः” ॥ ३ ॥ एव श्रीसङ्गपट्टकबृहद्भूतौ (पत्र ५९६) चैत्र कूटीयप्र-शस्तिस्तककाव्यन्यास्यानावसरे । तथाहि—“क्षुद्राणा लिङ्गिना आचीर्णानि सिद्धान्तोक्तमपि श्रीमहावीरस्य षष्ठ गर्भापहारक-स्याणकं लक्ष्मीयत्वात् न कर्त्तव्यमित्यादिका आचरणा” ॥ ४ ॥ पुनरेतत्सम्मतिप्रतिपादिकं गुणचन्द्रकृतमाकृतवीरचरित्रम्

नीना ता हस्तोचराः ताश्च पञ्चसु स्यानेषु गर्भाधान १ सहरण २ जन्म ३ वीक्षा ४ ज्ञानोत्पत्ति ५ रूपेषु सवृत्ता , अत पञ्च-
हस्तोचरो भगवानमृदिति ॥ १ ॥

एवं-श्रीस्थानाङ्गसूत्रवृत्तौ पञ्चमस्थानप्रथमोद्देशकेऽपि (पत्र ३०७), तथाहि-“समणे भगव महावीरे पचहृत्यु-
चरे होत्या, त जहा-हृत्युत्तराहिं सुप चइत्ता गळ्म वळ्त्ते १ हृत्युत्तराहिं गळ्माओ गळ्म साहरिए २ हृत्युत्तराहिं जाए ३
हृत्युत्तराहिं मुंढे भळित्ता अगाराओ अणगारिळं पळइए ४ हृत्युत्तराहिं अणंते अणुत्तरे जाव केवलवरनाणदसणे समु-
पण्णे । ५ । साइणा भगवं परिनिबुद्धे । ६ ।” वृत्तिर्यथा-“समणे”इत्यादि, हस्तोपलक्षिता उत्तरा हस्तोत्तरा, हस्तो वा
उत्तरो यासा ता हस्तोत्तराः-उत्तराफानुन्यः, पञ्चसु व्यवनगर्मापहरणादिषु हस्तोत्तरा यस्य स तथा ‘गर्भात्’, गर्भस्थानात्,
गर्भं’न्ति गर्भे=गर्भस्थानान्तरे, स हतो=नीतः, निर्बृत्तस्तु स्वातिनक्षत्रे कार्तिकमावास्यायामिति ॥ २ ॥

इत्यमेव दशाश्रुतस्त्वधचूर्णविपि अष्टमाध्ययने कल्याणकषट्ठमेवामाणि । तथाहि-

[illegible]

“તેણ કાલેજ તેણ સમપૂર્ણ”તિ કાલાન્તર્ગત-
હત્યસ્સ ચત્તરાઓ આઓ હત્યુષ્ઠરાઓ ગર્ગળં ન પડુચ્છ હત્યુષ્ટરો આસિં તાવો સામણ્ણકાલઓ એસ વિસેસકાલો, સમઓ
સત્સ રત્તીય પુઘરપાવરત્તસિ” ॥ ૩ ॥

[illegible][illegible]

नीना ता हस्तोचराः ताश्च पञ्चसु स्थानेषु गर्भाधान १ सहरण २ जन्म ३ दीक्षा ४ ज्ञानोत्पत्ति ५ रूपेषु सवृत्ता , अतः पञ्च-
हस्तोचरो भगवानभूदिति ॥ १ ॥

एव-श्रीस्थानाङ्गसूत्रवृत्तौ पञ्चमस्थानप्रथमोद्देशकेऽपि (पत्र ३०७), तथाहि-“समणे भगव महावीरे पञ्चहस्त्यु-
चरे होत्या, त जहा-हस्त्युचराहिं क्षुप चइत्ता गम्भं वक्कते १ हस्त्युचराहिं गम्भो गम्भ साहरिए २ हस्त्युचराहिं जाए ३
हस्त्युचराहिं मुठे भविच्चा अगाराओ अणगारिअ पवइए ४ हस्त्युचराहिं अणते अणुचरे जाव केवलवरनाणदसणे समु-
प्पमे । ५ । साइणा भगवं परिनिबुद्धे । ६ ।” इतिर्यया-“समणे”इत्यादि, हस्तोपलक्षिता उचरा हस्तोचरा, हस्तो वा
उचरो गासा ता हस्तोचराः-उचराफाल्गुन्यः, पञ्चसु व्यवनगर्भापहरणादिषु हस्तोचरा यस्य स तथा ‘गर्भात्, गर्भस्थानात्,
गर्भ’न्ति गर्भे-गर्भस्थानान्तरे, सवृत्तो-नीतः, निर्बृचस्तु स्वातिनक्षत्रे कार्त्तिकामावास्यायामिति ॥ २ ॥

इत्यमेव दशाश्रुतस्कन्धपूर्णावपि अष्टमाध्यने कल्याणकपट्टमेवामाणि । तथाहि-

“तेण कालेण तेण समएण जो भगवता वसमसामिणा सेसतिथ्यकरेहि य भगवओ वज्रमाणसामिणो चवणादीण छण्हं

वरयूण कालो णाओ विट्ठो वागरिओ अ ।”

“तेण कालेण तेण समएण”ति कालान्तर्गतः समयः, समयादिश्च कालः सामण्यकालो एव विसेसकालो, समजो

हृत्यस्स उचराओ जाओ हस्त्युचराओ गगणं च पटुञ्ज हस्त्युचरो जासिं तातो हस्त्युचराओ वत्तरफण्णीओ छट्ठी अहोर-
त्तस्स रचीए पुब्बरचावरत्तसि” ॥ ३ ॥

[illegible]

शब्द प्रोचुः (पत्र २), तथाहि—
 “पञ्चसु व्ययन १ गर्भापहार २ जन्म ३ दीक्षा ४ ज्ञान ५ कल्याणकेषु हस्तोत्तरा यस्य स तथा, व्ययनादीनि पञ्च उत्तर-
 फाल्गुनिषु जातानि, निर्वाणस्य स्वातौ समूतत्वादिति भावः” ॥ ३ ॥ एव श्रीसङ्घपट्टकबृहद्भूतौ (पत्र ५९६) चैत्र कुटीयप्र-
 शस्तिस्तत्ककाव्यव्याख्यानावसरे । तथाहि—“धुव्राणा लिङ्गिना आचीर्णानि सिद्धान्तोक्तमपि श्रीमहावीरस्य पष्ठ गर्भापहारक
 द्याणक लज्जनीयत्वात् न कर्तव्यमित्यादिका आचरणा” ॥ ४ ॥ पुनरेतत्सम्मतिप्रतिपादिक गुणचन्द्रकृतमार्कटवीरचरित्रम्

॥ ५ ॥ प्रवचनसरोद्धार ॥ ६ ॥ श्रीआवश्यकसूत्रवृत्ति ॥ ७ ॥ प्रमुखग्रन्था वहन सन्ति, तदर्थिना ते निजोऽनीया ।
अथ च श्रीपञ्चाशकसूत्रे श्रीहरिमद्रसूरिकृते (पत्र १५८) “इय ते दिणा पसत्या” इत्यादिगाथात्रिके श्रीमहावीरस्य
कल्याणकपञ्चकमेवोक्तम्, श्रीअभयदेवसूरिणाऽपि तत्तथैव व्याख्यातम्, न तु नाऽस्तीति निषेधपर वचन, तदनिप्राय
तु त एव यद्वृष्टता वा ज्ञानन्ति ।

अत्र प्रयादीत् कोऽपि प्रतिवादी-ननु व्यवनादीना चतुर्णां कल्याणकत्व भवतु, पर गर्भापहारस्य नेति । मैत्रम्-यत,
चक्रपूर्ववक्ष्यमाणसूत्र-वृत्ति-चूर्णि-प्रकरणादिषु कुत्रापि एव विवेचन पूर्वसूरिभिः पापमीरुमिनोक्त, यदुत श्रीमहावीरस्य
व्यवनादीना कल्याणकत्व गर्भापहारस्य नेति, तर्हि स्वचित्तविकल्पितकुविकल्पेन केन उत्सूत्रवादिना ? उच्यते-अपि च
तथा च हैमन्यायध्वजम्-‘सन्नियोगशिष्टानामेकापायेऽन्यतरस्यान्यपायः ।’ अतो हेतोः पञ्चहस्तोत्तरो भगवानभूत् इत्यु-
क्त्याच्च (व्यवन) भवनक्रियायाः सर्वत्र समानत्वात् । यदि व्यववनादीनि चत्वारि कल्याणकानि, तर्हि गर्भापहारस्य कल्या-
णकत्व निराकर्तुं साक्षादिन्द्राणामपि अशक्यं, न च द्वाक्यं गर्भापहारस्य आश्चर्यभूतत्वाद् अनाराध्यत्वम्, एवं चेत्तर्हि
मल्लिचिनस्यापि स्त्रीत्वे तीर्थङ्करस्य आश्चर्यभूतत्वेन अमान्यत्व भावि । तथा च सति श्वेताम्बरधर्मेऽपि विगम्बरधर्मत्वा-
भ्युपगमः स्यादिति १ । पुनरपि एकसमये ऋषभाद्यष्टोत्तरशत सिद्ध, तस्यापि चतुष्टावगाहनायां सिद्धत्वेन आश्चर्यभू-
तत्वात् अनाराध्यत्वेन अवन्त्यत्वापत्तिः स्मात् २ तत्तद्व्यवनादिवत् गर्भापहारस्यापि कल्याणकत्वं आराध्यत्वं युक्तिमत् ।

तथैव श्रीआगमिकगच्छीय-श्रीजयतिलकसूरयोऽपि सम्यक्तत्त्वसम्भयनाम्नि महाकाव्ये सुलसाचरित्रे (पत्र ८६) सप्तश-
तश्लोकप्रन्यासे सम्यक्तत्त्वपरीक्षणनाम्नि पष्ठे सर्गे अम्वहमुनिश्रुतवर्द्धमानस्वामिपद्कल्याणकस्तवनधिकारे पद्कल्याणका-
ना आराध्यत्वेन स्तुतिष्ठाकिरे । तथाहि—

“देवानन्दोदरे श्रीमान्, श्वेतपद्मया सदा शुचिः । अवतीर्णोऽसि मासस्यापाऽऽढस्य शुचिता तत ॥ १ ॥ त्रिशला सर्व-
सिद्धेच्छा, त्रयोदश्यामभूद्यतः । तवावतारस्तेनैषा, सर्वसिद्धा त्रयोदशी ॥ २ ॥ शुक्लत्रयोदश्या यश्चाऽच्चल मेरु प्रचालयन् ।
सिद्धेच्छा, चैत्रमासोऽपि कथ्यते ॥ ३ ॥ यस्याष्टदशम्या तुरग-मोक्षमार्गस्य शीर्षकम् । चारित्रमादृतं युक्ता, युक्ता माधवता प्रभो !
चित्रं कृतवास्तवयोगाच्च, चैत्रमासोऽपि कथ्यते ॥ ४ ॥ दशम्या यस्य शुक्लाया, केवलश्रीरहो त्वया । ह्यादत्ता तेन मासोऽस्य, युक्ता सिद्धार्यराजा-
मासोऽस्य मार्गशीर्षता ॥ ५ ॥ तव निर्वाणकन्याणं, यद्भिरिति स्तुतस्त्वम् । तथाविधे ह्यन्तरवैरिपदं, यथा जयाम्याशु तवप्रसादात् ॥ ६ ॥ इति
॥ ५ ॥ तव निर्वाणकन्याणं, यद्भिरिति स्तुतस्त्वम् । तथाविधे ह्यन्तरवैरिपदं, यथा जयाम्याशु तवप्रसादात् ॥ ६ ॥ इति ॥ १ ॥
द्भजदेवराज !, कल्याणकैः पद्भिरिति स्तुतस्त्वम् । तथाविधे ह्यन्तरवैरिपदं, यथा जयाम्याशु तवप्रसादात् ॥ ६ ॥ इति ॥ १ ॥
स्तुत्वा जिनाधीश, त्रिं प्रणम्याऽम्यहो मुनि । विस्मितास्यः सभासीनोऽश्रौषीच्च धर्मदेशनाम् ॥ ८ ॥” इति ॥ १ ॥
तथा कोटिमितसमवायाङ्गस्तुत्रे (पत्र १०५) श्रीवमयदेवसूरिकृततट्टीकाया च श्रीमहावीरस्य गर्भापहारस्य पोट्टिलभ-
घात् पञ्चममवत्वेन प्रमाणीकृतत्वात् । तथाहि—“समणे भगव महावीरे तित्थगरभवगहणाओ छट्ठे पोट्टिलभवगहणे एग
वासकोटिं सामण्णपरिआगं पावणित्ता सहस्सारे कप्पे सब्बट्ठे विमाणे देवत्ताए सववण्णे ।”
वृत्तिर्यथा—‘समणे’त्यादि, यतो भगवान् पोट्टिलमिच्चानो राजपुत्रो वमूव, तत्र च वर्षकोटिं प्रमज्ज्या पालितवान् इत्येको भवः

। १ । सतो देवोऽमृदिति द्वितीय । २ । ततो नन्दनाभिधानो राजसूनुः 'छत्राग्र'नगर्यां जज्ञे इति तृतीय । ३ । तत्र भवे
 धर्पलक्ष सर्वदा मासक्षपणेन तपस्तप्त्वा दशमे देवलोके पुण्योत्तर प्रवरविजयपुण्डरीकाभिधाने विमाने देवोऽभवदिति चतुर्थ
 । ४ । ततो ब्राह्मणकुण्डग्रामे ऋषभदत्तस्य ब्राह्मणस्य भार्याया देवानन्दाऽभिधानाया कुक्षौ उत्पन्न इति पञ्चम । ५ । तत
 त्र्यशीतितमे दिवसे क्षत्रियकुण्डग्रामे नगरे सिद्धार्थमहाराजस्य त्रिशलामिधानभार्याया कुक्षौ इन्द्रवचनकारिणा हरिणेगमेनि-
 नाम्ना देवेन संवृतः, तीर्यकरतया जात इति पष्ठः । ६ । उक्तभवग्रहण विना हि नान्यन्नवग्रहण पष्ठ श्रूयते भगवत
 इति, एतदेव पष्ठभवग्रहणतया व्याख्यात, यस्माच्च भवग्रहणादिद पष्ठ तदपि एतस्मात् पष्ठमेव इति सुष्ठु उच्यते, तीर्यकर-
 भवग्रहणात्पठे पोट्टिलभवग्रहणे इति ॥ २ ॥

ननु-तपागच्छीयप्राक्तनसूरिकृतग्रन्थेऽपि कापि गर्भापहारस्य कल्याणकता प्रतिपादिताऽस्ति ? उच्यते—तपागच्छीय-
 श्रीकुलमण्डनसूरिणा कल्पसूत्रावचूरो स्पष्ट तन्मणनात्, तथाहि—“पच हृत्युत्तरे होतृय सति” हस्तादुत्तरस्या दिशि वर्तमानत्वात्
 हस्तोत्तरा हस्त उत्तरो यासा ता हस्तोत्तरा=उत्तराफाल्गुन्यः, बहुवचन-बहुकल्याणकापेक्ष पञ्चसु ध्यवन १ गर्भापहार २ जन्म ३
 दीक्षा ४ ज्ञान ५ कल्याणकेषु हस्तोत्तरा यस्य सः, तथा निर्वाणस्य स्वातौ जातत्वादिति ६ ॥ ३ ॥

पुनः श्रीकुलमण्डनसूरिकृतटिप्पनकेऽपि, तथाहि—
 पञ्चहस्तोत्तर आसीत्, हस्त उत्तरोऽप्येसरो यासा ता उत्तराफाल्गुन्यः, बहुवचन=बहुकल्याणकापेक्ष, तस्यां हि विभो
 भ्यवनम् १, गर्भापहर्म्मसङ्क्रान्तिः २ जन्म ३ प्रत ४ केवल ५ चाभवत् निर्धृतिस्तु स्वातौ ६ ॥ ४ ॥

एव जानन्ति-तेषामेव श्रीअभयदेवसूरि
तायाप्रकटक श्रीअभयदेवसूरि
प्रभावक श्रीअभयदेवसूरि
कृशिव्यपरम्परा मिलति तेषामे
दृष्टेयु । यदुक्त गुणचन्द्रगणि
२०२५ प्रमाणस्य श्रीवीरच
नाण ॥ १ ॥ वारसवासाणि
वे चिरकाल विहरिऊण सिरि
र-सुरिदसंदोहवदणिजेसु ।
नाहो । दूरुछारिअवइरो, स
सिरिवद्धमाणो, मुणिनाहो स

अवधान्ति ! इति ॥

ननु-तर्हि कथं तपागच्छीया गुरवो गर्भापहारस्य कल्याणकृतम् ॥
श्रीअभयदेवसूरिः
ननु-तर्हि कथं तपागच्छीया गुरवो गर्भापहारस्य कल्याणकृतम् ॥ ३ ॥
श्रीअभयदेवसूरिः
निजगुरुपरम्यर्यलोपस्य च दोषो भावी, का ह्यग्निः असाक इति ॥
प्रभावक
॥ इति श्रीमहावीरदेवस्य पट्टकल्याणकाधिकारः ॥ ३ ॥
एतादृश
सम्मत्या
यद्वाङ्गीकृतिकारकः श्रीस्तम्भनकपार्धनाथप्रकटक

॥ इति श्रीमहाभारत-
नवाङ्गीवृत्तिकारकः श्री
प्रभावक मिलति तेषामव
सम्मानं सम्मत्या एतादृश
यद्यत नः शिष्यपरम्परा

ननु-केऽपि परविघ्नसन्तोषिणः प्रलयान्तं यदुक्तं तत्र केपां ग्रन्थानां गुणचन्द्रगाणना-
ननु-केऽपि परविघ्नसन्तोषिणः प्रलयान्तं यदुक्तं तत्र केपां ग्रन्थानां गुणचन्द्रगाणना-
ननु-केऽपि परविघ्नसन्तोषिणः प्रलयान्तं यदुक्तं तत्र केपां ग्रन्थानां गुणचन्द्रगाणना-
ननु-केऽपि परविघ्नसन्तोषिणः प्रलयान्तं यदुक्तं तत्र केपां ग्रन्थानां गुणचन्द्रगाणना-

एकमेव चत्वारिंशदधिकपादस्य—

त्रस्य प्रशस्ती, (३३९ पत्र / तन्त्र) । गांधर्वः । ३ ॥ तन्त्रः ।
 इय सुक्कशाणाणल निदधुषणघातिकम्भदारुस । ३ ॥ तन्त्रः ।
 बो-हिरुणमवे सिवं गप तमि । मयव सुहम्भसामी, निवाणपहं पयासेइ ॥ ३ ॥ तन्त्रः ।
 सामिणो दाई । गच्छगणाणमनुध, सपत्ते सिद्धिवात्समि ॥ ३ ॥ तन्त्रः ।
 इकतेसु महापहसु सेज्जमवाईसु ॥ ४ ॥ तन्त्रः ।
 त्तामी समुण्णो ॥ ५ ॥ तन्त्रः ।

शिव ॥ ६ ॥ बहलकलिकालतमपस-रपूरिआसेसविसमसमभागो । दीवेण व मुणीण, पयासिओ जेण मुत्तिपहो ॥ ७ ॥
 मुणिवइणो तस्स हरि-दहाससिअजसपसाहिआसत्स । आसि तुवे वरसीसा, जयपयडा सूरससिणोव ॥ ८ ॥ भयजलहिवा-
 इसमं-तमविसताणतारणसमत्यो । बोहित्योव महत्यो, सिरिसूरिजिणेसरो पढमो ॥ ९ ॥ गुरुसाराओ धवलाओ, 'सुविहिआ'
 सूरी । निम्मविअप्परवारण-छदसत्यो पस्त्यमई ॥ १० ॥ अण्णो अ पुण्णिमाच-दमुदरो बुद्धिसागरो
 जिणच-दसूरिनामा समुप्पण्णो ॥ ११ ॥ एगतवायविलसिर-परवाइकुरंगभगसीहाण । तेसिं सीसो
 सजमपविचीडवि ॥ १२ ॥ ससमयपरसमयभू, विसुद्धसिद्धंतेवसणाकुसलो । सयलमहिवलयवित्तो अमोऽभयदेवसूरिणि
 ॥ १३ ॥ जेणालकारघरा, सलक्खणा वरपया पससा य । नवंगवित्तिरयणे-ण भारई कामणिण कया ॥ १४ ॥ तेसिं अत्थि
 विणेओ, समत्यसत्यत्यबोहकुसलमई । सूरी पसण्णचदो, वंदो इव जणमणांदो ॥ १५ ॥ तवयणेण सिरिसुम-इवाइ-
 गाणं विणेअलेसेण । गणिणा गुणचवेण, रइअ सिरिबीरचरिअमिम ॥ १६ ॥ अये २३ पयानि सन्ति-नद सिहिरुइ-
 संत्ते, ११३९ वोक्कते विक्कमान कालम्मि । जेठुस्स सुद्धतइआ, तिहिम्मि सोमे समत्तमिमं ॥ १७ ॥—अयेय गुरुशिष्य-
 परम्परा-चान्दे कुले श्रीवर्द्धमानसूरिर्बभूव, तस्य शिष्यद्वयम्, प्रथमः श्रीजिनेश्वरसूरिः, द्वितीयो बुद्धिसागरश्च, तयोः

१ देवचन्द-काकमाई-जैनसंन्यासरा मुद्रिपपुस्तके तु 'बारवसापुस्तके जावा' इत्यत्र 'सुविहिआ (निम्मका ३.) एगडुवई जावा' इति वरिवर्तितवाक्यं
 सम्बन्धे, किं तु स वासनीबीमः, तौ च भीटवर्ध्म निपोरेक ३-५ एतेऽपि उपरिस्मृतद्वयत्वात् न च परिकल्प्यतः ।

शिव्यद्वयं श्रीखिनचन्द्रसूरिः नवाङ्गीवृत्तिकारकः श्रीअभयदेवसूरिश्च, तयोः शिष्यः श्रीप्रसन्नचन्द्राचार्य तद्वचनेन श्रीसु-
मतिषाचकशिष्येण पं० गुणचन्द्रगणिना इदं श्रीवीरचरित्रं रचितम् इति ॥ १ ॥

पुनरपि श्रीअभयदेवसूरीणामेव शिष्याः वर्द्धमानसूरयः पद्मचिकैकादशाश्रित ११६० वर्षकृतैकादशसहस्र ११०००
प्रमिते श्रीआदिनाथचरित्रे प्रकाशौ प्रोचुः, तथाहि—“स्वामदमसंजमगुणरोहणो विजिअबुज्जयाणगो । आसी सिरिवज्जमाणो,
सूरी सद्यथसुपसिद्धो ॥ १ ॥ सूरिजिणेसरसिरिबु जिंसागरा सागरोव गमीरा । सुगुरुसुक्कसरित्था, सहोअरा तस्स दो
सीसा ॥ २ ॥ वागरणछन्दनिपंङ्गु—कवंनास्यपमाणसमपसु । अणिवारिअप्यआरा, जाणमईसद्यसत्थेसु ॥ ३ ॥ ताण विणेओ
सिरिअम—यदेवसूरिति नाम विक्खाओ । विजयक्खो पच्चक्खो, कयविक्कयसगाहो धम्मे ॥ ४ ॥ जिणमयमवणब्भतर-
गूढपयत्थाण पयवणे जस्स । दीवयसिद्धि विमला, विमुद्धबुद्धी पवित्थरिआ ॥ ५ ॥ ठाणाइनवगाण, पंचासयपमुह-
पगरणाण च । विधरणकरणेण कजो, उवयारो जेण संयस्स ॥ ६ ॥ इक्कोव दोव तिमिअ, कहवि तु लग्गेण जइगुणा
हुति । कलिकाले जंमि पुणो, बुच्छ स सबेहि वि गुणेहि ॥ ७ ॥ सीसेहि तस्स रइअ, वरिअमिण वज्जमाणसूरीहि । होच
पढंत सुणता—ण कारण मोक्खसुक्खस्स ॥ ८ ॥ विक्कमनिचकालाच, सपसु एक्कारसेसु सट्ठेसु । सिरिजयसिंहनरिदे, रज्ज
परिपालयतम्मि ॥ ९ ॥ स्वभाइत्थण्ठिण्हि, सियपक्खे चित्तविजयदसमीप । पुस्सेणं सुरगुरूणो, समत्थिय चरियमिय ति
॥ १० ॥ लोउत्तमचरियमिण, काऊण जमज्जिय सुहं किं पि । उत्तमगुणाणुराओ, भवे भवे तेण मह होज्ज ॥ ११ ॥ पुया-

हिप ॥ ६ ॥ षडलकलिकालसमपस-रूपरिआसेसधिसमसमागो । दीवेण व मुणीणं, पयासिओ जेण मुत्तिपहो ॥ ७ ॥
 मुणियइणो तस्स हरि-दहाससिअजसपसाहिआसस्स । आसिं दुवे वरसीसा, जयपयढा सूरससिणोव ॥ ८ ॥ भवजलहिवी-
 इंसंभं-त्तमधिसंतानतारणसमस्यो । बोद्धित्योव महस्यो, सिरिसूरिजिणेसरो पढमो ॥ ९ ॥ गुरुसाराओ धवलाओ, 'सुविहिआ'
 खेरयसाहुसतई आया । हिमवताओ गंग-व निगया सयलअणपुज्जा ॥ १० ॥ अण्णो अ पुण्णिमाच-दसुदरो बुद्धिसागरो
 सूरि । निम्मधियपवरवागरण-छंदसस्यो पसत्यमई ॥ ११ ॥ एगंतवायविलसिर-परवाइकुंगभगसीहाण । तेसिं सीसो
 जिणच-दसूरिनामा समुप्पण्णो ॥ १२ ॥ संवेगरंगसाला, न केवलं कवविरइणा जेण । भवजणविग्गहकरी, विहिया
 संजमपविचीडवि ॥ १३ ॥ ससमयपरसमयभू, विमुच्चसिद्धंतवेसणाकुसलो । सयलमहिवल्यवित्तो अल्लोऽमयेदेवसूरिसि
 ॥ १४ ॥ जेणालकारधरा, सलक्खणा वरपया पसआ य । नवगधिसिरियणे-ण भारई कामणिघ कया ॥ १५ ॥ तेसिं अत्थि
 धियेओ, समरयसत्यत्यवोहकुसलमई । सूरि पसण्णचंदो, चंदो इव अणमणाणदो ॥ १६ ॥ तवयणेण सिरिसुम-इवाइ-
 गाणं विणेअलेसेण । गणिणा गुणचवेणं, रइअ सिरिवीरचरिअमिमं ॥ १७ ॥ अग्रे २३ पथानि सन्ति-नद सिहिरुद-
 सत्ते, ११३९ वोफते विक्कमाच कालम्मि । जेठुस्स सुव्रतइआ, तिहिम्मि सोमे समत्तमिम ॥ ५० ॥—अत्रेयं गुरुशिष्य-
 परम्परा-चान्द्रे कुले श्रीवर्द्धमानसूरिर्बभूव, तस्य शिष्यद्वयम्, प्रथमः श्रीजिनेश्वरसूरिः, द्वितीयो बुद्धिसागरश्च, तयोः

१ वेवचन्-कालमाई-जैमसंत्तादारा मुद्रिपपुळ्ळे तु 'वरवसाहुसतई आया' इत्यत्र 'सुविहिआ' (शिम्मका पु) साहुसतई आया' इति परिचयित्वाका
 ठगवते, किं तु स वासमीचीना, डॉ पी पीटर्सन् रिपोर्टेज १०५ पृष्ठेऽपि उपरिल्लसूक्याद एव पठित्वात् ।

शिव्यद्वय श्रीजितचन्द्रसूरि नयाङ्गीवृत्तिकारकः श्रीअभयदेवसूरिख्यः तयोः शिष्यः श्रीप्रसन्नचन्द्राचार्य तद्वचनेन श्रीसु-
मतिषाचकशिष्येण पं० गुणचन्द्रगणिना इव श्रीवीरचरित्र रचितम् इति ॥ १ ॥

पुनरपि श्रीअभयदेवसूरीणामेव शिष्याः वर्द्धमानसूरयः पद्याधिकैकादशशत ११६० वर्षकृतैकादशसहस्र ११०००
प्रमिते श्रीआदिनाथचरित्रे प्रशस्तौ प्रोक्तुः, तथाहि—“स्वमदमसजमगुणरोहणो विजिअतुज्जयाणगो । आसी सिरिवद्धमाणो,
सूरी सव्वथसुपसिद्धो ॥ १ ॥ सूरिजिणेरसिरिबुद्धिसागरा सागरोब्ब गमीरा । सुरगुरुसुक्कसरित्था, सहोअरा तस्स दो
सीसा ॥ २ ॥ यागरणछदनिधंहु—कव्वनाडयपमाणसमपसु । अणिवारिअप्पआरा, जाणमईसव्वसत्थेसु ॥ ३ ॥ ताण विणेओ
सिरिअम—यदेवसूरिसि नाम विक्खाओ । विजयक्खो पक्खक्खो, कयविक्रयसगहो धम्मो ॥ ४ ॥ जिणमयभवणब्भतर—
गूढपयत्थाण पयढणे जस्स । दीवयसिद्धिं विमला, विसुद्धबुद्धी पवित्थरिआ ॥ ५ ॥ ठाणाइनवंगण, पचासयपमुह-
पगरणाण च । विचरणकरणेण कओ, ववयारो जेण सघस्स ॥ ६ ॥ इक्कोव दोव तिम्रिव, कहवि तु लग्गेण जइगुणा
हुति । कलिकाले जमि पुणो, बुच्छ स सवेहि वि गुणेहि ॥ ७ ॥ सीसेहि तस्स रइअ, चरिअमिण वद्धमाणसूरीहि । होउ
पढत सुणंता—ण कारण मोक्खसुक्खस्स ॥ ८ ॥ विक्कमनिवकालाउ, सपसु एकारसेसु सट्ठेसु । सिरिजयसिंहनरिदे, रञ्ज
परियालयतमि ॥ ९ ॥ संभाइत्थठियहि, सियपक्खे चित्तविजयदसमीप । पुत्सेण सुरगुरुणो, समत्थियं चरियमिय ति
॥ १० ॥ लोगुत्तमचरियमिण, कात्तण जमजिय सुह कि पि । उत्तमगुणाणुराओ, भवे भवे तेण मह होज्ज ॥ ११ ॥ पुष्पा-

धरेण गणिय-स्स सवसत्ता इमस्स गंथस्स । एक्कारस उ सहस्सा, सलोगसत्ताइ नायत्ता ॥ १२ ॥ अत्राऽपि गुरुशिष्य-
पारम्पर्यं इदं-चान्द्रे कुले श्रीवर्धमानसूरिः वभूव, तस्य शिष्यौ श्रीजिनेश्वरसूरि-श्रीबुद्धिसागरी, तयोः विनेयः स्थानाङ्गादि-
नयाक्षीपृत्तिकारकः श्रीअभयदेवसूरिः, तस्य शिष्यै श्रीवर्धमानाचार्यैः इव श्रीआदिनाथचरित्रं रचितमिति ॥ २ ॥

तथा तथैव गुरुशिष्यपारम्पर्यं, श्रीछन्नापल्लीयश्रीविबुधप्रमसूरिशिष्य-श्रीपद्मप्रमसूरिभिरपि चतुर्नवत्यधिकद्वादशशत-
यप १२९४ विनिर्मिते श्रीमुनिसुप्रतस्थामिचरित्रे भवत्रयनिघञ्जे पर्वत्रितयप्रमाणे पञ्चदशप्रस्तावे स्पष्टीकृतः तथाहि-“पूर्व-
चान्द्रकुले वभूव विपुले श्रीवर्धमानप्रभुः, सूरिर्मङ्गलभाजन सुमनसां सेव्यः सुवृत्तास्पदम् । शिष्यस्तस्य जिनेश्वर- समञ्जनि
स्याद्वादिनामग्रणीः, वन्धुस्तस्य च बुद्धिसागर इति त्रैवेद्यापारङ्गमः ॥ १ ॥ सूरिः श्रीजिनचन्द्रो-ऽभयदेवगुरुर्नवाङ्गवृत्तिकर
श्रीजिनभद्रमुनीन्द्रो, जिनेश्वरविभोक्तव्यः शिष्याः ॥ २ ॥ चक्रे श्रीजिनचन्द्रसूरिगुरुभिर्धुष्युः प्रसन्नाभिघ-स्तेन ग्रन्थच-
तुष्टयीस्फुटमतिः श्रीदेवभद्रप्रभुः । देवानन्धमुनीश्वरोऽभयदत्तचारित्रिणा ग्रामणीः, ससारान्बुधिपारगामिजनताकामेषु काम
सत्ता ॥ ३ ॥ यन्मुत्तावासवास्तव्या, व्यवस्यति सरस्वती । गन्तु नाऽन्यत्र स न्यायः, श्रीमान् देवप्रभः प्रभु- ॥ ४ ॥ मुकु-
रतुलामङ्कुरयति, वस्तुप्रतिविम्बविशदमतिवृत्तम् । श्रीविबुधप्रमचिषं, न विषचे वैपरीत्य तु ॥ ५ ॥ तत्पर्यदपद्मभ्रमर-अक्रे
पद्मप्रभश्चरितमेतत् । विक्रमतोऽतिक्रान्ते, वेदप्रहरवि १२९४ मिते समये ॥ ६ ॥ इत्यादि ॥ अत्राऽपि चान्द्रे कुले श्रीव-

धर्मानसूरिः बभूव, तस्य द्वौ शिष्यौ-श्रीजिनेश्वरसूरिः श्रीबुद्धिसागरश्च, श्रीजिनेश्वरसूरेः प्रयः शिष्याः-श्रीजिनचन्द्रसूरिः,
नवाङ्गवृत्तिकारकः श्रीअभयदेवसूरिः, श्रीजिनभद्रसूरिश्च इत्यादि ॥ ३ ॥

एवमेव गुरुपरम्परायां श्रीरुद्रपङ्गीयखरतरश्रीसङ्घतिलकाचार्या अपि सप्तविंशत्यधिकचतुर्दशशत १४२७ वर्षे कृताया
सम्यक्स्यसप्तविक्रवृत्तौ (२३७ पत्रे) प्रोचिषासः, तथाहि-

‘श्रीवीरशासनमहोदधितः प्रसूतः, प्रोद्यत्कलाभिरभितः प्रयितः पृथिव्याम् । माघन्महःप्रसरनाशिततामसोऽस्ति, श्री-
चन्द्रगच्छ इति चन्द्र इवाञ्जुतश्रीः ॥ १ ॥ तत्राऽऽसीद्धरणेन्द्रवन्द्यचरणाः श्रीवर्धमानो गुरु-स्तपेटे च जिनेश्वरः सुविहि-
तश्रेणीगिराशेखरः । तच्छिष्योऽभयदेवसूरिरभवद्रङ्गभवाङ्गीमहा-वृत्तिस्तम्भनपार्श्वनायजिनराट्टमूर्तिप्रकाशैककृत् ॥ २ ॥
तत्पट्टपूर्वाचलचूलिकाया, भास्वानिव श्रीजिनवज्रमाख्यः । सब्रह्मसम्बोधनसाधधान-बुद्धिः प्रसिद्धो गुरुमुख्य आसीत्
॥ ३ ॥ तच्छिष्यो जिनशेखरो गणधरो जज्ञेऽतिविज्ञाग्रणीस्तत्पादान्बुजराजहससहस्रः श्रीपद्मचन्द्र प्रभु । तत्पट्टाम्बु-
धियर्धने कुवलयप्रोद्यत्प्रबोधैकधीः, श्रीमान् श्रीविजयेन्दुरिन्दुवदभूच्छम्भत् कलालङ्कृतः ॥ ४ ॥ पट्टे तदीयेऽभयदेवसूरि-रा-
सीद्वितीयोऽपि गुणाद्धितीय । जातो यतोऽय जयतीह रुद्र-पङ्गीयगच्छः सुतरामतुच्छः ॥ ५ ॥ तत्पादाम्भोजमृद्भोऽजनि
जिनसमयाम्भोजपाथोधिजन्मा, सूरिन्द्रो देवभद्रोऽनुपमशरमाराममेयोपमानः । तस्याऽन्तेवासिमुख्यः कुमतमतितम-
श्चण्डमार्तण्डकपः, कल्पद्रुः कल्पितार्थप्रवितरणविधौ श्रीप्रमानन्दसूरिः ॥ ६ ॥ ज्योतिस्तोमैरमानै प्रतिहृतजगतीवर्तिते-
जस्वितेज-स्फूर्त्तितत्पट्टपूर्वाचलविमलसन्मौलिमौलीयमानौ । श्रीमान् श्रीचन्द्रसूरिर्विमलशशिगुरुश्चाऽप्रमेयप्रभायौ, जातौ

श्रीराजहस्तायि भविष्यज्जनप्युहवोचैकदशौ ॥ ७ ॥ आकाशमीरमरीणचारुधिपणान् वादीन्द्रवृन्दारकान्, माद्यद् वादविधौ
 ध्वनिस्य जगति प्राप्तप्रतिष्ठोदयाः ॥ सूरिन्द्रा गुणशेखराः स्मयहराः शृंगारचन्द्रक्षमाधीशाभ्यर्च्यपदाम्बुजा समभयस्तत्पट्ट-
 शृंगारिणः ॥ ८ ॥ श्रीसंघतिलकाचार्या-स्तत्पदाम्मोजरेणवः ॥ सम्यक्स्वसप्ततेर्धृतिं, विदधुस्तत्त्वकौमुदीम् ॥ ९ ॥ अस्म-
 ष्छिष्ययरस्य सोमतिलकाचार्यानुजस्याधुना, श्रीदेवेन्द्रमुनीश्वरस्य वचसा सम्यक्त्वसत्सप्तते ॥ श्रीमद्विक्रमवत्सरे द्विनयना-
 म्मोधिष्षपाकृत् (१४२२) प्रमे, श्रीसारस्वतपत्तने विरचिता दीपोत्सवे वृत्तिका ॥ १० ॥ सा सोमकलशवाचकचरानुजैरत्र विहित-
 सा-शायै ॥ प्रथमाऽऽदर्शो लिखितो-पाध्यायैः श्रीयशःकलशैः ॥ ११ ॥ मेधामान्द्यात्प्रमादाच्च, यदवद्यमिहाजनि ॥ तत्प्रसद्य
 महाविद्याः, शोधयन्तु विद्यारदाः ॥ १२ ॥ द्वादशात्मेव सद्धारैर्द्वादशात्मेव बोधकृत् ॥ इय सम्यक्त्वतत्त्वाना, कौमुदी
 द्योतता भुवि ॥ १३ ॥ इत्यादि ॥ ४ ॥

पुनः श्रीरुद्रपक्षीयखरतरकृतप्रवन्धे एषा एव परम्परा । तथाहि-चान्द्रे कुलेऽस्मिन्नमलच्छत्रैः, प्रमुर्वभूवाऽभयदेव-
 सूरि । नवाङ्गवृत्तिच्छलतो यदीय-मद्यापि जागर्त्ति यशःशरीरम् ॥ १ ॥ तस्मान्मुनीन्दुर्जिनवल्लभो यस्तथा प्रसमाप
 निजैर्गुणैः । विपश्चितां संयमिनां च वर्गे दुरीणता तस्य यथाऽधुनाऽपि ॥ २ ॥ तेषामन्वयमण्डनं समभवत् सजीवनं
 दुःखमा-मूर्खालस्य (१) मुनिव्रतस्य भवन निःसीमपुण्यश्रियः । श्रीमन्तोऽभयदेवसूरिगुरवस्ते यद्वियुक्तैर्गुणैः, दृष्ट तादृश-भाह-
 शान्तरमहो दिक्चक्रमाक्रम्यते ॥ ३ ॥ यत्तिपतिरय देवभद्रनामा, समजनि तस्य पदावतसर्वेभ्यः । दधुरधरितभाव-
 रोगयोगा-ज्जगति रसायनता यदीययाच ॥ ४ ॥ तदीयपट्टे प्रतिभासमुद्रः, श्रीमान् प्रभानन्वमुनीश्वरोऽभूत् । स बीतराग-

स्त्वनेश्वमीषु, विनिर्ममे दुर्गपदप्रकाशम् ॥ ५ ॥ 'एव सपादशतयुत-विंशतिशतपरिमितप्रबन्धोऽयम् । लिखितः प्रथमादर्शो,
गणिता हर्षो दुना शमिना' ॥ ६ ॥ अत्राऽपि शिष्यपरम्परा एवं-चन्द्रकुले नवाङ्गीवृत्तिकारकाः श्रीअभयदेवसूरयोऽभूवन्,
तेषां शिष्यः श्रीजिनवह्मसूरिः, तदन्वयेऽभयदेवसूरिः, तत्पुत्रे श्रीदेवभद्रसूरिः, इत्यादि इति ॥ ५ ॥

तथा श्रीजिनपतिसूरिनिर्मितपञ्चलिङ्गीविवरणप्रशस्तौ (पत्रे १८६) अपि च इत्यमेव गुरुशिष्यपरम्परा अस्ति, तथा-
हि- 'न रजनिकृतसाफल्य, सदा न नक्षत्रबुधपरिरुहीतम् । अस्ति कुलं चान्द्रमहो, न तमो हत्या येन प्रथितम् ॥ १ ॥ तत्र
न वियति प्रसितो, बुधो नवीनो न ह्यसहचरित । अनिशापतितनय श्री-जिनेश्वर सूरिरजनिष्ट ॥ २ ॥ यस्मिन् गोष्ठ्या
कलयति कला हेळ्या जल्पकेलौ, कण्डूलानामपि निरवधिस्वेदधाराप्रवाहम् । शङ्के सारस्वतरसरय क्षोभतापानुपङ्गा-
दङ्गान्यन्त प्लवनशुभग धाविनामुद्धमन्ति ॥ ३ ॥ सप्राप्तेऽनुविधेयतापदमिति चोलुक्यमाणिक्यता, श्रीमहुर्लभराजि जल्प-
कयथा वलाद्विकल्पस्पृशा । प्रत्याख्यायत दैवदैवकुलिकान् दर्पाश्रमत्कन्धरान्, सविभ्रग्रतिना विहारपदनी श्रुत्या समा-
धत्त यः ॥ ४ ॥ शिष्यौ बभूवतुसुख्य मनुष्यमौलेर्द्विक्लमुद्धहयशःप्रवहप्रबन्धौ । आद्यस्तयो प्रतिकल स्वनिवेशसिद्धौ,
विद्याप्रसादवदनो जिनचन्द्रसूरिः ॥ ५ ॥ नर्तयितु सवेग, पुनर्नृणा लुप्तनृत्यमिव कलिना । सवेगरङ्गशाला, येन विशाला
व्यरचि रुचिरा ॥ ६ ॥ द्वितीयः प्रज्ञातोऽभवदभयदेवो मुनिपति-विंशतिदेयायास्तरितमपनीयान्तरपटीम् । अकार्षीद् यो
गुह्यस्वरसरससर्वेदनकृते, नवाङ्गास्तन्वङ्गास्तनुविवरण कामुक इव' ॥ ७ ॥ इत्यादि ॥ ६ ॥

इत्यमेव श्रीरुद्रपक्षीयस्वरतरंगच्छमण्डनश्रीतिलकोपाध्यायविरचितगौतमपृच्छाप्रकरणप्रशस्तौ गुरुपरम्परा दर्शिताऽस्ति ।
 तथाहि—‘श्रीवर्धमान इति चन्द्रकुलाम्बरार्क-सत्साम्जिनेश्वरमुनीश्वर एव जज्ञे । रङ्गमवाद्भविवृत्तिप्रयनप्रसिद्ध-माहात्म्य-
 भूरभयदेवगुरुस्ततश्च ॥ १ ॥ सूरिवर्धभूय जिनवल्हभनामधेय-सत्पादपद्ममधुकृज्जिनशेखराख्यः । पद्मेन्दुरिन्दुनिमकीर्त्ति-
 भरो बभूव, सूरिस्ततो यतिपतिर्विजयेन्दुनामा ॥ २ ॥ तस्माद्बभूवाऽभयदेवसूरि-र्विष्वस्तविस्तारिकुणादिगर्वः । श्रीदेवम-
 द्रोऽप्य कृतोरुभद्र-स्ततः प्रमानन्दमुनीश्वरश्च ॥ ३ ॥ श्रीचन्द्रसूरिः सुगुरुस्तदीये, पद्मावतसप्रतिमोऽधुनाऽस्ति । अस्य
 द्वितीयस्तु धियाऽद्वितीयो, जज्ञे मुनीन्द्रो विमलेन्दुनामा ॥ ४ ॥ आचार्यधुर्यत्वमवापिता श्री-श्रीचन्द्रसूरिप्रवरैस्त्वयोऽमी ।
 श्रीचारुचन्द्रो जिनभद्रसूरि-र्गुणाम्बुधिः श्रीगुणशेखरश्च ॥ ५ ॥ एतैरेव वितीर्णो-पाध्यायपदो मुनीश्वरोत्तमः । श्रीदेव-
 भद्रयतिपति-शिष्यः श्री श्रीतिलकनामा ॥ ६ ॥ गौतमपृच्छाप्रकरण-विवरणमिदमल्पबुद्धिविभवोऽपि । भव्यजनोपकृति-
 कृते, कृतवानम्यर्थितः कृतिभिः ॥ ७ ॥ छन्दोलङ्घुतिलक्षण-दोषैर्बुद्धमस्ति किमपीह । तदखिलमपि मदनुग्रह-बुद्ध्या
 शोध्यं विमलधीभिः ॥ गगनतले परिखेलति ॥ ९ ॥ कल्याणाचलभूर्विका ॥ १० ॥ इत्यादिद्वादशपद्यानि, अत्राऽपि
 गुरुपरम्परा इयं-चन्द्रे कुले वर्धमानसूरिः बभूव, तत्पट्टे श्रीजिनेश्वरसूरिः, तस्य शिष्यो नवाङ्गीवृत्तिकारकः श्रीअभयदेव-
 सूरिः तत्पट्टे श्रीजिनवल्हभसूरिः इत्यादि ॥ ७ ॥

अपि च रुद्रपक्षीयस्वरतरगच्छाधिपति-श्रीब्रह्मयदेयसूरयोऽपि अष्टसप्तत्यधिकद्वादशशत १२७८ वर्षकृतद्वाविंशति-
शतसोक्तमानजयन्तविजयकाव्यप्रशस्तौ (११८ पत्रे) अमुमेव परम्परा कथयामासुः । तथाहि—

“आसीच्चन्द्रकुलाम्बराभ्रमणिः श्रीवर्धमानप्रभोः, पादाम्मोरुहचक्षरीकचरितश्चारित्रिणामप्रणीः । स श्रीसूरिजिनेश्वर-
रत्नपथगापाथःप्रवाहैरिव, स्वेर यस्य यशोभरैस्त्रिजगत पावित्र्यमासूत्रितम् ॥ १ ॥ अभवदभयदेव सूरिरस्मात् स
यस्य, प्रमुरमजत सोप स्तम्भने पार्श्वनाथः । प्रकटितविकटार्थां सहस्राद्याज्यवृद्धौ, व्यथित निधिसमाना यश्च वृत्तिं नवा-
ज्ञयाः ॥ २ ॥ तच्छिष्यो जिनवल्लभ प्रमुरमृद्धिभ्रमराममिनी-भास्वभ्रालललामकोमलयश-स्तोम धमाराभभूः । यस्य श्री-
नखर्ममूपतिशिरःकोटीररसाङ्कुर-ज्योतिर्जालजलैरपुष्यत सदा पादारविन्दद्वयी ॥ ३ ॥ अत्रापि सूरिगुरुपरपरायामेव चन्द्र-
कुले श्रीवर्द्धमानसूरिर्वभूव, तच्छिष्यः श्रीजिनेश्वरसूरिः तस्य शिष्य श्रीस्तम्भनपार्श्वनाथमूर्तिप्रकटको नवागीवृत्तिकारक-
श्रीब्रह्मयदेवसूरिः, ‘तच्छिष्या श्रीजिनर्धल्लभसूरिः’ इत्यादिनवपद्यानि ॥ ८ ॥

पुनः श्रीरुद्रपक्षीयस्वरतरगच्छाधिपति-श्रीदेवेन्द्रसूरयोऽपि गुरुशिष्यक्रम तथैवाऽऽहुः श्रीप्रश्नोत्तररत्नमालावृत्तौ पञ्को-
नत्रिंशदधिकचतुर्दशशत १४२९ वर्षकृताया (पत्र ५६७); तथाहि—“श्रीवर्धमानजिनशासनमेरुमूपा-भूते सुधर्मगणना-
यकमद्रशाले । श्रीकोटिकाख्यगणकल्पतरौ सुवज्र-शास्त्रेऽत्र गुच्छ इव राजति चन्द्रगच्छः ॥ १ ॥ तस्मिन् महोज्ज्वलफलो-
पमितिं दद्यान्, श्रीवर्धमान इति सूरिवरो वभूव । यस्याऽग्रतः समगृणोद्धरणोरेन्द्र, सूरिन्द्रमन्त्रविविधोपनिपत्यका-
रान् ॥ २ ॥ ततोऽस्तदोपो नियतं विवस्वान्, जिनेश्वर सूरिवरः समासीत् । नो चेत्कथं श्रीधनपालचित्ता-न्महातम-

इत्यनेन श्रीरुद्रपङ्क्तियन्तरागच्छमण्डनश्रीतिलकोपाध्यायविरचितगीतमपृच्छाप्रकरणप्रणाली गुरुरारन्तरा दर्शिताऽपि ।
तथाहि-‘श्रीवर्धमान इति चन्द्रकुलाम्बार्क-स्तस्माज्जिनेश्वरमुनीश्वर एव जज्ञे । रत्नतनाद्विगृतिप्रपात्रमिन्द्र-नादाहन्य-
भूरभयदेवगुरुस्ततश्च ॥ १ ॥ सूरिवर्मूव जिनवर्धमानामधेय-स्तत्पादपद्ममधुकुञ्जिनशेखरात्त्यः । पद्मेन्दुरिन्दुनिर्मक्षीप्ति-
मरो वमूव, सूरिस्तनो यतिपतिर्विजयेन्दुनामा ॥ २ ॥ तस्माद्भूनाऽभयदेवसूरि-मिष्यस्तयिज्ञारिगुणादिगणं । श्रीदेवम-
द्रोऽय कृत्वरुमद्र-स्ततः प्रमानन्दमुनीश्वरश्च ॥ ३ ॥ श्रीचन्द्रसूरिः सुगुरुस्तदीये, पट्टान्तमप्रतिमोऽपुनाऽस्ति । अस्य
द्वितीयस्तु धियाऽद्वितीयो, जज्ञे मुनीन्द्रो विमलेन्दुनामा ॥ ४ ॥ आचार्यधुर्यत्वमयापिता श्री-श्रीचन्द्रसूरिप्रपरोऽयोजमी ।
श्रीचारुचन्द्रो जिनमद्रसूरि-र्गुणाम्बुधिः श्रीगुणशेखरश्च ॥ ५ ॥ एतैरेव वित्तीर्णो-पाध्यायपदो मुनीश्वरोत्तमः । श्रीदेव-
मद्रयतिपति-शिष्यः श्री-श्रीतिलकनामा ॥ ६ ॥ गौतमपृच्छाप्रकरण-विवरणमिदमल्पबुद्धिमगोऽपि । भव्यजनोपकृति-
कृते, कृतवानभ्यार्यितः कृतिभिः ॥ ७ ॥ छन्दोलङ्घितलक्षण-दोषैर्बुद्धमस्ति किमपीह । तदस्ति लमपि मदनुग्रह-मुद्रया
शोध्यं विमलधीभिः ॥ गगनतले परिखेळति ॥ ९ ॥ कल्याणाचलमूर्विका ॥ १० ॥ इत्यादिद्रादशापद्यानि, अत्राऽपि
गुरुपरम्परा इय-चन्त्रे कुले वर्धमानसूरिः वभूव, तत्पट्टे श्रीजिनेश्वरसूरिः, तस्य शिष्यो नवाङ्गीबृत्तिस्वरकः श्रीवर्धभयदेव-
सूरिः तत्पट्टे श्रीजिनवर्धमसूरिः इत्यादि ॥ ७ ॥

अपि च रुद्रपङ्कतीयस्वरतरगच्छाधिपति-श्रीअभयदेवसूरयोऽपि अष्टसप्तत्यधिकद्वापञ्चाशत् १२७८ वर्षकृतद्वारविंशति-
शतश्लोकमानजन्यन्तविषयकाव्यप्रशस्तौ (१३८ पत्रे) अमुमेव परम्परा कथयामासुः । तथाहि—

“आसीच्चन्द्रकुलाम्बराम्बरमणिः श्रीवर्धमानप्रभोः, पादाम्भोरुहचक्षरीकचरितद्वारित्रिणामग्रणी । स श्रीसूरिजिनेश्वर-
रत्निपयापायाप्रवाहैरिव, स्वैर यस्य यशोभैरखिजगतः पावित्र्यमासूत्रितम् ॥ १ ॥ अभवदमयदेव सूरिरस्मात् स
यस्य, प्रमुरमजत तोप स्तम्भने पार्श्वनाथः । प्रकटितविकटार्थो सहस्रास्त्राज्यदृष्ट्यै, व्यधित निधिसमाना यश्च दृष्टिं नवा-
ङ्गाः ॥ २ ॥ तच्छिष्यो जिनवल्लभः प्रमुरमूर्ध्विभ्वम्बरामाभिनी-भास्वन्नालललामकोमलयशःस्तोम-शमाराभयः । यस्य श्री-
नरवर्मभूपतिशिरःकोटीररकाङ्कुर-ज्योतिर्जालजलैरपुष्प्यत सदा पादारविन्दद्वयी ॥ ३ ॥ अत्रापि सूरिगुरुपरपरायामेव चन्द्र-
कुले श्रीवर्धमानसूरिर्वभूव, तच्छिष्यः श्रीजिनेश्वरसूरिः तस्य शिष्यः श्रीस्तम्भनपार्श्वनाथमूर्तिप्रकटको नवागीधृत्तिकारक
श्रीअभयदेवसूरिः, ‘तच्छिष्या श्रीजिनवल्लभसूरिः’ इत्यादिनवपद्यानि ॥ ८ ॥

पुनः श्रीरुद्रपङ्कतीयस्वरतरगच्छाधिपति-श्रीदेवेन्द्रसूरयोऽपि गुरुशिष्यक्रम तथैवाऽऽहुः श्रीप्रश्नोत्तररत्नमालादृतौ एको-
नविंशदधिकचतुर्दशशत १४२९ वर्षकृताया (पत्र ५६७); तथाहि—“श्रीवर्धमानजिनशासनमेरुभूषा-भूते सुधर्मगणना-
यक्रमद्रशाले । श्रीकोटिकास्थगणकल्पतरौ सुवस्त्र-शाखेऽत्र गुच्छ इव राजति चन्द्रगच्छः ॥ १ ॥ तस्मिन् महोज्ज्वलफलो-
पमितिं दधानः, श्रीवर्धमान इति सूरिवरो वभूव । यस्याऽग्रतः समगुणोद्भरणोरेन्द्र, सूरिन्द्रमन्त्रविविधोपनिपत्प्रका-
रान् ॥ २ ॥ ततोऽस्त्रदोषो नियत विवस्वान्, जिनेश्वरः सूरिवरः समासीत् । नो चेत्कथ श्रीधनपालचिन्ता-न्महातम-

इत्यमेव श्रीरुद्रपङ्कीयस्वरतरंगच्छमण्डनश्रीतिलकोपाग्यायविरचितगौतमपृच्छाप्रकरणप्रशस्ती गुरुपरम्परा दर्शिताऽस्ति ।
 तथाहि—‘श्रीवर्धमान इति चन्द्रकुलाम्बरार्क-स्वस्माखिनेश्वरमुनीश्वर एव जज्ञे । रङ्गध्ववाद्भविवृत्तिप्रयनमसिद्ध-माहात्म्य-
 भूतभयदेवगुरुस्ततश्च ॥ १ ॥ सूरिर्वभूव जिनवल्गुनामधेय-स्तत्पादपद्ममधुकुजिनशेखराख्य । पद्मेन्दुरिन्दुनिभकीर्त्ति-
 द्रोऽथ कृतीरुभद्र-स्ततः प्रभानन्दमुनीश्वरश्च ॥ ३ ॥ श्रीचन्द्रसूरिः सुगुरुस्तदीये, पट्टावतसप्रतिमोऽधुनाऽस्ति । अस्य
 द्वितीयस्तु धियाऽद्वितीयो, जज्ञे मुनीन्द्रो विमलेन्दुनामा ॥ ४ ॥ आचार्यधुर्यत्वमवापिता श्री-श्रीचन्द्रसूरिप्ररौखयोऽमी ।
 श्रीचारुचन्द्रो जिनभद्रसूरि-गुणान्बुधिः श्रीगुणशेखरश्च ॥ ५ ॥ एतैरेव वितीर्णो-पाध्यायपदो मुनीश्वरोत्तम । श्रीदेव-
 भद्रपतिपति-शिष्यः श्रीश्रीतिलकनामा ॥ ६ ॥ गौतमपृच्छाप्रकरण-विवरणमिदमल्पबुद्धिभिर्भवोऽपि । भव्यजनोपकृति-
 कृते, कृतवानभ्यर्थितः कृतिभिः ॥ ७ ॥ छन्दोलङ्घुतिलक्षण-दोषैर्बुद्धमस्ति किमपीह । तदखिलमपि मदनुग्रह-बुद्ध्या
 शोच्यं विमलधीभिः ॥ गगनतले परिखेलति ॥ ९ ॥ कल्याणाचलभूर्विका ॥ १० ॥ इत्यादिद्वादशपद्यानि, अत्राऽपि
 गुरुपरम्परा इयं-चन्द्रे कुले वर्धमानसूरिः वभूव, तत्पुत्रे श्रीजिनेश्वरसूरिः, तस्य शिष्यो नवाङ्गीवृत्तिकारकः श्रीअभयदेव-
 सूरिः तत्पुत्रे श्रीजिनवल्गुमसूरिः इत्यादि ॥ ७ ॥

१ संस्कृत ध्वज प्राकृत मॅन्सुलिङ्गदेव इव कावमेरी बौद्ध वि दोन्मे ईव बौद्ध वि टोंबक पत्तिभादीक सोसाबदी (११०-११ पञ्चमोः)

अपि च रुद्रपल्लीयस्वरतरगच्छाधिपति-श्रीअभयदेवसूरयोऽपि अटसप्तत्यधिकद्वादशशत १२७८ वर्षकृतद्वादशति-
शतश्लोकमानजयन्तविजयकाव्यप्रशस्तौ (१३८ पत्रे) अमुमेव परम्परा कथयामासुः । तथाहि—

“आसीच्चन्द्रकुलाम्बराम्बरमणिः श्रीवर्धमानप्रभोः, पादाम्भोरुहचञ्चरीकचरितञ्चारित्रिणामप्रणीः । स श्रीसूरिजिनेश्व-
रखिपयापायःप्रवाहैरिव, स्थैर यस्य यशोभरैखिजगत पावित्र्यमासूत्रितम् ॥ १ ॥ अभवदभयदेव सूरिरस्मात् स
यस्य, प्रमुरमजत तोप स्तम्भने पार्श्वनाथः । प्रकटितविकटार्थां सङ्गसाधाज्यवृद्ध्यै, व्यथित निधिसमाना यश्च दृष्टिं नवा-
ङ्गाः ॥ २ ॥ तच्छिष्यो जिनवल्लभः प्रमुरभूद्विश्वम्भरामभिनी-भास्वद्भाललामकोमलयशस्तोम शमाराभभू । यस्य श्री-
नरवर्मभूपतिशिरःकोटीररसाङ्कुर-ज्योतिर्जालजलैरपुष्यत सदा पादारविन्दद्वयी ॥ ३ ॥ अत्रापि सूरिगुरुपरपरायामेव चन्द्र-
कुले श्रीवर्द्धमानसूरिर्वभूव, तच्छिष्यः श्रीजिनेश्वरसूरिः तस्य शिष्यः श्रीस्तम्भनपार्श्वनाथमूर्तिप्रकटको नवागीधृत्तिकारक
श्रीअभयदेवसूरिः, ‘तच्छिष्या श्रीजिनर्धल्लभसूरि’ इत्यादिनवपद्यानि ॥ ८ ॥

पुनः श्रीरुद्रपल्लीयस्वरतरगच्छाधिपति-श्रीदेवेन्द्रसूरयोऽपि गुरुशिष्यक्रम तथैवाऽऽहुः श्रीप्रश्नोत्तररत्नमालावृत्तौ एको-
नविंशदधिकचतुर्दशशत १४२९ वर्षकृताया (पत्र ५६७), तथाहि-“श्रीवर्धमानजिनशासनमेरुभूषा-भूते सुधर्मगणा-
यकम्ब्रशाले । श्रीकोटिकाख्यगणकल्पतरौ सुवस्त्र-शाखेऽत्र गुच्छ इव राजति चन्द्रगच्छ ॥ १ ॥ तस्मिन् महोज्ज्वलफलो-
पमितिं दधानः, श्रीवर्धमान इति सूरिवरो वभूव । यस्याऽप्रतः समगृणोद्गरणोरेन्द्र, सूरिन्द्रमन्त्रविविधोपनिपत्प्रका-
रान् ॥ २ ॥ ततोऽस्तदोपो नियत विवस्वान्, जिनेश्वर सूरिवरः समासीत् । नो चेत्कथं श्रीधनपालचित्ता-न्महातम-

स्त्रोममपाकरोद्गाक् ॥ ३ ॥ तस्माद्बभूवाऽभयदेवसूरि-र्यः स्तम्भने पार्श्वजिनेन्द्रमूर्तिम् । प्रकाश्य शस्याश्च नानाद्रुत्ती
कृत्वा कृतार्यं स्वजनोत्तमान ॥ ४ ॥ तदनु जिनवल्लभाख्याः, प्रख्यातः समयकनकपपट्टः । यत्प्रतिबोधनपट्टो, -ऽधुनाऽपि
दन्ध्यन्यते जगति" ॥ ५ ॥ इत्यादित्रयस्त्रिंशत्पद्यानि सन्ति ॥ ९ ॥

एव पुनः श्रीदशगणधरसंघन्धगर्भित-श्रीपार्श्वनाथचरित्रे १२१६७ श्लोकमिमे वसुरसरुद्र ११६८ यपे श्रीदेवभद्राचार्य
अपि प्रशस्तौ प्रोक्त । तथाहि—

"वित्यमि बहं(त)ते तस्स, भगवज्जो तियसववणिज्जमि । चंदकुलमि पसिद्धो, विचलाए वइरसाहाए ॥ १ ॥ सिरिवद्ध-
माणसूरी-अहेसि तवनानघरणरयणनिही । जस्सवि सुमरतो, लोगो रोम च मुषहइ ॥ २ ॥ तस्साऽसि दोमि सीसा,
महियलमि सुपसिद्धा । जिणचदसूरिनामो, बीओऽभयदेवसूरिचि ॥ ३ ॥ तेसिं च पुणो जाया, सीसा दो
याण । को ताण गुणलव पि दु, होज्ज समत्थो पवित्थरिठ ॥ ४ ॥ सिद्धतवित्तिविरयण पगरणववरियभबलो-
पयपवमसेवगेहिं, सुमइत्तवज्जायसिस्सेहिं ॥ ५ ॥ तेसिंविणेअस्स पसन्नचदसूरिस्स सबगुणनिहिणो ।
जेहिं कहारयणकोसो(सा)य ॥ ७ ॥ सोषसिंखियमहिअ-मुणिसुबयवीरभवणरमणीए । भरुअच्छे तेहि ठिए, सुमंरिरे

आमदत्तस्त ॥ ८ ॥ सिरिदेवमहसूरिर्ह, विरञ्चं पासनाहचरिअमिम । लिहिय पढमिहुय पोत्ययमि गणिअमलचंवेणं”
॥ ९ ॥ इत्यादि ॥ १० ॥

एष श्रीभर्तृदाचले श्रीवस्तुपालवसतौ देवकुलिकाप्रशस्तौ अपि लिखितमस्ति ॥

स्वस्ति श्रीनृपविक्रमस० १२९३ मिति वैशाखशुक्ल १५ दिने शनौ, अथेह श्रीअर्जुदाचलमहातीर्थे अणहिलपुरवास्त-
व्याग्नादज्ञातीय-श्रीचन्द्र० इत्यादिवहुनामानि सन्ति, ततः श्रीशान्तिनायविम्ब कारितं, प्रतिष्ठित च नवाङ्गीघृत्तिकारक-
श्रीअभयदेवसूरिसन्तानीयैः श्रीधर्मघोषसूरिभि इत्यादि । अत्र मधुकरश्रीखरतरगच्छीय-श्रीधर्मघोषसूरयो ज्ञेयाः ॥ ११ ॥
एवमेव श्रीद्वीपासन्न-श्रीरत्नानगरे भूमिगृहान्तर्वर्चिप्रतिमाप्रशस्तौ अपि लिखितमस्ति, यथा “नवाङ्गीघृत्तिकारकश्रीअ-
भयदेवसूरिसन्तानीयैः श्रीधर्मघोषसूरिभिः प्रतिष्ठित” ॥ १२ ॥

एष श्रीवीजापुरनगरे खरतरश्रावकहम्मीपुरनरेश्वरमन्त्रिविजयपालपुत्रमन्त्रिदेवाकारितदेवगृहपट्टिकाया बहूनि प्रशस्ति-
काव्यानि लिखितानि सन्ति, तत्र श्रीवर्धमानसूरित आरम्य लघुजिनेश्वरसूरिं यावत् एकैकेन काव्येन श्रीवर्धमानसूरि
१ श्रीतुर्लभराजपर्यत् खरतरविरुदप्रापक-श्रीजिनेश्वरसूरि २ श्रीजिनचन्द्रसूरि ३ नवाङ्गीघृत्तिकारक-श्रीअभयदेवसूरि ४
श्रीजिनबह्मसूरि ५ श्रीजिनदत्तसूरि ६ प्रमुखा वर्णिताः सन्ति, सा पट्टिका इयामवर्णा सांप्रत वीजापुरे सयतशालामध्ये
भित्तौ स्थापिताऽस्ति स्वय मया दृष्टा च, पुनः कौतुकिना तत्र गत्वा द्रष्टव्या ॥ १३ ॥

ननु-श्रीअभयदेवसूरिभिरपि स्वयं कापि ग्रन्थे पूर्वोक्तगुरुशिष्यपरम्परा प्रोक्ताऽस्ति ? उच्यते-बहुशो यतः श्रीस्याना-
ङ्गवृत्तौ विंशत्यधिकैकादशशतवर्ष ११२० कृताया द्विशतद्विपञ्चाशदधिकचतुर्दशसहस्र १४२५२ प्रमाणाया प्रान्ते
(पत्र ५२७) उक्तम्, तथाहि-“श्रीस्यानाङ्गस्य महानिधानस्य इव सन्मुद्रणमिदं अनुयोगः प्रारभ्यते इति । तच्चन्द्र-
कुलीनप्रवचनप्रणीता प्रतिवद्भविहारहारिचरित्र-श्रीवर्द्धमानमुनीन्द्रपादोपसेविनः प्रमाणादिव्युत्पादनप्रवणप्रकरणप्रवन्ध-
प्रणायिनः प्रबुद्धप्रतिवन्धकप्रवृत्तप्रणीताप्रतिहतप्रवचनार्थप्रधानवाक्प्रसरस्य सुविहितमुनिजनमुख्यस्य श्रीजिनेश्वराचा-
र्यस्य तदनुजस्य च व्याकरणादिशास्त्रकर्तुः श्रीबुद्धिसागराचार्यस्य चरणकमलचञ्चरीकल्पेन श्रीमदभयदेवसूरिनाम्ना
मया महावीरजिनराजसन्तानवर्तिना महाराजवशजन्मनेव सधिसमुनिवर्गप्रवरश्रीमदजितसिंहाचार्यन्तेरासि-यशोदेवग-
णिनामधेयसाधोः उत्तरसाधकस्य इव विद्याक्रियाप्रधानस्य साहाय्येन समर्थितम् ॥ १४ ॥ एवमेव श्रीसमवायाङ्गसूत्रवृत्तिप्र-
शस्तौ (१६० पत्रे) अपि पट्टानुक्रमोऽस्ति, तदर्थेना, ते ग्रन्था विलोकनीयाः ॥ १५ ॥ एवमेव श्रीभगवतीवृत्तिप्र-
शस्तौ (९८० पत्रे) अपि ॥ १६ ॥ एवमेव श्रीशातार्धर्मकथावृत्तिप्रशस्तौ (२५४ पत्रे) अपि ॥ १७ ॥ एवमेव श्रीअनु-
चरोपपातिकद्दशावृत्तिप्रशस्तौ (८ पत्रे) अपि ॥ १८ ॥ एवमेव श्रीप्रश्नव्याकरणवृत्तिप्रशस्तौ (१६५ पत्रे) अपि ॥ १९ ॥
एवमेव श्रीपञ्चाशकवृत्तौ (६०१ पत्रेऽपि) सा एव गुरुपरम्परा, तथाहि-“यस्मिन्नतीते श्रुतसयमश्रिया-वप्राप्तु-
वत्यावपरं तथाविधम् । स्वस्या(स्या) श्रयं स्वसतोऽतिदुःस्थिते, श्रीवर्धमानः स यतीश्वरोऽभवत् ॥ १ ॥ सिष्योऽभव-
सस्य जिनेश्वराख्यः, सूरिः कृतानिन्द्यविशिष्टश्चाख्यः । सदा निराळम्भविहारवर्ती, बन्धोपमाङ्गदुलाम्बरज ॥ २ ॥

अन्योऽपि विषो भुवि बुद्धिसागरः पाण्डित्यचारित्रगुणैरनो(नू)पमैः । शब्दाविलक्ष्मप्रतिपादकानघ-ग्रन्थप्रणेता प्रवर-
क्षमावताम् ॥ ३ तयोरिमा शिष्यधरस्य वाक्याद्, वृत्तिं व्यधात् श्रीजिनचन्द्रसूरेः । शिष्यस्तयोरेव विमुग्धबुद्धि-ग्रन्थार्य-
बोधेऽभयदेवसूरिः ॥ ४ ॥ बोधो न शास्त्रार्थगतोऽस्ति तादृशो, न तादृशी वाक्पटुतास्ति मे तथा । न चास्ति टीकेह न
वृद्धनिर्मिता, हेतुः पर मेऽत्र कृतौ विभोर्वचः ॥ ५ ॥ यदिह किमपि हृत्थ बुद्धिमान्धाद्विरुद्धं, मयि विहितकृपास्तच्छ्री-
धनाः शोधयन्तु । निपुणमतिमतोऽपि प्रायशः सावृतेः स्यात्, न हि न मतिविमोहः किं पुनर्मादृशस्य ॥ ६ ॥ चतुरधिकवि-
शतियुते, वर्षसहस्रे शते च सिद्धेयम् । धवलङ्कपुरे वसतौ, धनपत्योर्धकुलधविक्रयो ॥ ७ ॥ अणहिलपाटकनगरे, सघरैर्वर्त-
मानबुधमुख्यैः । श्रीद्रोणाचार्यै-र्विद्वद्भिः शोधिता चेति” ॥ ८ ॥ इत्यादि । एव एषा एव गुरुपरम्परा श्रीअभयदेवसूरिभिः
स्वकृतानेकग्रन्थप्रशस्तौ लिखिताऽस्ति, जिज्ञासुभिः ते ग्रन्था विलोकनीयाः ॥ २० ॥

ननु-अन्यगच्छीयसूरिभिः अपि इदमेव गुरुशिष्यपारम्पर्यं श्रीअभयदेवसूरीणा कापि ग्रन्थे लिखितमस्ति ? चच्यते-
अनेकेषु ग्रन्थेषु अनेकैः लिखित धरीवर्ति । तथाहि-

“जिणवल्लहगणिलिहिय, सुहुमत्थवियारवमिण सुयणा । निमुणतु मुणंतु सय, परे वि बोहिंतु सोहिंतु ॥ १५२ ॥”
व्याख्या-‘जिनवल्लहगणि’ति श्रीजिनवल्लभगणिनामकेन मतिमता सकलार्थसद्वाहिस्थानाज्ञाद्यज्ञोपाङ्गपञ्चाशकादिशास्त्र-
वृत्तिविधानावाप्तावदातकीर्त्ति-सुधाधवलितधरामण्डलाना श्रीमदभयदेवसूरीणा शिष्येण लिखित कर्मप्रकृत्याविंगमीर-

शाखेम्यः समुद्युत्य इव न्य निनवहमगणिलिखितम् । इति सार्धशतकवृत्त्या (९९ पत्रे) एकसप्तत्यधिकैकादशशतवर्ष ११७१
कृतायां श्रीचित्रावालगण्डीय-श्रीधनेश्वरसूरयः प्राहुः ॥ २१ ॥

ननु-तपागण्डीयसूरिभिः अपि श्रीअभयदेवसूरीणां पूर्वोक्ता गुरुशिष्यपरम्परा कापि प्रोक्ताऽस्ति ? उच्यते-श्रीकल्या-
न्तर्वाच्ये तपागण्डीयश्रीहेमहससूरिभिः भिन्नभिन्नगच्छप्रभावकाधिकारे तथैव प्रतिपादिताऽस्ति, तथाहि—‘श्रीतपकेशवदो
श्रीरत्नप्रमसूरि हुवा, धियै कोरटे नगर इ अनइ ओसिण समकाले एकसमै एकलमै प्रतिष्ठा कीधी १ । चित्रावालगण्डीय-
श्रीधाविदेवसूरि हुवा । जीण हेमराज अनातणै, आस्थानि गुणचन्द्र विगम्बर जीती २ । नवाद्गीवृत्तिकारक श्रीअभय-
शरीरतणौ कोढरोग उपसमाभ्यौ, तच्छिष्य श्रीजिनवह्मसूरि हुवा, चारित्रनिर्मल अनेक ग्रन्थ तणौ निर्माण कीधौ ।
इणै अनुक्रमइ श्रीखरतरपक्षइ सूरिघर अनेक इवा सातिशय’ इत्यादि ॥ २२ ॥

पुनः तपागण्डीय-श्रीसोमसुन्दरशिष्यमहोपाध्याय-श्रीचारित्रगणिविनेय ५० श्रीसोमधर्मगणिविरचिताया (स०
१५०३ वर्षे) श्रीतपवेशसप्ततिकाया निष्पन्नाया द्वितीयाधिकारे सप्तमोपदेशे (पत्र ४३), तथाहि—
“अयत्यसौ स्वम्भनपार्श्वनाथः, प्रभावपूरैः परितः सनाथः । स्फुटीचकाराभयदेवसूरि-यां भूमिमध्यस्थितमूर्त्तिमिदम्
॥ १ ॥ पुरा श्रीपत्तने राज्य, कुर्वाणे मीमन्पतौ । अभूवन् मृतले ख्याताः, श्रीजिनेश्वरसूरयः ॥ २ ॥ सुरयोऽभयदेवा-
ख्या-स्तेषां पट्टे दिदीपिरे । येभ्यः प्रतिष्ठामापन्नौ, गण्डः खरतराभिषः ॥ ३ ॥” इत्यादि ॥ २३ ॥

पुनः त्रयदेशतरङ्गिण्यां श्रीमुनिसुन्दरसूरयोऽपि प्रोचुः । तथाहि—“व्याख्याताभयदेवसूरिरमलप्रज्ञो नवाभ्याः पुनर्भ-
व्याना जिनवत्तसूरिरदवादीक्षा सहस्रस्य तु । मौढः श्रीजिनचल्लमो गुरुरभूत् ज्ञानादिलक्ष्म्या पुनर्भन्यान् श्रीतिलकश्चकार
विविधोऽष्टान्द्रप्रमाचार्यवत् ॥ १ ॥” इति ॥ २४ ॥

एव श्रीअणहिल्लपत्तने स० १६१७ मिते युगप्रधानश्रीजिनचन्द्रसूरिभिः सम श्रीअभयदेवसूरिं आश्रित्य तपागच्छी-
यधर्मसागरेण विवादे प्रारब्धेऽनेकग्रन्थदर्शनपूर्वं चतुरशीतिगच्छाचार्यै एकीभूय धर्मपक्षं कक्षीकृत्य—अङ्गीकृत्य च सर्व-
गच्छीयसङ्घसमक्ष साक्ष्यं प्रदत्तं स्वहस्ताक्षरैः मतानि लिखितानि । यदुत श्रीसाम्भनकपार्श्वनाथमूर्त्तिप्रकटको नवाङ्गीवृ-
त्तिकारक श्रीअभयदेवसूरिः श्रीखरतरगच्छे एव नाऽन्यत्र गच्छे वभूव इति । इयं वार्ता आवालगोपालप्रसिद्धा अस्ति,
पुनस्तदर्थिना इदं मतपत्रं द्रष्टव्यम्—

अत्र मतपत्रमिदम्—

“स० १६१७ मिते कार्तिक सुदि ७ दिने शुक्रवारे श्रीपाटणनगरे श्रीखरतरगच्छनायकवादिकन्दकुद्दालभट्टारक—श्री-
जिनचन्द्रसूरि चौमासी कीधी । तिवारइ ऋषीरती धर्मसागरै कुद्दी चरचा मासी, ज उ अभयदेवसूरि नवाङ्गीवृत्तिकर्ता
श्रीयभणागार्श्वनाथप्रकटकर्ता, ते खरतरगच्छे न हुआ । पहवी वात साभली तिवारै श्रीजिनचन्द्रसूरि समस्तदर्शन
एकठा कीधा, पछै समस्त दर्शन नइ पूछयो, जे श्रीअभयदेवसूरि नवाङ्गीवृत्तिकर्ता धमणपार्श्वनाथप्रकटकर्ता कितै गच्छइ
हुआ ? तिवारै समस्त दर्शन मिली अनै धणा ग्रन्थ जोया । पछै इम कह्यो—जे श्रीअभयदेवसूरि खरतरगच्छे

द्रवा सही, सत्य समस्त दर्शन घणा ग्रथ जोई नइ सही कीधी, सही चार १०८ ॥ अत्र साखिमट्टारकरकमंसुन्दरसूरि-
 मत १, सिद्धान्तीया-घटगच्छा-श्रीधिरचन्द्रसूरिमत २, जावहीयागच्छे श्रीहृपविनयमतम् ३, नीगमीया-तपागच्छे
 श्रीकल्याणरत्नसूरिमत ४, बृहत्तपागच्छे श्रीसिद्धसूरिमतम् ५, विवदणीक चारे जिया-खटखटता-तपागच्छे श्रीपरमानन्द-
 सूरिमत ६, सिद्धान्तीया-चटगच्छा-श्रीमहीसागरसूरिमतम्, ७ काछेला-पुनमीयागच्छे चदयरत्नसूरिमतम् ८, पीपलिया-
 गच्छे धिमलच द्रसूरिमतम् ९, ब्रांठाहीया-पूनमिआगच्छे श्रीविद्याप्रभसूरिमतं १०, ढढेरिया-पुनमीयागच्छे श्रीसयम-
 सागरसूरिमतम् ११, कुतवपुरा-तपागच्छे श्रीविनयतिलकसूरिमतम् १२, चोकडियागच्छे देवानन्दसूरिमत १३, सिद्धान्तीयागच्छे
 पंन्यासप्रभोदहसमतम् १४, पाल्हणपुरागच्छे वादिनयकीर्त्तिमतम् १५, पाल्हणपुरीशालातपागच्छे वा० रग-
 निधानमतं १६, अचलगच्छे ५० भावरत्नमत १७, छापेरियापुनमीयागच्छे ५० चदयराजमत १८, साधुपुनमीयागच्छे
 पं० वा० नगामत १९, मलघारीगच्छे पं० गुणतिलकमत २०, ओसवालगच्छे ५० रत्नहर्ममत २१, घवलपर्वीयाभाष-
 लीयागच्छे पन्यास रगामत २२, चित्रावालगच्छे वा० क्षेमामत २३, चिन्तामणीया पाढा वा० गुणमाणिक्यगणि-
 मत २४, आगमीया उपाध्यायसुमतिशेखरमतम् २५, वेगढाखरतर ५० पद्ममाणिक्यमत २६, बृहत्खरतर वा० मुनि-
 रत्नमतम् २७, चित्रावालजोगीवाढई पं० राजामतं २८, कोरप्टवालगच्छे चेला-दासामत २९, विवदणीक-लिराष्ट्रभामत
 ३०, आगमीया मोकलमत ३१, खरतर-उपाध्याय श्रीजयलभमत ३२, कापिकसुदि ७ शुक्रवारे सर्वदर्शनी मिळी, मज-
 लस कीधी, धर्मसागर ऋषिमती तेढाब्यौ, पुनि धर्मसागर वर्धनमादि न जाव्यस, चार तीम मजळव करी तेढाब्यौ, फौ

छिपी रह्यो, पण न आवे, तिवार काती सुवि १३ दिने सर्वदर्शन मिली घरचाये पोदो जाणीने निहव थाप्यौ, खिन-
दर्शन वाहिर कीधौ सही । सही १०८ । सर्वदर्शनसम्मत श्रीअमयेवसूरि नवाङ्गीवृत्तिकर्त्ता यमणा पार्श्वनाथ प्रकट-
कर्त्ता ते खरतर गच्छइ हुमा, पत्तनीयसमस्तदर्शनिभिः विचार्य मत लिखितम्” ॥

अय ग्रन्थसाक्ष्य लिख्यते—श्रीतपागच्छीय—हेमहंससूरिकृतकल्यान्तर्वाच्ये १, भावहृदाकृत—गुरुपर्वप्रभावकग्रन्थे २, तपा-
लघुशाखालघुपद्यावल्या ३, तपाकृते आचारप्रदीपे ४, सन्देहदोलायलीखरतरग्रन्थप्रामाण्यसाधके ५, कुमारगिरिस्थिततपा-
सामग्रीसाधुपद्यावल्या ६, श्रीखिनवल्लभसूरिकृत—सार्द्धशतककर्मग्रन्थमध्ये ७, श्रीचित्रावालगच्छीयश्रीधनेश्वरसूरिकृत—वृत्ति-
परम्परासाधके ८, तपाकल्याणरत्नसूरिविरन्तनटिप्पनकसूत्रे ९, छापरीया—पुनमीया—पद्मावल्यां १०, साधुपुनमीयापट्टा-
वल्यां ११, गुर्वाधलीग्रन्थे १२, प्रभावकचरित्रे चन्द्रप्रभसूरिप्रणीते १३, सर्गे (१६१ पत्रे) श्रीअमयेवसूरिचरित्रे १३, तथा
पक्षीवालगच्छीय म० श्रीआमदेवसूरिकृतप्रभावकचरित्रे १४, पीपलीया—उदयरत्नप्रारम्भेण जीवानुशासने १५, तथा
तपा—श्रीसोमसुन्दरसूरिरान्ये कृतोपदेशसप्तप्रिग्रन्थे १६, किं बहुना ४१ ग्रन्थमध्ये । हुढी—श्रीअमयेवसूरिः नवाङ्गीवृत्ति-
कर्त्ता श्रीस्तम्भनकपार्श्वनाथप्रकटकर्त्ता खरतरगच्छे वसूव—सर्वदर्शनमतोपेत मूलपत्र अणहिल्लपत्तनभाण्डागारे मुक्त अस्ति,
तद् आलोक्य एतल्लिखित अस्ति, ये च न मन्यन्ते ते निहृयाः ।

अप स्तम्भतीर्थमतानि लिख्यन्ते—स्वस्ति श्रीस्तम्भनाथीयां नत्वा श्रीस्तम्भतीर्थमध्ये समस्तदर्शनिभिर्लिखितम् । श्री-
अमयेवसूरि श्रीयमणपार्श्वनाथ प्रकटकारक नवाङ्गीवृत्तिकारक खरतरगच्छे हुमा, केई एक इम नयी सरदहिता, राग-

ह्वा सही, सत्यं समस्त दर्शन घणा ग्रथ जोई नइ सही कीधी, सही वार १०८ ॥ अत्र साखिभट्टारकक्रमंमुन्दरसूरि-
 मंतं १, सिद्धान्तीया-वदगच्छा-श्रीशिरचन्द्रसूरिमत २, जावडीयागच्छे श्रीहरपंथिनयमतम् ३, नीगमीया-तपागच्छे
 श्रीकल्याणरससूरिमत ४, वृहत्तपागच्छे श्रीसिद्धसूरिमतम् ५, विवदणीक घारे जिया-खडखडता-तपागच्छे श्रीपरमानन्द-
 गच्छे विमलचन्द्रसूरिमतम् ६, बांठाडीया-पुनमीयागच्छे उदयरससूरिमतम् ८, पीपलिया-
 सागरसूरिमतम् ११, कुतवपुरा-तपागच्छे श्रीविद्याप्रभसूरिमत १०, ठढेरिया-पुनमीयागच्छे श्रीसयम-
 न्तीयागच्छे पंन्यासप्रमोदहसमतम् १४, पाल्हणपुरागच्छे वादिनयकीर्त्तित्तमतम् १५, पाल्हणपुरीशाखातपागच्छे वा० रग-
 निधानमतं १६, अचलगच्छे पं० भावराममत १७, छापूरियापुनमीयागच्छे पं० उदयराममत १८, साधुपुनमीयागच्छे
 पं० वा० नगामत १९, मलघारीगच्छे पं० गुणतिलकमत २०, ओसवालगच्छे पं० रसहर्यमत २१, घवलपर्यवाभाब-
 लीयागच्छे पन्यास रगामतं २२, चित्रावालगच्छे वा० क्षेत्रामत २३, चिन्तामणीया पाढा वा० गुणमाणिक्यगणि-
 मत २४, आगमीया तपाध्यायसुमतिमोक्षरमतम् २५, वेगडासरतर पं० पद्ममाणिक्यमत २६, वृहत्सरतर वा० मुनि-
 रसमतम् २७, चित्रावालजोगीवाढई पं० राजामतं २८, कोरण्टवालगच्छे चेला-हासामत २९, विवदणीक-लिराष्ट्रामत
 लस कीधी, धर्मसागर अविमती तेराव्यो, पुनि धर्मसागर दर्शनमांदि न आब्यह, वार तीन मजकड कपी ठेडाव्यो, पळे

छिपी रहो, पण न आवे, तिवारै काती सुवि १३ दिने सर्वदर्शन मिली घरचाये पोढो जाणीने निहव धाप्यौ, जिन-
दर्शन बाहिर कीचौ सही । सही १०८ । सर्वदर्शनसम्मत श्रीअमयेदेवसूरि नवाङ्गीवृत्तिकर्ता धमणा पार्श्वनाथ प्रकट-
कर्त्ता ते खरतर गच्छइ हुआ, पत्तनीयसमस्तदर्शनिभि विचार्य मत लिखितम्” ॥

अथ ग्रन्थसाक्ष्य लिख्यते—श्रीतपागच्छीय—हेमहसूरिकृतकल्यान्तर्वार्ये १, भावहटाकृत—गुरुपर्वप्रभावकग्रन्थे २, तपा-
लघुशाखालघुपद्यावल्या ३, तपाकृते आचारप्रदीपे ४, सन्देहदोलावलीखरतरग्रन्थप्रामाण्यसाधके ५, कुमरगिरिस्थिततपा-
सामग्रीसाधुपद्यावल्या ६, श्रीजिनवल्लभसूरिकृत—साङ्गशतककर्मग्रन्थमध्ये ७, श्रीचित्रावालगच्छीयश्रीधनेश्वरसूरिकृत—वृत्ति-
परम्परासाधके ८, तपाकल्याणरत्नसूरिचिरन्तनटिप्पनकद्वये ९, छापरीया—पुनमीया—पद्मावल्या १०, साधुपुनमीयापद्या-
वल्या ११, गुर्वावलीग्रन्थे १२, प्रभावकचरित्रे चन्द्रप्रभसूरिप्रणीते १३, सर्गे (१६१ पत्रे) श्रीअभयदेवसूरिचरित्रे १३, तथा
पक्षीवालगच्छीय भ० श्रीआमदेवसूरिकृतप्रभावकचरित्रे १४, पीपलीया—उदयरत्नप्रारम्भेण जीवानुशासने १५, तथा
तपा—श्रीसोमसुन्दरसूरिराज्ये कृतोपदेशसप्ततिग्रन्थे १६, किं बहुना ४१ ग्रन्थमध्ये । हुडी—श्रीअमयेदेवसूरि नवाङ्गीवृत्ति-
कर्त्ता श्रीस्तम्भनकपार्श्वनाथप्रकटकर्त्ता खरतरगच्छे समूह—सर्वदर्शनमतोपेत मूलपत्रं अणहिल्लपत्तनभाण्डागारे मुक्त अस्ति,
तद्द आलोक्य एतल्लिखित अस्ति, ये च न मन्यन्ते ते निह्वाः ।

अथ स्तम्भतीर्थमतानि लिख्यन्ते—स्वस्ति श्रीस्तम्भनाथीश नत्वा श्रीस्तम्भतीर्थमध्ये समस्तदर्शनिभिलिखितम् । श्री-
अमयेदेवसूरि श्रीधमणपार्श्वनाथ प्रकटकारक नवाङ्गीवृत्तिकारक खरतरगच्छे हुआ, केई एक इम नयी सरदहिता, राग-

इया सही, सत्य समस्त दर्शन घणा अथ जोई नइ सही कीधी, सही चार १०८ ॥ अत्र साखिभट्टारकरुमंमुन्दरसूरि-
 मंतं १, सिद्धान्तीया-चङ्गच्छा-श्रीगिरचन्द्रसूरिमंतं २, जावडीयागच्छे श्रीहर्षविनयमंतं ३, नीगमीया-तपागच्छे
 सूरिमंतं ४, सिद्धान्तीया-चङ्गच्छा श्रीसिद्धसूरिमंतं ५, विवदणीक चारे जिया-खडखडता-तपागच्छे श्रीपरमानन्द-
 गच्छे विमलचन्द्रसूरिमंतं ६, ब्रांठाडीया-पूनुमिआगच्छे श्रीविद्याप्रभसूरिमंतं ७, उदयरत्नसूरिमंतं ८, पीपलिया-
 सागरसूरिमंतं ९, कुतवपुरा-तपागच्छे श्रीविनयतिलकसूरिमंतं १०, ढढेरिया-पुनमीयागच्छे श्रीसयम-
 न्तीयागच्छे पन्यासप्रमोदहसमंतं ११, पाखणपुरागच्छे वादिनयकीर्त्तिसमंतं १२, धोकडियागच्छे देवानन्दसूरिमंतं १३, सिद्धा-
 न्धानमंतं १४, अचलगच्छे ५० भावरत्नमंतं १५, छापरियापुनमीयागच्छे ५० उदयरजमंतं १६, साधुपुनमीयागच्छे
 ५० वा० नगामंतं १६, मलघारीगच्छे ५० गुणतिलकमंतं २०, ओसवालगच्छे ५० रत्नहर्षमंतं २१, धवलपर्वीयाभाब-
 लीयागच्छे पन्यास रंगामंतं २२, चित्रावालगच्छे वा० क्षेमामंतं २३, चिन्तामणीया पाढा वा० गुणमाणिक्यगणि-
 मंतं २४, आगमीया तपाध्यायसुमतिशेखरमंतं २५, वेगढाखरतर ५० पद्ममाणिक्यमंतं २६, रुद्रतखरतर वा० मुनि-
 रत्नमंतं २७, चित्रावालओगीवाढई ५० राजामंतं २८, कोरप्टवालगच्छे बेला-हासामंतं २९, विवदणीक-खिरालुआमंत
 ३०, आगमीया मोकलमंतं ३१, खरतर-तपाध्याय श्रीजयलाममंतं ३२, कात्तिकसुदि ७ शुक्रवारे सर्वदर्शनी म्बिबी, मज्ज-
 उअ कीधी, धर्मसागर श्रुतिमती तेढाव्यो, पुनि धर्मसागर दर्शनमाहि न आव्यर, चार तीन मज्जक कपी तेढाव्यो, फळे

द्रवा सही, सत्य समस्त दर्शन घणा ग्रथ जोई नइ सही कीधी, सही वार १०८ ॥ अत्र साखिभट्टारककर्ममुन्दरसूरि-
 मत १, सिद्धान्तीया-धदगच्छा-श्रीथिरचन्द्रसूरिमत २, जावडीयागच्छे श्रीहर्षविनयमतम् ३, नीगमीया-तपागच्छे
 श्रीकल्याणरत्नसूरिमत ४, बृहत्तपागच्छे श्रीसिद्धसूरिमतम् ५, विवदणीक चारे जिया-खडखडता-तपागच्छे श्रीपरमानन्द-
 सूरिमत ६, सिद्धान्तीया-यदगच्छा-श्रीमहीसागरसूरिमतम्, ७ काछेला-पुनमीयागच्छे उदयरत्नसूरिमतम् ८, पीपळिया-
 गच्छे विमलचन्द्रसूरिमतम् ९, त्रांठाडीआ-पूनमिआगच्छे श्रीविद्याप्रभसूरिमत १०, ठढेरिया-पुनमीयागच्छे श्रीसयम-
 सागरसूरिमतम् ११, कुतवपुरा-तपागच्छे श्रीविनयतिलकसूरिमतम् १२, वोकठियागच्छे देवानन्दसूरिमत १३, सिद्धान्तीयागच्छे
 पंन्यासप्रमोदहसमतम् १४, पाल्हणपुरागच्छे वादिनयकीर्त्तिमतम् १५, पाल्हणपुरीशास्त्रातपागच्छे वा० रग-
 निधानमतं १६, अचलगच्छे पं० मावरसमत १७, छापेरियापुनमीयागच्छे पं० उदयरजमत १८, साधुपुनमीयागच्छे
 पं० वा० नगमत १९, मलधारीगच्छे पं० गुणतिलकमत २०, ओसवालगच्छे पं० रत्नहर्षमत २१, धवलपर्वीबाबाब-
 लीयागच्छे पन्यास रगमतं २२, चित्रावालगच्छे वा० क्षेमामत २३, चिन्तामणीया पाडा वा० गुणभाणिक्वगणि-
 मतं २४, आगमीया सपाध्यायसुमतिशेखरमतम् २५, वेगढाखरतर पं० पद्मभाणिक्वमत २६, बृहत्खरतर वा० मुनि-
 रत्नमतम् २७, चित्रावालजोगीवाढई पं० राजामत २८, कोरष्टवालगच्छे बेला-हासामत २९, विवदणीक-खिरासुआमत
 ३०, आगमीया मोकलमत ३१, खरतर-सपाध्याय श्रीजयलाममत ३२, कापिक्वसुदि ७ शुक्रवारे सर्वदर्शनी सिद्धी, मज-
 लस कीधी, धर्मसागर ऋषिमती देहाब्बौ, पुनि धर्मसागर दर्शनमांदि न आब्बए, वार तीन मज्जए करी होइल्लो, फो

पटे विदीपिरे । येभ्यः प्रतिष्ठामार्पणो, गच्छः स्वरतराभिधः ॥ ३ ॥ तेषामाचार्यवर्याणां, मान्याना भूयतामपि । कुष्ठव्या-
 धिरपुष्टे, प्राच्यकर्माऽनुमाधतः ॥ ४ ॥ तत श्रीगुर्वरत्राया समाणकपुर प्रति । शस्त्यल्पत्वेऽपि ते चक्रुर्विहार मुनिपुङ्ग-
 वा ॥ ५ ॥ रोगग्रस्ततयाऽत्यन्त, सम्भाव्य स्वायुयः क्षयम् । मिथ्यादुष्कृतदानार्थं, सर्वं सङ्गं समाह्वयत् ॥ ६ ॥ तस्यामेव
 निशीथिन्या, स्वप्ने शासनदेवता । प्रभो ! स्वपि जागर्षि, किं ? वेत्याह गुरु प्रति ॥ ७ ॥ रोगेण क्वास्ति ? मे निद्रे-त्युक्ते
 देवी गुरु जगौ । उन्मोदयत तर्ह्येता सूत्रस्य नव कुकुदी (कुक्कुटी ?) ॥ ८ ॥ शक्तेरभावात्किं कुर्वे ? साऽऽह मेव वचो
 वद । त्वमद्यापि नवाङ्गा यव-वृत्तिः स्फीता करिष्यसि ॥ ९ ॥ श्रीसुधर्मकृतग्रन्थान्, कथमर्थोपयाम्यहम् ? । पद्मो प्रत्येति
 को नाम ? मेर्वारोहणकौशलम् ॥ १० ॥ देव्याह यत्र सन्वेष्टा, स्मर्त्तव्याऽह त्वया तदा । यथा मिनक्षि तान् सर्वान्, पृष्ट्वा
 सीमन्धरं जिनम् ॥ ११ ॥ रोगग्रस्तः कथं मातः !, करोमि विधृतीरहम् ? । माऽवादीस्तत्प्रतीकारे, किन्तूपायमिमं शृणु
 ॥ १२ ॥ अस्ति स्तम्भनकप्राप्ते, सेढीनामसहानवी । तस्या श्रीपार्श्वनाथस्य, प्रतिमाऽस्त्यतिशायिनी ॥ १३ ॥ यत्र च
 धरति धीर, प्रत्यहं कपिलेति गौ । तरलुरोत्स्वातभूमौ च, द्रक्ष्यसि प्रतिमामुखम् ॥ १४ ॥ तदेव सप्रभाव तद् विम्ब
 वदस्व भावतः । यथा त्वं स्वस्यदेहं स्याः, इति प्रोच्य गता सुरी ॥ १५ ॥ प्रातर्जोगरितास्तेऽथ, स्वमार्थमवबुध्य च । सम
 समग्रसङ्गेन, चेलुः स्तम्भनकं प्रति ॥ १६ ॥ तत्र गत्वा यथा स्थाने, प्रेक्ष्य पार्श्वजिनेश्वरम् । उल्लसत्सर्वरोमाया, एव ते पुष्टु-
 बुर्मुदा ॥ १७ ॥ “जय तिहुयणमरकम्पकम् जय जिणधन्तरि, जय तिहुयणकङ्गाणकोस दुरिअकरिकेसरि । तिहुयणजणअवि-
 लधियाण भुवणत्तयसामिय, कुणसु सुहाइ जिणेसपास थभणयपुरडिय ॥ १ ॥” वृत्ते तु पोटशे साऽर्चा, सर्वाङ्ग प्रकटाऽभ-

द्वेपना वाद्या कुबुद्धि वाद्या, ते वापढा वुस्वीहुत्ये सही १०८, सिद्धान्तनैमेलि नयागीवृत्तिने वृद्ध सम्प्रदायने मेलि, नेर
 न मानइ ते घणा कूढा पढे छे । समस्त दर्शन वैसी श्रीनवागीप्रशस्ति जोई वृद्धसम्प्रदाय जोईने सही कीधी, जे श्री-
 अभयदेवसूरि खरतरगच्छे हूआ । अत्र सास्त्रि-ओसवालगच्छे ५० सौहामत १ अचलगच्छे ५० लक्ष्मीनिधानमत २ वृद्ध-
 शालीयतपागच्छे श्रीसौभाग्यरत्नसूरिमत ३ चढागच्छे ४० विनयकुशलमत ४ कोरतवालगच्छे ५० पद्मदोतरमत ५ पूर्णिमा-
 गच्छे ५० रत्नधीरमत ६ वढगच्छातपागच्छे ५० रत्नसागरमत ७ मलधारीगच्छे धामामुन्दरमत ८ अचलीयागच्छे पूर्ण-
 चन्द्रमत ९ साबेरा-समयरत्नमत १० आगमीयागच्छे ऋषिराममतम् ११ सुधर्मधोपगच्छे ऋषिरत्नसागरमत १२ कङ्क-
 आमती-पोमसीमत १३ श्रीखरतरगच्छे श्रीअभयदेवसूरि स० ११११ श्रीयमणो पार्श्वनाथ प्रगट कीर्षी, स० ११२० श्रीन-
 वाङ्गीवृत्ति कीधी, स० १२०४ श्रीरुद्रपल्लीगच्छे अभयदेवसूरि वीजा हूआ न माने ते अभागीया, खोडुं चोलीने चारित्र
 गमाढे छे । तथा के इक कदाग्रही इम कहै-जे श्रीअभयदेवसूरि नवाङ्गीवृत्तिकर्त्ता श्रीयमणपार्श्वनाथप्रकटकारक खर-
 तरगच्छे न हूआ, ते महात्तसूत्रवादी जाणिवा, जिणे कारणे तपागच्छनायक श्रीसोमसुन्दर सूरिना शिष्यनी कीधी
 उपदेशसत्तरी प्रन्य तेमाहि १२ मइ उपदेशे (४३ पत्रे) ते कालना गीतार्थ सवेगी हूआ । तिणे खरतरगच्छे कथा
 छै ते हुबी लिखी अइ छे ॥

जयत्यसौ स्तम्भनपार्श्वनाथः, प्रभावपूरैः परितः सनाथः । स्फुटीचकाराभयदेवसूरि-यां भूमिमध्यस्थितमूर्तिभिर्बभूव ॥१॥
 पुरा श्रीपत्तने राज्य, कुर्वाणे मीमभूपतौ । अभूवन् भूतले स्याताः, श्रीजिनेश्वरसूरयः ॥ २ ॥ सूरयोऽभयदेवाख्या-सोपां

३४ श्रीसर्वदेवसूरि ३५ श्रीअजितदेवसूरि ३६ श्रीविजयसिंहसूरि ३७ श्रीसोमप्रभसूरि ३८ श्रीमुनिचन्द्रसूरि ३९ श्रीअजितसिंहसूरि ४० श्रीविजयसेनसूरि ४१ श्रीमणिरत्नसूरि ४२ श्रीजगच्चन्द्रसूरि ४३ श्रीदेवेन्द्रसूरि ४४ श्रीधर्मघोषसूरि ४५ श्रीसोमप्रभसूरि ४६ श्रीसोमतिलकसूरि ४७ श्रीजयानन्दसूरि ४८ श्रीदेवसुन्दसूरि ४९ श्रीज्ञानसागरसूरि ५० श्रीकुलमण्डनसूरि ५१ श्रीसोमसुन्दरसूरि ५२ श्रीजयचन्द्रसूरि ५३ श्रीमुनिसुन्दरसूरि ५४ श्रीरत्नशेखरसूरि ५५ श्रीलक्ष्मीसागरसूरि ५६ श्रीसुमतिसाधुसूरि ५७ श्रीहेमविमलसूरि ५८ श्रीआनन्दविमलसूरि ५९ श्रीविजयदानसूरि ६० श्रीहीरविजयसूरि ६१ श्रीविजयसेनसूरि ६२ श्रीविजयदेवसूरिप्रमुखाः ६३ । एवमन्येषु अपि आगमिक १ पूर्णोमापक्षीय २ विधिपक्षीयादि ३ गच्छेषु पट्टाधल्या एतादृशप्रभावक-श्रीअभयदेवसूरिनाम न काऽपि लिखितमस्ति, ततो यस्य पितामहगुरुः श्रीवर्द्धमानसूरिः गुरुश्च श्रीजिनेश्वरसूरिः सतीर्थश्च श्रीजिनचन्द्रसूरिः शिष्यो यस्य श्रीजिनवल्लभसूरिः प्रशिष्यश्च श्रीजिनदत्तसूरिः स्वयं च श्रीस्तम्भनकपार्श्वनाथमूर्तिप्रटको नवाङ्गीवृत्तिसिकारकश्च, एतादृशः प्रभावकः श्रीअभयदेवसूरिः श्रीखरतरगच्छे एव जातः, नाऽन्यत्र ।

॥ इति श्रीअभयदेवसूरैः खरतरगच्छेशत्वाधिकारः ॥ ४ ॥

ननु-आत्मीयगच्छे प्रतिक्रमणान्ता साधव -“आयरिय चवज्झाप”त्ति, गाथा त्रिक कथं न पठन्ति ? उच्यते-आवश्यकविषु साधूना नामग्राह तस्य अनुकत्वात् । ननु-तर्हि श्रावकाः कथं कथयन्ति ? सत्यं, श्रीजिनवल्लभसूरिभि निज-सामाचार्यां वक्तव्यात्, तथाहि-“दाऊण वदणं तो, पणगाइसु जइसु खामए तिमि । किइकम्म किरिअ ठिओ सहो गाहा तिग पढई ॥ १६ ॥” अत्र आह परः-“ननु-श्रीप्रवचनसारोच्चारवृहद्बुधौ रात्रिप्रतिक्रमणाधिकारे (४० पत्रे) “धवणय गा-

यत् । अत एवाऽप्रवृत्ते तैः, पञ्चक्सेति पदं कृतम् ॥ १८ ॥ “फणिफणफारफुरतरयणकररजियनहयल, फलिणीकदलदल-
 तमालनीछुपलसामल । कमठासुरवसगवमाससगअगजिय, जय पञ्चक्खजिणेसपास यमणयपुरद्विय ॥ १८ ॥” एव
 द्वात्रिंशता वृत्तैः, सुष्ठुबुः पार्श्वतीयपम् । श्रीसङ्कोऽपि महापूजाद्युत्सवास्तत्र निर्ममे ॥ १९ ॥ अन्त्य वृत्तद्वय तत्र त्यक्त्या देव्युप-
 रोधतः । चक्रिरे त्रिंशता वृत्तैः, स प्रमावं स्तवं हि ते ॥ २० ॥ तत्कालरोगनिर्मुक्ताः, सूरयस्तेऽपि जज्ञिरे । नव्यकारितधैत्ये च,
 प्रतिमा सा निवेशिता ॥ २१ ॥ स्यानाङ्गादिनवाङ्गानां, चक्रुस्ते विवृती क्रमात् । देवतावचन न स्यात्, कल्पान्तेऽपि हि
 निष्फलम् ॥ २२ ॥ इत्यादि समस्तवृत्तान्तजाणी करी जे सवेगी गीतार्थं छै ते समस्तसिधा कहिल्ये, उत्सूत्रयी बीरता
 धका बीजाई पूर्वाचार्य अनैरे गच्छि हूआ तेहि इम कद्या जे श्रीअभयदेवसूरि नवाङ्गीवृत्तिकर्त्ता थभणापार्श्वनाथ
 प्रकटणहार “जयतिहुयण वत्तीसी” कारक श्रीस्तरतरगच्छि हूआसही सन्वेह नही ॥ न च वाच्य एतादृशः प्रमात्रक
 श्रीअभयदेवसूरिः तपागच्छे न वभूव, कय तत्पट्टावल्या तन्नाम अभवत् ? । तत्पट्टानुक्रमस्तु अयम्—“श्रीवर्धमान १
 श्रीसुधर्म २ जम्बू ३ प्रभव ४ श्रीसिद्धमव ५ श्रीयशोभद्र ६ श्रीसम्भूतिविजय ७ श्रीस्पूलभद्र ८ श्रीस्वहस्ति ९ श्रीसु-
 स्थित १० श्रीइन्द्रविजय ११ श्रीविष्णुसूरि १२ श्रीसिद्धगिरि १३ श्रीधम्मस्वामि १४ श्रीवज्रसेन १५ श्रीचन्द्रसूरि १६ श्री-
 सामन्तभद्रसूरि १७ श्रीदेवसूरि १८ श्रीप्रद्योतनसूरि १९ श्रीबादिदेवसूरि २० श्रीमानतुङ्गसूरि २१ श्रीवीरसूरि २२ श्रीज-
 यदेवसूरि २३ श्रीदेवानन्दसूरि २४ श्रीविक्रमसूरि २५ श्रीनरसिंहसूरि २६ श्रीसमुद्रसूरि २७ श्रीमान् देवसूरि २८ श्री-
 विजयप्रभसूरि २९ श्रीजयानन्दसूरि ३० श्रीरविप्रभसूरि ३१ श्रीयशोभद्रसूरि ३२ श्रीविमलचन्द्रसूरि ३३ श्रीरघोतनसूरि

चित्ता शोकेन १ हृष्टचित्ता हर्षेण २ यक्षादिष्टां=देवताधिष्ठिता ३ सन्मादप्राप्ता वातादिना ४ उपसर्गप्राप्ता तिर्यङ्मनुष्या-
 दिना नीयमानां ५ साधिकरणां कलहयन्तीं ६, पङ्क्तिः स्यान्- दक्ष्यमाणैः निर्ग्रन्था -साधवो निर्ग्रन्थाः च साध्यः तथाविध-
 निर्ग्रन्थाभावे मिश्राः सन्तः साधर्मिक=समानधर्मयुक्त साधु इत्यर्थः, 'समायरमाणे'ति समाद्रियमाणाः-साधर्मिकं प्रति
 आदर कुर्वाणाः समाचरन्तो वा उत्पाटनादिव्यवहारविषयीकुर्वन्तो, न अतिक्रामन्ति आज्ञा स्त्रीभिः सह विहार १-स्वा-
 ल्याया २-वस्थानादि न कार्यं इत्यादिरूपा, पुष्टालम्बनत्वात् इति 'अतोर्हितो व'ति गृहादेः मध्याद् वह्निर्नयन्तो वाशब्दा
 विकृत्यार्थाः, वाहिर्हितो व'ति गृहादेः वहिस्तात् निर्वाहः-अत्यन्तवह्निः वहिस्ताचरा नयन्तः, 'उपेक्षमाणा' इति उपेक्षा द्विवि-
 द्वा-ध्यापारोपेक्षा अध्यापारोपेक्षा च, तत्र व्यापारोपेक्षया त उपेक्षमाणाः तद्विषयाया छेदनवन्धनादिकाया समयप्रसिद्ध-
 क्रियाया व्याप्रियमाणा इत्यर्थः, अध्यापारोपेक्षया च मृतकस्वजनादिभिः त सत्क्रियमाण उपेक्षमाणाः तत्र उदासीना
 इत्यर्थः, तथा 'उवासमाण'ति पाठान्तरेण 'भयमाण'ति वा रात्रिजागरणात् तदुपासना विदधाना, 'उवसामेमाणा'ति
 पाठान्तरे त क्षुद्रव्यन्तराधिष्ठितं समयप्रसिद्धविधिनोपशमयन्त इति, तथा 'अणुस्रवेमाण'ति तत्स्वजनादीन् तत्परिष्ठा-
 पनाय अनुज्ञापयन्तः, 'तुसिणीय'ति तूष्णीभावेन सप्रव्रजन्त तत्परिष्ठापनार्थं आगमानुज्ञातत्वात् सर्वं इद आज्ञाऽतिक्र-
 माय न भवति इति ।" अत्र स्पष्टमेव साधूना साध्वीभिः सम विहारो न्यपेधि ॥ १ ॥

तथा पुनर्निषेधमाह--"जे मिक्खू आंगंतागारे जाव परिआवहेसु वा पगो एगित्थिप सद्धिं विहार वा करेज्ज सज्झायं
 वा करेज्ज असणं वा पाण वा स्वाइम वा साइम वा आहारेज्ज उच्चारपासवण वा परिदुवेइ, अण्णयर घा (अणारिअं) आणा-

चिन्मते न पठति च" इति श्रीभावदेवसूरिकृतयतिविनचर्याया (८३ पत्रे) । अयं पञ्चवस्तुकसूत्रे साधुप्रतिक्रमणाधिकारे (७७ पत्रे) 'आयरिय सवज्जाप' इत्यादि गाथात्रिक भणितमस्ति, तत्रापि तद्वच्छीयसामाचारी एव प्रमाणम् ॥ अथवा 'तत्स्य पुनः केवलिनो विदन्ति' यथाऽस्ति तथा प्रमाण, नाऽस्माकं कोऽपि अभिनिवेशः, अस्मद्वच्छसामाचारी चेयम्, यत्साधवा, 'आयरिय सवज्जाप' चि गाथात्रिक न पठन्तीति ॥

॥ इति आयरिय सवज्जाप आवकपठनाधिकारः ॥ ५ ॥

सूत्रवृत्त्यादौ साधूनां स्त्रीभिः सह विहारो हृदयते, आत्मगच्छे तु तन्निषेधः, तत् कथम् ? अत्रोच्यते, प्रथमोद्देशके (३५२ पत्रे), तथाहि—

"छहिं ठणेहिं निगये निगयीं गिण्हमाणे वा अवलमाणे वा नाइकमति, त जहा-खिचचित्त १ वित्तचित्त २ जवत्ता इह ३ उम्मायपत्तं ४ सवसगपत्त ५ साहिकरणं ६ ॥ छहिं ठणेहिं निगया निगयीओ अ साहम्मिअ कालगय समायर-माणे वा ४ अणुअवेमाणे वा ५ वाहिं णीणेमाणे वा १ वाहिं हिंतो वा निबाहिं णीणेमाणे २ सवेहमाणे वा ३ उवा-मर्यादया च वर्तमानो निर्ग्रन्थो वा ५ तुसिणीते वा सपबयमाणे वा ६ ॥ तट्टीका-अनन्तर गणघरगुणा उका, गणघरकृत-तथापि किञ्चिदुच्यते गृह्णन्-ग्रीवादौ अवलम्बयन्, इत्थवज्जाउलादौ गृहीत्वा न अतिक्रामति आशामिति गम्यते । विस-

चित्ता शोकेन १ हसचिन्तां हर्षेण २ यक्षाविष्टा=देवताविष्टितां ३ उन्मादप्राप्तां तिर्यङ्मनुष्या-
 विना नीयमाना ५ साधिकरणा कलहयन्तीं ६, पङ्क्तिः स्थानैः वक्ष्यमाणैः निर्ग्रन्थाः-साधवो निर्ग्रन्थ्याः च साख्यः तथाविध-
 निर्ग्रन्थ्याभावे मित्राः सन्त साधर्मिक=समानधर्मयुक्तं साधुं इत्यर्थः, 'समाथरमाणे'ति समाद्रियमाणाः-साधर्मिकं प्रति
 आदरं कुर्वाणाः समाचरन्तो वा सप्तादनाविव्यवहारविषयीकुर्वन्तो, न अतिक्रामन्ति आज्ञां स्त्रीभिः सह विहारं १-स्वा-
 ह्याया २-चस्यानादि न कार्यं इत्यादिकृपा, पुष्टालम्बनत्वात् इति 'अतोहितो व'ति गृहादे- मध्यावु वह्निनयन्तो वाशब्दा
 विकल्पार्थाः, याहितो व'ति गृहादेः वहिस्तात्तरा नयन्तः, 'उपेक्षमाणा' इति उपेक्षा द्विवि-
 द्वा-व्यापारोपेक्षा अव्यापारोपेक्षा च, तत्र व्यापारोपेक्षया त उपेक्षमाणा तद्विषयाया छेदनवन्धनादिकाया समयप्रसिद्ध-
 क्रियाया व्याप्रियमाणा इत्यर्थः, अव्यापारोपेक्षया च मृतकस्वजनादिभिः त सक्रियमाण उपेक्षमाणाः तत्र उदासीना
 इत्यर्थः, तथा 'उवासमाण'ति पाठान्तरेण 'भयमाण'ति वा रात्रिजागरणात् तदुपासना विवधानाः, 'तयसामेमाणा'ति
 पाठान्तरे त क्षुद्रव्यन्तराधिष्ठितं समयप्रसिद्धविधिनोपशमयन्त इति, तथा 'अणुश्रवेमाण'ति तत्स्वजनादीन् तत्परिष्ठा-
 पनाय अनुज्ञापयन्तः, 'तुसिणीप'ति तूष्णींभावेन समप्रजन्तः तत्परिष्ठापनार्थं आगमानुज्ञातत्वात् सर्वं इदं आज्ञाऽतिक्र-
 माय न भवति इति ।" अत्र स्पष्टमेव साधूनां साध्वीभिः समं विहारो न्ययेधि ॥ १ ॥

तथा पुनर्निषेधमाह-“जे भिक्खु आगंतागारे जाव परिआवहेसु वा एगो एगित्थिए सद्धिं विहार वा करेज्ज सज्झायं
 वा करेज्ज असणं वा पाण वा स्वाइम वा साइम वा आहारेज्ज उच्चारपासवण वा परिट्ठवेइ, अण्णयर वा (अणारिअं) आणा-

चिन्मते न पठति घ" इति श्रीभाषदेवसूरिकृतयतिविनचर्याया (८३ पत्रे) । अथ पञ्चवस्तुकसूत्रे साधुप्रतिक्रमणाधिकारे (७७ पत्रे) 'आयरिय स्वज्झाप' इत्यादि गाथात्रिक भणितमस्ति, तत्रापि तद्वच्छीयसामाचारी एव प्रमाणम् ॥ अथवा 'तत्तं पुनः केवलिनो विदन्ति' यथाऽस्ति तथा प्रमाण, नाऽस्माक कोऽपि अभिनिवेशः, अस्मद्वच्छसामाचारी वेयम्, यत्साधवः, 'आयरिय स्वज्झाप'चि गाथात्रिक न पठन्तीति ॥

॥ इति आयरिय स्वज्झाप श्रावकपठनाधिकारः ॥ ५ ॥

ननु-केपांश्चिद्वच्छे साम्प्रत साधूनां साध्वीभिः सम विहारो दृश्यते, आत्मगण्डे तु तन्निषेधः, तत् कथम् ? अत्रोच्यते, सूत्रवृत्त्यादौ साधूना स्त्रीभिः सह विहारः १ स्वाध्यायः २ अवस्थानादे ३ निषेधात्, यदुक्तं स्थानाङ्गसूत्रे पटस्थानके प्रथमोद्देशके (३५२ पत्रे), तथाहि—

“छहिं ठाणेहिं निगये निगयीं गिण्हमाणे वा अवलमाणे वा नाइकमति, त जहा-खित्तचित्तं १ वित्तचित्तं २ जक्खा इह ३ सम्मायपच्च ४ स्वसग्गपत्तं ५ साहिकरणं ६ ॥ छहिं ठाणेहिं निगया निगयीओ अ साहम्मिअ कालगय समायर-माणा नाइकमंति, तज्जहा-अतोहिंतो वा बाहिं णीणेमाणा वा १ बाहिं हिंतो वा निबाहिं णीणेमाणा २ उवेहमाणा वा ३ उवा-समाणा वा ४ अणुअवेमाणा वा ५ तुसिणीते वा सपवयमाणा ६ ॥ तट्ठीका-अनन्तर गणघरगुणा उक्काः, गणघरकृत-मर्यादया च वर्त्तमानो निर्घन्यो न आङ्गां अतिक्रामति इति एतत् सूत्रद्वयेनाऽऽह-तत्र प्रथम पञ्चमस्थानके व्याख्यातमेव, तथापि किञ्चिदुच्यते गृहन्=घीवादौ अवलम्बयन्, हस्तवाद्यलादौ गृहीत्वा न अतिक्रामति आङ्गमिति गम्यते । खित्त-

चित्तां शोकेन १ दृष्टचित्तां हर्षेण २ यक्षाविष्टां=देवताधिष्ठिता ३ उन्मादप्राप्ता वातादिना ४ उपसर्गप्राप्ता तिर्यङ्मनुष्या-
 विना नीयमाना ५ साधिकरणा कलहयन्ती ६, पङ्क्तिः स्यान् वैश्यमाणैः निर्ग्रन्थाः-साधवो निर्ग्रन्थ्याः च साध्यः तथाविध-
 निर्ग्रन्थ्याभावे मिश्राः सन्तः साधर्मिक-समानधर्मयुक्त साधु इत्यर्थः, 'समायरमाणे'ति समाद्रियमाणा-साधर्मिकं प्रति
 आदर कुर्वाणाः समाचरन्तो वा सत्याटनादिव्यवहारविषयीकुर्वन्तो, न अतिक्रामन्ति आज्ञा स्त्रीभि सह विहार १-स्वा-
 स्याया २-वस्थानादि न कार्य इत्यादिरूपा, पुष्टालम्बनत्वात् इति 'अतोर्हितो व'सि गृहावे- मध्याद् वह्निर्नयन्तो वाशब्दा
 धिकल्पार्थाः, बाहिर्हितो व'सि गृहावेः वहिस्तात्तरा नयन्तः, 'उपेक्षमाणा' इति उपेक्षा द्विवि-
 धा-व्यापारोपेक्षा अव्यापारोपेक्षा च, तत्र व्यापारोपेक्षया त उपेक्षमाणाः तद्विषयाया छेदनवन्धनादिकाया समयप्रसिद्ध-
 क्रियाया व्याप्रियमाणा इत्यर्थः, अव्यापारोपेक्षया च मृतकस्वजनादिभिः त सत्क्रियमाण उपेक्षमाणाः तत्र उदासीना
 इत्यर्थः, तथा 'उवासमाण'ति पाठान्तरेण 'भयमाण'सि वा रात्रिजागरणात् तदुपासना विदधाना, 'उवसामेमाणा'त्ति
 पाठान्तरे त क्षुद्रव्यन्तराधिष्ठित समयप्रसिद्धविधिनोपशमयन्त इति, तथा 'अणुस्रवेमाण'त्ति तत्स्वजनादीन् तत्परिष्ठा-
 पनाय अनुज्ञापयन्तः, 'तुसिणीय'त्ति तूष्णीमावेन सप्रभ्रजन्तः तत्परिष्ठापनार्थ आगमानुज्ञातत्वात् सर्व इद आज्ञाऽतिक्र-
 माय न भवति इति ।" अत्र स्पष्टमेव साधूना साध्वीभिः समं विहारो न्येपेधि ॥ १ ॥

तथा पुनर्निषेधमाह-"जे मिक्खु आर्गतागारे जाव परिआवहेसु वा एगो एगित्थिप सद्धिं विहार वा करेज्ज सज्जायं
 वा करेज्ज असणं वा पाण वा स्वाइम वा साइम वा आहारेज्ज सच्चारपासवण वा परिट्ठवेइ, अण्णयर वा (अणारिअ) आणा-

रिअ निहुर असमणपात्तणं कह कहइ कहंतं वा साहिज्जति तं सेवमाणे आवज्जइ चाउम्मासिय परिहारट्ठाण अणुग्याइय”
 इत्यादि इति श्रीनिशीयेऽष्टमोद्देशके ॥ उक्तः सप्तमः, इदानीं अष्टमः “तत्स इमो सन्धो कहितो”—
 “कहिया खलु आगारा, ते न कहिं ? कतिविहा ? य विसेया । अगतागारादीसुं, सविगारविहारमादीया ॥ १ ॥” सत्तममत्त
 अत्तसुत्ते(इ)त्थी पुरिसागारा कहिता, ते कहिं हवेज ? अगतागारादिसु, ते आगतागारादी इह समति कतिविहा गाने
 अगारा निण्णेया ? इह अणुवरूखियाणि—

व्याख्या—एगो साइ एगाए इत्थिआए सद्धिं समाण गामाओ गामतर विहारो अहवा गयागय चकमण सग्ग्याय करेइ,
 असणादिअ वा आहारेति उच्चार पासवण वा परिठवेइ, एगो एगत्थिआए सद्धिं विहारभूमिं गच्छति, अणारिआ कामकहा,
 निरन्तर वा अप्पिय कहं कहेति, काम निहुरकहाओ एता चेव असमणपात्तगा, अधवा देसभत्तकहादी जा सज्जमोक्का-
 रिक्का ण भवति, सा सवा असमणपात्तगा ॥

“आगतगारे आरामागारे कुलावसरये । पुरिसित्थिएगडणेगे चत्तकमयणा, दुयक्खेऽवि ॥२॥” एगो एगित्थिए सद्धिं, एगो
 अणेगित्थीए सद्धिं, अणेगा एगित्थिए सद्धिं, अणेगा अणेगित्थिए सद्धिं, आ कामकहा सा न होइ अणारिया तत्त्व सोइया
 णरवाइणदधिकया छोगुत्तरिया तरंगवती मलयवती मगधसेणादी, चत्तरिया निहुरभहीकइण भागवयदेसकामणवा ॥ ३ ॥

“अवि मायर पि सद्धिं, कहावि एगाणियस्स पडिसिद्धा । किं पुण ! अणारिगादी, तद्धज्जिन्नीणं सहगवस्स ॥ ४ ॥”

म्मासे निगमपहे वा, ग्रामनगरादिषु तेषु पूर्वसूत्रोक्तेषु क्षेत्रेषु कुत्र वस्तव्य इति चिन्तायां अनेन सूत्रेण प्रतिपाद्यते, यत्र “अम्यासे” प्रतिश्रयासम्भे “निर्गमपये वा” निर्गमनद्वारे श्रमण्यो न वसति भवन्ति तत्र वस्तव्य इति । + + + “जहा तत्स रायपुत्तस्स वेज्जेहिं अबगा अपत्थिचि काच पडिसिद्धा, तदा भगवयाडवि साहूण अवमपडिसेवा इह परत्थ य अपत्थिचि काच पडिसिद्धा, तप्परिहरणे वा ओअ इत्थीपसुपंगसंत्ताए वसहीए सजयखेत्ते अ ण ठायव ॥” एता- यता साधुभिः साध्वीभिः समं न विहर्त्तव्यम्, यत्र च साधवः साध्वीः प्रतिक्षेत्रान्तरं नयन्ति, तत्राऽपि अमी एव न- यन्ति, नाऽन्ये । यदुक्तं, पञ्चानां=आचार्योपाध्यायप्रवर्तकस्य विरगणावच्छेदकाना एकतरः सयती नयति, तास्य स्त्रीसा- र्थेन सम संविद्येन परिणतवयसा नेतव्या । इति बृहत्कल्पभाष्ये षतुर्थोद्देशके ॥ ३ ॥

गणधरस्य एव साध्वीना क्षेत्रान्तरनयने अधिकारः, तत्प्रकारश्च निशीथभाष्यचूर्णौ अष्टमोद्देशके जीतकल्पे च प्रोक्तः--“जया खेत्ताओ खेत्त संजतीओ सचारिज्जति तदा निम्भए निरावाहे साहू पुरओ ठिआ, ताओ मगओ पट्टिआ आगच्छति, भयाइ कारणे पुण सापूना पुरओ मगओ संजतीओ सचारिज्जति, तथा निम्भए निरावाहे साहू पुरओ ठिआ ताओ य मगओ पट्टिआ आगच्छति, भयाइकारणे पुण साधूण पुरओ मगओ पक्खापक्खियं वा समतओ वा ठिआ गच्छति, “णिपच्च गाहा” संजतीण संविधिणो वे संखया वेहिं सहिओ गणधरो अप्पवित्तिओ वा निपच्चवाए नेति सपच्चवाए सत्येण समं नेति, जो वा संजओ सहस्सजोधाती सत्ये वा कयकरणो तेण सहिओ नेति, “उमयट्ठा० गाहा” एगे आयरिआ भणति पुरओ वि ठिआ संयतीओ गच्छति, किं कारणम्? आह, काइअसण्णाणि वेदुसंजयं मा वइणीए लहिति सोववइणिं तम्हा पुरओ गच्छतु स ण

जुञ्जति कम्हा ? तामिं अविणओ भण्णति 'लोगविरुद्धं च' तम्हा उभय जयणाए कारेज्जा, का जयणा ? जस्य एगो काइ-असण्ण वोसिरति, तस्य संबेपि चिट्ठति, ततो (सज्जओ) वि चिट्ठते दट्टु मगतो चेव चिट्ठति, तामो वि पिट्ठओ सरी-रचित्तं करोति एव वोसा न भवंति" इत्यादि ।

साध्वीनां क्षेत्रान्तरनेता गणधरश्च ईदृगं द्रव्यते—

“पिअघम्मे दढधम्मे, संविगेऽवज्जओअतेजस्सी । सगहुवगह कुसलो, सुत्तस्यविक्क गणाहिर्वई ॥ १ ॥”

व्याख्या—“पिअघम्मो०” प्रिय इष्टो धर्मः श्रुतचारित्ररूपो यस्य स प्रियधर्मः, यस्तु तस्मिन् एव धर्मे हृढो द्रव्यक्षेत्रा-द्यापदुदयेऽपि निखलः स हृढधर्मो राजदन्तादिवत् हृढशब्दस्य पूर्वनिपातः, सविमो द्विधा-द्रव्यतो भावतश्च, तत्र द्रव्यतो मृगः सदैव त्रस्तमानसत्वात्, भावतो यः ससारभयोद्विग्नः पूर्वरात्रापररात्रकाले संप्रेक्षते—‘किं मया कृतं?, किं वा कर्तव्य-द्वेष?, किं वा शक्यमपि तपःकर्मादिकं किं अहं न करोमि?’ इत्यादि, “वज्जित्ति” अकारप्रभ्रंशपाद् अवध=पाप, सूचनात् सूत्रं इति कृत्वा तन्नीरुः अवधमीरुः, ओजः तेजश्च उभयमपि वक्ष्यमाणलक्षणं तद् विद्यते यस्य स ओजस्वी तेजस्वी चेति, ‘सग्रहो’ द्रव्यतो वज्रादिभिः भावतः सूत्रार्थाम्या, ‘उपग्रहो’ द्रव्यत औपधादिभिः, भावतो ज्ञानादिभिः, एतयोः संयति-विषययोः सग्रहोपग्रहयोः कुशलः, तथा ‘सूत्रार्थविदु’ गीतार्थः, एष एवविधो गणधराधिपतिः आर्यिकाणां गणधरः स्थाप-नीयः । अयं ओजस्वी इति व्याचष्टे—

‘जे भिक्षु सगणद्धिआए परगणद्धियाए निगंयीए सम गामाणुगाम दूइअमाणे पुरओ गच्छमाणे पिट्ठओ रीअमाणे ओहयमणसकप्पे चिंतासोगसागरं सपविट्ठो करयलपल्लवत्यमुहे अट्टअमाणोवगए विहार करेतं वा साइअति जाव त सेवमाणे आअति चाउम्मासिअ परिहारदुण’ अणुअइय” इति ॥ ६ ॥

अत्रेद तात्पर्यस्-श्रीस्यानाङ्गृत्यभिप्रायेण साधूना स्त्रीभिः समं विहारो निषिद्धः, तथा निशीथभाष्याभिप्रायेण साधूना स्त्रीभिः समं चतुर्मन्त्रादपि विहारो न्येपेधि, करणे तु बहवो दोषा प्रतिपादिताः, ग्लानाविनिमिस्ते ताभिः सम विहारविधिः वक्तुः, स तु कारणिकः, अपवादपद उत्सर्गपदे स्याप्यमान तु उत्सृज्य भवतीति । तथा श्रीबृहत्कल्पभाष्यवचनप्रामाण्यात्-श्रीआचार्योपाध्यायप्रवर्चस्त्वदिरगणावच्छेदकाना बहुश्रुतानां परिणतवयस्काना संविमाना अन्यतरः कोऽपि स्त्रीसम्बन्धसार्मयोगेन साध्वीः क्षेत्रान्तरे नयति, तत्राऽपि आचार्यैः संवेगी निर्विकारो आत्रादिः सहस्रयोधिश्चक्रकलाकुशलो द्विस्त्रिसाधुसमन्वितो विलोक्यते नाऽन्यः, एतादृशः पूर्वोक्तनिशीथभाष्यबृहत्कल्पविधिना साध्वीः क्षेत्रान्तरे प्रापयति न यादृशः तादृशः, अतोऽत्र इदं आकृतम्-सामान्यसाधूनां तु साध्वीनां क्षेत्रान्तरे प्रापण निषिद्ध, आचार्योद्विपक्षक प्रापयति तत्र तु कारणं वक्तुं, तथा पुनः साध्वीभिः सम विहारनिषेधसूत्र तु स्पष्टमेव पूर्वं सपदिष्टमस्ति, तथा लोकविरुद्धाख्यम्-ताभिः सम विहारः ये केऽपि पश्यन्ति तेऽपि निन्दन्ति-अहो ब्रह्मचर्यभारिणोऽमी योगियोगिनीवत् ये वनिताभिः विरहिता दिनमपि स्यातुं न शक्नुवन्ति । अपरं च तेषामपि मध्ये केचिन्मुक्तभोगाः, केचिदमुक्तभोगाः, केचिद्युवानाः, ततस्तेषां ता इष्टा कथं वेतोवृत्तौ कृष्णकैलिकेलयो जलधिलजलवेला इव प्रसरन्त्यो वारयन्ते, तदनिवारणेन कदाचित्कथञ्चित्

शीलव्रतमङ्गे द्वयोरपि बोधिबीजनाशः स्यात् । यदुक्तम्—“वेइयदवविणासे, १ रिसिघाप पवयणस्स उडुहो । सज्ज च उतयमगे, मूलङ्गीबोहिलाभस्स ॥ १ ॥” इत्यादि, न च सर्वेऽपि साम्प्रतीकाः साधवः श्रीस्थूलभद्रस्वामिसधर्माणः सन्ति, तत्समयेऽपि तत्समतां न केऽपि सिंहगुहावासितत्सतीर्थसाधुप्रमुखा लेभिरे, ततः सम्प्रति तथाविधाः कथं भवेयुः ? , ततस्मात् सङ्गतिः एव असङ्गता ओतोः इवाऽऽखूनाम् । यदुक्तं श्रीउत्तराध्ययनसूत्रे ३२ अध्यायने (६२५ पत्रे)—

“जहा विरलावसहस्स मूले, न मूसगाणं वसही पसत्या । एमेव इत्थीनिलयस्स मज्झे, न वभयारिस्स खमो निवासो” ॥ १३ ॥ इत्यादि ॥ ७ ॥ तत आधुनिकसाधुभिः साध्वीभिः सम विशेषतो विहारो न कार्य, जिनाज्ञामङ्गात् । तत्प्रसङ्गेन महाननर्थकोटिप्रावुर्भावाच्च ॥

ननु-तपागच्छे साम्प्रत किमिति साध्वीभिः सम साधवो विहार कुर्वन्ति ? उच्यते-सिद्धान्तादिषु निष्कारण प्रकट निषेधे अपि, तपागच्छीयश्रीविजयचन्द्रसूरिणा एकादशनयीनाऽऽचरणासु साध्वीभिः सम साधूना विहारस्य स्थापितत्वात्, यदुक्तं तपागच्छीयग्रन्थे, तथाहि—

“श्रीजगच्चन्द्रसूरिणा बीजापुरे स० १२८५ ‘तपा’ इति नाम लब्धं द्वादशवर्षाचाम्लकरणेन, तच्छिष्यौ श्रीदेवेन्द्रसूरि १ श्रीविजयचन्द्रसूरी २ तत्र प्रथमो देवेन्द्रसूरिः तत्पट्टे स्थापितः, द्वितीयस्तु आचार्यत्वेन गच्छप्रवर्तकः तदनु ॥ श्रीदेवेन्द्रसूरौ मालवक गते, गूर्जरघरित्र्या विजयचन्द्रसूरिणा सर्वगच्छावर्जनार्थं निर्विकृतिकप्रत्याख्याने निर्विकृतिकग्रहणम् १, साधुभिः सम साध्वीविहारस्थापन २, तत्कालीनोष्णोदकग्रहणं ३, साधुसाध्वीनां वस्त्रपोष्टिकाप्रदानम् ४, हरितफल-

सद्यश्च द्वितीयव्याख्याने, बहुविषयसम्भृतगोधूममण्डकं व्याख्यातं, ततः पर्युपितद्विदलपर्युपितगोधूममण्डकयोः द्वयो-
रपि ग्रहणं स्वयं अङ्गीकरणेन भगवता साधूनामपि अनुज्ञातम् । एवमाचाराद्वचूणा अपि, तथाहि-‘सुचिते गाम कुसणिं त
असूचितं मरु, सीतर्पिहो-वासी ततकूरो पुराणकुम्मासो वि पल्लुसिअकुम्मासो अतु वक्खस पुलग वा लद्धे पिठे अलद्धए
वधिए, एकत्तो पुराणवण्णवक्खसं पुराणसतुगा च पुराणगोरसो वा पुराणगोधूममण्डको वा, पुलग गाम अवयवो निष्का-
वादि, उद्धेवि पज्जत्ते, व्विओ नाम न राग गच्छति” इत्यादि, अत्राऽपि पर्युपितद्विदलगोधूमयोः ग्रहणं व्याख्यात ॥ २ ॥
न च वाच्यं, श्रीमहावीरवेवस्य लोकातीतमार्गत्वाद् भवतु नाम पर्युपितद्विदलादिग्रहण, परं विधिवादेन साधुमि अपि
कुत्राऽपि तद्वहणं व्यधायि ! सभ्यते-श्रीऔपपातिकप्रथमोपाङ्गे (३९ पत्रे) वाद्यतपोऽधिकारे श्रीमहावीरशिष्यसाधुभिः
तद्वहणं कृतं, तथाहि-

‘तेणं कलेण इत्यादि, तावत्, अन्नगिलायए’ ततश्च-“अरसाहारे विरसाहारे अताहारे पताहारे लुहाहारे सेत रस
परिखाए’ इत्यादि ॥”

व्याख्या-‘अन्नगिलाय’सि अन्न-भोजनं विना ग्लायति, अन्नग्लायकः, स च अमिग्रहविशेषात् प्रातरथ दोषात् न “अर-
साहारे”सि भुगिति इत्यादि, “अरसो” हिंसाविभिः असंस्कृतः आहारो यस्य स तथा, “विरसाहारे”सि विगतरसः पुरा-
णगाम्यादनादिः “अताहारे”सि, अन्ते भवं अन्त्य-जघन्यभान्यं यल्लादि “पताहारे”सि, प्रकर्षेण अन्त्यं यल्लाद्येव भुक्तावशेष
पर्युपितं वा ‘लुहाहारे’सि क्ख-स्वस्वभाव’, इत्यादि, अत्रापि पताहारव्याख्याने पर्युपितवह्यदिग्रहणं साधूनामपि अनुज्ञात-

मेव ॥१॥ एव सूत्रकृताङ्गेऽपि क्रियास्थानकाधिकारे साधुवर्णके (३३३ पत्रे), तथाहि-“अदुत्तर च ण उक्खिस्सप्परागा × अत-
वरगा पतचरगा × × अताहारा पताहारा अरसाहारा विरसाहारा लूहाहारा तुच्छाहारा अतजीवी पतजीवी” इत्यादि ॥४॥

तथा स्थानाङ्गेऽपि पञ्चमस्थानके प्रथमोद्देशके साधूनां अभिग्रहाधिकारे (२९६ पत्रे), तथाहि-

“पच ठाणाइं समणाण जाव अब्भणुझायाइ भवति, त जहा उक्खिस्सत्तचरते निक्खिस्सत्तचरते अतचरते पतचरते लूहच-
रते” व्याख्या-इत्थं साधुधर्ममेदस्य बाह्यतपोविशेषस्य धृत्तिर्संक्षेपाभिधानस्य मेदाः ‘उक्खिस्सत्तचरण’ इत्यादिना अमिधीयन्ते,
तत्र उक्खिस्स स्वप्रयोजनाय पाकभाजनात् सञ्चत तदर्थं अभिग्रहविशेषात् वरति-तद्भवेपणाय गच्छति इति उक्खिस्सचरकः
१, एव सर्वत्र, नवर निक्खिस्स=अनुद्धृत २, अन्ते भव आन्त=मुक्कावशेषं वल्लादि ३, प्रकृष्टं आन्त=प्रान्त तदेव पर्युपित ४,
लूह=नि स्नेह इति ५, इह च भावप्रत्ययप्रधानत्वेन उक्खिस्सचरकत्व इत्यादि द्रष्टव्य, एव उत्तरत्राऽपि भावप्रधानता दृश्या,
इह च आद्यौ भावाभिग्रहौ इतरे द्रव्याभिग्रहाः, अत्राऽपि प्रान्तशब्देन पर्युपितवल्लादि व्याख्यातम् ॥ ५ ॥

पुनरपि श्रीस्थानाङ्गे चतुर्थस्थानके द्वितीयोद्देशके (२१९ पत्रे), तथाहि-

“चतविहे आहारे पक्षत्ते तजहा-उवक्खरसपन्ने १, उवक्खल्लसपन्ने २, सभावसपन्ने ३, परिजुत्तियसपन्ने ४” व्याख्या-
उपस्क्रियते अनेन इति उपस्करो हिंस्नवादिः, तेन सपन्नो युक्तः उपस्करसपन्न तथा उपस्करण उपस्कृत=पाक इत्यर्थः, तेन
सपन्न ओदनमण्डकादि उपस्कृतसपन्नः पाठान्तरेण नो उपस्करसपन्नो-हिंस्नवादिभि असस्कृत ओदनादिः, स्वभावेन-
पाक विना सपन्नः-सिद्धो द्राक्षादिः स्वभावसपन्नः, ‘परिजुत्तिय’ति पर्युपित=रात्रिपरिवसन तेन सपन्नः पर्युपितसपन्नः

सद्यच्चद्वितीयव्याख्याने, बहुदिवससम्भृतगोधूममण्डकं व्याख्यातं, ततः पर्युपितद्विदलपर्युपितगोधूममण्डकयोः दूयो-
रपि ग्रहणं स्वयं अङ्गीकरणेन भगवता साधूनामपि अनुज्ञातम् । एवमाचाराद्रचूर्णौ अपि, तथाहि-‘सुचिते’ नाम कुञ्जणे त
द्विषि, एकतो पुराणवर्णनस्य पुराणसतुगा च पुराणगोरसो वा पुराणगोधूममण्डको वा, पुलाग नाम अययो निष्का-
वादि, लब्धेवि पञ्चसे, दधिओ नाम न राग गच्छति” इत्यादि, अत्राऽपि पर्युपितद्विदलगोधूमयो ग्रहणं व्याख्यात ॥ २॥
कुत्राऽपि तद्वहणं व्यधायि ? सच्यते-श्रीमहावीरदेवस्य लोकातीतमार्गत्वात् भवतु नाम पर्युपितद्विदलादिग्रहण, पर विधिनादेन साधुमि अपि
तद्वहणं कृतं, तथाहि-

‘तेनं कालेण’ इत्यादि, तावत्, अन्नगिलायए’ ततश्च-“अरसाहारे विरसाहारे अताहारे पताहारे लुहाहारे सेत रस
परिखाए’ इत्यादि ॥”

व्याख्या-‘अन्नगिलाय’सि अन्न-भोजन विना ग्लायति, अन्नगलायकः, स च अमिग्रहविशेषात् प्रातरेव दोषात् न “अर-
साहारे”सि मुगिति इत्यादि, “अरसो” हिंवादिभिः असस्कृतः आहारो यस्य स तथा, “विरसाहारे”सि विगतरसः पुरा-
णधान्यौदनादिः “अताहारे”सि, अन्ते भव अन्त्य=अधम्यधाम्यं यहादि “पताहारे”सि, प्रकर्षेण अन्त्यं यहापेव मुकावशेषं
पर्युपितं वा ‘लुहाहारे’सि रुध-रुधस्वभाव’, इत्यादि, अत्रापि पंताहारव्याख्याने पर्युपितवहादिग्रहणं साधूनामपि अनुज्ञात-

मेव ॥३॥ एव सूत्रकृताङ्गेऽपि क्रियास्थानकाधिकारे साधुवर्णके (३३३ पत्रे), तथाहि—“अनुत्तर च ण उक्खित्तचरगा x अत-
चरगा पंतचरगा x x अताहारा पताहारा अरसाहारा विसाहारा लुहाहारा तुच्छाहारा अतजीवी पतजीवी” इत्यादि ॥४॥

तथा स्थानाङ्गेऽपि पञ्चमस्थानके प्रथमोद्देशके साधूना अभिग्रहाधिकारे (२९६ पत्रे), तथाहि—

“पच ठणाइं समणाण जाव अम्भणुम्मायाइ भवति, त जहा उक्खित्तचरते निक्खित्तचरते अतचरते पतचरते लुहच-
रते” व्याख्या—इत्थं साधुधर्ममेदस्य बाह्यतपोविशेषस्य वृत्तिसंक्षेपाभिधानस्य मेदाः ‘उक्खित्तचरण’ इत्यादिना अभिधीयन्ते,
तत्र उक्खित्त स्वप्रयोजनाय पाकमाजनात् उद्धृत तदर्थं अभिग्रहविशेषात् चरति—तद्भवेपणाय गच्छति इति उक्खित्तचरक
१, एव सर्वत्र, नवर निक्षिप्त=अनुद्धृत २, अन्ते भव आन्त=भुक्तावशेष वल्लादि ३, प्रकृष्ट आन्त=प्रान्त तदेव पर्युपित ४,
रुद्धं=नि स्नेह इति ५, इह च भावप्रत्ययप्रधानत्वेन उक्खित्तचरकत्व इत्यादि द्रष्टव्य, एव उत्तरत्राऽपि भावप्रधानता इत्यादि,
इह च आद्यौ भावाभिग्रहौ इतरे द्रव्याभिग्रहा, अत्राऽपि प्रान्तशब्देन पर्युपितवल्लादि व्याख्यातम् ॥ ५ ॥

पुनरपि श्रीस्थानाङ्गे चतुर्थस्थानके द्वितीयोद्देशके (२१९ पत्रे), तथाहि—

“चरविहे आहारे पन्नत्ते तजहा—उक्खित्तचरसपन्ने १, उक्खित्तचरसपन्ने २, सभावसपन्ने ३, परिजुसियसपन्ने ४” व्याख्या—
उपस्क्रियते अनेन इति उपस्क्रो हिबन्वादि, तेन सपन्नो युक्तः उपस्करसपन्नः तथा उपस्करण उपस्कृत=पाक इत्यर्थ, तेन
सपन्न ओदनमण्डकादि उपस्कृतसपन्न पाठान्तरेण नो उपस्करसपन्नो—हिबन्वादिभिः असस्कृत ओदनादि, स्वभावेन—
पाक विना सपन्नः—सिद्धो द्राक्षादिः स्वभावसपन्नः, ‘परिजुसिय’त्ति पर्युपित=रात्रिपरिवसन तेन सपन्न पर्युपितसपन्नः

इदुरिकादिः, यतः ताः पर्युपितकलनीकृताः अम्लरसाः भवन्ति, आरनालस्यिताघफलादि वा इति, अत्राऽपि पर्यु-
पितशब्दस्य तथैव अर्थव्याख्यानात् ॥ ६ ॥ एष ओघनिर्युक्तिसूत्रवृत्त्योः अपि (६७ पत्रे), तथाहि—

“स्त्रिच त्रिहा करेत्ता, दोसीणे नीणिअमि अ वयंति । अन्नो लद्धो बहुओ, योव दे मा य रुसेज्जा ॥ १४५ ॥ अहव ण
दोसीणं चिय, जायामो देहि दधि घयं खीरं । खीरे घयगुहपेज्जा, योव योयं च सदत्थ ॥ १४६ ॥” व्याख्या—दोत्रं त्रिधा कृत्या
त्रिभिः भागैः विभज्य एको विभागः प्रत्युपसि एष हिण्छते, अपरो मध्याह्ने हिण्छयते, अपरो (अन्त्यो) अपराह्णे, एव ते
भिर्भां अटन्ति, ‘दोसीणे नीणियमि च वयंति’ ‘दोसीणे’ पर्युपिते आहारो निस्सारिते सति वदन्ति—‘अण्णो लद्धो बहुओ’
अन्य आहारो लब्धः प्रचुरः ततश्च ‘योव दे’ चि स्त्रोकं ददस्व—स्वल्प प्रयच्छ, ‘मा य रुसेज्ज’ चि मा वा रोप ग्रहीष्यसि
अनादरजनितम्, एतच्चाऽसौ परीक्षार्थं करोति, किं अयं लोको दानशीलो न वा ? इति, अत्राऽपि ‘दोसीण’ पदव्याख्याने पर्यु-
पिताहारग्रहणं अनुमत ॥ ७ ॥ पुनरपि ओघनिर्युक्तिं तत्र वृत्तिपाठः पर्युपितद्विवला-ऽऽहारग्रहणसमूचक (१८७ पत्रे) तथाहि—
“अंतंत मोक्खामि—चि वेसए मुंजए य तह वेव । एस ससारणिविट्ठो, ससारओ चट्ठिओ साट्ठ ॥ ५७१ ॥” व्याख्या—
इदानीं ससारः कदाचिद् भोजनार्थं उपविशन् भवति कदाचिद् उपविष्टः कदाचिद् उत्थितः, एतत् प्रदर्शनाय आह—
‘अतंत’ अन्त्य—अत्यवरं यल्लक्षणकादि तदपि अन्त्य पर्युपितं चणकादि अन्त्य अपि अन्त्यं अन्त्यान्त्यं भक्षयिष्यामि इति,
एवविधेन परिणामेन उपविष्टो मण्डन्यां मुक्ते यः सदैव एष साधुः शुभपरिणामत्वात् ससार उपविष्टः ससारश्च उत्थितः
तस्य शुभपरिणामस्य अग्रतिपतितत्वात्, एवमेव भङ्गवित्तयं योजनीय, तत्र प्रथमो भङ्गः ससारो निक्खिओ ससारो चट्ठिओ १

ससारो निविडो असारो उड्डिओ भगो २ असारो निविडो ससारो उड्डिओ तइओ भंगो ३ असारो निविडो असारो उड्डिओ एस चवत्यो भंगो ४ सारखाउअ झानादि, आदिग्रहणाद् दर्शन चारित्र वेत्ति तेन झानादिना सहितो य सयुः स ससारो भण्यते इत्यादि ॥ ८ ॥

इत्यादि-व्याख्या-अन्त-चण्डचणकादि, प्रान्त-
“अतचरणहि” (१०० पत्रे)

एव प्रसव्याकरणे प्रथमसवरद्वारे (१०० पत्रे) चरितानुयादेनाऽपि फाडपि अस्ति? उच्यते-अस्तीति,
तदेव मुक्तावशेषं पर्युपित वा ॥ ९ ॥

ननु-यथा विचिवादेन पर्युपितद्विदलादिकग्रहण दृश्यते तथा चरितानुयादेनाऽपि फाडपि अस्ति? उच्यते-अस्तीति,
स्त्रीभगवतीसूत्रे नवमशतके त्रयस्त्रिंशत्तमोद्देशके (४८४ पत्रे), तथाहि-जमालिना पर्युपितद्विदलवहचणकादिग्रहणात्
तथाहि-“तते णं तस्स जमालिस्स अणगारस्स तेहि अरसेहि” इत्यादि । “अरसेहि अ”ति हिदुग्गादिभिः असकृत्तत्वात्
अविद्यमानरसैः, ‘विरसेहि य’चि-पुराणत्वात् विगतसै, ‘अतेहि य’चि अरसतया सर्वधान्यान्तयात्तिभि यवचणकादिभि,
‘पतेहिअ’त्ति तैरेव मुक्तावशेषत्वेन पर्युपितत्वेन वा प्रकर्षेण अन्तर्वर्त्तितात् प्रान्ते, ॥ १० ॥ तथैव ज्ञाताधर्मकयाया पया-
माख्ययने (१११ पत्रे) सेलकाचार्यैरपि शैथिल्यावस्थायाः प्रागपि तद्वहणात् तथाहि-“तते णं तस्स सेलगरस्स रायरि-
सिस्स तेहि अतेहि य पतेहि य तुच्छेहि य” इत्यादि-व्याख्या-‘अतेहि य’त्ति इत्यादि अन्ते-वाच्यचणकादिभि,
प्रान्ते-तैरेव मुक्तावशेषैः पर्युपितैः वा इत्यादि ॥ ११ ॥

ननु-तपागच्छीया आधुनिकाः पर्युपितवहचणकपूपिकादीना ग्रहण श्रीआचाराद्भू-सूत्रकृताद्भू-स्यानाद्भू-भगवती-ज्ञा-
ताधर्मकथा-औपपातिक-ओषनिर्गुत्तयादिसूत्रवृत्तिषु साक्षाद्भगवताऽनुज्ञातमपि निषेधयन्तो दृश्यन्ते, पर तद्गच्छीयमाफ-
नसुरिकृतग्रन्थेऽपि निषेधोऽस्ति न वा ? उच्यते-निषेधो दूरे तिष्ठतु, प्रत्युत तद्ग्रहण अनुज्ञातमस्ति, यदुक्तं तपागच्छीयरत-
शेखरसूरिभिः परविक्रमपञ्चदशशतवर्षे १५०६ कृताया श्रीआचरप्रतिक्रमणवृत्तौ विधिकौमुदीनाम्न्या चतुर्मासिकाभिप्रदाधिकारे
श्रावकानधिकृत्य पर्युपितद्विदलपूपिकापर्यटवटकादि-शुष्कशीततन्दुलीयकादि-प्रशशाकदुष्परकत्वादिरिकलवर्जूरदाक्षाखण्ड-
शुष्कादीनां फुडिङ्गुन्धीलिकादिससक्तिसम्भवात् त्यागः, औपधादिविशेषकार्ये तु सम्यक् शोधनादियतनया एव तेषां
ग्रहणमित्यादि, प्रतावता चतुर्मासिके पर्युपितद्विदलादीनां निषेध वदता च आचार्येण शीतकालादौ तद्व अमतिपेधात्
तद्ग्रहण उक्तमेव । पुनर्विधिकामुद्यामेव तपागच्छनायक-श्रीरक्षशेखरसूरिणा पर्युपितपूपिकानां निषेधो न कृत, किन्तु
पर्युपितद्विदलपूपिकानिषेधः ! काकोक्तिः इव । तथाहि-

पर्युपितद्विदलपूपिकादि १ केवलजलराक्षकूरादि २ तथाऽन्यदपि सर्वं कुथिताञ्च पर्युपितौदनपकाश्चादि वा अभक्ष्यत्वेन
धर्जनीयमिति, तन्निषेधञ्च अस्माभिरपि सर्वैः क्रियते एव, को नाम कुथिताञ्चपर्युपितद्विदलपूपिकाः स्वीकरोति ? इति ।
ननु-ये च तपागच्छीयाः पर्युपितवहचणकमापादिद्विदलानां पर्युपितगोधूममण्डकपूपिकादीनां च ग्रहणनिषेध कुर्वन्ति, ते ?
किं सूत्राक्षराणि दर्शयन्ति, किं वा स्वगच्छवृद्धपरम्परा वदन्ति ? उच्यते-स्वगच्छपरम्परा मेव, यदुक्तं तपागच्छाचार्य-श्री-
रविप्रसूरिप्रसादीकृतप्रभोत्तरसमुच्चये नवमप्रश्ने (३९ पत्रे), तथाहि-

“औपपातिकसूत्रे साधुघर्णनाधिकारे ‘पताद्वारे’ इत्यस्य वृत्तौ पर्युपित यल्लचणकादीनि इति व्याख्यातमस्ति, तथा च पर्युपितपूषिकामक्षणादराणां साधादीनां तद्विषये दोषोद्धटनं कथं युक्तिमतं? इति प्रश्नः, तत्रोत्तरं तत्र—“निष्पावचणकमाई अतः पतं च होइ वायन्न” इति बृहत्कल्पभाष्ये जिनकल्पिकाधिकारे, एतद्वृत्तौ च ‘वायन्न’शब्देन विनष्टमिति व्याख्यातमस्ति, तत्त्वं तु तत्त्वविद्वेद्यम्, आत्मना तु पर्युपिताग्रहणेऽविच्छिन्नवृद्धपरम्पराराधनं सत्किसम्भावे तदोपवर्जनं च गुणाय एव इति बोध्यं ॥९॥” इत्याद्यक्षरैः श्रीहीरविजयसूरिभिरपि स्वगच्छीयसर्वगीतार्थसम्मततया बृद्धपरम्परैव प्रमाणीकृता नाऽन्यत् किमपि, तथा पुनस्तपागच्छीय—श्रीमुनिमुन्दरसूरिकृतपद्मावदयकशालावबोधेऽपि “मज्जे महम्मि मसम्मि नवणीयम्मि” इत्यादि गायत्र्या अभक्ष्यव्याख्यानाधिकारे चलितरसशब्देन कुशितान्नमेव व्याख्यातं, न पर्युपितान्नं । तथा च तत्पाठः—

“चलितरसं जे कुहिसअन्नं १ चत्तवीसं पट्टुरज्जो ओदनादिकं २ सोलपट्टुरं सपठं दही ३” इत्यादि ।

पुनरप्याह कश्चित्—ननु—रात्रिरक्षितं प्रातर्वल्लचणकमापादिद्विदलं गोधूममण्डकं च विनश्यति, ततश्चलितरसत्वेन अभक्ष्यं भवेत्, कथंकारं सुविहितसाधुभिः गृह्यते? उच्यते—सत्यं, अत्राऽयं परमार्थः, यदा यच्चलितरसं ज्ञायते तदा तत्र ग्राह्यमेव, तत्राऽपि अयं निश्चयो नाऽस्ति, यद् रात्रिरक्षितं प्रातर्वल्लचणकादि गोधूममण्डकादि विनश्यते एव, तद्विनश्यत्वेनेति, उभययापि विरोधदर्शनात् कथं कदाचिच्छीतकालादौ रात्रिरक्षितमपि न विनश्यति? कदाचित्तु उष्णकालादौ तद्विनश्यत्वेनेति गोधूममण्डकादि तत्कालमपि कस्यापि संयोगे विनश्यत् दृश्यते । तत आत्मना गच्छेत् एषा सिद्धान्ताद्यक्ष

ननु-तपागच्छीया आधुनिकाः पर्युपितवहचणकपूपिकादीना ग्रहण श्रीआचाराङ्ग-सूत्रकृताङ्ग-स्थानाङ्ग-भगवती-ज्ञा-
ताधर्मकथा-औपपातिक-ओघनिर्मुक्त्यादिसूत्रवृत्तिषु साक्षाद्भगवताऽनुज्ञातमपि निषेधयन्तो वृथयन्ते, पर तद्गच्छीयप्राक-
नसूरिकृतग्रन्थेऽपि निषेधोऽस्ति न वा ? उच्यते-निषेधो दूरे तिष्ठतु, प्रत्युत तद्ग्रहण अनुज्ञातमस्ति, यदुक्त तपागच्छीयरत्न-
शेखरसूरिभिः पञ्चविक्रमपञ्चदशशतवर्षे १५०६ कृताया श्रीआङ्गप्रतिक्रमणवृत्तौ विधिकौमुदीनाम्न्या चतुर्मासिकामिग्रहाधिकारे
श्रावकानविकृत्य पर्युपितद्विदलपूपिकापर्यटवटकादि-शुष्कशीततन्तुलीयकादि-पञ्चशाकदुष्परकषादिरिकखर्जूरद्राक्षाखण्ड-
शुष्कादीना फुल्लिकुण्ड्वीलिकादिससकिसम्भवात् त्यागः, औषधादिविशेषकार्ये तु सम्यक् शोधनादियतनया एव तेषां
ग्रहणमित्यादि, एतावता चतुर्मासिके पर्युपितद्विदलादीना निषेध वदता च आचार्येण शीतकालादौ तद् अप्रतिषेधात्
तद्ग्रहण उक्तमेव । पुनर्विधिकामुद्यामेव तपागच्छनायक-श्रीरक्षशेखरसूरिणा पर्युपितपूपिकाना निषेधो न कृतः, किन्तु
पर्युपितद्विदलपूपिकानिषेधः ? काकोक्तिः इय । तथाहि-

पर्युषितद्विदलपूषिकादि १ केवलजलराजकूरादि २ तथाऽन्यदपि सर्वं कुथिताश्च पर्युषितौदनपकान्नादि वा अभक्ष्यत्वेन धर्जनीयमिति, तन्निषेधश्च अस्माभिरपि सर्वैः क्रियते एष, को नाम कुथिताश्चपर्युषितद्विदलपूषिकाः स्वीकरोति ? इति । ननु-ये च तपागच्छीयाः पर्युषितवल्लक्षणकमाषादिद्विदलानां पर्युषितगोधूममण्डकपूषिकादीनां च ग्रहणनिषेधं कुर्वन्ति, ते ? किं सूत्रादराणि दर्शयन्ति, किं वा स्वगच्छदृष्टपरम्परा वदन्ति ?, उच्यते-स्वगच्छपरम्परामेव, यदुक्तं तपागच्छाचार्य-हो-रविजयसूरिप्रसादीकृतप्रश्नोत्तरसमुच्चये नवमप्रश्ने (३९ पत्रे), तथाहि-

धेसु पसत्यो जिणमए तहा जोगो । अट्ठमी पन्नरसीसुय, निअमेण हविस्स पोसहिओ ॥ १ ॥” पुनः तत्रैव “चचइसिअट्ठमि-
पुण्णमासिणीसु पडिपुन्न पोसह सम्म अणुपालइ” इति ॥ १५ ॥ कल्पसूत्रे (३५ पत्रे), यथा “नवमछई नवलेच्छई कासीको-
सलगा अट्ठारस वि गणरायाणो अमावसाए पाराभोय पोसहोववास पट्ठविंसु” इति, पुनरपि श्रीगृहसूत्रच्छाधीम्बरश्रीसर्वदेव-
सुरिशिव्यविनयचन्द्रोपाध्यायशिष्यमुनिचन्द्रेण अन्धिमुरुरु ११७४ वर्षे विरचिताया श्रीतपदेशपदवृत्त्या (५३ पत्रे)
कृष्णपक्षो अमावास्यापर्यन्तः शुक्लपक्षश्च पौर्णमासीपर्यन्तः प्रोक्त, तथाहि-

“इह चन्द्रमासस्य द्वौ पक्षौ—तत्र आद्यः कृष्णो द्वितीयश्च शुक्लः, तत्र च कृष्णपक्षो अमावास्यापर्यन्तः शुक्लश्च पौर्णमासी
परिनिष्ठितः । एव च अमावास्या पक्षसधितया व्यवहियते । पौर्णमासी च माससन्धितया, ततो अमावास्या इव सधिः
अमावास्यासन्धिः, अग्नेतनपक्षात्यन्तसन्धिघानलक्षणं तस्मिन् सम्राप्त इति योग ॥ १७ ॥ इत्यादिसिद्धान्ताक्षरैः पञ्चदश्या
एव पक्षस्य पूर्तिप्रतिपादनात् पञ्चदश्यां एव पाक्षिकप्रतिक्रमणं युक्तं, प्रयोगश्च पञ्चदश्या एव पाक्षिकप्रतिक्रमणं सम्पूर्णं
पक्षत्वात्, यत्र न सम्पूर्णं पक्षः, तत्र न पाक्षिकप्रतिक्रमणं, यथा द्वादश्या संपूर्णपक्षो न भवति, न अयं अनुष्ण तेजोऽव-
यवी इत्यादिवत् प्रत्यक्षविरुद्धः, पञ्चदश्या एव पाक्षिकप्रतिक्रमणस्य आगमे हन्यमानत्वात् नाऽस्ति सर्वज्ञ इत्यादिवत्
पञ्चदश्यां पाक्षिकप्रतिक्रमणं, अयं पक्षः आगमविरुद्धः नाऽस्ति इति उक्ते कोऽपि प्राह—अहो ! आगमविरुद्धोऽयं पक्षः,
यतः—आगमे चतुर्दश्या पाक्षिकशब्दस्य प्ररूपणात्, यतः श्रीव्यवहारवृत्तिहारः श्रीमलयगिरिः—पाक्षिकं कृष्णचतुर्दशीरूप

लप्रमाणः चान्द्रो मास, एकयौर्णमासीपरावर्तनः चान्द्रो मास इति यावत् ॥ १० ॥ अथवा चन्द्रचारनिष्पन्नत्वाद् उपचारतो मासोऽपि चान्द्रः २, चः समुच्चये, वीर्यत्वं आर्पत्वात्, इत्थमेव श्रीसूर्यप्रज्ञस्या अपि चान्द्रमासप्ररूपणा ॥ ११ ॥ किं च पाश्चि कक्षामणकावसरे त्रिःकृत्वः कल्याणोदन्तप्रश्नेन पाक्षिकप्रतिक्रमण पञ्चदश्या एव सूचित, तदेवाऽऽह—“दिवसो पोसहो पक्वो वइकंत्तो अन्नो मे ! कक्षाणेन” इति, एतच्चूर्णिः—“पोसहो अट्टमीचतद्वसीसु उवनासकरण” वृत्तिश्च (यशोदेऽनकृता- वृ ७३ पत्रे) दिवसो=दिनः, किंविधः ? पौषघः=पर्यरूपः, तथा पक्षोऽर्धमासरूपो व्यतिक्रान्तोऽतिलङ्घित, अन्यच्च पक्ष इति वर्तते, ‘मे’ भवतां शुभेन=कल्याणेन युक्त इति गम्यते ॥ १२ ॥ अत्राह कोऽपि स्थूलमति । ननु-उपवासादि पाक्षिककृत्य चतुर्दश्यामेव सक्तं, तद्वलेन च पाक्षिकप्रतिक्रमणमपि चतुर्दश्यामेव युज्यते ? मैवम्, तदभिप्रायापरिज्ञानात्, यतो दशा-श्रुतस्कन्धसूत्रे पञ्चदशायाम्, तच्चूर्णौ च पाक्षिकशब्दस्य चतुर्दशीत पार्यक्येन भगनात्, तथाहि—

‘पक्विस्रवपोसहिपसु समाहि पचाण ति’ सूत्र । चूर्णिर्यथा—“पक्विस्रव पक्विस्रवमेव पक्विस्रव पोसहो पक्विस्रवपोसहो वा चातद्वसी अट्टमीसु या समाहिपचाण” । अत्र यदि ‘पक्विस्रव’शब्देन चतुर्दशी गृहीता अभविष्यत् तदा पार्यक्येन चतु- र्दशीग्रहण नाऽकारिष्यत् व्यर्थत्वात्, तस्मात् ‘पक्विस्रव’शब्देन पञ्चदश्येव, तत्र पाक्षिके पौषघ उपवासश्चतुर्दश्यामष्टम्या वेति ॥ १३ ॥ पुनर्व्यवहारसूत्रदशमोद्देशके, (४३ पत्रे) तथाहि—“पक्विस्रवपोसहिपसु कारयति तव सय, करोति च । भिक्खायारिण तहा निज्जुजति परं सय वा वी ॥ ३०८ ॥ व्याख्या—पाक्षिके अर्धमासपर्वणि पौषघिके च अष्टम्यादिषु पर्वसु परं तपः कारयति स्वयमपि करोति च ॥ १४ ॥ एव आवश्यकचूर्णौ अपि, (वसन्त ३०४ पत्रे) तथाहि—“सवेसु कालप-

धेनु पस्तयो जिणमए तहा जोगो । अट्टमी पन्नरसीसुय, निअमेण हविज्ज पोसहिओ ॥ १ ॥” पुन तत्रैव “चतदसिअट्टमि-
 पुण्णमासिणीसु पडिपुल्ल पोसह सम्म अणुपालइ” इति ॥ १५ ॥ कल्यसूत्रे (३५ पत्रे), यथा “नयमल्लई नवलेच्छई कासीको-
 सलगा अट्टारस वि गणरायाणो अमावसाए पाराभोय पोसहोववास पट्ठविंसु” इति, पुनरपि श्रीबुद्धभच्छाधीश्वरश्रीसर्वदेव-
 सूरिशिष्यविनयचन्द्रोपाध्यायशिष्यमुनिचन्द्रेण अन्धमुनिरुद्र ११७४ वर्षे विरचिताया श्रीजपदेशपदवृत्त्या (५३ पत्रे)
 कृष्णपक्षो अमावास्यापर्यन्तः शुक्लपक्षश्च पौर्णमासीपर्यन्त प्रोक्तः, तथाहि-

“इह चन्द्रमासस्य द्वौ पक्षौ—तत्र आद्यः कृष्णो द्वितीयश्च शुक्लः, तत्र च कृष्णपक्षो अमावास्यापर्यन्त शुक्लश्च पौर्णमासी
 परिनिष्ठितः । एव च अमावास्या पक्षसञ्चितया व्यवहियते । पौर्णमासी च माससन्धितया, ततो अमावास्या इव सञ्चि-
 अमावास्यासन्धिः, अग्रेतनपक्षात्यन्तसन्धिघानलक्षण तस्मिन् सम्राष्ट इति योग ॥ १७ ॥ इत्यादिसिद्धान्ताक्षरैः पञ्चदश्या
 एव पक्षस्य पूर्तिप्रतिपादनात् पञ्चदश्यां एव पाक्षिकप्रतिक्रमणं युक्तं, प्रयोगश्च पञ्चदश्या एव पाक्षिकप्रतिक्रमण सम्पूर्णं
 पक्षत्वात्, यत्र न सम्पूर्णं पक्षः, तत्र न पाक्षिकप्रतिक्रमणं, यथा द्वादश्या सम्पूर्णपक्षो न भवति, न अय अनुष्ण तेजोऽव-
 यवी इत्यादिवत् प्रत्यक्षविरुद्धः, पञ्चदश्या एव पाक्षिकप्रतिक्रमणस्य आगमे दृश्यमानत्वात् नाऽस्ति सर्वज्ञ इत्यादिवत्
 पञ्चदश्या पाक्षिकप्रतिक्रमणं, अय पक्षः आगमविरुद्धः नाऽस्ति इति तर्के कोऽपि प्राह—अहो ! आगमविरुद्धोऽय पक्षः,
 यतः—आगमे चतुर्दश्या पाक्षिकशब्दस्य प्ररूपणात्, यत श्रीव्यवहारवृत्तिकार श्रीमलयगिरिः—पाक्षिकं कृष्णचतुर्दशीरूप

प्रोक्तवान्, नैव, सम्यग् परिज्ञानाभावात्, तथाहि—न तत्र पाक्षिकप्रतिक्रमणाधिकारं विन्तु विद्यासाधनविचार एव, तथाहि—(पष्ठविमर्शने ४५ पत्रे)

“विज्ञानं परिवासी, पक्षे पक्षे यं दिति (वेति) आयरिया । मासद्वयमासिआण, पयं पुण होइ मज्झ तु ॥२५१॥ पक्वस्स अट्टमी खल्ल, मासस्स य पक्खिस्स मुणेयव्वं । अन्नपि होइ पव्वं, उवराओ चदसूराण ॥२५२॥” ज्याल्या—आचार्यो—पर्वणि पर्वणि विद्याना परिपाटीः ददति, विद्याः परावर्तन्ते इति भावः, अथ पर्वं किमुच्यते ? तत् आह—मासाधर्मासयोः मध्य पुनः पयं भवति, एतदेवाऽऽह—अर्धमासस्य पक्षात्मकस्य मध्य अष्टमी सा खल्ल पर्वं, मासस्य मध्य पाक्षिक पक्षेण निर्वृत्त ज्ञातव्य, तच्च कृष्णचतुर्दशीरूप अवसातव्यं, तत्र प्रायो विद्यासाधनोपचारभावात् “बहुलादिका मासा” इति वचनाच्च, न केवल एतदेव पर्वं विन्तु अन्यदपि पर्वं भवति, यत्र उपरागो ग्रहण चन्द्रसूर्ययोः, एतेषु च पर्वसु विद्यासाधनप्रवृत्तेः ॥२५१॥ २५२॥ १८॥ अत्र सूत्रकारेण चतुर्दश्या नामाऽपि न गृहीत । पूर्णिकारेण—‘क्लृप्तपक्वस्स चतुर्दशी ए विज्ञासाहणोपयारो ।’ इत्यादिभिः अवधैः तच्च ‘कृष्णचतुर्दशीरूपं’ इत्याद्यध्वरैः वृत्तिकारेणाऽपि विद्यासाधन उक्तं, न पाक्षिकप्रतिक्रमण, तच्च पाक्षिक कृष्णचतुर्दशीरूप प्रोक्त मलयगिरिणा तदभिप्रायं न जानीमः, ततः कथं आगमविरोधः ? अथ यदि कृष्णचतुर्दश्या एव पाक्षिक तदा एकस्या चतुर्दश्या पक्षो द्वितीयचतुर्दश्या मासः, एव च कृते मासस्य मध्य पाक्षिक भवति, परन्तु पूर्वोक्तपक्षस्य मध्य अष्टमी न भवति ‘बहुलादिका मासा’ इत्यपि विरुध्येत, किंच विशेषणं व्यवच्छेदक इति कृत्वा तच्च कृष्णचतुर्दशीरूपं, एतद्वच्छेदेन चतुर्दश्या पाक्षिकं कुर्याजेन मासे मासे पाक्षिकप्रतिक्रमणं कर्तव्यं भाव्यपवशच्छुपक्षम्या एव

घट्, यथा पर्युपणाप्रतिक्रमणस्य सांवत्सरिकं नाम तथा पाक्षिकप्रतिक्रमणस्याऽपि मासिक इति नाम शुक्लं परन्तु तथा न दृश्यते, तेन चतुर्वदश्या पाक्षिकप्रतिक्रमण इति वदता स्थाने स्थाने महान् विरोधः, तेन च पञ्चदश्या एव पाक्षिकप्रतिक्रमणं प्रतिपत्तव्यं, येन न सिद्धान्ताविशालैः सम विरोधः, अन्यथा पदे पदे विरोधो भावी, तथा आलोचनाऽपि च पञ्चदश्यां न निषिद्धा, यदुक्तं व्यवहारभाष्ये—(द्वितीयविभागे ४० पत्रे)

“पश्चिकुट्टेलादिवसे, वज्रिञ्जा अट्टमिं च नवमिं च । छट्ठिं च चवत्थिं च वारसिं दुण्णपि पक्खाण ॥ भा० १२६ ॥” एतेन ये वदन्ति अमावस्या न आलोचना दीयते तदपास्त, तथा कोऽपि प्राह—अमावास्या आलोचना निषिद्धा, कथं अगृहीतालोचनानां तत्र पाक्षिकप्रतिक्रमणं घटते ? इति चेत् तर्हि चतुर्वदश्या अपि आलोचना निषिद्धा, यदुक्तं श्रीआवश्यके—(४७१ पत्रे) “चावत्थसिं पण्णारसिं च वज्रिञ्जा अट्टमिं च नवमिं च । छट्ठिं च चवत्थिं वारसिं च दुण्णहपि पक्खाण ॥ १ ॥” पर एतदालोचनान्तरं अपेक्ष्य भविष्यति, यदुक्तं श्रीपर्युपणाकल्पे—‘पक्खि आ आरोवणा’ पक्षे पक्षे आलोचना ग्राह्या, तेन पञ्चदश्यामेव आलोचनां आदाय तत्रैव प्रतिक्रमण विधेय नाऽत्र कोऽपि दोषः, आवश्यकचूर्णौ (११३ पत्रे) तथा “ततो सागरचदो कमलामेला य सामिसगासे घम्म सोऊण गहिआणुवयाणि सावगाणि सवुत्ताणि, ततो सागरचदो अट्टमीचउदसीसु सुण्णघरे सुसाणेसु वा एगाराइअं पडिमं ठाइ” इत्याद्यनेकालापकैः नानासिद्धान्तोक्तैः अष्टम्या चतुर्वदश्या उपवासादि कृत्य उक्तमस्ति, यदि तत्पाक्षिककृत्य इति कृत्वा चतुर्वदश्यां पाक्षिकप्रतिक्रमणं स्याप्यन्ते तथा अष्टम्या अपि पाक्षिकप्रतिक्रमणं कर्तव्यं स्यात्, प्रयोगश्च अष्टम्यादि अपि पाक्षिकप्रतिक्रमणं तत्राऽपि पाक्षिककृत्यस्य क्रियमाणत्वात् यत्र पाक्षिककृत्य क्रियते तत्र तत्र पाक्षिक-

प्रोक्तवान्, नैवं, सम्यग् परिज्ञानाभावात्, तथाहि—न तत्र पाक्षिकप्रतिक्रमणाधिभारं विन्दुं विद्यासाधनविचार एव, तथाहि—(पष्ठविभागे ४५ पत्रे)

“विज्ञानं परिवादी, पक्षे पक्षे यं दिति (वेति) आयरिया । मासद्वमासिआण, पवं पुण होइ मज्झ तु ॥२५१॥ पम्भस्स अट्टमी खल्लु, मासस्स य पक्खिअ मुणेयवं । अन्नपि होइ पव, उवराओ चदसूराणं ॥२५२॥” व्याख्या—आचार्योः पत्रिणि परिणि विद्याना परिपाटीः ददति, विद्याः परावर्तन्ते इति भावः, अयं पर्वं किमुच्यते ? तत् आह—मासार्धमासयोः मध्यं पुनः पवं भवति, एतदेवाऽऽह—अर्धमासस्य पक्षात्मकस्य मध्यं अट्टमी सा खल्लु पर्वं, मासस्य मध्यं पाक्षिकं पक्षेण निर्बृत्तं ज्ञातव्यं, तच्च कृष्णप-
तुर्दशीरूपं अवसातव्यं, तत्र प्रायो विद्यासाधनोपचारभावात् “बहुलादिका मासा” इति वचनाच्च, न केवल एतदेव पवं विन्दुं अन्यदपि पर्वं भवति, यत्र उपरागो ग्रहण चन्द्रसूर्ययोः, एतेषु च पर्वेषु विद्यासाधनप्रवृत्ते ॥२५१॥ २५२॥ १८॥ अत्र सूत्र-
कारेण चतुर्दश्या नामाऽपि न गृहीत । चूर्णिकारेण—‘कण्वपक्वस्स चवद्दसीए विज्जासाहणोपयारो ।’ इत्यादिभिः अवधैः तच्च ‘कृष्णचतुर्दशीरूप’ इत्याद्यध्वरैः वृत्तिकारेणाऽपि विद्यासाधनं चक, न पाक्षिकप्रतिक्रमण, तच्च पाक्षिकं कृष्णचतुर्दशी-
रूपं प्रोक्तं मलयगिरिणा तदभिप्रायं न जानीमः, ततः कथं आगमविरोधः ? अथ यदि कृष्णचतुर्दश्या एव पाक्षिकं तदा एकस्या चतुर्दश्यां पक्षो द्वितीयचतुर्दश्यां मासः, एव च कृते मासस्य मध्यं पाक्षिकं भवति, परन्तु पूर्वोक्तपक्षस्य मध्यं अट्टमी न भवति ‘बहुलादिका मासा’ इत्यपि विरुध्येत, किंच विशेषणं व्यवच्छेदकं इति कृत्वा तच्च कृष्णचतुर्दशीरूपं, एतद्वलेन चतुर्दश्या पाक्षिकं चूर्वाणेन मासे मासे पाक्षिकप्रतिक्रमणं कर्तव्यं भाद्रपदशुक्लपञ्चम्या एव पद्युषणाप्रतिक्रमण-

पूआ तओ नाम, पयड्हो तत्थ ऊसवो” ॥ ८३ ॥ इति । पुन -‘नयरम्मि धरावासे’ इत्यादि कालिकाचार्यकथाया पदप-
श्चाश्रयमाणायाया अङ्काष्टयस्य १३८९ वर्ये श्रीधर्मप्रभसूरिकृताया, तथाहि-

“आयेरेणा वि हु पज्जो-सविअब तो निवो भणइ तुड्हो । भयव ! अणुगाहिउ ह, ज महे अतेचरीण तु ॥ ४२ ॥

“पक्खोववासपारण-दिवसमि भस्सेसणासुद्ध । साह्णुत्तरपारण-दिवसमि भविस्सप वहुअ ॥ ४३ ॥” इति ॥
ननु-यदि पञ्चदश्यां पाक्षिकप्रतिक्रमणं आसीत्, तदा कथं साम्प्रतं चतुर्दश्यां विधीयते ? उच्यते-श्रीकालिकाचार्यैः

आचीर्णत्वात्, यदुक्तं ठाणावृत्तौ श्रीहेमाचार्यगुरुश्रीदेवचन्द्रसूरिभिः । तथाहि-
“एव च कारणे ण कालगायरिण्हिं चरत्थीए पज्जोसवण पवत्तिअ, समत्थसधेण य अणुमन्निअ, तवसेण य पक्खिअइणि
चरइसीए आयरियाणि, अन्नहा आगमुत्ताणि पुण्णिमाए’त्ति ।” एव श्रीकालिकाचार्यकथाया अतिजीर्णया ३६९ श्लोक-

मिताया अपि उक्तं, तथाहि-

“राइणा भणिअ-जइ एव तो चरत्थीए भवतु, सूरिहिं भणिअ-एव होउ नत्थि अणत्थो सो भणिअमागमे “आ-
येरेणा वि पज्जोसविअब”मिति तओ हरिसवसुफुल्लोअणेण जपिअ राइणा भयव ! महापसाओ महतो अम्हाणम-
णुगहो जओ मम अतेचरिआण पक्खोववासपारणए साह्ण उत्तरपारणय भविस्सइ, तओ गिहे गतूण समाइड्डिवाओ
अतेचरिआओ तुम्हाण ममावसाए उववासो होही पारणेअ साह्ण उत्तरपारणय भविस्सइ, ता तत्थ अहा पवत्तेहिं
मत्तपाणेहिं साहुणो पड्डिलामेह, जओ भणिअमागमे-“पहसतगिलाणमि अ, आगमहणे अ लोअकरणे अ । उत्तर-

प्रतिक्रमण, यथा चतुर्दश्यां तथा यथा अष्टम्या न भवति तथा चतुर्दश्या अपि मा भवतु, किंच चतुर्दश्या पाक्षिकप्रतिक्रमण अङ्गीकुर्वता सूत्रोक्ता पूर्णिमा विहाय चतुर्मासिक अपि तत्र एव प्रतिक्रमणीय, यतः चतुर्मासिके अष्टौ पक्षा भवन्ति ते च तन्मते चतुर्दश्यां एव पूर्णतां अगच्छन्, पाक्षिकस्य तत्र एव करणत्वात्, अयं चतुर्मासिकसवनधी पक्ष प्रतिपद-आरभ्यते पाक्षिकसवनधी तु अन्यत एव इति चेत् तर्हि कोऽयं अर्धजरतीन्याय ? तथा च सति महान् सूत्रविरोधः तत्र दृष्टव्यं अयस्य अवर्धनात् न युक्त एव, ततश्च कृष्णचतुर्दशीरूप इति चेत् तर्हि सकलमपि पूर्वोक्त दूयणकदम्बक तत्पञ्चा-ल्लभ अनुधावति, किंच एवं चतुर्दश्या पाक्षिकप्रतिक्रमण कुर्वता पूर्णमास्या चतुर्मासिक आचरता चतुर्मासिकसवनधि तपो वाध्यते स्थानाऽनवाप्ते पाक्षिकचतुर्मासिकयोः मध्य दिनाभावात्, ननु किमर्थं तद्दिन ईक्षते ? तच्च्यते—पाक्षिके चतुर्थस्य करणात्, चतुर्मासिके पक्षसंभवात् मध्यं दिन अन्तरेण तच्च न घटते, तस्मात् युक्त्याऽपि पाक्षिक पञ्चदश्या एव युज्यते, पुनरपि प्रयोगो न चतुर्दश्या पाक्षिकप्रतिक्रमण अपूर्णपक्षत्वात्, यत्र यत्र असंपूर्णं पक्षत्वं तत्र तत्र न पाक्षिकप्रतिक्रमण यथा दशम्या, किंच मीमांसिकाचार्यकथायां श्रुतगाथाप्रमाणाया श्रीभावदेवसूरिकृताया पक्षोपवासपारणे साधूना अष्ट-मोक्षरपारणस्य प्रोक्त्यात् पाक्षिक पर्व पञ्चदश्या एव आगत, तथाहि—

“मम अंतेचरी पक्षोपवासपारण्य अओ । सादृण फासुह मस, होषी उत्तरवारणे ॥ ८१ ॥ एव पर्वं चतुर्थीए, कय कालगसुरिणा । एअ पञ्जोपघणाकप्प, सबसवेण मन्निअं ॥ ८२ ॥ साहू पूजारओ लोओ, जाओ तप्पमिइ तओ । साहू

सारोद्धारसूत्रवृत्त्योः 'पद्मत्रिशतुत्तरशततमद्वारे (२५५ पत्रे) स्वकायपरकायशब्दोपहृत प्रासुक जलं साधुना ग्रहणोचितं प्रत्ययादि, तथाहि—

“उसिणोदगं तिवहु-कलिव फासुअजल ष जइ कप्प । नवरि गिलाणाइकए, पहरतिगोवरिवि धरिअयं ॥ ८८१ ॥
जायइ सचिचया से, गिम्हम्मि पहरपचगस्सुवरिं ॥ चचपरुवरिं ससिरे, वासासु पुणो तिपहरुवरिं ॥ ८८२ ॥

त्रिभिर्दण्डैः—चत्कालैः उत्कलित=आवृत्त यदुष्णोदक, तथा यत् प्रासुक स्वकायपरकायशब्दोपहृतत्वेनाऽचिचीभूत जल तदेव यतीना कल्प्य—ग्रहीतु सचित, इह किल प्रथमे दण्डे जायमाने कश्चित् परिणमति कश्चिन्न इति मिश्रः १, द्वितीये प्रभूतः परिणमति स्त्रोकोऽवतिष्ठते २, तृतीये तु सर्वोऽपि अप्कायोऽचिची भवतीति दण्डत्रयग्रहण, इदं च सर्वमपि प्रहरत्रयमध्ये एव उपभोक्तव्य, प्रहरत्रयादूर्ध्वं पुन कालातिक्रान्तदोषसम्भवेन सपभोगानर्हत्वात् न धारणीय, नवर केवल ग्लानाविकृते ग्लानवृद्धाना अर्थाय प्रहरत्रिकादपि ऊर्ध्वं धर्तव्य,—॥ ८८१ ॥ ‘जायइ’ इत्यादि गाहा । जायते=भवति सचिचता ‘से’ति, तस्य उष्णोदकस्य प्रासुकजलस्य वा ग्लानाद्यर्थं घृतस्य ‘ग्रीष्मे’ उष्णकाले प्रहरपञ्चकस्योपरि—प्रहरपञ्चकादूर्ध्वं कालस्याऽतिरुक्तत्वात् चिरेण एव जीवससकिसम्भावात्, तथा शिशिरे=शीतकाले कालस्य स्निग्धत्वात् प्रहरचतुष्टयादूर्ध्वं सचिचता भवति, “वर्पासु” वर्षाकाले पुनः कालस्याऽतिस्निग्धत्वात् प्रासुकीभूतमपि जल भूय प्रहरत्रयादूर्ध्वं सचिचीभवति, तदूर्ध्वमपि यदि प्रियते तदा क्षारः प्रक्षेपणीयः—सर्जिकादिकं क्षेप्तव्य, येन भूयः सचिच न भवतीति ॥ ८८२ ॥ इति ॥ ४ ॥

पौपय्या (१४४ पत्रे) श्रीजिनप्रमसूरिभिः 'सुद्धविअह'त्ति, शुद्धविकट उण्णोदक १ वर्णान्तरादिप्राप्त शुद्धजल २ भेति, वर्णान्तरादिप्राप्तजलस्य प्राक्कत्वेन उक्तत्वात् । न च वाच्यं श्रीजिनप्रमसूरिभिः कस्य ग्रन्थस्य सम्मत्या व्याख्येय व्यघा-
यीति । श्रीकुलमण्डनसूरिकृतायां श्रीकल्पसूत्रावधूनां तथैव व्याख्यानात्, तथाहि—

“धासावास पज्जोसविअस्स अट्ठमभसिअस्स भिक्खुस्स कप्पति तवो पाणगाइ पडिगाहिचप, त जहा-आयामे वा १ सो-
धीरे वा २ सुद्धविअहे वा ३ । अत्र 'सुद्धविअह'त्ति, शुद्धविकट उण्णोदक १ वर्णान्तरादिप्राप्त शुद्धजल २ चेत्यादि ॥ १ ॥
एवमेव श्रीयतिदिनचर्यासूत्रवृत्त्योरपि (६५ पत्रे) । तथाहि—

“निणिहज्ज आरनाल आधिलघोवणतिदढवक्कलित्त । वण्णतराइपत्त, फासुअसलिलपि तदभावे ॥ १०२ ॥ व्याख्या-पि-
पठग्रहणसमये साधुः आरनाल=अथआवण गृहीयात् १ आग्निमल=काञ्चिक २ तन्दुलादिघाघनजल ३ त्रिदण्डोत्कलित
उण्णोदक ४ वर्णान्तरादिप्राप्त अन्यत् प्राप्तुकञ्जलमपि ५ गृहीयादिति योगः, पर तदभावे-तस्य उण्णोदकस्याऽप्राप्तौ
यदाहुः,—“उत्सेइम १ ससेइम २ तंवुल ३ तिल ४ तुस ५ जवोवगा ६ ऽऽयाम ७ । सोधीर ८ सुद्धविअह ९ अवह १० अवा-
इय ११ कविट्ठ १२ ॥ १ ॥ मावलिं १३ दक्खा १४ खजूर १५ नालियर १६ कयर १७ कयर १८ वयरफल १९ ।
आमलय २० विचापाणगाइ २१ पढमगमणिआइ ॥ २ ॥

पुनः श्रीआचाराङ्गवृत्तौ शस्त्रपरिज्ञाऽध्ययने तृतीयोद्देशके (४२ पत्रे), तथाहि—
अतो यद्वाङ्मशस्त्रसम्पर्कात् परिणामान्तरापन्न वर्णादिभिः तत् अचिच्च साधुपरिभोगाय कल्पते इति ॥ ३ ॥ एवं प्रवचन-

पुनरपि सुविहितसाधूनां पानीयत्रिकग्रहणे कषायद्रव्यमिश्रितपानीयस्य ग्रहीतुं कल्पत्वेन उक्तत्वात्, तथाहि—

“अम्रजल १ चण्ड वा २ कषायदर्बहिं मीसिअ वावि ३। कप्पइ जईण नडण्ण, सुविहिअ कप्पट्ठिआण च ॥ २ ॥” इति ॥ ५ ॥ पुनः वर्णगन्धरसस्पर्शः परिणत पानीयं प्राप्नुक सयतो गृहीयाद् इति विधिवादेनाऽपि प्रोक्तत्वात्, तथाहि—

“वण्णरस-गघणं, परिणय फरसेण वा । अजीव फासुअ नद्धा, पडिगाहेज्ज सजए ॥ १ ॥” इति ॥ ६ ॥

ननु-वर्णान्तरप्राप्तपानीय साधूना योग्य च सम्मत्या दर्शितं तत्तथैव, परं कैः द्रव्यैः केन च विधिना प्राप्नुकं तत् स्यात्, केन च ग्रन्थेषु प्रोक्तम् ? इत्याह—श्रीबृहत्कल्पभाष्ये, तथाहि—

“वण्णरसगघफासा, जह वधे जम्मि उक्कडा हुति । तह तह चिरं न चिट्ठइ, असुमेसु सुमेसु कालेण ॥ १ ॥”

व्याख्या—यस्मिन् द्रव्ये यथा वर्णरसगन्धस्पर्शा उक्तदा-उत्कटतरा भवन्ति, तथा तथा तेन तेन द्रव्येण सह मिश्रित उदकं चिरं न तिष्ठति, क्षिप्रं क्षिप्रतरं परिणमति, किं अविशेषेण ? न इत्याह—येऽशुभा वर्णादय उक्तदा तेषु एव क्षिप्रं परिणमति, ये तु शुभा वर्णादयः तेषु उक्तदेषु कालेन परिणमते चिरादित्यर्थ, अत्रैव निर्दर्शनमाह—“जो चदणे कटुरसो, ससट्ठज-लेण दूसणा जाओ । सो खलु दगस्स सत्थ, फासो च उवग्गह कुणइ ॥ १ ॥” व्याख्या—इह तन्बुलोदकं चन्दनेन क्वाऽपि मिश्रितं तत्र चन्दनस्य यः कटुको रसः स तन्बुलोदकस्य शल, परं यः स्पर्शः शीतलः स जलस्योपग्रहं करोति इति कृत्वाऽचिरेण तत्परिणमति, एवमसृष्टजलस्यापि या दूषणा आम्लरसता सा उदकस्य शल, स्पर्शस्तु शीतलत्वाद् उपग्रहकारी अतः चिरेण परिणमति, इति ॥

श्राद्धाः प्राय उष्णोदक न पिवन्ति, तत्रापि त्रिदण्डोत्कलितमेव कल्पते, नाऽन्यथा, तादृश तु प्रायशो दुर्लभं साधूनुद्दिश्य क्रियमाण तु आधाकर्मदोषमाक् भवति, सति च तस्मिन् द्वयोरपि दातृग्रहीत्रोः अद्वितीय अत्यायुष्याय च भवति, कसे-
हप्रसासुकनीर तु आत्मना गच्छे श्राद्धा विशेषतः श्राद्धिकाश्च पिवन्ति, तैस्तु तत् स्वार्थं क्रियमाणमस्ति, तन्मध्ये साधु-
भिरपि यतनया गृह्यमाण न दोषाय स्यात्, तत सिद्धान्तमूलत्वेन गच्छपरम्परया च कसेहप्रसासुकपानीय गृह्यते इति ॥ ९ ॥

॥ इति कसेहप्रसासुकपानीयविधार (अधिकारः) ॥ ९ ॥

ननु-श्रीखरतरगच्छीयाः श्राद्धा आचाम्ले द्रव्यद्वय गृह्णन्ति, नाऽधिकं, तत्किम् ? उच्यते-श्रीमज्जिनवह्मसूरिशिष्य-
श्रीजिनदत्तसूरिभिः सन्वेददोलावलीसूत्रे (११६ पत्रे) द्रव्यद्वयस्य एव प्रतिपादितत्वात्, तथाहि-

“निहिणो इह विहि आय विलस्स कप्पति दुमि दवाइ । एग समुच्चिमल्ल, वीअ पुण फासुअ नीर ॥ १०४ ॥” इति ॥
अत्र उचित अपि नीरमेव, न तु काञ्चिका १ अवस्रवण २ तर्के ३ क्षुरसादीनि ४ तेषा हि पानकाहारत्वेऽपि शुद्ध्य-
हेतुत्वेन आचमनादिकार्यस्य अनर्हत्वात्, अत एव प्रत्याख्यानचूर्णोऽपि जलमेव उक्त । तथाहि-

“जावइअ ववजुळाइ, तावइअ मायणे गहेऊणं । जलविब्बुह काउ, मुत्तव एस इत्थ विही ॥ १ ॥

एव द्रव्यद्वयातिरिक्तद्रव्यनिषेध श्रीजिनपतिसूरिभिरपि सामाचारीमध्ये २५ लिखितः ॥ १ ॥ तथाहि-

“आयविले पप्पह १ धुग्घरिआ २ वेढमिआ ३ इडुरिआ ४ तक्काइ ५ निसेहो त्ति ॥२॥ पुन जीर्णपुस्तकेषु अपि आचाम्ल-
प्रत्याख्यानपाठे-“सूरे उगगए पुरिमह पच्चक्खामि तिचिह चवविह पि आहार असण पाण साइम अन्नत्यणाभोगेण

५. पञ्चदीक्षन्तप्रश्नोत्तरसमुच्चये

प्राप्तकृत्वेन तपागच्छेद्यहीरविजयसूर-प्रसादात्कुपनना तथाहि-

कपानीय प्राहुक्यः (इदं पत्र) प्राक, तत्रोत्तर-वर्णान्तरप्राप्त
प० जगमालगणिकृतत्रयोदशप्रश्नेऽपि न वा ? तत्रोत्तर-वर्णान्तरप्राप्त

[illegible]

तत्कीचिमीतकं स्वादिमं जानन्मात्रं ।
सपवासप्रत्याख्याने द्रव्यप्रयगणना, अन्यया प्रत्याख्यानमङ्गः सम्पद्यत इति ॥
ननु-पूर्वमुष्णोदकमावे वर्णान्तरप्राप्तपानीयप्रहणं संपदिष्टं, साम्प्रतं तु
मिति ! सव्यये-नाऽस्माभिः पृष्ठान्तेन कसेहकमासुकपानीयमेव गृह्यते,
वर्णान्तरप्राप्तमेव प्रासुकोदकं गृह्यते तत्कि-
न्तु उष्णोदकमपि गृह्यते, परं साम्प्रतं

आज्जाः प्राय उष्णोदक न पिबन्ति, तच्चापि त्रिविधोत्कलितमेव कल्पते, नाऽन्यथा, तादृश तु प्रायशो पुच्छं साभ्युद्विश्य आज्जाः तु आधाकर्मदोषमाहू मयति, सति च तस्मिन् द्वयोरपि दातृमहीयोः अप्रिताय उत्पायुष्याय न भयति, कले-
क्रियमाणे तु आत्मनां गच्छे आज्जा विशेषत आस्त्रिकाश्च पिबन्ति, तैस्तु तत् स्यार्थं क्रियमाणमस्ति, तन्मध्ये साधु-
लक्ष्यासुक्तीरं तु आत्मनां न दोषाय स्यात्, ततः सिद्धान्तमूलत्वेन गच्छपरम्परया न कलेत्कमायुक्त्वाभीयं शुणोते इति ॥ ९ ॥
भिरपि यतनया गृह्यमाणं न दोषाय स्यात्, ततः सिद्धान्तमूलत्वेन गच्छपरम्परया न कलेत्कमायुक्त्वाभीयं शुणोते इति ॥ ९ ॥

॥ इति कसेहकपानीयविचार (अधिकारः) ॥ ९ ॥

ननु-श्रीखरतरगच्छीयाः आज्जा आचाम्ले द्रव्यद्वय गृह्णन्ति, नाऽधिक, तत्किम् ? उच्यते-भीमजिपतागपुरिविधग-
श्रीजिनपत्तसूरिभि सन्देहदोलायलीसूत्रे (११६ पत्रे) द्रव्यद्वयस्य एव प्रतिपादितत्वात्, तथाहि-

“निहिणो इह विहि आय विलस्स कप्पति दुम्भि दपाइ । एग समुच्चिगमलं, पीअं पुण पायुअं नीरं ॥ १०४ ॥” इति ॥

अत्र उचित अपि नीरमेव, न तु काञ्चिका १ अवस्रवण २ तमे ३ दुरस्तापीनि ४ सेनां ति पागकामारलोऽणि प्रज्ज-
हेतुत्वेन आचमनादिकार्यस्य अनर्हत्वात्, अत एव प्रत्याख्यानचूर्णापि जलमेव उप, । तथाहि-

“जावइअ उवजुणइ, तावइअ भायणे गहेज्जणं । जलविन्दुउ काउं, भुत्तां एत इअ गिरी ॥ १ ॥

एवं द्रव्यद्वयातिरिक्तद्रव्यनिवेध श्रीजिनपत्तिसूरिभिरपि सामाचारीमन्त्रे २५ उदितः ॥ १ ॥ तथाहि-

“आयचिले पप्पह १ दुग्घरिआ २ वेढमिआ ३ इग्घरिआ ४ तप्पाइ ५ निसेपो ति ॥ २॥ पुनः जीर्णपुस्तान्तेषु ७५ आचारा-
प्रत्याख्यानपाठे-“सूरे उगगए पुरिमह पचक्खामि तियिह चउपिणं पि आणर असणे पाण तापअं सादअं असात्थणाभोमणे

सहस्रगारेण पञ्चमोद्धेण दिसामोद्धेण साधुवयेण महत्तरगारेण सधसमाहिवत्तियागारेण आयत्रिल पञ्चमसामि अन्नत्य-
 णाभोगेण सहस्रगारेण लेवालेवेण चक्खिचिवेगेण गिहत्थससङ्गेण पारिदावणियागारेण महत्तरगारेण सधसमाहिवत्तिया-
 गारेण एकसण पञ्चमसामि तिविहपि आहार” इत्यादि, दधविसप सधनिअमा अन्नत्यणाभोगेण सहस्रगारेण महत्तरगा-
 रेण सधसमाहिवत्तियागारेण वोसिरामि” अय पाठः श्रीचेलमेरुमाण्डागारे स० १२१५ लिखितपुस्तिकाया अस्ति ॥ ३ ॥
 रेण सधसमाहिवत्तियागारेण चोसिरामि” अय पाठः श्रीचेलमेरुमाण्डागारे स० १२१५ लिखितपुस्तिकाया अस्ति ॥ ३ ॥

ननु-मूलग्रन्थे क्वऽपि द्वयद्वय प्रतिपादित अस्ति? उच्यते-महानिशीयसूत्रे तच्चूर्णं च “दोहिं दयेहिं आयविहेहिं
 ॥ ४ ॥ एवं श्रीआवश्यकवृहद्वसौ, तथाहि—“एव जहसे मज्झिमे उक्कोसेऽवि आयविले दयदुगेण सयत्य भणिअय” । पुन-

अत्राऽयं सूक्ष्मविद्या श्रीहरिमन्त्रसूरिकृतावश्यकवृहद्वसौ विचारणीया, तत्पाठस्तु (८५५ पत्रे) अयम्—
 “एतय आयविल च भवति आयविलपावग च, तथोदणे आयविल आयविलपावग च, आयविला सकूरा, जाणि
 कूरविहाणाणि आयविलपावग, तंनुलकणिआव कुटतो पीठ पिहुगा पिठुपोवलियाओ रालगा महगादि कुम्मासा पुब
 पाणिण कट्टिल्लति, पच्छा वल्लीए पीसति, ते तिविहा-सण्हा मज्झिमा थूला, एते आयविल आयविलपावगानि,
 पुण जे तस्स तुसमीसा कणिआव ककडुगा य पवमादि, सनुआ जवाण गोधूमाण विहिआण वा, पाउग पुण गोधूम-
 मुजिया पिचुगाला य जाव मुंजिआ जे अ जतएण ण तीरति पीसितु, तस्सेव निहारे कणिक्कादि वा, एयाणि आय-
 विलपावगानि, त तिविह पि आयविल तिविह उक्कोस १ मज्झिम २ अहण १ ष, दधओ कलमसालिकूरो उक्कोस अ
 वा जस्स पत्यं रुच्चइ वा रालगो सामागो वा अहण्णो, सेसा मज्झिमा, जो सो कलमसालिकूरो सो रस पडुव तिविहो

उक्कोसं ३ तं चेव तिविधं पि आयविल गिज्जरागुण पडुच्च तिविध उक्कोसो गिज्जरागुणो, मज्झिमो जहण्णोत्ति, कलम-
 सालिकूरो दवओ उक्कोस, दधं चउत्तरसिएण समुदिसति, रसओ वि उक्कोस तस्सच्चएणडवि आयामेण उक्कोस रसओ,
 गुणतो जहण्ण योवा गिज्जरति भणित भवति, सो चेव कलमोदणो जदा अणेहिं आयामेहिं तदा दयतो उक्कोसो,
 रसतो मज्झिमो, गुणतो वि मज्झिमो चेव, सो चेव जदा उण्होदएण तदा दयतो उक्कोस, रसतो जहण्ण, गुणओ
 मज्झिम चेव, जेण दवओ उक्कोस न रसओ, इआणिं जे मज्झिमा ते चाउलोदणा तेन दयओ मज्झिमा आयविलेण
 रसओ उक्कोसा गुणओ मज्झिमा तहेव च उण्होदएण दवओ मज्झ, रसओ जहण्ण, गुणओ मज्झ, मज्झिम दयति
 काऊण, रालगतणकूरा दवओ जहण्ण, आयविलेण रसओ उक्कोस, गुणओ मज्झ ते चेव आयामेण दयओ जहण्ण,
 रसओ मज्झ, गुणओ मज्झ, ते चेव उण्होदएण दवओ जहण्ण, रसओ उक्कोस उहुणिज्जरत्ति भणित
 होति, अहवा उक्कोसे तिण्णि विमासा-उक्कोसउक्कोस उक्कोसमज्झिम उक्कोसजहण्ण कजियआयामउण्होदएहिं जहण्णा
 मज्झिमा उक्कोसा गिज्जरा, एव तिसु विभासितव ॥ ५ ॥ एव श्रीहरिभद्रसूरिकृतश्रानकधर्मप्रज्ञसिधुत्तौ अपि एतादृश एव
 पाठोऽस्ति ॥६॥ तथा-द्वार्धिशत्ययधिकै-कादशवत्सरशतैस्तु विक्रमतः। अकृतैना नमिसाधु, शिष्य श्रीशालिसूरीणाम् ॥१॥
 इति प्रशस्त्रिसम्भावेन ११२२ वर्षे नमिसाधुकृतपद्मावयकधृत्तौ विशेषो यथा विशेषस्तु कलमशालिचतुर्थरसकाद्युत्कृष्ट
 शेषकूरः चतुर्थरसकादिष्व मध्यमः उण्णोदकादिष्व जघन्यो गुणतश्च बह्वी निर्जरा उत्कृष्टे मध्यमा मध्यमेऽल्पा च जघन्ये
 वेति, एव च स्थिते कलमशालिकूर कलमशालिकञ्जिकेन उत्कृष्ट, उत्कृष्टेन यदा भुज्यते तदा जघन्या=निर्जरा अल्पे-

सहस्रगारेण पञ्चश्रकालेण विसामोहेण साधुवयेणेण महत्तरागारेण सद्यसमाहिवत्तियागारेण आयविल पञ्चव्यामि अम्रत्य-
णामोणेण सहस्रगारेण लेवालेवेण सखित्तविवेगेण गिरुत्तसंसदुणेण पारिद्वावणियागारेण महत्तरागारेण सद्यसमाहिवत्तिया-
गारेण एकासण पञ्चव्यामि तिथिहपि आहार” इत्यादि, दधविसण सद्यनिममा अम्रत्यणामोणेण सहस्रगारेण महत्तरागा-
रेण सद्यसमाहिवत्तियागारेण वोसिरामि” अय पाठः श्रीसेसलमेरुभाण्डागारे स० १२१५ लिखितपुस्तिकाया अस्ति ॥ ३ ॥

ननु-मूलग्रन्थे काऽपि द्रव्यद्वय प्रतिपादित अस्ति ? उच्यते-महानिशीयसूत्रे तच्चूर्णौ च “दोहिं दधेहिं आयंविलेहिं”
॥ ४ ॥ एव श्रीआवश्यकबृहद्वसौ, तथाहि—“एव जहमे मज्झिमे उक्कोसेऽवि आयविले दधदुगेण सद्यथ भणिअध” । पुन-
अत्राऽयं सूक्ष्मधिया श्रीहरिमधूरिकृतावश्यकबृहद्वसि विचारणीया, तत्पाठस्तु (८५५ पत्रे) अयम्—

“एतय आयविल च भवति आयविलपातग च, तथोदणे आयविल आयविलपातग च, आयविला सकूरा, जाणि
कूरविहाणाणि आयविलपातग, तं तुलकणिआन कुदतो पीडु पिहुगा पिट्टपोवलियाओ रालगा महगादि कुम्मासा पुब
पाणिणण कट्टिअति, पच्छा सखलीए पीसंति, ते तिथिहा-सण्हा मज्झिमा थूला, एते आयविल आयविलपातगाणि,
पुण जे तरस तुसमीसा कणिआन ककडुगा य एवमादि, सधुआ जवाण गोधूमाण विधिआण वा, पातग पुण गोधूम
मुज्झिया पित्तुगाला य आव मुज्झिआ जे अ जतएण ण तीरंति पीसितु, तस्सेव णिदारे कणिआदि वा, एयाणि आय-
विलपातगाणि, त तिथिह पि आयविल तिथिह उक्कोस १ मज्झिम २ जहण ३ च, दधओ कलमसालिकूरो उक्कोस ज
वा जस्स पत्यं रुअइ वा रालगो सामागो वा जहणो, सेसा मज्झिमा, ओ सो कलमसालिकूरो सो रस पडुअ तिथिओ

उक्कोसं ३ त चेव तिक्विध पि आयव्विळ निज्जरागुण पढुच्च तिक्विध उक्कोसो निज्जरागुणो, मज्झिमो जहण्णोत्ति, कलम-
 सालिकूरो दयतो उक्कोस, दय चउत्थरसिण्ण समुद्दिसति, रसओ वि उक्कोस तस्सच्चएणडवि आयामेण उक्कोस रसओ,
 गुणतो जहण्ण योवा निज्जरति भणित भवति, सो चेव कलमोदणो जदा अत्तेहिं आयामेहिं तदा दयतो उक्कोसो,
 रसतो मज्झिमो, गुणतो वि मज्झिमो चेव, सो चेव जदा उण्होदएण तदा दयतो उक्कोस, रसतो जहण्ण, गुणओ
 मज्झिम चेव, जेण दयओ उक्कोस न रसओ, इआणिं जे मज्झिमा ते प्वाळोदणा तेन दयओ मज्झिमा आयव्विलेण
 रसओ उक्कोसा गुणओ मज्झिमा तहेव च उण्होदएण दयओ मज्झ, रसओ जहण्ण, गुणओ मज्झ, मज्झिम दयति
 काळण, रालगतणकूरा दयओ जहण्ण, आयव्विलेण रसओ उक्कोस, गुणओ मज्झ ते चेव आयामेण दयओ जहण्ण,
 रसओ मज्झ, गुणओ मज्झ, ते चेव उण्होदएण दयओ जहण्ण, रसओ जहण्ण, गुणओ उक्कोस बहुणिजरत्ति भणित
 होति, अहवा उक्कोसे तिणिण विभासा-उक्कोसउक्कोस उक्कोसमज्झिम उक्कोसजहण्ण कजियआयामउण्होदएहिं जहण्णा
 मज्झिमा उक्कोसा निज्जरा, एव तिसु विभासितथ ॥ ५ ॥ एव श्रीहरिभद्रसूरिकृतभावकधर्मप्रज्ञप्तिवृत्तौ अपि एतादृश एव
 पाठोऽस्ति ॥६॥ तथा-द्वाविंशत्यम्यधिकै-कादशवत्सरशतैस्तु विक्रमत । अकृतैना नमिसाधु , शिष्यः श्रीशालिसूरीणाम् ॥१॥
 इति प्रशस्तिसम्भावेन ११२२ वर्षे नमिसाधुकृतपदावश्यकवृत्तौ विशेषो यथा विशेषस्तु कलमशालिचतुर्यरसकाद्युत्कृष्ट
 शेषकूर चतुर्यरसकादिश्च मध्यम उण्होदकादिश्च जघन्यो गुणतश्च वक्षी निर्जरा उत्कृष्टे मध्यमा मध्यमेऽल्पा च जघन्ये
 चेति, एव च स्थिते कलमशालिकूरः कलमशालिकसिक्केन उत्कृष्टः, उत्कृष्टेन यदा भुज्यते तदा जघन्या=निर्जरा अल्पे-

त्यर्थः, तथा वस्तुष्ट द्रव्य जवन्यरसेन मुज्यते, तदा मत्स्यसो निर्जरा गुण इत्यादिभङ्गका द्रष्टव्या इति, अयमर्थो द्रव्य-
रसयोः द्वयोः वस्तुष्टवे जघन्या निर्जरा एकैकोक्तृष्टवे मत्स्यमा द्वयोर्जघन्यत्वे वस्तुष्टा निर्जरा इति, अपि चात्र सर्वेष्वपि
पूर्वोक्तेषु भङ्गकेषु जघन्य १ मत्स्यसो २ वस्तुष्टरूपेषु ३ शालिप्रभृतीनां अक्षानां मध्यादेकतरत् अन्न, अथ च काञ्जिकप्र-
भृतीनां नीराणां च मध्यात् एकतरन्नीर आचाम्लमन्त्रे ग्राह्यत्वेन प्रोक्त, परं न कुत्रापि एवरूपो भङ्गको लिखितो,
यपुत-एकस्मिन् आचाम्ले शालिप्रभृत्यन्नानां मध्यात् अन्नद्वय तत्रय वा अथ च काञ्जिकप्रभृतिनीरमध्यात् नीरद्वय
तत्रय वा ग्राह्यमिति ॥ ७ ॥ ननु द्रव्यद्वयस्य एव ग्रहणे नियमिते कथं वन्तशोधनं विना मुखशुद्धिः ?-तत्रार्थः सन्देहदो-
षावली गायत्र्या (११७ पत्रे) यथा-

ओ पुण सिलिधौ विणा, मुहसुद्धिं काचमित्यमसमत्यो । सो कहुअकसायरस, सिलिअ गिण्हइ न से भगो ॥ १०६ ॥
अनाहारत्वात् ॥ ८ ॥ यत्तु-‘निर्वाण’ गाहा, अतो यदुनिर्जराहेतुत्वेन वस्तुष्टाऽऽचाम्ले द्रव्यद्वयग्रहणं युक्तं, पुनः अत्रार्थे
वृद्धपरपरागतसामाचार्येव प्रमाणं, किमेतत्प्रामाण्यात् निर्विकृतिकाऽऽचाम्लोपवासादिषु सचिचनियममेव न कुर्वन्ति श्राद्धाः
किञ्च उपवासे एकमेव द्रव्यं न गृह्णन्ति, ततो यथा सूत्राधारावर्धनेऽपि अत्र अवश्यतया सचिचनियमः किमते, एव सचिचि-
द्रव्यनियमोऽपि इति सन्देहदोषावलिषु ह्युचिचवचनप्रामाण्यात् वृद्धपरम्परागतसामाचार्या वस्तुष्टाऽऽचाम्लत्वेन द्रव्यद्वयमेव
आचाम्ले गृह्यते, ततो यद्भगवत्केवलभाषितं तत्प्रमाणं नाऽत्राऽस्माकं कोऽप्यभिनिवेशः इति ॥

॥ इति आचाम्ले द्रव्यद्वयग्रहणाधिकारः ॥ १० ॥

ननु-केचिद्वदन्ति अपक्वदुग्धेन सम द्विदलमक्षण अमक्ष्यदोषभाक्, तत् किम् ? उच्यते—न चैतत् सङ्गतिमङ्गति,
क्वाऽपि तद्वोपस्याऽनुक्त्याद् इति, आह परः, उच्यते—

ननु-ओ ! “आमगोरससमृक्-द्विदलाविषु जन्तव । दृष्टाः केवलिभिः सूक्ष्मा-स्तस्मात् तानि विवर्जयेत् ॥ ७१ ॥”,
इति श्रीहेमाचार्यकृतश्रीयोगशास्त्र (१७१ पत्रे) ध्वननप्रामाण्याद् आमगोरससमृक्-द्विदले सूक्ष्मजन्तूत्पत्तिसद्भावेन तद्व-
र्जनस्य सुतरां प्रोक्तत्वात् तदुष्टता एव समागता । न च वाच्य गोरसशब्देन दधितक्ते । पर दुग्ध न ?, उच्यते—
श्रीहेमाचार्यैः गोरसशब्देनाऽभिधानचिन्तामणौ (१६७ पत्रे) दधि १ दुग्ध २ घोल ३ रूपार्थत्रयस्य प्रोक्तत्वात्,
तथाहि—“दुग्ध तु सोमज, गोरसः क्षीरमूधस्य, स्तन्य पुसवन पय ॥ ६८ ॥ १ तथा (१६८ पत्रे) “क्षीरज=दधि
गोरसश्च २” पुन (१६९ पत्रे) “दण्डाहते कालशेय-घोलारिष्टानि गोरसः रसायन ३” इति । तत आमगोर-
सेन सम द्विदलमक्षणे स्पष्ट अमक्ष्यदोषः ?, सत्य, यद्यपि आमगोरसशब्देन अपक्वदुग्धमपि समायात, पर द्विदलदोषाधि-
कारे आमगोरसशब्दस्य प्रवृत्तिः अनुत्कालितदधितक्रयो एव विषये, तयोः द्वयोः एव ग्रन्थादौ व्याख्यातत्वाद्, यदुक्तं
“श्रीतपागणसरोजरविश्रीदेवसुन्दरगणेशविनेयः, श्राद्धवर्गविहिताग्रहत श्रीसोमसुन्दरगुरुः कुरुतेऽद् ॥ १ ॥” इति ग्रन्थादौ
सम्भावेन तपागच्छनायकश्रीसोमसुन्दरसूरिभि श्रीयोगशास्त्रवालावबोधे, तथाहि—

“आमगोरससमृक्, द्विदल पुष्पितौदनम् । दध्यहर्द्वितयातीत, कथिताश्च विवर्जयेत्” ॥ ७ ॥

व्याख्या-“आम गोरस-अणकाल्या दूध वही छासि ते माहि मिल्यौ विदल कठउल अने वासीकट्टुल अने आदि शब्द लगे फूल्यो जे रान्ध्यो उदन १ दुंढणादिक २ तथा विविद्धो-सोल पधुर ऊपहरा दहीमाहि ३ अनइ वासीयकठउलादिक कुहिया अन्न ४ पतला सबि हि माहि दृष्टा केवलशानीयै सूक्ष्मजीव सपजता दीठा, ते भणी प सगला ही श्रावके वर्जिना इति ।” अत्रार्थे योगशास्त्रावचूर्णैरपि विलोकनीया, “तत्राऽऽमगोरसशब्देन अनुकालितदधि-तक्रवस्तुद्धयस्य पत्र व्याख्या-नात्”, तथा विहाय एक कचिद् गच्छं, अन्येषु गच्छेषु आमदुग्धमध्ये द्विदलग्रहणनिषेधो नास्ति, प्रत्युत प्रवृत्ति-वर्तते, अयं क्वाऽपि ग्रन्थेऽप्यक्कदुग्धमध्ये द्विदलनिषेधः प्रोक्तो भवेत्, तदा स ग्रन्थो विचार्येत, परं स ग्रन्थो नास्तीति सम्भाव्यते इति ॥

॥ इति अपक्कदुग्धमध्ये द्विदलग्रहणाधिकारः ॥ ११ ॥

ननु-आत्मनां गच्छे मुद्रादीनामिव सङ्गरादीनामपि द्विदलस्य गण्यते, केषांचित्पच्छे तु न इति, तत्र को विचारः? उत्तर-ते,—श्रीक्षिनदसूरियुगप्रधानैः उत्सृज्यपदोद्धृते सङ्गरादीनां द्विदलत्वे अमन्यमाने उत्सृज्यस्य प्रकृपितस्य चक्रमस्ति, तथाहि-“क्कदुअसगरियाओ न हुति विदलति विरुहगाऽणत् इति उत्सृज्य”, ॥ १ ॥ एवमेव श्रीजिनप्रभसूरिभि विधिप्रपाया सम्यत्तत्त्वारोपणविधौ प्रत्यपादि, तथाहि-

सगरफलिआमुगमवठमासमसूरकलायचणयचवलयक्कुलत्थमित्थिआ, कडुअगोआरमाइ चिदलाइ गोरसेण सह न जिमेअबाइ एणसिं राइचित्त न कायव” इति ॥ २ ॥

इत्थमेव चैत्यवन्दनकुलकेऽपि, (९७ पत्रे) तथा हि-

“संगरफलिमुग्गमुहट्टमासकडूअपमुक्खविदलाइ । सह गोरसेण न जिमेए य रायसिअ न करे ॥ १८ ॥
जम्मि य पीलिज्जते, मणय पि न नेहनिगमो हुज्जा । बुद्धिअदलाइ दीसति मिथिगार्इण जह लोए ॥ १९ ॥” ॥ ३ ॥
एव श्रीश्विनपतिसूरिभिरपि निजसामाचारीग्रन्थे ८ प्रत्यपादि, तथाहि—“संगर कडूअगोयराइ विदल” इति ३ ।
ननु—पूर्वाचार्यग्रन्थेऽपि क्काऽपि सङ्गरादीना द्विदलत्वसम्मतिः अस्ति ? उच्यते—यद्यपि साम्प्रत प्रवर्त्तमाना श्रीसिद्धसे-
नसूरिकृता श्रीप्रवचनसारोद्धारवृत्तिः तत्र सा नाऽस्ति, पर श्रीआनन्दसूरिभिः श्रीप्रवचनसारोद्धारगाथाद्वितीयाद्धं व्या-
ख्यानयन्निः स्ववृत्तौ तथैवोक्त, तथाहि—

“दहिण विगयगयाइ, घोलवडाँ घोलसिहरिणि करवो । लवणकणदहिअमहिअ सगरगाइम्मि अप्पडिण ॥ १ ॥”
व्याख्या—लवणकणैः जीरकलवणलेशैः युक्त दधि हस्तेन मथित वस्त्रेण गालित तदपि रात्र्युपित सत् कल्पते, निर्विकृति-
कप्रत्याख्यानवता, क्काऽपि देशे सङ्गराद्यपि तत्र प्रक्षिप्यते, इत्याशङ्क्याऽऽह, पर सङ्गरादौ अपतिते सति, तत्र तु द्विदलदो-
षसम्भवात् न कल्पते इत्यर्थः ॥ ४ ॥ एवं यतिदिनचर्याया अपि, तथा हि—“फलियावगे तह सगर वड्ढा चवला य होला
येति” ॥ ५ ॥ ननु—सङ्गरादीना मुक्तादीनामिव द्विदलत्वसाधक लक्षणमस्ति न वा ? उच्यते—वाढ अस्तीति ब्रूम, तथा हि—
न य सगरवीयाओ तिहुप्पत्तिं कयाइवि सभवइ । दलिण दुप्पि दलाइ मुग्गाईण च दीसति ॥ १ ॥ इत्यादि ॥ ६ ॥
पुनः केवलाना दृष्ट सत्यमिति ॥

॥ इति सङ्गरप्रमुखाणा द्विदलत्वाधिकारः ॥ १२ ॥

ननु-केपाचित् गच्छे आञ्जानपि साधूनि च “पाणस्स लेवादेण वा” इत्यादिपानपढागारा उच्चारयन्ति, आत्मना गच्छे तु न इति, तत्र किं निदानम् ? उच्यते-
 शास्त्रे निषिद्धत्वात्, वृद्धाना असमतत्वात्, युक्तियुक्तत्वाच्च, यतः आञ्जाना पानकागारपट्टनिषेध श्रीजिनदत्तसुरयः सत्सूत्रपदोद्धृते मोचिवासः, तथाहि-

“अजिअजलाहारिणी पाणागारे समुच्चरइ” तदुत्सूत्रमिति ॥ १ ॥ एव श्रीजिनपतिसुरयोऽपि निजसामाचार्यां १२ लिखन्ति स्म; तथाहि-“साधयाण पाणस्स लेवादेण वा इच्चाइ पाणगागार अणुच्चारण” इति ॥ २ ॥ ननु-पूर्वसूरिभिरपि क्वाऽपि ग्रन्थे तन्निषेधो मणितोऽस्ति ? उच्यते-श्रीबृहन्नाभ्ये; तथा हि-“ए ए छ आगारा साह्ण, न पुण सद्धान्” इति ॥ ३ ॥ एवं श्रीप्रत्याख्यानभाष्ये त्र्यशीत्यधिकैकादश ११८३ शतवर्षे निर्मिताया तद्वृत्तौ च, तथा हि-“एते पानकागारा यतीनामेव, न तु आञ्जाना, न खलु आञ्जा सर्वविरतयः इति” ॥ ४ ॥ ननु-वृद्धाना असमतत्वं युक्तियुक्तं च क्व ? इत्याह-श्रूयता साधयानीभूय विचार्यता च चक्षुषी निमील्य, अत्र अयं परमार्थः-यतीना एकत्र नादिप्रत्याख्यानवतां भिक्षावृत्तिर्त्वेन यथालब्धसर्वपानकानि गृह्णता पिवता च तदपवादभूताः, “पाणस्स लेवादेण वा” इत्यादि पढागारा अपि उच्चारयितुं कल्पन्ते एव, परं सचिचपरिहारिणां गृहस्थाना एकाशनादिप्रत्याख्यानवतां आरम-वशित्वेन पानकापवादसेवार्थं पढागारान् उच्चारयितुं न घटामादीकृते । न च वाच्यं गृहस्थानां अपि भिक्षावृत्तिः अस्तु,

को दोषो गृहस्थाना एकादशप्रतिमाया अर्धाङ्क भिक्षावृत्ते अष्टकग्रन्थादौ पौरुषघ्नीत्वेन निषिद्धत्वात् । अयं यतिन इव
 गृहस्था अपि पानकपट्टागारान् उच्चरिष्यन्ति, तदा गृहस्था अपि यतिन इव उपवासावित्रिविधाहारप्रत्याख्यानमध्ये सौवीरा-
 वध्रावणादिपानीयानि अपि पास्यन्ति, न च एषा सौवीरादिपानीयपानप्रवृत्तिः, केपाचिदपि गच्छेद्दृश्यते । तदपाने च
 तदपवादागाराणा अपि समुच्चारणे स्पष्टं असंगतिरेव, नहि विशेष्याभावे विशेषणसम्भवः, प्रत्युत पानकपट्टागारोच्चारणं
 अन्तरेणाऽपि सर्वगच्छेषु सच्चित्तपरिहारिणः श्राद्धाः सन्ध्याया द्विविधवित्रिविधाहारदिवसचरिमप्रत्याख्यानकरणानन्तर
 रात्रौ प्रासुकपानीयं पिबन्तो दृश्यन्ते । अपि च यथा दिवसचरिमप्रत्याख्याने अनुच्चारितेषु अपि पानकागारेषु रात्रौ गृहस्थाः
 शुद्धोदकं पिबन्ति, तथा अन्येषु अपि दैवसिक्कप्रत्याख्यानेषु पानकोच्चार विनाऽपि पानीयं पिबन्तु, का विचारणा ? समयत्र
 समानत्वात्, किं च खर्जूर-तिल-तन्तुलघाधना-स्वश्रावणादीनि पानकानि, यथा रात्रौ गृहिणा अपेयानि तथा दिवा अपि
 अपेयानि एव, तत्पानस्य धर्मे अभिमुखानां अप्रतिपत्तिहेतुत्वेन अप्रतिपक्षधर्माणां, विपरिणामहेतुत्वेन वैधर्मिकाणां,
 जिनधर्मस्य निन्दाकृतौ प्रेरकत्वेन च महादोषत्वात् तेन पानकोच्चारणं अनर्थक एव, आह पर-न तु तद् अनर्थक, यतो
 यद्यपि फोगरङ्ग-दाडिमछह्यादिभिः प्रासुकीकृतं जलं त्रिविधाहारेण पातुं कल्पते एव, तथा कपायवृक्षफलछल्लीचूर्णत्वेन
 अनाहारकत्वात्, तथापि विमीतकादिना प्रासुकीकृतं न कल्पते एव, तस्य च स्वादिमाहारत्वादिति । तदर्थं पानकागा-
 रान् उच्चरन्तु गृहस्थाः इति चेत् ? न, वस्तुगत्या विमीतकार्दे अपि कटुफलत्वेन अनाहारकत्वात्, न च वाच्यं पानभङ्गभिया

तेण । जत्तेण होइअवं, सुहाणुवधप्पहाणेणं ॥ ४ ॥ समवह अकाले वि हु, कुसुम महिलाण तेण देवाण । पूयाए अहि गारो, नओ हओ होइ सुसुत्तो ॥ ५ ॥ लोणुत्तमदेवाण समुच्चणे समुविओ इह नेओ सुइणुण जिट्ठत्तणओ, लोए लोउत्तरे पुरिसो ॥ ६ ॥ न छिवति जहा देह, ओसरणे भावजिणवरिदाण । तह तप्पहिम पि सय, पूअति न जुवनारीओ ॥ ७ ॥” इत्यादि, अत्र इद रहस्यम्—श्रीखिनदत्तसूरिभिः इद निषिद्ध, यदुत तरुणस्त्री मूलप्रतिमा स्वकरेण चन्दनादिविलेपनेन पूजयेदिति न अन्यत् किमपि । ननु—तर्हि या बाला वृद्धा च सा अन्यगन्धीयबालवृद्धस्त्रीयत् प्रतिमापूजा कुर्वती कथं न हृदयते ? उच्यते—तथाविधाया रुढेः दुर्वार्यत्वात्, कुर्वन्तु ताः, प्रतिमापूजां को निवारकः ? कुर्वन्ति अपि च ताः बाला-वृद्धाश्च काश्चन स्त्रियः कुत्रचित् ॥

॥ इति तरुणस्त्रिया, मूलप्रतिमापूजानियेधाधिकारः ॥ १४ ॥

ननु—आत्मीयो गच्छः सुविहितः तर्हि साप्रत आच्चाः “दसण १ दय २ सामाइय ३ पोसह ४ पढिमा य ५ बभ ६ सच्चित्ते ७ । आरम ८ पेस ९ सदिट्ठ १०, वज्जए समणभूए अ ॥ १ ॥” इत्येयरूपा एकादश प्रतिमाः कथं न बहंति ? उच्यते—सप्रति काले दुःपमकालानुभावेन सहनन—साहस—बलधैर्याभावात्, निरतिचारसम्यक्त्वादि पालयितुं न शक्यते, पुनः कायोत्सर्गप्रतिमाया पञ्चमार्सी यावत् शून्यग्रहे इमशाने वा बहुरः प्रहरान् कायोत्सर्गं कृत्वा पौषधिकीरात्रिः अति-बाहयितुं अशक्या । पुनः मृत—म्रेतव्यन्तरादियुष्टानिष्टदेवताविकृतोपसर्गे सति प्रादुर्भूतप्रभूतमीत्या च मनोर्धैर्यं क्षणमपि न तिष्ठति, प्रत्युत अपायापत्तिश्च स्यादिति तद्वहननिषेधो युक्तिमान् । ननु—कैः तद्वहननिषेधोऽकारि ? उच्यते—युगप्रधान-

श्रीजिनदत्तसूरिप्रमुलैः । कथं ? कस्मिन् ग्रन्थे ? इत्याह—“पुरिसिन्धीओ पढिमा, वहति तरथाइमा चउरो ॥ ६ ॥” तदुत्सुत्र इति श्रीजिनदत्तसूरिकृतोत्सुत्रपदोद्धट्टनकुलके पद्यगाथाया ॥ १ ॥ एव श्रीजिनपतिसूरिभिरपि निजसामाचार्या तन्निपेधो लिलिखे, तथाहि—“सपइ काले सावयपढिमाओ न वहिज्जते ॥ २ ॥” ननु-तत् प्राक्तनग्रन्थेऽपि क्वाऽपि प्रतिमावहननिपेधो हृदयते ? उच्यते-तीर्थोच्चारप्रकीर्णके तद्व्यवच्छेदस्य प्रतिपादना, तथाहि-

साहूणजगोयरओ बुच्छिओ दूसमाणुभावाओ । अज्जाण पणवीस सावयधम्मो अ बुच्छिओ ॥ १ ॥ एतद्भाथार्यस्तु अय तथाहि-साधूनां=महात्मनां पूर्वं प्रमादाल्पत्वेन ‘अगोऽयरओ’ चि अग्रवेचारः (अग्रावतारः) परिधानविशेषः साधुजनप्रतीतः आसीत्, स सप्रति व्युच्छिन्नः, कटिपट्टकस्य अन्यथा करणात् कस्माद् दुःप्रमानुभावात् ? तथा आर्यि-काणा साध्वीनां पञ्चविंशत्युपकरणाना आसन्, सप्रति तानि अपि व्यवच्छिन्नानि २ तथा श्रावकधर्मः श्रावकैकादशप्रतिमारूपो धर्मोऽपि व्यवच्छिन्नः ३ न च वाच्य श्रावकधर्मशब्देन सम्यक्स्वमूलस्थूलद्वादशप्रतरूपो धर्मो व्यवच्छिन्नः, एतद्वचनस्य द्वाद-शप्रतरूपश्रावकधर्मस्य प्रत्यक्ष क्रियमाणत्वेन अघटमानत्वात्, तद्व्यवच्छेदस्य तु साधुधर्मव्यवच्छेदेन सहभावित्वाच्च, साधु-धर्मस्तु आदुःप्रसहसूरिं स्थास्यति, ततः तत्सहभाषित्वेन श्रावकधर्मोऽपि द्वादशप्रतरूपः तावन्त काल स्यात्ता । ननु-तीर्थोच्चारप्रकीर्णकगाथातुर्यपदस्य केन अर्थो व्याख्यातः ? यदुत ‘एकादशप्रतिमारूपो धर्मो व्यवच्छिन्न’ ? उच्यते-तरुणप्रभसूरिणा स्वकृतपहावश्यककालावबोधे इत्यमेव प्रतिपादितत्वात्, तथाहि-

“साहूणजगोयरओ, बुच्छिओ दूसमाणुभावाओ । अज्जाण पणवीस, सावयधम्मो अ बुच्छिओ ॥ १ ॥” अत्र साधु-

गाहिच्छप त० तिलोदगं वा तुसोदगं वा अवोदगं वा । वासावासं पञ्चोसविअस्स अट्टममच्चियस्स भिक्खुस्स कप्पति, तजो पाणगाइ पहिगाहिच्छप त० आयामे वा सोवीरे वा सुद्धविअडे वा इत्यादि” श्रीदशाश्रुतस्कन्धाष्टमाध्ययनाविपु (कल्प-सूत्रे सामाचार्या) चतुर्थपष्ठाष्टमादिप्रत्याख्यानस्य स्पष्ट नामश्रवणात् । कथङ्कार नो सपलभः ? , सत्य, श्रूयता श्रुती दत्त्वा, विचार्यता च क्षण षष्ठुपी निमीन्य । अत्र इदं रहस्य—एतानि चतुर्थ—पष्ठाष्टमादीनि प्रत्याख्यानकारापणक्षणे नामग्राह न उच्चार्यते किन्तु केनाऽपि एकोपवासं कृतः तस्य सपवासस्य चतुर्थं इति सज्ञा १, एव सपवासद्वयस्य पष्ठ इति सज्ञा २, सपवासत्रयस्य अष्टम इति सज्ञा ३, यावत् षोडशोपवासानां चतुर्बिंशत्तम इति सज्ञा वर्तते, तथैव श्रीस्थानाङ्गवृत्तौ अपि तृतीयस्थाने चतुर्थस्य अर्थ एकोपवासः, एव पष्ठस्य अर्थ सपवासद्वय, अष्टमस्य अर्थ सपवासत्रय इत्यादि व्याख्यात-मस्ति । तथा च तद्वृत्तिपाठः (१४७ पत्रे)—“चतुर्थेत्यादिसूत्राणि चतुर्दश व्यक्तानि, केवल एक पूर्वदिने, द्वे सपवासदिने, चतुर्थपारणकदिने मरु=मोजनं परिहरति यत्र तपसि तत् चतुर्थं मरु, तदस्य अस्ति स चतुर्थं भक्तिः” तस्य एव अन्य-त्राऽपि, शब्दव्युत्पत्तिमात्र एतत् प्रवृत्तिस्तु चतुर्थं भक्तादिशब्दानां एकाद्युपवासादिवु इति । अथ च श्रीआवश्यकसूत्रेऽपि सपवासपाठस्तु अयं (८५३ पत्रे) तथाहि—“सूरे सगए अब्भसंठुं पच्चक्खाइ” इत्यादि, परं न तु एव यदुत ‘सूरे सगए चतुर्थं पच्चक्खाइ’ एव छट्ठमत्त अट्टममत्त यावत् चरतीसमत्त । अयं यदि पुनः प्रथमदिने एव पष्ठविधायिनः पष्ठसज्ञा स्यात् तदा पष्ठमभक्तिमुनेः प्रथमदिनेऽपि पूर्वोक्तानि तिल-तुप-अवोदकानि द्वितीयदिने कल्पनीयानि उपादेयानि स्युः पष्ठमभक्तिरूपात्, परं न च चतुर्थप्रायोग्यपानीयानि, न च एव प्रवृत्ति कुत्राऽपि, एव अष्टममभक्तिरूपाऽपि साधोः

प्रथमदिने तृतीयदिनप्रायोग्याणि आयाम-सौवीर-शुद्धविकटानि त्रीणि पानकानि ग्राह्याणि स्युः अष्टमभक्तित्वात्, परं न चतुर्थपष्ठप्रायोग्याणि पानकानि, एव विकृष्टभक्तित्वात् अपि महाभुनेः प्रथमदिने एव उष्णविकटमेव पानीय उपादेय स्यात् न चत्वेदिमादिक, असगत च एतत्, यत् तृतीयदिनात् उपर्येव तच्छरीरं देवताधिष्ठित इति, प्रथमद्वितीयतृतीय-दिनेषु विकृष्टभक्तित्वात् शेषपानकानां अस्वीकारे भगवदाज्ञाभङ्गः स्यात्, यतो विकृष्टभक्तित्वात् एक उष्ण विकटमेव पानकं अनुज्ञात, यदाह-श्रीभद्रबाहुस्वामी श्रीकल्पसूत्रे साधुसामाचार्या, तथाहि-

‘विकटभक्षित्वं भिक्षुस्तस्य कथ्यते एते ससिण विर्ये’ इति, किं च युगपत् अष्टमप्रत्याख्यानं प्रथमदिने चतुर्विधा-हारपरिहारिणः अग्रिमदिनद्वये पानकाहारकर्तुः अष्टमप्रत्याख्यातुः प्राग्दिने कथं प्रत्याख्यानं सगतिं अङ्गतिः? । तथा अष्टमप्रत्याख्यानकृत्, उपवासकः पाण्मासिकतपश्चिन्तनावसरे आद्यदिने अष्टमं कर्तुं शक्नोमि इति उक्तौ सत्या, द्विती-यदिने किं तपः कर्तुं शक्नोमि इति ब्रूयात्? एव तृतीयेऽपि दिने किं ब्रूयात्? न च वाच्यं दिनत्रयेऽपि अष्टमं कर्तुं शक्नोमि इति वक्तव्यं अनवस्थाप्राप्तेः, कथं तृतीयदिनेऽपि? यदि अष्टमप्रत्याख्यानं करोति तदा पुन उपवासद्वयं अग्रेऽपि कर्तव्यं स्यात्, तदकरणे च अष्टमशब्दप्रतिज्ञाभङ्गः स्यात्, तथा अष्टाहिका कर्तुकामस्य श्राद्धादेः प्रथमदिने एव अष्टादशभक्त्युगपप्रत्याख्याने एकस्य कस्याऽपि कथञ्चित् उपवासस्य भङ्गे अष्टाहिकाया अपि भङ्गे आपद्येत, पुनरपि केनाऽपि उपवासद्वयं कृतं आसीत्, पश्चात् अकस्मात् तृतीयोपवासः कृतः तस्य अष्टमं कथ्यते न वा? । अथ यदि पष्ठाष्टमावीनां उच्चाररूपता स्यात्, तदा अभक्तार्थादिवत् तेषामपि आकारयत्वापत्तिः स्यात् न च सा क्वाऽपि दृष्टा

गादिसप तं० तिलोदग वा तुसोदग वा ज्वोदगं वा । वासवासं पञ्चोसविअस्स अट्टमभच्चियस्स भिक्खुस्स कप्पति, तज्जो पाणगाइ पहिगाहिच्चए तं० आयामे वा सोवीरे वा सुद्धविअहे वा इत्यादि” श्रीदशाश्रुतस्कन्धाष्टमाध्ययनाविषु (कल्य-
सूत्रे सामाचार्या) चतुर्थपष्ठाष्टमादिप्रत्याख्यानस्य स्पष्ट नामश्रवणात् । कथङ्कार नो उपलभ १, सत्य, श्रूयता श्रुती दत्त्वा,
विधार्यता च क्षण बहुषी निमील्य । अत्र इदं रहस्य—एतानि चतुर्थ—पष्ठाष्टमादीनि प्रत्याख्यानकारापणक्षणे नामग्राह
न उच्चार्यते किन्तु केनाऽपि एकोपवासः कृतः तस्य उपवासस्य चतुर्थ इति सज्ञा १, एव उपवासद्वयस्य पष्ठ इति सज्ञा २,
उपवासत्रयस्य अष्टम इति सज्ञा ३, यावत् षोडशोपवासानां चतुर्ल्लिखत्तम इति सज्ञा वर्तते, तथैव श्रीस्थानाङ्गवृत्तौ अपि
तृतीयस्थाने चतुर्थस्य अर्थ एकोपवास’, एव पष्ठस्य अर्थ उपवासद्वय, अष्टमस्य अर्थ उपवासत्रय इत्यादि व्याख्यात-
मस्ति । तथा च तद्वृत्तिपाठः (१४७ पत्रे)—चतयेत्यादिसूत्राणि चतुर्दश व्यक्तानि, केवल एक पूर्वदिने, द्वे उपवासदिने,
चतुर्थपारणकदिने भक्त=भोजन परिहरति यत्र तपसि तत् चतुर्थं भक्त, तदस्य अस्ति स चतुर्थभक्तिक तस्य एवं अन्य-
त्राऽपि, शब्दव्युत्पत्तिमात्र एतत् प्रवृत्तिस्तु चतुर्थभक्तादिशब्दाना एकाद्युपवासादिवु इति । अथ च श्रीआवरयकसूत्रेऽपि
उपवासपाठस्तु अर्थ (८५३ पत्रे) तथाहि—“सूरे रगए अन्भसत्तुं पच्चक्खाइ” इत्यादि, पर न तु एव यदुत ‘सूरे रगए
चरत्थ पच्चक्खाइ’ एव छट्ठमस्य अट्टमभक्त यावत् चरतीसमस्य । अय यदि पुनः प्रथमदिने एव पष्ठविधायिनः पष्ठसज्ञा
स्यात् तदा पष्ठभक्तिकमुनेः प्रथमदिनेऽपि पूर्वोक्तानि तिल-तुप-जयोदकानि द्वितीयदिने कल्पनीयानि उपावेयानि स्युः
पष्ठभक्तिकत्वात्, पर न च चतुर्थप्रायोग्यपानीयानि, न च एवं प्रवृत्ति कुत्राऽपि, एव अष्टमभक्तिकत्वाऽपि साधो-
साधो

प्रथमदिने तृतीयदिनप्रायोग्याणि आयाम-सौवीर-शुद्धविक्रदानि त्रीणि पानकानि ग्राह्याणि स्युः अष्टमभक्तित्वात्, पर न चतुर्थपष्ठप्रायोग्याणि पानकानि, एव विकृष्टभक्तिकस्याऽपि महामुनेः प्रथमदिने एव उष्णविकटमेव पानीयं उपदेय स्यात् न तत्त्वेदिमादिक, असंगत च एतत्, यत तृतीयदिनात् उपर्येव तच्छरीर देवताधिष्ठित इति, प्रथमद्वितीयतृतीय-दिनेषु विकृष्टभक्तिकस्य शेषपानकानां अस्वीकारे भगवदाज्ञाभङ्गः स्यात्, यतो विकृष्टभक्तिकस्य एक उष्ण विकटमेव पानक अनुशात, यदाह-श्रीभद्रबाहुस्वामी श्रीकल्पसूत्रे साधुसामाचार्या, तथाहि-

‘विकृष्टभक्तिवत्स मिक्खुस्स कप्पति एगे वसिण वियेहे’ इति, किं च युगपत् अष्टमप्रत्याख्यानं प्रथमदिने चतुर्विधा-हारपरिहारिणः अग्निमदिनद्वये पानकाहारकर्तुः अष्टमप्रत्याख्यातुः प्राग्दिने कथं प्रत्याख्यानं सगतिं अङ्गतिः? । तथा अष्टमप्रत्याख्यानकृत्, उपासकः पाप्मासिकतपश्चिन्तनावसरे आद्यदिने अष्टमं कर्तुं शक्नोमि इति वक्तुं सत्या, द्वितीयदिने किं तपः कर्तुं शक्नोमि इति ब्रूयात्? एव तृतीयेऽपि दिने किं ब्रूयात्? न च वाच्यं दिनत्रयेऽपि अष्टमं कर्तुं शक्नोमि इति वक्तव्यं अनवस्थाप्राप्तेः, कथं तृतीयदिनेऽपि? यदि अष्टमप्रत्याख्यानं करोति तदा पुनः उपवासद्वयं अग्रेऽपि कर्तव्यं स्यात्, तदकरणे च अष्टमशब्दप्रतिज्ञाभङ्गः स्यात्, तथा अष्टाहिका कर्तुकामस्य श्राद्धादेः प्रथमदिने एव अष्टादशभक्त्युगपत्प्रत्याख्यानं एकस्य कस्याऽपि कथञ्चित् उपवासस्य भङ्गे अष्टाहिकाया अपि भङ्गो आपद्येत, पुनरपि केनाऽपि उपवासद्वयं कृतं आसीत्, पश्चात् अकस्मात् तृतीयोपवासः कृतः तस्य अष्टमं कथ्यते न वा? । अथ यदि पष्ठाष्टमादीनां सच्चारूपता स्यात्, तदा अभक्त्यर्थविवत् तेषामपि आकारयत्वापत्तिः स्यात् न च सा क्वाऽपि दृष्टा

एकोपनासत्य
 प्रत्याख्यान
 अष्टमकर्तुं न
 अष्टमकर्तुं
 इत्याह श्रीम-
 च्यते, तदा तृतीयदिने तस्य कुतो अष्टमकर्तुं अभ्यागतम् ? उच्यते-आगमादेव, क आगम ?
 गवतीसूत्रे सप्तमशतके नवमोदेशके (३२० पत्रे), तथाहि-
 'तदेतं न से वरुणे नागननुप अण्मया कयाइ रायाभोजेण गणाभोजेण वलाभोजेण रहसुसले सगामे आणत्ते
 समाणे छट्ठमत्तिप अट्ठममत्त अणुवद्वेति अट्ठममत्त अणुवद्वेत्ता कोडुविअपुरिसे सदावेइ सदावेइत्ता' इत्यादि । पुन

श्रीपञ्चमाङ्गे एव तृतीयशतके (१७१ पत्रे)
 तथाहि-“ते ण काले ण ते ण समएण अह गोयमा ! छवमत्थकालिआए एक्कारसवासपरिआए छट्ठ छट्ठेण अणिक्खि-
 त्तेण तवो कम्मेण सज्जेण तवसा अप्पाण भावेमाणे पुद्धानुपुद्धिं चरमाणे गामाणुगम दूइज्जमाणे जेणेव सुसमारपुरे नगरे,
 जेणेव असोअधणसदे उज्जाणे, जेणेव असोअवरपायवे, जेणेव पुढविसीलावट्ठओ तेणेव उवागच्छामि उवागच्छित्ता असो-
 गयरपायवत्स हेट्ठा पुढविसीलापट्ठयमि अट्ठममत्त परिणिण्हामि, दोवि पाए साहट्ठ-वग्घारिअपाणी एगपेगलनिविट्ठदिट्ठी
 अणिमिसनयणे ईसिंपम्मारगएण काएण अहापणिहिपहिं गत्तेहिं सविदिपहिं गुत्तेहिं एगराइय महापडिम उवसपज्जित्ताण
 विहरामि” इति, अत्र समयवरुण १ श्रीमहावीरयोद्धितृतीयदिने पष्ठमकिकनामत्वे सति तृतीयदिने अष्टमभक्तित्व जात,
 पर प्रथमद्वितीयदिनयोर्न अभूत् इति, तथा “अण्णे भणति एव चित्तेअव-किं मए पक्खत्तातव ? जइ आवस्सगमादि-

आणं जोगाणं सक्केति सधरण कावं तो अण्भत्तट्ठ ववसति, असक्केतो पुरिमह्वायं विलेगट्ठाण, असक्केतो निधीयं असक्केतो पोरिसमाइ विभासा, अह वत्तयभसिओ छट्ठ ववसइ छट्ठभसिओ अट्ठभसिओ अट्ठभसिओ यिभासा” इति श्रीआधश्यकचूर्णा (२६४ पत्रे) अत्राडपि चतुर्थभक्तिको अभूत् प्रथमदिने, अथ च द्वितीयदिने तपश्चिन्तनावसरे पष्ठमनोरयो जात”, ततः पष्ठः कृतः ततो विचारयन्तु, तस्य पष्ठकर्तुः प्रथमदिवसे चतुर्थभक्तिकत्व कथित, न पष्ठभक्तिकत्व, एव छट्ठभत्तिओ अट्ठम ववसइ, अत्राडपि अष्टमकर्तुरपि द्वितीयदिने पष्ठभक्तिकत्वेन प्रोक्तमिति । इति प्रत्यह प्रत्याख्यान एकोपवासस्य एव कार्यते न पष्ठाष्टमावीना इति ॥ १६ ॥

॥ इति अनेकोपवासप्रत्याख्याननिषेधाधिकारः ॥ १६ ॥

ननु-श्रीस्वरतरगच्छीयाः श्राद्धाः सामायिकदण्डकोच्चार वारत्रय कुर्वन्ति, तत्स्वगच्छपरम्परया किं वा ग्रन्थानुसारेण ? उच्यते-ग्रन्थानुसारेण एव, कथं ? इत्याह-श्रीजिनपतिसूरिभिः स्वकृतसामाचार्यां सामायिकदण्डकोच्चारस्य वारत्रय पठनोपदेशात्, तथाहि-“पढिक्कमणाइसु सामाइदहगो नवकारो अ वारतिग भणिजइ १” एव श्रीजिनप्रभसूरिभिरपि अभाणि, तथाहि-“नमुक्कारतिगपुधं करेमि भते ! सामाइय इच्चाइ दहग वोसिरामि पज्जत वारतिग कट्ठिअ खमासमणेण इरिय पढिक्कमिअ” इत्यादि २ इत्यमेव श्रीतरुणप्रभसूरिभिरपि स्वकृतवालावनोधे प्रोचे, तथाहि-“मुहपत्ती पडिलेही एक खमा० सामाइय संविसावेमि, वीय ख० सामाइय ठापमि ती० ख० देइकरी अर्धावनतगात्र हु तउ तिण्ह नमस्कार कही त्रिणि वार करेमि भते० इसरं सामायिक सूत्र त्रिणि वार कहइ” इत्यादि ३ । ननु-काडपि जीर्णग्रन्थेऽपि सामायिकदण्डकोच्चार

पाठो धारत्रयं पठितोऽस्ति ? उच्यते—श्रीव्यवहारभाष्ये चतुर्थेऽधिके यतीना दीक्षाग्रहणे (५८ पत्रे) प्रोक्तत्वात्, तथाहि—
“अण्णो वा विरहस्यो, सामाद्विगुणसङ्गहणं च । तिगुणं पादविक्षणं, नित्यारग गुरुगुणविवर्द्धी ॥ ३०९ ॥” तट्टीका-
कारैः मलयगिरिभिरपि त्रिकृत्यः सामायिकोच्चारण व्याख्यातमस्ति ४, पुनर्व्यवहारभाष्यटीकायां तत्रैव लिखित
“यतीनां प्रतोच्चारणे सति एकैकं प्रत गुरुर्यदि वारत्रय नोच्चारयति तदा गुरोश्चतुर्लघुनामप्रायश्चित्तापत्ति
स्यात्”, तथाहि— (५८ पत्रे) “अप्युक्ते अकहिंसे अणहिंसे अपरिच्छ अइक्कमे पासे । एक्केको चवगुरुगा, चोअग सुस तु
कारणिअं ॥ ३११ ॥” तत्र अतिक्कमे एकैकस्य प्रतस्य वारत्रय अनुच्चारणे एतेषु सर्वेषु प्रत्येक एकैकस्मिन् प्रायश्चित्त चत्वारो
गुरुकाः । ४ । ननु—इदं सामायिकदण्डकोच्चारण वारत्रयं तु यतीनां दीक्षाग्रहणादौ प्रतिपादितं, न श्रावकाणा नामग्राह !
सत्य, यद्यपि श्रावकाणा नामग्राह न उक्तं, तथापि श्रावकाणामपि सामायिकनवमप्रतोच्चारणे कथं वारत्रय न उच्चार्यते ?
प्रतोच्चारविधिः सर्वेषां सर्वत्र समानत्वात् श्रावकाणा साध्वनुगामिक्रियाकरणत्वोपदेशत्वाच्च । न च वाक्य खरतरगच्छे
एव धारत्रयं दण्डकोच्चारण, अन्येष्वपि बहुषु गच्छेत् सम्यक्त्वप्रवर्तशीलप्रतायुच्चारणे वारत्रय तदुच्चारस्य पठ्यमानत्वात् ।
ननु—आवश्यकचूर्णि १ तट्टीका २ पञ्चाशकवृत्ति ३ नवपदप्रकरणविवरण ४ पौषधविधिप्रकरणादिषु ५ कथं सामायिकोच्चा-
रस्य बहुत्व न दर्शितम् ? उच्यते—तत्राऽपि सामान्यतया उक्तौ अपि जालैकवचनमिति न्यायेन बहुत्वं ज्ञेयं । यतो यथा
ओषधिनिर्युक्तौ “सामाद्विगुणसङ्गहणं पठितेहा” इति पाठे सामान्यतया सामायिकशब्द उक्तः, तथापि तद्वृत्तिता श्रोत्रो-
णाचार्येण ‘सामाद्विगुणं ति’ सामायिक धारत्रयमाकृत्य स्वपितीति व्याख्यात । एव उत्तराध्ययनेष्वपि पट्टिशध्ययने प्रतिक्रमणा-

स्थयनाधिकारे (५४४ पत्रे) “कावस्सग्ग तओ कुज्जा” अय पाठः सामान्यतः कायोत्सर्गाभिधायी अपि टीकाकृता “कायो-
त्सर्ग-चारित्र १ दर्शन २ श्रुतज्ञान ३ शुद्धिनिमित्तं कायोत्सर्गत्रयलक्षणं जातौ एकवचनं, ततो गुरुवन्दनावु अनन्तरं
कुर्यावु” इति व्याख्यात, एव अत्राऽपि आवश्यकचूर्ण्यविषु सामान्यतः सामायिकाभिधानेऽपि अन्यग्रन्थसम्मत्या सप्रदा-
याच्च तत् त्रय अवसेयम् । ननु-रात्रिपौषधिकाना शयनावसरे सामायिकदण्डकत्रय तु साक्षात् दर्शित=तत्सत्य-पर अन्यत्र
अन्यदा सामायिकग्रहणसमये न तत् त्रित्व दर्शित ? , सत्य, यदि शयनसमयेऽपि तत्रय अभ्यनुज्ञात तदा सामायिकग्रत
चत्वरन्निः सन्निः विशेषतः तत् त्रित्व वाच्यम् । तथा निशीथचूर्णो अपि सामायिकदण्डकत्रयोच्चारण स्पष्ट उद्दिष्ट अस्ति,
तथाहि-“एव जहा जाय दाय वामपासे वि अस्स आयरिओ भणइ इमस्स साहुस्स सामाइअस्स आरुहावण करेमि काउ-
स्सगं, अन्ने भणति उच्चारवण करेमि कावस्सगं”, समययाऽपि अवरुद्धे “अन्नत्थ ऊससिएण जाव घोसिरामित्ति, लो-
गस्स उज्जोयगरे प्पितेता वा नमो अरिहंताण पढिचा पच्चा पवावणजेण सेहो सामाइयं तिक्खुत्तो कहुइ” इत्यादि ॥

ननु-यदि भवतां गच्छे सामायिकग्रहणाधिकारे वारत्रय सामायिकदण्डकोच्चारः, तदा भवत्पूर्वजैः श्रीजिनवल्लभसू-
रिभिः पौषधविधिप्रकरणे । सामायिकोच्चारधिकारे किमिति वारत्रयं सामायिकदण्डकोच्चारो न प्रतिपादितः ? उच्यते-
सत्य, यद्यपि श्रीजिनवल्लभसूरिभिः आवश्यकवृत्तिचूर्ण्यनुसारेण (३२ पत्रे) “पचमगलं कद्धिचा भणइ करेमि भते ? सामा-
इय” इत्यादिपाठः सामान्यतया एव लिखितः, तथापि तेषा अभिप्राय तच्छिष्य-प्रशिष्यैः एव ज्ञायते न अपरैः, अत
एव तत्पदपरम्परागतैः श्रीजिनप्रमसूरि १ श्रीजिनपतिसूरि २ श्रीतरुणप्रमसूरिभिः ३ तदभिप्राय जानन्निः विधिप्रपा १

पाठो धारत्रय पठितोऽस्ति ? उच्यते—श्रीव्यवहारभाष्ये षतुर्थोद्देशके यतीना दीक्षाग्रहणे (५८ पत्रे) प्रोक्तत्वात्, तथाहि—
“अण्णो वा धिरहृत्यो, सामाअतिगुणमहुगहणं न्व । तिगुणं पादक्खिण्ण, नित्थाराग गुरुगुणविषद्दी ॥ ३०९ ॥” तटीका-
कारैः मलयगिरिभिरपि त्रिकृत्वः सामायिकोच्चारणं व्याख्यातमस्ति ४, पुनर्व्यवहारभाष्यटीकाया तत्रैव लिखित
“यतीनां व्रतोच्चारं कार्यमाणे सति एकैकं व्रतं गुरुर्यदि वारत्रयं नोच्चारयति तदा गुरोश्चतुर्लघुनामप्रायश्चित्तापत्ति-
स्यात्”, तथाहि— (५८ पत्रे) “अप्यत्ते अकहिस्से अणहिगय अपरिच्छ अइक्कमे पासे । एक्केको चवगुरुगा, चोअग सुत्त तु
कारणिअं ॥ ३११ ॥” तत्र अतिक्कमे एकैकस्य व्रतस्य वारत्रय अनुच्चारणे एतेषु सर्वेषु प्रत्येक एकैकस्मिन् प्रायश्चित्स घत्वारो
गुरुकाः । ४ । ननु—इव सामायिकवण्डकोच्चारण वारत्रयं तु यतीना दीक्षाग्रहणादौ प्रतिपादितं, न आवकाणा नामग्राह !
सत्यं, यद्यपि आवकाणा नामग्राह न उक्तं, तथापि आवकाणामपि सामायिकनवमव्रतोच्चारं कथं वारत्रयं न उच्चार्यते ?
व्रतोच्चारविधिः सर्वेषां सर्वत्र समानत्वात् आवकाणा साध्वनुगमिक्त्रियाकरणत्वोपदेशत्वाच्च । न च वाच्यं खरतरगच्छे
एव वारत्रय वण्डकोच्चारणं, अन्येष्वपि षड्गुण गच्छेषु सम्यक्त्वव्रतशीलव्रताद्युच्चारं वारत्रयं तदुच्चारस्य पठ्यमानत्वात् ।
ननु—आवश्यकचूर्णि १ तटीका २ पञ्चाशकवृत्ति ३ नवपदप्रकरणविधरण ४ पीपधविधिप्रकरणादिषु ५ कथं सामायिकोच्चा-
रस्य षड्गुत्वं न वक्षितम् ? उच्यते—तत्राऽपि सामान्यतया उक्तौ अपि जालैकवचनमिति न्यायेन षड्गुत्वं ज्ञेयम् । यतो यया
ओषनिर्गुक्तौ “सामाअय उभयकल पडिलेहा” इति पाठे सामान्यतया सामायिकशब्द उक्तः, तथापि तद्वृत्तिरुक्ता श्रीद्रो-
णाचार्येण ‘सामाअय ति’ सामायिक वारत्रयमाकृत्य स्वपितीति व्याख्यातं । एव उत्तराध्ययनेष्वपि पडिशाध्ययने प्रतिक्रमणा-

चलवलइ करी प्रमार्जिधानुज फार्ज करइ, पणि महात्मानी परि मुख आगइ घरइ नही, तिहा आचरणाज प्रमाण इत्यादि” एव तपागच्छाधिराजश्रीरत्नशेखरसूरिणाऽपि स्वकृतश्राद्धविधिविनिश्चये लिखितमस्ति, कायोत्सर्गकरणावसरे वन्दनकदानावसरे च “रजोहरण धरणपार्श्वे मोक्तव्यमिति भणितमस्ति” ननु-तपागच्छीयसूरिप्रमुखः साधुवत् रजो-हरणधरण निषिद्ध धर्तते तर्हि कथं तपागच्छीयश्राद्धा-क्रिया कुर्वन्तः साधुवत् रजोहरण विभ्रति ? उच्यते-तत्राऽर्थे तद्वदुच्यते एव प्रष्टव्याः, न वयं काश्चन निन्दामः ॥ १८ ॥

॥ इति श्रावकाणां चलवलक नैश्चयिकं न भवतीति विचारः ॥ १८ ॥

ननु-आत्मीयगच्छे पौपचिक्काः सत्यपि सामायिकम्वते पुनरपि रात्रिपश्चिमप्रहरे सामायिकं नवीनं गृह्णन्ति, तत्कथं ? उच्यते-युक्तियुक्त्वात्, का युक्तिः ? इत्याह-धूयता, सामायिकस्य जघन्यो मुहूर्त्तमेक, उत्कृष्टश्च अष्टौ यामाः कालो, ध्यानशतकेऽभ्यधायि, ततो गतरात्रे मुहूर्त्तशेषे सामायिकं गृहीत आसीत्, पुनरप्रिमरात्रेरपि मुहूर्त्तं शेषे अष्टौ यामाः सपूर्णा वम्बुः, तत्संपूर्णतामवनेन सामायिककालोऽपि अष्टप्रहररूप उत्कृष्टः सपूर्णोऽजनिष्ट, पौपधश्च सामायिकानुगतोऽतः सामायिकं नवीनं अवश्य ब्राह्ममेव ॥

ननु-नवीनसामायिकग्रहणे शास्त्राक्षराणि अपि सन्ति ? उच्यते-सन्तीति, कानीत्याह-श्रीजिनवल्लभसूरिभिः पौपध-विधिप्रकरणे (३८ पत्रे) उक्तत्वादिति तथाहि-“तत्रो राईए चरमे जामे चट्टेऊण इरियावहिअ पडिक्कमिअ सक्कथएण

पुनः सद्भाचारवृत्तौ तपागच्छीयश्रीधर्मकीर्त्युपाध्यायेनाऽपि “खेलिणकविद्वंद्वं पुण, अगीयसे हाइयाण समाव । संभयइ गिहत्याण वि, कयाइ एगत्तभावमि ॥ १ ॥” इत्युक्त्वात्, खेलिणकविद्वंकायोत्सर्गदूषणद्वय, अगीतार्थशिष्याणां लगत् प्रोक्त, गृहस्थस्य तु एतदूषणद्वयं, कदाचित् एकत्वभाव गतस्य भवदुष्क पर न सर्वदा, एकत्वभावश्च गृहस्थस्य एकादशप्रतिमायामेव न अर्वाक् । अत्र इव रहस्यम्,—कदाचित् यतनानिमित्तं आद्धो रजोहरण विमर्तिं तथापि क्रिया कुर्वन् साधुवत् न मुखाप्राप्तौ रक्षति, यतः श्रीअनुयोगद्वारसूत्रवृत्त्योः (३० पत्रे) अपि रजोहरणादीना यथोचितव्यापारनियोगे अपितत्वेन युक्तत्वभणनात्, तथाहि—

“से किं तं लोगुत्तरिअ भावावस्सय अण्णां इमे समणे वा सावओ वा सविआ वा तच्चित्ते तम्मणे तहसे तदग्गवसिण्णं तच्चिबग्गवसाणे तदद्दोवत्ते तदप्पिअकरणे तन्भावणाभाविण्णं (एगमणे अविमाणज्जिणवयणधम्मरागरत्तमणे) अण्णत्थ कत्थइ मण अकरेमाणे सभओकाल आवस्सय करेति । से त लोगुत्तरिअ भावावस्सयं”, अत्र “तदप्पिअकरणे” इति पदस्य वृत्तिर्यथा तदपितकरणः करणानि तत्साधकतमानि, वेह—रजोहरणमुखवस्त्रिकादीनि तस्मिन् आवश्यके यथोचितव्यापारनियोगेन अपितानि—नियुक्तानि येन स तथा सम्यक् यथास्यानन्यस्तोपकरण इत्यर्थः ।

पुनरपि तपागच्छनायकश्रीसोमसुन्दरसूरि—श्रीजयचन्द्रसूरि—श्रीविशालराजसूरि—श्रीरत्नशेखरसूरि—श्रीचदयनन्दसूरिपदकमलसेविना शिष्येहेमहसगणिना आद्धवराभ्यर्थनया कृते श्रीषट्पावश्यकधालावधोधेऽपि लिखितमस्ति यथा—“आवको वन्दन ददन् षडल्लकेन प्रमार्ज्जनस्य एव कार्यं करोति न तु महात्मवत् मुखाग्रे रक्षति, तथाहि—“वांवणा वेतव आवक

चलवलइ करी प्रमार्जिवानुज कार्य करइ, पनि महात्मानी परि मुख आगइ घरइ नही, तिहा आचरणज प्रमाण इत्यादि" एव तपागच्छाधिराजश्रीरत्नशेखरसूरिणाऽपि स्वकृतश्राद्धविधिविनिश्चये लिखितमस्ति, कायोत्सर्गकरणावसरे वन्दनकदानावसरे च "रजोहरण चरणपार्श्वे मोक्तव्यमिति भणितमस्ति" ननु-तपागच्छीयसूरिप्रमुखैः साधुवत् रजोहरणधरण निषिद्ध वर्तते तर्हि कथं तपागच्छीयश्राद्धाः क्रिया कुर्वन्तः साधुवत् रजोहरण विभ्रति ? उच्यते-तत्राऽर्थे तद्वदुच्यते एव प्रष्टव्याः, न वयं काश्चन निन्दासः ॥ १८ ॥

॥ इति श्रावकाणां चलवलक नैश्चयिक न भवतीति विचारः ॥ १८ ॥

ननु-आत्मीयगच्छे पौषधिका सत्यपि सामायिकम्वरे पुनरपि रात्रिपश्चिमप्रहरे सामायिक नवीन गृह्णन्ति, तत्कथं ? उच्यते-युक्तियुक्तत्वात्, का युक्तिः ? इत्याह-श्रूयता, सामायिकस्य जघन्यो मुहूर्त्तमेक, उत्कृष्टश्च अष्टौ यामा कालो, ध्यानशतकेऽभ्यधायि, ततो गतरात्रे मुहूर्त्तशेषे सामायिक गृहीत आसीत्, पुनरग्निमरात्रेरपि मुहूर्त्तं शेषे अष्टौ यामाः संपूर्णां बभूवुः, तत्संपूर्णताभवेन सामायिककालोऽपि अष्टप्रहररूप उत्कृष्टः संपूर्णोऽजनिष्ट, पौषधश्च सामायिकानुगतोऽतः सामायिक नवीन अवश्यं ब्राह्ममेव ॥

ननु-नवीनसामायिकग्रहणे शास्त्राक्षराणि अपि सन्ति ? उच्यते-सन्तीति, कानीत्याह-श्रीजिनवज्रभसूरिभिः पौषधविधिप्रकरणे (३८ पत्रे) उक्तत्वादिति तथाहि-"तत्रो राईए चरमे जामे उट्टेऊण इरियावहिअ पढिक्कमिअ सक्कथएण

पुनः सद्वाचारधृत्तौ तपागच्छीयश्रीधर्मकीर्त्युपाध्यायेनाऽपि “खेलिणकविष्ठुगं पुण, अगीयसे द्वाइयाण समाव । सभयइ निहत्थाण वि, कयाइ एगत्तभावमि ॥ १ ॥” इत्युक्तत्वात्, खेलिणकविष्ठुकायोत्सर्गदूषणद्वय, अगीतार्थशिष्याणां छगत् प्रोक्त, गृहस्थस्य तु एतदूषणद्वयं, कदाचित् एकत्वमाय गतस्य भवदुक्त पर न सर्वदा, एकत्वभावश्च गृहस्थस्य एकादशप्रतिमायामेव न अर्वाक् । अत्र इदं रहस्यम्,—कदाचित् यतनानिमित्तं श्राद्धो रजोहरण विभर्ति तथापि क्रिया कुर्वन् साधुवत् न मुल्लाघादौ रक्षति, यतः श्रीअनुयोगद्वारसूत्रवृत्त्योः (३० पत्रे) अपि रजोहरणादीना यथोचितव्यापारनियोगे अर्पितत्वेन युक्तत्वभजनात्, तथाहि—

“से किं तं छोगुत्तरिअं भावावत्सय जण्ण इमे समणे वा समणी वा सावओ वा साविआ वा तच्चिसे तम्मणे तद्धसे तदग्गवत्तिए तच्चिअज्जवसाणे तदढ्ठोवत्ते तदप्पिअकरणे तब्भावणाभाविए (एगमणे अधिमाणजिणवयणधम्मराग-समणे) अण्णत्थ कत्थइ मण अकरेमाणे सभओकाल आवत्सय करेति । से तं छोगुत्तरिअ भावावत्सयं”, अत्र “तद-प्पिअकरणे” इति पदस्य वृत्तिर्यथा तदर्पितकरणः करणानि तत्साधकतमानि, देह-रजोहरणमुखवस्त्रिकादीनि तस्मिन् आवश्यके यथोचितव्यापारनियोगेन अर्पितानि—नियुक्तानि येन स तथा सम्यक् यथास्थानन्यस्तोपकरण इत्यर्थः ।

पुनरपि तपागच्छनायकश्रीसोमसुन्दरसूरि-श्रीजयचन्द्रसूरि-श्रीविद्यालराजसूरि-श्रीरत्नशेखरसूरि-श्रीतदयनन्दसूरिपद-कमलसेविना शिष्येहेमहसगणिना श्राद्धवराम्यर्थनया कृते श्रीषट्पावश्यकवालावबोधेऽपि लिखितमस्ति यथा—“आयको धन्यन ददन् चलवलकेन प्रमार्जनस्य एव कार्यं करोति न तु महात्मवत् मुल्लाभे रक्षति, तथाहि—“वादणा देतव श्रावक

पुनस्तत्रैव अ० ।

मृ० ४ । पुन श्रीहरिभद्रसुरविराजतः ।

उग्राढापोरुसी ताव सो पजिमितो, परिचा सिणात ।

जाधे ठाइदण इति" । ५ । एवमेव श्रीआवश्यकलघुघृत्तावपि तिलकाचाय ॥

भय्या भीशीतलाचार्यसबन्धिवन्दनाधिकारे (५१२ पत्रे), तथाहि—“जे तुज्झ भाइणे ।

परिद्धा, तेण कहिज, तुडो, इमेसिं पि रसिं सुहेण अञ्जवसाणेण षउण्हवि केवलणाण समुप्पत्त, पना ।
दिज्जण पलोपइ, एत्ताहे मुहुत्तेण एहिंति, पोरिसिंत्ति सुत्त मण्णे करेति अच्छति, उग्राढाय अत्यपोरिसिति अतिचिरा-
दियेय ते देवकुलिन गया, ते वीअरागाणा न आडयति, दढओऽयेण ठविणो पडिक्कतो, आट्रोडण मणति—कओ
दरान्ति ! नन्ति—जजो मे पडिहायति सो धितेति—अहो बुद्धसेहा निहजति" । ७ । इत्यमेव श्रीआमन्यकट्टणीय
३१६२ इत्य पोरिसिति, जतिविराविण देवकुलिन गया ते अ वीअरागाणा ठायति, दढओ ठविट पडिक्कतो" इत्या-
दे । ८ । एतन्नाच्छीपचूरकूटेऽपि ग्रन्थे क्काडपि उग्राढा पोरिसी मणिताडसि ? उच्यते—अनेकेषु ग्रन्थेषु नया
हेतु र्हेतु ५६५ पञ्चमसूत्रेण स्वकृतत्राद्विविधिकौमुद्या (४२० पत्रे), तथाहि—“तच्च प्रतिक्रमण पद्यमेव

वेदेषु वदितुं पुनः पुनः पेहिअ नमुक्कारपुनः सामाहयसुत्तं कहुअ सदिआविअ सज्जाय कुणइ जाय पडिअमणरेता,
तओ पुयविहिणा पडिअमिअ पडिअहणाइअ करेइ” । १ । एव श्रीजिनप्रभसूरिभिरपि विधिप्रपाया अभाणि—

“तओ पच्छिमरणीयं चट्ठिअ इरियावहिअ पडिअमिअ कुसुमिणवुसुमिणकाउसग सय उत्सास, मेहुणमुमिणे अदुत्तरस-
यवत्सासं करिअ सक्कयय मणिअ पुवुत्तविहिण सामाहय काउं सज्जायं सदिआविअ ताव करेइ जाय पडिअमणवेला” । २ ।
एवमेव श्रीतरुणप्रभसूरिकुत्तपद्मावश्यकालावबोधेऽपि ज्ञेय ॥ ३ ॥ ननु—जीर्णग्रन्थस्याऽपि एतत्सम्मतिरस्ति ? उच्यते,
श्रीपञ्चाशत्तृतीयां तथैव प्रोक्त्वा तु तथाहि—“तथो राइए चरमजामे चट्ठिअ इरियावहिअ पडिअमिअ पुनं च पोत्ति
पेहिअ नमुक्कारपुन सामाहयसुत्तं कहुअ सदिआविअ सज्जाय कुणइ” ॥ ४ ॥ इति ॥ १९ ॥

॥ इति पौषधिकानां पश्चिमरात्रौ नवीनसामायिकग्रहणाधिकारः ॥ १९ ॥

ननु—तथागच्छप्रमुखगच्छेषु साधवः पादोनग्रहरे प्रतिलेखनासमये “उग्याडा पोरिसी” इति न भणन्ति किन्तु “बु-
पडिपुसा पोरिसी” इति, आत्मनां गच्छे तु “उग्याडा पोरिसी” इति भणन्ति तत्र किं गच्छाचारः प्रमाण ? किं वा शास्त्रो
क्ति ! उच्यते—शास्त्रोक्तिरेव, का शास्त्रोक्तिः ? इत्याह—श्रीविधिप्रपाया (१४ पत्रे) श्रीजिनप्रभसूरिभिः तथैव भणनात्,
तथाहि—“तस्य देवसिअ पडिअम रयणिपढमपहर जाव सुज्झइ, राइए पुण आयस्सयचुण्णिअभिव्यायेण उग्याडापोरिसि
जाव, ववहाराभिप्पाएण पुण पुरिमहु जाव सुज्झइ” इत्यादि । १ ।

एवमेव श्रीतरुणप्रभसूरिभिर्मित्तीपद्मावश्यकालावबोधेऽपि । २ । ननु—प्राक्कनपूर्वाचार्यविरचितग्रन्थेष्वपि एत-

त्सम्मतिरस्ति ? उच्यते—अस्तीति, कथं ? इत्याह—श्रीप्रवचनसारोद्धारसूत्रे (१६६ पत्रे) ५९२ गायत्र्याकले तथैव
 उक्तत्वात्, तथाहि—“नवगणचतुस्रसं, पडिलेहिज्जइ दिणस्स पहरतिगे । उग्घाखपोरिसीए उ पत्तनिज्जोगपडिलेहा
 ॥ ५९२ ॥” पुनस्तत्रैव ग्रन्थे (४८ पत्रे) १०६ गायत्र्याख्याने “साधुवचन—उद्धाटा पौरुषी” इत्यादिक विभ्र-
 मकारणम् । ४ । पुनः श्रीहरिभद्रसूरिविरचितावश्यकवृहद्वृत्तौ (८५२ पत्रे) प्रत्याख्यानाधिकारेऽपि, तथाहि—“साहुणो
 भणति—उग्घाढापोरुसी ताव सो पज्जिमितो, परिच्चा भिणति अण्णो वा मिणति, तेण से भुजवत्स कहित ण पूरितति
 भणति—उग्घाढापोरुसी ताव सो पज्जिमितो, परिच्चा भिणति अण्णो वा मिणति, तेण से भुजवत्स कहित ण पूरितति
 तावे उग्घाढइ इति” । ५ । एवमेव श्रीआवश्यकलघुवृत्तावपि तिलकाचार्यकृताया । ६ । पुनः श्रीआवश्यकवृत्तौ हारि-
 भद्रा श्रीशीतलाचार्यसवन्धिवन्दनाधिकारे (५१२ पत्रे), तथाहि—“जे तुज्ज भाइणिज्जा ते आगया धियालोत्ति न
 पविट्ठा, तेण कहिअ, तुडो, इमेसिं पि रत्तिं सुहेण अज्जवसाणेण चउण्हवि केवलणाण समुप्पन्न, पभाए आयरिया
 दिसाव पलोएइ, एच्चाहे सुहुत्तेण पडिहि, पोरिसिन्ति सुत्त मण्णे करेति अच्छति, उग्घाढाए अत्यपोरिसिन्ति अतिचिरा-
 वियए ते देवकुलिअ गया, ते वीअराणा न आढयति, दडओडणेण ठविणो पडिफत्तो, आलोइए भणति—ऊओ
 वरामि ? भणति—जज्जो मे पडिहायति सो । धितेति—अहो बुद्धसेहा निज्जति” । ७ । इत्यमेव श्रीआवश्यकवृत्तावपि
 “उग्घाढाए जत्थ पोरिसिन्ति, जत्थिविराविए देवकुलिअ गया ते अ वीअराणा ठायति, दडओ ठविउ पडिफत्तो” इत्या-
 ने । ८ । ननु—उपाच्छीयसूरिकुटेऽपि ग्रन्थे क्काडपि उग्घाडा पोरिसी भणिताडस्ति ? उच्यते—अनेकेषु ग्रन्थेषु तथा
 नेके श्लोका उच्यन्ते—उपाच्छीयसूरिकुटेऽपि त्वक्तव्यमस्ति—तथाहि—“तच्च प्रतिक्रमण पयमेद

देवसिकं रात्रिकं पाक्षिकं चातुर्मासिकं सायत्सौरिकं चेति । एषां कालस्तु उत्तर्गेण एवं उक्तः, “अथ निबुद्धे विवे, सुप्त कश्चिन्ति गीमत्या । इमवयणपमाणेण, देवसि आवस्सप कालो ॥ १ ॥” रात्रिकस्य चैव आवस्सगत्स समए, निहासुए चयंति आयरिमा । तह तं कुणति जह वस-पडिलेक्षणतरं सूरौ ॥ २ ॥” अपवादस्तु दैवसिक दिवसतृतीयप्रहरादवोक् अर्धरात्रं यावत् । योगशास्त्रवृत्तौ तु मत्वाहादारम्य अर्धरात्रं यावत् इत्युक्त, रात्रिक अर्धरात्रादारम्य मध्याह्न यावत् । उक्त च-

“उग्घाहपोरिसिं जा, सह अवस्समस्सचुक्षीए । ववहाराभिप्पाया, भणति पुण जाय पुरिमहं ॥ २ ॥” पाक्षिक-चातुर्मासिकसायत्सरिकाणि तु पञ्चाद्यन्तेषु च स्युः । ९ । पुनरपि श्रीवेवेन्द्रसूरिविरचितग्रीश्राद्धदिनकृत्यवृत्तौ अपि अमाणि, तथाहि-“साधुवचन उग्घाहा पोरिसी इत्थादि विघमकारण । १० ।” पुनरपि श्रीवेवेन्द्रसूरिविरचितग्रीश्राद्धदिनकृत्यवृत्तौ अपि भाष्येऽपि तथाहि-“साधुवयण उग्घाहा पोरिसी तणुसुच्छया समाहिचि” इत्यादि २५ गाथायाम् । ११ ।

॥ इति उग्घाहा पोरिसी भणनाधिकारः ॥ २० ॥

ननु-श्रीखरतरगण्ठे पुत्रादिजन्मनि तन्मरणे च जातमृतकं सूतक गण्यते, तत्राऽपि पुत्रस्य एकादशदिनानि पुत्रयाश्च द्वादशदिनानि यावत् तद्वद् खरतरसाधवो भिक्षा न गृह्णन्ति, तथागच्छादिगच्छेषु तु केषुचित् न सूतकशङ्काबाहुः, तत्र मूलतः काऽपि द्वात्रे सूतकगृहवर्जनं समुपदिष्ट वर्तते न वा ? उच्यते-श्रीजिनपतिचूरिभिः निजसामाचार्या प्रोक्तत्वात्, तथाहि-“सधवइसूरिपयकुलेसु वि दसाह सुअसूअगकुलाण च एगारसाहं पुत्तिआ सूअग वारसाह मयगकुलाण च यज्जण ॥ २१ ॥” एव तरुणप्रमसूरिकृतश्रीपढावश्यकवालावबोधे २ पुनरन्यप्रमन्थीयगाथावालावबोधव्याख्यानेऽपि यथा-

“छक्कायव्यायंतो यि, मंगओ गुणउ गुळई घोईदि । आक्षरे नीसरे, तुगछिण निखसणो ३ ॥ ३ ॥” इत्यत्र भूमिच्छिणं विवर्णणे अ सूत्रेण मृतक रत्नकं घण'न प्रगृह्यते ते छद्मं तुगछिणं पिबि अगन्त्यात् सान्निध्यव्यानिधाय तस्य तणइ प्रदणि दुमइ इति संबंध करियत । ३ । अनु-क्रांति मूळद्वय सार्थ-युक्तिं मूलार्थो अणि अमगणि मणि ? उच्यते-सन्तीति, श्रीसूत्रकृदस्मत्पुस्तकयोः (३८० पत्रे), तथैव उक्तवान्, तथाहि-“मंगमाग्नि कयन्किणि, मंगणायनणाणि अ । मागारिअ च पिंढ च, न यिअ न रिजानिआ ॥ ३९ ॥” व्याख्यातेना-मागारिकाः अथमंग, मंगं निण्ड आसरे, अन्नि वा सागारिकपिण्ड इति मूलकगृह्यपिण्डं अनुजिअ यणोपमद्विण्डे वा, अउअः समुच्चय । मंगमाग्निं पिबान् अपिअया परिज्ञाय प्रत्याख्यानपरिज्ञया च परिष्मेदिहि” ० अथयने ३९ माथायाम् ॥ ४ ॥ पुनः श्रीपाभागात् त्रिभिर्मध्यमङ्कय प्रथमाध्ययने चतुर्थदिनांके (४०० पत्रे),

तथा हि—“मिथ्याया नागेने त्वमाहसु ममाणा या यमसाया या गामानुगाय मृद्वामांज एतान् मय्य 'मय गावे
सुनिरुद्धाप नो मक्षत्रा मे हन्ता अयताग यादिरगाणि मासाणि विमलपयस्त्रिधात मय्य' इति । मृद्वामांजोय मया—
'यममानाः' मासपल्लयिहाराणाः ते मय्यभूताः, प्राचूर्णंसात् ममायागात् मासात्तुमाये मृद्वामाणात् मय्यभूताः मय्य द्रव्या—
'यथा शुद्धकोट्य ग्रामः अत्यगृहभिश्रादा या, तथा मन्त्रिस्तः—मृगमहिषा, वे मय्यभूत' इति 'मृद्वामा' मय्यभूता-
नाय, अतिग्रेयेन शुद्धक इत्यर्थः, ततो एतत् । इति नामग्रण, मय्यं ययत्ताः इत्याः यद्विषयस्य विज्ञानमयान्यं मय-
येव मृयात्" इति । ५ । पुनः श्रानिद्विधिसामान्यतूणी यथा “वे विमन्तू, तूणीः इत्येव 'ययताम्—मययाह—ययामह—

द्वैतसिक्तं रात्रिकं वैश्विकं चातुर्मासिकं सांवत्सरिकं वेति । एषां कालस्तु उत्सर्गेण एव उक्तं, “अद्भ निबुद्धे विवे, सुप्त कश्चिन्ति गीअत्था । इअवयणपमाणेण, देवसि आवस्सए कालो ॥ १ ॥” रात्रिकस्य चैव आवस्सगत्स समए, निहासुह वयति आयरिआ । तह तं कुणति जह वस—एडिलेक्षणतरं सूरौ ॥ २ ॥” अपवावस्तु दैवसिक्तं विचसत्ततीयमहरादवर्वाक् अर्धरात्रं यावत् । योगमाखद्युत्तौ तु मत्थाहारादारभ्य अर्धरात्रं यावत् इत्युक्तं, रात्रिकं अर्धरात्रादारभ्य मत्थाह यावत् । उक्तं च—

“चातुर्मासिकसावत्सरिकाणि तु पक्कायन्तेषु च स्युः । १ । पुनरपि श्रीवेवेन्द्रसूरिविरचितश्रीभ्राद्धदिनकृत्यद्युत्तौ अपि अभाणि, तथाहि—“साधुवचन उग्घाढा पोरिसी इत्यादि विस्त्रमकारण । १० ।” पुनरपि श्रीवेवेन्द्रसूरिकृतप्रत्याख्यानभाष्येऽपि तथाहि—“साधुवयण उग्घाढा पोरिसी तणुसुच्छया समाहिस्सि” इत्यादि २५ गाथायाम् । ११ ।

॥ इति उग्घाढा पोरिसी भणनाधिकारः ॥ २० ॥

ननु—श्रीखरतरगच्छे पुत्रादिखन्मनि तन्मरणे च जातमृतकं सूतक गण्यते, तत्राऽपि पुत्रस्य एकादशदिनानि पुत्र्याश्च द्वादशदिनानि यावत् तद्गृहे खरतरत्वावधौ भिक्षां न गृह्णन्ति, तपगच्छादिगच्छेषु तु केयुचित् न सूतकशङ्काशङ्कः, तत्र मूलतः क्काऽपि शाल्मे सूतकगृहवर्जनं समुपदिष्टं वर्तते न वा ? उच्यते—श्रीजिनपतिसूरिभिः निजसामाचार्यो प्रोक्तत्वात्, तथाहि—“सयवइसूरिपयकुलेसु वि दसाह सुअसूअगकुलाण व पगारसाहं पुत्तिआ सूअग चारसाह मयगकुलाण च वज्जणे तथाहि—“२१ ॥” एव तरुणप्रभसूरिकृतश्रीपद्मावययफयालाववोधे २ पुनरन्यग्रन्थीयगाथावालाववोधव्याख्यानोऽपि यथा—

“छक्कायदयावंतो वि, सज्जो कुणइ दुल्लह वोहिं । आदारे नीहारे, दुगछिए पिंढगहणे अ ॥ १ ॥” इत्यत्र दुगछिए पिंढगहणे अ सूतक मृतक रजकै वणकर प्रमृतिक जे छइ दुगछित निंदित कुल तिहा पिंढ असन-भान-खादिम-खादिम-रूप तणइ ग्रहणि हुनइ इति संबंध करिवर । ३ । ननु-क्काडपि मूलसूत्र-भाष्य-चूर्णि-चृत्यादौ अपि अक्षराणि सन्ति ? उच्यते-सन्तीति, श्रीसूत्रकृत्वज्ञसूत्रवृत्त्यो (१८० पत्रे), तथैव उक्तत्वात्, तथाहि-“सपसारी कयकिरिए, पसिणायतणणि अ । सागारिअ च पिंढ च, त विज्ज परिजाणिआ ॥ १६ ॥” व्याख्यालेशः-सागारिकः=शय्यातर, तस्य पिंढ=आहार, यदि वा सागारिकपिण्ड इति सूतकगृहपिण्ड जुगुप्सित वर्णापसदपिण्ड वा, वशब्दः समुच्चये । एतत्सर्वं विद्वान्=ज्ञपरिज्ञया परिज्ञाय प्रत्याख्यानपरिज्ञया च परिहरेदिति” ९ अध्ययने १६ गाथायाम् ॥ ४ ॥ पुनः श्रीआचाराङ्गे द्वितीयश्रुतरक्कन्धे प्रथमाध्ययने चतुर्थोद्देशके (३०५ पत्रे),

तथा हि-“भिक्षुखागा नामेगे एवमाहसु समाणा वा वसमाणा वा गामाणुगाम दूइजमाणे खुइए खल्लु अय गामे सनिरुद्धाए नो महालए से हता भयतारो वाहिरगणि गामाणि भिक्षुयारिआए वयह’ इति । वृत्त्येकदेशो यथा-‘वसमानाः’ मासकल्पविहारिण ते एवभूता, प्राघूर्णकान् समायातान् ग्रामानुग्रामं दूयमानान् गच्छत एव ऊचु-‘यथा खल्लकोज्य ग्रामः अल्पगृहभिक्षादो वा, तथा सनिरुद्ध-सूतकादिना, नो महान्’ इति पुनर्वचन आदरल्या-पनार्थ, अतिशयेन खल्लक इत्यर्थ, ततो हन्त ! इति आसन्नण, यूय भवन्तः=पूज्या वहिर्गामेषु भिक्षाचर्यार्थं व्रजत इत्येव व्रयात्” इति । ५ । पुनः श्रीनिशीथभाष्यचूर्णौ यथा “जे भिक्षू दुगछिअकुलेसु असणाइ-वत्याइ-वसहि-

दैर्घ्यसिकं रात्रिकं पाक्षिकं चातुर्मासिकं सांवत्सरिकं वेति । एषा कालस्तु उत्सर्गेण एव सकः, “अद्भ निबुद्धे धिवे, सुप्त कम्पति गीअरया । इयवयणपमाणेण, देवसि आवस्सए कालो ॥ १ ॥” रात्रिकस्य चैव आवस्सगस्स समए, निष्णामुह चयति आयरिआ । तह तं कुणति जह वस-पडिछेहाणतरं सुरो ॥ २ ॥” अपवावस्तु दैवसिक दिवसतृतीयप्रहरादवोक्क अर्धरात्रं यायत् । योगशाखवृक्षौ तु मच्याहादारभ्य अर्धरात्रं यावत् इत्युक्तं, रात्रिक अर्धरात्रादारभ्य मच्याह यावत् । सक च-
 “उग्घाढपोरिभिं जा, सइ अवस्सयस्सचुभीए । ववहाराभिप्पाया, भणति पुण जाव पुरिमहु ॥ २ ॥” पाक्षिक-
 चातुर्मासिकसावत्सरिकाणि तु पद्यान्तेषु च स्युः । १ । पुनरपि श्रीदेवेन्द्रसूरिविरचितश्रीश्राद्धदिनकृत्यवृक्षौ अपि अभाणि, तथाहि-“साधुवचनं उग्घाढा पोरिसी इत्यादि विस्त्रमकारण । १० ।” पुनरपि श्रीदेवेन्द्रसूरिकृतप्रत्याख्यान-
 भाष्येऽपि तथाहि-“साधुवयण उग्घाढा पोरिसी तणुसुच्छया समाहिति” इत्यादि २५ गाथायाम् । ११ ।

॥ इति उग्घाढा पोरिसी भणनाधिकारः ॥ २० ॥

ननु-श्रीखरतरगच्छे पुत्राविजन्मनि तन्मरणे च जातमृतकं सूतक गण्यते, तत्राऽपि पुत्रस्य एकादशदिनानि पुत्र्याश्च द्वादशदिनानि यावत् तद्वद्दं खरतरसाधवो भिक्षां न गृह्णन्ति, तपागच्छादिगच्छेषु तु केषुचित् न सूतकशङ्काशङ्कः, तत्र मूलतः काऽपि शास्त्रे सूतकपृथक्वर्जनं समुपदिष्टं वर्तते न वा ? चक्ष्यते-श्रीजिनपतिसूरिभिः निजसामाचार्या प्रोक्तत्वात्, तथाहि-“सधवइसूरिपयकुलेसु वि दसाह सुअसूअगकुलाण च एगारसाह पुत्तिआ सूअग वारसाह मयगकुलाण च चज्जणे ॥ २१ ॥” एव तस्म्यग्रभसूरिकृतथीपदावश्यकवालावबोधे २ पुनरन्यग्रन्थीयगाथावालावबोधव्याख्यानोऽपि यथा-

“छक्कायदयावतो वि, सजओ कुणइ दुल्लह बोहिं । आहारे नीक्षरे, दुगछिए पिंढगहणे अ ॥ १ ॥” इत्यत्र दुगछिए पिंढगहणे अ सूतक मृतक रजक घणकर प्रभृतिक जे छइ दुगछित निर्दित कुल तिहा पिंढ असन-पान-स्वादिम-स्वादिम-रूप तणइ ग्रहणि हुनइ इति संबंध करिवच । ३ । ननु-काऽपि मूलसूत्र भाष्ये-चूर्णि-वृत्त्यादौ अपि अक्षराणि सन्ति ? उच्यते-सन्तीति, श्रीसूत्रकृतद्वन्द्वसूत्रवृत्त्योः (१८० पत्रे), तथैव उक्तत्वात्, तथाहि-“सपसारी कयकिरिए, पसिणायतणाणि अ । सागारिअ च पिंढ च, त विज्ज परिज्जणिआ ॥ १६ ॥” व्याख्यालेश-सागारिकः=शय्यातर, तस्य पिंढ=आहार, यदि वा सागारिकपिंढ इति सूतकगृहपिंढ जुगुप्सित घर्णापसदपिंढं वा, चशब्द समुच्चये । एतत्सर्वं विद्वान्=ज्ञपरिज्ञया परिज्ञाय प्रत्याख्यानपरिज्ञया च परिहरेदिति” ९ अध्यायने १६ गाथायाम् ॥ ४ ॥ पुनः श्रीआचाराङ्गे द्वितीयश्रुतस्कन्धे प्रथमाध्ययने चतुर्थोद्देशके (३०५ पत्रे),

तथा हि-“भिक्षागा नामेगे एवमाहसु समाणा वा वसमाणा वा गामाणुगाम दूइजमाणे खुट्ठाए खलु अय गामे सनिरुद्धाए नो मझालए से हवा भयतारो वाहिरगणि गामाणि भिक्षुस्वयरिआए वयह’ इति । वृत्त्येकदेशो यथा-‘वसमाना’ मासकल्पविहारिण’ ते एवंभूताः, प्राधूर्णकान् समायातान् ग्रामानुग्रामं दूयमानान् गच्छत एव क्तुः-‘यथा शुल्लकोऽय ग्रामः अल्पगृहभिक्षादो वा, तथा सनिरुद्धः-सूतकादिना, नो महान्’ इति पुनर्वचन आदरल्या-पनार्थ, अतिशयेन शुल्लक इत्यर्थ, ततो हन्त ! इति आमन्त्रण, यूय भवन्त=पूज्याः वहिर्ग्रामेषु भिक्षाचर्यार्थं व्रजत इत्येव ब्रूयात्” इति । ५ । पुनः श्रीनिशीथभाष्यचूर्णो यथा “जे भिक्षू दुगछिअकुलेसु असणाइ-चरयाइ-चसहि-

सगुणाय वा करेइ” इत्यादि षटलहुअ तेसिं एत्तो मे दोसरुव षटविहा गाहा इत्तरिअत्ति सूअगगाहा निज्जूटा जे ठप्पा-
कया सिलागा पठिअत्ति, आवकहिआ जे जत्य वीसए ज्वादि जुगिआ जहा दक्खिणापहे लोहगार कलाठा लाइसु,
नठ-यरुहचम्मकारादि एए आवकहिआ ६।” पुन श्रीनिशीयचूर्णो “जे भिक्खू ठवणा कुलाइ” इत्यादि ठवणा
गाहा, समासो संखेवे, लोइअ दुविहा इत्तिआ १ आवकहिआ २ इमे इत्तिरिआ सूअगगाहा कालानहीए जे ठप्पाकया ते
निम्बदा जेचि कुला जत्य विसए जुगिआ अमोज्या इत्यर्थः। कम्मेण वा सिप्पेण वा जाइए वा कम्मे एहा वि आसायिका
मोरपोसगा सिप्पेहिद्धा एहाविआ तेरिमापत्करा निहेवा जातीए पाणा दुवा मोरुत्तिआय, खल्लुदन्दो अवधारणे, ते
वेय अन्नतय जुगिआ जहा सिंभूए निहेवणा इत्यादि। ७। पुनरेवमेव श्रीनिशीयपोहदोदेशकभाष्यचूर्णेणु अपि तथाहि-

“दुविहा दुगळिआ खल्लु, इत्तरिआ हुंति आवकहिआ य। एएसिं नाणत्त, बुद्धामि आणुपुपीए ॥ १ ॥ सूअगम-
वसही विप्परिणामो तहेव कुञ्चिया। तेसिं पि होइ सका, सबे एआरिसा मझे ॥ ३ ॥” इति भाष्यम्। अत्र चूर्णिव्याख्या-
सूअगगाहा कालावहीए जे वप्पाकया ते निज्जूटा, भक्कपानग्रहणादौ निषिद्धा १ जे कुला जत्य विसए जुगिआ दुग-
ळिआ अमोज्या इत्यर्थः, कम्मेण १ सिप्पेण वा २ जाइए वा ३, कम्मे न्हावियाइणो १ सिप्पे वि ठार न्हावियाइणो २ हि
द्वान्हाविया तेरिमाजाइए पाणाइणो ३, पुनरपि श्रीवशवैकालिकसूत्रे पञ्चमाध्ययने श्रीहरिभद्रसूरिकृताया तद्दृष्टौ च
(१६६ पन्ने) सूतकादिकुले प्रवेशस्य वर्षनीयत्वेन उक्तत्वात्, तथाहि-

‘पण्डितकुल न पविसे, मामग परिषज्जए । अविपत्तकुल न पविसे, पिअस पविसे कुल ॥ १७ ॥ व्याख्या-प्रतिकुल
कुल द्विविधम्-इत्वरं यावत्कथिक च, इत्वर सूतकपुं, यावत्कथिक अभोज्यं, एतस प्रविशेत् शासनलघुत्यप्रसंगात् ।
अत्राड्ये प्रशमरतिसूत्रवृत्तौ अपि (४० पत्रे), तथा-

“लोक सत्वाचारः, सर्वेषां ब्रह्मचारिणा यस्मात् । तस्माद्भोक्तविरुद्ध, धर्मविरुद्ध च सत्याज्यम् ॥ १३१ ॥ व्याख्या-
लोको अनपदः, सल्लुशब्दो अवधारणे, लोक एव आधारः सर्वेषां ब्रह्मचारिणा, यस्मात् ब्रह्म-सयम सप्तदशमेदः, तद्यो-
गात् सयमिनः तेषां सर्वेषामिति गच्छवासिना गच्छनिर्गताना च, तस्मात् लोके पक्षिरुद्ध जात-मृतक-सूतक समूह-

निराकृतादिपृष्ठेषु मिश्रादिग्रहणं अभोज्येषु च परिहार्यं, तथा षाड्ये-
“जे जहि दुगुंछिआ सल्ल, पवाणवसहिभत्तपाणेसु । जिणवयणे पण्डितुद्धा, वज्जेअया पयत्तेण ॥ १ ॥” यच्च लोके-
कदेशे विरुद्ध मद्य-मांस-लशुन-बीजानन्तकायादि धर्मसाधनविरुद्ध अनेकं तदपि परिहार्यमिति ॥ १३१ ॥ इतश्च लोके-
कवार्तान्वेषण श्रेयोहेतुः इति दर्शयति । ननु-दशदिनादिमान अपि कुत्रापि प्रोक्तमस्ति ? उच्यते-श्रीव्यवहारभाष्यवृत्तौ
श्रीमल्लयगिरिसूरिभिः दशदिनमान वक्तुं अस्ति, तथाहि-“जातसूतक नाम जन्मानन्तरं दशाऽहानि यावत्, मृतकसूतक
मृतानन्तरं दश दिवसान् यावत् । १ । पुनरपि व्यवहारभाष्यवृत्तौ प्रथमोद्देशके; तथाहि-“लौकिक द्विधा, इत्वर यावत्-
यिकं च, तत्र इत्वर मृतकसूतकादि, तथाहि-लोकैः सूतकादि दश दिवसान् यावत् वर्ज्यते इति, यावत्कथिक वरुह-छिम्प-
क-चर्मकार-कुम्भादि एते हि यावज्जीव शिष्टैः संभोगादिना वर्ज्यन्ते इति । २ । पुनः निशीथचूर्णौ परिहारनिक्षेपाधिकारे

“लोइओ वुविहो इत्तरिओ आवकहिओ अ, इत्तरिओ सूयगाविसु दसादिदिवसपरिवज्जण, आवकहिओ जहा नट्ट-वरुह-
 छिपग-घम्मर उवा य, लोउत्तरिओ सेज्जावाण-अभिगमसङ्गादि आवकहिओ रायपिहो इति ३ । पद्मपुराणेऽपि सूक्तम्-
 “मृते स्वजनमात्रेऽपि, सूतक जायते किल । अस्मगते विवानाये, भोजनं क्रियते कथम् ? ॥ १ ॥” तथा लौकिकसूत-
 कमपि एवं, तथाहि-“सूतक वृद्धिहानिम्यां, दिनानि त्रीणि द्वादश । प्रसूतिस्थानमासैक, वासरा पञ्च गोत्रिणाम् ॥ १ ॥
 प्रसूतिं च मृते धाले, देशान्तरमृते रणे । सन्ताने मरण चैव, दिनैक सूतक मतम् ॥ २ ॥ यद्दिने सूतके जाते, गते
 द्वादशके दिने । विनाभिपकपूजायां, पात्रदानेन शुद्ध्यति ॥ ३ ॥ पञ्चहा सूतक क्षेत्रे, शूद्रे पक्षैकसूतकम् । दशहा ब्राह्मणे
 कल्पयेत् ॥ ५ ॥ अम्बी-वेटिका-महिषी-गोप्रसूतिर्गृहाङ्गणे । सूतक दिनमेक स्यात्, गृहवाह्ये न सूतकम् ॥ ६ ॥ दासी
 दासस्तथा कन्या, जायते वियते यदि । त्रिरात्र सूतक ज्ञेय, गृहमध्येऽतिदूषितम् ॥ ७ ॥ यदि गर्भविपत्तिः स्यात्, श्रवणे
 याऽपि योपिताम् । यावन्मास स्थितो गर्भ-स्त्रावद्दिनानि सूतकम् ॥ ८ ॥ महिषीपक्षकं क्षीर, गोक्षीर च दिना दश ।
 अष्टक च अजाक्षीर, पञ्चात् क्षीरं प्रवर्षकम् ॥ ९ ॥ इत्यादिस्वशासनपरशासनसम्मत्या समर्थितं सूतकवर्जनम् ॥ २१ ॥
 ॥ इति जातमृतकसूतकपिण्डनिषेधाधिकारः ॥ २१ ॥

ननु-खरतरगच्छीयाः आद्याः प्रतिक्रमणसूत्रान्ते सन्तिष्ठन्त “तस्स धम्मस्स केवल्लिपल्लत्तस्से ति” वाक्यं न कथयन्ति,
 वाचा अनुत्तरन्तो मनस्येव तदर्थं ध्यायन्तीति, अत्र काऽपि ग्रन्थसम्मतिरस्ति ? उच्यते—अस्तीति, श्रीजिनपतिसूरिभि

सामाचार्यां स्पष्ट उक्तत्वात् । तथाहि—“सावया पढिक्कमणसुत्तवे तस्स धम्मस्स केवलपन्नत्तसेति न भणति”, इति ॥ १ ॥ पुनरपि श्रीतरुणप्रभसूरिकृतपद्मावश्यकवालावबोधेऽपि, तथाहि—“तस्स धम्मस्स केवलपन्नत्तस्स” इत्थं पद श्रावक प्रति-
क्रमणमिति आम्नायतणा अभावइ तवो केइएक पढइ नही, केइएक पुणि पढइ, तथापि हि “अब्भुट्ठिओमि आराहणाए
विरओमि । वेराहणाए” ए पद जुगलु तिहाजि सचवियु छइ, तिण कारणि मतिवर्तमानु जाणिबु (१५२ पत्रे) ॥ २ ॥ एव
श्रीचन्द्रसूरिकृतप्रतिक्रमणवृत्तौ अपि तथैव उक्तम्, तथाहि—“तस्स धम्मस्स केवलपन्नत्तस्स” इत्यादि द्वादशाक्षरी वाचा
अनुध्वरन् श्राद्ध वृत्तिष्ठतीति ॥ ३ ॥ एव श्रीजिनप्रभसूरिकृतविचित्रपायामपि “तस्स धम्मस्स केवलपन्नत्तसेति” वाक्य
न लिखितमस्ति, तथाहि—तत्पाठः—“तवो पुत्तीए कट्ठासण पाचछण वा पढिलेहिअ, वाम जाणु दिट्ठा दाहिण च उहुं
काच करजुअगहिअपुत्ती सम्म पढिक्कमणसुत्त भणइ, तवो दधभावुट्ठिओ अब्भुट्ठिओमि इच्चाइ दग्गं पठित्ता वदण
दाव”, इत्यादि ॥ ४ ॥ २२ ॥

॥ इति तस्स धम्मस्स केवलपन्नत्तस्स कथननिषेधाधिकार ॥ २२ ॥

ननु—आत्मना गच्छे श्रावणस्य वृद्धौ द्वितीयश्रावणद्वितीयपक्षे, भाद्रपदवृद्धौ प्रथमभाद्रपदद्वितीयपक्षे श्रीपर्युपणा-
पर्वकरणात् आपाढचातुर्मासकात् पञ्चाशता दिनैरेव यत्पर्युपणापर्वं क्रियते, तत्कुत्र तदक्षराणि सन्ति ? सच्यते—श्रीजिन-
पतिसूरिभिः निजसामाचार्या ११ तथैव उक्तत्वात्, तथाहि—“सावणे भद्वए वा अहिगमासे चउम्मासाओ पण्णासइमे
दिणे पज्जोसवणा कायद्या न असीइमे” इति ॥ ११ ॥ ननु—यैः आपाढचातुर्मासकात् अशीत्या दिनैः श्रीपर्युपणापर्वं विधी

फारयेदिति । पुनः श्रीपर्युषणाकन्यटिप्पणकेऽपि उक्त “नो से कप्यइ त रयणिं ति” भाद्रपदशुक्लपञ्चमी अतिक्रमिषु
 इत्यादि, एव सर्वत्र पर्युषणाकर्तव्यस्य भाद्रपदशुक्लपञ्चम्यामेव प्रोक्तत्वात्, न काऽपि श्रावणे तत्कर्तव्यता हृदयते इति
 यच्छब्द, कथं ? इत्याह-मूलपक्षे आपादवृद्धौ “नो तं रयणिं उवायणावित्ताप ति” सामान्यसूत्रापेक्षया “अभिवह्निभि
 धीसेति” विशेषसूत्रस्य यलीयस्त्वात्, श्रावणेऽपि पर्युषणासत्कसर्वकर्तव्यकरणात्, ततोऽस्माकं लौकिकटिप्पणकानुसारेण
 श्रावणवृद्धौ आपादवृद्धौ इव श्रावणेऽपि पर्युषणापर्वकुर्वता सिद्धान्तपक्षिकरणात् को दोषः ? पुनरपि कार्तिकचातुर्मास-
 काधिकारे तु चन्द्रसवस्तरापेक्षया पर्युषणातो दिनैः सप्तत्या एव तस्य जैनान्नायेन अवर्धितवर्षेऽपि सप्तत्या दिनैः तस्य
 समवः पौषादयो एव वृद्धेः, लौकिकटिप्पणकानुसारेण तु भाद्रपदाश्वयुजवृद्धौ दिनशतसमवः स्यात्, दीपमालिकाऽनन्त-
 रमेव चतुर्मासकसमयात्, शैलकक्षाते कार्तिकपूर्णिमाया चतुर्मासकप्रतिक्रमणस्य उक्तत्वादिति, न च असक्रान्तिमासोऽधि-
 कमासः स्फुटं स्यादिति भास्कराचार्योक्तत्वात्, असक्रान्तिमासे कथं पर्युषणा ? इति वाच्य, तस्मिन् लग्नकार्यस्य एव निषि-
 द्धत्वात्, दीक्षा-स्थापना-प्रतिष्ठावलक्षणं नाऽन्यत् धर्मकर्म, यत् उक्त नारचन्द्रीयद्वितीयप्रकरणे (१४५ पत्रे), तथाहि-
 “रविश्वेव्रगते जीवे, जीवश्वेव्रगते रवौ । दीक्षामुपस्थापना चाऽपि, प्रतिष्ठा च न कारयेत् ॥ ४५ ॥ वपशुद्धिः-हरि-
 शयनेऽधिकमासे, गुरुशुक्लास्ते न लग्नमन्त्रेभ्यः, लग्नेशांशाधिपयोर्नीचाऽस्तमने च न शुभ स्यात् ॥ ४६ ॥” ततो असक्रान्ति-
 मासे पर्युषणाकरणप्रतिषेधो न घटते, इत्यल विस्तरेण ॥ तत इदं स्थित श्रावणवृद्धौ द्वितीयश्रावणशुक्लचतुर्थ्यां, भाद्रपद

बृद्धौ प्रथममाद्रपदशृङ्खलुचतुर्थ्यां पर्युपणापर्यं कर्तव्यं न अशीत्या दिनैः, इदं च स्थलं बहुगम्भीरार्थं, मया तु पूर्वगीतार्थप्रतिपादितसिद्धान्तान्ताक्षरयुक्त्यनुसारेण लिखितं अस्ति, न स्वगृहकल्पितं, पुनर्यथाऽस्ति तथा बहुश्रुता विदन्ति ॥ २३ ॥

॥ इति श्रावणमाद्रपदयोः बृद्धौ ५० पञ्चाशद्दिनैः पर्युपणा कार्यो इत्यधिकारः ॥ २३ ॥

ननु-श्रीखरतरंगच्छे कदाचित् कुत्रचित् कल्पसूत्र गीतार्थो नव वाचनानि वाचयन्ति, कदापि क्वाऽपि एकादशवाचनाभिः, कदापि कुत्राऽपि त्रयोदशवाचनाभिः वाचयन्ति, तपागच्छीयादिगीतार्थास्तु नवभिरेव वाचनाभि नाऽधिकन्यूनभिः, तत्र किमपि नियामकं वर्तते न वा? उच्यते-सत्यं, भोः! पूर्वो मूलविधिः कल्पसूत्रश्रवणस्य श्रूयता, तथाहि-"तदा गिह्-त्याणं अक्षतिस्थित्येवाण गिह्तीयेण अक्षतिस्थीणीण उत्सेणाण संजईण च अगओ पज्जोसवणाकप्पो न कट्ठिअओ, सम्मी-सवाससकाइदोसप्पसगाओ, पज्जोसवणाकप्पो दिवसओ कट्ठिउ न चेव कप्पइ, जत्थ वि खेत्त पटुच्च कट्ठिज्जइ, जहा दिवस-ओ, आणदपुरे मूलवेइयहरे सवजणसमक्ख कट्ठिज्जइ, तत्थ वि साहू नो कट्ठइ, पासत्थो कट्ठइ, त साहू सुणिज्जा न दोसो, आणदपुर नाम सपइ वट्ठनगर महाठाण भण्णइ, पासत्थाण कट्ठगस्त असइ दंढणेण वा अन्मत्थिओ सट्ठेहि वा साहू ताहे दिवसओ सभाए सय कट्ठइ, पज्जोसवणाकप्पे य कट्ठणे इमा सामायारी । अप्पणो उवत्सए पादोसिए आवत्सए कए काल धेसु काले सुद्धे वा असुद्धे वा पट्ठविच्चा कट्ठिज्जइ एगो कट्ठइ सेसा उद्धट्ठिआ सुणति, एव चउसु वि राईसु पज्जोसवणा-राईए पुण कट्ठिए सबे (साहवो) साहू कप्पसमप्पावणिअ काउत्सग्ग (करेति) करिता पज्जोसवणाकप्पत्स समप्पावणिअ करेसि काउत्सग्ग ज खट्ठिअ ज विराहिअ ज न पट्ठिपूरिअ तत्स उत्तरीकरणेण जाव वोसिरामिच्चि सबो दंढओ कट्ठिअओ

जाय घोसरामिसि लोगस्स उज्जोअगर विसिऊण उस्सारिस्सा पुणो लोगस्स उज्जोअगर कहिस्सा सवे साहुणो निसीअति,
 जेण कहिओ सो ताहे कालस्स पडिक्कमइ, तावे वरिसाकाल ठवणा ठविज्जइ, एसो विधि भणियो जइ उ कहिज्जते गिरहया
 अणतितिया उसण्णा च आगच्छिज्जा तो वि ण विज्जा इत्यादि” इति श्रीनिशीयचूर्णो दशमोद्देशके, इत्यमेव श्रीदगाश्रुत
 स्कन्धचूर्णो अपि, एवमेव श्रीसन्देशविषयविधौषधिविधानेऽपि, एतद्ग्रन्थानुसारेण पूर्वं पञ्चरात्रं प्रतिक्रमणानन्तरं पादिकस्-
 त्रपाठयत् साधूना कल्पसूत्रश्रवणं उपलभ्यते, परं अयं विधिः व्यवस्थिज्जः । सांप्रतं तु श्रीवीरनिर्घृतः नवसु वर्षशतेषु अशी-
 त्यपिकेषु गतेषु आनन्दपुरे पुत्रमरणार्चघृवसेननृपसन्तोषनिमित्तं सभासमक्ष कृत्यो वाचयितुं प्रारब्धः, यदुक्तं श्रीकल्प
 सूत्रावधौ, तथाहि—केचित्तु इदं आहुः यत् “इत्यत्कालतिक्रमे घृवसेननृपस्य पुत्रमरणार्त्तस्य समाधये आनन्दपुरे सभायां
 अयं ग्रन्थो वाचयितुं प्रारब्ध इति” अन्यत्र तु सर्वसम्मतचिरन्तनग्रन्थेषु कुत्रापि वाचनानियमो न कृतः, पूर्वसूरिभि-
 र्प्रत्युत निशीयचूर्णो प्रोक्तमस्ति “ये नववाचनाभिः कल्पं वाचयन्ति ते पार्वस्या इति” अत एव ऐदयुगीना—गीतार्या-
 प्रतिगच्छ स्वपरम्परया ययारुचि वाचना विदधानाः सन्ति, न च वाच्यं यय मूलविध्यनुसारेण पञ्च दिनानि कल्प वाच-
 यन्तो नववाचनानियमः कुत्रापि स्मः, कथं तद्विधिलेशस्याऽपि अभावात्, कथं तदनुसारिता ? कथं इत्याह—मूलविधौ
 रात्रौ पार्वस्यपार्वश्रवणं, सांप्रतं तु दिवसे, पूर्वं तु गृहस्थादीनां असमक्षं, संप्रति तु तत्समक्षं, पूर्वं तु एकवारं, अधुना तु
 दिवसमग्नयेऽपि वारद्वयं वाचनं, अथ ये नववाचनातो अधिकवाचनावाचने जिनाशाखाद्यान्व यदन्ति तेषामपि इदं अज्ञा-
 नविजृम्भितं, यतोऽत्र सूत्रोक्तविधिविपरीतत्वेन गीतार्याचरणतो गच्छपरम्परा वर्तते । पुनः श्रीहीरयिजयसूरिप्रसादीकृत-

प्रश्नोत्तरसमुच्चये (१२ पत्रे) तच्छिष्य प० कीर्तिविजयगणिसमुच्चिते ग्रन्थे प० वेल्लभ्रयिगणिकृतप्रश्नाधिकारे प्रथमप्रश्नेऽपि प्रोक्तं, तथाहि—“नवक्षणैः कल्पसूत्रं वाच्यते, कैश्चिदधिकैरपि वाच्यते, तदक्षराणि क्व सन्ति ? इति, तत्रोत्तरम्—कल्पसूत्रं नवक्षणैः वाच्यते परम्परातः १ अन्तर्वाच्यमध्ये नवक्षणविधानाक्षरसम्भावाच्चेति २ अत्राऽपि नववाचनावाचने गच्छ-परम्परा एव, प्रत्युत्तरिता न तदक्षराणि दर्शितानि, अन्तर्वाच्यतु तत्कृत आधुनिकं च, तत इदं रहस्य आगतम्—भूलपक्षः कोऽपि नाऽस्ति क्वाऽपि, पश्चात् येषां नववाचनानां गच्छपरम्परा ते नववाचनाभिः वाचयन्तु, अथ च येषां गच्छे नववाचिकवाचनानां परम्परा ते तदेकादशक तत्रयोदशक वा कुर्वन्तु, न कस्याऽपि निन्दा कार्या धर्मार्थिभिः गच्छपरम्पराया व्यवस्थायाश्च स्वरुच्यनुयायित्वात् ॥ २४ ॥

॥ इति कल्पसूत्रवाचने नववाचनानियमाभावविचारः ॥ २४ ॥

ननु—“करेमि भते ! पोसहं आहारपोसह देसओ सबओ च” इत्यादिपाठसम्भावात् पौषधो देशतः सर्वतश्च सर्वत्र प्रतिपादितः, ततो यथा देशतः पौषधोच्चारे श्रावका पानीयं पिबन्ति तथा एकाशनादिकरणेन भोजनमपि कथं न कुर्वन्तु ! देशत इति पाठस्य अत्राऽपि भङ्गाभावात्, उच्यते—सत्यं, पर उपधानं विना पौषधे त्रिधाहारप्रत्याख्यानस्य चतुर्धाहारप्रत्याख्यानस्य वा उपवासस्य एव घटमानत्वात् पौषधोपवासरूपशब्दव्याख्यानस्याऽपि श्रुतत्त्वार्यभाष्यवृत्तौ (१२ पत्रे) तथैव उक्तत्वाच्च, तथाहि—

पौषधोपवासो नाम इत्यादिना पौषधस्वरूप निरूपयति, स्वध्या पौषधशब्दः पर्वसु वर्तते, पर्वाणि च अष्टम्यादि-

तिथयः पूरणात् पूर्वं धर्मोपचयहेतुत्वात्, तत्र=पौषधे पर्वणि उपवासः पौषधोपवासः त्रिविधस्य चतुर्विधस्य वाऽऽहारस्य छेदः इत्यादि, एवमेव श्रीसमवायाङ्गसूत्रद्वयौ श्रीअभयवदेवसूरिभिः न्याख्यानात् (१९ पत्रे), तथाहि—“पौषध पर्व-
दिन अष्टम्यादि- तत्रोपवासोऽभक्त्यर्थः पौषधोपवास इति इयं व्युत्पत्तिरेव, प्रवृत्तिस्तु अस्य शब्दस्य आहोरात्रीरसत्का-
रग्रन्थार्थन्यापारपरिवर्जनेषु इति ध्येयमिति” । ननु-तर्हि श्रीजिनवल्लभसूरिभिः श्रीपौषधविधिप्रकरणे (३५ पत्रे) कथं
पौषधमध्ये भोजनं प्रतिपादितम् ? तथाहि—

“जो पुण आहारपोसही देसओ सो पुण्णे पच्चक्खण्णे तीरिए अ खमासमणहुणेण मुहपत्तिं पडिलेहिअ खमासमणेण
यदिअ भणइ-इच्छाकरेण सविसह पारावह पोरिसी पुरिमहु चचविहाहार एगासण निवीय आयविल वा कय, जा का-
यि वेला तीए पारावेमि, तओ सक्कथएण चेइए वंदिए सज्जाय सोलस वीस वा सिलोगे काउ जहासभवममितिहिस्-
विभाग दाउं मुह हत्यपाए पडिलेहिअ नवकारपुवमरसबुडो मुजइ”, इति । अत्रोचर-यद्यपि अत्र पौषधमध्ये भोजनं
नृक, पर एतदुपधान आश्रित्य अभ्यधायि, येषां पुनः गच्छे पौषधमध्ये भोजनं अनुज्ञातं तेषां अपि अपवादतः एव न
उत्सर्गतः । तथा चोक्तं तपागच्छीयसोमसुन्दरसूरिशिष्यहेमहसगणिकृतपढावश्यकवालावबोधेऽपि, तथाहि—

“तृतीयशिक्षात्रत पौषधोपवास, स च पर्वतिथिषु अहोरात्र यावत् चतुर्विधाहारपरित्यागेन, तथा न शक्नोति चेत्
तदा त्रिविधाहारपरित्यागेन, एवमपि अशक्तौ अपवादतः आचाम्ब्यादि समुच्चार्य भोजनं क्रियते इत्यादि” न च अपवाद-
पदं उत्सर्गपदे क्षेत्रव्य, तस्य पदमङ्गला भिक्षत्वेन अभिधानात्, उपधानविधारस्तु अयम्-उपधानानि श्रीमहानिशीथसूत्रे

सामान्यतया प्रोक्तानि, पर यद्यपि तत्र उपधानतपसि पौषघ्नत न चक, तथापि समस्तगच्छीयगीतार्थसम्मततया सर्वेषु अपि धर्मगच्छेषु नियत यथा स्वस्वोपधानादिप्रमाणतया तत्र स्वस्वतपोयोगविधिप्रकरणेषु गीतार्थः निबद्ध दृश्यते, तै कार्यमाणा च उपासकैः उपलभ्यते । तत्र श्रीअभयदेवसूरिशिष्यपरमानन्दकृतयोगविधिग्रन्थे चतुश्चत्वारिंशदधिकद्वादश-
शतवर्षे १२४४ लिखिते यथा “पौषघ्नहणपुरस्तर उपधानतपो विधेयमिति अत उपधानविधिः उच्यते इति १” पुनः श्रीचन्द्रगच्छीय-श्रीअजितदेवसूरिकृतयोगविधौ त्रिसप्तत्यधिकद्वादशशतवर्षे १२७३ कृते यथा “श्रावकश्राविकाणा तु एकस्मिन् उपधाने अव्यूढेऽपि गुर्वाज्ञया अनुज्ञानन्दी विधीयमाना दृश्यते, पर एतैः अहोरात्रपौषघ्नदिनानि पञ्चादपि शीघ्र सविशेष पूरणीयानि २” पुनरपि-तपागच्छीय-श्रीरत्नशेखरसूरिकृते श्रीआचारप्रदीपे (१९ पत्रे), यथा-

पौषघ्नहणक्रिया तु यद्यपि श्रीमहानिशीये साक्षात् नोक्ता, तथाऽपि यथा साधो योगेषु अतिशायि क्रियावत्त्व सर्वप्रतीत तथा श्राद्धाना अपि उपधानेषु विलोक्यते ३” पुनरपि श्रीस्वतरगच्छाधिपति-श्रीजिनपतिसूरिकृतद्वादशकुलकधृति -
वहगच्छीयजीर्णसामौचारी-श्रीजिनप्रभसूरिकृतविधिप्रैपा-श्रीमानदेवसूरिकृतकुलकप्रमुखग्रन्था विलोकनीयाः ॥

ननु-श्रीविधिप्रपाया “मुहपत्तिं पक्षिरेहिम वदिम भणइ भगवन् ! भातपाणी पारावेह, उवहाणवाही भणइ-नयकार-
सहिअ षवविहाहार, इअरो भणइ-पोरिसिं पुरिमहुं वा तिविहाहार चवविहाहार वा एगासण निधिइअ आयविल वा जा
काइ वेलातीए भत्तपाण पारावेमि ति”, श्रीजिनप्रभसूरिभिः ‘उवहाणवाही भणइ इअरो भणइ’ इति मेदद्वयोक्त्या पौषघ-
मभ्ये उपधान विनाऽपि कथं भोजन अनुज्ञातम्? उच्यते-तत्परमार्थ लघुस्वरतरगच्छीया श्रीजिनप्रभसूरय एव जानन्ति,

सुरे हि श्रीऋषभदेवशिष्यत्व न व्यभिचरति शिक्षापत्वे वृक्षत्ववत् । तथा तपागच्छीयग्रन्थेऽपि सुरेप्रतिष्ठा एव स्थाने स्थाने दृश्यते, यदुक्त-तपाश्रीसोमसुन्दरसूरि-तच्छिष्यमहोपाध्याय-श्रीचारित्रगणितद्विनेय-५० सोमधर्मगणिविरचिताया उपदेशसप्तिकाया द्वितीयाधिकारे अष्टमोपदेशे (३८ पत्रे), तथाहि-“निर्मापित पासिलसङ्केत, श्रद्धावता श्राद्धवरेण चेत्यम् । आरासणे श्रीगुरुदेवसूरि-प्रतिष्ठितं तीर्थमभूत् क्रमेण ॥ १ ॥” पुनः अत्रैव सम्बन्धप्रान्ते (४० पत्रे)—

“गोगाकस्य सुतेन मन्दिरमिव श्रीनेमिनाथप्रभो-स्तुङ्गपासिलसञ्ज्ञितेन सुधिया श्रद्धावता मञ्जिणा । शिष्यैः श्रीमुनिचन्द्र-सूरिसुगुरोर्निर्ग्रन्थघूढामणे-र्षादीन्द्रैः प्रमुदेवसूरिगुरुभिर्नेमैः प्रतिष्ठा कृता ॥ १ ॥” एतदक्षरानुसारेण सूरि एव प्रतिष्ठाकृत-समाव्यते, पुनः यथार्थता यथार्थवेदिगम्या इति ॥ २६ ॥

॥ इति सुरैः प्रतिष्ठाधिकारः ॥ २६ ॥

ननु-आत्मना गच्छे चतुर्वशीहानौ चतुर्वशीकृत्य पौषवग्रहणपाक्षिकातिचारालोचनादिक पूर्णिमाया क्रियते, अन्यगच्छे तु केपुञ्चित् त्रयोदश्यां विधीयते तत्कथं ? सच्यते-पूर्णमायाः पूर्वतिथित्वेन मूलपक्षे सिद्धान्ते प्रत्याख्यातत्वात् पूर्णिमायां एव तत्सङ्गतिं अङ्गतिः, अपि च पूर्वभूतां पूर्णिमा अमावास्या वा विहाय अर्धभूताया त्रयोदश्या कथं पाक्षिकं कृत्य क्रियेत ?, को नाम विज्ञमन्यो निष्कटवर्तिनीबृहत्पवाहा गङ्गा तीर्थभूता विहाय अतीर्थभूते कूपे स्नान समाचरेत् ? , पुनः त्रयोदश्या तिथ्या तत्करणे तु आगमाचरणयोः द्वयोः मन्ये एकस्याऽपि पक्षस्य अनाराधितत्व स्यात् । यदुक्त श्रीजि-नप्रमसूरिभि विधिप्रपाया, तथाहि-

“नवरं चारम्भासि ए तद् चतुर्दशीहासे पुणिमा जुज्जइ, तेरसीगहणे आगमआयरणाण अन्नतरपि न आराहिअ होजा” इति, ननु-एतदर्थसंवादिका जीर्णग्रन्थे सम्मतिः अपि अस्ति ? उच्यते—अस्त्येव, कथं ? इत्याह—श्रीहरिमद्रसूरिभिः स्वकृतत्त्वविचारसारग्रन्थे तथैव उक्तत्वात्, तथाहि—“भवइ जहिं तिहिह्याणी, पुढतिही विद्धिआ य सा किरइ । पक्खी न तेरसीए, कुआ सा पुणिमासीए ॥ १ ॥ इति”, एवमेव श्रीउमास्वातिवाचका अपि स्वकृताया आचारवल्लभाया प्रोचुः, तथाहि—“तिहिपहणे पुढतिही, कायबा जुत्ताधम्मकज्जेसु । चाउइसी विलोवे, पुणिमिअ पक्खिपडिक्कमण ॥ १ ॥” इति, इत्यमेव श्रीज्योतिष्करण्डेऽपि अकथि, तथाहि—“छट्ठिसहिआ न अट्टमि, तेरसिसहित न पक्खिअ होइ । पडिवयसहिअ न कया वि, इअ मणिअ बीअरगेहि ॥ १ ॥” ? इति, ननु—यथा चतुर्दशीहानौ अग्रिमतिथिपूर्णिमाया अमावास्या वा पाक्षिक कर्तव्यं क्रियते, तथा अष्टमीहानौ नवमीतिथौ अष्टमी कर्तव्यं क्रियता, परं सप्तम्या कथं क्रियते ? उच्यते—सत्यं, भो यौक्तिक ! श्रूयतां, पूर्णिमायास्तु पूर्वतिथित्वेन तत्र पाक्षिककृत्य घटा आदीकते, परं नवमी तु अपूर्वतिथिः, ततो नवमीतिथेः अपूर्वतिथित्वेन सप्तम्या साम्येऽपि अष्टमीसत्कर्मोपबहुलत्वेन घटं सप्तम्या एव अष्टमीकृत्य, यदुक्तं श्रीजिनप्रभसूरिभिः विधिप्रमाणग्रन्थे, तथाहि—

“जया य पक्खिआइपडतिही पढइ तथा पुढतिही चेव तन्मुत्तिवहुला पक्खिआणपूआइसु धिप्पइ, न उत्तरा तन्भोगगधस्स वि अमावाओ इति”, एतदर्थसंवादिका गाथा अपि च श्रीसूर्यप्रज्ञसौ श्रूयते । तथाहि—“पजुसणे चउमासे, पक्खिअपडडुमीसु कायबा । जाए उदए सूरु, ताओ तिहिओ न अमाओ ॥ १ ॥” इति, न च ‘क्षये पूर्वं तिथिः आद्या’ इति

सुरे हि श्रीऋषभदेवशिष्यत्वं न व्यभिचरति शिक्षपत्वं वृक्षत्ववत् । तथा तपागच्छीयग्रन्थेऽपि सुरप्रतिष्ठा एव स्याने स्याने दृश्यते, यदुक्त-तपाश्रीसोमसुन्दरसूरि-तच्छिष्यमहोपाध्याय-श्रीचारित्रगणितद्विनेय-५० सोमधर्मगणिविरचिताया सप्त-देशसप्ततिकायां द्वितीयाधिकारे अष्टमोपदेशे (३८ पत्रे), तथाहि-“निर्मापित पासिलसङ्गकेन, अद्वाचता श्राद्धवरेण चैत्यम् । आरासणे श्रीगुल्लेवसूरि-प्रतिष्ठितं तीर्यममूत् क्रमेण ॥ १ ॥” पुनः अत्रैव सम्बन्धग्रान्ते (४० पत्रे)—

“गोगाकस्य सुतेन मन्दिरमिदं श्रीनेमिनाथप्रभो-स्तुङ्गपासिलसंज्ञितेन सुधिया अद्वावता मन्त्रिणा । शिष्ये श्रीमुनिचन्द्र-सूरिसुगुरोर्निर्ग्रन्थचूडामणे-र्यादीन्द्रैः प्रमुदेवसूरिगुरुमिर्नेमैः प्रतिष्ठा कृता ॥ १ ॥” एतदक्षरानुसारेण सूरि एव प्रतिष्ठाकृत सभाव्यते, पुनः ययार्थता यथार्थवेदिगम्या इति ॥ २६ ॥

॥ इति सुरैः प्रतिष्ठाधिकारः ॥ २६ ॥

ननु-आत्मना गच्छे चतुर्वशीदानौ चतुर्वशीकृत्य पौषधग्रहणपाक्षिकातिचारालोचनादिक पूर्णिमाया क्रियते, अन्यगच्छेऽपि तु केषुचित् त्रयोदश्यां विधीयते तत्कथं ? उच्यते-पूर्णमायाः पूर्वतिथित्वेन मूलपक्षे सिद्धान्ते प्रत्याख्यातत्वात् पूर्णिमाया एव तत्सङ्गति अङ्गति !, अपि च पूर्वमूर्ता पूर्णिमां अमावास्या वा विहाय अपर्वभूताया त्रयोदश्या कथं पाक्षिक-कृत्य क्रियेत ?, को नाम विज्ञमन्यो निकटवर्तिनीबृहस्पवादा गङ्गा तीर्यमूर्तां विहाय अतीर्यमूर्ते कूपे ज्ञान समाचरेत् ?, पुनः त्रयोदश्यां तिथ्या तत्करणे तु आगमाचरणयोः द्वयोः मध्ये एकस्याऽपि पक्षस्य अनाराधितत्व स्यात् । यदुक्त श्रीजि-नप्रभसूरिभिः विधिप्रपायां, तथाहि-

पौषधं पर्वदिनानुष्ठानं, तच्च द्वेधा-इष्टजनभोजनदानादिरूपं, आहारादिपौषधरूपं च, तत्र शङ्ख इष्टजनभोजनदानरूपं पौषधं कर्तुं कामः सन् यदुक्तवान् तद्दर्शयत-इदं उक्तं इति, अथ यदि शतक्रादिश्रावकैः भोजनानन्तरं पौषधो गृहीतो अभविष्यत् तदा तत्र पौषधपारणप्रस्तावोऽपि प्रोक्तो अभविष्यत्, परं न उक्तं इति नो गृहीतः, न च उक्तं यथा तथा पौषधकरणं भव्यं एव, एवं चेत्तर्हि प्रभाते भुक्त्वा पौषधं कर्तव्यः, ततः पुनरपि सन्ध्याया पौषधमध्ये भुक्त्वा पौषधकरणं पौषधस्य आराधनं कर्तव्यं, न च अथ पौषधो लाभाय भवेत्, यदि अतिप्रसङ्गनिवारणार्थं भोजनद्वयी पौषधो गीतार्थं निषिद्धः, तदा अस्माकीनगीतार्थैः अपि अतिप्रसङ्गनिवारणार्थं पौषधमध्ये भोजनं निषिद्धं अस्ति, पुनः सिद्धान्तवचनं प्रमाणं, न अस्माकं कोऽपि पक्षपातः ॥ २९ ॥

॥ इति भोजनानन्तरं पौषधग्रहणनिषेधाधिकारः ॥ २९ ॥

ननु-श्रीखरतरंगच्छे यदि चतुष्पर्वीं कल्याणकादितिर्थिं च विना पौषधग्रहणं निराकृतं, तर्हि उपधानमध्ये कथं श्राद्धानां सदा पौषधग्रहणं कार्यते ? उच्यते-सत्यं, यद्यपि उपधानाधिकारे श्राद्धानां श्रीमहानिशीयसूत्रे पौषधग्रहणं न अलेखि, तथापि समस्तगच्छीयगीतार्थसम्मततया सर्वेषु अपि धर्मगच्छेषु गीतार्थं स्वस्वोपधानदिनप्रमाणतया तत्र स्वस्वतपोयोगविधिप्रकरणेषु निबद्धं, ततो अस्मद्गीतार्थवृद्धेः अपि अन्यगीतार्थसम्मत्या आचरणया उपधानमध्ये पौषधग्रहणं प्रमाणीकृतं, उपधानमध्ये पौषधग्रहणपारणादिसर्वविधिः श्रीखरतरंगच्छाधिपतिश्रीजिनवल्लभसूरिभिः श्रीपौषधविधिप्रकरणे प्रोक्तोऽस्ति, तथैव श्रीजिनपतिसूरिभिः द्वादशकुलकवृत्तौ, पुनः श्रीजिनप्रभसूरिभिः विधिप्रपाया, अपि च श्रीजमयवेव-

मेण जुत्ताओ । ता अवरविद्धअवरा, वि हुज्ज न हु पुषतविद्धा ॥ ४ ॥” इति, “क्षये पूर्वा तिथिर्माघा, वृद्धौ माघा तयो-
त्तरा” इदमपि वाक्य श्रीरत्नशेखरसूरिणा विधिकौमुदीग्रन्थे समास्थातिवचनपरिषोपतया लिखित अस्ति ॥ २८ ॥

॥ इति तिथिवृद्धौ प्रथमा तिथिः मान्या इत्यधिकारः ॥ २८ ॥

ननु-श्रीलरतरगच्छे श्रावकाः मुक्त्वा पौषघ कथं न गृह्णन्ति तपागच्छीयश्रावकवत् ? उच्यते,—मुक्त्वा पौषघग्रहण
जीर्णग्रन्थेषु सर्वसम्मतेषु केषुचित् अपि दृष्टं भुतं वा नास्ति, न च श्रीभगवतीसूत्रे द्वादशशतकप्रथमोद्देशके शङ्ख-
श्रावकाधिकारे— (५५२ पत्रे) ॥

“तए णं से सखे समणोवासए ते समणोवासए एव वयासी-तुग्गे ण देवाणुप्पिआ ! विट्ठल असण पाण खाइम साइम
उवक्खढावेह, तए ण अण्हे त विट्ठल असण पाण खाइम साइम आसाएमाणा विसाएमाणा परिमुजेमाणा परिभाएमाणा
पक्खिअ पोसह पडिजागरमाणा विहरिस्सामो” इति अक्षरवर्धनात् वक्तव्य, अत्र भोजनानन्तर पौषघग्रहण प्रतिपादित
अस्ति तदभिप्रायापरिज्ञानात्, अतोऽत्र पौषघशब्देन व्यापारपौषघो व्याख्यातोऽस्ति, न तु आहारपरित्यागरूपः । यदुक्तं
पुत्रदालपकवृत्तौ (५५५ पत्रे) तथाहि—

“पक्खिअ पोसह पडिजागरमाणा विहरिस्सामो चि” पक्षे=अर्थमासि भव पाक्षिक पौषघ=अव्यापारपौषघ प्रतिजाग्र-
तोऽनुपालयन्तो विहरिष्यामः=स्यास्यामः, यच्च इह अतीतकालीनप्रत्ययान्तत्वेऽपि चार्तमानिकप्रत्ययोपादानं तद्भोजना-
नन्तर एव अक्षेपेण पौषघान्युपगमप्रदर्शनार्थं, एव उत्तरत्राऽपि गमनिका कार्या इत्येके, अन्ये तु व्याचक्षते—इह किल

पौषधं पर्वदिनानुष्ठान, तच्च द्वेधा-इष्टजनभोजनदानादिरूप, आहारादिपौषधरूप च, तत्र शङ्कः इष्टजनभोजनदानरूप पौषध कर्तुंकाम' सन् यदुक्तवान् तद्वर्शयत-इदं उक्त इति, अथ यदि शतकादिश्रावकैः भोजनानन्तर पौषधो गृहीतो अमविध्यत् तदा तत्र पौषधपारणप्रस्तावोऽपि प्रोक्तो अमविध्यत्, परं न उक्तः इति नो गृहीतः, न च वक्तव्यं यथा तथा पौषधकरणं भव्य एव, एवं चेत्तर्हि प्रभाते मुक्त्वा पौषधः कर्तव्यः, ततः पुनरपि सन्ध्याया पौषधमध्ये मुक्त्वा पौषधकरणं पौषधस्य आराधनं कर्तव्यं, न च अयं पौषधो लाभाय भवेत्, यदि अतिप्रसङ्गनिवारणार्थं भोजनद्वयी पौषधो गीतार्थः निषिद्धः, तदा अस्माकीनगीतार्थः अपि अतिप्रसङ्गनिवारणार्थं पौषधमध्ये भोजनं निषिद्धं अस्ति, पुनः सिद्धान्तवचनं प्रमाणं, न अस्माकं कोऽपि पक्षपातः ॥ २९ ॥

॥ इति भोजनानन्तर पौषधग्रहणनिषेधाधिकारः ॥ २९ ॥

ननु-श्रीखरतरगच्छे यदि षतुष्पर्वी कल्याणकादितिथिं च विना पौषधग्रहणं निराकृतं, तर्हि उपधानमध्ये कथं श्राद्धानां सदा पौषधग्रहणं कार्यते ? उच्यते-सत्यं, यद्यपि उपधानाधिकारे श्राद्धानां श्रीमहानिशीथसूत्रे पौषधग्रहणं न अलेखि, तथापि समस्तगच्छीयगीतार्थसम्मततया सर्वेषु अपि धर्मगच्छेषु गीतार्थं स्वस्वोपधानदिनप्रमाणतया तत्र स्वस्वतपोयोग-विधिप्रकरणेषु निबद्धं, ततो अस्मद्गीतार्थवृद्धेः अपि अन्यगीतार्थसम्मत्या आचरणया उपधानमध्ये पौषधग्रहणं प्रमाणीकृतं, उपधानमध्ये पौषधग्रहणपारणादिसर्वविधिः श्रीखरतरगच्छाधिपतिश्रीजिनवल्लभसूरिभिः श्रीपौषधविधिप्रकरणे प्रोक्तोऽस्ति, तथैव श्रीजिनपतिसूरिभिः द्वादशकुलकवृत्तौ, पुनः श्रीजिनप्रभसूरिभिः विधिप्रपाया, अपि च श्रीअमयेदेव-

मेण जुत्ताओ । ता अवसरविद्वद्वरा, वि बुज्ज न इ पुणवविट्ठा ॥ ४ ॥” इति, “क्षये पूर्वा त्रियिर्माद्या, वृद्धौ माद्या तथो-
त्तरा” इदमपि वाक्य श्रीरत्नशेखरसूरिणा विधिकौमुदीग्रन्थे समस्वातिवचनपरिघोषतया लिखित अस्ति ॥ २८ ॥

॥ इति त्रियिष्टुद्धौ प्रथमा त्रियिः मान्या इत्यधिकारः ॥ २८ ॥

ननु-श्रीखरतरगण्ठे आरकाः मुक्त्वा पौषघ कथं न गृह्णन्ति तपागच्छीयथावकवत् ? उच्यते,—मुक्त्वा पौषघग्रहण
जीर्णग्रन्थेषु सर्वसम्मतेषु केपुचित् अपि दृष्टं श्रुतं वा नास्ति, न च श्रीभगवतीसूत्रे द्वादशशतकप्रथमोद्देशके शङ्ख-
आरकाधिकारे—(५५२ पत्रे) ॥

“तए णं से सखे समणोवासए ते समणोवासए एव वयासी-तुक्मे ण देवाणुप्पिआ ! विट्ठल असण पाण स्वाइम साइम
उवक्खवावेह, तए ण अग्गे स विट्ठल असण पाण स्वाइम साइम आसाएमाणा विसाएमाणा परिमुजेमाणा परिभाएमाणा
पक्खिअ पोसह पडिजागरमाणा विहरिस्सामो” इति अक्षरदर्शनात् वक्तव्य, अत्र भोजनानन्तर पौषघग्रहण प्रतिपादित
अस्ति तदभिप्रायापरिज्ञानात्, अतोऽत्र पौषघशब्देन व्यापारपौषघो व्याख्यातोऽस्ति, न तु आहारपरित्यागरूप । यदुक्तं
एतदालापकवृत्तौ (५५५ पत्रे) तथाहि—

“पक्खिअ पोसह पडिजागरमाणा विहरिस्सामो सि” पक्षे=अर्धमासि भव पाक्षिक पौषघ=अव्यापारपौषघ प्रतिजाम्र-
तोऽनुपालयन्तो विहरिप्यामः=स्थास्यामः, यच्च इह अतीतकालीनप्रत्ययान्तत्वेऽपि चार्तमानिकप्रत्ययोपादानं तन्भोजना-
नन्तर एव अक्षेपेण पौषघान्युपगमप्रदर्शनार्थ, एव उत्तरत्राऽपि गमनिका कार्या इत्येके, अन्ये तु व्याचक्षते—इह किल

उत्सर्गतः प्राधरणग्रहण नाऽस्ति, पर अपवादतः श्रीजिनवत्सूरियुगप्रधानैः सन्देहदोलावल्या (६८ पत्रे) काष्ठदाहशीता-
विकारण आश्रित्य प्राधरणत्रय एक अस्ति, तथाहि-

“चत्समगनपण सावगस्स परिहाण साहगादवर । कप्पइ पाचरणाइ, न सेसमववायओ तिणिण ॥ ४६ ॥”

ननु-मूलग्रन्थे तु न क्वाऽपि श्रावकाणा प्रावरण दृश्यते ? सत्य, पर सामायिकस्थः श्रावको यतितुल्यः सर्वत्र प्रति-
पादितः । यतीना तु शीताद्यपवादे कल्पत्रयस्य क्रमेण प्रावरणं उक्त, तथाहि ओघनिर्युक्तिभाष्य-“जाहे तह वी न तरे, ताहे
निविट्ठण पावणे खोम । तेण वि असथरतो, दो खोमी पाचणा ताहे ॥ १ ॥ “तहवी असथर तो तइआणं ओणिण पाचणे” इति
ततः “पागुरण सदिसावेमि पागुरणं पडिघापमि” इति क्षमाश्रमणद्वय दत्त्वा, गुरोः पार्श्वे आवेश लत्वा, प्रावरणं गृह्यता
साम्प्रतीना शक्त्यभावे अपवादपद अङ्गीकुर्वता न दोषभाक्त्वम् । ननु-केपाचित् गच्छे गुरो पार्श्वे “पागुरण सदिसावेमि
पागुरण पडिघापमि” इति क्षमाश्रमणद्वयं अदत्त्वा एव पागुरण गृह्यते तत्कथम् ? उच्यते-दोष एव तेपा सभान्यते, तत्राऽर्थे
ते एव प्रष्टव्याः, तत्क्षमाश्रमणद्वय कुत्राऽन्तर्भवतीति वा ॥ ३४ ॥

॥ इति सामायिकादौ उत्सर्गतः प्रावरणनिषेधाधिकारः ॥ ३४ ॥

ननु-प्रतिक्रमणस्थापने आत्मना गच्छे क्षमाश्रमणचतुष्क दीयते, तत्कुत्र प्रतिपादित अस्ति ? उच्यते-“वदितु चेइआइ,
दावं चवरणइ खमासमणे । भूनिहिअसिरो सयला-इयारमिच्छुक्कड देई ॥ १ ॥” इति श्रीजिनवल्लभसूरिकृत‘प्रति-

ननु-श्रीखरतरगन्धीयाः श्राद्धाः प्राभातिकसामायिकग्रहणे पूर्वं वइसण सदिसापमि वइसण ठापमि, पथात् सज्जाय सदिसापमि सज्जायं करोमि इति वदन्ति, सायन्तनसामायिकग्रहणे तु पूर्वं सज्जाय सदिसात्रेमि सज्जाय करोमि, पथात् वइसण सदिसावेमि वइसण ठापमि इति हुवते, तत्र किं व्यत्ययकथने कारणम् ? सामायिकविधे तुल्यत्वात् उभयत्र, उच्यते-सत्य, पर श्रीजिनवल्लभसूरिकृतपौषधविधिप्रकरणे श्रीजिनप्रभसूरिधिरचितश्रीविधिप्रपात्रन्ये श्रीपञ्चाशकचूर्णा च रात्रिपौषधिकग्रावकस्य सामायिकग्रहणावसरे प्रातः वइसणाक्षमाश्रमणद्वयदानात् अनु स्वाध्यायक्षमाश्रमणद्वयदान प्रोक्त, पुनः तत्रैव पञ्चाशकचूर्णार्थादौ पौषधिकस्य साय प्रथम स्वाध्यायक्षमाश्रमणद्वयदान, तदनु वइसणाक्षमाश्रमणद्वयदान उक्त, यथा पौषधे तथा सामायिकेऽपि उभयत्राऽपि क्रियाया तुल्यत्वात्, तथा श्रीआवश्यकचूर्णो प्राभातिकसामायिकग्रहणे “उचविद्धो पढइ” इत्यादिपाठप्रामाण्यात्, ‘उचविद्ध’शब्देन वइसणा क्षमाश्रमणे, ‘पढइ’शब्देन स्वाध्याय-क्षमाश्रमणे, सायन्तनसामायिकग्रहणे तु सर्वेष्वपि स्वाध्यायक्षमाश्रमणाभ्यां, अनु वइसणाक्षमाश्रमणदान सम्मत एव इति किं विचार्य ? अत्र पौषधविधिप्रकरण-विधिप्रपा-पञ्चाशकचूर्णि-आवश्यकचूर्णि-पाठस्तु तत्तद्व्यविलोकनेन ज्ञातव्य ॥

॥ इति सामायिकग्रहणे प्रभाते पूर्वं वइसणं तत स्वाध्यायम् इति अधिकारः ॥ ३३ ॥

ननु-“पावरण पमुचूर्णं गिण्हसा मुहपत्तिम् । वत्यकायविसुद्धीए करेइ पोसहा इम् ॥ १ ॥” इति व्यवहारचूर्णवचनात्, तथा “सो अ क्खि सामाइअ करितो मचं अणणेइ कुहलाणि नाममुइ तत्रोलपावागमाइ वोसिरइ” इति आवश्यकचूर्णिपाठप्रामाण्याच्च, पावरणनिषेधे सति किमिति सामायिकपौषधादौ श्रावकैः पावरण गृह्यते ? उच्यते-यद्यपि

उत्सर्गतः प्रावरणग्रहण नाऽस्ति, पर अपवादतः श्रीजिनदत्तसूरियुगप्रधानैः सन्देहदोषावल्यां (६८ पत्रे) काष्ठदाहशीता-
धिकारणं आश्रित्य प्रावरणत्रय सक्त अस्ति, तथाहि-

“उत्सर्गनएण सायगस्स परिहाण साढगादधर । कप्पइ पात्तरणाइ, न सेसमववायओ तिणिण ॥ ४६ ॥”

ननु-मूलग्रन्थे तु न क्वाऽपि श्रावकाणां प्रावरण दृश्यते ? सत्यं, पर सामायिकस्थः श्रावको यतितुल्य सर्वत्र प्रति-
पादितः । यतीनां तु शीताद्यपवादे कल्पत्रयस्य क्रमेण प्रावरण उक्तं, तथाहि ओघनिर्युक्तिभाष्य-“जाहे तह वी न तरे, ताहे
निविट्ठण पावणे खोम । तेण वि असंयरतो, दो खोमी पावणा ताहे ॥ १ ॥ “तहवी असंयर तो तइआण ओणिण पावणे” इति
ततः “पागुरणं सदिसावेमि पागुरणं पढिघापमि” इति क्षमाश्रमणद्वय दत्त्वा, गुरोः पार्श्वे आदेशं लात्वा, प्रावरण गृह्यता
साम्प्रतीनां शक्त्यभावे अपवादपद अङ्गीकुर्वता न दोषभावत्वम् । ननु-केपाचित् गच्छे गुरो पार्श्वे “पागुरण संदिसावेमि
पांगुरण पढिघापमि” इति क्षमाश्रमणद्वय अदत्त्वा एव पागुरण गृह्यते तत्कथम् ? उच्यते-दोष एव तेषां सम्भाव्यते, तत्राऽर्थे
ते एव प्रष्टव्याः, तत्क्षमाश्रमणद्वय कुत्राऽन्तर्भवतीति वा ॥ ३४ ॥

॥ इति सामायिकादौ उत्सर्गत प्रावरणनिषेधाधिकारः ॥ ३४ ॥

ननु-प्रतिक्रमणस्थापने आत्मना गच्छे क्षमाश्रमणचतुष्क दीयते, तत्कुत्र प्रतिपादित अस्ति ? उच्यते-“वंदिचु चेइआइ,
वाचं चवराइ खमासमणे । भूनिहिअसिरो सयला-इयारमिच्छुक्कइ देई ॥ १ ॥” इति श्रीजिनवल्लभसूरिकृत-प्रति-

क्रमणसामाधारी' पाठसम्भावात् । पुनः "इरिया कुसुमिणुसगो, सकृत्थय साहुनमण सज्जाय । चतरो वि खमासमणा,
 सपस्स वि दसुओ वेव ॥ १० ॥" इत्यादि भावदेवसूरिकृत(८ पत्रे)यतिविनचर्याग्रन्यसम्मत्या च क्षमाश्रमणचतुष्क
 एव सङ्गतिं अङ्गति, एवं तरुणप्रभसूरिकृतवालावबोधे अपि, तथाहि—"देववन्दना अनन्तरं तओ पाछइ एक खमासमणि
 आचार्यमित्र वांदीयइ १ बीअ खमासमणि सपाच्यायमिअ वादीयइ २ तओ पाछइ एक खमासमणि भगवत्त वर्तमान-
 गुरु यादीयइ ३ चतुरी खमासमणि सर्वसाधु वांदीयइ ४ इसी परे चतरादि खमासमण देइ करी गोडिलिया होइ, मायउ
 मुइ लिंगाडी, मुइपत्ति मुहि दीघा हुंति हाथ जोडिप "सबस्स वि देवसिअ" इत्यादि कहीये छेहि, "इच्छाकारेण सदि-
 स्सइ" इहुं पद न कहियइ, तस्स मिच्छामि वुक्कइ कही करी समा थइ करेमि भते ! इत्यादि, एवमेव रात्रिप्रतिक्र-
 मणस्यापनासमयेऽपि क्षमाश्रमणचतुष्कं लिखित अस्ति, एव श्रीजिनप्रभसूरिकृतविधिप्रपाया अपि क्षमाश्रमणचतुष्क
 एव, तथाहि "वेइआइ वंदिसु चतराइ खमासमणेहि आयरियाई वदिअ भूनिह्मिअसिरो "सयस्स वि देवसिअ" इच्चाइ दड-
 नेण सयलाइयारमिच्छामि वुक्कइं वाच" इत्यादि । ननु-तपागच्छीयगीतार्थः अपि क्काऽपि प्रतिक्रमणप्रारम्भे क्षमाश्रमणचतु-
 ष्टय उक्त अस्ति ! उच्यते—तपागच्छीय-श्रीजयचन्द्रसूरिभि प्रतिक्रमणहेतुगर्भग्रन्ये स्पष्ट तस्य प्रतिपादनात्, तथाहि-
 "चतुरादिक्षमाश्रमणैः श्रीगुरुन् वन्दते" इत्यादि । ननु-तर्हि साम्प्रतीनाः तपागच्छीयाः साच्चादय "भगवन् ! देवसिअ
 पठिकमणु ठाचं" इत्येवरूप पञ्चम क्षमाश्रमण अनुक्त अपि कथं दवते ? उच्यते—तत्राऽर्थे ते एव प्रष्टव्याः, पुनः तपा-

गच्छीयाः प्रथमक्षमाश्रमणे श्रीभगवन् धातु इति वदन्ति, तत्र भगवच्छब्देन किं देवो वा गुरुः वा ? , न देव , तस्य च देववन्दनाधिकारे पूर्वं वन्दितत्वेन पुनरुक्तदोषसंभवात्, नाऽपि गुरुः, गुरुवन्दने आचार्यवन्दनस्य पृथक्क्षमाश्रमणेन प्रतिपादितत्वात्, नाऽपि आचार्यात् अधिको गुरुः कोऽपि सभाव्यते, अत्र बहु विचार्यमपि तेपाम् ॥ ॥ इति ॥ ३५ ॥

॥ इति प्रतिक्रमणस्यापने क्षमाश्रमणचतुष्क एव न तत्पञ्चकम् ॥ ३५ ॥

ननु-लौकिकटिप्पणकानुसारेण कार्तिकवृद्धौ कस्मिन् कार्तिके चतुर्मासिकप्रतिक्रान्त्यादिकृत्य क्रियमाण अस्ति ? उच्यते- प्रथमकार्तिके एव, यद्युक्त श्रीखरतरगच्छीयसामाचारीपत्रे, तथाहि-“काती वधइ तउ पहिलीइ काती षउमासउ की-जइ । १ ।” इत्यमेव श्रीजिनपतिसूरिसामाचार्या अपि, तथाहि-“कस्तिअवुहीए पढमकत्तिए चेव चारम्मासिअ पडिक्कि-जइ, सेसमासवुहीए पच्चसु मासेसु चउमास कीरइ” इति १४ सामाचारी । २ । ननु-यथा श्रीखरतरगच्छे कार्ति-कवृद्धौ प्रथमकार्तिके एव चतुर्मासिकप्रतिक्रान्त्यादिकृत्य क्रियते, तथा अन्यगच्छेषु अपि क्काऽपि एव वर्तते न वा ? उच्यते-श्रीतपागच्छीयपट्टावल्या अवदातवर्णनाधिकारे, श्रीसोमप्रभसूरयः प्रथमकार्तिके एव प्रतिक्रम्य विहृताः सन्ति, तथाहि तत्पट्टावलीप्रबन्धः-“स० १३१० वर्षे श्रीसोमप्रभसूरिणां जन्म २१ वीक्षा ३२ सूरिपद, श्रीगुरुदत्तमन्त्र-पुस्तिका “चारित्र मे प्रयच्छत मन्त्रपुस्तिकां न” इत्युक्त्वा न गृहीता, अपरयोग्याभावात् गुरुभि जले योलिता सा, श्रीसोमप्रभसूरिणा एकादशाङ्गानां सूत्रार्थे कण्ठस्थौ, मीमपह्या चतुर्मासी अवस्थिताः, एकादशसु अपरेषु आचा-

क्रमणसामाचारी' पाठसम्भावात् । पुनः "शिरया कुसुमिणुसगो, सकस्यय साहुनमण सञ्जाय । चररो वि स्वमासमणा,
 सपस्स वि दढवो वेव ॥ १० ॥" इत्यादि भावदेवसूरिकृत(८ पत्रे)यतिदिनचर्याग्रन्यसम्भत्या च क्षमाश्रमणचतुष्क
 पव सङ्गतिं अङ्गति, एवं तरुणप्रभसूरिकृतवालावबोधे अपि, तथाहि—"देववन्दना अनन्तर तजो पाछइ एक स्वमासमणि
 आचार्यमित्र वांदीयइ १ बीअ स्वमासमणि उपपाध्यायमित्र वादीयइ २ तजो पाछइ एक स्वमासमणि भगवत वर्तमान-
 गुरु वादीयइ ३ चरयी स्वमासमणि सर्वसाधु वादीयइ ४ इसी परे चररादि स्वमासमण देइ करी गोडिलिया होइ, मायउ
 मुइ खिगाबी, मुहपसि मुहि वीधा हुति बाय जोडिप "सवस्स वि देवसिअ" इत्यादि कहीये छेहि, "इच्छाकारेण सदि-
 स्सह" इहुं पद न कहियइ, तस्स मिच्छामि पुक्कह कही करी उभा थइ करेमि भते ! इत्यादि, एवमेव रात्रिप्रतिक्र-
 मणस्यापनासमयेऽपि क्षमाश्रमणचतुष्कं लिखित अस्ति, एव श्रीजिनप्रभसूरिकृतविधिप्रपाया अपि क्षमाश्रमणचतुष्क
 पव, तथाहि "वेइमाइ वदिछु चरराइ स्वमासमणेहि आयरियाई वदिअ भूनिहियसिरो "सवस्स वि देवसिअ" इच्छाइ दढ-
 गेण सयलाइयारमिच्छामि पुक्कहं दाव" इत्यादि । ननु-तपागच्छीयगीतार्थैः अपि काऽपि प्रतिक्रमणप्रारम्भे क्षमाश्रमणचतु-
 ष्य चक अस्ति ! उच्यते—तपागच्छीय—श्रीजयचन्द्रसूरिभिः प्रतिक्रमणहेतुगर्भग्रन्थे स्पष्ट तस्य प्रतिपादनात्, तथाहि—
 "चतुरादिक्रमाश्रमणैः श्रीगुरुन् वन्दते" इत्यादि । ननु-तर्हि साग्रतीनाः तपागच्छीया साध्यावयः "भगवन् ! देवसिअ
 पढिकमणु ठानं" इत्येवरूप पञ्चम क्षमाश्रमण अनुक्तं अपि कथं वदते ? उच्यते—तत्राऽर्थे ते एव प्रष्टव्याः, पुनः तपा-

सागा, मुग्गगय आमगोरसुम्मीस । संसजए अ इयरा, तहवि हु, नियमा तु दोसायसि ॥ १ ॥” इति आत्मसंयमविराध-
नारूपौ द्वौ दोषौ इत्यर्थः ॥ पुनरपि तथैव श्रीकुमारपालभूपालशुश्रूषितश्रीहेमचन्द्रसूरिभिः अपि उक्तं, तथाहि—

“आमगोरससपृक्—द्विदलादिषु जन्तवः । दृष्टा केवलिभिः सूक्ष्मा—स्तस्मात् तानि विवर्जयेत् ॥ १ ॥” अत्र इदं रहस्य—अत्र
सर्वत्र एव प्रतिपादितं यदुत अनुत्कालितगोरसेन सम मीलिते द्विदलाश्ले समूर्च्छस्त्वस्मन्नसजीवविराधनादोषो भवति । ननु—मुखे
यदा आमगोरसद्विदलाश्लयोऽसंयोगो भवति, तदा सूक्ष्मन्नसजीवा समूर्च्छन्ति इति बहवो लोकाः प्रतिपादयन्ति तत्र किं उत्त-
रम् ? उच्यते—तयोः मुखसंयोगे तदुत्पत्त्यक्षराणि न दृष्टानि, प्रत्युत निषेधो दृश्यते । यदुक्तं श्रीजिनभद्रसूरिपट्टालङ्कारश्री-
जिनचन्द्रसूरिविजयराज्ये श्रीमेरुसुन्दरनामोपाध्यायैः स्वकृतसाधिकाशतप्रश्नोत्तरग्रन्थे, तथाहि—“विदल किम जीव उपजइ
तत्रार्थे श्रीवहाकल्पना भाष्यमाहे गाहा कही जइ—“जइ मुग्गमासपमुहं, विदल कच्चमि गोरसे पइइ । ता तसजीबुप्पत्तिं,
भणंति दहिण वि तिदिणुवरि ॥ १ ॥” अत्र काचा गोरसमाहि विदलाश्ल पइइ तिवारइ असजीव उपजइ, पणि कठतालुया
नइ योगइ नही कया, वलि जिणदिहाबइ विदल जिमइ छइ तिणदिहाबइ गोरस केइ नही जिमता, ते स्यु कारण ?
तत्रार्थे ते वात अयुक्का, जे भणी विदलाश्ल जेतलइ जिमर तेतलइ चदरामियोगि ते परिपक्क हुयउ, ते भणी तिवारइ
तक्कादि लीजइ तउ दोप न हुवइ, तेह तक्कादिक चदरामि मुखि पइता सामानि परिपक्क थायइ तेहभणी पइ दोप नहीं,
यतो “विदलं कच्चमि गोरसे पइइ” इतिवचनात्, इति ६४ प्रश्ने” ॥ ३७ ॥

॥ इति अनुत्कालितगोरसेन सम मीलिते द्विदलाश्ले दोषाधिकारः ॥ ३७ ॥

येषु धारयसु अपि कार्तिकद्वये प्रथमे कार्तिके मते, न तु पक्षः, ते आचार्याः चतुर्मासके प्रतिक्रम्य विहृताः” इत्यादि ॥
 ॥ इति कार्तिकवृद्धौ प्रथमकार्तिके चतुर्मासिकप्रतिक्रमणाधिकारः ॥ ३६ ॥

ननु-आमगोरसेन समं द्विदलाभ मुञ्चानाना दोषः प्रतिपादितः सर्वत्र, तनु सङ्गतिं अङ्गति, पर स दोष किं स्या-
 त्यादिभोजनादिमाज्जनस्थितेन आमगोरसेन सम मीलिते द्विदले भवति १ किं वा मुखे प्रक्षिप्ते २ किं वा गिलनान-
 न्तर ३ १ उच्यते—आद्ये विकल्पे द्विदलदोषो भवति, पर न मुखे प्रक्षिप्ते, नाऽपि गिलनानन्तर, यतः श्रीसन्वेददोला-
 क्लीसूत्रवृत्त्योः (९३ पत्रे) आमगोरसमध्ये द्विदले पतिते दोषो भवति, इत्यमेव उक्तत्वात्, तथाहि—

“उक्ताल्लिअमि तक्के, विदलक्खेवे वि नत्थि तद्दोसो । अतत्तगोरसमि य, पडिअ ससप्पए विदल ॥ ६६ ॥”

व्याख्या—‘उत्कालिते’ अग्नितापात् अत्युष्णीभूते, ‘तक्के’ गोरसे तत्र गोरसमेवाना दध्यादीनां उपलक्षण, द्वे दले यस्य
 तद्विदल-मुद्गादि, तस्य ‘क्षेपे’ऽपि न्यासेऽपि, किं पुनः द्विदलकवलगिलनानन्तर उत्कालिततत्काधारमकपचले अवलेहादि-
 पाने, इति अयेः अर्थः, ‘नाऽस्मि’ न भवति तद्दोषो=द्विदलदोषो जीवधिराघनालक्षणः । अत्र हेतु आह—यत इति अध्या-
 हायं, यतः कारणात् ‘अतत्तगोरसे’ आमगोरसे ‘पतित’ सगतं ‘द्विदल’ पालक्यालङ्घशाकमुद्गादि सत्सर्पति=ससज्जति
 संमूर्च्छस्सूक्ष्मत्रतवीवयुकं भवति इत्यर्थः ॥ इत्यमेव श्रीवुर्लभराजसभालङ्घजयवादश्रीजिनेश्वरसूरिभिः अपि उक्तम्, तथा-
 हि—“ जइ मुग्गमासपमुहं, विदल आममि गोरसे पडइ । ता तत्तजीवुप्पची, भणंति दहिअमि तिदिणुवरिं ॥ १ ॥”
 ननु—पूर्वाचार्यग्रन्थेषु अपि इत्थं प्रतिपादितं अस्ति न वा ? उच्यते—श्रीकल्पभाष्ये तथैव प्रतिपादना, तथाहि—“पालकलट्ट-

॥ अथ द्वितीयः प्रकाशः ॥

॥ श्रीमत्पार्श्वनाथाय नमः ॥

ननु-श्रीजिनशासने संप्रति कति आगमाः सन्ति ? उच्यते-पञ्चचत्वारिंशत्, यदुक्त-“इफारस अगाइ ११, वारसउव-गाइ २३ दस पङ्गणा ३३ य । छ च्छेअ ३९ मूलचरो ४३, नदी ४४ अणुयोगदाराइ ४५ ॥ १ ॥” पृथक् पृथक् नामानि अपि इत्थ-श्रीआचाराङ्ग १ सूत्रकृताङ्ग २ स्थानाङ्ग ३ समवायाङ्ग ४ भगवती ५ ज्ञाताधर्मकथा ६ उपासकदशाङ्ग ७ अन्तकृद्दशाङ्ग ८ अनुसरोपपातिकवशाङ्ग ९ प्रश्नव्याकरण १० विपाकश्रुत ११ चेति एकादश अङ्गानि । औपपातिक १ राजप्रश्नीय २ जीवाभिगम ३ प्रज्ञापना ४ सूर्यप्रज्ञप्तिः ५ जम्बूद्वीपप्रज्ञप्तिः ६ चन्द्रप्रज्ञप्तिः ७ निरयावली ८ कल्यावत-सिका ९ पुष्पिका १० पुष्पचूलिका ११ द्वादशोपाङ्ग १२ चेति द्वादश उपाङ्गानि पूर्वमीलने २३ । चतुःशरणप्रकीर्णक १ चन्द्रावेध्यकः २ आतुरप्रत्याख्यान ३ महाप्रत्याख्यान ४ भक्तप्रत्याख्यान ५ तन्दुलवैकालिक ६ गणिविद्या ७ मरणस-माधिः ८ वेवेन्द्रस्तवः ९ सत्तारकप्रकीर्णक १० चेति दश प्रकीर्णकानि पूर्वमीलने ३३ । निशीथ १ महानिशीथ २ व्यवहारः ३ बृहत्कल्पः ४ जीतकल्पः ५ दशाश्रुतस्कन्धः ६ चेति पट्ट छेदग्रन्था पूर्वमीलने ३९ । ओघनिर्युक्ति १ पिण्ड-निर्युक्तिः २ दशवैकालिक ३ उत्तराध्ययन ४ चेति चत्वारि मूलसूत्राणि । काऽपि विचारामृतसग्रहादौ ओघनिर्युक्तिस्याने

स्वरतरंगच्छापीशा, जिनचन्द्रयुगप्रधानगुरुराजा । श्रीपातसाहिमान्या, समभूवन् भूमिविल्याता ॥ १ ॥
 श्रीपूज्यमुख्यशिष्याः, दक्षाः श्रीसकलचन्द्रनामानः । मद्गुरवो गुणगुरव-स्तेषामेव प्रसादो मे ॥ २ ॥
 सप्तत्रिंशन्मितैरेवं, पूर्णं प्रश्नोत्तरैः स्फुटम् । प्रकाश प्रथम चक्रे, गणि समयसुन्दर ॥ ३ ॥
 इति श्रीसामाचारीधतके पञ्चप्रकाशे श्रीसमयसुन्दरोपाध्यायविरचिते प्रथमः प्रकाश सम्पूर्ण ॥ १ ॥

इति श्रीसमयसुन्दरोपाध्यायविरचिते सामाचारी-

शतके प्रथमः प्रकाशः समाप्तः ॥

महानिशीथ २ दशप्रकीर्णक १२ अनुयोग (द्वाराणि) १३ एते त्रयोदश, तेषां पूर्वाचार्यछन्नस्थप्रणीतत्वात्, मम मनस्तु गणधरदेवभाषित एव प्रीतिं जनयति न अन्यत्, अत्रार्थे रे मनोमतिशिष्य ! शृणु निश्चलमनोदानेन गणधरदेवभाषिता तु द्वादशाङ्गी अभूत् मूलतः, तत्राऽपि हृदिवादः सूत्रार्थाम्या व्यवच्छिन्नः, साप्रत एकादश अङ्गानि गणधरभाषितानि, अन्यागमाः सर्वेऽपि छन्नस्थैः पूर्वाचार्यैः अङ्गैर्म्यः सन्ति, यथा प्रज्ञापना श्रीश्यामाचार्येण कृता, यदुक्तं प्रज्ञापना प्रथमपादे (५ पत्रे) अन्यकृत गाथाद्वय इदम्, तथाहि—‘वायगवरवसाओ, तेवीसइमेण धीरपुरिसेण । तुद्धरधरेण मुणिणा, पुवसुयसमिद्धबुद्धीणा ॥ १ ॥ सुयसागरा विणेऊ—ण जेण सुअरयणमुत्तम दिश । सीसगणस्स भगवओ, तस्स नमो अज्ज-सामस्स ॥ २ ॥ एतद्दीकायां एतद्गाथाद्वयव्याख्यान अपि अस्ति, श्रीभद्रषाहुलसूत्रेऽपि १९१ गाथायाम्, यथा—‘निज्जूढा जेण तया, पन्नवणा सबभावपन्नवणा । तेवीसइमो पुरिसो, जाओ सामज्जनामुत्ति ॥ १ ॥ स च श्रीश्यामाचार्यः श्रीमहावीरात् १३५ वर्षे जातो, यदुक्तं विचारसारे—‘सिरिवीराउ गण्ठुं, पणतीसहिपसु तिसयवरिसेसु । पढमो कालिगसूरी, जओ सामज्जनामुत्ति ॥ १ ॥’ ॥ १ ॥ तथा दशाश्रुतस्कन्धस्तु श्रीभद्रषाहुलसूत्रमिता चतुर्दशपूर्वधरेण श्रीमहावीरदेवतः सप्तत्यधिकशत १७० वर्षे जाते तेन विनिर्मितः ॥ २ ॥ श्रीदशवैकालिकसूत्रमपि श्रीसुधर्मस्वामिनः चतुर्थपट्टधरेण श्रीशयंभवसूरिणा विहितम् ॥ ३ ॥ श्रीउत्तराध्ययनसूत्रं तु श्रीपाक्षिकवृत्तौ ‘श्रुतिभाषितानि उत्तराध्ययनानि’ इति व्याख्यातत्वात् श्रुतिभाषित ॥ ४ ॥ एवं अन्येऽपि आगमाः छेदग्रन्थादिका अवशिष्टाः सर्वेऽपि पूर्वाचार्यकृता एव सन्ति, ततः त्वं एकादश अङ्गानि एव मन्यस्व न द्वात्रिंशत् आगमान् । अथ यदि षष्ठाङ्गादीन् द्वात्रिंशद् आगमान् मानयिष्यसि तदा

आवश्यकर्युक्तिः अस्ति पूर्वमीलने ४६ नन्दीसूत्र ४४ अनुयोगद्वार ४५ इति ४५ आगमाः । एतानि एव आगमनामानि श्रीजिनप्रमसूरिभिः अपि स्वकृतसिद्धान्तस्तवे प्रोक्तानि, तथाहि—

“सिरिवीरक्षिण सुवरय—ण रोहण पणमिऊण । भत्तोए किच्चेमि तप्पणीअ सिद्धातमह जगप्पईव ॥ १ ॥ पढम ददसा ८ पुत्तर-वाइदसा ९ पणइयागरणनामं १० । सुहदुक्खविघागसुअ ११, दिट्ठीवाय १२ च अगाणि ॥ २ ॥ अतग तववाई १ रायपसे-णिअ २ तह जीवाभिगम ३ पन्नवणा ४ । जंउप्पन्नत्ती ५ च-द ६ सूरपन्नत्ति ७ नामाओ ॥ ३ ॥ निरयावलिआ ८ कप्पा-धर्यसि ९ पुप्फिया १० पुप्फचूला य ११ । वहीवसा १२ य एए, वारसुवगाण नामाणि ॥ ५ ॥ चत्तसरण १ चदविज्जग २, आत्तर ३ महपुयपच्चक्खाण ४ च । भत्तपइण्णा ५ तदुल-वेयालीय ६ च-दससहस्स पुरा ॥ ७ ॥ दसवेआलिअ १ तह ओ-य २ पिंढनिज्जुत्ति ३ चत्तरज्झयणा ४ । चत्तारि मूलगया, नदी १ अनुयोगदाराइ २ ॥ ८ ॥ निस्सीह १ कप्पववहा-र २ पंचकप्पो ३ दसासुअक्खधो ४ । तह महनिसीह ५ एए, छ—च्छेआ बीअकप्पो ६ अ ॥ ९ ॥ पंचपरमिड्डासा-इयाइ आवरसय च छ—च्छेअ । निज्जुत्तिजुणिणिवित्ती, विसे-सआवत्सयाइजुअ ॥ १० ॥ इअ खिणपहेण गुरुणा, रेइअं सिद्धतनाममेगच । पणयालीसपमाण, निअनिअनामेण नायव ॥ ११ ॥” अत्र आह कोऽपि मनोमतिशिष्यः—ननु—अह द्वाविंशत् एव आगमान् मानयिष्यामि, न निशीय १

महानिशीय २ दशमकीर्णक १२ अनुयोग (द्वाराणि) १३ एते त्रयोदश, तेषां पूर्वाचार्यछद्मस्थप्रणीतत्वात्, मम मनस्तु गणधरदेवभाषित एव प्रीतिं जनयति न अन्यत्, अत्रार्थे रे मनोमतिशिष्य ! शृणु निश्चलमनोदानेन गणधरदेवभाषिता तु द्वादशाङ्गी अभूत् मूलतः, तत्राऽपि दृष्टिवादः सूत्रार्थान्यां व्यवच्छिन्नः, सांप्रत एकादश अङ्गानि गणधरभाषितानि, अन्यागमाः सर्वेऽपि छद्मस्थैः पूर्वाचार्यैः अङ्गैर्मन्यः तच्चूताः सन्ति, यथा प्रज्ञापना श्रीश्यामाचार्येण कृता, यदुक्तं प्रज्ञापना प्रथमपादे (५ पत्रे) अन्यकृत गायार्थं इदम्, तथाहि—‘वायगवरवसाओ, तेवीसइमेण धीरपुरिसेण । बुद्धरधरेण मुणिणा, पुषसुयसमिद्धबुद्धीण ॥ १ ॥ सुयसागरा विणेऊ—ण जेण सुअरयणमुत्तम दिन्न । सीसगणस्स भगवओ, तस्स नमो अज्ज-सामस्स ॥ २ ॥ एतद्दीकाया एतद्वाथाद्वयव्याख्यान अपि अस्ति, श्रीश्रमपिमण्डलसूत्रेऽपि १९१ गाथायाम्, यथा—‘निज्जूढा जेण तथा, पन्नवणा सबभावपन्नवणा । तेवीसइमो पुरिसो, जाओ सामज्जनामुत्ति ॥ १ ॥ स च श्रीश्यामाचार्यः श्रीमहा-वीरात् ३३५ वर्षे जातो, यदुक्तं विचारसारे—‘सिरिवीराउ गणसुं, पणतीसहिएसु तिसयवरिसेसु । पढमो कालिगसूरी, जओ सामज्जनामुत्ति ॥ १ ॥’ ॥ १ ॥ तथा दशाश्रुतस्कन्धस्तु श्रीमद्रघाहुस्वामिना चतुर्दशपूर्वधरेण श्रीमहावीरदेवतः सप्तत्यधिकशत १७० वर्षे जाते तेन विनिर्मितः ॥ २ ॥ श्रीदशवैकालिकसूत्रमपि श्रीसुधर्मस्वामिनः चतुर्थपट्टधरेण श्रीशय्य-भवसूरिणा विहितम् ॥ ३ ॥ श्रीउत्तराध्ययनसूत्रं तु श्रीपाक्षिकृतौ “श्रुषिमापितानि उत्तराध्ययनानि” इति व्याख्यातत्वात् श्रुषिमापित ॥ ४ ॥ एव अन्येऽपि आगमाः छेदग्रन्थादिका अवशिष्टाः सर्वेऽपि पूर्वाचार्यकृता एव सन्ति, ततः त्व एका-दश अङ्गानि एव मन्यस्व न द्वात्रिंशत् आगमान् । अथ यदि षपाङ्गादीन् द्वात्रिंशद् आगमान् मानयिष्यसि तदा

मारित इति कथं न विरोधः ? ॥ १ ॥ अपि च श्रीज्ञाताधर्मकथाया (२०६ पत्रे) “तएवं सा सुमालिआ अज्जा अणो-
 हट्ठिआ अनिवारिआ सच्छदमई अभिक्खण अभिक्खण हुर्ये घोवेइ जाव चेएति, तत्थवि अण पासत्था पासत्थविहारी,
 ओसन्ना ओसन्नविहारी कुसीला कुसीलविहारी ससत्ता संसत्तविहारी यद्धणि वासाणि सामणपरिआग पाउणति अब्भमासिआए
 सलेइणाए तस्स ठाणस्स अणालोइअ अपठिक्कंता कालमासे काल किच्चा ईसाणे कप्पे अणयरसि विमाणसि देवगणि अत्ताए
 उवप्पा, तत्थेगइआण देवीणं नयपलिओवमाइ ठिई पन्नत्ता, तत्थण सुमालिआए देवीए नव पलिन्माइ ठिई पन्नत्ता”
 अपि च श्रीज्ञाताधर्मकथाया विराधितसंयमा सुकुमारिकाऽऽर्या ईशाने कप्पे देवगणिकत्वेन उत्पन्ना इत्यादि प्रोक्तं अस्ति,
 एतत् सूत्रविसंवादि च इदं श्रीभगवतीसूत्र (४९ पत्रे), यथा “विराहिअसजमाण कहिं उववाओ ? गोयमा ! जहन्नेण
 भवणवासु, उक्कोसेण सोहस्से कप्पे” इति । अत्र इदं रहस्य—ज्ञातायां विराधितसंयमाया अपि सुकुमारिकाया ईशाने देवलोके
 उत्पाद उक्तः, भगवत्या तु उत्कर्षेण अपि विराधितसंयमस्य सौधर्मे एव उत्पादः, तर्हि कथं न विसवादः ? ॥ २ ॥ पुन श्री-
 जीयाभिगमसूत्रे (३७ पत्रे) “से किं तं थलयरपरिसप्पसमुच्छिमा ? २ दुविहा पन्नत्ता, तं जहा—उरगपरिसप्पसमुच्छिमा,
 भुयगपरिसप्पसमुच्छिमा । से किं तं उरगपरिसप्पसमुच्छिमा ? २ उरगपरिसप्पसमुच्छिमा ? २ उरगपरिसप्पसमुच्छिमा,
 लिआ १ महोरगा ४ । से किं तं अही ? अही दुविहा पन्नत्ता, तं जहा—अही १ अयगरा २ आसा-
 करा अणेगविहा पन्नत्ता, तं जहा—दबीकरा मवल्लिओ अ, से किं तं दबीकरा ? दबी
 तज्जहा—विहा गोणसा जाव से तं मवल्लिओ, से तं अही । से किं तं अयगरा ? अयगरा पण्णागरा पन्नत्ता, से तं अयगरा ।

से किं त आसालिआ ! १ आसालिआ २ जहा पक्षवणाए । से त आसालिआ । से किं तं महोरगा ? महोरगा जहा पत्रवणाए,
 से तं महोरगा । जे यावणे तहपगारा ते समासओ दुविहा पक्षता, तं जहा-पक्षता य, अपक्षता य त चेव, नवरि सरीरो
 गाहणा जहमेण अगुलस्सडसंखेज्जभाग उक्कोसेणं जोयणपुहुत्त” एतत्सूत्रविरोधि तु इद श्रीप्रज्ञापनासूत्र (४६ पत्रे), तथाहि-
 कहिणं भते ! आसालिआ संमुच्छति ? गोयमा ! अंतोमणुस्सखिचे अद्वाइजेसु दीवेसु निवाधाएण पक्षरससु कम्म-
 भूमिसु वाधाय पडुच्च पचसु महाविदेहेसु चक्खवट्ठिलधाधारेसु बलदेवखधावारेसु माहुदेवखधावारेसु मडलिअखधावारेसु
 महामंडलिअखधावारेसु गामनिवेसेसु निगमनिवेसेसु खेहनिवेसेसु नगरनिवेसेसु कन्वडनिवेसेसु मठवनिवेसेसु दोणमुहनिवेसेसु
 पट्टणनिवेसेसु आगरनिवेसेसु आसमनिवेसेसु सवाहननिवेसेसु रायहाणीनिवेसेसु एएसिण चेव विणासेसु एत्थ ण आसालिआ
 संमुच्छति । जहमेण अगुलस्स असखेज्जभागमिताए ओगाहणाए उक्कोसेणं धारसजोयणाइ तपणुल्लव च णं विकलभ-
 वाहणेण भूमिं दालिआ णं समुहेइ, असक्की मिच्छदिट्ठी अन्नाणी पचीदी अतोमुहुत्तड्ढाचया चेव काल करेइ, अत्र अयं
 विरोधः-पुनः जीवाभिगमसूत्रे संमूर्च्छिमोरपरिसर्पमेदेषु आसालिकसर्पान् आश्रित्य शरीरावगाहना जघन्येन अङ्गुठासस्य-
 भागा उत्कृष्टा अवगाहना च योजनपृथक्त्वं इति उक्त, प्रज्ञापनासूत्रे तु द्वादश योजनानि इति । ३ । अपि च श्रीस्थानाङ्गे
 सूत्रे (३९८ पत्रे) “जबुदीवे दीवे भारहे वासे अतीताए वसप्पिणीए सत्त कुलगरा होत्था, त जहा-मिच्छवामे १ सुवामे अ
 २, सुपासे अ ३ सयपमे ४ । विमलघोसे ५ सुघोसे त ६, महाघोसे ७ अ सत्तमे ॥१॥” एतद्विसत्तादि च श्रीस्थानाङ्गस्य एव
 दक्षमं स्थानम् तथाहि-(५१८ पत्रे) जबुदीवे २ दीवे भारहे वासे अतीताए वसप्पिणीए दस कुलगरा होत्था, त जहा-सय-

मारितः इति कथं न विरोधः ? ॥ १ ॥ अपि च श्रीज्ञाताधर्मकथाया (२०६ पत्रे) “तएवं सा सुमालिआ अजा अणो-
 हट्टिआ अनिवारिआ सण्खदमई अभिक्खण अभिक्खण हृत्ये घोवेइ जाय च्छेयति, तत्थवि अण पासत्था पासत्थविहारी,
 ओसत्ता ओसत्तविहारी कुसीला कुसीला ससत्ता ससत्तविहारी वट्ठणि घासाणि सामणपरिआग पाउणति अद्रमासिआए
 सछेइणाए तस्स ठाणस्स अणालोइअ अपडिक्कता कालमासे काल किच्चा ईसाणे कप्पे अणयरंसि विमाणसि देवगणिअत्ताए
 उवत्ता, तयेगइआण देवीणं नवपलिओवमाइं ठिई पत्तसा, तत्थण सुमालिआए देवीए नव पलिवमाइं ठिई पत्तत्ता”
 अपि च श्रीज्ञाताधर्मकथायां विराधितसंयमा सुकुमारिकाऽऽर्या ईशाने कल्पे देवगणिकात्वेन उत्पन्ना इत्यादि प्रोक्तं अस्ति,
 एतत् सूत्रविसर्वादि च इव श्रीभगवत्सूत्र (४९ पत्रे), यथा “विराहिअसज्जमाण कहिं उववाओ ? गोयमा ! जहन्नेण
 भवणवाहु, उक्कोसेणं सोहम्मे कप्पे” इति । अत्र इदं रहस्य—ज्ञातायां विराधितसंयमाया अपि सुकुमारिकाया ईशाने देवलोके
 उत्पादं वक्ता, भगवत्या तु उत्कर्षेण अपि विराधितसंयमस्य सौधर्मे एव उत्पादः, तर्हि कथं न विसर्वादः ? ॥ २ ॥ पुन श्री-
 जीवाभिगमसूत्रे (३७ पत्रे) “से किं तं घळयरपरिसप्पसमुच्छिमा ? २ दुविहा पत्तत्ता, तं जहा—उरगपरिसप्पसमुच्छिमा,
 भुयगपरिसप्पसमुच्छिमा । से किं तं उरगपरिसप्पसमुच्छिमा ? २ चरविहा पत्तत्ता, तं जहा—अही १ अयगरा २ आसा-
 लिआ ३ महोरगा ४ । से किं तं अही ? अही दुविहा पत्तत्ता, तं जहा—वबीकरा मवल्लिणो अ, से किं तं वबीकरा ? वनी
 करा अणेगविहा पत्तत्ता, तं जहा—आसीविहा आव से तं वबीकरा । से किं तं मवल्लिणो ? मवल्लिणो अणेगविहा पत्तत्ता,
 तजहा—विहा गेणसा आव से तं मवल्लिणो; से तं अही । से किं तं अयगरा ? अयगरा एगागारा पत्तत्ता, से तं अयगरा ।

दस अजयणा पञ्चा, त जहा-उवमा १ सखा २ इतिभासिआइ ३ आयरिअभासिआइ ४ महावीरभासिआइ ५ खोमग पसिणाइ ६ कोमलपसिणाइ ७ अद्धा[हा]गपसिणाइ ८ अगुडपसिणाइ ९ बाहुपसिणाइ १०" इति अत्र अय विरोधः—अत्र उक्त 'एतानि दश अध्ययनानि श्रीप्रश्नव्याकरणे सन्ति,' तानि कानि ? न एतादृशानि नामानि क्वाऽपि सन्ति, नाऽपि अर्थवक्तव्यता सङ्गति, साम्रत तु पञ्च आश्रवद्वाराणि पञ्च सवरद्वाराणि च सन्ति ॥ ७ ॥

एवं श्रीजीवाभिगमसूत्रे नारकाणां सहननं न उक्त, अथ च उत्तराध्ययनसूत्रे एकोनत्रिंशदध्ययने मास नारकाणां उक्तम् ॥ ८ ॥ तथा श्रीआचाराङ्गसूत्र द्वितीयश्रुतस्कन्धे पिण्डैयणाऽध्ययने चतुर्थोद्देशके पद्मसनवविकृतिग्रहण अनगाराणां उक्तं, श्रीस्थानाङ्गे भगवत्यां च मासनिर्पेधः प्रत्यपादि, दशवैकालिके मद्यनिर्पेधः ॥ ९ ॥ तथा दशवैकालिकादौ उक्तम्—साधव पद्मीवनिकायरक्षकाः सच्चिचतुष्टयव्यष्टेजोवायुवनस्पत्याविसर्गद्वे आहार अपि न गृह्णन्ति । पुन श्रीआचाराङ्गे श्रीकल्पसूत्रे च साधूनां नदीलङ्घन नद्युत्तरण वर्पति अपि मेघे आहारार्थं गमन च समनुज्ञातम् ॥ १० ॥ श्रीभगवत्यादौ श्रावकाणां पञ्चदश कर्मादानानि निवारितानि ॥ उपासकदशासूत्र आनन्दकामदेवादीनां पञ्चशतहलग्राहनेऽपि श्रावकत्वं श्लाघितम् ॥ ११ ॥ तथा प्रथमोपाङ्गे तापसानां उत्कृष्टा गतिः ज्योतिष्केषु प्रोक्ता ॥ भगवत्या तु तामलितापस ईशानकल्पे समुत्पन्न ॥ १२ ॥ तथा सूत्रकृताङ्गे साधो खीसङ्गतौ त्रिविध त्रिविधेन परिहारः प्रत्यपादि । श्रीस्थानाङ्गे तु साधु प्रपतन्ती साध्वी स्वहस्तेन अवलम्बयेत् इति उक्तम् ॥ १३ ॥ ज्ञातायां श्रीकृष्णवासुदेवस्य अन्तःपुर्यो द्वात्रिंशत्सहस्रा लिखिता, अन्तकृते च षोडशसहस्रा ॥ १४ ॥ तथा अष्टमाङ्गे श्रीकृष्णो द्वादशमो जिनो भावी इति निगदितः, समवायाङ्गे तु त्रयोदशम इति ॥ १५ ॥

अले १ सयाक य २ अणतसेणे अ ३ अमितसेणे अ ४ । तक्सेणे अ ५ मीमसेणे अ ६ महामीमसेणे सत्तमे ७ ॥ ११ ॥ ददरहे ८ दसरहे ९ सयरहे १० ” इयं विघटना यदुत-अतीतोरसपिण्या एकस्मिन् एव स्थानाङ्गे सप्तमस्थाने सप्त, दशमस्थाने दश कुलकरा तक्काः ॥ ४ ॥ तथा पुनः श्रीस्थानाङ्गे (३९८ पत्रे) “जंबुद्वीवे दीवे भारहे वासे आगमिरमाए उमपिणीए सप्त कुलकरा भविस्सति, त जहा-मिसवाहणे १ सुभोमे अ २, सुपमे अ ३ सयपमे ४ । दत्ते ५ सुहुमे ६ [सुहे सुन्ने य] सुवधू अ ७ आगमेस्सिण होक्खई ॥ १ ॥” एतत्सूत्रखिसंवादि च दशम स्थान (५१८ पत्रे), तथाहि-जंबुद्वीने २ दीने भारहे वासे आगमिस्साए सप्तपिणीए दस कुलगरा भविस्संति, तं जहा-सीमकरे १ खेमघरे २ सीमकरे ३ खेमघरे ४ यिम लवाहणे ५ समुती ६ पडिमुए ७ ददघणू ८ दसघणू ९ सतघणू १० ” अत्रापि सप्ताना दशभि सम कुलकरसहस्रया विरोधः ॥ ५ ॥ तथा श्रीस्थानाङ्गपूत्रे (३९८ पत्रे) वर्तमानावसर्पिण्यां सप्त कुलकरा तक्काः, तथाहि-

जंबुद्वीवे दीवे भारहे वासे इमीसे ओसपिणीए सप्त कुलगरा होरथा, तं जहा-“पढमित्य विमलगाहण १ चम्पुम २ असम ३ चतयमभिचदे ४ । तसो य पसेणइ ५ पुण, मरुदेवे चेव ६ नामी य ७ ॥ १ ॥” इति, जम्बूद्वीपप्रज्ञहया (११२ पत्रे) तु पञ्चदश तक्काः, तथाहि-“तीसेणं समाए पच्छिमे तिभागे पडिओवमहुभागावसेसे एत्थण इमे पण्णरस कुलगरा समुप्पज्जित्या, त जहा-सुमई १ पडिस्सुई २ सीमकरे ३ सीमघरे ४ खेमकरे ५ खेमघरे ६ विमलगाहणे ७ वक्कसुम ८ असम ९ अभिचदे १० चदाने ११ पसेणई १२ मरुदेवे १३ नामी १४ उत्तमे त्ति १५” इति, सप्तकुलकराणां पञ्चदशकुलकरसहस्रया समं विसवादः ६ । तथा श्रीस्थानाङ्गे दशमस्थाने (५०६ पत्रे) एव प्रत्यपादि ‘पण्णावागरणदसाण

तव्य इति १३ पत्रे । ततः पञ्चचत्वारिंशदपि आगमा एकसमानकर्तृकाः, छद्मस्यैः एकसमानबुद्ध्या माननीयाः, न अत्र शङ्काशङ्कः इति रक्षणीयो विचक्षणैः ॥ ३८ ॥

॥ इति ४५ आगमस्यापनाधिकारः ॥ ३८ ॥

ननु-केषु केषु आगमेषु जिनप्रतिमा अस्ति, केन केन च सा पूजिता वन्दिता चाऽस्ति ? तद्दर्शयन्तु, उच्यते—श्रीज्ञा-
ताधर्मकथाया पोढशाच्ययने (२१० पत्रे) द्रौपद्या जिनप्रतिमा पूजिताऽस्ति, तथाहि—“तएण सा दोवई रायवरकम्मा
जेणेव मज्झणघरे तेणेव उवागच्छइ, उवागच्छित्ता मज्झणघर अणुपविसइ, अणुपविसित्ता न्हाया कयवलिकम्मा कयकोठ-
अमगलपायच्छित्ता सुद्धप्पावेसाइ मंगल्लाइ वत्थाइ पवराइ परिहिआ, मज्झणघराओ पढिनिक्खसमइ, पढिनिक्खमिसित्ता
जेणेव जिणघरे तेणेव उवागच्छइ, उवागच्छित्ता जिणघर अणुपविसइ, अणुपविसित्ता जिणपढिमाण आलोए पणाम
करेइ, पणाम करित्ता लोमहत्थय परामुसइ, एवं जहा सूरिआमो जिणपढिमाओ अच्चेइ, अच्चेइत्ता तहेव भाणिअव जाव
धूव दइइ भूय दहिआ वामं जाणु अचेइ दाहिण जाणु धरणियलसि निवेसेइ, निवेसित्ता तिक्खुत्तो मुद्धाणं धरणियलसि
नमेइ, नमेइत्ता ईसिं पञ्चुण्णमइ करयल जाव कट्ठु एवं वयासी “नमोत्थु णं अरिहताण भगवताण जाव ठाण सपत्ताण”
धवइ नमसइ, नमसित्ता जिणघराओ पढिनिक्खसमइ, पढिनिक्खमिसित्ता जेणेव अतेउरे तेणेव उवागच्छइ” इत्यादि, अत्र
इदं रहस्यम्—द्रौपदीश्राविकया प्रतिमा पूजिता, पुनः अत्राऽर्थे श्रूयतां अत्र “जेणेव जिणघरे तेणेव उवागच्छइ” इति
उक्तं, इदं जिनगृहणं श्वाश्वत अशाश्वतं वा ? न आद्यपक्षो दक्षः, एतत्स्थाने श्वाश्वतचैत्यस्य सिद्धान्ते अनभिधानेन

तथा चतुर्दशपूर्वर्षिणो ज्ञान्यतोऽपि छान्दके गच्छन्ति, कार्तिकस्तु चतुर्दशपूर्वघरोऽपि सौधर्मे समुत्पन्नः ॥ १६ ॥ एवं
प्रत्यागम शतशो विसंवादाः सन्ति किं क्रियते ! ननु-यदि एक एव श्रीदेवर्द्धिगणिक्षमाश्रमणः पञ्चचत्वारिंशतोऽपि
आगमाना संकलना कृतवान् तर्हि कथं एतावन्तो विसंवादा लिखिता तेन ! सच्यते-एक तु कारण इदं, यथा यथा
यस्मिन् यस्मिन् आगमे मृतावशिष्टसाधुभिः यद् यद् उक्तं तथा तथा तस्मिन् तस्मिन् आगमे श्रीदेवर्द्धिगणिक्षमाश्रमणेन
अपि पुस्तकारूढीकृतं, नहि पापमीरवो महान्त इदं सत्यं, इदं तु असत्यं इति एकान्तेन प्ररूपयन्ति इति, द्वितीयं तु कारणं
इदं, यथा बह्व्या यस्मिन् काले देवर्द्धिगणिक्षमाश्रमणतो वाचना प्रवृत्ता, तथा तस्मिन् एव काले मयुरानगर्या अपि
स्कन्दिदाचार्यतोऽपि द्वितीया वाचना प्रवृत्ता, तदा तत्कालीनमृतावशिष्टस्य साधुमुखविनिर्गतागमालापकेषु सकल-
नाया विस्मृतत्वादितोऽपि एव वाचना विसंवादकारको जातः । यदुक्तं श्रीज्योतिष्करण्डकदृष्टां, तथाहि-“इह स्कन्दिदाचा-
र्यप्रवृत्तौ दुःपमानुभावतो दुर्भिक्षप्रवृत्त्या साधूनां पठनगणनादिक सर्वं अपि अनश्यत्, ततो दुर्भिक्षातिक्रमे सुभिक्षप्र-
वृत्तौ द्वयोः सङ्घयो मेलापको अभूत्, तद् यथा, एको बह्व्या, एको मयुराया, तत्र सूत्रसंघटने वाचनामेदो जातः,
विस्मृतयोः हि सूत्रार्थयोः स्मृत्या स्मृत्या संघटने भवति अवश्य वाचनामेदः, न कदाचिद् अनुपपत्तिः, तत्र अनुयोग-
द्वारादिक इदानीं सर्वमानं माधुरीवाचनानुगतं, ज्योतिष्करण्डकसूत्रकर्ता च आचार्यो बाल्हम्यः, तत इदं सस्यास्थानप्र-
तिपादनबाल्हम्यवाचनानुगतं, इति न अस्य अनुयोगद्वाराप्रतिपादितैः सस्यास्थानैः सह विसदृशत्वं उपलभ्य निश्चिच्छि-

तव्य इति १३ पत्रे । ततः पञ्चचत्वारिंशदपि आगमाः एकसमानकर्तृकाः, छत्रस्यैः एकसमानबुद्ध्या माननीयाः, न अत्र शङ्काशङ्कः इति रक्षणीयो विचक्षणैः ॥ ३८ ॥

॥ इति ४५ आगमस्यापनाधिकार ॥ ३८ ॥

ननु-केषु आगमेषु जिनप्रतिमा अस्ति, केन केन च सा पूजिता वन्दिता चाऽस्ति ? तद्दर्शयन्तु, उच्यते—श्रीज्ञा-
ताधर्मकथाया पोबशाच्ययने (२१० पत्रे) द्रौपद्या जिनप्रतिमा पूजिताऽस्ति, तथाहि—“तपसा सा दोषई रायवरकक्षा
जेणेव मज्जणघरे तेणेव सवागच्छइ, सवागच्छित्ता मज्जणघर अणुपविसइ, अणुपविसित्ता न्हाया कयवलिकम्मा कयकोउ-
अमगलपायच्छित्ता सुद्धप्पावेसाइ मगल्लाइ वल्लाइ परियाइ परिहिया, मज्जणघराओ पढिनिक्खमइ, पढिनिक्खमित्ता
जेणेव जिणघरे तेणेव सवागच्छइ, सवागच्छित्ता जिणघर अणुपविसइ, अणुपविसित्ता जिणपढिमाण आलोए पणाम
करेइ, पणाम करित्ता लोमहत्थय परामुसइ, एव अहा सूरिआमो जिणपढिमाओ अचेइ, अचेइत्ता तहेव भाणिअव जाव
धूवं हइइ धूव हइत्ता वामं जाणु अचेइ दाहिण जाणु धरणिगलसि निवेसेइ, निवेसित्ता तिक्खुत्तो मुद्धाण धरणिगलसि
नमेइ, नमेइत्ता ईसिं पञ्चुणमइ करयल जाव कटु एव वयासी “नमोएतु णं अरिहताण भगवताण जाव ठाण संपत्ताण”
ववइ नमसइ, नमसित्ता जिणघराओ पढिनिक्खमइ, पढिनिक्खमित्ता जेणेव अतेनरे तेणेव सवागच्छइ” इत्यादि, अत्र
इदं रहस्यम्—द्रौपदीश्राविकया प्रतिमा पूजिता, पुनः अत्राऽर्थे श्रूयतां अत्र “जेणेव जिणघरे तेणेव सवागच्छइ” इति
उक्तं, इदं जिनगृहणं शाश्वत अशाश्वत वा ? न आद्यपक्षो दक्षः, एतत्स्थाने शाश्वतचैत्यस्य सिद्धान्ते अनभिधानेन

तथा चतुर्दशपूर्विणो अघन्यतोऽपि लान्तके गच्छन्ति, कार्तिकस्तु चतुर्दशपूर्वघरोऽपि सौघर्मे समुत्पन्नः ॥ १६ ॥ एव
 प्रत्यागम शतशो विसंवादाः सन्ति किं क्रियते ! ननु-यदि एक एव श्रीदेवद्विगणिशमाश्रमणः पञ्चधत्वारिशतोऽपि
 आगमाना सकलनां कृतवान् तर्हि कथं एतावन्तो विसंवादा लिखिता तेन ? उच्यते-एक तु कारण इदं, यथा यथा
 यस्मिन् यस्मिन् आगमे मृतावशिष्टसाधुभिः यद् यद् उक्तं तथा तथा तस्मिन् तस्मिन् आगमे श्रीदेवद्विगणिशमाश्रमणेन
 अपि पुस्तकारुहीकृतं, नहि पापमीरवो महान्त इदं सत्यं, इदं तु असत्यं इति एकान्तेन प्ररूपयन्ति इति, द्वितीयं तु कारण
 इदं, यथा बह्व्यां यस्मिन् काले देवद्विगणिशमाश्रमणतो वाचना प्रवृत्ता, तथा तस्मिन् एव काले मयुरानगर्या अपि
 स्कन्दिखाचार्यतोऽपि द्वितीया वाचना प्रवृत्ता, तदा तत्कालीनमृतावशिष्टस्य साधुमुखविनिर्गतागमालापकेषु सकल-
 नायां विस्मृतत्वादिवशेन एव वाचनाविसंवादकारको जातः । यदुक्तं श्रीज्योतिष्करण्डकदृष्ट्यां, तथाहि-“इह स्कन्दिखाचा-
 र्यप्रवृत्तौ दुःपमानुभावतो दुर्भिक्षप्रवृत्त्या साधूनां पठनगणनादिकं सर्वं अपि अनश्यत्, ततो दुर्भिक्षातिक्रमे सुभिक्षप्र-
 वृत्तौ द्वयोः सङ्ख्योः मेलापको अभूत्, तद् यथा, एको बह्व्यां, एको मयुराया, तत्र सूत्रसघटने वाचनाभेदो जातः,
 विस्मृतयोः हि सूत्रार्थयोः स्मृत्वा स्मृत्वा संघटने भवति अवश्य वाचनाभेदः, न कदाचिद् अनुपपत्तिः, तत्र अनुयोग-
 द्वारादिकं इदानीं सर्वमानं मापुरीवाचनानुगतं, ज्योतिष्करण्डकसूत्रकर्ता च आचार्यो बाल्हम्यः, तत इदं सख्यास्यानप्र-
 स्तिपादनबाधभ्यवाचनानुगतं, इति न अस्य अनुयोगद्वाराप्रतिपादितैः सख्यास्यानैः सह विसदृशत्वं उपलभ्य त्रिबिधेः किंस्ति-

तव्य इति १३ पत्रे । ततः पञ्चचत्वारिंशदपि आगमाः एकसमानकर्तृकाः, छद्मस्थेः एकसमानबुद्ध्या माननीयाः, न अत्र शङ्काशङ्क इति रक्षणीयो विचक्षणैः ॥ ३८ ॥

॥ इति ४५ आगमस्यापनाधिकार ॥ ३८ ॥

ननु—केषु आगमेषु जिनप्रतिमा अस्ति, केन केन च सा पूजिता वन्दिता चाऽस्ति ? तद्दर्शयन्तु, उच्यते—श्रीज्ञा-
ताधर्मकयाया योद्धशाध्ययने (२१० पत्रे) द्रौपद्या जिनप्रतिमा पूजिताऽस्ति, तथाहि—“तएण सा दोषई रायवरकक्का
जेणेव मज्जणघरे तेणेव उवागच्छइ, उवागच्छित्ता मज्जणघर अणुपविसइ, अणुपविसित्ता न्हाया कयवलिकम्मा कयकोट-
अमगलपायच्छित्ता सुद्धप्पावेसाइ मगलाइ वत्थाइ परिहिआ, मज्जणघराओ पढिनिक्खमइ, पढिनिक्खमिसित्ता
जेणेव जिणघरे तेणेव उवागच्छइ, उवागच्छित्ता जिणघर अणुपविसइ, अणुपविसित्ता जिणपढिमाण आलोए पणाम
करेइ, पणाम करित्ता लोमहत्थयं परामुसइ, एव जहा सूरिआओ जिणपढिमाओ अच्चेइ, अच्चेइत्ता तहेव भाणिअव जाव
धूव ढहइ धूव ढहित्ता वाम जाणु अचेइ दाहिण जाणु धरणियलसि निवेसेइ, निवेसित्ता तिक्खुत्तो मुद्धान धरणियलसि
नमेइ, नमेइत्ता ईसिं पङ्कणमइ करयल जाव कट्ठु एव वयासी “नमोत्थु णं अरिहताण भगवताण जाव ठाण सपत्ताण”
वदइ नमसइ, नमसित्ता जिणघराओ पढिनिक्खमइ, पढिनिक्खमिसित्ता जेणेव अतेचरे तेणेव उवागच्छइ” इत्यादि, अत्र
इदं रहस्यम्—द्रौपदीश्राविक्या प्रतिमा पूजिता, पुनः अत्राऽर्थे श्रूयतां अत्र “जेणेव जिणघरे तेणेव उवागच्छइ” इति
उक्तं, इदं जिनगृहणं शाश्वतं अशाश्वतं वा ? न आद्यपक्षो वक्षः, एतत्स्थाने शाश्वतचैत्यस्य सिद्धान्ते अनभिधानेन

तथा चतुर्दशपूर्वविणो ज्ञान्यतोऽपि लान्तके गच्छन्ति, कार्त्तिकस्तु चतुर्दशपूर्वघरोऽपि सौधर्मे समुत्पन्नः ॥ १६ ॥ एव
प्रत्यागम द्यतथो विसंवादाः सन्ति किं क्रियते ? ननु-यदि एक एव श्रीदेवर्दिगणिक्षमाश्रमणः पञ्चचत्वारिंशतोऽपि
आगमाना सकलना कृतवान् तर्हि कथं पतावन्तो विसंवादा लिखिता तेन ? सन्त्यते-एक तु कारण इदं, यथा यथा
यस्मिन् यस्मिन् आगमे मृतावशिष्टसाधुभिः यद् यद् एक तथा तथा तस्मिन् तस्मिन् आगमे श्रीदेवर्दिगणिक्षमाश्रमणेन
अपि पुस्तकारुदीकृतं, नहि पापमीरवो महान्त इदं सत्यं, इदं तु असत्यं इति एकान्तेन प्ररूपयन्ति इति, द्वितीयं तु कारणं
इदं, यथा बह्व्यां यस्मिन् काले देवर्दिगणिक्षमाश्रमणतो वाचना प्रवृत्ता, तथा तस्मिन् एव काले मथुरानगर्या अपि
स्कन्दिवाचार्यतोऽपि द्वितीया वाचना प्रवृत्ता, तदा तत्कालीनमृतावशिष्टस्यसाधुमुखविनिर्गतागमालापकेषु सकल-
नायां विस्मृतत्वादयोऽप एव वाचनाविसंवादकारको जातः । यदुक्तं श्रीज्योतिष्करण्डकवृषां, तथाहि-"इह स्कन्दिवाचा-
र्यप्रवृत्तौ दुःप्रमानुभावतो दुर्मिषप्रवृत्त्या साधूना पठनगणनाविक सर्वं अपि अनश्यत्, ततो दुर्मिषातिक्रमे सुभिषप्र-
वृत्तौ द्वयोः सङ्घयो मेलापको अभूत्, तद् यथा, एको बह्व्यां, एको मथुरायां, तत्र सूत्रसंघटने वाचनामेदो जातः,
विस्मृतयोः हि सूत्रार्थयोः स्मृत्वा स्मृत्वा संघटने भवति अवश्य वाचनामेदः, न कदाचिद् अनुपपत्तिः, तत्र अनुयोग-
द्वारादिक इदानीं कर्तमानं माधुरीवाचनानुगतं, ज्योतिष्करण्डकसूत्रकर्ता च आचार्यो बाह्यम्यः, तत इदं सस्यास्यानप्र-
तिपादनबाह्यवाचनानुगतं, इति न अस्य अनुयोगद्वारप्रतिपादितैः सस्यास्यानैः सह विसहस्रत्वं उपलभ्य विचिचिस्ति-

मान्यत्वेन यौवनादिमवोत्कटतया नारदस्य न सत्यानादि चक्रे इति, यत सूत्रे गणधरदेवोक्तं अनुत्थानादौ असंयतावि-
 रतादिकं हेतु मुक्त्वा नवीनस्वगल्लक्षितहेतु वदत तव महोत्सन्नदोषापत्तिः भविष्यति इति, अपि च यदि द्रौपदी आ-
 विष्ठा न अभविष्यत् तदा नमोर्यु ण कथं अकथयिष्यत्, नहि श्रायकधर्मं विना कोऽपि नमोर्यु ण पठति जिनप्रतिमाग्रे
 कथयति वा । पुन प्राह मनोमतिशिष्यः ननु-द्रौपद्या जिनप्रतिमा पूजिता पर धर्मार्थं न, किन्तु विवाहसमयत्वात् ससा-
 रार्थं, तत्राऽर्थे शृणु रे मूर्ख ! यदि कोऽपि विद्यमान तीर्थङ्कर पूर्वं वन्दयित्वा वा साधु वा पूर्वं प्रतिष्ठामयित्वा सामा-
 यिकं वा पूर्वं लाल्ता पश्चात् भोजनं कुरुते, तर्हि किं विद्यमान तीर्थङ्करवन्दनादिपुण्य संसारार्थं किं पतिष्यति ? प्रत्युत
 एवं प्रशसा कर्तव्या तस्याः “अहो ! धन्या एषा द्रौपदी, अहो ! दृढ अस्याः सम्यक्त्व, अहो ! शस्यं अस्याः श्राविकात्व,
 यदुत विवाहादिकर्तव्यव्यग्रतायां अपि जिनप्रतिमा पूजितवती” इति । न च वाच्य अनया तु पूर्वजन्मनि निदानं व्यधायि,
 तेन तस्मिन् सति कथं तस्याः सम्यक्त्ववत्त्व श्राविकात्व चेति ? द्रौपदीकृतनिदानस्य “निव १ घणि २ नारी ३ नर ४ सुर ५
 अप्यप्यविहार ६ आयविहार ७ सहस्र ८ दरिद्र ९ चण्डन नवनिआणाइ ॥ १ ॥” इति निदाननवके न अन्तर्भावात्
 निदानता एव न भवति, यथा कथञ्चित् षत्तुर्यनिदानमध्ये अन्तर्भावेऽपि अथर्वसायविशेषेण तस्य निदानताया अभावात्
 तस्याः श्राविकात्व न व्याहन्यते, अपि च तादृशनिदानसम्भावे ब्रह्मदत्तचक्रवर्तिवत् न विरतिः उदय एति, द्रौपदी तु प्रव्र-
 जिता अतो न तस्याः निदानता १ तथा श्रीभागवतीसूत्रे २० शतके नवमोद्देशके (७९३ पत्रे), यथा विद्याचारणजह्वाचा-

तदुक्तौ स्फुटं तत्सूत्रदोषापत्तेः, अथ यदि अशाश्वतं तर्हि केनचित् कारित एव भविष्यति, न च भिष्यादिना तत् करारान्ने अधिकारः, ततः कैश्चित् श्रावकैः एव तत् जिनगृह कारित इति निश्चयः, न च यत्कच्य द्रौपदी तु अत्र श्रायिका न उष्टा, तितमे अच्ययने (४९२ पत्रे) राज्ञीमती राजवरकन्या इति उक्तौ श्राविकात्वं न व्याहन्यते, यथा श्रीउत्तराययने द्वाविंश-

“सोऽङ्गण रायकक्षा, पवज्ज सा विणस्स च । णीहासा च निराणदा, सोणेण य समुच्छिउआ ॥ २८ ॥ राईमई विगितेइ, धिगत्थु [धित्तु] मम जीविअ । आइह तेण परिचत्ता, सेअ पवइव मम ॥ २९ ॥ अह सा भमरसन्निभे, पुण्यरुत्तगण्य-
साहिण । सयमेव छुचई केसे, विइमती ववस्सिआ ॥ ३० ॥ वासुदेवो अ ण भणइ, लुत्तकेसिं जिइदिअ । गमारसागर-
पोरं, तर कन्ने ! लहु लहुं ॥ ३१ ॥ अह सा रायवरकक्षा, सुद्धिआ नियमपण । जाई कुल च सील च, रम्ममाणी तय
वदे ॥ ४० ॥” इति, तथा पुनः श्रीज्ञाताया (१३५ पत्रे) मल्लिकुमारी अपि राजवरकन्या प्रोक्ताऽस्ति, तथाहि-तए ण
कुमप तेसिं संजसगणं जाव पडिच्छइ, पडिच्छिआ मल्लीं विदेहवरारायकक्ष सदावेइ, सदायित्ता त दिव बुडउत्तुमउं
मल्लीं विदेहवरारायकक्षगए पिणद्धसि, पिणद्धिआ पडिचिस्सज्जइ” इति, अपि च रे मनोमते ! शिष्य ! बहुषी क्षण निर्मीत्स्य
विचारय, यतो द्रौपदी श्राविका, तत एव नारदस्य असंयताऽविरताऽप्रतिहतप्रत्याख्यातपापकर्मणो न उरधानादिभक्तिं
कृतवती, तत्पात्रो ज्ञातासक्तो यथा (२१३ पत्रे) “तते ण सा दोवई कच्छुल्लनारयं अस्संजय अरिय अपडिइयपव-
क्सायपावकम्म तिकहु नो आढाति नो परिआणइ नो अम्मुहुइ नो पजुवासइ” इति, न च वाच्य द्रौपदी पञ्चभर्तु-

आराहणा (सूत्र ६८३), से केणट्टेणं भते ! एव बुद्धइ जघाचारणे गोयमा ! तस्स ण अट्टमं अट्टमेणं अणि-
 विस्सेण सवोकस्सेण अप्पार्णं भावेमाणस्स जघाचारणलब्धीनाम लब्धी समुप्पज्झइ, से तेणट्टेण जाव एव बुद्धइ जघाचारणे,
 जघाचारणस्स ण भते ! कह सीहा गति कह सीहे गइविसए पन्नत्ते ? गोयमा ! अयन्न जवुदीवे दीवे एव अहेव विजा-
 चारणस्स, णवर तिसत्तम्बुत्तो अणुपरिअट्टित्ताण हवमागच्छेज्जा, जघाचारणस्स णं गोयमा ! तहा सीहा गई तहा सीहे
 गतिविसए पन्नत्ते सेसं त वेव । जघाचारणस्स णं भते ! तिरिअ केवतिए गइविसए पन्नत्ते ? गोयमा ! से ण इतो
 एगेण सप्पाएण रुअगवरे दीवे समोसरण करेइ, करित्ता तहिं चेइआइ वदति, वदित्ता ततो पढिनिअत्तमाणे वितिएण
 सप्पाएण नदीसरवरदीवे समोसरण करेइ, करित्ता तहिं चेइआइ वंदइ वदित्ता इहमागच्छइ, आगच्छित्ता इह चेइआइ
 वदइ, जघाचारणस्स ण गोयमा ! तिरिअं एवतिए गइविसए पन्नत्ते, । जघाचारणस्स ण भते ! उहू केवतिए गइविसए
 पन्नत्ते ? गोयमा ! से ण इतो एगेण सप्पाएणं पढगवणे समोसरण करेइ, करित्ता तहिं चेइआइ वदइ, वदित्ता ततो
 पढिनिअत्तमाणे वितिएण सप्पाएण नंदणवणे समोसरण करेइ, करित्ता तहिं चेइआइ वदइ, वंदित्ता इहमागच्छइ, आग-
 च्छित्ता इह चेइआइ वंदइ, जघाचारणस्स ण गोयमा ! उहू एवतिए गइविसए पन्नत्ते, से ण तस्स ठाणस्स अणालोइअ-
 अपढिक्कते कालं करेइ नत्थि तस्स आराहणा, से ण तस्स ठाणस्स आलोइअपढिक्कते काल करेइ अत्थि तस्स आराहणा, सेव
 भते ! सेव भते ! जाव विहरति (सूत्र ६८४) ॥ इति विंशतितमशतके नवमोद्देशकः सम्पूर्णः ॥

इह विषाचारणेन तिर्यग्लोके मानुषोचरपर्वते नन्दीश्वरपर्वते च चैत्यानि धन्दिदत्तानि, ऊर्ध्वलोके च नन्दनवने पाण्डु-

“कइविहा ण भते ! धारणा पससा ! गोयमा ! धारणा दुविहा पससा, त जहा-विजाधारणा य जयाधारणा य, से केणहे णं भते ! एव बुद्धि विजाधारणा ! विजाधारणा गोयमा ! तस्स णं छट्ठंछण अणिविखसेणं तयोक्कमेण विजाय उचरणुणल्लिं सममाणस्स विजाधारणल्लोनीनाम लोनी समुप्यज्जइ, से तेणहेण जाव विजाधारणा, विजाधारणस्स णं भते ! कइ सीहा गई कइ सीहे गइविसप पससे ! गोयमा ! अयस जवुदीवे दीवे जाग किंचिविसेसा-हिए परिवस्सेवेणं देवे णं मइहीय जाव महेस्सके जाव इणाभेवत्तिकहु, केवलकप्प जयुदीव दीवं तिहि अच्चरानिवायहि तिक्कुत्तो अणुपरिअट्ठिचा णं इवमागच्छेज्जा, विजाधारणस्स णं गोयमा ! तहा सीहा गई तहा सीहे गइविसप पससे ! विजाधारणस्स ण भते ! तिरिअ केवतिय गतिविसप पससे ! गोयमा ! से ण इओ एगेण उप्पाएण माणुसुत्तरे पणए समोसरणं करेइ, समोसरण करिचा तहिं वेइआइ वदइ, वंदिचा विविपण उप्पाएण नदीसरवरे दीवे समोसरण करेइ, समोसरण करिचा तहिं वेइआइ वदइ, वंदिचा ततो पडिनियत्तति २ इहमागच्छइ, आगच्छिचा इह वेइआइ वदइ ! विजाधारणस्स ण गोयमा ! तिरिअ एवतिय गतिविसप पससे ! विजाधारणस्स ण भते ! उहु केवतिए गइविसप पससे ! गोयमा ! से ण इओ एगेण उप्पाएण नवणवणे समोसरणं करेइ, करिचा तहिं वेइआइ वदइ घदिचा, विविपण उप्पाएण पंडगवणे समोसरण करेइ, करिचा तहिं वेइआइ वदइ, वदिचा तओ पडिनियत्तति तओ २ इहमागच्छइ, आगच्छिचा इह वेइआइ वदइ, वदिचा विजाधारणस्स ण गोयमा ! उहु एवतिए गइविसप पससे ! से ण तस्स ठाणस्स अण्ण-ओइअपडिक्कते काळं करेइ, नत्तिय तस्स आराइणा, से णं तस्स ठाणस्स आलोइअपडिक्कते काळं करेइ अत्थि तस्स

चारणस्स, णवर १०५

गतिविसए पन्नत्ते सेस स चेव । जघाचाएणस्स ण भते ! तिरिअं

एणेण उप्पाएण रुअगवरे दीवे समोसरण करेइ, करिआ तहिं चेइआइ वदति, वदिआ ततो पडिनिअत्तमाणे वितिपण
उप्पाएणं नदीसरवरदीवे समोसरण करेइ, करिआ तहिं चेइआइ वंदइ वदिआ इहमागच्छइ, आगच्छिआ इह चेइआइ
वंदइ, जघाचारणस्स ण गोयमा ! तिरिअ एवतिए गइविसए पन्नत्ते, । जघाचारणस्स ण भते ! उट्टु केवतिए गइविसए
पन्नत्ते ? गोयमा ! से ण इतो एणेण उप्पाएण पढगवणे समोसरण करेइ, करिआ तहिं चेइआइ वदइ, वदिआ तओ
पडिनिअत्तमाणे वितिपण उप्पाएण नंदणवणे समोसरण करेइ, करिआ तहिं चेइआइ वदइ, वदिआ इहमागच्छइ, आग-
च्छिआ इह चेइआइ वंदइ, जघाचारणस्स ण गोयमा ! उट्टु एवतिए गइविसए पन्नत्ते, से ण तस्स ठाणस्स अणालोइअ-
अपडिक्कते कालं करेइ नत्थि तस्स आराहणा, से ण तस्स ठाणस्स आलोइअपडिक्कते काल करेइ अत्थि तस्स आराहणा, सेव
! सेव भते ! जाव विहरति (सूत्र ६८४) ॥ इति विंशतितमशतके नयमोद्देशकः सम्पूर्ण ॥

विद्याचारणेन तिर्यग्लोके मानुषोत्तरपर्वते नन्दीश्वरपर्वते च चैत्यानि वन्दितानि, ऊर्ध्वलोके च नन्दनयने पाण्डु-

तस्स ण अट्टमं अट्टमेण अणि-
ण जाव एव बुद्धइ जघाचारणे,
जजुदीवे दीवे एव जहेव विजा-
गोयमा ! तहा सीहा गई तहा सीहे
गइविसए पन्नत्ते ? गोयमा ! से णं इतो

“कइविहा ण भते ! चारणा पन्नत्ता ! गोयमा ! चारणा दुविहा पन्नत्ता, त जहा-विज्जाचारणा य जघाचारणा य, से केणदे णं भते ! एव बुद्धइ विज्जाचारणा ? विज्जाचारणा गोयमा ! तस्स ण छट्ठकट्ठणं अणिविस्वत्तेणं तयोक्कम्मेण विज्जाए उत्तरगुणलद्धिं स्वमाणस्स विज्जाचारणलद्धीनाम लद्धी समुप्पज्जइ, से तेणहेण जाव विज्जाचारणा, विज्जाचारणस्स णं भते ! कइ सीहा गई कइ सीहे गइविसए पन्नत्ते ! गोयमा ! अयन्नं जवुदीवे दीवे जाव किंचिविसेसारणस्स णं भते ! कइ सीहा गई कइ सीहे गइविसए पन्नत्ते ! गोयमा ! तहा सीहा गई तहा सीहे गइविसए पन्नत्ते । तिक्कहुत्तो अणुपरिअट्ठिता ण इवमागच्छेज्जा, विज्जाचारणस्स णं गोयमा ! तहा सीहा गई तहा सीहे गइविसए पन्नत्ते । विज्जाचारणस्स णं भते ! तिरिअ केवतिय गतिविसए पन्नत्ते ! गोयमा ! से ण इओ एणेण उप्पाएण माणुसुत्तरे पवए समोसरणं करेइ, समोसरण करित्ता तहिं चेइआइ वदइ, वदित्ता वितिएण उप्पाएण नदीसरवरे दीवे समोसरण करेइ, समोसरण करित्ता तहिं चेइआइ वदइ, वदित्ता ततो पढिनियत्तति २ इहमागच्छइ, आगच्छित्ता इह चेइआइ वदइ । विज्जाचारणस्स ण गोयमा ! तिरिअ एवसिए गतिविसए पन्नत्ते । विज्जाचारणस्स ण भते ! उहु केवतिए गइविसए पन्नत्ते ! गोयमा ! से ण इओ एणेण उप्पाएण नदणवणे समोसरण करेइ, करित्ता तहिं चेइआइ वदइ वदित्ता, वितिएण उप्पाएण पंडगवणे समोसरण करेइ, करित्ता तहिं चेइआइ वदइ, वदित्ता तओ पढिनियत्तति तओ २ इहमागच्छइ, आगच्छित्ता इह चेइआइ वदइ, वदित्ता विज्जाचारणस्स ण गोयमा ! उहु एवतिए गइविसए पन्नत्ते । से ण तस्स ठाणस्स अणालोइअपडिक्कंते कालं करेइ, नत्थि तस्स आराहणा, से णं तस्स ठाणस्स आलोइअपडिक्कंते कालं करेइ अत्थि तस्स

आराहणा (सूत्र ६८३), से केण्डेण भंते ! एव बुच्चइ जघाचारणे गोयमा ! तस्स ण अट्ठमं अट्ठमेण अणि-
 विसत्तेणं तवोकम्मेण अप्पाणं भावेमाणस्स जघाचारणलच्छीनाम लच्छी समुप्पज्झइ, से तेण्डेण जाव एवं बुच्चइ जघाचारणे,
 जघाचारणस्स ण भंते ! कह सीद्वा गति कह सीद्हे गइविसए पन्नत्ते ? गोयमा ! अयन्न अबुद्दीवे दीवे एव जहेय विज्जा-
 चारणस्स, णवर तिसत्तक्खुत्तो अणुपरिअट्ठित्ताण ह्यमागच्छेज्जा, जघाचारणस्स ण गोयमा ! तद्वा सीद्वा गई तद्वा सीद्हे
 गतिविसए पन्नत्ते सेस त चेव । जघाचारणस्स ण भंते ! तिरिअ केवतिए गइविसए पन्नत्ते ? गोयमा ! से ण इतो
 एगेण उप्पाएणं रुअगवरे दीवे समोसरण करेइ, करित्ता तहिं चेइआइ वदति, वंदित्ता ततो पढिनिअत्तमाणे वितिएण
 उप्पाएण नदीसरवरदीवे समोसरण करेइ, करित्ता तहिं चेइआइ वंदइ वदित्ता इहमागच्छइ, आगच्छित्ता इह चेइआइ
 वदइ, जघाचारणस्स ण गोयमा ! तिरिअ एवतिए गइविसए पन्नत्ते, । जघाचारणस्स ण भंते ! उहु केवतिए गइविसए
 पन्नत्ते ? गोयमा ! से ण इतो एगेण उप्पाएण पढगवणे समोसरण करेइ, करित्ता तहिं चेइआइ वदइ, वदित्ता सओ
 पढिनिअत्तमाणे वितिएण उप्पाएणं नंदगवणे समोसरण करेइ, करित्ता तहिं चेइआइ वंदइ, वदित्ता इहमागच्छइ, आग-
 च्छित्ता इह चेइआइ वंदइ, जघाचारणस्स ण गोयमा ! उहु एवतिए गइविसए पन्नत्ते, से ण तस्स ठाणस्स अणालोइअ-
 अपढिक्कते कालं करेइ नत्थि तस्स आराहणा, से ण तस्स ठाणस्स आलोइअपढिक्कते काल करेइ अत्थि तस्स आराहणा, सेव
 भंते ! सेवं भंते ! जाव विहरति (सूत्र ६८४) ॥ इति विंशतितमशतके नवमोद्देशकः सम्पूर्णः ॥

इह विद्याचारणेन तिर्यग्लोके मानुषोत्तरपर्वते नन्दीश्वरपर्वते च चैत्यानि वन्दितानि, ऊर्ध्वलोके च नन्दनवने पाण्डु-

कथने च चैत्यानि वन्दितानि, तानि च स्थानकचतुष्केऽपि शाश्वतचैत्यानि नेयानि, अत्र भागानि च चतुष्टयं चतुष्टयं चैत्यानि वन्दितानि, एवं अक्षराधारणेन अपि रुचके नन्दीश्वरे च त्रिपर्यङ्गे च पञ्चदशानि च त्रिपर्यङ्गे च स्थानचतुष्के शाश्वतचैत्यवन्दना अकारि, अत्राऽऽयामने वारह्य च अनाभ्यासिन्दुषु आगच्छासिन्दुषु पञ्चदशानि चिन्दुषु, अत्राऽऽह मनोमतिशिष्यः ननु-विद्याधारणा अक्षराधारणा चैत्यवन्दनापंगतागता परं आत्रात्रोषिताय विरापका-प्रोक्ता, अरे अत्राऽप्ये गणधरामिप्राय शृणु, एभिः लब्धि प्रयुक्ता, तेन लब्धयुक्तीपितयेन प्रमादस्या भागेविता, तु प्रमादस्यान गुरुसमीपं आगत्य अधश्च आलोचयितव्य, अन्यथा विरापकतय आसयेत, पर चैत्यवन्दनाया आत्रोषणे तत्र गमनं एव न घटां आदीकते, गमनागमनालोचना तु सद्गतिं अद्वति एव, यदि वृद्धशतादुपरि गमयते तदा अत्रि आगतेन गमनागमन गुरुसमक्ष आलोचयितव्य एव, किं वाच्य नन्दीश्वरदीपकचक्रीपगमगागमनयो ? , यदुक्तं श्रीआवश्यकनिर्णयको-

“दृत्यसयादांगंतुं, गतुं च मुहुश्च जहिं चिद्धे । पये वा वषते, नदसतरणे पठिक्कमण ॥ २ ॥” पुनः श्रीदशारे-

“विणयणं पविसिच्चा, सगासे गुरुणो मुणी । इरियावहियमायाय, आगओ अ पठिक्कमे ॥ ८८ ॥ अभोइत्ताण नीसेसं,
आईआर व जहक्कमं । गमणागमणे वेव, भसयणे व सजए ॥ ८९ ॥ सज्जुप्पओ अणुविगो, अवविल्लेण चेतसा ।
आलोए गुरुसगासे, ज जहा गहिस भवे ॥ ९० ॥ न सम्ममालोइअं हुआ, पुबि पच्छा व अ कइ । पुणो पडिक्कमे

तत्स, वोसडो चितए इम ॥ ९१ ॥ अहो खिणेहिं असावज्जा, विची साहूण देसिया । मुखससाहणहेवस्स, साहुदेहस्स
 धारणा ॥ ९२ ॥ नमुक्कारेण पारित्ता, करित्ता खिणसयव । सज्जाय पडुवित्ता ण, वीसमेज्ज खण मुणी ॥ ९३ ॥ पुन-
 श्रीगौतमस्वामिना श्रीवपासकदशासूत्रे (२१ पत्रे) गमनागमन आलोचित अस्ति, तथाहि-

“तते ण से भयव गोयमे आणंवएण समणोवासएण एवंवुत्ते समाणे, सकिए कखिए वितिगिच्छिए मेवसमा-
 वसे आणंदस्स समणोवासगस्स अतियाओ पडिनिक्खमइ पडिनिक्खमिच्चा जेणेव दूइपलासे वेइए, जेणेव समणे
 भगव महावीरे तेणेव उवागच्छइ, उवागच्छित्ता समणस्स भगवओ महावीरस्स अदूरसामते गमणागमणे पडिक्क-
 मइ, पडिक्कमिसा एसणमणेसण आलोएइ, आलोइत्ता भत्तपाण पडिदसेइ, पडिदसित्ता समण भगव महावीर वदइ
 नमंसइ” इत्यादि, एवं स्थाने साधुभिः आहाराद्यर्थं गत्वा आगत्य गुरुपार्श्वे गमनागमन आलोचित अस्ति ।
 पुनरपि आह मनोमतिः ननु-यदि विद्याचारणा जङ्घाधारणाश्च अन्तराले कदाचित् कालं कुर्युं तदा कुत्र यान्ति ?
 उच्यते—गतिः तेषां सूत्रे न लिखिताऽस्ति पर त्वमपि विद, आहारायं विद्यमानतीर्थङ्करवन्दनार्थं वा गत्वा कदा
 चित् साधुः विद्यते तदा कुत्र गच्छेत् ? अत्र इदं रहस्य जानीहि—अत्र भावस्य एव प्रधानत्वं ज्ञेय, यथा सविग्रगी-
 तार्थसमीपे साधुः आलोचनाग्रहणार्थं गच्छन् अन्तराले एव कालं कुर्वन् शुद्धभावत्वेन सुगतिमेव गच्छेत् तथा विद्या-
 चारणा जङ्घाधारणा अपि सुगतिमाज एव । अपि च मनुष्यक्षेत्राद् वहि न केऽपि धियन्ते मनुष्यक्षेत्रान्तर अपि “दु-
 समुदे तिप्पि सेस जळे” इति उक्त्वात्, लवणसमुद्रादौ सिद्धान्ते उक्ता, अथ च पञ्चचत्वारिंशद्वक्ष्ययोजनप्रमिते क्षेत्रे

“यत्र एकः सिद्धः तत्र अनन्ताः सिद्धाः” इत्येवमकारेण सर्वमपि सिद्धक्षेत्र सिद्धगीवल्यासं तदा एव जात यदा तदधः पञ्चत्वारिंशद्विंशत्यो जनप्रमिते मनुष्यक्षेत्रेऽपि समंश्रेण्या सर्वत्र अनन्ताः सिद्धाः, ततो मनुष्यक्षेत्रान्तःसमुद्रेऽपि अनन्ता सिद्धाः सन्ति ते के ! तान् विचारय, विचारय । तथा श्रीमौपपातिकसूत्रे (९७ पत्रे) अम्बहश्रावकाधिकारो यया-
 ‘अथ हस्तस्य नो कप्पइ अण्णवत्थिए वा अण्णवत्थियेवययाणि वा अण्णवत्थियपरिगह्मिआणि वा अरिहतचेइआणि यंदित्तए वा नमसित्तए वा जाव पज्जुवासित्तए वा, नमस्य अरिहते वा अरिहतचेइआणि वा” इत्यादि, अत्र अहं-
 चैत्यादिस्मिन्प्रतिमा इति ॥ ६ ॥ एव श्रीवपासकदशासूत्रे (१४ पत्रे) आनन्दश्रावकाधिकारेऽपि, तथाहि-“नो सल्लु मे मत्ते ! कप्पइ अज्जप्पमिइ अन्नवत्थिए वा अन्नवत्थियअवेवयाणि वा अन्नवत्थियअपरिगह्मिआणि अरिहतचेइआणि वा यंदित्तए वा नमसित्तए वा” अत्राऽपि चैत्यानि अर्हत्प्रतिमालक्षणानि यथा भौतपरिगृहीतानि वीरभद्र १ महाकाला दीनि ॥ ४ ॥ तथा भीमप्रज्ञान्याकरणसूत्रे तृतीयसवरद्वारे (१२२ पत्रे) चैत्यवैयावृत्तिकरणे कर्मनिर्जरा मोक्षा, तथाहि-
 “अहं केरिसए पुण्णाइ आराइए वयमिणं ? जे से सबहि-भत्त-पाण सगहण-दाणकुसले अन्नतवाल-पुन्वल-गि-
 लाण-बुद्धलमके पवत्ति-आयरिय-ववज्जाए सेहे साहम्मिए तवस्सीकुल-गण-सप-चेइअट्ठे अ निज्जरदी बेयावच्च अणि-
 स्सिअं दसविह बहुविह करेइ” व्याख्याऽपि यथा (१२६ पत्रे) ‘जे से’ इत्यादि योऽसौ स्वप्नेः भक्षणानाना च दान च
 संग्रहणं च तयोः कुशलजे-विचिञ्चो यः स तथा, बालञ्च बुर्बलञ्च इत्यादि समाहारद्वन्द्वः, ततो अत्यन्त यद्बाल-बुर्बल-

रत्नान-वृद्ध-क्षपक तत् तथा, तत्र विषये वैयावृत्य करोति इति योगः, तथा प्रवृत्त्याचार्योपाध्याये इह द्वन्द्वैकत्वात् प्रवृत्त्यादियु, तत्र प्रवृत्तिलक्षण इद-

“तद्यसज्जमजोगेसु, जो जोगो तत्थ त पवत्तेइ । असहु च निअत्तेइ, गणतत्तिहो पविस्सी च ॥ १ ॥ इतरौ प्रतीतौ तथा ‘सेहे’त्ति शैक्षे-अभिनवप्रव्रजिते साधर्मिके-समानधर्मके लिङ्गप्रयचनाम्या तपस्विनि-चतुर्थभक्तादिकारिणि, तथा कुल-गच्छसमुदायरूप चन्द्रादिक, गणः=कुलसमुदाय कोटिकादिक, सङ्घः=तत्समुदायरूपः, चैत्यानि जिनप्रतिमा, एतासा योऽर्थः-प्रयोजन स तथा, तत्र च निर्जरार्थी-कर्मक्षयकामः वैयावृत्य-व्यावृत्तकर्मरूप सपटम्भन इत्यर्थः, अनिश्रित-की-र्त्यादिनिरपेक्षं दशविध-दशप्रकार आह च-

“वेयावच्च वावढ-भावो इह धम्मसाहणनिमित्त । अस्माइयाण विहिणा, सपायणमेस भावत्यो ॥ १ ॥

आर्यरिय सवज्झोए, थेरै तवस्सी गिलेण सेह्वार्ण । साहम्मिअ कुळ गणे स-धं सगय तमिह कायध ॥ २ ॥”

इति, बहुविधं भक्तपानादिदानमेवेन अनेकप्रकार करोति इति ॥ अत्राऽऽह मनोमतिशिष्य ॥

ननु-प्रश्नव्याकरणे आश्रवद्वारे (१२ पत्रे) निगदित अस्ति “ये विहोर-प्रासाद चैत्य-देवकुलोदीना अर्थे पृथिवीजीवान् हिंसन्ति ते मन्दबुद्धिकाः” ततोऽह कथं प्रासाद-चैत्यदेवकुलानि मानयामि ? तत्पाठोऽपि (८ पत्रे) यथा-‘किं ते ? करिसाणपोक्खरणी-वावि-धिप्पिणी-कूच-सर-तलाग-चित्ति-वेत्ति-खाति अ-आराम-विहार-थुम-पागार-दार-गोपुर-अट्टालग-चरिआ-सेतु-सकम-यासाय-विकप्प-भवण-घर-सरण-लेण-आवण-चेइअ-देवकुल-चित्तसमा-

पया-आयतण-आवसह-भूमिधर-मंहवाण य कए भायण-मंहोवगरणस्स चिविहस्स य अट्ठाए पुढयि हिंसति मद-
 बुद्धिया” अत्र उच्यते, रे पूर्वापरविचारक ! अत्र विहारो-धौद्धाद्याश्रयः, प्रासादो-नरेन्द्राश्रयः, जिनप्रासादस्य
 तु प्रायो जिनगृह सिद्धायतनं च इति संज्ञात्वात्, चैत्यानि व्यन्तरादिदेवप्रतिमाः, देवकुलानि च सशिखरलौकिकदरि-
 हरादिदेवप्रासादाः, अयं अयौ ज्ञेयः, अन्यथा “वेइअठु निज्जरट्ठी” इति सवरद्वारे चैत्यवैयावृत्तिकारको निर्जराभागी
 कय उक्तः !, नहि गणधरदेवध्वजन पूर्वोपरविसवादि स्यात्, अपि च राजप्रश्रीयोपाज्ञादौ (१७ पत्रे) प्रोक्त-“एय मे
 पेच्चा हिआए सुहाए त्थमाए निस्सेसाए आणुगामियसाए भविस्सतिसिक्कु एव सपेहेइ” इति, मोक्षपर्यन्त पूजाफल विप-
 देत, न च वाच्य चैत्यशब्दस्य अन्यार्यः कोऽपि भविता (भान्यते) इति, चैत्यशब्दस्य कुत्राऽपि वृक्षाद्यं वाचकत्वेऽपि
 तद्वैयावृत्तिकरणे निर्जराभागित्वासंभवात् ॥ ४ ॥ एवं श्रीवैपपातिकोपाङ्गे (२ पत्रे) चम्पानगरीवर्णनेऽपि अर्हचैत्यानि
 प्रतिपादितानि सन्ति, पाठान्तरे तथाहि-

“अरिहतर्चेईअजणवय-विसण्णिविहुबहुलेसि” व्याख्या यथा-अर्हचैत्याना १ जनाना २ त्रतिना च ३ विविधानि
 यानि संनिविष्टानि-पाटकाः तैः बहुलेति विग्रहः ॥ ५ ॥ तथा श्रीभगवत्या चमरोदेशके चमरेन्द्रेणाऽपि सौधर्मे गच्छता
 अर्हचैत्यनिश्रा गृहीताऽस्ति, (१७० पत्रे) तथाहि-

“किं निस्साए ण भत्ते ! असुरकुमारा देवा सट्ठ उप्पयति जाव सोहम्मो कप्पो ? गोयमा ! से जहानामए-इह सवरा
 इ वा बम्बरा इ वा टकणा इ वा मुसुया इ वा पल्हया इ वा पुलदा इ वा एग मह गडु वा खडुं वा दुग बा-

दरिं वा विसम वा पवय वा नीसाए सुमहल्लमवि आसवल वा हत्थिवल वा जोहवल वा घणुवल वा आगलेंति एवा-
 मेव असुरकुमारा वि देवा गणत्थ अरिहते वा अरिहतचेइआणि वा अणगारे वा भाविअप्पणो निस्साए सहुं सम्पयति
 जाव सोहम्मो कप्पो । $x \times x$ (१७५ पत्रे) तते ण तस्स सक्कस्स देयिंदस्स देवरत्तो इमेयारुवे अज्झत्थिए ४ जाय समु-
 प्पज्झित्था-णो खलु पट्ट चमरे असुरिंदे असुरराया नो खलु समत्थे चमरे असुरिंदे असुरराया, णो खलु विसए चम-
 रस्स असुरिंदस्स असुररणो अप्पणो निस्साए सहु सम्पइत्ता जाव सोहम्मो कप्पो, गणत्थ अरिहते वा अरिहतचेइ
 आणि वा अणगारे वा भाविअप्पणो णीसाए सहुं सम्पयति जाव सोहम्मो कप्पो” इत्यादि ॥ ६ ॥ पुन श्रीराजप्रश्रीयो-
 पाङ्गे (१०४ पत्रे) सूर्याभदेवेन यथा क्षिप्रप्रतिमापूजा विस्तरेण विहिताऽस्ति, तथा श्रयता, तथाहि-“तण ण से सूरि-
 यामे देवे पोत्थयरयण गिण्हति, गिण्हत्ता पोत्थयरयण मुयइ, मुयइत्ता पोत्थयरयण विहाडेइ, विहाडित्ता पोत्थयरयण वाएइ,
 पोत्थयरयण वाएत्ता धम्मिअ ववसाय गिण्हइ, गिण्हत्ता पोत्थयरयण पडिनिक्खिवति, पडिनिक्खिवित्ता सीहासणाओ
 अग्गुट्टेइ, अग्गुट्टित्ता ववसायसमाओ पुरच्छिमिहेण दारेण पडिनिक्खमइ, पडिनिक्खमित्ता जेणेव नदापुक्खरणी तेणेव
 उवागच्छइ, उवागच्छित्ता णदापुक्खरणिं पुरच्छिमिहेण तोरणेण पुरच्छिमिहेण तिसोवाणपडिरुवएण पच्चोरुइ, पच्चो-
 रुहित्ता हत्थपाय पक्खालेइ, पक्खालित्ता आयंते चोक्खे परमसुइभूए एग मह सेअ रययामय विमल सलिलपुण मत्त-
 गयमुहागितिकुमसमाण भिगार पगिण्हइ, पगिण्हित्ता जाइ तत्थ सम्पलाइ जाव सतसहस्सपत्ताइ ताइ गिण्हइ, गिण्हित्ता
 णदावो पुक्खरणीवो पच्चोरुहति, पच्चोरुहित्ता जेणेव सिद्धायतणे तेणेव पहारेत्थ गमणाए (सूत्र ४३) (१०५ पत्रे)

तते ण त सूरिआम देव धइवे आभिओगिआ देवा य देवीओ अ अप्पेगइआ कलसइत्यगया जाव अप्पेगइआ धूवकडुच्छुय
हत्थगया हट्टतुह जाव सूरियाम देव पिट्ठओ पिट्ठओ समणुगच्छति तए ण से सूरिआमे देवे चवहिं सामाणिअसाह-
स्सीहिं जाव अण्णेहिं य वइहिं य सूरियाम जाव देवेहिं य देवीहिं य सद्धिं सपरिखुडे, सवहीए सवधलेहिं जाव णातिरवेण
जेणेय सिद्धायतणे तेणेव उवागच्छइ, उवागच्छिता सिद्धायतण पुरच्छिमिहेण वारेण अणुपयिसइ, अणुपविसित्ता जेणेव
देवच्छदए जेणेव जिणपडिमाओ तेणेव उवागच्छइ, उवागच्छिता जिणपडिमाण आलोए जिणपडिमाण पणाम करेइ,
पणाम करित्ता लोमहत्थग गिणहइ, गिणिहत्ता जिणपडिमाण लोमहत्थेण पमजइ, पमजित्ता जिणपडिमाओ सुरमिणागधो-
वपण ण्हाणेइ, ण्हाणित्ता सरसेण गोसीसचदणेण गायइ अणुलिंपइ, अणुलिंपित्ता सुरभिगघकासाइएण गायइ ल्हइति-
ल्हइत्ता जिणपडिमाण अहयाइ देवदूसजूलाइ नियंसेइ, नियसित्ता पुत्तारुहण महारुहण गुणारुहण वक्का,
रुहणं धत्थारुहण आभरणारुहणं करेइ, करित्ता आसत्तोसत्तवित्तलवट्टवग्घारिअ मल्लदामकलाव करेइ, करित्ता कयगहग-
हियकरयलपठ्ठविप्पमुक्केण वसद्धवसेण कुसुमेण मुक्कपुप्फपुज्जोवयारकलिअ करेइ, करित्ता जिणपडिमाण पुरओ अच्छेहिं
सण्हेहिं रययामपहिं अच्छरसातवुलेहिं अट्ठमंगले आलिहइ, त जहा—सोत्थिअ जाव दप्पण, तयाणवर च ण चदप्पभरयण-
वइरवेरुलिअविमलदढ कंचणमणिरयणमत्तिचित्त कालागुरुपवरकुदुरुक्कट्ठत्तमघमघतंगंधुआभिराम च गधवाट्ठिं
धुवघाट्ठिं विणिम्मुन्नत वेरुलिअमय कडुच्छुय पगहिअ पयत्तेणं धूय दाक्कण जिणवराण अट्ठसयविसुद्धगघ(गन्त्य)जुत्तेहिं
अरयजुत्तेहिं अपुणरुत्तेहिं महाविचेहिं सधुणइ, संधुणित्ता पच्छा सत्तहुपयाइ पच्चोसक्कइ, पच्चोसक्कित्ता वाम जाणु अवेइ,

अचित्ता दाहिण जाणु धरणितलसि निहट्टु तिक्कुचो मुक्काण धरणितलंसि निवाडेइ, निवाडित्ता एगसाडिअ उत्तरासग करेइ, करित्ता ईसिं पङ्खुणमइ, पङ्खुणमिच्चा करयलपरिगहिअ दसनह सिरसावत्त मत्थए अज्जलिं कट्टु एव वयासी—“नमुत्थुण अरहताण जाव ठाण सपप्पाण” इति ॥ अत्राऽऽह मनोमतिशिष्य —

ननु—सूर्याभदेवेन प्रतिमावत् स्तम्भादीनि अपि अनेकवस्तूनि पूजितानि सन्ति, कथं तर्हि सम्यक्त्वधारी ? उच्यते,—अहो ! विमृश स्तम्भादीनि पूजितानि, परं जिनप्रतिमां विना कस्याऽप्ये नमुत्थुण कथित स्यात् ? तदा दर्शय, अथ च स्तम्भादीना पूजा यदि व्यर्थायि तदा सम्यक्त्वस्य किं ? यदि श्रीआदिनाथपुत्रेण श्रीभरतचक्रवर्तिना चक्ररत्न पूजित, किं तर्हि तस्य सम्यक्त्व गत ? चक्ररत्नपूजाक्षराणि श्रीजम्बूद्वीपप्रज्ञप्त्या (१८४ पत्रे) यथा—

“तदे नं से भरहे राया तस्स आचहधरिअस्स अतिए एयमट्ट सोच्चा निसम्म हट्ट जाव सोमणस्सिए यिकसितवरकमलनयणवयणे पयलिअवरकहगतुडिअकेकरमचहकुंडलद्वारविरायतरइअवच्छे पालवपलवमाणघोलतभूसणधरे ससम्म तुरिअ चवल नरिंदे सीद्दासणाओ अन्मुट्टेइ, अन्मुट्टित्ता पायपीढाओ पच्चोरुहइ, पच्चोरुहित्ता पाचयाओ ओमुअति, ओमुइच्चा एगसाडिय उत्तरासंग करेइ, करित्ता अज्जलिमचलिअगहत्थे चक्करयणाभिमुहे सत्तट्टपयाइ अणुगच्छइ, अणुगच्छित्ता वाम जाणु अचेइ, अचित्ता दाहिण जाणु धरणितलसि निहट्टु करयल जाव अज्जलिं कट्टु चक्करयणस्स पणाम करेइ” इति, पुन श्रीअभयकुमारेण पूर्वसंगतिक देवं मनसि कृत्वा निजलघुमातृदोहदपूरणनिमित्त अष्टमभक्त अकारि, तर्हि किं सम्यक्त्वधारी न ? तदक्षराणि अपि श्रीज्ञाताधर्मकथासत्कानि (३० पत्रे) “तए ण

तते ण त सूरिआम देव वव्वे आभिओगिआ देवा य देवीओ अ अप्पेगइआ फलसहत्थगया जाव अप्पेगइआ धूवकडुच्छुय
हत्थगया इट्ठट्ठ जाव सूरियाम देव पिट्ठओ पिट्ठओ समणुगच्छति तए ण से सूरिआमे देवे चवहिं सामाणिअसाह-
स्सीहिं जाव अण्णेहिं य वइहिं य सूरियाम जाव देवेहिं य देवीहिं य सद्धिं सपरिवुढे, सयहीए सववलेहिं जाव णातियरवेण
जेणेव सिद्धायतणे तेणेव उवागच्छइ, उवागच्छिता सिद्धायतण पुरच्छिमिहेण दारेण अणुपविसइ, अणुपविसित्ता जेणेव
देवच्छदए जेणेव जिणपडिमाओ तेणेव उवागच्छइ, उवागच्छिता जिणपडिमाण आलोए जिणपडिमाण पणाम करेइ,
पणाम करित्ता लोमहत्थगं गिणइ, गिणिहत्ता जिणपडिमाण लोमहत्थेण पमजइ, पमजित्ता जिणपडिमाओ सुरभिणागघो-
दएण प्हाणेइ, प्हाणिच्चा सरसेण गोसीसच्चदणेण गायइ अणुलिंपइ, अणुलिंपित्ता सुरभिगघकासाइएण गायइ ल्हेति-
द्वहिच्चा जिणपडिमाण अहयाइ देवदूसज्जुलाइ नियंसेइ, नियसित्ता पुप्फारुहण महारुहण चुण्णारुहण वज्जा,
रुहणं वत्थारुहण आभरणारुहण करेइ, करित्ता आसत्तोसत्तविचलवट्ठवघारिअ मल्लदामकलाव करेइ, करित्ता कयगहग-
हियकरयलपब्भइविण्णमुक्केणं वसच्चवत्तेण कुसुमेण मुक्कपुप्फजोवयारकलिअ करेइ, करित्ता जिणपडिमाण पुरओ अच्चेहिं
सण्णेहिं रत्थयामपहिं अच्छरसातवुलेहिं अट्ठमगले आलिहइ, त जहा-सोत्थिअ जाव दप्पण, तयाणतर च ण चदप्पभरयण-
वइरवेरुलिअविमलदढ कंचणमणिरयणभसिच्चिच्च कालागुरुपवरकुटुकरुक्कतुरुक्कहज्जतमयमघतगधुद्धुआभिराम च गधवाट्ठि
धुववाट्ठि विणिग्गुमत वेरुलिअमय कडुच्छुय पग्गहिअ पयत्तेण धूव दाऊण जिणवराण अट्ठसयविसुद्धगघ(गन्ध)जुत्तेहिं
अत्थजुत्तेहिं अपुणरुत्तेहिं महावित्तेहिं सधुणइ, सधुणिच्चा पच्छा सत्तट्ठपयाइ पच्चोसकइ, पच्चोसकित्ता वाम जाणुं अवेइ,

जहारिह एव धयासी-खिप्पामेव भो देवानुप्पिआ ! सधरयणामए महइमहालए तओ चेइअयुमे करेह, एग भगवओ
 तित्थगरस्स पिइगाए, एगं गणहरचिइगाए, एग अवसेसाण अणगाराण चिइगाए, तते णं ते बहवे जान कारिति,
 तते णं ते बहवे भवणवइ जाव वेमाणिआ देवा तित्थगरस्स परिनिद्याणमहिम करेइ, करित्ता जेणेव नदीसरथरे दीवे
 तेणेव उवागण्छंति तते ण से सके देविदे देवराया पुरच्छिमिह्ले अंजणगपयए अट्टाहिअ महामहिम करेति, तए ण
 सक्कस्स देविदस्स चत्तारि लोगपाला चवसु दहिमुहगपयसु अट्टाहिय महामहिम करेति, ईसाणे दोधंदे देवराया उत्त-
 रिह्ले अजणगे अट्टाहिअ, तस्स लोगपाला चवसु दहिमुहगपयसु अट्टाहिअ, चमरो अ दाहिणिह्ले अजणगे तस्स लोग-
 पाला दहिमुहगपयसु, वली पच्चत्थिमिह्ले अजणगे, तस्स लोगपाला दहिमुहगपयसु, तते ण ते बहवे भवणवइवा-
 णमतर जाव अट्टाहिआओ महामहिमाओ करेति, करित्ता तेणेव साइ साइ यिमाणाइ जेणेव साइ साइ भवणाइ
 जेणेव साओ साओ सभावो सुहम्माओ, जेणेष सगा सगा माणवगा चेइअखभा तेणेव उवागण्छति, उवागच्छित्ता
 वइरामएसु गोलवइसमुगएसु जिणसक्काओ पक्खिवंति, पक्खिवित्ता अगोहिं वरेहिं गंधेहिं अ महेहिं अ अञ्चति,
 अच्चित्ता विवलाइ भोगभोगाइ मुज्जमाणा विहरति” इति ॥ ८ ॥ एव जीवाभिगमवृत्ते (२४९ पत्रे) विजयदेवेनाऽपि
 यथा जिनप्रतिमापूजा व्यधायि, तथा श्रूयता—

“तते ण तस्स विजयस्स देवस्स अभियोगिया देवा पोत्थयरयण उवणंति, तए ण से विजये देवे पोत्थयरयण
 गिणहइ, गिण्हित्ता पोत्थयरयण अके मुअइ पोत्थयरयण मुइत्ता पोत्थयरयण विहादेइ, पोत्थयरयण विहाडेत्ता पुण पोत्थ-

तस्स अमयकुमारस्स अयमेयारुवे अन्नमत्थिए जाव समुप्पज्जित्था-नो खलु सक्का माणुस्सएण उवाएण मम चुद्धमाउ-
याए धारिणीए देवीए अक्कालढोहलमणोरहसंपत्तिं करेत्तए, णणत्थिय विवेण उवाएण, अत्थिय ण मज्झ सोहम्मकप्पयासी
पुण्यसंगतिए देवे महिहिण जाव महासोक्खे, त सेव खलु मम पोसहसालाए पोसहियस्स वमयारिस्स उम्मुक्कमणिमुवण्णस्स
धवगयमालावधगयिलेवणस्स निक्खित्तसत्थमुसलस्स एगस्स अवीअस्स दब्बसधारोवगयस्स अट्ठमभत्त परिणिहिन्ता
पुण्यसंगतिक देव मणसि करेमाणस्स विहरित्तए, तते ण पुण्यसंगतिए देवे मम चुद्धमावयाए धारिणीए देवीए अयमेयारुवे
अक्कालमेहेसु ढोहल विषेहिन्ति, एवं सपेहेइ, सपेहिन्ता जेणैव पोसहसाला तेणामेव उवागच्छति, उवागच्छित्ता पोसहसाल
पमज्जति, पमज्जित्ता उवागणसवणभूमिं पडिलेहेइ, पडिलेहिन्ता दब्बसधाराग पडिलेहेइ, पडिलेहिन्ता दब्बसधाराग पुरुहेइ,
पुरुहिन्ता अट्ठमभत्त परिणिण्हइ, परिणिणिह्त्ता पोसहसालाए पोसहिए धमयारी जाव पुण्यसंगतिय देव मणसि करेमाणे
करेमाणे विट्ठति" इत्यादि ॥ ७ ॥ तथा पुनः यदि शक्रादयो देवेन्द्राः जिनदष्टा अपि पूजयन्ति, तदा जिनप्रतिमाया किं
याध्यम् ! तत्राड्ये अम्बूद्वीपप्रज्ञप्त्या (१५८ पत्रे) यदुक्तं तत् श्रोतव्यं, तथाहि-

तते ण से सक्के देविदे देवराया भगवओ तित्थगरस्स सवरिह दाहिण सकह गेण्हइ, ईसाणे देविदे देवराया उवरिहं
वाम सकह गेण्हइ, वमरे अस्सरिदे अस्सरराया हिट्ठिहं दाहिण सकह गेण्हइ, धली वइरोअणिदे वइरोअणराया हिट्ठिहं
वाम सकह गेण्हइ, अवसेसा भवणवइ जाव वेमाणिया देया जहारिहं अवसेसाइ अगमगाइ, केइ जिणभचीए, केइ
जितमेयतिकट्ट केइ धम्मोसि कट्ट गेण्हति, तते णं से सक्के देविदे देवराया बहवे भवणवइ जाव वेमाणिए देवे

सुरभिणा गधोदण्ण ण्हणेइ, ण्हणिच्चा दिवाए सुरभिगघकासाइए गाताइ ल्हेइ, ल्हिच्चा सरसेण गोसीसचदणेण गाताणि अणुलिपइ, गाताणि अणुलिपेप्ता जिणपडिमाण अहयाइ सेआइ दिवाइ देवदूसजुअलाइ नियंसेइ, निअसित्ता अगेहिं वरेहिं अ गघेहिं अ महेहिं अ अच्चेइ, अच्चित्ता पुप्फारुहण मझारुहण वझारुहण चुझारुहण आभरणा-
रुहण करेति, करित्ता आसत्तोसत्तविठलवट्टवघारिअमल्लदामकलाव करेइ, करित्ता अच्चेहिं सण्हेहिं [सेएहिं] रययामएहिं
अच्छरसातवुलेहिं जिणपडिमाण पुरओ अट्ठुमगलए आलिहति, त जह्वा-सोत्थिअ सिरिवच्छ जाव दप्पण अट्ठुमगलगे
आलिहति, आलिहित्ता कयगाहगहिअकरयलपम्भट्ठविप्पमुक्केण दसद्धयसेण कुसुमेण मुक्कपुप्फजोवयारकलिअ करेइ,
करित्ता चदप्पभवइरुवेरुलिअविमलदढ कचणमणिरयणभत्तिचित्त कालागुरुपवरकदुरुक्कधूवगघुत्तमाणुविद्ध धूमवट्ठी
विणिम्भुअत वेरुल्लिआमय कडुच्छुय पग्गहिज्जु पयत्तेण धूव दाऊण जिणवराण अट्ठसयविसुद्धगत्यजुत्तेहिं महाविच्चेहिं अत्य-
जुत्तेहिं अपुणरुच्चेहिं सयुणइ, सयुणिच्चा सत्तठ पयाइ ओसरइ, ओसरित्ता वाम जाणु अच्चेइ, अच्चेइत्ता दाहिण जाणु घर-
णितलसि निवाढेइ तिक्खुत्तो मुच्चाण घरणितलसि नमेइ, नमित्ता ईसिं पच्चुणमति, पच्चुणमिच्चा कण्डगतुद्धिअयभिआओ
मुयाओ पडिसाहरइ, पडिसाहरित्ता करयलपरिग्गाहिअ सिरसावत्त मत्थए अजलिं कट्ठु एम [एव] वयासी-नमोत्थुण अरिह-
ताण भगवताण जाव सिद्धिगइनामधेय ठाण सपत्ताण त्तिक्कडु वदइ नमसइ” इत्यादि, पुन अत्रैव अग्रे पत्रान्तरे विजय-
देवेन विनसत्कानि अपि पूषितानि सन्ति, तत्पाठो यथा (२५१ पत्रे) “जेणेव सुहम्मा सभा तेणेव प्हारेत्थ गमणाए,
तए ण तस्स विजयदेवस्स चत्तारि सामाणिअसाहस्सीओ एअप्पभिइं जाव सविट्ठीए जाव नाइयरवेण जेणेव सुहम्मा सभा

यरयण घापइ पोत्ययरयण वाएत्ता घम्मिअ ववसाय पगिण्हइ, घम्मिय ववसायं पगिण्हत्ता पोत्ययरयण पडिनि-
 क्खवइ, पडिनिक्खविच्चा सीहासणाओ अम्भुद्वेइ, अम्भुद्धित्ता ववसायसमाओ पुरत्थिमिहेण दारेण पडिनिक्खमइ,
 पडिनिक्खमिच्चा जेणेव नदा पुक्खरिणी तेणेव उवागच्छइ, उवागच्छित्ता नदा पुक्खरिणी अणुप्पयाहिणीकरेमाणे
 पुरत्थिमिहेण दारेण अणुप्पविसइ, अणुप्पविसित्ता पुरत्थिमिहेण तिसोपाणपडिक्खगएण पच्चोरुहइ, पच्चोरुहित्ता हत्यं
 पाय पक्खालेइ, पक्खालित्ता एगं मह सेअ रयतामय विमलसलिलपुण मसगयमहामुहाफितिसमाण भिंगार पगिण्हइ,
 भिंगार पगिण्हत्ता जाइ तस्य उप्पलाइ पचमाइ जाव सयसहस्सपत्ताइ ताइ गिण्हइ, गिण्हित्ता नदाओ पुक्खरि-
 णीओ पद्भुत्तरेइ, पद्भुत्तरित्ता जेणेव सिद्धायतणे तेणेव पद्भुरेत्य गमणाए ॥ तए ण तस्स विजयस्स देवस्स चत्तारि
 सामाणिअसाहस्सीओ स्साव अस्से अ बह्वे वाणमतरा देवा य देवीओ अ अप्पेगइआ उप्पलहत्यगया जाव हत्य-
 गया विजय देवं पिट्ठओ पिट्ठओ अणुगच्छति । तए ण तस्स विजयस्स देवस्स बह्वे आभिओगिया देवा देवीओ अ
 कलसहत्यगया जाव भूवकुब्भुयहत्यगया विजय देव पिट्ठओ पिट्ठओ अणुगच्छति । तए ण से विजए देवे चवहिं
 सामाणिअसहस्सीहिं जाव अग्नेहिं य बह्वहिं वाणमतेरहिं देवेहिं य देवीहिं अ सद्धिं सपरिवुढे सप्पिहीए सयजुईए जाव
 निगोसणाइअरवेण जेणेव सिद्धाययणे तेणेव उवागच्छइ, उवागच्छित्ता सिद्धायतण अणुप्पयाहिणी करेमाणे पुर-
 त्थिमिहेण दारेण अणुप्पविसइ, अणुप्पविसित्ता जेणेव देवच्छेए तेणेव उवागच्छइ, उवागच्छित्ता आलोए जिणपडिमाण
 पणामं करेइ, पणाम करित्ता लोमहत्यग गिण्हइ, लोमहत्यग गिण्हित्ता जिणपडिमाओ लोमहत्यएण पमज्जइ, पमज्जित्ता

वया पञ्चत्ता, तं जहा-पुरत्थिमिल्ले अंजणगपवप १ दाहिणिल्ले अंजणगपवप २ पच्चत्थिमिल्ले अंजणगपवप ३ उत्तरिल्ले अज-
 णगपवप ४, ते णं अजणगपवया चवरासीति जोयणसहस्साइ उहु उच्चत्तेण एग जोयणसहस्सं उवहेण मूले दसजोय-
 णसहस्साइ विक्खमेण, तदणतर च ण मायाए परिहायेमाणा परिहायेमाणा उवरिमेगं जोयणसहस्स विक्खमेण
 पञ्चत्ता, मूले इक्कतीस जोयणसहस्साइ छच्च तेवीसे जोयणसए परिक्खेवेण, उवरि तिन्नि जोयणसहस्साइ एग च छावट्ट
 जोयणसय परिक्खेवेण, मूले वित्थिमा (विच्छिमा) मज्जे सं खित्ता उप्पित्तुआ० गोपुच्छसंठाणसंठिआ सपअजणमया
 अच्छा सण्हा लण्हा षट्ठा मट्ठा नीरया निरपका निक्ककच्छाया सप्पमा समिरीया सवज्जोया पासाईया दरिसणीया अभिरूवा
 पडिक्खा, तेसि ण अजणगपवयाण उवरिं बहुसमरमणिज्झभूमिभागा पञ्चत्ता, तेसि ण बहुसमरमणिज्झभूमिभागा बहु-
 मज्झदेसभागे चत्तारि सिद्धायतणा पञ्चत्ता, ते ण सिद्धाययणा एग जोयणसय आयामेण पञ्चत्ता, पन्नास जोयणाइ
 विक्खमेण, वावत्तारि जोयणाइ उहु उच्चत्तेण, तेसिं सिद्धाययणाण चवद्विसिं चत्तारि दारा पञ्चत्ता, त जहा-देवदारे १ असु-
 रदारे २ नागदारे ३ सुवण्णदारे ४, तेसु ण दारेसु चवविहा देवा परिवसंति, त जहा-देवा १ असुरा २ नागा ३ सुवण्णा ४,
 तेसि णं दाराण पुरओ चत्तारि मुहमहवा पञ्चत्ता, तेसि ण मुहमहवाण पुरओ चत्तारि पेच्छाघरमहवा पञ्चत्ता, तेसि ण
 पेच्छाघरमहवाण बहुमज्झदेसभागे चत्तारि वइरामया अक्खासगा पञ्चत्ता, तेसि ण वइरामयाण अक्खाडगाण बहुमज्झ-
 देसभागे चत्तारि मणिपीढिआओ पञ्चत्ता, तासाण मणिपीढिआण उवरिं चत्तारि सीहासणा पञ्चत्ता, तेसि ण सीहासणाण
 उवरिं चत्तारि विजयदूसा पञ्चत्ता, तेसि ण विजयदूसगाणं बहुमज्झसभागे चत्तारि वइरामया अकुसा पञ्चत्ता, तेसु ण वइ-

तेणेव तयागच्छति, तवागच्छिता त नं सम सुधम्म अणुप्पयाहिणी करेमाणे करेमाणे पुरत्थिमिहेण अणुपयिन्द्र, अणुपयि-
सित्ता आलोए ष्णिणसकहाणं पणाम करेइ, करिस्सा जेणेव माणवचेइअस्वमे जेणेव यइरामया गोत्रयट्टन-
मुगका तेणेव तवागच्छइ, तवागच्छिता लोमहत्ययं गिण्हइ, गिण्हित्ता वइरामए गोलयट्टममुगए लोमहत्यएण पमअइ,
पमज्जित्ता यइरामए गोलयट्टसमुगए विहाडेइ, विहाडित्ता ष्णिणसकहाओ लोमहत्यएण पमअइ, पमज्जित्ता सुरभिणा गणो
दएण तिसत्तबुत्तो ष्णिणसकहाओ पक्खालेइ, पक्खालित्ता सरसेणं गोसीसचदणेण अणुलिपइ, अणुलिपेत्ता अगोदि परेदि
गंधेहिं महेहिं अ अच्चिणइ, अच्चिणित्ता धूवं दलयइ, दलित्ता यइरामएसु गोलयट्टसमुगएसु पडिनिक्खियति, पडिनिक्खियित्ता
माणवक चेइयलम लोमहत्यएणं पमअइ, पमज्जित्ता विवाए चदगधाराए अणुप्फवेइ, अणुप्फवेइत्ता सरसेणं गोमीमप्पदणेण
चअए दलयति, दलित्ता पुप्फारुहणं जाव आसत्तोसत्त० कयगाह० धूवं दलयति, धूवं दलित्ता जेणेव समाए सुवन्माए पट्ट-
मण्णवेसमाए त चेव वारच्चणिआ” इत्यादि ॥ ८ ॥ पुन० श्रीजीवाभिगमे चन्द्रविमाने चन्द्रवक्क्यताया (२८३ पत्रे) तयाहि-
“ बदस्स ण जौतिसिंदस्स जौतिसरणो चदयेंदस्सए विमाणे सभाए सुहम्माए माणवगति चेइयलमसि यइरामएसु
गोलयट्टसमुगएसु बहुआओ ष्णिणसकहाओ सच्चिक्खित्ताओ चिद्धंति, जाओ ण चदस्स जौइसिंदस्स जौइसरणो अभेमिं
वइरण जौइसिआणं देवाण य देवीण य अच्चणिआओ जाव पज्जुवासणिआओ” इत्यादि ॥ ९ ॥ अथ श्रीस्वानाद्रसूत्रे बहु-
र्यस्यानके द्वितीयोद्देशके (२२९ पत्रे) शाश्वतजिनप्रतिमाग्रे अटाहिकामहोसव देवा कुर्वन्ति, तथा निशगता, तयाहि-
“[अथ-नन्दीश्वरविचारः] नदीसरवरस्स णं दीवस्स चक्खालविकलंभस्स बहुमण्णवेसमागे चवदिति चत्तारि अंजणगप-

गाण एव आयसगाण थालाण पातीण सुपतिट्ठकाणं मणगुलिआण वातकरगाण चित्ताण रयणकरढगाण” इत्यादि ॥ १० ॥
तया चमरेन्द्रादयोऽपि ईशानान्ता इन्द्रा निजनिजसौधमार्गिसमाया स्थिताः, तत्रवर्तिन्यो जिनदद्या पूजनीया अर्चनी-
याश्चेति ज्ञात्वा तत्समक्ष अप्सरोभिः सम मैथुनमपि न सेवन्ते । यदुक्त श्रीभगवतीसूत्रे दशमशतके पञ्चमोद्देशके
(५०३ पत्रे), तथाहि—

“चमरस्स ण भते ! असुरिंदस्स असुरकुमाररणो कति अगमहिंसीओ पन्नत्ताओ ? अज्जो ! पच अगमहिंसीओ
पन्नत्ताओ तज्झा—जाली १ रायी २ रयणी ३ विष्णु ४ मोहा ५ तत्थ ण एगमेगाए देवीए अट्ठट्ठ देवीसहस्सा परिवारो पन्नत्तो,
पभू ण भते ! ताओ एगमेगा देवी अण्णाइ अट्ठट्ठदेवी सहस्साइ परिवार विववितए ? एवामेव सपुष्पावरेण चत्तालीस देवी-
सहस्सा, से त तुळिए, पभू ण भते ! चमरे असुरिंदे असुरकुमाराराया चमरचचाए रायद्दानीए सभाए चमरसि सीद्दासणसि
तुळिएणं सद्धिं विद्याइ भोगभोगाइ मुजमाणे विहरित्ताए ? , णो तिण्हे समहे, से केण्हे ण भते ! एव बुच्छइ ? णो पद्द चमरे
असुरिंदे चमरचचाए रायद्दानीए जाव विहरित्ताए ? अज्जो चमरस्स ण असुरिंदस्स असुरकुमाररणो चमरचचाए राय-
द्दानीए सभाए सुहम्माए माणवए वेइयस्समे वइरामपसु गोलवइसमुगएसु वद्दओ जिणसकहाओ सनिक्खित्ताओ चिद्धति,
जाओ ण चमरस्स असुरिंदस्स असुरकुमाररणो अण्णेसिं च वद्दण असुरकुमाराण देवाण य देवीण य अच्चणिज्जाओ घद-
णिज्जाओ नमसणिज्जाओ पूयणिज्जाओ सक्कारणिज्जाओ सम्माणणिज्जाओ कक्षाण मगल देवय चेइअ पज्जुवासणिज्जाओ भवति
तेसिं पणिहाए नो पभू, से तेण्हेण अज्जो ! एव बुच्छति—णो पद्द चमरे असुरिंदे जाव राया चमरचंचाए जाव विहरित्ताए

रामणसु अकुसेसु चत्तारि कुम्भिया मुत्तादामा पन्नत्ता, ते ण कुम्भिया मुत्तादामा पत्तेय पत्तेय अन्नंहि तदद्धवच्चत्तपमाणमि-
 चेहि चउहि अन्नकुम्भिकेहि मुत्तादामेहि सद्वाओ समता सपरिक्खत्ता, तेसि ण पेच्छाघरमडवाण पुरओ चत्तारि मणिपीठि-
 आओ पन्नत्ताओ, तसि णं मणिपीठिआण उवरिं चत्तारि चेतितथूमा पन्नत्ता, तसि ण चेतितथूभाण पत्तेय पत्तेय
 चउहिं चत्तारि मणिपीठिआओ पन्नत्ता, तसि ण मणिपीठिआण उवरिं चत्तारि जिणपट्ठिमाओ सवरयणामइओ सपलि-
 अन्न निस्सन्नाओ धूमामिमुहाओ चिद्वुत्ति, त जहा-रिसहा १ धम्ममाणा २ चदाणणा ३ धारिसेणा ४” इत्यादि ॥ ९ ॥ पुन-
 श्रीजीवाभिगमसूत्रे (२३३ पत्रे) शान्धतच्चिनप्रतिमापूजाधिकारः, तथाहि-

“तसि णं जिणपट्ठिमाणं पिठ्वो पत्तेय पत्तेय छत्तधारपट्ठिमाओ पन्नत्ताओ, ताओ ण छत्तधारपट्ठिमाओ हिमर-
 ययकुद्वेदुसप्पकासाइं सकोरेटमल्लदामधवलाइ आतपत्ताइ सलील ओहारेमाणीओ चिद्वुत्ति । तसि ण जिणपट्ठिमाण
 चमओ पासिं पत्तेय पत्तेय चामरधारपट्ठिमाओ पन्नत्ताओ, ताओ ण चामरधारपट्ठिमाओ चदप्पहवइरुलियनाणामणिक्-
 णगरयणविमलमहरिहवविज्जुलविचित्तदद्याओ चिद्विआओ सस्सकुददगरयमतमधितफेणपुजसण्णिक्कासाओ सुहु-
 मरमतदीहवालाओ धवलाओ चामराओ सलील ओहारेमाणीओ चिद्वुत्ति । तसि ण जिणपट्ठिमाण पुरओ दो दो
 नागपट्ठिमाओ, दो दो अस्सपट्ठिमाओ, दो दो मूतपट्ठिमाओ, दो दो कुट्ठधारपट्ठिमाओ विणओणयाओ पायवडिआओ
 पज्जलिठ्ठाओ सन्निक्खिआओ चिद्वुत्ति, सवरयणामतीओ अच्छाओ सण्हाओ लण्हाओ मट्ठाओ नीरयाओ
 निप्पकाओ जाव पट्ठिक्काओ । तसि ण जिणपट्ठिमाण पुरओ अट्ठसय घटाण अट्ठसय च्चदणकलसाण पव अट्ठसय भिगार-

गाण एव आयसगाण थालाणं पातीण सुपतिट्ठकाणं मणगुलिआण चातकरगाण चित्ताण रयणकरडगाण” इत्यादि ॥ १० ॥
 तथा चमरेन्द्रादयोऽपि ईशानान्ता इन्द्रा निजनिजसौधमोदिसभायां स्थिताः, तत्रवर्तिन्यो जिनदट्टा पूजनीया अर्चनी-
 याश्चेति ज्ञात्वा तत्समक्ष अप्सरोभिः सम मैथुनमपि न सेवन्ते । यदुक्तं श्रीभगवतीसूत्रे दशमशतके पञ्चमोद्देशके
 (५०३ पत्रे), तथाहि—

“चमरस्स ण भते ! असुरिदस्स असुरकुमाररणो कति अगमहिंसीओ पन्नत्ताओ ? अज्जो ! पच अगमहिंसीओ
 पन्नत्ताओ तज्झा-काली १ रायी २ रयणी ३ विस्सु ४ मोहा ५ तत्थ ण एगमेगाए देवीए अट्ठट्ठ देवीसहस्सा परिवारो पन्नत्तो,
 पम्भू ण भते ! ताओ एगमेगा देवी अण्णाइ अट्ठट्ठदेवी सहस्साइ परिवार विवधितए ? एवामेव सपुष्पावरेण चत्तालीस देवी-
 सहस्सा, से त तुडिए, पम्भू ण भते ! चमरे असुरिदे असुरकुमाराया चमरचचाए रायहाणीए सभाए चमरसि सीहासणसि
 तुडिएण सज्जिं विवाइ भोगमोगाइ मुजमाणे विहरित्तए ?, णो तिण्डे समट्ठे, से केण्डे ण भते ! एव बुच्चइ ? णो पट्ठ चमरे
 असुरिदे चमरचचाए रायहाणीए जाव विहरित्ताए ? अज्जो चमरस्स ण असुरिदस्स असुरकुमाररणो चमरचचाए राय-
 हाणीए सभाए सुहम्माए माणवए वेइयस्समे वइरामएसु गोलववुसमुगएसु धट्ठओ जिणसक्काओ सनिक्खित्ताओ चिट्ठति,
 जाओ ण चमरस्स असुरिदस्स असुरकुमाररणो अण्णेसिं च बट्ठण असुरकुमाराण देवाण य देवीण य अच्छणिज्जाओ वद-
 णिज्जाओ नमसणिज्जाओ पूयणिज्जाओ सक्कारणिज्जाओ सम्माणणिज्जाओ कट्ठाण मगल देवय चेइअ पज्जुवासणिज्जाओ भवति
 तेसिं पणिहाए नो पम्भू, से तेण्डेणं अज्जो ! एव बुच्चति-णो पट्ठ चमरे असुरिदे जाव राया चमरचंचाए जाव विहरित्तए

पठ्ठ ण अज्जो चमरे असुरिदे असुरकुमाराराया चमरचचाए रायहाणीए सभाए सुद्धमाए चमरसि सीहासणसि चउ-
सट्ठीए सामाणियसाहस्सीहिं तायचीसाए जाव अण्णेहिं य वइहिं असुरकुमारेहिं देवेहिं अ देवीहिं य सद्धि सपरिखुटे
महयावय जाव मुअमाणे विहरिउए०, केवल परियारिद्धीए णो चेव ण मेहुणवत्तिअ (सूत्र ४०५)” इत्यादि, अत्र तेया
देवाना स्त्रीशब्दश्रवणरूपदर्शनप्रमुखद्वारा मोग सकः, न मैयुनसेवा, एव तेया लोकपालानामपि आलापका ज्ञेया ॥११॥

पुन मरणसमाधिप्रकीर्णकमध्येऽपि (९७ पत्रे) चैत्यभक्ति प्रोक्ताऽस्ति, तथाहि--“अरिहत्तसिद्धचेइअ-गुरुसु अयधम्म-
साहुवग्गे अ । आयरिअवज्जाए, पवयणे सबसंधे अ ॥ १९ ॥ एएसु भत्तिजुत्ता, पूअता अहरह अणणमणा । सम्मत्तमणुस-
रिन्ता, परिचससारिआ हूति ॥ २० ॥ सुविहिअ ! इम पइण्णा, असद्वहेतेहिं णेगजीवेहिं । बालमरणाणि तीए, मयाइ काळे
अणंताइ ॥ २१ ॥” ॥ १२ ॥ पुनरपि नामस्त्वे “किञ्चिअवविअमहिआ” तत्र कीर्त्तिता नामादिभिः, चन्दिता मनोवाक्कायै,
महिताः पूण्यादिभिः, “सबलोए अरिहत्तचेइआण करेमि कान्दस्सग वदणवत्तिआए पूअणवत्तिआए” इत्यादि । १३ ।
पुनः “जावति चेइआइ, सहे अ अहे अ तिरिअ लोए अ । सवाइ ताइ वदे, इह सतो तत्थ सताइ ॥ १ ॥” ॥ १४ ॥
एवं श्रीआवश्यकनिर्युक्तौ (१६९ पत्रे) अपि श्रीवष्टापदतीर्थे भरतकारितजिनप्रतिमादिवर्णन, तथाहि-

“यूमसय माठगाण, चववीस चेव खिणहरे कासी । सबखिणाण पठिमा, वणपमाणेहिं निअपहिं ॥ ४५ ॥ (मू० भा०)
आयंसयरपवेसो, मरहे पठणं व अगुलीअस्स । सेसाण उग्गुअण, सवेगो नाण दिक्खा अ ॥ ४६ ॥” न च
वाच्यं-आवश्यकनिर्युक्तैः पञ्चचत्वारिंशदागमेभ्योऽतिरिक्त्वेन न तद्वचन प्रमाणमिति-आवश्यकनिर्युक्ते चतुर्दशपूर्वधर-

श्रीभद्रबाहुस्वामिप्रणीतत्वात् श्रीकल्पसूत्रस्य इव सुतरां मान्यत्वात्, नहि समानैककर्तृकग्रन्थेषु एको मान्योऽन्ये
तु अमान्या इति ॥ १५ ॥

तथा श्रीजम्बूद्वीपप्रज्ञप्तौ पुन भणित, तथाहि-“तित्ययरगुणा पडिमा-सु नत्थि निस्ससय वियाणतो । तित्ययरत्ति
नमंतो, सो पावइ निज्जर विवळ ॥ १ ॥” ॥ १६ ॥ पुन श्रीआवश्यकनिर्युक्तौ (४९३ पत्रे) वदनाध्ययने यथा-
“अकसिणपवत्तगाण, विरयाधिरयाण एस खलु जुत्तो । संसारपयणुकरणो, दयथए कूयदिट्ठतो ॥ १ ॥” ॥ १९४ ॥ (भा०)
“अकसिणपवत्तगाण, विरयाधिरयाण एस खलु जुत्तो । संसारपयणुकरणो, दयथए कूयदिट्ठतो ॥ १ ॥” ॥ १९४ ॥

श्रीमहानिशीयसूत्रेऽपि यथा-

“काच पि जिणायतने-हिं मडिअ सवमेइणीपिट्ठ । दाणाइचवक्केण, सुट्ठु वि गच्छिज्ज अच्चय न पुरओ ॥ १ ॥” ॥ १८ ॥
गणिविद्याप्रकीर्णकेऽपि (७३ पत्रे) यथा-“घणिट्ठा सयभिसा सई, सयणो अ पुणवसू । एएसु गुरुमुस्सुत्त, चेइआण च
पूअणं ॥ ३८ ॥” इति, ॥ १९ ॥ एव देवेन्द्रस्त्ववेऽपि भवनपत्यधिकारे पूजाधिकारो यथा-

“कणगमणिरयणधूमिअ-रम्माइ चेइआइ भवणाइ । एएसिं दाहिणओ, सेसाण उत्तरे पासे ॥ १ ॥” ॥ २० ॥
पुनः देवेन्द्रस्त्ववे व्यन्तराधिकारेऽपि (८१ पत्रे) यथा-“मणिक्कणगरयणधूमिअ-जवूणय[चे]नेइआइ भवणाइ । एएसिं
दाहिणओ, सेसाण उत्तरे पासे ॥ ७८ ॥ तथा च (९२ पत्रे) “तत्थ विमाणा बहुविहा, पासायपगइवेइयारम्मा । वेरु-
ळिअयूमिआगा, रयणामयदामलकारा ॥ २४२ ॥” ॥ २२ ॥ तथा अनार्यदेशोत्पन्नोऽपि आर्द्रकुमार श्रीअभयकुमारमु-
क्त्वाप्रतिमादर्शनेन जातिस्मरणज्ञानेन प्रतिबोध अवाप्य आर्यदेशे समागत्य दीक्षा गृहीतवान्, नाऽपि प्रतिमादर्शन

यिना तस्य प्रतिबोधकारणं क्वाऽपि दृष्टं वा, तदक्षराणि तु श्रीद्वितीयाङ्कनिर्युक्तौ (३८६ पत्रे) श्रीमद्रवाहुस्वा-

मिकृताया, तथाहि-

“गमे वसतपुरए, सामइओ घरणिसहिअ [ओ] निक्खतो । भिक्खायरिआविट्ठा, ओहसिअमत्तवेहास ॥ १९१ ॥
 संयेगसमावसो, माई मत्त षइसु विअलोए । चइऊण अइपुरे, अइसुओ अइओ जाओ ॥ १९२ ॥ पीती अ दोण्ह दूओ,
 पुच्छणममयस्स पढुवे सोऽवि । तेणावि सम्मदिट्ठि-त्ति होज्ज पढिमा रहंमि गया ॥ १९३ ॥” इति ॥ २३ ॥ तथा
 श्रीबृहत्कल्पेऽपि दीर्यद्वर १ सामान्यकेवलि २ षतुर्दशपूर्वधर ३ सपूर्णपूर्वधर ४ सविप्रशुद्धचारित्रि ५ असविप्रच्चा-
 रित्रि ६ साधुसहस्रवेपमात्रधारि ७ द्वावशत्रतधारिआवक ८ निष्केवलसम्यक्त्वधारि ९ जिनप्रतिमाना १० दशाना
 दर्शनेन मव्यजीवाना भावयामसोषज्ञानाविलाभो जायमानो निगदितोऽस्ति, तथाहि-“तिरथयरा १ जिण २ षवदस ३,
 भिन्ने ४ सविग ५ तह य असविगो ६ । सारुविअ ७ वय ८ दंसण ९-पढिमाओ १० भावगामाओ ॥ १ ॥” इति
 ॥ २४ ॥ पुनः श्रीबृहत्कल्पच्छेदग्रन्थे साधोः प्रायश्चित्ताधिकारे एव प्रोक्त अस्ति, कोऽपि महात्मा क्वाऽपि ग्रामादौ जिन-
 प्रासाद इष्टा चैत्यं नमस्कृतुं मध्ये गतः, तत्र कथंचिद् असमार्थमाणे चैत्ये भगवत्प्रतिमाया उपरिष्टात् लुप्ताकौलिकजाल-
 कञ्जमरीगृहाविक इष्टा च यदि स्पर्शं कुर्यात्, कोऽर्थो यदि स्वयं तत् न दूरीकुर्यात्, तदा गुरुप्रायश्चित्तं प्राप्नोति, तत्क-
 रणे तु लघुप्रायश्चित्तम्, तत्रार्थे तत्रत्या गाया यथा-

“लूया कोलिगजालिग-कोत्यलहारी अ उवरीगेहे अ । साहतमसाढते, लहुगा गुरुगा य भत्तीए ॥१॥” इति ॥ २५ ॥

पुनः श्रीतीर्थोद्घातिप्रकीर्णकेऽपि श्रेणिकजीवपद्मानामतीर्थङ्कुरदीक्षाधिकारे जलजस्थलजकुसुमैः भगवत पूजा प्रतिपादिताऽस्ति, तथाहि-“चदप्पहाइ सीआ, अविरहिआजम्मरणमुक्कस्स । आसत्तमल्लदामा, जलयथलयदीवकुसुमेहिं ॥ १ ॥” इति ॥ २६ ॥ इत्थं चैत्यस्तवेऽपि पूजा “पूजणवत्तिआए” इति ॥ २७ ॥ श्रीरत्तराध्ययननिर्युक्तौ (३२१ पत्रे) अपि गौतमेन जिनप्रतिमा वन्दिताऽस्ति, तथाहि-

“सोऊण त भगवओ, गच्छइ तहि गोअमो पहिअकित्ती । आरुहइ त नगवर, पढिमाओ ववइ जिणाण ॥ २९१ ॥” पुनः श्रीआवश्यकनिर्युक्तौ (२१० पत्रे) यथा-

“तत्तो अ पुरिमताले, वग्गुर ईसाण अच्चए पढिमा । मल्लीजिणायण पढिमा, उण्णाए वंसि वहुगोटी ॥ ४९० ॥” पुनः श्रीआवश्यकचूर्णौ (२९५ पत्रे) तत्सम्बन्धलेखोऽपि यथा-“तेण कालेण तेण समएण ईसाणे देवेदे देवराया जहा अभिसेगे आव जाणमाणेण सबिहीए सामीं तिव्वुत्तो आयाहिण पयाहिण काऊण ववइ नमसइ, वदिच्चा नमसित्ता, जाव पज्जलिकडे भगवओ चरिअ आगायमाणे सामिंमि विन्नविट्ठीए पज्जुवासेमाणे चिट्ठइ, वग्गुरो य सेट्ठी त काल ण्हाओ ओछपढसाढओ सपरिजणो महया इट्ठीए विविहकुसुमद्वयगतो त आयत्तण अच्चओ जाति, त च वितिवयमाण ईसाणिंदो पासइ, भणति य भो वग्गुरा ! तुन्भ पच्चक्खतित्यगरस्स महिम ण करेसि, तो पढिम अच्चतो जासि, जा एस महइमहावीरवज्रमाणसामी जगनाहेति लोगपूजेति, सो आगवओ मिच्छादुक्कड काच खमेति महिम करेइ” इति ॥ ३० ॥ श्रीसमवायाङ्गसूत्रे (६० पत्रे) जलज-१ स्थलज-२ वैक्रिय-३ पुण्यैः उपचारकरण देयाना यथा-“चोत्तीस बुद्धाइसेसा

यिना तस्य प्रतियोधकारण काऽपि दृष्टं भूतं वा, तदक्षराणि तु श्रीद्वितीयाङ्गनिर्युक्तौ (१८६ पत्रे) श्रीमद्रवाहुस्वा-
मिकृतायां, तथाहि-

“गाने वसतपुराय, सामग्र्यो घरणिसहिअ [ओ] निक्खतो । भिक्खायारिआदिट्ठा, ओहासिअभत्तेव्हास ॥ १९१ ॥
संवेगसमायसो, माई भत्त चइत्तु विअलोप । चइऊण अइपुरे, अइसुओ अइओ जाओ ॥ १९२ ॥ पीती अ दोण्ह दूओ,
पुच्छणममयस्स पडुवे सोऽपि । तेणापि सम्महिट्ठि-त्ति होज्ज पडिमा रहंमि गया ॥ १९३ ॥” इति ॥ २३ ॥ तथा
श्रीचृहत्कन्नेऽपि तीर्यङ्कर १ सामान्यकेवल २ चतुर्दशपूर्वधर ३ सपूर्णपूर्वधर ४ सविम्वशुद्धचारित्रि ५ असविम्वचा-
रित्रि ६ साधुलक्षदशवेपमात्रधारि ७ द्वादशम्रतधारिश्चायक ८ निष्केवलसम्यक्त्वधारि ९ जिनप्रतिमाना १० दशाना-
दर्शनेन मध्यजीवाना भावग्राममोक्षज्ञानाविलामो आयमानो निगदितोऽस्ति, तथाहि-“तित्थयरा १ जिण २ चत्तदस ३,
मिन्ने ४ सयिग ५ तह य असंविगो ६ । सारुविअ ७ वय ८ दंसण ९-पडिमाओ १० भावगामाओ ॥ १ ॥” इति
॥ २४ ॥ पुनः श्रीचृहत्कस्पच्छेदग्रन्थे साधो प्रायश्चित्ताधिकारे एव प्रोक्तं अस्ति, कोऽपि महात्मा काऽपि ग्रामादौ जिन-
प्रासादं दृष्ट्वा चैत्यं नमस्कृतुं मध्ये गतः, तत्र कथञ्चिद् असमार्थमाणे चैत्ये भगवत्प्रतिमाया उपरिष्ठात् लूताकौलिकजाल-
कचमरीगृहादिकं दृष्ट्वा च यदि उपेक्षां कुर्यात्, कोऽर्थो यदि स्वयं तत् न दूरीकुर्यात्, तदा गुरुप्रायश्चित्तं प्राप्नोति, तत्क-
रणे तु लघुप्रायश्चित्तम्, तत्राऽर्थे तत्रत्या गाया यथा-

“द्वया कोलिगजालिग-कोत्थलहारी अ चवरिगेहे अ । साहवमसाहते, लहुगा गुरुगा य भत्तीए ॥१॥” इति ॥ २५ ॥

उदायनस्य राज्ञः प्रभावत्या देव्याः सत्का देवदत्ताऽभिधाना दासी अभूत्, सा च देयनिर्मिता गोशीर्षचन्दनमयी श्रीमन्महा-
वीरप्रतिमां राजमन्दिरान्तर्धर्तित्वैत्यभयनव्यवस्थिता प्रतिचरति स्म, तद्वन्दनार्थं च श्रावकः कोऽपि देशान् संचरन् समायातः,
एतत्र च आगतोऽसौ रोगेण अपदुशरीरो जातः, तथा च सम्यक् परिचरित, तुष्टेन च तेन सर्वकामिक आराधितदेवतावितीर्णं
गुटिकाशत अदायि, तथा च “अह कुजा विरूपा सुरूपा मूयास” इति मनसि विभाव्य एका गुटिका भक्षिता, तत्प्रभावात्
सा सुवर्णवर्णा जाता, इति सुवर्णगुलिका इति नाम्ना प्रसिद्धिं उपगता, ततोऽसौ चिन्तितवती—“जाता मे रूपसपदा एतया
च किं भर्तृविहीनया ? तत्र तावद् अय राजा पितृतुल्यो न कामयितव्य, शेषास्तु पुरुषमात्र अतः किं तै ?” ततः
उज्जयिन्याः पतिं चण्डप्रद्योतराज मनसि आधाय गुटिका भक्षिता, ततोऽसौ देवतानुभावात् ता विज्ञाय तदानयनाय
हस्तिरत्न आरूढ्य तत्राऽऽयातः, आकारिता च तेन सा, तथा उक्त आगच्छामि यदि प्रतिमा नयसि, तेन उक्त—“तर्हि श्रो
नेष्यामि ।” ततोऽसौ स्वनगरीं गत्वा तदूपा प्रतिमा कारयित्वा ता आदाय तथैव रात्रौ आयातः, स्वकीयप्रतिमा देवता-
निर्मितप्रतिमास्थाने विमुच्य ता सुवर्णगुलिका च गृहीत्वा गतः, प्रभाते चण्डप्रद्योतगन्धहस्तिथिमुक्तमूत्रपुरीषगन्धेन विम-
दान् स्वहस्तिनो विज्ञाय ज्ञातचण्डप्रद्योतागमोऽवगतप्रतिमासुवर्णगुलिकानयनोऽसौ उदायनराजा पर कोप उपगतो दशभि
महावले राजभिः सह उज्जयिनीं प्रति प्रस्थितः, अन्तरा पिपासाधापितसैन्य त्रिपुष्करकरणेन देवतया निम्तारितसैन्य
अश्वेपेण उज्जयिन्याः वहिः प्राप्नो रयारूढश्च धनुर्वेदकुशलतया सशस्त्रहस्तिरत्नारूढ चण्डप्रद्योत प्रजिहीर्षु मण्डल्या

पक्षत्ता त जहा-“अवष्टिप” इत्यादि + + + तत्र जलथलयभासुरपभूएण विट्ठाङ्गणा वसद्धवन्नेण कुसुमेण जाणुस्सेहप्पमा-
णमिचे पुप्फोवयारे किञ्चइ” इति ॥ ३१ ॥ पुन’ आवस्यकचूर्णिः (२५७ पत्रे) यथा “सधलोए अरिहत्तचेइआइ वदणगत्ति-
आए” इत्यादि, अस्य व्याख्या-“न केवल चत्तवीसाए (जेवि) जाव सधलोए सिद्धादी अरिहत्ता चेइआणि ज तेमि चेव
प्रतिकृतिलक्षणानि, ‘चिती संज्ञाने’, संज्ञान उत्पद्यते काष्ठकर्मादिषु प्रतिकृतिं दृष्ट्वा यथा अरिहत्तपडिमा एसा इति, अण्णे
भणति अरहत्ता-तित्थगारा तेसिं चेइआणि अरहंतचेइआणि आर्हत्प्रतिमा इत्यर्थः, तेसिं वन्दनादिप्रत्यय ‘ठामि
फावस्सगा’ इति योगः, तत्र घण्टत्वात् तेषां वन्दनार्थं कायोत्सर्गं करोमि” इत्यादि ॥ ३२ ॥ श्रीदशाश्रुतस्कन्धनिर्युक्ता
२४२ पत्रेऽपि यथा-“वोहिण पडिमा उदयण-पमावई उप्पायदेवदत्तेह । मरणुववायतावस-नयण तह मीत्तणा समणी
॥ १ ॥ गधारगिरी-देवय-पडिमा गुलिआगिजाण पडिअरणे । पज्जोअहरणपुक्खर-करण गहणामओ तयणा
॥ २ ॥” इति ॥ ३३ ॥ पुन श्रूयता (श्रीप्रश्नव्याकरणसूत्रे ८५ पत्रे) —
“विपुलमोहाभिम्यूअससा, मेहुणमूल च सुवए तत्थ तत्थ घत्तपुवा सगामा जणक्खयकरा सीआए १ दोवईए २ कए
रुप्पिणीए ३ पवमावईए ४ ताराए ५ कचणाए ६ रत्तसुभद्दाए ७ अहिळिआए ८ सुवण्णगुलिआए ९ किन्नरीए १० सु-
वविज्जुमईए ११ रोहिणीए १२ य, अण्णेतु अ एवमाइएसु बहवो महिलाकपसु सुवति” इति श्रीप्रश्नव्याकरणसूत्रसद्भा-
यात्, प्रभावत्या दास्याः देवदत्ताभिधानाया सुवर्णगोलका इति नाम जात, तत्र प्रतिमाव्यतिकर एव पूर्वदशाश्रुतस्कन्ध-
निर्युक्किलिखितो हेतुः, नाऽन्यः, तत्सम्बन्धः तद्वृत्तिगतो (८९ पत्रे) विस्तरेण यथा-“सिन्धुसौवीरेषु जनपदेषु विषर्भकनगरे

यथा श्रीरूपदेशमालासूत्रे[प्रकरणे]—“गाहाण सव्वग, पच्चसया चैव चालीसा” इति उक्तं, पर प्रान्त्यगाथा तद्व्यतिरिक्ताऽस्ति एव अत्राऽपि ज्ञेय ॥ ३९ ॥

॥ इति जिनप्रतिमापूजाधिकारः ॥ ३९ ॥

ननु-पूजनीया जगति ज्ञानादयो गुणाः, तद्योगात् तद्वानपि विद्यमानतीर्यङ्कवत्, पर जिनप्रतिमा तु काष्ठपापाणा-
विमयी अचेतना च, ततो ज्ञानादिगुणराहित्येन कथङ्कार पूजार्हो जिनप्रतिमा काष्ठादिपुत्तलकवत् ? अत्र उच्यते—सत्य,
परं श्रूयता परमार्थः—

“नामजिणा जिणनामा १, ठवणजिणा जिणवरिदपडिमाओ २ । दवजिणा जिणजीवा ३, भावजिणा समवसरणट्ठा[त्या] ४
॥ १ ॥ इति श्रीआवश्यकनिर्युक्तौ श्रीभद्रबाहुस्वामीवचनात् जिनप्रतिमास्थापनाजिन, तद्दर्शने च सति समवसरणादिस्थो
भावजिनः स्मृतिं आयाति, तत्स्मृतौ च तद्गुणचिन्तने चाऽन्तो लाभः सप्रतिपद्यते, सद्यः दुर्गतिनाश सुगतिप्राप्ति-
श्चाऽपि भवेतामिति, अत्रार्थे दृष्टान्तो यथा-भगवता उक्त—‘मो साधो ! त्व चित्रलिखितनारी मा द्राक्षीः, तद्दर्शने नारी
स्मृतिं आयास्यति, तत्स्वरूपचिन्तने च दुर्गतौ पात स्यात्, यदुक्त श्रीदशवैकालिकसूत्रे (२३६ पत्रे)—

“चित्तमिच्छिं न निज्झाप, नारिं वा सुअलकिअ । भक्खर पिव दड्ढण, दिट्ठिं पडिस्समाहरे ॥ ५५ ॥” इति ।’ ततो यथा
चित्रनारीदर्शने अशुभपरिणाम प्रादुर्भवति तथा जिनप्रतिमादर्शने शुभपरिणामो जायते समानयुक्तित्वात् सगतिं अङ्गतिं च
एतत्, पुनरपि श्रूयता उपासकदशादौ (१२ पत्रे), “अम्वत्थियदेवयाणि वा” इत्यादि उक्तत्वात्, हरिहरप्रमुखमिध्यात्विवेव-

अमन्त चलनतलशरभ्ययितहस्तिनो भुवि निपातनेन वशीकृतवान्, 'दासीपतिः' इति ललाटपट्टे मयूरपिच्छेन अङ्कितवान् इत्यादि ॥ ३४ ॥ पुनः भक्तप्रतिज्ञाप्रकीर्णके (२१ पत्रे) जिनभवनजिनविम्बप्रतिष्ठा प्रतिपादिताऽस्ति, तथाहि—

“अनियाणोदारमणो, हरिसवसविसट्ठकचुयकरालो । पूणइ गुरु सघ, साहम्मियमाइ भत्तीए ॥ ३० ॥ निअदधम-
पुवजिणि—दमवणजिणविधवरपइहासु । विअरइ पसत्यपोत्यय—सुतिथयित्ययरपूआसु ॥ ३१ ॥” न च इदं वक्तव्यं अत्र—
अहो ! (३१ पत्रे) “सत्तरिसय जिणाण, व गाहाण समयस्विसपन्नत्त । आराहतो विहिणा, सासयसुक्ख लहइ मुक्ख ॥ १ ॥”
इति उक्तत्वेन अत्र प्रकीर्णके सतिगाथासख्या सक्ताऽस्ति, अनिआणेत्यादिगाथाद्वये सति द्वासप्ततिगाथा भवन्ति,
तत इदं गाथाद्वय केनाऽपि नभ्य कृत्वा मध्ये क्षिप्तं अस्तीति न मानयामि इति, युक्तियुक्तत्वात्, कथं इत्याह—अरे ! शृणु,
इदं गाथाद्वय प्रतिमोत्यापकमतप्रादुर्भावात् पूर्वं कृतं पश्चाद्वा ? न तावत्पूर्वं, प्रयोजनमन्तरेण पूर्वं तत्करणस्य असंगतत्वात्
नाऽपि पश्चात्, यतः प्रतिमोत्यापकमत त्रिंशदधिकपञ्चदशशत १५३० वर्षे प्रादुर्भूत, तन्मतसवत्प्राकूलिखितासु भक्त-
प्रतिज्ञाप्रकीर्णकप्रतिषु (२४ पत्रे) सर्वत्र तद्गाथाद्वयस्य दर्शनात्, अपि चाऽस्मिन्नेव भक्तप्रज्ञाप्रकीर्णके—

“अरिहतसिद्धचेइअ—पवयणआयरिअसबसाहसु । [तिव] तित्यकरेसु भच्चिं, तिगरणसुद्धेण भावेण ॥ १ ॥” इति
गाथा वर्तते, तस्याः का वार्ता ? अत्राऽपि चत्यभक्तिः प्रतिपादिताऽस्ति, पुनः सख्यासकलनविचारः श्रूयता—अत्र गाथा-
द्वयवर्धनेऽपि न सख्या विधेयत, यतः प्रथमान्त्यगाथयोः तद्विचाराभावात्, तद्विचारप्रतिपादिका गाथा सप्तति एव,

यथा श्रीचण्डेशमालासूत्रे[प्रकरणे]—“गाहाण सवग, पचसया चैव चालीसा” इति उक्तं, पर प्रान्त्यगाथा तद्व्यतिरिक्ताऽस्ति एव अत्राऽपि ज्ञेय ॥ ३९ ॥

॥ इति जिनप्रतिमापूजाधिकारः ॥ ३९ ॥

ननु-पूजनीया जगति ज्ञानादयो गुणाः, तद्योगात् तद्वानपि विद्यमानतीर्थङ्करवत्, पर जिनप्रतिमा तु काष्ठपापाणा-
विमयी अचेतना च, ततो ज्ञानादिगुणराहित्येन कथङ्कार पूजार्हा जिनप्रतिमा काष्ठादिपुत्तलकवत् ? अत्र उच्यते—सत्य,
पर श्रूयता परमार्थः—

“नामजिणा जिणनामा १, ठवणजिणा जिणवरिदपड्डिमाओ २ । दवजिणा जिणजीवा ३, भावजिणा समवसरणट्ठा[त्या] ४
॥ १ ॥ इति श्रीआवश्यकनिर्युक्तौ श्रीभद्रबाहुस्वामीवचनात् जिनप्रतिमास्थापनाजिनः, तद्दर्शने च सति समवसरणादिस्थो
भावजिनः स्मृतिं आयाति, तत्स्मृतौ च तद्गुणचिन्तने चाऽनन्तो लाभः सप्रतिपद्यते, सद्यः दुर्गतिनाश सुगतिप्राप्ति-
श्चाऽपि भवेतामिति, अत्राऽर्थे दृष्टान्तो यथा-भगवता उक्त-‘भो’ साधो ! त्व चित्रलिखितनारी मा ब्राह्मी, तद्दर्शने नारी
स्मृतिं आयास्यति, तत्स्वरूपचिन्तने च दुर्गती पातः स्यात्, यदुक्तं श्रीदशवैकालिकसूत्रे (२३६ पत्रे)—

“चित्तमिति न निज्जाए, नारि वा सुअलकिअ । मक्खर पिव ददूण, दिट्ठि पड्डिसमाहरे ॥ ५५ ॥” इति ।’ ततो यथा
चित्रनारीदर्शने अशुभपरिणाम प्रादुर्भवति तथा जिनप्रतिमादर्शने शुभपरिणामो जायते समानयुक्तित्वात् सगतिं अङ्गति च
एतत्, पुनरपि श्रूयता उपासकदशादौ (१२ पत्रे), “अन्नचत्थियदेवयाणि वा” इत्यादि उक्तत्वात्, हरिहरप्रमुखमिध्यात्वदेव-

अमन्त चलनतलशरन्ययितहस्तिनो मुवि निपातनेन घशीकृतवान्, 'दासीपतिः' इति ललाटपट्टे मयूरपिच्छेन अङ्कितवान् इत्यादि ॥ ३४ ॥ पुनः भक्तप्रतिज्ञाप्रकीर्णके (२१ पत्रे) जिनभवनजिनविम्बप्रतिष्ठा प्रतिपादिताऽस्ति, तथाहि—

“अनियाणोदारमणो, हरिसवसविसट्ठकच्चुयकरालो । पूएइ गुरु सघ, साहम्मिअमाइ भचीए ॥ ३० ॥ निअदवम-
पुणजिणि—दमवणजिणविंववरपइठ्ठासु । विअइ पसस्यपोत्थय—सुतित्थतिथयरपूआसु ॥ ३१ ॥” न च इदं वक्तव्यं अत्र—
अहो ! (३१ पत्रे) “सत्तरिसय जिणाण, व गाहाण समयस्सिचपञ्चं । आराहतो विहिणा, सासयसुक्ख लहइ मुक्ख ॥ १ ॥”
इति चकत्वेन अत्र प्रकीर्णके सप्ततिगाथासख्या सफाऽस्ति, अनिआणेत्यादिगाथाद्वये सति द्वासप्ततिगाथा भवन्ति,
तत इदं गाथाद्वय केनाऽपि नव्य कृत्वा मध्ये क्षिप्तं अस्तीति न मानयामि इति, युक्तियुक्तत्वात्, कथं इत्याह—अरे ! शृणु,
इदं गाथाद्वयं प्रतिमोत्यापकमतप्रावुर्भावात् पूर्वं कृतं पञ्चाङ्गा ? न तावत्पूर्वं, प्रयोजनमन्तरेण पूर्वं तत्करणस्य असंगतत्वात्
नाऽपि पश्चात्, यतः प्रतिमोत्यापकमत त्रिंशदधिकपञ्चदशशत १५३० वर्षे प्रादुर्भूत, तन्मतसवत्प्राकृतलिखितासु भक्त-
प्रतिज्ञाप्रकीर्णकप्रतिष्ठु (२४ पत्रे) सर्वत्र तद्गाथाद्वयस्य दर्शनात्, अपि चाऽस्मिन्नेव भक्तप्रज्ञाप्रकीर्णके—

“अरिहतसिद्धचेइअ—पवयणआयरिअसवसाइसु । [तिष्ठ] तित्थकरेसु भत्तिं, तिगरणसुद्धेण भावेण ॥ १ ॥” इति
गाथा वर्तते, तस्याः का वार्ता ! अत्राऽपि चत्यभक्तिः प्रतिपादिताऽस्ति, पुनः सख्यासकलनविचारः श्रूयता—अत्र गाथा-
द्वयवर्धनेऽपि न सख्या विघटेत, यतः प्रथमान्त्यगाथयोः तद्विचाराभावात्, तद्विचारप्रतिपादिका गाथा सप्तति एव,

यथा श्रीउपदेशमालासूत्रे[प्रकरणे]—“गाहाण सवग, पचसया चेय चालीसा” इति उक्तं, परं प्रान्त्यगाथा तदुव्यतिरिक्ताऽस्ति
एष अत्राऽपि ज्ञेय ॥ ३९ ॥

॥ इति जिनप्रतिमापूजाधिकारः ॥ ३९ ॥

ननु-पूजनीया जगति ज्ञानादयो गुणाः, तद्योगात् तद्धानपि विद्यमानतीर्यङ्करवत्, पर जिनप्रतिमा तु काष्ठपापाणा-
विमयी अचेतना च, ततो ज्ञानादिगुणराहित्येन कथङ्कार पूजार्हं जिनप्रतिमा काष्ठादिपुत्तलकवत् ? अत्र उच्यते—सत्य,
पर श्रूयतां परमार्थः—

“नामजिणा जिणनामा १, ठवणजिणा जिणवरिदपडिमाओ २ । दधजिणा जिणजीवा ३, भावजिणा समवसरणट्ठा[त्या] ४
॥ १ ॥ इति श्रीआवश्यकनिर्युक्तौ श्रीभद्रबाहुस्वामीवचनात् जिनप्रतिमास्यापनाजिन, तद्दर्शने च सति समवसरणादिस्यो
भावजिनः स्मृतिं आयाति, तत्तमृतौ च तद्गुणचिन्तने चाऽनन्तो लाभः सप्रतिपद्यते, सद्य दुर्गतिनाश सुगतिप्राप्ति-
श्चाऽपि भवेतामिति, अत्राऽर्थे दृष्टान्तो यथा-भगवता उक्त—‘भो साधो ! त्य चित्रलिखितनारी मा द्राक्षीः, तद्दर्शने नारी
स्मृतिं आयास्यति, तत्स्वरूपचिन्तने च दुर्गतौ पात स्यात्, यदुक्त श्रीदशैकालिकसूत्रे (२३६ पत्रे)—

“चित्तमिति न निज्जाए, नारिं वा सुअलकिअ । भक्खर पिव ददूण, दिट्ठिं पडिसमाहरे ॥ ५५ ॥” इति ।’ ततो यथा
चित्रनारीदर्शने अशुभपरिणाम प्रादुर्भवति तथा जिनप्रतिमादर्शने शुभपरिणामो जायते समानयुक्तित्वात् सगतिं अङ्गति च
एतत्, पुनरपि श्रूयता उपासकदशादौ (१२ पत्रे), “अञ्जवत्थियदेययाणि वा” इत्यादि उक्तत्वात्, हरिहरप्रमुखमिम्यात्वित्थिदेव—

प्रयच्छन्ति, वृषितस्य पानीयं पाययन्ति, न च साधवः, तेषां भगवता निगारितत्वात् । ग्रन्थस्य द्वे विभागौ, द्वौ हि चन्द्रौ चन्द्रः
वदति “भोः साधो ! यदि त्वं मम रोहितां (अपूपिकां) ददासि तदाऽहं मात्स्यजालं मुञ्चामि” तथा हि मातुः १ मं २ मं
तन्मोचयेत्, अपि च पुष्पादिभिः साधवः पूजां न कुर्वन्ति, सचिच्चस्पृशने तेषां अनपेक्षारत्, परं पुण्यादिभिः भगवत्पूजने
यत् पुण्यं जायते तद् इच्छन्ति, यदुक्तं “वन्दनवत्तिआए पूअणवत्तिआए सकारवत्तिआए मन्नागत्तिआए” इत्यादि,
तथा पुनः श्रीआचाराङ्गद्वितीयश्रुतस्कन्धे प्राप्ते तृतीयचूलायां (३८५ पत्रे) भगवता महता प्रदत्ता गन्नादिन्या-
मुबोऽपि वन्द्यत्वेन वक्ता सन्ति, तथाहि-

“अम्माभिसेअनिक्खम-णं वरणनाणुप्पया य निषाणे । दिअलोअभगणमदर-जदीमरभोमागरेसु ॥ ३३४ ॥ अद्वा-
ययमुज्जिते, गयगपयए अ धम्मचंअ । पासरदावत्तनग, चमरुप्पाय च वदामि ॥ ३३५ ॥” व्याख्या-“तीर्थंकृता
जन्मभूमिषु तथा निष्क्रमण-व्रण-ज्ञानोत्पत्तिनिर्वाणभूमिषु तथा देवलोकाभयनेषु मन्दरेषु तथा गन्दीश्वरदीपादौ
भौमेषु च पातालभवनेषु यानि शाश्वतानि चैत्यानि तानि यन्देऽहं इति द्वितीयगाथाया अन्ते क्रिया इति, एष अष्टावदे
तथा श्रीमदुज्जयन्तगिरौ, गजाम्पदे वराणकुटवर्तिनि तथा तक्षशिलायां धर्मचक्रे, तथा अहिच्छत्राया पार्श्वनाथस्य घर
णेन्द्रमहिमास्थाने, एव रथावर्ते पर्वते वैरस्वामिना यत्र पादोपगमनं कृतं, यत्र च श्रीमद्वर्धमान आश्रित्य चमरेन्द्रेण उत्प-
तनं कृतं, एतेषु स्थानेषु यथासंभव अभिगमनवन्दनपूजनोत्कीर्तनादिकाः क्रियाः कुर्वन्तो दर्शनशुद्धिं भवति इति” ।
यथा भगवतीसूत्रे (३ पत्रे) आदौ एव श्रीसुचर्मस्वामिगणधरदेवेन अर्चतनाया अपि ब्राह्मीलिपे प्रणामं कृतोऽस्ति,

तथाहि—“नमो अरिहताण नमो सिद्धाण नमो आयरियाणं नमो उवज्झायाण नमो लोए सवसाहूणं (५ पत्रे) णमो वमीए लिधीए” इति, अर्थोऽपि अयं श्रीअमयेवसूरिकृतवृत्तिगतः—लिपिः पुस्तकादौ अक्षरविन्यासः, सा च अष्टादश-प्रकाराऽपि श्रीमन्नामयेयजिनेन स्वसुताया ब्राह्मीनामिकाया दर्शिता, ततो ब्राह्मी इति अभिधीयते, आह च—“लेह लिधी-विहाण, खिणेण वमीइ दाहिण करेण” इति, अतो ‘ब्राह्मी’ इति स्वरूपविशेषण लिपेः इति, तदाऽत्र ब्राह्मीलिपेः यो वेत्ता तस्मै नमस्कारो भविष्यति इति अर्थान्तरं कार्यं, तस्य सर्वथा विरुद्धत्वात्, कथं ? इत्याह—श्रूयता, नमो ब्राह्मीलिपेः यो वेत्ता तस्मै इति अर्थे क्रियमाणे दूषणत्रयं, कथं ? एकं तु वेत्तीति पदं सूत्रे नाऽस्ति, अर्थकरणे कुतः आनीत ? १, द्वितीयं तु व्याकरणादिषु असंगतिः २, तृतीयं तु तस्याः वेत्ता कः साधुः श्रावको वा ? नाऽऽद्य पक्षः, यतः तस्य अर्हदादिपञ्च-कान्यतरत्वेन पूर्वं उक्तत्वात् पुनरुक्तदोषोपपत्त्य प्रसंगात्, नाऽपि श्रावकः, तस्य नमस्कारकरणे सुधर्मस्वामिनोऽनुचि-तत्वेन असंभवात्, तत उभयथाऽपि विरुद्धत्वात् इदं नमस्कारकरणं न श्रेयस्करं इति । पुनः ‘नमो वंमीए’ इति वाक्यस्य अर्थे व्यक्तिः, श्रीसमवायाङ्गसूत्रतो ज्ञेया । पुनः श्रीभद्रबाहुस्वामिना दशधा स्थापना श्रीओघनिर्युक्तिसूत्रे (१२८ पत्रे) प्रोक्ताऽस्ति, तत्र गाथा—

‘अक्खे १ वराहए वा २ कट्ठे ३ पोत्ये ४ ष चित्तकम्मे वा ५ । सन्भावमसम्भावा, ठवणापिड विआणाहि ॥ ३३४ ॥ व्याख्या—स्थापना द्विविधा—सम्भावस्थापना असम्भावस्थापना चेति, तत्र अक्षविषया सम्भावस्थापना असम्भावस्थापना च भवति । कथं ? यदा एक एव अक्षः पिण्डकल्पनया बुद्ध्या कल्प्यते तदा असम्भावस्थापना, यत्र पुनः

ते एव अथाः त्रिप्रभृतय एकत्र स्थाप्यन्ते तदा सन्नाथस्थापना, एव वराटकेषु १ कपर्दकेषु २ तथा काष्ठकर्मणि ३ वा इति । यदा एक एव काष्ठं पिण्डः एव इत्येवं कल्प्यते तदा असन्नाथस्थापना, यदा तु एकत्र बहूनि मिलितानि पिण्डत्वेन कल्प्यन्ते तदा सन्नाथस्थापना, एव 'पुस्ते' [धीरुल्लिखितादौ] पुत्तलिकादिषु अपि, एव चित्रकर्मणि अपि, यदा एकचित्रकर्मणि पुत्तलपिण्ड इति स्थाप्यते तदा असन्नाथपिण्डस्थापना, यदा त्रिप्रभृतिपिण्डबुद्ध्या कल्प्यते तदा सन्नाथस्थापना, एव सन्नाथपिण्ड असन्नाथपिण्ड च जानीहि । इत्यादि स्थापनापिण्डाधिकारे । पुनः श्रीअनुयोगद्वारासूत्रे (१२ पत्रे) स्थापनावश्यकं यथा ॥

“से किं सं ठवणावस्सय ? ठवणावस्सय २ जण्ण कट्ठकम्मे वा १ चित्तकम्मे वा २ पोत्थकम्मे वा ३ लेप्पकम्मे वा ४ गंयिमे वा ५ वेस्सिमे वा ६ पूरिमे वा ७ संघाइमे वा ८ अक्खे वा ९ वराटप वा १० एगो वा अणेगो वा सन्भाव-
ठवणा वा असन्भावठवणा वा आवस्सएस्सि ठवणा ठविसिइ से त ठवणावस्सय (सूत्र १०)” इति, एतद्व्याख्या-एत-
द्वृत्तितो ज्ञेया, पुनः विचार्यता मनोमते रे ! तव नूतनम् मतं त्रिशदधिकपञ्चदशशतवर्षे १५३० प्रवर्तित, पर काऽपि
तीर्थं श्रूयते शीवत्स्वामिप्रतिमा, पुनः पद्मणीनामग्रामे सांप्रतमेव भूमिगृहाद् बहूयो पुरातन्यो जिनप्रतिमाः प्रकटीयन्तुः
ता अतिपुरातनाः सन्ति, तत्र तत्र लिखितग्रन्थस्तिस्वद् एव प्रतिभूः । पुना रामसेन्यग्रामे अपि अतिजीर्णा श्रीशिवभदेव-
प्रतिमा प्रादुर्भूताऽस्ति, एवं शतशः स्थाने स्थाने शतशः प्रतिमा इति । पुन श्रीवशाश्रुतस्कन्धे स्वविरावस्यां श्रीभद्रबाहु-
स्वामिना देवद्विगणिष्वग्राममण्यन्ता माविनः साधवो वन्द्यताः सन्ति, यस्मिन् अवसरे वन्द्यताः तदवसरे ते साधुजीवाः

घतुर्गतिवर्तमानाः । ननु-भावश्रमणाः काऽभूवन् ? ततो भाविजिना अपि द्रव्यजिना इति हेतोः नमस्कारार्हा, तथा स्थापनायाः कृपाईत्वात् भावाईद्वत् खिनप्रतिमाऽपि पूजनीया इति रहस्य, पुनरपि पिण्डनिर्युक्तौ तद्वत्तौ च (व पञ्चे) पिण्डस्थापनाया एव स्वरूपं, तथाहि-“ठवणापिण्ड अतो बोद्ध” तत्समर्थयमानः स एव आह-

“अक्खे १ वराहए घा २, कट्ठे ३ पोत्थे ४ व चित्तकम्मे वा ५ । सम्भाव ६ मसम्भाव ७, ठवणापिण्ड विआणाहि ॥ ७ ॥” व्याख्या—सत इव=विद्यमानस्य इव भावः सत्ता=सद्भावः, किं उक्तं भवति?—स्थाप्यमानस्य इन्द्रादेः अनुरूपाद्गोपाङ्गचिह्नवाहनप्रहरणाविपरिकरूपो य आकारविशेषो यदर्शनात् साक्षाद् विद्यमान इव इन्द्रादिः लक्ष्यते स सद्भावः, तदभावो असद्भावः, तत्र सद्भाव असद्भाव च आश्रित्य अक्षे-चन्दनके वराटके-कपर्दके, वाशब्दोऽङ्गुलीयकादिसमुच्चयार्थः, समयत्राऽपि च जातौ एकवचन, तथा काष्ठे-दारुणि पुस्ते=दिवह्निकादौ, वाशब्दो लेप्यपापाणसमुच्चये, चित्रकर्मणि वा या पिण्डस्य स्थापना साऽक्षादिः, काष्ठादिषु आकारविशेषो वा पिण्डत्वेन स्थाप्यमानः स्थापनापिण्ड, इय अत्र भावना—यदा काष्ठे लेप्ये चित्रकर्मणि वा प्रभूतद्रव्यसंश्लेषरूपः पिण्डाकारः साक्षाद् विद्यमान इव आलिख्यते, यदा अक्षाः कपर्दकाः अङ्गुलीयकादयो वा एकत्र संश्लेष्यपिण्डत्वेन स्थाप्यन्ते यथा एष पिण्ड स्थापित इति, तदा तत्र पिण्डाकारस्य उपलभ्यमानत्वात् सद्भावतः पिण्डस्थापना, यदा तु एकस्मिन् अक्षे वराटके अङ्गुलीयके वा पिण्डत्वेन स्थापना एष पिण्डो मया स्थापित इति, तदा तत्र पिण्डाकारस्य अनुपलभ्यमानत्वात्, अक्षादिगतपरमाणुसङ्घातस्य च अविवक्षणाद् असद्भावतः पिण्डस्थापना, चित्रकर्मणि अपि यदा एकविन्द्वालिखनेन पिण्डस्थापना, यथा एष पिण्ड

आलिखित इति विवक्षा तदा प्रभूतद्रव्यसंश्लेषाकारादर्शनाद् असम्भावपिण्डस्थापना, यदा पुनः एकविन्द्वालिखनेऽपि एव मया गुह्यपिण्डः ओदनपिण्डः सङ्गुपिण्डो वा आलिखित इति विवक्षा तदा सम्भावतः पिण्डस्थापना ॥ अमुं एव सम्भावसम्भावस्थापनाविभाग माध्यकृद् उपदर्शयति—

“इको च असम्भावे, तिण्ड ठ्वणा च होइ सम्भावे । चित्तसु असम्भावे, दारुमलेष्योवले सियरो ॥ ७ ॥”

व्याख्या—एकोऽश्रो वराटकोऽगुलीयकादिः वा यदा पिण्डत्वेन स्थाप्यते तदा सा पिण्डस्थापना, ‘असम्भावे’ असम्भावविषया, असम्भाविकी इत्यर्थः ॥

तत्र पिण्डाकृतेः अनुपलभ्यमानत्वात्, अक्षादिगतपरमाणुसङ्घातस्य च अविषक्षणात् । यदा तु त्रयाणा अक्षणा वराटकानां अङ्गुलीयकादीनां वा परस्परं एकत्र संश्लेषकरणेन पिण्डत्वेन स्थापना तदा सा पिण्डस्थापना, ‘सम्भावे’ सम्भाविकी, तत्र पिण्डाकृतेः उपलभ्यमानत्वात्, त्रयाणां चेति उपलक्षणं, तेन द्वयोः अपि बहूना च इत्यपि द्रष्टव्य । तथा ‘चित्तेषु’—स्विकर्मसु यदा एकविन्द्वालिखनेन पिण्डस्थापना तदा साऽपि असम्भावे, यदा तु चित्रकर्मसु अपि अनेकविन्दुसंश्लेषालिखनेन प्रभूतद्रव्यसङ्घातात्मकपिण्डस्थापना तदा सा सम्भावस्थापना, पिण्डाकृते तत्र दर्शनात् । तथा दारुकलेष्योपलेषु पिण्डाकृतिसंपादनेन या पिण्डस्य स्थापना स ‘इतरः’ सम्भावस्थापनापिण्डः, तत्र पिण्डाकारस्य दर्शनात् ॥ तद् एवं सक्तः स्थापनापिण्डः इति ॥ ४० ॥

॥ इति जिनप्रतिमास्थापना जिन-इत्यधिकारः ॥ ४० ॥

ननु-जिनप्रतिमापूजायाः फल किं ? का च जिनप्रतिमापूजकस्य गतिः ? तद् आगमाक्षरैः दर्शयतु, उच्यते—यदेव विद्य-
मानतीर्थङ्करस्य वन्दनपूजादिफलं तदेव जिनप्रतिमापूजाया अपि फल सा एव गतिश्चाऽपि, श्रीराजप्रश्रीयोपाङ्गे (१७ पत्रे)
विद्यमानतीर्थङ्करस्य वन्दनादिफलं यथा “त महाफलं खलु देवानुष्पियाण तद्वारूवाण अरहताणं भगवताणं नामगो-
अस्स वि सवणयाए ? किमंग ! पुण अमिगमणवंदणनमसणपडिपुच्छणपज्जुवासणयाए ! त सेय खलु एगस्स वि
आयरिअस्स घम्मिअस्स सुवयणस्स सवणयाए किमंग ! पुण विठलस्स अट्टस्स गहणयाए ? त गच्छामि [गच्छामो]
ण देवानुष्पिय समण भगवं महावीरं वदामि नमसामि सक्कारेमि सम्माणेमि कक्षाण मगल चेइयं देवय पज्जुवा-
सामि, एअ मे पिच्चा हिआए सुहाए खमाए निस्सेयसाए आणुगामियत्ताए भविस्सति चिकट्टु एवं सपेहेइ’ इत्यादि
॥ १ ॥ एवमेव श्रीधिपाकसूत्रे चम्पानगर्यां श्रीमहावीरसमवसरणे श्रीमहावीरदेवस्य वन्दनादिफलं, तथाहि—“एतेण
पेच्चभवे हिआए सुहाए खमाए निस्सेयसाए आणुगामिअसाए भविस्सति चिकट्टु” इत्यादि ॥ २ ॥ इत्यमेव श्रीभगवती-
सूत्रादौ सर्वत्र ज्ञेय । अथ जिनप्रतिमापूजायाः फलं श्रीराजप्रश्रीयोपाङ्गे (९८ पत्रे) प्रोक्तं तन्निशम्यता, तथाहि—
“तएणं तस्स सूरिआमस्स देवस्स पंचविहाए पज्जत्तीए पज्जत्तीभाव गयस्स समाणस्स इमेयारूवे [अज्जत्थिए]
अन्मस्थिए च्चिंतिए पत्थिए मणोगए संकल्पे समुपज्जित्था—किं मे पुब्बिं करणिज्ज ? किं मे पच्छा करणिज्ज ? किं
मे पुब्बिं सेयं ? किं मे पच्छा सेयं ? किं मे पुब्बिं पि पच्छावि करणिज्ज ? किं मे पुब्बिं पि पच्छा वि हिआए सुहाए खमाए
निस्सेयसाए आणुगामिअसाए भविस्सइ ? तए ण तस्स सूरिआमस्स देवस्स सामाणिअपरिसोवणणा देवा सूरिआमस्स

आलिखित इति विवक्षा तदा प्रभूतद्रव्यसंश्लेषाकारादर्शनाद् असम्भावपिण्डस्यापना, यदा पुनः एकविन्दालिखनेऽपि एव मया गुह्यपिण्डः ओदनपिण्डः सफुपिण्डो वा आलिखित इति विवक्षा तदा सम्भावतः पिण्डस्यापना ॥ अमुं एव सम्भावसम्भावस्यापनाविभाग भाव्यकृद् उपदर्शयति—

“इको च असम्भावे, तिण्ड उवणा च होइ सम्भावे । चित्तसु असम्भावे, दारुबलेप्पोबले सियरो ॥ ७ ॥”

व्याख्या—एकोऽसो घराटकोऽगुलीयकादिः वा यदा पिण्डत्वेन स्याप्यते तदा सा पिण्डस्यापना, ‘असम्भाव’ असम्भाव-विषया, असम्भाविकी इत्यर्थः ॥

तत्र पिण्डाकृतेः अनुपलभ्यमानत्वात्, अक्षादिगतपरमाणुसङ्घातस्य च अचिवक्षणात् । यदा तु त्रयाणां अक्षाणां घराटकानां अगुलीयकादीनां वा परस्परं एकत्र संश्लेषकरणेन पिण्डत्वेन स्यापना तदा सा पिण्डस्यापना, ‘सम्भावे’ सम्भाव-विकी, तत्र पिण्डाकृतेः उपलभ्यमानत्वात्, त्रयाणां चेति उपलक्षण, तेन द्वयोः अपि बहूना च इत्यपि द्रष्टव्य । तथा ‘चित्ते’—चित्तकर्मसु यदा एकविन्दालिखनेन पिण्डस्यापना तदा साऽपि असम्भावे, यदा तु चित्रकर्मसु अपि अनेकविन्दु-संश्लेषालिखनेन प्रभूतद्रव्यसङ्घातस्यैकपिण्डस्यापना तदा सा सम्भावस्यापना, पिण्डाकृतेः तत्र दर्शनात् । तथा दारुक-लेप्योपलेषु पिण्डाकृतिसंपादनेन वा पिण्डस्य स्यापना च ‘इतरः’ सम्भावस्यापनापिण्डः, तत्र पिण्डाकारस्य दर्शनात् ॥ तद् एवं उक्तः स्यापनापिण्डः इति ॥ ४० ॥

॥ इति चिन्नाप्रतिमास्यापना-चिन्ना-इत्यधिकारः ॥ ४० ॥

ननु-जिनप्रतिमापूजायाः फलं किं? का च जिनप्रतिमापूजकस्य गतिः? तद् आगमाक्षरैः दर्शयतु, उच्यते—यदेव विद्यमानतीर्थङ्करस्य वन्दनपूजादिफलं तदेव जिनप्रतिमापूजाया अपि फलं सा एव गतिश्चाऽपि, श्रीराजप्रश्रीयोपाङ्गे (१७ पत्रे) विद्यमानतीर्थङ्करस्य वन्दनादिफलं यथा “त महाफलं खलु देवाणुप्पियाणं तद्वाख्वाणं अरहंताणं भगवंताणं नामगो-अस्स वि सवणयाए? किमंग! पुण अभिगमणवंदणनमसणपडिपुच्छणपज्जुवासणयाए! त सेय खलु एगस्स वि आयरिअस्स धम्मिअस्स सुवयणस्स सवणयाए किमंग! पुण विठलस्स अट्टस्स गहणयाए? त गच्छामि [गच्छामो] णं देवाणुप्पियं समणं भगवं महावीरं वदामि नमसांमि सक्कारेमि सम्माणेमि कक्षाणं भगलं वेइयं देवयं पज्जुया-सामि, एअ मे पिच्चा हिआए सुहाए खमाए निस्सेयसाए आणुगामियत्ताए भविस्सति चिकट्टु एवं संपेहेइ’ इत्यादि ॥ १ ॥ एवमेव श्रीविपाकसूत्रे चम्पानगर्यां श्रीमहावीरसमवसरणे श्रीमहावीरदेवस्य वन्दनादिफलं, तथाहि—“एतेण पेच्चभवे हिआए सुहाए खमाए निस्सेयसाए आणुगामिअत्ताए भविस्सति चिकट्टु” इत्यादि ॥ २ ॥ इत्थमेव श्रीभगवती-सूत्रादौ सर्वत्र ज्ञेयं । अथ जिनप्रतिमापूजाया फलं श्रीराजप्रश्रीयोपाङ्गे (९८ पत्रे) प्रोक्तं तन्निश्चयता, तथाहि—“तएणं तस्स सूरिआभस्स देवस्स पचविहाए पज्जचीए पज्जचीभाव गयस्स समाणस्स इमेयारूवे [अज्झत्थिए] अज्झत्थिए चित्थिए पत्थिए मणोगए संकल्पे समुपज्झित्था-किं मे पुंवि करणिज्ज? किं मे पच्छा करणिज्ज? किं मे पुंवि सेयं? किं मे पच्छा सेयं? किं मे पुंवि पि पच्छा वि हिआए सुहाए खमाए निस्सेयसाए आणुगामिअत्ताए भविस्सइ? तए ण तस्स सूरिआभस्स देवस्स सामाणिअपरिसोवणणा देवा सूरिआभस्स

देवस्त इमे आत्त्वमभ्यस्यन् आव समुष्पन्नं समभिजाणिषा ज्ञेयेव सूरिआमे देवे तेणेव उवागच्छति, सूरिआम देव करयलपरिगृह्णन् सिरसावचं मस्थए अज्जलं कहु अण विजएणं यच्चाविति, वच्चाविप्ता एव वयासी-एव खलु देवाणु-
 प्विआण सूरिआमे विमाणे सिद्धायतणंसि विणपडिमाण विणुस्सेहपमाणमिच्छाणं अट्टसय सन्निखित्त चिद्धति, समाए ण सुहम्माए माणवए चेइए स्तमे वहरामएसु गोळवहसमुगएसु वद्धवो विणसकहाओ सन्निखित्तो चिद्धति, ताओ ण देवाणुप्विआणं अण्णेसिं च वद्धण वेमाणियाणं देवाण य देवीण य अच्चणिज्जाओ जाव पज्जुवासणिज्जाओ, त एय णं देवाणुप्विआणं पुर्वि करणिज्ज, त एय णं देवाणुप्विआण पच्चा करणिज्ज तं एय ण देवाणुप्विआण पुर्वि सेय, त एय णं देवाणुप्विआणं पच्चा सेय, त एय ण देवाणुप्विआण पुर्वि पि पच्चा वि दिआए सुहाए खमाए निस्सेयसाए आणुगामिअ-
 चाए भविस्सति" । पुनः भूयता देवपूजाफलं साधोः पद्ममहाव्रतपालनस्य श्रीस्यानाङ्गे तृतीयस्याने षट्पुरुषोद्देशके (१७६ पत्रे) प्रोक्तं, तदेव फलं विनम्रप्रतिमापूजनस्याऽपि प्रोक्तं, तथाहि-

“तत्रो ठाणा अबयसितत्स अदिताते अट्टमाते अस्समाते अणिस्सेसाते अणाणुगामिअचाते भवति, तं-से णं मुंढे

मविप्ता अगारातो अणगारिअं पवतिसे निगये पावयणे संकिते कसिते विविगिच्छिते मेदसमावसे कहुससमावसे निगय पावयण णो सद्वहति णो पसियति णो रोपति, त परिस्सहा अभिजुज्जिअ अभिजुज्जिअ अभिभवति, नो से परिस्सहे अभिजुज्जिअ अभिजुज्जिअ अभिमवति" से णं मुंढे मविप्ता अगारातो अणगारिअं पवतिसे पवति मेदसमावसे कहुससमावसे निगय पावयण णो सद्वहति णो पसियति णो रोपति, त परिस्सहा अभिजुज्जिअ अभिजुज्जिअ अभिभवति, नो से परिस्सहे अभिजुज्जिअ अभिजुज्जिअ अभिमवति ।

से णं मुंढे भयित्ता आगारातो अणगारिअं पवतिते छहिं जीवनिफाण्हिं निस्संकप [किते] जाय परिसहे अभिजुज्जिअ अभिजुज्जिअ अभिमवति । णो स परिसहा अभिमवति ३ ॥”

व्याख्याऽपि यथा—अनन्तर मरणमुक्तं, मृतस्य तु जन्मान्तरे यथाविधस्य यद्वस्तु त्रय यस्य संपद्यते तस्य तत्तस्मै दर्शयितुमाह—‘तवो ठाणा इत्यादि’ त्रीणि स्थानानि—प्रवचनमहाप्रतर्जनीनिकायलक्षणानि अव्यवसितस्य—अनिश्चयवतोऽपराक्रमवतो वाऽद्विषताय अपख्याय—असुखाय—दुःखाय अक्षमाय—असंगतत्वाय अनिःश्रेयसाय—अमोक्षाय अननुगामिकत्वाय—अशुभानुवन्धाय भवन्ति । ‘से ण’ति यस्य त्रीणि स्थानानि अहितादित्वाय भवन्ति । स शक्तितो—देशतः सर्वतो वा सशयवान्, काक्षितस्त-शेष मवान्तरस्यापि साधुत्वेन मन्ता विचिकित्सितः—फलं प्रति शङ्कोपेतः अत एव मेदसमापन्नो—द्वेधीभावमापन्न एवमिदं न चैवमिति मतिकः, कष्टपसमापन्नो—नैतदेवमिति प्रतिपत्तिकः । ततश्च निर्ग्रन्थानामिदं नैर्ग्रन्थकं, प्रशस्तं प्रगतं प्रथमं वा च-नमिति प्रवचन—आगमो दीर्घत्वं प्राकृतत्वात्, न श्रद्धते सामान्यतो न प्रत्येति—न प्रतीतिविषयी करोति न रोचयति—न चिकीर्षाविषयी करोति ‘त’मिति य एवंभूतस्त्वं प्रव्रजिताभास परिसङ्गन्ते इति परीपहा—क्षुधादय अभियुज्य अभि-युज्य—सम्बन्धमुपगत्य प्रतिस्पर्धं वा अभिमवन्ति—न्यकुर्वन्ति इति, शेषं सुगमम् । उक्तविपर्ययसूत्रं प्राग्वत्, किन्तु हित-अदोषकरं इह परत्र च आत्मनः परेषां च पथ्यान्नभोजनवत्, सुखं आनन्दः तृप्तितस्य शीतलपानमिव, क्षम उचित-तथाविधव्याधिव्याघातकौपघपानमिव, निःश्रेयसं निश्चितं श्रेय—प्रशस्तं भावतः पचनमस्कारकरणमिव अनुगामिकं अनु-गमनशीलं भास्वरद्वयजनिच्छायेवेति ॥ ४ ॥

पुनः श्रीपाक्षिकसूत्रेऽपि, तथाहि—“एष खलु पाणाश्वायस्स वेरमणे हिण सुहे खमे निस्सेयसिए आणुगामिए” इत्यत्र इदं रहस्य—पंचमहाव्रतपालनस्य यत् “हिआए सुहाए खमाए निस्सेसिआए आणुगामिआए” इत्यनेन फलमुक्तं तदेव जिन-प्रतिमापूजाया अपि फलमुक्तं, पुनश्चैतस्य जिनप्रतिमारूपस्य वैयावृत्तिकरणे कर्म निर्जरारूपं फलं श्रीप्रश्नव्याकरणे सर्व-रक्षारे (१२२ पत्रे) प्रोक्तं, तथाहि—

“अर्धतन्त्राल-नुबल-गिलाण बुहुखमके पवसि-आयरिअ-सवज्जाए सेहे साहम्मिए तवस्सी कुलगण संघ चेइअट्टे अ निज्जरट्ठी वेयावच्चं अणित्थियं दसविह बहुविह करेइ अ” अयं जिनप्रतिमापूजकस्य सूर्याभिवेकस्य श्रीराजप्रश्रीयोपाङ्गे (४४ पत्रे) श्रीमहावीरदेवेन या गतिरुक्ता ता श्रूयता, तथाहि—

“तए ण से सूरिआमे देवे समणस्स भगवओ महावीरस्स अतिए धम्मं सोच्चा निसम्म हट्टुट्ट जाव हयहियए चट्ठाए उट्ठति, उट्ठिआ समणं भगवं महावीर वंदइ, नमसइ वंदिआ नमसिआ एव वयासी-अहं भते ! सूरिआमे देवे किं भवसिद्धिए किं अमवसिद्धिए ? सम्मदिट्ठी मिच्छदिट्ठी ! २ परित्तसंसारिए अणंतससारीए ? ३ सुलभबोहिए दुल्ल-भबोहिए ! ४ आराहए विराहए ! ५ चरिमे अचरिमे ! ६ तए णं समणे भगवं महावीरे सूरिआम देव एव वयासी-सूरिआमा ! तुमं णं भवसिद्धिए नो अमवसिद्धिए ? सम्मदिट्ठी नो मिच्छदिट्ठी २ परित्तससारी नो अणंतससारी ३ सुलभबोहि नो दुल्लभबोहि ४ आराहए नो विराहए ५ चरिमे नो अचरिमे ६ । तए णं से सूरिआमे देवे समणेणं भगव-

या महावीरेणं पूर्वं बुत्ते समाणे वड्डतुडुच्चिसमाणंदिए परमसोमणस्से” इत्यादि । पुनः श्रीबृहत्कल्पे जिनप्रतिमादर्शनात् ज्ञानदर्शनचारित्रलाभरूपो भावग्रामः कथितोऽस्ति, तथाहि—

“तित्थयरा १ जिन २ चत्तदस ३ भिक्षे ४ सविग्ग ५ तह य असविग्गे ६ सारुविय ७ वय ८ दंसण ९ पडिमाओ १० भावगामाओ ११ ॥ ४१ ॥”

॥ इति जिनप्रतिमापूजाफलाधिकारः ॥ ४१ ॥

ननु—प्रतिमायाः पूजने पट्कायवधेन महानारम्भो जायते, कथं ? पूर्वं पापाणादिघटने सचिसपापाणच्छेदादिना पृथ्वीकायवधः १ प्रतिमायाः स्नानकारापणे एकस्मिन् जलविन्दौ केवलिनाऽसंख्याता जीवा हृष्टाः प्रतिपादिताश्चेति हेतोरप्यायवधः २ धूपोत्क्षेपे दीपप्रज्वालने चाऽग्निकायवधः ३ शङ्खादिवाद्यवादने वायुकायवधः ४ कुम्भममालादीना कण्ठादिपरिघापने वनस्पतिकायवधः ५ दीपादौ पतङ्गादिजीवमरणेन त्रसकायवधः ६ इति । अैनधर्मस्तु जीवदयामयः, तत्कथमानयामि जिनप्रतिमापूजाम्, इत्यत्र सच्यते—ननु—जिनधर्मो निःकेवल जीवदयारूपो वाऽऽज्ञासहितदयारूपो वा ? नाऽऽद्यः पक्षः कक्षीकार्यः, भगवदुक्तागमपक्षेण सम प्रत्यक्ष विरोधस्य लक्ष्यमाणत्वात् । कथं यदि श्रीवीतरागदेवेन निःकेवल जीवदयारूपो धर्मः प्ररूपितोऽभविष्यत् तदा साधूना नदीलङ्घनाविकं कर्तव्यं भगवान् नाऽकथयिष्यत्, तत्रापि पृथिव्यादिजीवानां वधस्य प्रत्यक्ष जायमानत्वात् । नदीलङ्घनं च श्रीस्थानाङ्गसूत्रे पञ्चमस्थाने द्वितीयोद्देशके प्रथमालापके (३०८ पत्रे), तथाहि—“नो कप्पइ निग्गयाण वा निग्गयीण वा इमाओ सद्धिद्धाओ गणिआओ वितजिता-

तो पंच महण्णघातो महानदीओ अंतो मासस्स बुक्खुओ वा तिक्खुओ वा सत्तारिस्सए वा, त जहा-गंगा १
 जउणा २ सरक ३ परावती ४ मही, ५ पंचहिं ठण्णोहिं कप्पति, त जहा-भतसि वा १ तुन्निक्खसि वा २ पवहेज्ज च ण
 कोइ ३ दओयसि वा एज्जमायसि महता वा ४ अणारितेसु च” इत्यादि । पुन’ श्रीआचाराद्गसूत्रे द्वितीयश्रुतस्कन्धे
 तृतीयाध्ययने ईर्यायाः प्रथमोद्देशके (३४६ पत्रे) “से भिक्खू वा भिक्खुणी वा पुषामेव तिरिच्छस्सपातिम नाम जाणिज्जा,
 जाणिज्जा से तमायाए पणवमवकमिज्जा २ मङ्ग पढिलेहिज्जा २ एगओ भोगमढग करिज्जा २ ससी-सोयरिअ काय
 पाए पमज्जिज्जा २ सागार मच्च पच्चक्खाइज्जा, एगं पाय जले किच्चा एग पाय थले किच्चा ततो सजयामेव नायं दुरुहिज्जा ॥
 (सूत्र ३४१) । से भिक्खू वा भिक्खुणी वा नाव दुरुहमाणे नो नावाओ पुरतो दुरुहिज्जा, नो नावाओ मगओ दुरु-
 हिज्जा, नो नावाओ मज्झओ दुरुहिज्जा, नो बाहाओ पणिग्गिय २ अगुलिआए चदिसिअ २ ओणमिअ २ उन्नमिअ २
 निज्जाइज्जा । से ण परो नावागओ नावागयं वइज्जा-आवसतो ! समणा ! एय ता तुम नाव उक्कसाहिज्जा वा उक्क-
 साहि वा खिवाहि वा रज्जूआए वा गहाय आक्कसाहि, नो से त परिअ परिजाणिज्जा, तुसिणीओ उवेहिज्जा । से ण परो
 नावागओ नावागं वइज्जा आवसतो ! समणा ! नो संघाएसि तुमं नावं उक्कसिस्सए वा उक्कसिस्सए वा खिस्सए वा
 रज्जूआए वा गहाय आकसिस्सए वा, आहर, एवं नावाए रज्जूअ संयं वेव ण वयं नाव उक्कसिस्सामो । वा आव रज्जूए
 वा गहाय आकसिस्सामो, णो से सं प० तुसिणीओ वइज्जा, से ण परो नावागओ नावा गय वइज्जा । आवसंतो !
 समणा ! एवं ता तुमं नाव आलिस्सेण वा पीढएण वा यंसेण वा थलएण वा अबलएण वा वाहेहि, नो से सं प० तुसि० ।

से णं परो० एय ता तुमं नावाए उदय हत्येण वा पाएण वा मत्तेण वा पछिगहेण वा नावातस्सिचणेण वा तस्सिचाहि,
 णो से त । से ण परो आउसतो ! समणा ! एयं तुम नावाए तस्सिग हत्येण वा पाएण वा वाहुणा वा ऊरुण वा उदरेण
 वा सीसेण वा काएण वा तस्सिचणेण वा चेलेण वा मट्ठियाए वा कुसपत्तएण वा कुविंदएण वा पिहेहि, नो से त । से
 भिक्खू वा भिक्खुणी वा नावाए उच्चिगेण उदय आसवमाण पेहाए उवरुवरिं नाव कज्जवावेमाणिं पेहाए नो पर उवस-
 कमित्तु एव वूया-आउसतो ! गाहावई एय ते नावाए उदय उच्चिगेण आसवइ उवरुवरिं नावा वा कज्जलावेइ, एयप्प-
 गार मण वा वाय वा नो पुरओ कट्ठु विहरिज्जा, अप्पुत्सुए अवहिहेसे एगतगएण अप्पाण विउसेज्जा समाधीए, तओ०
 सं०, नावासतारिमे य उदए आहारिय रीइज्जा, एय खलु सया जइज्जासित्तिवेमि $x \times x \times$ से ण परो णाया० आउ
 सतो ! समणा ! एय ता तुम छत्तग वा जाव घम्मछेयणग वा गिण्हाहि, एआणि तुम विरुत्तरूवाणि सत्यजायाणि
 धारेहि, एय ता तुम दारग वा दारिग वा पज्जेहि णो से त $x \times x \times$ से ण परो नावागए नावागय वएज्जा-आउसतो !
 एत ण समणे नावाए भट्ठमारिए भवति, से ण वाहाए गहाय नावाओ उदगसि पक्खिविज्जा, एयप्पगार निग्घोस सुच्चा
 निसम्म से अ चीवरधारी सिया खिप्पामेव चीवराणि उवेढिज्जा वा निवेढिज्जा वा उप्पेस वा करिज्जा, अह पुण एव
 जाणिज्जा अभिक्खत्तकूरकम्मा खलु वाला वाहाहिं गहाय नावाओ उदगसि पक्खिविज्जा से पुष्पावेव वइज्जा-आउसतो !
 गाहावती मा मेत्तो वाहाए गहाय नावाओ उदगसि पक्खिवह, सय चेव ण अह नावाओ उदगसि ओगाहिस्सामि से
 णेव वयत परो सहसा बलसा वाहाहिं ग० नावाओ उदगसि पक्खिविज्जा, त णो सुमणे सिया, नो दुम्मणे सिया, नो

उच्चायय मण नियडिज्जा, गो तेसिं वालाणं घयाए वहाए समुट्टिज्जा, अणुस्सुए जाव समहीए तओ सजयामेव उदगसि
 पविज्जा $\times \times \times$ से भिक्खु वा भिक्खुणी वा उदगसि पवमाणे नो हत्थेण हत्थ पाएण पाय काएण काय आसाइज्जा,
 से अणासायणाए अणासायमाणे तओ संजयामेव उदगसि पविज्जा । से भिक्खु वा भिक्खुणी वा उदगसि पवमाणे नो
 उम्भुगनिमुग्गिअ करिज्जा, मामेय उदगं कसेसु वा अच्चीसु वा नक्कसि वा मुहसि वा परिआवज्जिज्जा, तओ, सज-
 यामेय उदगसि पविज्जा । से भिक्खु वा उदगसि पवमाणे तुम्बल्लिअ पाउणिज्जा, खिप्पामेव उवहिं विग्गिचिज्जा वा विसो-
 हिज्जा वा, नो णेव ण साइज्जिज्जा, अह पुण जाणिज्जा पाए सिआ उदगाओ तीर पाउणित्तए, तओ सजयामेव उद-
 गेण वा ससिणद्धेण वा काएण उदगतीरे चिट्ठिज्जा । से भिक्खु वा भिक्खुणी वा उदवह वा काय वा ससिणद्ध वा
 न्नाय नो आमज्जिज्जा वा, गो पमज्जिज्जा वा संलिहिज्जा वा निह्मिहिज्जा वा उवहज्जा वा आयाविज्ज वा
 पयायिज्ज वा अह पुण एव जाणिज्जा विगओदओ मे काए छिन्नसिणेहे काए तहप्पगार काय आमज्जिज्जा वा पयाविज्ज
 वा, तओ सजयामेव गामाणुगामं दूइज्जमाणे गो परेहि सद्धिं परिजविअ २ गामाणुगाम दूइज्जिज्जा ।” पुनरत्रैव तृती
 याऽध्ययनस्य द्वितीयोद्देशके (३४९ पत्रे) एव जह्वाप्रमाणनदीजलङ्घनविधिमाह, तथाहि—“से भिक्खु वा भिक्खुणी
 वा गामाणुगामं दूइज्जमाणे अंतरा से जघासंतारिमे उदग [गे] सिआ, से पुवामेव ससीसोवरिय काय पाए य पमज्जिज्जा २
 एग पाय जले किष्वा एग पाय यले किष्वा ततो संजयामेव जंघासंतारिमे उदगसि आहारिअ रीएज्जा” इत्यादि ॥
 पुनः श्रीकृष्णसूत्रेऽपि तृतीयसामाचार्या (२५३ पत्रे) नदीलङ्घन उक्त आहारार्थे, तथाहि—“वासावास पज्जोसवियाण

कप्पइ निगयण वा निगयीण वा सबओ समता सक्कोसं जोयण भिक्खायरिआए गतु, पढिनियत्तए × × × × एरावई कुणालाए जत्थ चक्किआ सिआ, एग पाय जले किच्चा, एग पाय थले किच्चा, एव चक्किआ, एव ण कप्पइ सवओ समता सक्कोस जोयण भिक्खायरिआए गतु पढिनियत्तए” इत्यादि । तथा पुनरपि श्रीकल्पे त्रयोदशसामाचार्या (२६३ पत्रे) अल्पवृष्टौ जायमानायामपि निग्रन्थाना निग्रन्थीना च भक्षपानार्थं गमन अनुज्ञात श्रीमहावीरदेवेन, तथाहि—

“वासावासं पज्जोसविअस्स पढिगहघारिस्स भिक्खुस्स नो कप्पइ वग्घारिअवुट्ठिकायसि गाहावइकुल भत्ताए वा पाणाए वा निक्खमिच्चए वा पविसिच्चए वा । कप्पइ से अप्पवुट्ठिकायसि सतरुत्तरसि गाहावइकुल भत्ताए वा पाणाए वा निक्खमिच्चए वा पविसिच्चए वा” इति वर्षत्यपि मेघे अनस्तमिते सूर्ये साधो वसतौ आगमने एव आराधकत्व स्तु, तत्र स्थितौ तु विराधकत्व, अत्र आज्ञा एव प्रमाण । निष्केवल जीवदयापक्षे तु अनागमन श्रेयस्कर, आगमनाविना जाताया अक्यायविराधनायाः तत्राऽभावात्, तत्सामाचारीपाठोऽपि तत्रैव यथा—

“वासावास पज्जोसविअस्स निगयस्स निगयीए वा गाहावइकुल पिंढवायपढिआए अणुपविट्ठस्स निगिज्झिय निगिज्झिय बुट्ठिकाए निवइज्जा, कप्पइ से अहे आरामसि वा अहे उवस्सयंसि वा, अहे विअट्ठगिहसि वा अहे रुक्खमूलसि वा उवागच्छिच्चए”, (पुन २६४ पत्रे) “नो से कप्पइ पुढगहिएण भत्तपाणेणं वेलं उवायणावित्तए, कप्पइ से पुढामेव विअट्ठग मुच्चा पिच्चा पढिगहग सलिहिअ सलिहिअ सपमजिय सपमजिय एगायय भट्ठग कट्ठु सावसेसे सूरें जेणेव उवस्सए तेणेव उवागच्छिच्चए, नो से कप्पइ त रयणिं तरयेव उवायणावित्तए” इति । पुन श्रूयता—श्रावकाणा साधूना

उचावयं मण नियच्छिज्जा, जो तेसिं घालण घयाए वहाए समुट्ठिज्जा, अप्पुस्सुए जाव समहीए तओ सजयामेव उदगसि
 पविज्जा $x \times x \times$ से भिक्खु वा भिक्खुणी वा उदगसि पवमाणे नो हत्येण हत्य पाएण पाय काएण काय आसाइज्जा,
 से अणासायणाए अणासायमाणे तओ सजयामेव उदगसि पविज्जा । से भिक्खु वा भिक्खुणी वा उदगसि पवमाणे नो
 उम्मुगनिमुग्गिअ करिज्जा, मामेय उदगं कप्पेसु वा अण्ठीसु वा नक्कसि वा मुहसि वा परिआवज्जिज्जा, तओ, सज-
 हिज्जा या, नो णेव ण साइज्जिज्जा, अह पुण जाणिज्जा पाए सिआ उदगाओ तीर पावणिज्जा, खिप्पामेव उवहिं विगिंचिज्जा वा विसो-
 उहेण वा ससिणजेण वा काएण उदगतीरे चिट्ठिज्जा । से भिक्खु वा भिक्खुणी वा उदवह वा काय वा ससिणद्ध वा
 कायं नो आमज्जिज्जा वा, जो पमज्जिज्जा वा संलिहिज्जा वा निळिहिज्जा वा उवहज्जा वा चयट्ठिज्जा वा आयाविज्जा वा
 पयाविज्जा वा अह पुण एव जाणिज्जा विगओदओ मे काए छिन्नसिणेहे काए तहप्पगार काय आमज्जिज्जा वा पयाविज्जा
 याउचयनस्य द्वितीयोद्वेक्षके (३४९ पन्ने) एव जद्धाप्रमाणनदीजलङ्घनविधिमाह, तथाहि—“से भिक्खु वा भिक्खुणी
 वा गामाणुगामं दूइज्जमाणे अतरा से जघासंतारिमे उदग [ने] सिआ, से पुबामेव ससीसोवरिय काय पाए य पमज्जिज्जा २
 एणं पाय जले किच्चा एग पाय यले किच्चा ततो संजयामेव जंघासतारिमे उदगसि आहारिअ रीएज्जा” इत्यादि ॥
 पुन श्रीकल्पसूत्रेऽपि तृतीयसामाचार्यां (२५३ पन्ने) नदीलङ्घन उक्त आहारार्थे, तथाहि—“वासावास पज्जोसवियाण

महावीरं र्धदति नमंरंति धंविता नमसिचा नमसिचा पसिणाइं पुच्छंति पसिणाइ पुच्छिता अद्वाइं परिआधिअंति अ० २ उद्वाप
रुद्धेति उ० २ समणस्स म० महा० अंतियाओ कोट्टयाओ चेइयाओ पढिनि० प० २ जेणेव सावथी नगरी तेणेव पहा-
रेत्य गमणाए । तए णं से संखे समणोवासए एव वयासी-तुज्जे ण देघाणुप्पिया ! विउल असण पाण
खाइम साइमं उवक्खहावेह, तए ण अम्हे त विउल असण पाण खाइम साइम आसाएमाणा परिभुजेमाणा परि-
भाएमाणा पक्खिय पोसहं पढिजागरमाणा विहरिस्सामो, तए ण ते समणोयासगा संखस्स समणोवासगस्स एअमहुं
विणएण पढिस्सुणति, तए ण तस्स सखस्स समणोवासगस्स अयमेयारूवे अन्भत्थिए जाव समुप्पज्जितया-ओ खलु मे
नेय त विउल असण पाण जाव खाइम आताएमाणस्स जाव ४ पक्खिअ पोसह पडिजागरमाणस्स विहरित्तए, सेअ
खलु मे पोसहत्ताए पोत्तहिअत्त मभचारिस्स उम्मुक्कमणिस्सुवन्नस्स ववगयमालावद्दगविलेवणस्स निक्खित्तसत्यमुसलस्स
रत्त सविइयत्त दग्गचयत्तएत्त पक्खिअ पोसह पडिजागरमाणस्स विहरित्तए त्तिक्कु एव सपेहेति २ जेणेव
त्तरपी नारी देनेव तए हिं देनेव उप्पलात्तनणोवासिआ तेणेव उवागच्छइ, उवागच्छिता उप्पल ममणोवासियं
उपुच्छइ, अउच्छिता देनेव देनेव तेनेव उवागच्छइ, उवागच्छिता पोसहसाल अणुपविसइ, अणुपविसिता पोसह-
साल समसइ, ते० २ उव रए उव रए पडिलेइ, उ० पडि० २ दन्भसधारग सयरति, दन्भ० स० २ दन्भसधारगं
उरइ, उ० २ पोत्तइ उ० २ उरइ वंनरति जाव पक्खिअ पोसह पडिजागरमाणे विहरइ । तए णं ते समणोवासगा
जेणेव सावथी नयते देनेव उव हिं देनेव उवागच्छति, उवागच्छिता विउल असण पाण खाइमं सावथी नयति

च सर्वधर्मकर्तव्यं पृथिव्याधारममपूर्वकमेव दृश्यते, यतो घटं त्वं श्रेणिककोणिकतुङ्गिकानगरीवासव्यश्रानकादीनां भग-
वद्वन्दनार्थं गमनाऽऽगमने पृथिन्यथनस्यतिकुन्धुपिपीलिकादिजीवाणां उपमर्दनं जातं न वा ? जातमेव, न च वक्तव्यं
जीवोपमर्दे तेषां पुण्यमपि जातं न भविष्यतीति । तेषां हि-

“आए सुहाए समाए निस्सेसए अणुगामिअत्ताए भविस्सइ” इति फलस्योक्तत्वात् । अपि च पुष्कलिश्रानकेण
पाक्षिकपर्वण्यपि साधर्मिकाणां भोजनादिना साधर्मिक्वात्सल्यं चक्रे, तत्र तत्सारम्भो लभो न वा ? न च वाच्यं तस्याऽऽरम्भ
एव उग्रः, न शुभं फलं भावि इति । यतस्तत्रैव तस्य पुण्यपुटेः फलस्योक्तत्वात् । यदुक्तं श्रीभगवतीसूत्रे द्वादशशतके प्रय-
मोद्देशके (५५२ पत्रे) तथाहि—

“तेण कालेण तेणं समएण सावत्थी नाम नगरी होत्था, वन्नओ कोट्टए चेइए वन्नओ, तत्थ ण सवत्थीए नगरीए
पहये संखण्यामोक्खा समणोवासगां परिवसति, अह्मा जाव अपरिमूया अभिगयनीवाजीवा जाव विहरति, तस्स णं
सखस्स समणोवासगस्स चण्डलानाम् भारिआ होत्था, सुहुमाल जाव सुहुवा समणोवासिया अभिगयनीवाजीवा
जाव विहरति । तत्थ णं सावत्थीए नगरीए पोक्खलीनाम समणोवासए परिवसइ अहे अभिगयजाव विहरइ, तेण
कालेणं तेण समएणं सामी समोसठे परित्ता निगया जाव पज्जुवासति, तए ण ते समणोवासगा इमीसे जहा आलभि-
याए जाव पज्जुवासइ, तएण समणे भगव महावीरे तेसिं समणोवासगाण तीसे य महति० धम्मकहा जाव परित्ता
पडिगया, तए ण ते समणोवासगां समणस्स भगवओ महावीरस्स अंतिय धम्म सोळा निस्सम्हइ तुह० समणं भगव

महावीर र्धदति नमसंति वदित्ता नमसित्ता पसिणाइं पुच्छति पसिणाइं पुच्छित्ता अट्टाइ परिआविअंति अ० २ उट्टाप
उट्टेति उ० २ समणस्स भ० महा० अतियाओ कोट्टयाओ वेइयाओ पडिनि० प० २ जेणेव सावत्थी नगरी तेणेव पहा-
रेत्य गमणाए । तए णं से सखे समणोवासए ते समणोवासए एव वयासी-तुज्जे णं देधानुप्पिया ! विउल असण पाण
खाइमं साइम उवक्खवावेह, तए ण अम्हे त विउल असण पाण खाइम साइम आसाएमाणा विसाएमाणा परिभुजेमाणा परि-
भाएमाणा पक्खिय पोसह पडिजागरमाणा विहरिस्सामो, तए ण ते समणोवासगा संसस्स समणोवासगस्स एअमट्ठं
विणएण पडिसुणति, तए ण तस्स सखस्स समणोवासगस्स अयमेयारूवे अन्भत्थिए जाय समुप्पजित्था-नो खलु मे
सेय त विउल असण पाण जाय साइमं आसाएमाणस्स जाव ४ पक्खिअ पोसह पडिजागरमाणस्स विहरित्तेए, सेअ
खलु मे पोसहसालाए पोसहिअस्स वभचारिस्स उम्मुक्कमणिसुवन्नस्स ववगयमालान्नगणिलेणस्स निक्खित्तसत्यमुत्तलस्स
एगस्स अविइयस्स दब्भसथारोवगयस्स पक्खिअ पोसहं पडिजागरमाणस्स विहरित्तेए त्तिक्कु एव सपेहेति २ जेणेव
सावत्थी नगरी जेणेव सए गिहे जेणेव उप्पलासमणोवासिआ तेणेव उवागच्छइ, उवागच्छित्ता उप्पल समणोवासिय
आपुच्छइ, आपुच्छित्ता जेणेव पोसहसाला तेणेव उवागच्छइ, उवागच्छित्ता पोसहसाल अणुपविसइ, अणुपविसित्ता पोमह-
साल पमज्जाइ, पो० प २ उच्चारपासवणभूमीं पडिलेहेइ, उ० पडि० २ दब्भसथारग सथरति, दब्भ० सं० २ दब्भसथारग
दुरुइ, दु० २ पोसहसालाए पोसहिए वभयारी जाव पक्खिअ पोसह पडिजागरमाणे विहरइ । तए ण ते समणोवासगा
जेणेव सावत्थी नयरी जेणेव सयाइ गिहाइ तेणेव उवागच्छति, उवागच्छित्ता विउल असण पाण र्साइमं साइम उअम-

खावैति च० २ अणमणो सदावैति अ० स० २ एवं वयासी-एवं खलु देवाणुप्यिया ! अग्नेहिं से विरले असणपाणखा-
 इमसाइमे उवक्खवाधिए, संखे य ण समणोवासए नो इवमागच्छइ, त सेय खलु देवाणुप्यिया ! अग्ने सख समणोवा-
 सग सदावैत्तए । तए ण से पोक्खली समणोवासए ते समणोवासए एव वयासी-अच्छइ ण तुज्जे देवाणुप्यिया ! सुणिपुया
 धीसत्था अइअ सख समणोवासग सदावैमिस्सिक्खु तेसिं समणोवासगणं अतिआओ पढिनिक्खमइ प० २ सावत्थीए
 नगरीए भग्गमज्जेण जेणेव सखस्स समणोवासगस्स गिहे तेणेव उवागच्छइ, उवागच्छित्ता सखस्स समणो वासगस्स गिह
 अनुपयिट्ठे । तए ण सा उप्पला समणोवासिआ पोक्खलिं समणोवासग वदति नमसति, वदित्ता नमसित्ता
 अन्मुट्ठेइ, अभुट्ठित्ता सत्तह पयाइ अनुगच्छइ अनुगच्छित्ता पोक्खलिं समणोवासग वदति नमसति, वदित्ता नमसित्ता
 आसणेण उवनिमतेइ, आ० २ एव वयासी-संदिसंतु ण देवाणुप्यिया ! किमागमणप्पयोअण ? तए णं से पोक्खली
 समणोवासए उप्पल समणोवासियं एव वयासी-इहिअ देवाणुप्यिये ? सखे समणोवासए ? तए ण सा उप्पला समणोवासिआ
 पोक्खल समणोवासग एव वयासी-एव खलु देवाणुप्यिया ! सखे समणोवासए पोसइसालाए पोसहिए वमयारी जाव
 विहरइ । तए ण से पोक्खली समणोवासए जेणेय पोसइसाला जेणेव सखे समणोवासए तेणेव उवागच्छइ, उवागच्छित्ता
 गमणागमणाए पढिक्खमइ, ग० २ संख समणोवासग वदति नमसति, वदित्ता नमसित्ता एव वयासी-एव खलु देवाणुप्यिया !
 अग्नेहिं से विरले असण जाव साइमे उवक्खवाधिए त गच्छामोण देवाणुप्यिया ! त विरल असण जाव साइम आसाप-
 माणा जाव पढिवागरमाणा विहरामो । तए ण से संखे समणोवासए पोक्खलिं समणोवासग एव वयासी-नो खलु कप्पति

देवाणुप्पिया ! त विचल असण पाणं स्वाइमं साइमं आसाएमाणस्स जाव पहिजागरमाणस्स विहरित्तए, कप्पइ मे पोसह-
 सालाए पोसहिअस्स जाव विहरित्तए, त छंदेण देवाणुप्पिया ! तुवमे त विचल असण पाण स्वाइम साइम आसाएमाणा जाव
 विहरइ, तए णं से पोक्खली समणोमासए सखस्स समणोवासगस्स अतियाओ पोसहसालाओ पडिनिक्खमति, पडिनिक्ख-
 मित्ता । सावत्थि नगरिं मज्झमज्जेण जेणेव ते समणोवासगा तेणेव उवागच्छइ” इत्यादि । अपि च श्राद्धाना साधुवन्दनार्थं
 सामायिकपौषघग्रहणार्थं धर्मशालाया गमनागमने, तथा क्षुधितस्य भोजनप्रदाने, तृपितस्य पानीयपाने आरभो जायते न
 या ! तथा साधवे अन्न [दान] ददता सव्वाधान्यस्यान्युद्धाटने उष्णवाप्यादिना वायुकायस्य सर्वत्र भ्रमत्सूक्ष्मत्रसजीवाना च
 धातो भवति न वा ? । तथा कश्चिच्छिकासाटने धावरवायुकायादिवधो भवति न वा ? । तथा धान्यादिना सर्पादिजीवमोचने
 आरम्भो जायते न वा ? । सर्वत्र भवत्येव इति रहस्य, तस्य प्रत्यक्षं दृश्यमानत्वेन अपलपितु अशक्यत्वात् । पुनर्वद
 सामायिकपौषधादिकधर्मकर्त्तव्यकरणार्थं धर्मशाला कार्यते तत्र तु प्रकट पट्टायोगमर्दो दरीदृश्यते, ततस्तद्धर्मशाला-
 कारापणे पुण्य पाप वा जायते ? । न च पुण्यमिति वक्तव्य, स्वपक्षक्षते । नाऽपि पाप, न च धर्मार्थं पाप कर्त्तव्यमिति
 भवन्मत, तदा कुत्र यास्यति ? । पुनः पाप खेतु, तदा धर्मशालानामस्थाने पापशालेति कथ्यताम् । तत उभयथाऽपि तव
 सकटे पातो जात इतो व्याघ्र इतस्तदी । एव साधूनामपि गोचरी(र्या)भ्रमणे १ गुरुवन्दनार्थं गमने २ विहारकरणे ३ वस्त्र-
 पात्रादिप्रतिलेखनादिक्रियाकरणे ४ प्रतिक्रमणादौ क्षमाश्रमण दाने ५ च सर्वत्र पदे पदे आरम्भपूर्विकैव धर्मप्रवृत्ति
 दृश्यते । अत्राऽऽह मनोमति शिष्य, ननु यदि आरम्भपूर्विका प्रवृत्ति एषा, तर्हि आरम्भस्य

दावैति ३० २ अण्णमण्णे सदावैति अ० स० २ एव वयासी-एवं खलु देवाणुप्पिया ! अम्हेहिं से विचले असणपाणखा-
 इमसाइमे उवक्खल्लविण, सखे य णं समणोवासए नो ह्वमागच्छइ, त सेय खलु देवाणुप्पिया ! अम्ह संख समणोवा-
 सग सदावेत्तए । तए ण से पोक्खली समणोवासए ते समणोवासए एव वयासी-अच्छइ ण तुज्जे देवाणुप्पिया ! सुणिबुया
 वीसत्या अहल्ल संख समणोवासग सदावेमिच्चिकट्टु तेसिं समणोवासगणं अतिआओ पढिनिक्खमइ ५० २ सावट्ठीए
 नगरीए मग्गमग्गेण जेणेव सत्तस्स समणोवासगस्स गिहे तेणेव उवागच्छइ, उवागच्छिन्ता सखस्स समणो वासगस्स गिह
 अणुपविट्ठे । तए ण सा उप्पला समणोवासिआ पोक्खलिं समणोवासग एज्जमाण पासइ पासिन्ता इट्ठुट्ठ० आसणाओ
 अरुमुट्ठइ, अमुट्ठिन्ता सत्तट्टु पयाइ अणुगच्छइ अणुगच्छिन्ता पोक्खलिं समणोवासग वदति नमसति, वदिन्ता नमसिन्ता
 आसणेण उवनिमतेइ, आ० २ एव वयासी-सविसतु णं देवाणुप्पिया ! किमागमणप्पयोअण ? तए ण से पोक्खली
 समणोवासए उप्पल समणोवासिचं एव वयासी-इहिन्न देवाणुप्पिये ? सखे समणोयासए ? तए ण सा उप्पला समणोवासिआ
 पोक्खल समणोवासग एव वयासी-एव खलु देवाणुप्पिया ! सखे समणोवासए पोसइसालाय पोसहिण वभयारी जाव
 विहरइ । तए ण से पोक्खली समणोवासए जेणेव पोसइसाला जेणेव सखे समणोवासए तेणेव उवागच्छइ, उवागच्छिन्ता
 गमणागमणाए पढिक्कमइ, ग० २ संख समणोवासग वदति नमसति, वदिन्ता नमसिन्ता एव वयासी-एव खलु देवाणुप्पिया !
 अम्हेहिं से विचले असण जाव साइमे उवक्खल्लविण तं गच्छामोण देवाणुप्पिया ! त विचल असण जाव साइम आसाए-
 माणा जाव पढिआगरभाणा विहरामो । तए ण से संखे समणोवासए पोक्खलिं समणोवासग एव वयासी-नो खलु कप्पति

देवाणुप्पिया ! त विचलं असण पाण खाइमं साइमं आसाएमाणस्स जाव पडिजागरमाणस्स विहरिच्चए, कप्पइ मे पोसह-
 सालए पोसहिअस्स जाव विहरिच्चए, त छ्वेण देवाणुप्पिया ! तुन्मे त विचलं असण पाणं खाइमं साइमं आसाएमाणा जाव-
 विहरइ, तए णं से पोक्खली समणोमासए सखस्स समणोयासगस्स अतियाओ पोसहसालाओ पडिनिक्खमति, पडिनिक्ख-
 मिच्चा । सावत्थिं नगरिं मज्झमज्जेण जेणेव ते समणोवासगा तेणेव सवागच्छइ” इत्यादि । अपि च श्राद्धाना साधुवन्दनार्थं
 सामायिकपौषधग्रहणार्थं धर्मशालाया गमनागमने, तथा क्षुधितस्य भोजनप्रदाने, तृपितस्य पानीयपाने आरम्भो जायते न
 वा ? तथा साधवे अन्न [दान] ददता सण्णधान्यस्थाल्युद्धाटने सण्णधाप्यादिना वायुकायस्य सर्वत्र भ्रमतसूक्ष्मत्रसजीवाना च
 घातो भवति न वा ? । तथा कटिच्छिक्काझाटने धादरवायुकायादिवधो भवति न वा ? । तथा धान्यादिना सर्पादिजीवमोचने
 आरम्भो जायते न वा ? । सर्वत्र भवत्येष इति रहस्य, तस्य प्रत्यक्ष दृश्यमानत्वेन अपलपितु अशक्यत्वात् । पुनर्वद
 सामायिकपौषधादिकधर्मकर्तव्यकरणार्थं धर्मशाला कार्यते तत्र तु प्रकट पट्टायोपमदो दरीदृश्यते, ततस्तद्धर्मशाला-
 कारापणे पुण्य पाप वा जायते ? । न च पुण्यमिति वक्तव्य, स्वयंक्षतेः । नाऽपि पाप, न च धर्मार्थं पाप कर्तव्यमिति
 भवन्मत, तदा कुत्र यास्यति ? । पुनः पाप चेत्, तदा धर्मशालानामस्थाने पापशालेति कथ्यताम् । तत उभयथाऽपि तव
 सकटे पातो जात इतो व्याघ्र इत्तस्सी । एव साधूनामपि गोचरी(र्या)भ्रमणे १ गुरुवन्दनार्थं गमने २ विहारकरणे ३ वस्त्र-
 पात्रादिप्रतिषेखनादिक्रियाकरणे ४ प्रतिक्रमणादौ क्षमाश्रमण दाने ५ च सर्वत्र पदे पदे आरम्भपूर्विकैव धर्मप्रवृत्ति
 दृश्यते । अत्राऽऽह मनोमतिः शिष्यः, ननु यदि आरम्भपूर्विका प्रवृत्तिः एषा, तर्हि आरम्भस्य अश्रमगतिहेतुत्वेन

किमयं धर्मायिभिः सा क्रियते ! उच्यते—तीर्थद्वरेवस्य आज्ञात्वात्, सा च निर्वानफलेति । ततो निर्वानसुखफलार्थिभिः अवश्यं कर्तव्या इति । अत्रार्थे श्रीस्यानांगवृत्तिगतं गाथाद्वयं (११० पत्रे) यथा—

“भण्णइ जिणपूआए, कायवहो जइवि होइ च कहिंवि । तहवि तई परिसुद्धा, गिणीण कुंवाहरणजोगा ॥ १ ॥
असदारंभपवत्ता, जं च गिही तेण तेसिं विसेआ । तन्निविसिफलच्चिअ, एसा परिभावणीअमिद ॥ २ ॥”

जीयानामुपरि तेषा मारणाध्यवसायो नास्ति, किं तु रक्षणाध्यवसायः । पापं तु वुट्टमनसि आच्यते भवेद्, यदुक्तं श्रीपिण्डनिर्युक्ता (१७८ पत्रे)—

“जो जयमाणस्स भवे, विराहणा सुचविहिसमगस्स । सा होइ निज्जरफला, अज्झत्यविसोहिजुत्तस्स ॥ ६७१ ॥”
पुनरत्रार्थे श्रीभगवतीसूत्र प्रतिभूः, तथाहि— (२८८ पत्रे)

“समणोवासगस्स णं भते पुब्बामेव तसपाणसमारंसे पच्चक्खाए भवति पुढविसमारंसे अपच्चक्खाहे भवति से अ पुढविं याए आठ्ठति ।” पुनस्तत्रैवोक्तं—

“समणोवासगस्स णं पुब्बामेव वणस्सइसमारंसे पच्चक्खाए से अ पुढविं खणमाणे अण्णयरस्स रुक्खस्स मूळं छिंदेज्जा-
से णं भते ! त वयं अतिचरति ! नो तिण्हे समहे णो लल्लु से तस्स आईवायाए आठ्ठति इति ।” एवमेव यद्यपि पूजाकरणे

जलाग्निपुष्पादीनां उपमदो जायते पर पूजाकर्तुंस्तेषां जलाग्निपुष्पादीना उपमदं मनो नास्ति, प्रत्युत तद्रक्षणं यतनां क्रियमाणा अस्ति, मनस्तु निष्केषलं भगवन्मूर्तिविशिष्टं वर्तते, तदिदं आगतं-सत्यपि आरम्भे यत्तीर्थङ्करदेवेन अनुज्ञातं तत्सत्यमेव । तत्र आज्ञासहितो जीवदयारूपो, न तु निष्केषल जीवदयारूपोऽपि आज्ञारहित इति ॥

॥ इति आज्ञासहितदयाधर्माधिकारः ॥ ४२ ॥

ननु-श्रीभगवतीसूत्रे देवा अधर्मेण वृक्षास्तर्हि क्वाऽऽगमे जिनप्रतिमापूजाया फल ? उच्यते-रे मनोमतिन् ! शास्त्रमत्या विचारय, 'अधर्मेण' इति कोऽर्थः ? तथाविधया कयाचिद् भवस्थित्या विरतिरूपो धर्मो नास्ति तेषां, पर अन्यो धर्मो विरतिन्यतिरिक्तः सर्वोऽप्यस्ति, तथाहि-सर्वं सूर्याभदेवाधिकारे पश्य विमुक्तं "धम्मिअ ववसायमि गिण्हइ कोऽर्थं ? सूर्याभदेवेन धर्मं कर्तुं इच्छता पूर्वं जिनप्रतिमापूजा व्यधायि, एव विजयदेवादिभिरपि विदधे, तथा देवाः केऽपि सम्यक्त्वधर्ममपि पालयन्ति तत् सम्यक्त्वं सवरमध्ये प्रोक्तं, यदुक्तं श्रीस्थानागे पचमस्थाने द्वितीयोद्देशके सवरधि-कारे (३१६ पत्रे), तथाहि-

"पच आसवदारा पन्नत्ता, त जहा-मिच्छत्त अविरती पमादे कसाया जोगा ५ । पच सवरदारा पन्नत्ता, त जहा सम्मत्त विरती अपमादो अकसातिसमजोगिच्च" इत्यत्र । इदं रहस्य-ये देवा सम्यक्त्ववन्तस्ते सवरवन्त उक्ता, तत कथं अधर्मेणः ? १ । पुनः श्रोतव्य-देवाः शाश्वतरत्नादिमयपुस्तकवाचनपूर्वं परस्पर देवगुरुधर्मसम्बन्धिनं विचार कुर्वन्ति स धर्मो न वा ? २ । तथा जिनाना पचकल्याणकेषु मनुष्यक्षेत्रे समागत्य तीर्थङ्कराणां भर्त्तिकं वितन्वते, स धर्मो न वा ? ३ ।

किमर्थं धर्माधिभिः सा क्रियते ? सच्यते—तीर्थङ्करवेवस्य आज्ञात्वात्, सा च निर्वाणफलेति । ततो निर्वाणसुखफलाधिभिः
अयस्य कर्तव्या इति । अत्रार्थे श्रीस्थानांगवृत्तिगत गायार्थं (११० पत्रे) यथा—

असदारंभपवत्ता, जं च गिही तेण सेसिं विसेआ । तस्मिंस्सिचित्तिफलच्चिअ, एसा परिभावणीअमिद ॥ १ ॥
ननु—चहिं सर्वत्र धर्मकर्तव्ये आरम्भकरणे सत्यपि किं पाप न लगति ? सच्यते—सत्य, सत्यारम्भेऽपि पृथिव्यादित्रस-
जीयानामुपरि तेषा मारणाध्यवसायो नास्ति, किं तु रक्षणाध्यवसायः । पापं तु दुष्टमनसि आध्याते भवेद्, यदुक्तं श्रीपि-
ण्डनिर्णयौ (१७८ पत्रे)—

“जा जयमाणस्स भवे, विराहणा सुचविहिंसमगस्स । सा होइ निज्जरफला, अज्झत्यविसोहिलुत्तस्स ॥ १७९ ॥”

पुनरत्रार्थे श्रीमगवतीसूत्र प्रतिभूः, तथाहि— (२८८ पत्रे)

“समणोवासगस्स णं भते पुब्बामेव तसपाणसमारमे पच्चक्खाए भयति पुढविसमारमे अपच्चक्खाहे भवति से अ पुढवि
सणमाणे अणयर तस पाणं विहिंसेआ से णं भते ! त वय अतिचरति गो० नो तिण्हे समहे णो खलु से तस्स अइवा-
याए आवट्ठति ।” पुनस्तत्रैवोक्तं—

“समणोवासगस्स णं पुब्बामेव वणत्सइसमारमे पच्चक्खाए से अ पुढवि सणमाणे अणयरस्स खलस्स मूळं छिदेआ-
से णं भते ! त वयं अतिचरति ? नो तिण्हे समहे णो खलु से तस्स अइवायाए आवट्ठति इति ।” एवमेव यद्यपि पुनरिदमे

॥

ठिते धम्म चेव उवसपज्जिताण विहरति, असंयतजाव पावकम्मे ठिए अधम्म चेव उवसपज्जिताण विहरइ, सज्जयांसंजए धम्माधम्मं ठिते ! धम्माधम्म उवसपज्जिताण विहरति, से तेणट्ठेण जाव ठिए ॥ जीवा ण भते ! किं धम्मे ठिआ अधम्मे ठिआ धम्माधम्मं ठिआ अधम्मेषि ठिआ अधम्मेषि ठिआ धम्माधम्मं ठिआ, नेरइयाण पुच्छा ! गोयमा ! नेरइया नो धम्मे ठिआ अधम्मं ठिआ, एव जाव चत्तरिदियाण, पविंदियतिरिक्खजोणियाण पुच्छा, गोयमा ! पविंदियतिरिक्खजोणिया नो धम्मे ठिआ अधम्मं ठिआ धम्माधम्मं ठिआ, मणुस्सा जहा जीवा, वाणमतरजोइसियवेमाणिया जहा नेरइया $x \times x \times$ अन्नरथिया ण भते ! एव आइ-क्खति जाव परूवेति-एव खलु समणा पडिआ समणोवासया वालपडिआ जस्स ण एगपाणाएवि दढे अणिक्खित्ते से ण एगतवालेचि वत्तव सिआ, से कहमेय भते ! एव गोयमा ! जण ते अण्णरथिया एव आइक्खति जाव वत्तव सिआ, जे ते एवमाहसु मिच्छ ते एवमाहसु, अह पुण गोयमा ! एवमाइक्खामि जाव परूवेमि एव खलु समणा पडिआ समणोवासया वालपडिआ जस्स ण एग पाणाएवि दढे निक्खित्ते से ण नो एगतवालेति वत्तव सिआ ॥ जीवा ण भते ! किं वाला पडिआ वालपडिआ ? गोयमा ? जीवा वालावि पडिआ चि वालपडिआ चि, नेरइयाण पुच्छा, गोयमा ! नेरइया वाला नो पडिआ नो वालपडिआ, एव जाव चत्तरिदियाण । पविंदियतिरिक्खजोणिया पुच्छा गोयमा ? पविंदियतिरिक्खजोणिया वाला नो पडिआ वालपडिआ चि, मणुस्सा जहा जीवा, वाणमतरजोइसियवेमाणिया जहा नेरइया” अत्राडय परमार्थ —देवाना असयतत्व १ अविरतत्व २ अप्रत्याख्यानपापकर्मकत्वं ३ च प्रतिपादित, तेन चारित्रमाश्रित्य

पुनस्तीर्थङ्कराणां साधूनां च ध्वनां कुर्वन्ति, तदग्रे व्याख्यानं च शृण्वन्ति, स धर्मो न वा ४ । पुनर्नन्दीश्वरादौ अष्टा-
द्विकामहिमा देयाः कुर्वन्ति स धर्मो न वा ? ५ । अयमेवादर्थः सिद्धान्तालापकैः अग्रे प्रपञ्चयिष्यते । पुनर्देवानां राज-
प्रश्रीयोपाद्वे (२६ पत्रे) धर्मत्व सक्रमस्ति । तथाहि-

“तए न ते सूरिगाभविमाणवासिणो बहवो वेमाणि या देवा देवीओ य पायत्ताणिआहिबइस्स देवस्स अतिए एअमट्ठ
सोद्या निसम्म इट्ठुट्ठ आव हियया अप्पेगइया धवणवत्तिया अप्पेगइया पूयणवत्तियाए अप्पेगइया सक्कारवत्तियाए
एय समाणवत्तियाए अप्पेगइया कोसइलवत्तियाए अप्पेगइया असुआइ सुणिस्सामो, सुआइ अट्ठाइ हेऊइ पत्तिणाइ कार-
णाइ वागरणाइ पुच्छिस्सामो अप्पेगइया सूरियाभस्स देवस्स वण-मणुअत्तमाणा अप्पेगइया अन्नमन्नमणुअत्तमाणा
अप्पेगइया जिणभच्चिरागेण अप्पेगइया धम्मोत्ति अप्पेगइया जीअमेअति कट्ठ” इत्यादि । अत्रालापके अप्पेगइआ जिण-
भत्तीए अप्पेगइआ धम्मो इति पदद्वयेऽपि प्रोक्त । केचिदेवा धर्मनिमित्त, केचिदेवा जिनभक्तिनिमित्त धीतरागदेवान्
ध्वन्ति, तर्हि कथं न धर्मिणः ? । पुन श्रीभगवतीसूत्रे सप्तदशशतके द्वितीयोद्देशके [७२२ पत्रे], तथाहि-

“से णूण भते ! सजयविरयपट्टिहयपच्चक्खायपावकम्मे धम्मे ठिए असजयअविरयअपट्टिहयअपच्चक्खायपावकम्मे
अहम्मे ठिए सजयासंअए धम्माधम्मे ठिते ? इता गोयमा ! सजयविरयजाव धम्माधम्मे ठिए, एतेसि ण भते !
धम्मसि वा अधम्मसि वा धम्माधम्मसि वा चक्किआ केइ आसइत्तए वा जाव तुअट्टिस्सए वा गोयमा ! णो तिण्णे
समहे, से केण लाइ अट्ठेण भते ? एवं बुद्धति आव धम्माधम्मे ठिए ? गोयमा ! सजतविरतजाव पावकम्मे धम्मे

ठिते धम्म चैव उवसपज्जिचाण विहरति, असंयतजाव पावकम्मे अधम्मे ठिए अधम्म चैव उवसपज्जिचाण विहरइ, संजयासजए धम्माधम्मे ठिते ! धम्माधम्म उवसपज्जिचाण विहरति, से तेण्डुण जाव ठिए ॥ जीवा ण भते ! किं धम्मे ठिआ अधम्मे ठिआ धम्माधम्मे ठिआ अधम्मेवि ठिआ धम्माधम्मेवि ठिआ, नेरइयाण पुच्छा ! गोयमा ! नेरइआ नो धम्मे ठिआ अधम्मेठिआ नो धम्माधम्मे ठिआ, एव जाव चत्तरिदियाण, पर्विदियतिरिक्खजोणियाण पुच्छा, गोयमा ! पर्विदियतिरिक्खजोणिया नो धम्मे ठिआ अधम्मे ठिआ धम्माधम्मेवि ठिआ, मणुस्सा जहा जीवा, चाणमतरजोइसियवेमाणिया जहा नेरइया $\times \times \times$ अन्नत्थिया ण भते ! एव आइ-क्खति जाव परूवेति-एव खलु समणा पडिआ समणोवासया वालपडिआ जस्स ण एगपाणाएवि दढे अणिक्खित्ते से ण एगंतवालेत्ति वत्तव सिआ, से कहसेय भते ! एव गोयमा ! जण ते अण्णत्थिया एव आइक्खति जाव वत्तव सिआ, जे ते एवमाहसु मिच्छ ते एवमाहसु, अह पुण गोयमा ! एवमाइक्खामि जाव परूवेमि एव खलु समणा पडिआ समणोवासगा वालपडिआ जस्स ण एग पाणाएवि दढे निक्खित्ते से ण नो एगतवालेति वत्तव सिआ ॥ जीवा ण भते ! किं वाला पडिआ वालपडिआ ? गोयमा ! जीवा वालावि पडिआ वि वालपडिआ वि, नेरइयाण पुच्छा, गोयमा ! नेरइया वाला नो पडिआ नो वालपडिआ, एव जाव चत्तरिदियाण । पर्विदिअतिरिक्खजोणिया पुच्छा गोयमा ? पर्विदियतिरिक्खजोणिया वाला नो पडिआ वालपडिआ वि, मणुस्सा जहा जीवा, चाणमतरजोइसियवेमाणिया जहा नेरइया” अत्राड्य परमार्थ—देवाना असयतत्व १ अविरतत्व २ अप्रत्याख्यानपापकर्मकत्व ३ च प्रतिपादित, तेन चारित्रमाश्रित्य

पुनस्तीर्पद्भराणा साधूनां च वन्दनां कुर्वन्ति, तदग्रे व्याख्यानं च शृण्वन्ति, स धर्मो न वा ४ । पुनर्नन्दीश्वरादौ अष्टा-
हिकामहिमा देवाः कुर्वन्ति स धर्मो न वा ! ५ । अयमेवाऽर्थः सिद्धान्तालापकैः अग्रे प्रपञ्चयिष्यते । पुनर्देवानां राज-
प्रश्रीयोपाङ्गे (२६ पत्रे) धर्मत्वं उक्तमस्ति । तथाहि—

“तएव ते सुरिआभविमाणवासिणो बहवे वेमाणि या देवा देवीवो य पायत्ताणि आहि वइस्स देवस्स अतिए एअमट्ठ
सोअया निसम्म हट्ठतुह जाव हियया अप्पेगइया वणवत्तिया अप्पेगइया पूयणवत्तियाए अप्पेगइया सक्कारवत्तियाए
एय समाणवत्तियाए अप्पेगइया कोरुहलवत्तियाए अप्पेगइया असुआइ सुणिस्सामो, सुआइ अट्ठाइ हेऊइ पसिणाइं कार-
णाइ यागरणाइ पुच्छिस्सामो अप्पेगइया सूरियाभस्स देवस्स वयण—मणुअत्तमाणा अप्पेगइया अन्नमन्नमणुअत्तमाणा
अप्पेगइया जिणभत्तिराणेण अप्पेगइया धम्मोसि अप्पेगइया जीअमेअति कट्ठ” इत्यादि । अत्रालापके अप्पेगइआ जिण-
भत्तीए अप्पेगइया धम्मो इति पदद्वयेऽपि प्रोक्तं । केचिद्देवा धर्मानिमित्तं, केचिद्देवा जिनभक्तिनिमित्तं चोत्तरागदेवान्
यन्दन्ति, तर्हि कथं न धर्मिणः ? । पुनः श्रीभगवतीसूत्रे सदृशशतके द्वितीयोद्देशके [७२२ पत्रे], तथाहि—

“संश्रूण भते ! सजयविरयपडिहयपक्खसायपावकम्मे धम्मे ठिए असजयअविरयअपडिहयअपक्खसायपावकम्मे
अहम्मे ठिए सजयासंजए धम्माधम्मे ठिते ? इता गोयमा ! सजयविरयजाव धम्माधम्मे ठिए, एतेसि ण भते !
धम्मसि वा अधम्मसि वा धम्माधम्मसि वा चक्किआ केइ आसइत्तए वा जाव तुअट्ठितए वा गोयमा ! णो तिण्हे
समहे, ते केण साइ अट्ठेण भते ? एव बुद्धति जाव धम्माधम्मे ठिए ? गोयमा ! सजतविरतजाव पावकम्मे धम्मे

अमुनसेयामवि सदाशावनामीत्या न पुर्वन्तीति त्वं तेषां भावः
 असुरिदे असुरकुमारराया चमरचपाय रायणीय सगण नगरसि
 मुजमाणे विहरिचप, नो तिण्हे समुहे, से केण्डेण अते ! एवं पुनर नो पशु नगरे असुरिदे तीक्ष्णसंति तुष्टिपय ॥१॥
 अलंभे वधरामपसु गोत्रयसुसुगपसु याओ गिणसक्तताओ सचिदिनत्ताओ चिद्वसि, जाओ नं नगराण अस-
 रिवस्स असुरकुमारपसु गोत्रयसुसुगपसु याओ गिणसक्तताओ सचिदिनत्ताओ चिद्वसि, जाओ नं नगराण अस-
 जिण्णाओ नमसणिज्जाओ सफारणिज्जाओ कल्लो भेगलं देवयं चेदं पणजिजाओ पुणजिजाओ भवति तेति
 पणिहाए नो पशु से तेण्डेण अज्जो ! एवं पुनर-णो पशु नगरे असुरिदे ज्ञान रागा चमरचपाय ज्ञान निजि-
 ताए । पशु नं अज्जो ! नगरे असुरिदे असुरकुमारराया चमरचपाय सगण नगराण चमरचपाय चमरचपाय
 सपरिपुहे महाराय जाय अंजगणे विहरिण देव + परिआरिण्णेण ओ चेन नं मेणुपत्ति ॥२॥
 सुने एतीगस्थाके एतीगोदेपाके (१५५ पने) देवानं देवा वल्लभा ओपपत्ति, ततो एति गमाहन्ति गमाणा
 कुर्वन्ति तदा तेषां विरोपतो पमिदं, तदागपत्तो भा-
 तिदि गणेहि देने परितप्येज्जा, तं पद-पदो । एते भंते न न नोति एते परिगमाहन्ते तेति गति-

अधर्मस्य समागत, पर "ज्ञानदर्शनचारित्राणि मोक्षमार्गाः" इत्युक्तत्वात्, न तु मोक्षमार्गमाश्रित्य । पुनः श्रीस्थानागे नृनील-
स्थाने षतुर्थोद्देशके (१५९ पत्रे), तथाहि—

"तिविष्टा आराहणा पद्मसा, तं जहा नाणाराहणा दसणाराहणा चरित्ताराहणा" इत्युक्तत्वात् त्रेयं तु ज्ञानारापना-
दर्शनारापना २ चेति आराधनाद्वय विधौ ततः कथमधर्मित्वम् ? १ ॥

पुनः श्रूयता-श्रीस्थानांगतृतीयस्थानके षतुर्थोद्देशके (१७३ पत्रे), "तिविष्टे धम्मे भगवया पयसे, त जहा नुअपि-
विस्सते सुञ्जातिते सुतवस्सिते, जया सुअविज्झिते भवति तदा सुञ्जातित भवति, जया सुञ्जातिम भवति तदा सुत-
स्सिमं भवति, से सुअविज्झिते सुञ्जातिते सुतवस्सिए सुतवस्साते ण भगवया धम्मे पयसे," इत्युक्त्यादेगाना यीतराग-
पन्दनाविशुभमन्यनवता धर्मित्वमेव । पुनः श्रीजम्बूद्वीपप्रश्नस्या (१५८ पत्रे) प्रोक्त, केऽपि देवा जिनभक्त्या केऽपि देवा
धर्म इति कृत्वा जिनदष्टा गृह्णन्ति, तेषु धर्म एवाऽऽप्ते, तत्पाठो यथा—

"तप णं से सके देविदे देवराया भगवणो तित्थगरस्स चवर्णि दाहिणं सकह गेण्हइ, इंसाणे देविदे देवराया

उवर्णि चाम सकह गिण्हति, धमरे अस्सरिदे असुरराया हिट्ठिह दाहिणं सकहं गिण्हति, षली यइरोअणिदे यइरो-
अणराया हिट्ठिह धाम सकह गिण्हति, अवसेसा भवणवइ जाव वेमाणिआ देवा जइरिह अयसेसाइ [भगमंगाइ]
अयुवगाइ, केई जिणमणीप केई जिजमेअतिकहु केई धम्मोप्ति कहु गिण्हति ।" पुनः श्रीभगवतीसूत्रे दृष्ट-
वतके षतुर्थोद्देशके (५०३ पत्रे), "धमरेन्द्रावय ईशानेन्द्रावय देवा आणवइस्येस्सजितसमुज्जव्वाअरवडिअिणवोअ-

“पचहिं ठाणेहिं जीवा दुल्लभवोधि-अत्ताए कम्म पकरेंति, त जहा-अरहताणं अवण्ण वयमाणे १ अरहतपञ्चत्तस्स धम्मस्स अवण्ण वयमाणे २ आयरिअवज्झायाण अवण्ण वयमाणे ३ चात्तवञ्चस्स सघस्स अवण्णं वयमाणे ४ विक्कतव वमवेराण देवाण अवण्ण वयमाणे ५” । पुनरपि तादृशाना धर्मवता देवाना श्रद्धा कुर्वन्तस्तु निज बोधिबीज सुलभ कुर्वन्ति यदुक्तं तत्रैव, तथाहि-“पचहिं ठाणेहिं जीवा सुलभवोधिपत्ताए कम्म पकरेंति, त जहा-अरिहताणवण्ण वयमाणे १ अरिहतपञ्चत्तस्स धम्मस्स वण्ण वयमाणे २ आयरिअ-उवज्झायाण-वण्ण वयमाणे ३ चात्तवण्णस्स सघस्स वण्ण वयमाणे ४ विक्कतवधमचेराण देवाण वण्ण वयमाणे ५” इति । पुनः श्रीजीवाभिगमसूत्रे नन्दीश्वरद्वीपवक्कव्यताया चतुरञ्जनपर्वताधिकारे (३५७ पत्रे) प्रोक्तमस्ति भवनपत्यादयो देवाश्चातुर्मासिकसावत्सरिकविनेषु अष्टाहिका प्रमुदितमनस्का सन्तोऽष्टौ दिवसान् यावत्कुर्वन्ति, अहो तेषां हृदो धर्मरागो धीतरागोपरि, तस्मात् कथं न ते धर्मवन्तः ? तत्पाठो यथा-

“तत्थ णं बहवे भवणवइवाणमतज्जोइसियवेमाणिया देवा चात्तमासियापडिवएसु सवच्छरिएसु वा अण्णेसु चट्ठसु जिणजम्म[ण]-निकस्वमण-नाणुप्पत्ति-परिनिवाणमाइएसु य देवकज्जेसु य देवसमुदएसु य देवसमिइसु य देवसमवाएसु य देवपओअणेसु य एगतओ सहिता समुवागता समाणा पमुइअपक्कीलिआ अट्ठाहितारूवाओ महामहिमाओ करेमाणा पालेमाणा सुहंसुहेण विहरति” इत्यादि । अतो विरतिरुपधर्ममन्तरेण सम्यक्त्वधारका देवाः स्वभावतोऽपि धर्मवन्तोऽपि जिनप्रतिमापूजाया विशेषतो धर्ममाजो ज्ञेयाः ॥ ४३ ॥

॥ इति देवानां विरतिधर्मं विना सर्वे धर्माः ॥ ४३ ॥

पश्यसि आयरिअवग्गसायहिं विज्जमाणेहिं क्खसरीरेण णो वहुए सुए अहीए १, अहो ण मते इहलोकपट्टियद्धेण परलो
 गपरमुहेण विसयतिसिएण णो वीहे सामअपरिआए अणुपालिए २ अहो णं मए इहिरससायगरुण भोगामिसगिद्धेण
 णो विसुद्धे चरित्ते फासिए ३” इति । पुनर्देवानां धर्मित्वप्रतिपादक औपपातिकसूत्रे (४३ पत्रे), तथाहि—

“धम्मज्झाणे चवविहे चउप्पढोयारे पन्नत्ते, त जहा आणाविजए १ अघायविजए २ विवागविजए ३ सठाणविजए ४,
 ज्ञाणस्स चत्तारि आलवणा पन्नत्ता, त जहा-आणारुई १ निसगरुई २ उयदेसरुई ३ सुत्तरुई ४, धम्मस्स ण
 चत्तारि अणुप्पेहाओ पन्नत्ताओ तज्जहा-अणिच्चाणुप्पेहा ३ असरणाणुप्पेहा २ एगत्ताणुप्पेहा ३ ससाराणुप्पेहा ४”, इत्यत्र
 जालापकचतुष्टये ये आज्ञारुच्युपदेशरुचिप्रमुखा धर्मध्यानप्रकारा धर्मलक्षणानि धर्मानुपेक्ष्याथेति, तत्सर्वं देवेषु वेविद्यते
 ततो धर्मभाजस्ते इह च आर्तरीद्रे परिहार्यतया साधुविशेषणे धर्मशुक्ले तु आसेव्यतया इति “चउप्पढोयारे”सि चतुर्षु
 मेदलक्षणात्मनानुपेक्षालक्षणेपु पदार्थेषु प्रत्यवतारः—समवतारो धक्षयमाणस्वरूपो यस्य तच्चतुष्प्रत्यवतारमिति, ‘आणा-
 विजए’सि आज्ञा-क्षिप्रप्रवचन तस्या विषयो-निर्णयो यत्र तदाज्ञाविषय, प्राकृतत्वात् आणाविजय आज्ञागुणानुचिन्तन
 इत्यर्थः, एव शेषपदानि अपि, नवरं अपायाः-रागद्वेषादिजन्या अनर्था, विपाकः-कर्मफल, सस्यानानि-लोकद्वीपसमु-
 द्राद्याकृतयः । पुनरेतादृशेषु धर्मेषु देवेषु सत्सु ये देवा अधर्मिण इति पूच्छुर्वन्ति ते स्वकीय बोधिबीज दुर्लभ कुर्वन्तीति
 ज्ञेय, यदुक्तं श्रीस्थानाङ्गसूत्रे पञ्चमस्याने द्वितीयोपदेशके (३२१ पत्रे), तथाहि—

“पंचहिं ठाणेहिं जीवा तुल्लभयोधि-अत्ताए कम्म पकरेंति, त जहा-अरहताणं अवणण वयमाणे १ अरहतपञ्चत्तस्स धम्मस्स अवणण वयमाणे २ आयरिअत्तवज्झायाण अवणण वयमाणे ३ चात्तवज्झस्स सधस्स अवणणं वयमाणे ४ विवक्कत्तव वमचेराण देवाण अवणण वयमाणे ५” । पुनरपि तादृशाना धर्मवता देवाना श्लाघा कुर्वन्तस्तु निज बोधिबीज सुलभ कुर्वन्ति यदुक्तं तत्रैव, तथाहि-“पंचहिं ठाणेहिं जीवा सुलभवोधिपत्ताए कम्म पकरेंति, त जहा-अरिहताण वणण वयमाणे १ अरिहतपञ्चत्तस्स धम्मस्स वणण वयमाणे २ आयरिअ-उवज्झायाण-वणण वयमाणे ३ चात्तवणस्स संधस्स वणण वयमाणे ४ विवक्कत्तवमचेराण देवाण वणण वयमाणे ५” इति । पुनः श्रीजीवाभिगमसूत्रे नन्दीश्वरद्वीपवक्त्रव्यताया चतुरञ्जनपर्वताधिकारे (३५७ पत्रे) प्रोक्तमस्ति भवनपत्यादयो देवाश्चातुर्मासिकसावत्सरिकदिनेषु अष्टाहिका प्रमुदितमनस्का सन्तोऽष्टौ दिवसान् यावत्कुर्वन्ति, अहो तेषां हृदो धर्मरागो वीतरागोपरि, तस्मात् कथं न ते धर्मवन्तः ? तत्पाठो यथा-

“तत्थ ण बह्वे भवणवइषाणमतरज्जोइसियवेमाणिया देवा चात्तमासियापडिवएसु संवच्छरिएसु वा अण्णेषु बह्वसु जिणजम्म[ण]-निक्खमण-नाणुप्पत्ति-परिनिघाणमाइएसु य देवकज्जेसु य देवसमुदएसु य देवसमिईसु य देवसमवाएसु य देवपओअणेषु य एगतओ सहिता समुवागता समाणा पमुइअपक्कीलिआ अट्टाहिताक्खाओ महामहिमाओ करेमाणा पाळेमाणा सुहसुहेण विहरति” इत्यादि । अतो विरतिरूपधर्ममन्तरेण सम्यक्त्वधारका देवा स्वभावतोऽपि धर्मवन्तोऽपि जिनप्रतिमापूजाया विशेषतो धर्ममाज्जो ज्ञेयाः ॥ ४३ ॥

॥ इति देवाना विरतिधर्मं विना सर्वे धर्माः ॥ ४३ ॥

पस्यसि आयरिवज्ज्वापि विज्जामणेहि कल्लसरीरेण णो वट्ठए सुए अहीए !, अहो ण मते इहलोकपडिवद्धेण परलो-
गपरमुहेण विसयतिसिएण णो वीहे सामन्नपरिआए अणुपालिए २ अहो ण मए इद्धिरससायगरुएण भोगामिसगिद्धेण
णो धिसुद्धे चरिस्से फासिए ३” इति । पुनरेवानां धर्मित्वप्रतिपादक औपपातिकसूत्रे (४३ पत्रे), तथाहि—

“धम्मज्झाणे चत्तविहे चत्तप्पहोवारे पन्नत्ते, तं जहा आणाविजए १ अवायविजए २ विवागविजए ३ सठाणविजए ४,
धम्मस्स ण ज्ञाणस्स चत्तारि लक्खणा पन्नत्ता, तं जहा—आणारुई १ निसगारुई २ उववेसरुई ३ सुत्तरुई ४, धम्मस्स ण
ज्ञाणस्स चत्तारि आलसणा पन्नत्ता, तं जहा—चायणा १ पुच्छणा २ परिअट्टणा ३ धम्मकहा ४, धम्मस्स ण ज्ञाणस्स
चत्तारि अणुप्पेहाओ पन्नत्ताओ तज्जहा—अणिच्चाणुप्पेहा १ असरणाणुप्पेहा २ पगत्ताणुप्पेहा ३ ससाराणुप्पेहा ४”, इत्यत्र
आलापकचतुष्टये ये आज्ञारुच्युपदेशरुचिप्रमुखा धर्मध्यानप्रकारा धर्मलक्षणानि धर्मानुप्रेक्ष्याञ्चेति, तत्सर्वं देवेषु धेविद्यते
ततो धर्मभाजस्ते इह च आर्तरौद्रे परिहार्यतया साधुविशेषणे धर्मशुक्ले तु आसेन्यतया इति “चत्तप्पहोवारे” इति चतुर्षु
मेदल्लक्षणालम्बनानुप्रेक्षालक्षणेपु पदार्थेषु प्रत्यवतारः—समवतारो वक्ष्यमाणस्वरूपो यस्य तच्चतुष्प्रत्यवतारमिति, ‘आणा-
विजए’ इति आज्ञा—अनिप्रवचन तस्या विषयो—निर्णयो यत्र तदाज्ञाविचय, प्राकृतत्वात् आणाविजय आज्ञागुणानुचिन्तन
इत्यर्थः, एव शेषपदानि अपि, नवर अपायाः—रागद्वेषाद्विज्जन्या अनर्था, धिपाक्—कर्मफल, सस्थानानि—लोकद्वीपसमु-
द्राद्याकृतयः । पुनरेवाहोपु धर्मिषु देवेषु सत्सु ये देवा अधर्माणि इति पूर्युर्वन्ति ते स्वकीय बोधिबीज दुर्लभ कुर्वन्तीति
शेष, यदुक्तं श्रीस्थानाङ्गसूत्रे पञ्चमस्थाने द्वितीयोपदेशके (३२१ पत्रे), तथाहि—

‘वारस्ते’ति द्वादशवार्षिकस्य तथा कालपर्यायेण अरुणोपपातादीनि पचाध्ययनानि, तद्यथा अरुणोववाए १ चरुणो-
 ववाए २ गरुलोववाए ३ वेलधरोववाए ४ वेसमणोववाए ५, १ त्रयोदशवार्षिकस्य तथोत्थानश्रुतादीनि चत्वारि, तद्यथा—
 उट्टाणसुअ १ समुट्टाणसुअ २ देवेदोषववाओ ३ नागपरिआवणिआओ चि ४ गाथार्य ॥ ८५ ॥ ‘चउ’ चतुर्दशवर्षस्य
 तथा पर्यायेण आशीविषभावनां जिना भुवते, नारतः, पचदशवर्षस्य तु पर्यायेणैव दृष्टिविषभावना तथैव भुवते इति
 गाथार्य ॥ ८६ ॥ ‘सोलसेति’ पोढशवर्षावपि च पर्यायेषु एकोत्तरवर्धितेषु ‘यथासख्य’ यथाक्रम चारणभावना १ महा-
 स्वप्नभावना २ तेजोनिसर्ग ३ इत्येतानि त्रीणि भवन्तीति गाथार्य ॥ ८७ ॥ ‘एगू’ एकोनविंशतिकस्य तु पर्यायेण दृष्टि-
 वादो द्वादशमग, अत एव शेषलाभो ज्ञेयः इति, सपूर्णं विंशतिवर्षपर्यायेणाऽनुपातो योग्य सर्वस्य सूत्रस्य विन्दुसा-
 रादेरिति गाथार्यः ॥ ८८ ॥ उवहाणं पुण आय-विलाइ जं जस्स वल्लिअ सुत्ते । त तेणेव सदेअ, इहरा आणाइआ दोसा
 ॥ ५८९ ॥ एवं दशाश्रुतस्कन्धेऽपि, तथाहि—

“तिवासपरिआयस्स निगयस्स कप्पइ आथारकप्प नामज्झयण, चउवासपरिआयस्स कप्पइ सूअगढ नामज्झयण,
 दसकप्पववहारा सबच्छरपणगदिव्विअस्से वा कप्पति, ठाणं समवायगे अ अहवासपरिआयस्स, दसवासपरिआयस्स
 विवाहो कप्पइ, एव जाव सपुअवीसवरिसपरिआओ सवसुत्तस्स अणुवाई हवइ” इति । तथा श्रावकाणा तु श्रीसूत्रकृ-
 ताङ्गनवमाध्ययने (१८५ पत्रे) श्रुतज्ञानलाभाभाव प्रोक्तोऽस्ति, तर्हि कुत सिद्धान्तभणन ? तत् पाठो यथा—

“गिहे दीवमपासता, पुरिसादणिआ नरा । ते वीरा वधणुम्मुक्का, नायकव्वति जीविअ ॥ ३४ ॥” व्याख्या—‘गृहे’

“कालक्रमेण पत्त, संवन्धरमाइणा च ज जंमि । त तम्मि पेव धीरो, वापज्ज सो अ कालोऽय ॥ ५८१ ॥ तिवारि-
 सपरिआगस्स उ, आथारपक्कप्पनाममज्झयण । चत्तवरिस्सत्त च सम्म, सूअगढ नाम अगति ॥ ५८२ ॥ अत्राऽऽच्चा-
 रप्ररुत्थो निदीयाभिधानमध्ययन-“दसकप्पवहारा, सबन्धरपणगदिक्खिअस्सेव ठाणं समवाओत्ति अ अगेए अट्ट-
 पास्सत्त ॥ ५८३ ॥ दसवासत्त विआहो, एक्कारसवासयस्स य इमे च । खुड्ढिअविमाणमाई, अज्झायणा पच नायद्या
 ॥ ५८४ ॥ धारसयासत्त तहा, अरुणुवथायाइ पच अज्झयणा । तेरसवासत्त तहा, चट्ठाणसुआइआ चत्तरो ॥ ५८५ ॥
 चोइसयासत्त तहा, आसीविसमायण जिणा विंति । पन्नरसवासगस्स य, दिट्ठीविसमावण तह य ॥ ५८६ ॥ सोल
 सयासाईसु अ, इक्कुत्तवट्ठिएसु जहसल्ल । चारणभावण महसुवि-णभावणा तेअगनिसग्गा ॥ ५८७ ॥ एगूणवीस-
 गस्स च विट्ठीवाओ पुवालसममगं । सपुण्णवीसवरिस्सो, अणुवाई सबसुत्तत्त ॥ ५८८ ॥” पचवत्सुकट्टौ (९५ पत्रे)
 श्रीहरिभद्रसूरिभिः एता एव गाथा व्याख्याता सन्ति । तथाहि-“ति०” त्रिवर्षपर्यायस्यैव नारतः आचारप्रकल्पनाम निशी-
 थाऽभिधानमध्ययन वाच्यते इति क्रिया योजनीया, चतुर्वर्षस्य तु सम्यगस्त्वलितस्य ‘सूत्रकृत’-नामाग द्वितीयमिति
 गाथार्थः ॥ ८२ ॥ ‘दसेति’ दशाश्रुतकल्पव्यवहाराः त्रयोऽपि पचसवत्तरदीक्षितस्यैव, स्थान समवाय इति च अगे एते द्वे
 अपि अष्टवर्षेति गाथार्थः ॥ ८३ ॥ ‘दशो’ दशवर्षस्य व्याख्येति व्याख्या-प्रज्ञप्तिर्भगवती, एकादशवर्षिकस्य वाऽमूनि
 इति हृदयस्यो निर्देश, शुद्धिकाविमानादीनि अध्ययनानि कालयोग्यतामगीकृत्य पच ज्ञातव्यानि, तद्यथा खुड्ढिअविमाण
 पविमत्ती १ महस्त्रिया-विमाणपविमत्ती २ अगच्चूलिआ ३ वगच्चूलिआ ४ विवाहचूलिय चि ५ इति गाथार्थ ॥ ८४ ॥

‘धारस्ते’ति द्वादशवार्पिकस्य तथा कालपर्यायेण अरुणोपपातादीनि पचाध्ययनानि, तद्यथा अरुणोववाए १ वरुणो-
 ववाए २ गरुलोववाए ३ धेलधरोववाए ४ वेसमणोववाए ५, । त्रयोदशवार्पिकस्य तथोत्थानश्रुतादीनि चत्वारि, तद्यथा—
 उट्टाणसुअ १ समुट्टाणसुअ २ देवेदोवववाओ ३ नागपरिआवणिआओ चि ४ गाथार्य ॥ ८५ ॥ ‘चउ’ चतुर्दशवर्षस्य
 तथा पर्यायेण आशीधिपभावना जिना ह्रुवते, नारतः, पचदशवर्षस्य तु पर्यायेणैव दृष्टिविपभावना तथैव ह्रुवते इति
 गाथार्यः ॥ ८६ ॥ ‘सोलसेति’ पोखशवर्षादिषु च पर्यायेषु एकोत्तरवर्षितेषु ‘यथासख्य’ यथाक्रम चारणभावना १ महा-
 स्वप्नभावना २ तेजोनिर्गर्ग ३ इत्येतानि त्रीणि भवन्तीति गाथार्यः ॥ ८७ ॥ ‘एगू’ एकोनविंशतिकस्य तु पर्यायेण दृष्टि-
 धादो द्वादशमग, अत एव शेषलाभो ज्ञेय इति, सपूर्णं विंशतिवर्षपर्यायेणाऽनुपातौ योग्यः सर्वस्य सूत्रस्य विन्दुसा-
 रादेरिति गाथार्य ॥ ८८ ॥ उवहाण पुण आय-विलाइ जं जस्स वन्निअ सुत्ते । त तेणेव उदेअ, इहारा आणाइआ दोसा
 ॥ ५८९ ॥ एव दशाश्रुतस्कन्धेऽपि, तथाहि—

“तिवासपरिआयस्स निगघत्स कप्पइ आथारकप्प नामज्झयण, चउवासपरिआयस्स कप्पइ सूअगढ नामज्झयण,
 दसकप्पधवहारा सवच्छरणगदिविक्खअस्से वा कप्पति, ठाण समवायगे अ अढवासपरिआयस्स, दसवासपरिआयस्स
 विवाहो कप्पइ, एव जाव सपुल्लवीसवरिसपरिआओ सवसुत्तस्स अणुवाई हवइ” इति । तथा श्रावकाणा तु श्रीसूत्रकृ-
 ताङ्गनवमाध्ययने (१८५ पत्रे) श्रुतज्ञानलभामाव प्रोक्तोऽस्ति, तर्हि कुतः सिद्धान्तभणन ?, तत् पाठो यथा—

“गिहे दीवमपासंता, पुरिसावणिआ नरा । ते धीरा वधणुम्मुक्का, नावकवति जीविअ ॥ ३४ ॥” व्याख्या—‘गृहे’

इच्छाण अत्थिताण वायावेइ तत्थयवेत्ति अप्पाणए वा गच्छे ठितया गिलाणइ ताण थ गच्छे वायावेइ अह तेसिं आयरि-
याण मोत्तु अन्नो नत्थि वायणसमथो ते अ अघाठजोगवाही ताहे भणइ, काळं सोद्धेज्जह अत्थिआणि विवसाणि दिणाणि
फालो सोहिओ तत्थिआणि विवसाणि उदंसणकालो एगदिषसेण उदिसिस्सामो अत्थिआणि विवसाणि पमाओ कालग-
हणे कओ, तत्थिआणि विवसाणि उदंसणकाला नो उदिसिज्जति, जे पुण अणागाढइ ता तेसिं निक्खिप्पइ” तथा समवा-
याद्गसूत्रेऽपि उपासकदशास्त्रस्वरूपप्ररूपणाधिकारे साक्षादेव श्रावकाणा उपधानानि उक्तानि, तथाहि-“उवासगण च
सीलघयवेरमणपच्चक्खाणपोसहोववासपडिक्खज्जयाओ सुअपरिगहो तवोवहाणाइ पडिमाओ” इति । अत्र धृत्येकदेशो
यथा-श्रुतं-परिग्रहः, तप-उपधानानि प्रतीतानि उपलक्षणाव व्यग्रहारवृत्तौ अपि यथाश्रुतग्रहण उपधान कार्यमिति ॥

॥ इति योगोपधानवहनाधिकारः ॥ ४५ ॥

ननु-दण्डकः कुत्राप्यस्ति ?, किं वा एवमेव गृह्यते ? उच्यते-श्रीप्रश्नव्याकरणसूत्रे (१२२ पत्रे) एतस्य प्रकट प्रतिपा-
दनाइ युक्तमेव साधुना तद् ग्रहण, तथाहि-“न य अचिअत्तमत्तपाण अचियत्तपीढफलगसेजासधारगवत्थपत्तकवल-
ददगरयहरणनिसेज्जचोलपट्टगमुहपोत्थियपायपुछणाइ भायणभहोवहिसवगरणं ॥” व्याख्या- (१२६ पत्रे) ‘न च’ नैव
च ‘अचियत्तस्स’चि अमीतिकारिणो गृह प्रविशति, न च-नैव च ‘अचियत्तस्स’चि अप्रीतिकारिण सत्क गृह्णाति भक्क-
पानं, न च ‘अचियत्तस्स’चि अमीतिकर्तुः सेवते-भज्यते, पीठफलकशय्यासत्तारकवत्त्रपात्रकम्बलदण्डकरजोहरणनि-
पथाचोलपट्टकमुखपोतिकापादप्रोच्छन्नादिभाजनमाणहोपच्युपकरण” इति श्रीप्रश्नव्याकरणे तृतीयसवरद्वारे । पुन

श्रीप्रश्नव्याकरणप्रथमसंस्करणे (१०१ पत्रे) साधो रजोहरणादिवत् दण्डकस्याऽपि सयमोपकर-
 णत्वेन प्रोक्तत्वात्, तथाहि “पंचम आयाणनिष्खेवण समिई, पीढ १ फलग २ सिज्जा ३ संथारग ४ वत्थ ५ पत्त ६
 कवल ७ दहग ८ रथहरण ९ चोलपट्टग १० मुहपोत्तिग ११ पायपुछणादी १२ दुवालसविह एयपि सजमस्स उवयूह-
 णट्ठयाए वातातवदसमसगसीअपरिरक्खणट्ठाए उवगरण रागदोसरहिअ परिहरितव”, व्याख्या—(११२ पत्रे)—“पंचम”ति
 पंचम भावनायस्तु आदाननिक्षेपसमितिलक्षण, एतदेवाह—पीठादि द्वादशविध उपकरण प्रसिद्ध, ‘एयपी’ति एतदपि
 अनन्तरोदित उपकरणं, अपिशब्दादन्यदपि सयमस्य उपवृहणार्थतया—सयमपोपणाय तथा वाताऽतपदशमशकशीत-
 परिरक्षणार्थतया, उपकरण—उपकारक उपधिं रागद्वेपरहित क्रियाविशेषणमिव ‘परिहरिअव’ति परिमोक्तव्य, न विभू-
 पादिनिमित्तमिति भावना । एव श्रीदशवैकालिकसूत्रेऽपि (१५५ पत्रे) “से भिक्खु वा भिक्खुणी वा सजयविरयपडि-
 हयपच्चक्खायपावकम्मे दिआ वा राओ वा एगओ वा परिसागओ वा सुत्ते वा जागरमाणे वा से कीड वा पयग वा
 कुयु वा पिपीलिय वा हत्थसि वा पायसि वा बाहुसि वा ऊरुसि वा उदरसि वा सीससि वा वत्थसि वा पडिगगहसि वा
 कवलसि वा पायपुछणसि वा रथहरणसि वा गोच्छगसि वा उदगसि वा दंडगसि वा पीढगसि वा फलगसि वा सेज्जसि वा
 संथारगसि वा अन्नयरसि वा तहप्पगारे उवगरणयाए तओ सजयमेव पडिलेहिअ पडिलेहिअ पमज्जिअ पमज्जिअ एगत-
 मवणेज्जा नो ण संघायमावजेज्जा ॥ ७ ॥ एव श्रीभगवतीसूत्रेऽपि दण्डग्रहण साधूनामुपदिष्ट । इत्थमेव श्रीओघ-
 निर्युक्तिसूत्रवृत्तावपि, (८७ पत्रे) “भत्तट्ठिअ आवस्सग, सोहेउ तो अइति अवरण्हे । अण्मुट्ठाण दडा—इआण गहणेक

इत्ताण अत्थिताण वायावेइ तत्थत्यवेसि अप्पाणए वा गच्छे ठितया गिलाणइ ताण व गच्छे वायावेइ अह तेसिं आयरियाणं मोत्तु अन्नो नत्थि वायणसमत्थो ते अ अघाढजोगवाही ताहे भणइ, कालं सोहेज्जह जत्थिआणि दिवसाणि दिवसाणि फालो सोहिओ तत्थिआणि विवसाणि चहेसणकालो एगदिवसेण च्हिस्तिस्सामो जत्थिआणि दिवसाणि पमाओ कालगहणे फओ, तत्थिआणि विवसाणि चहेसणकाला नो च्हिसिज्जति, जे पुण अणागाढइ ता तेसिं निक्खिप्पइ” तथा समवायाद्गच्छेऽपि स्यात्सकदशाङ्गस्वरूपप्ररुपणाधिकारे साक्षादेव श्रावकाणां उपधानानि च्छानि, तथाहि—“उपासगाण च सीलघयेरमणपद्मक्खणपोसदोषवासपटिवज्जणयाओ सुअपरिगहो तवोवहाणाइ पढिमाओ” इति । अत्र वृत्त्येकदेशो यथा-श्रुत-परिमह, तप-उपधानानि प्रतीतानि उपलक्षणाद् व्यवहारवृत्तौ अपि यथाश्रुतग्रहण उपधान कार्यमिति ॥

॥ इति योगोपधानवहनाधिकारः ॥ ४५ ॥

ननु-दण्डकः कुत्राप्यस्ति ? किं वा एवमेव गृह्यते ? उच्यते-श्रीप्रश्नव्याकरणसूत्रे (१२२ पत्रे) एतस्य प्रकट प्रतिपादनाद् युक्तमेव साधुना तद् ग्रहण, तथाहि—“न य अचिअसभत्तपाण अचियत्तपीठफलगसेज्जासयारगवत्थपत्तकवलदडगरयरहरणनिसेज्जचोलपट्टगमुहपोत्थियपायपुच्छणाइ भायणभदोवहिच्चवगरण ॥” व्याख्या—(१२६ पत्रे) ‘न च’ नैव च ‘अचिअसत्स’सि अप्रीतिकारिणो गृह प्रविशति, न च-नैव च ‘अचियत्तस्स’सि अप्रीतिकारिण सत्क गृह्णाति भक्षपान, न च ‘अचियत्तस्स’सि अप्रीतिकर्तुः सेवते-भजते, पीठफलकशय्यासत्तारकवस्त्रपात्रकम्बलदण्डकरजोहरणनिपायाचोलपट्टकमुलपोतिकापादमोन्धनादिभाजनभाणहोपध्युपकरण” इति श्रीप्रश्नव्याकरणे तृतीयसवरद्वारे । पुनः

श्रीप्रश्रव्याकरणप्रथमसवरद्वारे (१०१ पत्रे) साधो रजोहरणादिवत् दण्डकस्याऽपि सयमोपकर-
 णत्वेन प्रोक्तत्वात्, तथाहि “पचम आयाणानिक्खेवण समिई, पीढ १ फलग २ सिजा ३ संथारग ४ वत्थ ५ पत्त ६
 कनल ७ दडग ८ रयहरण ९ चोलपट्टग १० मुहपोत्तिग ११ पायपुछणादी १२ तुवालसविह एयपि सजमस्स उववूह-
 णट्टयाए वातातवदसमसगसीअपरिरक्खणट्टाए उवगरण रागदोसरहिअ परिहरितव्व”, व्याख्या—(११२ पत्रे)—“पचम”ति
 पचम भावनायस्तु आदाननिक्षेपसमितिलक्षण, एतदेवाह—पीठादि द्वादशविध उपकरण प्रसिद्ध, ‘एयपी’ति एतदपि
 अनन्तरोदित उपकरण, अपिशब्दादन्यदपि सयमस्य उपबृहणार्थतया—सयमपोपणाय तथा वाताऽऽतपदशमशकशीत-
 परिरक्षणार्थतया, उपकरण—उपकारक सर्पाधिं रागद्वेपरहित क्रियाविशेषणमिदं ‘परिहरिअव’ति परिभोक्कन्य, न विभू-
 पादिनिमित्तमिति भावना । एव श्रीदशवैकालिकसूत्रेऽपि (१५५ पत्रे) “से भिक्खु वा भिक्खुणी वा सजयविरयपडि-
 हयपच्चक्खायपावकम्मे दिआ वा राओ वा एगओ वा परिसागओ वा सुत्ते वा जागरमाणे वा से कीढ वा पयग वा
 कुयु वा पिपीलिय वा हत्थसि वा पायसि वा वाहुसि वा ऊरुसि वा उदरसि वा सीसंसि वा वत्थसि वा पडिगहसि वा
 कवळसि वा पायपुछणसि वा रयहरणसि वा गोच्छगसि वा उव्वगसि वा दडगसि वा पीढगसि वा फलगसि वा सेजसि वा
 संथारगसि वा अन्नयरसि वा तहप्पगारे उवगरणयाए तओ सजयामेव पडिलेहिअ पडिलेहिअ पमज्जिअ पमज्जिअ एगत-
 मवणेज्जा नो ण सघायमावजेज्जा ॥ ७ ॥ एव श्रीभगवतीसूत्रेऽपि दण्डग्रहण साधूनामुपदिष्ट । इत्थमेव श्रीओघ-
 निर्युक्तिसूत्रवृत्तावपि, (८७ पत्रे) “भत्तट्ठिअ आवस्सग, सोहेउ तो अइति अवरण्हे । अब्भुट्ठाण दडा—इआण गहणेक

इत्ताण अत्यिताण धायावेइ तत्थयवेत्ति अप्पाणए वा गच्छे ठितया गिलाणइ ताण थ गच्छे धायावेइ अह तेसिं आयरि-
याण मोत्तु अन्नो नत्थि धायणसमत्थो ते अ अघाढजोगवाही ताहे भणइ, काल सोहेज्जह जत्थिआणि विवसाणि दिवसाणि
फालो सोहिओ तत्थिआणि दिवसाणि उव्वेसणकालो एगदिवसेण उद्विस्सिस्सामो जत्थिआणि दिवसाणि पमावो कालग-
हणे कओ, तत्थिआणि दिवसाणि उव्वेसणकाला नो उद्विस्सिज्जति, जे पुण अणागाढइ ता तेसिं निक्खिप्पइ” तथा समवा-
याद्गच्छेऽपि उपासकदशाङ्गस्वरूपप्ररूपणाधिकारे साक्षादेव श्रावकाणा उपधानानि उक्तानि, तथाहि-“उवासगाण च
सीलवयदेरमणपद्मस्वाणपोसहोवधासपडिधज्जाणयाओ सुअपरिगहो तवोवहाणाइ पडिमावो” इति । अत्र वृत्त्येकदेशो
यथा-श्रुतं-परिग्रहः, तप-उपधानानि प्रतीतानि उपलक्षणाद् व्यवहारवृत्तौ अपि यथाश्रुतग्रहण उपधान कार्यमिति ॥

॥ इति योगोपधानवद्वनाधिकारः ॥ ४५ ॥

ननु-दण्डकं कुत्राप्यस्ति ?, किं वा एवमेव गृह्यते ? उच्यते-श्रीप्रश्नव्याकरणसूत्रे (१२२ पत्रे) एतस्य प्रकट प्रतिपा-
दनाद् युक्तमेव साधुना तद् ग्रहण, तथाहि-“न य अचिअत्तमत्तपाण अचियत्तपीढफलगसेजासंथारगवत्थपत्तकवल-
दढगरयहरणनिसेज्जचोलपट्टगमुहपोत्थियपायपुच्छणाइ भायणभहोवहिउवगरणं ॥” व्याख्या-(१२६ पत्रे) ‘न च’ नैव
च ‘अचिअत्तस्स’सि अप्रीतिकारिणो गृह प्रविशति, न च-नैव च ‘अचियत्तस्स’सि अप्रीतिकारिणः सत्क गृह्यति भक्त-
पान, न च ‘अचियत्तस्स’सि अप्रीतिकर्तुः सेवते-भजते, पीढफलकशव्यासस्तारकवत्तपात्रकम्बलदण्डकरजोहरणनि-
पथाचोलपट्टकमुत्सपोतिकापादमोच्छनादिभाजनभाणहोपप्युपकरण” इति श्रीप्रश्नव्याकरणे तृतीयसवरद्वारे । पुन

श्रीप्रश्नव्याकरणप्रथमसंस्वरद्वारे पञ्चमभावनाद्वारे (१०१ पत्रे) साधो रजोहरणादिवत् दण्डकस्याऽपि सयमोपकर-
 णत्वेन प्रोक्तत्वात्, तथाहि “पञ्चम आयाणनिक्खेवण समिई, पीढ १ फलग २ सिज्जा ३ सथाराग ४ वत्थ ५ पत्त ६
 कवल ७ दडग ८ रयहरण ९ चोलपट्टग १० मुहपोत्तिग ११ पायपुछणादी १२ दुवालसविह एयपि सज्जमस्स उववूह-
 णट्ठयाए वातातवदसमसगसीअपरिरक्खणट्ठयाए उवगरण रागदोसरहिअ परिहरितव”, व्याख्या—(११२ पत्रे)—‘पञ्चम’ति
 पञ्चम भावनावस्तु आदाननिक्षेपसमितिलक्षण, एतदेवाह—पीठादि द्वादशविध उपकरण प्रसिद्ध, ‘एयपी’ति एतदपि
 अनन्तरोवित उपकरणं, अपिशब्दादन्यदपि सयमस्य उपबृहणार्थतया—सयमोपणाय तथा वाताऽतपदशमशकशीत-
 परिरक्षणार्थतया, उपकरण—उपकारक उपधिं रागद्वेपरहित क्रियाविशेषणमिदं ‘परिहरिअव’ति परिभोक्तव्य, न विभू-
 पाविनिमिच्चमिति भावना । एव श्रीवशैकालिकसूत्रेऽपि (१५५ पत्रे) “से भिक्खु वा भिक्खुणी वा सजयविरयपडि-
 हयपच्चक्खायपावकम्मे दिआ वा रामो वा एगओ वा परिसागओ वा सुत्ते वा जागरमाणे वा से कीड वा पयग वा
 कुयु वा पिपीलिय वा हत्थसि वा पायसि वा बाहुसि वा ऊरुसि वा उदरसि वा सीससि वा चत्थसि वा पडिग्गहसि वा
 कवलसि वा पायपुछणसि वा रयहरणसि वा गोच्छगसि वा उदगसि वा दडगसि वा पीढगसि वा फलगसि वा सेज्जसि वा
 संथारगसि वा अन्नयरसि वा तहप्पगारे उवगरणयाए तओ सज्जयामेव पडिलेहिअ पडिलेहिअ पमज्जिअ पमज्जिअ एगत-
 मवणेज्जा नो ण संघायमावज्जेज्जा ॥ ७ ॥ एव श्रीभगवतीसूत्रेऽपि दण्डग्रहण साधूनामुपदिष्ट । इत्थमेव श्रीओघ-
 निर्युक्तिसूत्रवृत्तावपि, (८७ पत्रे) “भत्तट्ठिअ आवस्सग, सोहेउ तो अइति अवरण्हे । अन्मुट्ठाण दडा—इआण गहणेक

ययणेण ॥ २११ ॥ व्याख्या-इदानीं ते साधर्मिकसमीपे प्रविशन्तः, 'भक्तद्विजसि' भुक्त्वा तथा 'आवस्सग सोहेउ'ति आयसयक च-कापिकोच्चारदि 'शोधयित्वा' कृत्वैत्यर्थः, अतो अपराहसमये आगच्छन्ति, येन वास्तव्याना भिक्षा-दनायाकुल्य न भवति, वास्तव्या अपि कुर्वन्ति, किं इत्यत आह 'अमुद्गाण'ति तेषा प्रविशता अभ्युत्थानादि कुर्वन्ति, 'दढादिताण-गहण'ति कण्ठकादीना ग्रहणं कुर्वन्ति, कथं ? 'एगवयणेण'ति एकेनैव वचनेन सक्काः सन्तः पात्रकादीन् समर्पयन्ति, वास्तव्येनोक्ते मुखस्थेति ततश्च मुञ्चन्ति, अथ न मुञ्चति एकवचनेन ततो न गृह्यन्ते, मा भूत् प्रमादः इति । श्रीआयसयकबृहद्बुचौ हारिभद्रामपि (५१२ पत्रे) यथा-

"जे तुग्ग भाइणिज्जा ते आगया विआलोचि न पविट्ठा, तेण कहिअ तुट्ठो, इमेसिपि रत्तिं सुमेण अज्झवसाणेण चवण्हवि केवलनाण समुत्पन्नं । पभाए आयरिआ दिसाव पलोएइ एत्ताहे मुहुत्तेण एहिंति, पोरिसिसुत्त मण्णे करेति अण्छति, सग्घाढाए अस्थपोरिसिचि, अतिचिराविते य ते देवकुल्लिअ गया, ते धीअराया न आढायति, दढओ अणेण ठविओ पडिक्कंतो आलोइए भणति-कओ वदामि ? भणति-जओ मे पडिहायति, सो चित्तेइ-अहो दुट्ठसेहा निहज्जस्सि" इत्यादि । एवं श्रीआयसयकचूर्णावपि, तथाहि-सग्घाढाए अत्य पोरसिं त अतिचरावि ते देवल्लिअ गया ते धीअरागाणा दायति दंढव ठविओ पडिक्कंतो" इत्यादि । एवमेव श्रीदद्याश्रुतस्कन्धचूर्णावपि भिक्षुप्रतिमादधिकारे, तथाहि-

एगस्स आयरियस्स सयासे एगो सेट्ठिसुओ पवइओ, सेहो पचण्ह सजयसयाण जो जो साह पति तस्स दढग गहाय ठवेइ, एवं तस्स चट्ठिगिगस्स अण्छतस्स अओ पति अओ जाति, तहावि सो भयव ! अतुरिअ अचवलं चवरि दिट्ठा य

पमज्जित्ता ठवेइ, एवं बहुएण वि कालेणं न परितप्पई” इति आदान-निक्षेपणासमितौ दृष्टान्तः। इत्थमेव व्यवहारचूर्णो अष्ट-
 मोदेशकेऽपि यथा-ददगगाहा सुत्तपयाणि गहिआणि घेरो नाम जराए जिणो अट्टावणानिमित्त छण्हा परितायणा पना-
 णार्यं छत्तय गिण्हति ददस्स कारण पुण वत्तति दढादीण गहणकारण निसीहे कप्पे अ भणिअ, सो पुणकारण उयगरण
 ठवेइ एसा पुच्छा सच्चते सो दीहो दंदवो धूगेरो अ सो त दुग्गोवघाइवारणा निमित्त परिघहति सेसाउ गाहा उ कठा”
 इत्यादि। पुनर्विस्तरार्थिना श्रीनिशीथश्रीवनयोगद्वारश्रीप्रवचनसारोज्जारादयो ग्रन्था द्रष्टव्या। ननु साधूना चतुर्द-
 शोपकरणानि प्रतिपादितानि, तन्मध्ये दण्डकस्तु नाऽस्ति किमिति गृह्यते? सत्य, यद्यपि तु उपधिश्चतुर्दशधा एव पर औप-
 ग्रहीकोपधिः बहुधाऽस्ति, तत्र दण्डकस्य प्रतिपादनात्। यदुक्तं श्रीपचवस्तुक्तस्वोपज्ञवृत्तौ (१२८ पत्रे) श्रीहरिभद्रसूरिभिः
 तथाहि-चक ओधोपधिः औपग्रहिकमाह-“पीढग निसज्ज दडग, पमज्जणी घट्टए डगलमाई। पिप्पलग सूई नहरणि,
 सोहणगवुग जहण्णो च ॥ ८३४ ॥” व्याख्या-पीठक काष्ठछगणात्मक लोकसिद्धिमान, त्रेहवत्या वसतौ वर्षाकाले वा ध्रियते
 इति औपग्रहिक, संयतीना तु आगताभ्यागतसाधुनिमित्तमिति, निपद्या पादपुञ्छन प्रसिद्धप्रमाण, जिनकल्पिकादीना न
 भवति, निपीदनाभावात्, दण्डकोऽप्येवमेव, नवर निवारणाऽभावात् एषः, प्रमार्जनी वसतेर्दण्डकपुञ्छनाभिधाना एव,
 ‘घट्टक’ पात्रमुखादिकरणाय लोहमयः, ‘सूची’ शीवनविनिमित्त वेण्यादिमया, नखरदनी प्रतीता लोहमय्येव, शोधनकद्वय
 कर्णशोधनकदन्तशोधनकाभिधान लोहमयादि, जघन्यस्तु अय जघन्य औपग्रहिक खलु उपधिरिति गाथार्थ इति वृत्तौ॥

॥ इति साधूना दण्डकग्रहणाधिकारः ॥ ४६ ॥

ययणेण ॥ २११ ॥ व्याख्या-इदानीं ते साधर्मिकसमीपे प्रविशन्तः, 'भच्छ्रियं सि' भुक्त्वा तथा 'आवस्सग सोहेउ'ति आयस्यक च-कायिकोच्चारदि 'शोषयित्वा' कृत्वेत्यर्थः, अतो अपराहसमये आगच्छन्ति, येन वास्तव्याना भिक्षा-दनाद्याकुल्य न भवति, वास्तव्या अपि कुर्वन्ति, किं इत्यत आह 'अग्गमुद्वाण'ति तेषा प्रविशता अम्युत्थानादि कुर्वन्ति, 'दढादिताण-गहण'ति दण्डकादीना ग्रहणं कुर्वन्ति, कथं ? 'एगवयणेण'ति एकेनैव वचनेन उक्ता सन्तः पात्रकादीन् समर्पयन्ति, वास्तव्येनोक्ते मुञ्चस्वेति ततश्च मुञ्चन्ति, अथ न मुञ्चति एकवचनेन ततो न गृह्यन्ते, मा भूत् प्रमाद इति । श्रीभावस्यकचृद्बुचौ हरिभद्रामपि (५१२ पत्रे) यथा-

"जे तुग्ग भाइणिज्जा ते आगया विआलोचि न पविट्ठा, तेण कहिअ तुट्ठो, इमेसिपि रत्तिं सुमेण अज्झवसाणेण चवण्हयि केवलनाण समुप्पन्न । पभाए आयरिआ विसाव पलोएइ एसाहे मुहुत्तेणं एहिंति, पोरिसिसुत्त मण्णे करेति अरुहति, उग्गहाए अत्यपोरिसिचि, अतिचिराविते य ते देवकुलिय गया, ते वीअराया न आढायति, दढओ अणेण ठविओ पठिक्खो आलोएइ भणति-कवो यदामि ? भणति-अओ मे पढिहायति, सो चित्तेइ-अहो दुट्ठसेहा निहज्जत्ति" इत्यादि । एउ श्रीभावस्यकचूर्णावपि, तथाहि-उग्गहाए अत्य पोरसिं त अतिचरावि ते देचलिअ गया ते वीयरगाणा दायति दढउ ठविओ पठिक्खो" इत्यादि । एवमेव श्रीदयाश्रुतस्कन्धचूर्णावपि भिक्षुप्रतिमाऽधिकारे, तथाहि-

एगस्स आयरियस्स सयासे एगो सेट्ठिसुओ पवइओ, सेहो पचण्ह सजयसयाण जो जो साह एति तस्स दढग गहाय ठवेइ, एवं तस्स उट्ठितिगस्स अरुहत्तस्स अओ एति अओ जाति, तहावि सो भयव ! अतुरिअ अचवलं चवरिं दिट्ठा य

जिनप्रतिमावन्दनपूजादीनां श्रावकाणां प्रत्याख्यानं कार्यते तत् कस्मिन् ० ? । २४ । वैत्राश्विनमासयोः अस्वाहायायो गण्यते
 सूत्रपठनादौ तत् कस्मिन् ० ? । २५ । निन्द्यनिषिद्धकुले साधुभिः आहारो गृह्यते तत् कस्मिन् ० ? । २६ । श्रावका एकादश-
 प्रतिमा विना भिक्षा याचन्ते तत् कस्मिन् ० ? । २७ । श्रावकाः प्रतिक्रमणादि कुर्वन्तः प्रथममीर्यापयिक्तां प्रतिक्रमन्ति तत्
 कस्मिन् ० ? । २८ । श्रावकैः करेमि भन्ते ! इत्यादि दण्डकोच्चारणं क्रियते तत् कस्मिन् ० ? । २९ । ईर्यापयिक्तां तत्सोत्तरी-
 लोकस्योच्चोत्तरकरवन्दनकप्रभृतीनां पाठः कथ्यते तत् कस्मिन् ० ? । ३० । प्रत्याख्याने आकाराः कथ्यन्ते तत् कस्मिन् ० ?
 । ३१ । श्रावकैः यदि तु सूत्रं प्रतिक्रमणे कथ्यते तत् कस्मिन् ० ? । ३२ । प्रतिक्रमणादिक्रिया कुर्वन्निः श्रावकैः उपवेशनोत्था-
 नादिकायचेष्टा क्रियते तत् कस्मिन् ० ? । ३३ । उच्छिष्टाश्च गृह्यते तत् कस्मिन् ० ? । ३४ । श्रावकैश्चोत्पट्टको ध्रियते तत्
 कस्मिन् ० ? । ३५ । शेषकाले पीठफलकपट्टिकादिपरिभोगः क्रियते तत् कस्मिन् ० ? । ३६ । साधुश्रावकानां आलोचनादि प्राय-
 श्चित्तं च प्रदीयते तत् कस्मिन् ० ? । ३७ । पौषादिग्रहणपारणविधिः साम्प्रतं विधीयते तत् कस्मिन् ० ? । ३८ । सामायिक-
 दण्डके दुविह विधिहेणमित्येवाऽस्ति सिद्धान्ते, न तु मणेणमित्यादियुक्तिः परं साम्प्रतं क्रियते तत् कस्मिन् ० ? । ३९ । काय-
 मुखवस्त्रिकादीनां पचविंशतिः २५ प्रतिलेखनाः क्रियते तत् कस्मिन् ० ? । ४० । साधर्मिकाणां हस्ते गृहे वा खण्डपुटकाः
 प्रदीयन्ते द्रम्मादीनां वा लम्भनिका क्रियते तत् कस्मिन् ० ? । ४१ । श्रीपर्युपणापर्वणि लोकसमक्षे छेदग्रन्थरूपं श्रीकल्प-
 सूत्रं वाच्यते तत् कस्मिन् ० ? । ४२ । लौकिकटिप्पनकोपरि दीक्षादिमुहूर्तं गण्यते, द्वादशमासवृद्ध्या पर्युपणापर्वं क्रियते तत्
 कस्मिन् ० ? । ४३ । नव्योपाश्रया कार्यते तत् कस्मिन् ० ? । ४४ । अन्यगच्छाद् उवृत्राह्यं यदाऽऽत्मीयः श्रावकः क्रियते तदा

ननु-ये एकत्रिंशद् द्वात्रिंशद्वा सिद्धान्तान् मानयन्ति, न पञ्चचत्वारिंशत् ते स्वमानितसिद्धान्ताऽनुकान्यपि कर्त-
व्यानि कुर्वन्ति न वा ! उच्यते-शतशः कुर्वन्ति, ततस्तेषां प्रत्यक्ष वचनोक्तौ विरोधः, तत्रार्थे ते प्रष्टव्या इत्य-भो ! श्रावका
नमस्कारान् गुणयन्ति तत् कस्मिन् सिद्धान्ते प्रोक्तमस्ति ? । १ । श्रावकाणां साप्रत क्रियमाणप्रतिक्रमणादिविध्यनुक्रम
क्रियते तत् कस्मिन् ? । २ । श्रावकैर्मुखवस्त्रिका गृह्यते तत् कस्मिन् ? । ३ साधुभिः पुस्तकादीनि रक्ष्यन्ते तत् कस्मिन् ?
। ४ । ओष १ कल्प २ चोलपट्टक ३ मुखवस्त्रिका ४ मान क्रियते तत् कस्मिन् ? । ५ । पात्रकाणां लेपन क्रियते तत्
कस्मिन् ? । ६ । अलसेलरोगानादिकृपिका रक्ष्यते तत् कस्मिन् ? । ७ । त्रिपणे दवरको दीयते तत् कस्मिन् ? । ८ ।
श्लोकायां ग्रन्थिः प्रदीयते तत् कस्मिन् ? । ९ । गोचरीगमने वामबाहौ श्लोका स्याप्यते तत् कस्मिन् ? । १० ।
साध्यादिभिर्मुखवस्त्रिका पाशकदवरकाम्या कर्णयोर्धार्यते तत् कस्मिन् ? । ११ । श्रावका यदा वन्दन्ते तदा साधु-
भिर्हुङ्कारः क्रियते तत् कस्मिन् ? । १२ । पटीप्रावरणे वामस्कन्धे आद्रियते, दक्षिण चट्टादितो रक्ष्यते तत् कस्मिन् ?
। १३ । ओषे कर्णादिदशिका वध्यन्ते तत् कस्मिन् ? । १४ । त्रिपणे कण्ठको वध्यते तत् कस्मिन् ? । १५ । कटौ साधु-
भिर्दवरको वध्यते तत् कस्मिन् ? । १६ । मपीमाजन रक्ष्यते तत् कस्मिन् ? । १७ । गोचरी कुर्वता [पर्यटतां] साधूना
पश्चाद् गृहस्था भ्रमन्ति तत् कस्मिन् ? । १८ । आर्याः साधून् आपृच्छ्य विहरणार्थं यान्ति तत् कस्मिन् ? । १९ ।
आर्याणामुपकरणानि मानोपेतानि क्रियन्ते तत् कस्मिन् ? । २० । पानीय प्राप्नुक् कियत् काल तिष्ठति तत् कस्मिन् ?
। २१ । पकाश्र कियत्कालमविनष्ट सचिष्ठति तत् कस्मिन् ? । २२ । छिम्पकादिधौतवस्त्रधावन गृह्यते तत् कस्मिन् ? । २३ ।

जिनप्रतिमावन्दनपूजादीनां श्रावकाणां प्रत्याख्यानं कार्यते तत् कस्मिन् ० । २४ । चैत्राश्विनमासयोः अस्वाध्यायो गण्यते
 सूत्रपठनादौ तत् कस्मिन् ० । २५ । निन्द्यनिषिद्धकुले साधुभिः आहारो गृह्यते तत् कस्मिन् ० । २६ । श्रावका एकादश-
 प्रतिमा विना भिक्षा याचन्ते तत् कस्मिन् ० । २७ । श्रावकाः प्रतिक्रमणादि कुर्वन्तः प्रथममीर्यापयिर्कीं प्रतिक्रमन्ति तत्
 कस्मिन् ० । २८ । श्रावकैः करेमि भन्ते ! इत्यादि दण्डकोच्चारणं क्रियते तत् कस्मिन् ० । २९ । ईर्यापयिर्कीं तत्सोत्तरी-
 लोकस्योद्योतकरवन्दनकप्रभृतीनां पाठः कथ्यते तत् कस्मिन् ० । ३० । प्रत्याख्याने आकाराः कथ्यन्ते तत् कस्मिन् ० ।
 ३१ । श्रावकैः ववितुसूत्रं प्रतिक्रमणे कथ्यते तत् कस्मिन् ० । ३२ । प्रतिक्रमणादिक्रिया कुर्वन्निः श्रावकैः उपवेशनोत्था-
 नादिकायश्चेष्टा क्रियते तत् कस्मिन् ० । ३३ । उच्छिष्टाश्च गृह्यते तत् कस्मिन् ० । ३४ । श्रावकैश्चोत्पट्टको ध्रियते तत्
 कस्मिन् ० । ३५ । शेषकाले पीठफलकपट्टिकादिपरिमोगः क्रियते तत् कस्मिन् ० । ३६ । साधुश्राद्धानां आलोचनादि प्राय-
 श्चित्तं च प्रदीयते तत् कस्मिन् ० । ३७ । पौषादिग्रहणपारणविधिः साम्प्रतं विधीयते तत् कस्मिन् ० । ३८ । सामायिक-
 दण्डके बुधिह तिषिह्णमित्येवाऽस्ति सिद्धान्ते, न तु मणेणमित्यादियुक्तिः परं साम्प्रतं क्रियते तत् कस्मिन् ० । ३९ । काय-
 मुखवस्त्रिकादीनां पञ्चविंशतिः २५ प्रतिलेखनाः क्रियते तत् कस्मिन् ० । ४० । साधर्मिकाणां हस्ते गृहे वा खण्डपुटकाः
 प्रदीयन्ते ब्रह्मादीनां वा लम्भनिका क्रियते तत् कस्मिन् ० । ४१ । श्रीपर्युपणापर्वणि लोकसमक्षे छेदग्रन्थरूपं श्रीकल्प-
 सूत्रं वाच्यते तत् कस्मिन् ० । ४२ । लौकिकटिप्पनकोपरि दीक्षादिमुहूर्तं गण्यते, द्वादशमासवृद्ध्या पर्युपणापर्वं क्रियते तत्
 कस्मिन् ० । ४३ । नव्योपाश्रया कार्यते तत् कस्मिन् ० । ४४ । अन्यगच्छाद् उद्ग्राह्यं यदाऽऽत्मीयः श्रावकः क्रियते तदा

पूर्वं देवपूजाशत्रुजयादियात्राकरणस्य मिथ्यादुष्कृतं दाप्यते तत् कस्मिन् ० ? १ ४५ । तैलचूर्णादिमध्ये वखादि मलिनानि क्रियन्ते तत् कस्मिन् ० ? १ ४६ । एवं शतशः कर्तव्यानि क्रियमाणानि दृश्यन्ते, अत्रेदं रहस्यम्—येषु आगमेषु एतानि सन्ति ते आगमस्तेर्न मन्यन्ते, मन्यमानागमेषु न सन्ति तानि, ततो यदि एतानि तैः क्रियन्ते, तदा एतत्प्रभिता आगमा अपि माननीयाः, नो चेदेतानि कार्याणि न करणीयानि, तथा यानि दुष्टाचरणानि क्रियन्ते तानि कस्मिन् ग्रन्थे प्रोक्तानि सन्ति ? ॥

॥ इति पञ्चचत्वारिंशदागममाननाधिकारः ॥ ४७ ॥

ननु—वार्तमानिकेषु गच्छेयुः [अजातेषु] निर्विरोधैः आत्मगवेषकैः पापमीरुभिः पूर्वसूरिभिः प्राक्तनग्रन्थेषु विनप्रतिमा-पूजा तत्फलवदिकं च प्रतिपादितमस्ति ?, उच्यते—शतशः स्यानेषु तन्निरूपितमस्ति, तत्रार्थे—श्रीमहानिशीयसूत्रे द्रव्यपूजा-फलं यथा—“कात्रं पि विणायतणेहिं मडिअ सबमेइणीपीठं दाणाइ चउकेण सुहुं वि गच्छिअ अयुअ न पुरजो ॥ १ ॥” तथा श्रीपञ्चचैत्ये गाथात्रयं चैत्यमेदपञ्चकनिरूपकं यथा—

“भस्त्री १ मंगलचैत्यं २ निस्तस्कृष्टं ३ अनिस्तचैत्यं ४ वावि ५ सासयचैत्यं ५ पचम-मुवइठ जिणवरिदेहि ॥ १ ॥
गिहं जिणपडिमामसी, चैत्यं १ उत्तरगघडिअमि । जिणविदे मंगलचैत्यं २ समयअणो विंति ॥ २ ॥ निस्त-
कृष्टगच्छस्स यं निस्सिअ ३ तदिअर अनिस्तकृष्टं ४ सिद्धायणं च इमं ५ चैत्यपणं विणिहिठ्ठ ॥ ३ ॥ इति ।
पुनः—श्रीनिशीयमव्यखण्डे १५ उद्देशे पुपकुसुमत्रिलिपूजा यथा—“तत्रो विहिणा न्हाओ परमसुरभियपोत्तियजुग-

परिहिणो । सुसुगईसु अणुगम्ममाणेसु महयाधूवकुसुमवलिगवोवहारेसु कालागुरुपवरधूपसुस्वरावेअअगीअवाइअरवेणं
अओ विणाययणं"ति, तथा आयइयकचूर्णों (१९६ पत्रे) श्रीवज्रस्वामिभिरपि दशपूर्वधरं स्वय आकाशमुत्पत्य
हुताशनात् पुण्याणि आनीय श्रावकाणां दत्त्वा जिनप्रतिमायाः पूजा पर्युपणापर्वणि कारिता, तथाहि—“एव पञ्चा-
सुप्पइओ भगवं, पत्तो पुरिय नयरिं, तत्थ सुभिक्षवं तत्थ य सावगा बहुगा, एव तत्थ उल्लाहा, तत्थ य राया तच्च-
न्निससहो, तत्थ य अम्हइयाणं सट्ठाण तेसिं च वरुट्ठएण महारुभणाणि वट्ठति, सपत्थ तच्चन्नियसद्धा पराजी-
यती, ताहे तेहि राया पुप्फाणि वाराविओ, पज्जोसवणाए सट्ठा अइप्पणा, जतो पज्जोसवणाए पुप्फाणि नत्थित्ति, ताहे
सवाब्बुद्धा वयरत्तामिं ववट्ठिआ, तुन्मे जाणइ जइ तुन्मेहिं जाणएहिं पवयणं ओहामिज्जइ, एव बहुप्पगार भणिए ताहे
सुप्पइओ माहेसरिं गवो, तत्थ य इयासणगिह नाम वाणमंतर, तत्थ कुमो पुप्फाण चट्ठइ, तत्थ भगवओ पितुमिच्चो
तड्ढितु, तत्थ गवो, सो समतो भणइ—किमागमणपयोअण !, भगवता भणित-पुप्फेहिं पयोअण, सो भणइ अणुगहो,
ता तुन्मे गहेइ आव एमि, पञ्छा चुल्लाहिमवते सिरिसगास गवो, सिरीए चेइअअच्चणिया-निमित्त पउम छिण्णग, ताहे
सिरीए वदिच्चा निमतिओ, तं गहाय अग्निहर एति, तत्थ कुम पुप्फाण छोट्ठण अण्णाणि तु सारियाणि, एव जभग-
ण्ण[रि]बुढो दिव्वेण गीअगवच्चनिनाएण आगतो आगासेण, तस्स य पउमस्स वेटे वइरसामी, तत्थ तच्चण्णिया भणति-
अम्हं एतं पाडिहेर, अग्य गहाय निगया, त विहार बोलेचा अरिहत्तपर गया, तत्थ देवेहिं महिमा कया, तत्थ लोगस्स

पूर्वं देयपूजाशत्रुञ्जयादियात्राकरणस्य सिध्यादुत्कृत दाप्यते तत् कस्मिन् ० ? १ ४५ । तैलचूर्णादिमध्ये चखादि मठिनानि क्रियन्ते तत् कस्मिन् ० ? १ ४६ । एवं शतशः कर्तव्यानि क्रियमाणानि दृश्यन्ते, अत्रेद रहस्यम्—येषु आगमेषु एतानि सन्ति ते आगमास्तेर्न मन्यन्ते, मन्यमानागमेषु न सन्ति तानि, ततो यदि एतानि तैः क्रियन्ते, तदा एतद्गर्भिता आगमा अपि माननीयाः, नो चेदेतानि कार्याणि न करणीयानि, तथा यानि बुष्टाचरणानि क्रियन्ते तानि कस्मिन् ग्रन्थे प्रोक्तानि सन्ति ? ॥

॥ इति पञ्चचत्वारिंशदागममाननाविकारः ॥ ४७ ॥

ननु-वार्तमानिकेषु गच्छेषु [अज्ञातेषु] निर्विरोधैः आत्मगवेषकैः पापमीरुभिः पूर्वसूरिभिः प्राक्तनग्रन्थेषु जिनप्रतिमा-पूजा तत्फलादिकं च प्रतिपादितमस्ति ?, उच्यते—शतशः स्यानेषु तत्क्षिरूपितमस्ति, तत्रार्थे—श्रीमद्धानिशीयसूत्रे द्रव्यपूजा-फलं यथा—“कां पितृस्त्रिणायतणेहि मण्डितं सवभेदणीपीठं दाणाद्भक्तकेण सुदुर्वि गच्छिज्ज अञ्जुअ न पुरजो ॥ १ ॥” तथा श्रीपञ्चचैत्ये गाथात्रय चैत्यमेदपञ्चकनिकरूपकं यथा—

“मत्ती १ मंगलचैत्य २ निस्तकण्ड ३ अनिस्तचैत्य ४ वावि ५ सासयचैत्य ५ पचम-मुवइहं जिणवरिदेहि ॥ १ ॥
गिह जिणपण्डितमत्ती, चैत्य १ उचरगवडिअमि । जिणविंसे मंगलचैत्ययति २ समयञ्जुणो विंति ॥ २ ॥ निस्त-
कण्डगच्छस्स च निस्सिअ ३ तविअर अनिस्तकण्ड ४ सिद्धाययण च इम ५ चेइअपणग विणिदिह ॥ ३ ॥ इति ।
पुनः—श्रीनिशीयमज्जलण्ठे १५ उदेसो घूपकुसुमवल्लिपूजा यथा—“तमो विहिणा न्हाओ परमसुरभियपोत्तियञ्जुगल-

“सिञ्जभव गणहरं, जिणपण्डिमादंसणेण पण्डिबुद्ध । सिरिमणगपिअ दसकालियस्स निज्झगं वदे ॥ १ ॥ इति ।” श्रीश्रुषिम-
 ण्डलसूत्रे तथा आवश्यकचूर्णावपि (२२३ पत्रे) अष्टापदप्रासादाधिकारे यथा “भरहो य तत्प चेइयवर करेइ वहुइरयणेण
 जोअणायाम तिगावतुस्सेह सीह्निसादि सिद्धायतणपलिभाग अणेगखंभसयसनिविट्ठ । एवं जहा वेयहुसिद्धायतण अंबूदीव-
 पल्लचीए जाव मायाइ” इत्यादि । पुनः श्रीमाचाराङ्गचूटदृष्टौ (८२ पत्रे), तथाहि “अहत्सिद्धचैत्यतपःश्रुतगुरुसाधु-
 सङ्घप्रत्यनीकतया दर्शनमोहनीयं कर्म धम्माति, येन चाज्जो अनन्तससारसमुद्रान्तःपात्या इवाऽवतिष्ठते ।” औपपाति-
 कसूत्रे (२५) चचित्तप्रदान यथा “तए ण कोणीए राया तस्स पवत्तिवाइ[जो]यस्स अट्ठत्तरसयसहस्सं पिइदाण दलइ” इति ।
 निरयावलिकाश्रुतस्कन्धे पुष्पिकाया चतुर्थाध्ययने बहुपुत्रिकाऽग्रिममये साधर्मिकभोजनाधिकारो यथा “तए णं रट्ठुकूडे-
 वितलअसण-पाण-खाइमसा-इमं उवक्खढावेइ, उवक्खढावित्ता तहेव जाव पुबमये सुभइ जाव अजा जाया” इति ।
 अत्रेदं रहस्यम्-पूर्वोक्तपूर्वाचार्यैः निजपूर्वप्रतिपादितशास्त्रेषु जिनप्रतिमापूजा-जिनभवनकारापणसप्त-
 दशमेदपूजा-दीपपूजौचित्यदानसाधर्मिकवात्सल्यादयो धर्मोः प्ररूपिताः । पुनः श्रीपादलिष्ठाचार्य-श्रीउमास्वातिवाचका-
 दिभिः प्रतिष्ठाकल्याः कृताः सन्ति, स्वयं तु ते संविन्ना महानुभावाः शुद्धप्ररूपकाश्चासन्, ततस्तेषामपि ग्रन्थसम्मतिः
 मान्याः, कदाग्रह अपास्य धर्मार्थिभिरिति ॥ ४८ ॥

॥ इति जिनप्रतिमापूजाया जिनप्रतिमापूजाफलस्य चाऽधिकारः ॥ ४८ ॥

अतीव बहुमाणो जाओ रायावि आबद्धाविहो समणोवासगो जाओ” इति । श्री आवश्यकवृत्तौ हारिभद्रयां एवमेव
 सम्यन्धो, नन्दीवृत्तौ अपि । इत्यमेव श्रीआवश्यकचूर्णविविधे अर्हस्यतिमाधिकारे यथा—“चिती सज्ञाने” सज्ञान उत्पद्यते काष्ठ-
 कर्मोदितु प्रकृतिं हृद्या “अहा अरिहत्तपडिमापसु इति, अरिहता तित्यगरा तेसिं च तेसिं चेइआणि अरिहंत चेइआणि”
 अरिहत्तप्रतिमा इत्यर्थः । तथा क्षेत्रविचारप्रकरणे—साधर्मिकमफि १ भिननिम्बप्रतिष्ठा २ पुस्तकमफि ३ तीर्ययानादिक ४
 सर्वं प्रकटतयाऽस्ति, तथाहि “अहं ह्युज्ज देसधिरओ, सम्मत्तरओ रओ अ जिणवयणे । तस्स वि अणुवयाइ, आरोविज्जति
 सुद्धाइ ॥ २९ ॥ अनिआणोदारमणो, हरिसवसविसटक्कुयकरालो । पूणइ गुहं सध, साहम्मियमाइ भचीप ॥ ३० ॥
 निअदयमपुच जिणिंदमवण, भिनविंखवरपइट्ठासु । विअरइ पसस्यपोत्थयसुतित्यित्यथरज्जत्तासु ॥ ३१ ॥ अरिहत्तसिद्धचेइ-
 अपवयणआयारिअसवसाइसु । निख करेइ भसिं, तिगरणसुद्धेण भावेण ॥ ७० ॥” तथा पुनः श्रीतत्तराण्यनचूर्णो पुण्यपूजा,
 तथाहि “तित्ययरो अरिहतो तस्स बेव भत्ती कायबा, सा च पूआवंदणाईहिं हवइ, पूअ च पुप्फामिसयुइ-पडिवसिमे-
 एण ववविह पि जहासचीप कुजा इति, जो सो सोखा धम्म पवयति सो आयरिएण भणइ-संविसह किं मए कायब ?
 आयरिआ तस्स सार नाठण मणइ-वेइआणं विठलपूअ करेहि, समणसवस य णं धयगुडणारसिं पूअ करेहि”, इत्यादि ।
 एय कस्सचूर्णो चैत्यपूजासाधर्मिकमफिः प्रतिपादिता, तथाहि “भण्णइ जिणपूआए, कायवहो जइवि होइ च कडिबि ।
 तहवि भंघी[तइ] परिसुद्धा, गिहीण कूवाहरणयोगा ॥ १ ॥ असदारभपविप्ता ज च गिही तेण तेसिं विप्पेया । तन्निबिप्ति
 फलच्चिअ एसा परिभाषणायमिम ॥ २ ॥” इति गाथाद्वय श्रीस्यानाङ्गवृत्तौ (११० पत्रे) श्रीअमयदेवसुरिभिः प्रोचे ।

“से किं त लोगुत्तरिभ भावावस्सयं ? भावावस्सय अण्णं इमे समणे वा समगी वा सावओ वा साविआ वा तच्चित्ते तम्मणे तल्लेसे तद्वज्जसिणं तत्तिवज्जसणे तदद्वोववत्ते तदध्वियकरणे तव्भवावणाभाविणं अन्नत्थ कत्थइ मण अकरेमाणे समओकाल आवस्सय करेति” इत्येतद् वृत्त्येकदेशो यथा ‘तदर्थितकरणः’ करणानि-तत्साधक-तमानि देहरजोहरणमुखवस्त्रिकादीनि, तस्मिन्नावश्यकं यथोचितव्यापारनियोगेन अपितानि-नियुक्तानि तानि येन स तथा, सम्यक् यथास्थानन्यस्तोपकरण इत्यर्थः । एकार्थिकानि वा विशेषणानि एतानि प्रस्तुतोपयोगप्रकर्षप्रतिपादन-पराणि, अमूनि च लिङ्गविपरिणामतः श्रमणीश्राविकयोरपि योज्यानि, तस्मात् तच्चित्तादिविशेषणविशिष्टाः श्रमणा-दयः ‘समयकाल’ समयसन्ध्य यदावश्यक कुर्वन्ति तल्लोकोत्तरिक, भावमाश्रित्य भावश्चासौ आवश्यकं चेति वा भावावश्यकं, अत्रापि अवश्यककरणादावश्यकत्वं तनुपयोगपरिणामस्य च सम्भावाद् भावत्व मुखवस्त्रिकाप्रत्युपेक्षणर-जोहरणव्यापारादिक्रियालक्षणवैशस्य अनागमत्वात् नोभागमत्वं भावनीयं” इति । पुन श्रीअनुयोगद्वारवृत्तौ श्रीवी-रनिर्घाणात् सहस्रवर्षसमयसंज्ञातै श्रीहरिभद्रसूरिभिः कृतायां २० पत्रे । एव श्रीअनुयोगद्वारचूर्णोपपि (१४ पत्रे) तथाहि “तस्मादहणे जाणि सरिररजोहरमुदणंतगादि यानि दवाणि ताणि किरिआकरणसणतो अपिआणि” इति, तथैव मल्लधारि-हेमचन्द्रसूरिकृताया अनुयोगद्वारवृत्तावपि (३० पत्रे), तथाहि “तदर्थितकरणः” करणानि-तत्साधकतमानि देहरजोहरणमुखवस्त्रिकादीनि तस्मिन्नावश्यकं यथोचितव्यापारनियोगेन अपितानि नियुक्तानि करणानि येन स तथा, अमूनि च तच्चित्तादिविशेषणानि लिङ्गविपरिणामतः श्रमणीआवश्यकयोरपि योज्यानि । अत्र वृत्तिद्वये चूर्णौ च तदर्थितकरण

“यासत्ताणावरिया, निष्कारण ठंति कज्जि जयणाए । इत्थञ्छ[र्य]गुलिसन्ना, पुत्तावरिया थ भासंति ॥ १३३० ॥” इति ।
 वृत्तिर्यथा—निष्कारणे—कारणामावे वर्षात्राण कम्बलमयः कल्पः, तेन सौत्रिककल्पान्तरितेन सर्वात्मना आवृताः तिष्ठन्ति,
 न कामपि लेशतोऽपि चेष्टा कुर्वन्ति, कार्ये तु समापतिते यतनया हस्तसंज्ञया अक्षिसंज्ञया अङ्गुलिसंज्ञया वा व्यवहरन्ति,
 ‘पोत्तावरिया’ वा भापन्ते, ग्लानादिप्रयोजने वर्षाकल्पावृता गच्छन्ति इति ॥ श्रीव्यवहारमाध्यवृत्तौ सप्तमोद्देशे
 (१९० पत्रे) “पुनरिह प्रमार्जनं श्रम्यादेः आसेवनकाले वज्रोपान्तादिना आवश्यककृत्तौ अत्र पोतशब्देन मुखवस्त्रिका
 पृथोच्यते नतु वस्त्र । तथैव श्रीहरिमद्रसूरिमिथ्याख्यातत्वात् इति विचारसारग्रन्थे लिखितमस्ति । पुनर्विवाहचूलाकाया
 “दयच्छणे पविर्त्तिं, करेइ अह काव वत्थतणुसुद्धी । भावच्छणंपि कुञ्जा, तह इरियाए विमलचित्ता ॥ १ ॥ दवहि कुसुम-
 सेहर-मुज्झइ दवादिगारमज्झमि । ठवणायरिय ठविचं, पोसहसालाइ सो सीसो ॥ २ ॥ उम्मुकभूसणो सो, इरिया य पुरस्सर
 च मुहपत्तिं । पढिछेहिक्कण तत्तो, च्चरविहं पोसहं कुणइ ॥ ३ ॥ पुनर्व्यवहारचूर्णौ यथा [वस्त्रे] “वसुअणुवसुवा धि, पुत्ति
 पेहण पुवय । सामाइअ करेमाणो भणिओ कम्म निज्जरी ॥ १ ॥ पापारम पमुत्तण, धित्तूण मुहणतर । वत्थकायविसुद्धीए,
 सीहो गिणइ पोसह ॥ २ ॥” इत्येवं । वन्दनकाम्येऽपि, तथाहि—“धामकरगिहिअ पोसी, पगहेसेण धामकन्नाओ । आर-
 भिकण निबालपमज्जिआ दाहिणो कन्नो ॥ १ ॥ तह विच्छिन्न धामगज्जाणुं नित्तिक्कण तत्थ । मुहपत्तिं रयहरणमज्झभागमि
 ठवप पुज्जपायजुगं ॥ २ ॥ एवं सुसावओ वि हुं दुबालसावच्चवंणं दिन्नो । मुहपत्तिं मज्झभागमि ठवप पुज्जपाय-
 जुग ॥ ३ ॥” पुनरत्रार्थे श्रीभनुयोगद्वारसूत्रे (३० पत्रे), तथाहि—

“से किं तं लोगुत्तरिअ भावावस्सयं ? भागावस्सय जण्ण इमे समणे वा समगी वा सावओ वा साविआ वा तच्चित्ते तम्मणे तल्लेसे तदज्झवस्सिए तत्तिवज्झवसाणे तदद्दुवउत्ते तदप्पियकरणे तव्मवणाभाविए अन्नत्थ कत्थइ मण अकरेमाणे उमओकाल आयस्सय करेति” इत्येतद् दृश्येकदेशो यथा ‘तदर्पितकरणः’ करणानि-तत्साधक-तमानि देहरजोहरणमुखवस्त्रिकादीनि, तस्मिन्नावश्यकं यथोचितव्यापारनियोगेन अपितानि-नियुक्तानि तानि येन स तथा, सम्यक् यथास्थानन्यस्तोपकरण इत्यर्थः । एकार्थिकानि वा विशेषणानि एतानि प्रस्तुतोपयोगप्रकर्षप्रतिपादन-पराणि, अमूनि च लिङ्गविपरिणामतः श्रमणीश्राविकयोरपि योज्यानि, तस्मात् तच्चित्तादिविशेषणविशिष्टा श्रमणा-दयः ‘उभयकालं’ उभयसन्ध्य यदावश्यकं कुर्वन्ति तल्लोकोत्तरिक, भावमाश्रित्य भावश्चासौ आवश्यकं चेति वा भावावश्यक, अत्रापि अवश्यकरणादावश्यकत्वं तदुपयोगपरिणामस्य च सम्भावाद् भावस्य मुखवस्त्रिकाप्रत्युपेक्षणर-जोहरणव्यापारादिक्रियालक्षणदेशस्य अनागमत्वात् नोभागमत्वं भावनीय” इति । पुन श्रीअनुयोगद्वारवृत्तौ श्रीवी-रनिर्वाणात् सहस्रवर्षसमयसजातैः श्रीहरिभद्रसूरिभिः कृताया २० पत्रे । एव श्रीअनुयोगद्वारचूर्णावपि (१४ पत्रे) तथाहि “तस्माद्वर्णे जाणि सरिररजोहरमुहणतगावि यानि दवाणि ताणि किरिआकरणसणतो अप्पिआणि” इति, तथैव मल्लधारि-हेमचन्द्रसूरिकृताया अनुयोगद्वारवृत्तावपि (३० पत्रे), तथाहि “तदर्पितकरण” करणानि-तत्साधकतमानि देहरजोहरणमुखवस्त्रिकादीनि तस्मिन्नावश्यकं यथोचितव्यापारनियोगेन अपितानि नियुक्तानि करणानि येन स तथा, अमूनि च तच्चित्तादिविशेषणानि लिङ्गविपरिणामतः श्रमणीश्राविकयोरपि योज्यानि । अत्र वृत्तिद्वये चूर्णौ च तदर्पितकरण

इति विशेषणस्य श्रमणश्रावकादिसम्बन्धिनः सहशमेव व्याख्यानं कृतं त्रिमिरपि ग्रन्थकृच्चि । सूत्रे च करणद्वन्द्वस्य
रजोहरणं मुखवस्त्रिकारूपं पञ्चाङ्ग्यः प्रदर्शितः । पुनः श्रीआवश्यके वन्दननिर्युक्ती (५४३ पत्रे), तथाहि—

“अवणामा दुग्धश्राय, आवसा वारसेव च । सीसा चचारि गुत्तीओ, तिसि दो अ पवेसणा ॥ १२०३ ॥

एग निक्खमणं पेव, पण्णीसं विआहिआ । आवस्सगेहिं परिमुद्ध, किइक्कम्म जेहि कीरइ ॥ १२०४ ॥

किइक्कम्मपि करितो, न होइ किइक्कम्मनिष्काराभागी । पणवीसामन्नयर, साह्ठ ठाणं विराहितो ॥ १२०५ ॥”

इह आवश्यकचूर्णौ (४२ पत्रे) यथा—“दुओणतं जाए वेलाइ पढम वदइ तहेव निक्केडिऊण पुणो वदइ अदाजाते सामन्ने
ओणिनिक्खमणे अ सामन्ने रयहरणं मुहपोत्तिया चोलपट्टो अ ओणिनिक्खमणे अज्जली सीसे काऊण पीति ।” पर श्रीअनुयो-
गद्वारेण वदविषा आवश्यकक्रिया मुखवस्त्रिकारजोहरणादिग्यापारपूर्विका प्रोक्ता । वन्दननिर्युक्ती च इह यथाज्ञातापरपक्ष
रजोहरणमुखवस्त्रिकाऽविनाभूत दर्शित, तथा साधूनां श्रावकाणां च शेषचतुर्विंशत्यावश्यकवत् प्रायः समानमेव युज्यते ।
आद्यान् एव केवलानामित्य वन्दनकविषेः काऽपि सिद्धान्तेऽनुपलम्भात् । नन्वेव श्रावकाणां चोलपट्टोऽपि प्रसग्यते, इति न
वाच्यं, यतो यथाज्ञातावश्यक सामान्येन चक्कमपि पूर्वाचार्यसम्प्रदायात् किञ्चिद्विशेषणमेव ज्ञेय । अन्यथा श्रमण्या अपि
मुखवस्त्रिकावत् चोलपट्टः अपि प्रसग्येत । कश्चिदाह श्रावकाणां सर्वानुष्ठानेषु चत्तरासङ्गमुद्रा एव इति, तदप्युक्तं, आगमे
सम्प्रदाये च तथाऽनुपलम्भात्, तथाहि—

“‘‘पुगियाए नवरीए मज्झ मन्नेणं निगच्छति, निगच्छिता जेणेव पुप्फवर्षए चेइए तेजेव उवागच्छति, उवाग-

च्छित्ता येरे भगवते पंचविहेण अभिगमेण अभिगच्छति, त जहा-सच्चित्ताण दवाणं विवसरणयाए १ अचिन्ताण दवाणं अविसरणयाए २ एगसाहिएणं उत्तरासगकरणेण ३ चक्खुप्फासे अजलिप्पगहेण ४ मणसो एगत्तीकरणेण ५ जेणेव येरा भगवतो तेणेव उवागच्छति, उवागच्छित्ता तिव्खुत्तो आयाहिण पयाहिण करेइ, करित्ता जाव तिविहाए पज्जुवासणाए पज्जुवासति” इति श्रीभगवतीसूत्रे द्वितीयशतके पंचमोद्देशके (१३७ पत्रे)—

अमिसेक्काओ इत्थिरयणाओ पच्चोरुहति, पच्चोरुहित्ता अवहट्ठु पंच रायककुहाइ, त जहा-खग १ छत्त २ उप्फेस ३ वाह-णाओ ४ वालवीअणं ५, जेणेव समणे भगव महावीरे तेणेव उवागच्छइ, उवागच्छित्ता समण भगव महावीर पचविहेण अभिगमेण अभिगच्छति, त जहा-सच्चित्ताण दवाण विवसरणयाए १ अचिन्ताण दवाण अविसरणयाए २ एगसाहिय उत्तरासगकरणेणं ३ चक्खुप्फासे अजलिपगहेण ४ मणसो एगत्तभावकरणेण ५ समण भगव महावीर तिव्खुत्तो आयाहिण पयाहिण करेइ, करित्ता घदति नमसति, घदित्ता नमसित्ता तिविहाए पज्जुवासणाए पज्जुवासति, त जहा-काइआए वाइआए माणसिआए, इति श्रीओपपातिके (१४१ पत्रे), इत्यादि ग्रन्थेषु श्रावकाणा साधुपाश्रयादिप्रवेशे उत्तरासग साधुवुक्कोऽस्ति । ननु नामग्राह प्रवेशानन्तरविधेयकृत्येषु श्राविकाणा तु प्रवेशेऽपि उत्तरासगो नाऽस्ति, यदुक्त श्रीभगवतीसूत्रे नवमशतके ३३ चर्देशे (४५७ पत्रे)—

“तए णं सा देवाणदा माहणी धम्मिआओ जाणप्पवराओ पच्चोरुहति २ बह्महिं खुज्जाहिं जाव महत्तरगवदपरिक्खित्ता समणं भगवं महावीर पचविहेण अभिगमेण अभिगच्छति, त जहा-सच्चित्ताण दवाण विवसरणयाए, अचि-

त्ताण दघाणं अविमोअणयाए विणयोगयाए गायलढ्दीए चक्खुफासे अज्जलिपग्गहेणं मणस्स एगच्चीभावकरणेणं जेणेव समण भगव महावीरे तेणेव उवागच्छति, उवागच्छिप्ता समणं भगव महावीर तिक्खुचो आयाहिण पयाहिण करेइ, करिप्ता वदति नमसति” इति ॥

पुन -श्रीऔपपातिकसूत्रे (१४५ पत्रे) कोणिकमार्याः सुमद्राप्रमुखाः, तथाहि “समण भगव महावीर पचविहेण अभिगमेण अभिगच्छति, त जहा-सच्चित्ताण दघाणं विउसरणयाए, अचित्ताण दघाणं अविउसरणयाए, विणओणताए गायलढ्दीए चक्खुफासे अज्जलिपग्गहेण मणसो एगत्तकरणेण समण भगव महावीर तिक्खुचो आयाहिणं पयाहिणं करेति, करिप्ता वदति नमसति” इत्यादि । अत्रेद रहस्यम्-श्रावकाणां साधूपाश्रयादिप्रवेशे उत्तरासगः प्रतिपादितोऽस्ति, श्राविकाणां तु तत्रापि तदभावः, ततः कथं सामायिकादिक्रियायां उत्तरासगः !, प्रत्युत सामायिकदौ उत्तरासगोत्तारण सर्वत्र प्रतिपादितमस्ति । यदुक्तं उपासकदशाया षष्ठाध्ययने (३७ पत्रे), तथाहि “तए ण से कुइकोलिए समणोऽसए अन्नया कयाइ पुबावरण्हकालसमयंसि जेणेव असोगवणिमा जेणेव पुढविसिलापट्टए तेणेव उवागच्छइ, उवागच्छिप्ता नाममुद्गं च उच्चरिज्जां च पुढविसिलापट्टए ठवेइ, ठविप्ता समणस्स भगवओ महावीरस्स अतिय धम्मपञ्चात्तिं उवसपजित्ता ण विहरइ” ‘धम्मपञ्चसीति’ श्रुतधर्मप्ररूपणादर्शनगतसिद्धान्त इत्यर्थः, इति श्रीउपासकवृत्तौ षष्ठाध्ययने । पुनरत्रैवाऽधि-कारे (३७ पत्रे) देवपरीक्षाजनन्तर “तेण काळेण तेणं समएण सामी समोसदे, तए ण से कुइकोलिए समणो-धासए इमीसे काहाए लब्धहे समणे इह जहा कामदेवो तहा निगच्छइ जाव पज्जुवासइ” ॥ इति श्रीउपासकदशाया

पद्याध्ययने । कामदेवश्चाऽत्रैव द्वितीयाध्ययने (२७ पत्रे) एव निर्गतो यथा “तए ण से कामदेवे समणोवासए इमीसे कक्षाए आव लद्धे समणे एव खलु समणो भगव महावीरे जाय विहरति त सेअ खलु मम समण भगव महावीर वंदित्ता नमसित्ता तओ पढिनियत्तस्स पोसह पारित्तपत्तिकइ एव सपेहेइ” इत्यादि । इह कुण्डकोलिकेन तदैव अन्यदा वा प्रतिपन्नपौपघेन परिमुक्कोत्तरीयेण श्रुतधर्मप्ररूपणारूप्यानुष्ठानं कृत । तथा—“एव सामाइअ काउ पढिकतो वदित्ता पुच्छइ, सो अ किर सामाइअ करितो मरह अवणेइ, कुडलाणि नाममुइ पुप्फतवोल पावारणगमादी वोसिरति” इत्यावश्यकवृत्तौ पद्याध्ययने (८३२ पत्रे) प्रावारशब्दश्च सलोमपटोत्तरासंगवाचकत्वात् द्व्यर्थः, तथाहि—

“पण्हयि १ कोयव २ पवार ३ नवतए ४ तहय दाढिगाली ५ य । दुप्पढिलेहिअदूसे, एयं वितिअ भवे पणग ॥ १ ॥” इति, निशीथभाष्ये १२ उद्देशके—

“खरहो तह पूरही, सलोमपढओ तहा हवइ जीण । सदस वत्थ पल्हविमार्णमिमे उ पजाया ॥ १ ॥” इति प्रवचनसारोच्कारे, ‘वैकश्ये प्रावारोत्तरासंगो बृहतिकाऽपि च’, इति श्रीहेमनाममालाया, एव प्रावारशब्दस्य अर्थद्वये सति य एव वृत्तिगतप्रावरणे मादीयतिपाठानुकूलः, बहुश्रुतराचीर्णः स एव आचरणीयतया प्रमाणं, आदिशब्दाच्च, सलोमपटादीना परिहारो भविष्यति, इत्याद्यनेकेषु स्थानेषु श्रावकाणा मुखवस्त्रिका भणिताऽस्ति, अखलेन वन्दन न काऽपि दृश्यते, यश्च कृष्णवासुदेवदृष्टान्तः कैश्चित्कथ्यते तत्राऽपि यथा मुखवस्त्रिकया वन्दन न भणित, तथा अखलेनाऽपि नोक्त । ‘यत् अमह पुत्तस्स अवेणं ति’ आवश्यकचूर्णधराणि दृष्ट्वा पुत्तशब्देन भ्रान्ताः सन्तस्ते अखलेन वन्दनं वन्दन्ति,

त्ताण दयाणं अविमोअणयाए विणयोगयाए गायलहीए चक्खुफासे अजलिपगहेणं मणस्स एगत्तीभावकरणेणं जेणेव समण भगव महावीरे तेणेव उवागच्छति, उवागच्छिच्चा समणं भगव महावीरं तिक्खुत्तो आयाहिण पयाहिण करेइ, करिच्चा वदति नमसति” इति ॥

पुनः-थीऔपपातिकसूत्रे (१४५ पत्रे) कोणिकमार्याः सुभद्राप्रमुखा , तथाहि “समणं भगव महावीर पचविहेण अभिगमेण अभिगच्छति, त जहा-सच्चित्तानं दद्याण विउसरणयाए, अचित्ताण दद्याणं अविउसरणयाए, विणओणताए गायलहीए चक्खुफासे अजलिपगहेण मणसो एगत्तकरणेण समण भगव महावीर तिक्खुत्तो आयाहिण पयाहिण करेति, करिच्चा वदति नमसति” इत्यादि । अत्रेद रहस्यम्-आवकाणा साधूपाश्रयादिप्रवेशे उत्तरासगः प्रतिपादितोऽस्ति, आवि-काणा तु तत्रापि तदभावः, ततः कथं सामायिकादिक्रियाया उत्तरासगः ?, प्रत्युत सामायिकादो उत्तरासगोत्तराण सर्वत्र प्रतिपादितमस्ति । यमुक् उपपासकदशाया पद्याध्ययने (३७ पत्रे), तथाहि “तए ण से कुडकोलिए समणोवासाए अअया कयाइ पुवावरण्हकालसमयसि जेणेव असोगवणिआ जेणेव पुढविसिहापट्टए तेणेव उवागच्छइ, उवागच्छिच्चा नाममुइग च उत्तरिज्जं च पुढविसिहापट्टए ठवेइ, ठविसा समणस्स भगवओ महावीरस्स अतिय धम्मपञ्चात्तिं उवसपजित्ता ण विहरइ” ‘धम्मपञ्चसीति’ श्रुतधर्मप्ररूपणादर्शनगतसिद्धान्त इत्यर्थ , इति श्रीउपासकदृत्तो पद्याध्ययने । पुनरत्रैवाऽधि-कारे (३७ पत्रे) देवपरीक्षाऽनन्तर “हेण कालेण तेण समएण सामी समोसदे, तए णं से कुडकोलिए समणो-वासए इमीसे काहाए लब्धे समणे दहु जहा कामदेवो तथा निगगच्छइ जाय पज्जुवासइ” ॥ इति श्रीउपासकदशाया

पद्याध्ययने । कामदेवश्चाऽत्रैव द्वितीयाध्ययने (२७ पत्रे) एव निर्गतो यथा “तए ण से कामदेवे समणोवासए इमीसे कहाए जाव लद्धे समणे एय खलु समणो भगव महावीरे जाव विहरति त सेअ खलु मम समण भगव महावीर वंदित्ता नमस्सित्ता तओ पढिनियत्तस्स पोसह पारिचएत्तिकट्ट पवं सपेहेइ” इत्यादि । इह कुण्डकालिकेन तदैव अन्यदा वा प्रतिपन्नपौषेन परिमुक्तोत्तरीयेण श्रुतधर्मप्ररूपणारूपानुष्ठानं कृतं । तथा—“एव सामाइअ काउ पढिक्तो वदित्ता पुण्छइ, सो अ किर सामाइअ करितो मउठ अवणेइ, कुठलाणि नाममुइ पुफ्तवोल पावारणगमादी वोसिरति” इत्या-
वश्यकवृत्तौ पद्याध्ययने (८३२ पत्रे) प्रावारशब्दश्च सलोमपटोत्तरासगवाचकत्वात् ध्यर्थः, तथाहि—

“पण्हवि १ कोयव २ पवार ३ नवतए ४ तहय दाढिगाली ५ य । वुप्पढिलेहिअदूसे, एय वितिअ भवे पणग ॥ १ ॥”
इति, निशीथमाप्त्ये १२ उद्देशके—

“खरडो तह पूरुडी, सलोमपढओ तहा हवइ जीण । सदस वत्थ पल्हविमार्हणमिमे च पज्जाया ॥ १ ॥” इति प्रव-
चनसारोद्गारे, ‘वैक्कस्ये प्रावारोत्तरासगो दृढतिकाऽपि च’, इति श्रीहेमनाममालाया, एव प्रावारशब्दस्य अर्थद्वये सति य एव वृत्तिगतप्रावरणे मादीयतिपाठानुकूलः, बहुश्रुतैराचीर्णः स एव आचरणीयतया प्रमाण, आविशब्दाच्च, सलोम-
पदादीना परिहारो भविष्यति, इत्याद्यनेकेषु स्थानेषु श्रावकाणां मुखवस्त्रिका भणिताऽस्ति, अखलेन वन्दनं न क्वाऽपि
हस्यते, यश्च कृष्णघासुदेवद्वयान्तः कैश्चित्कथ्यते तत्राऽपि यथा मुखवस्त्रिकया वन्दनं न भणितं, तथा अखलेनाऽपि
नोक्त्वा । ‘यत्तू असइ पुत्तस्स अतेण ति’ आवश्यकचूर्णधराणि हृद्वा पुत्तशब्देन भ्रान्ता सन्तस्ते अखलेन वन्दनं वन्दन्ति,

त्ताण दयाण अविमोक्षणयाए विणयोगयाए गायलढ्ढीए चक्खुफासे अजलिपगहेण मणस्स एगचीभावकरणेणं जेणेव समण भगव महावीरे तेणेव उवागच्छति, उवागच्छिता समण भगव महावीर तिव्वुत्तो आयाहिण पयाहिण करेइ, करित्ता वदति नमसति” इति ॥

पुनः-श्रीऔपपातिकवृत्ते (१४५ पत्रे) कोणिकमार्याः सुभद्राममुखाः, तथाहि “समण भगव महावीर पंचविहेण अभिगमेण अभिगच्छति, त जहा-सच्चित्ताण द्वाण विउसरणयाए, अच्चित्ताण द्वाणं अविउसरणयाए, विणओणताए गायलढ्ढीए चक्खुफासे अजलिपगहेण मणस्सो एगत्तकरणेणं समण भगव महावीर तिव्वुत्तो आयाहिणं पयाहिण करेति, करित्ता वदति नमसति” इत्यादि । अत्रेद रहस्यम्-श्रावकाणां साधूपाश्रयादिप्रवेशे उत्तरासग प्रतिपादितोऽस्ति, श्राविकाणा तु तत्रापि तदभावः, ततः कथं सामायिकादिक्रियायां उत्तरासग ?, प्रत्युत सामायिकादौ उत्तरासगोच्चारण सर्वत्र प्रतिपादितमस्ति । यदुक्तं उपासकदशाया पष्ठाध्ययने (३७ पत्रे), तथाहि “तए ण से कुडकोलिए समणोत्तासए अन्नया कयाइ पुषावरण्हकालसमयसि जेणेव असोगवणिआ जेणेव पुढिसिलापट्टए तेजेव उवागच्छइ, उवागच्छित्ता नाममुद्दग च उत्तरिज्जां च पुढविसिलापट्टए ठवेइ, ठवित्ता समणस्स भगवओ महावीरस्स अतिय धम्मपन्नासिं उवसपजित्ता ण विहरइ” ‘धम्मपन्नत्तीति’ श्रुतधर्मप्ररूपणादर्शनगतसिद्धान्त इत्यर्थ, इति श्रीउपासकवृत्तौ पष्ठाध्ययने । पुनरत्रैवाऽधिकारे (३७ पत्रे) देवपरीक्षाऽनन्तर “तेण कालेण तेणं समएण सामी समोसढे, तए ण से कुंडकोलिए समणोत्तासए इमीसे काहाए लद्धे समणे इह अह! कामदेवो तहा निगच्छइ जाव पज्जुयासइ” ॥ इति श्रीउपासकदशाया

ननु-केपाचिद् गच्छे “होइ मगलं” इति पठंति, आत्मना गच्छे तु “हवइ मगलं” इति तत्कथम् ? उच्यते—सत्यं, यद्यपि ‘हवइ’ ‘होइ’ इत्येतयो पाठयोः अत्रार्थः प्रति न कश्चिद्विशेषः, होइ मंगलमिति च पाठे प्रत्युत श्लोको नाऽधिकाक्षरो भवति, तथापि हवइ मगलमित्येव पठनीयं महानिशीथाद्यनेकागमेषु अस्यैव पाठस्य प्रतिपादितत्वात्, नमस्कारपटलनमस्कारपञ्जिकादिषु ग्रन्थेषु च इत्थमेव श्रेयोहेतुत्वेन समर्थितत्वात्, बहुश्रुतैः आहृतत्वाच्च प्रयोगः । होइ मगलमिति पाठो मिथ्या विसवादवत्त्वाद् यथा शुक्तिकाशकले च रजतज्ञान । ननु—आवश्यकं नमस्कारनिर्युक्तौ ‘पढम होइ मगलं’ इति पाठेन संवादसम्भावात्, विसवादवत्त्वादिति असिद्धं, सत्यं, किन्तु अयं नमस्कारनिर्युक्तिपाठो न नमस्कारपाठनियामकोऽव्यभिचारात्, तथाहि—तत्रैव ‘वीअ हवइ मगलं’ इत्युक्तं । ननु—‘पढम हवइ मगलं’ इति पाठो न सक्तः छन्दोभगर्हेतुत्वात्, छन्दो ह्यत्र श्लोकः, स चाऽष्टाक्षरप्रमाणपाद एव भवति नाऽन्यथा । अयं च नवाक्षरपाद इति चेत्, सत्यं, किन्तु आर्पणश्लोकेषु बहुशो नवाक्षरस्याऽपि पादस्य दर्शनात्, तथाहि—दशवैकालिके ‘भमरो आवियइ रसं’ १ तथा ‘न य कोइ चवहम्मइ’ २ ‘छत्तस्स य धारणट्ठाए’ ३ तथा ‘अहं च भोगरायस्स त चसि अधगवण्हणो’ ४ तथैव श्रीचत्तराध्ययने (३४८ पत्रे) एकादशाध्ययनेऽपि, तथाहि—

“जहा से कयोयाण, आइझे कथए सिया । आसे जवेण पवरे, एव हवइ बहुत्सुए ॥ १६ इत्यादि पूर्वश्रुतधरवचनानुयायित्वात्, ‘हवइ मगलं’ इति अयमेव पाठः सवामुपादेय इति स्थितम् । एव विचारामृतसमूहेऽपि (७७ पत्रे) हवइ मगलमिति पाठः समर्थितस्तथा च तत्पाठलेशः । अपरं च—आवश्यकदर्शेषु ‘हवइ’ ‘होइ’ इति पाठद्वयमपि दृश्यते,

मकुलाणि वा खचियकुलाणि वा इक्खागकुलाणि वा हरिवसकुलाणि वा एसिअकुलाणि वा वेसिअकुलाणि वा गढागकुलाणि
 वा कोट्टागकुलाणि वा गामरक्खकुलाणि वा बुक्कासकुलाणि वा अण्णयरेसु वा कुलेसु वा अदुगुल्लिपसु अग-
 र्हिपसु असणं वा पाण वा सारमं वा साइमं वा फासुअ आव पठिगाहिज्जा” । व्याख्या-स भिक्षुभिस्सार्यं प्रवेष्टुकामो यानि
 पुनरेवमृतानि कुलानि जानीयात् तेषु प्रविशेदिति सम्बन्धः, तथा-उग्गा-आरधिकाः १ भोगा-राज- पूर्यस्थानीया २
 राजन्याः-सखिस्थानीयाः ३ धूम्रिया-राष्ट्रकूटादयः ४ इक्खाक्खः-स्रग्भस्वामिवंशिकाः ५ हरिवशा-हरिवशजा अरिष्टनेमि-
 पशस्थानीयाः ६ ‘एसिअ’ति गोष्ठाः ७ वैश्य-वणिजः ८ गढको-नापितो यो हि ग्रामे उद्धोपयति ९ कोट्टागाः-काष्ठ-
 तक्षका वर्धकिन इत्यर्थः १० बोक्खालियाः तन्तुवायाः ११ कियन्तो वा वक्ष्यन्ते इत्युपसहरति, अन्यतरेषु वा तथाप्रका-
 रेषु अनुगुप्सितेषु कुलेषु नानादेशविनेयसुखप्रतिपत्त्यर्थं पर्यायान्तरेण दर्शयति, अगर्हेषु यदि वा अनुगुप्सितानि-धर्मका-
 रकुलादीनि गणाणि-दास्यादिकुलानि, एतद्विपर्ययभूतेषु कुलेषु, लभ्यमानमाहारादिकं प्राप्तुकमेणीयमिति मन्यमानो गृही-
 यादिति ।” पुनर्निशीयभूणो भक्कपानग्रहणादौ एते निषिद्धाः, तथाहि-“कालावधीप जे उप्पा कया ते निज्जूढा” भक्कपान-
 ग्रहणादौ निषिद्धाः, “जे कुला जत्थ विसए वि जुगिआ ते जुगल्लिआ” अभोज्याः इत्यर्थः, कम्ममेण १ सिप्पेण वा २ जाइए
 वा ३ कम्ममे न्हाविआणो १ सव्ये वि द्वारन्हाविआणो विट्ठान्हाविआ तेरिमाजाइए पाणाइणो ३ । पुनरत्रार्थे जातमृत-
 कसुतकपिण्डनिषेधाऽधिकारक एकविंशतितम प्रश्नोत्तर विलोक्यम् ॥ ५१ ॥

॥ इति साधूना भक्कपानग्रहणाय योग्यायोग्याधिकारः ॥ ५१ ॥

मगलमहासुखधस्त वक्त्राण त महया य पवधेण अणतगमपञ्जवेहिं सुत्तस्स पिहुब्भूयाहिं निज्जुत्तिभासचूणीहिं
जडेव अणतनाणदसणधरेहिं तित्थयेरेहिं वक्त्राणिअ तहेय समासओ वक्त्राणिज्जत आसि, अहडन्नया कालपरिहाणि
दोसेण तओ निज्जुत्तिभासचूणीओ बुच्छिन्नाओ, इओ अ वच्चेण कालेण तेण समएण महद्दीपत्ते पयाणुसारी वडरसामी
नाम [दुवालसग सुअहरे] पुवदसंगसुअहरो समुप्पन्नो, तेणेसो पचमगलमहासुअखधस्त चञ्जरो मूलसुत्तस्स मज्जे
लिहिओ” इति महानिशीये । तथा नमस्कारपंजिका-सिद्धचक्रादौ “पचपयाण पणतीस वण्ण चूलाइ वण्ण तिचीस । एव
इमो समप्पति फुडमक्खरमहुसङ्कीय ॥ १ ॥ तथा अष्टप्रकाश्या आभेयादिविदिग्न्यवस्थितेषु दलेषु पादचतुष्क “एसो
पच नमुक्कारो, सवपावप्पणासणो । मगलाण च सवेसिं, पढम हवइ मगल” ॥ १ ॥ इति ध्यायेत्, तथा बृहन्नमस्कारफले
“सत्त पण सत्त य, नवक्खर पमाण पयइपचपय । तिचीसक्खरमूल, सुमरह नवकारवरमत ॥ १ ॥” इत्याद्यने-
कानि स्थानानि अष्टपट्टिवर्णात्मकनमस्कारदर्शकानि । इति नमस्कारस्याऽष्टपथ्यक्षरप्रमाणत्वं, एव श्रीसधाचारबृहद्बुक्तौ
(२१० पत्रे) श्रीदेवेन्द्रसूरिभिरपि हवइ मगलमेव पाठः समर्थित । तथा च तत्पाठ — सिद्धान्तेऽपि स्फुटाक्षरं हवइ
मगलमिति भणितं, तथाहि महानिशीयचतुर्थाध्ययनसूत्र — “तदेव तदवत्याणुगमिअ इक्कारसपयपरिच्छिन्नं तिआलावग तिची-
सक्खरपरिमाण एसो पचनमुक्कारो, सवपावप्पणासणो । मगलाण च सवेसिं, पढम हवइ मगल ॥ १ ॥” इमं चूलति अहि-
ज्जतीति प्रकृतं । तदैव हवइ मगलमित्यस्य साक्षादागमे भणितत्वात् प्रभुश्रीवज्रस्वामिप्रभृति सुबहुश्रुतसुविहितसविन्न-
पूर्वाचार्यसमतत्वाच्च पढम हवइ मगलमिति पाठेन अष्टपथ्यक्षरप्रमाण एव नमस्कार पठनीय । तथा च महानिशीये —

तथा सपागण्डेद-ग्रन्थकर्म-ग्रन्थाद्यनेकागमनानुयोगसूत्रचरैः श्रीमलयगिरिभि आवश्यक विवृणक्ति, “अरिहतनमु-
 कारो” इत्यादिका “एसो पचे”ति पर्यन्ताः पदगाथाः “हवइ मंगल”मिति पाठत एव लिखिता सन्ति, एव प्रवचन-
 सारोच्चारयुक्तौ अपि हवइ मंगलमिति पाठः समर्थितोऽस्ति, तथाहि-यद्यप्यत्र ‘हवइ’ ‘होइ’ इत्यनयो पाठयोरप्ये न
 कश्चिद्विशेषः, तथापि अष्टपद्यक्षरार्थे नवकारे हवइ इति पठितव्य, ततो नमस्कारावलिकादिग्रन्थेषु यन्त्रपक्षे उक्तमस्ति,
 विशेषकार्योत्पत्तौ बूलिकाध्यान यदा क्रियते तदा द्वात्रिंशदलकमले द्वात्रिंशदक्षराणि स्थापयित्वा त्रयस्त्रिंशत्तम
 अक्षर मध्यकर्णिकाया स्थाप्यते, ततो ध्यान क्रियते, ततो ‘होइ’ पाठे द्वात्रिंशच्चिरक्षरैः द्वात्रिंशत्कमलदलान्येव पूर्यन्ते पर
 मध्यकर्णिका शून्यैव विद्यति, ततो हवइ मंगलमिति पाठो युक्तः, तथा चैतत्सवादि पूर्वाचार्यकृतप्रकरणवचन “अनु-
 सट्टि अक्षरपरमाणू, जिणसासननवकारपहाणू । अतिमचूला तिसि पसिद्धा, सोलसअट्टनवकार सिद्ध ॥ १ ॥” न च
 पाच्य नमस्कारसूत्रे नमस्कारस्य सप्तपद्यक्षरवत्त्व प्रोक्तमस्ति, यतः ‘एसो पचनमुकारो’ इत्यादिगाथाऽपि नमस्कारसूत्रसम्ब-
 न्धिनी नाऽस्ति, किं तु निर्युक्तिसत्त्वा, ततो “ग्रामो नाऽस्ति, कुतः सीमा ?” इति न्यायात् कथं सप्तपद्यक्षरवत्त्व नमस्का-
 रस्य ! मूलसूत्रनिर्युक्तिमाप्यन्तुर्निवृत्तिटिप्पनकादियु क्ताऽपि निर्दिष्टं न दृश्यते न श्रूयते च । अष्टपद्यक्षरप्रमाणत्वं च
 महानिशीधादियु स्पष्टमेव वदितुं, तथाहि—

“तदेव तदवयवाणुगमिष इकारसयययिरिच्छिन्न विआलावग तिचीसक्खरपरिमाण एसो पचनमुकारो, सप्तपावप्य-
 णासणो । मंगलाणं च सवोसिं, पदम हवइ मंगलं इयचूल ति “अहिज्जति” महानिशीये तथा—‘एअ तु अ पंच-

अर्धितर्चितामणिकप्पभू-अस्स पचमगलमहासुअखधस्स ण सुत्तत्थं पत्तत्त । त जहा-जे ण पचमगलमहासुअखधे से ण सयलागमतरोवची तिलतिह १ कमलमयरंद २ सधलोगपचत्थिकायमिव ३ जहत्थ किरियाणुवायसम्भूय गुणुक्कित्तणे जहि-च्छियफलपसाहगे भेव परमधुइवाए सा य परमधुई केसिं कायवा सधजगुत्तमाण सधजगुत्तमे अ जे केइ भूए जे केइ भवति जे केइ भविस्सति, ते सधेवि, अरिहतादओ भेव, नो ण अक्षेति, ते अ पचहा-अरिहंते १ सिद्धे २ आयरिए ३ उवज्जाए ४ साहुणो अ ५, तत्थ एएसिं भेव गच्छस्स सब्भाओ इमो, त जहा-सनरामरासुरस्स ण सधस्स भेव जगस्स अट्टमहापा-डिहेराइपूआइवलक्खिय अण्णाभसरिसमर्धितमय्यमेअ केवलाहिट्टिअ, पवरुत्तमतत्त अरिहति ति अरहंता अरिहता ११ । एव अतए एएसिं नमुक्कारो 'एसो पचनमुक्कारो' किं करिज्जा ? सर्वं पाव नाणावरणीआइक्कम्म निस्सेस त पयरिसेण दिस्सो दिस्सिं नासइ 'सधपावप्पणासणो' एस वूलाए पढमो उद्वेसो "एसो पचनमुक्कारो, सधपावप्पणासणो" किंविहो क ? मग्गे निषाणसुहसाह्णिक्कलमो सम्मदसणाइआराहओ, अहिंसावक्खणो धम्मो त मे लाइज्जति मगल मम भवाओ ससारओ गमिज्जाओ तारिज्ज वा मंगल २ चद्धपुट्टुनिज्जत्तनिकाइअट्टपयार कम्मरासिं मे गालिज्जा विज्जविज्जत्ति मगल, १ एएसिं सधेसिं अक्षेसिं च मगलाण किं ! पढम आइए अरिहताईण थुई भेव मगलत्ति समासत्थुत्ति" सधाचारवृत्तौ (२१८ पत्रे) ॥

॥ इति "होइ मगल" इति पाठनियेधाधिकारः ॥ ५२ ॥

ननु-अशन-यान-खादिम-स्वादिमाना आहाराणा विवेचन कथं ज्ञायते ? । उच्यते-शास्त्रसम्मत्या तदवबोधाय, का शास्त्रसम्मतिः ? , इत्याह-श्रीमत्स्वरतरगञ्जाधिराज-श्रीजिनभद्रसूरिपट्टपूर्वाचलप्रभाकरश्रीजिनचन्द्रसूरिशिष्य-श्रीमेरुसु-

“एअ तु ज पचमगलमहासुअलघत्स वक्खाणं त महया पवंधेण अणतगमपज्जेवेहिं सुत्तस्स य पि हु मूआहिं निञ्जुत्ति-
 भासचूणीहिं जहेव अणतनाणदसणघरेहिं तित्थियरेहिं वक्खाणित तहेव समासओ वक्खाणिज्जत आसि, अह अन्नया
 कालपरिहाणिदोसेण ताओ निञ्जुत्तिभासचूणीओ बुद्धिआओ, इओ अ वचतेण कालसमएण महहीपत्ते पयाणुसारी
 यइरसामी नाम बुवालसगुअहरे समुप्पे, तेणसो पचमगलसुअलघत्स सद्धारो मूलसुत्तस्स मज्झे लिहिओ, मूल-
 सुत्त पुण सुत्तत्ताए गणहरेहिं अत्थत्ताए अरिहत्तेहिं भगवत्तेहिं धम्मतित्थियरेहिं तिलोयमहिणहिं धीरजिणिदेहिं पन्नवि
 अति २ । एअ बुहसंपयाओ, इत्थ जत्थ पय पएणाशुलग सुत्तालावग न संबज्झइ तत्थ तत्थ सुअहरेहिं कुलिहिअदोसो
 न दायवो किं तु ओ सो एअस्स अर्चित्तितामणिकप्पभूअस्स महानिसीहसुअलघत्स पुआयरिसो आसि, तहिं वेव
 खढालबीए सदेहिंआपहिं हेवहिं बहवे पत्तगा परिसाहिआ तहावि अच्चतसुमहत्थाइसय इम महानिसीहसुअलघ कस्ति-
 णपघयणत्स परमसारभूर्य, परं तत्त महत्थतिकलिकण पवयणवच्छत्तणेण तहा भयसत्तोवयारअ च काउ, तहा य
 आयहिहुआए आयरिअहरिमहेणं ज तत्थायरिसे दिट्ठ त सब समईए सोहिउण लहिअति, अन्नेहिं पि सिद्धसेणदिवायर-
 बुहवाईजक्खसेणदेवगुत्तजसवअणलमासमणसीसरविगुत्तनेमिचदजिणदासगणिलमगसवसिरिपमुहेहिं जुगप्पहाणसुअहरेहिं
 बहुमभिअमण ति” । अत्र सूत्रं व्याख्यायते, अस्य व्याख्यान-यदेव श्रीवज्रस्वामिना छेदग्रन्थमध्ये लिखित तदेव
 मकिंबहुमानातिश्रयतो विशेषतश्च बहुमव्यसत्त्वोपकारकमिति कृत्वा वदर्यते । तथाहि-

“से भयव किमेअस्स अर्चित्तितामणिकप्पभूअस्स पचमगलमहासुअलघत्स सुत्तत्तं पन्नच ? गोयमा ! इय एयस्स

पन्नच ? गोयमा ! इय एयस्स

अचिन्तितमणिकप्पभू-अस्स पच्चमगलमहासुअखधस्स णं सुत्तयं पन्नत्त । तं जहा-जे ण पच्चमगलमहासुअखधे से ण सयलगमतरोववत्ती तिलतिष्ठ १ कमलमयरद २ सबलोगपचत्थिकायमिव ३ जहत्य किरियाणुवायसब्भूय गुणुक्कित्तणे जहि-च्छियफलपसाहणे चेव परमयुइवाए सा य परमयुई केसिं कायवा सद्यजगुत्तमाण सद्यजगुत्तमे अ जे केइ भूए जे केइ भवति जे केइ भविस्सति, ते सबेवि, अरिहतादओ बेव, नो ण अप्पेति, ते अ पचहा-अरिहते १ सिद्धे २ आयरिए ३ उवज्जाए ४ साहुणो अ ५, तत्थ एएसिं चेव गच्छस्स सठभाओ इमो, त जहा-सनरामरासुरस्स ण सबस्स चेव जगस्स अट्टमहापा-डिहैराइपूआइतवलक्खिय अण्णन्नसरिसमच्चित्तमप्पमेअ केवलाहिड्डिअ, पवरुत्तमतत्त अरिहति च्चि अरहंता अरिहता ११ । एव अतए एएसिं नमुक्कारो 'एसो पचनमुक्कारो' किं करिजा ? सद्य पाव नाणावरणीआइकम्म निस्सेस त पयरिसेण दिसो दिसिं नासइ 'सद्यपावप्पणासणो' एस वूलाए पढमो चहेसो "एसो पचनमुक्कारो, सद्यपावप्पणासणो" किंविहो क ? मग्गे निघाणसुहसाहणिकखमो सम्मदसणाइआराहओ, अहिसालक्खणो धम्मो त मे लाइज्जति मंगल मम भवाओ सत्साराओ गमिज्जाओ तारिज्ज वा मंगल २ वद्धपुट्टनिद्धत्तनिकाइअट्टपयार कम्मरासिं मे गालिजा विज्जविज्जत्ति मंगल, १ एएसिं सबेसिं अप्पेसिं च मंगलाण किं ! पढम आइए अरिहताईण थुई चेव मंगलंत्ति समासत्थुत्ति" सद्यचारवृत्तौ (२१८ पत्रे) ॥

॥ इति "होइ मंगल" इति पाठनिषेधाधिकारः ॥ ५२ ॥

ननु-अशन-यान-खादिम-स्वादिमाना आहाराणा विवेचन कयं ज्ञायते ? । उच्यते-शास्त्रसम्मत्या तदवबोधाय, का शास्त्रसम्मतिः ? , इत्याह-श्रीमत्स्वरतरगच्छाधिराज-श्रीजिनभद्रसूरिपट्टपूर्वाचलप्रभाकरश्रीजिनचन्द्रसूरिशिष्य-श्रीमेरुसु-

“एव तु ज पञ्चमगलमहासुअलघस्स वक्खाणं स महाया पवंधेण अणतगमपज्जवेहिं सुत्तस्स य पि ढु भूआहिं निञ्जुत्ति-
भासचूणीहिं जहेव अणतनाणदसणघरेहिं तित्ययेरेहिं वक्खाणित तहेव समासओ वक्खाणिज्जत आसि, अह अन्नया
काळपरिहाणिदोसेण ताओ निञ्जुत्तिभासचूणीओ बुद्धिध्माओ, इओ अ वच्चतेण कालसमएण महद्दीपत्ते पयाणुसारी
घट्टरसामी नाम दुवालसगसुअहरे समुप्पजे, तेणसो पञ्चमंगलसुअलघस्स उच्चारो मूलसुत्तस्स मज्जे लिहिओ, मूल-
सुत्त पुण सुत्तसाए गणहरेहिं अत्यचाए अरिहतेहिं भगवतेहिं धम्मतित्ययेरेहिं तिलोयमहिएहिं चीरजिणिदेहिं पन्नवि
अति २ । एस दुहुसपयाओ, इत्य जत्य जत्य पय पयणाणुलग सुत्तालावग न सवज्जह तत्य तत्य सुअहरेहिं कुलिहिअदोसो
न दायओ किं ढु ओ सो एअस्स अर्धितचित्तामणिकप्पभूअस्स महानिसीहसुअलघस्स पुवायरिसो आसि, तहिं चेव
खट्वाखंडीए सवेहिंआएहिं देवहिं बहवे पत्तगा परिसाहिआ तहावि अच्चतसुमहत्याइसय इम महानिसीहसुअलघ कसि-
णपवयणस्स परमसारमूरं, परं तत्त महत्थतिकलिज्जण पवयणवच्छच्छणेण तहा भवसत्तोवयारअ च कात्त, तहा य
आयदिहआए आयरिअहरिमहेणं च तत्थायरिसे दिट्ठ त सब समईए सोदित्ठण लहिअति, अमेहिं पि सिद्धसेणदिवायर-
दुहुवाइअक्खसेणदेवगुसजसवज्जणत्तमासमणसीसरविगुत्तनेमिच्चज्जिणदासगणिखमगसच्चसिरिपमुहेहिं जुगप्पहाणसुअहरेहिं
बहुमत्तिअमण ति” । अत्र सूत्रं व्याख्यायते, अस्य व्याख्यान-यदेव श्रीयजस्वामिना छेदग्रन्थमत्त्वे लिखित तदेव
भक्तिबहुमानातिशयतो विशेषतः बहुमव्यसस्वोपकारकमिति कृत्वा दर्शयते । तथाहि-

“से भयवं किमेअस्स अर्धितचित्तामणिकप्पभूअस्स पञ्चमगलमहासुअलघस्स सुत्तत्थं पन्नत्तं ? गोयमा ! इय एयस्स

श्रमेद दूध दधि सूरणा महकादिक जाणवो, तथा च भणित-“असण भोअण सत्तूग, मुगाजगराइखज्जग विहीय ।
 खीरणार्ई सूरणार्ई, महग पमिई अ विसेअ ॥ १ ॥” आछण जवोदक तुपोदक तदुलोदक उण्णोदक शुद्धविकट
 अक्काय समग्र पनक जाणवु, तथा-“पाण सोवीरज्वो-दगाइ चित्त सुराइअं चेव । आचक्काओ सवो, कक्कडगज
 लाइअ च तथा ॥ २ ॥ अत्र खिच सुराइअमिति चित्र नानाप्रकार काष्ठ पिष्टजातिमेदभिन्न सुरामधु आविशब्दतो
 द्राक्षा शर्करा पानकादि अक्काय सगलउ कर्कटी चिर्भटी प्रमुखनो जल तथा कालिंग जलादिक सगलु जाणवु ॥ २ ॥
 नालिकेर खर्जूर द्राक्षा भृष्टधान्यादिक आचफल रभाफल कर्कटी फणसादिक पलुसुपुणि सगलो खादिम जाणवु, तथा
 च भणित च “भत्तो सदताई, खर्जूर नालिकेरदक्त्ताई । कक्कडअवगणसाइ, बहुविह खाइम नेय ॥ १ ॥ दत्तवण तंबोल,
 सुठि पिप्पली मिरच हरितकी विमीतकतुलसी प्रमुख स्वादिम जाणवु, तथा च भणित-“दत्तवण तंबोल, चित्त तुलसी
 यहेहमाई अ । महु पिप्पली सुगाई, अणेगहा साइम नेय ॥ १ ॥” एव तपागच्छनायकश्रीसोमसुन्दरसूरिपदपूर्वाचल-
 भास्करश्रीमुनिसुन्दरसूरिकृतपद्मावश्यकचालावबोधेऽपि, तथाहि-

चिहु प्रकारे आहारस्य असण वा पाण वा खाइम वा साइम वा अशन कहुता-शालि ज्वारि वरटी प्रमुख
 सर्व ओदन मुद्गादिक सर्व कठल सासुयादिक सर्व लोट पेयादिक सर्व तिमज मोदकादिक सर्व पकवान सूर-
 णादिक सर्वफद महकादिक सर्व केलवी घस्तु ए सर्व अशन कहिउ, वली वेसण विरहाली आमला सेंधव कवठिपत्र
 लीचुइ ल्हण हींग ए अशन मांहि आवइ १ । पान कहुता पाणी काजिक जव गोधूम ज्वारि घोखा काकडी आदि-

न्दरोपाध्यायधिनिर्मितश्रीपदावश्यकबालावबोधे पञ्चानामपि निर्णयप्रतिपादनात्, तथाहि-असन कहता अन्न-चोला ज्यारि
 परटी मुग प्रमुख सर्वधान, सात सत्तु गिहु [आवि] ना सर्व लोट सर्वराव सालणा लाहु प्रमुख सर्वं पकान, सूरणादि
 सर्व कंद दूध दही मंडादिक सर्वकिलवी वस्तु, हींग वेसण विरयाली लूण सेंधवादिक ए सर्व असन माहि जाणिना । १ ।
 हिचे पानक कहतां आछण जवोदक तुषोदक तंदुलोदक चप्पोदक शुद्धोदक कहता वर्णाद्वय प्रमुखसर्वप्रकाय पानक
 जाणिवा, अथवा काष्ठज पिष्टज सुरादि द्राक्षनापाणी साकर आविलपाणी इधुरसादि काकडी चीभटा कालिंगना जल
 इत्यादि सर्व पानक जाणवा । २ । हिचे स्वादिम कहतां सुखढी नालेर खजूर द्रास विदाम सेक्यु धान आवा केला कारुढी
 अखोट सारेक प्रमुख सर्व मेवो इत्यादिक स्वादिम ॥ ३ ॥ हिचे स्वादिम कहता तत्रोल मुठ मिरी पिपल हरेटे चंदेडा
 तुलसी कसेलो कायो जेठीमय तमालपत्र एलची लवींग वीबंग काठी अजमो अजमोद कुलिजण बोणीकनोवा कटूरो
 कांटासेलीयो मोय हरेटे कुंभठ पान सोपारी पोकरमूल जवासामूल चावची बालवछाली घवछालि सयरसार तेजउछालि
 ए सर्व स्वादिम ॥ ४ ॥ हिचे तिषके-छाल मूलपान सिली गोमूत्र गिलोइ कडूकिरियातउ अतिपिप कुडउ सूरुटिंगाय
 रोहणी पीपलामूल वज्र घमासठ नाहिं रीगणी एलीयो चिणोठी कयर वोरनामूल कथारियठ कुयारि इत्यादि अणाद्वार
 ॥ ५ ॥ पिणि ए अणाद्वार जव इच्छा पासइ अनिष्ट पणइ लीजे तो, अने जव भावता लीजे तो आहारमाही पडइ इति ।
 श्रीवरुणप्रभसूरिकृतबालावबोधे तु एवं, तथाहि-

षतुर्विध आहार अशन पान स्वादिम तत्र अशन-ओदन राध्या घोखा सत्तु मुग राव खटखाद्यादि पका-

स्रमेद द्रुघ दधि सूरणा मंडकादिक जाणवो, तथा च भणित-“असण भोअण ससूग, सुगाजगराइखळाग विहीय ।
 लीरणाई सूरणाई, महग पमिई अ विझेअ ॥ १ ॥” आछण जयोदक तुपोदक तडुलोदक वण्णोदक शुद्धविकट
 अक्काय समग्र पनक जाणवु, तथा-“पाण सोवीरजवो-दगाइ चित्त सुराइअ चेव । आवकाओ सपो, कफडगज
 छाइअ च तथा ॥ २ ॥ अत्र चित्त सुराइअमिति चित्र नानाप्रकार काष्ठ पिष्टजातिमेदभिन्न सुरामधु आदिशब्दतो
 द्राक्षा शर्करा पानकावि अप्काय सगलउ कर्कटी रभाफल कर्कटी फणसादिक पल्लुपुणि सगलो खादिम जाणवु, तथा
 नालिकेर खर्जूर द्राक्षा मृष्टधान्यादिक आक्षफल रभाफल कर्कटी फणसादिक पल्लुपुणि सगलो खाइम नेय ॥ १ ॥ दतयण तयोळ,
 च भणित च “भत्तो सदताई, खर्जूर नालिकेरदक्खाई । कफडअवगणपणसाइ, धहुघिट्ट खाइम नेय ॥ १ ॥ दतयण तयोळ, चित्त तलसी
 सुठि पिप्पली मिरच हरितकी विमीतकतुलसी प्रमुख स्वादिम जाणवु, तथा च भणित-“दतयण तयोळ, चित्त तलसी
 बहेडमाई अ । महु पिप्पली सुठाई, अणेगहा साइम नेय ॥ १ ॥” एव तपागच्छनायकश्रीसोमसुन्दरसूरिपदपूर्वाचल-

मास्करश्रीमुनिसुन्दरसूरिकृतपडावदयकवातावधोघेडपि, तथाहि-
 चिहु प्रकारे आहारसु असण वा पाण वा खाइम वा साइम वा अशन कहुता-शालि ज्वारि चरटी प्रमुख
 सर्व ओदन मुद्गादिक सर्व कठउल सातुयादिक सर्व लोट पेयादिक सर्व तिमज मोदकादिक सर्व पक्यान सूर-
 गादिक सर्वकद मंडकादिक सर्व केलवी वस्तु ए सर्व अशन कहिउ, वली वेसण विरहाली आमळा सॅग कठिपर
 लीवुइ लूण हींग ए अशन माहि आवइ ? । पान कहुता पाणी काजिक जव गोधूम ज्वारि चोगा काफली आदि-

फनु घोवण, अनइ सर्व जलाशय तणो अक्काय, ए पान कहिजइ, साकरपाणी द्राखपाणी आवलपाणी इधुर-
 सपाणी प्रमुख सर्व सरस पाणी पान कहतां आवइ, पिणि व्यवहारइ अशन, जिनु खाइम स्वादिम रुहिनइ
 सुलढी सेक्यु घान सर्व स्नारिक दोपरा द्राक्षा विदाम अखोढ खजूर प्रमुख सर्व मेवो, काकडी आख फलसादिक
 सर्व फल स्वादिम कहिजइ, स्वादिम कहतां मुठि हरढइ पीपरी मिरी अजमठ कायफल कसेल कायो खयरसार
 जेठीमघ यज तमालपत्र एलची लवण विहग काठी विढलवण अजमोद कुलिजन पीपलीमूल धीणीकवाला कचूर
 भोग कटासेरीयो कपुर सचल हरढा वहेढा आमला कुमठर पान पुगी हिंगुलाटक हींग त्रेवीसठ पुस्करमूल जगमा-
 मूल घावची वाचल छलि खेजठछालि ए स्वादिम कहिजइ, गुढस्वादिम कहिजइ, पिणि व्यवहारइ अशन, जीफु पुनीर
 साकर यासिव सुठनो पाणी हरढेनो पाणी ए छीजे नीतारनइ गत्यो हुवे तो, न गत्यो हुइ तो नहि, विविहार पघ-
 क्साणि जे सुसइ शईइ स्वादिमसि, बीरो प्रवचनसारोच्चारमाहि स्वादिम कथु छइ, अनइ भीकरपत्तौ तादिम कथु
 छइ, ए घार आहारनो विचार नीवनी छलि मूलाना पादढा सीली गोमूत्र गिलो कडूफिरियातु अतिथि कडुओ
 सुकडरास हलद्रा रोहणि तपलोटे वज त्रिफला पचमूलनिच धमासठ नाहि आसगधि रोगणी एलीयो गूगल धरडा छलि
 वठणमूल बोरीमूल कंधारीमूल कयरढानुंमूल पुमाढी आठी मजीठ बोल बीयुच कुयारी इत्यादिक बीजुई जे अनिट पणइ
 इच्छा पालइ छीजइ ते चिहु आहारमाहि एकइ भागइ नहि, अणाहार जाणयो । विचारग्रये अनाहारगाथा यथा-
 “अभयक्ख फलामळ्प भूनिवाकडु अगिलोज रखाई । जोगोनिघाइण तयाइ पत्ताणि जणाहारो ॥ २ ॥” इति, भीति-

शेषकल्पचूर्णं पञ्चमोद्देशकेऽपि यथा—“अणाहार गाहीमो” अकाइअ छछा निर्धारणं मूल पचमूलादिफल अहामलय हरी-
 तगवहेढगादि से सति, अणाहार मुक्त्वा ज अणत आहारमिति । पुनर्मणित-अणाहारो मोअछही मूल च फल च होइ
 अणाहारो पूर्वार्ध, ‘मोक’ कायकी, ‘छछी’ निर्वादिस्वक् ‘मूल’ च पचमूलादिकं ‘फल’ च आमलकविमीतकादिकं एतत्
 सर्वं अनाहारो भवतीति चूर्णः । निशीयचूर्णं तु या, निर्वादीना छछि-त्वक्, यच्च तेपामेव निर्बोर्लिकादिफल, यच्च तेपामेव
 मूल एवमादिक सर्वमनाहार इति । अत्र श्रीमेरुसुन्दरोपाध्यायकृत-चालावबोधोपात् श्रीमुनिसुन्दरसूरिकृतचालावबोधो
 स्वादिममध्ये एतानि नव ९ वस्तूनि अधिकानि सन्ति, तथाहि—“कायफल १ विडलवण २ पीपलीमूल ३ कपूर ४ सचल ५
 बहेडा ६ आमला ७ हिगुलाटक ८ हिगुलीत्रेविसउ ९ । पुनरेतस्माद् एतस्मिन् अनाहारकमध्येऽप्ययं ११ विशेषः
 तथाहि—“हलद १ उपलोद २ त्रिफला ३ आसगघ ४ गूगल ५ हरडेछालि ६ वरणिमूलि ७ पुमाड ८ आछीमजीठ ९
 धोल १० धीयउ ११ । तथा श्रीमेरुसुन्दरसूरिकृत-चालावबोधे पीपलीमूल अनाहारमध्ये प्रोक्तमस्ति । श्रीमुनिसुन्दरसूरि-
 कृत चालावबोधे पीपलीमूल स्वादिममध्ये प्रोक्तमस्ति । तथा तपागच्छीयरक्षशेखरसूरिणाऽपि श्राद्धविधिकौमुदीग्रन्ये अश-
 नादीनामेव विवेचन लिखितमस्ति, तथाहि-अशनादिविभागश्चेत्—“अन्न-पक्काल-मंडक-सत्तुकादि-धुघोपशमनसमर्थम्
 अशन १ तक्रोदक-मथादि पान २ फलेक्षुपुष्पकसुखभक्षिकादि खाद्य ३ स्वाद्य शुठी-हरितकी-पिप्पली मरिच-जीरक-अज-
 मक जातिफल-जायत्री-कसेलक-कच्छकखदिरवटिका-ज्येष्ठीमधु-तज-तमालपत्र एलची-लवंग-काठी-पिहंग विडलवण-अज्जक-

अजमोद-कुलिञ्ज पिप्पलीमूल चिणीक-शाला कञ्जूरक-मुस्ता-कंठासेलियो-कर्पूर-सचल हरडा विमीतक-कुंभट-चन्दूरपर-
 खदिर-खेजबादिछहीपत्र-पूग-हिंगुलाष्टक-हिंगवेवीसो-पचमूल-पुष्करमूल जवासकमूल-चावची-नुलसी-कपूरी-कदारिक नीरक
 स्वभाष्यं ४ । प्रवचनसारोद्धारप्रमाणेन साध्यं, कस्यचिद्व्यभिप्रायेण तु स्वाद्य, अजमकं माद्यमिति, केचित्
 सर्वं स्वाद्य एला-कर्पूरादिजलघट् तत् द्विविधाहारप्रत्याख्यानं कल्पन्ते । वेत्तण विरयाली सोया-मण्डर-गामलागांटी-
 आंवागोली-कन्द्रीय लीयूई-पत्र-अमुखलाद्यत्वादिना द्विविधाहारे न कल्पते, त्रिविधाहारे तु जलमेव कल्पते, नगानि
 हुशानीर साकरी-कपूर-एला-कञ्जूर-खदिरचूर्ण-कसेल्ल-पाठलादिजल च नीतरितं गालित या नाऽन्यया, गाम्येन
 मधु-गुठशर्करा-सबाद्यपि साद्यतया, ब्राह्म-शर्करादिजल तकादि च पानकतया उक्त, पर द्विविधाहारादौ न कर्तव्ये ।
 उक्तं च तन्मागपुरीयगच्छप्रत्याख्यानभाष्ये—

“दक्षसापणाईव, पाण तह साइम गुढाईव । पठिअ सुअमि तहपि दु, तिची-जणगति नापीरप ॥ १ ॥”
 खिया संभोगे चतुर्विधाहारो न भज्यते, बालादीना ओष्ठादिचुम्बने तु भज्यते । द्विविधाहारे तु तरपि कल्पते,
 प्रत्याख्यान हि कावळिकाहारविषयमेव, न तु लोमाद्याहारविषयमपि । अन्यथा उपयासाचाम्नादेः वपुरम्प-गण्डक-रम्ब-
 बन्धनादिनाऽपि भङ्गप्रसङ्गात्, न चैव व्यवहारो लोमाहारस्य निरन्तर समवेन प्रत्याख्यानभावसंभगात् ४ अना-
 हारतया व्यवहियमाणानि यथा-पचांग निव १ मूल २ गङ्गुची ३ फट्ट ४ कीरिआठ ५ अतिबिब ६ कुटर ७

वीड ८ सूकवी ९ रक्षा १० हरिद्रा ११ रोहिणी १२ सप्लोट १३ वज १४ त्रिफला १५ वातलछ्छी १६ रति,
 अन्ये घमासत १७ नाहि १८ आसगंधि १९ रीगणी २० एलियो २१ गूगल २२ वरबाधालि २३ वडणि २४ चवरी २५
 कंथेरि २६ करीरंमूल २७ पुमाव २८ वीथरी २९ आळीमजीठ ३० बोल ३१ वीयल ३२ कूंयारी ३३ चित्रक ३४
 कवुरु ३५ प्रमृति अनिष्टस्वाद रोगाथापदि चतुर्विधाद्वारेऽप्येतानि कल्पन्ते ॥ ५३ ॥

॥ इति अद्यतादिनिर्णयाधिकारः ॥ ५३ ॥

ननु केचित् शृगाटकानां अभक्ष्यत्वं अनन्तकायत्वं च प्रतिपादयन्ति तत्सत्यं असत्यं वा ? उच्यते—ये तेषां अभ-
 क्ष्यत्वं अनन्तकायत्वं च प्रतिपादयन्ति ते सर्वे सिद्धान्तानभिज्ञा एव, यत उक्तं श्रीखरतरगञ्छाधिराज-श्रीजिनभद्र-
 खरिपट्टालङ्कार-श्रीजिनचन्द्रसूरिविजयराज्ये श्रीमुनिमेरुसुन्दरोपाध्याये सधाम्यर्थनया कृतवार्तिकसार्धशतकप्रश्नोत्तरे
 ४९ प्रश्ने, तथाहि—

सिंधोदादिजीवा वनस्पतिसत्तरीभाहि कक्षा छद्मं अने अभक्ष्य अनन्तकाय कहै ते किम ? तत्रार्थे सिंधोडा अभक्ष्य
 अनन्तकाय न हुवे, से अभक्ष्य अनन्तकाय कहै ते सिद्धान्तना जाण नहीं, यत प्रज्ञापनासूत्रे (३४ पत्रे)—

“सिंधावगस गुच्छो, अणेगजीवो च होइ नाययो । पत्ता पचेअजीवा, दुन्नि य जीवा फले भणिआ ॥५१॥” इणि कारणि
 विहु जीवनो फल साधारण अनन्तकाय न थायइ, जेह भणी प्रज्ञापना पृत्तिमाहि कथो छद्मं, “साधारणस्तु नियमादन-

अजमोद-कुलिञ्जण-पिप्पलीमूल-चिणीक-शाला कक्षूरक-मुस्ता-कंठासेलियो-कर्पूर-सचल हरढा विमीतक-कुंभटउ-यन्मूलघन-
 सखिर-खेजडादिछीपत्र-पूग-हिङ्गुलाष्टक-हिङ्गवेधीसो-पधमूल-पुष्करमूल जवासकमूल-चावची-तुलसी-कपूरी-कदादिक नीरक
 स्वमाप्यं ४ । प्रवचनसारोद्धारप्रामेयेण स्वाद्यं, कल्पवृत्त्यभिप्रायेण तु स्वाद्य, अजमकं साद्यमिति, केचित्
 सर्वं स्वाद्य एला-कर्पूरादिजलवत् तत् द्विविधाहारप्रत्याख्यानं कल्पन्ते । वेसण विरयाली सोया-कउठवडी-आमलागाडी-
 आंघागोली-कचवीय लीचूई-पत्र-प्रमुखसाद्यत्वादिना द्विविधाहारे न कल्पते, त्रिविधाहारे तु जलमेव कल्पते, तत्रापि
 पुष्कनीरं साकरी-कर्पूर-एला-कच्छक-खरिचूर्ण-कसेल्लक-पाडलादिजलं च नीतरितं गालितं वा नाऽन्यया, शाखेपु
 मधु-गुडार्कता-खडापि साद्यतया, द्राक्षा-शर्करादिजलं तक्रादि च पानकतया उक्तं, परं द्विविधाहारादौ न कल्पते ।

“दक्षसापणाईव, पाणं तह साइम गुढाईव । पढिअ सुअमि तहवि हु, तिचीजणगति नायरिय ॥ १ ॥”

स्त्रिया समोगे चतुर्विधाहारो न भज्यते, बालादीना ओष्ठादिचुम्बने तु भज्यते । द्विविधाहारे तु तदपि कल्पते,
 प्रत्याख्यानं हि कायलिकाहारविषयमेव, न तु लोमाद्याहारविषयमपि । अन्यथा उपयासाचाम्नादेः चपुरम्यङ्ग-गडुकुरम्ब-
 मन्थनादिनाऽपि भङ्गप्रसङ्गात्, न चैव व्यवहारो लोमाहारस्य निरन्तरं समवेन प्रत्याख्यानभावप्रसगात् ४ अना-
 हारतया व्यवशियमाणानि यथा-पचांग निंब १ मूल २ गडूची ३ कड ४ किरिआतड ५ अतिविष ६ कुडव ७

श्रीचन्द्राचार्यैरपि स्वकृतयोगविधौ सम्यक्स्थारोपणानन्तर श्रावकवर्जनीयद्वार्विशत्यभक्ष्यप्रतिपादक गाथाद्वय प्रत्यपादि, तथाहि “पञ्चवर चवविगई, अनायफल कुसुमहीमविसकरणे । मज्जं राईभोयण, धोलवडा रीगणी चेव ॥ १ ॥ पपो-
दय सघाडय, घायगण काइवणे य तह चेव । घावीस दवाणि, अमक्खणीयानि सट्ठण ॥ २ ॥” एय श्रीजिनपतिसूरि-
शिष्य-श्रीपूर्णमद्रकृते श्रीकृतपुण्यकचरित्रेऽपि शृङ्गाटकानामभक्ष्यत्व, तथाहि—“मद्य १ मास २ नवनीत ३, मधू ४ तुम्बर-
पञ्चकम् ५ । अनन्तकाय १० मज्जात-फलं ११ रात्रौ च भोजनम् १२ ॥ १ ॥ आमगोरससप्तक, द्विदल १३ पुष्पितोद-
नम् १४ । दध्यहर्द्वितयातीत १५, सन्धान १६ कुयिताम्रकम् १७ ॥ २ ॥ बहुबीज यच्च फल १८, शृगाटकान् १९ सर्व-
नृसिका २० करकान् २१ । हिम २२ विष २३ घृन्ताकीफल २४, धोलवटान् २५ वर्जयेत् शब्धत् ॥ ३ ॥” अत्राऽय पर-
मार्थः—श्रीप्रवचनसारोद्धारादौ शृगाटकानि द्वार्विशत्यभक्ष्यमध्ये नाऽऽनीतानि, पर श्रीचन्द्रसूरिकृत-योगविधिग्रन्थे,
श्रीपूर्णमद्रकृत-श्रीकृतपुण्यकचरित्रे च प्रोक्तत्वात् १ मोहोदयकारित्वात् २ जीवद्वययुक्तत्वात् ३ विषट्मामनुल्यत्वेन गणि-
तत्वात् ४ घर्मार्थिना श्राद्धादीना अभक्ष्याणि अग्राह्याणि ज्ञेयानि ॥ ५४ ॥

॥ इति शृङ्गाटकानामभक्ष्यत्वाधिकार ॥ ५४ ॥

ननु-लवण १ हरिताल २ मन शिला ३ पीपली ४ खर्जूर ५ द्राक्षा ६ हरीतकी ७ पत्र ८ पुष्प ९ फल १० प्रभृ-
तीनां प्राप्नुक्त्य भवति न वा ? उच्यते—भवति, कथमित्याह—श्रीगृहकल्पसुत्रधृत्तिषु योजनशतागमनादिकारणं तेषाम-

[illegible]

निपीदन्ति, तेषां गवादीनां च यः कोऽपि पृष्ठादिगात्रोष्मा तेन वा परिणामो भवति, तथा यो यस्य भौमादिकः पृथिव्यादिकः आहारस्त्वव्यवच्छेदे तस्य परिणाम उपक्रमः शस्त्र, “उपक्रम्यते जीवादीना आयूपि अनेन” इति श्रुत्युत्तेः, तच्च शस्त्र त्रेधा, स्वकायशस्त्रं परकायशस्त्रं तदुभयशस्त्रं चेति, तत्र स्वकायशस्त्रं यथा-लवणोदकं मधुरोदकस्य, कृष्णभौमं वा पादुरा भौमस्येति, परकायशस्त्रं यथा-अग्निं उदकस्य, उदकं चाऽग्नेरिति २ तदुभयशस्त्रं यथा-उदकमृत्तिका शुद्धोदकस्येत्यादि । एवमादीनि सचिच्चवस्तुना परिणमनकारणानि मन्तव्यानि, गतं क्षेत्रतो लक्षणम् । अथ कालत आह—

“उत्पलपत्रमाई पुण, उण्हे दिक्काइ जाम न धरती । मुगरगजुद्दिआओ, उण्हे हूढा चिर हुंति ॥ १ ॥”

मगदंतीपुष्पाइ, उदए हूढाइ जाम न धरती । उत्पलपत्रमाइ पुण, उदए हूढा चिर हुति ॥ २ ॥” उत्पलानि पद्मानि च उदकयोनिकत्वात्, उष्णो आतपे दत्तानि याम-प्रहरमात्र काल न प्रियन्ते न अवतिष्ठन्ते, किंतु प्रहरादवर्गिव अचिच्छीभवन्ति, मुहुराणि मगदंतिपुष्पाणि-यूथिकापुष्पाणि च उष्णयोनिकत्वात्, उष्णो क्षिप्तानि चिरमपि कालं भवन्ति सचिच्चानि एव तिष्ठन्तीति भावः । मगदन्तिकापुष्पाणि उष्णो [उष्णोदके] क्षिप्तानि याम-प्रहरमात्रमपि न प्रियन्ते, उत्पलपद्मानि पुनः उदके क्षिप्तानि चिरमपि भवन्ति, गत कालतो लक्षणम् ॥

अथ भावत आह,—“पत्ताण पुष्पाण, सरडुफलाण तर्हेव हरिआण । विट्ठमि मिलणंमि, नायध जीवविप्पजड ॥ १ ॥” पत्राणां पुष्पाणां सरडुफलानां अवज्जास्थिकफलानां तथैव हरितानां वा स्थूलादीनां सामान्यत तरुणवनस्पतीनां वा

चित्तव्य प्रतिपादनात्, तथाहि-अथ क्षेत्रतस्तु आह-“जोयणस्यं तु गंता अणहारेणं तु भंडसंकंती । वायागणिघूमेण य, विद्वरथ होइ छोणार्ई ॥ १ ॥” लवणादिक वस्तु स्वस्वस्थानाद् गच्छत् प्रतिदिन बहुबहुतरादिक्रमेण विध्वस्यमान योजनशतात् परतो गत्वा सर्वयैव विध्वस्त-अचिच भवति । अहो ! शस्त्राभावे योजनशतगमनमात्रेणैव कयं अचिचीभवति ? इत्याह-“अनहारेण” यस्य यदुत्पत्तिदेशादिक साधारणं ततो व्यवच्छिन्न, स्वोपष्टभकाहारविच्छेदात् विध्वस्यते, तच्च लवणादिक भाण्डसकान्त्या पूर्वस्मात् भाजनाद् अपरमाजनेषु यद्वा पूर्वस्या भण्डशालाया अपरस्यां भण्डशालाया चक्रम्यमाणा विध्वस्यते, तथा वातेन वा अग्निना वा महानसादौ घूमेन वा लवणादिक विध्वस्त भवति । “लोणार्ई” इत्यत्र आदिशब्दात् अमी द्रष्टव्या । स्थानाङ्गसूत्रे (५४ पत्रे)—

“हरियाल १ मणोसिल २ पिप्पली य ३ खजूर ४ मुद्दिआ ५ अमया ६ । आइण्णमणाइण्णा तेऽवि हु एमेव नायया ॥ १ ॥

न्याख्या-हरिताल-मन-शिला-पिप्पली-खजूर-एते प्रतीताः, मुद्रिका-द्राक्षा, अमया हरीतकी, एतेऽप्येवमेव लवण-यत् योजनशतगमनादिभिः कारणैः अचिचीभवन्तो द्रष्टव्याः, परं एके अत्र आचीर्णा अपरे अनाचीर्णाः, तत्र सामान्येन परिणमनकारणमाह—

“आरुहणे, ओरुहणे निसिअण गोणाइणं च गातम्हा । भुमाहारच्छेए, एवक्कमेणेव परिणामो ॥ १६ ॥” शकटे गवादिपृष्ठे च लवणादीना यद्भूयोभूय आरोहणमवरोहण च तथा यच्चस्मिन् शकटादौ लवणादिभारोपरि मनुष्या

एव श्रीनिशीथचूर्णिपञ्चदशोद्देशकेऽपि, तथाहि—चोवग आह इन्धनभावे कथमचित्त भवति ? आचार्य आह—“अणा-
हरेणति जस्स ज साधारण, त ततो बुच्छिन्न आहारविच्छेदु विध्वस आगच्छति । जहा पुढवी उ बुच्छिन्न लोणाइ
च लोणाइ, जोयणसयमगयपि सठाणे, अन्तरे वा विद्धसइ, जोयणसया उ परेण अचित्त सवहा भवइ, भटसकतीए पुढ-
भायणाओ अन्न पि भायण सकामिज्जइ, महसालाओ वा अन्न भट सकामइ, वातेण आतवेण भत्तघरे वा अगणिनिरोहेण
बूमेण आइसइआओ, इमा हरिआल गाहा-हरिताल मणोसिला जहा लोण अभयत्ति, हरियडे पिप्पलीमाइणो जोयणस-
तातो आगयादि, जे हरितकीमाइणो आइण्णा ता घेप्पति, खर्जुरादयो अण्णाइण्णत्ति न घेप्पति, इम सबेसिं सामेण्ण
परिणामकारण । आरुहणे गाहा इति ॥ लवण १ हरिताल २ मन शिला ३ पिप्पली ४ खर्जूर ५ द्राक्षा ६ हरितकी ७
प्रमुखाणा प्रासुकविचार ॥ ५५ ॥

॥ इति लवणादिसप्ताना प्रासुकाधिकारः ॥ ५५ ॥

ननु-चूर्णस्य सचित्तत्व १ अचित्तत्व २ ग्राह्यत्व ३ अग्राह्यत्व च ४ कथ ज्ञेयम् ? उच्यते—विचारसारग्रन्थोक्तगाथाभिः
स्पष्ट तदवबोधवात्, तथाहि—“पण पणुर माइ फण्णुणि, पणुरा चत्तारिचित्त वेसा हे । जिह्वासाढे तिण्णि य तेण पर होइ
सचित्तो ॥ १ ॥ पणदिणमी सो लुटो, अचालिओ सावणे अ भववए । चत्तदिण आसोए कत्तिय-मिगसर-योसेसु
तिण्णि दिणा ॥ २ ॥”

घृन्ते मूलनाले म्लाने सति ज्ञातव्यं यथा जीवधिप्रमुक्तमेतद् पत्रादिकं, उक्त मावलक्षणम् । तदुक्तौ च समर्थित चतुर्विध सचिन्ताचित्तज्ञानद्वार इति । एवमेव श्रीस्थानार्ङ्गे द्वितीयस्थानके प्रथमोद्देशके (५३ पत्रे), तथाहि—

“दुग्धिहा पुढविकाइया पञ्चत्ता, त जहा सुहुमा चेव वायरा चेव १, एव जाव दुविहा घणस्सइकाइया पञ्चत्ता, त जहा सुहुमा चेव वायरा चेव ५ दुविहा पुढविकाइया मञ्चत्ता, तं जहा पञ्चत्तगा चेव अपज्जसगा चेव ९ एव जाव घणस्सइकाइया १० दुविहा पुढविकाइया पञ्चत्ता, त जहा परिणया चेव अपरिणया चेव ११ ॥ दुविहा पुढवी इत्यादिपद्सूत्री-परिणताः, स्वकायपरस्परयशस्त्रादिना परिणामान्तर आपादिता —अचिन्तीभूता— इत्यर्थः । तत्र द्रव्यत क्षेत्रादिना मिश्रेण द्रव्येण, कालतः पौरुष्यादिना [मिश्रेण] कालेन माधतो वर्णगन्धरसस्पर्शान्यथात्वेन परिणता, क्षेत्रतस्तु “जोयणसय तु गत्ता अणहारेण तु महसंकती । वायागणिभूमेणय, विञ्जत्य होइ लोणाइ ॥ १ ॥ हरिआल मणोसिल पिप्पली अ लज्जर मुदिआ अमया । आइच्चसणाइत्ता, तेऽसि हु एमेव नायत्ता ॥ २ ॥ आरुहणे ओरुहणे, निसिअण गोणाइण च गावन्हा । मूमाहारण्छेदे, सवक्खमेणेव परिणामो ॥ ३ ॥”

‘अणहारेण’ति स्वदेशजज्ञाहाराभावेन इति, ‘महसंकती’ति भाजनाद् भाजनान्तरसक्रान्त्या स्वर्जरादयोऽनाचरिता, अमयादयस्तु आचरिता इति, परिणामान्तरेऽपि पृथिवीकायिका एव ते, केवल अचेतना इति, कथ अन्यथा अचेतन-पृथिवीकायिषष्ठप्रयोजनामिधानमिद स्यात्, यथा “घट्टगढगल्लेखो एमादि पयोयण चहुहा” इति ‘एव’ इत्यादि प्रागिव, तदेव पञ्चेतानि सूत्राणि ॥

श्रीचिनमस्रसूरिपट्टालङ्कारश्रीचिनचन्द्रसूरिविजयराज्ये श्रीमेरुमुन्दरोपाध्यायकृतवार्तिकप्रश्नोत्तरशतके, तथाहि—बडा घासी
अग्राह्य कहइ छइ ते किम ? तत्रार्ये पहिलु कोरा बडा जे घणो राखिजइ तिहा जालापातादिक दोष प्रत्यक्ष दीसे
छे, ते भणी सकाली छाशि—माहि तत्काल जे मुक्या हुवइ बडा ते घासी लेता दोष नहि, ए अक्षर श्रीआचारांगने छेहइ
छे तिहाथी जो ज्यो ६२ प्रश्ने इति । दिनद्वयानन्तर अभक्ष्य दधि । तत्रार्ये श्रीहेमचन्द्रसूरयोऽपि स्वोपज्ञयोगशास्त्रवृह-
वृष्टौ (१७१ पत्रे) प्रोचुः, तथाहि—

“आमगोरससप्तक—द्विदलाविषु जन्तवः । दृष्टाः केवलभिः सूक्ष्मा—सस्मात् तानि विवर्जयेत् ॥ ७१ ॥” इह हि इय
स्थितिः—केचिन्नाद्या हेतुगम्याः, केचित्तु आगमगम्याः, तत्र ये यथा हेत्यादिगम्यास्ते तथैव प्रवचनघरे प्रतिपादनीया,
आगमगम्येषु हेतून्, हेतुगम्येषु तु आगममात्र प्रतिपादयन् आज्ञाविराधक स्याद्, यदाह—

“जो हेतवायपक्षसमि हेतुओ आगमे अ आगमिओ । सो सप्तमयपन्न[व]िज्ञाओ, सिद्धातविराहओ अन्नो ॥ १ ॥” इति
आगोरससप्तकद्विदलादौ न हेतुगम्यो जीवसम्भावः, किन्तु आगमगम्य एव, तथाहि—आमगोरससप्तके द्विदले आदि-
शब्दात् पुष्पितौदने, अहर्दितीयातीते दग्नि, कथिताक्षे च, ये जन्तवः ते केवलज्ञानिभिर्दृष्टा इति, जन्तुमिश्र गोरसमिश्र-
द्विदलाविभोजन वर्जयेत्, तन्मोजनान्नि प्राणातिपातलक्षणो दोषः, न च केवलाना निर्दोषत्वेन आप्ताना च तानि वच-
नानि विपरियन्ति, ननु पक्षाक्षस्य ग्राह्यत्वे कियदिनानि ? इत्याह—

लिफसूत्रे, तथाहि—“वण्णरसगघण, परिणय फरसेण वा । अजीव फासुय नच्चा, पडिगाहेज्ज सजए ॥ १ ॥” इति, पुन-
स्तच्चर्णोपि (२४ पत्रे) तथाहि—“तत्तानिबुद्धमोहं चि, तत्त पाणीय पुणो सीतलीमूत अनियुतं भण्णइ, त च गिग्गे रत्ति-
पजुवसिय सचिचीभवति, हेमतवासासु पुब्बण्हे कय अयराण्हे सचिचीभवति, एव सचित्त जो मुजइ सो तत्तानियुत-
मोइ भवति, अथवा तत्तमपि जाहे तिस्सिवाराजो तत्त भवति ताहे त अनियुद्ध सचित्त निवुत्त भवति, त जो अपरिणय
मुजइ सो तत्तानिबुद्धमोहं चि” इति ॥ ५७ ॥

॥ इति प्रासुकमपि पानीय इयता कालेन सचित्त भवतीति विचारः ॥ ५७ ॥

ननु—जर्गरी १ घृष्टि २ तक्र ३ करम्बको ४ दन ५ दधि ६ प्रभृतीना कति प्रहरान् यावद् ग्राह्यत्व ? स्थितप्रहरा-
नन्तर च तेषा अभक्ष्य अग्राह्यत्व च ? उच्यते—जगरेति गायया प्रवर्तमानाया सकाशाद्विज्ञेय, तथाहि—

“जगरा य वार पहरा, वीस घिसितक करवको गिण्हइ । पच्छा निगोअजतू, उपजइ सपदेसेसु ॥ १ ॥” इति ओदनस्य
चतुर्विंशतिप्रहरानन्तर अग्राह्यत्व, दमस्तु पोढशप्रहरानन्तर अग्राह्यत्व यदुक्तं
तत् तपागच्छीय श्रीमुनिसुन्दरसूरिकृत-श्रीपढावश्यकधालायवोधे । श्राद्धप्रतिक्रमणसूत्रे “मज्झि य मसमि य” इत्यादिगाथा-
व्याख्यानधिकारे, तथाहि—वलितरस जे कुम्भो अन्न १ घतवीस पहर उपरु ओदनादिक २ सोलपहर उपहरु दही ३
इत्यादि अभक्ष्य तेहमाहि बीध सपजे ते मणी इति । पर्युपित घोलवढा अभक्ष्यमाहि, यदुक्त—श्रीस्मरतरगच्छीय-

आवश्यकचूर्णिकारोऽप्याह-प्रहरदिवसोऽर्धरात्रप्रहरं यावत् दिवसो वइ०, रात्रिप्रहरार्धदिवसप्रहरं यावत् राइ अव०, पादो-
 स्ति ए जाव पोरिसी न सग्घाढेति ताव देवसिसं भण्णइ, पुबण्हे जाव पोरिसी न सग्घाढेइ ताव राइअति।” एवं विचारसार-
 ग्रन्थेऽपि, तथाहि “देवसिअपविक्रमण, सुअइ रयणीइ जाव पढम पहर। राइअमह सग्घाढा-पोरिसिमुय जाव पुरिमहु
 ॥ १ ॥” इत्यादि। एवमेव ओघनिर्युक्तिसूत्रवृत्तौ ॥

॥ इति दैवसिकरात्रिकप्रतिक्रमण कियत् काल यावच्छुच्यतीति [अधिकार] विचार ॥ ५९ ॥

ननु-पञ्चम्याः पर्वत्य क प्रोक्तमस्ति ? येन तत्र विशेषतः पुण्यकर्तव्यानि क्रियमाणानि सन्ति, उच्यते-पर्युपणाचूर्णो
 तस्याः पर्वत्वेनोक्तत्वात्, तथाहि-“इत्थं च पणग पणग, कारणिअ जा सवीसईमासो। सुद्धवसमीठिआण थ आसाढी
 पुण्णिमोसरण ॥ १ ॥ आसाढपुण्णिमाए, ठिआणं जदि ढगलाईणि गहियाणि पज्जोसवणाकप्पो अ कहिओ तो सावणवहुलप
 चमीए पज्जोसयति। असति सिचे सावणवहुलदसमीए, असति सिचे सावणवहुलस्य पन्नरसीए। एव पच पच ओसारिं
 तेण जाय असति भइवयसुद्धपचमीए, अओ परेण न वट्टइ। अइक्कमेव आसाढपुण्णिमाओ आढत्त मग्गताण जाव भइव-
 यजोण्हस्स पचमीए। इत्थतरे जइ न लद्ध ताहे जइ रुक्खाहे ठितो तोऽपि पज्जोसवेअथ। एएसु पवेसु जहा लमे पज्जोसवे-
 अथ अप्पवे न वट्टइ, कारणिआ भवत्थीवि अज्जकालमायरिएहिं पयत्तिआ।” इति (३२ पत्रे) एव श्रीनिशीथचूर्णो
 दशमोद्देशके ३१७ पत्रेऽपि, तथाहि—

“वाचासु पनरदिवसं, सिरणहकालेसु मास-धीसदिणा । ओगाहिम जहीण, कप्पइ आरन्भ पढमदिण ॥ १ ॥”
 ॥ इति जर्गरी १ धृष्टि २ तत्क ३ करस्वक ४ ओदन ५ दधि ६ पक्काभ्रप्रमुखाणां आध्याप्राप्त्यविचारा ॥ ५८ ॥
 ननु-दैवसिक रात्रिकं च प्रतिक्रमण केनाऽपि प्रमादेन कार्यव्यग्रत्वादिना कारणेन वा कालवेलायां न चक्रे, तर्हि काल-
 वेलातोऽप्रतः कति प्रहरान् यावत् कृतं शुच्यति १, तस्यते-अपवादतो दैवसिक प्रतिक्रमणं दिवसतृतीयमदरादारम्य
 अर्धरात्रं यावत्, रात्रिकं प्रतिक्रमणं तु अर्धरात्रादारम्य मध्याह्न यावत् शुच्यते १ । यदुक्तं तपागच्छीय-ओरत्तशेत्तरसू-
 क्त-आद्यविधिकमुद्या, तथाहि-“तच्च प्रतिक्रमणं पञ्चमेवं-दैवसिक १ रात्रिक २ पाक्षिक ३ चातुर्मासिक ४ सावत्सरिक ५
 चेति ।” एतेषां कालस्तु उत्तरेण एवमुक्तं, “अद्यनिबुद्धं विवे, सुतं कट्टति गीअत्था । इयवयण-पमाणेण, देयसिआवत्सप
 कालो ॥ १ ॥ रात्रिकस्य चैव-आवत्सयस्स समये निदामुइ चयति आयरिया । तह त कुणति अह दस (दिसि) पठिठेहा-
 णत्तरं स्रो ॥ २ ॥” अपवादतस्तु दैवसिक दिवसतृतीयप्रहरादर्वाक् अर्धरात्र यावत् इति-उक्तं, योगदास्यवृत्तौ तु मायाहा-
 दारम्य अर्धरात्रं यावत् इति उक्तं, रात्रिक चार्धरात्रादारम्य मध्याह्न यावत् इति-उक्तं, च “उगपाठपोरिसं जाव राइयमा-
 वत्सयस्स बुझीए चैव । ववहराभिप्पाया, भणति पुण आय पुरिमहु ॥ १ ॥” पाक्षिकचातुर्मासिकसांयत्सरिकानि तु पक्कापण्ठे
 पुण आवत्सयसुभिअभिप्पाएणं उगपाठपोरिसि जाव, ववहराभिप्पाएण पुण पुरिमहुं जाव सुअइ” इति (५१ पन्ने)

छट्टुमे न करिञ्चा तो पायच्छित्त इति”, ननु-एव सति पञ्चमी १ अष्टमी २ पूर्णिमा ३ अमावास्या ४ अन्यतरा चेति गणनाया पञ्चमस्ये त्रिपर्वी स्यात्, चतुःपर्वी-पञ्चपर्व्यावपि च ग्रन्थान्तरे प्रोच्येते, एवमत्र पर्वणामनियतत्वात् त्रिपर्वी १ चतुःपर्वी २ पञ्चपर्वी ३ वाक्यात् तपःशीलादिना आराध्यते ? इति चेदुच्यते-स्वशक्त्यपेक्ष सर्वा द्वे एका वा, तामाराधयता न कश्चिद्विषयः । पुनः पञ्चम्याः पर्वत्वप्रतिपादका एकोनविंशतिपञ्चाशकवृत्त्यादि-अनेकग्रन्था तदर्थिना ते विलोकनीयाः ॥ ६० ॥

॥ इति पञ्चम्याः पर्वत्वम् ॥ ६० ॥

ननु-“सवीसप राइमासे वइक्कस्ते पजोसवती”ति श्रीकल्पसूत्रवचनात् “जाव भइवयसुद्धपचमीए अओ परेणं न वट्टइ अइक्कमिच आसाढपुत्तिमाओ आढत्त, मग्गताण जाव भइवयज्जोण्हस्स पचमीए” इति श्रीपर्युपणाचूर्णिवचनाच्च भाद्रपदसुविपञ्चम्यामेव श्रीपर्युपणापर्वकरणमुचितम् । अन्यगच्छेष्वापि केपुचित् साम्प्रत भाद्रपदसुविपञ्चम्यामेव पर्युपणापर्व क्रियमाण हस्यते, परम्-आत्मीयगच्छे भाद्रपदसुविचतुर्थ्यां तत् क्रियते तत्कथम् ? इति, सच्यते-सत्य भो शिष्य ! पूर्वमेवं आसीत्, पर श्रीवीरात् त्रिनवत्यधिकेषु नवशतवर्षेषु (९९३) गतेषु सत्सु श्रीशालिवाहनराजाग्रहात् श्रीकालिकाचार्यैः, “अतरावि अ से कप्पइ” इति श्रीकल्पसूत्राक्षरदर्शनबलेन पञ्चमीत चतुर्थ्यां श्रीपर्युपणापर्व प्रवर्तित, तद्वशेन च चातुर्मासमपि चतुर्दश्या जात, अन्यथा आगमोक्त पञ्चदश्यामासीत्, तत् इदानींतनसमस्तसंवेनाऽपि प्रमाणीकृत,

“इत्थं च पणग पणग, कारणिणं आ सवीसईमासो । दुद्धदसमीठिआण व आसादी पुण्णिमोसरण ॥ १ ॥ तथाच-
 आसादपुण्णिमाए पविट्ठा वगलाइअं गिण्हति पज्जोसवणकप्प कंहिति, पचदिणा ताहे सावणवहुलपचमीए पज्जोसवंति,
 पुत्तो इत्यादि सवीसइराए मासे पुत्ते अदि दासत्तिच न लब्भइ तो रुक्खहेठेवि पज्जोसविअय । त च पुण्णिमाए पचमीए
 दसमीए, एवमादिएसु पवेसु पज्जोसविअय नो अपवेसु । सीसो पुच्छइ-इआणिं कहिं च चवतीयीए अपवे पज्जोसविज्जत्ति ।
 आयरिओ भणइ-कारणिआ चवत्थी अज्झकालगायरिएहिं पवत्तिआ” इति । अत्र पूर्वचूर्णेद्वयेऽपि “एतेसु पवेसु जहा लभ
 पज्जोसवेअय अपवे न वट्ठइ, इत्यनेन पुण्णिमाए १ पचमीए २ दसमीए ३ एवमाइएसु पवेसु पज्जोसवेअय नो अपवेसु ।”
 इत्यनेन पचनेन पूर्णिमावत् पञ्चम्याः पर्वत्वं सिद्धम् । अत्राऽऽह कोऽपि कोपितप्राय-“वर्वाचशुर्वेपश्चित्-ननु एतैरक्षरैर्द-
 दान्या अपि पर्वत्वं पञ्चमीवन्माननीय स्यात् ? इति चेदुच्यते-सिद्धान्ताक्षरसिद्धेऽर्थे का नाम विचारणा ? । नन्वेव दशम्या
 तयोऽपि विधीयते ? इति चेदुच्यते-पञ्चम्याः पर्वत्वं तावत् सिद्धान्ताक्षरैः सिद्ध, अथ केवल दशमीतपोविषये विवा-
 दोऽवतिष्ठते, तत्र वेदसुत्तरम्-दशम्याः पर्वत्वे सत्यपि पूर्वाचार्यपरम्पराया महानिशीये च दशम्या तपसः करणस्य अद-
 र्शनात् । तत्र तयो न क्रियते इति महानिशीय-भाष्यपाठो यथा-

“संते बलवीरिअपुरिसायारपरक्खमे अट्ठमि १ चवइसी २ नाणपचमी ३ पज्जोसवणाओ ४ चावम्मासिएसु चवत्थ,

छट्ठद्विमे न करिञ्जा तो पायच्छिञ्च इति”, ननु-एव सति पञ्चमी १ अष्टमी २ पूर्णिमा ३ अमावास्या २ अन्यतरा चेति गणनाया पक्षमध्ये त्रिपर्वी स्यात्, चतुःपर्वी-पञ्चपर्व्यावपि च ग्रन्थान्तरे प्रोच्येते, एवमत्र पर्वणामनियतत्वात् त्रिपर्वी १ चतुःपर्वी २ पञ्चपर्वी ३ वाक्यात् तपःशीलादिना आराध्यते ? इति चेदुच्यते-स्वशक्त्यपेक्ष सर्वा द्वे एका वा, तामाराधयता न कश्चिद्विषयः । पुनः पञ्चम्या पर्वत्वप्रतिपादकाः एकोनविंशतिपञ्चाशद्वृत्त्यादि-अनेकग्रन्थाः सन्तीति तदर्थिना ते विलोकनीयाः ॥ ६० ॥

॥ इति पञ्चम्याः पर्वत्वम् ॥ ६० ॥

ननु-“सवीसए राइमासे वइळ्ळंते पञ्जोसवती”ति श्रीकल्पसूत्रवचनात् “जाव भइवयसुद्धपचमीए अओ परेण न यट्टइ अइक्कमिच आसाढपुद्धिमाओ आढत्त, भगताण जाव भइवयजोण्हस्स पचमीए” इति श्रीपर्युपणाचूर्णिवचनाच्च भाद्रपदसुविपञ्चम्यामेव श्रीपर्युपणापर्वकरणमुचितम् । अन्यगच्छेच्चपि केपुचित् साम्प्रत भाद्रपदसुविपञ्चम्यामेव पर्युपणापर्वं क्रियमाण हस्यते, परम्-आत्मीयगच्छे भाद्रपदसुविचतुर्थ्यां तत् क्रियते तत्कथम् ? इति, उच्यते-सत्य भो शिष्य ! पूर्वमेव आसीत्, पर श्रीवीरात् त्रिनवत्यधिकेषु नवशतवर्षेषु (९९३) गतेषु सत्सु श्रीशालिवाहनराजाम्हात् श्रीकालिकाचार्यैः, “अतरावि अ से कप्पइ” इति श्रीकल्पसूत्राक्षरदर्शनबलेन पञ्चमीत चतुर्थ्यां श्रीपर्युपणापर्वं प्रवर्तितं, तद्वशेन च चातुर्मासमपि चतुर्दश्या जात, अन्यथा आगमोक्त पञ्चदश्यामासीत्, तत् इदानीं तनसमस्तसधेनाऽपि प्रमाणीकृतं,

यदुक्तं श्रीतीर्थोद्वालिप्रकीर्णके, तथाहि—“सेणदयनवसपहि (९९३), समइक्केतेहि वच्चमाणाओ । पओसयग चउत्तयी, कालगसुरिहिं तो ठविया ॥ १ ॥ धीसहिं विणेहिं कप्पो, १ पच्चगहाणीय कप्पठवणा य । नवसयतेणवपहिं, बुत्तिउत्ता सयआणाए ॥ २ ॥ सालाहणेण रत्ता, संघाएसेण कारिओ भयय ! । पजोसवणचउत्तयी, चाउम्मासं चउदत्तिए ॥ ३ ॥ चउत्तयी श्रीस्थानाङ्गवृत्तावपि तथैव प्रत्यपादि, तथाहि—“एवं च कारणेण अज्जकालगारिपहिं चउत्तयीए पजोन्नय पयत्तिय सम्मचं संघेण य अणुमस्सिक्कं तवसेण य पक्खिस्सआर्द्धणि वि चउदत्तयीए आयरिआणि, अन्नहा आगमुत्तानि पुणिमाए चि”, एवं पर्युपणापूर्णावपि, तथाहि—“कारणिमा चउत्तयी वि अज्जकालपहिं पवत्तिअ” चि । पुनरेयेमेय निशीय एणिंदामोदंदा-केऽपि, तथाहि—“सितो पुच्छइ इयाणिं कह च चउत्तयीए अपवे पजोसविज्जसि ? आयरिओ भणइ—कारणिमा चउत्तयी अज्जकालगारिपहिं पवत्तिअ इति ।” न च वाच्य तस्मिन्नेव धर्मे शालिवाहनजीवनायधिं वा तत्पर्युपणापरं चउत्तयां कृत, पश्चात् पुनरपि पञ्चम्यामेव जातं भविष्यतीति, तदनन्तरमपि चतुर्थ्यामेव क्रियमाणमासीत्, यदुक्तं श्रीनिशीयवृत्तां दशमो-वेदके, तथाहि—“इआणि कइं अपवे चउत्तयीए पजोसविज्जइ ?” इति शिष्यपृच्छाया गुरुवचनावसरे—“एय च जुगप्पहा-णेहिं चउत्तयी कारणे पवत्तिआ, सबवे अणुमया सबसाहूणं” इति । ततः श्रीकालिकाचार्यान्तर पश्चात् क्रियत्वा-लमावी निशीयचूर्णिकारः—उक्कवचनप्रमाणयात् शायते श्रीकालिकाचार्यात् पश्चादपि श्रीपर्युपणापरं भावपदचतुर्थ्यामेव

खरतरगच्छापीशा, जिनचन्द्रयुगप्रधानगुरुराजाः । श्रीपातिश्याहिमान्याः, सममूषन् भूमिविख्याताः ॥ १ ॥
श्रीपूज्यमुख्यशिष्या, दक्षाः श्रोतकलचन्द्रनामान् । महुरवो गुणगुरव-स्तेषामेव प्रसादो मे ॥ २ ॥
त्रयोदशमित्येव, पूर्णं प्रश्नोत्तरैर्बध्नात् । तृतीयक प्रकाश श्री-समयादिमसुन्दर ॥ ३ ॥
इति श्रीसमयसुन्दरोपाध्यायविरचिते श्रीसामाचारीशतके पञ्चमप्रकाशे तृतीयः प्रकाशः सम्पूर्णः ॥ ३ ॥

इति श्रीसमयसुन्दरोपाध्यायविरचिते सामाचारीशतके
पञ्चमप्रकाशे तृतीयः प्रकाशः समाप्तः ॥ ३ ॥

॥ अथ चतुर्थः प्रकाशः ॥

॥ श्रीमत्स्यमणपार्श्वनाथाय नमः ॥

ननु-श्रीजिनवल्लभसूरीणां परमसंविधानां कठोरसंक्रियापात्राणां का सामाचारी प्रवर्तते ? यत्पुनरि सर्वोऽपि श्रीखरतर-
रगच्छस्यः प्रतिक्रमणादिक्रिया कुर्वाणोऽस्ति ? उच्यते-श्रूयताम्, एषा चत्वारिंशद्भायारूपा तेषां सामाचारी, तथाहि—

“सम्म नमिच्च देव, देविंदवदिअपय महावीर । पढिक्कमणसमाचारो, भणामि जह्म समरामि अह ॥ १ ॥ पचवि-
हायारविमु-च्छिहेचमिह साह्म सावगो यायि । पढिक्कमण सह गुरुणा, गुरुधिरहे कुणइ इक्को वि ॥ २ ॥ वदित्त चेइअइ,
दात्त चतराइए खमासमणे । भूनिहियसिरो सयला-ऽइआरमिच्छुक्कह देइ ॥ ३ ॥ सामाइअपुधमिच्छा-मि ठाइत्त कात्त-
सग्गमिच्चाइ । सुत्त भणिअ पलविअभूयकुप्परधरिअपहिरणओ ॥ ४ ॥ सजइ १ कविट्ठ २ घण ३ लय ४ लवुत्तर ५
खलिण ६ सव्वरि ७ वहु ८ पेहा ९ । वारुणि १० भमुह ११ गुलि १२ सीस १३ मूअ १४ हय १५ काय १६ निहलु १७
जी १८ ॥ ५ ॥ यमाइ १९ [घोढगमारो] दोसरहिय, तो कुणइ दुद्धसिओ तणुस्सग्ग । नाभिअहो जाणुद्ध, चतुर्गुलठविअ-
कडिपहो ॥ ६ ॥ तत्थ य धरेइ हिअए, जहक्कम दिणकए अईआरे । पारेत्तु नमुकारेण पढइ चलवीसथयदह ॥ ७ ॥ सहा-
सणे पमज्जिय, उवविसिय अलग्गविअयवाहुजुओ । मुहणतग च काय, पेहए पचवीसइहा ॥ ८ ॥ उट्ठियट्ठिओ सविणय,

विहिणा गुरुणो करेइ किइकम्म । वसीसदोसरहिय, पणवीसावस्सगविसुद्ध ॥ ९ ॥ यद्ध १ पविद्ध २ मणादिअ ३ परि-
 पिठिय ४ मकुसं ५ समुवच्च ६ । कच्छयरिगिअ ७ टोलगइ-८ ठहर ९ चेइ-आवद्ध १० ॥ १० ॥ मणहुद्ध ११ रुद्ध १२
 तस्सिय १३ सट्ठ १४ हीलिय १५ तिणिअ १६ भट्ठणीअं च १७ । विट्ठमदिद्ध १८ संगं १९ कर २० मोगण २१ मूण २२
 मूर्अं च २३ ॥ ११ ॥ मय २४ मिस्सी २५ गारव २६ कारणेहिं २७ पळिओवि । [चि]अ २८ भयत च २९ । आउत्ति ३०
 मणालिद्ध ३१ धूलिअ ३२ बुद्धलिप्पि वसीसा ॥ १२ ॥ उपवेसमहाजाय, दुहोणय पयडनारसावत्त । एगनिरमणतिगुत्त,
 चवत्तिर न मणंति पणवीसा ॥ १३ ॥ अह सम्ममवणअगो, करजुअविहिधरिअपोत्तिरहरणो । परिचितिय अइगारे,
 अइकम्म गुरुपुरो विअदे ॥ १४ ॥ अह उवविसित्तु सुत्त, सामाइअमाइअ पवीअ पयओ । जन्मुद्धियओ म्मि इद्या-इ पट्ठ
 तुह उद्धियो विहिणा ॥ १५ ॥ दाऊण ववण तो, पणगाइसु जइसु खामए तिन्नि । किइकम्म फिरियठिओ, न्हो गाहा-
 तिगं भणई ॥ १६ ॥ अह [इय] सामाइअवस्सगसुत्तमुच्चरिय कावसगठिओ । चित्तिइ उज्जोयदुग, चरित्तअइआरसुत्ति-
 कए ॥ १७ ॥ विहिणा पारिय सम्म-वसुद्धिहेत्त च पठिअ उज्जोअ । तह सपलोयअरिह-त्तचेइगारोदणुरसगं ॥ १८ ॥
 काव उज्जोयगरं, चित्तिय पारेइ सुद्धसम्मओ । पुक्खरवरदीवहं, कहुइ सुयसोदणनिमिस्स ॥ १९ ॥ पुण पणवीसोत्सासा
 वस्सगं कुणइ पारए विहिणा । तो सयलकुत्तलकिरिआ, फलाण सिद्धाण पढइ यय ॥ २० ॥ अह सुअत्तमिद्धिहेत्त, मुव
 देवीए करेइ वस्सग । चित्तेइ नमुब्बारं, सुणइ वदेइ व तीइ थुइ ॥ २१ ॥ एव खेत्तसुरीए, उरसग कुणइ मुणइ देइ पुरं ।
 पठिअ च पचमगलं उवविसइ पमज्ज संढासे ॥ २२ ॥ प्रबविस्सित्ते २३
 दाऊण ववणं गुरुणो । इच्छामो अनु-

सङ्गि, -ति भणिअ जाणूहिं तो ठाइ ॥ २३ ॥ गुरुयुइ गहणे शुइ तिभि, वज्रमाणक्खरस्सरो पढइ । सक्कथय थयं पढिअ कुणइ
पच्छिच्चरत्सग ॥ २४ ॥ एव ता देवसिअं, राइअमवि एयमेव नवरि तहिं । पढम दाउ मिच्छा-मि दुक्कह पढइ सक्कथय
॥ २५ ॥ उट्ठिय करेइ विहिणा, उस्सग चितए अ उज्जोय । वीअ दंसणसुद्धीए चितए तथ इममेव ॥ २६ ॥ तइए
निसाअइयारे, जहक्कम्म चित्तिक्कण पारेइ । सिद्धत्थय पढिआ, पमज्ज संढासमुवविसइ ॥ २७ ॥ पुढं च पोत्तिपेहण-वदण-
मालोयसुत्तपढण च । वदणस्वामणवदण-गाहातिगपढणमुस्सगो ॥ २८ ॥ तथ वि चितए संयम-योगाण न जेण होइ
मे हाणी । त पडिअमि तव, छम्मासं ता न काउमल ॥ २९ ॥ एगाइगुणतीसूणय अ पि न सहो न पचमासमवि । एय
चव ति बुमासं, न समत्थो एगमास पि ॥ ३० ॥ जा त पि तेरसूण, चवतीसइमाइअ दुहाणीए । जाव चवत्थ तो आय-
विळाइ जा पोरसि नमो धा ॥ ३१ ॥ जो सक्क त दिअए, धरिअं पारेत्तु पेहए पोत्तिं । दाऊ वदणमसढो, त चिअ
पक्कखए विहिणा ॥ ३२ ॥ इच्छामो अणुसङ्गि, ति भणइ चववसिअ पढइ तिभि । शुई मितसहेण सक्कथयाइ तो चेइए
वदे ॥ ३३ ॥ अह पक्खिय चवइसि-विणमि पुव व तथ देवसिअ । सुत्त पढिअमिअ, तो सम्ममिम कम कुणइ
॥ ३४ ॥ मुहपोत्तिय वदणय, सवुद्धास्वामण तहालोए । वदण पत्तेयस्वामणाणि च वदणयमह सुत्त च ॥ ३५ ॥ सुत्त अउमु
हुण, उस्सगो पोत्ति वंदण तह य । पज्जतिअस्वामण, तह चवरो योभवदणया ॥ ३६ ॥ पुवविहिणेव सध, देवसिय
वंदणाइ तो कुणइ । सिज्जसुरी उस्सगो, मेओ सतित्थयपढणे अ ॥ ३७ ॥ एव चि अ चवमासे, वरिसे अ जहक्कम्म
विहि णेयो । पक्खचउमास-वरिसेसु नवरि नाममि नाणत्त ॥ ३८ ॥ तह उस्सगोज्जोया, वारस वीसा सम्म गलिगचत्ता ।

यदुभ्राह्मण ति-पण सत्त साहूण जहसंस्स ॥ ३९ ॥ इय जिणवह्मणणिणा, लिहिअ ज सुमरिअं च मइणायि । वस्सु-
समणाइअं, अ मिच्छामि दुक्कं वस्स ॥ ४० ॥”

॥ इति श्रीजिनवह्मणसूरिसामाचार्यधिकार ॥ ६२ ॥

ननु-श्रीजिनदत्तसूरीणा गुणप्रधानगुरुणामपि अनायतनचैत्य-स्त्रीकृतमूलप्रतिमापूजा-प्रमुखनिर्णयकवाक्यानि सामा-
धारीरूपाणि काऽपि सकलितानि सन्ति ? सन्तीति ब्रूम, स्वकृतोत्पन्नपदोद्घाटनकुलके तैः सचिस्तर प्ररूपितत्वात्
तथाहि, तत्कुलक-

“लिंगी जत्थ गिहिअ देवनिलए निअ निवासी सय, सुत्तेज्जायतण न तत्थ उ जओ नाणाइपुही भवे । निस्सानिस्स-
जिणिंदमविरदुग तल्लाम हेव तय, सिद्धसमि पसिद्धमेव तहवी खिससि ही चालिसा ॥ १ ॥ चेइअमदेसु जइवेसयारया
निअमेव निवसति । तमणाययण जइसावगेहिं खल्ल वल्लणिज्जति ॥ २ ॥ वस्सुत्तदेसणाकारएहिं केहिं तु वसइयासीहिं । पठि-
वोहिअसावयेइय पुणो होइज्जाययण ॥ ३ ॥ एयमि हुत्सुत्त पुण, जुअइपवेसो निसाइ चेइहरे । रयणीइ जिणपइहा,
नहाण नेवेज्जदाणं व ॥ ४ ॥ पूयइ मूलपडिमपि साविआ चिइनिवसिसम्मत्त । गन्मापहारकल्लाण पि न हु होइ
वीरस्स ॥ ५ ॥ कीरइ मासविहारोऽहुणाऽवि साहहिं नत्थि किर दोसो । पुरिसित्थीओ पडिमा, वहति तत्था-इमा अउरो
॥ ६ ॥ कहुअसगरिआओ, न हुति विदलति विरुहगाऽणत्त । न य सिंचियवेराइ, सच्चिस्स सिंचवो दक्खा ॥ ७ ॥
इरियावहिय पडिक्कमिअ ओ जीणाईण पूअणाइ पुणो । कुज्जा इरिय पडिक्कमिअ कुणइ किइयिक्कमदाणाइ ॥ ८ ॥ विहि-

चेइअ नाम पि ठु न जुत्तमेअ जमागमेणुत्तं । निस्साकडाइ जिणचेइआइ, लिंगीहि विजुआइ ॥ ९ ॥ तिच्चियमिच्चं कुज्जा,
 अिच्चियमिच्च जलाइ मुज्जिआ । अजियजलाहारगिही, पाणागारे समुच्चरइ ॥ १० ॥ उगय[ए]सूरे सूरुगमे अ भणि-
 अमि नत्थि किर दोसो । एगजुगे जुगपवरा, वस पच ध्ववति न हु पगो ॥ ११ ॥ वत्तीस देविंदा, चवसदी नेअ हुति जिण-
 पयडा । पूआ अट्टविअप्पा, पाससुपासा न नव ति फणा ॥ १२ ॥ स्त्रीरघएहिं ण्हाणं, जिणपडिमाण न काव जुत्तमिण ।
 दवत्थओत्ति काठ, गिहीणमुचिआ जिणपइडा ॥ १३ ॥ कत्तियडमावासाए, पच्छिमरयणीई वीरपडिमाए । कीरइ न्हाण
 पूआ, वाइअ महनट्टगीअं च ॥ १४ ॥ लवठारसो वि विज्जइ, विहि-जिणमघणमि सावएहिं पि । सासणसुराणमदो-लण
 च तत्थेव जलकील ॥ १५ ॥ माहे मालारोवण-मिह कीरत च साहए सिद्धिं । मालगहणे न्हाणे, जिणाण रयणीइ [प] को
 दोसो ? ॥ १६ ॥ न्हवणयरसिहावधो, मुदाकल्लसेसु वासस्सेवाइ । सूरी विणा पइठ, कुणइ अ उत्सुत्तमाईअ ॥ १७ ॥
 गिहिणोअवि विसावधो, कीरंतो धम्मसाहगो होइ । चेइवसहिनिवासीवि साहुवेसद्धिया पुज्जा ॥ १८ ॥ जिणाविधमणा-
 ययणं, न होइ निवसंति ते अहिं स मढो । सो सुविहियसग्हिं, परिहरिणिज्जो न य गिहीहिं ॥ १९ ॥ मेरुगिरिमि तिअसा
 हि-वेहिं जिणजम्मन्हाणमवि किरिय । आरत्तिअमुत्तारिय, मगलदीव कय नट्ट ॥ २० ॥ आरत्तिअमेगजिणि-दपडिम-
 पुरओ कय न निम्महं । परिहाविज्जइ जेण, वत्थेण तमवि निम्मह ॥ २१ ॥ आरत्तियमुवरिजलं, भामिअइ तह पयत्तओ
 पूअ । तमि अ जमुत्तरते, तबुवारि कुमुमंजलिक्खेवो ॥ २२ ॥ आरत्तिय धरिज्जइ, जयंतराले वि उत्तरतं तु । कीरइ नट्ट
 गीअ, वाइअमुअगीअ नट्टं च ॥ २३ ॥ जिणपुरओअवि फलक्खय-पमुह ज दोइअ तु पूअडा । तमवि न कप्पइ

पडिक्कमणाइ मोणेण कुणति ॥३०॥ गोयमपडिग्गह १ मुक्खदंदग २ मत्तसत्तमी माणिकपत्थारिआइ तव अकरण ॥ ३१ ॥
 सपइकाले सावयपडिमाओ न वडिअति ॥३२॥ देवस्स गाम १ गोचल २ आराम ३ कुवाइ ४ न कीरइ ॥३३॥ चेइअहराइसु
 अदुइचय पडिसेहो ॥३४॥ राईमई विरहगीआई परिहारो ॥३५॥ जहअओ वि पारुथय विणा न न्हवण ॥ ३६ ॥ रयणीए
 न भामण ॥ ३७ ॥ न य आरसिए विसेस पूआ ॥ ३८ ॥ लवणस्स जलस्स य चचारिअ जलणे खिवण ॥ ३९ ॥ न य थाल
 आरसिआइ ३ खिणस्स सक्केण न कय किंतु गीयत्थेहिं आइण्णं सहारेण य सजुत्त ॥ ४० ॥ लोण १ जल २
 भिअवाओ जहा सत्तमी अट्टमी नवमीओ अट्टाहिआ मन्हे इति ॥ ४१ ॥ परिगहप्पमाणटिप्पणए मूलगुरुपासे इम
 गहिअति लिहिअइ न रण अणेहिं वि आयरिय चक्कमाय वायणायरिएहिं विसे परिगहप्पमाणे स नाम लिहिएय ॥ ४२ ॥
 मूलगुरुपत्त्याण कात जाव विक्खित्तय ठाणं न संपत्तो ताव घोवणीया सवठाणेसु साइहिं न कायथा ॥ ४३ ॥ कंघक-
 थलियाए असमपिआए दइगो न अप्पेअवो आयरियचक्कमायाण गिण्हत्तेहिं पढम दइओ घेतवो पच्छा कयकव
 लिआ ॥ ४४ ॥ आयरिय-चक्कमायाणं कधकवली विहारमूमिए वेयावच्चारेण घेतवा न पुण वायणायरिअस्स ॥ ४५ ॥
 वत्तरो तिप्पाओ घेतवा न पुण तिसि ॥ ४६ ॥ अपडिक्कम्मत्त वदणदायारो सावया जहा पमाए तथा सप्पाए वि दोहि
 ॥

छदणेहिं कमेण आलोयण खामण पच्चक्खाणं करेति, न पुण सप्पाए पढम छदणवुणेण पच्चक्खाण ततो दो दो छदणेहिं
आलोयण खामणया ॥ ५० ॥ साधय-पडिक्कमणसुत्तरे तस्स धम्मस्स केवलपप्पत्तस्सत्ति न भणंति ॥ ५१ ॥ पडिक्कमणे
साह्मणो सावया य काचस्सग्गे आइआर मुक्कलं चिंतति न पुण गाहारूव ॥ ५२ ॥ वक्खाणवायणेवि रागझुणी न कायवो
॥ ५३ ॥ सामाइअदहण मुहपोत्तिआ पडिलेहणपुन भणिअ तओ इरिआवहिआ पडिक्कमिज्जइ न पुण इरिअ पडिक्क-
मित्ता तओ सामाइअगहण ॥ ५४ ॥ पक्खियपडिक्कमणे पुढोकय आलोयण मुत्तु परोप्पर एगमढलीए न छंदणा
दोसो अओ मुहपोत्ति पडिलेहिज्जइ ॥ ५५ ॥ अट्टमीचचइसीसु सववासकरण सइ सामत्थे वीआपचमीएगारसीसु
निधिगयं अन्नया एगमत्तमविज्जण जाय खुडिय गिलाणाइ मोत्तु ॥ ५६ ॥ पइदिण सपुण्णखियवंदणा देवालए ॥ ५७ ॥
रत्तिए गुरुणो सोअत्यं दुप्परिआए जलोहिय वीवरखइठावण अइसाराइसु ल्हणयाइ घोषण भइए धारेअध ॥ ५८ ॥
चदमासिया घोषणी ॥ ५९ ॥ वासा चदमासए सूरिण दुक्कवला निसिज्जा सवज्जायस्स एग कवला वायणायरिअस्स
य ॥ ६० ॥ सेट्ठचवज्जाया मह-सवज्जाया इति भणति न पुण अस्से ॥ ६१ ॥ आयरिय नाम लेहाइसु अमुग आयरिय
इय लिहिअध न पुण सूरिचि ॥ ६२ ॥ सघाअयवाहिरे मए तस्स अतिय वत्थ पत्त पुत्थआइ पढआसण कवलसहिअ
मूलगुरुणो दिज्जइ ॥ ६३ ॥ साद्वसु कणिट्ठो भोयणमंडलिं समुद्धरइ ॥ ६४ ॥ ओमरायणीआ जलं विहरति सो सा
मत्ताइअ ॥ ६५ ॥ वीसओसिरिमाल-ओसवाल-पोरवाह-कुलसभूओ चेव आयरिओ ठाविज्जइ सवज्जाओवि तहेव न
पुण वसाज्जातिओ महुत्तीयाणो ठाविज्जइ, वायणागुरू जो वा सो वा ठाविज्जइ महत्तरी सिरिमाला चेव ठाविज्जइ ॥ ६६ ॥

पठिक्मणाइ मोगेण कुणति ॥३०॥ गोयमपडिग्गह १ मुक्खदहग २ मउडसत्तमी माणिक्कपत्थारिआइ तव अकरण ॥ ३१ ॥
 सपइकाले सावयपडिमाओ न वडिअति ॥३२॥ देवस्स गाम १ गोतल २ आराम ३ कूवाइ ४ न कीरइ ॥३३॥ चेइअहराइसु
 अडुडचय पडिसेहो ॥३४॥ राईमई विरहणीआई परिहारो ॥३५॥ जइअओ वि पारुत्थय विणा न न्दवण ॥ ३६ ॥ रयणीए
 न भामण ॥ ३७ ॥ न य आरत्तिए विसेस पूआ ॥ ३८ ॥ लवणस्स जलस्स य उत्तारिअ जलणे खिण ॥ ३९ ॥ न य थाल
 विणा आरत्ति अ मगलदीवा ॥ ४० ॥ न चेईए वेसा नखण ॥ ४१ ॥ न य लवहारसदाण ॥ ४२ ॥ लोण १ जल २
 आरत्तिआइ ३ खिणस्स सकेण न कय किंतु गीयत्थेहिं आइणं सहारेण य सजुत्त ॥ ४३ ॥ अट्टाहिआओ तहा आर-
 भिअआओ जहा सत्तमी अट्टमी नवमीओ अट्टाहिआ मज्जे इति ॥ ४४ ॥ परिगहप्पमाणटिप्पणए मूलगुरुपासे इम
 गडिअति लिहिअइ न उण असेहिं वि आयरिय तवज्जाय धायणायरिएहिं विसे परिगहप्पमाणे स नाम लिहिय ॥ ४५ ॥
 मूलगुरुपत्थाण काव जाव विवक्सिय ठाणं न संपत्तो ताव धोवणीया सबठाणेसु साह्विं न कायथा ॥ ४६ ॥ कंधक-
 मलियाए असमपिआए दंडगो न अप्येअओ आयरियतवज्जायाण गिणहत्तेहिं पढम दडओ धेतवो पग्गहा कयकंच
 लिआ ॥ ४७ ॥ आयरिय-तवज्जायाणं कधक्कली विहारथूमिए वेयावच्चारेण धेतवा न पुण वायणायरिअस्स ॥ ४८ ॥
 वडरो तिप्पाओ धेतवा न पुण तिप्पि ॥ ४९ ॥ अपडिक्कमत्त वडणदायारो सावया जहा पभाए तहा सप्पाए वि दोहि
 ॥ ५० ॥

छदणेहिं कमेण आलोयण स्वामण पच्चक्खाण करेति, न पुण सङ्गाए पढमं छदणवुगेण पच्चक्खाण ततो दो दो छदणेहिं
आलोयण स्वामणया ॥ ५० ॥ सावय-पडिक्कमणसुसत्ते तस्स धम्मस्स केवलपन्नत्तस्सत्ति न भणंति ॥ ५१ ॥ पडिक्कमणे
साह्मणो सावया य काउस्सग्गे आइआर मुक्कलं धितति न पुण गाहारुवं ॥ ५२ ॥ वक्खाणवायेणेवि रागझुणी न कायवो
॥ ५३ ॥ सामाइअदहग मुहपोत्तिआ पडिलेहणपुत्त भणिअ तवो इरिआवहिआ पडिक्कमिज्जाइ न पुण इरिअ पडिक्क
मिच्चा तवो सामाइअग्गहण ॥ ५४ ॥ पक्खियपडिक्कमणे पुढोक्य आलोयण मुत्तु परोप्पर एगमहलीए न छदणा
दोसो अओ मुहपोत्ति पडिलेहिज्जाइ ॥ ५५ ॥ अट्टमीचरइसीसु सववासकरण सइ सामत्ये वीआपचमीएग्गारसीसु
निधियय अन्नया एगभत्तमविज्जण जाय खुडिय गिलाणाइ मोत्तु ॥ ५६ ॥ पइदिण सपुण्णचियवदणा देवालय ॥ ५७ ॥
रत्तिए गुरुणो सोअत्थं दुप्परिआए जलोक्खिय चीवरखहठावण अइसाराइसु ल्हणयाइ धोवण भइए धारेअध ॥ ५८ ॥
चउमासिया धोवणी ॥ ५९ ॥ वासा चउमासए सूरिण दुक्कंवाला निसिज्जा सवज्जायस्स एग कवला वायणायरिअस्स
य ॥ ६० ॥ जेह्ठउवज्जाया मह-उवज्जाया इति भणति न पुण अन्ने ॥ ६१ ॥ आयरिय नाम लेहाइसु अमुग आयरिय
इय लिहिअव न पुण सूरिचि ॥ ६२ ॥ सघाअयवाहिरे मए तस्स अतिय वरथ पत्त पुत्थआइ पढआसण कवलसहिअ
मूलगुरुणो दिज्जाइ ॥ ६३ ॥ साह्मसु कणिट्ठो भोयणमहल्लिं समुद्धरइ ॥ ६४ ॥ ओमरायणीआ जल विहरति सो सा
भत्ताइम ॥ ६५ ॥ वीसओसिरिमाल-ओसवाल-गोरवाह-कुलसभूओ चेव आयरिओ ठाविज्जाइ सवज्जाओवि तदेव न
पुण दसाअतिओ महुत्तीयाणो ठाविज्जाइ, वायणागुरु जो धा सो वा ठाविज्जाइ महत्तरी सिरिमाला चेव ठाविज्जाइ ॥ ६६ ॥

पठिक्मणाइ मोगेण कुणति ॥३०॥ गोयमपदिग्गह १ मुक्खवढ्ढग २ मउढसत्तमी माणिक्कपत्थारियाइ तव अकरण ॥ ३१ ॥
 सपइकाले साययपहिमाओ न वहिज्जति ॥३२॥ देवस्स गाम १ गोचल २ आराम ३ कुवाइ ४ न कीरइ ॥३३॥ चेइअहराइसु
 अनुसुचय पठिसेहो ॥३४॥ राईमई विरहणीआई परिहारो ॥३५॥ जहअओ वि पारुत्थय विणा न न्हवण ॥ ३६ ॥ रयणीए
 न भामण ॥ ३७ ॥ न य आरसिए विसेस पूजा ॥ ३८ ॥ लवणस्स जलस्स य सत्तारिअ जलणे खिवण ॥ ३९ ॥ न य थाल
 आरसिआइ ३ जिणस्स सकेण न कय किंतु गीयत्थेहिं आइण्णं संहारेण य सजुत्त ॥ ४० ॥ न य लउढारसदाण ॥ ४१ ॥ लोण १ जल २
 भिअबाओ जहा सत्तमी अट्टमी नवमीओ अट्टाहिआ मन्हे इति ॥ ४२ ॥ परिग्गहप्पमाणटिप्पणए मूलगुरुपासे इम
 गविअति लिहिज्जइ न रण अक्षेहिं वि आयरिय उवज्जाय वायणायरिपहिं विक्षे परिग्गहप्पमाणे स नाम लिहिय ॥ ४३ ॥
 मूलगुरुपत्थाण कउ जाव विविक्षिय ठाणं न संपत्तो ताव घोवणीया सब्बणेसु साह्विं न कायथा ॥ ४४ ॥ कंधक-
 बलियाए असमप्पिआए दंडगो न अप्पेयवो आयरियतवग्गमायाण गिण्हत्तेहिं पढम दढओ घेतवो पब्बा कयकव
 लिआ ॥ ४५ ॥ आयरिय-उवज्जायाणं कधकबली विहारमूमिए वेयायच्चगरेण घेतवा न पुण वायणायरिअस्स ॥ ४६ ॥
 घरो तिप्पाओ घेतवा न पुण तिसि ॥ ४७ ॥ अपठिक्कम्मत्त वदणदायारो सावया जहा पभाए तथा सझाए वि दोहि

किमपि न आनाय्य किं तु सघाटक प्रति पृष्ठा । ८ । विंशति वर्षपर्यायं विना योगपट्टादि न ग्राह्य । ९ । साक्षात्पार-
 वर्जनी । १० । संस्कारके सामान्यतपोधनस्य कम्बलिका निषिद्धा ग्लानवर्ज । ११ । क्रीतादिना वस्त्रादि अपूर्वं न आनाय्य
 । १२ । सागारिकसमक्षं गाढकलहे आचाम्लं अज्ञाते निर्विकृतिक । १३ । सागारिकेभ्यो याचकेभ्यश्च निजाम्नपानादि
 न देय । १४ । उपाध्यायवाचनाचार्ययो मण्यक्षपूजानिषेधः । १५ । गुरोराज्ञया विहारो गमनागमनादिक । १६ ।
 उपाध्यायवाचनाचार्याणां प्राधृतानामेव उपयोगकरण आचार्यवत् । १७ । उपाध्यायवाचनाचार्याणां आरात्रिकावतारणं
 न । १८ । प्रथमदिने आचार्योपाध्यायवाचनाचार्यैः यथाग्येष्ठ रात्रिकं पादशौचं कार्यं । १९ । उपाध्यायवाचनाचार्याणां
 पुष्टपत्रे कम्बल वस्त्र च नाऽस्ति । २० । भोजनकाले आचार्योपाध्यायाग्रे पट्टक धार्यं, न वाचनाचार्याग्रे । २१ । व्याख्या-
 नारम्भे गरुडाधिपतेः नमस्कारकयन प्रतिक्रमणे तन्नाम कयन च । २२ । दीक्षादान मूलगुरोस्तदाज्ञया आचार्याणां च
 । २३ । सागारिकदृष्टौ उच्छोऽञ्जनाभ्यगनिषेधोऽन्यत्र हस्तपादमुखशौचात् । २४ । वर्षाचतुर्मास्या एका विकृतिः वीरक-
 त्वाग्निके च बालग्लानवर्ज । २५ । राक्षकाचरनिषेधः । २६ । देवस्य ज्ञानस्य च न क्वाऽपि व्यापार्यं देवकार्यादन्यत्र । २७ ।
 पूर्वस्माद्भावात्सो नन्दीश्वरदेववन्दन । २८ । कार्तिकचातुर्मासिक पारण बह्विधेय यतनया । २९ । गुरुरूपद्रव्यमपि
 श्रेयस्-ज्ञानस्वरत् । ३० । अकाले संज्ञायां यथा उपवासः प्रवेश्यः । ३१ । अष्टमीचतुर्दश्यो पादशौचवर्ज उच्छोलना-
 निषेधः कर्तव्यो उपवासः । ३२ । तत्त्वर्गेण दुग्धनिषेधः यः कश्चित् लघयिष्यति तस्याज्ञार्भगः इति ॥ ३३ ॥

॥ इति व्यवस्थापत्राधिकारः ॥ ६५ ॥

पये सङ्जाय दुष्पट्टिषेण गोअरचरिभर्भनेसि अहा-जेहुं साधुणो विस्सामिअ विस्सामिअ सुद विहारो पुग्गिउअवो ॥ ६७ ॥
साधुण पढमो-अहाये बुदे उररअयणाइ ओगा वोढवा ॥ ६८ ॥ वीरस्स छ कझाणा य ॥ ६९ ॥”

॥ इति श्रीखिनपतिसुरिसामाचार्यधिकारः ॥ ६४ ॥

ननु-श्रीखरतरगच्छे एतत्सामाचारीवयातिरिक्त व्यधस्यापत्रमपि किमपि वर्तते न वा ? उच्यते-वर्तते एव साधूनां
सिद्धारूपं, तथाहि—

सर्वं धर्मापन्नादि विदित्य मूलगुरुभ्यो निवेदनीय । १ । प्रामृतकादिपरिष्ठापने आचार्य, अन्यत्र चातुर्मासिक-सांवत्स-
रिकपारणात् । २ । पात्राद्यान्ते कस्यपरिष्ठाने निर्विकृतिकं । ३ । गुरुणासह सत्कारक-मुखवलिक्काऽप्यतिष्ठेत्तने निर्विकृ-
तिक मार्गसम्बन्धनत्वादिकारण विना । ४ । गुरोरनापृच्छ्या साधुभ्यो वत्सादिदान न कार्यम् । अन्यत्र पृथक् सयाटकात् । ५ । पात्र त्रैपण्यक षट्दर्शने आचार्य । ६ । श्वेतणी दांकाणी प्रभृतिभ्यो निर्विकृतिकं । ७ । आत्मरुच्या गृहस्थपार्श्वोत्

१ । पण्यपत्नीः श्वेतकीः सावर्द्धिः । सूरिभ्यः आराधति । प्रत्यहं द्विसप्तसूरिभ्यः अर्पणं करोति । खरतरादगृहे उभयकाण्डसहस्रकल्पं [गुणं] आचर-
माणं सदा क्रियवती २००० गुणवती । आहो ! सगृहे मासमध्ये आचार्यकृत्यं कार्यं । सति सामर्थ्ये खरतरादुभयि पञ्चान्नं कर्त्तुं । एते सप्त पात्रा
श्रीविद्वत्पुत्राणां एकैर्बोधिनीनामर्पणा । बोधिनीपुत्राः तु पुत्रे । प्रविष्टान्नं एकत्र भादो वीर्य । प्रायसः खरतरादो निर्धनो न । एते सप्त पात्रा
निवर्त्ते । साध्वी जीवन्ते न । खरतरादश्च शास्त्रिणी न उच्यते । विद्वत्पुत्रसूरिनाम्ना नियुद्ध्यते न । खरतरादश्च सिन्धुदेसे गत्वा कामधरात् अभिषेकितः । इति

॥

ननु-आधिका श्रावको वा यदा मुखवस्त्रिकोपरि वन्दनक ददते तदा एकपट्टाया मुखवस्त्रिकाया उपरि तत् दान घटामाटीकते ? किंवा द्विपट्टाया उपरि ? उच्यते—एकपट्टायाः, न द्विपट्टायाः, यतो वन्दनकावसरे पूज्यपादयुग्मकल्पना मुखवस्त्रिकाया मध्यभागे कथिताऽस्ति । द्विपट्टायास्तस्या उपरि वन्दनकदाने मुखवस्त्रिकाया मध्यभागे न भवति किन्तु चतुर्थभागे, स तु विरुद्धो ग्रन्थेऽप्रतिपादनात्, तस्या मध्यभागे वन्दनकदान तु श्रीअभयदेवसूरिकृतवन्दनकभाष्ये प्रोक्तमस्ति, तथाहि—

“तद् वि छिन वामयजाणु नमिज्ज तत्थ मुहपुत्तिं । रयहरणमज्झभागमि ठावणं पुज्जपायजुग ॥ १ ॥

एव सुसावओ वि णु तुवालसावत्तवंणं दिंसो । मुहपुत्तिमज्झभागमि ठावणं पुज्जपायजुग ॥ २ ॥

॥ इत्येकपट्टमुखवस्त्रिकोपरि वन्दनकदानाधिकारः ॥ ६८ ॥

ननु-श्रीस्मरतरगण्डे पदस्यानां व्यवस्थाविधिः कोऽपि प्राक्तनोऽस्ति न वा ? उच्यते—अस्तीति । तथाहि-श्रीयुगप्रधानाचार्यस्य गण्डाधिपतेः पाञ्चजन्यशब्दवादनविना प्रवेशः क्रियते, निश्चयं च क्रियते, मङ्गलकलशः सम्मुखमागच्छति [आनीयते], व्याख्याने कृते सति आधिका गीत गायन्ति, इति संक्षेपेण श्रीयुगप्रधानाचार्यस्य प्रतिपत्तिः ॥ १ ॥

द्वितीयस्थानीय-सामान्याचार्यस्य नगरप्रवेशे चतुर्विधसधः सम्मुख आगच्छति, सङ्घो वाद्यते, आधिकाश्च गीत

ननु-देववन्दनाऽनन्तर श्रीआचार्यमिश्र-इत्यादि क्षमाश्रमणचतुष्टयादारभ्य क्षेत्रदेवतास्तुतिपूर्वकवन्दनद्वयदानेन नमोऽर्पित्वा इत्यादिपर्यन्त आन्तरणीनामकः छन्दनादोषः प्रतिपादितोऽस्ति, अतः पाक्षिकप्रतिक्रमणे क्षामणाकाले परस्परं राणि सन्ति, तथाहि-"पक्विस्यपद्विक्रमणे पुढोकय आलोयणं मोसु परोप्पर एग मढलीए न छदणा दोसो अओ मुह-कय आलोयण मोसु नत्थि छदणादोसो अओ चैव अग्ह सामाचारीए मुहपत्तिआ पत्तेअ क्षामणानन्तर पढिलेहिज्ज इत्ति २ एव तरुणप्रमसरिकृत-भाळववोचेऽपि ज्ञेयम् ३ ॥

॥ इति पाक्षिकप्रतिक्रमणे क्षामणाया न आन्तरीणानामक छन्दना-दोषाधिकारः ॥ ६६ ॥

रात्रिप्रथमप्रहर यावत् देवसिय कथ्यते, पूर्वाह्णे तु दिवसप्रथमप्रहर यावत् रात्रय कथ्यते, यदुक्तं श्रीआवदयकचूर्णौ (५१ पत्रे) ग्राही वि भाणियन्ता । पादोसिए जाव पोरसी न उग्घादेइ ताव देवसिय भण्णइ, पुण्णहे जाव पोरसी न उग्घादेइ ताव रात्रयम्" इत्यादि ॥ ६७ ॥

॥ इति देवसिय रात्रयं पाठकालाधिकारः ॥ ६७ ॥

ननु-श्राविका श्रावको वा यदा मुखवस्त्रिकोपरि वन्दनक ददते तदा एकपट्टाया मुखवस्त्रिकाया उपरि तत् दान घटामादीकते ? किंवा द्विपट्टाया उपरि ? उच्यते—एकपट्टायाः, न द्विपट्टायाः, यतो वन्दनकावसरे पूज्यपादयुग्मकल्पना मुखवस्त्रिकाया मध्यभागे कथिताऽस्ति । द्विपट्टायास्तस्या उपरि वन्दनकदाने मुखवस्त्रिकाया मध्यभागे न भवति किन्तु चतुर्थभागे, स तु विरुद्धो ग्रन्थेऽप्रतिपादनात्, तस्या मध्यभागे वन्दनकदान तु श्रीअभयदेवसूरिकृतवन्दनकभाष्ये प्रोक्तमस्ति, तथाहि—

“तह वि छिन वामयजाणु नमिऊण तत्थ मुहपुत्तिं । रयहरणमञ्जभागमि ठावणें पुज्जपायजुगं ॥ १ ॥

एव सुसावओ वि हु दुवालसावच्चवंदण विंचो । मुहपुत्तिमञ्जभागंमि ठावणें पुज्जपायजुग ॥ २ ॥

॥ इत्येकपट्टमुखवस्त्रिकोपरि वन्दनकदानाधिकार ॥ ६८ ॥

ननु-श्रीखरतरगच्छे पदस्थाना व्यवस्थाविधिः कोऽपि प्राक्तनोऽस्ति न वा ? उच्यते—अस्तीति । तथाहि-श्रीयुगप्रधानाचार्यस्य गच्छाधिपतेः पाञ्चजन्यशब्दवादनविना प्रवेश क्रियते, निरुद्धन च क्रियते, मङ्गलकलशः सम्मुखमागच्छति [आनीयते], व्याख्यानं कृते सति श्राविका गीत गायन्ति, इति संक्षेपेण श्रीयुगप्रधानाचार्यस्य प्रतिपत्तिः ॥ १ ॥

द्वितीयस्यानीय-सामान्याचार्यस्य नगरप्रवेशे चतुर्विधसधः सम्मुख आगच्छति, शब्दो वाच्यते, श्राविकाश्च गीत

अनुयोगपट्टिगृहणत्यं करेमि कावत्सर्ग" इत्यादि भणित्वा कायोत्सर्गं क्रियते, लोगस्स च लोगस्स १ कथ्यते, यदा उद्देशका अध्ययनानि च परिपूर्णानि भवन्ति, तदा वन्दनकद्वय दीयते, समाप्तो प्रारम्भे च वन्दनकद्वय दीयते । इत्यनुयोगविधिः, उद्देशो वाचनासूत्रप्रदानमित्यर्थ १, समुद्देशो व्याख्याया अर्थप्रदानमिति २, अनुज्ञा सूत्रार्थयो अन्यप्रदानं प्रति अनुमनन ३, मुखवस्त्रिका प्रतिलेख्य वन्दनकद्वय दीयते, पश्चात् क्षमाश्रमणदान-पूर्वमनुयोग विसर्जः । अनुयोगविसर्जनार्थं कावत्सर्गं करेह । अनुयोगविसर्जनार्थं करेमि कावत्सर्गमित्यादि भणित्वा कपोत्सर्गे नमस्कार एकश्चिन्त्यते पार्यतेऽपि एकः कथ्यते पश्चाद् विश्रामण्य कृत्वा मिथ्या दुष्कृत दीयते ॥ ७० ॥

॥ इत्यनुयोगदानविसर्जनविधिरधिकारः ॥ ७० ॥

ननु-पाश्चिक-चातुर्मासिकप्रतिक्रमणे यथा भवनदेवतायाः कायोत्सर्गं स्तुतिश्च कथ्यते-तथा सावत्सरिकप्रतिक्रमणेऽपि स्मृत्या न वा ? उच्यते पाश्चिक-चातुर्मासिक-सावत्सरिकप्रतिक्रमणे भवनदेवता शुद्धं अधिक्ती कहिजइ इति श्रीतरुणप्रभ-सूरिकृतवालावबोधवचनप्रामाण्यात् कथ्यते एव, यत्तु श्रीविधिप्रपाया श्रीजिनप्रभसूरिभिः प्रोक्त "सायस्छरिए भवन-देवता कावत्सर्गो न कीरइ, न य शुद्धं असज्जायकावत्सर्गोवि न कीरइ" इति उत्तरप्रसार्थं तु त एव जाणन्ति । ननु श्रीतरुणप्रभसूरिवचनोक्तिसम्प्रतिः कुत्राऽप्यस्ति जीर्णग्रन्थे ? उच्यते-हेतुगर्भे तथैव प्रतिपादनात्, तथाहि-श्रुतदेवतायाः प्रत्यहं स्मृत्या तु आराध्यत्वेन तद्धिने - तत्कायोत्सर्गस्थाने भवनदेवताकायोत्सर्गः, क्षेत्रदेवतायाः प्रत्यहं स्मृतौ भवनस्य

भेदान्तर्गतत्वात् भवनदेव्या अपि स्मृतिः कुतैव, तथापि पर्वदिने तस्या अपि बहुमानार्हत्वात् कायोत्सर्गः साक्षात् क्रियते, स्वस्थाने अजितशान्तिस्तव पाठ्य । उक्तं च—

“पुष विहिणेव सद्य, देवसिध वदणाइतो कुणइ । सिज्जसुरी उस्सगो, मेओ सतिथयपढणे य ॥ १ ॥”

इत्यादि पाक्षिकप्रतिक्रमणविधि । चातुर्मासिक-सावत्सरिकप्रतिक्रमणयोरपि क्रम एव, नवर नान्नि विशेषः, कायोत्सर्गे च चातुर्मासिकप्रतिक्रमणे चतुर्विंशतिस्रवविंशतिः चिन्तन । सावत्सरिकप्रतिक्रमणे च चत्वारिंशच्चतुर्विंशतिस्तव, तदन्ते एको नमस्कारश्च चिन्त्यते । क्षामणकं च पाक्षिकचातुर्मासिकयोः पञ्चाना, सावत्सरिके च सप्ताना, श्रीगुर्वादीना यदि द्वौ शेषौ तिष्ठतः ॥ उक्तं च—

“एव चिअ चउम्मासे, धरिसे अ जइक्कम विही नेओ । पक्खियचउमासवरिसे-सु नवरि नाममि नाणत्त ॥ १ ॥
तह उस्सगो ज्जोया, धारस धीसा सम गलिंगचत्ता । संपुअस्सामण ति-पण-सत्त साहूण जइ सख ॥ २ ॥”

इत्यमेव श्रीप्रवचनसारोद्धारवृत्तौ, तथाहि—

“पाक्षिकादिषु त्रिषु श्रुतदेवताकायोत्सर्गस्थाने भवनदेवताकायोत्सर्गं क्रियते” इत्यादि । एव श्रीदेवेन्द्रसूरिधिरचित पढावइयकवन्दारकवृत्तावपि (८५ पत्रे) पाक्षिक-चातुर्मासिक-सावत्सरिक-प्रतिक्रमणत्रयेऽपि भवनदेवताकायोत्सर्गः प्रतिपादितोऽस्ति, तथाहि—तथा पाक्षिकादीनि—

अनुयोगपरिग्रहणस्य करेसि कावत्सर्ग" इत्यादि भणित्वा कायोत्सर्गं क्रियते, ओगत्स रज्जोभंगरे एको विच्छेदो नश्ये
च ओगत्स १ कथ्यते, यदा चर्दशका अव्ययनानि च परिपूर्णानि भवन्ति, तदा यन्दनरूप दीप्तो, मातादी दग्धो च
यन्दनकद्वय दीयते । इत्यनुयोगविधिः, चर्दशो वाचनासूत्रप्रदानमित्यप १, ममुर्दंगो व्यापादा मयन्दनान् दीयते २,
अनुज्ञा सूत्रार्थयो अन्यप्रदानं प्रति अनुमनन ३, मुखवचिका प्रतिष्ठेरुप यन्दनरूप दीयते, यद्व्या
पूर्वमनुयोगं विसर्ज्यः । अनुयोगविसर्जनार्थं कावत्सर्गं करेह । अनुयोगविसर्जनं
कयोत्सर्गे नमस्कार एकबिन्त्यते पार्यतेऽपि एका कथ्यते

॥ इत्यनुयोगदानविसर्जनविधिरधिकारः ॥ ७० ॥
येन यथा भवनदेवताया कायेन

ननु-पाक्षिक-चातुर्मासिकप्रतिक्रमणे यया भवनदेवताया कायोत्सर्गं स्तुतिश्च कथ्यते-तया मातर्गोरिष्यति कृतं न वा ? उच्यते पाक्षिक-चातुर्मासिक-सांवत्सरिकप्रतिक्रमणे भवनदेवता पुंरं अधिष्ठी कदिता इति श्रीतत्त्वमसि
सूरिकृतवालावबोधवचनप्रामाण्यात् कथ्यते एव, यस्तु श्रीविधिप्रपाया श्रीनिममसूरिभिः प्रोक्त "मातृष्टोत्रे भवन
देवता कावत्सर्गो न कीरइ, न य पुंरं असंज्ञायकावत्सर्गोयि न कीरइ" इति तत्परमार्थं तु त एव ज्ञानम् । तु
श्रीवरुणप्रभसूरिवचनोक्तिसम्मतः कुत्राप्यस्ति जीर्णग्रन्थे ? उच्यते-हेतुगर्भे तथैव प्रतिपादनात्, तथाहि-श्रुतदेवतायाः
प्रत्यहं स्मृत्या तु आराध्यत्वेन तद्धिने-तत्कायोत्सर्गस्थाने भवनदेवताकायोत्सर्गः, क्षेत्रदेवतायाः प्रत्यहं स्मृतौ भवनस्य

—

क्षेत्रान्तर्गतत्वात् भवनदेव्या अपि स्मृतिः कृतैव, तथापि पर्वदिने तस्या अपि बहुमानार्हत्वात् कायोत्सर्गः साक्षात् क्रियते, स्वस्थाने अग्नितशान्तिस्तव पाठश्च । उक्तं च—

“पुष विहिणेव सब, देवसिअ वदणाइतो कुणइ । सिज्जसुरी उत्सगो, मेओ सतिथयपढणे य ॥ १ ॥”

इत्यादि पाक्षिकप्रतिक्रमणविधि । चातुर्मासिक-साधत्सरिकप्रतिक्रमणयोरपि क्रम एव, नवर नाम्नि विशेषः, कायोत्सर्गे च चातुर्मासिकप्रतिक्रमणे चतुर्विंशतिसवविंशतिः चिन्तन । साधत्सरिकप्रतिक्रमणे च चत्वारिंशच्चतुर्विंशतिसवः, तदन्ते एको नमस्कारश्च चिन्त्यते । क्षामणकं च पाक्षिकचातुर्मासिकयो पञ्चाना, साधत्सरिके च सप्ताना, श्रीगुर्वादीना यदि द्वौ शेषौ तिष्ठतः ॥ उक्तं च—

“एवं चिअ चउम्मासे, वरिसे अ जहक्कम विही नेओ । पक्खियचउमासवरिसे-सु नवरि नाममि नाणत्त ॥ १ ॥

तह उत्सगो ओया, चारस वीसा समं गळिगचचा । संबुद्धस्वामण ति-पण-सत्त साहूण जह सखं ॥ २ ॥”

इत्थमेव श्रीप्रवचनसारोद्धारवृत्तौ, तथाहि—

“पाक्षिकादिषु त्रिषु शुतदेवताकायोत्सर्गस्थाने भवनदेवताकायोत्सर्गः क्रियते” इत्यादि । एव श्रीदेवेन्द्रसूरिविरचित-पद्मावस्थकवन्दारकवृत्तावपि (८५ पत्रे) पाक्षिक-चातुर्मासिक-साधत्सरिक-प्रतिक्रमणत्रयेऽपि भवनदेवताकायोत्सर्गः प्रतिपादितोऽस्ति, तथाहि—तथा पाक्षिकादीनि—

अनुयोगपट्टिगोष्ठतय करेमि कावस्सगं" इत्यादि भणित्वा कायोत्सर्गं क्रियते, लोगस्स उज्जोअगरे एको चिन्त्यते पार्यते च लोगस्स १ कथ्यते, यथा उद्देशका अव्ययनानि च परिपूर्णानि भवन्ति, तदा वन्दनकद्वय दीयते, समाप्तौ प्रारम्भे च वन्दनकद्वय दीयते । इत्यनुयोगविधिः, उद्देशो वाचनासूत्रप्रदानमित्यर्थं १, समुद्देशो व्याख्याया अर्थप्रदानमिति २, अनुज्ञा सूत्रार्थयो अन्यप्रदान प्रति अनुमनन ३, मुखवस्त्रिका प्रतिहेत्य वन्दनकद्वय दीयते, पश्चात् समाश्रमणदान-पूर्वमनुयोगं विससर्जः । अनुयोगविसर्जनार्थं कावस्सगं करेह । अनुयोगविसर्जनार्थं करेमि कावस्सगमित्यादि भणित्वा कपोत्सर्गं नमस्कार एकचिन्त्यते पार्यतेऽपि एकः कथ्यते पश्चाद् विश्रामण्य कृत्वा मिथ्या दुष्कृत दीयते ॥ ७० ॥

॥ इत्यनुयोगदानविसर्जनविधिरधिकारः ॥ ७० ॥

ननु-पाक्षिक-चातुर्मासिकप्रतिक्रमणे यथा भवनदेवतायाः कायोत्सर्गः स्तुतिश्च कथ्यते--तथा सावत्सरिकप्रतिक्रमणेऽपि कथ्यते न वा ? उच्यते पाक्षिक-चातुर्मासिक-सावत्सरिकप्रतिक्रमणे भवनदेवता शुद्धं अधिकी कदिजइ इति श्रीतरुणप्रम-देवता कावस्सगो न कीरइ, न य शुद्धं असज्जायकावस्सगोपि न कीरइ" इति तरपरमार्थं तु त एव जाणन्ति । ननु श्रीतरुणप्रमसूत्रिवचनोक्तिसम्मतिः कुत्राऽप्यस्ति जीर्णग्रन्थे ? उच्यते-हेतुगर्भे तथैव प्रतिपादनात्, तथाहि-श्रुतदेवतायाः प्रत्यहं स्मृत्या तु आराध्यत्वेन तद्धिने तत्कायोत्सर्गस्थाने भवनदेवताकायोत्सर्गः, क्षेत्रदेवतायाः प्रत्यहं स्मृतौ भवनस्य

श्रेष्ठान्तर्गतत्वात् भवनदेव्या अपि स्मृतिः कुतैव, तथापि पर्वदिने तस्या अपि बहुमानार्हत्वात् कायोत्सर्गः साक्षात् क्रियते, स्वस्थाने अजितशान्तिस्त्व पाठश्च । उक्तं च—

“पुष विहिणेव सधं, देवसिध वदणाइतो कुणइ । सिज्जसुरी उस्सगो, मेओ सतिथयपढणे य ॥ १ ॥”

इत्यादि पाक्षिकप्रतिक्रमणविधिः । चातुर्मासिक-सावत्सरिकप्रतिक्रमणयोरपि क्रम एव, नवर नाम्नि विशेषः, कायोत्सर्गे च चातुर्मासिकप्रतिक्रमणे चतुर्विंशतिस्त्वविंशतिः चिन्तन । सावत्सरिकप्रतिक्रमणे च चत्वारिंशच्चतुर्विंशतिस्त्व, तदन्ते एको नमस्कारश्च चिन्त्यते । क्षामणक च पाक्षिकचातुर्मासिकयोः पञ्चाना, सावत्सरिके च सप्ताना, श्रीगुरुवादीना यदि द्वौ शेषौ तिष्ठतः ॥ उक्तं च—

“एव चिज चउम्मासे, वरिसे अ जहक्खम विही नेओ । पक्खियचउमासवरिसे-सु नवरि नाममि नाणत्त ॥ १ ॥

तह उस्सगो ज्जोया, वारस वीसा समं गल्लिगच्चत्ता । संबुद्धस्वामण ति-पण-सत्त साहूण जह सत्त ॥ २ ॥”

इत्यमेव श्रीप्रवचनसारोच्चारवृत्तौ, तथाहि—

“पाक्षिकादिषु त्रिषु शुतदेवताकायोत्सर्गस्थाने भवनदेवताकायोत्सर्गः क्रियते” इत्यादि । एव श्रीदेवेन्द्रसूरिविरचित-पद्मवक्ष्यकवन्दारकवृत्तावपि (८५ पत्रे) पाक्षिक-चातुर्मासिक-सावत्सरिक-प्रतिक्रमणत्रयेऽपि भवनदेवताकायोत्सर्गः प्रति-पादितोऽस्ति, तथाहि—तथा पाक्षिकादीनि—

अनुयोगपहिगाहणार्थं करेमि काउत्सर्ग” इत्यादि भणित्वा कायोत्सर्गं क्रियते, लोगस्स उज्जोअगरे एको चिन्त्यते पार्यते च लोगस्स १ कथ्यते, यदा उद्देशका अध्ययनानि च परिपूर्णानि भवन्ति, तदा वन्दनकद्वयं दीयते, समाप्तौ प्रारम्भे च अनुज्ञा सूत्रार्थयोः अन्यप्रदानं प्रति अनुमननं ३, मुखवस्त्रिका प्रतिलेख्य वन्दनकद्वयं दीयते, पश्चात् क्षमाश्रमणदानं पूर्वमनुयोग विसर्जः । अनुयोगविसर्जनार्थं काउत्सर्गं करेह । अनुयोगविसर्जनार्थं करेमि काउत्सर्गमित्यादि भणित्वा कयोत्सर्गे नमस्कार एकश्चिन्त्यते पार्यतेऽपि एकः कथ्यते पश्चात् विश्रामण्य कृत्वा मिथ्या दुष्कृतं दीयते ॥ ७० ॥

ननु-पाक्षिक-चातुर्मासिकप्रतिक्रमणे यथा भवनदेवताया कायोत्सर्गः स्तुतिश्च कथ्यते—तथा सावत्सरिकप्रतिक्रमणेऽपि कथ्यते न वा ? उच्यते पाक्षिक-चातुर्मासिक-सावत्सरिकप्रतिक्रमणे भवनदेवता शुद्धं अधिकी कहिजइ इति श्रीतरुणप्रभ-सूरिकृतवालावबोधवचनप्रामाण्यात् कथ्यते एव, यत्तु श्रीविधिप्रपाया श्रीजिनप्रभसूरिभिः प्रोक्तं “सावच्छरिए भवन-देवता काउत्सर्गो न कीरइ, न य शुद्धं असज्जायकाउत्सर्गोवि न कीरइ” इति तत्परमार्थं तु त एव जाणन्ति । ननु श्रीतरुणप्रभसूरिवचनोक्तिसम्मतिः कुत्राऽप्यस्ति जीर्णग्रन्थे ? उच्यते-हेतुगर्भे तथैव प्रतिपादनात्, तथाहि-श्रुतदेवतायाः प्रत्यहं स्मृत्या तु आराध्यत्वेन वहिने-तत्कायोत्सर्गस्थाने भवनदेवताकायोत्सर्गः, क्षेत्रदेवतायाः प्रत्यहं स्मृतौ भवनस्य

पच्छिम छट्ठि षवइसि, सत्तमि पढिपुढ वायवे कूणे । दसमी विइजा उत्तर, अट्ठमि अमावसाइ ईसाणे ॥ २ ॥ इइ गाह-
 क्खमेण जोगिणि व धामे पिट्ठि व वा काच, बुहसोमवारेसु चदवलाइ भावे सुक्कगुरुसु वि, पुत्स १ पुण्णवसु २ रेवइ ३ चित्ता ४
 सवण ५ धनिट्ठा ६ मिअसिर ७ अस्सिणि ८ हरयेसु ९ कित्तिआ १ विसाहा २ महा ३ भरणी ४ वज्जेसु । अग्नेसु वा
 रिक्खेसु उववसिअ सम्ममहिआ संतो लोअं कारिअ लोअगरवाहु विस्सामिअ । इरिअ पढिकमिअ सक्कथय भणिअ गुरु
 समीयमागस्स खमासमण दुगेण मुहपोत्तिं पढिलेहिअ, दुवालसावत्तवदण दाउ, पढमखमासमणे भणइ इच्छाकारेण सदिसह
 लोअ पवेएमि, गुरु भणइ पवेइ, वीए खमासमणे सदिसह किं भणामो, गुरु भणइ वदिता पावेअह, तइएल ० केसा मे
 पज्जुवासिआ तओ तुक्कर कय, अगिणी साहियत्ति गुरुणा बुत्ते, इच्छामो अणुसट्ठंति भणइ, चतुत्ते तुम्हाण पवेइअ सदि-
 सह साहूण, पवेएमि पचमे नमुक्कार भणइ, छट्ठे तुम्हाण पवेइअ साहूण पवेइअ सदिसह कावस्सग करेमि, सत्तमे केसेसु
 पज्जुवासिज्जमाणेसु सम्म ज न अहिआसिअ कुइअ कक्कराइअ छीअ जमाइअ तत्स सहडावणिअ करेमि कावस्सग
 अन्नत्थूससिएणमिच्चाइणा, सत्तावीसूत्तास कावस्सग करेइ, चरवीसत्थय भणिता जहारायणिय साह वदइ पाइअ विस्सा-
 मेइ । जो पुण सय चिय लोअ करेइ सो सदिसावण पवेयणाइ न करेइ ॥ ७३ ॥

॥ इति लोचकारापणविधिरधिकारः ॥ ७३ ॥

ननु-श्रावका अतिचारकायोत्सर्गे कय काश्च अतिचारान् आलोचयन्ति ? उच्यते-श्रीतरुणप्रभसूरिकृतपद्मावश्यकवाला-

आरों कर्मा' इत्यादि कही करी तत्सुचरी कही, शक्तिसंभवइ सबह कावत्सग कीजइ । एक श्रावक श्रीआचार्यमिश्र
आगे आबी एक समासमण देइ करी भणइ, इच्छाकारेण सविसह भगवन् सुत्त सविसाहु ? गुरु सविसावेह इसु भणियइ
हुतइ, नीजुं समासमण देई करी भगवन् सुत्त कहु ? इसुं भणइ, गुरु भणइ कहु इसु कही, छतइ इच्छ इसु भणी करी
उभयकत-हात जोडिकरि मुहे मुहपत्ती देइ तिण्ह नमुकार कही मधुरस्वर व्यकाशर सावधानचित्त सूत्रार्थ मनचित्त-
प तव हुतव पढिकमणासुत्त गुणइ, बीजा कावत्सगो वर्त्तमान सावधान यका सामलइ । साधुसरसा पढिकमता हुता
तिण्हसयसाठि पक्खियसूत्र सांभलइ शक्ति अमावे वइठा सांभलइ सूत्र प्रति सवे कावत्सग करेइ सपूर्णसूत्रं भणियइ
नमुकारेण पारिचा उर्मा यका तिण्ह नवकार कही बेसी करी इत्यादि ॥ ७२ ॥

ननु-जोषकपणविधिः कस्मिन् ग्रन्थे निवेदितोऽस्ति ? उच्यते-श्रीविधिप्रपाया श्रीविनमसूरिभिः समीचीनतया
भणितोऽस्ति, तथाहि—

पद्यईएण लोओ कायबो अबो तविही भण्णइ, गुरुत्तमीवे समासमण मुहपोत्तिं पढिलेहिअ, दुवालसावत्तवदण दाव
पदमलमासमणेण इच्छाकारेण सविसह भगवन् लोअं संदिसावेमि, बीए लोअ करेमि, तईए उच्चासण सदिसावेमि
चवत्थए उच्चासणं ठामि, तयो लोअगारं समासमणपुब्बं भणइ इच्छकार लोअ करेह, मत्थया रक्खधारिणो य इच्छाकार
देइ तज्जो "पुब्बं पढिवय नवमी, वइआ इच्छारसीइ अमीए । दाहिण पंजमी तेरसि, वारसि चवत्थीए नेरईए ॥ १ ॥

पच्छिम छट्ठि चचइसि, सत्तामि पढिपुष वायवे कूणे । दसमी विइज्जा उत्तर, अट्ठमि अमावसाइ ईसाणे ॥ २ ॥ इइ गाह-
 क्रमेण जोगिणि च वामे पिट्ठिच वा कात्त, बुहसोमवारोसु चंदधलाइ भावे सुक्कगुरुसु वि, पुत्त १ पुण्णवसु २ रेवइ ३ चित्ता ४
 सवण ५ धनिट्ठा ६ मिअसिर ७ अस्सिणि ८ इत्थेसु ९ कित्तिआ १ विसाहा २ महा ३ भरणी ४ वजेसु । अश्वेसु वा
 रिक्खेसु चववसिअ सम्ममहिआ संतो लोअ कारिअ लोअगारवाहु विस्सामिअ । इरिअ पढिक्कमिअ सक्कथय भणिअ गुरु
 समीचभागत्त खमासमण दुगेण मुहपोत्तिं पढिलेहिअ, दुवालसावत्तर्धदण दाउं, पढमखमासमणे भणइ इच्छाकारेण सविसह
 लोअ पवेयमि, गुरु भणइ पवेह, वीए खमासमणे संदिसह किं भणामो, गुरु भणइ वचित्ता पावेअह, तइएख ० केसा मे
 पज्जुवासिआ तओ दुक्कर कय, अगिणी सादियत्ति गुरुणा बुत्ते, इच्छामो अणुसट्ठंति भणइ, चतुत्थे तुग्हाण पवेइअ सदि-
 सह साहूण, पवेयमि पचमे नमुक्कर भणइ, छट्ठे तुग्हाण पवेइअ साहूण पवेइअ सविसह कात्तस्सग करेमि, सत्तमे केसेसु
 पज्जुवासिजमाणेसु सम्म ज न अहियासिअ कुइअ कक्कराइअ छीअ जमाइअ तत्त सहहावणिअ करेमि कात्तस्सग
 अन्नत्थूससिएणमिच्चाइणा, सत्तावीसूत्तास कात्तस्सग करेइ, चत्तवीसत्थय भणित्ता जहारायणिय साहू वदइ पाइअ विस्सा-
 मेइ । जो पुण सय चिय लोअ करेइ सो सविसावण पवेयणाइ न करेइ ॥ ७३ ॥

॥ इति लोचकारापणविधिरधिकारः ॥ ७३ ॥

ननु-श्रावका अतिचारकायोत्सर्गे कय काश्च अतिचारान् आलोचयन्ति ? तथ्यते-श्रीतरुणप्रभसूरिकृतपद्मावश्यकवाला-

आरो कओ" इत्यादि कही करी तस्सुचरी कही, छफिसंभवइ सबह काचस्सग कीजइ । एक श्रावक श्रीजाचार्यनिअ ओगे आची एक खमासमण देइ करी भणइ, इच्छाकारेण संविसह भगवन् सुत्त सदिसाहु ? गुरु सदिसावेह इसु भणियइ हुवइ, बीसुं खमाससण देई करी भगवन् सुत्त कहु ? इसुं भणइ, गुरु भणइ कढ इसु कही, छतइ इच्छ इसु भणी करी चभवयकत्त-हात जोडिकरि मुहे मुहपची देइ तिण्ह नमुकार कही मधुरस्वर व्यकाखर सावधानचित्त सूत्रार्थ मनचित्त-य तव हुतव पढिकमणासुत्त गुणइ, बीजा काचस्सगे वर्त्तमान सावधान थका साभलइ । साधुसरसा पढिकमता हुता तिण्हसंयसाठि पक्खियसूत्र सांभलइ शक्ति अभावे वइठा सांभलइ सूत्रं प्रति सबे काचस्सग करेइ सपूर्णसूत्र भणियइ नमुकारेण पारित्ता तमां थकां तिण्ह नवकार कही बेसी करी इत्यादि ॥ ७२ ॥

॥ इति पाण्डिकसूत्रमणने श्रुतौ च पूर्वपाठक्रमाधिकारः ॥ ७२ ॥

ननु-छेषकारापणविधिः कसिन् ग्रन्थे निवेदितोऽस्ति ? उच्यते-श्रीविधिप्रपाया श्रीजिनप्रभसूरिभिः समीचीनतया भणितोऽस्ति, तथाहि—

पक्कईएण छेओ फायबो अओ तविही भण्णइ, गुरुस्सीवे खमासमण मुहपोत्ति पढिलेहिअ, तुवालसावत्तंवदण दाव पढमखमासमणेण इच्छाकारेण सदिसह भगवन् लोअ सदिसावेमि, बीए लोअ करेमि, तईए उच्चासण सदिसावेमि चवत्थए उच्चासणं ठामि, तओ लोअगारं खमासमणपुबं भणइ इच्छकार लोअं करेह, मत्थया रक्खभारिणो य इच्छाकार देइ तओ "पुबं पढिवव नवमी, उइया इकारसीइ अणीए । दाहिण पक्कमी तेरसि, बारसि चवत्थीए नेरईए ॥ १ ॥

पच्छिम छट्ठि चउवसि, सत्तमि पडिपुष वायवे कूणे । दसमी विइज्जा उत्तर, अट्ठमि अमावसाइ ईसाणे ॥ २ ॥ इइ गाह-
 क्कमेण जोगिणि च वामे पिट्ठिच वा काच, बुहसोमवारेसु चदवलाइ भावे सुक्कगुरुसु वि, पुत्त १ पुण्णवसु २ रेयइ ३ चित्ता ४
 सवण ५ घनिट्ठा ६ मिअसिर ७ अस्तिणि ८ हत्थेसु ९ कित्तिआ १ विसाहा २ महा ३ भरणी ४ वज्जेसु । अग्नेसु वा
 रिक्खेसु उववसिअ सम्ममहिआ संतो लोअ फारिअ लोअगारवाहु विस्सामिअ । इरिअ पडिक्कमिअ सकयय भणिअ गुरु
 समीवमागस्स खमासमण दुगेण मुहपोत्तिं पडिलेहिअ, दुवालसावत्तवदण दाउ, पढमखमासमणे भणइ इच्छाकारेण संविसह
 लोअ पवेएमि, गुरु भणइ पवेह, वीए खमासमणे सविसह किं भणामो, गुरु भणइ वदिचा पावेअह, तइएख ० केसा मे
 पज्जुवासिआ तवो दुक्कर कय, अगिणी साहियत्ति गुरुणा वुत्ते, इच्छामो अणुसंठंति भणइ, चतुत्थे तुम्हाण पवेइअ सदि-
 सह साहूण, पवेएमि पचमे नमुक्कार भणइ, छट्ठे तुम्हाण पवेइअ साहूण पवेइअ सविसह कावत्सग करेमि, सत्तमे केसेसु
 पज्जुवासिज्जमाणेसु सम्म ज न अहिजासिअ कुइअ कक्कराइअ छीअ जमाइअ तत्त सहदावणिअ करेमि कावत्सग
 अन्नरथूससिएणमिच्चाइणा, सत्तावीसूत्सासं कावत्सग करेइ, चउवीसत्थय भणिचा जहारायणिय साह वदइ पाइअ विस्सा-
 मेइ । जो पुण सय चिय लोअ करेइ सो संविसावण पवेयणाइ न करेइ ॥ ७३ ॥

॥ इति लोचकारापणविधिरधिकारः ॥ ७३ ॥

ननु-श्रावका अतिचारकायोत्सर्गे कथं काश्च अतिचारान् आलोचयन्ति ? उच्यते-श्रीतरुणप्रभसूरिकृतपद्मावश्यकवाला-

सोक्तमपि मंडलीं लघते तदा किं तदोपनिवारणकर्तव्यं ? अत्रोच्यते—अत्रार्थे विधिप्रपाया श्रीजिनप्रभसूरिवाक्य प्रमाण, तथाहि तत्पाठः—“अया य मज्जारिआ छिंदइ तया जा-सा कालीकब्बसी । अक्खहिककहियारि मळलमाहि सचरी हय पडिइय मज्जारिसि ॥ १ ॥ चवत्थपय वारतिग भणिआ खुदोपहवत्तह्मयाणत्थ कावस्सगो कायधो, सिरिसतिनाइ नमो-च्चारो घोसेअवो इति प्रतिक्रमणविधिः ।” छुट्ठकपत्रे तु धार्तिकरूपेऽयमनुक्रमः । देवसिकादिप्रतिक्रमणपञ्चकेऽपि यदि मार्जारीमंडलीं सोक्तमपि लघते तदा अपशकुनादि क्षयोत्सर्गत्रय पूर्ववत्प्रतिक्रमणकरणानन्तरं क्रियते, ततो “जा सा कालीति” गाथा वारत्रयं पठ्यते, धामपादेन वारत्रयं भूमिराहन्यते च ॥ ७७ ॥

॥ इति मार्जारीमंडलीप्रवेशनदोषनिवारणविधिरधिकारः ॥ ७७ ॥

ननु—सामाभिक्रमणक्रियाया आह्वाना कति क्षमाश्रमणानि ? उच्यते—तत्रार्थे श्रीविधिप्रपापाठ प्रमाण, तथाहि—अगीक्य सामाइएण य उभयसंज्ञ सामाइय गहेअब, तस्स एसो विहि-पोसहसालाप साह समीवे गिहे वा एगदेसे वा, खमास-मणदुगुब सामाइय गुहपोसिं पडिठेहिअ २ पढमखमासमणेण सामाइय सदिस्सावेमि ३ वीअखमासमणेण सामाइय ठापमिसि ४ भणिऊण पुणो वदिअ ५ अर्द्धानियगात्र हुतो नमुक्कारतिगपुवं करेमि भते सामाइअ इच्छाइ दढग वोसिरामि पज्जत वारतिग कह्मिअ, खमासमणेण इरियावहिंयं पडिक्कमिअ ६ खमासमणदुगेण वासासु कट्ठासण उवब्बं पावछण ८, खमासमणदुगेणं सज्जाय च संदिस्साविअ सज्जायं करेमि १० पुणो वदिअ नवकारदुगं भणइ ११ तवो सीअकाले पगुरण संदिसावेइ पगुरणं पडिग्गहेमि १२ सज्जायाणत्तर कट्ठासण संदिसावेइ ति । एवं तरुणप्रभसूरिकृतपढावश्यकबालाव

बोधेऽपि, तथाहि-इच्छामीत्यादि भणी एक स्वमासमणु देइ १ सामायिक मुहुपत्तिं पढिलेइमि इसु कही कमा थइ
 इच्छामि स्वमासमणो भणी स्वमासमणु देइ करी २ उतइयको वेदिकामा हि बाहुकरी मुहुपत्ति पढिलेही एकस्वमा
 समणे सामाश्य सदिसावेमि ३ इसु भणी बीअस्वमासमणे सामाश्य ठापमि ४ इसो भणी तइअ स्वमासमण देइ करी ५
 अर्थावनतगात्र हुतो तिण्ह नमस्कार कही तिण्वार करेमि भते इसु सामायिकसूत्र तिस्र वार कहइ गुरुवचनतणी अनु-
 भाषणा करतव हुंतो सामाइकारोपण विधि नवी सिद्धान्तमाहे तिण्ह नमस्कारभणनपूर्वक सामायिक दंडकरइइ
 भणनइ तो पाछइ इरियावही पढिक्कमीयइ । आद्यइयकचूर्णीवृत्तिमांही इस भणियइ छइ यथा-“करेमि भते सामाइअ
 सा० जाव साह पल्लुवासेमि चि काऊण पच्छा इरियावहिय पढिक्कमइ” तवो पाछइ विस्तरतो द्वादशावर्तवन्दनक देइ करी
 प्रत्याख्यान कीजइ, सखेपइ, तवो स्वमासमण ववणापूर्वक प्रत्याख्यान कीजइ तो पाछइ एक स्वमासमण सज्जा० ७
 बीअ स्वमासमण सज्जायकं कही ८ सज्जाय, तइअ स्वमासमण दानपूर्वक ९ आठ नमस्कार कही पाछइ एक स्वमा-
 समणे कट्टासण सदिसावेमि १० कही बीअ स्वमासमणे कट्टासण पढिगाहेमि कही ११ तइअ स्वमासमणे पांगुरण सदि-
 सावेमि १२ कही, चतस्र स्वमासमणे पांगुरण पढिगाहेमि १३ कही करी वइसइ, अत्राऽय विशेषः-प्रभाते सामायिक-
 ग्रहणे त्रयोदशस्वमाश्रमणानि, अथ च सायन्तनसामायिकग्रहणे यदि मुखवस्त्रिका प्रतिलेख्य वन्दनकानि दत्त्वा
 प्रत्याख्यान करोति तदा चतुर्दश, अन्यथा तु त्रयोदशैव ॥ ७८ ॥

॥ इति सामायिकग्रहणे त्रयोदश-स्वमाश्रमणाधिकारः ॥ ७८ ॥

ननु—कदा कियत्काल अस्वाध्यायो भवति ? उच्यते—सूक्ष्म रज आकाशात् यावत्पतति तानद् अस्वाध्यायः । १ ।
तथा घूमरी यावत्काल पतति तावद् अस्वाध्यायः । यस्माद्घूमरीपाते सकलक्षेत्र अष्कायमय स्यात्, तदा साधु कम्बल-
प्रावृतसर्वाङ्गोपाङ्गोऽपवरक्रम्ये स्थितो भवति, मुखमपि नोद्धाटयति, किमप्यङ्गोपाङ्गं न इतस्ततो विक्षिपति, एवं
जीवदयापालनाय भूमर्या निवृत्तायां समस्तक्रिया कार्यो । २ । तथा आकाशे गन्धर्वनगर देवताकृत दृश्यते, तथा
उल्कापातो भवति, तथा कणकाः पतन्ति, तत्रोल्कापाते रेखा भवति चक्ष्योतश्च, यत्र च रेखा चक्ष्योतश्च न भवति,
स कणकः । तथा दिग्दाहो दशदिक्षा लब्धलन्त्यो दृश्यते, चतुर्दिशा रक्त्य चक्ष्योतश्च स्याद्, एतेषु सत्सु विद्युत्पाते
च अस्वाध्यायनिवर्ति तेषु प्रहरमेकमस्वाध्यायः । तत्र वर्षर्तौ सप्त कणकाः, शीतकाले पञ्च ५ उष्णकाले त्रय ३ कणका-
पतति तदाऽस्वाध्यायः प्रहरमेकं यावत्, तदा अस्वाध्यायो निवृत्ते—तेषु प्रहरद्वय यावत् अस्वाध्यायः । ४ । अकाल
गर्जिते प्रहरद्वयं यावदस्वाध्यायः । ५ । अकालविद्युन्झात्कारे प्रहरमेक यावदस्वाध्यायः । ६ । आयादकार्तिकचा-
तुर्मासिकप्रतिक्रमणानन्तर अच्ययन प्रतिपदं यावत्, द्वितीयाया शुध्यते, श्रीस्थानाङ्गे षतुर्थस्याने द्वितीयोद्देश-
केऽप्युक्तं (२१३ पत्रे)—“नो कप्यइ निगयाण या निगंयीण वा चवहिं महापटिवपहिं सज्जाय करित्तए त
जहा—आसाढपाडिवए १ इंदमहापटिवए २ कत्तियपाडिवए ३ सुगिग्हापटिवए” ४ इति । ६ । आश्विनशुक्लपञ्चमी-
मध्याह्नादारम्य कार्तिककृष्णप्रतिपदं यावत् अस्वाध्यायकाल उपरि शुध्यते । ७ । चत्रशुक्लपञ्चमीमध्याह्नादारम्य वैशाख-
कृष्णप्रतिपद यावदस्वाध्यायः, परं अत्राऽय विशेषः—चैत्रशुक्लैकादशीत आरम्य मध्ये पूर्णिमाया यद् दिनत्रय ‘अभिषेक’

सहस्रावणियं करोमि कावस्सग्ग' लोगस्स ४ धित्यते, यदि एकावशीदिने न स्मर्यते तदा द्वावशीत्रयोदशीदिनेषु कायोत्सर्गः
 क्रियते, यदि द्वावशीदिने न स्मर्यते, तदा त्रयोदशी चतुर्दशी पूर्णिमाया यावत् कायोत्सर्गः क्रियते, यदि त्रयोदशीदि-
 नेऽपि नो स्मर्यते, तदाऽऽगामिनं चैत्र यावद्बुलिनोद्गीयते तावदस्वाध्यायः । अयमर्थश्च एव—शुक्लैकादशीदिनात् “सचि-
 चरज्ज सहस्रावणत्थ करोमि कावस्सग्ग” इत्यादिना दिनत्रयं यावत् कायोत्सर्गं क्रियते । विस्मृते तु पूर्णिमा यावदन्यथा
 वर्षमप्यस्वाध्यायः । ८ । द्वयो राशोः कलहे म्लेच्छादिभ्ये सपाश्रयासन्नवासिस्त्रीपुरुषयुद्धे होलक्या भस्मोद्भुयने चैतानि
 यावन्त काल वर्तन्ते तावदस्वाध्याय । ९ । राशौ मृत्युकाले जाते यावत् नवीनो राजा पट्टे नोपविशति तावदस्वाध्याय ,
 स्थापितेऽपि राशि यावदसमञ्जस न निवर्तते तावदस्वाध्याय । १० । नगरप्रधानपुरुरूपे मृते प्रहराष्टक यावदस्वाध्यायः
 । ११ । उपाश्रयात् सप्तगृहभ्ये कोऽपि प्रसिद्धपुरुषो व्रियते तदाऽहोरात्र यावदस्वाध्याय । १२ । तथाऽनाथसामान्य-
 पुरुषमरणे कलेवरोत्थानानन्तर शुध्यते, एव तिर्यस्मरणेऽपि । १३ । अथाऽऽचार्य १ महर्द्धिक २ कृतानशनमहातपस्वि ३
 बहुस्वन्नवलम्ब ४ मरणे दिनत्रयमस्वाध्याय एकदिनमुपवास , अन्येषा मरणे द्वयमपि न । १४ । तिर्यग् रुधिरं पतिते
 अण्डके स्फुटिते, गवि च प्रसूतायां, जरायुपतने शतहस्तमध्ये प्रहरत्रय यावदस्वाध्याय । अण्डके पतिते तिलकाचार्यकृ-
 तावश्यकशृत्तौ अयं विशेष —यस्यतेरन्तर्यहिर्वा अण्डक भिन्नमुज्झित वा यतिकल्योपरि तदा हस्तपटे परतः त्यक्त्वा कल्पं
 क्षालयन्ति, ततः शुद्ध, भूमौ तु भिक्षेन भूमिं स्नान्ति यतस्ता स्नान्तिऽपि छर्दितेन शुध्यति, केवल पौरुषीत्रय परिहि-
 यते । १५ । मनुष्यरुधिरं पतिते सङ्कृतानन्तरमपि अहोरात्रमस्वाध्यायः, तथा बहुदृष्टिपतनेन भूमिः सिक्ता जायते

तर्हि स्वल्पवेष्ट्याऽपि शुष्यति, घटिमात्ररात्रिशेषे मनुष्यसम्बन्धि रुधिर पतितमुद्धृतं च ततः सूर्योद्गमे शुद्धिः । १६ ।
तथा मनुष्यास्य निपतिते द्वादशवर्षाणि अस्वाध्यायः । १७ । तथा दन्तो घा दंष्ट्रा वा पतिता वङ्गायासेन विलोकिताऽपि
चेन्न लब्धा, “तदा वत तद्वहावणिमं करोमि काचस्सग” इत्युक्त्वा कायोत्सर्गः क्रियते, तत्र नमस्कार एकश्चिन्त्यते पारा-
यित्या कथ्यते च, तदनन्तर अस्वाध्यायो न भवति । १८ । तथा यदि मार्जारी जीवित मूपक गृहीत्वा याति तदा नाऽस्वध्यायः,
अथ विनाश्य नयति तदाऽहोरात्रमस्वाध्यायः । १९ । तिर्यगवयवाः तद्वधिर च पट्टिहस्तमभ्येनाऽस्वाध्याय कुर्वन्ति । २० ।
मनुष्यावयवरुधिरपाते हस्तशतमभ्येऽस्वाध्यायो, यद्यन्तरे सभयदिमामी शकटस्य मार्गो न भवति । २१ । तथा स्त्रिया
मासि मासि ऋतुधर्मः समायाति, तदनन्तर दिवसत्रयं यावदस्वाध्यायः । तथा कस्याश्चित्प्रदरोगोदयादियसत्रिकस्योपर्यपि
रुधिरं पतति तदा ‘असञ्ज्ञाय तद्वहावणिय’ कायोत्सर्गं कृते पश्चात् शुद्ध्यति । २२ । तथा आर्द्रानक्षत्रादारम्य स्वातिनक्ष-
त्रपर्यन्तगर्जितं विद्युत्पातः न स्वाध्याय उपहन्ति । तारकावर्धनमपि यावत् स्वातिनक्षत्रे आदित्यस्य गमनं भवति, शेषकाले
पुनरवश्यं तारकादिकवर्धने शुष्यते, अथ केषांश्चित् साधूनां तथाविधनक्षत्रपरिज्ञानं न भवति, तत आयावच्चातुर्मासि-
कादारम्य कार्तिकचातुर्मासिकं यावद् विद्युत्तर्जितेष्वपि नाऽस्वाध्यायः, चन्मा तु सदाऽपि स्वाध्यायमुपहन्ति प्रहर
यावत् । २३ । तथा सप्तम्यो षड्विंशत्यब्दरहितो भूकम्पः तयोर्जातयोः प्रहराष्टकं यावदस्वाध्यायः । २४ । तथा
प्रदीपने लभे यावन्नोपग्रहः तावदस्वाध्यायः । २५ । तथा वर्षाकालं नुदुषट्षष्टिः अहोरात्रोपरि यावद्धर्यति तावदस्वाध्यायः
। २६ । विधियपयायां २५ पत्रे पूर्व पाठः—

“संपयवुष्टी असज्जाओ वारससु वि मासेसु बुब्बुअवरिसे अहोरत्ताओ सहुपि अइ वरिसइ तो असज्जाओ, बुब्बुअ
 वज्जवरिसे दोण्हमहोरत्ताणमुवरि जाव पढइ ताव असज्जाओ”सि जुहुदवर्ज वर्यं वर्यति द्वाभ्यामहोरान्नाभ्याम् उपरिष्टाद्
 यावद्वर्पति तावदस्वाध्यायः । २७ । पुसारमान्नवर्यणे सप्ताहोरान्नोपरि यावद्वर्पति तावदस्वाध्यायः २८ । सूर्येऽनुव्रते,
 यावद्वर्पति तावदस्वाध्यायः । २९ । पुत्रे जाते शतहस्तमध्ये दिनसप्तक यावद-
 मध्याह्ने २ सन्ध्यायां ३ अर्धरात्रे च ४ सन्ध्याचतुष्टयेऽप्यस्वाध्यायः । ३० । शुक्लपक्षे प्रतिपदाया द्वितीयाया
 स्वाध्यायः, पुष्यां जाताया तु दिनाष्टकमस्वाध्यायः, स्त्रियारक्तोत्कटत्वात् । ३० । शुक्लपक्षे प्रतिपदाया द्वितीयाया
 तृतीयाया वा आरभ्य दिनत्रय यावत् यूपकनामाऽस्वाध्यायो भवति, रात्रिप्रथमप्रहरं यावत् तत्र प्रादोपिककालो न
 शुष्यति, एवं पाक्षिकदिनेऽपि, श्रीतिलकाचार्यकृत-आवश्यकवृत्तौ यूपकनिरूपणमेव, तथाहि-“जुअओ सुक्कदिण तिन्नि”
 सन्ध्याप्रभा चन्द्रप्रभा च युगपद् भवतः स युगपद्भावः, शुक्लपक्षे हि दिनत्रय सन्ध्याप्रभाया चन्द्रप्रभाघृतत्वात् सन्ध्या-
 छेदो न ज्ञायते, तत्र शुक्लप्रतिपदा-द्वितीया-तृतीयासु कालवेदानवबोधत्वात्, प्रादोपिककालाऽग्रहणे सूत्रपौरुषि अकरण, तथा
 “केसिं च होइ मोढाओ जूअओ ताव होइ आइओ । जेसिं तु अणाइमा, तेसिं किर पोरिसी तिन्नि ॥ २ ॥” व्याख्या-
 केपाधिभवति अमोहात्-अमूढत्वात् यूपक-दुर्दिन पुण्योपरागमुदये अस्ति एव, आदित्य-आतावः कृष्ण इयासः शक-
 दोद्विसस्यितो वा जगतामुत्पातरूपः तावत् तत्र पौरुषी अनध्यायत्वेन आचीर्णं । उत्तरार्धे स्पष्ट नवर “पोरिसि तिन्नि”
 पौरुषीत्रय अनध्यायः । ३१ ।

अथ चन्द्रग्रहणास्वाध्यायो लिख्यते-चन्द्रग्रहणस्योत्कटतो द्वादश प्रहरान् अस्वाध्यायः, कयमित्याह-कदापि काले सत्या-

तर्हि स्वप्नवेष्ट्याऽपि शुष्यति, घटिमात्ररात्रिशेषे मनुष्यसम्बन्धि रुधिर पतितमुच्यते च ततः सूर्योन्नमे शुद्धिः । १६ ।
 तथा मनुष्यास्य निपतिते द्वादशवर्षाणि अस्वाध्यायः । १७ । तथा दन्तो घा वंष्ट्रा घा पतिता वङ्गायासेन विलोकिताऽपि
 चेन्न छन्धा, “तदा दत्त चङ्गदावणिअं करेमि क्कटस्सग” इत्युक्त्वा कार्योत्सर्गः क्रियते, तत्र नमस्कार एकस्मिन्त्येते पारा-
 यित्वा कथ्येते च, तदनन्तर अस्वाध्यायो न भवति । १८ । तथा यदि मार्जारी जीवितं मूपकगृहीत्वा याति तदा नाऽस्वाध्यायः,
 अथ विनास्य नयति तदाऽहोरात्रमस्वाध्यायः । १९ । तिर्यगवयवाः तद्वधिर च पट्टिहस्तमन्येनाऽस्वाध्याय कुर्वन्ति । २० ।
 मनुष्यावयवरुधिरपाते हस्तघतमन्येनाऽस्वाध्यायो, यद्यन्तरे समयदिग्गामी शकटस्य मार्गो न भवति । २१ । तथा स्त्रिया
 मासि मासि ऋतुवर्गः समायाति, तदनन्तरं दिवसत्रय यावदस्वाध्यायः । तथा कल्याश्चित्प्रदरोगोदयाद्विसत्रिकत्योपर्यपि
 रुधिरं पतति तदा ‘असञ्ज्ञाय चङ्गदावणिय’ कार्योत्सर्गं कृते पश्चात् शुष्यति । २२ । तथा आर्द्रानक्षत्रादारम्य स्वातिनक्ष-
 त्रपर्यन्तगर्जितं विद्युत्पातश्च न स्वाध्याय उपहन्ति । तारकावर्शनमपि यावत् स्वातिनक्षत्रे आदित्यस्य गमनं भवति, शेषकाले
 पुनरवश्यं तारकादिकदर्शने शुष्यते, अथ केषाचित् साधूनां तथाविधनक्षत्रपरिज्ञानं न भवति, तत आषाढचातुर्मासि-
 कादारम्य कार्तिकचातुर्मासिकं यावद् विद्युन्मूर्जितेष्वपि नाऽस्वाध्यायः, चरुका तु सदाऽपि स्वाध्यायमुपहन्ति प्रहर
 यावत् । २३ । तथा सप्तम्यो घट्टहशब्दरहितो भूकम्पः तयोर्जातयो प्रहराटक यावदस्वाध्यायः । २४ । तथा
 प्रदीपने तप्ते यावन्मोपश्रुमः तावदस्वाध्यायः । २५ । तथा वर्षाकालं बुधुदृष्टिः अहोरात्रोपरि यावद्वर्यति तावदस्वाध्यायः
 । २६ । विधिप्रपायां २५ पत्रे एव पाठः—

“संपयवुद्धी असज्ज्ञाओ वारससु वि मासेसु बुब्बुअवरिसे अहोरत्ताओ सहपि जइ वरिसइ तो असज्ज्ञाओ, बुब्बुअ
 वज्जवरिसे दोण्हमहोरत्ताणमुवरि जाव पइइ ताव असज्ज्ञाओ”सि बुहुदवर्जं वर्यं वर्पति द्वाभ्यामहोरात्राभ्याम् उपरिष्टाद्
 यावद्वर्पति तावदस्वाध्यायः । २७ । फुसारमात्रवर्पणे सप्ताहोरात्रोपरि यावद्वर्पति तावदस्वाध्याय २८ । सूर्येऽनुव्रते,
 मध्याह्ने २ सन्ध्यायां ३ अर्धरात्रे च ४ सन्ध्याचतुष्टयेऽप्यस्वाध्यायः । २९ । पुत्रे जाते शतहस्तमध्ये दिनसप्तक यावद-
 स्वाध्याय, पुत्र्या जाताया तु दिनाष्टकमस्वाध्यायः, स्त्रियारकोत्कटत्वात् । ३० । शुक्लपक्षे प्रतिपदाया द्वितीयाया
 तृतीयाया या आरम्य दिनत्रय यावत् यूपकनामाऽस्वाध्यायो भवति, रात्रिप्रथमप्रहर यावत् तत्र प्रादोपिककालो न
 शुष्यति, एव पाक्षिकदिनेऽपि, श्रीतिलकाचार्यकृत-आवश्यकपृत्तौ यूपकनिरूपणमेव, तथाहि-“जुअओ सुकदिण तिमि”
 सन्ध्याप्रभा चन्द्रप्रभा च युगपद् भवतः स युगपद्भावः, शुक्लपक्षे हि दिनत्रय सन्ध्याप्रभाया चन्द्रप्रभापृथक्त्वात् सन्ध्या-
 छेदो न ज्ञायते, तत्र शुक्लप्रतिपदा-द्वितीया-तृतीयासु कालवेदानवबोधत्वात्, प्रादोपिककालाऽग्रहणे सूत्रपौरुषि अकरण, तथा
 “केसिं च होइ मोहाओ जुअओ ताव होइ आइओ । जेसिं तु अणाइओ, तेसिं फिर पोरिसी तिमि ॥ २ ॥” व्याख्या-
 केषाचिन्नवति अमोहात्-अमूढत्वात् यूपक-दुर्दिन पुण्योपरागमुदये अस्ति एव, आदित्य-आताम्र कृष्णः श्यामः शक-
 दोद्विसस्थितो वा जगतामुत्पातरूपः तावत् तत्र पौरुषी अनध्यायत्वेन आचीर्णः । उत्तरार्धं स्पष्ट नवर “पोरिसि तिमि”
 पौरुषीत्रय अनध्यायः । ३१ ।

अथ चन्द्रग्रहणास्वाध्यायो लिख्यते-चन्द्रग्रहणस्योत्कृष्टतो द्वादश प्रहरान् अस्वाध्यायः, कथमित्याह-कदापि काले उत्पा-

स्तवभणन, ततो दशनमस्कार—कथनानन्तर श्रीशत्रुञ्जयपुण्डरीकाराधनार्थं “करोमि काउत्सग” मित्यादि विधिपूर्वं कायोत्सर्ग-
 स्तत्र दशलोगस्स चिन्त्यते पारिते लो० १ दशगाथाप्रमाण स्तोत्र च, एवमेका पूजा जाता १ इत्यमेव द्वितीया २ तृती-
 या ३ चतुर्थी ४ पञ्चमी च ५ पूजा कार्यो, विशेषतस्तु तत्र अयम्—द्वितीया पूजा जाता २ तस्या द्वितीयपूजाया विशति-
 नमस्कारा विशतिपुष्पमाला विंशतिवस्तुदौकन च कार्य, पूर्वविधिना कायोत्सर्गकरण लोगस्स २० चिन्तन पारिते च एक १
 लोग० विंशति २० गाथास्तोत्र भेति द्वितीया पूजा जाता २। तृतीयपूजाया त्रिंशत् नमस्कारा ३० त्रिंशत् ३० पुण्याणि ३०
 त्रिंशद्वस्तु दौकन त्रिंशदलोगस्स ३० कायोत्सर्गः पूर्ववन्निरायास्तोत्र ३० भेति तृतीयपूजा जाता ३। चतुर्थपूजाया
 चत्वारिंशत् नमस्कारा, चत्वारिंशत् पुण्याणि, चत्वारिंशत् वस्तुदौकन कायोत्सर्गं चत्वारिंशत् लोगस्स चिन्तन पारिते
 एकलोगस्स चत्वारिंशद्गाथास्तोत्र इति चतुर्थपूजा जाता ४। पञ्चमपूजाया पञ्चाशन्नमस्काराः ५० पञ्चाशत्पुण्याणि ५०
 पञ्चाशद्वस्तु ५० दौकन पञ्चाशलोगस्स ५० कायोत्सर्गं पारिते एक १ लोगस्स पञ्चाशद्गाथास्तोत्र ५० भेति पञ्चमीपूजा
 जाता ५। पूजायां प्रान्ते काऽपि देशैः कैरपि दशाविजृत्कृतयोऽपि कार्यन्ते तथा पूजा पञ्चकानन्तर एकैकपूजान-
 न्तरं वा यथाशक्ति यथासम्बन्धं महाध्वजारोपः संधाधिपेन कर्त्यः, तत्राऽऽरात्रिक १ मङ्गलप्रदीप २ गुरुभक्ति ३ संघभक्ति ४
 साधर्मिकवारधन्य ५ संघपतितिलक ६ कर्तव्यानि कार्याणि, प्रान्ते धर्मोपदेशे शत्रुञ्जयमाहात्म्यवर्णनं ॥

॥ इति चैत्रपूर्णिमादेववन्दनविधिरधिकारः ॥ ८० ॥

ननु-गुरुणा स्तूपस्य प्रतिमायाश्च प्रतिष्ठा क्रियते, तत्र को विधिः प्रतिपादितोऽस्ति ? उच्यते—अत्र गुरुपरम्परागत-

पत्रलिखितविधि प्रमाण, स चाऽय शुभदिने शुभनक्षत्रे शुभवेलाया च गुरुणा स्तूप-प्रतिमाप्रतिष्ठा क्रियते, तत्र रात्रिजा-
 गरणमहोत्सवपूर्वक प्रातः संघसमक्ष सपुत्रफलत्रा पवित्रा कृतस्नानाः परिहितघौतवस्त्राः चत्वार श्रावकाः समागच्छन्ति,
 तत्करेणु चतुरङ्गुलाः श्राविकाः सघवाः कङ्कणं वध्नन्ति, तन्माले च कुङ्कुमतिलक कुर्वन्ति, अथ ते चत्वारोऽपि पुरुषाः
 चतुष्टयोऽष्टोच्चरशततीर्थजलौपधीभृतान् तदभावे एकविंशतितिलकतीर्थजलौपधीभृतान् कलशान् लात्वा ऊर्ध्वोभूय
 तिष्ठन्ति, ततो दशदिक्पालस्थापना क्रियते, सा चैवं कार्यो, ओं ह्रीं इन्द्राय सायुधाय सवाहनाय सपरिजनाय अस्मिन्
 जलुद्धीपे दक्षिणभरताब्दक्षेत्रे अमुकनगरे, अमुकजिनचैत्ये इह प्रतिष्ठाया आगच्छ आगच्छ बलिं गृहाण बलिं गृहाण
 उदय अम्युदय च कुरु कुरु स्वाहा १ एव अग्नये २ यमाय ३ नैऋताय ४ वरुणाय ५ वायवे ६ कुबेराय ७ ईशानाय ८
 ब्रह्मणे ९ नागाय १० इति । एव ९ नव ग्रहस्थापनाऽपि कार्यो, सर्वत्रोपरि बलिषाकुललपनश्रीमोचन वासक्षेपश्च कार्योः,
 ततो दशदिक्षु बलिषाकुलोच्छालन कार्यं, ततस्तेषु पुरुषा पादुके पञ्चामृतेन स्नपयन्ति, ततः स्तूपपूजा कार्यो, ततः
 सघवा स्त्री कुङ्कुमहस्तौ ददाति, ततः कर्पूरकस्तूरीमिश्रितकेसरचन्दनाभ्यां पादुकापूजा कार्यो, ततो “वर्धमानविद्यया”
 वासक्षेपः कार्यः, ततस्तदग्रे अक्षतपुञ्जत्रयं कार्यं, तदुपरि पूगीफलत्रय मोच्य, चतुर्दिक्षु नालिकेरचतुष्टय भङ्क्त्वा सर्वेषां
 देव, ततो धूपः कार्यः, तत सघवाः स्त्रियो गायन्ति, वादित्राणि वाद्यन्ते, दान च दीयते, गुरुभक्तिश्च क्रियते सार्धभि-
 क्वात्सल्य च विस्तरेण कार्यं, ततो गीतगानवाद्यवादनपुरस्तर श्रीसधेन सम धर्मशालाया आगत्य श्रीगुरुपाश्वे प्रति-

स्वभणन, ततो दशनमस्कार—कथनानन्तर श्रीक्षत्रुञ्जयपुण्डरीकाराधनार्थं “करोमि कावत्सर्ग” मित्यादि विधिपूर्वं कायोत्सर्ग-
 स्तत्र दशलोगस्स चिन्त्यते पारिते लो० १ दशगाथाप्रमाण स्तोत्र च, एवमेका पूजा जाता १ इत्यमेव द्वितीया २ तृती-
 या ३ चतुर्थी ४ पञ्चमी च ५ पूजा कार्या, विशेषतस्तु तत्र अयम्—द्वितीया पूजा जाता २ तस्या द्वितीयपूजाया विदति-
 नमस्कारा विदतिपुष्पमाळा विदतिवस्तुदौकन च कार्यं, पूर्वविधिना कायोत्सर्गकरण लोगस्स २० चिन्तन पारिते च एक १
 लोग० विदति २० गाथास्तोत्र चेति द्वितीया पूजा जाता २। तृतीयपूजाया त्रिंशत् नमस्कारा ३० त्रिंशत् ३० पुष्पाणि ३०
 त्रिंशद्वस्तु दौकन त्रिंशद्लोगस्स ३० कायोत्सर्गः पूर्ववात्रिंशद्गाथास्तोत्र ३० चेति तृतीयपूजा जाता ३। चतुर्थपूजाया
 चत्वारिंशत् नमस्कारा, चत्वारिंशत् पुष्पाणि, चत्वारिंशद् वस्तुदौकन कायोत्सर्गे चत्वारिंशत् लोगस्स चिन्तन पारिते
 एकलोगस्स चत्वारिंशद्गाथास्तोत्र इति चतुर्थीपूजा जाता ४। पञ्चमपूजाया पञ्चाशद्वस्तुदौकनः ५० पञ्चाशत्पुष्पाणि ५०
 पञ्चाशद्वस्तु ५० दौकन पञ्चाशद्लोगस्स ५० कायोत्सर्गः पारिते एक १ लोगस्स पञ्चाशद्गाथास्तोत्र ५० चेति पञ्चमीपूजा
 जाता ५। पूजायां प्रान्ते काऽपि देशैः कैरपि दशाविजृहृतयोऽपि कार्यन्ते तथा पूजा पञ्चकानन्तर एकैकपूजान-
 न्तरं वा यथासक्ति यथासंभव महाध्वजारोपः संघाधिपेन कार्यः, तत्राऽऽरात्रिक १ मङ्गलप्रदीप २ गुरुभक्ति ३ संघभक्ति ४
 साधर्मिकवात्सल्य ५ संघपतितिलक ६ कर्तव्यानि कार्याणि, प्रान्ते धर्मोपदेशे शत्रुञ्जयमाहात्म्यवर्णनं ॥

॥ इति चैत्रपूर्णिमादेवध्वन्दनविधिरधिकारः ॥ ८० ॥

ननु-गुरुणां स्तूपस्य प्रतिभायाञ्च प्रतिष्ठा क्रियते, तत्र को विधिः प्रतिपादितोऽस्ति ! वक्ष्यते—अत्र गुरुपरम्परागत-

कुवसनैर्नमिरधो यच्चूतम् । स्पृष्टं बुष्टजनैर्धनैरमिहत यत् दूषित कीटकैः-स्त्याज्य तत् कुसुम दल फलमयो भक्तैर्जिनप्रीतये
 ॥ १२ ॥ नैक पुष्पं द्विधा कुर्या-न्न छिन्द्यात् कलिकामपि । चम्पको दलमेवेन, यतिष्ठत्यासम भवेत् ॥ १३ ॥ गन्ध-
 पूपाक्षतैः स्रग्मिः, प्रदीपैर्वलधारिभिः । प्रधानैश्च फलै पूजा, विधेया श्रीजिनेशितुः ॥ १४ ॥ शान्तौ श्वेतं जये श्यामं, भद्रे
 रक्तं मये हरित् । पीत धान्यादिके लामे, पञ्चवर्णं तु सिद्धये ॥ १५ ॥ खण्डिते सन्धिते छिन्ने, रक्ते रौद्रे च याससि ।
 दान पूजा तथा होमः, स्वाभ्यायो निष्फलं भवेत् ॥ १६ ॥ वर्जयेदर्हतः पृष्ठ-मग्रतः शिवसूर्ययोः । पार्श्वतो ब्रह्म-
 विष्णोश्च, खण्डी सर्वत्र वर्जयेत् ॥ १७ ॥ गणं नाहीं तथा राशिं, तारां राशिं शमेय च । योनिवर्गे रिपुलभ्ये, प्रति-
 माया विलोकयेत् ॥ १८ ॥

॥ इति प्रतिमाऽधिकारः ॥

अतीताब्दशत यच्च, यच्च स्थापितमुत्तमैः । सवृन्ध्यगमपि पूज्य स्याद्, विम्ब तन्निष्फल नहि ॥ १ ॥ आरम्यैकाङ्गुलावृ-
 द्ध्य, यावदेकादशाङ्गुलम् । गृहेषु विम्ब तत्पूज्य, प्रासादाहं तदूर्ध्वकम् ॥ २ ॥ एक गुणे भवेत् श्रेष्ठ, द्व्यङ्गुल धननाश-
 नम् । त्र्यङ्गुलेन भवेत् सिद्धि-वर्जयेच्चतुरङ्गुलम् ॥ ३ ॥ पञ्चाङ्गुल भवेद्विस्त-मुद्वेग तु पञ्चङ्गुलम् । सप्ताङ्गुलेन गोवृद्धि-स्त्य-
 खेदघाङ्गुल सदा ॥ ४ ॥ नवाङ्गुल तु पुत्राय, द्रव्यहानिर्दशाङ्गुलम् । एकादशाङ्गुल विम्ब, सर्वकामार्थसिद्धिदम् ॥ ५ ॥
 ऊर्ध्वहृग् द्रव्यनाशाय, तिर्यग्हृग् भोगदा जये । श्रेयस्करी समदृष्टिः, कुलनाशे त्वधोमुखी ॥ ६ ॥ पद्मासनसमासीनो,
 नासाग्रन्यस्तलोचनः । मौनी वस्त्राधृतास्योऽय, पूजा कुर्याज्जिनेशितु ॥ ७ ॥ ज्ञान १ विलेपन २ विभूषण ३ पुष्प ४

प्राजाभोपदेशं च श्रुत्वा सर्वेऽपि स्वस्थानं ब्रजन्ति, ततो दिनवशक यावत् स्तूपपूजा कार्या नैवेद्यो मुन्यते, भोगश्चो-
रिह्यते, प्रतिष्ठाकारकश्च दशदिनानि एकाशनं करोति, शीलव्रत च पालयति ॥ ८१ ॥

॥ इति गुरुस्तूपप्रतिष्ठाविधिरधिकारः ॥ ८१ ॥

ननु-भ्रावकाणां गृहे देवतासरः कुत्र स्याप्यते?, केन विधिना श्रावकाः पूजा कुर्वन्ति? उच्यते-तत्राऽर्थे श्रीउमास्वाति-
याचककृत पूजाप्रकरणमेव प्रमाण, तच्चेदं—“स्नानं पूर्वोन्मुखीभूय, प्रतीच्या दन्तशोधनम् । उदीच्या श्वेतवस्त्राणि, पूजा
पूर्वोत्तरामुखी ॥ १ ॥ गृहे प्रविशतां वाम-भागे स्वल्पविधर्जिते । देवतावसर कुर्यात्, सार्धहस्तोर्ध्वभूमिके ॥ २ ॥ नीचे-
भूमिस्थितिं कुर्याद्, देवतावसर यदि । नीचैर्नचैस्ततोऽवश्य, सन्तत्याऽपि सम भवेत् ॥ ३ ॥ तथाऽर्चकः स्यात्पूर्वस्था,
उत्तरस्या च संमुखम् । दक्षिणस्या दिशो वर्जी, विदिग्वर्जक एव च ॥ ४ ॥ पश्चिमाभिमुखः कुर्यात्, पूजा च जिनमूर्तये ।
तदा स्यात् सन्ततिच्छेदो, दक्षिणस्यामसन्ततिः ॥ ५ ॥ आप्रेष्या तु यदा पूजा, घनहानिर्दिने दिने । वायव्यां सन्ततिर्नैव
नैर्धृत्या च कुलक्षयः ॥ ६ ॥ ऐशान्या संमुखः किञ्चित्, सन्ततिर्नैव जायते । अङ्गिजानुकरांसेषु, मूर्ध्नि पूजा यथाक्रम-
म् ॥ ७ ॥ भाले कण्ठे हृदयोऽङ्गे, चदरे तिलक तथा । [तथा] नवभिस्त्रिलकैः पूजा, करणीया निरन्तरम् ॥ ८ ॥ श्रीबन्धन-
विना नैव, पूजा कुर्यात् कदाचन । प्रभाते प्रथम वास-पूजा कार्या विष्वक्पणैः ॥ ९ ॥ मध्याह्ने कुसुमैः पूजा, सन्ध्यायां
दीपपुष्पपुङ्ख । वामाङ्गे धूपदाहः स्यादग्रपूजाञ्च समुखी ॥ १० ॥ अर्हतो दक्षिणे भागे, दीपस्य च निवेशनम् । श्वान-
तु दक्षिणे भागे, चैत्यानां बन्धन तथा ॥ ११ ॥ इत्याहप्रस्थलितं क्षितौ निपतितं छत्र कश्चित् पादयो-र्यग्भूयोर्ध्वगतं ध्रुवं

कुवसनैर्नामैरघो यद्वृतम् । स्पृष्टं तुष्टज्वनैर्धनैरभिहत यत् दूषित कीटकैः-स्त्याज्य तत् कुसुम दल फलमयो भक्तैर्जिनप्रीतये ॥ १२ ॥ नैक पुष्प द्विधा कुर्या-श्च छिन्द्यात् कलिकामपि । चम्पको दलमेदेन, यतिहृत्यासम भवेत् ॥ १३ ॥ गन्ध-
 धूपाद्यैः स्रग्भिः, प्रदीपैर्धलवारिमिः । प्रधानैश्च फलै पूजा, विधेया श्रीजिनेशितुः ॥ १४ ॥ शान्तौ श्वेत जये श्यामं, भद्रे
 रक्त मये हरित् । पीत धान्यादिके लामे, पञ्चवर्णं तु सिद्धये ॥ १५ ॥ खण्डिते सन्धिंते छिन्ने, रक्ते रौद्रे च घाससि ।
 दान पूजा तथा होमः, स्वाध्यायो निष्फलं भवेत् ॥ १६ ॥ वर्जयेददहतः पृष्ठ-मग्रतः शिवसूर्ययोः । पार्श्वतो ब्रह्म-
 विष्णोश्च, खण्डी सर्वत्र वर्जयेत् ॥ १७ ॥ गण नाडी तथा राशिं, तारा राशिं शमेव च । योनिवर्गे रिपुलभ्ये, प्रति-
 माया विलोकयेत् ॥ १८ ॥

॥ इति प्रतिमाधिकारः ॥

अतीताब्दशत यच्च, यच्च स्थापितमुत्तमैः । सबुध्यगमपि पूज्य स्याद्, विम्ब तस्मिन्फल नहि ॥ १ ॥ आरभ्यैकाङ्गुलाद्-
 द्वय, यावदेकादशाङ्गुलम् । गृहेषु विम्ब तत्पूज्य, प्रासादाहं तदूर्ध्वकम् ॥ २ ॥ एक गुणे भवेत् श्रेष्ठ, द्व्यङ्गुल घननाश-
 नम् । अङ्गुलेन भवेत् सिद्धि-वर्जयेच्चतुरङ्गुलम् ॥ ३ ॥ पञ्चाङ्गुल भवेद्विच-मुद्देग तु पङ्कजुलम् । सप्ताङ्गुलेन गोवृद्धि-स्त्य-
 जेदष्टाङ्गुल सदा ॥ ४ ॥ नवाङ्गुल तु पुत्राय, द्रव्यहानिर्दशाङ्गुलम् । एकादशाङ्गुल विम्ब, सर्वकामार्थसिद्धिदम् ॥ ५ ॥
 कुर्ध्वहृग् द्रव्यनाशाय, तिर्यग्दृग् भोगदा जये । श्रेयस्करी समदृष्टिः, कुलनाशे त्वधोमुखी ॥ ६ ॥ पद्मासनसमासीनो,
 नासाग्रन्यस्तलोचनः । मौनी वस्त्रावृतास्योऽय, पूजा कुर्याज्जिनेशितुः ॥ ७ ॥ स्नान १ विलेपन २ विभूषण ३ पुष्प ४

यास ५, धूप ६ प्रदीप ७ फल ८ तन्तुल ९ वस्त्र १० पूगैः ११ । नैवेद्य १२ घारि १३ वसनै १४ अमरा १५ तपत्र, १६ घावित्र १७ गीत १८ नटन १९ स्तुति २० कोषवृद्ध्या २१ ॥ ८ ॥ इत्येकविंशतिविधा जिनराजपूजा, ख्याता सुरासुर-गणैश्च कृता सदैव । खण्डीकृता कुमतिभि कलिकालयोगाद्, यद्यत् प्रिय तदिह भाववशेन योज्यम् ॥ ९ ॥”

॥ इति श्रावकाणा देवतावसरस्यापनापूजाविधिराधिकारः ॥ ८२ ॥

ननु—कल्पत्रेपोत्तारणं किमर्थं प्रतिपादितमस्ति ? कुत्र च तद्विधिः ? उच्यते—कल्पत्रेपस्य आसेवनाशिखारूपत्वात् उक्तं

तद्विधानं यदुक्त—

“सा पुन दुविहा सिक्खा, गहणे आसेवणे य नायत्ता । गहणे सुत्ताहिज्जण, आसेवण कप्पतिप्पाइं ॥ १ ॥ इति” पुनरपि ‘कयकप्पतिप्पकरिय’ति वचनं च ततः सति शास्त्रोक्ते कल्पत्रेपविधौ श्रीजिनप्रभसूरिविनिर्मितविधिप्रपोक्तानुक्रमेण कर्तव्यतापाठो लिख्यते, तथाहि—“जोगा य कप्पतिप्प विणा न वहिज्जति, कयकप्पतिप्पकरिय त्ति वयणाओ अओ संपय कप्पतिप्पविहि भण्णइ, तत्थ—यइसाह—कच्चियवहुलपाडिवयाणतर पसत्थविणे चउवाइअरिक्खे गुरुसोमवारो सुनिमिचोवनत्तेहिं सवसत्थवेदिअगिहत्यभायणेणं कप्पवाणिय माणित्ता जोइणीओ पिट्ठव वामव वा काव मुहहत्यपाय उल्ले काऊण अहारायणियाए छम्मासिअ कप्पो उत्तारिज्जइ, पविस्समाणस्स आसदसिआइय कय आउत्तजलेण पढम चवरो तिप्पाव मुहे विप्पति तओ पाएसु इत्थ हत्थ विण्णासो सपदाया नेतवो छम्मासिअकप्पे परदिआव च्वेव तिप्पाव चेप्पति इयरकप्पे दसिआ पुअ चलकोप्परेहिं परदिआव वा, तहा छम्मासिअ कप्पुत्तारणे उद्धट्ठिअस्स उद्धट्ठिओ तिप्पाव दिज्जा,

स्वविद्वत्स स्वविद्वो सामश्च कप्ये नत्थि नियमो तत्रो वसहीभदुवगरण च नाणोवगरणवज्ज सव्वपि ते पिज्जइ नवर
 मढल्लिहण गोमयलेवेकए ति पिज्जइ, कप्पमज्जे वा वरिअ पत्तमढ महग च्छरणी च्छाइ पमज्जणिआ तलिया लोहरत्याइ
 जलेण कप्पिओ तिप्पिज्जइ, एव कप्ये उत्तारिए वसहि सोद्धितु इहकेसाइ परिदुविय इरिअ पढिक्कमिय पढम गुरुणा
 सज्झाए उक्खिविए मुहपोत्तिं पढिलेहिअ दुवालसावत्तवदण वारं खमासमणेण भणति, सज्झाय उक्खिवामो वीअ
 खमासमणेण सज्झाय उक्खिवणत्थ कावत्सगग करेमि तत्रो अज्जत्थूससीएणमिच्चाइ पढिअ नवकार चत्तवीसत्थय वा
 विचिंतिअ मुहेण त भणिअ कावत्सगगतिग कुणंति, पढम असज्झाइअ अणात्तत्तवह्मावणिअ, वीअ खुहोवइवत्तवह्मा-
 वणिअ, तइयं सक्काइवेयावच्चगरआराहणत्थ तिसु वि चत्तरुज्जोअ चिंतण च्छोअ भणण च तत्रो खमासमणदुगेण
 सज्झाय संदिसावेमि सज्झाय करेमि इति भणिअ जाणुठिएहिं पच्चमगलपुव धम्मो मगलाइअमज्झयणतिअ सज्झाओ कीर-
 इत्ति सज्झाय उक्खिवणविही ॥ ८३ ॥

॥ इति कल्पत्रेपोत्तारणविचिरधिकारः ॥ ८३ ॥

ननु-श्रीबृहत्स्वतरगन्धे कोऽनुक्रमः प्रतिक्रमणविधेः १, कुत्र च सविधिः प्रतिपादितोऽस्ति १ उच्यते-अत्रानुक्रमः कोऽपि
 श्रीविधिप्रपा १ श्रीतरुणग्रभसूरिकृत-पद्मावश्यकषालावबोध २ श्रीजिनवल्लभसूरिकृत-सामाचारी ३ श्रीयोगशास्त्रतृती-
 यप्रकाशवृत्ति ४ श्रीप्रतिक्रमणहेतुगर्भ ५ प्रमुखग्रन्थानुसारेणाऽपि च स्वगन्धीयपरम्परातो ज्ञेयः, तत्र प्रथम साधुर्गोचरी
 प्रतिक्रम्य श्रावको वा सामायिकं लात्वा, गुर्वीदेशेन 'जयति हुयणनमस्कार' कथयित्वा सर्वे सम "जयमहायसेत्यादि"

वास ५, पूष ६ प्रदीप ७ फल ८ तन्दुल ९ वस्त्र १० पूगैः ११ । नैवेद्य १२ घारि १३ वसनै १४ श्रमरा १५ तपत्र, १६ वादित्र १७ गीत १८ नटन १९ स्तुति २० कोषवृद्ध्या २१ ॥ ८ ॥ इत्येकविंशतिविधा जिनराजपूजा, ख्याता सुरासुर-
गणैश्च कृता सदैव । खण्डीकृता कुमतिभिः कलिकालयोगाद्, यद्यत् प्रिय तदिह भाववशेन योज्यम् ॥ ९ ॥”

॥ इति श्रावकाणां देवतावसरस्यापनापूजाविधिरधिकारः ॥ ८२ ॥

ननु-कल्पत्रेपोत्तारण किमर्थं प्रतिपादितमस्ति ? कुत्र च तद्विधिः ? उच्यते-कल्पत्रेपस्य आसेयनाशिक्षारूपत्वात् उक्तं

तद्विधानं यदुक्तं-

“सा पुन दुविहा सिक्खा, गहणे आसेवणे य नायवा । गहणे सुत्ताहिज्जण, आसेवण कप्पतिप्पाई ॥ १ ॥ इति”
पुनरपि ‘कयकप्पतिप्पकरिय’ति वचनं च ततः सति शास्त्रोक्ते कल्पत्रेपविधौ श्रीजिनप्रभसूरिविनिर्मितविधिप्रपोक्तानु-
क्रमेण कर्तव्यतापाठो लिख्यते, तथाहि-“जोगा य कप्पतिप्प विणा न वदिज्जति, कयकप्पतिप्पकरिय त्ति वयणाओ
अओ सपय कप्पतिप्पविहि मण्णइ, तत्थ-वइसाह-कत्तियबहुलपाठिवयाणंतर पसत्थविणे चववाइअरिक्खे गुरुसोमचारो
सुनिमिचोवत्तेहिं सबसवत्थवेदिअगिहत्थभायणेणं कप्पवाणिय माणिस्सा जोइणीओ पिट्ठव वामव वा काउ मुहहत्यपाय
उहे काऊण अइारायणियाप छम्मासिअ कप्पो उत्तारिज्जइ, पविस्समाणस्स आसंदसिआइय कय आवत्तजलेण पढम चवरो
तिप्पाव मुहे विप्पंति तओ पायसु इत्थ हत्थ विण्णासो सपवाया नेतवो छम्मासिअकप्पे परदिस्साव खेव तिप्पाव चेप्पति
इयरकप्पे वसिया पुत्त चलकोप्पेरेहिं परदिस्साव वा, तथा छम्मासिअ कप्पुत्तारणे उद्धट्ठिअस्स उद्धट्ठिओ तिप्पाव दिज्जा,

भ्रमणेन श्रीआचार्यमिश्र १ द्वि० श्रीरपाध्यायमिश्र २ तृती० भट्टारकवर्तमान अमुकसूरि ३ चतुर्थ० सर्वसाधुवन्दना ४
 पश्चात् भून्यस्तमस्तको मुखधस्त्रिकां मुखे दत्त्वा करद्वयं योजयित्वा “सर्वस्सवि देवसिज” इत्यादि पठति, परं इच्छाकारेण
 संदिसहेति पदं न पठति, इदं च सकलातिचारबीजकमृत अन्यत्रापि च ग्रन्थादौ बीजकस्य दर्शनात् ‘जयं जंतु
 कप्पपायवे’ इत्यादिविषय, अत्रास्वसरे श्राद्धस्तु साधुरिव पूर्ववत् क्षमाश्रमणचतुष्टयेन श्रीआचार्यादीन् वन्दित्वा इच्छकारि-
 समस्तश्रावका वांनु इति भणति, श्रीहेतुगर्भे इत्थमेव भणनात् । अत्राऽऽह शिष्यः, ननु-प्रतिक्रमणप्रारम्भे प्रथमं कथं
 श्रीआचार्यादि वन्दनं विहितं ? उच्यते-प्रधानादि स्थानीयानां श्रीआचार्यादीनां बहुमानेन स्वसमीहितसिद्धिर्भवतीति
 हेतोः यदुक्तं श्रीहेतुगर्भे लोकेऽपि हि-राज्ञः प्रधानादीनां च बहुमाननादिना स्वसमीहितकार्यसिद्धिर्भवति । अत्र राज-
 स्थानीयः तीर्थङ्कराः प्रधानादिस्थानीयाः श्रीआचार्यादय इति, तत उक्ताय द्रव्यतो वपुषा भावतश्च शुद्धपरिणामेन चारि-
 प्राचारविशुद्ध्यर्थं “करोमि मते सामाहय” इत्यादि सूत्रं पठित्वा प्रलम्बितभुज कूर्परघृतनाभ्यधोवर्ति जानूर्ध्वचतुरङ्गुल-
 स्थापितकटिपट्टः “सजय स्वलिणे य वायस कविद्वेत्यादि” १९ दोषरहितं कायोत्सर्गं कुर्यात् । यदुक्तं हेतुगर्भे—सामाहय-
 पुष्पमिच्छामि कान्तस्सगमिच्छाश्च सुप्तं भणित्यपलविअमुअ कुप्परधरिअ परिहणओ ॥ १ ॥ इत्यस्मिन् कायोत्सर्गे च प्रातस्त-
 प्रतिलेखनायाः प्रभृति दिवसातिचारान् चिन्तयति, मनसा प्रधारेच्च “सयणासण्णपाप्मे” त्यादिगाथा अचिन्तयत । श्राद्धस्तु
 आजुका चत्तप्रहर दिवसमाहि जिके जीव विराध्या हुवइ” इत्यादि अतिचारान् श्रीतरुणप्रभसूरिलिखितान् चिन्तयति ।
 तदनागमने गच्छप्रवृत्त्या अष्टौ नमस्काराश्चिन्तयति, एतदतिचारचिन्तनं मनसा सकथनं च श्रीगुरुसमक्षमालोचनाय

गाथा पठति, ततः शक्रस्त्रव जावति चेद्भाति गाथाद्विकवर्जं कथयित्वा देवान् वन्दते, अन्यगच्छे तु जयति हुयणस्याने नमस्कारा एव कथ्यन्ते, श्रीस्वरतरंगच्छे तु नवाङ्गीष्टुचिकारकस्त्रम्भनकर्षार्थनाथप्रकटक-श्रीअभयदेवसूरिस्त्रिगच्छीयत्नेन तत्कृतैस्तु तेषां सातिशयत्वाच्च सुतरां प्रतिक्रमणप्रारम्भे आदेयता, अत्र च आयन्यक्प्रारम्भे साधुः श्रावकश्चादौ देव-गुरुवन्दनं विदधे, यतः सर्वमप्यनुष्ठान श्रीवेद्यगुरुवन्दनविनयवहुमानादिभक्तिपूर्वकं सफलं भवतीत्याह च—

“विणया शीणा विज्ञा, दीति फलं इह परे अ लोगमि । न फलंति विणयशीणा, सस्साणिच तो अशीणाणि ॥ १ ॥ भचीइ भिनवराणं, सिज्जति पुवसंखियं कम्मं । आयरिय नमुक्कारेण विज्जमता य सिज्जति ॥ २ ॥” अतः पूर्वं देववन्दने द्वावधाधिकारा ज्ञेयाः । यदुक्तं श्रीचैत्यवन्दनकमान्ये (४ पत्रे)—“पढमहिगारे वदे भावजिणे १ भीअए य दयणिजे २ इगचेइअ ठवणजिणे तइय ३ चत्थयमि नामजिणे ४ ॥ १ ॥ तिहुअणठवणजिणे पुण, पचमए ५ निहरमाणजिण छंइ ६ सचमए सुअनाणं ७ अहुमए सबसिअयुई ८ ॥ २ ॥ त्रित्याहिववीरयुई नवमे ९ दसमेअ चजयतयुई १० । अद्दावव पुर इगदिसि ११, सुविद्धि-सुरसमरणा चरमे ॥ १२ ॥ ३ ॥ अथाऽधिकारप्रथमपदानि द्वादश यथा—

“नमु १ जे अइ २ अरिह ३ लोगे ४ सब ५ पुक्ख ६ तम ७ सिद्ध ८ जो देवा ९ उज्जि १० चत्ता ११ वेआवअण १२ अद्विगार पढमपया ॥ १ इति ततो वदितुं चेद्भाति, दाच चत्तराइए लमासमणो । भूमिहिअसिरो सयला-इ आरमिअणुअं वेइ ॥ १ ॥” इति श्रीअग्निवज्रमसूरिवचनात् चतुरादिवज्रमात्रमणैः श्रीगुरु वन्दते, इति हेतुगर्भसम्भत्वा च क्षमाअमणचतु-द्वयेन प्रतिक्रमणं स्थापयन्ति, क्षमाअमणचतुष्टयदानानुक्रमश्च श्रीतरुणप्रभसूरिकृतपालावबोधे पाठ्यः

इअ मुहणतंगपडिलेइणाइ कमसो विचिंतिज्जा ॥ २ ॥ हासो १ रई अ २ अरई ३, मय ४ सोग ५ तुगंछाय ६ वज्जिज्जा । मुअजुअल पेहतो, सीसो सुपसत्यलेसतिग ९ ॥ ३ ॥ गारवतिग च वयणे १२, सरिसल्लतिग १५ कसायचवपिट्ठे (खधे) १९ । पयजुगिछज्जीवह २५, तणुपेइणए विजाणमिण ॥ ४ ॥ जइ वि पडिलेइणाए, हेअ जिअरक्खण जिणाणाय । तहवि इअ मणमक्खनिज तणत्य मुणी विति ॥ ५ ॥” इत्यत्र सामायिके “साविआ पुण पिट्ठि ४ सिर ७ हियय १० वज्ज पनरस कुणइ” इति विधिप्रपाया श्रीजिनप्रभसूरिवचनात् श्राविका देहस्य पञ्चदशैव प्रतिलेखना करोति, तदनु वन्दनके दद्यात् वन्दनक च द्वात्रिंशदोषरहितं पञ्चविंशत्यावदयकविशुद्ध च विधेय, एतद् वन्दनक च कायोत्सर्गातिचारालोचनार्थं एव विधिना वन्दन प्रदाय, सम्यगवनतान्न पूर्वं कायोत्सर्गे स्वमनोवधारितान् देवसिकातिचारान् इच्छाकारेण “सदिसह भगवन् देवसिअ आलोएमि” इत्यादि सूत्र चारित्रविशुद्धिहेतुक उच्चारयन् श्रीगुरुसमक्षमालोचयेत्, आह च—
श्रीजिनवल्लभसूरिभिः तथैव उक्त्वात् ॥

“अह सम्ममवणयंगो करजुअविद्धिधरिअपोत्तिरयहरणो । परिचिंतिय अइआरे, अहक्कम गुरुपुरो विअहे ॥ १४ ॥”

ततः तरुणप्रभसूरिवचनात् ‘ठाणेक्कमणे’ त्यादि कथयति साधुः, पौषधमध्ये श्रावकोऽप्येव देवसिकातिचारालोचनानन्तर मनोवचनकायसकलातिचारसंग्राहक “सवस्सवि देवसिण” त्यादि पठेत् इच्छाकारेण सदिसह इत्यनेन अन्तरालोचितातिचार प्रायश्चित्तं च मार्गयेत् गुरुवचस्य “पठिक्कमह” इति प्रतिक्रमणरूप प्रायश्चित्तमुपदिशन्ति, इदं च—

“आलोयण १ पठिक्कमणे २, मिस ३ विवेगे ४ तथा वि सस्सगे ५ । तव ६ छेम ७ मूळ ८ अणवद्वाया अ ९ पार

अन्यथा तत् सम्यक् न स्यात्, लोकेऽपि हि राजादीनां किमपि विज्ञाप्य मनसा सप्रधार्य कागदादौ लिखित्वा विज्ञाप्यते, ततश्च नमस्कारपूर्वं कायोत्सर्गं पारयित्वा चतुर्विंशतिस्त्रय पठेत् आह च—

“कावस्सगमि ठिओ, नीरेयकाओ निरुद्धवयपसरो । जाणइ सुहमेगमणो, [मुणि] पुण देवसिआइ अइयार ॥ १ ॥
 परिजाणिक्कण य तओ, सम्म गुरुअणपगासणेण तु । सो होइ अप्पगसो, जम्हा य जिणेहिं सो भणिउ ॥ २ ॥ काउस्सगं
 मुक्खपह देसिअ जाणिक्कण तो घीरो । दिवसाइआर जाणण, ठाए ठायति उस्सगो ॥ ३ ॥ सयणासणन्नपाणे, चेइअ
 जइस्सज्झकायरच्चारो । समिइ भाषणगुत्ती, वि तहायरणे अ अइयारो ॥ ४ ॥ गोसमुहणतगाई, आलोए देसिएअ अइ-
 यारे । सवे समाणइच्चाहि अणदोसे ठविज्जाहि ॥ ५ ॥ काउ हि अपदोसे, जहक्कम जानता व पारिति । ताउ सुहुमाण
 पाणू, धम्म सुक्क च शाइज्जा ॥ ६ ॥ इति हेतुगर्भे । ननु-ज्ञानादिषु सत्सु प्रथम चारित्राचारकायोत्सर्गं कथं क्रियते ?
 उच्यते-ज्ञानादेश्वारित्रस्य गरिष्ठत्वज्ञापनार्थं आह च—“जम्हा वसणनाणा, सपुअफल न दिति पत्तेअ । चारित्तजुआ
 दिति, अविस्सिस्सए तेण चारिउ ॥ १ ॥ इति ततश्च जानुपाश्चात्यभागपिण्डकादि प्रमृज्य उपविश्य च श्रीगुरुणा वन्द-
 नकदानार्थं मुखावस्त्रिकां कथं च द्वावपि प्रत्येक पञ्चविंशतिधा प्रतिलिखेत् । यदाह—“सद्धासगे पमज्जिय, उववसिअ
 अलगविअअवाहु सुओ । मुहणतय च काय, च पेहए पचवीस इह ॥ १ ॥” इति मुत्तयस्त्रिकाकायप्रतिलेखनाया मनस
 स्थिरीकरणार्थमेव चिन्तयेत्, यदुक्क हेतुगर्भे—“सुत्तयतच्चदिट्ठी १, वसणमोहतिअग च ४ रागतिग ७ । देवाइ तत्तति
 अगं १०, तथा अवेवाइ तत्ततिग १३ ॥ १ ॥ नाणाइ तिग १६ तह तधिराहणा १९ त्रिभिगुत्ति २२ दढतिअ २५ ।

चारविशुद्धिहेतु कायोत्सर्गं च पारयित्वा दर्शनाचारविशुद्ध्यर्थं चतुर्विंशतिस्त्वय पठेत्, ततः “सद्यलोप अरिहतयेइमाण” इत्यादि सूत्रं च पठित्वा तदर्थमेव कायोत्सर्गमेकचतुर्विंशतिस्त्वयचिन्तनरूपं कुर्यात्, त च तथैव पारयित्वा श्रुतज्ञानाचारविशुद्ध्यर्थं ‘पुक्खरवरदीवहे’ इत्यादि सूत्रं “सुअस्स भगवओ करेमि काउस्सग” इत्यादि च पठित्वा एकचतुर्विंशतिस्त्वयचिन्तनरूपं कायोत्सर्गं कुर्यात्, पारयित्वा च ज्ञान-दर्शन-चारित्र्याचारनिरतिचरणसमाचरणफलभूतानां सिद्धानां, “सिद्धाण बुद्धानां” इति सिद्धस्त्वय पठति । आह च—

“विहिणा पारिअ सम्मत्तसुद्धिहेतु च पढिअउज्जोअ । तह सवलोअअरिह-उचेइआरोहणुस्सग ॥ १८ ॥ काउ उज्जोअगर, चित्तिअ पारेइ सुद्धसम्मत्तो । पुक्खरवरदीवह, कहुइ सुयसोहणनिमित्त ॥ १९ ॥ पुण पणवीसोस्सास, उस्सगं कुणइ पारए विहिणा । तो सयलकुसलकिरिआ, फलाणसिद्धाण पढइ थय ॥ २० ॥” इह चतुर्विंशतिस्त्वयद्वयचिन्तनरूपो द्वितीयआरित्रविशुद्धिहेतुकः कायोत्सर्गं अस्मिंश्च पूर्वोक्तयुक्त्या चारित्र्याचारस्य ज्ञानाद्याचारेभ्यो वैशिष्ट्यादिना चतुर्विंशतिस्त्वयद्वयचिन्तन समाव्यते, नाऽग्रेतनयोः तृतीयो दर्शनाचारविशुद्धिहेतुकः चतुर्थो ज्ञानाचारविशुद्धिहेतुः । आह च—

“नमुक्कार चउवीसग, किइकम्मालोयण पढिक्कमणं । किइकम्मपुरा लोइअ, तुप्पठिकते अ उस्सगो ॥ १ ॥ एस चरिउस्सगो, दसणसुद्धीइ तइअओ होई । सुअनाणस्स चउत्थो, सिद्धाणयुई अ किइकम्म ॥ २ ॥” दिवसातिचारचिन्तनार्थः प्रथमआरित्राचारहेतुः कायोत्सर्गो द्वितीयोऽपि चतुर्विंशतिस्त्वयद्वयचिन्तनरूपं तच्चेतुरेव कायोत्सर्गः ।

यात् प्रतिक्रमणमनुकुर्वन्निव पञ्चात्पदैः अथग्रहात् बहिर्निःसृत्य 'आथरिय सवज्जाप' सूत्र पठति, अन्यगच्छेपु केपुचिद् 'आय-
रिय सवज्जाप' इत्यादि गाथात्रिक साधयोऽपि पठन्ति, न चैतत् संगतिमङ्गति, श्रीयोगशास्त्रवृत्तौ-हेतुगर्भे-श्रीजिनवल्लभ-
सूरि-श्रीजिनपतिसूरिप्रमुखनिर्मितग्रन्थेषु सर्वत्र 'सद्गो गाहातिग पढइ' इत्येव नामग्राह श्राद्धस्यैव एतत् पठनमुक्तत्वात्
न साधोः, न च वाच्य-श्राद्ध इति कोऽर्थः?, अद्वावानिति व्युत्पत्त्या द्वयोरपि ग्रहण क्ताऽपि ग्रन्थे, अत्राधिकारे एतदर्थ-
करणाऽवर्शनात्, नाऽपि च सर्वोऽपि प्रतिक्रमणसूत्रपाठो द्वयोरपि समान इति । सामायिकसूत्र-प्रतिक्रमणसूत्रादिषु
द्वयोरपि भिन्नभिन्नपाठात् । विस्तरवार्तायिना अस्मिन्नेव ग्रन्थे पञ्चम प्रश्नोत्तर द्रष्टव्य, कायोत्सर्गे च चारित्राचारविशु-
द्ध्यर्थं चतुर्विंशतिस्तवद्वय चिन्तयति, आह च—

“इय सामाइयवस्सगस्सुचमुच्चरिअ कावसगठिओ । च्चित्तअइयार शुद्धीए कए ॥ १७ ॥

इह षाऽऽह ननु-करेमि भते सामाइयमिति सूत्रमादौ प्रतिक्रमणसूत्रकथनक्षणे द्वितीय पुनरिह तदुच्चारण
किमर्थं ? उच्यते-सर्वमपि धर्मानुष्ठान समतापरिणामे स्थितस्य सफल भवतीति, प्रतिक्रमणस्यादौ मध्येऽवसाने च पुन
पुनस्तस्य स्मृत्यर्थं तदुच्चारण, आह च—

“आइमकावस्सगो, पढिक्कमतो य काव सामाइय । तो किं करेइ बीअ, तइअ च पुणोवि चस्सगो ॥ १ ॥ समभावमि
ठिअप्पा, चस्समां करिअ तो पढिक्कमाइ । एमेव य सममावे, ठिअस्स तइअ पि चस्सगो ॥ २ ॥ सज्जाय १ ज्ञाण २
तव ३ ओसहेसु ४ सवपस ५ शुइपयाणेसु ६ । सतगुणक्किचणेसु य ७, न हुति पुणरुत्तदोसा च ॥ ३ ॥” इति चारित्रा-

मग्ने दास्यते, इत्यनेन दैवसिक्प्रतिक्रमणं सपूर्णं जातं । अत्र प्रतिक्रमणे 'जयतिहुयण' कथने गच्छाचारेण आन्तरणीदोषो गण्यते, देववन्दन विना कायोत्सर्गं तद्दोषो न भवति, ततः 'सब्रह्मसवि देवसिञ्च' कथनादारम्य 'इच्छामो अणुसद्धिं' याव-
दान्तरणीदोषो भवेत् ततः परं न स्यात्, सर्वमपि धर्मानुष्ठान श्रीदेवगुरुभक्तिवहुमाननादिपुरःसरं सफलं भवतीति, प्रति-
क्रमणस्य प्रारम्भे सपूर्णं भवने च श्रीदेवगुरुवन्दन इति । आद्यन्तग्रहणेन मध्यस्याऽपि ग्रहणमिति न्यायेन तद्वक्त-
व्यार्थिकी ज्ञेया, यथा शक्रस्तवे नमो जिणामिति अन्ते च नमो इत्यस्य स्थापनेन शक्रस्तवे प्रतिपद-
तत्पाठज्ञापनं, ततः 'कुण्ड पच्छिन्नस्रस्सगमिति' श्रीजिनवज्रमधूरिविरचितप्रतिक्रमणसामाचारिवचनप्रामाण्यात् चतुर्थ-
स्वमाश्रमणदानपूर्वं इच्छाकारेण सदिसह भगवन् 'देवसिअपायच्छित्तविसोहणत्थ' करेसि कावस्सगमिति, श्रीतरुणप्रभ-
सूरिधचसा अन्नत्थुसस्सिएणमि त्यादि भणित्वा कायोत्सर्गं कुर्यात्, तन्मध्ये चतुश्चतुर्विंशतिस्रवचिन्तनं कुर्यात्, पारिते चैक-
चतुर्विंशतिस्त्रय मङ्गलार्थं पठेत्, हेतुगर्भेऽप्युक्तं, पूर्वं प्रतिक्रमणे चारित्रदर्शनज्ञानाचारशुद्ध्यर्थं कायोत्सर्गेषु कृतेष्वपि
पुनरिह 'द्विर्बद्धं सुबद्धं' भवतीति न्यायेन प्राणातिपातादिविरमणातिचारविशुद्ध्यर्थं चतुर्थं चतुश्चतुर्विंशतिस्रवचिन्तनरूप-
दैवसिक्प्रायश्चित्तविशुद्ध्यर्थं कायोत्सर्गं कुरुते, तर्कं च—

“गुरुशुद्धिगहणे शुद्धिं तस्मिन् वद्धमाणक्खरस्सरो पढेहि । सक्कत्थय थय पविअ कुणइ पच्छित्तउस्सग ॥ २४ ॥

पाणवह मुसावाए, अदत्तमेहणपरिगह वेव । सयमे गंतु अणूण, उस्सासाण हविज्जाहि ॥ २ ॥”

अथ च कायोत्सर्गः कैश्चित् सामाचारीवशेन प्रतिक्रमणस्य अन्ते क्रियते । कैश्चित् आदौ एव क्रियते, श्रीखरतरगच्छी-

“याउखीमन्दमूर्खाणां, नृणां धारित्रकाङ्क्षिणाम् । अनुग्रहार्थं तत्स्वज्ञैः, सिद्धान्तः प्राकृत कृतः ॥ १ ॥”

इत्याद्युक्तिभिः स्त्रीणां संस्कृतेऽनधिकारित्वसूचनात्, नाटकादिष्वपि प्रायः ख्यालापाना प्राकृतादिभाषयैव दर्शनात् साध्याः श्राविकाश्च नमोऽर्हत्सिद्धेत्यादि सूत्रं न पठन्ति, नमोऽस्तु वर्धमानेत्यादिस्थाने ‘ससारदावानले’ त्यादिरूपं स्तुतित्रयं च पठन्ति, यच्च श्रीगुरुकृपयावसरे प्रतिस्तुतिप्रान्ते नमो स्वमासमणामिति गुरुनमस्कारः साधुसाध्यादिभिर्भण्यते । तत् नृपाणां लान्येषु प्रतिवार्ता प्रान्तं जीवेत्यादि भणनवत् श्रीगुरुवचःप्रतीच्छादिरूपं सभाव्यते, इदं नमो स्वमासमणामिति पदं विधिप्रपातकरणप्रमवालावबोधोपादौ नास्ति, परं हेतुगर्भेऽस्ति, तथेदं श्रीवर्धमानस्वामिनस्तीर्थं तस्याऽऽज्ञया चेदं प्रतिनमणाविकरणं निर्विघ्नं च तत्सपूर्णीभवने हर्षेण मङ्गलार्थं च श्रीवर्धमानस्तुतिपाठोऽयं कृतज्ञाना व्यवहारो यत्स्वसमीहितशुभकार्यनिर्विघ्नमवने श्रीगुरुदेवचतुर्मानाविवर्धमानस्वरेण स्तुतिप्रयपाठश्च हर्षातिरेकादयं च न्यायो लोकेऽपि दृश्यते, यथा राक्षः शत्रुजयादौ विवाहादौ वा हर्षेण विचित्रवादित्रयादनोच्चैःस्वरागीतगाननृपपूजनादिः, स्तुतित्रयपाठानन्तरं शक्रस्रवपाठः, ततो गुर्वाज्ञया एकः आहो यतिर्वा इच्छाकारेण सदिसह भगवन् स्तोत्रमणु ? इति क्षमाश्रमणदानपूर्वकमपु-रस्वरेण सञ्चतगुणगर्भितश्लोकाद्यैकादशकादारम्यं अष्टोत्तरशतं यावत् श्रीवीतरागस्य बृहत्स्त्वयं पठति, अन्ये तु जानुम्या सित्वा सावधानमनसः कृताञ्जलिपुटाः शृण्वन्ति । ततः सपूर्णस्तोत्रकथनानन्तरं चतुर्भिः क्षमाश्रमणैः श्रीगुर्वादीन् धन्दते इति श्रीहेतुगर्मवचनप्रामाण्यात्, क्षमाश्रमणचतुष्टयं दत्ते श्रीतरुणप्रभसूरिवालावबोधानुक्रमेण स षाडयप्रथमः श्रुः श्रीआचार्यमिश्रः १ द्वितीयक्षमाश्रमणः २ तृतीयक्षमाश्रमणः ३ चतुर्थक्षमाश्रमणः

भवनवशात् देवा न धन्विताः तदाऽपवादमार्गेण बृहत्स्तोत्रकथनसमये स धन्वते इति स्वगच्छप्रवृत्तिर्दृश्यते, परं विचार्यमाणा न तादृक् ।

ननु-प्रतिक्रमण पञ्चविधाचारशुद्धिनिमित्तं क्रियते, यदुक्तं—

“पञ्चविहायारविमुद्धिहेतुमिह साहु सावगो धा वि । पत्रिकामर्गं सए गुरुणा, गुरुपिरहे कुणइ युक्तोयि ॥ ३ ॥”
तत्र पञ्चविधाचारे कस्याऽऽचारस्य प्रतिक्रमणे केन सूत्रेण शुद्धिः स्यात् ? इति, उच्यते—प्रतिक्रमणशब्द आपनयकमित्रो-
पवाच्यपि अत्र सामान्ये आवश्यकं रूढत्वात्पाऽऽवरयत्वं पशुष्यनात्मकं तानि पाऽमूनि “साधोदयं नउवीर्येभउ मंयणेग
पठिक्रमण काचस्सगो पञ्चम्वर्णांति” एतेषां च पठ्यार्थं अपिभारा अग्री मयाक्रमाग—

पठिक्रमण काचस्सगो पञ्चम्वर्णांति” एतेषां च पठ्यार्थं अपिभारा अग्री मयाक्रमाग—
सावस्सजोगविरइ, १ वक्कस्सिण २ गुणवजो—अपठियसि ३ । खडिअस्स निंरणा ४ न निगिअत्ता ५ गुणभारणा ६ नेत ॥ १ ॥
तत्र सामाधिकेन चारित्राचारस्य शुद्धिः क्रियते १ चतुर्विंशतिहोनेन रथनाभारए २ तमनेकेन ज्ञानाद्याभारणा ३
प्रतिक्रमणेन तेषामतिचाराऽपनयनरूपा ४ प्रतिक्रमणेनाऽनुष्ठानां तपतिचारणां भागोत्सर्गेण ५ तत्र आभारए मया-

स्थानेन ६ वीर्याचारस्य एभिः सर्वरपि । चक्रं च—

“चरिचत्स विसोही, कीरइ सामाइयेण किल इह यं । साक्खो आरजोगाण वज्जणा रोणसणउ ॥ १ ॥” मंशणगारनि
सोही, चरवीसाइत्थ एण किलइ न । सक्खुस्सयगुणकित्तण, रुणेनं विणररिदणो ॥ २ ॥ नाणाईगा ३ गुणा, तरा ४ एता
पठिवसिक्करणाओ । ववणएण विहिणा, कीरइ सोही अ तेसिं तु ॥ २ ॥ खडिअस्स ७ तेसिं गुणो, निविणा ८ निग

येस्तु प्रतिक्रमणप्रान्ते क्रियते, तथा श्रीजिनवल्लभमसूरिणा प्रतिक्रमणसामाचार्या श्रीजिनप्रभसूरिणा च त्रिधिप्रपायां
 दैवसिक्कप्रतिक्रमणं दैवसिक्कायस्त्रिचक्रायास्तर्गपर्यन्तमेव लिखितं, तदानीं तत्प्रमाणस्य पत्रं करणात् । अयं श्रीतरुण-
 प्रभसूरिकृतपहावश्यकषालावबोधे प्रान्ततोऽप्रेतनः प्रतिक्रमणानुक्रमेण अनुक्रमो लिख्यते, तथाहि-ततो गीतार्योऽऽपा-
 रणावधेन “इच्छाकारेण सदिसह भगवन् सुहोवद्वबोद्धवाणत्थं करोमि कावत्सगं अन्नत्तयूसस्सिएण” इत्यादि भणित्वा
 कायोत्सर्गं करोति, तत्र चतुर्विंशतिस्त्वचतुष्टयचिन्तनं पारिते चैकं चतुर्विंशतिस्त्वच पठेत्, ततो जानुम्या म्मित्वा सापु-
 पौषधकाः श्रावकस्य “सज्झायं संदिस्सावेमि सज्झायं करोमि” इति भणित्वा नमस्काराणां त्रयं पश्यकं वा कथयेत् । तत-
 श्रीपार्श्वनायसंनधि स्तोत्रं कथयेत्, ततः शक्रस्तवः “आवति चेइआइ” इत्यादि भणित्वा क्षमाश्रमणदानपूर्वं ‘जायतं केपि
 साह नमोऽर्हत् सिद्धे’त्यादिकथनपूर्वकं श्रीपार्श्वनायलघुस्तवनं भणित्वा जयवीरायेति पठति, ततो भूतलन्यस्तमस्तको
 मुखे मुखवल्लिकां दत्त्वा “सिरि-थभणयद्धियपाससामिणो” इत्यादि गाथायुगलं ‘वदणवसिआए’ इत्याद्युक्तिपूर्वं कायोत्सर्गं
 कुर्यात्, तन्मध्ये चतुर्विंशतिस्त्वचचतुष्टयचिन्तनं पारिते चैकं चतुर्विंशतिस्त्वचः । ततः क्षमाश्रमणदानेन “भट्टारकश्रीजिन-
 दत्तसूरि-आराधनानिमित्तं करोमि कावत्समा” इत्याद्युक्तिपूर्वं चतुर्विंशतिस्त्वचचतुष्टयकायोत्सर्गं करोति, पारिते चैकं,
 अस्मिन् दैवसिक्कप्रतिक्रमणं विना पदस्यसाधु सर्वैरेक्ष्मीमूय प्रतिक्रमणं स्थापनीयं । अयं कदापि कोऽपि श्राद्धादि-
 पञ्चादापठति, तदा न शुद्ध्यति तस्य तैः समं प्रतिक्रमणकरणं किंतु स तेभ्यः पृथग् भूत्वा करोति, प्रतिक्रमणं अथ
 मुख्यसाधुर्थादि वाचनार्थार्थादिपदस्यो भवति, तदा आप्रतिक्रमणसूत्रं यावत् पञ्चादव्यापतति । अथ केसाडपि उत्तरुणा

भवनवशात् देवा न वन्दिताः तदाऽपवादमार्गेण बृहस्तोत्रकथनसमये स वन्दते इति स्वगच्छप्रवृत्तिर्हृदयते, परं विचार्यमाणा न साहक् ।

ननु-प्रतिक्रमण पञ्चविधाचारशुद्धिनिमित्त क्रियते, यदुक्त—

“पञ्चविद्याथारविशुद्धिरेवमिह साहु सावगो वा वि । पठिक्रमणं सह गुरुणा, गुरुविरहे कुण्ड इकोवि ॥ १ ॥”

तत्र पञ्चविधाचारे कस्याऽऽचारस्य प्रतिक्रमणे केन सूत्रेण शुद्धिः स्यात्? इति, उच्यते-प्रतिक्रमणशब्द आवश्यकविशेषो-
पवाच्यपि अत्र सामान्ये आवश्यकं रूढत्वाच्चाऽऽवश्यकं पठ्ययनात्मकं तानि चाऽमूनि “सामाह्वय चतुर्वीर्यसंस्थित वदण्य
पठिक्रमण काचस्सगो पञ्चवर्षाणंति” एतेषा च पठ्यो अधिकारा अमी यथाक्रमम्—

सावज्जजोगविरह, १ वृक्षसिण २ गुणवर्गो-अपठिवृत्ति ३ । खलिअस्स निर्दणा ४ य विगिच्छा ५ गुणधारणा ६ चेव ॥ १ ॥

तत्र सामाधिकेन चारित्राचारस्य शुद्धिः क्रियते १ चतुर्विंशतिस्तुवेन दर्शनाचारस्य २ वन्दनकेन ज्ञानाद्याचाराणां ३ प्रतिक्रमणेन तेषामतिचाराऽपनयनरूपा ४ प्रतिक्रमणेनाऽशुद्धाना तदतिचाराणां कायोत्सर्गेण ५ तप आचारस्य प्रत्या-
ख्यानेन ६ वीर्याचारस्य एभिः सर्वैरपि । उक्त च—

“चरित्तस्स विसोही, कीरइ सामाह्वयेण किल इह य । सावज्जे आरज्जोगाण वज्जणा सेवणत्तणत्त ॥ १ ॥” दसणयारवि-
सोही, चतुर्वीसाह्वय एण किलइ अ । अलुज्जयगुणकित्तण, रुवेणं जिणवरिदाणं ॥ २ ॥ नाणाईआ त गुणा, तस्स प्यञ्ज-
पठिवचित्तिकरणाओ । धदणएण विहिणा, कीरइ सोही अ तेसिं तु ॥ ३ ॥ खलिअस्स य तेसिं पुणो, विहिणा ज्ञ निर्द-

येस्तु प्रतिक्रमणप्रान्ते क्रियते, तथा श्रीजिनवह्मसूरिणा प्रतिक्रमणसामाचार्या श्रीजिनप्रभसूरिणा च विधिप्रपाया-
 देवसिक्कप्रतिक्रमणं देवसिक्कप्रपायधियुक्तायास्तर्गपर्यन्तमेव लिखित, तदानीं तत्प्रमाणस्य एव करणात् । अथ श्रीतरुण-
 प्रभसूरिकृतषट्पावस्यकषाणावबोधे प्रान्ततोऽप्रेतनः प्रतिक्रमणानुक्रमेण अनुक्रमो लिख्यते, तथाहि-ततो गीतार्थाऽऽच्चा-
 रणावशेन "इच्छाकारेण सदिसह भगवन् सुदोषद्वयोद्दहावणत्य करेमि कावत्सग अन्नत्थूसस्सिपण" इत्यादि भणित्वा
 कायोत्सगं करोति, सत्र चतुर्विंशतिस्त्वचतुष्टयचिन्तनं पारिते चैक चतुर्विंशतिस्त्व पठेत्, ततो जानुम्या सित्वा साधु
 पौषधः आवकथ "सज्जायं संदिस्सावेमि सज्जाय करेमि" इति भणित्वा नमस्काराणा त्रय पञ्चक वा कथयेत् । तत-
 श्रीपार्श्वनायसंबन्धि स्तोत्रं कथयेत्, ततः शक्रस्त्व "जावति चेइआइ" इत्यादि भणित्वा क्षमाश्रमणदानपूर्वं 'जायत केवि
 साइ नमोऽईत् सिद्धे'त्यादिकथनपूर्वक श्रीपार्श्वनायलघुस्तवन भणित्वा जयवीरायेति पठति, ततो भूतलन्यस्तमस्तको
 मुखे मुखवस्त्रिकां दत्त्वा "सिरि-यभणयद्वियपाससामिणो" इत्यादि गाथायुगल 'वदणयत्तिआए' इत्याद्युक्तिपूर्वं कायोत्सगं
 कुर्यात्, तन्मध्ये चतुर्विंशतिस्त्वचतुष्टयचिन्तन पारिते चैकचतुर्विंशतिस्त्वः । ततः क्षमाश्रमणदानेन "भट्टारकश्रीजिन-
 दत्तसूरि-आराधनानिमिष करेमि कावत्सग" इत्याद्युक्तिपूर्वं चतुर्विंशतिस्त्वचतुष्टयकायोत्सगं करोति, पारिते चैक,
 अस्मिन् देवसिक्कप्रतिक्रमणं विना पदस्यसाधु सर्वैरेकीभूय प्रतिक्रमण स्यापनीय । अथ कदापि कोऽपि आद्यादिः
 पञ्चादापठति, तदा न शुद्ध्यति तस्य तैः सम प्रतिक्रमणकरण किंतु स तेभ्यः पृथग् भूत्वा करोति, प्रतिक्रमण अथ
 मुख्यसाधुर्यदि वाचनार्थार्थादिपदस्यो भवति, तदा आर्प्रतिक्रमणसूत्रं यावत् पञ्चादप्यापठति । अथ केनाऽपि वत्सूरणा

दर्शनज्ञानातिचारविशुद्ध्यर्थं कायोत्सर्गत्रयं करोति, प्रथमकायोत्सर्गे एक चतुर्विंशतिस्त्वय चिन्तयति, द्वितीयेऽव्येकं 'साय सयं गोसद्व ति' वचनात् चिन्तयति, 'साये'ति अत्र अनुस्वारलोपः प्राकृतत्वात् कृतः । ततः साय-सन्ध्याया, प्रतिष्क्रमणे शत पादाना, तत्र श्लोकस्य चतुष्पादरूपत्वात् पञ्चविंशतिश्लोकानां चतुर्भिर्गुणने शत पादाना भवति । 'गोसे' ति प्रामातिकोषूद्योतकरद्वये अर्धं शतस्य भवति, पादानां पञ्चाशदित्यर्थः । इति श्रीप्रवचनसारोच्चारे (४३ पत्रे) १८५ गथावृत्तौ । तृतीये तु निशातिचारान् चिन्तयति, इह पूर्वोक्तयुक्त्या चारित्रातिचारस्य ज्ञानाद्याचारेभ्यो वैशिष्ट्येऽपि यदेकस्यैव चतुर्विंशतिस्त्वयचिन्तनं तत्रात्रौ प्रायोऽप्यव्यापारत्वेन चारित्रातिचाराणा स्वस्त्वत्वादिना सभाव्यते । ततः कायोत्सर्गं पारयित्वा सिद्धत्वां पठित्वा सहासकप्रमार्जनपूर्वं उपविशति, वक्तुं च—

“सृष्टिय केशे विहिणा, वस्सगं चित्तं अ सज्जोअ । वीअ वंसणसुद्धीए चित्तं तत्थवि तमेव ॥ २६ ॥

तस्यैव चित्तस्यैव पठित्वा सहासकप्रमार्जनपूर्वं उपविशति, वक्तुं च—

“सृष्टिय केशे विहिणा, वस्सगं चित्तं अ सज्जोअ । वीअ वंसणसुद्धीए चित्तं तत्थवि तमेव ॥ २७ ॥”

तस्यैव चित्तस्यैव पठित्वा सहासकप्रमार्जनपूर्वं उपविशति, वक्तुं च—

पाद पठिकर्मणं । तेन पठिकर्मणेन, तसि पि कीरई सोही ॥ ४ ॥ चरणगङ्गायाण, जइकम वणविगच्छल्लेण । पठि-
कमणा सुद्धाण, सोही तह काउसणेण ॥ ५ ॥ गुणधारणरूपेण, पञ्चक्खाणेण तवइआरस्स । विरियायारस्स पुणो,
सवे हि पि कीरण सोही ॥ ६ ॥” इति दैवसिक प्रतिक्रमण सहेतुक स्वसामाचारीक संपूर्ण ॥ १ ॥

इदानीं रात्रिप्रतिक्रमणानुक्रमः कोऽप्युच्यते, तथाहि-पाश्चात्यनिशायामे निद्रां परित्यज्य ईर्योपयिकीं प्रतिक्रम्य क्षमा-
श्रमणदानपूर्व “कुसुमिण दुसुमिण राइपायच्छिचविसोहणस्य करेमि काउसगमि”त्यादि भणित्वा चतुर्विंशतिस्तव-
चतुष्कचिन्तनरूपं कायोत्सर्गं कुर्यात्, श्रावकस्तु सामायिकोच्चारपूर्वकं कायोत्सर्गं करोति, एष च कायोत्सर्गो दैवसिकप्रा-
यश्चित्तविशोधनार्थं च संभाव्यते । इह च सर्वं श्रीदेवगुरुवन्दनपूर्वं सफलमिति चैत्यवन्दनं विधाय स्वाध्यायकायोत्सर्गादि-
धमव्यापारं विधत्ते, यावत्प्राप्तातिक्रमणवेला, तदनु चतुरादिक्रमाश्रमणैः प्रतिक्रमणं स्यापयति, क्षमाश्रमणचतुष्टयं श्रीत-
रुणप्रमसूरिवचनप्राप्त्याद्, एव प्रथमक्षमाश्रमणेन श्रीआचार्यमिश्र १ द्वितीय क्ष० श्रीउपाध्यायमिश्र २ तृतीय क्ष० वर्तमा-
नगुरु श्रीअमुकसूरि ३ चतुर्थ क्ष० सर्वसाधु, ततो भूतलन्यस्तमस्तको मुखे मुखवस्त्रिका दत्त्वा ‘सबस्सवि राइये’त्यादिसूत्र-
सकलरात्रिकाध्यायबीजकमूतं भणति, अत्राऽधिकारे ‘इच्छाकारेण सदिसहे’ति पदं न वाच्यं, ततः शक्रस्तव पठति, उक्तं च-
“एव ता देवसिक्क, राइअमवि एवमेव नवरि तहि । पढम दाऊं मिच्छामि दुक्कह पढइ सकयय ॥ १ ॥”

इह च शक्रस्तवपाठेन सहेपदेववन्दनं पूर्वं कृतवन्दनत्वेऽपि श्रीदेवभक्तिः सर्वत्र कार्या इति स्मरणार्थं इत्यादि कार-
णानि यथाऽवगम स्वयं भाष्यानि, ततो ब्रह्मवतो भावतश्च उत्थाय ‘करेमि भते सामाइयमि’ त्यादि सूत्रपाठपूर्वं चारित्र-

॥ ४८ ॥ पङ्क्तिमिषु निस्सङ्गो, वदित्ताण तवो गुरु । काउस्सग तवो कुआ, सबदुक्खविमुक्खणं ॥ ४९ ॥ किं तव पङ्क्तिज्जामि ? एव तत्थ विचित्ते । काउस्सग तु पारिआ, करिआ जिणसथव ॥ ५० ॥ पारियकाउस्सगो, वदिताण तवो गुरु सप-
वदिताण तवो गुरु । तव सपङ्क्तिज्जिआ, करिआ सिद्धाण संथव ॥ ५१ ॥ पारिअकाउस्सगो वदिताण । तवो गुरु सप-
ङ्क्तिज्जिआ करिआ सिद्धाण सथव ॥ ५१ ॥” इति ॥

अथ पाक्षिक-चातुर्मासिक-साधत्सरिक-प्रतिक्रमणानुक्रमः कथ्यते, तत्र पाक्षिकप्रतिक्रमणमाचरणा चतुर्दश्या—तत्र साधवः सूक्ष्मवादरातिचारजातस्य विशेषनार्थं सदा दिवसनिशावसानेषु प्रतिक्रमण विदधाना अपि पक्षचतुर्माससवत्स-
रेषु विशेषेण प्रतिक्रमण कुर्वन्ति, उत्तरकरणविधानार्थं, तथाहि—यथा कश्चित् तैलादिभिः कृतवपु सस्कारोऽपि धूपविलेप-
नभूषणादिभिः उत्तरकरण विधत्ते, तथा साधवोऽपि शुद्धिविशेषं कुर्वन्तीति । किं वा “जह गेह पइदिवस, पि सोहिओ तह वि पक्खसयीसु । सोहिआइ सविसेस, एव इहय पि नायव ॥ १ ॥” तथा नित्यप्रतिक्रमणे कश्चिदतिचारो
विस्मृतः स्यात् स्मृतो वा भयादिना गुरुसमक्ष न प्रतिक्रान्त स्यात् परिणाममान्धाद् असम्यक् प्रतिक्रान्तोच्चारणाद् अतः
पाक्षिकादिषु त प्रतिक्रामन्ति । तत्र पाक्षिके पूर्ववत् दैवसिक प्रतिक्रमणसूत्रान्त श्रीतरुणप्रभसूरिवचनेन “यदामि जिणे
पक्षवीसमि” ति पर्यन्त भणित्वा प्रथमक्षमाश्रमणेन इच्छाकारेण “सदिसह भगवन् पक्खियमुहपत्तिं पडिलेहेमि, चतुर्मासिके
पक्षमासी सु०, सवच्छरिए संवच्छरिय मु०” इत्युक्त्वा द्वितीयक्षमाश्रमण दत्त्वा मुखयस्त्रिका प्रतिलेख्य वन्दनफ दत्ते ।
अत्रान्तरे धृद्धसाधुः वक्ति—“पुण्यवन्तो देवसिने” स्थानके पाक्षिक-चातुर्मासिक-सांवत्सरिक भणित्वो छीक राखण्यो

तमेऽप्यने कोऽपि स्वल्पः प्रतिक्रमणानुक्रमः (५४० पत्रे) प्रतिपादितो नाऽन्यत्र कदापि, तत्राऽपि साधुमुद्दिश्य न भ्रातृ । सांप्रत क्रियमाणप्रतिक्रमणानुक्रम इयान् विस्तर—कोऽपि पूर्वधरादिप्राक्तनसूरिविनिर्मितग्रन्थानुसारी कोऽपि च स्वगच्छसप्रदायगम्य । श्रीवचराध्ययने प्रतिक्रमणानुसारेण क्रम एव, तथाहि—

“पोरसि ए चतुर्मासे, वदित्वा ण तवो गुरु । पढिक्कमिच्चा कालस्स, सिज्ज तु पढिलेइए ॥ ३७ ॥ पासयणुआरभूनि च, पढिलेहिज्ज जय अई । कवस्सग तवो कुञ्जा, सबदुक्खविमुक्खण ॥ ३८ ॥ देसिय च अईयार, चित्तिज्ज अणुपु-
बसो । नाणमि दसणे वेव, चरित्तमि तरेय य ॥ ३९ ॥ पारियकावस्सगो, वदिच्चा य तवो गुरु । देसिज्ज तु
अईयारं, आलोइज्ज अइक्कम ॥ ४० ॥ पढिक्कमिसाण निस्सहो, वदिच्चाण तवो गुरु । कावस्सग तवो कुञ्जा, उपदु-
क्खविमुक्खण ॥ ४१ ॥ सिच्चाण संयवं किच्चा, वदिच्चाण तवो गुरु । युईमगल च काऊण, काल सपविलेइए ॥ ४२ ॥”

इति दैवसिक्कप्रतिक्रमणानुक्रमः ।

“पढमं पोरिसिं सज्जाय, बीज्ज ज्ञाणं श्रियायई । तईयाए निवमुक्ख तु, चतुरथी भुज्जोवि सज्जाय ॥ ४३ ॥ पोरि-
सीए चतुरथीए, काल तु पढिलेइए । सज्जाय तु तवो कुञ्जा, अवोहत्तो असज्जए ॥ ४४ ॥ पोरिसीए चतुर्मास, वदिच्चा
ण तवो गुरु । पढिक्कमिसु कालस्स, काल तु पढिलेइए ॥ ४५ ॥ आगए कायदुस्सगे, सबदुक्खविमुक्खणे । कव-
स्सग तवो कुञ्जा, सबदुक्खविमुक्खणं ॥ ४६ ॥ राईय च अईयार, चित्तिज्ज अणुपुबसो । नाणमि दसणमि अ,
चरित्तमि तवमि अ ॥ ४७ ॥ पारियकावस्सगो, वदिच्चाण तवो गुरु । राईय तु अईयारं, आलोइज्ज अइक्कम

मणेण अग्गुद्धिओमि अर्हिअतर पक्खिय-चवम्मासिअं-संघच्छरिअं वा खामेमि” इत्यादि, ततो घन्दनकद्वय ददाति, ततो
 “देवसिअं आलोइअ पडिअं पक्खिय-चवम्मासिअ-संघच्छरिअं वा पडिअमावेह” गुरुर्भूते “सम्म पडिअमह सि ।” तत
 इच्छमिति भणित्वा यः पाक्षिकसूत्र मणति स सामायिकसूत्र “इच्छामि पडिअमिउ जो मे पक्खियओ चवम्मासिओ
 संघच्छरिओ अइयारो कओ” इत्यादि सूत्र भणित्वा एकक्षमाश्रमणेन “पक्खियसुत्त संदिसावेमि द्वि० क्षमा० पक्खियसुत्त
 संघच्छरिओ अइयारो कओ” इत्यादि सूत्र भणित्वा एकक्षमाश्रमणेन “पक्खियसुत्त संदिसावेमि द्वि० क्षमा० पक्खियसुत्त
 कहुमि सि” भणित्वा नमस्कारत्रय पठित्वा पाक्षिकसूत्र पठति । ये च साधुश्रावका शृण्वन्ति ते तदा किं कुर्नुरित्याह—
 सामायिकसूत्र उत्सर्गसूत्र तस्सुचरीसूत्र च पठित्वा कायोत्सर्गं कुर्वन्ति, कायोत्सर्गकरणशक्त्यभावे उपविष्टा अपि
 शृण्वन्ति, पर प्रान्ते सर्वेऽप्युत्थाय कायोत्सर्गं कुर्वन्ति । यदुक्तं श्रीविधिप्रपाया, तथाहि—“चदण दाऊ भणइ देयसिअ आलो-
 इअ पडिअत्त पक्खिय पडिअमावेह, तओ गुरुणा सम्म पडिअमहेति भणिय सामाइयसुत्त उत्सर्गसुत्त च भणिय समासम
 णेण पक्खियसुत्त सदिसावेमि पुणो खमासमणेण पक्खियसुत्त कहुमि सि भणित्वा नमुफारतिग कद्विय पक्खियसुत्त भणइ
 जे य सुत्त सुणति ते उत्सर्गसुत्ताणतरं तस्सुचरीकरणं ति ददण कद्विय काउत्सर्गो ठति” इति । तरुणप्रभसूरिकृत-
 बालावबोधे तु ये कायोत्सर्गं कृत्वा शृण्वन्ति तेषामयमेवाऽनुक्रम प्रोक्तोऽस्ति, अथ च यः सूत्र भणति तस्य कर्तव्य-
 ताऽनुक्रमो न वक्तोऽस्ति । अथ ये श्राद्धाः श्रीगुरु विना प्रतिक्रामन्ति ते तु एव कुर्वन्ति, तथाहि—एकः श्रावकः श्रीस्या-
 पनाचार्याग्ने समागत्य एकक्षमाश्रमणदानेन वक्खि इच्छाकारेण “सदिसह भगवन् सूत्र सदिसाहु” गुरुर्भूति “सदिसावेह
 पुनादि० घ० भगवन् सूत्रं कदु, गुरुर्वक्ति भणहे ति, तत इच्छमिति भणित्वा ऊर्ध्वोभूय हस्तद्वय सयोज्य मुते मुग्यत्रखिका

मधुरस्वरे पठिक्कमज्यो, अन्ये भणन्ति तद्वचि, इदं वार्तिकवाक्य गच्छप्रवृत्त्या कथ्यमानमस्ति, परं त्रिधिप्रपातकाममग्नौ-
 बालावबोधादौ लिखितं नास्ति । ततः संबुद्धान् श्रीगुरुवादीन् क्षमयितुं क्षमाप्रधानं च सर्वमनुष्ठानं भक्तमिति ज्ञापयितुं
 “संबुद्धा क्षामणेन अनुमुहुषोऽहं अभिभूतः पवित्रं स्वामिमि” चातुर्मासिकप्रतिक्रमणे “चातुर्मासिअं स्वामिमि” सारत्नरिरु-
 प्रतिक्रमणे “संवच्छरिअं स्वामिमि” इति पाठमूर्ध्वस्थित एव मन्त्रके दृष्टद्वयं निवेदयन् कथयित्वा ततो जानुम्या स्थित्वा
 भूतलन्यस्तमन्त्रको मुखे मुखवस्त्रिकां दत्त्वा पाक्षिकप्रतिक्रमणे “पद्मरसण्ह राईण”मित्यादि, चातुर्मासिकप्रतिक्रमणे “चउण्ह
 मासाण”मित्यादि, सांवत्सरिकप्रतिक्रमणे “बुवालसण्ह मासाण”मित्यादिपाठेन श्रीगुरुवादीन् क्षमयति । तत्र पाक्षिके नीन्,
 चातुर्मासिके पञ्च, सावत्सरिके सप्त क्षामणकानि कार्याणि, परं त्रिषु अपि स्थानेषु साधुद्वयं शेषं रक्षणीयम् । अत्र श्रीआ-
 यदयकवृद्धदृष्टिः (७९४ पत्रे)—

“एवं सेसाणविंसाह्णं क्षामणावंदणं करोति, अहं विआलो वाघाओ वा ताहे सत्तण्ह पचण्ह तिण्ह वा, पच्छा देयसिअं
 पठिक्कमति” इति, ततः उत्थाय इच्छाकारेण “संदिसहं भगवन् पवित्रं चउम्मासिअं सवच्छरिअं वा आलोपमि इच्छा आलो
 पमि ओ मे पवित्रं ओ मे चउमासिओ ओ मे सवच्छरिओ वा” इत्यादि सूत्रं भणित्वा सक्केपेण विस्तरेण वा पाक्षिकान्
 चातुर्मासिकान् सांवत्सरिकान् वाडतिचारा नालोचयति “सबस्स वि पवित्रं चउम्मासिअं सवच्छरिअं” इत्यादि भणित्वा
 उपवासदिरूपं प्रायश्चित्तं प्रतिपद्यते, अत्र गच्छप्रवृत्त्या गुरुर्वचि—“चउरथेण छट्ठेणं भट्टमेण वा पठिक्कमहं” इति ततो
 वन्दनकदानपूर्वकं प्रत्येकं क्षामणकानि कुरुते, तत्पाठस्तुरुणप्रमसुरिणेको यथा—“देयसिअं आलोइअं पठिक्कतं प्रत्येककला-

मणेण अरुमुद्धिओमि अहिंभतर पक्खिय-चरम्मासिअ-संवच्छरिअ वा खामेमि” इत्यादि, ततो यन्दनकद्वय ददाति, ततो
 “देवसिअं आलोइअ पडिक्कत पक्खिय-चावम्मासिअ-सवच्छरिअ वा पडिक्कमावेह” गुरुर्वृत्ते “सम्म पडिक्कमह सि ।” तत
 इच्छमिति भणित्वा यः पाथिकसूत्र भणति स सामायिकसूत्र “इच्छामि पडिक्कमिउ जो मे पक्खिओ चरम्मासिओ
 संवच्छरिओ अइयारो कओ” इत्यादि सूत्र भणित्वा एकक्षमाश्रमणेन “पक्खियसुत्त सदिसावेमि द्वि० क्षमा० पक्खियसुत्त
 कहेमि सि” भणित्वा नमस्कारत्रय पठित्वा पाथिकसूत्र पठति । ये च साधुश्रावका शृण्वन्ति ते तदा किं कुर्युरित्याह—
 सामायिकसूत्र उत्सर्गसूत्र तस्सुत्तरीसूत्र च पठित्वा कायोत्सर्ग कुर्वन्ति, कायोत्सर्गकरणशक्त्यभावे उपविष्टा अपि
 शृण्वन्ति, पर प्रान्ते सर्वेऽप्युत्थाय कायोत्सर्ग कुर्वन्ति । यदुक् श्रीविधिप्रपाया, तथाहि—“वदण दाऊ भणइ देवसिअ आलो-
 इअ पडिक्कत पक्खिय पडिक्कमावेह, तओ गुरुणा सम्म पडिक्कमहेति भणिय सामाइयसुत्त उत्सगसुत्त च भणिय खमासम
 णेण पक्खियसुत्त सदिसावेमि पुणो खमासमणेण पक्खियसुत्त कहेमि सि भणित्वा नमुक्कारतिग कहिय पक्खियसुत्त भणइ
 जे य सुत्त सुणति ते उत्सगसुत्ताणतरं तस्सुत्तरीकरणेण ति दहग कहिय कावत्सगो ठति” इति । तरुणप्रभसूरिकृत-
 बालाधवोपे तु ये कायोत्सर्गं कृत्वा शृण्वन्ति तेपामयमेवाऽनुक्रमः प्रोक्तोऽस्ति, अथ च य’ सूत्र भणति तस्य कर्तव्य-
 ताऽनुक्रमो न उक्तोऽस्ति । अथ ये ब्राह्मा श्रीगुरु विना प्रतिक्रामन्ति ते तु एव कुर्वन्ति, तथाहि—एक श्रावकः श्रीस्था-
 पनाचार्याग्रे समागत्य एकक्षमाश्रमणदानेन वक्कि इच्छाकारेण “सदिसह भगवन् सूत्र सदिसाहुं” गुरुर्वक्कि “सदिसावेह”
 पुनर्हि० क्ष० भगवन् सूत्रं कहु, गुरुर्वक्कि भणहे ति, तत इच्छमिति भणित्वा ऊर्ध्वीभूय हस्तद्वय संयोज्य मुखे मुखवस्त्रिका

दत्त्वा नमस्कारत्रय कथयित्वा मधुरस्वरेण व्यक्ताक्षर सावधानचित्तं सूत्रार्थं मनसि चिन्तयन् वदितुसूत्र गुणयति श्रोता-
 रश्च पूर्वोक्तविधिना कायोत्सर्गं कृत्वा शृण्वन्ति । ततः सूत्रसमाप्तौ नमस्कारेण पारयित्वा सर्वेऽप्यूर्ध्वं स्थित्वैव नमस्कारत्रय
 पठित्वा उपविश्य नमस्कारत्रय-सामायिकसूत्रत्रयपूर्वं, “इच्छामि पङ्क्तिमिव जो मे पक्खिओ अइयारो कओ” इत्यादि-
 दडक पठित्वा, साधुः साधुप्रतिक्रमणसूत्र, आसन्नः आसन्नप्रतिक्रमणसूत्र भणति । श्रावकस्तु एको गुर्वदिशेन कथयति अन्ये
 शृण्वन्तीति गच्छप्रवृत्तिः, तत उक्त्याय “अम्भुद्धिओमि आराहणाएत्ति” दडक पठित्वा क्षमाश्रमणदानेन कथयति “इच्छाका-
 रेण संदिसह भगवन् मूलगुण-उत्तरगुणातिचारविशुद्धिनिमित्तं करेमि कावस्सग्ग”, गुरुव्रते “करेह तत इच्छ करेमि मते
 इच्छामि ठमि कावस्सग्ग अन्नत्तयूसस्सियण”मित्यादि भणित्वा प्रतिक्रमणेन न शुद्धाना अतिचाराणा विशुद्ध्यर्थं द्वादशचतुर्विं-
 शतिस्रवचिन्तनरूप कायोत्सर्गं कुर्यात् । चतुर्मासिके कायोत्सर्गे विंशतिचतुर्विंशतिस्रवचिन्तनं कुर्यात्, तथा सायत्सरिके
 कायोत्सर्गे च चत्वारिंशच्चतुर्विंशतिस्रवान् नमस्कारमेकमधिकं च चिन्तयेत्, तत पारयित्वा चतुर्विंशतिस्रवमेक कथयित्वा
 उपविश्य मुखवस्त्रिच्छा प्रतिलेख्य वन्दनकद्वयं दत्त्वा, इच्छाकारेण संदिसह भगवन् समस्तक्षामणेणं अम्भुद्धिओमि अग्नि-
 तर पक्खिय चत्तमासियं संघच्छरिय खामेउ इत्यादिना समाप्तक्षामणकं विधत्ते, अत्र गच्छप्रवृत्त्या गुरुर्वक्ति पुण्यवन्त
 त्रीणि त्रीणि नमस्कार कही ब्यार खमासमण देइ पक्खिय चत्तमासियं संघच्छरिय खामणा खामह, तत सायवः
 क्षामणासूत्रालापकैः चारचतुष्टयं क्षामयन्ति । आसन्नस्तु चतुर्भिषच्छोभयन्दनैः भूतलन्यस्समस्तको चारचतुष्टयं त्रीन् त्रीन्
 नमस्कारान् भणति, वरुं च हेतुगर्भे—

“सुख अमुद्गाणं, तस्सगो पुत्तिवदण तह य । पज्जते अ खामणय, तह चवरो छोभवदणया ॥ १ ॥”

तदन्ते गुरवो भणन्ति ‘नित्यारगपारगाहोह’त्ति ततः सर्वे भणन्ति ‘इच्छ इच्छामो अणुसद्धि’ इति हेतुगर्भे । तरुणप्रभ-
सूरिवालावबोधे तु पूर्वं सर्वेऽपि ‘इच्छामो अणुसद्धि’मिति भणन्ति, ततो गुरुर्भूते ‘नित्यारगपारगाहोह’त्ति । अत्रान्तरे इदं
‘पाखीनइ लेखइ’ इत्यादिकं वाक्यं श्रीतरुणप्रभसूरिवालावबोधविधिप्रपादौ लिखितं नाऽस्ति, तथापि आचारदिन-
करे लिखितमस्ति, तथाहि—“पाखिनइ एक उपवासु अथवा वी आविल अथवा तिण्ह नीवी ध्यार एकासणां अथवा वीस-
इस्ससज्जाय एतलइ तपश्चर्याणि करी यथा शर्कं पक्खदियसमाहे प्रवेश करिज्यो, ततो गुरुर्भूते पुण्यवन्तो पाखिने लेखइ
एक उपवास वी—आविल तिण्ह नीवी ध्यार एकासणा अथवा वीसइस्सज्जाय करी एक उपवासनउ पूरपूरिज्यो,
पाखिनइ थानके देवसिक भणिज्यो, ततः सर्वेऽपि भणन्ति तहत्ति । चातुर्मासिकप्रतिक्रमणे एतत्सर्वं द्विगुणं वाच्यं,
सांवत्सरिकप्रतिक्रमणे त्रिगुणं वाच्यं, परमेतद्द्वार्षिकविधिः तरुणप्रभसूरिकृतवालावबोधौ लिखितो नाऽस्ति, ततो
वन्दनकं दत्त्वा देवसिकप्रतिक्रमणं पूर्ववत्कार्यं, नवरं भवनदेवतास्तुतिरधिका कथ्यते, तत्र हेतुगर्भे हेतुर्यथा-क्षेत्र-
देवतायाः प्रत्यहं स्मृतौ भवनस्य क्षेत्रान्तरगतत्वेन भवनदेव्या अपि स्मृतिं कृतैव, तथापि पर्वदिने तस्या अपि बहु-
मानार्हत्वात् कायोत्सर्गं साक्षात् क्रियते, पाक्षिकादिपर्वत्रयेऽपि । विधिप्रपाया तु प्रोक्तं “सर्वच्छरिणं भवणदेवया
कारस्सगो न कीरइ न य थुई, अस्सज्जाइ कावस्सगो वि न कीरइ” इति । पर्वत्रयेऽपि गुरुणा वर्धमानस्तुतित्रये कथिते
चाऽन्ये वर्धमानस्तुतिं भणन्ति । श्रीस्वरतरगच्छे सति तद्गोत्रीयादिश्रावके जयतिहुयणनमस्कारं बोहित्यरागोत्रीयः

दत्त्वा नमस्कारत्रय कथयित्वा मधुरस्वरेण व्यकाक्षर सावधानचित्तः सूत्रार्थं मनसि चिन्तयन् थंदिनुसूत्र गुणयति श्रोता-
 रश्च पूर्वोक्तविधिना कायोत्सर्गं कृत्वा शृण्वन्ति । ततः सूत्रसमाधौ नमस्कारेण पारयित्वा सर्वेऽप्यूर्ध्वं स्थित्वैव नमस्कारत्रय
 पठित्वा उपविश्य नमस्कारत्रय-सामायिकसूत्रत्रयपूर्व, “इच्छामि पङ्क्तिमिव जो मे पङ्क्तिजो अङ्गारो कञ्जो” इत्यादि-
 षडङ्क पठित्वा, साधुः साधुप्रतिक्रमणसूत्र, श्राद्धः श्राद्धप्रतिक्रमणसूत्र भणति । श्रावकस्तु एको गुर्वादेशेन कथयति अन्ये
 शृण्वन्तीति गच्छप्रवृत्तिः, तत उक्त्याय “अनुमुद्दिओमि आरादणायसि” दडङ्क पठित्वा क्षमाश्रमणदानेन कथयति “इच्छाका-
 रेण सदिसह भगवन् मूलगुण-उत्तरगुणातिचारविशुद्धिनिमित्तं करेमि काउस्सग”, गुरुर्ब्रूते “करेह तत इच्छ करेमि भते
 इच्छामि ठामि काउस्सगं अक्षरपूसस्सिपण”मित्यादि भणित्वा प्रतिक्रमणेन न शुद्धाना अतिचाराणा विशुद्धार्थं द्वादशचतुर्विं-
 शतिस्त्रयचिन्तनरूप कायोत्सर्गं कुर्यात् । चतुर्मासिके कायोत्सर्गे विंशतिचतुर्विंशतिस्त्रयचिन्तनं कुर्यात्, तथा सायत्सरिके
 कायोत्सर्गे च चत्वारिंशच्चतुर्विंशतिस्त्रयान् नमस्कारमेकमधिकं च चिन्तयेत्, ततः पारयित्वा चतुर्विंशतिस्त्रयमेकं कथयित्वा
 उपविश्य मुत्तवस्त्रिकां प्रतिलेख्य वन्दनकद्वयं दत्त्वा, इच्छाकारेण संविसह भगवन् समस्तस्वामणेण अनुमुद्दिओमि अन्निम-
 तरं पक्खिय चरमासिय संवच्छरिय स्सामेउ इत्यादिना समाप्तक्षामणकं विधत्ते, अत्र गच्छप्रवृत्त्या गुरुर्वक्ति पुण्यवन्त
 त्रीणि त्रीणि नमस्कारं कही प्यार स्सामासमण वेइ पक्खिय चरमासिय संवच्छरिय स्सामणा स्सामह, ततः साधव
 क्षामणासूत्रालापकैः वारचतुष्टयं क्षामयन्ति । श्राद्धस्तु चतुर्भिर्दृष्टोभयन्दनैः भूतलन्थस्त्रमस्तको वारचतुष्टयं त्रीन् त्रीन्
 नमस्कारान् भणति, उक्तं च हेतुगर्भे—

दुग्गइ आवस्सिय करिअ साहुव उवत्तो निज्जीवयहिळे गतुं अणुजाणइ-जस्सावगहोत्ति भणिऊण विसिपवणगामसूरियाए
 समयधिहिणा उच्चारपासवणे दोसिरिअ फासुअजलेण आयमिय पोसइसालाए आगतूण निसिहीआइ पुव पविसिअ इरि
 यावहिंयं पडिक्कमिअ खमासमणपुव भणति, इच्छाकारेण सविसइ भगवन् गमणागमण आलोयइ इच्छ आवस्सिअ
 करिअ अवरदक्खिणप्पमुहदिसाए गच्छिअ दिसालोअ करिअ सहासए थडिल च पडिलेहिअ उच्चारपासवण दोसिरिअ
 निसिहीअ करिअ पोसइसाल पविट्ठा आवतजतेहिं ज खडिअ ज विराहिअ तस्स मिच्छामि दुक्कइ", तओ सज्जाय ताव
 करेइ जाव पच्छिमपहरो जाए अ, तम्मि खमासमणपुव पडिलेहण करेमि, पुणो पोसइसाल पमज्जेमि ति पुव च अग
 पडिलेहण काऊ पोसइसाल दइपुच्छणेण पमज्जिअ कजेअ उद्धरिअ परिट्ठुविअ इरिय पडिक्कमिअ ठवणायरिअ पडिलेहिअ
 ठवेइ । तओ गुरुसमीवे ठवणायरीय समीवे वा खमासमणपुगेण मुहपोत्ति पडिलेहिअ पढमखमासमणे इच्छाकारेण सवि-
 सह भगवन् सज्जाय संदिसावेमि बीअ, खमासमणे सज्जाय करेमि ति भणिअ सज्जाय वदणय दाऊण गुरुसक्खिय पच्च-
 क्खाइ, तओ खमासमणपुगेण उवहि थडिलपडिलेहण सविसावीय उवहि पडिलेहण करेमि खमासमणपुगेण वइसण सदि-
 सावेमि वइसण ठापमि ति भणिय वत्थकवलाइ पडिलेहेइ । इत्थ जो अमत्तही स सबोवहि पडिलेहाणतर कडिपट्टय
 पडिलेहेइ, जो पुण भत्तही सो कडिपट्टय पडिलेहिअ, उवहि पडिलेहि इति विसेत्तो । तओ सज्जाय ताव करेइ जाव
 कलवेला, जायाए अतीए उच्चारपासवण थडिले चववीस पडिलेहिअ, जइ तम्मि दिणे चवइसीए पक्खियं चातम्मासं

तत्र भवसिन्धुलुगुरुपादमूले द्वादशावर्तवन्दना विद्यते, शक्तिसंभवश्च चचविहार उपवास प्रत्याख्यान करइ, शक्ति अस-
भवश्च सुगुरुपविष्टतिविहारोपवास प्रत्याख्यान करइ, पछै एक खमासमणे इच्छाकारेण सदिसह भगवन् बहुवेळ सदिसा-
वेमि मणी । बीय खमासमणे भगवन् बहुवेळ करेमि पाछइ एक खमासमणे इच्छाकारेण सदिसह भगवन् सज्जाय संदि-
सावेमि ३ वचस्य खमासमणे इच्छाकारेण सदिसह भगवन् सज्जाय करेमि इसु भणि ४ पाचमइ खमासमणे इच्छा० स०
भ० बइसण सदिसावेमि ५ छठइ खमासमणे इच्छा० स०, म० वइसण ठापमि इसु भणइ ६ पछइ उपधान तप तणव
द्वादशावर्त वादणा देइ करी मुहपत्ति मुखे देइ करी मधुरस्वरइ सज्जाय करइ इति । तओ जायाए पऊण पोरिसिप
खमासमणदुगेण पछिछेइण संदिसाविअ मुहपत्ति य पछिछेइय भोयणपाणभायणाइ पछिछेइइ, तओ पुणो सज्जाय
करेइ जाव काल्वेला ताहे आवत्तिसायाइ पुवं चेइइरे गतु देवे वदेइ, उवहाणवाही पुण पचहिं सक्कथएहिं देवे वदेइ तओ
जइ पारणाइ तओ पक्कखाणे पुञ्चे खमासमणदुगपुब मुहपत्ति पछिछेइअ भणइ भातपाणी पारावेइ उवहाणी नवकार-
सहिओ चवविहारो इयरो भणइ पोरिसो पुरिमहो वा तिविहाहारं चवविहाहार वा एकासण नीवी आबिल वा जाव
काइवेलातीए भत्तपाणं परावेमिप्ति, तओ सक्कथय भणिय खण सज्जाय च काऊ जहा सभव अतिहिसविभाग काऊ
मुह हत्थे पछिछेइअ नमुक्कारपुब अरत्त बुडो असुरसुर खचवचव अद्धुअम विलविअ अपरिसाहिअ जेमेइ, त पुण निअ-
धरे अहाप्पवच फूसुअति पोसइसालाए वा पुबसंदिट्टसयणोवणीयं न य भिक्ख हिंइइ, तओ आसणाओ अबलिओ
वेव दिवसचरिमं पक्कस्वइ तओ इरियावहिय पच्छिमिअ सक्कथय भणइ, जइ पुण सरीरधिंताए अहो तो नियमा

તુમરૂ આયરિસય કરિઅ સાહુબ ઉવત્તો નિજીવયથિલે ગંતુ અણુજાણહ-અસ્વાવગહોત્તિ મણિક્કણ વિસિપવળગામસૂરિયાપ
 સમયધિહિણા ઉચ્ચારપાસવળે વોસિરિઅ ફાસુઅજલેળ આયમિય પોસહસાલાપ આગતૂળ નિસિહીઆઇ પુથ પવિસિઅ ફરિ
 યાવદિય પઢિક્કમિઅ સ્વામાસમળપુથ મળતિ, ફ્ચ્છાકારેળ સંવિસહ ભગવન્ ગમળગમળ આલોયહ ફ્ચ્છ આવસ્સિઅ
 કરિઅ અવરવ્ક્ષિણાપ્પમુહદિસાપ ગચ્છિઅ દિસાલોઅ કરિઅ સદ્વાસપ થઢિલ ચ પઢિલેહિઅ ઉચ્ચારપાસવળ વોસિરિઅ
 નિસીહિઅ કરિઅ પોસહસાલ પવિટ્ટા આવતઅંતેહિં જ સ્વઢિઅ અ વિરાહિઅ તસ્સ મિચ્છામિ તુક્કહ", તઓ સજ્ઞાય તાવ
 કરેઇ જાવ પચ્છિમપહરો જાપ અ, તમ્મિ સ્વામાસમળપુથ પઢિલેહળ કરેમિ, પુળો પોસહસાલ પમજોમિ ચિ પુથ ષ અગ
 પઢિલેહળ કાક પોસહસાલ દહપુચ્છળેળ પમજિઅ કજ્જેઅ ઉદ્ધરિઅ પરિટ્ટવિઅ ફરિય પઢિક્કમિઅ ઠવળાયરિઅ પઢિલેહિઅ
 ઠવેઇ । તઓ ગુરુસમીવે ઠવળાયરીય સમીવે વા સ્વામાસમળદુળેળ મુહપોષિં પઢિલેહિઅ પઠમસ્વામાસમળે ફ્ચ્છાકારેળ સદિ-
 સહ ભગવન્ સજ્ઞાય સદિસાવેમિ થીઅ, સ્વામાસમળે સજ્ઞાયં કરેમિ ચિ મણિઅ સજ્ઞાય વદળયં દાઝળ ગુરુસક્વિલય પચ્ચ-
 ક્સાઇ, તઓ સ્વામાસમળદુળેળ સ્વહિ થઢિલપઢિલેહળ સદિસાવીય સ્વહિ પઢિલેહળ કરેમિ સ્વામાસમળદુળેળ વઇસળ સદિ-
 સાવેમિ વઇસળ ઠાયમિ ચિ મણિય વત્થકવલાઇ પઢિલેહેઇ । इत्य जो अभत्तही स सबोवहि पढिलेहाणतर कडिपट्टय
 પઢિલેહેઇ, ઓ પુળ મત્તહી સો કઢિપટ્ટય પઢિલેહિઅ, સ્વહિં પઢિલેહિં इति विसेतो । तओ सज्जाय ताव करेइ जाव
 કાલવેલા, જાયાપ અતીપ ઉચ્ચારપાસવળ થઢિલે ષત્તવીસં પઢિલેહિઅ, જઇ તમ્મિ દિળે ષત્તહસીપ પવિસ્યં ષાતમ્માસં

तत भवसिन्धुकुलगुणपदमूले द्वादशावर्तवन्दना दियइ, शक्तिसभवइ चवविहार उपवास प्रत्याख्यान करइ, शक्ति असं-
भयइ सुगुरूपविष्टतिविहारोपवास प्रत्याख्यान करइ, पछै एक खमासमणे इच्छाकारेण सदिसह भगवन् बहुबेल सदिसा-
वेमि भणी । वीथ खमासमणे भगवन् बहुबेल करेमि पाछइ एक खमासमणे इच्छाकारेण सदिसह भगवन् सज्जाय संदि-
सावेमि ३ वत्तय खमासमणे इच्छाकारेण सदिसह भगवन् सज्जाय करेमि इसु भणि ४ पाचमइ खमासमणे इच्छा० स०
भ० बइसण सदिसावेमि ५ छठइ खमासमणे इच्छा० स०, भ० बइसण ठापमि इसु भणइ ६ पछइ उपधान तप तणउ
द्वादशावर्त्त वावणा देइ करी मुहपत्ति मुखे देइ करी मधुरस्वरइ सज्जाय करइ इति । तओ जायाए पऊण पोरिसिए
खमासमणदुगेण पडिलेहण सदिसाविअ मुहपत्ति य पडिलेहिय भोयणपाणभायणाइ पडिलेहइ, तओ पुणो सज्जायं
करेइ जाव कालवेला ताहे आवस्सिआइ पुबं चेइहरे गतु देवे वदेइ, उवहाणवाही पुण पचहिं सक्कथएहिं देवे वदेइ तओ
जइ पारणाइ तओ पक्कखाने पुअे खमासमणदुगपुव मुहपत्ति पडिलेहिअ भणइ भातपाणी पारावेह उवहाणी नवकार-
सहिओ चवविहारो इयरो भणइ पोरिसो पुरिमहो वा तिविहाहार चवविहाहार वा एकासण नीवी आबिल वा जाव
काइवेलातीए मत्तपाण परावेमिप्ति, तओ सक्कथय भणिय खण सज्जाय च काऊ जहा समव अतिहिसंविभाग काऊ
मुह हत्ये पडिलेहिअ नमुकारपुव अरस दुहो असुरसुर अचवचव अदुअम विलविअ अपरिसाहिअ जेमेइ, त पुण निअ-
घरे अहाप्पवत्त फासुअति पोसहसालाए वा पुवसंविट्ठसयणोवणीय न य भिक्ख हिइइ, तओ आसणाओ अबलिओ
वेव दिवसचरिमं पक्कखइ तओ इरियावहिय पडिक्कमिअ सक्कथय भणइ, जइ पुण सरिरीर्धिताए अहो तो नियमा

તુમગઈ આઘસ્તિય કરિઅ સાહુઘ તવનતો નિઝીયથહિલે ગંતુ અણુજાણહ-જસ્સાવગ્ગહોત્તિ મણિઝળ દિસિપવળગામસૂરિયાપ
 સમયવિહિણા સઘારપાસવળે વોસિરિઅ ફાસુઅજલેળ આયમિય પોસહસાલાપ આગતૂળ નિસિહીઆઈ પુઘ પવિસિઅ ઈરિ
 યાવહિયં પઢિક્કમિઅ સ્ખમાસમળપુઘ મળતિ, ઈચ્છાકારેળ સંવિસહ મળવન્ ગમળાગમળ આલોયહ ઈચ્છ આઘસ્તિઅ
 કરિઅ અવરદવિશ્લળપ્પમુહદિસાપ ગચ્છિઅ દિસાલોઅ કરિઅ સંઘાસપ થહિલ ઘ પઢિલેહિઅ સઘારપાસવળ વોસિરિઅ
 નિસીહિઅ કરિઅ પોસહસાલ પવિટ્ટા આવતજતેહિં જ સ્વહિઅ જં વિરાહિઅ તસ્સ મિચ્છામિ ટુક્કહ", તઓ સજ્ઞાય તાવ
 કરેઈ જાય પચ્છિમપહરો જાય અ, તમ્મિ સ્ખમાસમળપુઘ પઢિલેહળ કરેમિ, પુળો પોસહસાલ પમજોમિ ત્તિ પુઘ ઘ અગ
 પઢિલેહળ કાઠ પોસહસાલ દહપુચ્છળેળ પમજ્ઞિઅ કજ્જેઅ સઘરિઅ પરિટ્ટવિઅ ઈરિય પઢિક્કમિઅ ઠવળાયરિઅ પઢિલેહિઅ
 ઠવેઈ । તઓ ગુરુસમીવે ઠવળાયરીય સમીવે ઘા સ્ખમાસમળતુળેળ મુહપોત્તિં પઢિલેહિઅ પઠમસ્ખમાસમળે ઈચ્છાકારેળ સદિ-
 સહ મળવન્ સન્ઝાય સવિસાવેમિ બીઅ, સ્ખમાસમળે સન્ઝાય કરેમિ ત્તિ મળિઅ સજ્ઞાય વડળય દાઠળ ગુરુસન્નિશ્ચય પઘ્ઘ-
 ક્કલાઈ, તઓ સ્ખમાસમળતુળેળ સ્વહિ થહિલપઢિલેહળ સંવિસાવીય સ્વહિ પઢિલેહળ કરેમિ સ્ખમાસમળતુળેળ વઢસળ સદિ-
 સાવેમિ વઢસળ ઠાયમિ ત્તિ મળિય થત્થકમ્મલાઈ પઢિલેહેઈ । ઈત્થ જો અમત્તઢી સ સઘોવહિ પઢિલેહળાંતરં કહિપટ્ટય
 પઢિલેહેઈ, જો પુળ મત્તઢી સો કહિપટ્ટય પઢિલેહિઅ, સ્વહિં પઢિલેહિ ઇતિ વિસેસો । તઓ સજ્ઞાયં તાવ કરેઈ જાઘ
 કાલેવેલા, જાયાપ અતીપ સઘારપાસવળ થહિલે વચવીસ પઢિલેહિઅ, જઈ તમ્મિ દિળે વચ્ચહસીપ પવિસ્થયં વાઠમ્માસં

प्रपचः श्रीक्षिन्नबलमसूरिविरचितपौषधविधिप्रकरणादवसेयः । तथा अत्र श्रीतरुणप्रभसूरिचालावबोधे पूर्वं परिधान प्रति-
लेख्यः पश्चात् स्थापनाचार्यं प्रतिलेखयतीत्युक्तं, अत्र च विधिप्रपाया स्थापनाचार्यं प्रतिलेख्य पश्चात् परिधान प्रतिलेख-
यतीत्युक्तं १ तथा 'इयरो भणइ' इत्यत्र उपधानपौषध विना पौषधमध्ये भक्तपानीयपारणविधिरुक्तं २ तथा तृतीय-
प्रहरप्रतिलेखनायां स्थापनाचार्यप्रतिलेखनानन्तरं आवश्यकस्तु साधुषट् स्वाध्यायकरण उपदिष्टं ३ पुनः तत्रैव स्वाध्याया-
नन्तरं प्रत्याख्याननिमित्तं वन्दनकदान पौषधिकृत्य प्रतिपादितं ४ तथा तरुणप्रभसूरिचालावबोधे प्रोक्तमिदं, यदुत श्रायको
गोबोहनवेलायां साधुसमीपे समागत्य १ अगप्रतिलेखना २ वस्त्रप्रतिलेखना ३ च कृत्वा
इयंपथिकीं प्रतिक्रम्य पश्चात् पौषध करोति इति, तत्र रात्रौ कथं तेषां त्रयाणां प्रतिलेखनां शुद्ध्यति ? तथा प्रगृह्णीरपि
नो हृश्यते ५ तथा सायमप्रतिलेखितोऽपकरणैः पाश्चात्यरात्रौ पौषधकरणं निगदितम् ६ इति । शब्दपट्कं प्रिसवादि-
प्रायं दृश्यते, गच्छप्रवृत्त्या समं, पुनः तदभिप्रायं अन्यकर्तारोऽन्येऽपि च बहुश्रुता विदन्तीति नाऽस्माकमभिनिवेशो,
यथाऽस्ति तथा प्रमाणम् ॥ ८५ ॥

॥ इति पौषधकरणानुक्रममाधिकारः ॥ ८५ ॥

ननु-दीक्षा-दानविधिं कुत्र प्रतिपादितोऽस्ति ? उच्यते—श्रीविधिप्रपाया, अत्र शिष्याणां सुखावबोधार्थं स एव पाठः
संस्कृतीकृत्य लिख्यते, आवश्यकः कदाचित् चारित्रमोहनीयकर्मक्षयोपशमेन प्रव्रज्यापरिणामे जाते दीक्षा प्रतिपद्यते, अतः

तस्या विधिर्भण्यते, प्रप्रण्याधिनात् पूर्वदिने सन्ध्यासमये प्रतप्राहिसत्त्वो यथा विमृत्या मङ्गलतुर्यसहितो रजोहरणादि-
वेपसगत-च्छन्न्यकेन सधवाशुचिनारीशिरसि न्यस्तेन सम समागत्य गुरुवसत्यां समवसरणादि पूजासत्कारा-क्षतावर्तनालि-
केरसहितो कृत्वा गुरूणा पादौ वन्दते, ततो गुरुर्वासचन्दनाक्षतानभिमन्त्र्य शिष्यशिरसि वासक्षेपं कुर्याद्, वर्धमानयिद्या-
दिभिः । अद्या [आष्ट्री] अविद्यास्य कुसुम्भरक्तदशिकाया उद्गाहयति चन्दनमक्षताश्च शिरसि ददाति, ततो रजोहरणादिवेप-
सधियास्य तस्य मध्ये पूगीफलानि पञ्च सप्त नव पञ्चविंशतिर्वा प्रक्षेपयति, भूतिपोष्टिका च, ततो वेपछब्दकेन सधवानारी-
शिरोन्यस्तेन सम समयपार्श्वस्थितयोः हस्तगृहीतनिष्कोशस्वङ्गयो द्वयोः पुरुषयोः सतोर्गृह गत्वा जिनस्त्रिम्बानि पूजयित्वा
तेषां पुरस्तात् शासनदेवताया वा पुरस्तात् छन्नक स्थापयित्वा रात्रिजागरण कुर्वन्ति आथकाः, आविष्काश्च देवगुरूणां
चतुर्विधसधस्य च गीतानि गायन्त्यस्तिष्ठन्ति यावत् प्रमातवेष्टा । ततः प्रभाते गुरूणां चतुर्विधसधसहितानां गृहमाग-
तानां पूजा कृत्वा अमारिषोषणपूर्वं दानं ददाति यथोचितं स्वजनादिवर्गं सन्मानयति, ततः तस्य मातृपितृवन्धुवर्गो गुरूणां
पादौ वन्दयित्वा भणति-“इच्छाकारेण सचिन्त मिक्क्ष पङ्क्तिर्गृहेह” गुरुर्भणति-“इच्छामो वदमानजोगेण” ततो सधसहि-
तेन शानादिषु समाकृढो मङ्गलतुर्यरवेण स्वयमेव दानं ददन् जिनभयनं समागच्छति, लम्बादिकारणे पञ्चाद्वलितो जिनानां
पूजां करोति, ततोऽक्षतैर्नालिकेरसहितैः अञ्जलिं भूत्वा नमस्कारपूर्वं प्रदक्षिणात्रयं ददाति, ततः पूर्वोक्तविधिना पुष्पाणि
अक्षताश्च क्षिपति दीप्तानिमित्तं, ततः पश्चात् ईर्यापथिकीं प्रतिक्रम्य क्षमाश्रमणपूर्वं पूर्वप्रतिपन्नसम्यक्त्वादिगुणं शिष्यो

प्रपञ्चः श्रीजिनगुह्यमसूरिविरचितपौषधविधिप्रकरणादवसेय । तथा अत्र श्रीतरुणप्रभसूरिपालान्वयोधे पूर्वं परिधानं प्रति-
 लेख्यः पश्चात् स्थापनाचार्यं प्रतिलेखयतीत्युक्तं, अत्र च विधिप्रपाया स्थापनाचार्यं प्रतिलेख्य पश्चात् परिधान प्रतिज्ञेय-
 यतीत्युक्तं १ तथा 'इयरो भणार्' इत्यत्र उपधानपौषध विना पौषधमध्ये भक्त्यानीयपारणयिधिरुक्तं २ तथा तृतीय-
 प्रहरप्रतिलेखनार्थं स्थापनाचार्यप्रतिलेखनानन्तर आर्वकैस्तु साधुवत् स्वाध्यायकरण उपदिष्टं ३ पुनः तत्रैव स्वाध्याया-
 नन्तर प्रत्याख्याननिमित्तं वन्दनकथनं पौषधिकस्य प्रतिपादितं ४ तथा तरुणप्रभसूरिपालान्वयोधे प्रोक्तमिदं, यदुत आरक्तो
 गोदोहनवेलायां साधुसमीपे समागत्य १ अगमप्रतिलेखना २ वस्त्रप्रतिलेखना ३ उच्चारभूमिप्रतिलेखना ४ च कृत्वा
 ईर्यापयिर्कीं प्रतिक्रम्य पश्चात् पौषध करोति इति, तत्र रात्रौ कथं तेषां त्रयाणां प्रतिलेखनां शुद्ध्यति ? तथा प्रवृत्तिरपि
 नो दृश्यते ५ तथा सायमप्रतिलेखितोऽप्यकरणैः पाश्चात्परात्रौ पौषधकरणं निगदितम् ६ इति । शब्दपद्धतिमयादि-
 प्राय दृश्यते, गच्छप्रवृत्त्या समं, पुनः तदभिप्रायं अन्यकर्तारोऽन्येऽपि च घटुश्रुता विदन्तीति नाऽस्माकमभिनिवेशो,
 यथाऽस्ति तथा प्रमाणम् ॥ ८५ ॥

॥ इति पौषधकरणानुक्रमाधिकारः ॥ ८५ ॥

ननु-दीक्षा-दानविधिः कुत्र प्रतिपादितोऽस्ति ? सच्यते—श्रीविधिप्रपाया, अत्र शिष्याणां सुखायवयोधार्थं स एव पाठः
 ससृष्टीकृत्य लिख्यते, आवकः कदाचित् चारित्रमोहनीयकर्मक्षयोपशमेन प्रव्रज्यापरिणामे जाते दीक्षां प्रतिपद्यते, अतः

तस्या विधिर्मण्यते, प्रव्रज्यादिनात् पूर्वदिने सन्ध्यासमये व्रतग्राहिसत्त्वो यथा विभूत्या मङ्गलतुर्यसहितो रजोहरणादि-
वेपसंगत-च्छब्दकेन सधवाशुचिनारीशिरसि न्यस्तेन सम समागत्य गुरुवसत्या समवसरणादि पूजासत्कारा-क्षतावर्तनालि-
केरसहितो कृत्या गुरुणा पादौ वन्दते, ततो गुरुयासचन्दनाक्षतानभिभञ्ज्य शिष्यशिरसि वासक्षेपं कुर्याद्, वर्धमानविधा-
दिभिः । अष्टा [आष्टी] अधिवास्य कुसुम्भरक्तदशिकाया उद्गाहयति चन्दनमक्षताश्च शिरसि ददाति, ततो रजोहरणादिवेप-
मधिवास्य तस्य मध्ये पूगीफलानि पञ्च सप्त नव पञ्चविंशतिर्वा प्रक्षेपयति, भूतिपोष्टिका च, ततो वेपछब्दकेन सधवानारी-
शिरोन्यस्तेन सम सभयपार्श्वस्थितयोः हस्तगृहीतनिष्कोशलङ्गयो द्वयोः पुरुषयो सतोर्गृह गत्या जिनविम्बानि पूजयित्वा
तेषां पुरस्तात् शासनदेवताया वा पुरस्तात् छन्दक स्थापयित्वा रात्रिजागरण कुर्वन्ति श्रावकाः, श्राविकाश्च देवगुरुणां
चतुर्विधसधस्य च गीतानि गायन्त्यस्तिष्ठन्ति यावत् प्रभातवेला । तत प्रभाते गुरुणा चतुर्विधसधसहिताना गृहभाग-
ताना पूजा कृत्वा अमारिघोषणपूर्वं दान ददाति यथोचित स्वजनादिघर्गं सन्मानयति, ततः तस्य मातृपितृवन्धुवर्गो गुरुणा
पादौ वन्दयित्वा भणति-“इच्छाकारेण सचित्त भिक्ख पढिगहेह” गुरुर्भणति-“इच्छामो वह्ममाणजोगेण” ततो सधसहि-
तेन यानादिषु समारूढो मङ्गलतुर्यरेवेण स्वयमेव दान ददन् जिनभवन समागच्छति, लम्पादिकारणे पञ्चाद्वलितो जिनानां
पूजा करोति, ततोऽक्षतैर्नालिकेरसहितैः अञ्जलिं मृत्वा नमस्कारपूर्वं प्रदक्षिणात्रय ददाति, तत पूर्वोक्तविधिना पुण्याणि
अक्षताश्च क्षिपति दीक्षानिमित्त, तत पश्चात् ईर्यापथिकीं प्रतिक्रम्य क्षमाश्रमणपूर्वं पूर्वप्रतिपन्नसम्यक्त्वादिगुण शिष्यो

भणति “इच्छाकारेण तुग्मे अग्ह सबविरइसामाइय आरोवणत्थं वेइआइ वदावेह”, यं पुन पूर्वाऽप्रतिपन्नसम्यक्त्वादि-
 गुण स “सुमससामाइय १ सुमसामाइय २ सबविरइसामाइय ३ आरोवणत्थ ति” भणति, गुरुराह “वदावेमो” पुनरपि
 क्षमाश्रमण दत्त्वा गुरुपुरतो जानुम्या तिष्ठति गुरुरपि तस्य शीर्षे वास क्षिपति, ततो गुरुणा सह चैत्यानि चन्दते,
 गुरुरपि स्वयमेव शान्तिनाथ-शान्तिदेवताविस्तुतीर्षदाति शासनदेवताकायोत्सर्गे उद्बोधोत्तरचतुष्क चर्दसुनिम्मलयरा पज्जत
 चिन्तयति, गुरुरपि पारयित्वा स्तुतिर्षदाति, शेषाः कायोत्सर्गस्थिता शृण्वन्ति, पश्चात् सर्वेऽपि उद्बोधोत्तर पठन्ति, ततो
 नमस्कारत्रिक कथयन्ति, ततो जानुम्यां स्थित्वा शक्रस्तव पञ्चपरमेष्ठिस्त्वं च भणन्ति, ततो गुरुर्नेप अभिमन्त्रयति पश्चात्
 क्षमाश्रमण दत्त्वा शिष्यो भणति “इच्छाकारेण सदिसह [भगवन्] तुग्मे अग्ह रयहरणाइ वेस समप्पेह”, ततो नमस्कारपूर्णं
 सुगृहीत करेहत्ति भणन् शिष्यो दक्षिणबाहुसमुख रजोहरणवसिका कुर्वन् पूर्वाभिमुख उत्तराभिमुखो वा वेप समर्पयति,
 पुनः क्षमाश्रमण दत्त्वा रजोहरणादिवेपं गृहीत्वा ईशानदिशि गत्वा आभरणाद्यलङ्कार उन्मुञ्चति वेप च परिदधाति,
 प्रदक्षिणावर्तं चतुरङ्गुलोपरि कर्तितकेशो गुरुपार्श्वभागत्वा क्षमाश्रमण दत्त्वा भणति “इच्छाकारेण तुग्हे अग्ह अट्ट गिण्हह”
 पुनः क्षमाश्रमण दत्त्वा ऊर्ध्वस्थितस्य ईपव् अवनतकायस्य नमस्कारत्रिक उच्चरयित्वा ऊर्ध्वस्थितो गुरुः प्राप्ताया लग्न-
 वेलाया समकालनाडीद्विकप्रवाहवर्जं अम्यन्तरं प्रविश्य भ्वास अस्वलित अट्टात्रिक गृण्हाति, तत् समीपस्थितसाधुः सददा-
 वखेण अट्टाः प्रतीच्छति, ततः क्षमाश्रमणं दत्त्वा शिष्यो भणति “इच्छाकारेण तुग्मे अग्ह सबविरइसामाइय आरोवणत्थ

काउत्सग करावेह, स्वमासमणपुष सबविरइसामाइय आरोवणत्थ करेमि काउत्सगं अश्रत्थूसस्सिएण”मित्यादि पठित्वा
 उद्घोतकर सागरवरगमीरा पर्यन्त शिष्यो गुरुश्च द्वावपि चिन्तयत पारयित्वा उद्घोतकर भणतः, तत क्षमाश्रमण दत्त्वा
 शिष्यो भणति, इच्छाकारेण तुन्मे अम्ह सबविरइसामाइयसुत्त उच्चरावेह, गुरुराह, उच्चरावेमो । पुनः क्षमाश्रमण दत्त्वा
 ईपदयनतकायो गुरुवचन अनुवदन् नमस्कारत्रिकपूर्वं सबविरइसामाइयसूत्र वारत्रिक उच्चरति, ततो गुरुर्मन्त्रोच्चारपूर्वं प्रणाम
 कृत्वा लोकोत्तमाना पावेपु वास क्षिपति, अक्षतानमिमइय सघाय ददाति । ततः क्षमाश्रमण दत्त्वा शिष्यो भणति “सदिसह-
 किं भणामो” गुरुर्मणति “वदिता पवेयह”, पुनः क्षमाश्रमण दत्त्वा भणति “इच्छाकारेण तुम्हे अम्ह सबविरइसामा-
 इअ आरोवेह गुरुर्वासक्षेपपूर्वं भणति” आरोवियं ऽ स्वमासमणेण हत्थेणं सुसेण तदुभपण सम्म धारणीय चिर पालनीय
 नित्यारगपारगाहोहि, गुरुगुणेहि बुद्धाहिं, सीसो, इच्छामो अणुसङ्घित्ति भणित्वा क्षमाश्रमण दत्त्वा भणति तुम्हाण पवेइय
 सदिसह साह्णं पवेप्पमि, ततः क्षमाश्रमण दत्त्वा नमस्कारमुच्चरन् प्रदक्षिणां ददाति, वारत्रय सघश्च तच्छिरसि अक्षत-
 निक्षेप करोति, ततः क्षमाश्रमण दत्त्वा भणति “तुम्हाण पवेइय साह्ण पवेइय संदिसह काउत्सग करेमि”, गुरुर्मणति
 करेह । पुन क्षमाश्रमण दत्त्वा “सबविरइ आरोवणत्थ करेमि काउत्सग अश्रत्थूसस्सिएण”मित्यादि पठित्वा सागरवरगमी-
 रा पर्यन्त उद्घोतकर चिन्तयित्वा पारयित्वा उद्घोतकर पठति, ततः क्षमाश्रमणपूर्वं भणति “इच्छाकारेण तुन्मे अम्ह
 सबविरइ सामाइयथिरीकरणकाउत्सग करावेह, सबविरइसामाइयथिरीकरणत्थ करेमि काउत्सग” तत्र सागरवरगमी-

रापर्यन्त उवूद्योतकर चिन्तयित्वा पारयित्वा उवूद्योतकरं पठति । ततः क्षमाश्रमण दत्त्वा “इच्छाकारेण तुन्मे अग्ह नाम-
ठवणं करेह गुरुर्मणति “करेसो ।” ततो वासं क्षिप्यन् रविशशिगुरुसोमगोचरशुद्ध्या यथोचित नाम करोति, तत कृत-
नामा शिष्यः सर्वसाधून् वन्दते, आर्यिकाः श्रायकाः श्राविका अपि त वन्दन्ते । ततः क्षमाश्रमणपूर्वं शिष्यो गुरु भणति
“तुन्मे अग्ह धम्मोवएस देह” “पुनः क्षमाश्रमण दत्त्वा जानुम्या स्थितः शिष्यः शृणोति गुरुर्भणति” “चचारि परमगाणि
इत्याद्युत्तराभ्ययनाना तृतीयमध्ययनं “पवज्जा विहाण वा जयं चरे जय चिट्ठे” इत्यादि वा सोऽपि च सवेगातिशयतस्तस्या
पुणोति यथाऽन्योऽपि कोऽपि पवज्जति, अत्र संग्रहगाथा—

“विइवदणवेसप्पण-समचत्तरगुल्लग अट्ठ[ट्ठी]गहो । सामाइअ तिमकहुण-तिपयाहिण वास वत्सगो ॥ १ ॥”

॥ इति दीक्षादानविधिरविकारः ॥ ८६ ॥

ननु-सप्तसु उपधानेषु श्राद्धाना कस्मिन् उपधाने कति उपवासाः ? १ कति पौषधाः ? २ किं नाम ? ३ क उपधानप्रवेद-
विधिः ? ४ का प्रमाते क्रिया ? ५ का तृतीयप्रदरे क्रिया ? ६ को वाचनाकरणविधिः ? ७ क उत्क्षेपविधिः ? ८ को निक्षे-
पविधिः ? ९ का कर्तव्यता नित्य ? १० का च पठिपुष्पाविगइपारणा कर्तव्यता ? ११ ? अत्रोच्यते—एतेषा एकादशप्रश्नाना
उत्तरस्वरूप किंचिद्विधिप्रपा-तरुणप्रमसूरिवालाववोधानुसारेण किंचित् संप्रदायानुसारेण, किंचिच्च सांप्रत श्रावकक्रियमाण-
क्रियानुसारेण शिष्यसुखावबोधार्थं प्राकृत-संस्कृत-वार्तिकरूपतया लिख्यते । तत्र प्रथम प्रत्युपधान उपवाससख्या १ पौष

धसंख्या २ नामानि ३ चाऽऽह—पञ्चमगलमहासुअखचे पढम तुवालसं तओ पंचण्ह अज्झयणाण नमोअरिहताण इत्यत
 आरम्य नमो लोए सबसाहूण यावत् एगा वायणा दिज्जइ १ । इत्य पुण अज्झयणा अट्ट तओ आयविल अट्टग अट्टमं च ३
 तओ तिण्हं अज्झयणाण एसो पच नमुक्कारो इत्यत आरम्य हवइ मगल यावत् वीया वायणा दिज्जइ २ अत्रोपवासा
 सार्धद्वादश, पौषधाविंशतिः, विधिना वहनेतु उपवासा द्वादश पौषधाश्च षोडश, इद पञ्चमगलमहासुअखं नमुक्कारतपः
 विसंवेति नाम इद प्रथमोपधान । १ । इरियावहिआ—सुअखे वि अट्ट अज्झयणा तिणि चरमाणि चूला भिन्नइ, तत्थ दुवा-
 लसमे तवे पुण्णे “इच्छाकारेण सविसह” इत्यत आरम्य जे मे जीवा विराहिया “यावत्” पढमा वायणा दिज्जइ १ तओ
 आयविल अट्टमे अट्टमे च कए एगिंदिया इत्यत आरम्य ठामि कारस्सग यावत् वीआ वायणा दिज्जइ २ अत्राऽपि उप-
 वासाः सार्धद्वादश पौषधाविंशतिर्विधिना वहनेतु उपवासा द्वादश पौषधाः षोडश, इद इरियावहिआतप विसंवेति नाम इद
 द्वितीयमुपधान । २ । “भावारिहतत्थए पढम अट्टम तओ नमुत्थुण” इत्यत आरम्य “गघहत्थीणं” यावत् पढमा वायणा
 दिज्जइ १ “तओ सोलसएहिं अबिलेहिं गएहिं लोगुत्तमाण” इत्यत आरम्य धम्मवरचारंतचक्कभट्टीण यावत् वीया वायणा
 दिज्जइ २ “पुणो तओ सोलसहिं अबिलेहिं गएहिं अप्पडिहयवरनाणदसणघराण इत्यत आरम्य सवे तिविहेण चदामि
 यावत् तइया वायणा दिज्जइ ३ अत्रोपवासा द्वाविंशति पौषधाः पञ्चत्रिंशत्, विधिना वहनेतु उपवासा एकोनविंशति
 पौषधाः पञ्चत्रिंशदेव ३५ इद नमुत्थुण तपः पात्रीसंवेति नाम तृतीयमुपधानं । ३ । “उवणारिहतत्थए पुधिं चत्थ तओ

रापर्यन्त उबूद्योतकर चिन्तयित्वा पारयित्वा उबूद्योतकरं पठति । ततः क्षमाश्रमण दत्त्वा “इच्छाकारेण तुन्मे अग्ह नाम-
 ठयण करेह गुरुर्मणति “करेसो ।” ततो वास क्षिप्यन् रविशशिगुरुसोमगोचरश्रुद्धा यथोचित नाम करोति, ततः कृत-
 नामा शिष्यः सर्वसाधून् वन्दते, आर्यिका आचका आचिका अपि त वन्दन्ते । तत क्षमाश्रमणपूर्वं शिष्यो गुरु भणति
 “तुन्मे अग्ह धम्मोवएसं देह” “पुनः क्षमाश्रमण दत्त्वा जानुभ्यां स्थितः शिष्यः शृणोति गुरुर्मणति” “चत्तारि परमगाणि
 इत्याद्युत्तराध्ययनाना तृतीयमध्ययन “पवज्जा विहाणं वा जय चरे अय चिट्ठे” इत्यादि वा सोऽपि च सवेगातिशयतस्तथा
 पुणोति यथाऽन्योऽपि कोऽपि पवज्जति, अत्र संग्रहगाथा—

“चिइवदणवेसप्पण—संमचरंगुलगा अट्ठ[ट्ठी]गहो । सामाइअ तिककहुण—तिपयाहिण यास उरसगो ॥ १ ॥”

॥ इति दीक्षादानविधिरधिकार ॥ ८६ ॥

ननु—सप्तसु उपधानेषु श्राद्धाना कस्मिन् उपधाने कति उपवासाः?, १ कति पौषधाः?, २ किं नाम?, ३ क उपधानप्रवेश-
 विधिः?, ४ का प्रमाते क्रिया?, ५ का तृतीयप्रहरे क्रिया?, ६ को वाचनाकरणविधिः?, ७ क उत्क्षेपविधिः?, ८ को निक्षे-
 पविधिः?, ९ का कर्तव्यता नित्य? १० का च पठिषुष्ठाविगइपारणा कर्तव्यता?, ११? अत्रोच्यते—एतेषा एकादशप्रश्नाना
 उत्तरस्वरूप किंचिद्विधिप्रपा—तरुणप्रमसूरिषालाववोधानुसारेण किंचित् संप्रदायानुसारेण, किंचिच्च साप्रत श्रावकक्रियमाण-
 क्रियानुसारेण शिष्यसुखायवोधार्थं प्राकृत—सस्कृत—वार्तिकरूपतया लिख्यते । तत्र प्रथम प्रत्युपधान उपवाससख्या १ पौष

अमुग स्वहाणतवे पवेसह गुरुर्मणति पवेसेसो नवकारसी करिज्यो, अगपडिलेहण सदिसावजो, स्वहाणवाही मणति
 तहसि, तृतीयाद्युपधानप्रवेशे कालवेला पौषघग्रहणे तु नवकारसी करिज्यो, अगपडिलेहण संदिसावज्यो उपधानवाही
 मणति तहसि, अत्र क्षमाश्रमणदानान्तर चतुर्विधाहार करोतु पानीय वा पिबतु भोजन वा करोतु विचारो व्यवस्था
 वा नास्ति, अथ केनाऽपि कारणेन सन्ध्याया क्षमाश्रमण न दत्त, तदा पाश्चात्यरात्रौ अपि प्रतिक्रमणवेलात प्राक् पूर्व-
 रीत्या क्षमाश्रमणदान कार्य, कालवेलाया प्रतिक्रमण कार्य नवकारसीप्रत्याख्यान च मालिकपार्श्वे कार्य । ततो वाच-
 कादिपदस्यसमीपे समागन्तव्य १ तत्र यदि प्रथमोपधानद्वयं भवेत् तदाऽवश्यं नन्दी कर्तव्या, नन्दीमध्ये एव च
 तदुपधानस्य उत्क्षेपो विधेयो अथ यदि शेषोपधानानि तदा नन्दीनियमो नास्ति । ततः प्रातः प्रथम तदुत्क्षेपः कार्यः, ततः
 पौषघसामायिकयोर्ग्रहण ततो वन्दनकपट्टदानपूर्वं सुखतपोवन्दनक, ततः सुखतपःपृच्छा च इति उपधानप्रवेशनविधिः
 । ४ । अथोपधानवाहिनः प्राभातिकक्रियामाह, उपधानवाही प्रातः पदस्थसमीपे समागत्य, गुर्वदिशेन ईर्यापथिकी
 प्रतिक्रम्या आगमनं आलोच्य पौषघ सामायिक च गृहीत्वा क्षमाश्रमणद्वयदानपूर्वं प्रतिलेखना करोति, ततः क्षमाश्र-
 मणद्वयदानपूर्वं अङ्गप्रतिलेखना करोति, ततो मुखवस्त्रिकां प्रतिलेख्य प्रथमक्षमाश्रमणेन ओहि पडिलेहण संदिसावेमि
 द्वितीयक्षमाश्रमणेन ओहि पडिलेहण करेमि इति मणति, ततो मुखवस्त्रिका प्रतिलेख्य पदस्थपदे वन्दनपट्टं ददाति,
 ततो गुरुर्वदति “पवेयणं पवेयह” उपधानवाही च क्षमाश्रमण दत्त्वा अर्धावनतकायः शृणोति, गुरुर्मणति ‘अमुगस्वहाण-

तिस्रि अविजाणी तओ तिण्ह अज्झयणाण अरिहतचेइयाण” इत्यत आरम्य वोसिरामि यावत् एगा वायणा दिज्झइ १
 अत्रोपवासाः सार्धो द्वौ पौषघः चत्वारः इदं अरिहतचेइआणं तपः चरकहेति नाम चतुर्यमुपधान । ४ । “नामारिहत चउ-
 वीसत्यए पढम अट्टम तओ लोगस्स सज्जोअगरे” इत्यत आरम्य चउवीसपि केवली इति यावत् पढमा वायणा दिज्झइ १
 “पुणो वारसहिं आयविलेहिं गयहिं उसममखिअ च वंदे” इत्यत आरम्य वद्धमाण चेति यावत् बीआ वायणा दिज्झइ २
 “पुणो तेरसहिं आयविलेहिं एगहिं “एवं मए” इत्यत आरम्य प्रान्त यावत् तइया वायणा दिज्झइ ३ अत्रोपवासाः सार्ध-
 सप्तदश, पौषघा अष्टाविंशतिः, विधिना वहने तु उपवासाः सार्धपञ्चदश पौषघास्तु अष्टाविंशतिरेव, इदं चउवीसत्ययत्तपः
 अट्टवीसहेति नाम पञ्चममुपधानं । ५ । “दवारिहतत्यए पढम चरत्य तओ पच आयविलाणि अते पुक्खरयरदीवहे”
 इत्यत आरम्य सुअस्स भगवओ इति यावत् एगा वायणा दिज्झइ, अत्र उपवासाः सार्धत्रयः पौषघा पद, इदं पुक्खर-
 यरदीवहे तपः छक्केहेति नाम षष्ठं उपधान ॥ ६ ॥ सिद्धत्यय-सुयसंघे “सिद्धाण बुद्धाण” इत्यत आरम्य तारेइ नर वा नारि
 वा इति यावत् एगा वायणा दिज्झइ, अत्र उपवासः एकः स च चतुर्विधाहार एव पौषघोऽपि एक, इदं सिद्धाण बुद्धाण
 तपोमालेति नाम सप्तम उपधान ॥ ७ ॥ ३ अयोपभानप्रवेशनविधिः प्राह-यदि बहवः श्रावकाः श्राविकाश्च उपधाने प्रवि-
 शन्ति तदा संघनाम्ना चन्द्रबलं प्राप्तां, संघस्य कुम्भराशिः ज्ञेयः, तदभावे यो या वा प्रविशति तन्नाम्ना चन्द्रबलं प्राप्य २
 तथा उपधानवाही सग्न्याया वाचकदिपदस्यसमीपे समागत्य ईर्योपयिष्कीं प्रसिक्कमति, ततः क्षमाभ्यर्चनं कृत्वा भयवि-

पहिलेहण करेमि २ सज्जाय स० ३ सज्जाय स० ४ वइसण स० ५ वइसण स० ६ पांगुरण स० ७ पांगुरण पहिगहेमि ८ कट्ठासण सदि० ९ कट्ठासण पहिगहेमि १० पुनमुखवस्त्रिका प्रतिलिख्य वन्दनकद्वय दत्त्वा सुखतपेति पृच्छा, उपधानवाहि भणति तुम्हारइ प्रसादइ । ततः सर्वोपकरणानि प्रतिलिखति मात्रकादिकमपि सर्वं प्रतिलिख्यते । तथा यस्मिन् दिने मुक्त तस्मिन् दिने पणपहरप्रतिलेखनाया स्थालीकञ्चोलादिक सर्वमपि भुज्यमान प्रतिलिखति, उपवासदिने तु न, इति उपधाने तृतीयप्रहरसंवन्धी विधिः । ६ ।

अथ वाचनाविधिर्लिख्यते—सन्ध्याया प्रथम चतुर्विधाहार कृत्वा ईर्यापथिकीं प्रतिक्रम्य मुखवस्त्रिका प्रतिलिख्य वन्दनकद्वय दत्त्वा पहिलइ उपधानि पचमगलमहासुअखधस्स पढमवायणापडिगहणत्थ काउस्सग करावेमो, पहिलइ उपधानि पचमगलमहासुअखधपढमवायणानिमित्त करेमि काउस्सग अमत्थू० इत्यादि भणनपूर्वं कायोत्सर्गे सागरवर्गमीरा यावत् लोगस्स १ चिन्त्यते, पारिते च सपूर्णं लो० भणित्वा, ततः क्षमाश्रमणपूर्वं इच्छाकारेण पचमंगलमहासुअखधस्स पढमवायणा पहिगहणत्थ चेइआइ वदावेह गुरुर्भणति वदावेमो, वासक्षेप करावेह गुरुर्भणति करावेमो ततो वासक्षेपः कार्य, ततश्चैत्यवन्दनं ततः क्षमाश्रमणपूर्वं इच्छाकारेण सदिसह भगवन् वायण सदिसायेमि वीये खमासमणे वायण पहिगहेमि, ततः क्षमाश्रमण दत्त्वा उपधानवाहिन करद्वयगृहीतमुखवस्त्रिकाञ्छादितमुखस्य अर्धावनतगात्रस्य नमस्कारत्रयपूर्वं गुरुर्वारत्रय तत्तत्सूत्रालापकस्य वाचनां ददाति, ततो वायणामाहि मिच्छामि बुक्कडमिति वाक्य प्रान्ते, एव इरियावहियसुअखधादिनामोद्देशेन सर्वेषा उपधानानां वाचनाविधिः कार्य इति वाचनाविधिः । ७ ।

निरुद्धनिमित्तं वा तव कर इत्युक्त्वा उपवासं, आयं विल, एगासण वा, प्रत्याख्यान कारयति, उपवासे आयचित्ते निरुद्धत्ति वक्तव्यं, एकाशने निर्विकृतिके च निमित्तेति वक्तव्यं । तत प्रथमक्षमाश्रमणेन बहुवेले सदिसायेभि द्वितीयत्रमाश्रमणेन करेमि सप्त० क्ष० वइसण सदिसायेभि च० क्ष० वइसण णपमि प० क्ष० सज्जाय सदिसायेभि प० क्ष० मग्गाप कट्ठासण पडिग्गहेमि । ततो मुखवस्त्रिकां प्रतिलेख्य घन्दनकद्वय ददाति, गुरुन्दति सुखतप उपपानयाही चदति गुदा- रइ प्रसावइ इति प्रभातसंघन्धी उपघानविधिः । ५ ।

अथ उपघाने तृतीय-प्रहर-संघविधिलिख्यते, तथाहि—तृतीयप्रहरस्य प्रतिलेखनायां जाताया स्थापनामे मालि- कादेशेन ईर्यापयिक्कां प्रतिक्रम्य प्रथमक्षमाश्रमणेन पहिलेहणं करेमि द्वितीय क्ष० पोसहसाल पमज्जेमि, इत्युक्त्वा मुख- वस्त्रिकां प्रतिलिखति, एव क्षमाश्रमणद्वयदानपूर्वं अङ्गप्रतिलेखना मुखवस्त्रिका प्रतिलिखति, ततो वसति प्रमार्जयति तत्र यदि तस्मिन् दिने भोजन कृत भवति, तदा पदस्थसमीपे क्रियाकरणादर्वाक् परिपानवेप एक प्रतिलिखति न शेष- स्वापि, अथ यदि तस्मिन् दिने उपवासो भवति, तदैक वेपमपि न प्रतिलिखति, ततः पदस्थसमीपे समागत्य ईर्यापयिक्कां प्रतिक्रम्य प्रतिलेखनां अङ्गप्रतिलेखनां च पुनर्गुरुसमय करोति, ततो मुखवस्त्रिकां प्रतिलिख्य घन्दनकद्वय ददाति च बहुविधाहार त्रिविधाहारं वा प्रत्याख्यानं कृत्वा, क्षमाश्रमणद्वयकं ददाति तथा—ओहि पडिजे

पहिलेहण करेमि २ सज्जाय सं० ३ सज्जाय सं० ४ वइसण सं० ५ पांगुरण पडिगहेमि ८
कट्ठासण सदि० ९ कट्ठासण पडिगहेमि १० पुनमुखवखिका प्रतिलिख्य वन्दनकइय दत्त्वा सुखतपेति पृच्छा, उपधानवाहि
भणति तुम्हारइ प्रसादइ । ततः सर्वोपकरणानि प्रतिलिखति मात्रकादिकमपि सर्वं प्रतिलिख्यते । तथा यस्मिन् दिने
मुक्त तस्मिन् दिने पवणपहरप्रतिलेखनाया स्थालीकच्छोलादिकं सर्वमपि भुज्यमान प्रतिलिखति, उपवासदिने तु न, इति
उपधाने तृतीयप्रहरसंबन्धी विधिः । ६ ।

अथ वाचनाविधिर्लिख्यते—सन्ध्याया प्रथम चतुर्विंशहार कृत्वा ईर्यापथिकीं प्रतिक्रम्य मुखवखिका प्रतिलिख्य वन्द-
नकइय दत्त्वा पहिलइ उपधानि पचमगलमहासुअस्वधस्त पढमवायणापडिगहणत्थ काउस्तसग करावेमो, पहिलइ उप,
धानि पचमगलमहासुयस्वधपढमवायणानिमित्त करेमि काउस्तसगं अस्त्यू० इत्यादि भणनपूर्यं कायोत्सर्गे सागरवर-
गभीरा यावत् लोगस्त १ चिन्त्यते, पारिते च सपूर्णं लो० भणित्वा, ततः क्षमाश्रमणपूर्वं इच्छाकारेण पचमगलमहासु-
यस्वधस्त पढमवायणा पडिगहणत्थ चेइआइ वदावेह गुरुभणति वदावेमो, वासक्षेप करावेह गुरुभणति करावेमो ततो वास-
क्षेपः कार्यः, ततश्चैत्यवन्दनं ततः क्षमाश्रमणपूर्वं इच्छाकारेण सदिसह भगवन् वायण सदिसायेमि वीये स्वमासमणे वायण
पडिगहेमि, ततः क्षमाश्रमण दत्त्वा उपधानवाहिनः करइयगृहीतमुखवखिकाच्छादितमुखस्य अर्धावनतगात्रस्य नम-
स्कारत्रयपूर्वं गुरुर्वारत्रय तत्तत्सूत्रालापकस्य वाचनां ददाति, ततो वायणामांहि मिच्छामि दुक्कडमिति वाक्य प्रान्ते,
एवं इरियावहियसुअस्वधादिनामोद्देशेन सर्वेषा उपधानाना वाचनाविधिः कार्य इति वाचनाविधि । ७ ।

निरुद्धनिमित्तं वा तत्र करः इत्युक्त्वा उपवासं, आश्विनं, एकादश्यां वा, प्रत्याख्यानं कारयति, उपवासे आश्विनं निरुद्धं
 वक्ष्य, एकादश्यां निर्विकृतिके च निमित्तेति वक्ष्य । ततः प्रथमक्षमाश्रमणेन बहुवेले सदिसावेमि द्वितीयक्षमाश्रमणेन
 बहुवेले करोमि तृ० क्ष० चक्षणा सदिसावेमि च० क्ष० चक्षणा उपमि प० क्ष० सञ्जाय सदिसावेमि प० क्ष० सञ्जाय
 करोमि सप्त० क्ष० पांगुरणं सदिसावेमि अष्टम० क्ष० पांगुरणं पङ्क्तिगोहेमि नवम० क्ष० कट्टासणं सदिसावेमि दसम० क्ष०
 कट्टासणं पङ्क्तिगोहेमि । ततो मुखवस्त्रिकां प्रतिलेख्य वन्दनकद्वयं ददाति, गुरुर्वदति मुखतः उपधानवाही वदति तुम्हा-
 रः प्रसादः इति प्रभातसंबन्धी उपधानविधिः । ५ ।

अथ उपधाने तृतीय-प्रहर-सर्वविधिलिख्यते, तथाहि—तृतीयप्रहरस्य प्रतिलेखनाया जाताया स्थापनामे मालि-
 कादेशेन ईर्यापथिकां प्रतिक्रम्य प्रथमक्षमाश्रमणेन पहिलेहणं करोमि द्वितीय क्ष० पोसहसालं पमज्जेमि, इत्युक्त्वा मुख-
 वस्त्रिकां प्रतिलिखति, एव क्षमाश्रमणद्वयदानपूर्वं अङ्गप्रतिलेखना मुखवस्त्रिकां प्रतिलिखति, ततो वसति प्रमार्जयति
 तत्र यदि तस्मिन् दिने भोजनं कृतं भवति, तदा पदस्थसमीपे क्रियाकरणादर्वाक् परिधानधेयं एकं प्रतिलिखति न शेषव
 खाणि, अथ यदि तस्मिन् दिने उपवासो भवति, तदैकं वेषमपि न प्रतिलिखति, ततः पदस्थसमीपे समागत्य ईर्यापथिकां
 प्रतिक्रम्य प्रतिलेखना अङ्गप्रतिलेखना च पुनर्गुरुसमक्षं करोति, ततो मुखवस्त्रिकां प्रतिलिख्य घन्दनकण्टं ददाति ततः
 अनुविधाहारं त्रिविधाहारं वा प्रत्याख्यानं कृत्वा, क्षमाश्रमणदशकं ददाति, तथा—ओहि पहिलेहणं सदिसावेमि १ ओहि

पडिगेहण करेमि २ सज्जाय स० ३ सज्जाय स० ४ चइसण स० ५ चइसण स० ६ पागुरण स० ७ पागुरण पडिगेहेमि ८ कट्ठासण स० ९ कट्ठासण पडिगेहेमि १० पुनमुखवखिका प्रतिलिख्य वन्दनकद्वय दत्त्वा सुखतपेति पृच्छा, उपधानवाहि भणति तुम्हारइ प्रसादइ । ततः सर्वोपकरणानि प्रतिलिखति मात्रादिकमपि सर्वं प्रतिलिख्यते । तथा यस्मिन् दिने मुक्तं तस्मिन् दिने पठणपहरप्रतिलेखनाया स्थालीकञ्चोलादिक सर्वमपि मुज्यमान प्रतिलिखति, उपयासदिने तु न, इति उपधाने तृतीयप्रहरसंबन्धी विधिः । ६ ।

अथ वाचनाविधिर्लिख्यते—सन्ध्याया प्रथम चतुर्विधाहार कृत्वा ईर्यापथिकीं प्रतिक्रम्य मुखवखिका प्रतिलिख्य वन्दनकद्वय दत्त्वा पडिगेहण उपधानि पचमगलमहासुअखधस्स पढमवायणापडिगेहणत्थ कावस्सग करावेमो, पडिगेहण उपधानि पचमगलमहासुअखधपढमवायणानिमित्त करेमि कावस्सग अअत्थू० इत्यादि भणनपूर्वं कायोत्सर्गे सागरवगमीरा यायत् लोगस्स १ चिन्त्यते, पारिते च सपूर्णं लो० भणित्वा, ततः क्षमाश्रमणपूर्वं इच्छाकारेण पचमगलमहासुअखधस्स पढमवायणा पडिगेहणत्थ चेइआइ वदावेह गुरुर्भणति वदावेमो, वासत्थेप करावेह गुरुर्भणति करावेमो ततो वासत्थेपः कार्यः, ततश्चैत्यवन्दनं तत क्षमाश्रमणपूर्वं इच्छाकारेण सदित्सह भगवन् वायण सदित्सानेमि वीये स्वमासमणे वायण पडिगेहेमि, ततः क्षमाश्रमण दत्त्वा उपधानवाहिन करद्वयगृहीतमुखवखिकाच्छादितमुखस्य अर्धावनतगात्रस्य नमस्कारत्रयपूर्वं गुरुर्वारत्रय तत्तत्सूत्रालापकस्य वाचना ददाति, ततो वायणामाहि मिच्छामि दुक्कडमिति वाक्य प्रान्ते, एव इरियावहियसुअखधादिनामोद्देशेन सर्वेषा उपधानाना वाचनाविधिः कार्यं इति वाचनाविधिः । ७ ।

अथ उत्क्षेपविधिमाह—प्रथम ईर्यापथिकीं प्रतिक्रम्य मुखवस्त्रिका प्रतिलिख्य वन्दनकद्वय दत्त्वा क्षमाश्रमणपूर्वं उपधान-
घाही भणति—“पहिलइ उपधानि पचमगलमहासुअखंधतव उक्खिवामो, पहिलइ उपधानि उक्खिवामो, पचमगल
महासुअखंध उक्खिवामणि अ नदिपवेसावणीय करेमि काउस्सग अअरयूसस्सिपण”मित्यादि पूर्वं कायोत्सर्गे षडेसु निम्मल-
यरापर्यन्त चतुर्विंशतिस्त्रयमेक चिन्तयित्वा पारिते च सपूर्णं कथयित्वा, क्षमाश्रमणदानपूर्वं भणति, पहिलइ उपधानि पचम-
गलमहासुअखंध—उक्खिवामणीय वेइआइ वदावेह, गुरुर्भणति वदावेमो वासक्षेप करावेह गुरुर्भणति करावेमो, ततो वास-
क्षेपपूर्वं संपूर्णं चैत्यवन्दनं क्रियते । एव सर्वत्रोपधानेषु उत्क्षेपो ज्ञेयो, नवर प्रथमोपधानद्वये नदिमध्ये कार्यते उत्क्षेप ।
त्रयोपधानेषु तु न नन्दिमध्ये कार्यते । अथ यद्दिने न नन्दि तदा प्रातः प्रवेशदिने उत्क्षेप कार्यते, पर निजनिजोपधा-
ननामादिभिः आलापेन कार्यः इति उत्क्षेपविधिः । ८ । अथ निक्षेपविधिमाह—

तपोऽयसानदिने सन्ध्याया कृतचतुर्विधाहारः प्रातर्वा ईर्यापथिकीं प्रतिक्रम्य मुखवस्त्रिका प्रतिलिख्य वन्दनकद्वयं
दत्त्वा उपधानतपोघाही भणति “इच्छाकारेण संदिसह भगवन् अमुगतव निक्खिवेह” गुरुर्भणति “निक्खिवामो”,
तत इच्छ ति भणित्वा क्षमाश्रमणं दत्त्वा भणति “इच्छाकारेण सदिसह भगवन् अमुगतवनिक्खिवणत्थ काउस्सग करा-
वेह” गुरुर्भणति “करावेमो, इच्छामि समासमणो० अमुगतवनिक्खिवणत्थं करेमि काउस्सग अअरयू” इत्यादि भजित्वा
कायोत्सर्गे नमस्कारमेक चिन्तयित्वा पारितेऽपि नमस्कारमेक कथयित्वा क्षमाश्रमण दत्त्वा “अमुगतवनिक्खिवणत्थ वेइ-
आइ वदावेह” गुरुर्भणति “वदावेमो” ततः संपूर्णं चैत्यवन्दनं करोतीति निक्षेपविधिः । ९ ।

अथ नित्यकर्तव्यतामाह-सा नित्यकर्तव्यता काऽपि शास्त्रोक्ता काऽपि साप्रत दृश्यमानपरम्परागम्या, तथाहि-उपधाने
 श्रावकैर्विकृतिमध्ये एक घृतमेव ग्राह्य नाऽन्या काऽपि विकृतिः १ । उपधाने त्रिशष्टिविकृतिकाना मध्ये एकमपि निर्वि-
 कृतिक न ग्राह्य, तथाविधकारणे तु सति स्वण्डादिग्रहण यतनया कार्यं २ । उत्कटद्रव्याणि अपि न ग्राह्याणि ३ । आर्द्रहरित-
 शाकोऽपि न ग्राह्यः ४ । घृततैलादि व्याघारितशाकोऽपि न ग्राह्यो, धूमितस्तु ग्राह्य ५ । तलितपर्पटसीराचटिकादिकमपि
 न ग्राह्य ६ । अन्नादिपरिवेषिका स्त्री कृतरात्रिप्रायश्चित्ता शुद्ध्यति नाऽन्यथा ७ । अन्नादिपरिवेषिकाया वस्त्राणि दण्डित-
 स्वण्डितादिकानि न शुद्ध्यन्ति ८ । जेमनादिभूमिस्थानमपि कृतरात्रिप्रायश्चित्तया दण्डितस्वण्डितादिवस्त्ररहितया प्रमा-
 र्जित शुद्ध्यति ९ । यावन्ति च वस्त्राण्युपकरणानि तपःप्रवेशप्रथमदिने गृहीतानि भवन्ति तानि सर्वाण्यपि भोग्याभोग्यानि
 उभयकाल प्रतिलेख्यानि १० । जेमनस्थालीकच्छोलकादीनि तु जेमनदिने पादोनप्रहरप्रतिलेखनासमये प्रतिलेखनीयानि
 नाऽन्यदा भोजनाभावाच्च ११ । कदाचित् हारकुण्डलादिक गृहीत स्वदेहादुत्तार्य स्वगृहादौ मोच्य भवेत् तदा विना
 उपधान यया स्त्रिया अहोरात्रपौषधो गृहीतोऽभवेत् तस्या हस्ते रात्रौ, न तु दिने उपधानवाहिन्या देय, सा च प्रातः
 तदुक्तस्थाने मुञ्चति १२ । उपधाने सर्वाणि वस्त्राणि स्वय वा मालिकया वा प्रतिलेखितानि शुद्ध्यन्ति १३ । सर्वं क्रियानु-
 धान आदेशनिर्देशादिक मालिकादेशेन शुद्ध्यति १४ । क्रियानुष्ठानकारिका मालिकाऽप्युभयकाल प्रतिक्रमण करोति, रात्रि-
 प्रायश्चित्त करोति, सप्तवाराश्च देवान् धन्दते तदा शुद्ध्यते नाऽन्यथा १५ । रजस्वला दिनत्रय तपसि न पतति १६ । महाज-

स्वाध्यायसूक्त ७।८।९ सप्तम्यादिदिनत्रय तपसि न पतति १७ । प्रतिक्रमणमण्ये प्रभाते नमस्कारप्रत्याख्यानमेव कार्यं, ततो
 गुरुसमीपे क्रियावसरे उपवास आचाम्ल निर्विकृतिकं एकाग्रं वा कार्यं १८ । प्रत्याख्यानपारणसमये पूर्वं नमस्कार-
 प्रत्याख्यान पारयति, ततः उपवासादिक १९ । प्रथमोपधानद्वयप्रवेशादिने मालादिने च यदि नन्धाहम्बरेण उत्सृता
 भयति पौषधादि कर्तुं न शक्यते, तदा तृतीयप्रहरप्रतिलेखनानन्तर सर्वोपकरणानि प्रतिलिख्य रात्रिपौषधोऽवश्य
 प्राद्याः २० । प्रातरुपधानवाही गुरुसमीपे समागत्य ईर्यापयिकीं प्रतिक्रम्य पौषध सामायिक च लत्वा प्रतिलेखना
 अद्भुतप्रतिलेखनां च करोति, ततो मुखवस्त्रिकां प्रतिलिख्य उचहि पढिलेहण सदिसावेमि उचहि पढिलेहण करोमीति क्षमाश्र-
 मणद्वय ददाति, ततो वन्दनकपट्टदानानन्तर क्षमाश्रमणदशक ददाति, तत्कमथाज्यं—चहुवेल सदि० १ चहुवेल करोमि० २
 घइसण स० ३ घइसण ठापमि ४ सज्जाय सदि० ५ सज्जाय क० ६ पांगुरण सदि० ७ पांगुरण पढिगहेमि ८ कट्टा-
 सण सदि० ९ कट्टासण पढिगहेमि १० । ततो वन्दनकद्वयदानपूर्वं सुखतपःपृच्छा २१ । सन्ध्यायामपि पयमेव क्रिया
 करण, नवर पूर्वं प्रतिलेखना अद्भुतप्रतिलेखना च करोति, न उचहि प्रतिलेखना । ततो गुरोर्वन्दनकपट्टदानानन्तर
 क्षमाश्रमणदशकदानमिव उचहि पढिलेहण सदि० उचहि पढिलेहण करोमि २ सज्जाय सदि० ३ सज्जाय क० ४ वइ-
 सणं स० ५ घइसण ठा० ६ शेप पूर्ववत् १० । २२ । पृथक् प्रतिक्रमणसम्पाद्यत पाक्षिकवन्दनकानि सुखतपःपृच्छा-
 पर्यन्तां क्रिया सर्वामपि कृत्वा देयानि २३ । मालापरिधाने सन्ध्यायां माला अभिमन्त्रयित्वा स्वगृहे रात्रिजागरण कृत्वा

प्रातर्गच्छाधिपतिपार्श्वे माला परिधातव्या, तदनु तत् दिनात् दिनदशक दशाहिका कार्यो, तत्र पौषघग्रहणाभावेऽपि त्रिवि-
धाहारमेकाशनं कुर्वन् उपधानवाही च निरारम्भस्तिष्ठति २४ । सर्वाण्यपि उपधानानि उत्कृष्टविधिना वहनीयानि तद-
भावे श्रावकैः एकान्तरोपवासैः, साधुभिस्तु उपवासाचाम्लनिर्विकृतिकैकाशनै कृत्वा तावन्त उपवासाः पूरणीया न
दिनसंख्या नियमोऽस्ति २५ । इति नित्यकर्तव्यता ॥ १० ॥

अथ पट्टिपुञ्जा विगङ्गा पारणाविधिमाह—प्रातर्गुरो समीपे समागत्य पृथक् प्रतिक्रमणे कृते च मुखवस्त्रिका प्रति-
ल्लिख्य धन्दनकषट्कं ददाति, गुरुभिः सम प्रतिक्रमणे कृते वन्दनकद्वयमेव ददाति, ततो गुरुर्भणति “पवेयण पवेयह” इति
भणित्वा भणति पट्टिपुञ्जाविगङ्गापारण करेहृचि, ततः किञ्चित् स्वस्ति प्रत्याख्यान करोति, ततो भणति—गुरुसमक्ष समग्र
उपधानमाहं अमकि आशातना कीधी हुवे ते मिञ्छामि दुक्कह । इति पट्टिपुञ्जाविगङ्गापारणाविधि । ११ । ॥ ८७ ॥

॥ इति सप्तोपधानक्रिया—विधिरधिकारः ॥ ८७ ॥

ननु श्रावक—श्राविकाणा निर्विकृतिकप्रत्याख्यानेन उत्कटद्रव्याणि यानि त्याज्यानि सन्ति तानि कानि ? उच्यन्ते—

“सीरी खह खज्जूर सकरादक्सदाडिमाई य । तिलयट्टी वडियाइ, करवओ चूरिम च तथा ॥ ९६ ॥

नालिअर मोईअ, मडिअ सतलिय भज्जियाचणए । आसुरिअविलिआ, पणगाइ किञ्छाडियाइ तथा ॥ ९७ ॥

तंदुलकट्टिअ दुक्क, धोल एयाइ भूरिमेयाइ । उक्कोसगदवाइ, वज्जिआ निधिगइअमि ॥ ९८ ॥”

इति श्रीसन्देशद्वयोलावली (पत्रे ११०) सूत्रगाथात्रयवृत्त्यनुसारेण क्रियते—

तन्नामानि शुणु क्षेत्री १ दुग्धराजसेविका २ खण्डः ३ खञ्जूरः ४ शर्करा ५ द्राक्षा ६ दाहिमकुलिका ७ सहकार ८ राजा-
 दन ९ कदलीफल १० नागरङ्गातिफलानि ११ द्राक्षादीनि नागरङ्गाविफलपर्यन्तानि सच्चित्तान्यपि उपायेन प्रासुकीकृ-
 तानि अत्र ज्ञेयानि, अन्यथा तन्मन्त्रणासम्बन्धः, गुह्यपर्वटिका १२ गुह्यधाना १३ फर्करीयकः १४ फाणित १५ इक्षुरस १६
 कसार १७ वर्षोपलाः १८ शर्करातिलकाखण्डकतलीपर्यायाः १९ अमृतिका २० तिलकुट्टी २१ साऽपि सच्चित्ततिलाना
 येत्तदा पर्युपिता अग्नितापतया तदा सद्यस्काऽपि अचिचाना तदापि सद्यस्काऽपि कल्पते, वटकानि काञ्चिकभिन्नानि
 अभिन्नानां पक्कान्नाविकृतित्वेन घोलभिन्नाना जीवससक्किमत्त्वेन निर्विकृतिके अभक्ष्यत्वात् २२ करम्बो-दधिकृतो दुग्धकृतो
 वा ज्ञेयः, नतु तत्कृतः तस्य वदरचूर्णवित् नीरसत्वेनाऽनुत्कृष्टत्वात् २३ घूरिम घृतखण्डादि[गुड]मिश्रित मोदकादिचूर्णं २४
 खेहमर्चिः २५ तथाकुग २६ कुक्षारि २७ सिद्धपट्टिका २८ घृततैलाद्यैकतरस्वक्षितमण्डका २९ रोष्टिका ३० आस्तानक ३१
 आम्बिका ३२ व्याघारिते जुरिका ३३ पूरणादि तेमनानि ३४ व्याघारित रात्रप्रहेलिका ३५ नालिकेरगरिका ३६
 मोदकामण्डितलेहमिश्रिता कणिकानिष्पन्ना ३७ अग्नितापगलितपुट्टदयान्तर्न्यस्तगुहमिश्रा रोष्टिका घृताद्यतिमृक्षितरोष्टिका
 वा ३८ भर्जिका वट्युलाविशाकः, सापि सत्कालिते घृते तैले वा पक्का ज्ञेया ३९ अपक्वणकाः तेऽपि घृते तैले वा पक्का
 ग्राह्याः ४० अन्यान्यपि छमकितशालनकानि ४१ आसुरिका-राजिका सस्कृतघोलदध्याद्यन्तर्निक्षिप्तखण्डरीकृतसर्पपशाकादिः
 इय च सिन्धादिदेशे आहुरिति नाम्ना, आलन्धरे आसुरमिति नाम्ना, अन्यत्र राजिका लिङ्गमिति नाम्ना च प्रसिद्धा एषा

च दधिकृता कृता ज्ञेया । यदुक्तं योगविधौ—‘तद्विषयकया दक्षीकया आसुरी न कप्पइ जोगवाहीणमिति’ अतः कास्त्रिकवट-
कपानीयभक्षणेऽपि न दोषः ४२ आम्लिकापानक चिचापानक तद् आदिः यस्य तद् तथा, आदिशब्दात् ४३ द्राक्षापा-
नक ४४ नालिकेरपानक ४५ खर्जूरपानक ४६ गुडपानक ४७ किलाटिका फेदहडिनामिका ४८ दुग्धसिद्धद्राक्षा ४९ खुडु-
हुडी ५० खारिक ५१ मख ५२ घटकादिव्यञ्जनानि ५३ तन्दुलकथित दुग्ध पेया इत्यर्थः । अल्पै पष्टिकादितन्दुलैः सम पक्कमि
त्यर्थः । इदं तु तलस्थितसहपक्क तन्दुलादीनामुपरि चत्वारि अङ्गुलानि यावत् वृद्ध ज्ञेय, तदूर्ध्वं वर्धमानं विकृतिरेव, क्षेरेयी तु
सान्द्रा भवतीति न तथा पौनरुक्त्य ५४ हस्तविलोहितो निर्जलो दधिघोल, स तु विकृतिरेव, पर यो हस्तविलोहित सजलो
दधिघोल स उत्कृष्टद्रव्य ५५ गुडमाधुरा ५६ शिखरणी ५७ निर्भञ्जनानि ५८ इत्यादीनि ज्ञेयानि । अत्र पूर्वं नामग्राह अनेकानि
उत्कृष्टद्रव्याणि सक्तानि । अथ एवमेव विकृतिनिष्पन्नाना नानादेशजत्वेन दुर्लक्षाणा सुखावबोधार्थं व्यापकलक्षणमाह—

“विगई दवेण हया, जात उक्कोसिअ भवे दध ।” ‘विकृति’ क्षीरादिका द्रव्येण तन्दुलादिना हता भग्ना, मोरिता निर्वीर्या-
कृतेति यावत्, या काचन पायसादि उत्कर्षित सप्त भवेत् ॥ ‘द्रव्यम्’ सत्पञ्चरसवीर्यविपाकान्तरत्वात् यथा मथित
खण्हादिरसेन हतं शिखरणी १ घृत कणिकादिना मिश्रित कूलरिः, चूरिम वा २ घटकादि पक्वान्न कास्त्रिकादिनोपहत
कास्त्रिकवटिकादीनि, पर्यटसुकुमारिकादिरसेणोपहत तैल घृत वा निर्भञ्जन ४ शुण्ठीचूर्णरसेन हतो गुडपाको गुडपर्यटिका ५
इत्यर्थः ॥ पुनरुक्तद्रव्यविस्तराधिकारमिच्छता सन्देहदोलायली—सूत्रवृत्तिप्रमुखा ग्रन्था द्रष्टव्या ॥ ८८ ॥

॥ इति उत्कटद्रव्याधिकार ॥ ८८ ॥

खरतरगच्छापीशा, विनचन्द्रयुगप्रधानगुरुराजाः । श्रीपातिसाहिमान्याः, समभूयन् भूमिविख्याता ॥ १ ॥
श्रीपूज्यमुख्यशिष्याः, दक्षाः श्रीसकलचन्द्रनामानः । महुरवो गुणगुरव-स्तेषामेव प्रसादो मे ॥ २ ॥
इत्येव सप्तदशभिस्तुयं प्रभोचरैः स्फुटम् । प्रकाश कृतवान् पूर्णं, गणि समयसुन्दर ॥ ३ ॥

इति श्रीसमयसुन्दरोपाध्यायविरचिते सामाचारीशतके

पञ्चमप्रकाशे चतुर्थः प्रकाशः समाप्तः ॥ ४ ॥

॥ अथ पञ्चमः प्रकाशः ॥

॥ श्रीमत्स्यमणपार्श्वनाथाय नमः ॥

ननु-साध्वीभिर्वद्याश्रुतस्कन्धाविच्छेदग्रन्था वाच्यन्ते न वा ? उच्यते-स्वत एव पर न सभावध्वेन, निषिद्धत्वात्, स्वतो वाचनं तु संगतिमङ्गति । यतः तत्तपोवहन तासां निर्दिष्टमस्ति, अन्यथा तत् तपोवहन अपार्यक स्यात् अपि च 'अग्नेसिं च पवेयणीमि ति' ता न भणन्ति, अत एव स्वतो वाच्यते, न वाचना अनुज्ञाता तासाम् ॥ ८९ ॥

॥ इति साध्वीना स्वत कल्पसूत्रादिवाचनाधिकारः ॥ ८९ ॥

ननु-प्रतिक्रमणद्वय करणे पञ्चावश्यकाना कुत्र कुत्र आद्यन्तौ व्यवस्थापितौ ? उच्यते-अत्र वृद्धसप्रदाय एव, तत्र सायन्तनप्रतिक्रमणे 'करेमि भते' इत्यत आरभ्य अतिचारकायोत्सर्गपारण यावत् सामायिकावश्यक प्रथम १ । ततश्चतुर्विंशतिस्त्ववप्रान्ते चतुर्विंशतिस्त्वव आवश्यकं द्वितीय २ । ततो मुखधस्त्रिकाप्रतिलेखनपूर्वं धन्दनक आदितः कृत्वाऽऽलोचनासूत्रं यावत् तृतीय वन्दनावश्यक ३ । ततः प्रतिक्रमणसूत्रत आरभ्य क्षामणावन्दनपूर्वं आयरियतवज्ज्ञाप गाथात्रयप्रान्त यावत् चतुर्थं प्रतिक्रमणावश्यक ४ । ततः चारित्रदर्शनज्ञानाना कायोत्सर्गत्रयकरणेन पञ्चम कायोत्सर्गावश्यक ५ । पष्ठ तु प्रत्यास्थानरूप आवश्यक ६ पूर्वं कृतमिति । प्राभातिकप्रतिक्रमणे तु पञ्चावश्यकानि अनुक्रमेण भवन्ति, तथाहि-करेमि भते

इत्यत आरभ्य चारित्रदर्शनज्ञानकायोत्सर्गपर्यन्त प्रथम सामायिक आवश्यक १ । ततो लोकोद्घोतकरसपूर्णभणनल्प द्वितीय चतुर्विंशतिस्तवावश्यक २ । ततो वन्दनालोचनपर्यन्त तृतीय वन्दनावश्यक ३ । ततः प्रतिक्रमणसूत्रमारभ्य आयरिय नवगुणा गायत्रयपर्यन्त यावत् चतुर्थ प्रतिक्रमणावश्यक ४ । ततः कायोत्सर्गकरणपूर्वं लोकोद्घोतकरभणनपर्यंत पञ्चम कायोत्सर्गावश्यक ५ । ततो वन्दनकदानपूर्वं प्रत्याख्यान क्रियते तत् प्रत्याख्यानवश्यक पष्ठ ६ ॥ ९० ॥

॥ इति पञ्चावश्यकाना आद्यन्तव्यवस्थाधिकारः ॥ ९० ॥

ननु-विंशतिस्थानकतपसः का गाथा !, तत् तपसि च किं गुणन ? तत्रोच्यते—

“अरिहृत-सिद्ध [वेद्य] पवयण-गुरु-येर-बहुस्तुप तपस्सीसु । वच्छह्रया य तेसिं, अभिक्ख नाणोचओगे य ॥ १ ॥

दसण-विणए आवस्सए अ सीलवए निरइयार । खणलव-तव-च्चिआए, वेयावच्चे समाही अ ॥ २ ॥

अपुपनाणगहणे, सुअभत्ती पवयणे पमावणया । एएहिं कारणेहिं, तित्थयरत्त लहइ जीवो ॥ ३ ॥”

गुणन इव प्रथमस्थानके तपसि नमो अरिहताण २००० गुणन अर्हता अष्टमकारपूजा क्रियते १ । द्वितीयस्थानके नमो सिद्धाणं २००० गुणन पुण्डरीकादिसिद्धभक्तिः क्रियते २ । तृतीये नमो पवयणस्त २००० गुणन सघस्त पुस्तकस्य वा भक्तिः क्रियते ३ । चतुर्थे नमो आयरियाण २००० गुणन वन्दनादिगुरुणा भक्ति क्रियते ४ । पञ्चमे नमो वेराण २००० गुणन वृद्धस्थविराणां विश्रामणादि भक्तिः क्रियते ५ । षष्ठे नमो उवज्जायाण २००० गुणन बहुश्रुतानां भक्तिः क्रियते ६ । सप्तमे नमो लोप सबसाइण २००० गुणन तपस्विनां भक्तिः क्रियते ७ । अष्टमे नमो नाणस्त २०००

गुणन पूर्वपठितपाठो गुण्यते ८ । नवमे नमो दसणस्स २००० गुणन निरतिचार शुद्धं सम्यक्स्थ पात्यते ९ । दशमे नमो-
 विणयसंपन्नाण २००० गुणन देवगुरुवृद्धाना विनयभक्ति क्रियते १० । एकादशे नमो चारित्तस्स २००० गुणन कालवे-
 खाया प्रतिक्रमणद्वयं क्रियते ११ । द्वादशे नमो वंभवयधारिणं २००० गुणन द्वादशव्रतपालन विशेषतः क्रियते १२ । त्रयो-
 दशे नमो किरिआण २००० गुणन सामायिकादिक्रियाया प्रमादो न क्रियते १३ । चतुर्दशे नमो तवस्सीण २००० गुणन
 विशेषतस्तपः क्रियते १४ । पञ्चदशे नमो गोयमस्स २००० गुणन सुपात्राय दान दीयते १५ । षोडशे नमो जिणाण २०००
 गुणन वेवाना वृद्धाना च वैद्यावृत्य क्रियते १६ । सप्तदशे नमो चारित्तधारिण २००० गुणन पौषधपूर्वं मन समाधिना स्यात-
 व्य १७ । अष्टादशे नमो नाणस्स २००० गुणन नवीन शुताभ्यास क्रियते १८ । एकोनविंशे नमो सुअस्स २००० गुणन
 वेष्टनकदवरक्कादिना पुस्तकपूजा क्रियते १९ विंशे नमो पवणस्स २००० गुणन जिनशासनोन्नति प्रभावना क्रियते २०
 सर्वत्र स्थानकेषु उत्कृष्टतः त्रिकालदेववन्दन १ भूमिसत्तारके शयन २ त्रिकाल देवपूजन ३ समयकाल प्रतिक्रमण
 कर्त्तव्य ४, एतत्सर्वं सयोगाभावेऽपि च पञ्चशक्रस्तवै देववन्दन कर्त्तव्यमेव, तप पूर्वौ च विंगतिमोदकादिसर्वपक्वान्निढोक्-
 नपूर्वं देवगृहे स्नात्र विधाय सधमर्किः क्रियते ॥ ९१ ॥

॥ इति विंशतित्यानक्तपोविधिरधिकारः ॥ ९१ ॥

ननु-भोजनानन्तर संवरणे वन्दनकानि दीयन्ते-क्रियते तानि किं मुक्कै अमुक्कैर्वा दीयन्ते? उच्यते-मुक्कैरेव नाऽमुक्कै
 यतो वन्दनकचूर्णौ अमुक्काना नियतानि चतुर्दशवन्दनानि अहोरात्रमध्ये प्रोक्तानि, मुक्काना तु पञ्चदशेति तथा च-

तत्पाठः—एआणि पुढण्हे सत्त एवं अवरण्हे वि सत्त भवन्ति, अणुणा वदणगानि सज्जायवंदणगेसु पविसति चि काऊ सज्जायवंदणगानि तिप्पि पडिक्कमणवदणगानि चत्तारि पसिद्धाणि चेवसि सत्त एव चवहस हवति अण्मच्चट्ठिअस्स, भत्तट्ठिअस्स पुण पच्चक्खाणवंदणगेण सहिआणि पणरस भवति वि १ एव श्रीप्रवचनसारोद्धारे पच्चसप्ततिद्वारेऽपि (१८४ पत्रे) तथाहि—

“चत्तारि पडिक्कमणे, किइकम्मा तिप्पिण हुंति सज्जाए । पुढ्हे अवरण्हे, किइकम्मा चउदस हवति ॥ ६४८ ॥”
 म्यास्या-चत्तारि प्रतिक्रमणे कृतिकर्माणि-वन्दनकानि भवन्ति, तत्र आलोचनवन्दनक प्रथम १ क्षामणक-वन्दनक द्वितीय २ आचार्यप्रभृति-सर्वसद्यस्य क्षमणपूर्वमाश्रयणाय वन्दनकं तृतीय ३ प्रत्याख्यानवन्दनक चतुर्थ ४ तथा स्वाध्याये त्रीणि वन्दनकानि, तत्र स्वाध्यायप्रस्थापने एक वन्दनक १ स्वाध्यायप्रवेदने द्वितीय २ स्वाध्यायकरणानन्तर च तृतीय ३ एव पूर्वाह्णे-प्रत्युपसि सप्तवन्दनकानि, अपराह्णे अपि एतानि एव सप्त, कालग्रहणोद्देश १ समुद्देशा २ अनु-
 नादि ३ वन्दनकाना स्वाध्यायवन्वनेषु एव अन्तर्भावात्, तदेव एतानि ध्रुवाणि कृतिकर्माणि प्रतिदिवस षट्पदश भव-
 न्ति १, अभकार्यिकस्य । भकार्यिकस्य तु अपराह्णे प्रत्याख्यानवन्दनकेनाऽभ्यधिकानि इति पञ्चदश भवन्तीति २ ॥
 एव श्रीभावस्यकचूर्णोपनिषदि (४० पत्रे)

पमाए पुब संज्ञाप चत्तारि-पडिक्कमणे धदिता अलोपति एक, विविअ अं अण्मुत्थितावसाने मग्गे वंदति, मग्ग-
 वंदणए कति धदिता १, अण्णेणं तिप्पिण मग्गिमेण पब वा सत्त वा उक्कोसेणं संबेदि, अदि वाटका बन्नेबो वा वो

एणेण ऊणगो वोहिं तिहिं जाव तिणिण अथस्स वदितथा, एवं देवसिए वि । पक्खिए पच अवस्स, चातुम्मासिए सवत्सरिए य सत्त अवस्स, ते वदितुण अ आयरिअस्स अल्लिधिज्जति तं ततिअ किइक्कम्म, पच्चक्खणे चउत्थ किइक्कम्म । तिणिण सज्झाप-वदित्ता पट्टवेति पढम, पट्टविते पवेयतस्स धितिय, पच्छा पढति, ततो जाहे चउन्मागावसेसा, पोरिसी ताहे पावे पडिलेहेहि, जदि न पढति तो वदति, अह पढति तो अवदित्ता पात पडिलेहेतूण पच्छा पढति, काल-वेलाए वदितु पडिक्कमति, अह उग्घाढकालिअ न पढति ताहे वदितु पादे पडिलेहि, एत ततिय, एव पुव्वहे सत्त अवरणहे वि एते वेव सत्त, एताणि अग्गच्चट्ठिअस्स नियमा, भत्तट्ठिअस्स पच्चक्खणं अठ्ठमहिअ एताणि अवस्स चोइस, इत्यादि ३ इत्यमेव श्रीबृहत्स्यभाष्ये तद्वृत्तौ (तृतीये उद्देशे) च तथाहि—

“दुगसत्तगकिइक्कम्मस्स अकरणे होइ मासिय लहुग । आवासगविघरीए, ऊणऽहिए चेव लहुओ व[त्ति] ॥ ४४६९ ॥
वृत्तिः—‘दुगसत्तग’त्ति द्वे सप्तके चतुर्दश भवन्तीति कृत्वा पूर्वाक्षाऽपराकृत्योः चतुर्दश वन्दनकानि भवन्ति, कथमिति चेदुच्यते—इह रात्रि-प्रतिक्रमणे चत्वारि वन्दनकानि, तत्रैक आलोचनाया १, द्वितीय क्षामणके २, तृतीयं पाणमासिक-तपश्चिन्तनकायोत्सर्गार्थं ३, चतुर्थं प्रत्याख्यानग्रहणार्थं इति ४ तथा स्वाध्याये त्रीणि वन्दनकानि, तत्र वृद्धसंप्रदाय, सज्झाप वदिता पट्टवेइ, एय पढम १, पवेयं तस्स वीइयं २, पच्छा उद्विद्ध समुद्विद्ध पढइ, उद्देश-समुद्देश-चदणाण-मिहेव तन्मावो तओ जाहे चउन्मागावसेसा पोरिसी ताहे पाए पडिलेहेइ जइ न पडितकामो तो यदइ अह पडितकामो ताहे अवदिता पाए पडिलेहेइ, पडिलेहिता पच्छा पढइ, कालवेलाए वदित पाए [पडिलेहेण पडिक्कमइ] एवं तइय ३ । एव पूर्वाहि

सप्तवन्दनकानि, अपराहोऽपि एवमेव सप्त भवन्ति । तत्र चत्वारि दैवसिक्प्रतिक्रमणे, त्रीणि स्वाध्याये अनुशावन्दनानां स्वाध्याययन्दनेषु अन्तर्भावादिति सर्वसंख्यया चतुर्दश वन्दनकानि भवन्ति, एतच्चाऽभकार्यिक अङ्गीकृत्योक्तं, यस्तु भकार्यिकस्तस्य भोजनानन्तरमाविप्रत्याख्यानवन्दनकसहितानि पञ्चदश भवन्ति इति, एतेषां मध्यात् एकतरस्याऽपि कृतिकर्मणोऽकरणे मासक लघुक प्रायश्चित्तं भवति ॥ ४४६९ ॥ एवं आचारविनकरेऽपि नवाङ्गीवृत्तिकारक-श्रीअभयदेवसूरिसन्तानीये-श्रीरुद्रपङ्गीगच्छीयैः श्रीवर्धमानसूरिभिः प्रोक्तं, तथाहि—तत्र यः किलाऽऽहारग्राही भवति तदा स वन्दनकद्वयं ददाति, यो नाऽऽहारग्राही तस्य नेति, इत्यादिग्रन्थानुसारेणाऽभकार्यिकस्य चतुर्दश वन्दनकानि भवन्ति, भकार्यिकस्य च पञ्चदश वन्दनकानि ज्ञेयानि, पश्चात् गच्छरीतिरपि प्रमाणमिति सवरणे मुक्तैरेव वन्दनकानि देयानि नाऽभुक्तेरिति ॥ ९२ ॥

॥ भोजनानन्तरं संवरणे वन्दनकानां अधिकारः ॥ ९२ ॥

ननु-धैत्राश्विनमासयोः अस्वाध्यायमेलेनऽस्वाध्यायोच्चारणविधिः कः? उच्यते-धैत्राश्विनमासयोः द्वितीयपक्षे प्रतिपदि द्वितीयां वा मुख्यविहारिसाधोः वन्द्रादिषुले सुहर्षे च शुभे सति कल्पत्रेपमेलेन क्रियते, तत्राऽयं विधिः—स्वापनाचार्योप्रे समागत्य ईर्यापयिक्तीं प्रतिक्रम्य मुखयस्त्रिका प्रतिलेख्य वन्दनकद्वयं दत्त्वा “इच्छामि धमाश्रमण” इत्यादि धमाश्रमणपूर्वं “संज्ञाय निक्लिषितुं” द्वितीयधमाश्रमणेन “संज्ञाय निक्लिषणत्थ काउत्सगा करु”, तृतीयधमाश्रमणेन “संज्ञाय निक्लिषणत्थं गतं करोमि काउत्सगा अमत्पूंसस्तिपण”मित्यादिपाठपूर्वं कायोत्सर्गं, तत्र नमस्कारं एकं चिन्तयित्वा पुनर्नमस्कारं एकं कथयित्वा अणुजाणिज्यो इति कथ्यते । अथोच्चारणविधिः—यथाहि, धैत्राश्विनमासयोः प्रथमपक्षे द्वितीयास्तः पञ्चमस्तः कोस्तः

वारे बृहस्पतिवारे वा भरणयाविधार्जिते चतुष्पादके नक्षत्रे मुख्यविद्यारसाधौ चन्द्रादिवले सिद्धियोगे सति कल्पत्रेपोत्तराणा-
 नन्तर मध्याह्नात् परतः सायतनप्रतिक्रमणानन्तर वा ईर्यापथिकीं प्रतिक्रम्य मुखवस्त्रिका प्रतिलेख्य चन्दनकद्वय च दत्त्वा
 प्रथमक्षमाश्रमणेन “सज्ज्ञाय उक्स्ववृत्तं” द्वितीयक्षमाश्रमणेन “सज्ज्ञाय उक्स्ववृत्तं” तृतीयक्षमाश्रमणेन “सज्ज्ञाय उक्स्ववृत्तं” चिन्त-
 नार्थं करोमि कावत्सर्ग अस्त्य०” इत्यादि कथनपूर्वं कायोत्सर्गं कृत्वा तत्र सागरधरामीरापर्यन्तं लोकोबुद्धोत्तकर चिन्त-
 यित्वा पारिते च सपूर्णः कथ्यते १। पुनः क्षमाश्रमणदानपूर्वं “असज्ज्ञाय-उहडावणत्थ” कायोत्सर्गं कृत्वा लोको-
 बुद्धोत्तकरचतुष्टय चिन्त्यते, पारिते च सपूर्णः २। पुनः क्षमाश्रमणदानपूर्वं “खुद्दोवद्वयउहडावणत्थ” कायोत्सर्गं कृत्वा लोको-
 बुद्धोत्तकरचतुष्टय चिन्त्यित्वा पारिते सपूर्णः ३। पुनः क्षमाश्रमणदानपूर्वं शक्रादिसमस्तवेयावद्यागरदेवतानिमित्त कायोत्सर्गः
 क्रियते तत्रापि लोकोबुद्धोत्तकरचतुष्टय चिन्त्यित्वा पारिते सपूर्णमेक कथयित्वा, क्षमाश्रमणदानपूर्वं “सज्ज्ञाय सदिसा-
 धेमि सज्ज्ञायं करोमि निसीहिआए मत्थएण वदामि” इत्युक्ते पूर्वमुपविश्य स्वाभ्याय क्रियते, तत्र नमस्कारत्रयपूर्वं “धम्मो-
 मगलमुक्खिमि”त्यादि पट्टीचनिकायाभ्ययन यावत् मधुरस्वरेण स्वाभ्याय कर्तव्य । ततोऽनुज्येष्ठ साधुभिः प्रत्येक चन्दना
 कर्तव्या, मुख्यविहारिणा वाच्य च “सिद्धात् भणओ भणावओ तप वहओ वहडावओ” इत्यादि ॥ ९३ ॥

॥ इति अस्वाध्यायमेलनाऽस्वाध्यायोत्तराणविधिरधिकारः ॥ ९३ ॥
 ननु-द्वितीया-पञ्चम्यष्टम्येकादशी-चतुर्दशीरूपाः पञ्चतिथयो या विद्यन्ते तामु धर्मार्थिनो विशेषेणैकाशन-विकृतिप्रत्या-

सप्तवन्दनकानि, अपराहेऽपि एवमेव सप्त भवन्ति । तत्र चत्वारि दैवसिक्कप्रतिक्रमणे, त्रीणि स्वाध्याये अनुज्ञावन्दनानां स्वाध्याययन्दनेषु अन्तर्भावादिति सर्वसंख्यया चतुर्दश वन्दनकानि भवन्ति, एतच्चाऽभकार्यिक अङ्गीकृत्योक्तं, यस्तु भकार्यिक-फस्तस्य भोजनानन्तरमाविप्रत्याख्यानवन्दनकसहितानि पञ्चदश भवन्ति इति, एतेषा मध्यात् एकतरस्याऽपि कृतिकर्मणोऽ-करणे मासक लघुक प्रायश्चित्त भवति ॥ ४४६९ ॥ एव आचारविनकरेऽपि नवाङ्गीष्टुचिकारक-श्रीअभयदेवसुरिसन्तानीयै श्रीरुद्रपद्मीगण्डीयै श्रीवर्धमानसुरिमिः प्रोक्तं, तथाहि—तत्र यः किलाऽऽहारग्राही भवति तदा स वन्दनकद्वय ददाति, यो नाऽऽहारग्राही तस्य नेति, इत्यादिग्रन्थानुसारेणाऽभकार्यिकस्य चतुर्दश वन्दनकानि भवन्ति, भकार्यिकस्य च पञ्चदश वन्दनकानि ज्ञेयानि, पश्चात् गच्छरीतिरपि प्रमाणमिति संवरणे मुक्तेरेव वन्दनकानि देयानि नाऽमुक्तेरिति ॥ ९२ ॥

॥ भोजनानन्तर संवरणे वन्दनकानां अधिकारः ॥ ९२ ॥

ननु-वैत्राभिनमासयोः अस्वाध्यायमेलनऽस्वाध्यायोच्चारणविधिः कः? उच्यते—वैत्राभिनमासयो द्वितीयपक्षे प्रतिपदि द्वितीयां वा मुख्यविहारिसाधोः चन्द्रादिबले मुहूर्ते च शुभे सति कल्पत्रेपमेलन क्रियते, तत्राऽय विधिः—स्वापनाचार्योऽग्रे समागत्य ईर्यापयिकीं प्रतिक्रम्य मुखवस्त्रिका प्रतिलेख्य वन्दनकद्वय वृत्त्वा “इच्छामि क्षमाश्रमण” इत्यादि क्षमाश्रमणपूर्व “संज्ञाय निस्त्रयितु” द्वितीयक्षमाश्रमणेन “संज्ञाय निस्त्रयणतय कावत्सग करु”, तृतीयक्षमाश्रमणेन “संज्ञाय निस्त्रय-णत्थं करोमि कावत्सगं अन्नत्पूसस्सिपण”मित्यादिपाठपूर्वं क्षयोत्सर्गं, तत्र नमस्कारं एकं चिन्तयित्वा पुनर्नमस्कारं एकं कययित्वा अणुजाणिज्यो इति कथन । अथोच्चारणविधिः—यथाहि, वैशाख-कार्तिकमासयोः प्रथमपक्षे द्वितीयातः पश्चात् सोम-

१५

धारे बृहस्पतिवारे वा भरणयादिवर्जिते षतुष्पादके नक्षत्रे मुख्यविहारसाधोः चन्द्रादिवले सिद्धियोगे सति कल्पत्रयेपोत्तारणा-
 नन्तर मध्याह्नात् परतः सायतनप्रतिक्रमणानन्तर वा ईर्यापथिकीं प्रतिक्रम्य मुखवस्त्रिका प्रतिलेख्य वन्दनकद्वयं च दत्त्वा
 प्रथमक्षमाश्रमणेन “सज्जायं उक्लिष्वक्” द्वितीयक्षमाश्रमणेन “सज्जाय उक्लिष्वणत्थ कावत्सर्गं करु इच्छ सज्जाय उक्लिष्वव-
 णत्थं करेमि कावत्सर्गं अस्मत्थ०” इत्यादि कथनपूर्वं कायोत्सर्गं कृत्वा तत्र सागरवरगमीरापर्यन्तं लोकोद्द्योतकर चिन्त-
 यित्वा पारिते च संपूर्णः कथ्यते १ । पुनः क्षमाश्रमणदानपूर्वं “असज्जाय-उहह्वावणत्थ” कायोत्सर्गः क्रियते, तत्र लोको-
 द्द्योतकरचतुष्टय चिन्त्यते, पारिते च संपूर्णः २ । पुनः क्षमाश्रमणपूर्वं “खुहोवह्वरहह्वावणत्थ” कायोत्सर्गं कृत्वा लोको-
 द्द्योतकरचतुष्टय चिन्तयित्वा पारिते संपूर्णः ३ । पुनः क्षमाश्रमणदानपूर्वं शक्रादिसमस्तवेयावच्चगरदेवतानिमित्तं कायोत्सर्गं
 क्रियते तत्राऽपि लोकोद्द्योतकरचतुष्टय चिन्तयित्वा पारिते संपूर्णमेकं कथयित्वा, क्षमाश्रमणदानपूर्वं “सज्जाय सदिसा-
 वेमि सज्जाय करेमि निसीहिआए मत्थएण वदामि” इत्युक्ते पूर्वमुपविश्य स्वाध्यायः क्रियते, तत्र नमस्कारत्रयपूर्वं “धम्मो-
 मगलमुक्खिट्ठमि”त्यादि षड्विवनिकायाध्ययनं यावत् मधुरस्वरेण स्वाध्यायं कर्तव्यः । ततोऽनुज्येष्ठ साधुभिः प्रत्येकं वन्दना
 कर्तव्या, मुख्यविहारिणा वाच्यं च “सिद्धांत भणओ भणावओ तप वहओ वहह्वावओ” इत्यादि ॥ ९३ ॥

॥ इति अस्वाध्यायमेलनाऽस्वाध्यायोत्तारणविधिरधिकारः ॥ ९३ ॥

ननु-द्वितीया-पञ्चम्यष्टम्येकादशी-चतुर्दशीरूपाः पञ्चतिथयो या विद्यन्ते तासु धर्मार्थिनो विज्ञेयैर्णैकाशन-विकृतिप्रत्या-

ख्यानादिकं प्रत्याख्यानं कुर्वन्तो हृष्यन्ते । तत्राऽऽष्टमी-चतुर्दश्यो तपोनियमः क्रियमाणः सगच्छते, तयो पुण्यतिथित्वेन लोके प्रसिद्धत्वात्, पर्वत्वेन आगमेषु उक्तत्वाच्च, पर्वणि च तपो बहुगुणमेव भवति, यदुक्तं—

“उत्तरकरणं एगगया य आलोय-चेद्द्वंद्वणया । मगलधम्मकहा वि अ, पवेसु तवो गुणा हुति ॥ १ ॥”

न पुनर्द्वितीयादिषु तद्विपरीतत्वाद् अथवा सत्कृत्यत्वाद् असौ अविशेषेण पञ्चदशस्वपि तिथिषु युज्यते, न पुन प्रतिनियतासु तासां अनागमिकत्वेन सिध्यात्वहेतुत्वात्, इति चेत् सत्य, यद्यपि एताः पुण्यदिनत्वेन लोके न प्रसिद्धा, नाऽपि पर्वत्वेनाऽऽगमेऽपि उक्ता हृष्यन्ते, तथापि केनाऽपि कारणेन बहुश्रुतैः आहताः, तथाहि—श्रावकविधौ पण्डितराजपरमार्हतधनपालेनोक्तम्—

“पञ्चविहविसयसुल, उवमुज्ज परमिएसु दिवसेसु । तीवाभिलासविरमो, परिहरओ पंचसु तिहिंसु ॥ १ ॥”

इत्येता एव पञ्च तिथयः पञ्चदशीसहिताः पद् भवन्ति ता अपि श्रुतधरैः आहताः, तथाहि दिनकृत्ये (७ पत्रे)—

“छण्हं तिहीण मज्झमि का तिही अज्ज वासरे । किं वा कक्षाणग अज्ज-लोगनाहाण [मतिथ] सति य ॥ २१ ॥” इति ।

ननु-सामान्योक्तौ कथं ज्ञायते तैः एता एव विवक्षिता वाऽन्या १ इति चेदुच्यते—दृढव्यवहारात् तेषामेव ग्रन्थान्तरे उक्तत्वाच्च, तथाहि तन्न्यः—“उदिदु १ इमि २ च्चद्वहसीसुं ३ च पुन्निम ४ बी एगारसि ५ पचमी ६ दोगासणादि तवं १ इति आगमिकवद्बहुमाननीयाः श्रुतधरवचनस्य प्रायः श्रुतमूलत्वादिति श्रीसन्वेहदोलावलीबृहद्भूतो ऋषिभक्त्यारि

शङ्काया ४४ व्याख्याने । पुनर्महानिशीये सप्तमाध्ययने, “अट्टमी १ चचइसी २ नाणपचमी ३ पज्जोसवण ४ चाउमा-
सिए ५ चउत्थाहुमछ्ठे न करिज्जा खवण”मिति ॥ ९४ ॥

॥ इति पञ्चतिथीना नामाधिकारः ॥ ९४ ॥

ननु-प्राभातिक प्रतिक्रमणं कुत्र स्थाने पूर्णभूत कस्मात् स्थानात् छन्दनादोपो न भवति ? उच्यते-देववन्दनानन्तर
श्रीआचार्यादिघन्दनाक्षमाश्रमणत्रये दत्ते सति रात्रिकप्रतिक्रमण सपूर्णं, ततः पर आन्तरणीदोपो न भवति, तथैव प्रति-
क्रमण प्रान्तता, श्रीजिनप्रभसूरिभिः श्रीविधिप्रपायां लिखिता, तथाहि—“अरिहतचेइआइ इच्चाइ पढिय शुइचउक्केण
वेइए वदेइ, जावति चेइआइ इच्चाइ गाहादुगयुच्च पणिहाणगाहाओ न भणेइ, तओ आयरियाइं वदेइ तओ वेलाए
पढिलेइहाइ करेइ”ति । एवमेव तरुणप्रभसूरिकृतपखावश्यकवालववोधेऽपि, तथाहि—“एगखमासमणि आचार्यमिश्र
वांदीयइ, वीजै खमासमणि उपाध्यायमिश्र वादीयइ, वीजै खमासमणि सर्वसाधु वादीयइ एतलै रात्रिप्रतिक्रमण सपूर्ण
ययु, तउ पछै कम्मभूमि पढमसंघयणि इत्यादि नमस्कार श्रीऋषभवर्धमानक इत्यादि स्तवनप्रतिलेखनाकुलकादिक ‘अट्टा-
वयमि वसमो’ इत्यादि प्रभातमागलिक्य भावनाकुलकसञ्ज्ञाय करइ ॥ ९५ ॥

॥ इति प्रामातिकप्रतिक्रमणप्रान्तताधिकारः ॥ ९५ ॥

ननु-सामायिकस्य श्रावक उत्तरीय प्रावरण प्रावृणोति किं वा केवलपरिधानशाटक एव तिष्ठति ? उच्यते—नोत्तरीय-
प्रावरण प्रावृणोति, तस्य सतोऽपि सामायिकग्रहणसमये न्युत्सर्जनत्वोक्तत्वात्, यदुक्त श्रीआवश्यकचूर्णो, तथाहि—“सो भ

किन् सामाद्य अ करितो मरुहं अपणेइ १ कुंढलाणि २ नाममुह ३ तबोल ४ पावारगमाइ वोसरइ” इति । तत सामायिकस्य उत्सर्गतः अप्रावरण एव सिध्ति, तदानीं तस्य यतिभूतत्वात्, यदुक्त ‘हेर्मतेसु अवाचढे ति, समणो इव सावओ हवइ जग्हा’ इति वचनाच्च, अपवादतस्तु काष्ठदाहशीतादिकारणमाश्रित्य त्रीणि उत्तरीयाणि प्रावरितु कल्पन्ते नाऽधिकानि, तान्यपि कालप्रतिलेखितानि तस्य यतिवृत्तित्वात् यतीनां च शीताद्यपवादे कल्पत्रयस्य क्रमेण प्रावरणाना ग्रहणमुक्त, तथैव च ओघनिर्युक्तिमाव्ये मणितं, तथाहि—“जाहे सह वि न तरे ताहे निविट्ठेण पावणे खोम । तेण वि असंथरतो दो खोमि पावणे ताहे ॥१॥” तद्वि असंथरतो तईअ ओण्णि पावणे” इत्येवमेव श्रीसन्देहदोलावलीसूत्रे (६८ पत्रे) प्रोक्त, तथाहि—

“उत्सगनयेणं सावगस्स परिहाण साग्गादवर । कप्पइ पावरणाइ, न सेसमववायओ तिन्नि ॥ ४६ ॥”

यत एव प्रावरणपरिभोगः अपवादिकोऽस्त एव असौ परिधानाद् अन्यवस्त्र शीतदशमशकादिकारणत प्रतिसेवितुकाम एव सामायिकग्रहणक्षणे प्रावरणं संदेशयति नाऽन्यथा यथा सप्पकालादौ इति भाव । ननु—कृतसामायिकाया आविकाया उत्सर्गतः कति वस्त्राणि प्रतिपादितानि सन्ति ? उच्यते—परिधानशाटिका १ कम्बुक २ उपरितनाशुक चेति ३ वस्त्रत्रय स्वदेहे यथास्थानोपयुक्तं सत् कल्पते । अयमभिप्रायो यद्यपि सामायिकग्रहणवेलायां परिधानादन्यः सर्वोऽपि परिग्रह सावद्यव्यापारहेतुत्वात् व्युत्सृज्यतया उक्तः, इति अप्रतिलेख्यत्वात् अशुनवत् कम्बुलिकागुणितशाटिके न सामायिके परिभोक्तुं अर्हतः, तथाऽपि स्वस्याऽन्येषा च अशुभभावहेतुः दशनसननेत्रजघनाद्यङ्गावयवाभ्याम्भादकृतया बहुगुणा, कम्बुलिका शाटिका प्रच्छदपटा इत्येतान् सामायिकेऽपि न व्युत्सृजन्ति, खिनवचनबहुमानात् महासत्त्वः आविकाः ततः

कथं अन्यदा न्युत्पद्यन्ति, तथा च या गृहिण्यो नीरोगा अपि सम्यक्त्वप्रतिपत्त्यनन्तर स्वदेशानुरोधाद्वा १ धर्मादि-
कारणाद्वा २ वस्त्रमालिन्यादि भयाद्वा ३ यूकापाताविशङ्कया वा ४ वैधव्यस्थित्या वा ५ अपरिहितकञ्चुका अस्थानविदी-
र्णपरिधाना अस्थगितशिरसः परिधानाऽञ्चलस्थगितशिरसो वा स्त्रीवृन्दमध्येऽपि चिर तिष्ठन्ति । किं पुनः पुरुषा-लोके ता
विराधका एव बोद्धव्याः प्रवचनलाघवे हेतुत्वादिति, एवमेव कृतसामायिकाया आचिकाया उत्सर्गतो वस्त्रत्रयस्यैव ग्रहण
श्रीसन्देशदोलावलीसूत्रे (६९ पत्रे) युगप्रधानश्रीजिनदत्तसूरिमिलितमस्ति, तथाहि—

“एव कथसामाया, वि साविगा पढमनयमपणेह । कहिसाढगकचुयमु-त्तरीज्ज-वत्याणि धारेइ ॥ ४७ ॥” गाथा ।

ननु-कृतसामायिकआचिकाया यव वस्त्रत्रय उत्सर्गतः प्रतिपादित तत् ज्ञात, पर अपवादतः सा कियन्ति वस्त्राणि
विभृयात् ? उच्यते—शीतादिकारणे सति प्रागुक्तपरिधानशाटक-कञ्चुकोत्तरीयरूपाणा औत्सर्गिकवस्त्राणामुपरि पुन प्राच-
रणवस्त्रत्रयेण अङ्गानि आच्छादयति, अत एव शरीरलभ्वस्त्रत्रयादधिक एक द्वे वा त्रीणि वा च वस्त्राणि प्राचरीतुका-
माऽपि असौ प्रावरण संदिशति एव प्रावृणोति नाऽन्यथा । प्रतिक्रमणे तु पोढाऽऽवश्यककरणवेलाया पुनस्त्रिपद शीता-
घवाघाद्यपवादपरिगृहीत प्रावरणरूप वस्त्रस्थानत्रय परिहरति, स्वस्थानोपयुक्तैकशाटिकाकञ्चुकोत्तरीयेभ्योऽन्यत् प्रतिक्र-
मणकाले आचिकाया न कल्पते इत्यर्थः । इत्यमेव कृतसामायिकायाः आचिकायाः अपवादपदेन श्रीजिनदत्तसूरियुगप्रधा-
नैरपि सन्देशदोलावलीसूत्रे (६९ पत्रे) प्रतिपादितमस्ति । तथाहि—

“धीअपपण तिण्णुवारि तिहिं तु वत्थेहिं पात्तवगी च । सामाइअवय पाळइ, तिपय परिहरइ पडिक्कमणे ॥ ४८ ॥”
ननु-अपघादे निर्ग्रन्थानां कल्पसप्तकं अनुज्ञातमस्ति, तथाहि कल्पमाच्ये तृतीयोद्देशे—

“अप्पा असधरतो, निवारियो होइ तिही वत्थेहिं । गिण्हति गुरुविदिण्णे, पगासपडिलेहणे सत्त ॥ ३९८५ ॥

तिस्मि कस्सिणे जहसे, पच य पडिपुब्बलाइ मेणेह्जा । सत्त य पडिजुआइ, एय उक्कोसग गहण ॥ ३९८६ ॥” इति,
‘निवारितो होइ’चि अग्यादिधिराघनातो निवारितो भवतीत्यर्थः । तत्कथं सामायिकस्यत्वेन निर्ग्रन्थतुल्यस्याऽपि श्राद्धस्य
अपघातः त्रीणि एव उक्तानि, कथं वा सामायिकस्यत्वेन निर्ग्रन्थीसमानायाः श्राविकाया अपि त्रीण्येव उक्तानि ? इति
चेत् उच्यते—यतीनां यावत् जीयिकप्रतत्वेन विद्वद्वृत्तत्वेन शीतलाहारमोजिवेन अनम्यङ्गदारीरत्वेन प्रायो मलिन-
जीणवस्त्रत्वेन अनिघातोपाश्रयत्वेन रुक्मवृत्तित्वेन च शीतं प्रचुरं लगति, तेन च सोढेन अल्पसहनत्वेन ते घन आवा-
ह्यन्ते इति तेषां सप्त उपदिष्टानि, आस्तास्तु मुद्गरसमाश्रयाल्यसामायिकप्रतत्वादिना तद्विपरीता इति तेषां कियतापि शीतेन
सोढेनाऽपि न कदाचिद् आवाचा भवतीति त्रीणि एव उक्तानि, एव श्राविकाणामपि भाव्यं, अत्यन्तापवादे तु एव “अहा
समाहिं बह्मणि वि कढाई पावणइ” इति वचनात् साधूनामिव द्वयानामपि एषा बह्मणि अपि प्रावरीतु कल्प्यन्ते । यदि
वा विद्वद्वृत्तपःप्रतिपत्तिवशात् यदा एष सामायिके विरकाल तिष्ठति, यथोपधानतपोवाही, तदा अस्य गृहस्थस्याऽपि
तावन्ति प्राशरणानि कल्पन्ते, यावन्निः प्रावृते शीतघर्मादिना न आक्रम्यते, यद्यपि उपधानतपोवाही पौषधस्य एवोच्यते
न सामायिकस्यः, तथापि पौषधे सति अवश्यमेव सामायिकं भवतीति, तदीया एव सर्वोऽपि उपसर्गोपवाद्यादिव्यवस्था

तत्र भवति, केवल शयासंस्कारकादिविधिः एवाऽन्नाऽधिकः । तन्मूलस्य शयनविधेः पौषधे एव उक्तवादिति । 'पुष्यं जाहे तह वि' इत्याद्योषनिर्णयिकामाव्येण कल्पत्रयस्य प्रावरणमेव अपवादिक साधोः उक्त । ननु ग्रहण, यतः औषधिको पकरणान्तर्गतत्वेन उत्सर्गेण साधु कल्पत्रयं गृह्णाति यदुक्त चतुर्दशउपकरणसख्याया, 'तिमेव य पच्छादगा' इति केवलमिदं संघर्तितमेव सत् उत्सर्गेण वामस्कन्धेन वहति शीतवातादिकारणेन पुन प्रावृणोति, अत्र तु 'गिण्हई गुरुव दिन्ने' इत्यादिना कल्पमाव्येण कल्पसप्तकस्य ग्रहणमेव अपवादिकं उक्त, ततो यतिः उत्सर्गेण तिन्नः प्रच्छादकाः सगृह्णाति अपवादस्तु सप्त प्रावृणोति च, तिस्रोऽपि सप्ताऽपि अपवादतः एवेति न पूर्वापरविरोध इत्यर्थः, पुनरन्नाऽर्थे विस्तरार्थिना युगप्रधानश्रीजिनदत्तसूरिविरचितं सन्वेददोलावलीसूत्र तद्वृत्तिश्च द्रष्टव्ये ॥

इति साधूनां उत्सर्गे यस्त्राणामेकं, अपवादे त्रय, अत्यन्तापवादे सप्तक ।

कृतसामायिकश्रान्ना उत्सर्गे एक, अपवादे त्रयं, श्राविकाणा उत्सर्गे त्रय अपवादे षट् इत्यधिकारः ॥ ९६ ॥

ननु—“गुरुविरहमि अ ठवणा” इति वचनप्रामाण्यात् काष्ठादिस्थापना स्थाप्यते तत् युक्तं, पर सा स्थापना गुरो वा अर्हतो वा यदि गुरोः तदा प्रतिक्रमणादौ क्रियमाणे शक्रस्तवपाठः तवमे न युक्तः, अय यदि अर्हतः स्थापना तदा 'गुरुविरहमि अ ठवणा' इति वाक्य इति निधाय तत् स्थापन असगत इव स्यात्, ततः किं तत्त्व ? तत्रोच्यते—एका काष्ठादिस्थापना पञ्चानामपि परमेष्ठिना अस्ति, अत्र पञ्चाऽपि परमेष्ठिन स्थापिताः सन्ति । अथ कश्चित् प्रेरयिष्यति श्राविकाभिः गुरुणा संघट्टो रक्षणीयः, तर्हि कथ आर्थिकाः स्थापनाचार्यं स्थापयन्ति ? अथ निजमहत्तरा कल्प्यते इति चेत् तत्र स्थापनाचार्यं

पञ्चपरमेशिनः स्याप्यन्ते न साध्व्यः तथा च स्थापनायां संघट्टो भवतीति अचेतनत्वात् तीर्थंकरस्यापनावत् यया श्रायि-
काणा तीर्थंकरप्रतिमासंघट्टो न भवति एवं स्थापनाचार्यस्याऽपि । यदुक्त श्रीन्यवहारभाष्ये दशमोद्देशके, तथाहि—
“दसविधवेयावध, इमं समासेण होइ नायवं [विसेय] । आयरिय-उवज्झाप, येरे अ तवस्सि सेहे य ॥ १२३ ॥
अंतरतकुलगणे य संघे साहम्मि वेयावधे अ । एणसिं तु दसण्ह, कायध तेरसपपहिं ॥ १२४ ॥” इति ।

परः प्राह—नन्वत्र आचार्यस्य वैधातुत्य सक्त न तु अर्हतः ? उच्यते—अत्र ‘आयरिये’ ति पदेन तीर्थंकरो व्याख्या-
तोऽस्ति, यदुक्तम्—

“तित्थयरवेयावध न भणियमित्तं तु किं न कायवं । किं वा न होइ निज्जर, तहिअ अहं चेइआयरिओ ॥ १ ॥
“आयरियगहणेणं, तित्थगरो तत्थ होइ गहिओ च । किं वा न होआयरिओ, आयर उवदिसते अ ॥ १३२ ॥”

तत एकस्यामेव स्थापनायां आवश्यकदिकरणकाले स्थापनाचार्य इति व्यपदिश्यते, चैत्यवन्दनवेलायां तु स्थापनाऽर्ह-
ति, “विणविरहंमि अ विणविंघ ठावणे” ति वचनात् । न वाच्यं एकत्रैव अर्हद्व्यपदेशा आचार्यव्यपदेशश्च विरुध्येत,
इदमपि दर्शित, तीर्थंकरस्य च आचार्यत्वं सर्वत्र सिद्धान्तादिषु प्रतिपादितमस्ति । तत्र श्रीभगवद्भक्तो (११५ पन्ने) श्रीगी-
तमत्त्वामिना श्रीमहावीरदेवस्य धर्माचार्यस्य उक्तमस्ति, तथाहि—

समणे भगवं महावीरे उप्पल्लनाणदसणधरे अरहा खिणे केवली तियपप्पल्लमणागयवियाणप्” इत्यादि । पुनः श्रीभगवत्प्रां
 कोणिकसंप्रामे गाढप्रहारजर्जरिताङ्गो नागपौत्रो वरुणनामा पर्यन्ताराधनाऽभिमुख प्राह “नमुत्थुण समणस्स भगवओ महा-
 वीरस्स आइगरस्स जाव संपाविचकामस्स मम धम्मायरियस्स चि”, पुनः श्रीविशेषावश्यकगाथायामपि धर्माचार्यत्वे—
 इति ।

“ठवणा वि य निअगुरुणो, सुत्ते भते चि जेण गणहारी । आमतइ तित्थयरं, सेसा य अप्पणो य गुरु ॥ १ ॥” इति ।

पुनः श्रीउपदेशमालासूत्रे श्रीधर्मदासगणिनाऽपि प्रोक्त—
 “आयरिय[भत्ति]धम्मरागो, कस्स सुनक्खच्चमहरितीसरिस्सो । अवि जीविअ ववसिअ, न चैव गुरुपरिभवो सहिओ ॥ १०० ॥”
 पुनः श्रीपञ्चमाङ्गे सिंहानगारेण रेवत्यग्रेऽपि श्रीमहावीरदेवस्य अर्हतो धर्माचार्यत्व प्रोक्तमस्ति, एवमनेकेषु स्थानेषु अर्हतो
 धर्माचार्यत्वं निगदितमस्ति, अतो न कश्चिद्विरोधः । ननु-भवतु नाम एकस्यामेव अवस्थाया स्थापनाचार्यो वा स्थापनार्हन्
 वा, परमसौ स्थाप्यप्रमाणमेव कर्तुमुचितो न लघुतरो महत्तरो वा, तावत्प्रमाणे हि तस्मिन् दृष्टे सोऽय इति अध्यवसन्ति
 तन्नकाः, किं नाऽध्यवसितः कृतपुण्यप्रतिनिधिः कृतपुण्य इति वाच्य । स्थापनाकल्पस्य आगमे अनियत-

मानस्यैव प्रतिपादितत्वात् तथाहि आवश्यकं—

“अक्खे वराढए वा, कट्ठे पोत्थे य चित्तकम्मे अ । सब्भावमसव्भाव, ठवणाकप्प विआणाहि ॥ १ ॥” इति ।
 अयं वराढकाना स्वभावतो एव लघुत्वात् काष्ठाना च यादृच्छिकत्वेन अनियतत्वात्, किं च स्थाप्यप्रमाणा एव स्थापना
 यदि अमविष्यत् तदाऽर्हत्स्थापनाऽपि तादृशेवाऽकारयिष्यत् अर्हश्च उत्कृष्टतः पञ्चशतधनुःप्रमाणं एव, जघन्यतस्तु

सप्त हस्तमान पञ्च भवति, तथा च सति तन्मानतो लघुतरार्हप्रतिमाः सर्वा अपि अग्रमाणता प्राप्स्यन्ति, साम्प्रत तु अर्हत् प्रतिमाः लघुतराः प्रतिग्रामं प्रतिनगरं प्रतिदेवगृह इत्यन्ते, ततः तासां समाराधन अफलमेव स्यात् न च तदफलं भवति संविन्नश्रुतधरैः आहृतत्वात् । तस्मात् यथा स्याप्यमानात् लघ्व्यो लघुतरा-लघुतमाऽपि तीर्यकृत्वप्रतिमा आराध्यन्ते तथा स्थापनाचार्योऽपि, तथा शीतलाचार्येणाऽपि श्रीआवश्यके गुरुस्थापना स्याने दण्डकः स्थापितोऽस्ति । पुनर्विस्तरार्थिना श्रीसन्देशदोलावलीवृद्धुत्तिः द्रष्टव्या ॥ ९७ ॥

॥ इति स्थापनाया पञ्चाऽपि परमेष्ठिन इत्यधिकारः ॥ ९७ ॥

ननु-श्रुतदेवतादीनां कायोत्सर्गः प्रतिक्रमणे क्रियते, स सिद्धान्तोक्त्या आचरणया वा क्रियते ? उच्यते-आचरणया, यदुक्त श्रीहरिमद्रसूरिभिः श्रीपञ्चवस्तुकवृत्तौ (८० पत्रे), तथाहि—

“पद्महृद्मेरुसारण, विण्मो च ण फेळिओ हवइ एव । आयरणा सुयेदेवय-माईण होइ उस्सगो ॥ ४९१ ॥”

वृत्तिः-आचरणया श्रुतदेवतादीनां भवति कयोत्सर्गः, आदिशब्दात् क्षेत्रमवनदेवतापरिग्रह इति । ननु इय आचरणा कदा जाता ? उच्यते-पूर्वघरकाले समाव्यते-यतः श्रीवीरनिर्वाणाद्वर्षसहस्रे गते पूर्वश्रुत स्वच्छिन्न, अथ च श्रीहरिमद्रसूरिस्तु वीरनिर्वाणात् पञ्चपञ्चाशदधिकवर्षसहस्रे व्यतीते दिव गतः, यदुक्त—“वत्सयतिपञ्चवरिसे ४५३, काल-गगुरुणा सरिस्साई गहिआ । वत्सयसत्तरिषरिसे ४७०, वीराओ विक्कमो जाओ ॥ ११ ॥ ततः—“पञ्चसय पजतीप, विक्कमकालाओ मृत्ति अत्थमिओ । हरिमद्रसूरिखरो, मिणुओ विक्कमो सिवसुखं ॥ १०० ॥” इति । श्रीहरिमद्रसूरिखर-

तु पञ्चवस्तुके आचरणया श्रुतदेवतादिकायोत्सर्गकरण लिखित, ततः सा आचरणा श्रीहरिभद्रसरितः प्राक् पूर्व-
धरकाले एव ज्ञातेति ॥

ननु-भवतु नाम श्रुतदेवतादिकायोत्सर्गकरण पूर्वधरकालेऽपि तस्य दृश्यमानत्वात्, पर श्रुतदेवतादिकायोत्सर्गकरण
सम्यग्दृष्ट्वा न युज्यते इति यत् कस्यचिद्वचनं, तद् अयुक्तं, आगमे तस्य उपदिष्टत्वात्, तथाहि—(८० पत्रे)
चातमासिय वरिसे, तस्सगो खिससेवयाप ड । पक्खिय सिज्जसुराप, करिति चवमासिए वेगे ॥ ४९२ ॥ इति श्रीआ-
वश्यककायोत्सर्गनिर्युक्तौ (पत्रे ७९४) पुन चातमासिय सयच्छरिपसु सवेऽधि मूलचत्तरगुणाणा आलोयण दाऊण पडि-
कमति, खेत्तदेवयाप तस्सग करेति, केई पुण चातमासिगे सिज्जदेवयापवि कातस्सग करिति, इति श्रीआवश्यकचूचौ ।
पुनरपि चातमासिए एगो सवस्सयदेवयाप कातस्सगो कीरइ, संवच्छरिए खित्तदेवयापवि कीरइ अब्भहिओ इति श्रीआ-
वश्यकचूचौ । तथा श्रुतदेवतायाञ्च आगमे महती प्रतिष्ठा दृश्यते, तथाहि—

सुयदेवयाप असायणाए सुतदेवता जाए सुयमहिद्धिअ तीए आसायणा, नत्थि सा, अक्किचित्करी वा एवमादि श्रीआवश्यकचूचौ—
“जो दिद्धिवाणमिच्चेण देइ पणयाण नरसुरसमिद्धिं । सिवपुररज्ज आणारयणा देवीइ तीइ नमो ॥ १ ॥”

श्रीआराधनापताकायाम्—
“यत्प्रभावादवाप्यन्ते, पदार्थाः कल्पना विना । सा देवी सवेदे नस्तादस्तफलतोपमा ॥ ३ ॥”

इति । श्रीचत्तराध्ययनधुहृत्तौ—

सप्त हस्तमान एव भवति, तथा च सति तन्मानतो लघुतरार्हत्प्रतिमाः सर्वा अपि अप्रमाणता प्राप्स्यन्ति, साप्रत तु अर्हत् प्रतिमाः लघुतराः प्रतिग्राम प्रतिनगरं प्रतिदेवगृह दृश्यन्ते, ततः तासां समाराधन अफलमेव स्यात् न च तदफल मयति सविमिश्रुतधरैः आहतत्वात् । तस्मात् यथा स्थाप्यमानात लब्ध्वो लघुतरा-लघुतमाऽपि तीर्थकृत्प्रतिमा आराध्यन्ते तथा स्थापनाचार्योऽपि, तथा शीतलाचार्येणाऽपि श्रीमाधव्यके गुरुस्थापना स्थाने दण्डक स्थापितोऽस्ति । पुनर्विस्तरार्थिना श्रीसन्देशदोलावलीगृहद्विः द्रष्टव्या ॥ ९७ ॥

॥ इति स्थापनाया पञ्चाऽपि परमेष्ठिन इत्यधिकारः ॥ ९७ ॥

ननु-श्रुतदेवतादीना कायोत्सर्गः प्रतिक्रमणे क्रियते, स सिद्धान्तोक्त्या आचरणया वा क्रियते ? उच्यते-आचरणया, यद्युक्त श्रीहरिभद्रसूरिभिः श्रीपञ्चवस्तुकवृत्तौ (८० पत्रे), तथाहि—

“पम्हदुमेरसारण, विणओ उ ण फेडिओ हवइ एवं । आयरणा सुयदेवय-माईणं होइ उस्सगो ॥ ४९१ ॥”

वृत्तिः-आचरणया श्रुतदेवतादीनां भवति कायोत्सर्गः, आदिशब्दात् क्षेत्रभवनदेवतापरिग्रह इति । ननु इय आचरणा क्वा जाता ? उच्यते-पूर्वघरकाले समाव्यते—यतः श्रीवीरनिर्वाणाद्वर्षसहस्रे गते पूर्वश्रुतं व्यच्छिन्न, अथ च श्रीहरिभद्रसूरिस्तु वीरनिर्वाणात् पञ्चपञ्चाशदधिकवर्षसहस्रे व्यतीते दिव गतः, यद्युक्तं—“वत्सयतिपञ्चवरिसे ४५३, काळ-गगुरुणा सरिस्साई गदिआ । वत्सयसत्तरिवरिसे ४७०, वीराओ विक्कमो जाओ ॥ ११ ॥ तट्टः—“पञ्चसष्ट पणतीप, विक्कमकालाओ झप्पि अत्थमिओ । हरिमदसूरिसुरो, निजुओ विसओ सिवसुत्त ॥ १०० ॥” इति । श्रीहरिभद्रसूरिणा

तु पञ्चवस्तुके आचरणया श्रुतदेवतादिकायोत्सर्गकरण लिखित, ततः सा आचरणा श्रीहरिभद्रसूरित प्राक् पूर्वं धरकाले एव जातेति ॥

ननु-भवतु नाम श्रुतदेवतादिकायोत्सर्गकरण पूर्वधरकालेऽपि तस्य दृश्यमानत्वात्, पर श्रुतदेवतादिकायोत्सर्गकरण सम्यग्दृष्ट्वा न युज्यते इति यत् कस्याचिद्वचन, तद् अयुक्त, आगमे तस्य उपदिष्टत्वात्, तथाहि—(८० पत्रे) चातमासिय वरिसे, वस्सगो खित्तदेवयाए च । पक्खिय सिज्जसुराप, करिति चतमासिए वेगे ॥ ४९२ ॥ इति श्रीआवश्यककायोत्सर्गनिर्युक्तौ (पत्रे ७९४) पुनः चातम्मासिअ सवच्छरिएसु सवेऽवि मूलवत्तरगुणाणा आलोयणं दाळण पडिक्कमति, खेत्तदेवयाए वस्सग करेति, केई पुण चातम्मासिगे सिज्जदेवयाएवि कावस्सग करिति, इति श्रीआवश्यकवृत्तौ । पुनरपि चातम्मासिए एगो सवस्सयदेवयाए कावस्सगो कीरइ, संवच्छरिए खित्तदेवयाएवि कीरइ अन्महिओ इति श्रीआवश्यकचूर्णौ । तथा श्रुतदेवतायाश्च आगमे महती प्रतिष्ठा दृश्यते, तथाहि—

सुयदेवयाए असायणाए सुतदेवता जाए सुयमहिद्धिअ तीए आसायणा, नत्थि सा, अकिच्चित्करी वा एवमादि श्रीआवश्यकचूर्णो—
“आं विद्धिदाणमित्तेण देइ पणयाण नरसुरसमिद्धिं । सिधपुरज्ज आणारयणा देवीइ तीइ नमो ॥ १ ॥”

श्रीआराधनापताकायाम्—

“यत्प्रभावादवाप्यन्ते, पदार्थाः कल्पना विना । सा देवी सवेदे नस्तावत्तकल्पलतोपमा ॥ ३ ॥”

इति । श्रीचत्तराध्ययनबुद्धवृत्तौ—

सप्त हस्तमान एव भवति, तथा च सति तन्मानतो लघुतरार्हप्रतिमाः सर्वा अपि अप्रमाणता प्राप्स्यन्ति, साप्रत तु अर्हतृ प्रतिमाः लघुतराः प्रतिग्राम प्रतिनगरं प्रतिदेवगृह इत्यन्ते, ततः तासां समाराधन अफलमेव स्यात् न च तदफलं भवति सविम्विश्रुतघरैः आहतत्वात् । तस्मात् यथा स्याप्यमानात् लघ्व्यो लघुतरा-लघुतमाऽपि तीर्यकृत्प्रतिमा आराध्यन्ते तथा स्यापनाचार्योऽपि, तथा शीतलाचार्येणाऽपि श्रीआवश्यकं गुरुस्थापना स्थाने दण्डकः स्थापितोऽस्ति । पुनर्वित्तरार्थिना श्रीसन्देशदोलावलीसुहृत्सिः द्रष्टव्या ॥ ९७ ॥

॥ इति स्थापनाया पञ्चाऽपि परमेष्ठिन इत्यधिकारः ॥ ९७ ॥

ननु-श्रुतदेवतादीना कारयोत्सर्गः प्रतिक्रमणे क्रियते, स सिद्धान्तोक्त्या आचरणया वा क्रियते ? उच्यते-आचरणया, यदुक्तं श्रीहरिभद्रसूरिभिः श्रीपञ्चवस्तुकवृत्तौ (८० पत्रे), तथाहि—

“पम्हदुमेरसारण, विणजो च ण फेळिओ हवइ एवं । आयरणा सुबदेवय-मार्ईण होइ उस्सगो ॥ ४९१ ॥”
 वृत्ति-आचरणया श्रुतदेवतादीना भवति कारयोत्सर्गः, आदिशब्दात् क्षेत्रभवनेदेवतापरिमह इति । ननु इय आचरणा कदा जाता ? उच्यते-पूर्वचरकाले संभाव्यते—यतः श्रीवीरनिर्वाणाद्वर्षसहस्रे गते पूर्वश्रुत स्वच्छिन्न, अथ च श्रीहरिभद्रसूरिस्तु वीरनिर्वाणात् पञ्चपञ्चाशदधिकवर्षसहस्रे व्यतीते दिव गतः, यदुक्तं—“चतसयतिपञ्चवरिसे ४५३, काउ-गुरुणा सरिस्सई गदिआ । चतसयसत्तरिखरिसे ४७०, वीराओ विक्कमो जाओ ॥ ११ ॥” इति—“पञ्चसय पणतीप, विक्कमकालाओ क्वचि अत्थमिओ । हरिमवसूरिसुरो, मिणुओ विसमो स्विचसुल ॥ २०० ॥” इति । श्रीहरिभद्रसूरिणा

सिद्धसुरी वस्सगो, नेओ संतिययस्स पढणे य ॥ ३१ ॥ एव चिअ चउम्मासे, वरिसे अ जहक्कमं विही नेओ । पक्खिय-
 चउमासवरिसेसु, नवरि नामस्स नाणत्त ॥ ३२ ॥ इति योगशास्त्रतृतीयप्रकाशवृत्तौ (२४८ पत्रे), एवं पाक्षिकवृत्तावपि
 श्रुतदेवतास्तुतिः, तथाहि—“सुअदेवया-भगवई०” श्रुताधिष्ठात्री देवता भवति च श्रुताधिष्ठात्री देवता, यदुक् कल्पभाष्ये—
 “सर्व च लक्ष्मणोर्वेय, समाहिं दिति देवया । सुत्त व लक्ष्मणोर्वेय, जिणसबलुभासिय ॥ १ ॥” भगवतीपूजा ज्ञानाव०
 इत्यादि, ननु—कथं श्रुताधिष्ठातृदेव्या व्यन्तरादिप्रकारायाः कर्मक्षपणे सामर्थ्यं ? उच्यते—उद्गोचरशुभध्यानस्याऽपि
 स्मर्तुः कर्मक्षयहेतुत्वेन अभिहितत्वादिति । एवं निशीथभाष्यचूर्णौ पौडशोद्देशकेऽपि [भव] वनदेवतादीना कायोत्सर्गकरण
 लिखितमस्ति, तथाहि—

“ताहे विसाभाग असुणता सवालुबुहुगच्छस्स रक्खणट्ठा वणदेवयाए उस्सग करिति सा आकपिआ दिसभाग पथ
 वा कहेज्ज, सम्महिट्ठिदेवया अण्णवपएसओ यइ आपतावि सवति ते साधू तं, वइय पासिप्ता आसासिया ते साह ता ते
 देवयाए गोत्तलपरपरण ता वाणीया जाव जणवद पत्ता ताहे सा देवता अतिमवइयाए उवगरणं विट्ठिय विस्सरावेइ,
 तीए अट्ठा साहुणो नित्तप्ता गोत्तल न पेच्छति, वेट्ठिय धेत्तु पढिगया गुरुणो कहति नत्थि सा वइयत्ति, नाय जहा
 देवयाए कयमिति । एत्थ सुद्धोर्षेव नत्थि पच्छित्त” इत्यादि । एवमेव श्रीदेवेन्द्रसूरिभिरपि श्रीसघाचारबृहद्भूतौ
 (३७० पत्रे) सम्यग्दृष्टिदेवदेवीनां स्मरणीयत्वादिना व्यवस्थापन व्यधायि, तथाहि—“इह सुरा य सरणिज्जति” इहशब्द
 पूर्वद्वारे सयोजितोऽपि समरुक्कमणिन्यायेन अत्राऽपि सवच्यते । ततश्च इहेति सपूर्णचैत्यवन्दनाया क्रियमाणाया सुराश्च

“यस्याः प्रसादमुलं, संप्राप्य भवन्ति मन्व्यजननिवहाः । अनुयोगवेदिनस्ता, प्रयतः श्रुतदेवता वन्दे ॥ १ ॥” इति ।

श्रीमनुयोगद्वारवृत्तौ तथा—

“पञ्चविहायारविमुद्भिहेचमिह साहु सावगो वावि । पढिकमणं सह गुरुणा, गुरुविरहे कुणइ इकोऽवि ॥ १ ॥ वदिनु
वेइयाइ, वाचं चठरादिप लमासमणे । मूनिहियसिरो सयलाइयारमिच्छुकुह देइ ॥ २ ॥ सामाइअपुधमिच्छामि ठाइउ
कावत्सगमिच्छाइ इत्यादि १३ पुण पणवीसुत्साचं, चस्सगं कुणइ पारप विहिणा । तो सयलकुसलकिरिआ-फलाण
सिद्धाण पढइ ययं ॥ १४ ॥ अह सुमसमिद्धिहेच, सुमवेवीए करेइ चस्सग । चित्तेइ नमुक्कार, सुणइ य देइ य तीइ शुइ
॥ १५ ॥ एव स्त्रिचसुरीय, चस्सगं कुणइ सुणइ वेह शुइ । पढिऊण पच्चमगल-सुवविसइ पमज्ज सडासे ॥ १६ ॥ पुब-
विहिणेय पेडिअ, पुसिं दाऊणवदण गुरुणो । इच्छामो अनुसद्धिं, ति भणिय आणूहिं तो ठाइ ॥ १७ ॥ गुरुशुइगहणे
शुइ तिन्नि वदमाणक्खरस्सरो पढइ । सक्कथय यव पढिअ कुणइ पच्छिउत्तचस्सग ॥ १८ ॥ एव ता वेवसिअ, राइअमवि
एवमेव नवरि तहिं । पढम दाउ मिच्छामि दुक्कहं पढइ सक्कथय ॥ १९ ॥ चट्ठिय करेइ विहिणा, चस्सग इत्यादि
गाया ॥ २० ॥ इच्छामो अनुसद्धिं, ति भणिय उवविसिअ पढइ तिण्णि शुइ । मित्तसहेण सक्क-त्थयाइ तो चेइए वदे
॥ २१ ॥ अह पक्खियं चवदसि-विणमि पुबं च तत्थ वेवसिअ । सुत्तत पढिकमित्त, तो सम्ममिम कम कुणइ ॥ २२ ॥ मुह-
पोत्ती वंदणय, सबुद्धालामण तहाऽऽलोए । वंदण पत्तेअं लामण च वंदणयमह सुत्त ॥ २३ ॥ सुत्तं अब्बमुद्दणं, चस्सगो
पुसि वदणय तहय । पज्जतियलामणय, तह चठरो कोमवंदणया ॥ २४ ॥ पुबविहिणेव सबं, वेवसिअ वंदणाइ तो कुणइ ।

कायोत्सर्गादिकं पारयिष्यामि इत्यादिना सुदर्शनप्रियामनोरमाया इव तत्र तत्र सघकृत्ये प्रवर्तयितव्याः । अत्र चायं निशीथ-
 चूर्णयुक्तो विधिः “पुवं अणुसिद्धी किञ्च ३ शुद्धिं भणिय होइ, अणुसिद्धी शुद्धिं एगट्टेत्ति” भाष्यवचनात् “साहु कय ते एव,
 बुच्चइ, जहा चपाए सुमहा । नागरजणेण अणुसिद्धा घम्मा सपुष्पा सत्ति ॥ १ ॥ तेओ उवालभो, दिज्जाइ साणुण । ओव
 एसपयाण, कीरइ स्ति बुत्त भवति ॥ २ ॥ पण्ठा सो उवगहो किञ्च ३ भणिय च-दाणे दवावणे करणे अ, करणे य कयम-
 गुणाए । उवहिअमणुवहिअ धा, आणहि उवगह एअ ॥ ३ ॥ एवमेव तत्रैव ग्रन्थे (३९४) पत्रेऽपि तथा च तत्पाठः—चतु-
 र्थी स्तुतिः पुनर्वैयावृत्यकराणा-यक्षाम्बाप्रभृतीनां सम्यग्दृष्टिदेवतानां, किमर्थमित्याह-उपयोगार्थं स्वकृत्येषु तेषां सावधानता-
 निमित्तं भवति च गुणोपबृंहणतः तत्तन्नावबृद्धिः । ततश्च स्वकार्यकारित्वोपयुक्तत्वाज्जगत् प्रसिद्ध एतद् यत्प्रशसातः
 सोत्साह सर्वकार्यकरणादर इति । ‘तु’ शब्दो विशेषक तेन याः श्रुताङ्गीशासनदेवतादिविषया स्तुतयः ताः सर्वा अपि चतु-
 र्यस्तुतौ निपतन्ति, गुणोपबृंहणद्वारेण तासामपि उपयुक्ततादिफलत्वादिति । स्तुति[युगलेषु]युगन्तेषु तथा निबन्धनात्,
 गुणोत्कीर्तनस्य द्वितीयस्तुतिरूपत्वात्, तथाहि-जिनज्ञानस्तुतिर्वन्दनाधात्मकत्वाद् एका गण्यते, वैयावृत्यकरादिस्तुतयस्तु
 द्वितीया गुणोत्कीर्तनादिरूपत्वात्, एवमेव युगलत्वसिद्धेः, भावित चैतत् पचमे वन्दनाद्वारे अत एव क्वचिद्युगले चतुर्था-
 स्तुतिः सर्वे यक्षाम्बिकेत्यादि वैयावृत्यकराणां, काऽपि च भूयास्तु । सर्वदा देवा देवीभिरित्यादि सामान्यत सर्वदेवतानां
 कुत्राऽपि “गौरी सैरिभेति” विद्यादेवतानां अन्यत्र “निष्पङ्कन्योमनीले” ति देवविशेषविषया एकत्र विकटदर्शने ति देव्या एव,
 कुत्रचिद् च “आमूलालोलघूली”त्यादि श्रुतदेवतायाः इत्यादि परिभाषनीय । इदं सूक्ष्मधिया कुप्रहादिपरिहारेण । कायोत्सर्ग-

सूर्यश्चेति 'पुरुषस्त्रियोऽपि एकशेषे सुराः ते चात्र यक्षाम्बाप्रमृतयः सम्यग्दृष्टिदेयता ज्ञातव्या, न तु अर्हन्त, तथा प्राग्
 वन्दनीयत्वेन अभिहितत्वात् अनुशासकत्वात् स्मारकत्वाच्च, एते च किं इत्याह—'सरणिज्जति' स्मरणीयास्तु तद्गुणानुचिन्त
 नोत्कीर्तनादिनोपबृहणीयाः, स्वधनीया इत्यर्थः । श्लाघ्यश्च जिनप्रवचनस्यः स्वल्पगुणोऽपि, सम्यग्दृष्टिप्रशसायाः कर्मक्षय-
 कारणत्वात् । उक्तं च—'गुणपगरिसबहुमाणो, कम्मक्खयकारण जेण चि' । नैव चेत्तदा उत्तरोत्तरसयमस्थानवर्तिभि-
 साधुभिः अधन्यज्जन्यतरादिसंयमस्थानवर्तिनः साधवोऽप्यनुपबृहणीयाः स्युः, तैश्च नियमादिसु दृढाः आग्रहाः । न च
 एतदागमे दृष्ट इष्ट वा, यत् गुणिना गुणा न प्रशस्याः, दर्शनमालिन्याद्यथासेः । आह च "नो खलु अप्परिउडिप्प निन्ड
 यओऽमइल्लिप्प व सम्मप्पे । होइ तवो परिणामो जत्तो अणुवबूहणाईय चि" ॥ १ ॥ देशविरताना वा अविरताना
 वाऽविरतसम्यग्दृष्टयः श्राद्धाः सत्काराद्यर्हा न स्युः, तथा च सति—

तम्हा सबपयत्तेण, जो नमुक्कारधारओ । सावओ सोऽवि दिट्ठवो, जहा परमबंधवो ॥ १ ॥

इत्यादि अपार्यक स्याद् एव च सकलागमव्यवहारलोपात् विमर्शनीय इदं सूत्रमधिया इति । यद्वा स्मरणीया—स्मारणादिषु
 प्रेरणादर्शी, तत्र "पमुट्ठे गाहा" अयमर्थः—चैयानृत्यादिकारका गीयन्ते, तत्र चाज्ञादरवता भवतां तत् किं स्वकृत्यमपि बिस्मृ-
 तं? न शुक्लमत्र प्रमादयितु, दुर्लभा हि पुनरिय सामग्री २, दुःखदः प्रमादरिः ३ दुरितो भवोऽधिनिपातः ४ स्वनामेव सत्या-
 पयति इत्यादि ध्वङ्गार्थगर्भितविशेषणद्वारेण स्मारणादि क्रियते, अथवा स्मरणीयाः संघादिकृत्ये धैयावृत्त्यप्रभावनारौ उभय-
 लोकाभुजावहे प्रेरणाईः तत्तत्स्वरूपमप्युक्तियुक्तत्वात्तेषा । इदं च उक्तं भवति—यदाऽमुकसंघे प्रभावनादि करिष्यथ तदाऽहं अमुकं

शुभदिने शुभवेलायां शुभमुहूर्ते सधस्य कारकस्य वा चन्द्रबले सति गुरुपवेशेन सधस्य समुदाय सर्वं मेलयित्वा देवगृहे समेत्य स्नात्रकरणानन्तरं देवाग्रत घौत पवित्र निश्चलं पट्टक स्थापयित्वा तदुपरि केशरादितिलकपूर्वं ज्ञान-दर्शन-चारित्र्याणा अनुक्रमेण तन्दुलपुष्पिकाकुर्या स्थापना क्रियते, ततो मूलनायकस्य दक्षिणाङ्गे इन्द्र १ अग्नि २ यम ३ नैऋत ४ वरुण ५ वायु ६ कुबेर ७ ईशान ८ ब्रह्म ९ नागाना १० दशदिक्पालाना पूर्ववत् स्थापना क्रियते, ततो मूलनायकयामाङ्गे आदित्य १ सोम २ मंगल ३ बुध ४ बृहस्पति ५ शुक्र ६ शनैश्चर ७ राहु ८ केतु ९ नवग्रहस्थापना क्रियते, ततः तदिदमेव चैत्यदेवता १ क्षेत्रदेवता २ देशदेवता ३ स्थापनात्रय क्रियते, एव २५ पुष्पिकाना स्थापना कार्या । तदनु सर्वासा पुष्पिकानामुपरि वलिपुष्पधूपनैवेद्यवासादिप्रक्षेपः कार्य । तत —

पुष्पिकास्तु च ये देवा, देव्योऽपि गुरुणोदिताः । वलिपूजां प्रतीच्छन्तु, सन्तु सधस्य शान्तये ॥ १ ॥

अनेन भोकेन सर्वासामुपरि अखण्डजलधारादान कार्य, तत सर्वं गृहागते पर्पटादिमिश्रभाजन बृहत्तर भूत्वा एकस्य हस्ते दत्त्वा पूर्वदिक्संमुख भूत्वा जलधारादानपूर्वं पूर्वदिशि बलिः प्रक्षिप्यते, तत्र-भोक्तृश्चाऽयम्—

पेरावतसमारुढः, शक्रः पूर्वदिशि स्थितः । सधस्य शान्तये सोऽस्तु, वलिपूजा प्रतीच्छतु ॥ १ ॥

एवमाग्नेय्या दिशि-आग्नेय्याविदिश स्वामी, श्रीधहिभ्रष्टागवाहन । सधस्य शान्तये सोऽस्तु, वलिपूजा प्रतीच्छतु ॥ २ ॥

एव दक्षिणस्या दिशि-दक्षिणस्या दिश स्वामी, यमो महिषवाहन । सधस्य शान्तये सोऽस्तु, वलिपूजा प्रतीच्छतु ॥ ३ ॥

एव नैऋतदिशि-याम्यऽपातरालेऽसौ, नैऋतिः शबवाहन । सधस्य शान्तये सोऽस्तु, वलिपूजां प्रतीच्छतु ॥ ४ ॥

विपयेऽपि बहु विमर्शनीय, यतो दैवसिकावश्यकमप्ये सामान्यतो वैयावृत्यकरणविमुच्य केऽलश्रुतदेवतादेः कायोत्सर्गकरण, पाक्षिकादौ तु भवनवेध्याः, वीक्षादौ तु शासनवेध्यादीनामपि, अल प्रसंगेन, तत्त्व तु परमपंयो विदन्ति ॥ ९८ ॥

॥ इति श्रुतवेवतादिकायोत्सर्गस्थापनाधिकारः ॥ ९८ ॥

ननु-श्रीखरतरंगच्छीयसाधुसाध्यः सुविहितनामविस्त्राणा अपि मृत्तिकाघटकेन पानीय विहरन्ति तत्र रक्षन्ति तत् किं तत्र जीवसंसर्गसम्भावात् ? उच्यते, श्रीस्थानाङ्गे (१३८ पत्रे) तृतीयस्थाने तृतीयोद्देशके पानीयघटस्य साधुसाध्यानां उक्तत्वात् तथाहि-“कप्यङ्ग निगद्याण वा निगद्यीण वा तयो पायाद्धारिस्ते वा परिहरिस्ते वा त० लाज्यपादे वा दारु पादे वा मष्टियापादे वा” (सूत्रं १७०) व्याख्या-अलावुपात्रक-तुम्बक दारुपात्र-काष्ठमय मृत्तिकापात्र-मृण्मय शरावर्षादि-टिकादि, शेषं सुगम, अत्र वर्षाटिकाशब्देन पानीयलघुषटिका प्रोक्ताः । जीवोत्पत्तिपर्यन्तं तु यतनावन्त साधनो रक्षन्त्येव न कथंचित् रक्षणे तु तत्रोत्पन्नपूरकजीवपानीय ग्रन्थोक्तविधिना गृहस्थादिभ्यः प्रयच्छन्ति, प्रत्युत काष्ठलोष्टिकादिधारणे तु कीतदोषस्य साक्षात् दृश्यमानत्वात् बहुमूलत्वाच्च । न तद्धारणनियमो विचार्यमाण सयमसुखावहो मृत्तिकापानीयलघु-घटिकाः तु अन्यमूल्यत्वात् सुखेन शुद्धत्वेन मिलनत्वात् संयमोपष्टम्भकारिणो भवतीति युक्तमेव तद्धारणम् ॥ ९९ ॥

॥ इति मृत्तिकापानीयघटिकारक्षणधिकारः ॥ ९९ ॥

ननु-संध्यादीनां विमोपप्रवशात्वे शान्तिविधिः क्रियते स शान्तिविधिः कः ? , कुत्र प्रसिपादितश्च ? उच्यते-स विधिः कोऽपि प्राक्तनलिखितानुसारेण, कोऽपि च महेष्वादी [उत्सवे] विधिश्चावकक्रियमाणानुक्रमस्य स्वयं दर्शनेन च लिख्यते, तथाहि-

शुभदिने शुभवेलाया शुभमुहूर्ते सघस्य कारकस्य वा चन्द्रवले सति गुरुपदेशेन सघस्य समुदाय सर्वं मेलयित्वा देवगृहे समेत्य स्नात्रकरणानन्तर देवाग्रतः घौत पवित्र निश्चलं पट्टक स्थापयित्वा तदुपरि केशरादितिलकपूर्वं ज्ञान-दर्शन-धारित्राणा अनुक्रमेण तन्दुलपुष्पिका रूपा स्थापना क्रियते, ततो मूलनायकस्य दक्षिणाङ्गे इन्द्र १ अग्नि २ यम ३ नैऋत ४ वरुण ५ वायु ६ कुबेर ७ ईशान ८ ब्रह्म ९ नागाना १० दशदिक्पालानां पूर्ववत् स्थापना क्रियते, ततो मूलनायकवामाङ्गे आदित्य १ सोम २ मंगल ३ बुध ४ बृहस्पति ५ शुक्र ६ शनैश्चर ७ राहु ८ केतु ९ नवग्रहस्थापना क्रियते, ततः तदिश्येष चैत्यदेवता १ क्षेत्रदेवता २ देशदेवता ३ स्थापनात्रय क्रियते, एव २५ पुष्पिकाना स्थापना कार्यो । तदनु सर्वासा पुष्पिकानामुपरि वलिपुष्पधूपनैवेद्यवासादिप्रक्षेपः कार्यः । तत —

पुष्पिकासु च ये देवा, देव्योऽपि गुरुणोदिता । वलिपूजां प्रतीच्छन्तु, सन्तु सघस्य शान्तये ॥ १ ॥

अनेन श्लोकेन सर्वासामुपरि अलण्डजलधारादान कार्यं, तत सर्वं गृहागते पर्वटादिमिश्रभाजन बृहत्तर भूत्वा एकस्य हस्ते दत्त्वा पूर्वविक्रमसुख भूत्वा जलधारादानपूर्वं पूर्वदिशि बलिं प्रक्षिप्यते, तत्र-श्लोकश्चाऽयम्—

पेरावतसमारुढः, शक्रः पूर्वदिशि स्थितः । सघस्य शान्तये सोऽस्तु, वलिपूजा प्रतीच्छतु ॥ १ ॥

एवमाग्नेय्यां दिशि-आग्नेय्याविदिशः स्वामी, श्रीबह्मिष्ठागवाहन । सघस्य शान्तये सोऽस्तु, वलिपूजा प्रतीच्छतु ॥ २ ॥

एव दक्षिणस्या दिशि-दक्षिणस्या दिशः स्वामी, यमो महिषवाहन । सघस्य शान्तये सोऽस्तु, वलिपूजा प्रतीच्छतु ॥ ३ ॥

एवं नैऋतदिशि-याम्यऽपातरालेऽसौ, नैऋति शववाहन । सघस्य शान्तये सोऽस्तु, वलिपूजां प्रतीच्छतु ॥ ४ ॥

धिपयेऽपि षष्ठु विमर्शनीयं, यतो वैवसिकावश्यकमभ्ये सामान्यतो वैवावृत्यकरान् विमुच्य केवलश्रुतदेवतादे कायोत्सर्गकरण, पाक्षिकादौ तु भवनवेष्ट्याः, दीक्षादौ तु आसनवेष्ट्यादीनामपि, अल प्रसंगेन, तत्त्व तु परमर्पयो विदन्ति ॥ ९८ ॥

॥ इति श्रुतदेवतादिकायोत्सर्गस्थापनाधिकारः ॥ ९८ ॥

ननु-श्रीखरतरगन्धीयसाधुसाख्यः सुविहितनामविभ्राणा अपि मृत्तिकाघटकेन पानीय विहरन्ति तत्र रक्षन्ति तत् किं तत्र जीवसंसर्गसम्भावात् ? उच्यते, श्रीस्थानाङ्गे (१३८ पत्रे) तृतीयस्थाने तृतीयोद्देशके पानीयघटस्य साधुसाध्वीना उक्तत्वात् तथाहि-"कम्प्य निगथाण वा निगयीण वा तत्रो पायाइ धारित्ते वा परिहरित्ते वा त० लातयपादे वा दारु-पादे वा मट्टियापादे वा" (सूत्र १७०) व्याख्या-अलाबुपात्रक-तुम्बक दारुपात्र-काष्ठमय मृत्तिकापात्र-मृण्मय शराववार्य-टिकादि, शेष सुगम, अत्र वार्षटिकाशब्देन पानीयलघुघटिका प्रोक्ताः । जीवोत्पत्तिर्पर्यन्त तु यतनावन्त साधवो रक्षन्त्येव न कर्तव्यत् रक्षणे तु तत्रोत्पन्नपूतरकजीवपानीयं ग्रन्थोक्तविधिना गृहस्थादिभ्यः प्रयच्छन्ति, प्रत्युत काष्ठलोष्टिकादिधारणे तु क्रीतदोषस्य साक्षात् दृश्यमानत्वात् बहुमूलत्वाच्च । न तद्धारणनियमो विचार्यमाणः सयमसुखावहो मृत्तिकापानीयलघु-घटिका तु अल्पमूल्यत्वात् सुखेन शुद्धत्वेन मिलनत्वात् संयमोपपन्नभकारिणो भवतीति युक्तमेव तद्धारणम् ॥ ९९ ॥

॥ इति मृत्तिकापानीयघटिकारक्षणाधिकारः ॥ ९९ ॥

ननु-सघादीनां चित्रोपद्रवत्वात् स्यान्मृत्तविधिः क्रियते स शान्तिविधिः कः ? कुत्र प्रतिपादितश्च ? उच्यते-स विधिः कोऽपि प्राक्तनलिखितानुसारेण, कोऽपि न महोपादौ [चतुस्त्वे] विचित्रमावकक्रियमाणानुक्रमस्य स्वयं दर्शनेन च लिख्यते, तथाहि-

क्रियन्ते, मङ्गलप्रदीपश्च घृतमयः कसुम्भलवृत्तिकश्च तादृग्विधेयो यथा एकयैव वृत्त्या प्रज्वलन् सपूर्णशान्तिघोषणाविकृत्य
 यावत् न विष्याति [संपूर्ण] । पश्चात् षतुर्विधसंघसहितो गुरुः ईर्यापथिकीं प्रतिक्रम्य शक्रस्तव आदितः कृत्वा अष्टादशभिः
 स्तुतिभिर्देवादीन् वन्दते, आन्तरणीदोषो न कर्तुं देयः, देवतायाश्च स्तुतय इमाः—यदग्निमनादेव, देहिनः सन्ति सुस्थिता ।
 तस्मै नमोऽस्तु वीराय, सर्वविघ्नविघातिने ॥ १ ॥ सुरपतिनतचरणयुगा—ज्ञामेयजिनादिजिनपतीन् नौमि । यद्वचनपालन-
 परा, जलाञ्जलिं ददतु दुःखेभ्यः ॥ २ ॥ वन्दन्ति वन्द्यारुगणाग्रतो जिनाः, सदर्थतो यद्रचयन्ति सूत्रतः । गणाधिपास्वीर्य-
 समर्थनक्षणे, तदङ्गनामऽस्तु मत नु मुफये ॥ ३ ॥ शक्रः सुरासुरवरैः सहदेवताभिः, सर्वज्ञशासनसुखाय समुद्यताभिः ।
 श्रीवर्धमानजिनवत्तमप्रवृत्तान्, भव्यान् जनानवतु नित्यममङ्गलेभ्यः ॥ ४ ॥ ततः श्रीशान्तिनाथदेवाधिदेवाराधनार्थं
 करेमि कावस्सग अन्नत्थू इत्यादि । रोगशोकादिभिर्दोषै—रजिताय जितारये । नमः श्रीशान्तये तस्मै, विहितानत-
 शान्तये ॥ ५ ॥ ततः श्रीशान्तिदेवतानिमित्त करेमि कावस्सग अन्नत्थू इत्यादि । श्रीशान्तिजिनभक्ताय, भव्याय सुख-
 सम्पदम् । श्रीशान्तिदेवता देया—वशान्तिमपनीय [ते] मे ॥ ६ ॥ ततः श्रीश्रुतदेवतानिमित्त करेमि कावस्सग अन्नत्थू
 इत्यादि । सुवर्णशालिनी देयाद्, द्वादशङ्गी जिनोन्नवा । श्रुतदेवी सदा मद्भ्य—मशेषश्रुतसम्पदम् ॥ ७ ॥ ततः श्रीभवन-
 देवतानिमित्त करेमि कावस्सग अन्नत्थू इत्यादि । चतुर्वर्णाय सहाय, देवीभवनवासिनी । निहृत्य दुरितान्येषा,
 करोतु सुखमश्नतम् ॥ ८ ॥ ततः क्षेत्रदेवतानिमित्त करेमि कावस्सग अन्नत्थू इत्यादि । यासा क्षेत्रगता सन्ति, साधवः
 श्रावकादयः । जिनाज्ञां साधयन्तस्मा, रक्षन्तु क्षेत्रदेवताः ॥ ९ ॥ ततः श्रीअम्बिकादेवतानिमित्त करेमि कावस्सग अन्नत्थू

एवं पश्चिमदिशि-यः प्रतीच्या दिक्षो नाथो, वरुणो मकरस्थितः । सघस्य शान्तये सोऽस्तु, वलिपूजा प्रतीच्छतु ॥ ५ ॥
 एवं वायव्यदिशि-हरिणो वाहन यस्य, वायव्याधिपतिः स्मरः । सघस्य शान्तये सोऽस्तु, वलिपूजा प्रतीच्छतु ॥ ६ ॥
 एवं पूर्वोत्तरदिशि-निषाननवक्राकृढ, उत्तरस्या दिशः प्रभुः । सघस्य शान्तये सोऽस्तु, वलिपूजा प्रतीच्छतु ॥ ७ ॥ एव-
 मीशानदिशि-सिते द्युपधिऋदः स-भीशानो विदितः प्रभुः । सघस्य शान्तये सोऽस्तु, वलिपूजा प्रतीच्छतु ॥ ८ ॥
 एवं मघोदिशि-पातालाधिपतिर्योऽस्ति, सर्वदा पद्मवाहनः । सघस्य शान्तये सोऽस्तु, वलिपूजा प्रतीच्छतु ॥ ९ ॥ एवम-
 र्व्यदिशि-ब्रह्मलोकधिभुर्योऽस्तु, राजहंससमाश्रितः । सघस्य शान्तये सोऽस्तु, वलिपूजां प्रतीच्छतु ॥ १० ॥ एवं
 दशस्यपि विष्णु जलधारादानेन स्वस्वविक्रस्वामि श्लोकप्रतिपादेन च बलिः प्रक्षिप्यते, प्रथम प्रान्ते च श्लोकादौ नमोऽर्हत्
 सिद्धेति कथ्यते । एतस्मिन् विधौ कृतेऽत्र प्रस्तावे यदि सघसमुदायिकः शान्तिः तदा देवगृहसत्कः कलशो गृह्यते, यदि
 एकः कोऽपि कारयति तदा शान्तिकारकगृहात् चतुरश्रलसंभवसुन्दरीश्वरसि आरोप्य बहुगीतगानतानमानदानपात्र-
 अन्यशब्दादिवादित्रे वाद्यमाने अन्तर्धवलितः पञ्चरत्नोपेतः मुखवेष्टितमुहुरीसूत्र उपरि समाच्छादितकसुम्भलवस्त्रः कलशः
 समानीय पूर्वकृतस्वस्तिकोपरि स्थाप्यते कलशमध्ये भीमान्तिनाथप्रतिमा निश्चला सुसज्जिता कृत्वा मोक्ष्या, कलशोपरि-
 हात् ऊर्ध्वं तणीचतुष्कमध्ये उपर्युपरि प्रोतलाखिलीपङ्कजं बध्यते, तणीमध्यतो महुरीदवरको लम्बमानस्तथा बध्यते
 यथा कलशोपरि मुलमप्यभागे तिष्ठति, तत्र च सघसमुदायको महुरीकन्दुको बध्यते, कलशस्य पुष्पचन्दनपूजा कर्मा ।
 गुरुपि वासंक्षेप करोति । ततः कलशमग्रे कुसुमाञ्जलि १ लब्धपानीय २ परिचापनिका ३ आराधिका ४ मङ्गलप्रवीणा ५

अस्मिन् कायोत्सर्गे लोगस्स ४ पारिते लोगस्स १ तत उपविश्य नमस्कारशक्रस्तथादिकथनपूर्वं जयवीयरायपर्यन्त-
वाच्य । ततः सपूर्णोपाङ्गाः समार्याः सुशीला सपुत्रा समृद्धा बद्धहस्तमहुलीदवरका गुणनभणनविचक्षणा अष्टौ इन्द्र-
स्थानीयाः परिहितघौतिका आकार्यन्ते, तत्र द्वौ हस्तयोः कलशं गृहीत्वा तिष्ठत, एको धूप ददाति, एकः कुसुमचन्दन-
वासक्षेप करोति, अन्ये चत्वारो मधुरस्वरेण शान्तिपूर्वक सप्तसरणादि गुणयन्ति । तथा द्वौ कलशधारकौ कुण्डिकात
कलशान् मृत्वा सप्तनमस्कारपूर्वं सप्तजलधारा दत्तः पश्चात् नमोऽर्हत्सिद्धाचार्योपाध्यायेति पूर्वं अजितशान्तिस्तवः पठ्यते,
पदे पदे जलधारादानं एवमग्रेतनसरणे अपि, भक्तामरशान्तिद्वयादीन्यपि । एवमन्योऽपि सर्वसंघ सप्तसरणादि गुण-
यति पश्चाद् मृते मूलकलशे पूर्वं रक्षित श्रीपार्श्वनाथप्रक्षालनपानीयमपि कलशमध्ये क्षिप्यते, ततो मङ्गलप्रदीप आमयित्वा-

वेजोत्थैः पुष्पधूपादिदानैः, सम्मान्यश्रीदिक्पतीना विसर्गम् ।

कृत्वा शेषान् शेषदिव्यावतारान्, प्राप्तानारात् प्रेषयेत् स्वाधिवासान् ॥ १ ॥

अर्हदभियेकदर्शित-सामिष्यनिरस्तकल्मषोद्धायाः । गच्छन्ति यथास्याने, ये केचिदुपागता देवाः ॥ २ ॥

शक्राद्या लोकपाला दिशि विदिशि गताः शुद्धसद्धर्मसक्ता, आयाताः स्नात्रकाले कलशहृतिकृते तीर्थनाथस्य भक्त्या ।

न्यस्ता शेषाऽऽपवाद्या विहितशिवसुखाः स्वास्पद साप्रत ते, स्नात्रे पूजामवाप्य स्वमपि कृतमुदो यान्तु कल्याणभाज ॥ ३ ॥

अनेन पथत्रयेण दिक्पालविसर्जनं क्रियते, पश्चात् सर्वोऽपि सधो देवगृहे निकरादानपूर्वं शान्तिजल केन्दुकसत्क-
महुलीसूत्रं च लाति, महुलीसूत्रं हस्तादौ बध्यते, कलशमध्याच्छान्तिजलं गृहीत्वा सर्वत्र गृहादौ प्रक्षिप्यते, तत सध-

इत्यादि । अम्बा निहितदिम्बा मे, सिद्धयुद्धश्रुतान्विता । सिते सिंहे स्थिता गौरी, वितनोतु समीहितम् ॥ १० ॥ ततः
 श्रीपद्मावतीदेवतानिमित्तं करेमि क्वचस्सगं अक्षत्पू इत्यादि । घराधिपतिपत्नीया, देवी पद्मावती सदा । सुद्रोपद्रवतः सा
 मां, पातु कुल्लत्फणावलीः ॥ ११ ॥ ततः श्रीचक्रेश्वरीदेवतानिमित्तं करेमि काउस्सगं अक्षत्पू इत्यादि । चन्द्रचक्रकरा
 चारु-प्रवालदलचक्षिमा । चिरं चक्रेश्वरी देवी, नन्दतादवताञ्च माम् ॥ १२ ॥ ततः श्रीअच्छुषादेवतानिमित्तं करेमि
 काउस्सगं अक्षत्पू इत्यादि । लङ्गसेटककोदण्ड-चाणपाणितट्टिवृद्युति । तुरङ्गगमनाऽच्छुषा, कल्याणानि करोतु मे
 ॥ १३ ॥ ततः श्रीकुबेरादेवतानिमित्तं करेमि काउस्सगं अक्षत्पू इत्यादि । मयुरापुरि सुपार्श्व-श्रीपार्श्वस्तूपरश्रिका ।
 श्रीकुबेरा नराकटा, सुताङ्गाञ्जलु वो मयात् ॥ १४ ॥ ततः श्रीब्रह्मशान्तिदेवतानिमित्तं करेमि काउस्सगं अक्षत्पू
 इत्यादि । ब्रह्मशान्तिः स मा पाया-दपायाद्वीरसेवकः । श्रीमत्सत्यपुरे सत्या, येन कीर्तिं कृता निजा ॥ १५ ॥ ततः
 श्रीगोत्रदेवतानिमित्तं करेमि काउस्सगं अक्षत्पू इत्यादि । या गोत्र पालयत्येव, सकलाऽपायतः सदा । श्रीगोत्रदेवता रक्षा,
 सा करोतु नवाऽङ्गिनाम् ॥ १६ ॥ ततः श्रीशक्रादिसमस्तदेवतानिमित्तं करेमि काउस्सगं अक्षत्पू इत्यादि । श्रीशक्र-
 प्रसूता यथाः, विनशासनसंस्थिताः । देवदेव्यस्तदन्येऽपि, सप्त रक्षत्वपायतः ॥ १७ ॥ ततः सिद्धायिका-श्रीशासनदेव-
 तानिमित्तं करेमि काउस्सगं अक्षत्पू इत्यादि । श्रीमद्भिमानमारुढा, यथमातङ्गसेविता । सा मां सिद्धायिका पातु, यक्र-
 चापेषु चारिणी ॥ १८ ॥

अस्मिन् कायोत्सर्गे लोगत्स ४ पारिते लोगत्स १ तत उपविष्य नमस्कारशक्रस्तवाधिक्यनपूर्वं जयवीरारायपर्यन्तं वाच्यं । ततः सपूर्णोपाङ्गाः समार्याः सुशीलाः सपुत्रा समृद्धा बद्धस्तमहुलीदवरका गुणनभणनविचक्षणा अष्टौ शृन्त्र-स्थानीयाः परिहितघौतिका आकार्यन्ते, तत्र द्वौ हस्तयो- कलश गृहीत्वा तिष्ठत, एको घूप ददाति, एकः कुसुमचन्दन-वासक्षेप करोति, अन्ये चत्वारो मधुरस्वरेण शान्तिपूर्वक सप्तसरणादि गुणयन्ति । तथा द्वौ कलशधारकौ कुण्डिकातः कलशान् मृत्वा सप्तनमस्कारपूर्वं सप्तजलधारा दत्तः पश्चात् नमोऽर्हत्सिद्धाचार्योपाध्यायेति पूर्वं अजितशान्तिस्तवः पठ्यते, पदे पदे जलधारादानं एवमभेतनस्मरणे अपि, भक्त्यमरशान्तिहृदादीन्यपि । एवमन्योऽपि सर्वसघः सप्तसरणादि गुण-यति पश्चाद् मृते मूलकलशे पूर्वं रक्षित श्रीपार्वनाथप्रक्षालनपानीयमपि कलशमध्ये क्षिप्यते, ततो मङ्गलप्रदीप आमयित्वा-

चेलोत्क्षेपैः पुष्पघूपपादिदानैः, सम्मान्यश्रीदिक्षुपतीना विसर्गम् ।

कृत्वा शेषान् शेषदिव्यावतारान्, प्राप्तानात् प्रेषयेत् स्वाधिवासान् ॥ १ ॥

अर्हदभिषेकदर्शित-साक्षिष्यनिरस्तकल्मषोक्षाघाः । गच्छन्ति यथास्थाने, ये केचिदुपागता देवा ॥ २ ॥

अक्षय्या लोकपाला दिशि विदिशि गताः शुद्धसद्धर्मसक्ताः, आयाताः स्नात्रकाले कलशहृतिकृते तीर्थनाथस्य भक्त्या ।

न्यस्ता शेषाऽऽपदाद्या विहितशिवमुक्ताः स्वास्पद साग्रतं ते, स्नात्रे पूजामवाप्य स्वमपि कृतमुदो यान्तु कल्याणभाज ॥ ३ ॥

अनेन पद्मत्रयेण दिक्पालविसर्जनं क्रियते, पश्चात् सर्वोऽपि संघो देवगृहे निकरादानपूर्वं शान्तिजल केन्दुकसत्क-महुलीसूत्रं च लाति, महुलीसूत्र हस्तादौ वक्ष्यते, कलशमध्याच्छान्तिजलं गृहीत्वा सर्वत्र गृहादौ प्रक्षिप्यते, ततः संघ-

मध्ये नगरमध्ये सर्वत्र शान्तिर्मघति, ऋद्धिसृष्टिवृद्धिसिद्धिसपदो भवन्ति, आधिव्याधिरोगशोकशुद्धो-
पद्रवाश्च द्रुतं दूरतो यान्ति ॥ १०० ॥

॥ इति श्रीशान्तिस्त्रिविरविकारः संपूर्णः ॥ १०० ॥

सरतरगञ्जाधीशा, त्रिनन्द्रयुगप्रधानगुरुत्वाः । श्रीपातिसाहिमान्या, समभूवन् भूमिविल्याताः ॥ १ ॥
श्रीपूज्यमुस्वशिष्याः, वक्षाः श्रीसकलचन्द्रनामानः । मद्गुरवो गुणगुरव-स्तेषामेष प्रसादो मे ॥ २ ॥
एव द्वादशभिः सम्यक्-पूर्णं प्रभोत्तरेः सुदृढम् । प्रकाश पञ्चम चक्रे, गणिः समयसुन्दरः ॥ ३ ॥

॥ इति श्रीसमयसुन्दरोपाध्यायविरचिते पञ्चप्रकाशे श्रीसामा-
न्तरीशतके पञ्चमः प्रकाशः संपूर्णः ॥ ५ ॥

ॐ ॥ ग्रन्थकृतप्रशस्तिः ॥ ॐ

किंचित् ।

सामाचारीशतकमिदमासूत्रित सूत्रगत्या, किंचित् वृत्तिप्रकरणवशात् सप्रदायाच्च किंचित् ॥ १ ॥

वेव् ग्रन्थेऽस्मिन् भवति किमपि श्रीजिनाज्ञाविरुद्ध, सघाध्यक्ष मम जडधियो दुष्कृत स्याच्च [तस्य] मिथ्या ॥ १ ॥

जैना गच्छा जगति बहवो भिन्नभिन्नाभिधाना, भिन्नाचारा निजनिजमत स्थापयन्ति प्रमाणम् ।

गच्छाधीशाः श्रुतनिगदिता संमतिं दर्शयन्ति, [तद्व्यामोहो] तस्या मोहो न भवति कथं ? यजिनाज्ञैव सत्या ॥ २ ॥

प्रारब्ध किल सिन्धुदेशविषये श्रीसिद्धपुर्यामिद, मूलत्राणपुरे कियद्विरचित वर्षत्रयात् प्राग्भया ।

सपूर्णं विदधे पुरे सुखकरे श्रीमेहतानामके, श्रीमद्विक्रमसवति द्वि-मुनि-यद्-प्रालेयरोचिर्मिते १६७२ ॥ ३ ॥

प्रवर्तमाने जिनवीरशासने, परम्पराया गणभृतसुधर्मणः । श्रीवज्रशाखा सुकुले च चान्द्रे, गणे स्फुटे कौटिकनामधेये ४

श्रीपालिसाहिमान्ये, युगप्रधाने प्रधानसौभाग्ये । स्वरतरगच्छाधीशे, विजयि जिनसिंहसूरिगुरौ ॥ ५ ॥

अकब्बरसाहिस्तुमान्य, श्रीमज्जिनचन्द्रसूरिगुरुराजा । जाता युगप्रधाना-स्तच्छिष्य सकलचन्द्रगणि ॥ ६ ॥

तच्छिष्यसमयसुन्दर-सदुपाध्याया अकार्पुंरिदमेवम् । सामाचारीशतक, सतत स्वपरोपकाराय ॥ ७ ॥

सुशिष्यो वाचनाचार्य, -स्तर्कव्याकरणादिवित् । हर्षनन्दनवादीन्द्रो, मम साहाय्यदायकः ॥ ८ ॥

इति श्रीसमयसुन्दरोपाध्यायविरचिते पञ्चमप्रकाशे श्रीसामाचारीशतक सपूर्णम् ॥

ॐ ॥ लेखक-प्रशस्तिः ॥ ॐ

श्रीमद्विक्रमतो घराङ्गनागनमालेयरोचिमिते, वयं लोद्वपुरे वरे यदुकुले भाटीसुगोत्रेऽभवत् ।
 राजा श्रीसगरः प्रजासुखकरस्तुन्दरी श्रीमती, सौख्य मुक्कवतोस्तयो समभवन्नेकादेशोऽहोऽहोऽहो ॥ १ ॥
 अथौ तेषु मृताभ्यमारिषशतो दुर्दैवतोऽनुक्रमे, दुःखात्तौ पितरौ वियोगविधुरौ जातौ च तस्मिन् क्षणे ।
 कुर्वाणा चित्तिक्लमात् क्षितितले श्रीवर्धमानप्रभोः, शिष्या सूरिजिनेश्वराः खरतरा श्रीलोद्वपुर्यां गता ॥ २ ॥
 राजाद्याः सपरिग्रहाः प्रमुविता नन्तु गताः सद्गुरुन्, श्रुत्वा श्रीजिनधर्ममर्मं सकल सन्तोषमापुत्तराम् ।
 विज्ञप्तिं विदधे नृपाः करयुग सयोज्य राज्ञाऽन्वितः, स्वामिस्मृत ममाऽङ्गजा मृतिमगुर्जीवत्ययो ते त्रय ॥ ३ ॥
 तत्कार्यं च यथा परोपकृतिभिर्जीवेत् सुताना त्रयं, लाभो वो भविता स कौ नृपतिना प्रोक्त तदा मत्पदे ।
 राजाऽय मविता सुतः कुलधरः श्रीजिनधर्मी पुनः, पुत्रौ श्रीधरनामराजधरकौ शुद्धास्तिकौ भाविनौ ॥ ४ ॥
 श्रुत्वा लाभमसु तथैव गुरुमी रक्षाकृताभ्यायतो, वासवेपयशेन तौ नृपसुतौ आदौ कृतौ स्वातरो ।
 ताम्भ्यां लोद्वपुरे क्षिणेन्द्रभवन प्रोचैस्तरं कारित, तन्नोत्र भणशालिनाम समभूम्नाण्डादिकालावसात् ॥ ५ ॥
 श्रीधरश्चावकस्याऽऽसन्, पञ्च पुत्रा अनुष्मात् । क्षीमसी १ भीमसीनामा २, जगसी ३ रूपसी ४ तथा ।
 देवसी ५ च यथा ख्याताः, पाण्डवाः पण्डुभूपतेः ॥ ६ ॥

स्त्रीमत्तीश्रावकस्याऽऽसीत्, कुलचन्द्रस्तनूरुहः तत्पुत्रो रामदेनामा, धनपालस्तदङ्गजः ॥ ७ ॥
 साधारणाख्यस्तत्पुत्रः पुण्यपालस्तदङ्गजः । तत्सूः सञ्जुस्तोवेदू-स्तत्पुत्रस्तस्य गङ्गकः ॥ ८ ॥
 ज्येताख्यो नन्दनस्तस्य, खेतानामा तदङ्गशू । आसकर्णश्च तत्पुत्र-स्तत्पुत्रो घस्तुपालकः ॥ ९ ॥
 पुञ्जानामा च तत्पुत्रः, श्रीयशोधवलस्ततः । तत्पुत्रः पुञ्जसीनामा, श्रीमहस्तस्य नन्दनः ॥ १० ॥
 श्रीमह्माङ्गजयाहू- सुरतरुर्दानप्रदानेऽधिको, यो भाण्ढारमवीभरभवनवै शास्त्रै स्वय लिखितैः ।
 अर्हृच्छासनमेकविंशतिसहस्राणीह वर्तिष्यते, तत्पुत्रो ज्योत्स्नपुस्तकेष्वधिगत बुद्ध्या विचार्येति च ॥ ११ ॥
 आपाढाश्विनचैत्रभाद्रपदमासाष्टाह्निकापर्वणि, श्रीमल्लेसलमेरुदुर्गनगरे चैत्येषु सप्तस्थपि ।
 काश्मीराभिषेकेश्वरेण भगवद्विम्बानि यः पूजयेत्, सन्नक्त्या शतश सृजन् स्वपरयो सम्यक्त्वमत्युज्ज्वलम् ॥ १२ ॥
 गुप्त दानमपि प्रयच्छति मुदा सद्बर्हिणा सीदता, दीनाना च ददाति सुन्दरतरा सो बर्हका नामत ।
 चातुर्मासिकपाक्षिकाब्दिकमहाष्टम्यादिके पर्वणि, प्रातः पारणक ददाति सतत य पौषधाख्य कृताम् ॥ १३ ॥
 यः श्रीलोद्रपुरे पुराणनगरे भूयिष्ठद्रव्यभ्ययात्, चैत्योद्धारमुदारचित्तपरिणामोऽकारयत् सादरम् ।
 श्रीचिन्तामणिपार्श्वमूर्तियुगल तत्रैव चाऽस्थापयत्, सोऽष्टास जिनराजसूरिगुरुभिर्हस्तप्रतिष्ठापितम् ॥ १४ ॥
 यः कुण्डलाकृतिभृतां जयलङ्घिकाना, कृत्वा च पुञ्जमतुल मनुजावपुषि ।

॥ लेखक-प्रशस्तिः ॥ ॐ ॥

श्रीमद्विक्रमतो धराङ्कगगनप्रालेयोचिर्मिते, वपे लोद्रपुरे वरे यदुकुले भात्रीसुगोत्रेऽभवत् ।
 राजा श्रीसगर प्रजासुखकरस्तत्सुन्दरी श्रीमती, सौख्य मुक्तवतोस्तयो समभवन्नेकादशोद्गाऽऽत्मजाः ॥ १ ॥
 अष्टौ तेषु मृताश्च मारिवशतो दुर्दैवतोऽनुक्रमे, दुःखाच्चौ पितरौ वियोगयिधुरौ जातौ च तस्मिन् क्षणे ।
 कुर्वाणा विह्वलक्रमात् क्षितितले श्रीवर्धमानप्रभोः, श्रिया सूरिजिनेश्वरा खरतरा श्रीलोद्रपुर्यां गता ॥ २ ॥
 राजाद्याः सपरिग्रहाः प्रमुषिता नन्तु गताः सद्गुरुन्, शुत्वा श्रीजिनधर्ममर्मं सकल सन्तोषमापुस्ताराम् ।
 विश्रुतिं विदधे नृपः करयुग संयोज्य राज्ञाऽन्वित, स्वामिन्नष्ट ममाऽङ्गजा मृतिमगुर्जीवत्ययो ते त्रय ॥ ३ ॥
 तत्कार्यं च यथा परोपकृतिभिर्जीवेत् सुताना त्रयं, लभो वो भविता स कौ नृपतिना प्रोक्त तदा मत्पदे ।
 राजाऽयं भविता सुतः कुलधरः श्रीजिनधर्मी पुनः, पुत्रौ श्रीधरनामराजधरकौ शुद्धास्तिकौ भाविनौ ॥ ४ ॥
 ज्ञात्वा लभमसु तथैव गुरुमी रक्षाकृतान्नायतो, वासश्चेपवशेन तौ नृपसुतौ श्राद्धौ कृतौ श्वतरौ ।
 ताम्या लोद्रपुरे जिनेन्द्रभवन प्रोचैस्तर कारित, तद्गोत्र भणशाखिनाम समभूद्गण्डविद्यालवशात् ॥ ५ ॥
 श्रीधरश्रावकस्याऽऽसन्, पञ्च पुत्रा अनुक्रमात् । श्रीमती १ मीमसीनामा २, जगन्ती ३ रूपसी ४ तथा ।
 देवसी ५ च यथा क्स्याताः, पाण्डवाः पण्डुभूपतेः ॥ ६ ॥

श्रीमसीभावकस्याऽऽसीत्, कुलचन्द्रस्तनूरुहः तत्पुत्रो रामदेनामा, धनपालस्तदङ्गजः ॥ ७ ॥
 साधारणाल्यस्तपुत्रः पुण्यपालस्तदङ्गजः । तत्सू सङ्गस्ततोदेदू-स्तपुत्रस्तस्य गङ्गाकः ॥ ८ ॥
 ज्येताख्यो नन्दनस्तस्य, सेतानामा तदङ्गमू । आसकर्णश्च तत्पुत्र-स्तपुत्रो वस्तुपालकः ॥ ९ ॥
 पुञ्जानामा च तत्पुत्रः, श्रीयशोधवलस्ततः । तत्पुत्रः पुञ्जसीनामा, श्रीमहस्तस्य नन्दनः ॥ १० ॥
 श्रीमह्माङ्गजथाहू- सुरतरुर्दानप्रदानेऽधिको, यो माणहारमधीभरभ्रवनवै शास्त्रैः स्वय लिखितै ।
 अर्हच्छासनमेकविंशतिसहस्राणीह वर्तिष्यते, तत्पु प्रोज्ज्वलपुस्तकेष्वधिगत बुद्ध्या विचार्येति च ॥ ११ ॥
 आपादाश्विनचैत्रभाद्रपदमासाष्टाह्विनापर्वणि, श्रीमल्लेसलमेरुदुर्गनगरे चैत्येषु सप्तस्वपि ।
 काशमीराभिधकेक्षरेण भगवद्विम्बानि य पूजयेत्, सन्नक्त्या शतशः सृजन् स्वपरयोः सम्यक्त्वमत्युज्ज्वलम् ॥ १२ ॥
 गुप्त दानमपि प्रयच्छति मुदा सद्गर्मिणा सीदता, दीनाना च ददाति सुन्दरतरा सो वर्डका नामत ।
 चातुर्मासिकपाक्षिकाब्दिक्कमहाष्टम्यादिके पर्वणि, प्रातः पारणक ददाति सतत यः पौषधाख्य कृताम् ॥ १३ ॥
 यः श्रीलोद्रपुरे पुराणनगरे भूयिष्ठद्रव्यभ्ययात्, चैत्योच्चारमुदारचित्तपरिणामोऽकारयत् सादरम् ।
 श्रीचिन्तामणिपार्श्वमूर्तियुगल तत्रैव चाऽस्थापयत्, सोऽस्मास जिनराजसूरिगुरुभिर्हस्तप्रतिष्ठापितम् ॥ १४ ॥
 यः कुण्डलाकृतिमृतां जयलब्धिकाना, कृत्वा च पुञ्जमतुल मनुजावपुषि ।

ॐ ॥ लेखक-प्रशस्तिः ॥ ॐ ॥

श्रीमद्विक्रमतो धराङ्गगनप्रालेयरोचिमिते, वषे लोद्वपुरे वरे यदुकुले भाटीसुगोत्रेऽभजत् ।
 राजा श्रीसगरः प्रजासुखकरस्तत्सुन्दरी श्रीमती, सौख्य मुक्कवतोस्तयो समभवन्नेकादशेहाऽऽरमजा ॥ १ ॥
 अथौ तेषु मृताश्च मारियशतो बुद्धवतोऽनुक्रमे, दुःखाच्चौ पितरौ वियोगयिधुरौ जातौ च तस्मिन् क्षणे ।
 कुर्वाणा विह्वितक्रमात् क्षितितले श्रीवर्धमानप्रभोः, शिष्या सूरिजिनेश्वरा खरतरा श्रीलोद्वपुर्यां गता ॥ २ ॥
 राजाद्याः सपरिग्रहाः प्रमुषिता नन्तु गताः सद्गुरुन्, श्रुत्वा श्रीजिनधर्ममर्म सकल सन्तोषमापुस्ताराम् ।
 विशिष्टं विदधे नृपः करयुग संयोज्य राज्ञाऽन्वितः, स्वामिश्रष्ट ममाऽद्भजा मृतिमगुर्जवत्ययो ते त्रय ॥ ३ ॥
 तत्कार्यं च यथा परोपकृतिभिर्जीवेत् सुताना त्रय, लाभो यो भविता स कौ नृपतिना प्रोक्त तदा मत्स्यदे ।
 राज्ञाऽय भविता सुतः कुलधरः श्रीजिनधर्मी पुनः, पुत्रौ श्रीधरनामराजधरकौ शुद्धास्तिकौ भाविनौ ॥ ४ ॥
 ज्ञात्वा लाभमसु तथैव गुरुमी रक्षाकृताभ्यायतो, वासश्चेपवशेन तौ नृपसुतौ आसी कृतौ स्वातरो ।
 ताम्भ्या लोद्वपुरे जिनेन्द्रभवन प्रोचैस्तर कारित, तत्रोत्र भणशालिनाम समभूषाण्डाविशालावकात् ॥ ५ ॥
 श्रीधरश्चावकस्याऽऽसन्, पञ्च पुत्रा अनुक्रमात् । स्त्रीमसी १ मीमसीनामा २, जगत्सी ३ रूपसी ४ तथा ।
 देवसी ५ च यथा स्यातां, पाण्डवाः पण्डुपुत्रेः ॥ ६ ॥

पुण्यकर्तव्यता काऽपि, प्रत्यक्षं दृष्टो मया । काऽपि श्रुता सतां वक्रात्, प्रशस्तिर्लिखिताऽस्ति तत् ॥ २३ ॥
सामाचारीशतकममुना थाहरूशाहनाम्ना, पञ्चादशैर्ष्वमलमतिना लेखित पूर्वमेव ।
यावच्छ्रीमत्स्वरतरंगप्रोक्तसन्नाम तावन्, नन्दत्वेतच्चिरमनुपम सर्वकल्याणकारि ॥ २४ ॥

॥ इति श्रीसामाचारीशतकं संपूर्णं ॥

सूरीश्वरो विजयते सुकृपाविचन्द्रः, शिष्योऽस्ति यस्य सुखसागरपाठकस्तु ।
तस्माऽऽभ्या लिक्षितवान् पुरि मोहमय्या, सुभावको विजयचन्द्र इमा प्रति तु ॥ १ ॥

Printed by Ramchandra Yesu Shedge, at the Nirnaya Sagar Press,
26-28, Kolbhat Street, Bombay

Published by Jawari Mulchand Hirachand Bhagat, Jinadattasuri Jain
Bhandar, Mahavir Swami's Temple, Pydhuni, Bombay

ताभिर्मृश प्रवरमकिभृतस्तथा यत्, सा विस्मरिष्यति कदापि न किंवदन्ती ॥ १५ ॥
 प्रासादेषु त्रिभुवनगुरोरष्टसंख्येषु सम्यक्, दादास्तूपे मुखमलकधीपादिचञ्चलताकाः ।
 कीर्त्युल्लासादिषु विशि समारोपयामास भक्त्या, यः श्रीदेवावसरजयिन शभव पूजयित्वा ॥ १६ ॥
 यः सौवर्णं वरमधरफीनागक भक्तितोऽदात्, पूर्वं केनाऽपि न वितरित सर्वसाधर्मिकाणाम् ।
 नित्य दत्ते सकलयतिनां वस्त्रपात्राश्चपान, कुर्वन् सामायिकजिनवच श्रुत्यमाचदयकादीन् ॥ १७ ॥
 श्रीमाले तिलक पुनः श्रवणयोः सौवर्णसत्कुण्डले, ग्रीवाया मणिमौक्तिकादिजटित प्रवेयक मूषणम् ।
 हस्ते श्रीफलमद्भुत शिवधधूविधैवाहनैमिषिक, मन्ये सर्वमिदं चकार सुकृती श्रीपार्श्वनाथस्य यः ॥ १८ ॥
 तद्भार्या निजभर्तृभक्तिकरणे दक्षा सुपञ्चद्वया, शुद्धाचारवती सती गुणवती युक्ता विवेकश्रिया ।
 वाद्याभ्यन्तरमूषणाऽस्ति कनकादेवी प्रसिद्धाऽभिधा, यत्पुत्रौ हरिराज उत्तमगुण श्रीमेषराजस्तथा ॥ १९ ॥
 यः पूर्वं मरतादिवच्च तिलक कपरापयित्वा गृहे, भूत्वा संघपतिर्धर्मूव पुरतः कृत्या रथ सत्वरम् ।
 रुक्माणा निष्कर वर प्रतिपुर वर्पन् यशोऽप्यर्षयन्, श्रीवाञ्छुञ्जयतीर्थराजविलसद्यात्रा पवित्रा व्यधात् ॥ २० ॥
 यत्सधे जिनराजसूरिगुरवो गच्छाधिराजेश्वरा, आचार्या जिनसागरा मुनिवरप्रातेन संशोभिता ।
 मुख्यः संघपतिः शिवाख्य इतरे आद्याः पुनर्गोचराः, अन्येऽपि व्यवहारिणो मरुचराः सर्का सुयात्रां व्यपुः ॥ २१ ॥
 विधुं-वर्ष-रस-शक्ति-वर्षे १६८१, रासलकस्याणदासनूपराज्ये । श्रीवाञ्छुञ्जयसंघो, विभिर्ममे पादलकेन ॥ २२ ॥

पुण्यकर्तव्यता काऽपि, प्रत्यक्ष दृष्टो मया । काऽपि श्रुता सता वक्रात्, प्रशस्तिर्लिखिताऽस्ति तत् ॥ २३ ॥
 सामाचारीशतकममुना यादृच्छाहनाम्ना, पञ्चादशोऽप्यमलमतिना लेखित पूर्वमेव ।
 यावच्छ्रीमत्स्वरतरंगणप्रोहसश्राम तावन्, नन्दत्वेतच्चिरमनुपम सर्वकल्याणकारि ॥ २४ ॥

॥ इति श्रीसामाचारीशतकं संपूर्णं ॥

सूरीश्वरो विजयते सुकृपादिचन्द्रः, शिष्योऽस्ति तस्य सुखसागरपाठकस्तु ।
 तस्माऽऽप्या लिखितवान् पुरि मोहमय्या, सुभाषको विजयचन्द्र इमा प्रति तु ॥ १ ॥

Printed by Ramchandra Yesu Shedge, at the Nirnaya Sagar Press,
 26-28, Kolbhat Street, Bombay

Published by Jawari Mulchand Hirachand Bhagat, Jinadattasuri Jain
 Bhandar, Mahavir Swami's Temple, Pydhuni, Bombay

तामिर्मृश प्रवरमकिमृतस्तथा यत्, सा विस्मरिष्यति कदापि न किंवदन्ती ॥ १५ ॥

प्रासादेषु त्रिभुवनगुरोरष्टसख्येषु सम्यक्, वादास्तूपे मुखमलकयीपादिचद्यत्पताकाः ।

कीर्त्युल्लासाद्विदि दिशि समारोपयामास भक्त्या, यः श्रीदेवायसरजयिन शभव पूजयित्वा ॥ १६ ॥

यः सौवर्णं वरमक्षरफीनाणक भक्तितोऽदात्, पूर्णं केनाऽपि न वितरित सर्वसाधर्मिकाणाम् ।

नित्य दत्ते सकलयतिना वस्त्रपात्राभ्रपान, कुर्वन् सामायिकजिनवच श्रुत्यमावदयकादीन् ॥ १७ ॥

श्रीभाले तिलक पुनः श्रवणयोः सौवर्णसत्कुण्डले, प्रीवाया मणिमौक्तिकादिजटित प्रवेयक भूषणम् ।

दृष्टे श्रीफलमद्भुत शिषवधूविधौवाहनैमित्तिक, मन्ये सर्वमिव चकार सुकृती श्रीपार्श्वनाथस्य यः ॥ १८ ॥

तस्मार्था निजभर्तृभक्तिकरणे दक्षा सुपक्षद्वया, शुद्धाचारवती सती गुणवती युक्ता विवेकश्रिया ।

वाद्याभ्यन्तरभूषणाऽस्ति कनकादेवी प्रसिद्धाऽभिधा, यत्पुत्रौ हरिराज उत्तमगुण श्रीमेघराजस्तथा ॥ १९ ॥

यः पूर्वं भरतादिवच्च तिलक क्मरापयित्वा गृहे, भूत्वा संघपतिर्धभूय पुरतः कृत्वा रथ सत्वरम् ।

रुक्माणा निरुद वर प्रतिपुर यपन् यशोऽप्यर्जयन्, श्रीशत्रुञ्जयतीर्थराजविलसद्यात्रा पवित्रा व्यधात् ॥ २० ॥

यत्सधे जिनराजसूरिगुरवो गच्छाधिराजेश्वरा, आचार्या जिनसागरा मुनिवरज्रातेन संक्षोभिताः ।

मुख्यः सघपति शिवाख्य इतरे आच्चाः पुनर्गोचराः, अन्येऽपि व्यवहारिणो मरुधराः सक्तां सुयात्रां व्यधु ॥ २१ ॥

विधुं-वर्धु-रसै-शैक्षि-वर्धे १६८१, रावलकल्याणदासनृपराज्ये । श्रीशत्रुञ्जयसंघो, विनिर्ममे ब्याहककेन ॥ २२ ॥

पुण्यकर्तव्यता काऽपि, प्रत्यक्ष दृष्टेश्च मया । काऽपि श्रुता सता वक्तात्, प्रशस्तिर्लिखिताऽस्ति तत् ॥ २३ ॥
सामाचारीशतकममुना याहल्याहनाम्ना, पञ्चादशैष्वमलमतिना लेखित पूर्वमेव ।
यावन्धूरीमत्स्वरतरगणप्रोहसश्राम तावत्, नन्दत्वेतच्चिरमनुपम सर्वकल्याणकारि ॥ २४ ॥

॥ इति श्रीसामाचारीशतकं संपूर्णं ॥

सूरिन्धरो विजयते सुकृपाविचन्द्रः, सिष्योऽस्ति तस्य सुखसागरपाठकसु ।
तस्याऽऽज्ञया लिखितवान् पुरि मोहमय्यां, सुभाषको विजयचन्द्र इमा प्रति तु ॥ १ ॥

Printed by Ramchandra Yeshu Shedgo, at the Nirnaya Sagar Press,
26-28, Kolbhat Street, Bombay

Published by Jawari Mulchand Hirachand Bhagat, Jinadattasuri Jain
Bhandar, Mahavir Swami's Temple, Pydhuni, Bombay

श्री केसरीमलजी पंसीलासजी कोठारी,

श्री सरफ से सादर भेंट -

भाषार्थ श्री विनयकृत ज्ञान यन्त्रार, बम्बुर

॥ समाप्तमिदं सामाचारिशतकम् ॥

भाषार्थ श्री विनयकृत ज्ञान यन्त्रार, बम्बुर

तथा पालतया मूढत्वेन शिशुत्वेन वा मोहतया मिथ्यात्वादिमोहेन भण्डतया रागपरादिपारवश्येन स्फिष्ट-
तया क्लेशकर्मत्वेन विगीरघशुक्तया ऋदिरससातगौरवेण एतैः प्रकारैः अस्य धर्मस्य अतीकारैरिति योजना ।
कथमृतेन मयेत्याह—चतुःकषायोपगतेन पञ्चेन्द्रियवशात्तेन परिपूर्णतया सातासौख्यमनुपालयता तथा मया
अस्य धर्मस्य अज्ञानतया अस्मिन्वा भवे वर्तमानजन्मनि अन्येषु वा भवप्रदृशेषु अतीतानागतेषु प्राणाति-
पातः कृतो वा कारितो वा क्रियमाणो वा परैः समनुज्ञातः स निन्दामि गार्हे द्विषिष्य द्विविधेन मनसा वाचा
कायेन अतीत निन्दामि प्रत्युत्पन्न वर्तमान सहृणोमि अनागत प्रत्याख्यामि सर्व प्राणातिपात यावज्जीवम-
निश्चितोऽहं निश्चारहितो विप्रमुक्त इत्यर्थः । नैष स्वय प्राणान् अतिपातयेत् नैव अन्यैः प्राणान् अतिपात-
येत् प्राणानतिपातयोऽन्याथ समनुजानीयात् । तद्यथा । अहंत्साक्षिक सिद्धसाक्षिक साधुसाक्षिक देवसा-
क्षिक गुरुसाक्षिक । केषिदाहुः आत्मसाक्ष्यक । अथ अहंत्सिद्धसाधुदेवात्मसाक्ष्यत्वे यन्निषिद्ध तद्वकरणीय-
मनेत्यर्थः । केषलावधिज्ञानेन्द्रियादीनां सर्वप्रत्यक्षत्वात् एव भवति । अहंभित्तिकथने कः पालक इत्याह । मि-
श्रुर्वा मिश्रुकी वा साधुर्वा साध्वी वा सयत्नविरतप्रतिहतप्रत्याख्यातपापकर्मसयत्न नियमित विरत निष्ठुत
प्रतिहत शुभकर्मभिर्घातित प्रत्याख्यात निराकृत । कदा कर्मत्याह । दिवा वा रात्रौ वा । कीदृशो मिश्रुर्भि-
क्षुकी च । एकको वा पर्यदि गतो वा स्वप्नो वा जाग्रदा एतत्स्वप्न प्राणातिपातस्य विरमण हित श्रुत क्षम
तारणसमर्थ निःशेषितं सपूर्णं पालित आत्मानुगाभि आत्मसेवनीय परानुगाभि परप्रतिपादनीय । पुनः क-

धनूतम् । एताभिर्भुक्तिभिर्महार्थम् । काभिरित्याह । सर्वेषां प्राणानां सर्वेषां भूतानां पूर्वोक्तानां सर्वेषां
 जीवानां पूर्वोक्तानां सर्वेषां सत्त्वानां पूर्वोक्तानां भवुःस्वकरणतया अश्रपनया अजीर्णनया अस्वपञ्चनेन अती-
 व्रतया सतोपकरणेन अपीडनया अपरितापनया अनुपद्रवनया महार्थं महानुभाव महानुष्ठानुचीर्ण
 परमर्षिदेशित प्रशस्तं तत्प्राणातिपातात् धिरमण । दुःस्वक्षयाय कर्मक्षयाय बोधिलाभाय ससारोत्तारणाय
 भिःकृत्वा भिःकरणशुद्ध्या भिवेल वा उपसयुज्य उपसपथ वा मतेन सयदित्वा । णं इति वाक्यालकारे ।
 विचरामि तिष्ठामि प्रथमे भवन्त महामते उपस्थितोस्मि सर्वस्मात्प्राणातिपाताद्विरमण ॥ १ ॥ अहोवरे दुधे
 भते महधप मुसावायाओ वेरमण सब भते मुसावाय पक्कस्वामि । से कोहा वा लोहा वा भया वा हासा
 वा नेव सय मुस वहज्जा । नेवक्षेहिं मुस वयाविज्जा मुसवयनेधि अन्ने न समणुजाणामि जाव० दोष पूर्ववत् ।
 से मुसावाए चउधिवे पन्नत्ते । त जहा । दधओ खित्तओ कालओ भावओ दधओण मुसावाए सबदधेसु
 खित्तओण मुसावाए कोए वा अलोए वा कालओण मुसावाए दिया वा राओ वा भावओण मुसा-
 वाए राणेण वा दोसेण वा ज पि० दोष० मुसावाओ भासिओ वा भासाविओ वा भासिज्जतो वा परेहिं
 समणुजाओ त नि० गरिहामि दोष पूर्ववत् । सब मुसावाय जाव० दोष० । नेव सय मुस वाहज्जा नेवक्षेहिं
 मुस वायाविज्जा मुस वयनेधि अन्ने न समणुजाणिज्जा । तजहा । दोष० । एस खलु मुसावायरस वेरमणे
 दोष० । दुधे भते महधप चउट्ठिओमि सवाओ मुसावायाओ वेरमण ॥ २ ॥ अप अपरस्मिन् द्वितीये भवन्त मह-

तथा घालतया मूढत्वेन शिशुत्वेन वा मोहतया मिथ्यात्वादिमोहेन भण्डतया रागपरादिपारवश्येन स्फिड-
तया क्लेशकर्मत्वेन त्रिगौरयशुक्तया ऋद्धिरससातगौरवेण पृथैः प्रकारैः अस्य धर्मस्य अतीचारैरिति योजना ।
कथमूतेन मयेत्याह—यसु कथायोपगतेन पञ्चेन्द्रियवधात्तेन परिपूर्णतया सातासौक्यमनुपालयता तथा मया
अस्य धर्मस्य अज्ञानतया अस्मिन्वा भवे वर्तमानजन्मनि अन्येषु वा भवग्रहणेषु अतीतानागतेषु प्राणाति-
पातं कृतो वा कारितो वा क्रियमाणो वा परैः समनुज्ञातः त निन्दामि गह्रं त्रिधिष्व त्रिधिवेन मनसा वाचा
कायेन अतीत निन्दामि प्रत्युत्पन्न वर्तमान सहृणोमि अनागत प्रत्यास्यामि सर्वे प्राणातिपात यावज्जीवम-
निश्चितोऽहं निश्चारहितो विप्रमुक्त इत्यर्थः । नैव स्वय प्राणान् अतिपातयेत् नैव अन्ये प्राणान् अतिपात-
येत् प्राणानतिपातयतोऽन्यास समनुजानीयात् । तद्यथा । अहंत्साक्षिक सिद्धसाक्षिक साधुसाक्षिकं देवसा-
क्षिक गुरुसाक्षिक । केचिदाहुः आत्मसाक्ष्यक । अत्र अहंत्सिद्धसाधुदेवात्मसाक्ष्यत्वे यन्निधिद्व तदकरणीय-
मेवेत्यर्थः । केवलवाचिज्ञानेन्द्रियादीनां सर्वप्रत्यक्षत्वात् एव भवति । अहमिति कथने कः पालक इत्याह । मि-
धुर्वा मिधुकी वा साधुर्वा साध्वी वा संयतचिरतप्रतिहतप्रत्याख्यातपापकर्मसयत नियमित चिरत निवृत्त
प्रतिहत शुभकर्मभिर्घातित प्रत्याख्यात निराकृत । कदा कर्मस्याह । दिवा वा रात्रौ वा । कीदृशो मिधुर्भि-
क्षुकी च । एकको वा पर्वदि गतो वा स्वप्नो वा आग्रहा एतत्सखलु प्राणातिपातस्य चिरमण हितं श्रुत क्षम
तारणसमर्थ निःशेषितं सपूर्णं पालित आत्मानुगामि आरमर्सेवनीय परानुगामि परप्रतिपादनीयं । पुनः क-

धन्तम् । एताभिर्गुक्तिभिर्महार्थम् । कामिरिच्छाह । सर्वेषां प्राणानां सर्वेषां भूतानां पूर्वोक्तानां सर्वेषां
 जीवानां पूर्वोक्तानां सर्वेषां सत्त्वानां पूर्वोक्तानां अदुःस्वकरणतया अक्षापनया अजीर्णनया अस्वप्नवनेन अती-
 व्रतया सतोपकरणेन अपीवनया अपरितापनया अनुपद्रवनया महार्थं महागुण महाबुधभाव महापुरुषानुशीर्णं
 परमर्षिर्वेक्षित प्रशस्तं तत्प्राणातिपातात् धिरमण । दुःस्वप्नयाय कर्मक्षयाय बोधिलाभाय ससारोत्तारणाय
 त्रिःकृत्वा त्रिःकरणशुद्ध्या त्रिवेल वा उपसयुज्य उपसपय वा व्रतेन सघटित्वा । ण इति वाक्यालकारे ।
 विचरामि तिष्ठामि प्रथमे भवन्त महाव्रते उपस्थितोस्मि सर्वस्मात्प्राणातिपाताद्विरमण ॥ १ ॥ अह्वावरे दुष्चे
 भते मद्वध मुसावायाओ वेरमण सव भते मुसावाय पक्वस्सामि । से कोहा वा लोहा वा भया वा हासा
 वा नेव सय मुस वहज्जा । नेवक्षेहिं मुस वयाविज्जा मुसवयतेवि अक्षे न समणुजाणामि जाव० दोष पूर्ववत् ।
 से मुसावाए चउधिवे पवन्ते । त जहा । दधओ खित्तओ कालओ भावओ दधओण मुसावाए सवदधेसु
 खित्तओण मुसावाए लोए वा अलोए वा कालओण मुसावाए दिया वा राओ वा भावओण मुसा-
 वाए रागेण वा दोसेण वा ज पि० दोष० मुसावाओ मासिओ वा मासाविओ वा मासिज्जतो वा परेहिं
 समणुजाओ त नि० गरिहामि दोष पूर्ववत् । सव मुसावाय जाव० दोष० । नेव सय मुस वाइज्जा नेवक्षेहिं
 मुस वायाविज्जा मुस वयतेवि अक्षे न समणुजाणिज्जा । तजहा । दोष० । एस स्सल्ल मुसावायस्स वेरमणे
 दोष० । दुष्चे भते मद्वध उपवट्ठिओमि सवाओ मुसावायाओ वेरमण ॥ २ ॥ अय अपरस्मिन् द्वितीये भवन्त महा-

दोष० । तन्मैयुन चतुर्विधं प्रकृतं दोष० । द्रव्यतो रूपेषु वा आकृतिसमेषु रूपसुभगेषु वा रूपलावण्यावित्यु-
 क्तेषु क्षेत्रतः ऊर्ध्वलोके वा अधोलोके वा तिर्यग्लोके वा दोष० । मैयुन सेवित वा सेवयित वा सेव्यमान वा
 परैः न समनुजानीयात् दोष० । एतत् खलु मैयुनस्य विरमण दोष० चतुर्थे दोष० । मैयुनाद्विरमण ॥ ४ ॥
 अष्टावरे पचमे भते महद्वप परिगहाओ धेरमण सध भते परिग्रह पचकत्तामि से अप्य वा बहु वा अणु
 वा धूल वा चित्तमत वा अधिस्तमत वा णेव सय परिग्रह परिगिह्वेजा णेवणेहि परिगह परिगिह्विज्जा
 परिगह परिगिह्वेति वि अन्ने न समनुजाणामि० दोष० । से परिगहे च० दोष० । दधओण परिग्रहे सचित्ता-
 चित्तमित्ससु दधेसु स्त्रिस्तओण परिगहे नामे वा नयरे वा अरण्ये वा० दोष० । परिगहो गहिओ वा गाहा-
 विओ वा धिप्यतो वा परेहि समणुत्ताओ० दोष० । सध परिगह दोष० । नेव सय परिगह परिगिह्विज्जा
 नेवणेहि परिगह परिगिह्विज्जा परिगहं परिगिह्वेति वि अन्ने न समणुजाणिज्जा० दोष० । एस खलु परि-
 गहसस विरमण दोष० पचमे भते० दोष० परिगहाओ धेरमण ॥ ५ ॥ अथापरे पचमे भवन्त महाव्रते प्रय-
 मान्तपवानि वा । परिग्रहाद्विरमण सर्वे भवन्त परिग्रह प्रत्याख्यामि तत् अत्प वा बहु वा अणु वा रपूलं
 वा चित्तमद्वा अधिस्तमद्वा नेव सय परिग्रह परिग्रह परिग्रहयेत् परिग्रह परिग्रह परिग्रह परिग्रह
 हन्तमन्य न समनुजानामि दोष० स परिग्रहः दोष० । द्रव्यतः सचित्ताचित्तमित्ससु द्रव्येषु क्षेत्रतो नामे
 वा नगरे वा अरण्ये वा दोष० परिग्रहो गृहीतो वा प्राहितो वा गृह्यमाणो वा परैः समनुज्ञातः दोष० सर्वे

परिमह दोष० । नैव स्वय परिमह परिग्रहीयात् नैवान्यैः परिग्रह परिग्राहयेत् परिग्रह परिग्रहृतमन्य न सम-
नुजानीयात् दोष० एतत् स्वस्तु परिग्रहाद्विरमण दोष० पञ्चमे भवन्त० दोष० परिग्रहाद्विरमण ॥ ५ ॥ अहा-
वरे छट्टे भते वए राहभोयणाओ वेरमण सव भंते राहभोयण पवक्खामि से असण वा पाण वा स्वाहम
वा साहम वा पोव सय राह मुजिज्जा णेवण्णेहिं राह मुजाहज्जा राह य मुज्जेवि अक्षे न समणुजाणामि
दोष० । से राहभोयणे वज्जि० दोष० दवओण राहभोयणे असणे वा पाणे वा स्वाहमे वा साहमे वा खित्त-
ओण राहभोयणे समेयखित्तसु कालओण विवा वा राहभोयणे रत्तिं । भावओण राहभोयणे तिस्से वा क-
हुए वा कसाहले वा अथिले वा महुरे वा लवणे वा जपि० दोष० । राहभोयण मुजिय वा मुजाविय वा
मुजिज्जत वा परेहिं समणुजाय दोष० सव राहभोयण० दोष० । नैव स्वय राहयं मुजिज्जा नेवक्षेहिं राह मुजा-
विज्जा । राह मुज्जेवि अक्षे न समणुजाणिज्जा० दोष० । एस स्वस्तु राहभोयणस्स वेरमणे दोष० छट्टे भंते०
दोष० राहभोयणाओ वेरमण ॥ ६ ॥ अथापरे षट्ठे भवन्त भते प्रथमान्तपदानि वा । रात्रिभोजनाद्विरमणं सर्व
भवन्त रात्रिभोजन प्रत्याख्यामि तत् अशान वा पानं वा स्वादिम वा स्वादिम वा नैव स्वय रात्रौ मुञ्जीत
नैवान्ये रात्रौ भोजयेत् रात्रौ मुञ्जानमन्यं न समनुजानामि दोष० । तद्वात्रिभोजनं वतुर्विष प्रज्ञप्त० दोष० ।
द्रव्यतः अशान वा पान वा स्वादिम वा स्वादिम वा क्षेयतः समयक्षेत्रेषु कालोचितभूमिषु कालतः रात्रौ भा-
वतः तिक्त वा कट्टु वा कषाय वा अम्ल वा लवण वा मधुर वा० दोष पू० । रात्रिभोजन मुक्त वा भोजित वा

दोषः । तन्मैथुन चतुर्विध प्रज्ञप्त दोषः । द्रव्यतो रूपेषु वा आकृतिमयेषु रूपसुभगेषु वा रूपलाघवपादित्यु-
 क्तेषु क्षेत्रत ऊर्ध्वलोके वा अधोलोके वा तिर्यग्लोके वा दोषः । मैथुन सेधित वा सेवयित वा सेव्यमान वा
 परैः न समनुजानीयात् दोषः । एतत् सख्यु मैथुनस्य विरमणं दोषः चतुर्थे दोषः । मैथुनाद्विरमण ॥ ४ ॥
 अष्टावरे पचमे भते मद्दष्ट परिगहाओ वेरमण सव भते परिग्रह पचक्खामि से अप्प वा धुत्त वा अणु
 वा धूल वा चित्तमत वा अचित्तमत वा णेव सय परिग्रह परिगिह्विजा णेवणेहि परिगह परिगिह्विजा
 परिगह परिगिह्वितेधि अन्ने न समणुज्जाणामिं दोषः । से परिगहे चं दोषः । द्दवओण परिग्रहे सच्चित्ता-
 चित्तमित्तसेसु द्दवेसु चित्तओण परिगहे गामे वा नयरे वा अरणे वां दोषः । परिगहो गहिओ वा गाहा-
 विओ वा चिप्पतो वा परेहि समणुजाओं दोषः । सव परिगह दोषः । नेव सय परिगह परिगिह्विजा
 नेवणणेहि परिगह परिगिह्विजा परिगह परिगिह्वितेधि अन्ने न समणुज्जाणिजां दोषः । एस खलु परि-
 गहास्स विरमण दोषः पचमे भतें दोषः परिगहाओ वेरमण ॥ ५ ॥ अथापरे पचमे भदन्त मद्दावते प्रप-
 मान्तपदानि वा । परिग्रहाद्विरमण सर्व भदन्त परिग्रह प्रत्यारूपामि तत् अल्प वा बहु वा अणु वा सधूल
 वा चित्तमद्दा अचित्तमद्दा नेव खय परिग्रह परिगुह्वियात् नेवान्येः परिग्रह परिग्राहयेत् परिग्रह परिग-
 हन्तमन्य न समनुजानामि दोषः स परिग्रहः दोषः । द्रव्यतः सच्चित्ताचित्तमित्तमित्तेषु द्रव्येषु क्षेत्रतो ग्रामे
 वा नगरे वा अरण्ये वा दोषः परिग्रहो गृहीतो वा ग्राहिता वा गृह्यमाणो वा परैः समनुज्ञातः दोषः सर्व

[illegible][illegible]

सुख्यमानं वा परैः समनुज्ञात शेषं सर्वं रात्रिभोजन शेषं नैव स्वयं रात्रौ सुञ्जीत नैवान्यं रात्रौ भोजनं
 रात्रौ सुञ्जानान्यास्र समनुजानीयात् शेषं पतत्सलु रात्रिभोजनाद्विरमण शेषं पटं भद्रन् प्रभं उपरि
 तोभि शेषं रात्रिभोजनाद्विरमण ॥ ६ ॥ अथ सर्वेषां भक्षानां समकालाचारमाह । इषंरपाद् पञ्चमद्वयपार
 रात्र्यभ्युपगमपरमण्डराह अदिभयाप उवसंपञ्चिज्ञाण धिद्वरामि । इत्येतांनि पञ्च मद्राप्रतांनि रात्रिभोजन-
 विरमणवधानि आत्महितार्थं उपसपथ सन्त्यक् प्रतिपथ विचरामि ॥

अथ प्रकारान्तरेण महाव्रतव्युत्पत्तिमाह—'अप्यसत्था य जे जोगा परिणामा य दारणा । माणायापत्स
 धेरमणे एस हुत्ते अइक्खे ॥ १ ॥ तिधरागा य जा भासा तिधदोसा तहेच य । सुमायापरम धेरमणं पम पुत्ते
 अइक्खे ॥ २ ॥ उगगहं य अजाहसा अवदिले य उगगहे । अदिण्णादाणस्स पे ॥ ३ ॥ सदा रुपा रसा माया
 फासाण वविधारणे । मेहुणस्स ॥ ४ ॥ इच्छा सुच्छा य गेहे य करपओप दारणे । परिणादस्स पे ॥ ५ ॥
 अइमिस्से अ आहारे खरे च्चिस्से य सकिप । राइभत्तस्स पे ॥ ६ ॥' अमदास्ता द्रोहपेदुत्थादिकरा परिणा-
 माद्य दारणाः हिंसाव्यवच्छेदादिकरा ये योगा मनोवाक्कायाः कर्मविशेषा वा प्राणातिपातस्य विरमणे पयो-
 ऽतिक्रमोऽतिचार उक्त्वा ॥ १ ॥ तीव्ररागाय प्रचुरानुरागजन्यना या भाया तथैव च तीव्रद्वेषा या भाया सुखा-
 वाप्तस्य विरमणे पयोऽतिक्रमोऽतिचार उक्त्वा ॥ २ ॥ अवग्रहे गुर्वाणाङ्गाविशेषे वस्तेषु पूर्व भक्षयोक्तं यद्वि-
 गोपि कार्यकाले तस्य शुरोरधग्रह अयाचिन्ना कार्यकरणमिति शेषः । अवस्तादानस्य वि० ॥ ३ ॥ यावद्वक्त्र-

रय षन्मपि य छधिह तवोक्तम्न उव० १३ ॥ ६ ॥ सत्ति मयट्टाणाह सत्तधिह वेव नाणविन्मग । परि० १४ ॥
 विण्डेसण पाणेसण जगहसत्तक्षिया महन्मयणा । उव० १५ ॥ ७ ॥ अट्ट मयट्टाणाह अट्टय फन्माह तेसि यव
 च । परि० १६ । अट्टय पवणमाया विट्टा अट्टधिहणिट्टिअट्टेहि । उव० १७ ॥ ८ ॥ नवविहद्वसणवरण नवह
 निपाणाह अप्पसत्थाह । परि० १८ । नवममचेरुत्तो हुनवविहद्वमचेरपरिसुद्ध । उव० १९ ॥ ९ ॥ उवयाय
 च द्सविहद्व असंवर तहय सकिसे च । परि० २० ॥ द्स चित्तसमाहिठणा द्स चैव द्साल समणधम्मं
 च । उव० २१ ॥ १० ॥ आसायण च सब तिगुणपगारसधिह चिवज्जतो । परि० २२ । एव तिद्वद्विरओ
 तिगुत्तिगुत्तो तिसल्लनिसल्लो । तिविहेण पट्टिक्कतो रक्खाभि० २३ ॥ ११ ॥ १' व्याख्या—विधिवेन मनोवाक्का-
 ययोगेन अप्रमत्त, प्रमादरहितः पञ्चमहाव्रतानि रक्षामि परिपालयामि । एक सावययोग एक मिथ्यात्व एक
 अज्ञान परिवर्जयन् शुभः अिगुसिगुसः पञ्चमहाव्रतानि रक्षामि । एक अनवययोग एक सम्यक्त्व एक ज्ञान
 उपसपत्तः समासः युक्तः समययोगयुक्तः पञ्चमहाव्रतानि रक्षामि १ । द्वौ चैव रागद्वेषौ द्वे व्याने आर्तरीद्वे च
 परिवर्जयन् दोष० । द्विविध चारिअवर्मे यत्तिवगार्हस्प्यरूप द्वे वर्मदुल्ले व्याने उपसपत्तः० दोष० २ । कुरुणा
 नीला कापोता तिलो लेदया अप्रशस्ताः परि० दोष० । तेजःपद्मदुल्लेकास्तिळो लेदयाः सुप्रशस्ताः उप० दोष० ३ ।
 मनसा मनःसत्त्वेन सत्यापितः वाचा वचःसत्त्वेन कायेन करणसत्त्वेन अविधेनापि सत्यापितः पंचमहाव्रतानि र-
 क्षामि ३ । चतस्रो दुःखशब्दाः चतुरः कषायान् क्रोधमानमायालोभरूपान् चतस्रः सत्ता आहारमयमैषुनपरिम ह-

णाओ ॥ ४ ॥ आल० पचम वय० परिगहाओ ॥ ५ ॥ आल० छट्ट वयमनुरक्खे विरमामो राइमोयणाओ
 ॥ ६ ॥ प्रथम व्रतमनुरक्षामि विरमामि प्राणातिपातात् आलयविहारसमितः आलयः स्थितिं विहारो गमन
 तद्य समितः पञ्चसमितियुक्तः युक्तः समययोगधृत् गुसस्त्रिगुसिगुसं वपस्थितः श्रमणधर्मं ॥ १ ॥ द्वितीय व्र-
 तम० सुधावादात् दोष० ॥ २ ॥ तृतीय व्रतम० अदत्तादानात् दोष० ॥ ३ ॥ चतुर्थं व्रतम० मैयुनात् दोष०
 ॥ ४ ॥ पचम व्रतम० परिग्रहात् दोष० ॥ ५ ॥ षष्ठ व्रतमनुरक्षामि विरमामि रात्रिमोजनात् दोष० ॥ ६ ॥
 अथैकाधेकाद्यान्तर्द्वयोपाधेयत्यागग्रहणद्वारेण पौनःपुन्येन महाव्रतरक्षणमाह—तिविहेण अप्पमस्सो रक्खामि
 महवए पच । साधज्जाजोगमेग मित्थत्त एगमेव अञ्जाण । परिवज्जतो गुत्तो रक्खामि महवए पच ॥ १ ॥ अ-
 णवज्जजोगमेगं समत्तं एगमेव नाणओ । उवसपओ जुत्तो रक्खामि महवए पच ॥ २ ॥ दो षेव रागदोसे
 दोणियय झाणाइ अट्ठकाह । परि० ॥ ३ ॥ दुविह वरित्तधम्म दोणियय झाणाइ धम्मदुक्काह । उव० ॥ ४ ॥
 किक्का नीला काक तिणियलेसाव अप्पसत्थाओ । परि० ५ ॥ तेओ पक्कासुक्का तिणियय लेसाव सुप्पस-
 त्याओ । उव० ६ ॥ ६ ॥ मणसा मणसवधिवो वायासव्वेण करणसव्वेण । तिविहेणधि सबविर । उव० ७ ॥ ३॥
 वत्तारि य दुहसिज्जा चउरो सभा तहा कसायाड । परि० ८ । वत्तारि य सुहसिज्जा चउविह सबर समाहि
 व । उव० ९ ॥ ४ ॥ पंथेव य कामगुणे पंथेव य निहवे महादोसे १० । पर्थिदिय सबरण तत्तो पवविहमेव
 सज्झाय । उव० ११ ॥ ५ ॥ छज्जीवनिक्कायविह छविहमासाव अप्पसत्थाओ । परि० १२ । छविह मज्जिमत-

रवर्धमानस्यामिने नमोस्तु तुभ्यमर्हते । नमोस्तु तुभ्य भगवते । एव भगवन्त नमस्तुल्य तदग्रत एव कथितव-
 क्ष्यमाणस्यापनमाह । त्रिभुत्वत्रिवेल स्वतु महाव्रतोधारणा कृता । महद्यजधारणा पञ्चविहा पञ्चस्ता इत्या-
 रभ्य इक्ष्वेइयाहं पञ्चमहधयाह इतिपर्यन्त एकवेल अप्यसत्पाय जे जोगा इत्यारभ्य आलयविहारसमिओ
 जुस्तो गुप्तो छवट्टिओ समणवम्म इतिपर्यन्त द्विवेलं । तिविहेण अप्यमत्तो इत्यारभ्य एव तिदण्डधिरओ
 इतिपर्यन्त त्रिवेल ॥ अथ इच्छामः सूत्रकीर्तन कर्तुं श्रुताधारणां सुनीना नमस्कारद्वारेण श्रुतनामकीर्तनमाह ॥
 नमो तेसिं स्वमासमणाण जेहिं हम वाइय छविहमावस्सय भगवन्त । तज्झा । सामाहय च्चडवीसच्छओ
 षट्ठण पट्टिकमण काउसग्गो पञ्चक्खाण सवेसिं पि एवमि । छविहे आवस्सए भगवते समुत्ते सअत्थे सग्गये
 सणिज्जुत्तिए ससगाइणिए जे शुणा वा भावा वा अरहतेहिं भगवतेहिं पञ्चत्ता वा पस्सविया वा ते भावे सह-
 दामो पस्सियामो रोएमो फासेमो पालेमो अनुपालेमो ते भावे सहहतेणं पत्तियतेण रोयतेण फासिं० तेण पा-
 लितेण अणुपालितेण अतोपक्खस्स ज वाइय पट्टिय परियट्टिय पुच्छिय अणुपेहिय अणुपालिय त हुक्खक्ख
 याए कम्मक्खयाए पोहिलामाए ससारसारणाए तिकट्टु उवसपजित्ताण विहरामि अतोपक्खस्स ज न वा-
 इय न पट्टिय न पुच्छिय न परियट्टिय नाणुपालिय नाणुपेहिय सते बले सते वीरिए सते पुरिसकारपट्टिकमे ।
 तस्स आलोएमो पट्टिकमामो निदामो गरिदामो विजट्टेमो विसोहेमो अकरणयाए अन्मुट्टेमो । अहारिह
 तवोकम्म पायच्छित्त पट्टिवज्जामो तस्स मिच्छामि हुक्कहं ॥ नमो तेसिं स्वमासमणाण जिहिं हम वायाहं (वा-

महधयवचारणा कथा । कायधिरत्स सङ्कुद्धरणं विद्वपलं ववसोओ । पद्मगाहरण णिज्जुहणाराहणा गुणाण सुव-
रजोणो पसत्पज्झाणोवगातता जुसातावध्वाणे परमद्वे उत्तमद्वे अ । एस खलु तित्थंकरेहिं रयरागवैसमहणेहिं
वैसिओ पवणत्स सारो छब्बीधनिकापसजमो उवइसिओ तिङ्गुक्कत्स कय ठाण । अञ्जुवगया नमुत्थु ते
सिद्धजुद्धमुत्तनीरयनिस्सगनिस्सल्लभाणमूरण गुणरयणसायरमण तमहप्पमेय नमुत्थु ते समणत्स भगवओ
महइ महावीरवद्धमाणसाभिस्स नमुत्थु ते अरहओ नमुत्थु ते भगवओ सिक्कहु एसा खलु महधयवचारणा
कथा इच्छामो सुतकिस्सण काउ ॥ व्याख्या—इत्येषा खलु महाव्रतोच्चारणा कृता क प्रभावो महाव्रताना-
मित्याह । कायस्थिरत्वं धर्मशरीरस्य स्थैर्यं, शाल्योद्धरण मायामिथ्यास्वनिदानशाल्यापगमः, द्युतिवत् वीर्य-
त्वं, व्यवसायो विगताविषादान्तःसयमोपक्रमो वा, पताकाहरण सयमपशसोक्तावनास्थापनाराधनागुणाना-
सधरयोगः प्रसिद्धः प्रज्ञास्तवधानोपगततादृग्भयानस्थितिरुपसपन्न प्रसिद्धा, युक्तावधाने परमार्थ उत्तमा-
र्थश्च प्रसिद्धपर्यायाः । एतत् खलु तीर्थकरैः रजोरगद्वेषमयनैः वैशित प्रवचनस्य सारं पट्टजीवनिकापसयम-
उपदिष्टः । पञ्चमहाव्रतपालनेपि परमार्थतः पट्टजीवनिकापरक्षेपेत्यर्थः । शैलोक्पस्य कृतं स्थानं सुखं स्थिति-
हितहेतुत्वात् । अतएव तान् जिज्ञानं नमस्करोति । तन्नापि वर्तमानतीर्थत्वात् भगवत श्रीवर्धमानस्वामि-
नमस्करोति । यथा नमोस्तु तुभ्य अरहन्त भगवन्त ससारतीर्णे सिद्धजुद्धमुत्तनीरजोनिस्सङ्गिनिःशाल्यमानह-
रण गुणरत्नसागर अनन्ताप्रमेय । एतेषा पर्यायाः प्रसिद्धाः । नमोस्तु तुभ्य भ्रमणाप भगवते महते महावी-

रवधंमानस्याभिने नमोस्तु दुभ्यमर्हते । नमोस्तु दुभ्य भगवते । एव भगवन्त नमस्तुल्य तद्व्रत एव काथितव-
 क्ष्यमाणस्यापनमाह । त्रिःकृत्वस्त्रिवेल खलु महान्नतोधारणा कृता । महधपउधारणा पचविह पक्षता इत्या-
 रभ्य इवेहयाह पचमहधयाह इतिपर्यन्त एकवेलं अप्यसत्थाय जे जोगा इत्यारभ्य आलयविहारसमिओ
 जुत्तो शुत्तो उवट्ठिओ समणधम्म इतिपर्यन्त द्विवेल । तिविहेण अप्यमत्तो इत्यारभ्य एव तिदण्णविरओ
 इतिपर्यन्त त्रिवेल ॥ अथ इच्छामः सूअकीर्तन कर्तुं श्रुताधारणा मुनीना नमस्कारद्वारेण श्रुतनामकीर्तनमाह ॥
 नमो तेसिं खमासमणाण जेहिं हम धाइय छविहमावस्सय भगवन्त । तज्झा । सामाइय चउधीसच्छओ
 धवण पहिक्कमण काउसग्गो पव्वक्खाण सवोसिं पि एवमि । छविहे आवस्सए भगवते समुत्ते सअत्थे सग्गथे
 सणिज्जुत्तिए ससगाहणिए जे गुणा वा भावा वा अरहतेहिं भगवतेहिं पक्षत्ता वा पख्विया वा ते भावे सइ-
 हामो पत्तिपामो रोएमो फासेमो पालेमो अनुपालेमो ते भावे सइहतेणं पत्तिपतेण रोयतेण फासि० तेण पा-
 लिनेण अणुपालिनेण अतोपक्खस्स ज धाइय पहिय परिपट्ठिय पुच्छिय अणुपेलिय अणुपालिय त इक्खवत्त-
 याए कम्मक्खयाए पोदिलाभाए ससाकत्तारणाए तिकट्ठ उवसपजित्ताण विहरामि अतोपक्खस्स ज न वा-
 हय न पहिय न पुच्छिय न परिपट्ठिय नाणुपालिय नाणुपेलिय सते पले संते धीरिए सते पुरिसक्कारपट्ठिकमे ।
 तस्स आलोएमो पहिक्कमामो निवामो गरिहामो विउट्टेमो विसोहेमो अकरणयाए अन्नुट्टेमो । अहारिह
 तयोक्कम्म पायच्छित्त पहिवज्जामो तस्स भिच्छामि इक्कह ॥ नमो तेसिं खमासमणाण जिहिं हम धायाह (धा-

अनुप्रेक्षित उत्कानुकदुरुक्ताश्विन्तनैः प्रोक्षित उत्कसिद्धान्तमध्यादित्यर्थः । तत् हु'त्त्वक्षयाय कर्मक्षयाय योधि-
 लाभाय ससारोत्तारणाय श्रिकृत्स्नः उपसयुज्य सवार्थं उपसपद्य वा । ण इति वाक्यालकारे । विषरामि-
 अतपक्षस्य चातुर्मासिकस्य सावत्सरिकस्य यद्वा वाचित न पठित न परिनिष्ठित न पृष्ट न प्रेक्षित नानुपा-
 लित नानुप्रेक्षित सति बले सति वीर्ये सति पुरुषाकारपराक्रमे बल देहसमव वीर्यमुत्साहसमव पुरुषाका-
 रपराक्रमो वैर्यगान्मरीर्यरूपः तस्य अवाचनादिरूपस्य पापस्य आलोचयामः प्रतिक्रमामः आलोचनाप्रतिक्र-
 मार्षप्रापयित्वात् निन्दामो गर्हामहे पूर्ववत् वर्तयामः पुण्येन पाप इन्म' विप्रोषयाम' तच्छुद्धिं कुर्मः अक-
 रणतया अकारित्वेन अन्युत्सिष्टात्मः तदुपक्रमं कुर्मः यथार्हसापःकर्मप्रापयित्वा तद्योग्यमपौष्टिसिषोषनार्हं प्राप-
 यित्स प्रतिपद्यामहे । तस्य मित्या मे दुरुक्त पूर्ववत् । पुनर्नमस्तेभ्यः क्षमाश्रमणोभ्यो वैरिद वाचित अह-
 दाद्य । उत्कालिक भगवता अह्नवाद्य द्वादशाह्मणा अनिरिक्त उत्कालिक योगेषु कालप्रहणसघटादिवर्जित
 भगवत इति पूर्ववत् । तद्यथा । दशार्धकालिक १ कल्पाकल्पिक २ क्षुल्लककल्पश्रुत ३ महाकल्पश्रुत ४ उपपा-
 तिक ५ राजप्रश्रेणिक ६ जीवाभिगमः ७ प्रज्ञापना ८ महाप्रज्ञापना ९ नन्दी १० अनुयोगद्वाराणि ११ देवे-
 न्द्रस्तवः १२ तन्मुलवैकल्पिक १३ चन्द्रविष्वजः १४ प्रमादप्रमायः १५ पौरोषीमण्डलं १६ मण्डलीप्रवेशः १७
 गणिषिषा १८ विषाभरणविनिश्चयः १९ आत्मविद्युद्धिः २० मरणविद्युद्धिः २१ मरणविद्युद्धिः २२ सलेखनाश्रुत २३ वीतरागश्रुत २४ विहारकल्पः २५ चरणविधिः २६ आतुरप्रत्याख्यान २७ महाप्रत्या-

स्थान २८ सर्वस्मिन् अङ्गवाद्ये उत्कालिके शेषः ॥ पुनर्नमस्तेभ्यः क्षमाश्रमणेभ्यो यैरिदं वाचितं अङ्गवाद्ये
 कालिक कालग्रहणसंघट्टयोगसहितं भगवन् ज्ञानमाहात्म्यमय । तथाथा । उत्तराध्ययनानि दशाः कल्पः
 व्यवहारः ऋषिभाषितानि निशीथो महानिशीथः जम्बूद्वीपप्रज्ञसिः चन्द्रप्रज्ञसिः सूर्यप्रज्ञसिः द्वीपसागरप्रज्ञसिः
 झुल्लकीविमानप्रज्ञसिः महतीविमानप्रज्ञसिः अङ्गचूलिकाः व्यघ्रचूलिकाः व्यवहारचूलिकाः अरुणोपपातः गरु-
 द्रोपपातः वरुणोपपातः धरणोपपातः देवेन्द्रोपपातः वैश्रमणोपपातः उत्थानश्रुतं समुत्थानश्रुतं
 नागपर्यायलिकाः निरयावलिकाः कालिकाः कल्पावतसिकाः पुरिकाः पुरुषचूलिकाः वह्निदशाः आशीविष-
 भावनाः दृष्टिविषभावनाः चारणभावनाः महाश्रमणभावनाः तेजोभिषिसर्गाः सर्वस्मिन्नाप्येतस्मिन्नङ्गवाद्ये
 कालिके भगवति । शेषः ॥ पुनर्नमस्तेभ्यः क्षमाश्रमणेभ्यो यैरिदं वाचितं । कालिकमित्यनुवर्तते । द्वादशाङ्ग-
 गणिपिटकं भगवन् । तथाथा । आधारं सूत्रकृतं स्थानं समवायः विवाहप्रज्ञसिः ज्ञाताधर्मकथाः उपासक-
 दशाः अन्तकृद्दशाः अनुत्तरोपपातिकदशाः प्रभञ्ज्याकरणं विपाकश्रुतं दृष्टिवादः सर्वस्मिन्नप्येतस्मिन्द्वादशाङ्गे
 गणिपिटके भगवति । शेषः । एतेषां सर्वेषां सिद्धान्तानां अन्तः कथितं नामग्रहणमेव कथितं । एतेषां भेदाः
 द्वादशाध्ययनोद्देशप्रमाणानि ग्रन्थविस्तरमयाद्योवितानि महाशास्त्रेभ्योऽवसेयानि ॥ पुनरपि सिद्धान्तप्रधान-
 स्वात् प्रान्ते द्वादशाङ्गीनमस्कारमाह । नमस्तेभ्यः क्षमाश्रमणेभ्यो यैरिदं वाचितं द्वादशाङ्गं गणिपिटकं भगवन् ।

अनुप्रेक्षित उत्कानुकदुरुक्ताचिन्तनैः प्रोक्षित उत्कसिद्धान्तमध्यादित्यर्थः । तत् हु'स्वक्षयाय कर्मक्षयाय प्रोधि-
 लाभाय ससारोत्तराणाय अिष्टुत्वः उपसयुज्य सभार्य उपसपद्य वा । ण इति वाक्यालकारे । विचरामि
 अतपक्षस्य चातुर्मासिकस्य सांवत्सरिकस्य यष्व वाचित न पठित न परिनिष्ठित न दृष्ट न प्रेक्षित नानुपा-
 लित नानुप्रेक्षित सति षले सति वीर्ये सति पुरुषाकारपराक्रमे षल देहसमथ वीर्यमुत्साहसमथ पुरुषाका-
 रपराक्रमो वैर्यगान्भीरुरूपः तस्य अधाषणादिरूपस्य पापस्य आलोचयामः प्रतिक्रमामः आलोचनाप्रतिक्र-
 मार्हमायश्चित्तात् निन्वामो गर्हामहे पूर्ववत् वर्तयामः पुण्येन पाप हन्म' विप्रोषयामः तच्छुद्धिं कुर्म' अक-
 रणातया अकारित्वेन अन्युत्सिष्ठामः तदुपक्रमं कुर्म' ययार्हसपःकर्मप्रायश्चित्त तद्योग्यनपोष्टुत्तिप्रोषनाहं प्राय-
 चित्त प्रतिपद्यामहे । तस्य भिद्यया मे दुष्कृत पूर्ववत् । पुनर्नमस्तेभ्यः क्षमाश्रमणेभ्यो वैरिद वाचित अङ्ग-
 बाध । उत्कालिक भगवता अङ्गबाध द्वादशाङ्ग्या अतिरिक्तं उत्कालिक योगेषु कालग्रहणसंघटादिवर्जित
 भगवत इति पूर्ववत् । तद्यथा । दशवैकालिक १ कल्पकाल्पिक २ क्षुल्लककल्पश्रुत ३ महाकल्पश्रुत ४ उपपा-
 तिक ५ राजप्रयोगिक ६ जीवाभिमगमः ७ प्रज्ञापना ८ महाप्रज्ञापना ९ नन्दी १० अनुयोगद्वाराणि ११ देवे-
 न्द्रस्तवः १२ तन्मुलवैकल्पिक १३ चन्द्रविध्वजः १४ प्रमादप्रमायः १५ पौरुषीमण्डल १६ मण्डलीप्रवेष्टाः १७
 गणिषिष्या १८ विद्याचरणविनिश्चयः १९ आत्मविद्वद्धिः २० मरणाविद्वद्धिः २१ मरणाविद्वद्धिः
 २२ सलेखनाश्रुत २३ वीतरागश्रुत २४ विहारकल्पः २५ चरणविधिः २६ आतुरप्रत्याख्यान २७ महाप्रत्या-

स्वाम २८ सर्वस्मिन् अङ्गमाद्ये उत्कालिके शेष० ॥ पुनर्नमस्तेभ्यः क्षमाश्रमणोभ्यो यैरिदं वाचितं अङ्गमाद्य
 कालिक कालप्रदणसद्यदयोगसहितं भगवन् ज्ञानमाहात्म्यमय । तद्यथा । उत्तराध्ययनानि दशाः कल्पः
 व्यवहारः ऋषिभाषितानि निशीथो महानिशीथः जम्बूद्वीपप्रज्ञसिः चन्द्रप्रज्ञसिः सूर्यप्रज्ञसिः द्वीपसागरप्रज्ञसिः
 क्षुद्रकीचिमानप्रज्ञसिः महतीचिमानप्रज्ञसिः अङ्गचूलिकाः व्यङ्गचूलिकाः व्यवहारचूलिकाः अरुणोपपातः गरु
 दोपपातः वरुणोपपातः धरुणोपपातः वैलघरोपपातः देवेन्द्रोपपातः वैश्रमणोपपातः उत्थानश्रुत समुत्थानश्रुत
 नागपर्यावलिकाः निरयावलिकाः काल्लिकाः कल्पावतसिकाः पुरिकाः पुरुषचूलिकाः वह्निदशाः आशीचिप-
 भावनाः दृष्टिचिपभावनाः चारुणभावनाः महाश्रमणभावनाः तेजोभिषिसर्गाः सर्वस्मिन्नप्येतस्मिन्नाङ्गमाद्ये
 कालिके भगवति । शेष० ॥ पुनर्नमस्तेभ्यः क्षमाश्रमणोभ्यो यैरिदं वाचितं । कालिकमित्यनुवर्तते । द्वादशाङ्ग
 गणिषिटकं भगवन् । तद्यथा । आचारः सूत्रकृत स्थान समवायः विवाहप्रज्ञसिः ज्ञाताधर्मकथाः उपासक-
 दशाः अन्तर्दृष्ट्याः अनुत्तरोपपातसिक्कदशाः प्रश्नव्याकरण विपाकश्रुतं दृष्टिवादः सर्वस्मिन्नप्येतस्मिन्नाङ्गमाद्ये
 गणिषिटके भगवति । शेष० । एतेषां सर्वेषां सिद्धान्तानां अन्तः कथितं नामप्रहणमेव कथितं । एतेषां भेदाः
 द्वादशाध्ययनोद्देशप्रमाणानि प्रत्यक्षिस्तरमयाद्योदितानि महाशास्त्रेभ्योऽवसेयानि ॥ पुनरपि सिद्धान्तप्रधान-
 त्वात् प्रान्ते द्वादशाङ्गीनमस्कारमाह । नमस्तेभ्यः क्षमाश्रमणोभ्यो यैरिदं वाचितं द्वादशाङ्ग गणिषिटकं भगवन् ।

अनुप्रेक्षित उक्तानुकुरुक्षचिन्तनैः शोधित उक्तासिद्धान्तमध्यादित्यर्थः । तत्तु स्वक्षयाय कर्मक्षयाय योधि-
 लाभाय ससारोत्ताराणाय श्रिङ्खल उपसयुज्य सधार्थ उपसपथ वा । ण इति वाक्यालकारे । विचरामि
 अतपक्षस्य चातुर्मासिकस्य सांवत्सरिकस्य यक्ष वाचित न पठित न परिनिष्ठित न पृष्ट न प्रेक्षित नानुपा-
 क्षित नानुप्रेक्षित सति बले सति वीर्ये सति पुरुषाकारपराक्रमे बल देहसम्भव वीर्यमुत्साहसम्भव पुरुषाका-
 रपराक्रमो धैर्यगान्मरीर्यरूपः तस्य अवाचनादिरूपस्य पापस्य आलोचयामः प्रतिक्रमामः आलोचनाप्रतिक्र-
 मार्षप्रायश्चित्सात् निन्वामो गर्हामहे पूर्ववत् वर्तयामः पुन्येन पाप हन्मः धियोवयामः तच्छुद्धिं कुर्मः अक-
 रणातया अकारित्वेन अभ्युत्तिष्ठामः तदुपक्रमं कुर्मः यथार्हत्तपःकर्मप्रायश्चित्त तद्योग्यनपोद्बुत्तिधोषनार्हं प्राय-
 चित्त प्रतिपद्यामहे । तस्य मिथ्या मे दुष्कृत पूर्ववत् । पुनर्नमस्तेभ्यः क्षमाश्रमणेभ्यो धैरिद वाचित अङ्ग-
 बाह्य । उत्कालिक भगवता अङ्गबाह्य द्वादशाङ्ग्या अतिरिक्तं उत्कालिक योगेषु कालप्रहणसचयदादिबर्जित
 भगवत इति पूर्ववत् । तद्यथा । दशवैकालिक १ कल्पाकल्पिक २ क्षुल्लककल्पश्रुत ३ महाकल्पश्रुत ४ उपपा-
 तिक ५ राजप्रश्रेणिक ६ जीवामिगमः ७ प्रज्ञापना ८ महाप्रज्ञापना ९ नन्दी १० अनुयोगद्वाराणि ११ देवे-
 न्द्रस्तवः १२ तन्तुलवैकल्पिक १३ चन्द्रविध्वजः १४ प्रमादप्रमायः १५ पौरुषीमण्डल १६ मण्डलीप्रवेशः १७
 गणविषया १८ विषयावरणविनिश्चयः १९ आत्मविद्युद्धिः २० मरणविद्युद्धिः २१ मरणविद्युद्धिः
 २२ सलेखनाश्रुत २३ वीतरागश्रुत २४ विहारकल्पः २५ वरणविधिः २६ आतुरप्रत्याकृपान २७ महाप्रत्या-

स्वाम २८ सर्वस्मिन् अङ्गमाद्ये उत्कालिके शेषे ॥ पुनर्नमस्तेभ्यः क्षमाश्रमणेभ्यो यैरिदं वाचितं अङ्गमाद्ये
 कालिक कालभङ्गणसघट्योगसहितं भगवन् ज्ञानमाहात्म्यमय । तद्यथा । उत्तराध्ययनानि दशाः कल्पः
 व्यवहारः ऋषिमाधितानि निशीथो महानिशीथः जम्बूद्वीपप्रज्ञसिः चन्द्रप्रज्ञसिः सूर्यप्रज्ञसिः द्वीपसागरप्रज्ञसिः
 झुल्लक्रीडिमानप्रज्ञसिः महतीडिमानप्रज्ञसिः अङ्गचूलिकाः व्यङ्गचूलिकाः व्यवहारचूलिकाः अरुणोपपातः गरु-
 द्रोपपातः वरुणोपपातः वरुणोपपातः वेलघरोपपातः देवेन्द्रोपपातः वैश्रमणोपपातः उत्थानश्रुतः समुत्थानश्रुतः
 नागपर्यावलिकाः निरयावलिकाः काल्पिकाः कल्पावतसिकाः पुरिषिकाः पुण्यचूलिकाः वह्निदशाः आशीविष-
 भावनाः दृष्टिविषभावनाः चारुणभावनाः महेश्रमणभावनाः तेजोभिषिक्तार्गाः सर्वस्मिन्नप्येतस्मिन्नङ्गमाद्ये
 कालिके भगवति । शेषे ॥ पुनर्नमस्तेभ्यः क्षमाश्रमणेभ्यो यैरिदं वाचितं । कालिकमित्यनुवर्तते । द्वादशाङ्ग
 गणिपिटकं भगवन् । तद्यथा । आचारः सूत्रकृतं स्थानं समवायः विवाहप्रज्ञसिः ज्ञाताधर्मकथाः उपवासक-
 दशाः अन्तकृद्दशाः अनुसरोपपातिकदशाः प्रभक्त्याकरणं विपाकश्रुतं दृष्टिवादः सर्वस्मिन्नप्येतस्मिन्द्वादशाङ्गे
 गणिपिटके भगवति । शेषे ॥ एतेषां सर्वेषां सिद्धान्तानां अन्तः कथितं नामभङ्गणमेव कथितं । एतेषां भेदाः
 द्वादशाध्ययनोद्देशप्रमाणानि अन्यविस्तरमयाद्योदितानि महाराज्येभ्योऽवसेयानि ॥ पुनरपि सिद्धान्तप्रधान-
 त्वात् प्रान्ते द्वादशाङ्गनिमस्कारमाह । नमस्तेभ्यः क्षमाश्रमणेभ्यो यैरिदं वाचितं द्वादशाङ्गं गणिपिटकं भगवन् ।

अनुप्रेक्षित उत्कानुकद्वरुक्तचिन्तनैः प्रोक्षित उत्कसिद्धान्तमध्यावित्यर्थः । तत् इ'खक्षयाय कर्मक्षयाय योधि-
 लाभाय ससारोत्सारणाय चि'कृत्स्वः उपसयुज्य स्वधार्थं उपसपय वा । ण इति वाक्यालकारे । चिचरामि
 अतपक्षस्य चातुर्मासिकस्य सावत्सरिकस्य यन्न वाचित न पठित न परिनिष्ठितं न पृष्ट न प्रेक्षित नानुपा-
 लित नानुप्रेक्षित सति षले सति वीर्यं सति पुरुषाकारपराक्रमे षल देहसम्भव वीर्यमुत्साहसम्भव पुरुषाका-
 रपराक्रमो वैर्यगान्मीर्यरूपः तस्य अवाचनादिरूपस्य पापस्य आलोचयामः प्रतिक्रमामः आलोचनाप्रतिक्र-
 मार्विप्रायश्चित्तात् निन्द्यामो गर्हामहे पूर्ववत् वर्तयामः पुण्येन पापं हन्मः विषोषयामः तच्छुद्धिं कुर्मः अक-
 रणतया अकारित्वेन अन्युत्तिष्ठामः तदुपक्रमं कुर्मः यथार्हसपःकर्मप्रायश्चित्तं तद्योग्यनपोष्टुसिषोषनार्हं प्राय-
 श्चित्तं प्रतिपद्यामहे । तस्य मिथ्या मे दुष्कृतं पूर्ववत् । पुनर्नमस्तेभ्यः क्षमाभ्रमणोभ्यो यैरिदं वाचितं अङ्ग-
 बाधः । उत्कालिक भगवता अङ्गबाधे द्वादशाङ्ग्या अतिरिक्त उत्कालिक योगेषु कालग्रहणसंघट्टादिवर्जित
 भगवत इति पूर्ववत् । तद्यथा । दशावैकालिक १ कल्पकाल्पिक २ क्षुल्लककल्पश्रुत ३ महाकल्पश्रुत ४ उपपा-
 तिक ५ राजप्रशेषिक ६ जीवामिगमः ७ प्रज्ञापना ८ महाप्रज्ञापना ९ नन्दी १० अनुयोगद्वाराणि ११ देवे-
 न्द्रस्तवः १२ तन्मुलवैकल्पिक १३ चन्द्रविध्वजः १४ प्रमादप्रमायः १५ पौकथीमण्डल १६ मण्डलीप्रवेद्याः १७
 गणिषिद्या १८ विद्याचरणविनिम्बयः १९ आरमविद्युद्धिः २० मरणविद्युद्धिः २१ मरणविद्युद्धिः
 २२ सलेखनाश्रुत २३ भीतरागश्रुत २४ विहारकल्पः २५ चरणविधिः २६ आतुरप्रत्याक्यान २७ महाप्रत्या-

लीकवचनविरतेः कन्यागोभूम्यलीकन्यासापहारकूटसाक्ष्यविरतिरूपायाः अतिचरित शेषः । सहसाभ्या-
 ख्यान अश्रुतादृष्टपरविरूपकथन । रहस्स इति परगुह्यमाषण । वरेति परस्य विश्वासेन निवेदितस्य प्रका-
 शन । मृपोपदेशः ज्ञात्वाऽज्ञात्वा वा भेषजमध्वादीना कूटकथन । कूटलेखोऽसत्यवातौलिखन द्वितीयव्रतस्या-
 तिचारो शेषः ॥ १२ ॥ 'तद्वय अणुवयमी धूलगपरद्वह्वरणविरहो । आयरियमप्यसत्ये इत्यपमाप्यप्यस्योण
 ॥ १३ ॥ तेनाहदप्यओगे तप्यहिल्वे य विरुद्धगमणे य । कूटतुलकूटमाणे पढि ॥ १४ ॥' तृतीये अणुवते
 स्पूलपरद्रव्यहरणविरतेः राजनिग्रहकरचौरनामकरादसादानवर्जनात् अतिचरित शेषः । तेनाह्वतवस्तुग्रहण
 मूर्त्त्येनापि । प्रयोगः चौर्यार्थे परमेरण तत्प्रतिस्य वस्तुसदृशवस्तुमीलन विरुद्धगमन दृपतिनिषिद्धद्वाराग-
 मन । कूटतुलकूटमान प्रसिद्ध प्रतिक्रमापि शेषः ॥ १४ ॥ 'चउत्पे अणुवयमी णिच्च परदारगमणविरहो ।
 आयरियमप्य ॥ १५ ॥ अपरिगगहिया इस्सर अणगवीचाह तिष्ठअणुरागे । चउत्पयवयस्स अइयारे पढि ॥
 ॥ १६ ॥' गायार्द्रयेन सवनधः । चतुर्थे अणुवते नित्य परदारगमनविरतेः अतिचरित शेषः ॥ अत्र परदारग-
 मनविरतो वेदयाविषयोपेक्षितागमने निर्दोषता तथाप्यतिचारमाह । अपरिगृहीतागमन वेदयाविषयादेर-
 स्वीकृताया अभिगमः । इत्तरा केनापि या स्तोककाल द्रव्यादिना वेदयाविषया स्वीकृता तस्याभिगमः । अ-
 नङ्गक्रीडा पुरुषस्य पुरुषाविसर्गो हस्तकर्मादि वा । विचारोऽन्यकन्यापुत्रविचारकारिता । तीव्रानुरागः काम-
 क्रीडादिकामप्राप्तिचित कर्म चतुर्थस्य व्रतस्यातिचारान् शेषः ॥ १६ ॥ 'इत्तो अणुवये पंचममि आयरिय-

कायसमारन्धमे पट्टविषजीविनिकायगतिन्यारन्धमे तेषां षट्कायानां पचने पाचने वा पतने पातने वा आत्मार्थ
 वा उभयार्थं वा ये दोषाः तास्मिन्नास्मि ॥ ७ ॥ 'पञ्चदशअणुवय्याणं गुणवय्याणं च तिस्रं महयारे । सिक्त्वाणं च
 षडङ्गं पट्टिक्कमे वेवस्सियं सव्वं ॥ ८ ॥' पञ्चानां अणुवतानां त्रयाणां गुणवतानां षट्ठुणां शिक्षावतानां च अति-
 चारान्प्रतिक्रमास्मि ॥ ८ ॥ तानेवाह । 'पट्टमे अणुवयमीं पूलगाणाहवायचिरहंओ । आयरिउमप्पसत्थे हत्थ
 पमायप्पसगेण ॥ ९ ॥' षड्वंषलविच्छेपे अहयारे भस्सपाणहुच्छेपे । पट्टमवयस्स अहयारे पट्टिक्कमे वेवस्सियं
 सव्वं ॥ १० ॥' गाथाद्वयेन सवन्धः । प्रथमे अणुवते स्यूलमाणातिपातचिरतो आचीणीं अप्रधास्ते । अत्र प्रमा-
 दप्रसगेन अणुवतमिति यत्पुञ्चितमद्वाप्ततापेक्षया स्यूलमाणातिपातचिरतिरिति । स्यूलमाणाणां द्वीन्द्रिया
 दीना हिंसननिवृत्तिः । अपवा षडवन्धविच्छेदाविरूपाणां स्यूलमाणातिपातानां चिरतिः अतिचरितमिति
 अतिचारो नियमातिक्रमकृतः । अप्रधास्ते कोषादिकषायवैषम्ये पञ्चेन्द्रियातीं वा । अत्र व्रते प्रमादप्रसङ्गेन
 मयादिप्रमादोपनयेन अतिचारानाह । षडो द्विपदवत्तुःपदादीनां निर्दयताहन, वन्धो द्विपदादीनां रज्जवा-
 दिभिः, छविच्छेदं चर्मनाशादि कर्णादिकर्तन, अतिभारः प्राणिनां शास्मनपेक्षया बहुभारदान भस्सपानव्य-
 वच्छेदः प्राणिनामाहारजलादिनिषेधः । प्रथमव्रतस्यातिचारे प्रतिक्रमास्मि दोषः ॥ १० ॥ 'वीए अणुवयमी
 परिपूलाअलिपवय्याणचिरहंओ । आयरियमप्पसत्थे हत्थ पमायप्पसगेण ॥ ११ ॥ सहसा रहस्स वारे मोसु-
 वपसे अ कूटलेहे अ । वीयवयस्स हयारे पट्टि ॥ १२ ॥' गाथाद्वयेन सवन्धः । द्वितीये अणुवते परिस्पूला-

लीकवचनधिरतेः कन्यागोभूयलीकन्यासापहारकूटसाक्ष्यविरतिरूपायाः अतिचरित शेषः । सहसाभ्या-
 स्थान अश्रुतादृष्टपरधिरूपकथन । रहस्स इति परगुह्यमाषण । वारेति परस्य धिश्वासेन निवेदितस्य प्रका-
 शान । सृपोपदेशः ज्ञात्वाऽज्ञात्वा वा भेषजमन्नादीना कूटकथन । कूटलेखोऽसत्यवार्तालिखन द्वितीयव्रतस्या-
 तिचारं शेषः ॥ १२ ॥ 'तद्वप अणुवयमी दूलगपरध्वहरणधिरर्हो । आयरियमप्यसत्ये इत्यपमायप्यसंगेण
 ॥ १३ ॥ तेनाह्वययोगे तप्यद्विरुधे य विरुद्धगमणे य । कूटतुलकूटमाणे पठि० ॥ १४ ॥' तृतीये अणुव्रते
 स्यूलपरद्रव्यहरणधिरतेः राजनिग्रहकरचौरनामकरादत्तादानवर्जनात् अतिचरित शेषः । तेनाह्वतवस्तुग्रहण
 मूल्येनापि । प्रयोग, चौर्यार्थं परप्रेरण तत्प्रतिरूप वस्तुसदृशवस्तुमीलन विरुद्धगमन नृपतिनिषिद्धदंशग
 मन । कूटतुलकूटमान प्रसिद्ध प्रतिक्रमासि शेषः ॥ १४ ॥ 'अउत्थे अणुवयमी णिध परदारगमणधिरर्हो ।
 आयरियमप्य० ॥ १५ ॥ अपरिगहिंया इत्तर अणगवीवाह तिष्ठअणुरागे । चउत्थवयस्स अइयारे पठि०
 ॥ १६ ॥' गायद्वयेन सयन्धः । चतुर्थे अणुव्रते नित्य परदारगमनधिरतेः अतिचरित शेष पू० । अत्र परदारग-
 मनधिरतौ वेद्याविषयोपेक्षितागमने निर्दोषता तथाप्यतिचारमाह । अपरिगृहीतागमन वेद्याविषयादेर-
 स्वीकृताया अभिगमः । इत्तरा केनापि या स्तोककाल द्रव्यादिना वेद्याविषया स्वीकृता तस्याभिगमः । अ-
 नङ्गश्रीहा पुरुषस्य पुरुषाविसर्गो हस्तकर्मादि वा । विवाहोऽन्यकन्यापुत्रविवाहकारिता । तीव्रानुरागः काम-
 श्रीहादिकामशास्त्रोचित कर्म चतुर्थस्य व्रतस्यातिचारान् शेषः ॥ १६ ॥ 'इत्तो अणुवये पचममि आयरिय-

गकेदारद्रहादिघोषण १४, असतीपोषः चित्तनिमित्तं दास्यादिपोषण सारिकाशुकमार्जारकुक्कुटमयूरभ्वान-
 पालनरूपं १५, एतत्कर्मादानपञ्चदशक द्वितीयान्त कृत्वा षडर्थेदिति दोषः ॥ २३ ॥ ॥ अधानर्थदण्ड गाय-
 त्र्येणाह । “सत्पणिग मुसल जतग तणकटे मतमूलमेसज्जे । दिग्गे दवाचिये वा पडिक्कमे देवसिय सव ॥ २४ ॥
 नहाणुवट्ठण वल्लग धिलेयणे सहस्वरसगन्धे । वत्थासण आभरणे पडि ॥ २५ ॥ कदप्पे कुक्कुहए मोहरिअ-
 हिरिणभोग अहरिसे । दडमि अणट्ठाए तइयमि गुणए निर्दे ॥ २६ ॥” दास्से अग्नौ मुसले यस्मै तृणे काष्ठे
 मध्ये मूले मेघजे वसे दापिते वा प्रतिक्रमासि दोषः । इति हिंसोपकारिदानहिंसोपदेशदानविरमणनान-
 र्थदण्डविरमणमुक्त्वा प्रमादविरमणेन तद्विरमणमाह । स्नानोद्धर्तनवर्णकधिलेपनादौ अतिमात्रे कृते अन्य-
 सात्कमरिते वा अनर्थदण्डः । दान्दे रूपे रसे गन्धे अतिमात्रे अविधिकृते व्यसनरूपे वस्त्रे आसने आभरणे
 अतिमात्रे प्रतिक्रमासि दोषः ॥ अतिचारानाह । कदर्पः परोपहासः, कौत्सुच्य कुटिलालापसव्याहृतार्थव-
 चन, मौख्यमतिवाचवृत्ततया परस्तुतिनिन्दे, अधिकरणातिरेकः उल्लसलमुसलादिपापोषकरणाधिक्य सयु-
 कता वा, भोगातिरेकः कामशास्त्रश्रवणदोलान्दोलनमहामैथुनरूपः, अनर्थदण्डे तृतीयगुणव्रते अतिचारास्त्रि-
 न्दामि ॥ २६ ॥ ॥ अथ सामायिकातिचारानाह । ‘निविहे इउपणिहाणे अणवट्ठणे तहासयविहीणे । सा-
 माए पितहकहे पडमे सिक्खवाए निन्दे ॥ २७ ॥’ अविधे दुःप्रणिधाने मनोवाक्कायानां बुद्धिस्थितिरूपे अन-
 वस्थाने स्मृतिभ्रष्टे तथा आशयविहीने अनादरकृते सामायिके चित्तयकृते सातिचारनिमित्तौ प्रथमद्विषया-

धत्ते अतिचाराधिन्वामि ॥ २७ ॥ 'आणवणे पेसवणे सधे रुवे य पुणालक्खेवे । देसावगासियन्मी धीए सि-
 क्खावए निर्दे ॥ २८ ॥' देशावकाशिकनियमे गृहीते अधमहचहिर्मणात् वस्तुनो जीवावेर्धा आनयन प्रेषण
 तत्रैव मनुष्यादेः प्रेषण शब्दस्तद्वहिर्गतस्याकारणस्य तद्वहिर्गतस्य स्वरूप दर्शयित्वा संज्ञादिकरण पुद्गल-
 क्षेपः तद्वहिर्मुक्त्वण्वाधिक्षेपः देशावकाशिके नियमे द्वितीये शिष्याधत्ते अतिचाराधिन्वामि ॥ २८ ॥ ॥ पौ-
 पधातिचारमाह 'सथारुधारविही पमाय तह वेव भोयणाभोए । पोसहविहिधिवरीए तहए सिक्खावए निर्दे
 ॥ २९ ॥' सस्सारकविधिः उचारविधिवद्वये अप्यविधिना कृते प्रमादः प्रसिद्धः । तथा चैव भवत्यनाभोगो वि-
 स्मरण पौपधविधिविपरीतान्यौषधभङ्गकारिणः तृतीये शिक्षाधत्ते अतिचाराधिन्वामि ॥ २९ ॥ ॥ अतिधि-
 सधिभागधत्तातिचारानाह । 'सधित्ते निक्खिणवणे पिहणे ववएस मच्छरे वेव । कालाहक्कमदाने चउत्थे सि-
 क्खावए निर्दे ॥ ३० ॥' सधित्ते निक्षेपः सधित्तेन पिधान व्यपदेशोऽपरकीयवस्तुस्वापनं । मत्सरोऽन्यदाना-
 द्यपयादान कालातिक्रमदान चतुर्थशिष्याधत्ते अतिचाराधिन्वामि ॥ ३० ॥ ॥ अथ मिथ्यात्वप्रतिक्रमण
 प्रकारान्तरेणाह । 'सुहिएसु य हुहिएसु य जा मे असजएसु अणुकपा । रागेण व दोसेण व त निर्दे त च
 गरिहामि ॥ ३१ ॥' सुखितेषु वा दुःखितेषु वा गृहित्विद्वि-द्रव्यलिङ्गितु रागेण वा दोषेण वा या मे
 अनुकम्पा ता च निन्वामि ता च गर्हे ॥ ३१ ॥ ॥ सम्यक्त्वभङ्गप्रतिक्रमण प्रकारान्तरेणाह । 'साहसु सधि-
 भागो न कओ तवचरणकरणजुसेसु । सते फासुयदाने त निर्दे त च गरिहामि ॥ ३२ ॥' यन्मया सत्यपि

गकेदारद्रहादिशोषण १४, अस्तीषोष' चित्तनिमित्त दास्यादिषोषण सारिकाहुकमार्जारकुक्कुटमयूरश्वान-
 पालनरूप १५, एतत्कर्मादानपञ्चदशक द्वितीयान्त कृत्वा वर्जयेदिति शेषः ॥ २३ ॥ ॥ अथानर्थदण्ड गाथा-
 न्येणाह । 'सत्यनिग मुसल जतग तणकठे मतमूलमेसज्जे । विधे दवाधिये वा पच्छिक्कमे देवसिय सव ॥ २४ ॥
 न्हाणुवट्टण वल्लग विलेवणे सहरुवरसगन्धे । वत्थासण आमरणे पडि ॥ २५ ॥ कदप्पे कुक्कुडए मोहरिअ-
 ह्मिगरिणभोग अहरिसे । दहमि अणट्टाय तइयमि गुणवए निंदे ॥ २६ ॥' दाखे अमो मुसले यद्धे तणे काठे
 मध्मे मूले भेवजे दत्ते दापिते वा प्रतिक्रमामि शेषः । इति हिंसोपकारिदानहिंसोपदेशदानविरमणोनान-
 र्थदण्डविरमणमुक्त्या प्रमादविरमणेन तद्विरमणमाह । स्नानोद्धर्तनवर्णकविलेपनादौ अतिमात्रे कृते अन्य-
 सात्कपरिते वा अनर्थदण्डः । दाब्दे रूपे रसे गन्धे अतिमात्रे अधिधिकृते व्यसनरूपे वस्त्रे आसने आमरणे
 अतिमात्रे प्रतिक्रमामि शेषः ॥ अतिचारानाह । कदर्थः परोपदासः, कौत्कुच्य कुटिलालापसव्याहृतार्थव
 चन, मौल्यमतिवाचदूकतया परस्तुतिनिन्दे, अधिकरणातिरेकः उच्छलमुसलादिपापोपकरणाधिक्य सयु-
 कता वा, भोगातिरेकः कामशास्त्रभ्रमणदोशान्दोलनमहामैथुनरूपः, अनर्थदण्डे तृतीयगुणव्रते अतिचाराधि-
 न्यामि ॥ २६ ॥ ॥ अथ सामायिकातिचारानाह । 'तिविहे इत्थणिदाणे अणवट्टाणे तहासपविहीणे । सा-
 माए चित्तइकहे पढमे सिक्खावए निन्दे ॥ २७ ॥' त्रिविधे दुःप्रणिधाने मनोवाक्कायानां दुष्टस्थितिरूपे अन-
 वस्थाने स्तुतिभ्रमो तथा आशयविहीने अनादरकृते सामायिक चित्तयकृते सातिचारनिमित्तौ प्रथमद्विषया-

व्रते अतिचाराधिन्वामि ॥ २७ ॥ 'आणवणे पेसवणे सुधे रूवे य पुगलक्खेवे । देसावगासियन्मी पीए सि-
 क्खावए निंदे ॥ २८ ॥' देसावकाशिकनियमे गृहीते अथमहचहिर्भागात् वस्तुनो जीवादेर्वा आनयन प्रेषण
 तत्रैव मनुष्यादेः प्रेषण शान्दस्तद्वहिर्गतस्याकारणरूप तद्वहिर्गतस्य स्वरूप दर्शयित्वा संज्ञादिकरण पुद्गल-
 क्षेपः तद्वहिर्मुत्सृज्यव्याधिक्षेपः देसावकाशिके नियमे द्वितीये शिष्याव्रते अतिचाराधिन्वामि ॥ २८ ॥ ॥ पौ-
 पधातिचारमाह 'संयारुधारविही पमाय तह खेव भोयणाभोए । पोसहविहिधिचिचरीए तहए सिक्खावए निंदे
 ॥ २९ ॥' सस्वारकविधिः उच्चारविधिद्वये अन्यविधिना कृते प्रमादः प्रसिद्धः । तथा चैव भवत्यनाभोगो वि-
 स्मरण पौपधविधिचिचरीतान्पौषधमङ्गकारिणः तृतीये शिक्षाव्रते अतिचाराधिन्वामि ॥ २९ ॥ ॥ अतिधि-
 सविभागव्रतातिचारानाह । 'सच्चित्ते निक्खिजवणे पिहणे ववएस मच्छरे खेव । कालाहकमदाणे चउत्थे सि-
 फळावए निंदे ॥ ३० ॥' सच्चित्ते निक्षेपः सच्चित्तेन पिधान व्यपदेशोऽपरकीयवस्तुस्थापन । मत्सरोऽन्यदाना-
 स्त्रययादान कालातिक्रमदान चतुर्थशिष्याव्रते अतिचाराधिन्वामि ॥ ३० ॥ ॥ अथ मिथ्यात्वप्रतिक्रमण
 प्रकारान्तरेणाह । 'सुहिएसु य हुहिएसु य ज्ञा मे असजएसु अणुकंपा । रागेण व दोसेण व स निंदे त च
 गरिहामि ॥ ३१ ॥' सुखितेषु वा दुःखितेषु वा शुद्धिलिङ्गि-कुलिलिङ्गि-द्रव्यलिङ्गिषु रागेण वा दोषेण वा या मे
 अनुकम्पा ता च निन्दामि ता च गर्हे ॥ ३१ ॥ ॥ सम्यक्त्वमङ्गप्रतिक्रमण प्रकारान्तरेणाह । 'साहुसु सवि-
 भागो न कओ तवचरणकरणजुत्तेसु । सते फासुयदाणे स निंदे त च गरिहामि ॥ ३२ ॥' यन्मया सत्यपि

यथा भारवाहः अपहृतभरं सन् आतिरेकलघुर्भवति इति द्रोप० ॥ ४० ॥ ॥ अथावदयकफट्टमाह । 'आय-
 स्सपुण एपुण सावधो जइवि वडुरओ होइ । हुक्खाणमत्तकिरिय काही अचिरेण कालेण ॥ ४१ ॥' श्यायफो
 यथापि वडुरजा बहुपापमलो भवति तथापि एतेनावदयकेन पद्धिधेन अचिरेण कालेन हुक्खानामन्तक्रिया
 कर्ता ॥ ४१ ॥ ॥ विस्तृतातिचारमतिक्रमणमाह । 'आलोयणा वडुविहा नय सम्भरिया पट्टिकमणकाले ।
 मूलशुणत्तरशुणे त निर्दे त च गरिहामि ॥ ४२ ॥' मूलशुणे पञ्चाणुवत्तरूपे उत्तरशुणे शुणवत्तयिदावत्तरूपे
 वडुविधा आलोचना प्रतिक्रमणकाले न सस्तृता ता निन्दामि ता च गर्हं ॥ ४२ ॥ ॥ अथोर्ध्वभूय धर्मनि-
 म्यकपन ॥ 'तस्स धम्मस्स केवलपद्मस्स अन्मुट्ठिओमि आराहणाए विरओमि विराहणाए य । तिबि-
 हेण पट्टिकमो वदामि जिणे चउवीस ॥ ४३ ॥' तस्य धर्मस्य केवलपद्मस्य अन्मुद्यतोस्मि आराधनायां विर-
 मोस्मि विराधनायां अविधेन प्रतिक्रान्तमवर्तिवशतिजिनाब्धन्दे ॥ ४३ ॥ ॥ अथ चेत्यवन्दन साशुबन्धन ।
 'जावति चेइआइं जावति के०' इति गाथाद्वयव्याख्यान पूर्ववत् ॥ ४४ ॥ ॥ अथ कर्मक्षयहेतु समोरयमाह ।
 'विरसधियपावपणासणीए भवसयसइरसमइणीए । चउवीसजिणविणिगगय कइए बोळु मे विवइ ॥ ४५ ॥'
 विरसधितपापप्रणाशिन्या भवयात्तसइरसमाधिन्या ससारत्तारिण्येत्तर्यः । चतुर्विंशतिजिनविनिर्गतकवया
 सम विवसा व्यपलीयन्तां अतिक्रमन्तु ॥ ४५ ॥ ॥ अथ प्रतिक्रमणावन्तरं खल्लोहासुभ च मङ्गलपावनमाह ।
 'सम मगळमरिहता सिद्धा साइ सुय च वन्मो य । सन्मदिही देवा विंहु सभाई च बोहि च ॥ ४७ ॥' अ-

रिदन्तः सिद्धाः साधवः श्रुत च धर्मश्च सम्पन्नदृष्टयो देवाः मम मङ्गल समाधिं वोर्धि च वदन्तु ॥ ४७ ॥
 प्रतिक्रमणकारणमाह । 'पश्चिसिद्धाण करणे किच्चाण अकरणे पश्चिक्कमण । अस्सहदणो य तद्वा विवरीयप्पस्स-
 वणाए य ॥ ४८ ॥ प्रसिध्दिद्वाना हिंसादीना करणे कुल्याना यतनावश्यकाना अकरणे प्रतिक्रमण । अत्र
 किल प्रायश्चित्तविधौ यत्प्रतिक्रमणशोभनीय पापं तत्र प्रतिक्रमणमित्यर्थः ॥ ४८ ॥ अथ क्षामणमाह ।
 'स्वामेमि सव्वं एवमहमालो' इत्यादिगाथाद्वय यतिप्रतिक्रमणसूत्रवद्व्याख्येयम् ॥ इति आह्वप्रतिक्रमणसूत्र-
 णापार्थः ॥ अत्र सर्वत्र यतिआह्वप्रतिक्रमणलापार्थ उक्तः । चालनादिव्याख्या न कृता अन्यविस्तरभयात् ।
 इत्यावश्यकं प्रतिक्रमणम् ॥

अथ कायोत्सर्गः । कायस्य निष्पेष्टत्वादिना उत्सर्जनं कायोत्सर्गः । तस्येय व्याख्या । तत्र पूर्वं पापकर्म-
 निर्वर्तनार्थं पापविदुद्धयर्थं वा विघ्नोपशमार्थं वा कस्यचिदपि देवादेराराधनार्थं वा कायोत्सर्गकरण । तत्र
 करोमि काउत्सग्ग अयवा ठामि काउत्सग्ग अन्नत्थ उत्तसिप्पण नीत्तसिप्पण स्वासिप्पणं छीएण जमाइएण
 उड्डुएण वायनिसग्गेण भम्मलिए पित्तमुच्छाए सुद्धमेहिं अगसंचालेहिं सुद्धमेहिं स्वेत्तसंचालेहिं सुद्धमेहिं दि-
 द्दिसंचालेहिं एवमाइएहिं आगारेहिं अभग्गे अचिराहिंओ ह्रज्ज मे काउत्सग्गे जाव अरिदत्ताण भग्गवत्ताणं
 नमुक्कारेण न पारेमि तावकाय ठाणेण मोणेण द्वाणेण अप्पाण वोसिरामि । व्याख्या । करोमि कायोत्सर्ग-
 तिष्ठामि वा अन्यत्र अनन्तरोक्तचेष्टासमागमे अभग्नत्वे सतीत्यर्थः । अन्यत्रप्राब्दः सर्वत्र योज्यः । उच्छ्वसि-

यथा भारवाहः अपहृतभरः सन् अतिरेकलघुर्मयति इति शेषः ॥ ४० ॥ ॥ अथावश्यकफलमाह । 'आव-
 स्तएण एएण सावओ जइवि षडुरओ होइ । हुक्खाणमत्तकिरिय काही अचिरेण कालेण ॥ ४१ ॥' आवको
 यथापि षडुरजा षडुपापमलो भवति तथापि एतेनावश्यकेन पवित्रेण अचिरेण कालेन दुःखानामन्तक्रिया
 कर्ता ॥ ४१ ॥ ॥ विस्तृतातिचारप्रतिक्रमणमाह । 'आलोचना पडुविहा नय समरिया पडिक्कमणकाले ।
 मूलगुणवसरुणे त निर्दे त च गरिहामि ॥ ४२ ॥' मूलगुणे पञ्चाणुवतरूपे उत्तरगुणे गुणवत्तद्विज्ञावतरूपे
 पडुविधा आलोचना प्रतिक्रमणकाले न सस्तृता ता निन्दामि ता च गर्हे ॥ ४२ ॥ ॥ अयोध्वीमूय धर्मेनि-
 श्चपकथन ॥ 'तस्स धम्मस्स केवलपन्नसस्स अन्नुट्ठिओमि आराहणाए विरओमि विराहणाए य । तिचि-
 रेण पडिक्कतो धवामि जिणे चजवीस ॥ ४३ ॥' तस्य धर्मस्य केवलपन्नस्य अन्नुयगतोस्मि आराधनायां विर-
 तोस्मि विराधनायां त्रिविधेन प्रतिक्रान्तमनुर्विद्यातिजिनान्वन्दे ॥ ४३ ॥ ॥ अय धैत्यवन्दन साधुवन्दन ।
 जावति वेइआइं जावति के० इति गाथाप्रयन्याख्यान पूर्ववत् ॥ ४४ ॥ ॥ अय कर्मक्षयहेतु मनोरथमाह ।
 'चिरसधियपावपणासणीए भवसयसइस्समइणीए । चजवीसजिणविणिग्गय कइए वोळतु मे दियइ ॥ ४५ ॥'
 चिरसधितपापप्रणाशिन्या भवघातसहस्रमाधिन्या संसारतारिण्येत्थयः । अनुर्विद्यातिजिनविनिर्गतकथया
 मम विवसा व्यपलीयन्तां अतिक्रमन्तु ॥ ४६ ॥ ॥ अथ प्रतिक्रमणानन्तरं स्वस्योद्दामुद्र च मङ्गलयाचनमाह ।
 'मम मण्डमरिइता सिद्धा साइ सुय च धम्मो य । सन्महिद्दी देवा विंतु समारि च वोहि च ॥ ४७ ॥' अ-

रिहन्तः सिद्धाः साधवः श्रुत च धर्मश्च सम्यग्दृष्टयो देवाः मम मङ्गल समाधिं धीर्धिं च वदतु ॥ ४७ ॥ ॥
 प्रतिक्रमणकारणमाह । 'पृथक्सिद्धाण करणे क्रियाण अकरणे पदिक्रमण । अस्तद्वदणे य तद्वा विचरीयपल-
 षणाए य ॥ ४८ ॥ प्रतिविद्वाना हिंसादीना करणे कृताना यतनावश्यकाना अकरणे प्रतिक्रमणं । अत्र
 किल प्रायश्चित्तविधौ यत्प्रतिक्रमणशोचनीय पाप तत्र प्रतिक्रमणमित्यर्थः ॥ ४८ ॥ ॥ अथ क्षामणमाह ।
 'स्वामेभि सव० एवमहमालो०' इत्यादिगाथाद्वय यतिप्रतिक्रमणसूत्रव्याख्येयम् ॥ इति आह्वप्रतिक्रमणसूत्र-
 उपायार्थः ॥ अत्र सर्वत्र यतिआह्वप्रतिक्रमणलायार्थ उक्तः । चालनाविव्याख्या न कृता अन्यविस्तरमयात् ।
 इत्याचक्षके प्रतिक्रमणम् ॥

अथ कायोत्सर्गः । कायस्य निष्पेष्टत्वादिना उत्सर्जन कायोत्सर्गः । तस्येय व्याख्या । तत्र पूर्वं पापकर्म-
 निर्घातनार्थं पापविशुद्ध्यर्थं वा विमोपशमार्थं वा कस्यचिदपि देवादरेराधनार्थं वा कायोत्सर्गकरण । तत्र
 करोमि काउत्सर्ग अथवा ठामि काउत्सर्ग अत्रत्य उत्सर्गण नीसर्गण स्वासर्गण छीएण जभाइएण
 उहुएण वायनिसर्गण भमलिए पित्तमुच्छाए सुहुमेहिं अगसचालेहिं सुहुमेहिं खेलसचालेहिं सुहुमेहिं दि-
 ट्सिचालेहिं एवमाइएहिं आगारेहिं अभर्गो अधिराहिंओ हुज्ज मे काउत्सर्गो जाव अरिहताण भगवंताणं
 नमुक्कारेण न पारेमि तावकाय ठाणेण भाणेण अप्पाण वोसिरामि । व्याख्या । करोमि कायोत्सर्गो
 तिष्ठामि वा अन्यत्र अनन्तरोक्तचेष्टासमागमे अभवत्वे सतीत्यर्थः । अन्यत्रवाब्दः सर्वत्र योज्यः । उच्छृसि-

यथा भारवाहः अपहृतभरः सन् अतिरेकलघुर्मवति इति शेषः ॥ ४० ॥ ॥ अथावदपकफलमाह । 'आव-
 स्सपुण पपुण सावओ जइवि षडुरओ होइ । हुक्खाणमत्तकिरिय काही अचिरेण कालेण ॥ ४१ ॥' आचको
 यथापि षडुरजा षडुपापमलो भवति तथापि एतेनावदपकेन पद्विधेन अचिरेण कालेन हुःखानामन्तक्रिया
 कर्तार ॥ ४१ ॥ ॥ विस्सुतातिचारप्रतिक्रमणमाह । 'आलोयणा षडुविहा नय सम्मरिया पट्टिकमणकाले ।
 मूलगुणत्तरगुणे स निवे स व गरिहामि ॥ ४२ ॥' मूलगुणे पञ्चाणुवत्तरूपे उत्तरगुणे गुणवत्तशिखावत्तरूपे
 षडुविधा आलोचना प्रतिक्रमणकाले न सस्सुता ता नित्वामि ता च गहें ॥ ४२ ॥ ॥ अयोध्वीभूय धर्मनि-
 मपकथन ॥ 'तस्स धम्मस्स केवलपद्मस्सस्स अन्सुद्धिओमि आराहणाए विरओमि विराहणाए य । तिचि-
 हेण पट्टिकतो वट्ठामि जिणे चउवीस ॥ ४३ ॥' तस्य धर्मस्य केवलपद्मस्य अन्युपगतोस्मि आराधनाया विर-
 तोस्मि विराधनायां त्रिविधेन प्रतिक्रान्तमूर्तिविधातिजिनान्बन्दे ॥ ४३ ॥ ॥ अथ चैत्यवन्दन साधुबन्दन ।
 'आवति वेइआइं जावति के' इति गाथाद्वयन्यास्यान पूर्ववत् ॥ ४४ ॥ ॥ अथ कर्मक्षयहेतु ममोरथमाह ।
 'विरसच्चिपपावपणासणीए भवसयसहस्समहणीए । चउवीसजिणविणिगय कइए वोखतु मे विपइा ॥ ४५ ॥'
 विरसच्चितपायप्रणाशिन्या भवशतसहस्रमाधिन्या ससारतारिण्येत्थर्यः । चतुर्विधातिजिनविनिर्गतकथया
 मम विवसा भ्यपलीयन्तां अतिक्रमन्तु ॥ ४५ ॥ ॥ अथ प्रतिक्रमणानन्तरं स्वस्येहानुम्र च मङ्गलपावनमाह ।
 'मम मगलमरिहता सिद्धा साह सुय च धम्मो य । सम्मदिही वेवा विंतु समारि च धोहि च ॥ ४७ ॥' अ-

अतिक्रान्ते पर्वणि यद्गलोचनादितपः क्रियते तदतिक्रान्त २, एकस्य तपसः समाप्तौ द्वितीयतपस आरम्भे
 तद्धिन एष प्रत्याख्यानं कोटिद्वयमीलन कोटिसहित ३, मासे मासे इयन्ति दिनानि अष्टमादिविधेयमेव
 गलान्वेषि सति तद्विधेयमित ४, एतच्च प्रथमसंयननेन सह व्यपच्छिन्न सहस्रकारैर्महत्तरादेर्वचस इति सा-
 कार ५, आकारैर्वर्जितमनाकार ६, यत्र वृत्तिकवलसंख्यादि तत्परिमाणकृत ७, सर्ववर्तुर्विधाहारकृतपरित्या-
 गाक्षिरवशेष ८, अष्टुष्टमुष्टिमन्यादिविचित्रोपलक्षित संकेतन ९, अद्धा कालस्तदुपलक्षितं अद्धाप्रत्याख्यानं १०, ॥
 एतद्वशाधा यथा । 'नवकार १ पोरिसीए २ पुरिमदि ३ इक्कासणे ४ गट्टाणेअ ५ । आयपिल ६ अमत्तट्टे ७
 चरमेय ८ अभिग्गहे ९ विगह १० ॥ १ ॥ नमस्कारसहित विनोदये घटीद्वयपर्यन्त १, योरुषी पुरुषप्रमाण-
 लज्जायथा प्रहरमात्रादिनोदये २, पूर्वार्धमद्याह्नपर्यन्त ३ एकासन एकेनासनेन एकवेलं भोजन ४, एकस्थानं
 आकुञ्चितप्रसारितादिवर्जितमेकासन ५, आचाम्ल एकवेलमेकाशजकभोजन ६, अमत्तकार्ये उपवासः अवि-
 धाहाररहितो वा ७, चरम विवसचरम भवचरमपर्यन्त प्रत्याख्यान ८, अभिग्रहो ग्रन्थिमुष्टिपर्यन्त प्रत्या-
 ख्यान ९, विकृतिः विकृतीनां सर्वथा त्यागः संख्या वा १० ॥ अथैषामागारसंख्या । 'दो चेव नमुक्कारे आ-
 गारा छव पोरसीए व । सत्तेव य पुरिमहे एगासणम्मि अट्टेव ॥ १ ॥ सत्तेगट्टाणस्स व अट्टेव य अविलम्मि
 आगारा । पचेव य अमत्तट्टे छप्पाणे चरमवत्सारि ॥ २ ॥ एष चउरो अभिग्गहो निधीए अट्टनवय आगारा ।
 अप्पावरणे पचउ हवति सेसेसु चत्सारि ॥ ३ ॥' नमस्कारसहिते द्वावेवाकारौ यथा । 'उग्गाए सूरे नवकार-

करयच्छति दक्षिणोत्तरपाणिभ्यां सुखवर्धिकाकारजोहरणः । कुण्डपरस्मि कूर्परभ्यां चोलपट्टश्च चारणीयः । उत्साराय पारियमि शुद्धिं चत्सारिते प्ररिते कार्योत्सर्गे नमस्कारेण पारिते जिनरतुतिर्मणनीया पाठान्तर च । गायोत्तरार्धे पृथुणीसदोसा कावत्ससर्गे विवलिज्जा सर्वत्र कार्योत्सर्गे चतुर्विधातिस्त्रवचिन्तने चन्द्रे सुनिम्नलपरापर्यन्त चिन्तन । नमस्कारचिन्तने नवपदपरिपूर्णाचिन्तन सर्वत्र कार्योत्सर्गपारणे नमो अरिहताण इति पद ततः सुतिपाठादि यथायोग्य । इत्यावश्यकं कार्योत्सर्गः ॥

अथ प्रत्याख्यानम् ॥ तत्र द्विधा । मूलगुणप्रत्याख्यानं उत्तरगुणप्रत्याख्यानं च ॥ मूलगुणप्रत्याख्यानं द्विधा । देशसर्वभेदात्सर्वमूलगुणप्रत्याख्यानं साधूनां पञ्चमहाव्रतानि देशामूलगुणप्रत्याख्यानं आद्यानां पञ्चाशुव्रतानि । उत्तरगुणप्रत्याख्यानमपि द्विधा । देशसर्वभेदात् । साधूनां सर्वोत्तरगुणप्रत्याख्यानमनेकधा । यथा । भिदस्स ज्ञा विसोदी समिदंओ भावणा तओ धुविहा । पद्धिमा अभिगगाहवि च उत्तरगुणमो विद्याणाहि ॥ १ ॥ आद्यानां देशोत्तरगुणप्रत्याख्यानं श्रीणि गुणव्रतानि चत्वारि शिल्पाव्रतानि । उभयोरपि सर्वोत्तरगुणप्रत्याख्यानमनागतादिभेदाद्विधेयः । यथा । 'अणानय १ मङ्कतं २ कोटीसद्विध ३ नियट्ठि चोव ४ । सागार ५ अणानार ६ परिमाणक ७ निरवसेस ८ ॥ १ ॥ सकिय ९ मविअट्टाय १० पञ्चकलाण तु वसविच होह । समयेव अणुपाळणीय दाणुवरसे अइसमाही ॥ २ ॥' व्याख्या । तत्र पर्युषणादौ पलानलवैद्यादुरप्यकरणप्यप्रत्वेन पूर्वमपि यद्व्यवायाकोचनतमः क्रियते तदनागतं १, पर्युषणचतुर्मासकादिषु अष्टाकी वैद्यादुरप्ये

अतिक्रान्ते पर्वणि यदालोचनादितपः क्रियते तदतिक्रान्त २, एकस्य तपसः समाप्तौ द्वितीयतपस आरम्भे
 तदिन एष प्रत्याख्याननेन कोटिद्वयमीलन कोटिसहित ३, मासे मासे इयन्ति दिनानि अष्टमादिविवेयमेव
 गलनत्वेपि सति तद्विषयश्चित ४, एतच्च प्रथमसयननेन सह व्ययच्छिन्न सहसाकारैर्महत्तरावर्धचस इति सा-
 कार ५, आकारैर्धर्जितमनाकार ६, यत्र वृत्तिकवलसंख्यादि सत्परिमाणकृत ७, सर्ववर्तुर्विधाहारकृतपरित्या-
 गाक्षिरवशेष ८, अङ्गुष्ठमुष्टिभ्रन्याविचिह्नोपलक्षित सकेतन ९, अद्धा कालस्तदुपलक्षित अद्धाप्रत्याख्यान १०, ॥
 एतद्वशाया यथा । नवकार १ पोरिसीए २ पुरिमहि ३ इक्कासणे ४ गट्टाणेअ ५ । आयथिल ६ अमत्तट्टे ७
 चरमेय ८ अभिगगहे ९ विगह १० ॥ १ ॥ नमस्कारसहित विनोदये घटीद्वयपर्यन्त १, गौरवी पुरुषप्रमाण-
 वृत्तायया प्रहरमात्राविनोदये २, पूर्वार्धमहत्तयाह्वपर्यन्त ३ एकासन एकेनासनेन एकवेल भोजन ४, एकस्थानं
 आकुञ्चितप्रसारिताविर्धर्जितमेकासन ५, आचानल एकवेलमेकावज्जलभोजन ६, अभस्कार्य उपवासः द्विवि-
 द्वाहाररहितो वा ७, चरम विषसचरम भवचरमपर्यन्त प्रत्याख्यान ८, अभिग्रहो ग्रन्थिमुष्टिपर्यन्त प्रत्या-
 ख्यान ९, विकृतिः विकृतीना सर्वथा त्यागः सकया वा १० ॥ अथैषामागारसंख्या । दो चेष नमुकारे आ-
 गारा छव पोरसीए ८ । सत्सेव य पुरिमहे एगासणम्मि अट्टेव ॥ १ ॥ सत्सेगट्टाणस्स ८ अट्टेव य अथिलम्मि
 आगारा । पवेव य अमत्तट्टे उप्पाणे चरमचत्तारि ॥ २ ॥ पव चउरो अभिगगहो निधीए अट्टनवय आगारा ।
 अप्पावरणे पवउ इवति सेसेसु चत्तारि ॥ ३ ॥ नमस्कारसहिते द्वावेवाकारौ यथा । उज्जाए खरे नवकार-

करयलसि दक्षिणोत्तरपाणिभ्यां मूलवक्षिकारजोहरणः । कुन्परसि कूर्परभ्यां चोलपट्टम्भ धारणीयः । उत्सारा-
रिय पारियमि शुद्धसि वत्सारिते परिते कायोत्सर्गे नमस्कारेण पारिते जिनरतुसिर्मणनीया पाठान्तर च ।
गायोत्तरार्धे पृष्णबीसदोसा काळत्ससर्गे विषवज्जिञ्जा सर्वत्र कार्योत्सर्गे चतुर्विंशतिसत्त्वचिन्तने चन्द्रे सुनि-
म्मलयरापर्यन्त चिन्तन । नमत्कारविन्तने नवपदपरिपूर्णाचिन्तन सर्वत्र कार्योत्सर्गपारणे नमो अरिहताण
इति पद ततः स्तुतिपाठादि यथायोग्य । इत्यावश्यकं कायोत्सर्गः ॥

अथ प्रत्याख्यानम् ॥ तच्च द्विधा । मूलगुणप्रत्याख्यान उत्तरगुणप्रत्याख्यानं च ॥ मूलगुणप्रत्याख्यान द्विधा ।
देशासर्वमेवात्सर्वमूलगुणप्रत्याख्यान साधूनां पञ्चमहाव्रतानि देशमूलगुणप्रत्याख्यान आद्वाना पञ्चाणुव-
नानि । उत्तरगुणप्रत्याख्यानमपि द्विधा । देशासर्वमेवात् । साधूना सर्वोत्तरगुणप्रत्याख्यानमनेकधा । यथा ।
‘मिहस्स जा विसोदी समिहो भावणा तथो बुद्धिहा । पटिमा अभिग्गहावि य उत्तरगुणमो विपाणाहि
॥ १ ॥’ आद्वानां देशोत्तरगुणप्रत्याख्याव श्रीणि गुणव्रतानि वत्सारि शिष्याव्रतानि । उत्तरोत्तर-
गुणप्रत्याख्यानमनागतादिभेदाद्द्विधाविधः । यथा । ‘अणाय १ मङ्कत २ कोटीसद्विय ३ नियटिय चोव ४ ।
सागार ५ अणगारं ६ परिमाणकट ७ निरवसेस ८ ॥ १ ॥ १ ॥ सकिय ९ मविअट्टाय १० पञ्चक्खाण तु दसविध
दोइ । सयमेव अणुपालणीय दाणुपएसे अइसमाही ॥ २ ॥’ व्याख्या । तत्र पुरुषणादौ ज्ञानत्ववैयाहृत्यक-
रण्यप्रत्ययेन पूर्वमपि यद्व्यवहारोच्यते तद्व्रतगतं १, पुरुषणचतुर्मासकादिषु अष्टाक्षौ वैयाहृत्ये

अतिक्रान्ते पर्वणि यद्वालोचनादितपः क्रियते तद्वतिक्रान्त २, एकस्य तपसः समासौ द्वितीयतपस आरम्भे
 तद्धिन एव प्रत्याख्याननेन कोटिद्वयमीजन कोटिसहित ३, मासे मासे इयन्ति दिनानि अष्टमादिविवेचयेव
 नलानत्सेपि सति तन्निधिश्रितं ४, एतच्च प्रथमसयननेन सह व्यथच्छिन्न सहसाकारैर्महत्तराद्वर्षस इति सा-
 कार ५, आकारैर्वर्जितमनाकार ६, यत्र वृत्तिकवलसंख्यादि सत्परिमाणकृतं ७, सर्वचतुर्विधाहारकृतपरित्या-
 गाक्षिरवशेष ८, अद्भुतमुष्टिप्रन्यादिचिह्नोपलक्षित संकेतन ९, अद्वा कालस्तदुपलक्षितं अद्वाप्रत्याख्यान १०, ॥
 एतद्वशावा यथा । नवकार १ पोरिसीए २ पुरिमहि ३ इक्कासणे ४ गट्टाणेअ ५ । आयपिल ६ अमत्तट्टे ७
 धरमेप ८ अभिगगहे ९ विगह १० ॥ १ ॥ नमस्कारसहित दिनोदये घटीद्वयपर्यन्त १, पौषधी पुरुषप्रमाण-
 ल्हायया प्रहरमात्रादिनोदये २, पूर्वार्धमह्यह्यपर्यन्त ३ एकासनं एकेनासनेन एकवेल भोजन ४, एकस्थानं
 आकुञ्चितप्रसारितादिवर्जितमेकासन ५, आचामल एकवेलमेकाक्षजलभोजन ६, अभ्यक्तार्थ उपवासः त्रिवि-
 द्वाहाररहितो वा ७, चरम दिवसचरम भवचरमपर्यन्त प्रत्याख्यान ८, अभिग्रहो अनियमुष्टिपर्यन्त प्रत्या-
 ख्यान ९, विकृतिः विकृतीनां सर्वथा त्यागः सख्या वा १० ॥ अथैषामागारसंख्या । 'दो चेष नमुकारे आ-
 गारा छव पोरसीए ७ । सस्तेव य पुरिमहे एगासणम्मि अट्टेव ॥ १ ॥ सस्तेगट्टाणस्स ७ अट्टेव य अविलम्मि
 अगारा । पचेव य अमत्तट्टे छप्पाणे चरमचत्तारि ॥ २ ॥ पव च्छरो अभिगगहो निधीए अट्टनवय आगारा ।
 अप्पावरणे पवड हवति सेसेसु चत्तारि ॥ ३ ॥' नमस्कारसहिते द्वावेवाकारौ यथा । 'जगए सूरे नवकार-

करयच्छसि दक्षिणोत्तरपाणिभ्यां सुस्रवस्त्रिकारजोहरण । कुप्यरसि कूर्पराभ्यां चोलपट्टम् धारणीयः । उत्सा-
 रिष्य पारिषमि शुद्धसि वृत्सारिते पूरिते कायोत्सर्गे नमस्कारेण पारिते जिनस्तुतिर्मणनीया पाठान्तर च ।
 गाथोत्तरार्धे पृष्णवीसदोसा कावत्सर्गो विषजिह्वा सर्वत्र कायोत्सर्गे चतुर्विंशतिस्तत्रचिन्तने चन्द्रे सुनि-
 म्नलयरापयन्त चिन्तन । नमस्कारचिन्तने नवपदपरिपूर्णाचिन्तन सर्वत्र कायोत्सर्गपारणे नमो अरिहताण
 इति पद ततः स्तुतिपाठादि यथायोग्य । इत्याद्यदयके कायोत्सर्गः ॥

अथ प्रत्याख्यानम् ॥ तत्र द्विधा । सूक्तगुणप्रत्याख्यान उत्तरगुणप्रत्याख्यान च । सूक्तगुणप्रत्याख्यान द्विधा ।
 देशसर्वभेदात्सर्वसूक्तगुणप्रत्याख्यान साधूना पञ्चमहाव्रतानि देशसूक्तगुणप्रत्याख्यान आदाना पञ्चाशुब्र-
 तानि । उत्तरगुणप्रत्याख्यानमपि द्विधा । देशसर्वभेदात् । साधूना सर्वोत्तरगुणप्रत्याख्यानमनेकधा । यथा ।
 'सर्वस्व आ विसोदी समिर्ध्वो भावणा तथो बुद्धिहा । पद्धिमा अभिगद्वादि य उत्तरगुणमो विद्याणाहि
 ॥ १ ॥' आदाना देशोत्तरगुणप्रत्याख्यान त्रीणि गुणव्रतानि अथारि शिष्याव्रतानि । तत्रयोरपि सर्वोत्तर-
 गुणप्रत्याख्यानमनगातादिभेदादष्टाविधं । यथा । 'अणागय १ मङ्कत २ कोटीसद्विय ३ नियट्टिय चेष ४ ।
 सागार ५ अणानारं ६ परिमाणक ७ निरवसेस ८ ॥ १ ॥' सकिय ९ मयिअट्टाप १० पञ्चवत्साण तु दसविध
 होइ । सयमेव अणुपाळणीय दाणुवपसे अइसमादी ॥ २ ॥' क्पाकया । तत्र पर्युषणादौ जलानस्यवेयादुस्यक-
 रणव्यप्रत्येन पूर्वमपि यद्व्यमायाजोचनतपः क्रियते तदनन्तरं १, पर्युषणचतुर्मासकादिषु अथाकौ वेयादुस्ये

कुहेदगार्ह्यं । महुत्तपिप्पलि सुठार्हं अणेगहा साहम होई ॥ १ ॥ वृन्तवणं वृन्तवावन प्रसिद्ध । तयो ल ता-
 न्बूल पञ्चसौगन्धिक । चित्त चित्र नानाप्रकार । तुलसीकुहेदकादि तुलसीग्रहणेन सर्वाण्यपि सुरभिकपाय-
 दुमपञ्चाणि । कुहेदकग्रहणे भर्मर्यार्थकादि । मधु मधुपट्टी । पिप्पली पिप्पली । सुठार्हं हुण्ड्यादि प्रसिद्ध । अणे-
 आदिशब्दात् त्रिफलात्रिकटुपुण्ड्रालवङ्गैलज्जातीफलप्रभृति सर्वमपि अगुष्टिकर शुष्क पुष्पपञ्चफलादि । अणे-
 गहा साहम होई अनेकवा स्वादिम भवति स्वाद्यते वक्रसौरभप्रमोदार्थिमिरिति स्वादिम । अन्नतृणामोगेण
 सहसागारेण । अन्न आकारग्रहण नियममङ्गेषु अवोषार्थे । अनामोगात् अन्यत्र सहसाकारात् अन्यत्र प्र-
 त्याख्यामीति शेषः । आमोगः स्वचिस्तावधानेन कर्तव्यकरण । अनामोगो वैपरीत्येन विस्मृत्यान्यकार्यव्याक्षे-
 पेण कार्यकरण तस्मात् । सहसाकार इति सहसौत्सुक्येन कार्यकरण, अथवा स्वयमेव कार्योत्पत्तिः यथा
 पवनाद्याहत किञ्चिन्मुखे निपतति इति सहकारस्तस्मात् । पोरसिय पक्वस्वाहि पौर्णमी यावत्प्रत्याख्याहि
 प्रहर यावदित्यर्थः । प्रत्याख्यामि उद्गतेस्वये स्वर्योदयादारभ्येत्यर्थः । चतुर्विधमप्याहार अश्नान ४ पूर्ववत् अन्नं
 सहं पूर्ववत् । प्रच्छन्नकालेण प्रच्छन्नकालात् अन्नरज्ज्वल्लक्ष्मसूर्यसर्पयोगे प्रच्छन्नकालः तत्र दिनप्रमाण न ज्ञायते
 तस्मात् । विसामोद्रेणं विश्वोदात् पूर्ववक्षिणपश्चिमादिविश्रामज्ञाने रविस्थितावज्ञाताया न कालपरिमाण
 ज्ञान । साङ्ख्ययणेणं साधुवचनात् यथा साधवः पादोनेपि प्रहरे अतिक्रान्ते 'मयव बहुपट्टिपुष्पा पोरिसी सा-
 दयो उवत्ता होई' इति वचनात् । सवसमाहि वसियागारेण सर्वसमाधि वर्तिताकारेण सर्वेषां साधुसाध्वीआ-

स्थापयन्निधिनानापक्वाधानि । स्त्रीराह स्त्रीरादि स्त्रीरद्विधितकष्टतादि । स्त्रणाह स्त्रणादिसर्वाप्याद्री कन्द-
 जातिः । मङ्गपथिर्हृद-मण्डकप्रभृतिमहणात् पूषपोलिकाकुसराप्रभृति विधेय विज्ञेय । पाण यथा । 'पाण
 सोवीर जयोदगाह-धिसं सुराहय चैव । आञ्जकाञ्चो सधो कक्कडिगजलाहय च तथा ॥ १ ॥' पीयते दृष्टान्त-
 र्दाहार्तर्वा इति पान । तत्किमित्याह । सोवीर सौवीरं काञ्चिकं जयोदगाह ययोदकादि पयोदकतिलोदकतु-
 योदकप्रभृति । चित्तं चिद्वं नानाप्रकार । सुराहय श्वेव सुरादिक श्वेव । सुराप्रहणेन काष्टपिष्टपुष्पफलरसक्षौ-
 द्रनिरुपपन्न-मय यवमुष्टिकरमटुसिफर । ततः सर्वपान-आञ्जकाञ्चो-सधो । -सर्वोप्यप्यायः हिमकरकष्टुद्रोदकप्र-
 भृतिः कक्कडिगजलाहय च तथा कर्कटिकाजलादिक तथा । -कर्कटिकाजलमहणेन हस्तुरसवर्जितः शुष्टिकरणर-
 हितः सर्वोपि पुष्पफलरसः । स्नाहम स्नादिम यथा । 'असोस दत्ताहं खजूर नालिकेर दक्स्नाहं । कक्कडिअ-
 न्नाफणसाह बहुविह स्नाहम होह ॥ १ ॥' असोस भक्तोय येन सुक्तेन भक्तभोजनवत् दृसिर्भवति तद्भक्तोय
 शुद्धसौद्रधिकारादि । दत्ताहं दन्त्यादि दन्तसरिप्रभृतिवृक्षनिर्घासाः सर्वेपि आराद्धाः शाकाश्च । खजूर नालि-
 केरदक्स्नाह खजूरनारिकेलद्राक्षाः प्रसिद्धाः आदिषान्वात् वातामप्रभृतयः । कक्कडिअं वफणसाह कर्कट्यादि
 कर्कटीप्रहणेन विन्मीफलादिसुखादमवलकरं फल । आमप्रहणेन नारिकेलजम्बीरबीजपूरादिवद्भक्तफल । पन-
 समहणेन कक्कडीफलबोदिकादिप्रभृति भृंहण 'मयुररसफलं । बहुविहं स्नाहम होह इत्यादि । बहुविध स्नादिम
 भवति स्नायते शुष्टिसुखसावार्थिभिरिति स्नादिमं । -स्नाहमं स्नादिम यथा । 'दत्तवण तवोल चित्तं तुलसी

कुहेङ्गार्हय । मधुत्तपिप्पलि सुठार्ह अणेगहा साहम होर्ह ॥ १ ॥ दन्तवणं दन्तधावन प्रसिद्ध । तथा लता-
 मूल पञ्चसौगन्धिक । चित्त चित्र नानाप्रकार । तुलसीकुहेङ्गकादि तुलसीग्रहणेन सर्वाण्यपि सुरभिकपाय-
 द्रुमपत्राणि । कुहेटकग्रहणे भर्मर्यार्थकादि । मधु मधुयटी । पिप्पली पिंपली । सुठार्ह शुण्ड्यादि प्रसिद्ध ।
 अविषाब्दात् त्रिफलात्रिफलद्रुणालवर्जैलाजातीफलप्रभृति सर्वमपि अगुष्टिकर शुष्क पुष्पपत्रफलादि । अणे-
 गहा साहम होर्ह अनेकधा स्वादिम भवति स्वायते वक्रसौरमप्रमोदार्थिभिरिति स्वादिम । अक्षत्पणाभोगेण
 सहसागारेण । अत्र आकारग्रहण नियममग्रेषु अदोषार्थे । अनाभोगात् अन्यत्र सहसाकारात् अन्यत्र प्र-
 त्याख्यामीति दोषः । आभोगः स्वचित्सावधानेन कर्तव्यकरण । अनाभोगो वैपरीत्येन चित्स्मृत्यान्यकार्यव्याक्षे-
 पेण कार्यकरण तस्मात् । सहसाकार इति सहसौत्सुक्येन कार्यकरण, अथवा स्वयमेव कार्योत्पत्तिः यथा
 पचनायाहत किञ्चिन्मुखे निपतति इति सहकारस्तस्मात् । पोरसिय पञ्चक्खाहि पौरुषी यावत्प्रत्याख्यादि
 प्रहर यावदित्यर्थः । प्रत्याख्यामि सङ्गतेस्वर्ये स्वर्योदयादारभ्येत्यर्थः । चतुर्विधमप्याहारं अन्नान ४ पूर्ववत् अन्नं
 सह० पूर्ववत् । प्रच्छन्नकालेण प्रच्छन्नकालात् अन्नरजश्छन्नसूर्यसयोगे प्रच्छन्नकालः तत्र दिनप्रमाण न ज्ञायते
 तस्मात् । विसामोहेण विश्वोहात् पूर्वदक्षिणपश्चिमादिदिशामज्ञाने रविस्थितावज्ञातायां न कालपरिमाण
 ज्ञान । साधुवपणेण साधुवचनात् यथा साधवः पादोनेपि प्रहरे अतिक्रान्ते 'मयव बहुपद्धिबुद्धा पोरिसी सा-
 हयो उवत्सा होर्ह' इति वचनात् । सबसमाहि वसियागारेण सर्वसमाधिवर्तिताकारेण सर्वेषा साधुसाध्वीश्रा-

दधानामित्यर्थः । मध्वरिम साधुपूर्णात्तापर्यन्त प्रत्याख्याहि । त्रिविध चतुर्विध वा आहार अशनं स्वादिम
 स्वादिम ३ अशन ४ अन्नं सह० सह० पूर्ववत् । गठिसहित मुष्टिसहित अङ्गुष्ठसहित इत्यादि प्रत्या-
 ख्याहि चतुर्वि० अशन पान ४ अन्नं सह० पारि० सह० सह० पूर्ववत् ॥ निविगहय विगर्हयो सेसिआओ
 वा पच० निर्विकृतिक गृहीतशेषा वा विकृतीः प्रत्याख्याहि अन्नं सह० लेषा० गिह० उक्त्व० पूर्ववत् ।
 पङ्कथमक्सिपण प्रत्युत्तपुरस्कारेण अक्षितात् घृततैलादिनाभ्यक्तात् परि० सह० सह० पूर्ववत् । यन्नोक्त अट
 नव च आकारा अन्न च नवणीभोगाहिमय इति वचनात् अद्रव्यविकृतित्पदार्थात् उक्त्वत्तत्तविवेगेण कथन
 द्रव्यविकृतित्पदार्थात् न इत्यष्ट नव चाकाराः । अन्न विकृतय इति मनोवाक्कायानां कामायाभ्युपकारकत्वात्
 विकारिसम्भावात् विकृतय उच्यन्ते । तास्य सूत्रोक्ताश्च द्वाधा । यथा । 'दुद्ध १ दहि २ घष ३ तिलः ४ शुद्ध
 ५ सहोगाहिम ६ छ मक्खलाओ । मधु ७ मज्जा ८ मस ९ मक्खण १० चसारि अभक्खविगर्हओ ॥ १ ॥'
 दुग्ध गोमहिषीलागीमेव्युद्धिकाभय दधि नवनीत घृत तासामेव । उट्टीणा दध्यायमावात् । तैल तिलात्
 सीलदासर्पपेद्मव चतुर्धा । शुद्धः पिण्डद्रवमेवो द्विधा । उत्कथित अवगाहित वा घृततैलाभ्या केवलभ्या
 पक् । पक्काष घट् मध्या विकृतयः । चतस्रोऽमध्याः मधुमयमासनवनीतरूपाः । अथ कटाहिकाया घृततै-
 लादिपूर्णाया चलाचल साधकादि पच्यते तेनैव स्नेहेन द्वितीय तृतीय च तद्विकृतिः । ततः पर पक् योगवा-
 दिना निर्विकृतिकप्रत्याख्यानेपि आगाहकारणे कल्पते । एव शेषाण्यपि विकृतिगतानि निर्विकृतिकप्रत्या-

रूपाने कल्पन्ते । तानि कथ्यन्ते यथा । 'अह पेआ १ बुद्धदी २ बुद्धबलेही य ३ बुद्धसाही य ४ । पच य
 विगयगयाह बुद्धम्मि य खोरिसहियाह ५ ॥ १ ॥' क्षीरेयीपेये प्रसिद्धे । अय च व्याख्यायते । 'अविललेयम्मि
 बुद्धे बुद्धदी वक्खमीसबुद्धम्मि । पइसाही नह नकुल चुअय सिद्धम्मि अवलेही ॥ १ ॥ इति दुग्धविकृतिग-
 तानि ॥ अथ वधिविकृतिगतानि यथा । 'दहिए विगयगयाह योलवद्धा १ योल २ सिहरिणि ३ करवो ४ ।
 लवणकणदहियमहिय ५ सगरिगायम्मि अप्पदिए ॥ १ ॥' दूतविकृतिगतानि यथा । 'पक्कधिय १ ययकिदी
 २ पक्कोसहिउवरितरियसरिप च ३ । निज्झज्जा ४ धीसवण ५ गार्हधिय विगह विगहगया ॥ १ ॥' तैलवि-
 कृतिगतानि यथा । 'तिल्लमली १ तिलकुदी २ ददतिल्ल ३ महो सहुअरिय ४ । लक्खाहदवपक्क तिल्लतिहम्मि
 पंचेव ॥ १ ॥ शुद्धविकृतिगतानि यथा । अद्धक्कहिदक्खुरसो १ गुलवाणीय व २ सक्करा ३ खदं ४ । पायगुल
 ५ गुलविगर्ह ६ विगयगया हुंति पंचेव ॥ १ ॥' अथ अवगाहितविकृतिगतानि यथा । 'एग एग सुवारि १
 तिह्वेरि धीयग च ज पक्क । तुप्पेण तेण धिय २ नहय गुलहाणिआ परिमर्ह ३ ॥ १ ॥ षडत्थ जलेण सिद्धा
 लप्पसिआ ४ पंचम तु पूयलिया । चुपदियताधियाए परिपका ५ तीसमिलिएसु ॥ २ ॥' एव षट्सु भक्ष्य-
 विकृतिषु धियात् विकृतिगतानि निर्विकृतिकेषु भक्ष्याणि । अमक्ष्यविकृतयस्तु मधु पौतिकमाक्षिकभ्रामरमे-
 दाध्रिविध । मध काष्ठपिष्टमेदात् द्विधा । मांस जलधरस्थलचरत्वधरमेदाध्रिधा । नवनीत चतुर्धा पूर्वमे-

दधान्तमित्यर्थः । मन्वचरिम आयुर्पूर्णात्तापर्यन्त प्रत्याख्याहि । अत्रिष चतुर्विध वा आहार अद्यान स्वादिमं
 स्वादिम ३ अद्यान ४ अन्नं सह० सह० मद्य० सह० पूर्ववत् । गठिसहित मुष्टिसहित अद्भुतसहित इत्यादि प्रत्या-
 ख्याहि चतुर्वि० अद्यान पान ४ अन्नं सह० पारि० सह० सह० पूर्ववत् ॥ निधिगदय धिगर्हयो सेसिआओ
 वा पद्य० निर्विकृतिकं गृहीतशेषा वा विकृतीः प्रत्याख्याहि अन्नं सह० लेबा० गिह० उक्त्वि० पूर्ववत् ।
 पद्भुच्चमस्त्रिपण प्रत्युतपुरस्कारेण अक्षितात् घृततैलादिनाभ्यक्तात् परि० सह० सह० सह० पूर्ववत् । यन्त्रोक्त अष्ट
 नव च आकारा अन्न च नवणीओगाहिमप इति वचनात् अन्नविकृतित्परात् उक्त्विस्त्रविवेगेण कथन
 द्रवविकृतित्परात् न इत्यष्ट नव चाकारा । अन्न विकृतय इति मनोधाक्कायाना कामायाभ्येपकारकत्वात्
 विकारित्सद्भावात् विकृतय उच्यन्ते । साध्य सूत्रोक्ताभ्य दद्यादा । यथा । 'कुद्ध १ दहि २ घय ३ तिल ४ शुद्ध
 ५ सहोगाहिम ६ उ मक्त्वाओ । महु ७ मज्ज ८ मस ९ मक्त्वाण १० चत्सारि अभक्त्वाधिगर्हयो ॥ १ ॥'
 दुग्ध गोमहिषीजगीमेव्युष्टिकामभ्य दधि नवनीत घृत तासामेव । उट्टीणा दद्याद्यभावात् । तैल तिलात-
 सीलदासर्पयोद्भव चतुर्धा । शुद्धः पिण्डद्रवमेवो द्विधा । उत्कथित अवगाहित वा घृततैलाभ्या केवलानभ्या
 पक् । पक्ताष्ट वद् भक्ष्या विकृतयः । घतलोऽभक्ष्याः मधुमद्यमासनवनीतरूपाः । अथ कटाहिकाया घृततै-
 लादिपूर्णया चलाचल स्वाद्यकादि पच्यते तेनैव स्नेहेन द्वितीय तृतीय च तद्विकृतिः । ततः पर पक् योगवा-
 हिना निर्विकृतिकप्रत्याख्यानेपि आगाहकारणे कल्पते । एव शेषाण्यपि विकृतिगतानि निर्विकृतिकप्रत्या-

स्थाने कल्पन्ते । तानि कथ्यन्ते यथा । 'अहं वेदा १ बुद्धंटी २ बुद्धबलेही य ३ बुद्धसादी य ४ । पच य
 विगयगयाहं बुद्धम्मि य खोरिसहियाह ५ ॥ १ ॥' क्षीरेयीवेये प्रसिद्धे । अथ च व्याख्यायते । 'अंबिललेयम्मि
 बुद्धे बुद्धंटी वक्खमीसुबुद्धम्मि । पइसादी तह तदुल सुधय सिद्धम्मि अवलेही ॥ १ ॥ इति कुण्डविकृतिग-
 तानि ॥ अथ वधिकृतिगतानि यथा । 'वहिए विगयगयाहं दोलबद्धा १ दोल २ सिधिरिणि ३ करयो ४ ।
 लवणकणवहियमहिय ५ सगरिगायम्मि अप्पहिए ॥ १ ॥' दृतविकृतिगतानि यथा । 'पकधियअ १ ययकिटी
 २ पकोसहिचवरितरियसरिण च ३ । निज्झजण ४ वीसदण ५ गार्हधियअ विगाह विगाहगया ॥ १ ॥' तैलवि-
 कृतिगतानि यथा । 'तिल्लमली १ तिलकुटी २ वद्धतिल्ल ३ तहो सद्धुवरिय ४ । लक्खवाहदवपक तिल्लतिंल्लम्मि
 पचेव ॥ १ ॥ शुद्धविकृतिगतानि यथा । अद्धक्कहिहक्खुरसो १ शुलघाणिय व २ सक्करा ३ स्वहं ४ । पायशुलं
 ५ शुलधिगर्हे ६ विगयगया छुति पचेव ॥ १ ॥' अथ अवगाहितविकृतिगतानि यथा । 'एग एग सुवरिं १
 तिह्वेरि पीयग च ज पकं । तुप्पेण तेण चिय २ तहय शुलहाणिआ पमिर्हे ३ ॥ १ ॥ चउत्थ जलेण सिद्धा
 लप्पसिआ ४ पचम तु पूयलिया । शुपडियताधियाए परिपका ५ तीसमिलिएसु ॥ २ ॥' एव षट्सु मध्य-
 विकृतिषु त्रिंशत् विकृतिगतानि निर्धक्कितिकेषु मध्याणि । अमध्यविकृतयस्तु मधु पौतिकमाक्षिकभ्रानरभे
 दाधिविध । मध काष्ठपिष्टभेदात् द्विधा । मास जलचरस्थलचरस्वचरभेदाध्विधा । नवनीत चतुर्धा पूर्वमे-

दद्यात्तन्मिथ्यार्थः । नवचरिम अयुर्पूर्णात्तार्थ्यन्त प्रत्याख्याहि । त्रिषिष चतुर्विष वा आहार अशनं खादिम
 स्वादिम ३ अशन ४ अन्नं सह० सह० पूर्ववत् । गदिसहित मुद्रिसहित अहुद्रसहित इत्यादि प्रत्या-
 ख्याहि चतुर्विं० अशन पान ४ अन्नं सह० पारि० सह० सह० पूर्ववत् ॥ निविगहय विगर्हयो सेसिआओ
 वा पञ्च० निर्विकृतिक गृहीतशेषा वा विकृती प्रत्याख्याहि अन्नं सह० लेषा० निह० लक्खि० पूर्ववत् ।
 पञ्चमविक्षेपणं प्रत्युत्तगुरस्कारेण अक्षितात् दृततैलादिनाभ्यक्तात् परि० सह० सह० पूर्ववत् । यन्नोक्त अष्ट
 नव च आकारा अन्न च नवणीओगाहिमए इति वचनात् अन्नवविकृतिरपर्शात् लक्खित्तविवेगेण कथन
 इवविकृतिरपर्शात् न इत्यष्ट नव चाकाराः । अन्न विकृतय इति मनोषाक्कायाना कामायाश्लेषकारकत्वात्
 विकारिसन्नावात् विकृतय उच्यन्ते । तास्य सूत्रोक्तास्य दशाधा । यथा । 'बुद्ध १ दहि २ घप ३ तिल्ल ४ शुद्ध
 ५ तद्दोणाहिम ६ छ मक्खसाधो । महु ७ मज्झ ८ मस ९ मक्खण १० चत्तारि अभक्खविगर्हओ ॥ १ ॥'
 इत्यत्र गोमहिषीणगीमेव्युद्रिकाभव दधि नयनीत् दृत तासामेव । उट्टीणा दद्यायभावात् । तैल तिलात्-
 सीलदासर्वपोद्भव चतुर्धा । शुद्धः पिण्डद्रवभेदो द्विधा । उत्कथित अवगाहित वा दृततैलाभ्या केवलान्भ्या
 पक् । पक्काव वद् भक्ष्या विकृतयः । चतस्रोऽभक्ष्याः मधुमधमासन्नवनीतरूपाः । अथ कटादिकाया दृततै-
 लादिपूर्णाया बलाबल साधकादि पच्यते तेनैव स्नेहेन द्वितीय तृतीय च तद्विकृतिः । ततः पर पक् योगवा-
 दिना निर्विकृतिकप्रत्याख्यानेपि आगाढकारणे कल्पते । एव शेषाप्यपि विकृतिगतानि निर्विकृतिकप्रत्या-

ख्याने कल्पन्ते । तानि कथ्यन्ते यथा । 'अह पेआ १ इद्धट्ठी २ इद्धवलेही य ३ इद्धसाही य ४ । पच य
 विगयगयाह इद्धम्मि य खोरिसहियाह ५ ॥ १ ॥' क्षीरेयीपेये प्रसिद्धे । अय च क्याख्यायते । 'अधिललेयम्मि
 इद्धे इद्धट्ठी षक्खमीसइद्धम्मि । पइसाही तह तहुल चुअय सिद्धम्मि अवलेही ॥ १ ॥ इति इण्यधिकृतिग-
 तानि ॥ अथ दधिधिकृतिगतानि यथा । 'दहिए विगयगयाह डोलवडा १ डोल २ सिहरिणि ३ करयो ४ ।
 लवणकणदहियमहिय ५ सगरिगायम्मि अप्पहिए ॥ १ ॥' घृतधिकृतिगतानि यथा । 'पकधिय १ ययकिट्ठी
 २ पकोसहिचवरितरियसर्पि च ३ । निज्जजण ४ वीसदण ५ गार्हियअ विगह विगइगया ॥ १ ॥' तैलवि-
 कृतिगतानि यथा । 'तिह्लमली १ तिलकुट्ठी २ ददतिल्ल ३ तहो सहुवरिय ४ । लक्खाहदधपक तिह्लतिह्लम्मि
 पंचेव ॥ १ ॥ शुद्धधिकृतिगतानि यथा । अद्धक्खद्विहक्खुरसो १ गुलवाणीय व २ सकरा ३ खख ४ । पायगुल
 ५ गुलविगई ६ विगयगया डुंति पचेव ॥ १ ॥' अथ अवागाहितधिकृतिगतानि यथा । 'एग एग सुवरि १
 तिह्वेरि पीयाग च ज पक । तुप्पेण तेण चिय २ तइय गुलहाणिआ पमिई ३ ॥ १ ॥ चउत्थ जलेण सिद्धा
 लप्पसिआ ४ पंचम तु पूयलिया । चुपहियतावियाए परिपका ५ तीसमिलिएसु ॥ २ ॥' एव पदसु मध्य-
 विकृतिषु विंशत् विकृतिगतानि निर्विकृतिकेषु भक्ष्याणि । अभक्ष्यविकृतयस्तु मधु पौतिकमाक्षिकभ्रामरमे-
 दाभिधिय । मय काष्ठपिष्टभेदात् द्विधा । मांस जलचरस्थलचरस्रचरभेदाभिधा । नवनीत चतुर्धा पूर्वमे-

दयान्तमित्यर्थः । मन्थरिम आधु पूर्णतापर्यन्तं प्रत्याख्याहि । अत्रिष चतुर्विधं वा आहार अग्रानं स्वादिम
 स्वादिम ३ अग्रान ४ अन्नं सह० सह० पूर्ववत् । गठिसहितं मुष्टिसहितं अद्भुतसहितं इत्यादि प्रत्या-
 ख्याहि चतुर्वि० अग्रान पान ४ अन्नं सह० पारि० सह० सह० पूर्ववत् ॥ निविगदय विगर्हयो सेसिआओ
 वा पच० निर्विकृतिक गृहीतशेषा वा विकृतीः प्रत्याख्याहि अन्नं सह० लेवा० गिह० उक्त्वि० पूर्ववत् ।
 पञ्चमविवरणं प्रत्युतपुरस्कारेण अक्षितात् दृततैलादिनाभ्यकात् परि० सह० सह० पूर्ववत् । यथोक्तं अष्ट
 नव च आकारा अन्नं च नवणीथोगादिमए इति वचनात् अद्रवविकृतिस्पर्शात् उक्त्वि० त्वविवेगेण कथन
 द्रवविकृतिस्पर्शात् न इत्यष्ट नव चाकाराः । अन्नं विकृतय इति मनोवाक्यायाना कामाचार्येणकारकत्वात्
 विकारिसन्नावात् विकृतय उच्यन्ते । तास्य सूत्रोक्तास्य दशावा । यथा । 'बुद्ध १ दहि २ घय ३ तिल ४ शुद्ध
 ५ तद्गोणादिम ६ छ भक्त्वाधो । मद्ध ७ मज्झ ८ मंस ९ मक्खण १० चत्तारि अभक्त्वाविगर्हयो ॥ १ ॥'
 इत्य गोमहिषीछागीमेवमुष्टिकाभय दधि नवनीत दृत तासामेव । उट्टीणा दद्याप्यभावात् । तैल सिलास-
 सीलदास्येणैव चतुर्वा । शुद्धः पिण्डद्रव्यमेवो द्विधा । उत्कथित अवागाहित वा दृततैलाभ्या केवलान्या
 एक । पक्कन्न पद भक्ष्या विकृतयः । वल्लोडभक्ष्याः मधुमयमांसनवनीतरूपाः । अथ कटाहिकायां दृततै-
 लाविपूर्णाया चलाचल साधकादि पच्यते तेनैव स्नेहेन द्वितीयं तृतीयं च तद्विकृतिः । ततः परं एक योगवा-
 दिनां निर्विकृतिकप्रत्याख्यानेपि आगाहकारणे कल्पते । एव शेषाण्यपि विकृतिगत्वानि निर्विकृतिकप्रत्या-

का० कार० अनु० ९ एवं ४० ॥ नवमकोटकप्रयस्य भङ्गा नव यथा । म० क० १ । म० कार० २ । म० अनु० ३ । व० करो० ४ । व० कार० ५ । व० अनु० ६ । का० करो० ७ । का० कार० ८ । क० अनु० ९ एव सर्वमीलने भङ्गका० ४९ । एव सर्वमीलने एकत्रिभिन्नविनवनवभङ्गोत्पादने एकोनपञ्चाशद्भङ्गाः । एते च नाकार्ये न करोमि न कारयिष्यामीति कालत्रयमाने त्रिगुणिकृते सप्तसप्तवारिंशदधिक द्वात भङ्गाना भवति । इत्यावश्यकं प्रत्याख्यानं संपूर्णं ॥ इत्युक्तं षड्विधमावश्यक क्रमेण सामायिक १ चतुर्विंशतिस्तथ २ वन्दन ३ प्रतिक्रमण ४ कायोत्सर्ग ५ प्रत्याख्यान ६ रूप संक्षेपतः । अवश्यं क्रियते इत्यावश्यकं । तद्विषयमेव करणीय साधूना आवकाणा च । तच्च न योजना विना करणीयानुष्ठानमुपयाति तदर्थं योजना कथ्यते । प्रथम सामायिकस्य योजना यथा । सर्वविरतिसामायिक प्रव्रज्याग्रहणविधेरवसित । श्रुतसम्पत्त्वदेशविरतिसामाधिकानि आद्यव्रताधिरोगाधिकाराववसितानि ॥

१	१	२	२	१	१	१
१	२	१	२	१	२	१
१	१	१	२	१	२	१

अधुना च आवश्यकसामायिक यदवश्य आद्वैरनुष्ठीयते । सर्वकर्मारम्भे पूर्वं परमोष्ठिमन्त्रपाठः किं पुनरावश्यकं । अतः पूर्वं नमस्कार पठेत् । 'सुहृदन्ति नमुष्कार दंष्ट्राग मिरियासणरस पहिलेहा । सज्ज्वायपव्वक्खाणे शुद्धसुणिसद्दाहय पणामो ॥ १ ॥' पूर्वं आद्यः पुरोहुतासनो शुभं नत्वा इच्छाकारेण सदिसह भगवन् सामाहयसुहृदसि पव्विलेहेमि इत्युक्तोपविश्य सुसवस्त्रिका प्रतिलेखयति । तत ऊर्ध्वीन्द्रय नमस्कार धिरेकेवल

सलक्षि ॥ ३ ॥ 'प्रथमकोटकप्रये मनसा वचसा कायेन न करोमि न कारयामि ननु जानामि ? इति एको
 भङ्गः । द्वितीयकोटकप्रये भङ्गप्रय यथा । मनसा वचसा कायेन न करोमि न कारयामि ? मनसा वचसा
 कायेन न करोमि नानुजानामि २, मनसा वचसा कायेन न कारयामि नानुजानामि ३, एव ४ ॥ अथ
 तृतीयकोटके भङ्गप्रय मनसा वचसा कायेन न करोमि ? मनसा वचसा कायेन न कारयामि २, मनसा
 वचसा कायेन नानुजानामि ३, एव ७ ॥ अथ चतुर्थकोटकप्रये भङ्गप्रय यथा । म० व० नक० नका० नानु०
 १, मन० व० का० नक० नानु० २, व० का० नक० नका० नानु० ३ एव १० । अथ पञ्चमकोटकप्रये भङ्गप्रय
 यथा । म० व० करोमि कारयामि १ । म० व० करोमि अनुजानामि २ । म० व० कारयामि अनु० ३ । म०
 काये० करो० कार० ४ म० का० करो० अनु० ५ । म० का० कार० अनु० ६ । व० का० करो० कार० ७ ।
 व० का० करो० अनु० ८ । व० का० कार० अनु० ९ एव १९ ॥ अथ षष्ठकोटकप्रयस्य भङ्गा यथा । म०
 नक० १ । म० का० नक० २ । व० का० नक० ३ । म० व० नका ४ । म० का० नका० ५ । व० का० नका०
 ६ । म० व० नानु० ७ । म० का० नानु० ८ व० का० नानु० ९ एव २८ ॥ अथ सप्तमकोटकप्रयस्य भङ्गप्रय
 यथा । म० नक० नका० नानु० १ । व० नक० नका० नानु० २ । का० नक० नका० नअ० ३ एव ॥ ३१ ॥
 अष्टमकोटकप्रयस्य भङ्गप्रय यथा । म० करो० कार० १ । म० करो० अनु० २ । म० कार० अनु० ३ । वच०
 करो० कार० ४ । व० करो० अनु० ५ । व० कार० अनु० ६ । का० करो० कार० ७ । का० करो० अनु० ८ ।

का० कार० अनु० ९ एव ४० ॥ नवमकोटकप्रयस्य भङ्गा नव यथा । म० क० १ । म० कार० २ । म० अनु० ३ । व० करो० ४ । व० कार० ५ । व० अनु० ६ । का० करो० ७ । का० कार० ८ । क० अनु० ९ एव सर्वमीलने भङ्गका० ४९ । एव सर्वमीलने एकत्रिभिन्नवचनवचनभङ्गोत्पादने एकोनपञ्चाशद्भङ्गाः । एते च नाकार्यं न करोमि न कारयिष्यामीति कालत्रयमाने त्रिगुणीकृते सप्तचत्वारिंशदधिक शत भङ्गानां भवति । इत्यावश्यकं प्रत्याख्यानं संपूर्णं ॥ इत्युक्त षड्विधभावश्यक क्रमेण सामायिक १ चतुर्विंशतिस्त्व २ वन्दन ३ प्रतिक्रमण ४ कापोत्सर्ग ५ प्रत्याख्यान ६ रूप संक्षेपतः । अवश्य क्रियते इत्यावश्यकं । तत्रित्यमेव करणीय साधूनां आवकाणां च । तच्च न योजना विना करणीयानुष्ठानमुपयाति तदर्थं योजना कथ्यते । प्रथम सामायिकस्य योजना यथा । सर्वधिरतिसामायिकं प्रवज्याग्रहणविधेरवसित । श्रुतसम्बन्धवदंशधिरतिसामायिकानि आद्यव्रताधिरोपाधिकाराववसितानि ॥

अधुना च आवश्यकसामायिक यदवश्य आद्वैरनुष्ठीयते । सर्वकर्मारम्भे पूर्वं परमैष्टिमन्त्रपाठः किं पुनरावश्यकं । अतः पूर्वं नमस्कार पठेत् । सुहृत्सि नमुष्कार दंडग मिरियासणस्स पढिलेहा । सज्जमायपष्वक्त्वाणे शुक्रमुणिसद्भास्य पणामो ॥ १ ॥ पूर्वं आद्यः पुरोहतासन्नो शुक्रं नत्वा हृच्छाकारेण सविसह भगवन् सामाहयमुहृत्तिय पढिलेहेमि इत्युक्तवोपधिरश्य मुस्रवकिंकां प्रतिलेखयति । तत ऊर्ध्वीभूय नमस्कार धिरेकवेत्त

सखसि ॥ ३ ॥ प्रथमकोष्टकत्रये मनसा वचसा कायेन न करोमि न कारयामि नहु जानामि १ इति एको
 भङ्गः । द्वितीयकोष्टकत्रये भङ्गत्रयं यथा । मनसा वचसा कायेन न करोमि न कारयामि १, मनसा वचसा
 कायेन न करोमि नानुजानामि २, मनसा वचसा कायेन न कारयामि नानुजानामि ३, एव ४ ॥ अथ
 तृतीयकोष्टके भङ्गत्रय मनसा वचसा कायेन न करोमि १, मनसा वचसा कायेन न कारयामि २, मनसा
 वचसा कायेन नानुजानामि ३, एव ७ ॥ अथ चतुर्थकोष्टकत्रये भङ्गत्रयं यथा । म० व० नक० नका० नानु०
 १, मन० व० का० नक० नानु० २, व० का० नक० नका० नानु० ३ एवं १० । अथ पञ्चमकोष्टकत्रये भङ्गनवक
 यथा । म० व० करोमि कारयामि १ । म० व० करोमि अनुजानामि २ । म० व० कारयामि अनु० ३ । म०
 काये० करो० कार० ४ म० का० करो० अनु० ५ । म० का० कार० अनु० ६ । व० का० करो० कार० ७ ।
 व० का० करो० अनु० ८ । व० का० कार० अनु० ९ एव ११ ॥ अथ षष्ठकोष्टकत्रयस्य भङ्गा यथा । म०
 नक० १ । म० का० नक० २ । व० का० नक० ३ । म० व० नका० ४ । म० का० नका० ५ । व० का० नका०
 ६ । म० व० नानु० ७ । म० का० नानु० ८ व० का० नानु० ९ एव २८ ॥ अथ सप्तमकोष्टकत्रयस्य भङ्गत्रय
 यथा । म० नक० नका० नानु० १ । व० नक० नका० नानु० २ । का० नक० नका० नअ० ३ एव ॥ ३१ ॥
 अष्टमकोष्टकत्रयस्य भङ्गनवकं यथा । म० करो० कार० १ । म० करो० अनु० २ । म० कार० अनु० ३ । वच०
 करो० कार० ४ । व० करो० अनु० ५ । व० कार० अनु० ६ । का० करो० कार० ७ । का० करो० अनु० ८ ।

भगवन्, उपधिसदिस्वावड चपधिपहिलेहड हत्युक्त्वा यदि पूर्वे प्रतिलेखनाकाले वस्त्र पौषधागाराथप्रतिले
 खित स्यात् तदा प्रतिलेखयेत् । यदि प्रतिलेखित स्यात् तदा क्षमाश्रमणनेव पूरयेत् । ततः क्षमाश्रमणद्वय-
 पूर्वं भणति भगवन्, वसतिसदिस्वावडं वसतिपहिलेहड हत्युक्त्वा यदि वसतिमाश्रकादि पूर्वं प्रतिलेखना-
 काले अप्रतिलेखित स्यात् तदा प्रतिलेखयेत् । प्रतिलेखितेपि क्षमाश्रमणनेव पूरयेत् । वसतिप्रमार्जनं वृण्वर्धो-
 छनेन । ततः पुनः शुरुसमीपमागत्य क्षमाश्रमणपूर्वमिति ववेत् भगवन्, पसाडकरी पञ्चवस्त्राण करावड ।
 ततो शुरुयदि आह्व आह्वारार्थी भवति तदा दिवसपौषवे प्रातर्गृहीते नमस्कारसहित प्रत्यास्थानमुच्चारयेत्
 यथा । वृण्वर्ध सूरं नवकारसहिय पञ्च० चड० ४ अन्न० सह० वोसिरह । स्वाध्यायकाले पुनराचान्यैकमक-
 निर्विकृतिकादिभिधियाहार उपवास वा दद्यात् । सध्याहुते रात्रिपौषवे तु दिवसचरिम पञ्च० चड० ४ अन्न०
 सह० सह० सह० वोसिरह । तत्र यः किल आहारग्राही भवति तदा स वन्दनकद्वय ददाति । यो न आहा-
 रग्राही तस्य न आचार्योपाध्यायशुरुसायुजन्दन । अथ च सामान्यपौषवग्रहणविधिः । यत्किल अहोरात्रिक
 पौषव गृह्णाति तस्येय चर्या । ब्राह्मे सुदुर्ते पूर्वोक्तविधिना पौषव गृह्णाति । अतीतसस्याप्रतिलेखितोपधिव-
 सति । ततो जाताया प्रतिश्रमणवेलाया प्राभातिकप्रतिक्रमण करोति । तदन्ते क्षमा० द्वयपूर्वं बहुवेलं सदि-
 सावेमि बहुवेलं करोमि हत्युक्त्वा आचार्योपाध्यायसर्वसाधून् वन्दते । ततो जाते प्रतिलेखनाकाले क्षमा०
 द्वयेन भणति भग० पहिलेहणं सदिसावेमि पहिलेहण करोमि हत्युक्त्वा सुखवस्त्रिकां प्रतिलेखयति । ततः

ततः श्राद्ध ऊर्ध्वामूय नमस्कार द्विरेकवेल वा पठति । ततो शुर्वमे कथयति । भगवन्, पोसहद्वक उचरा-
वव । ततो शुक्लिकरेकवेलं वा पौषवदण्डक वदति श्राद्धोपि तमनु वदति । वण्डको यथा । 'करेमि भंते पो-
सह आहारपोसह सवओ सरीरसकारपोसह सवओ अवाधारपोसह सवओ वंमचरेपोसह सवओ चउधिवे
पोसहे ठामि जाव विवस वा रस्सि वा अहोरस वा पज्जवासाभि दुधिव तिथिवेण मणेण वायाए काएण न
करेमि न कारवेमि तस्स भंते पडिक्कमाभि निंदाभि गरिहाभि अप्पाणं वोसिरामि १ अन्न च यः किल दिव-
सणीपवे अहोरात्र्यौपवे वा आहारार्पी तस्य आहारपोसह देसओ हत्युधारः दोष तथैव । तत उपविश्य
इच्छाकारेण संदिसह भगवन्, सामाहकमुहपरिं पडिलेहेमि हत्युक्त्वा मुखवक्त्रिका प्रतिलेखयति । ततः
श्राद्ध ऊर्ध्वामूय परमेष्ठिमन्त्र द्विरेकवेल वा पठित्वा पुनः कथयति भगवन्, सामाहकद्वक उचरावड । ततो
शुक्लिकरेकवेल वा सामायिकद्वकमुधारयति यथा करेमि भंते सामाहय सावज्ज जोग पच्चक्त्वाभि जाव पो-
सह पज्जवासाभि दुधिव तिथिवेण मणेण वायाए काएण न करेमि न कारवेमि तस्सभ ॥ १ ॥ १ । ततः
क्षमाश्रमण वत्ता भणति । वर्षाकाले भगवन्, कट्टासण सविसावामि । कट्टासण पडिलेहेमि । दोपाट्ठमा-
सेयु पाउछणव सविसावेमि । पाउछणव पडिलेहेमि । हत्युक्त्वा पट्टक पावप्पोछन वा प्रतिलेखयेत् । ततः
क्षमाश्रमण वत्ता भणति भगवन्, सज्झायं सविसावेमि सज्झायं करेमि । तत ऊर्ध्वामूय नमस्कारअय
पठित्वा । जयइ जगलीधज्जोणी इत्यादिगाथापञ्चक पञ्चविंशतिं वा पठेत् । ततः पुनः क्षमाश्रमणापूर्वं भणति

भगवन्, उपधिसविसावडं उपधिपढिलेहउ हत्युक्त्वा यदि पूर्वं प्रतिलेखनाकाले वस्त्र पौषधागाराद्यप्रतिले-
 खित स्यात् तदा प्रतिलेखयेत् । यदि प्रतिलेखित स्यात् तदा क्षमाश्रमणेनैव पूरयेत् । ततः क्षमाश्रमणद्वय-
 पूर्व भणति भगवन्, वसतिसविसावडं वसतिपढिलेहउ हत्युक्त्वा यदि वसतिमात्रकादि पूर्व प्रतिलेखना-
 काले अप्रतिलेखित स्यात् तदा प्रतिलेखयेत् । प्रतिलेखितेपि क्षमाश्रमणेनैव पूरयेत् । वसतिप्रमार्जनं दण्डप्रो-
 छनेन । ततः पुनः शुरुसमीपमागत्य क्षमाश्रमणपूर्वमिति धवेत् भगवन्, पसाडकरी पञ्चक्खाण करावड ।
 ततो शुरुयंदि आह्व आहारार्थी भवति तदा विवसपौषधे प्रातर्गृहीते नमस्कारसहित प्रत्यास्थानमुधारयेत्
 यथा । लगण सुरे नवकारसहिय पच्च० चउ० ४ अन्न० सह० वोसिरह । स्वाध्यायकाले पुनराचार्यलैकमक्त-
 निर्विकृतिकाविधिविवाहार उपवास वा दद्यात् । सध्याकृते रात्रिपौषधे तु विवसचारिम पच्च० चउ० ४ अन्न०
 सह० सह० सव० वोसिरह । तत्र यः किल आहारमाही भवति तदा स वन्दनकद्वय दद्याति । यो न आहा-
 रमाही तस्य न आचार्योपाध्यायशुरुसाधुवन्दन । अथ च सामान्यपौषधग्रहणविधिः । यत्किल अश्वोरान्त्रिक
 पौषध गृह्णाति तस्येय चर्या । द्राघे मुहूर्ते पूर्वोक्तविधिना पौषध गृह्णाति । अतीतसस्याप्रतिलेखितोपधिष-
 सतिः । ततो ज्ञातायां प्रतिक्रमणवेलायां प्रामातिकप्रतिक्रमण करोति । तदन्ते क्षमा० द्वयपूर्वं बहुवेळ सवि-
 सावेमि बहुवेळ करोमि हत्युक्त्वा आचार्योपाध्यायसर्वसाधून् वन्दते । ततो ज्ञाते प्रतिलेखनाकाले क्षमा०
 द्वयेन भणति भग० पढिलेहण सविसावेमि पढिलेहण करोमि हत्युक्त्वा मुखवस्त्रिका प्रतिलेखयति । ततः

ततः आद ऊर्ध्वभूय नमस्कार त्रिकेकवेल वा पठति । ततो गुर्यमे कथयति । भगवन्, पोसहद्वक उचरा-
वत् । ततो गुरकिरेकवेल वा पोपवद्वक वदति आद्वोपि तमनु वदति । दण्डको यथा । 'करेमि भते पो-
सह आहारपोसह सवओ सरीरसकारपोसह सवओ अधावारपोसह सवओ वमचरेपोसह सवओ चउधिर-
पोसह ठामि जाव दिवस वा रसि वा अहोरस वा पज्जवासांमि हुविह तिचिहेण मणेण वायाए काएण न
करेमि न कारवेमि तस्स भंते पच्छिक्कमांमि निवामि गरिहामि अप्पाण वोसिरामि १ अन्न च यः किल दिव-
सपोपये अहोरान्नपोपये वा आहारार्थी तस्य आहारपोसह देसओ हत्थुधारः दोप तथैव । तत उपधिरय
हन्हाकारेण सदिसह भगवन्, सामाहकमुहपात्ति पडिलेहेमि हत्थुकत्वा सुलववज्जिका प्रतिलेखयति । ततः
आद ऊर्ध्वभूय परमेष्ठिमञ्च त्रिकेकवेल वा पठित्वा पुनः कथयति भगवन्, सामाहकद्वक उचरावत् । ततो
गुरकिरेकवेल वा सामायिकद्वकमुच्चारयति यथा करेमि भते सामाहय सावज्ज जोग पच्चक्खामि जाव पो-
सह पञ्चवासांमि हुविह तिचिहेण मणेण वायाए काएण न करेमि न कारवेमि तरसभ ॥ १ ॥ १ । ततः
क्षमाभमण दत्ता भणति । वर्षाकाले भगवन्, कट्टासणं सदिसावांमि । कट्टासण पडिलेहेमि । दोपाट्ठमा-
सेणु पाउण्णव सदिसावेमि । पाउण्णव पडिलेहेमि । हत्थुकत्वा पट्टक पादपोछन वा प्रतिलेखयेत् । ततः
क्षमाभमण दत्ता भणति भगवन्, सज्झायं सदिसावेमि सज्झाय करेमि । तत ऊर्ध्वभूय नमस्कारत्रय
पठित्वा । अथह जगजीवज्जोणी इत्यादिगाथापञ्चक पञ्चविंशतिं वा पठेत् । ततः पुनः क्षमाभमणपूर्वं भणति

भगवन्, उपधिसविस्वाव उपधिपविलेह इत्युक्त्वा यदि पूर्वं प्रतिलेखनाकाले वक्त्र पौषवागाराधप्रतिले-
 खित स्यात् तदा प्रतिलेखयेत् । यदि प्रतिलेखित स्यात् तदा क्षमाश्रमणेनैव पूरयेत् । ततः क्षमाश्रमणद्वय-
 पूर्वं भणति भगवन्, वसतिसविस्वाव वसतिपविलेह इत्युक्त्वा यदि वसतिमात्रकादि पूर्वं प्रतिलेखना-
 काले अप्रतिलेखित स्यात् तदा प्रतिलेखयेत् । प्रतिलेखितेपि क्षमाश्रमणेनैव पूरयेत् । वसतिप्रमार्जनं दण्डमो-
 छनेन । ततः पुनः शुरुसमीपमागत्य क्षमाश्रमणपूर्वमिति वदेत् भगवन्, पसावकरी पञ्चवज्राण करायव ।
 ततो शुरुयैवि आह्व आह्वारार्थं भवति तदा दिवसपौषधे प्रातर्गृहीते नमस्कारसहित प्रत्यास्थानमुधारयेत्
 यथा । वज्राण सुरे नवकारसहित पञ्च० चउ० ४ अन्न० सह० वोसिरह । स्वाध्यायकाले पुनराचान्तैकमक्त-
 निर्विकृतिकादिप्रविधादर उपवास वा दद्यात् । सध्याकृते रात्रिपौषधे तु दिवसचरिम पञ्च० चउ० ४ अन्न०
 सह० सह० सह० वोसिरह । तत्र यः किल आहारग्राही भवति तदा स वन्दनकद्वय दद्यात् । यो न आहा-
 रग्राही तस्य न आचार्योपाध्यायशुरुसाधुवन्दन । अयं च सामान्यपौषधग्रहणविधिः । यत्किञ्च अक्षोरान्निकं
 पौषधं गृह्णाति तस्येय चर्या । द्राघे सुद्वर्ते पूर्वोक्तविधिना पौषधं गृह्णाति । अतीतसस्याप्रतिलेखितोपधिव-
 सति । ततो जाताया प्रतिक्रमणवेलायां प्राभातिकप्रतिक्रमण करोति । तदन्ते क्षमा० द्वयपूर्वं यदुध्वेलं सवि-
 सावेमि यदुध्वेलं करोमि इत्युक्त्वा आचार्योपाध्यायसर्वसाधुन् वन्दते । ततो जाते प्रतिलेखनाकाले क्षमा०
 द्वयेन भणति भग० पविलेहण सविस्वावेमि पविलेहण करोमि इत्युक्त्वा सुखवस्त्रिका प्रतिलेखयति । ततः

ततः आद ऊर्ध्वभूय नमस्कार धिरेकवेलं वा पठति । ततो गुर्वधे कथयति । भगवन्, पोसहदढक छवरा-
 वड । ततो शुक्किरेकवेल वा पौषवदण्डक वदति आद्योपि तमनु वदति । दण्डको यथा । 'करोमि भते पो-
 सह आहारपोसह सबओ सरीरसस्कारपोसह सबओ अवाधारपोसह सबओ बंभचोरपोसह सबओ बजविहे
 पोसहे ठामि जाव दिवस वा रसिं वा अहोरत्न वा पञ्चवासासामि हुविह तिविहेण मणेण वायाए काएण न
 करोमि न कारवेमि तस्स भते पडिक्कमामि निवामि गरिहामि अण्णाणं वोसिरामि १ अन्न च यः किल दिव-
 सपौषधे अहोरात्र्यौषधे वा आहारार्थं तस्य आहारपोसह देसओ इत्युच्चारः दोष तथैव । तत उपविश्य
 इच्छाकारेण संदिसह भगवन्, सामाहकमुहपसिं पडिलेहेमि इत्युक्त्वा सुखवक्त्रिका प्रतिलेखयति । तत-
 आद ऊर्ध्वभूय परमेष्ठिमस्त्र धिरेकवेल वा पठित्वा पुनः कथयति भगवन्, सामाहकदढक उचरावड । ततो
 शुक्किरेकवेल वा सामायिकदढकमुच्चारयति यथा करोमि भते सामाहय सावज्ज जोग पवक्खामि जाव पो-
 सह पञ्चवासासामि हुविह तिविहेण मणेण वायाए काएण न करोमि न कारवेमि तस्स भ ॥ १ ॥ १ । ततः
 क्षमाअमण दत्ता भणति भगवन्, कट्ठासणं सदिसावामि । कट्ठासण पडिलेहेमि । दोपाट्ठमा-
 सेषु पाउछणड सदिसावेमि । पाउछणड पडिलेहेमि । इत्युक्त्वा पट्टक पादप्रोछन वा प्रतिलेखयेत् । ततः
 क्षमाअमण दत्ता भणति भगवन्, सज्जायं सदिसावेमि सज्जाय करोमि । तत ऊर्ध्वभूय नमस्कारअप
 पठित्वा । जयइ जगजीवजोणी इत्यादिगाथापञ्चक पञ्चविंशतिं वा पठेत् । ततः पुनः क्षमाअमणपूर्वं भणति

भगवन्, उपधिसविसावड उपधिपहिलेहड इत्युक्त्वा यदि पूर्वं प्रतिलेखनाकाले वरुण पौषयागाराद्यप्रतिले-
 खित स्यात् तदा प्रतिलेखयेत् । यदि प्रतिलेखित स्यात् तदा क्षमाश्रमणनैव पूरयेत् । ततः क्षमाश्रमणद्वय-
 पूर्व भणति भगवन्, वसतिसविसावडं वसतिपहिलेहडं इत्युक्त्वा यदि वसतिमाश्रकादि पूर्व प्रतिलेखना-
 काले अप्रतिलेखित स्यात् तदा प्रतिलेखयेत् । प्रतिलेखितेपि क्षमाश्रमणेनैव पूरयेत् । वसतिप्रमार्जनं वृण्वर्षो-
 छनेन । ततः पुनः शुरुसमीपमागच्छ क्षमाश्रमणपूर्वमिति वदेत् भगवन्, पसाडकरी पचक्त्वाण करावड ।
 ततो शुरुयैवि आह्व आह्वारार्थी भवति तदा विवसपौषवे प्रातर्गृहीते नमस्कारसहित प्रत्यास्थानमुच्चारयेत्
 यथा । हगण सूरे नवकारसहिय पष्व० षड० ४ अक्ष० सह० वोसिरह । स्वाध्यायकाले पुनराचामलैकमक-
 निर्विकृतिकादिप्रविधाहार उपवास वा वप्यात् । सव्याकृते रात्रिपौषवे तु विवसचरिम पष्व० षड० ४ अक्ष०
 सह० सह० सव्व० वोसिरह । तत्र यः किल आहारमाही भवति तदा स वन्दनकक्षयं वदति । यो न आहा-
 रमाही तस्य न आचार्योपाध्यायशुरुसाधुवन्दन । अथ च सामान्यपौषवग्रहणविधिः । यत्किल अक्षोरश्रिकं
 पौषव गृह्णाति तस्येय चर्या । ब्राह्मे मुहूर्ते पूर्वोक्तविधिना पौषव गृह्णाति । अतीतसस्याप्रतिलेखितोपधिव-
 सतिः । ततो जातायां प्रतिक्रमणवेलायां प्रामातिकप्रतिक्रमण करोति । तदन्ते क्षमा० द्वयपूर्वं षड्वेले सवि-
 सार्वमि षड्वेले करोमि इत्युक्त्वा आचार्योपाध्यायसर्वसाधून् वन्दते । ततो जाते प्रतिलेखनाकाले क्षमा०
 द्वयेन भणति भग० पहिलेहण सविसार्वमि पहिलेहण करोमि इत्युक्त्वा मुखवस्त्रिका प्रतिलेखयति । ततः

ततः आह ऊर्ध्वमूय नमस्कार त्रिकेकेल वा पठति । ततो गुर्वधे कथयति । भगवन्, पोसहदृक उचरा-
वत् । ततो गुरुकिरेकेकेल वा पौषवदृक वदति आद्योपि तमनु वदति । दृण्डको यथा । 'करोमि भते पो-
सह आहारपोसह सबओ सरीरसकारपोसह सबओ अवाधारपोसह सबओ बंमथेरपोसह सबओ चडधिहे
पोसहे ठामि जाव दिवस वा रसि वा अहोरत्न वा पञ्चवासाभि बुधिह तिधिहेण मणेण वायाए काएण न
करोमि न कारवेमि तस्स भंते पडिक्कमामि निवामि गरिहामि अप्पाणं वोसिरामि १ अथ च यः किल दिव-
सपीपधे अहोराध्यौषधे वा आहारार्थी तस्य आहारपोसह देसओ इत्युच्चारः दोष तथैव । तत उपविश्य
इच्छाकारेण सदिसह भगवन्, सामाहकमुहपसि पडिलेहेमि इत्युक्त्वा सुखवक्त्रिका प्रतिलेखयति । ततः
आह ऊर्ध्वमूय परमेष्ठिमथ त्रिकेकेल वा पठित्वा पुनः कथयति भगवन्, सामाहकदृक उचरावत् । ततो
गुरुकिरेकेकेल वा सामायिकदृकमुच्चारयति यथा करोमि भते सामाहय सावज्ज जोग पच्चक्खामि जाव पो-
सह पञ्चवासाभि बुधिह तिधिहेण मणेण वायाए काएण न करोमि न कारवेमि तरसम्म ॥ १ ॥ १ । ततः
क्षमाअमण दत्ता भणति । वर्षाकाले भगवन्, कट्टासण सदिसावामि । कट्टासण पडिलेहेमि । दोषाष्टमा-
सेणु पाउण्ड सदिसावेमि । पाउण्ड पडिलेहेमि । इत्युक्त्वा पट्टक पादमोडन वा प्रतिलेखयेत् । ततः
क्षमाअमण दत्ता भणति भगवन्, सज्झायं सदिसावेमि सज्झाय करोमि । तत ऊर्ध्वमूय नमस्कारत्रय
पठित्वा । अथ इ जगजीवजोणी इत्यादिगाथापञ्चक पञ्चविंशतिं वा पठेत् । ततः पुनः क्षमाअमणपूर्वं भणति

भगवन्, उपधिसविसाधवं उपधिपहिलेहउ इत्युक्त्वा यदि पूर्वं प्रतिलेखनाकाले वक्ष्य पीषघागाराद्यप्रतिले-
 खित स्यात् तदा प्रतिलेखयेत् । यदि प्रतिलेखित स्यात् तदा क्षमाश्रमणनैव पूरयेत् । ततः क्षमाश्रमणद्वय-
 पूर्वं भणति भगवन्, वसतिसविसाधवं वसतिपहिलेहउ इत्युक्त्वा यदि वसतिमात्रकादि पूर्वं प्रतिलेखना-
 काले अप्रतिलेखित स्यात् तदा प्रतिलेखयेत् । प्रतिलेखितेपि क्षमाश्रमणनैव पूरयेत् । वसतिप्रमार्जनं दृण्डमो-
 छनेन । ततः पुनः शुरुसमीपमागत्य क्षमाश्रमणपूर्वमिति वदेत् भगवन्, पसाउकरी पञ्चक्खाण करावउ ।
 ततो शुरुयदि आह्व आहारार्थो भवति तदा विवसपीषधे प्रातर्युहीति नमस्कारसहितं प्रत्यास्थानमुच्चारयेत्
 यथा । उगगए सरे नवकारसहिय पञ्च० चउ० ४ अन्न० सह० वोसिरइ । स्थाध्यायकाले पुनराचारान्तेकमक्त-
 निर्विकृतिकादित्रिविधाहार उपवास वा दद्यात् । सध्याकृते रात्रिपीषधे तु विवसचरिम पञ्च० चउ० ४ अन्न०
 सह० सह० सह० वोसिरइ । तत्र यः किल आहारमाही भवति तदा स वन्दनकद्वयं दद्याति । यो न आहा-
 रमाही तस्य न आचार्योपाध्यायशुरुसाधुचन्दन । क्षय च सामान्यपीषधग्रहणाविधिः । यत्किल अहोरात्रिकं
 पीषधं गृह्णाति तस्येयं चर्या । भ्रात्रे सुहृते पूर्वोक्तविधिना पीषधं गृह्णाति । अतीतसस्याप्रतिलेखितोपधिष-
 सति । ततो जाताया प्रतिश्रमणवेलायां प्राभातिकप्रतिक्रमणं करोति । तदन्ते क्षमा० द्वयपूर्वं बहुवेलं सवि-
 साधमि बहुवेलं करोमि इत्युक्त्वा आचार्योपाध्यायसर्वसाधुन् वन्दते । ततो जाते प्रतिलेखनाकाले क्षमा०
 द्वयेन भणति भग० पहिलेहणं सविसाधमि पहिलेहणं करोमि इत्युक्त्वा मुल्लवञ्जिका प्रतिलेखयति । ततः

ततः आद्व ऊर्ध्वीभूय नमस्कार भिरेकवेल वा पठति । ततो शुर्ध्वे कथयति । भगवन्, पोसहद्वक वृषरा-
वट । ततो शुक्लिरेकवेल वा पोषवद्वक वदति आद्वोपि तमनु वदति । वृण्वको यथा । 'करोमि भते पो-
सह आहारपोसह सबओ सरीरसकारपोसह सबओ अवावारपोसह सबओ धम्मधेरपोसह सबओ चउधिवे
पोसहे ठामि जाव दिवस वा रसिं वा अहोरस वा पञ्चवासासामि इधिव तिविहेण मणेण वायाए काएण न
करोमि न कारवेमि तस्स भंते पडिक्कमामि निदामि गरिहामि अप्पाण वोसिरामि १ अन्न च यः किल दिव-
सयीपवे अहोरान्ध्यौपवे वा आहारार्थी तस्य आहारपोसह वेसओ हत्थुच्चारः दोष तथैव । तत उपधिरय
इच्छाकारेण संविसह भगवन्, सामाहकमुहपरिं पडिलेहेमि हत्थुक्त्वा सुखवक्किकां प्रतिलेखयति । ततः
आद्व ऊर्ध्वीभूय परमेष्ठिमस्त्र भिरेकवेल वा पठित्वा पुनः कथयति भगवन्, सामाहकद्वक वृचरावट । ततो
शुक्लिरेकवेल वा सामायिकद्वकमुच्चारयति यथा करोमि भंते सामाहय सावज्ज जोग पच्चक्त्वामि जाव पो-
सह पञ्चवासासामि इधिव तिविहेण मणेण वायाए काएण न करोमि न कारवेमि तस्स भ ॥ १ ॥ १ । ततः
क्षमाभमण वत्ता भणति । वर्षाकाले भगवन्, कट्ठासण सविसावामि । कट्ठासण पडिलेहेमि । दोषाट्ठमा-
सेणु पाउछणव सविसावेमि । पाउछणवं पडिलेहेमि । हत्थुक्त्वा पट्ठक पादप्पोछनं वा प्रतिलेखयेत् । ततः
क्षमाभमण वत्ता भणति भगवन्, सज्झायं सविसावेमि सज्झाय करोमि । तत ऊर्ध्वीभूय नमस्कारअप
पठित्वा । अयइ जगजीवओणी इत्यादिगाथापञ्चक पञ्चविधातिं वा पठेत् । ततः पुनः क्षमाभमणपूर्व भणति

भगवन्, उपधिसदिसावड उपधिपडिलेहड इत्युक्त्वा यदि पूर्वं प्रतिलेखनाकाले चक्ष पौषघागाराथप्रतिले-
 खित स्यात् तदा प्रतिलेखयेत् । यदि प्रतिलेखित स्यात् तदा क्षमाश्रमणोनेव पूरयेत् । ततः क्षमाश्रमणद्वय-
 पूर्वं भणति भगवन्, वसतिसदिसावड वसतिपडिलेहड इत्युक्त्वा यदि वसतिमाश्रकादि पूर्वं प्रतिलेखना-
 काले अप्रतिलेखित स्यात् तदा प्रतिलेखयेत् । प्रतिलेखितेपि क्षमाश्रमणेनेव पूरयेत् । वसतिप्रमार्जनं वृण्वर्षो-
 छनेन । ततः पुनः शुरुसमीपमागत्य क्षमाश्रमणपूर्वमिति वदेत् भगवन्, पसाडकरी पञ्चक्खाण करावड ।
 ततो शुरुयदि आह्व आदारायी भवति तदा दिवसपौषधे प्रातर्गृहीते नमस्कारसहित प्रत्यास्थानमुच्चारयेत्
 यथा । वगणए सरे नक्कारसहिय पञ्च० चड० ४ अक्ष० सह० वोसिरइ । स्वाध्यायकाले पुनराचान्तैकभक्त-
 निर्विकृतिकादिप्रविषाहार उपवास वा दद्यात् । संन्याकृते रात्रिपौषधे तु दिवसधरिम पञ्च० चड० ४ अक्ष०
 सह० सह० सध० वोसिरइ । तत्र यः किल आहारग्राही भवति तदा स चन्दनकक्ष्य दद्याति । यो न आहा-
 रग्राही तस्य न आचार्योपाध्यायशुरुसाधुवन्दन । अथ च सामान्यपौषधग्रहणविधिः । यत्किल अक्षोराश्रिक
 पौषध गृह्णाति तस्येय चर्या । आश्रमे सुद्वर्ते पूर्वोक्तविधिना पौषध गृह्णाति । अतीतसख्याप्रतिलेखितोपधिव-
 सतिः । ततो जातायां प्रतिक्रमणवेलायां प्राभातिकप्रतिक्रमण करोति । तदन्ते क्षमा० द्वयपूर्वं चट्टुधेल सदि-
 सार्चमि चट्टुधेल करोमि इत्युक्त्वा आचार्योपाध्यायसर्वसाधून् वन्दते । ततो जाते प्रतिलेखनाकाले क्षमा०
 द्वयेन भणति भग० पडिलेहणं सदिसाधेमि पडिलेहण करोमि इत्युक्त्वा मुखचक्रिका प्रतिलेखयति । ततः

ततः आद्य ऊर्ध्वामूय नमस्कार धिरेकधेल वा पठति । ततो गुरुमे कथयति । भगवन्, पोसहद्वक सवरा-
वद । ततो गुरुधिरैकधेल वा पोषवद्वक वदति आद्योपि तमनु वदति । 'करेमि भते पो-
सह आहारपोसह सबओ सरैरसकारपोसह सबओ अवाधारपोसह सबओ वमधेरपोसह सबओ चजधिरै
पोसह ठामि जाव विवस वा रसि वा अहोरस वा पज्जवासामि दुविह तिधिरैण मणेण वायाए काएण न
करेमि न कारवेमि तस्स भते पडिक्कमामि निवामि गरिहामि अत्थाण धोसिरामि १ अन्न च यः किल दिव-
सपोषवे अहोरात्र्योषवे वा आहारार्थं तस्य आहारपोसह वेसओ हत्थुवारः दोष तथैव । तत उपविश्य
इच्छाकारेण संविसह भगवन्, सामाहकमुहपासि पडिलेहेमि हत्थुक्त्वा सुखवक्किका प्रतिलेखयति । ततः
आद्य ऊर्ध्वामूय परमेष्ठिमन्त्र धिरेकधेल वा पठित्वा पुनः कथयति भगवन्, सामाहकद्वक उचरावद । ततो
गुरुधिरैकधेल वा सामायिकद्वकमुधारयति यथा करेमि भते सामाह्य सावज्ज जोग पवक्त्त्वामि जाव पो-
सह पज्जवासामि दुविह तिधिरैण मणेण वायाए काएण न करेमि न कारवेमि तस्सभ ॥ १ ॥ १ । ततः
क्षमाभ्रमण दत्त्वा भणति । वर्षाकाले भगवन्, कट्टासणं सविसावामि । कट्टासण पडिलेहेमि । दोषाट्ठमा-
सेषु पावण्ड सविसावेमि । पावण्ड पडिलेहेमि । हत्थुक्त्वा पट्ठक पादप्पोछनं वा प्रतिलेखयेत् । ततः
क्षमाभ्रमण दत्त्वा भणति भगवन्, सज्झायं सविसावेमि सज्झाय करेमि । तत ऊर्ध्वामूय नमस्कारअय
पठित्वा । अयह जगजीवजोणी इत्यादिगाथापञ्चक पञ्चविंशतिं वा पठेत् । ततः पुनः क्षमाभ्रमणपूर्व भणति

णदुस्सुमिणरार्हपायच्छित्तचित्तविशोषनार्थं कायोत्सर्गं करोति षष्ठस्तथ च पठति । ततो मुखवस्त्रिका
 प्रतिलिख्य सामायिकदण्डकमुच्चार्य स्वाध्यायपर्यन्तं करोति । पुनः शुभमध्यानेन रात्रिशेषमतिवाहयति । ततः
 प्रतिक्रमणवेलायां प्राभातिकं प्रतिक्रमणं करोति । ततः पूर्ववत्सर्वं प्राभातिकं कर्म विदध्यात् । जाते पौष-
 पारणावसरे इच्छा० भगवन् पोसहपारणमुहपटिं पढिलेहेमि । मुखवस्त्रिका प्रतिलिख्य क्षमा० इत्यपूर्वक
 भणति भगवन् पोसह पारव भग० पोसह पारियत् । मुखवस्त्रिकापिहितवदनो मून्यस्तशीर्षः पौषपारण-
 गाथाः पठति यथा—सागरचवो कामो चवद्विंसो सुदंसणो वधो । जेहिं पोसहपट्टिमा न खंदिया जीवि-
 यतेवि ॥ १ ॥ जो गन्मचासमीओ ताहुल्ललिओ महासुणी अमओ । उम्मुक्कमणिमुखवधो पढिपुल्ल पोसह
 कुणइ ॥ २ ॥ पोसहसुहे भावे असुहाइ खवेइ नत्थि सदेहो । ठिदइ नरनिरियगहं इह भणिय पोसह कुणइ
 ॥ ३ ॥ पोसहसामाहयसत्थियस्स जीवस्स जाइ जो कालो । सो सफलो बोधवो सेसो ससारफलहेहिं ॥ ४ ॥
 चक्खवट्ठित्तामिदत्तं मुक्खो कालओ विक्खिअओ । इव्वेअ पोसहस्सेव फलं विंति महेस्सिणो ॥ ५ ॥ ततो नम-
 स्कारं भणित्वा सामायिकपारणमुस्रवस्त्रिका प्रतिलिख्य पूर्ववत्सामायिकं पारयति । ततः पौषपारणके
 साधुषु सत्सु नियतमतिथिसविभागो विधेय एव । इत्याहोरात्रिकपौषपविधिः ॥ सामायिकं च द्विषट्पञ्च
 नमस्कारजापप्रतिक्रमणादिभिः पूरयेत् । केचित्स्यूलमतयः परमेष्ठिमन्त्रपञ्चशतीजपान्तं ब्रुवते । तदनन्तरं
 तत्पाराधित्वा पुनः सामायिकं शृङ्गीयादिति रुदिः । इत्यावश्यकं सामायिकयोजना संपूर्णा ॥

ओशीपदिह्ये पडिलेहेमि । ततो वक्रकन्मलावि प्रतिलिख्य पुनः शुभध्यानेन सिद्धति । सप्तासायां कालवे-
 लाया चतुर्विंशतिस्यष्टिलानि प्रतिलेखयति उच्चारणस्य धारणम् । ततस्तद्विषयसानुसारेण सांघत्सरिक चातुर्मा-
 सिक पाक्षिक वा वैषसिक वा प्रतिक्रमण करोति । तदनन्तर साधुविश्रामणां करोति । ततः स्वाध्यायेन
 निशाप्रथमप्रहरमतिवाहयति । ततः शरीरचिन्तां कृत्वा ऐर्यापथिकीं प्रतिक्रम्य सुखवकिका प्रतिलिख्य क्ष-
 मां द्वयपूर्वं भणति भग० राईसधारय सविसाधेमि राईसधारय टायमि इत्युक्त्वा शक्रस्तव पठति । ततः
 सस्तारक शरीर च प्रमृज्य जानूपरि सस्तारकोत्तरपटं मीलियत्वा भूमौ स्थाप्य । अणुजाणह निस्सीही
 नमो स्वमासमणाय इत्युक्त्वा सस्तारकोपरि उपविशति । तत्र नमस्कारत्रय मणित्वा त्रिवेल चतुःशरण च
 पठित्वा गाथाप्रय श्रिः पठति यथा । 'अणुजाणह परमशुल शुकुणरयणेहि भूस्सियशरीरा । बहुपडिपुष्पा पो-
 रसि राईसधारय टायमि ॥ १ ॥ अणुजाणह सयार बाहुवहाणेण वामपासेण । कुक्कुडपापपसारण अतरतु
 पमज्जए भूमि ॥ २ ॥ सकोदियसब्बासा उवदते य कायपडिलेहा । द्वाहाईअणुओग जसासिनिकमणा लोए
 ॥ ३ ॥' इति श्रि पठित्वा सकोचितपाणिर्वामबाहुपयानो वामपार्श्वेन शेते । यशुद्धर्तना करोति तदा सस्ता-
 रक शरीर च प्रतिलेखयेत् ॥ अथ शरीरचिन्तार्थमुत्तिष्ठति तदा शरीरचिन्ता कृत्वा ऐर्यापथिकीं प्रतिक्रम्य
 एकवेल अणुजाणह प० इत्यादिगाथाप्रय पठति । पुनः शेते । सुप्तस्य चेक्षिद्रा नायाति तदा शुभध्यानेन
 धर्मजागर्यां करोति । ततो रजन्याः पश्चिमप्रहरे उत्थाय देहचिन्तादिविषयाय ऐर्यापथिकीं प्रतिक्रम्य कुसुमि-

णइत्सुमिणरार्हपायच्छित्तं चित्सविशोबनार्थं कायोत्सर्गं करोति श्चाकस्त्व च पठति । ततो सुखवस्त्रिका
 प्रतिलिख्य सामायिकदण्डकमुच्चार्य स्वाध्यायपर्यन्तं करोति । पुनः शुभध्यानेन रात्रिशेषमतिवाहयति । ततः
 प्रतिक्रमणवेलायां प्राभातिकं प्रतिक्रमणं करोति । ततः पूर्ववत्सर्वं प्राभातिकं कर्म विदध्यात् । जाते पौषध-
 पारणावसरे शृच्छा० भगवन् पोसहपारणमुहपत्तिं पश्चिलेहेमि । सुखवस्त्रिकां प्रतिलिख्य क्षमा० इयपूर्वक
 भणति भगवन् पोसह पारह भग० पोसह पारियह । सुखवस्त्रिकापिहितवदनो मून्यस्तशीर्षः पौषधपारण-
 गाथां पठति यथा—सागरचव्रो कामो चवचर्हसो सुवसणो धन्नो । जेहिं पोसहपदिमा न खंदिया जीवि-
 यतेवि ॥ १ ॥ जो गन्मवासमीओ ताहुल्लिओ महासुणी अमओ । उम्मुक्कमणिमुवन्नो पडिपुअ पोसह
 कुणह ॥ २ ॥ पोसहसुहे भावे असुहाह खवेह नत्थि सवेहो । छिंदइ नरनिरियगइं इह भणिय पोसह कुणह
 ॥ ३ ॥ पोसहसामाहयसठियस्स जीवस्स जाइ जो कालो । सो सफलो योवधो सेसो ससारफलहेइ ॥ ४ ॥
 चक्कवट्ठितामिदत्तं मुचन्नो कालओ विक्खिओ । इव्वेअ पोसहस्सेव फलं धेतिं महेस्सिणो ॥ ५ ॥ ततो नम-
 स्फार भणित्वा सामायिकपारणमुखवस्त्रिकां प्रतिलिख्य पूर्ववत्सामायिकं पारयति । ततः पौषधपारणके
 साधुषु सत्सु नियतमतिथिसविभागो विधेय एव । इत्याहोरात्रिकपौषधविधिः ॥ सामायिकं च द्विविध्यन्त
 नमस्कारजापप्रतिक्रमणादिभिः पूरयेत् । केचित्स्यूलमतयः परमेष्ठिमन्त्रपञ्चदातीजपान्तं ब्रुवते । तदनन्तर
 तत्पारयित्वा पुनः सामायिकं गृहीयादिति स्वविः । इत्याचदयके सामायिकयोजना संपूर्णा ॥

ओशीपविह्ले पविलेहेमि । ततो वक्रकम्बलावि प्रतिलिख्य पुनः शुभध्यानेन तिष्ठति । समासायां कालधे-
 लाया चतुर्विंशतिस्यविह्लानि प्रतिलेखयति उच्चारप्रकथणार्थं । ततस्तद्विषसानुसारेण सावत्सरिक चातुर्मा-
 सिक पाक्षिक वा वैवसिक वा प्रतिक्रमण करोति । तदनन्तर साधुविश्रामणां करोति । ततः स्वाध्यायेन
 निशाप्रथममहरमतिवाहयति । ततः शरीरचिन्तां कृत्वा ऐर्यापथिकीं प्रतिक्रम्य सुखवञ्चिका प्रतिलिख्य क्ष-
 मां द्वयपूर्वं भणति भग० राईसथारए सविसाधेमि राईसथारए टापमि इत्युक्त्वा दाक्रस्त्व पठति । ततः
 सत्सारक शरीर च प्रमृज्य जानूपरि सत्सारकोत्तरपटं मीलयित्वा नमो सस्याप्य । अणुजाणह निस्सीदी
 नमो स्वमासमणाण इत्युक्त्वा सत्सारकोपरि उपविशति । तत्र नमस्कारत्रय भणित्वा त्रिवेल चतुःशरण च
 पठित्वा गाथात्रय त्रिः पठति यथा । 'अणुजाणह परमशुरु शुरुणरयणेहि नृसियशरीरा । बहुपविवुत्ता पो-
 रसि राईसथारए टापमि ॥ १ ॥ अणुजाणह सथारं वाहुवव्हाणेण वामपासेण । कुकुहपायपसारण अतरतु
 पमब्बए नूमि ॥ २ ॥ सकोवियसव्हासा उवटते य कायपविलेहा । वव्हाईअणुओग जसासिनिरुमणा लोए
 ॥ ३ ॥' इति त्रिः पठित्वा सकोचित्तपाणिर्वामपाद्वपवानो वामपार्श्वेन शोते । यशुद्वर्तना करोति तदा सत्सा-
 रक शरीर च प्रतिलेखयेत् ॥ अथ शरीरचिन्तार्थमुत्तिष्ठति तदा शरीरचिन्ता कृत्वा ऐर्यापथिकीं प्रतिक्रम्य
 एकवेल अणुजाणह प० इत्यादिगाथात्रय पठति । पुनः शोते । सुसस्य चोच्चिद्रा नायाति तदा शुभध्यानेन
 धर्मजागर्षी करोति । ततो रज्ज्याः पञ्चिममहरे उत्थाय देहचिन्ताविविधाय ऐर्यापथिकीं प्रतिक्रम्य कुत्तुमि-

ततः प्रतिक्रमणमग्रे यथायुक्त्या वन्दनकानि । स्वाध्यायकरणेपि वन्दनक कायोत्सर्गो च क्षामणे आलोचने
शुरुपासनाया सर्वेवपि उत्तमार्थेषु वन्दनकदान । एकमुत्सवक्रिकाप्रतिलेखनेन त्रिर्द्वादशावर्तवन्दनक भ-
वति । एकबेल द्वादशावर्तवन्दनकदाने आलोचन क्षामण प्रत्यास्थान क्रमेण विदध्यात् । वन्दनकादौ सर्वत्र
पर्यापथिकीं प्रतिक्रमेत् । इत्यावश्यकं वन्दनकयोजना संपूर्णा ॥

अथ प्रतिक्रमणम् ॥ यथा । शूर्वमे स्थापनाचार्याग्ने वा क्षमाश्रमणपूर्वं कथयति इच्छा० भग० हरियावहिय
पट्टिकमामि यावत् क्षपाण वोसिरामि । चतुर्विंशतिस्तवधिन्तन पारयित्वा मुखेन चतुर्विंशतिस्तवन । 'चि-
हवदणमि तद् वदणमि पट्टिकमणयमि सज्झाय । पट्टिलेहणाद् आहारसगहे तद्दय आलोए ॥ १ ॥ आगम-
पटणारमे खोए मलमुत्समाह उत्सग्गे । गमणागमणे भिक्खवारियाह आलोअणाकाले ॥ २ ॥ वसहे उवहि-
ज्जाणे आरमे लेवमाहए विहिए । कालगगहणे सज्झायमाहपट्टाणकालेय ॥ ३ ॥ अप्पट्टिलेहिइयमग्ग निसि-
सचरणे य वीसयणुगमणे । हरियावहिया साद्धहिं फासियवेवमार्हाहि ॥ ४ ॥ इति पर्यापथिकी ॥ अथ
वैलवन्दनवन्दनक्षामण आलोचनकायोत्सर्गप्रत्यास्थानाविभिर्मिलितैः प्रतिक्रमणयुक्तिर्मणयते । यथा । पूर्व
प्राभातिकप्रतिक्रमण यथा । 'हरियावहिया कुसमिण काउत्सग्गे शुरुणनमण च । पट्टिकमणगयण चिय
सक्कच्छय कट्ठण मह उवहि ॥ १ ॥ सामाहयवद्वयकाउत्सग्गा चउवीसययमि उत्सग्गे । सुयययउत्सग्गे
विय सिद्धत्थय कट्ठण मुहपत्ती ॥ २ ॥ वदणय आलोयण सथाक्खरण सुत्तकट्ठणाह । वदणय स्वामण चिय

धत्वा धरकनकआर्यो पठेत् । ततः शक्रस्तव पठित्वा । अरहत वेद्याण करेमि काउस्सगग अन्नत्थं यावत्
 अप्पाण वोसिरामि । ततो नमस्कार विधिन्य नमो अरिहताण इति पारयित्वा नमोर्हत्सिद्धां इति कथयित्वा
 प्रस्तुतजिनस्तुतिमेका पठेत् । पुनश्चतुर्विंशति मणित्वा सवलोए अरिहतं वदणवसियाए जाव अप्पाणं
 पूर्ववत् । नमस्कार विधिन्य नमस्कारेण पारयित्वा सर्वजिनस्तुतिमणन । ततः श्रुतस्तव पठित्वा सुअस्स
 भगवओ करेमि काउं वदणव० जाव अप्पाण वो० पूर्ववच्चिन्तन श्रुतस्तुतिमणन । ततः सिद्धस्तवपठन ततो
 वेयावच्चगराण सतिगराण समविट्ठिसमाहिगराण करेमि काउस्सगग अन्नत्थ ऊ० यावदप्पाण वो० पूर्ववच्चि-
 न्तन नमस्कारेण पारयित्वा नमोर्हत्सिद्धं पूर्वक वेयावत्तकरस्तुतिपाठः । पुनरपविदय शक्रस्तवपाठः । तत-
 श्वेत्यगाथासाधुगाथापाठः ततो नमोर्हत्सिद्धां कथनपूर्वं प्रस्तुतजिनस्तोत्रपाठः ततः जयवीयरायगाथापाठन
 तत आचार्योपाध्यायगुरुसाधुवन्दन । इत्युत्कृष्टवैलवन्दना । इत्यावश्यके शक्रस्तवचतुर्विंशतिलेखवयोजना ॥

अथ वन्दनकयोजना ॥ यथा । तत्र वन्दनक द्वादशावर्ते । तदुक्त पूर्वं । 'पट्टिक्कमणे सज्जमाए काउस्सगगा
 वराहपाहुणए । आलोअणपडिसुणणे उत्तम अट्टेय वदणय ॥ १ ॥' तत्र सामान्यवन्दनकं उत्कृष्टवैलव-
 न्दना विधाय सुल्लवज्जिकां प्रतिलिख्य द्वादशावर्तवन्दन दद्यात् । ततः इच्छां भगव० देवसिय आलोएमि०
 पुनः द्वादशावर्तवन्दनक दत्त्वा इच्छां भग० देवसिय स्वामेमि० इति क्षामणं पुनः द्वादशावर्तवन्दन दत्त्वा
 प्रत्यास्थानोच्चर कुर्यात् । तत आचार्योपाध्यायगुरुसाधुवन्दन वैलवन्दनाभावेषु गुरुभक्त्यर्थं वन्दनक दत्त्वा ।

ततः प्रतिक्रमणमध्ये यथायुक्त्या वन्दनकानि । स्थाव्यायकरणेपि वन्दनक कायोत्सर्गे च क्षामणे आलोचने
 गुरुपासनाया सर्वेष्वपि उत्तमार्थेषु वन्दनकदान । एकमुखवक्त्रिकाप्रतिलेखनेन त्रिद्विदशार्तवन्दनक म-
 धति । एकवेल द्वादशार्तवन्दनकदाने आलोचन क्षामण प्रत्यास्थान क्रमेण विदध्यात् । वन्दनकादौ सर्वत्र
 र्यर्थापिर्की प्रतिक्रमेत् । इत्यावदयके वन्दनकयोजना संपूर्णा ॥

अथ प्रतिक्रमणम् ॥ यथा । गुर्वध्रे स्थापनाचार्याध्रे वा क्षमाश्रमणपूर्वं कथयति इच्छा० भग० हरियावहिय
 पडिक्कमामि यावत् अत्थाण धोसिरामि । चतुर्विंशतिसुवचिन्तन पारयित्वा सुत्वेन षतुर्विंशतिसुवचन । 'चि-
 इवदणमि तद् वदणमि पडिक्कमणयमि सज्झाप । पडिलेहणाइ आहारसगहे तहय आलोए ॥ १ ॥ आगम-
 पदणारमे लोए मलमुत्तमाइ उत्सग्गे । गमणागमणे भिक्खारियाइ आलोअणाकाले ॥ २ ॥ वसई उवहि-
 ज्ञाणे आरमे लेवमाइए विहिए । कालगदणे सज्झायमाइपट्ठाणकालेय ॥ ३ ॥ अप्पडिलेहियमग्ग निसि-
 सचरणे य वीसवणुगमणे । हरियावहिया साइहिं फासियव्वेमार्इहिं ॥ ४ ॥ इति हर्यापधिकी ॥ अथ
 भयवन्दनवन्दनक्षामण आलोचनकायोत्सर्गप्रत्यास्थानादिभिर्मिलितैः प्रतिक्रमणयुक्तिर्मण्यते । यथा । पूर्व
 प्रामातिकप्रतिक्रमण यथा । 'हरियावहिया कुसमिण काउत्सग्गे गुरुणनमण च । पडिक्कमणगयण चिय
 सक्कच्छय कइण मह उवरिं ॥ १ ॥ सामाइयव्वयकाउत्सग्गा चउवीसययमि उत्सग्गे । सुयययउत्सग्गे
 विय सिद्धत्थय कइण सुहपत्ती ॥ २ ॥ वदणय आलोयण सथाक्खरण सुत्तकहणाइ । वदणय स्त्रामण चिय

कृत्वा वरकनकआर्यो पठेत् । ततः शक्रस्तथ पठित्वा । अरहत वेदयाण करेमि काउस्सगं अन्नत्थं यावद
 अप्पाण वोसिरामि । ततो नमस्कार विचिन्त्य नमो अरिहताण इति पारयित्वा नमोर्हत्तिसिद्धां इति कथयित्वा
 प्रस्तुतजिनस्तुतिमेकां पठेत् । पुनश्चतुर्विंशति भणित्वा सधलोए अरिहतं वदणवत्तियाए जाव अप्पाणं
 पूर्ववत् । नमस्कार विचिन्त्य नमस्कारेण पारयित्वा सर्वजिनस्तुतिभणन । ततः श्रुतस्तथ पठित्वा सुअस्स
 भगवओ करेमि काउं वदणव० जाव अप्पाण वो० पूर्ववच्चिन्तन श्रुतस्तुतिभणन । तत सिद्धस्तवपठन ततो
 वेयाववगराण सतिगराण समविट्ठिसमाहिगराण करेमि काउस्सग अन्नत्थ ऊं यावदप्पाण वो० पूर्ववच्चि-
 न्तन नमस्कारेण पारयित्वा नमोर्हत्तिसिद्धं पूर्वक वेयावद्वत्तकरस्तुतिपाठः । पुनरुपविश्य शक्रस्तवपाठः । तत-
 श्वेत्यगाथासाधुगाथापाठः ततो नमोर्हत्तिसिद्धां कथनपूर्वं प्रस्तुतजिनस्तोत्रपाठः ततः जयवीयरायगाथापठन
 तत आचार्योपाध्यायगुरुसाधुबन्धन । इत्युत्कृष्टवैल्यवन्दना । इत्यावश्यके शक्रस्तवचतुर्विंशतिस्तवयोजना ॥
 अथ बन्धनकयोजना ॥ यथा । तत्र बन्धनक द्वादशावर्ते । तदुक्त पूर्वं । 'पट्टिकमणे सज्झाए काउस्सगगा-
 वराइपाण्णए । आलोअणपडिसुणणे उत्तम अट्टेय वदणय ॥ १ ॥' तत्र सामान्यबन्धनक उत्कृष्टवैल्यव-
 न्धनां विधाय मूलवक्त्रिका प्रतिलिख्य द्वादशावर्तवदनं दद्यात् । ततः इच्छां भगव० देवसिय आलोएमिं
 पुनं द्वादशावर्तबन्धनक दत्त्वा इच्छां भग० देवसिय स्वामेमिं इति क्षामण पुनः द्वादशावर्तबन्धनं दत्त्वा
 प्रत्यास्थानोबार कुर्यात् । तत आचार्योपाध्यायगुरुसाधुबन्धन वैल्यवन्दनाभावेपि गुरुभक्त्यर्थं बन्धनकं दत्त्वा ।

तत, प्रतिक्रमणमध्ये यथायुक्त्या वन्दनकानि । स्वाध्यायकरणेपि वन्दनक कायोत्सर्गं च क्षामणे आलोचने
 गुरुपासनाया सर्वदयपि उत्तमार्थेषु वन्दनकदान । एकमुखवस्त्रिकाप्रतिलेखनेन शिर्द्वादशावर्तवन्दनक भ-
 यति । एकवेले द्वादशावर्तवन्दनकदाने आलोचन क्षामण प्रत्यास्थान क्रमेण विदध्यात् । वन्दनकादौ सर्वत्र
 र्पर्यापधिकीं प्रतिक्रमेत् । इत्यावश्यके वन्दनकयोजना संपूर्णा ॥

अथ प्रतिक्रमणम् ॥ यथा । शुर्वमे स्थापनाचार्याग्ने वा क्षमाश्रमणपूर्वं कथयति ह्न्डा० भग० हरियावह्रिय
 पद्धिप्रामाणि यावत् अप्पाण घोसिरामि । चतुर्विंशतिस्तवचिन्तन पारयित्वा मुखेन चतुर्विंशतिस्तवन । 'चि-
 द्रवदणमि तद् वदणमि पद्धिक्रमणयमि सज्ज्ञाप । पद्धिलेहणाहं आहारसगहे तद्वय आलोए ॥ १ ॥ आगम-
 पदणारमे लोए मलमुत्तमाह उत्सर्गो । गमणागमणे भिक्खारियाह आलोअणाकाले ॥ २ ॥ वसई उवहि-
 ज्जाणे आरमे लेधमाहए विहिए । कालगहणे सज्ज्ञायमाहपट्टाणकालेय ॥ ३ ॥ अप्पडिलेहियमग्ग निसि-
 सचरणे य धीसघणुगमणे । हरियावह्रिया साद्वहिं फासियवेधमाहहिं ॥ ४ ॥' इति हर्यापधिकी ॥ अथ
 धैर्यवन्दनवन्दनक्षामण आलोचनकायोत्सर्गप्रत्यास्थानादिभिर्मिलितैः प्रतिक्रमणयुक्तिर्मण्यते । यथा । पूर्व
 प्राभातिकप्रतिक्रमणं यथा । 'हरियावह्रिया कुसमिण काजस्सर्गो गुरुणनमण च । पद्धिक्रमणगयण चिय
 सप्पञ्चय फट्ठण मद् उवर्हि ॥ १ ॥ सामाहयद्वयकाजस्सर्गा चजवीसययमि उत्सर्गो । सुयययजस्सर्गो
 धिय सिद्धत्थय फट्ठण सुहपत्ती ॥ २ ॥ वदणय आलोचण सधाक्खरण सुत्तकहणाह । वंदणय ज्ञामण चिय

पठिलेहण सविस्मार्थेभिः पठि० करेभिः इत्युक्त्वा मुखवस्त्रिकां प्रतिलेखयेत् । अत्र—‘सुहृत्पासं धालपट्टा कथं
 तिग तद्वयं चैव रयहरण । सध्याकस्तरपट्टो दसपोष्टा उगगए सूर ॥ १ ॥ धनुर्वेल पठिलेहण अंगोचद्विषसहि
 हरियसज्जमाय । उपश्लोकावसगो मुनिगुरुवर्णं च गुरुनमण ॥ २ ॥’ ततो मुखवस्त्रिकाप्रतिलेखनानन्तर
 क्षमा० द्वयपूर्वकं वदेत् ‘भग० अगपठिलेहण सवि० अगप० करेभिः । ततः स्थापनाचार्यं चोलपट्ट कल्पद्रव्य
 रजोहरण प्रतिलेखयेत् । एतेषां प्रतिलेखन साधुप्रतिलेखनाद्येष्टितादवसेय । ततः क्षमाभ्रमणं दत्त्वा इच्छा०
 भगव० उपधिसुहृत्परिं पठिलेहेभिः । ततः क्षमा० द्वयपूर्वकं कथयेत् इच्छा० भग० उपधि सविस्मावउ उपधि
 पठिलेहउ इत्युक्त्वा सस्मारकोत्तरच्छदादिप्रतिलेखयेत् । क्षमा० द्वयपूर्वं भणति भग० वसति सविस्मावउ
 वसति पठिलेखउ इत्युक्त्वा वसतिमात्रकप्रभृतिं द्द्वप्रोच्छनेन मार्जयेत् । ततः पर्यापथिकीं प्रतिक्रम्य गुरुर्मे
 क्षमा० द्वयपूर्वं वदेत् इच्छा० भग० सज्जमाय सविस्मार्थेभिः । नमस्कार पठित्वा दशवैकालिकादिमाध्ययनद्वय
 एकमध्ययनं वा । अथवा जयइ जगजी० गायापञ्चविंशतिं गायापञ्चकं वा उपविष्ट पठेत् । ततः क्षमा० पूर्व
 भणति भग० उपयोग करेभिः उपयोगस्स करावणत्थ करेभिः काउस्सग० अक्षत्थ० यावत् अप्पाण वोसि०
 कापोत्सर्गः नमस्कारचिन्तनं पारयित्वा नमस्कारमणनं ततः इच्छाकारेण सविस्मृ साधुभिरित्युक्ते गुरुः
 कथयति लासु । पुनः साधवः कथयन्ति भग० कहलेसह गुरु० जह गद्विष पुषसाद्विहि । पुनः साधुः कथयति
 इच्छ आवास्सियाए जस्स विजुगसि । ततः क्रमेण साधुवन्दनं ततो धर्मव्याख्यानं पठनपाठनक्रमं साधवः

कुर्वन्ति । सप्तासे पादोनप्रहरे पुनः प्रतिलेखना तस्याः कालसूचन यथा सर्वत्र प्राणवत् विशेषस्तूच्यते । पु-
 रुष, प्रमाणमस्याः सा पौरुषी छाया । कथं कर्कसक्रान्तेः पूर्वार्हे अपराहे वा यदा शरीरप्रमाणा छाया भवति
 तदा सर्वविनेषु पौरुषी यथा । पुरुषस्योर्ध्वस्य दक्षिणकर्णनिवेशिता कर्षिम्बस्य दक्षिणाग्रनाथदिने । यदा तु
 छाया द्विपदी भवति तदा पौरुषी यथा । 'आसादे मासे हुपया पोसे मासे षडप्यया चित्ता । सोऽष्टु मा-
 सेसु त्रिपया षडह पोरसी ॥ १ ॥' इति दृष्टित्वे एव । अंगुल सप्तरत्नेण पक्वत्वेण तु दुरगुल । बह्वह द्वावह
 षावि मासेण चतुरगुलं ॥ २ ॥ साधुवयणेणमित्यत्र पादोनप्रहरेणाप्यधिकारोऽसस्तत्र पौरुषी छायोपरि प्रत्येय ।
 'जिह्वामूले आसावसावणे छर्हि अगुलेर्हि पखिलेहा । अट्टाहि वीयमयमी तद्वह दस अट्टर्हि षडत्ये ॥ १ ॥'
 सार्धपौरुषत्वे एव । 'पोसे तगुछायाए नवर्हि एएर्हि तु पोरसी सहा । ताविकिकाहाणी जावा सादे पया
 तिच्छि ॥ १ ॥' पूर्वार्धे अग्रे चक्ष्यमाणोपि प्रमाणविशेषप्रस्तावादेव धिज्ञेय । 'पोसेवि हृत्यछाया वारस अगु-
 लप्रमाण पुरिमहे । मासि दुअगुलहाणी आसादे निट्टिआ सवा ॥ १ ॥' सुखावधोवार्धे स्थापना चेषा । द्वाव-
 शारंयश्चकन्यासः ॥ तदनन्तर क्षमा० पूर्व साववः कथयन्ति । भयव बहुपखिपुछापोरसी साहवो उय जहा
 होह । हृत्युक्त्वा सुखवस्त्रिका प्रतिलेख्य सर्वे सृष्टारिकेलकाछालाबुमय पात्रनिचय प्रतिलेखयेत् । ततश्चैत्य
 परिपाटीप्रभृतिकर्म विधाय ऐर्यापरिष्कीं प्रतिकन्य पारणा सुखवस्त्रिका प्रतिलेखयेत् । तत इति कथयेत् ।

पढिलेहण सदिसावेनि पढि० करेमि इत्युक्तत्वा मुखवस्त्रिकां प्रतिलेखयेत् । अत्र—'सुहृपसि चोलपट्टो कप्य-
 तिग तद्वय वेध रयहरण । सपारुसरपट्टो दसपोहा जगप सरे ॥ १ ॥ बहुबेल पढिलेहण अंगोचहिबसहि
 हरियसज्झाय । उपयोगकावसगो सुनिगुरुवयण च शुक्लमण ॥ २ ॥' ततो मुखवस्त्रिकाप्रतिलेखनानन्तर
 क्षमा० द्वयपूर्वक वदेत् भग० अगपढिलेहण सदि० अंगप० करेमि । ततः स्थापनाचार्यं चोलपट्टं कल्पय्य
 रजोहरण प्रतिलेखयेत् । एतेषां प्रतिलेखन साधुप्रतिलेखनाच्चेष्टिताववसेय । ततः क्षमाश्रमणं दत्त्वा इच्छा०
 भगव० उपधिसुहृपसि पढिलेहेमि । ततः क्षमा० द्वयपूर्वकं कथयेत् इच्छा० भग० उपधि सदिसावड उपधि
 पढिलेहड इत्युक्तत्वा सप्तारकोत्तरञ्च द्वाविमप्रतिलेखयेत् । क्षमा० द्वयपूर्वं भणति भग० वसति सदिसावड
 वसति पढिलेखड इत्युक्तत्वा वसतिमाश्रममृतिं दद्वप्रोच्छनेन मार्जयेत् । तत ऐर्यापथिकीं प्रतिक्रम्य शुर्वमे
 क्षमा० द्वयपूर्वं वदेत् इच्छा० भग० सज्झाय सदिसावेमि । नमस्कार पठित्वा दशवैकालिकादिमाध्यपनद्वय
 एकमध्यपनं वा । अथवा जयइ जगजी० गाथापञ्चकं वा उपविष्टः पठेत् । ततः क्षमा० पूर्व
 भणति भग० उपयोग करेमि उपयोगस्तस्य करावणत्प करेमि काउस्तस्यग० अत्रत्य० यावत् अप्पाण वोसि०
 कायोत्सर्गः नमस्कारचिन्तन पारयित्वा नमस्कारमणनं ततः इच्छाकारेण सदिसदं साधुभिरित्युक्ते शुभं
 कथयति लासु । पुनः साधवः कथयन्ति भग० कहलेसदं शुभं जइ गहिय पुवसाइहि । पुनं साधुं कथयति
 इच्छ आवास्तिपाए जस्तस्य विजुगसि । ततः क्रमेण साधुवन्दनं ततो धर्मव्याख्यानं पठनपाठनक्रमं साधवः

कुर्वन्ति । सप्तासे पादोनप्रहरे पुनः प्रतिलेखना तस्याः कालसूचन यथा सर्वत्र प्राग्वत् विशेषस्तुच्यते । पु-
 न्य प्रमाणमस्याः सा पौरुषी छाया । कथं कर्कसक्रान्तेः पूर्वार्द्धे अपराह्णे वा यदा शरीरप्रमाणा छाया भवति
 तदा सर्वदिनेषु पौरुषी यथा । पुरुषस्योर्ध्वस्य दक्षिणकर्णनिवेशितार्कधिम्वस्य दक्षिणायनायदिने । यदा तु
 छाया द्विपदी भवति तदा पौरुषी यथा । 'आसाहे मासे हुपया पोसे मासे चउपया चिम्सा । सोएस्तु मा-
 सेस्तु तिपया ह्वह पोरसी ॥ १ ॥' इति निश्चितत्वे एव । अगुल सत्तरसेण पक्खेण तु हुरगुल । वहुए हावए
 धावि मासेण चतुरगुल ॥ २ ॥ साहुवयणेणमित्थं पादोनप्रहरेणाप्यधिकारोऽतस्तत्र पौरुषी छायोपरि प्रस्येय ।
 'जिह्वामूले आसादसावणे छहि अगुलेहि पडिलेहा । अट्ठाहि वीयतयमी तहए दस अट्ठाहि चउत्थे ॥ १ ॥'
 सार्धपौरुषत्वे एव । 'पोसे तणुछायाए नवहि एएहिं तु पोरसी सट्ठा । ताधिकिकाहाणी जावा साहे पया
 तिहि ॥ १ ॥' पूर्वार्धे अग्ने वक्ष्यमाणोपि प्रमाणविशेषप्रस्तावादेव विज्ञेय । 'पोसेवि हृत्यछाया वारस अगु-
 लप्रमाण पुरिमहे । मासि हुअगुलहाणी आसाहे निट्ठिआ सवा ॥ १ ॥' सुखावबोधार्थं स्थापना चैषा । द्वाद-
 शार्यस्त्रकन्यासः ॥ तदनन्तर क्षमा० पूर्वं साधवः कथयन्ति । भयव बहुपडिपुत्तापोरसी साहवो जय जहा
 होए । इत्युक्त्वा सुखचक्रिका प्रतिलेख्य सर्वे सृष्टारिकेलकाष्टालावुमय पात्रनिचय प्रतिलेखयेत् । ततश्चैत्य
 परिपाटीप्रभृतिकर्मे विधाय ऐर्यापरिचर्यां प्रतिक्रम्य पारणा सुखचक्रिका प्रतिलेखयेत् । तत इति कथयेत् ।

धत्ता धैरोव्याप्रभृतीनां कापोत्सर्गस्तुतयः । ततो नमस्कारपूर्वं मुखवस्त्रिकाप्रतिलेखनं वदन्क । तत इच्छामो-
 गुसट्टियं नमोर्हस्तिदा० पूर्वकं । 'नमोस्तु धर्ममानाय स्पर्धमानाय कर्मणा । सज्जयावाप्तमोक्षाय परोक्षाय कुली-
 र्थिना ॥ १ ॥ येषां विकृषारविन्दराज्याज्याय' क्रमकमलावलिं दधत्वा । सदशैरिति सगतं प्रशस्य कथितं सन्तु-
 शिषाय ते जिनेन्द्राः ॥ २ ॥ कषायतापार्जितजन्तुनिर्धृतिं करोतु यो दैनसुखाभ्युद्योन्नतः । स शुक्रमार्सो-
 द्रवष्टिसनिमो वधातुं तुरि मयि विस्तरं गिरां ॥ ३ ॥ इति स्तुतित्रयपाठः । द्वाकस्तवपाठः । स्तोत्रकथनं
 आचार्योपाध्यायगुरुसाधुनमनं दैवसिकमायश्चित्तविशोधनाकापोत्सर्गः चतु० चतुष्टयचिन्तनं चतु० भग्न-
 क्षमा० द्वयपूर्वं भणति भग० सज्जयाय सविसावेधि सज्जयायं करोमि इत्युक्त्वा नमस्कारत्रयपाठः । ततः
 सुद्रोपद्रवोपशमनार्थं कापोत्सर्गः चतुष्टयचिन्तनं मुखेन चतु० भग्नान० । ततः प्रवज्याविधानपाठः । इति
 दैवसिकप्रतिक्रमणविधिः ॥

अथ पाक्षिके तु । 'मुखपत्नी वदणाय सधुद्धास्त्रामण तद्वा लोप । वदणपत्तयेय स्त्रामणाणि वदणाय सुसं च
 ॥ १ ॥ सुसं छन्दमहाण उस्सगो पुत्तिवदण तद्वा । पज्जतिय स्त्रामणाय तद् चउरो तथोभवदणाय ॥ २ ॥ प्रति-
 क्रमणसूत्रकथनं यावत् दैवसिकप्रतिक्रमणवत् । ततः क्षमा० पूर्वकं इति वदेत् भग० पक्खियमुदपत्तियं प
 षिलेहेमि इत्युक्त्वा मुखवस्त्रिकां प्रतिलेखयेत् । ततो वदन्क । ततः इच्छा० भग० सधुद्धास्त्रामणेण अन्धुट्टि-
 ओमि अर्निमतरपक्खियं स्त्रामेमि । इत्थं स्त्रामेमि पक्खियं जं किंषि अपत्तियं परं इत्यादिं यावत् तस्स

मिच्छामि वृक्षं । तत ऊर्ध्वमूय भग० पक्खिअ आलोएमि इत्थं आलोएमि पक्खियं ज्ञो मे० इत्यादि ।
 तदनन्तरं गुरुः कथयति चउत्थेण पढिक्कमह इच्छाकारि जीणिआलोयउ तेहरिहि एकउपवास लेखइ तपञ्चरणु
 एकु उपवासु । अथवा विआधिल अथवा ३ निवी अथवा ४ एकासणा अथवा ५ सहस्र सज्जायए तलइ
 तपञ्चरणि करी । यथाशक्ति पक्षदिवसमाहिं प्रवेश करिज्जउ । पुनर्वन्दनक । तत ऊर्ध्वमूय इति वदेत् देव-
 सिंघ आलोइय वइक्कत प्रत्येकस्वामणेणं अन्मुट्ठिओमि अर्धमन्तरपक्खिय स्वामेमि इत्युक्त्वा पूर्वं गुरुः स्वा-
 पनाचार्यं क्षामयति इच्छा० भग० पक्खिय स्वामेमि इत्य स्वामेमि किंचि इति वण्डकमुक्त्वा
 पुनः क्षमा० पूर्वं भग० सुखतपु । पुनः क्षमाश्रमणेन भग० सुखपाक्षिक्कु । पुनः क्षमाश्रमणेन भग० पक्षदि-
 वसमाहि अभक्तिआसातना मनवचनकायस्त्रण्डनाधिराधना कीर्त्तय इहए तत्स० । ततः शिष्याः गुरुं ज्ये-
 ष्ठादिअनुक्रमेण क्षमयन्ति । शिष्यो यदा भणति भग० पक्खिय स्वामेमि तदा गुरुः क० अहमधि स्वामेमि
 तुभे । शिष्यः क्षामणदण्डक कथयति तदा गुरुः क० ज किंचि अपस्सिय परपस्सिय अधिणया सारिया चारिया
 चोइया पढिचोइया तत्स० । यदा शिष्यः क्षमा० पूर्वं सुखत० पाक्षिकहृत्तिक० तदा गुरुः क० देवगुरुप्रसादेन ।
 यदा शिष्यः क्षमाश्रमणेन भग० पक्षदिवसमाहि अभक्तिआसातना इत्यादिक० तदा गुरुः क० पक्षदिव-
 समाहि अपस्वउअ समाधान उपजावउ तत्स० । एव ज्येष्ठकनिष्ठानुक्रमेण यतिश्राद्धाना क्षमितिक्षामणा ।
 ततो गुरुः कथयति इच्छाकारेण चउरासीलकस्वजीविमये पृथ्वीकायअप्कायतेजस्कायवायुकायवनस्प-

वता वैरोद्याप्रभृतीनां कापोत्सर्गस्तुतयः । ततो नमस्कारपूर्वं मुखवक्त्रिकाप्रतिलेखनं ध्वनक । तत इच्छामो-
 गुसट्टिय नमोर्हत्सिद्धा० पूर्वकं । 'नमोस्तु धर्ममानाय स्पर्धमानाय कर्मणा । सज्जयावासमोक्षाय परोक्षाय कुन्ती-
 र्थिनां ॥ १ ॥ येषां विकचारविध्वंराज्याज्याय' क्रमकमलावलिं वक्ष्यामि । सदशैरिति सगतं प्रशस्य कथितं सन्तु-
 शिवाय ते जिनेन्द्राः ॥ २ ॥ कथायतापार्जितजन्तुनिर्धृतिं करोतु यो जैनमुखान्बुद्धोद्भूतः । स शुक्रममासो-
 द्रवदृष्टिसन्निभो वधातु बुद्धिं मयि विस्तरो गिरां ॥ ३ ॥ इति स्तुतित्रयपाठः । शाकस्त्वपपाठः । स्तोत्रकथन
 भाषार्थोपाध्यायगुरुसाधुनमनं वैषसिकप्रायश्चित्तविधौबनाकापोत्सर्गः चतु० चतुष्टयचिन्तनं चतु० भगवन्
 क्षमा० द्रव्यपूर्वं भणति भग० सञ्ज्ञाय सविस्वावेमि सञ्ज्ञायं करोमि इत्युक्त्वा नमस्कारत्रयपाठः । ततः
 छुद्रोपद्रवोपशमनार्थं कापोत्सर्गः चतुष्टयचिन्तनं मुखेन चतु० भगवन् ० । ततः प्रव्रज्याविधानपाठः । इति
 वैषसिकप्रतिक्रमणविधिः ॥

अथ पाक्षिके तु । 'सुहृपत्सी वदणाय सवुद्धास्वामणं तद्वा लोप । वदणपत्तेयं स्वामणाणि वदणाय सुस्तं च
 ॥ १ ॥ सुस्तं उन्मट्टाण उस्तसगो पुत्तिवदणं तद्वय । पज्जतियं स्वामणाय तद् चजरो तथोभवदणाय ॥ २ ॥' प्रति-
 क्रमणसूत्रकथनं यावत् वैषसिकप्रतिक्रमणवत् । ततः क्षमा० पूर्वकं इति वदेत् भग० पक्खियसुहृपत्तियं प
 विलेहेमि इत्युक्त्वा मुखवक्त्रिकां प्रतिलेखयेत् । ततो ध्वनक । ततः इच्छा० भग० सवुद्धास्वामणेण अन्मुट्टि-
 ओमि धर्म्मिमतारपक्खियं स्वामेमि । इत्थं स्वामेमि पक्खियं जं किंचि अपत्तियं परं इत्यादि यावत् तस्स

मिच्छामि दुक्कह । तत ऊर्ध्वमूय भग० पक्खिअ आलोपमि इत्थ आलोपमि पक्खियं ज्ञो मे० इत्यादि ।
 तदन्तरं गुरुं कथयति चउत्थेण पट्टिकमह इच्छाकारि जीणिआलोपउ नेहरिहि एकउपचास लेखइ तपञ्चरणु
 एकु उपवासु । अथवा पिआधिल अपवा ३ निवी अथवा ४ एकासणा अथवा ५ सहस्र सउझायए तलइ
 तपञ्चरणि करी । यथाष्टाकि पक्षदिवसमाहि प्रवेश करिज्जउ । पुनर्वन्दनक । तत ऊर्ध्वमूय इति वदेत् देव-
 सिय आलोहय वहकत प्रत्येकखामणेण अण्डुडिओमि अर्चिमतरपक्खिय खामेमि इत्थुक्त्वा पूर्वं गुरुः स्था-
 पनाचार्यं क्षामयति इच्छा० भग० पक्खिय खामेमि इत्थ खामेमि पक्खिय ज किंचि इति दण्डकमुक्त्वा
 पुनः क्षमा० पूर्वं भग० सुखतणु । पुनः क्षमाश्रमणेन भग० सुखपाक्षिक्कु । पुनः क्षमाश्रमणेन भग० पक्षदि-
 वसमाहि अमकिआसातना मनवचनकायखण्डनाविराधना कीधी हुइए तत्स० । ततः शिष्याः गुरुं ज्ये-
 ष्ठादिअनुक्रमेण क्षमयन्ति । शिष्यो यदा भणति भग० पक्खिय खामेमि तदा गुरुः क० अहमवि खामेमि
 दुन्ने । शिष्यः क्षामणदण्डक कथयति तदा गुरुः क० ज किंचि अपत्तिय परपत्तिय अविणया सारिया वारिया
 बोइया पट्टिचोइया तत्स० । यदा शिष्यः क्षमा० पूर्वं सुखत० पाक्षिकइतिक० तदा गुरुः क० देवगुरुमसावेन ।
 तदा शिष्यः क्षमाश्रमणेन भग० पक्षदिवसमाहि अमकिआसातना इत्यादिक० तदा गुरुः क० पक्षदिव-
 साहि अपत्तज्ज तमायान उपजाण्ड तत्स० । एव ज्येष्ठकनिष्ठानुक्रमेण यतिआदाना क्षमितिक्षामणा ।
 ते गुरुः कथयति इच्छाकारेण चउरासीलक्खजीवयोनिमये गुरुधीकायअक्कायतेजस्कायवायुकायधनरप-

प्रथमे यामे साधु कथयति भग० यष्टुपष्टिगुणा पोरसी राहस्यारय ठामि । सुखचक्रिकां प्रतिलिख्य शक्रस्त्व
 पठेत् । मध्यरीत्या बेलवन्दनक ॥ ॥ आद्यानां ऽप्यग्रसे कदाचिन्न प्रतिक्रमणसामग्री भवति तदा प्रभातस-
 द्ययोः आद्या ऐर्यापयिकीं प्रतिक्रम्य उत्कृष्टवैल्यवन्दनेन देववन्दन विधाय गुरोरग्रे सुखचक्रिका प्रतिलिख्य
 वन्दनमालोचनं प्रत्याख्यानं कुर्वन्ति ज्ञानपूजारात्रिकमङ्गलप्रदीपान्ते श्रुतकायोत्सर्गं यथा । तमतिभिरपढल-
 विद्वसणस्स इत्यादिश्रुतस्त्वथ पठित्वा पूर्ववत् श्रुतकायोत्सर्गं नमस्कार स्मृत्वा पारयित्वा श्रुतस्तुतिकथन ।
 ततः 'निवृद्धपसासणयं जयइ सया स्वभावदेसणय । कुसमयमयनासणय जिणदवरवीरसासणय ॥ १ ॥'
 इत्यावश्यकोक्तप्रतिक्रमणयोजना ॥ ॥ अथ कायोत्सर्गयोजना । तत्र कायोत्सर्गं जिनवैल्यश्रुततीर्थज्ञान-
 दर्शनचारिप्रसमस्तपूजाराधनार्थं क्रियमाणः कायोत्सर्गः वदणवसिया इत्यादिपूर्वक करणीयः । प्रायश्चित्तवि-
 शोधनार्थं ऽपद्रवनिवारणार्थं श्रुतदेवताराधनार्थं समस्तचतुर्णिकायदेवताराधनार्थं वदणवसिया इत्यादि न
 करणीय किंतु अन्नत्प० इत्याद्येष धान्य । तथाच ऐर्यापयिकी कायोत्सर्गः सर्वत्रापि एकचतुर्विंशतिस्त्वमय-
 प्रायश्चित्तविशोधनार्थं क्षुद्रोपद्रवोपशमनार्थं चतुर्णिकायदेवताराधनार्थं इष्टार्हप्रणमनार्थं कायोत्सर्गास्ते चतु-
 श्वतु० मयाः कायोत्सर्गो चतु० चिन्तन । वन्दे सुनिम्नलयरा इतिपर्यन्त ये च उत्कृष्टदेववन्दने श्रुतदेवता-
 धाराधने सत्युत्तराः कायोत्सर्गाः ये च स्वाध्यायोपगतास्ते सर्वे एकनमस्कारचिन्तनरूपाः प्रतिक्रमणमध्य-
 गताः कायोत्सर्गास्त्वैव निवेदिताः । अन्ये च ये अभिप्रद्वैः साधुभिः कायोत्सर्गाः क्रियन्ते स्वमनीषितचतु०

नमस्काराभिप्रक्षिचिन्तनरूपाः । तथा सन्पक्वत्वारोपणनन्दीयोगोद्वह्नोर्ध्वेष्माविष्टु मे कापोरत्सर्गास्ते एकचतु-
 चिन्तनरूपाः । इत्याचदपके कापोत्सर्गयोजना ॥ ॥ अथ प्रत्याख्यान । तत्र दृष्टाविधमत्याख्यानानि । उगगए
 सूरे नवकारसद्विय पक्वक्वाहि वज्रविद्वपि आहार असृण पाण स्वाहम साहम अन्नत्पणाभोगेण सदसागा-
 रेण विगहसंसिआओ पक्वक्वाहि अन्नं सहं लेवालेवेण गिहत्पससट्टेण उक्खित्तविर्वगेण पट्टच्चमक्खेण
 पारिट्ठावणिपागारेण मद्दत्तरागारेण सधसमाहिवत्तिपागारेण विआसण पक्वक्वा० वृषिद्वपि आहार असृण
 स्वाहम अन्नत्प० सहं सागारियागारेण आउटणपसारणेण गुरुअन्सुट्टाणेण पारि० मद्दं सध० द्रव्यसच्चि-
 त्तदेसावगासिय भोग परिभोग पक्व० अन्न० सहं मद्दं सध० वोसिरह २ पोरसिय पक्व० उगगए सूरे चउ०
 अ० पा० खा० सा० अन्न० सहं पक्वन्नकालेण विसामोर्हेण साहुचयणेण सध० विगहसंसियाउ पक्व० अ-
 न्न० सहं लेवा० गिहत्प० उक्खित्त० पट्टच्चमक्खिण पारि० मद्दं सधसमा० एकासण पक्व० त्रिविद्वपि आ-
 हार असृण स्वाहम साहम अन्नत्प० सहं सागा० आउ० गुरु० पारि० मद्दं सध० द्रव्यसच्चित्तदेसावगा-
 सिय भोगपरिभोग पक्वक्वाहि अन्न० सहं मद्दं सध० वोसिरामि ४ साहपोरसद्विय पक्व० उगगए सूरे
 चउ० असृण ४ अन्नत्प० सहं पक्व० विसा० साहु० सध० निविगदय पक्व० अ० सहसा० लेवा० गिहत्प०
 उक्खित्त० पट्ट० पारि० मद्दं सध० एकासण पक्व० त्रिविद्व० अ० खा० सा० अन्न० सहं सागा० आउ०
 गुरु० पारि० मद्दं सध० द्रव्यसच्चित्तनियमु० देसा० भोग० अन्न० सहं मद्दं सध० वोसिरह ६ सूरेउगगं

प्रथमे यामे साधुः कथयति भग० षडुपदिषुषा पोरसी राहस्यारण्यं टामि । मुखवस्त्रिका प्रतिलिख्य द्वाक्रस्तव
 पठेत् । मध्यरीत्या वैश्ववन्दनक ॥ ॥ आद्यानां व्यग्रत्वे कदाचिन्न प्रतिक्रमणसामग्री भवति तदा प्रभातस-
 द्ययोः आद्याः ऐर्यापथिकीं प्रतिक्रम्य उत्कृष्टवैश्ववन्दनेन देववन्दनं विधाय शुरोर्भे मुखवस्त्रिकां प्रतिलिख्य
 वन्दनमालोचनं प्रत्याख्यानं कुर्वन्ति ज्ञानपूजारात्रिकमङ्गलप्रदीपान्ते शुक्तकायोत्सर्गं यथा । तमतिमिरपवृत्त-
 विद्वत्सणस्त इत्यादिशुक्तस्तव पठित्वा पूर्ववत् शुक्तकायोत्सर्गं, नमस्कारं स्मृत्वा पारयित्वा शुक्तस्तुतिकथनं ।
 ततः 'निष्पुष्पसासणाय जयइ सया सवभावेसणाय । कुसमयमयनासणाय जिणद्वरवीरसासणाय ॥ १ ॥'
 इत्यावश्यकोक्तप्रतिक्रमणयोजना ॥ ॥ अथ कायोत्सर्गयोजना । तत्र कायोत्सर्गं जिनवैश्वशुक्ततीर्थज्ञान-
 दर्शनचारित्र्यसमस्तपूजाराधनार्थं क्रियमाणः कायोत्सर्गं वदणवत्तिया इत्यादिपूर्वकं करणीयः । प्रायश्चित्तवि-
 शोधनार्थं वपद्रवनिधारणार्थं शुक्तदेवताराधनार्थं समस्तचतुर्णिकायदेवताराधनार्थं वदणवत्तियाए इत्यादि न
 करणीयं किंतु अग्रतः इत्याद्येव वाच्यं । तथाच ऐर्यापथिकी कायोत्सर्गं सर्वत्रापि एकचतुर्विंशतिसवमयः
 प्रायश्चित्तविशोधनार्थं शुद्रोपद्रवोपशमनार्थं चतुर्णिकायदेवताराधनार्थं इष्टार्हद्रमणमनार्थं कायोत्सर्गास्ते चतु-
 र्वर्तु० मयाः कायोत्सर्गं चतु० चिन्तनं । वन्दे सुनिम्मलपरा इतिपर्यन्तं ये च उत्कृष्टदेववन्दने शुक्तदेवता-
 धाराधने सत्युत्तराः कायोत्सर्गाः ये च स्वाध्यायोपगतास्ते सर्वे एकनमस्कारचिन्तनरूपाः प्रतिक्रमणमध्य-
 गताः कायोत्सर्गास्तत्रैव निवेदिताः । अन्ये च ये अभिप्रदेः साधुभिः कायोत्सर्गाः क्रियन्ते स्वमनीषितचतु०

नमस्काराभिप्रह्यचिन्तनरूपाः । तथा सन्धक्त्वारोपणनन्दीयोगोद्बहनोद्देशाविष्टु ये कायोत्सर्गास्ते एकचतुं
चिन्तनरूपाः । इत्यावदयके कायोत्सर्गयोजना ॥ ॥ अथ प्रत्यास्थान । तत्र दृष्टाविषयप्रत्यास्थानानि । उगणप
सूरे नवकारसहिय पञ्चक्त्वाहि चउधिहृषि आहार असण पाण स्वाहम साहम अक्षत्पणाभोगेण सहसागा-
रेण विगहसेसिआओ पञ्चक्त्वाहि अन्नं सहं लेवालेवेण निहृत्यससट्टेण उक्खित्तविधेगेण पडुच्चमक्त्वेण
पारिट्ठाधणियागारेण महत्तरागारेण सवसमाहिवसियागारेण विआसण पञ्चक्त्वां दुविहृषि आहार असण
स्वाहम अक्षत्पं सहं सागारियागारेण आउटणपसारणेण गुरुअन्मुट्टाणेण पारिं महं सव्वं द्रव्यसच्चि-
त्तवेसावगासिय भोग परिभोग पच्चं अन्नं सहं सहं सव्वं वोसिरइ २ पोरसिय पच्चं उगणप सूरे चउं
अं पां स्वां सां अन्नं सहं पच्छक्कालेण विसामोहेण साहुवयणेण सव्वं विगहसेसियाउ पच्चं अ-
न्नं सहं लेवां निहृत्यं उक्खिं पडुच्चमक्खिएण पारिं महं सव्वसमां एकासण पच्चं त्रिविहृषि आ-
हार असण स्वाहम साहम अक्षत्पं सहं सागां आउं गुरुं पारिं महं सव्वं द्रव्यसच्चित्तवेसावगा-
सिय भोगपरिभोग पच्चक्त्वाहि अन्नं सहं सहं सव्वं वोसिरामि ४ साटपोरसहिय पच्चं उगणप सूरे
चउं असण ४ अक्षत्पं सहं पच्छं विसां साहुं सव्वं निविगहय पच्चं अं सहसां लेवां निहृत्यं
उक्खित्तं पडुं पारिं महं सव्वं एकासण पच्चं त्रिविहृं अं स्वां सां अन्नं सहं सहं सागां आउं
गुरुं पारिं महं सव्वं द्रव्यसच्चित्तनियमुं देसां भोगं अन्नं सहं सहं सव्वं वोसिरइ ६ सूरेउगणे

प्रथमे यामे सायुः कपयति भग० बहुपञ्चिषा पोरसी राहस्यारण्ये टामि । मुखवक्षिका प्रतिलिख्य शाकस्तव
 पठेत् । मध्यरीत्या वैश्ववन्दनक ॥ ॥ आद्याना व्यग्रत्वे कदाचिन्न प्रतिक्रमणसामग्री भवति तदा प्रभातस-
 ह्ययोः आद्या ऐर्यापथिकीं प्रतिक्रम्य उत्कृष्टवैश्ववन्दनेन देववन्दन विधाय गुरोरभे मुखवक्षिका प्रतिलिख्य
 वन्दनमाखोषनं प्रत्यास्थान कुर्वन्ति ज्ञानपूजारात्रिकमङ्गलप्रदीपान्ते श्रुतकायोत्सर्गं पथा । समतिमिरपहल-
 विद्वसणस्तस इत्यादिश्रुतस्तव पठित्वा पूर्ववत् श्रुतकायोत्सर्गं नमस्कार स्मृत्वा पारयित्वा श्रुतस्तुतिकथन ।
 ततः निष्कुरुपसासणय जयइ सया सवभावदेसणय । कुसमयमयनासणय जिणववरवीरसासणय ॥ १ ॥
 इत्यावश्यकोक्तप्रतिक्रमणयोजना ॥ ॥ अथ कायोत्सर्गयोजना । तत्र कायोत्सर्गः जिनचैत्यश्रुततीर्थज्ञान-
 दर्शनचारिभ्रसमस्तपूजाराधनार्थं क्रियमाणः कायोत्सर्गः वदणवस्तिथा इत्यादिपूर्वक करणीयः । प्रायश्चित्तवि-
 शोधनार्थं उपद्रवनिवारणार्थं श्रुतदेवताराधनार्थं समस्तचतुर्णिकायदेवताराधनार्थं वदणवस्तिथाय इत्यादि न
 करणीय किंतु अक्षत्य० इत्याद्येव चान्य । तथाच ऐर्यापथिकी कायोत्सर्गं सर्वत्रापि एकचतुर्विंशतिस्रवमयः
 प्रायश्चित्तविशोधनार्थं क्षुद्रोपद्रवोपशमनार्थं चतुर्णिकायदेवताराधनार्थं इष्टार्हप्रणमनार्थं कायोत्सर्गास्ते चतु-
 श्रु० मथाः कायोत्सर्गं चतु० चिन्तन । वन्दे सुनिम्मलयरा इतिपर्यन्तं ये च उत्कृष्टदेववन्दने श्रुतदेवता-
 याराधने सत्पुत्तराः कायोत्सर्गा ये च स्वाध्यायोपगतास्ते सर्वे एकनमस्कारविचिन्तनरूपाः प्रतिक्रमणमध्य-
 गताः कायोत्सर्गास्तत्रैव निवेदिताः । अन्ये च ये अभिप्रहेः सायुभिः कायोत्सर्गाः क्रियन्ते स्वमनीषितचतु०

यथा । 'सधित १ दृष्ट २ विगर्ह ३ वाहण ४ तथोल ५ वत्थ ६ कुसमेसु ७ । आसण ८ सयण ९ विलेवण १०
 षम ११ विसि १२ न्हाण १३ भत्सेसु १४ ॥ १ ॥ सधित्तानि अपासुकमक्षयाणि १ द्रव्याणि प्रासुकमक्षयाणि
 २ विकृतयः पूर्वोक्ता दृष्टा ३ वाहनानि अभ्यादीनि ४ ताम्बूलं क्रमुकपद्मादि ५ वस्त्राणि आच्छादनानि ६
 कुसुमानि मात्स्यानि ७ आसनानि घेभ्रासनपट्टप्रभृतीनि ८ शयनानि खट्वातूलिकादीनि ९ विलेपनानि चान्व-
 नकस्तूरिकादीनि १० द्रव्यावत ११ विष्णु देवायकासिक १२ स्नान स्नेहोद्वर्तनजलमय १३ भक्त अन्न १४
 एतेषा गृहिणो यथाप्राप्ति प्रसिद्धिनि सख्या कुर्वन्ति । वोसिरामि वोसिरह व्युत्सजामि व्युत्सज इति परि-
 त्यागवाचक पद । इत्यावश्यकं प्रत्यास्थानयोजना ॥

वृषादीना नियोगिना परसेवकानां बहुव्यवसायानां च कृते आवश्यकविधिर्यथा । सर्ववस्त्रालकारसहि-
 तोपि शुचिर्मत्वा देवाग्रे शुचिस्थाने वा पूर्वोद्बुधः कृतोत्तरासङ्गः उपविष्टः सन् पूर्वं परमोष्ठिमन्नं पठेत् ।
 ततः । 'पंचमहधयजुत्तो पञ्चविहारापालणसमन्थो । पञ्चसमिधो तितुत्तो छत्तीसगुणो गुरु मज्झा' ॥१॥ ततः
 इच्छाका० भग० इरियायसिंह्य इत्यारभ्य यावत्तस्मिन् मिच्छामि बुक्कह इतिपर्यन्तं ऐर्यापथिकीं पठेत् । ततः
 क्रौंमि भते सामाहय सावज्ज जोग पञ्चक्खामि जाव आवस्सय पज्जवासांमि बुविह० शेषो दण्डकः पूर्ववत् ।
 तदनन्तरं शक्रस्तव सर्वोसिं तसिं गुणो तिविहेण तिवद्धवीरियाण इतिपर्यन्तं पठेत् । चतुर्विधातिस्त्व सिद्धा
 सिद्धिं मम विसन्तु इतिपर्यन्तं, श्रुतस्त्व वन्मुत्तर वदह इतिपर्यन्तं, सिद्धस्त्व सिद्धा सिद्धिं मम विसन्तु

वकिस्वसं पदुं पारिं मद्दं सधं एकासणं एकलट्टाण पचं त्रियिं ३ अ० पा० सा० अल० सद्दं
 गारिं गुरुं पारिं मद्दं सधं द्र० स० नि० देसा० भोगं अल० सद्दं मद्दं सधं वोसिरद्दं । पृथक्कटा-
 णापव्वक्खणाण । गठिं चट० असण ४ अल० सद्दं मद्दं सद्दं चिगाइसेसिं अल० सद्दं देया० निद्दं
 वक्खिं पदुं पारिं मद्दं सधं एकासण अट्टकवल पचं त्रियिं ३ अ० पा० सा० अल० सद्दं मद्दं
 अल० गुरुं पारिं मद्दं सधं द्र० स० नि० देसावगासिय भोगपरिभोग पचक्खयादि । अल० सद्दं मद्दं
 सधं वोसिरद्दं अट्टकवल ॥ इति पिण्डितपव्वक्खणाणानि ॥ ॥ 'पचक्खयादि परस्संति पचक्खयमि नपात्तमन ।
 पाणस्सेति य साधूनां द्रव्यादि गृहिणा पुनः ॥ १ ॥' यथा साधूना पाणस्त देयादेयेण वा अदेयादेयेण वा
 अत्येण वा बहुलेण वा ससित्थेण वा असित्थेण वा वोसिरद्दं । इति साधूना पापय यथ-
 नीय ॥ ॥ गृहिणा यथा । द्रव्यसच्चित्तनिपमेति । 'नवकारपोरसीय पुरिमहेक्कासणं अभवसद्दं । उज्ज्यां सा०
 सू० सू० नेपा पदमक्खरा कमसो ॥ १ ॥' सार्वधौकपी अपार्धधौकपी पूर्वार्धधौकपी नपाराकारादि
 सद्दं ॥ ॥ अभिमप्रधास्तु मनःकल्पिताः यथा । 'अहुदमुट्ठिगढी घरसे उत्तसास धिमुगजोइक्खे । अनिय
 सक्कियमेय धीरेहि अणतनाणीहि ॥ १ ॥' तथाच मुनयः प्रत्याख्यानान्ते पाणस्त देयादेयेण वा इत्यादि प्र-
 त्याख्याति । आद्यास्तु द्रव्यसच्चित्तदेसावगासिय इति । तत्रागारचतुष्क पूर्वमेवोक्तं यथा । इवमि सेसेसु
 चत्तारि इति वचनात् । तथाच आद्याः प्राप्तातिक्रमतिक्रमणमर्थे प्रत्याख्यानान्ते सच्चित्तादिसक्यां कुर्वन्ति

यथा । 'सचिच्च १ दृढ २ विगर्ह ३ चाहण ४ तबोल ५ घट्य ६ कुसमेसु ७ । आसण ८ सयण ९ धिलेवण १०
 पम् ११ विसि १२ न्हाण १३ भत्तेसु १४ ॥ १ ॥ सचिच्चानि अपासुकमक्षपाणि १ द्रव्याणि प्रासुकमक्षपाणि
 २ विकृतयः पूर्वोक्ता दृश ३ वाहनानि अम्वादीनि ४ तान्मूलं क्रमुकपद्मादि ५ वक्त्राणि आच्छादनानि ६
 कुसुमानि माल्यानि ७ आसनानि वेभ्रासनपट्टप्रभृतीनि ८ दायनानि खट्वातूलिकादीनि ९ धिलेपनानि चन्द्र-
 नकस्तूरिकादीनि १० ब्रह्मघत ११ विष्णु देशावकासिक १२ स्नान स्नेहोद्वर्तनजलमय १३ भक्त अन्नं १४
 एतेषां ग्रहिणो यथाशक्ति प्रतिदिनं सस्या कुर्वन्ति । वोसिरामि वोसिरह व्युत्सजामि व्युत्सज इति परि-
 स्थागवाचक पद । इत्यावर्यके प्रत्यास्थानयोजना ॥

द्वादीनां नियोगिना परसेवकानां बहुव्ययसायानां च कृते आवश्यकविधिर्यथा । सर्ववक्त्रालकारसहि-
 तोपि शुचिर्मत्वा देवाग्रे शुचिस्थाने वा पूर्वोदबुधः कृतोत्तरासङ्गः उपधिष्टः सन् पूर्व परमेष्ठिमन्त्र पठेत् ।
 ततः । 'पञ्चमहवयजुस्तो पञ्चविद्यापारपालणसमर्थो । पञ्चसमिधो तिगुत्तो छत्तीसगुणो गुरु मज्झा' ॥१॥ ततः
 इच्छाकां भग० हरियावहिय इत्यारभ्य यावत्तस्त मिच्छामि दुष्कृत् इतिपर्यन्तं ऐर्यापथिकीं पठेत् । ततः
 करेभि भते सामाहय सावज्ज जोग पञ्चक्खामि जाव आवस्सय पज्जवासांमि दुविह० दोषो दण्डकाः पूर्ववत् ।
 मदनन्तर प्राक्स्तव सवेसिं तेसिं पुणो तिचिहेण तिद्ववीरियाण इतिपर्यन्तं पठेत् । चतुर्थशान्तिस्तव सिद्धा
 सिद्धिं मम विसन्तु इतिपर्यन्तं, श्रुतस्तव धम्मन्तर वद्व इतिपर्यन्तं, सिद्धस्तव सिद्धा सिद्धिं मम विसन्तु

इतिपर्यन्त । ततः । 'अज्ञानतिमिरान्धाना ज्ञानाञ्जनशालाकपा । नेत्रमुन्मीलित येन तस्मै श्रीपुरये नम ॥१॥'
 इति पठित्वा आयरित डवजम्नाप इति गायत्र्यप पठेत् । ततो ये मया श्रोयमानमापालोभा वपापा दाब्द-
 रूपरसगन्धस्पर्शालसतया कृता तेषा मिथ्या मे हुक्कृत । यदेवस्य प्रतिमादि भुःस्थापनतच्छासनलघुननि-
 न्वनोपहासादि कृत तद्गवधन्तोऽर्हन्त, क्षम्यन्ता । यच्च गुरुणा प्रपञ्चिदादायातनारूप जयिनप दृग्न तदुरय
 क्षम्यन्ता । यच्च मिथ्यास्वर्हिंसावृत्तस्त्वयैषुनपरिश्रदातराद्रं घमलद्वन कृत तद्गवधानागम क्षम्यन्ता । यच्च
 स्तकादिभुःस्थापनेन अवेशकालादिपाठेन ज्ञानाशातन कृत तद्गवधानागम क्षम्यन्ता । यच्च दाह्यादिधि मि
 ध्यात्वपोषणेन दर्शनलङ्घन कृत तद्गवधदान क्षम्यन्ता । यावद्वन्धच्छिच्छेदाप्यतिनारादारासपानरोधे
 प्राणानिपाताणुव्रतलङ्घन तस्य मिथ्या मे हुक्कृत १ मिथ्योपदेशाभ्याख्यानपूतलक्षोरयोक्तिमध्वभेदे श्रुयाया-
 दाणुव्रतलङ्घन कृत तस्य मिथ्या मे हुक्कृत २ स्तेयानुज्ञातस्तदादानराजपलङ्घनप्रतिरूपकरणकृतमानादिभि-
 यद्वत्सादानाणुव्रत ३ इत्यरानासागमपरविवाहनातिरागानद्गक्रीडाभिः यन्मैषुनाणुव्रत ४ धनधान्यरूप-
 कृष्यक्षेत्रवास्तुद्विपदवधुपदसंख्यालङ्घनेन यत्परिश्रदाणुव्रत ५ ऊर्ध्वापसिर्पण्यपतिक्रमस्तृप्तमावक्षेत्राव-
 द्विभिर्पादिनिघरतिशुणव्रत ६ सच्चित्ततत्सयद्वतत्समिश्रसधानुपकाहारै अङ्गारवनशाकटमाटकरफोटिजी-
 धिकाभिः दन्तलाक्षारसकेषाविषवाणिज्यैर्यज्ञपीडानिर्लाभ्यनासतीपोषवद्वदानसरःशोषैः स्वरकर्मभिर्यज्ञो-
 गोपभोगमानशुणव्रत ७ सयुक्ताधिकरणोपभोगानतिरेकमौल्यैर्यक्तव्यैर्यद्वनर्धवद्वनर्धविरतिशुणव्रत ८

मनोवाक्कायदुःप्रणिधानानादरस्मृत्यनुपस्थानैः सामायिकशिष्याव्रत० ९ प्रयोगानयनपुद्गलक्षेपशब्दरूपानुपा-
 नैर्यद्देशावकाशिकाशिक्षाव्रत० १० अनादरस्मृत्यनुपस्थापनअदृष्टाप्रमार्जितोत्सर्गादानसस्तरणैर्यत्पौषधगुण-
 व्रत० ११ सच्चित्तक्षेपविधानकालातिक्रममत्सरान्यापद्वैर्यवृत्तिषिसिभागगुणव्रतलङ्घनं कृत तस्य मिथ्या
 मे दुष्कृत १२ । सर्वमपि दिवारात्रौ यद्बुद्ध्यरित (दुश्चिन्तित) दुर्माषित दुष्प्रोदित तस्य मिथ्या मे दुष्कृत
 इति पठित्वा । ततः चत्वारिमङ्गल अरिहन्तामङ्गल सिद्धामङ्गल साह्यमङ्गलं केवलपद्मत्तो धम्मो मङ्गल १
 चत्वारिलो गुत्तमा अरिहन्तालो गुत्तमा सिद्धालो गुत्तमा साह्यलो गुत्तमा केवलपद्मत्तो धम्मो लो गुत्तमो २
 चत्वारिसरण पद्मजामि अरिहन्ते सरण पद्मजामि ३ इति पठेत् । तदनन्तर जिनस्त्वोन्नपाठः । ततः । शिवा-
 मस्तु सर्वजगतः परहितनिरता भवन्तु भूतगणाः । दोषाः प्रयान्तु नाशं सर्वत्र सुखी भवतु लोकः ॥ १ ॥
 इति कथन । ततः परमेष्ठिमञ्च पठित्वा । मनोवाक्काययोगानां शुभसस्यापनान्मया । शुभावद्यककार्येण पूर्णं
 सामायिक कृत ॥ १ ॥ अतीचारैरमग्न मे सामायिकमनुत्तर । अर्हद्भ्यसावेन पुनरस्तु क्षणे क्षणे ॥ २ ॥ पुनः
 पुनरस्तु सामायिक इति सामायिकपारणश्लोकः । ततः प्रत्यक्षतया वा मनसा वा शुकवन्दन । इति नृपति-
 योगिकाय्यव्याक्षिप्तानां गृहिणा सक्षेपतः प्रतिक्रमणविधिः सपूर्णः ॥ ॥ कदाचित्कस्यचित्प्रज्ञामान्येन सा-
 मायिकप्रत्याख्यानदण्डक मुखपाठेन नायाति तेन चित्ताभिग्रहेणैव सामायिकप्रत्याख्याने करणीये पर च्याय
 विशेषः दण्डकोधारणेनाहत सामायिक प्रत्याख्यान च । अतीचारगमनैरमग्न भवति तन्मध्याकारोच्चारणव-

शात् मनस्यादते तु दण्डकोषारवर्जिते सामापिके प्रत्याख्यानं भग्ने भवत, तद्भङ्गे प्रायश्चित्तविधिप्रक्रमोक्त-
 प्रायश्चित्तमाशरणीय । तथा च । 'जिनार्चनगुरोः पूजा सिद्धान्तपठन तथा । वैपाट्य सुनीना च विम्वपुस्त-
 कयोरपि ॥ १ ॥ बर्मोपदेशश्रवण व्याख्यानं धर्मशास्त्रक । प्रमार्जनादि वा कार्यं प्रतिपत्तिगुरोरपि ॥ २ ॥
 परमेश्विमन्त्रजापः स्तोत्रपाठोर्हतामपि । इत्यादिधर्मवैयग्र्य सर्वमावश्यक विधुः ॥ ३ ॥ मध्याह्नान्मध्यरात्र च
 यावदैवसिक विधुः । मध्यरात्राच्च मध्याह्न यावत्कर्म च रात्रिक ॥ ४ ॥' इत्याचार्यश्रीवर्धमानस्वरिकृते आ-
 चारदिनकरे छत्रयधर्मस्तन्मे षड्विधावश्यककीर्तनो नामाष्टत्रिंशत्तम उदयः ॥ ३८ ॥ ग्रन्थाम् २५०० ॥

एकोनत्रिंशत्तम उदयः ।

अथ तपोविधिरुच्यते ॥ सन्ध्याय । यद्दूर यद्दुराराध्य यच्च दूरे कपवस्थितम् । तत्सर्वं तपसा साध्य तपो हि
 दुरतिक्रमम् ॥ १ ॥ ततः शिवकुमारवध्वरति मन्दिरस्थोपि यः स देवपरिपथपि शुक्तिमद्वत्त्वधिरुक्तिभृत् ।
 कृशास्त्रकृशातापनोहसितकर्णक काञ्चन सुधातुपु विशोष्टता नृपतिमौलितामेति च ॥ २ ॥ ततः सकलकर्म-
 मिद्विधिवलन्निवकृद्विभित्त नृदे गुरि च कुर्मरोपग्रह चन्द्रिषेणो द्विजः । व्रते द्वाप्तपःपरः सुरनरैकवन्धो भवे-
 द्रविज्वलनतापितः भवति व्रीहिमाधो व्रतः ॥ ३ ॥ यस्तपोविधिराज्ञातो जिनेर्गीतार्थसाधुभिः । तं तथा
 कुर्वता सन्तु मनोबाष्पितसिद्धयः ॥ ४ ॥ असत्या दानशक्तौ च देहशक्तिमवेक्ष्य च । अनुष्ठेय पुण्यवन्निस्त-

पःकर्म सुदुष्कर ॥ ५ ॥ तद्धि द्वावशरूप स्याद्वाद्याभ्यन्तरमेवतः । स योज्य षड्विध षाषाष्टपथासादिकर्मभिः ।
 ॥ ६ ॥ तपोविधिः श्रेणियुक्त्या प्रोक्तोऽर्हन्निश्च साधुभिः । कश्चित्केवलसिद्धिदः कश्चिद्गीतार्थभाषितः ॥ ७ ॥
 कश्चित्फलादिभिर्भीर्णश्चिविधः स तपोविधिः । योगोपधानमुख्यो यः स विधिः केवलीरितः ॥ ८ ॥ कल्याणा-
 दिगुणदरीकतपोमुख्यो मुनीरितः । रोहिणीकल्पपृथक्षादिविधिः फलतपोमयः ॥ ९ ॥ एष समीत्य विद्वद्भिस्तपः-
 श्रेणि, प्रवर्धता । कार्यं न साधुसाध्वीभिः प्रतिमावाधुपासकैः ॥ १० ॥ कृतोपधानैः सन्यक्त्वधारिभिः फलदं
 तपः । नोद्या योगा गृहस्थैश्च शेष सर्वं तपोपि हि ॥ ११ ॥ विधेय श्रावकैः शान्तैः श्राविकाभिरुत्थाविधेय । द्या-
 न्तोऽल्पनिद्रोऽल्पाहारो निष्कामो निष्कषायकः ॥ १२ ॥ धीरोऽन्यनिन्दारहितो शुक्लश्रुषणे रतः । कर्मक्ष-
 यार्थं प्रायेण रागद्वेषविचर्जितः ॥ १३ ॥ दयालुर्वैनयापेक्षी प्रेत्येह फलनिःस्पृहः । क्षमी नीरुक् निवृत्तसेको जी-
 वस्तपसि योज्यते ॥ १४ ॥ बाणमासिके चार्थिके च मासोर्ध्वं तपसि स्फुटे । त्यक्त प्रतिष्ठादीक्षासु काल तस्मि-
 क्षापि त्यजेत् ॥ १५ ॥ शुभे सुहृते प्रारब्धे काण्डान्यायान्तु यान्तु वा । पक्षमासविनाब्दानि न पदयेत्तत्र दूषण
 ॥ १६ ॥ मृदुहृवचरक्षिप्रैर्वारिर्मास द्वाविं धिना । आषाढनतपोनन्यालोचनाविधु भ शुभ ॥ १७ ॥ क्रियमाणो
 तपस्तपस्तपः पुण्यतिथौ यदि । आयाति नियमात्कार्यं दुर्लभ्यो नियमः सता ॥ १८ ॥ प्रवर्धमानः सस्याप्य
 पश्चात्तत्क्रियतां तपः । तपोमध्ये तपः कार्यं गरिष्ठं तप आचरेत् ॥ १९ ॥ अवशेषं लघु तपः कार्यं पश्चात्त-
 तोपि हि । अनामोगादिभिर्मन्त्रे तपःकर्मणि मध्यतः ॥ २० ॥ आलोचनीय तत्तत्र कार्यं पश्चात्तपोऽप्यवा ।

वात् मनस्यादते तु वृण्वकोवारवर्धिते सामापिके प्रत्याख्यानं भग्ने भवतः तन्मग्ने प्रायश्चित्तविधिप्रक्रमोक्त
 प्रायश्चित्तमाचरणीय । तथा च । 'जिनार्चनशुरोः पूजा सिद्धान्तपठन तथा । वैषाहृत्य सुनीना च धिन्ययुस्त्व-
 कपोरपि ॥ १ ॥ बर्माणवेष्टाभक्षण व्याख्यानं धर्मशास्त्रक । प्रमार्जनादि वा कार्यं प्रतिपत्तिगुरोरपि ॥ २ ॥
 परमेश्विमज्जापः स्तोत्रपाठोर्हतामपि । इत्यादिधर्मवैयर्थ्य सर्वमावश्यक विदुः ॥ ३ ॥ मर्याहान्मन्थरात्र च
 यावदैवसिक विदुः । मन्थरात्राह मर्याह यावत्कर्म च रात्रिक ॥ ४ ॥' इत्याचार्यश्रीवर्धमानसूरिकृते आ-
 चारदिनकरे समयधर्मस्तन्मे षड्विधावश्यककीर्तनो नामाष्टात्रिंशत्तम उदयः ॥ ३८ ॥ ग्रन्थाम् २५०० ॥

एकोनत्रिंशत्तम उदयः ।

अथ तपोविधिरुच्यते ॥ सप्ताय । यद्दूरं यद्दुराराध्य यच्च दूरे व्यवस्थितम् । तत्सर्वं तपसा साध्य तपो हि
 दुरतिक्रमम् ॥ १ ॥ ततः शिवकुमारवचरति मन्दिरस्थोपि यः स वैषपरिष्यपि द्युतिमदन्वविस्फूर्तिभूय ।
 कुशावकुशातापनोह्यसितकर्णक काञ्चन सुधातुषु विविष्टता द्युतिमौलितामेति च ॥ २ ॥ ततः सकलकर्म-
 निर्विघ्नविषयविकृतिभिस्त गृहे गुरि च दुर्मरौत्पद्द्व वन्दिष्येणो द्विजः । व्रते शामतप,परः सुरनरैकवन्थो भवे-
 द्रविज्वलनतापितः भयति दीप्तिमाधो व्रतः ॥ ३ ॥ यस्तपोविधिराज्ञातो जिनेर्गीतार्थसाधुभिः । त तथा
 कुर्यात् सन्तु मनोवाञ्छितसिद्धयः ॥ ४ ॥ असत्या दानशक्तौ च देहशक्तिमवेक्ष्य च । अनुष्ठेय पुण्यवन्निस्व-

पःकर्म सुदुष्कर ॥ ५ ॥ तद्वि द्वावधारूप स्याद्वाद्यान्यन्तरमेदतः । सपोज्य षड्विध बाष्पमुपवासादिकर्मभिः ।
 ॥ ६ ॥ तपोविधिः श्रेणियुक्तपा प्रोक्तोऽर्हन्निश्च साधुभिः । कश्चित्केवलिसंविष्टः कश्चिद्गीतार्थमाधितः ॥ ७ ॥
 कश्चित्फलादिभिर्भीर्णश्चिविधः स तपोविधिः । योगोपवानमुस्यो यः स विधिः केवलीरितः ॥ ८ ॥ कल्याणा-
 दिगुण्वरीकतपोमुख्यो मुनीरितः । रोहिणीकल्पशृङ्गादिविधिः फलतपोमयः ॥ ९ ॥ एव समीत्य विद्वद्भिस्तपः-
 श्रेणिः प्रदर्शिता । कार्यं न साधुसाध्वीभिः प्रतिमावाद्युपासकैः ॥ १० ॥ कृतोपधानैः सन्यक्तवधारिभिः फलद-
 तपः । नोष्ठा योगा गृहस्थैश्च दोष सर्वे तपोपि हि ॥ ११ ॥ विधेय आर्धकैः शान्तैः आधिकामिस्तथाविध । शा-
 न्तोऽल्पनिद्रोऽल्पाहारो निष्कामो निष्कषायकः ॥ १२ ॥ वीरोऽन्यनिन्दारहितो शुक्लशृङ्गणो रतः । कर्मक्ष-
 यार्थं प्रायेण रागद्वेषविवर्जितः ॥ १३ ॥ दयालुर्विनयापेक्षी प्रेम्नेहफलनिःस्पृहः । क्षमी नीरुक् निरुत्सेको जी-
 वस्तपसि योज्यते ॥ १४ ॥ चाण्मासिके चार्धिके च मासोर्ध्वं तपसि स्फुटे । त्र्यस्र प्रतिष्ठादीक्षासु काल तस्मि-
 क्षपि लजेत् ॥ १५ ॥ शुभे सुदुर्ते प्रारब्धे काण्डान्पायान्तु यान्तु वा । पक्षमासदिनाव्दानि न पश्येत्तत्र दूषण-
 ॥ १६ ॥ सुदुष्टुषचरक्षिप्रैर्वार्षाभौम दानि धिना । आषाढनतपोनन्यालोचनादिषु भ शुभ ॥ १७ ॥ क्रियमाणे
 तपस्यन्तस्तपः पुण्यतिथौ यदि । आयाति नियमात्कार्यं दुर्लभ्यो नियमः सता ॥ १८ ॥ प्रवर्धमानः सस्याप्य-
 पश्चात्तत्क्रियता तपः । तपोमध्ये तपः कार्ये गरिष्ठ तप आचरेत् ॥ १९ ॥ अवशेष लघु तपः कार्यं पश्चात्त-
 सोपि हि । अनाभोगादिभिर्भोगे तपःकर्मणि मध्यतः ॥ २० ॥ आलोचनीय तत्तत्र कार्यं पश्चात्तपोऽप्यथा ।

क्रमजे तपसि प्रायो न गणयस्तिथिक्रमः ॥ २१ ॥ तिथिर्जे तपसि श्रेष्ठा सूर्यादयगता तिथिः । तिथेः पाते च
 पूर्वस्मिन्नाह्नि दृष्टौ परम् वा ॥ २२ ॥ कार्ये तिथितपःकर्म प्राहेति भगवान् जिनः । फालगुन्देरसत्यागानृत्तिस-
 क्षेपतस्तथा ॥ २३ ॥ कर्नोदर्यमनशान कायक्षेपान्तरेषु च । अधिक यत्तपस्तपु ज्ञेय दृष्टोत्तरोत्तर ॥ २४ ॥
 मोद्वर्तिक माहुरिक सार्धमाहुरिक तथा । मध्याह्नमापराह्ण च तपः कालोत्तरोत्तर ॥ २५ ॥ सक्रमायिष्टुमिषः क्षेप
 तथा नैर्विकृत पुनः । आषाढलमेकसिक्थ च रसत्यागोत्तरोत्तर ॥ २६ ॥ द्विभक्तमेकभक्त च सप्तप्रायतन्द-
 तिक । उपवासमनीर च दृत्तिसंक्षेपणोत्तर ॥ २७ ॥ तपःप्रारम्भणे कार्यमष्टया जिनपूजन । तपोनिर्घाटसि
 क्षये पौष्टिक विधिसंयुत ॥ २८ ॥ ग्रहविक्षपालयक्षाणा मुद्रानैवेद्यसत्फलैः । यदर्घन गुरुः दुर्यात्तपोष्टिक-
 मुवाहृत ॥ २९ ॥ पुस्तकान्धरपात्राक्षाशान हुक्कशुरुचपि । सघार्घन क्षेपदेवीपुरदैवतपूजन ॥ ३० ॥ योगोप-
 धानप्रतिमासु नन्दयः कार्या मुनीन्द्रैर्विधिसन्धिवेदिताः । दोषे तपःकर्मणि धाक्तसस्तयैरावदयकादिध्वतयायना
 विधिः ॥ ३१ ॥ शुद्ध तपः केवलमप्युदार सोषापनस्यास्य पुनस्तुमः किं । इय यपो येनपुण्येन तपुः द्राक्षासि-
 ताक्षोदयुत सुधैव ॥ ३२ ॥ दृक्षो यथा दोहदूरणेन कापो यथा सद्रसभोजनेन । विद्योषयोन्मा स्रग्भने पयो-
 केनोषापनेनैव तथा तपोपि ॥ ३३ ॥ उपधानानि सर्वाणि द्वादशप्रतिमा यते । पक्षादद्या गृहस्थस्य योगा-
 सैद्धान्तिका क्रमात् ॥ ३४ ॥ इन्द्रियाणा जयश्चैव कषायजय एव च । योगशुद्धिर्धर्मवक्त्र तथैवाद्याहिकाद्रय
 ॥ ३५ ॥ कर्मसूदनमन्तानि जिनोक्तानि तपांसि वै । वियोगानि गृहस्थस्य सर्वाण्यपह्नाणि वै यते ॥ ३६ ॥

उपधानतपः १ आद्यप्रतिमातपः २ यतिप्रतिमातपः ३ योगतपः ४ इन्द्रियजयतपः ५ कषायजयतपः ६ योगशु-
द्धितप ७ धर्मव्रक्तपः ८ अष्टाहिकातपोद्वय १।१० कर्मसूदनतपः ११ इति जिनोक्तानि तपासि ॥

कल्याणकानि ज्ञान च दर्शन चरण तथा । चान्द्रायण वर्धमान ततः परमभूषण ॥ १ ॥ दीक्षा च ज्ञाननिर्वाणे
तथोनोदरिकातपः । सलेखना सर्वधीर तथा च कनकावली ॥ २ ॥ मुक्तावली रत्नमाला सिंहनिःक्रीडितद्वय ।
भद्र चैव महामद्र ततो भद्रोत्तर पुनः ॥ ३ ॥ ततश्च सर्वतोभद्र गुणरत्नमथाङ्गक । साधत्सर नन्दितसरः पुण्ड-
रीक तथैव च ॥ ४ ॥ माणिक्यप्रस्तारी पद्मोत्तरसमवसरणयुगलानि । गणधरमशोकहृक्ष ससतिशतक नम-
स्कार ॥ ५ ॥ पूर्वचतुर्दशकमथो एकावलिका च दशाविधो धर्मः । पञ्चपरमेष्ठिसज्ञा पञ्चन्याद्वितयमथ साधः
॥ ६ ॥ आधीयते च मनुजैः सर्गाविकलार्थिभिर्विमलहृत्तैः । तस्माद्धन महायनमथ वर्गश्रेणिमेकतपः ॥ ७ ॥
द्वात्रिंशत्कल्याणकमथच्यवनजन्मलोकनालीनि । कल्याणाष्टादिकमथ सूर्यायनमन्तरा वज्र ॥ ८ ॥ आचाम्ल
वर्धमान ततस्तपः स्यान्महाधीर । माघश्रेणिर्लक्षप्रतिपद्गीतार्थकथिततपः ॥ ९ ॥ साधुसाध्वीश्चावकाणा आ-
विकाणा महात्मना । तपास्याचरणीयानि गीतार्थकथितानि वै ॥ १० ॥ कल्याणकतपः १ ज्ञानतपः २ दर्श-
नतपः ३ चारिद्रतपः ४ चान्द्रायणतपः ५ धर्ममानतपः ६ परमभूषणतपः ७ दीक्षातपः ८ ज्ञानतपः ९ निर्वा-
णतपः १० जनोदरीतपः ११ सलेखनातपः १२ सर्वसूर्याश्रीमहाधीरतपः १३ कनकावलीतपः १४ मुक्तावली-
तपः १५ रत्नावलीतपः १६ लघुसिंहनिःक्रीडिततपः १७ बृहत्सिंहनिःक्रीडिततपः १८ भद्रतपः १९ महामद्र-

तपः २० भद्रोत्तरतपः २१ सर्वतोभद्रतपः २२ गुणरत्नस्रवत्तरतपः २३ अह्नतपः २४ स्रवत्तरतपः २५ नन्दी-
 श्वरतपः २६ पुण्डरीकतपः २७ ॥ माणिक्यप्रस्तारिकातपः २८ पद्मोत्तरतपः २९ समवसरणतपः ३० द्वितीय-
 समवसरणतपः ३१ गणधरतपः ३२ अष्टोकदृक्षतपः ३३ ससत्तिशततपः ३४ नमस्कारतपः ३५ चतुर्दशपूर्व-
 तपः ३६ एकाधलीतपः ३७ दशधिवयतिधर्मतपः ३८ पञ्चपरमेष्ठितपः ३९ लघुपञ्चमीतपः ४० दृढपञ्चमीतपः
 ४१ चतुर्विधसयतपः ४२ धनतपः ४३ महाधनतपः ४४ धर्गतपः ४५ श्रेणितपः ४६ मेरुतपः ४७ द्वात्रिंशत्क-
 स्याणकतपः ४८ ज्यवनतपः ४९ जन्मतपः ५० लोकनालितपः ५१ कल्पाणकाष्टाह्निकातपः ५२ सूर्यायनतपः
 ५३ आचान्दर्वर्षमानतपः ५४ महावीरतपः ५५ माघमालातपः ५६ लक्षप्रतिपक्षतपः ५७ इति गीतार्थाचीर्णानि
 त्वापसि ॥ ॥ 'सर्वश्रुतद्वरतपो १ निकजशिक्ष २ सुभगता शिदृशादृक्ष ३ । दम्पन्या ४ यतिजनक ५ सा-
 क्षयनिधि ६ मुकुटससमी ७ च तपः ॥ १ ॥ अथा ८ श्रुतदेवी ९ रोहिणी १० च मालरितपश्च ११ सुखसंपद
 १२ । अष्टापदसोपान १३ निर्दुतिदण्ड १४ त्वदुःखदर्शिपुगा १५ ॥ २ ॥ गीतमपश्च १६ निर्वाण १७ दीपक
 १८ तदनु चानुताष्टमिका १९ । तस्मादखण्डदशमी २० परप्रणालिभ्य २१ सोपान २२ ॥ ३ ॥ कर्मचतुर्थे २३
 परमेष्ठिफल २४ मधैष्यदशमिका २५ वैष । नन्यावर्तपुग २६ । २७ पुनरेतत्फलतप इति रूपात ॥ ४ ॥ दम्प-
 न्यावेर्दृष्टान्तदर्शनाद्रोहिणीपुणश्रवणात् । कार्ये फलार्थिभिरिदं गृहिभिः फलतप इति रूपात ॥ ५ ॥ सर्व-
 श्रुतद्वरतपः १ निरञ्जशिक्षतपः २ सौभाग्यकल्पदृक्षतपः ३ दम्पयन्तीतपः ४ आयतिजनकतपः ५ अक्षयनि-

धितप' ६ मुकुटससमीतपः ७ अम्मातपः ८ श्रुतदेवीतपः ९ रोहिणीतपः १० माञ्जरितपः ११ सर्वसुखसपत्नितपः १२ अष्टापदपावहीतपः १३ मोक्षदण्डतपः १४ अद्भुतस्वदर्शितपोद्वय १५ गीतमपद्यिगहातपः १७ निर्वाणदीप-
तप' १८ अमृताष्टमीतप' १९ अलण्डदशमीतपः २० परतपालितपः २१ पावहीतपः २२ कर्मचतुर्थतपः २३
नवकारफलतपः २४ अविधवादशमीतपः २५ बृहन्न्याधर्ततपः २६ लघुनन्याधर्ततपः २७ इति सप्तविंशति-
फलतपांसि ॥ तत्र उपधानतपो व्रतारोपाधिकारादवसेय १ गृहस्थस्यैकादशप्रतिमाव्रतारोपसस्कारादवसेयाः
२ यत्तद्वाद्दशप्रतिमातपो यतिधर्मोत्तरायणात्मप्रतिमाधिकारादवसेय ३ सैद्धान्तिकायोगायोगोद्ब्रह्नाधिकाराद-
वसेयाः ४ ॥ अथावशेषा व्याख्यायन्ते चत्वारि व्याख्यातानि । तेषु पूर्वं जिनोक्ताना कथन । पञ्चममिन्द्रिय-
जयतपः । 'पूर्वार्धमेकमस्त च विरसाम्ले उपोषित । प्रत्येकमिन्द्रियजयः पञ्चविंशतिवासुरैः ॥ १ ॥' इन्द्रियाणां

५ इन्द्रियजयतप आगादित २५				
स्पर्श	पु १	पु १	सि १	मा १ उप १
रस	पु १	पु १	सि १	मा १ उप १
प्राण	पु १	पु १	सि १	मा १ उप १
धृष्ट	पु १	पु १	सि १	मा १ उप १
श्रोत्र	पु १	पु १	सि १	मा १ उप १

स्पर्शनरसनघ्राणचक्षुःश्रोत्ररूपाणां जयार्थं तप इन्द्रियजयतपः । तत्र एकमे-
कमिन्द्रिय प्रति क्रमेण पूर्वार्ध १ एकमस्त २ निर्बिकृतिक ३ आचाम्ल ४ उ-
पवास ५ रूपाणि । एव पञ्चपञ्च प्रत्याख्यानानि पञ्चविंशत्या दिनैः पर्यन्ते ता-
वद्भूमिशयन ब्रह्मचर्यं यत्नकन्यासः । उद्यापने जिनाग्रतः सर्वपकाद्यभक्ष्यफ-
लप्रकारान्तराणां पञ्चविंशतिसंख्याया दौकेन । एतत्संख्यया साधुन्योपि
दान । एतत्करणे सर्वेन्द्रियाणां दुःप्रवृत्तिनिषेधः फलं । इति यतिश्राद्धकर-

तपः २० भद्रोत्तरतपः २१ सर्वतोभद्रतपः २२ शुणरक्षसवत्सरतपः २३ अङ्गतपः २४ सवत्सरतपः २५ नन्दी-
 भ्रतरतपः २६ पुण्डरीकतपः २७ ॥ माणिक्यप्रसारिकातपः २८ पद्मोत्तरतपः २९ समवसरणतपः ३० द्वितीय-
 समवसरणतपः ३१ गणधरतपः ३२ अशोकवृक्षतपः ३३ सप्ततिशततपः ३४ नमस्कारतपः ३५ चतुर्वेदापूर्व
 तपः ३६ एकावलीतपः ३७ दशविषयतिषर्भतपः ३८ पञ्चपरमेष्ठितपः ३९ लघुपञ्चमीतपः ४० बृहत्पञ्चमीतपः
 ४१ चतुर्विधसयतपः ४२ घनतपः ४३ महाघनतपः ४४ वर्गतपः ४५ श्रेणितपः ४६ मेरुतपः ४७ द्वात्रिंशत्क-
 ल्याणकतपः ४८ क्यवनतपः ४९ जन्मतपः ५० लोकनालितपः ५१ कल्पाणकाष्टाहिकातपः ५२ सूर्यायनतपः
 ५३ आचान्त्वर्धमानतपः ५४ महावीरतपः ५५ माघमालातपः ५६ लक्ष्मप्रतिपत्तपः ५७ इति गीतार्थाचीर्णानि
 तपासि ॥ ॥ 'सर्वाङ्गसुन्दरतपो १ निकजशिक्ष २ सुभगता त्रिवेदाहृक्ष ३ । द्रमपन्था ४ यतिजनक ५ सा-
 क्षयनिधि ६ मुकुटसप्तमी ७ च तपः ॥ १ ॥ अथा ८ श्रुतवेदी ९ रोहिणी १० च मातुरितपञ्च ११ सुखसपद
 १२ । अष्टापदसोपान १३ निर्भुतिदण्ड १४ खट्वःखट्वोर्युग १५ ॥ २ ॥ गौतमपात्र १६ निर्वाण १७ दीपक
 १८ तद्वत् चासृताष्टमिका १९ । तस्मादखण्डदशमी २० परवपलिम्ब २१ सोपान २२ ॥ ३ ॥ कर्मचतुर्थे २३
 परमेष्ठिकल २४ सर्वव्यवस्थाभिका २५ चैव । नन्दावर्तयुग २६ । २७ पुनरेतत्फलतप इति कृपात ॥ ४ ॥ द्रम-
 पन्थादेर्द्वान्तदर्शनाद्रोहिणीशुणध्वजपाद । कार्ये फलार्थिभिरिव गृहिभिः फलतप इति सूयात ॥ ५ ॥ सर्वा-
 ङ्गसुन्दरतपः १ निकजशिक्षतपः २ सोभागपकल्पवृक्षतपः ३ द्रमपन्तीतपः ४ आपतिजनकतपः ५ अक्षयनि-

धितपः ६ मुकुटसप्तमीतपः ७ अन्धातपः ८ श्रुतवेचीतपः ९ रोहिणीतपः १० मार्गश्रतपः ११ सर्वसुखसप्तमिस्तपः
 १२ अष्टापदपावहीतपः १३ मोक्षदण्डतपः १४ अद्भुतः स्वदर्शितपोद्वय १५ गौतमपञ्चिगहातपः १७ निर्वाणदीप-
 तपः १८ असृताष्टमीतपः १९ अजण्डदशमीतपः २० परतपालितपः २१ पावहीतपः २२ कर्मचतुर्थतपः २३
 नवकारफलतपः २४ अधिवचादशमीतपः २५ बृहन्न्यावर्ततपः २६ लघुनन्यावर्ततपः २७ इति सप्तविंशति-
 फलतपासि ॥ तत्र उपधानतपो धनारोपाधिकारादवसेय १ गृहस्थस्यैकादशप्रतिमाव्रतारोपसस्कारादवसेयाः
 २ यत्तेर्द्धादशप्रतिमातपो यतिधर्मोत्तरायणात्मप्रतिमाधिकारादवसेय ३ सैद्धान्तिकापुंगवायोगोद्वहनाधिकाराद-
 वसेयाः ४ ॥ ॥ अथावशेषा व्याख्यायन्ते चत्वारि व्याख्यातानि । तेषु पूर्वं जिनोक्तानां कथन । पञ्चममिन्द्रिय-
 जयतपः । 'पूर्वार्धमेकमक्त च धिरसाम्ले उपोषित । प्रत्येकमिन्द्रियजयः पञ्चविंशतिवासरैः ॥ १ ॥' इन्द्रियाणां

५ इन्द्रियजयतप आगाढदिन २५

सर्ग	पु १	प १	सि १	भा १	उप १
रस	पु १	प १	सि १	भा १	उप १
प्राण	पु १	प १	सि १	भा १	उप १
पण्ड	पु १	प १	सि १	भा १	उप १
भोग	पु १	प १	सि १	भा १	उप १

स्पर्शनरसनघ्राणचक्षुःश्रोत्ररूपाणां जयार्थं तप इन्द्रियजयतपः । तत्र एकमे-
 कमिन्द्रियं प्रति क्रमेण पूर्वार्ध १ एकमक्त २ निर्धिक्षुतिक ३ आचारल ४ उ-
 पवास ५ रूपाणि । एव पञ्चपञ्च प्रत्याख्यानानि पञ्चविंशत्या दिनैः पर्यन्ते ता-
 वद्भूमिप्रायन ब्रह्मचर्यं यत्नकन्यासः । उद्यापने जिनाम्रतः सर्वपक्षाद्यभक्ष्यफ-
 लप्रकारान्तराणां पञ्चविंशतिसकृपया द्वौकन । एतत्सकृपया साधुभ्योपि
 दान । एतत्करणे सर्वेन्द्रियाणां दुःप्रभृतिविषयः फल । इति यतिश्राद्धकर-

णीयमागाहमिन्द्रियजपतपः ॥ ६ ॥ ॥ अथ कषायजतपः । 'एकभक्त निर्धिकृति सजलानदाने तथा । कषाय-

३ कषायजपतपआगाहं १६			
क्रोध	पु १	मि १	आ १ तप १
मास	पु १	मि १	आ १ तप १
माषा	पु १	मि १	आ १ तप १
क्रम	पु १	मि १	आ १ तप १

जय एकस्मिन्कषायेऽन्येष्वपीदृशः ॥ १ ॥' कषायाणा क्रोधमानमापातोन्नाना जयार्थं तपः कषायजयतपः । तथैकमेक कषाप प्रति एकभक्त १ निर्धियुक्तिः २ आचान्तो ३ पचासौ ४ रूप प्रत्याख्यानचतुष्क दिनचतुष्टय । द्वापंचप्यय षोड- शभिर्विनेः पूर्यते । यश्चकन्यासः । उद्यापने षोडशसख्यसर्वफलजातिपकाद्यपह- विकृतिदौकन देवाग्रे । यतिभ्योप्येतद्वस्तुदान । तत्फलं सर्वकषाययिनाथा ।

इति यतिश्राद्धकरणीयमागाह कषापजतपः ॥ ६ ॥ ॥ अथ योगशुद्धितपः । 'योगे प्रत्येकमरसमाधानं पाप्मु-

७ योगशुद्धतपआगाह ९			
मन	मि १	आ १	त १
वच	मि १	आ १	त १
क्रिया	मि १	आ १	त १

पोषित । एव नवदिनेर्योगशुद्धिः संपूर्यते ततः ॥ १ ॥' योगाना मनोयाथायाना शुद्धि- कारित्वायोगशुद्धिः । तत्र मनःप्रति प्रथमेहि निर्धिकृति १ । द्वितीये आचान्त २ तृ- तीये उपवासः ३ एव वचःकायो प्रत्यपि । एव नवभिर्विनेः पूर्यते । यश्चकन्यासः । उद्यापने जिनाग्रे षड्विकृतिदौकन । साधुभ्यस्तदान । एतत्फलं मनोयाथायाना शुद्धता भवति ।

इति यतिश्राद्धकरणीयमागाह योगशुद्धितपः ॥ ७ ॥ ॥ अथ धर्मभक्ततपः । 'विषाय प्रथम षष्ठ षष्ठिमेकान्तर तथा । उपवास धर्मभक्ते कुर्याद्वह्यर्कवासरे' ॥ १ ॥' धर्मस्य भक्त समूह । अथवा भगवतोऽर्होऽतिशयस्य धर्मभक्त तत्प्राप्तिहेतुत्वाद्धर्मभक्त । तत्र पूर्वे षष्ठतपः ततोऽनन्तर षष्ठिरुपवासा एकान्तरिता । एव विषयानु-

[illegible]

स्तरशतविनैः पूर्यन्ते । यश्चक-
न्यासः । उद्यापने स्वर्णमय
रूप्यमय वा रत्नजडित धर्म-
चक्र निर्माणं महापूजापूर्वक
जिनाग्ने दौकयेत् । तदनन्तर
यथाशक्ति सद्यपूजा । एत-
त्फल निरतिचारयोधिप्राप्तिः ।।

इति यतिश्राद्धकरणीयमागाह धर्मश्रुतम् ॥ ८ ॥ ॥ अथ लघुअष्टाहिकात्मम् । 'अष्टमीभ्या समाख्यं शुक्ला-
 ध्वजयज्ञयो' । राका यावत्सप्तमर्षं स्वरात्त्याष्टाहिकात्मम् ॥ ९ ॥' सदैव पुण्यानां अष्टानामह्ना समाहारो-

२५१० दीनपुष्पाष्टम्यादि दिन ८१७ आसोअपुष्पाष्टम्यादि ८																	
सि	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	ति	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५
सि	पू	सि	भा	र	पू	सि	भा	र	सि	पू	सि	भा	र	पू	सि	भा	र

२११० वैश्वशुक्लाष्टम्यादि दिन ८१७ आसोऽशुक्लाष्टम्यादि ८											
सि	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८
सि	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८
सि	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९

णीयमागाहमिन्द्रियजयतपः ॥ ६ ॥ ॥ अथ कपायजतपः । 'एकभक्त निर्विकृति सज्जलानदाने तथा । सपाप-

६ कपायजयतपमागाहं १६		
कोष	ए १	मि १
मास	ए १	मि १
मासा	ए १	मि १
कोस	ए १	मि १

जय एकस्मिन्कपायेऽन्येऽवपीदया ॥ १ ॥' कपायाणा ऋषिमानमापात्माना जयार्थे सपः कपायजयतपः । तथैकमेक कपाय प्रति एकभक्त १ निर्विकृतिश्च २ आचान्छो ३ पवासौ ४ रूप प्रत्याख्यानचतुष्क दिनचतुष्टय । द्रोप्यप्येष पोद- दामिर्विनैः पूर्यते । यद्वक्तव्यासः । उद्यापनं पोददासख्यसर्पफलजातिप्रकालपद- विकृतिद्वौकन वेद्याम् । यतिभ्योऽप्येतद्वस्तुदान । एतत्फलं सर्वकपाययिनाम् ।

इति यतिश्चाद्धकरणीयमागाह कपायजतपः ॥ ६ ॥ ॥ अथ योगशुद्धितपः । 'योगे प्रत्येकभरसमाचान्छ याप्नु-

७ योगशुद्धयपमागाहं ९		
सप्त	मि १	आ १
वचन	मि १	आ १
कावा	मि १	आ १

पोषित । एव नवविनैर्योगशुद्धिं संपूर्यते ततः ॥ १ ॥' योगाना मनोवाद्यापानां शुद्धि- कारिस्वाद्योगशुद्धिः । तत्र मनःप्रति प्रथमेहि निर्विकृतिक १ । द्वितीये आचान्छ २ तृ- तीये उपवासः ३ एव वचःकायो प्रत्यपि । एव नवविनैः पूर्यते । यद्वक्तव्यासः । उद्यापनं जिनामे षड्विकृतिद्वौकन । साधुभ्यस्तदान । एतत्फलं मनोवाद्यापानां शुद्धता भवति ।

इति यतिश्चाद्धकरणीयमागाह योगशुद्धितपः ॥ ७ ॥ ॥ अथ धर्मवक्तपः । 'विषाय प्रथम षष्ठ षड्विभक्तान्तर तथा । उपवास धर्मवक्ते कुर्याद्ब्रह्मर्कवासरे ॥ १ ॥' धर्मस्य वक्त सन्मूह । अथवा भगवतोऽर्द्धनोऽतिशयस्य धर्मवक्त तस्यासिद्धे तु स्वाद्धर्मवक्त । तत्र पूर्वं षष्ठतपः ततोऽनन्तर षड्विभक्तवासः एकान्तरिता । एव विंशत्यु-

धेय यत्तद्वागाह जगौ जिनः ॥ २ ॥^५ इति जिनोक्तानि तपासि ॥ ॥ अथ गीतार्थाधीर्णानि तपास्यभिधी-
 यन्ते । यथा । तत्र प्रथम कल्याणकतपः । उपजातिः—यस्मिन्दिने तीर्थकरस्य गर्भोपतारजन्मप्रसक्तकेवलानि ।
 मोक्षो यन्मृषात्र दिने तपो यत्कल्याणक तत्समुदाहरन्ति ॥ १ ॥ कल्याणक एकस्मिन्नेकाशानमेतयोर्द्वये वि-
 रस । आचान्त क्षितयेपि हि षण्णुप्येप्यनधान प्राहुः ॥ २ ॥ एव कृत्वा प्रतिवर्षं पूर्यते वर्षसप्तकात् । कल्या-
 णतप एतद्धि तद्दिनान्यागमाद्देवत् ॥ ३ ॥^५—सम्म नमिज्जण जिणे षडधीस तेसि चेष पत्तेय । बुच्छं बुद्धजम्म-
 णदिकखानाणनिवाणकल्लोणे ॥ १ ॥ कस्सियषड्बुले पचमि ससमवनाण हुवालसीएऊ । नेमि च्छुह पडमजम्मो
 तेरसि पडमपपहे विक्खा ॥ २ ॥ पनरसि सुक्खो वीरे सिअधारसि तहअ अरसुविहिनाण । मग्गसिरक-
 सिणपचमि जम्मो सुविहिस्स छट्ठवय ॥ ३ ॥ दसमीह वीरविक्खा हकारसि पडमनाहनिवाणो । सिअद-
 समि जम्म सुक्खो अरस्स हकारसीह पुणो ॥ ४ ॥ अरविक्खा नमिनाण महिजिणे जम्मदिकखनाणाह ।
 चडवसि जम्मो पुत्थिम निक्खमणं समवजिणस्स ॥ ५ ॥ पोसाहदसमिगारसि पासे धारसीतेरसीससिणो ।
 जहसंख जम्मवया सीयलनाण चडवसीए ॥ ६ ॥ सुदेलट्टी विमले नवमी संतिस्सि कारसी अजिए । अमि
 नन्दणे चडवसि पुत्थिमवम्मो अ नाणाहं ॥ ७ ॥ माहाहण्डि पडमचुह धारसी सीअलस्स जम्मवया । तेरसि
 सुक्खाजसमे सिज्जसेऽभावसा नाण ॥ ८ ॥ सिययीयनाणजम्मा वसुपुज्जमिनदणाण अह जम्मो । तहआह
 विमलधम्माण चवत्थि विक्खाह विमलस्स ॥ ९ ॥ अट्टमि जम्मो अजिए नवमीधारसीतेरसीसु वय । अजि-

शक्तिस्वयंपूजा । एतत्फलं दुर्गतेरभाष' । इति यतिश्चाद्विवेच्य अगाधं लघुश्रद्धाहिकातपोद्वय ॥ १० ॥ ॥
अथ कर्मसूदनतपः । प्रत्याख्यानान्यष्टौ प्रत्येक कर्मणां धियाताय । इति कर्मसूदनतपः पूर्णं स्याद्युगारस ६४

११ कर्मसूदनतपः अगाधं विन ६४

ज्ञाना	उ	पु	सी	मृग	पुत्र	सि	भा	भट्ट
सर्वना	उ	पु	सी	मृग	पुत्र	सि	भा	भ०
वेद	उ	पु	सी	मृग	पुत्र	सि	भा	भ०
मोह	उ	पु	सी	मृग	पुत्र	सि	भा	भ०
अपु	उ	पु	सी	मृग	पुत्र	सि	भा	भ०
मान	उ	पु	सी	मृग	पुत्र	सि	भा	भ०
मोह	उ	पु	सी	मृग	पुत्र	सि	भा	भ०
अपु	उ	पु	सी	मृग	पुत्र	सि	भा	भ०

मिताहोभिः ॥ १ ॥ उपवास १ मेकमक्त २ तथैकसिक्त्यै ३ कस-
स्थिती ४ दर्शि ५ । निर्विकृतिक ६ माचाम्ल ७ चाटमास ८ क्रमा-
रक्ष्यार्थ ॥ २ ॥ कर्माणि ज्ञानावरण १ दर्शनावरण २ वेदनीय ३
मोहनीय ४ आयु ५ नाम ६ गोत्र ७ अन्तराय ८ रूपाणि सूदयति
सर्वथा छिनत्सीति कर्मसूदन । तत्रैक कर्म १ प्रति उपवास २ एकसिक्त्य
३ एकस्थान ४ एकवृत्ति ५ निर्विकृतिक ६ आचाम्ल ७ अष्टकवल ८
रूप । विनाष्टके प्रत्याख्यानानाष्टकं कुर्यात् । एव कर्माष्टकेपि । एव च-
तुःषष्ट्या विनैः पूर्यन्ते । यज्ञकन्यासः । उद्यापने रूच्यमय दृक्ष स्वर्ण-
मय कुठार मोक्षकषतुःषष्टिं पुस्तकाग्रे दौकयेत् । दृढत्वाच्चविधिना
जिनस्वाध स्वयंपूजा च । एतत्फलं कर्मक्षयः । इति यतिश्चाद्विवेच्यमागाधं कर्मसूदनतपः ॥ ११ ॥ इत्येव यति-
श्चाद्वक्त्रणीयानि जिनोक्तान्येकादशतपासि संपूर्णानि ॥ ॥ उद्यापने च गृहिभिः कार्यं कर्म यथोदित ।
काराप्यं यतिभिः आद्यात्तदभावे च मानसः ॥ १ ॥ यद्विनान्तरित कार्यं तदनागादमुच्यते । एकश्रेण्या वि-

धेय यस्तद्गाढ जगौ जिनः ॥ २ ॥' इति जिनोक्तानि तपासि ॥ अथ गीतार्थाचीर्णानि तपास्यभिधी-
 यन्ते । यथा । तत्र प्रथम कल्याणकतपः । उपजातिः—'यस्मिन्दिने तीर्थकरस्य गर्भावतारजन्मव्रतकेवलानि ।
 मोक्षो वस्तुवाच्य दिने तपो यत्कल्याणक तत्समुदाहरन्ति ॥ १ ॥ कल्याणक एकस्मिन्नेकाद्यानमेतयोर्द्वये धि-
 रस । आचाम्ल क्षितयेपि हि षटुष्टयेऽप्यनशन प्राहुः ॥ २ ॥ एवं कृत्वा प्रतिवर्षं पूर्यते वर्षससकात् । कल्या-
 णतप एतद्धि तद्दिनान्यागमाद्वदेत् ॥ ३ ॥'—सम्म नमिऊण जिणे चउवीस तेसि वेव पत्तेय । दुच्छु जुहजम्मो
 णादिकखानाणनिधाणकक्षाणे ॥ १ ॥ कस्सियवहुले पचमि समवनाण हुवालसीएऊ । नेमि जुह पउमजम्मो
 तेरसि पउमण्णहे दिक्खा ॥ २ ॥ पनरसि सुक्खो वीरे सिअघारसि तहअ अरसुविहिनाण । मग्गसिरक-
 सिणपचमि जम्मो सुविहिस्स छट्ठवय ॥ ३ ॥ वसमीह वीरदिक्खा हकारसि पउमनाहनिधाणो । सिअद-
 समि जम्म सुक्खो अरस्स हकारसीह पुणो ॥ ४ ॥ अरदिक्खा नमिनाण मल्लिजिणे जम्मदिक्खनाणाह ।
 चउवसि जम्मो पुत्थिम निकलमण समवजिणस्स ॥ ५ ॥ पोसाहदसमिगारसि पासे बारसीतेरसीससिणो ।
 जहसख जम्मवया सीयलनाण चउवसीए ॥ ६ ॥ सुद्धेलट्ठी विमले नवमी संतिसि कारसी अजिए । अमि-
 नन्दणे चउवसि पुत्थिमवम्मो अ नाणाह ॥ ७ ॥ माहाहउट्ठि पउमजुह बारसी सीअलस्स जम्मवया । तेरसि
 सुक्खाउसभे सिअसेउमावसा नाण ॥ ८ ॥ सियपीयनाणजम्मा वसुपुत्थमिनदणाण अह जम्मो । तहआह
 विमलयम्माण चउत्थि दिक्खाह विमलस्स ॥ ९ ॥ अट्ठमि जम्मो अजिए नवमीघारसीतेरसीसु वय । अजि-

प्राक्तिसप्तधूजा । एतत्फल दुगतर्भाव । इति यातश्चाद्धावध आगाढ उदुनादाद्य तातर्भाव ।
अथ कर्मसूदनतप । प्रत्याख्यानान्यष्टौ प्रत्येक कर्मणा विधाताय । इति कर्मसूदनतप पूर्णं स्याद्युगारस ६४

११ कर्मसूदनतपः आगाढ विन ३४

क्रमा	उ	प	सी	पुग	पुव	सि	बा	बद
सर्तना	उ	प	सी	पुग	पुव	सि	बा	ब०
वेद	उ	प	सी	पुग	पुव	सि	बा	ब०
मोद	उ	प	सी	पुग	पुव	सि	बा	ब०
आयु	उ	प	सी	पुग	पुव	सि	बा	ब०
नाम	उ	प	सी	पुग	पुव	सि	बा	ब०
गोत्र	उ	प	सी	पुग	पुव	सि	बा	ब०
मद	उ	प	सी	पुग	पुव	सि	बा	ब०

जिनस्त्राष्ट सप्तधूजा च । एतत्फल कर्मक्षयः । इति यतिश्चाद्धविधेयमागाढं कर्मसूदनतपः ॥ ११ ॥ इत्येव यति-
श्चाद्धकरणीयानि जिनोक्तान्येकादशतपासि सप्तर्णानि ॥ 'उद्यापने च गृहिभिः कार्यं कर्म यथोदित ।
काराप्यं यतिभिः आद्यान्तर्भावे च मानस ॥ १ ॥ यद्विनान्तरितं कार्यं तदनागादमुच्यते । एकत्रेण्या वि-

मिताहोभिः ॥ १ ॥ उपवास १ मेकमष्क २ तथैकसिक्पै ३ कस-
स्थिती ४ द्वांसि ५ । निर्विकृतिक ६ माचाम्ल ७ चाट्प्रास ८ क्रमा-
रक्ष्यार्थ ॥ २ ॥ 'कर्माणि ज्ञानावरण १ दर्शनावरण २ वेदनीय ३
मोहनीय ४ आयु ५ नाम ६ गोत्र ७ अन्तराय ८ रूपाणि सूदयति
सर्वथा छिनत्सीति कर्मसूदन । तत्रैकं कर्म १ प्रति उपवास २ एकसिक्प
३ एकस्थान ४ एकवृत्ति ५ निर्विकृतिक ६ आचाम्ल ७ अष्टकवल ८
रूप । विनाष्टके प्रत्याख्यानाष्टक कुर्यात् । एव कर्माष्टकेपि । एव च-
तुःषष्ट्या दिनैः पूर्यन्ते । यज्ञकन्यासः । उद्यापने रूपमय दृक्ष स्वर्ण-
मय कुठार मोदकषतुःषष्टि पुस्तकामे दौकयेत् । वृहत्स्त्राष्टविधिना

हेय यस्तदागाढ जगौ जिनिः ॥ २ ॥' इति जिनोक्तानि तपासि ॥ अथ गीतार्थाधीर्णानि तपास्यभिधी-
 यन्ते । यथा । तत्र प्रथम कल्याणकतपः । उपजातिः—'यस्मिन्दिने तीर्थकरस्य गर्भावतारजन्मव्रतकेवलानि ।
 मोक्षो वन्द्याश्च दिने तपो यत्कल्याणक तत्समुदाहरन्ति ॥ १ ॥ कल्याणक एकस्मिन्नेकाशानमेतयोर्द्वये वि-
 रस । आचाम्ल क्षितयेपि हि चतुष्टयेष्वनष्टान प्राप्नुः ॥ २ ॥ एव कृत्वा प्रतिवर्षं पूर्यते वर्षसप्तकात् । कल्या-
 णतप एतद्धि तद्दिनान्यागमाद्वदेत् ॥ ३ ॥'—सम्म नमिऊण जिणे चउधीस तेसि चेव पत्तेय । बुच्छ चुइजम्मो
 णविक्ष्वानाणनिषाणकल्लाणे ॥ १ ॥ कसियवहुले पचमि समवनाण हुवालसीएऊ । नेमि चुइ पउमजम्मो
 तेरसि पउमप्पहे विक्खा ॥ २ ॥ पनरसि मुक्खो वीरे सिअथारसि तइअ अरमुविहिनाणं । मगगसिरक-
 सिणपचमि जम्मो सुविहिस्स छट्ठवय ॥ ३ ॥ दसमीइ वीरविक्ष्वा इक्कारसि पउमनाहनिषाणो । सिअद-
 समि जम्म मुक्खो अरस्स इक्कारसीइ पुणो ॥ ४ ॥ अरविक्ष्वा नमिनाण मल्लिजिणे जम्मविक्ष्वनाणाइ ।
 चउधसि जम्मो पुष्पिम निक्खमण समवजिणस्स ॥ ५ ॥ पोसाइदसमिगारसि पासे थारसीतेरसीससिणो ।
 जइसंख जम्मवया सीयलनाण चउधसीए ॥ ६ ॥ सुदेलट्टी विमले नवमी संतिसिस्स कारसी अजिए । अमि-
 नन्दणे चउधसि पुष्पिमयम्मे अ नाणाइं ॥ ७ ॥ माहाइछट्ठि पउमचुइ थारसी सीअलस्स जन्मवया । तेरसि
 मुक्खालसमे सिअसेउभावसा नाण ॥ ८ ॥ सियधीयनाणजम्मा वसुपुब्बभिनवणाण अइ जम्मो । तइआइ
 विमलधम्माण चउत्थि विक्खाइ विमलस्स ॥ ९ ॥ अट्ठमि जम्मो अजिए नवमीथारसीतेरसीसु वय । अजि

शक्तिसधपूजा । एतत्फल दुर्गतिरभाव । इति यतिश्चाद्धविधेय आगाढ लघुअष्टाहिकात्मपोद्धय ॥ १० ॥
अथ कर्मसूदनतपः । प्रत्याख्यानान्यष्टौ प्रत्येक कर्मणां विधाताय । इति कर्मसूदनतपः पूर्णं स्वायुगरस ६४

११ कर्मसूदनतपः आगाढं दिन ३४

ज्ञाना	उ	पु	सी	पुग	पुव	मि	भा	भा	भा
वर्तमाना	उ	पु	सी	पुग	पुव	मि	भा	भा	भा०
वेद	उ	पु	सी	पुग	पुव	मि	भा	भा	भा०
मोह	उ	पु	सी	पुग	पुव	मि	भा	भा	भा०
आयु	उ	पु	सी	पुग	पुव	मि	भा	भा	भा०
नाम	उ	पु	सी	पुग	पुव	मि	भा	भा	भा०
गोत्र	उ	पु	सी	पुग	पुव	मि	भा	भा	भा०
कर्म	उ	पु	सी	पुग	पुव	मि	भा	भा	भा०

मिताहोभिः ॥ १ ॥ उपवास १ मेकभक्तं २ तथैकसिक्त्यै ३ कस-
स्थिती ४ दर्शि ५ । निर्विकृतिक ६ माचाम्ल ७ चाटप्रास ८ क्रमा-
त्कुर्यात् ॥ २ ॥ 'कर्मणि ज्ञानावरण १ दर्शनावरण २ वेदनीय ३
मोहनीय ४ आयु ५ नाम ६ गोत्र ७ अन्तराय ८ रूपाणि सूदयति
सर्वथा छिनत्तीति कर्मसूदन । तत्रैक कर्म १ प्रति उपवास २ एकसिक्त्य
३ एकस्थान ४ एकवृत्ति ५ निर्विकृतिक ६ आचाम्ल ७ अष्टकवल ८
रूप । दिनाष्टके प्रत्याख्यानाष्टकं कुर्यात् । एष कर्माष्टकेपि । एव च-
तुषष्ट्या दिनैः पूर्यन्ते । यज्ञकन्यासः । उद्यापने रूपमप्य दृक्ष स्वर्ण-
मय कुठार मोदकचतुःपट्टि पुस्तकाम्रे दीकयेत् । दृढत्वाप्रविधिना
जिनस्त्राप्र सधपूजा च । एतत्फल कर्मक्षयः । इति यतिश्चाद्धविधेयमागाढं कर्मसूदनतपः ॥ ११ ॥ इत्येव यति-
श्चाद्धकरणीयानि जिन्नोक्तान्येकादशतपासि सपूणानि ॥ । 'उद्यापने च दृष्टिभिः कार्ये कर्म ययोदित ।
काराप्यं यतिभिः आद्यास्तदभावे च मानसः ॥ १ ॥ यद्विनान्तरितं कार्यं तदनागाढमुच्यते । एकश्रेण्या वि-

अट्टमि नमिजम्मु नवमि कुयुचुर्ह । सित्थीअ बुओ सुमर्ह पचमि छट्ठि नेमिजम्मवया ॥ २४ ॥ पासस्सट्ठमि
 सुक्खो सुवयचुह पुत्थिमाह भववप । संतिससि चवणसुक्खो सत्तमि अट्टमि सुपासचुर्ह ॥ २५ ॥ सियनवमि
 सुविहिमुक्खो नेमिस्सा सोअवमावसानाण । पुत्थिम चुनअनमिजिनवह्मह पयवेसु पणयाण ॥ २६ ॥ नार-
 काणामपि सुद्धर्तप्रमोदकारित्वादिभ्वन्नयस्य कल्याणकरणीति कल्याणकानि । तानिच शुभदिने कल्याणकदिने
 प्रारभ्यन्ते । यस्या यस्यां तिथौ आगमवचनेन जिनाना कल्याणकमायाति तच्च ज्यवनजन्मदीक्षाज्ञाननि-
 र्वाणलक्षण । तद्धिने एकस्मिन्कल्याणके एकमसक द्वयोर्निर्हुत्सिक त्रिज्वाचाम्ल चतुर्पुपवासः । पञ्चकल्याणक-
 सममे प्रथमदिने उपवासो द्वितीयदिने एकमसक ॥ एग उववासो दो अचिलाह निधिआह तेरस ह्वसि ।
 एगासणाह चुलसी कल्लणतपस्स परिमाण ॥ १ ॥ एष वर्ष सपूर्य वर्षसप्तकमेवमेव कुर्यात् । तदन्ते उयापने
 जिनाप्रतच्चतुर्विंशतिसस्यया स्नानपट्त्वाअकलशावन्दनपाअधूपदहनपाअपरिधापनिकानेवेधपाअकुन्निपकाप्रभु-
 तिमूजोपकरणाना बृहत्त्वाअविविना जिनस्वाअ चतुर्विंशतिसस्यया सर्वपकाक्षजातिफलजातिदौकनं चतुर्विंश-
 तिस्र्णमपरवजटित्तिलकदान साधुभ्यो वस्त्राक्षपाअदान सधवात्सत्य सधपूजा च । अथवा जिनाना ज्यवन-
 जन्मदिनेषु प्रत्येकमेकैकोपवासः । दीक्षाज्ञाननिर्वाणेषु येन तीर्थकरेण यादक तपो रचित तादृगेवैकान्तरोपवा-
 सरीत्या विधीयते । इय द्वितीया कल्याणकतपोरीतिः ॥ यश्चकन्यासः । उयापन पूर्ववत् । एतत्फल तीर्थकर-

अभिनवदणधम्माण फण्णणे कसिणवट्ठीए ॥ १० ॥ नाणसुपासे सत्तमि सुपासमुक्खो ससिस्स नाण च ।
 सुविहिज्जुर्नवमीए इक्कारसि नाणसुसम्मस्स ॥ ११ ॥ सिज्जसजम्मसुधय नाण पारसद्धिदियवसेअसे । नेरसि
 चउवसि जम्मो पनरसि दिक्खाइ वसुपुज्जे ॥ १२ ॥ सिययीय चउत्थिअट्ठमि चवण अरमह्मिस्समयजिणाण ।
 पारसि मुक्खो मल्लिस्स जयइ मुणिसुवयवय च ॥ १३ ॥ चित्ताइचउत्थि पासं चयण नाण च पचमी चयण ।
 ससिणो वसमे अट्ठमि जन्मवया सुद्धतइयाए ॥ १४ ॥ कुयूनाण पचमि निद्वीसअय अणत्तज्जिपाण ।
 नवमिहिं मुक्खो सुविइस्स नाण भिक्कारसीए च ॥ १५ ॥ नेरसिजम्मो वीरे पुत्थिमपउमस्स नाणमइ पट्टंटे ।
 वइसाइयहिक्कीआ कुयु तइ सीअले मुक्खो ॥ १६ ॥ पचमीहिं कुयुदिक्खा सीअलज्जुइ एट्ठि दसमि नमि-
 मुक्खो । नेरसि जम्मो चउवसि दिक्खा नाण अणत्तस्स ॥ १७ ॥ चउवसि जाओ कुयु सिअचउत्थियुओभि-
 नदणो जयइ । सत्तमि धम्मोवि जुओ अट्ठमि अभिनवदणो सिद्धो ॥ १८ ॥ जम्मट्ठमि नवमियय सुमइ जिणे
 दसमि केवल वीरे । पारसि नेरसि जुअ विमल अजिय अइ जिट्ठवहुलमि ॥ १९ ॥ एट्ठि जुइ सेअसे सुवप-
 जम्मट्ठमी नवमिमुक्खो । नेरसि जम्म मुक्खो चउवसि दिक्खा य सतिस्स ॥ २० ॥ सिअपचमी य मुक्खो धम्मं
 नवमीइ वासपुज्जज्जुइ । पारसि सुपासजम्मो नेरसि दिक्खा सुपासस्स ॥ २१ ॥ आवावाइ चउत्थी वसमज्जुइ
 सत्तमी विमलमुक्खो । नमिदिक्खा नवमीए सिअएट्ठिहिं वीरजिणववण ॥ २२ ॥ अट्ठमि सिद्धो नेमी
 वसुपुज्जो निब्बुओ चउवसीए । सावणवहुले तइआ सिद्धिगओ जयइ सेअसो ॥ २३ ॥ सत्तमि चवणमज्जाते

अट्टमि नमिजन्मु नवमि कुशुचुर्ह । सितधीध शुओ सुमर्ह पचमि छट्टि नेमिजन्मवया ॥ २४ ॥ पासस्सट्टमि
 सुक्खो सुवयचुर्ह पुत्थिमाह भववप । सतिससि चवणमुक्खो ससमि अट्टमि सुपासचुर्ह ॥ २५ ॥ सियनवमि
 सुधिहिमुक्खो नेमिस्सा सोअवमावसानाण । पुत्थिम शुनअनमिजिनवह्लह पयदेसु पणयाण ॥ २६ ॥ नार-
 काणामपि सुद्धर्तप्रमोदकारित्वादिभ्वत्रयस्य कल्याणकराणीति कल्याणकानि । तानिच शुभदिने कल्याणकदिने
 प्रारभ्यन्ते । यस्यां यस्यां तिथौ आगमवचनेन जिनानां कल्याणकमायाति तच्च न्यवनजन्मदीक्षाज्ञाननि-
 र्वाणलक्षण । तद्दिने एकस्मिन्कल्प्याणके एकमस्त द्वयोर्निर्द्युस्सिक त्रिष्वध्यान्ल चतुर्पुषासः । पञ्चकल्याणक-
 सगमे प्रथमदिने उपवासो द्वितीयदिने एकमस्त ॥ एंग उषवासो दो अधिलाह निविआह तेरस हवति ।
 एगासणाहं चुलसी कष्टाणतपस्स परिमाण ॥ १ ॥ एष वर्षे सपूर्य वर्षसप्तकमेवमेव कुर्यात् । तदन्ते उयापने
 जिनाप्रतञ्चतुर्विंशतिसस्यया स्नानपट्टलाप्रकलशवन्दनपात्रधूपदहनपात्रपरिधापनिकानेवेद्यपात्रकुन्पिकामभु-
 तिपूजोपकरणानां बृहत्स्नात्रविधिना जिनस्नात्र चतुर्विंशतिसस्यया सर्वपक्षाप्रजातिफलजातिदौकनं चतुर्विंश-
 तिसर्णमपरश्रजटितिलकदान साधुभ्यो वस्त्राक्षपात्रदान सयवात्सल्य सयपूजा च । अधवा जिनानां न्यवन-
 जन्मदिनेषु प्रत्येकमेकैकोपवासः । दीक्षाज्ञाननिर्वाणेषु येन सार्थकरेण यादृक् तपो रचित तादृगोवैकान्तरोपवा-
 सरीत्या विधीयते । इय द्वितीया कल्याणकतपोरीतिः ॥ यश्चकन्यासः । उयापन पूर्ववत् । एतत्फल तीर्थकर-

नामकर्मयन्त्र, । इति यतिआद्विधेयमागाह
४ ब्रजाविर्भाणि वर्पांसि आगाढानि ३

[illegible]

तपः ॥ २ ॥ ॥ दर्शनतपोपि ज्ञानवत् । नवर उद्यापने बहुलजाभावाधना स्नात्र । जनप्रातमात्रं चाहुः । साधुभ्यो वस्त्राक्षपाश्र्वान सन्यक्तस्रोम्रावनाश्रवण । एतत्फल विमलबोधिप्राप्तिः । इति यतिश्राद्धकरणीय-
मागाढं दर्शनतपः ॥ ३ ॥ ॥ चारिश्रतपोपि ज्ञानवत् ॥ यज्ञकन्यासः । नवर उद्यापने यतिभ्यः पङ्क्तिविष-
क्ताक्षपाश्र्वान । एतत्फल विमलचारिश्रमाप्तिः । इति यतिश्राद्धकरणीयमागाढ चारिश्रतपः ॥ ४ ॥ ॥ अथ
चान्द्रायणतपः ॥ चान्द्रायणं च द्विविधं प्रथमं यवमध्यमं । द्वितीयं यज्ञमध्यं तु तयोश्चर्यां विधीयते ॥ १ ॥ यव-
मध्ये प्रतिपदं दृष्ट्वामारभ्य दृढितः । एकैकयोर्भासदन्त्यो राका यावत्समानयेत् ॥ २ ॥ ततः कृष्णप्रतिपदं
मारभ्यैकहानितः । अमावास्यां तदेकत्वे यवमध्यं च पूर्यते ॥ ३ ॥ यज्ञमध्ये कृष्णपक्षमारभ्य प्रतिपत्तिथिः ।
कार्या पञ्चदशभासदस्तिभ्यां हानिरेकता ॥ ४ ॥ अमावास्याश्च परतो भासदस्ती विवर्धयेत् । यावत्पञ्चदशैव
स्युः पूर्णमास्यां च मासतः ॥ ५ ॥ एव मासद्वयेन स्यात्पूर्णा च यववज्रकं । चान्द्रायणं यतेर्दत्तेः सस्या भासस्य

नामकर्मयन्त्र' । इति यतिश्चादधिधेयमागाढ कल्याणकतपः ॥ १ ॥ अप्य ज्ञानतपः । एकान्तरपचासिञ्च

४ ज्ञानाधिष्णि तर्पासि आगाढानि ३

शाव	उ	उ	अथ	उ	पा	उ	पा	उ	पा
दश	उ	उ	अथ	उ	पा	उ	पा	उ	पा
वार्ति	उ	उ	अथ	उ	पा	उ	पा	उ	पा

त्रिभिर्वापि निरन्तरैः । कार्ये ज्ञानतपश्चोद्यापने ज्ञानस्य पूजन ॥ १ ॥ ज्ञानाराधनार्थं तपः ज्ञानतपः । तत्रोपचासत्रय एकान्तर निरन्तर वा यथाशक्ति विधीयते । उद्यापने साधुभ्यः वस्त्राद्यपान्नदान । इति आद्वकरणीयमागाढ ज्ञान-

तपः ॥ २ ॥ ॥ दर्शनतपोपि ज्ञानवत् । नवर उद्यापने वृहत्स्नात्रविधिना स्नात्र जिनप्रतिमायै पङ्क्तिरुतिदौकन

साधुभ्यो वस्त्राद्यपान्नदान सम्यक्स्नोद्गाधनाश्रयण । एतत्फलं विमलयोधिप्राप्तिः । इति यतिश्चाद्वकरणीय-
मागाढ दर्शनतपः ॥ ३ ॥ ॥ चारिञ्चतपोपि ज्ञानवत् ॥ यश्चकन्यासः । नवर उद्यापने यतिभ्यः पङ्क्तिरुतिवि-

ज्ञाक्षपाञ्चदान । एतत्फलं विमलयोधिप्राप्तिः । इति यतिश्चाद्वकरणीयमागाढ चारिञ्चतपः ॥ ४ ॥ ॥ अथ

चान्द्रायणतपः ॥ चान्द्रायण च द्विविध प्रथम यथमध्यम । द्वितीय वज्रमध्य तु तयोश्चर्या विधीयते ॥ १ ॥ यव-

मध्ये प्रतिपद् शुक्लामारभ्य वृद्धितः । एकैकयोर्मासदत्तयो राका यावत्समानयेत् ॥ २ ॥ ततः कृष्णप्रतिपद्-

मारभ्यैकैकानितः । अमावास्या तदेकस्य यवमध्य च पूर्यते ॥ ३ ॥ वज्रमध्ये कृष्णपक्षमारभ्य प्रतिपत्तिथिः ।

कार्या पञ्चदशमासदत्तिभ्यां शानिरेकतः ॥ ४ ॥ अमावास्याश्च परतो मासदत्ती विवर्धयेत् । यावत्पञ्चदशौष-

सुः पूर्णमास्यां च मासतः ॥ ५ ॥ एव मासद्वयेन स्यात्पूर्णं च यववज्रकं । चान्द्रायण यत्तर्दत्तेः सस्या मासस्य

तिष्ठद्वा आद्वयतो पूर्णिमां यावत्पञ्चदशासत्सी भवतः । एव वज्रमव्यचान्द्रायणमपि मासेन पूर्यते । यद्वन्यासः । एव मासद्वय पूरयित्वा उद्यापने दृढस्नात्रविधिना स्नात्र विधाय षड्विहृतिनैवेद्यसहितं रूप्यमय चन्द्र सुवर्णमय वज्र सुवर्णमर्याद्व षष्टिकावत्कवलसंख्याया मोदकाश्वादीत्यधिकचतुश्चातसंख्यानि ४८० जिनप्रतिमाग्रे दौकयेत् । साधुभ्यो वस्त्राक्षपात्रदानं स्वयंपूजा च । एतत्फलं सर्वपापापनामः पुण्यवृद्धिश्च । इति यतिआद्वकरणियमागादं द्विविध चान्द्रायणतपः ॥ ५ ॥ ॥ अथ वर्षमानतपः । ऋष्यमादेर्जिनसंख्यादृक्त्वा

६ षष्ठ्यमानतपविनि ६२५

अथैकैक जिनिप्रति सख्यादि ६२५ आगाढंदिन २५

स्वयम्	अ	सं	अ	सु	प	सु	खं	सु	शी	भे	वा	वि	अ	घ	दी	कु	अ	म	सु	न	ने	पा	धर्म
१ पु	२ पु	३ पु	४ पु	५ पु	६ पु	७ पु	८ पु	९ पु	१० पु	११ पु	१२ पु	१३ पु	१४ पु	१५ पु	१६ पु	१७ पु	१८ पु	१९ पु	२० पु	२१ पु	२२ पु	२३ पु	२४ पु
वर्ष	पा	मे	न	सु	मा	अ	कु	क्षी	ब	अ	लि	दा	भे	शी	सु	व	सु	प	सु	अ	सं	अ	क
१ पु	२ पु	३ पु	४ पु	५ पु	६ पु	७ पु	८ पु	९ पु	१० पु	११ पु	१२ पु	१३ पु	१४ पु	१५ पु	१६ पु	१७ पु	१८ पु	१९ पु	२० पु	२१ पु	२२ पु	२३ पु	२४ पु
अथ	अ	सं	अ	सु	प	सु	ख	सु	शी	भे	वा	वि	अ	घ	दी	कु	अ	म	सु	न	ने	पा	धर्म
१ पु	२ पु	३ पु	४ पु	५ पु	६ पु	७ पु	८ पु	९ पु	१० पु	११ पु	१२ पु	१३ पु	१४ पु	१५ पु	१६ पु	१७ पु	१८ पु	१९ पु	२० पु	२१ पु	२२ पु	२३ पु	२४ पु

सिद्ध्यद्वा आद्यवत्यो. पूर्णिमां यावत्पञ्चदशप्रासदस्ती भवतः । एव वज्रमव्यथान्द्रायणमपि मासेन पूर्यते । यद्वन्त्यासः । एव मासद्वय पूरयित्वा उद्यापने बृहत्स्नात्रविधिना स्नात्र विधाय पङ्क्तिरिति नैवेद्यसहितं रूप्यमय चन्द्र सुवर्णमय वज्र सुवर्णमयाश्च षष्टिकावत्कवलसंख्यया मोदकाध्याशीत्यधिकचतुःशतसंख्यानि ४८० जिनप्रतिमाग्रे दौकेयेत् । साधुभ्यो वस्त्राभ्याजदानं स्वयंपूजा च । एतत्फलं सर्वपापापममः पुण्यधुक्छिद्य । इति यतिश्चाद्वकरणियमागादं द्विविधं चान्द्रायणतपः ॥ ५ ॥ ॥ अथ वर्षमानतपः । ऋष्यभादेर्जिनसंख्याद्व्यद्वा

६ वर्षमानवपदिन ६२५													अथैकैक जिनप्रति सस्पादि ६२५ आगादंदिन २५												
रूपम	अ	त	भ	सु	प	सु	च	सु	दी	अ	पा	वि	अ	व	दा	कु	अ	म	सु	म	ने	पा	पर्य		
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४		
२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५		
३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६		
४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७		
५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८		
६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९		
७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०		
८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०	३१		
९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०	३१	३२		
१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०	३१	३२	३३		
११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०	३१	३२	३३	३४		
१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०	३१	३२	३३	३४	३५		
१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०	३१	३२	३३	३४	३५	३६		
१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०	३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७		
१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०	३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८		
१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०	३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९		
१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०	३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०		
१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०	३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०	४१		
१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०	३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०	४१	४२		
२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०	३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३		
२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०	३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३	४४		
२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०	३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३	४४	४५		
२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०	३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३	४४	४५	४६		
२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०	३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३	४४	४५	४६	४७		
२५	२६	२७	२८	२९	३०	३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३	४४	४५	४६	४७	४८		
२६	२७	२८	२९	३०	३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३	४४	४५	४६	४७	४८	४९		
२७	२८	२९	३०	३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३	४४	४५	४६	४७	४८	४९	५०		
२८	२९	३०	३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३	४४	४५	४६	४७	४८	४९	५०	५१		
२९	३०	३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३	४४	४५	४६	४७	४८	४९	५०	५१	५२		
३०	३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३	४४	४५	४६	४७	४८	४९	५०	५१	५२	५३		
३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३	४४	४५	४६	४७	४८	४९	५०	५१	५२	५३	५४		
३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३	४४	४५	४६	४७	४८	४९	५०	५१	५२	५३	५४	५५		
३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३	४४	४५	४६	४७	४८	४९	५०	५१	५२	५३	५४	५५	५६		
३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३	४४	४५	४६	४७	४८	४९	५०	५१	५२	५३	५४	५५	५६	५७		
३५	३६	३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३	४४	४५	४६	४७	४८	४९	५०	५१	५२	५३	५४	५५	५६	५७	५८		
३६	३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३	४४	४५	४६	४७	४८	४९	५०	५१	५२	५३	५४	५५	५६	५७	५८	५९		
३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३	४४	४५	४६	४७	४८	४९	५०	५१	५२	५३	५४	५५	५६	५७	५८	५९	६०		
३८	३९	४०	४१	४२	४३	४४	४५	४६	४७	४८	४९	५०	५१	५२	५३	५४	५५	५६	५७	५८	५९	६०	६१		
३९	४०	४१	४२	४३	४४	४५	४६	४७	४८	४९	५०	५१	५२	५३	५४	५५	५६	५७	५८	५९	६०	६१	६२		
४०	४१	४२	४३	४४	४५	४६	४७	४८	४९	५०	५१	५२	५३	५४	५५	५६	५७	५८	५९	६०	६१	६२	६३		
४१	४२	४३	४४	४५	४६	४७	४८	४९	५०	५१	५२	५३	५४	५५	५६	५७	५८	५९	६०	६१	६२	६३	६४		
४२	४३	४४	४५	४६	४७	४८	४९	५०	५१	५२	५३	५४	५५	५६	५७	५८	५९	६०	६१	६२	६३	६४	६५		
४३	४४	४५	४६	४७	४८	४९	५०	५१	५२	५३	५४	५५	५६	५७	५८	५९	६०	६१	६२	६३	६४	६५	६६		
४४	४५	४६	४७	४८	४९	५०	५१	५२	५३	५४	५५	५६	५७	५८	५९	६०	६१	६२	६३	६४	६५	६६	६७		
४५	४६	४७	४८	४९	५०	५१	५२	५३	५४	५५	५६	५७	५८	५९	६०	६१	६२	६३	६४	६५	६६	६७	६८		
४६	४७	४८	४९	५०	५१	५२	५३	५४	५५	५६	५७	५८	५९	६०	६१	६२	६३	६४	६५	६६	६७	६८	६९		
४७	४८	४९	५०	५१	५२	५३	५४	५५	५६	५७	५८	५९	६०	६१	६२	६३	६४	६५	६६	६७	६८	६९	७०		
४८	४९	५०	५१	५२	५३	५४	५५	५६	५७	५८	५९	६०	६१	६२	६३	६४	६५	६६	६७	६८	६९	७०	७१		
४९	५०	५१	५२	५३	५४	५५	५६	५७	५८	५९	६०	६१	६२	६३	६४	६५	६६	६७	६८	६९	७०	७१	७२		
५०	५१	५२	५३	५४	५५	५६	५७	५८	५९	६०	६१	६२	६३	६४	६५	६६	६७	६८	६९	७०	७१	७२	७३		
५१	५२	५३	५४	५५	५६	५७	५८	५९	६०	६१	६२	६३	६४	६५	६६	६७	६८	६९	७०	७१	७२	७३	७४		
५२	५३	५४	५५	५६	५७	५८	५९	६०	६१	६२	६३	६४	६५	६६	६७	६८	६९	७०	७१	७२	७३	७४	७५		
५३	५४	५५	५६	५७	५८	५९	६०	६१	६२	६३	६४	६५	६६	६७	६८	६९	७०	७१	७२	७३	७४	७५	७६		
५४	५५	५६	५७	५८	५९	६०	६१	६२	६३	६४	६५	६६	६७	६८	६९	७०	७१	७२	७३	७४	७५	७६	७७		
५५	५६	५७	५८	५९	६०	६१	६२	६३	६४	६५	६६	६७	६८	६९	७०	७१	७२	७३	७४	७५	७६	७७	७८		
५६	५७	५८	५९	६०	६१	६२	६३	६४	६५	६६	६७	६८	६९	७०	७१										

सावन्ति वैकर्मकानि । वीरादेरप्येव फलमान वर्धमानतप ॥ १ ॥ अथवैकर्मकमर्हन् प्रत्येकान्नानि च । पञ्च
विंशतिसक्यानि षट्शताहेन पूर्यते ॥ २ ॥ वर्धते तद्वर्धमान । तत्र ऋषभनाथस्यैकमेकमरुत अजिनम् द्वे पृथ
क्रमेण पाषष्ठीवर्धमानस्य चतुर्विंशतिः पुनर्वर्धमानरीत्या श्रीवर्धमानस्यैकमेकमरुत अजिनम् द्वे पृथ
मस्य पञ्चानुपूर्व्या पञ्चविंशतिः इतिपरिवर्तनद्वापनैका रीतिः । अथवैकर्मक जिनमिति पञ्चविंशतिसक्यपान्मृष-
मक्तानि विधेयानि । इय द्वितीया रीतिः । रीतिद्वयमपि षट्शतादात्तपञ्चविंशत्पुत्तराम् ६२६ समाप्पने ।
विंशतिजिनानां दृष्टत्वाप्रविधिना खाद्य चतुर्विंशतिसक्यपुष्पफलपफात्रजानिदीकन । सपयात्सत्य सप
पूजा च । एतत्फल तीर्थकरनामकर्मपन्थः । इति श्राद्धकरणीयमागाढ वर्धमानतप ॥ ३ ॥ अथ परमभूषण-
तपः । शुद्धेर्वाग्निशवाध्यान्तरेकमर्कैस्तदन्तरे । वासराणा चतुष्पष्ट्या तप, परमभूषण ॥ १ ॥ परमाणि भूषणानि

७ परमभूषणायः आगाढ दिनस्तस्या द३३

परमाधि भूषणादि

ज्ञानदर्शनधारिआदीनि यस्यात्परममूषण । अत्रैकाग्रानैकान्तरितानि द्वार्धिशब्दाध्यात्मलानि कुर्यात् । चतु-
पद्विनेः पूर्यते । यष्टकन्यासः । उद्यापने बृहत्स्त्रात्रविधिपूर्वकं जिनप्रतिमाया सुवर्णमयरत्नजटितसर्वाङ्गी-
णाभरणदान द्वार्धिशतसंख्या सर्वपकाक्षफलदीकन । एतत्फल परमसपदगुणप्राप्तिः ॥ वीक्षतपसि चार्ह-

८ वीक्षावप अनागार्द दिन ७२

क	अ	स	भ	सु	प	सु	व	सु	दी	धे	पा	सि	म	व	धा	क	अ	म	सु	म	ने	पा	धीर
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४
२५	२६	२७	२८	२९	३०	३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३	४४	४५	४६	४७	४८
४९	५०	५१	५२	५३	५४	५५	५६	५७	५८	५९	६०	६१	६२	६३	६४	६५	६६	६७	६८	६९	७०	७१	७२

द्विर्वेदेव तपसां भव । जगृहे तत्तथा कार्यमेकान्तरितयुक्तिः ॥ १ ॥ तद्यथा । सुमहत्प निब्रमत्तेण वासु-
द्वो जिनो चउत्थेण । सो मल्लीवि अ अट्टामेण सेसा उ उट्टेण ॥ १ ॥ अर्हता वीक्षयाजुकरणीय तपः वी-
क्षतपः तत्र सुमतिनिलभक्तेन वीक्षा जगृहे तत्रैकभक्त कार्य । वासुपूज्यो जिनोपि चतुर्थेन पार्थो महिर-
नेन सेना एडेन एवमेकैकान्तरितैकभक्तेरुपवासा विधीयन्ते । यष्टकन्यासः । उद्यापने एकभक्त बृहत्स्त्रा-
नेनेना जिनस्त्रात्रं अष्टप्रकारपूजा षड्विहृतिदीकन । एतत्फल विमलव्रतापाप्तिः । इति यतिआद्वकरणीय-
तत्पदे ईरेसातपः ॥ ८ ॥ ॥ जप ज्ञानतपः । येन तीर्थकृता येन तपसा ज्ञानमाप्यते । तत्तत्तथा विधेय

९. कैवल्यज्ञानतथा अनन्तात् दिन ७५५९,

अ	ब	च	द	इ	ए	व	हं	सु	क्षी	के	का	खि	क	घ	गो	कु	म	न	मु	म	ने	पा
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३

स्यादेकान्तरिमृत्तितः ॥ १ ॥' यथा । अद्वयमस्तवसर्णे पासो सद् महिरिद्विनेमीण । वासुपुत्रचउत्थेण छट्ट-
भस्तेण सेसाण ॥ १ ॥ ज्ञानेनोपलक्षित तपो ज्ञानतपः तत्र श्रीश्रृणुममहिरिनेमिपाश्वर्नानामष्टमेन वासुपूज्यस्य
षवुर्थेन शेषाणां षष्ठेन एव मनुष्येणाप्येकान्तरितोपवासैकमर्कैः कार्ये । यद्वकन्यासः । उद्यापन दीक्षावत् ।
एतत्फल विदुश्चिज्ञानावाप्तिः । इति यतिश्राद्धकरणीयमनागाढ केवलज्ञानतपः ॥ ९ ॥ ॥ अथ निर्वाणतपः ।

१० निर्घाणतपः अनागाद दिन ६९५२

[illegible]

येन तीर्थकृता येन तपसा मुक्तिराप्यते । तत्तत्तथा विधेय स्यादेकान्तरितवृत्तितः ॥ १ ॥ यथा—निर्वाणमंत-
 किरिया सा चञ्चदसमेण पदमनाहसस । सेसाण मासिपण वीरजिणंदसस जट्टेण ॥ १ ॥ निर्वाणेनोपलक्षित
 तप प्रथमजिनेन्द्रस्य चतुर्दशममर्त्तेन दोषाणा मासोपवासेन वीरस्य पट्टेन एवमेकान्तरिकैकमर्त्तैर्विधेयानि ।
 यच्चकन्यासः । उद्यापने बृहत्स्त्रात्रपूर्वं चतुर्विंशतिसंख्याया सर्वं फलनेष्वपकात्रदीकन साध्वर्चन सप्तपूजा
 च । एतत्फल भवाष्टकान्तमर्त्तक्षमासिः । इति यत्तिआद्धकरणीयमागाव निर्वाणतपः ॥ अत्र दीक्षाज्ञाननिर्वा-
 णतपसा कल्याणकतपस्यन्तमर्त्तवोस्ति । परस्वेव धिदोषः कल्याणकतपसा आगावतया कल्याणकदिनाना
 मत्याख्यानसर्प्योन सप्तपथे । एतानि यथायोगमनागावतया तत्कृततपःसक्यया यथायोगेन सप्तपथन्ते । एकस्मि-
 न्दिने व्ययवनादिकल्याणकद्वये एकैकस्य जिनस्य वा दिनद्वयस्य वा आराधन कृत्वा भोक्तव्य पारणक कर्त्त-
 व्यमित्यर्थे नियमो नास्ति । पर दीक्षाज्ञाननिर्वाणकल्याणकत्रयेपि दिनत्रयस्य आराधन कृत्वा ततः पारण विधेय ।
 एकस्य आराधन कृत्वा न करणीय । एतानि तपास्येकान्तरोपवासैः कर्त्तव्यानि ॥ १० ॥ अथ ऊनोदर्यतपः ।
 तच्च पञ्चविधमागमे । यथा । अप्पाहार १ अवह्वा २ हुमाग ३ पत्ता ४ तर्हेव देस्सणा ५ । अट्ट ८ हुवालस १२
 सोलस १६ चजवीस २४ तद्विकतीसाय ३१ ॥ १ ॥ ऊनोदरस्य भाव ऊनोदर्ये १ । अथ यथासक्यसम्बन्धः ।
 स यथा । एकादिभिरष्टान्तैः कवलैरल्पाक्षरा १ नवादिभिर्द्वादशान्तैः कवलैरपार्था २ त्रयोदशादिभिः षोड-
 शान्तैर्द्दिमागा ३ सप्तदशादिभिश्चतुर्विंशत्यन्तैः प्रासा ४ पञ्चविंशत्यादिभिरेकात्रिंशदन्तैः किंचिदूना ५ । इय

५	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०
२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०	३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०

॥	व	सं	ह	मु	प	मु	ह	मु	वी	मे	वा	दि	म	य	ली	कु	अ	म	मु	न	ने	पा	बी
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४

शान्तिभासा उत्कृष्टा ५ । पञ्चदशमिर्विनेः पूर्वंते । यञ्चकन्यासः । एषा प्रण्योनोदरिका ॥ ॥ भाषोनोदरिका

१। पुष्यस्योनोदरिका तप भागाद भा०	अथ मयमसो रुद्रे	शोकमवाहीनोद रीतपः	विजयप्रभूतोद्वयपः	भागाद	अ स त मासः	क्रिया	शोकमवा हीनोदरी	
अक्षय- हारा	१।१।१।१। ५।१।१।१।	अ १। स १।१।१।५। त १।१।१।	प्रथमसिने	कवक ८	१।१।१।१।५।१।१।१।	प्रथम सिने	कवक ८	
तथा र्वा	१।१।१।१। १।१।१।१।	अ १। स १।०।१।१। त १।१।	द्वितीयसिने	कव ८।१।१।०।१।१।१।१।१।	तथा अ ८ स ९	१० १।०।१।१।	द्वितीय सिने	कव ८।१।१।
दिना गा	१।१।१।१।१। १।१।	अ १।१। स १।१। त १।५। १।१।	तृतीयसिने	कव ८।१।१।	दिना अ १।१ स १।१।	त ० १।१।	तृतीय सिने	कव ८।१।१।
मासा	१।०।१।८।१।१। १।०।१।१।१।१। १।१।१।१।	अ १।०।१।८ स १।१।१।०। १।१।१।१।१। त १।१।१।१।	चतुर्थसिने	कव ८।१।१।	मासा अ १।५।१।१।	स १।०।१।८।१।१। त १।०।१।१।१।	चतुर्थ सिने	कव ८।१।१।
किं- द्वि- ष्टा	१।५।१।१।१।०। १।१।१।१।१।१।	अ १।५।१।१। स १।०।१।१। १।०।१।१।१।	पञ्चमसिने	कव ८।१।१।	किं- द्वि- ष्टा अ १।१।१।१। १।१।१।१।	स १।१।१।१।१। त १।१।१।१।१।	पञ्चम सिने	कव ८।१।१।

च पञ्चविधाप्युनोदरिका प्रत्येकं त्रिमेदा भावनीया । सा यथा । एकादिभिः कवलैर्जघन्या ह्यादिभिर्मध्यमा
 अष्टादिभिरकृष्टा । एव पञ्चविधापि तत्तन्नागकवलैस्त्रिविधा ज्ञेया । तन्नालपाद्वारा एकभासेन जघन्या द्वि-
 त्रिचतुःपञ्चभासेर्मध्यमा षट्ससाष्टभासैरकृष्टा १ । उपार्धा नवभासैर्जघन्या दशैकादशत्रयोदशभासैर्मध्यमा द्वादश-
 त्रिचकृष्टा २ । द्विभागा त्रयोदशभिर्भासैर्जघन्या चतुर्दशपञ्चदशभिर्मध्यमा षोडशभिश्चकृष्टा ३ । प्रासा सप्तद-
 शाष्टादशभिर्भासैर्जघन्या एकोनविंशतिविंशत्येकविंशतिद्वाविंशतिभिर्मध्यमा त्रयोविंशतिचतुर्विंशतिभिर-
 कृष्टा ४ । किञ्चिदूना पञ्चविंशतिषड्विंशतिप्रासैर्जघन्या । सप्तविंशत्यष्टाविंशत्येकोनविंशतिभिर्मध्यमा । त्रिषादे-
 कविंशतिभिरकृष्टा ५ । एव द्वाविंशत्कवलसक्यया पुरुषस्यैवभूनोदरिका पञ्चदशादिनैः पूर्यते । स्त्रियास्तु सप्तविं-
 शतिकवळानुसारेण तत्तन्नागैः पञ्चविधाप्युनोदरिका । सा यथा । एकादिसप्तसान्तेरल्पाद्वारा १ । अष्टाष्टका-
 दशान्तेरुपार्धा २ । द्वादशादिचतुर्दशान्तेर्द्विभागा ३ । पञ्चदशाष्टेकविंशत्यन्तेः प्रासा ४ । द्वाविंशत्यादिसप्त-
 विंशत्यन्तेः किञ्चिदूना ५ । एभिरपि जघन्यमध्यमोत्तमभागेः प्रत्येकं त्रिविधा । यथा । अल्पाद्वारा एकद्विप्रासा
 जघन्या त्रिचतुःपञ्चप्रासा मध्यमा षट्सप्तप्रासा उत्कृष्टा १ । उपार्धा अष्टप्रासा जघन्या नवप्रासा मध्यमा
 दशैकादशप्रासा उत्कृष्टा २ । द्विभागा द्वादशप्रासैर्जघन्या त्रयोदशभिर्मध्यमा चतुर्दशभिश्चकृष्टा ३ । प्रासा
 पञ्चदशाष्टेकविंशतिमध्यमा सप्तदशाष्टादशैकोनविंशतिप्रासैर्मध्यमा विंशतिपृकविंशतिप्रासा उत्कृष्टा
 ४ । किञ्चिदूना द्वाविंशतिषड्विंशतिप्रासा जघन्या चतुर्विंशतिपञ्चविंशतिप्रासा मध्यमा षड्विंशतिसप्तविं-

पुनरागमे यथा । क्रोहार्हण निरोधो ध्याओ क्षिणव्ययणभावणाओ अ । भावेनोपोदरिआ पक्षसा वीथराएदि ॥ १ ॥ लोकवाहोनोदरी पुन' प्रथमदिने प्रासानामष्टक ८ द्वितीये दिने द्वादशक १२ तृतीये पोढशक १६ चतुर्थे चतुर्विंशतिक २४ पञ्चमे एकत्रिंशतिक ३१ क्षिया पुनः प्रथमदिने प्रासाना सप्तक ७ द्वितीये एकादशक ११ तृतीये चतुर्विंशक १४ चतुर्थे एकत्रिंशतिक २१ पञ्चमे सप्तविंशतिक २७ पञ्चभिर्दिने पूर्णते ॥ ज्ञाना-
द्विभिकस्योनोदरिकाप्रमाणमागमोक्त यथा । नवचउसट्टीपणवीससोलनवउसपसट्टि तद् सोल । चउसट्टी-
१२ संखेज्जनावप आगादं एताति त्थांसि यथोक्तेकाल्वरित्तानि वर्ध १२ चउसट्टी तीसा चउसपअसीअदिआ

१३ सकलज्ञानावप आगाहं एतानि तृपांसि यथोक्तैकान्वरितानि धर्म १३

[illegible]

॥ १०॥ ॥ ११॥ ॥ १२॥ ॥ १३॥ ॥ १४॥ ॥ १५॥ ॥ १६॥ ॥ १७॥ ॥ १८॥ ॥ १९॥ ॥ २०॥ ॥ २१॥ ॥ २२॥ ॥ २३॥ ॥ २४॥ ॥ २५॥ ॥ २६॥ ॥ २७॥ ॥ २८॥ ॥ २९॥ ॥ ३०॥ ॥ ३१॥ ॥ ३२॥ ॥ ३३॥ ॥ ३४॥ ॥ ३५॥ ॥ ३६॥ ॥ ३७॥ ॥ ३८॥ ॥ ३९॥ ॥ ४०॥ ॥ ४१॥ ॥ ४२॥ ॥ ४३॥ ॥ ४४॥ ॥ ४५॥ ॥ ४६॥ ॥ ४७॥ ॥ ४८॥ ॥ ४९॥ ॥ ५०॥ ॥ ५१॥ ॥ ५२॥ ॥ ५३॥ ॥ ५४॥ ॥ ५५॥ ॥ ५६॥ ॥ ५७॥ ॥ ५८॥ ॥ ५९॥ ॥ ६०॥ ॥ ६१॥ ॥ ६२॥ ॥ ६३॥ ॥ ६४॥ ॥ ६५॥ ॥ ६६॥ ॥ ६७॥ ॥ ६८॥ ॥ ६९॥ ॥ ७०॥ ॥ ७१॥ ॥ ७२॥ ॥ ७३॥ ॥ ७४॥ ॥ ७५॥ ॥ ७६॥ ॥ ७७॥ ॥ ७८॥ ॥ ७९॥ ॥ ८०॥ ॥ ८१॥ ॥ ८२॥ ॥ ८३॥ ॥ ८४॥ ॥ ८५॥ ॥ ८६॥ ॥ ८७॥ ॥ ८८॥ ॥ ८९॥ ॥ ९०॥ ॥ ९१॥ ॥ ९२॥ ॥ ९३॥ ॥ ९४॥ ॥ ९५॥ ॥ ९६॥ ॥ ९७॥ ॥ ९८॥ ॥ ९९॥ ॥ १००॥ ॥

वर्ष २ पाठ्य ठ २ नि । आ । नि । इलाहियूदीया

भाष १। भाषव् क ऽ भां । ठ २। भां । ड ३। भां । पूरकीना

मास १ पात्रव् ४ ४ भा । ४ ४। भा । पूर्यीना

वर्धः १ पाषाण । आशान्कानि कर्तव्यानि

पुनरागमे यथा । कोहार्ण निरोहो चाक्षो जिणवयणमावणाओ अ । भावेनोणोदरिआ पक्षसा वीयरएहि ॥ १ ॥ लोकवाहो नोवरी पुन' प्रथमदिने प्रासानामष्टक ८ द्वितीये दिने द्वादशक १२ तृतीये पौढशक १६ चतुर्थे चतुर्विंशतिक २४ पञ्चमे एकत्रिंशतिक ३१ स्त्रिया पुनः प्रथमदिने प्रासाना सप्तक ७ द्वितीये एकादशक ११ तृतीये चतुर्विंशक १४ चतुर्थे एकत्रिंशतिक २१ पञ्चमे सप्तविंशतिक २७ पञ्चमिदिने पूर्णते ॥ ज्ञाना-
विधिकस्थानोदरिकाप्रमाणमागमोक्त यथा । नवचउसट्टीपणवीससोलनवउसयसट्टि तह सोल । चउसट्टी-
१२ संकेचनावप आगाढं एतानि तथासि यथोक्तैकान्तरितानि धर्य १२

धर्य ४ वावट्ठ १। ५ । ६ १। ५ । ७ १। ५ । ८ १। ५ । ९ १। ५ । १० १। ५ । ११ १। ५ । १२ १। ५ । १३ १। ५ । १४ १। ५ । १५ १। ५ । १६ १। ५ । १७ १। ५ । १८ १। ५ । १९ १। ५ । २० १। ५ । २१ १। ५ । २२ १। ५ । २३ १। ५ । २४ १। ५ । २५ १। ५ । २६ १। ५ । २७ १। ५ । २८ १। ५ । २९ १। ५ । ३० १। ५ । ३१ १। ५ । ३२ १। ५ । ३३ १। ५ । ३४ १। ५ । ३५ १। ५ । ३६ १। ५ । ३७ १। ५ । ३८ १। ५ । ३९ १। ५ । ४० १। ५ । ४१ १। ५ । ४२ १। ५ । ४३ १। ५ । ४४ १। ५ । ४५ १। ५ । ४६ १। ५ । ४७ १। ५ । ४८ १। ५ । ४९ १। ५ । ५० १। ५ । ५१ १। ५ । ५२ १। ५ । ५३ १। ५ । ५४ १। ५ । ५५ १। ५ । ५६ १। ५ । ५७ १। ५ । ५८ १। ५ । ५९ १। ५ । ६० १। ५ । ६१ १। ५ । ६२ १। ५ । ६३ १। ५ । ६४ १। ५ । ६५ १। ५ । ६६ १। ५ । ६७ १। ५ । ६८ १। ५ । ६९ १। ५ । ७० १। ५ । ७१ १। ५ । ७२ १। ५ । ७३ १। ५ । ७४ १। ५ । ७५ १। ५ । ७६ १। ५ । ७७ १। ५ । ७८ १। ५ । ७९ १। ५ । ८० १। ५ । ८१ १। ५ । ८२ १। ५ । ८३ १। ५ । ८४ १। ५ । ८५ १। ५ । ८६ १। ५ । ८७ १। ५ । ८८ १। ५ । ८९ १। ५ । ९० १। ५ । ९१ १। ५ । ९२ १। ५ । ९३ १। ५ । ९४ १। ५ । ९५ १। ५ । ९६ १। ५ । ९७ १। ५ । ९८ १। ५ । ९९ १। ५ । १०० १। ५ । १०१ १। ५ । १०२ १। ५ । १०३ १। ५ । १०४ १। ५ । १०५ १। ५ । १०६ १। ५ । १०७ १। ५ । १०८ १। ५ । १०९ १। ५ । ११० १। ५ । १११ १। ५ । ११२ १। ५ । ११३ १। ५ । ११४ १। ५ । ११५ १। ५ । ११६ १। ५ । ११७ १। ५ । ११८ १। ५ । ११९ १। ५ । १२० १। ५ । १२१ १। ५ । १२२ १। ५ । १२३ १। ५ । १२४ १। ५ । १२५ १। ५ । १२६ १। ५ । १२७ १। ५ । १२८ १। ५ । १२९ १। ५ । १३० १। ५ । १३१ १। ५ । १३२ १। ५ । १३३ १। ५ । १३४ १। ५ । १३५ १। ५ । १३६ १। ५ । १३७ १। ५ । १३८ १। ५ । १३९ १। ५ । १४० १। ५ । १४१ १। ५ । १४२ १। ५ । १४३ १। ५ । १४४ १। ५ । १४५ १। ५ । १४६ १। ५ । १४७ १। ५ । १४८ १। ५ । १४९ १। ५ । १५० १। ५ । १५१ १। ५ । १५२ १। ५ । १५३ १। ५ । १५४ १। ५ । १५५ १। ५ । १५६ १। ५ । १५७ १। ५ । १५८ १। ५ । १५९ १। ५ । १६० १। ५ । १६१ १। ५ । १६२ १। ५ । १६३ १। ५ । १६४ १। ५ । १६५ १। ५ । १६६ १। ५ । १६७ १। ५ । १६८ १। ५ । १६९ १। ५ । १७० १। ५ । १७१ १। ५ । १७२ १। ५ । १७३ १। ५ । १७४ १। ५ । १७५ १। ५ । १७६ १। ५ । १७७ १। ५ । १७८ १। ५ । १७९ १। ५ । १८० १। ५ । १८१ १। ५ । १८२ १। ५ । १८३ १। ५ । १८४ १। ५ । १८५ १। ५ । १८६ १। ५ । १८७ १। ५ । १८८ १। ५ । १८९ १। ५ । १९० १। ५ । १९१ १। ५ । १९२ १। ५ । १९३ १। ५ । १९४ १। ५ । १९५ १। ५ । १९६ १। ५ । १९७ १। ५ । १९८ १। ५ । १९९ १। ५ । २०० १। ५ । २०१ १। ५ । २०२ १। ५ । २०३ १। ५ । २०४ १। ५ । २०५ १। ५ । २०६ १। ५ । २०७ १। ५ । २०८ १। ५ । २०९ १। ५ । २१० १। ५ । २११ १। ५ । २१२ १। ५ । २१३ १। ५ । २१४ १। ५ । २१५ १। ५ । २१६ १। ५ । २१७ १। ५ । २१८ १। ५ । २१९ १। ५ । २२० १। ५ । २२१ १। ५ । २२२ १। ५ । २२३ १। ५ । २२४ १। ५ । २२५ १। ५ । २२६ १। ५ । २२७ १। ५ । २२८ १। ५ । २२९ १। ५ । २३० १। ५ । २३१ १। ५ । २३२ १। ५ । २३३ १। ५ । २३४ १। ५ । २३५ १। ५ । २३६ १। ५ । २३७ १। ५ । २३८ १। ५ । २३९ १। ५ । २४० १। ५ । २४१ १। ५ । २४२ १। ५ । २४३ १। ५ । २४४ १। ५ । २४५ १। ५ । २४६ १। ५ । २४७ १। ५ । २४८ १। ५ । २४९ १। ५ । २५० १। ५ । २५१ १। ५ । २५२ १। ५ । २५३ १। ५ । २५४ १। ५ । २५५ १। ५ । २५६ १। ५ । २५७ १। ५ । २५८ १। ५ । २५९ १। ५ । २६० १। ५ । २६१ १। ५ । २६२ १। ५ । २६३ १। ५ । २६४ १।

तत्तो अ सधओ मर । दोषत्तारिवसेव य विवसे ठासी अ अणुपद ॥ ३ ॥ गोअरमभिग्गज्जुअ स्वमणं
 छम्मासिय च कासी य । पचविवसेहिं ऊण अधहिओ वळ्ळनयरीये ॥ ४ ॥ दस्सदोअकिरमदप्पा छाइसुणी-
 एगराइअ पडिमा । अट्टमभत्तेण जर्ह इक्किअ चरमरयणीय ॥ ५ ॥ दो वेव य छट्सए अजणातीसें उवात्तिओ
 भयवं । कायाइ निअमत्त षडत्थमत्तं च से आत्ति ॥ ६ ॥ तिण्णिसए दिवसाण अजणापण्णे उ पारणा-
 कालो । उक्कुअरिसिन्माण पि अ पडिमाण सए षडुए ॥ ७ ॥ सधपि तवोक्कम्म अप्पाणय आत्ति वीरना-
 हत्त । पवज्जाए दिवसे पढमे स्खित्तासि सधमिण ॥ ८ ॥ बारस वेव य वासा मासा छवेव अद्धमासो अ ।
 वीरवरत्त भगवओ एसो छज्जमत्तुपरियाओ ॥ ९ ॥ वावत्तारिअद्धमासा बारमात्तिअ हुदिवट्टय दोअट्टाइ य
 छट्ठिमासा हुत्ति, नववज्जमात्ति अ, दो छम्मासा पचदिनऊण छठदोस पणुणतीस य बारठम पारणाय तिसय
 पणुणपचास य इह स्खिवट्ट सोल पडिमा विवस थयदिवसेण सिउ मेलविओ पक्खहिअसट्टबारस वरिस
 अत्ति वीरकेवल्लिहो ॥ १ ॥ भगवान् श्रीमहावीरो द्वाससतिपक्खपणानि द्वादशमाससक्षपणानि द्वे सार्ध-
 मासक्षपणे द्वे सार्धद्विमासक्षपणे षट् द्विमासक्षपणानि द्वे त्रिमासक्षपणे नव षट्ठमासक्षपणानि एक पक्का-
 सक्षपण द्वितीय च षण्मासक्षपण पञ्चदिवसोर्न कौषाम्भ्या एकोनर्धिशवधिक षट्शतद्वय द्वादशाब्जानि
 एकोनपञ्चाशदधिक पारणादिनयातत्रय बोद्धवा प्रतिमादिनादि ब्रतमहण विवस च अक्काधीत् । एवं द्वाद-
 शवर्षाणि अयोध्यापक्षा श्रीमहावीरस्य छप्रत्यखे तथोक्तिः । पलाणि यथासंख्यं यथाप्यदिनोत्तरादि-

ततो अ सवधो भव । दोषस्तारिवसेव य दिवसे दासी अ अणुपद ॥ ३ ॥ गोअरमभिगादजुअ स्वमणं
 छम्मासिय च कासी य । पवदिवसेहिं ऊण अवाहिओ वच्चनयरीए ॥ ४ ॥ वसदोअकिरमएपा छाइमुणी-
 पगराहअं पडिमा । अट्टममरणेण जहं इक्किअ चरमरपणीय ॥ ५ ॥ दो वेव य छट्सए अउणानीसें उचासिओ
 भयवं । कायाइ निवमस वउत्थमसं व से आसि ॥ ६ ॥ तिणिणसए दिवसाण अउणापणं उ पारणा-
 कालो । उमुहुअरिसिउमाण पि अ पडिमाण सए महुए ॥ ७ ॥ सवधि नवोक्कम्म अप्पाणय आसि धीरना-
 हसस । पवज्जाए दिवसे पवमे चित्तामि सवमिण ॥ ८ ॥ बारस वेव य वासा मासा छवेव अट्टमासो अ ।
 धीरवरस्स भगवओ एसो छज्जमत्थपरिपाओ ॥ ९ ॥ वावसरिअट्टमासा बारमासिअ इदिवट्ठए दोअहुर य
 छट्टिमासा इति, नववज्जमासि अ, दो छम्मासा पवदिनऊण छठदोस यणुणनीस य बारठम पारणाप तिसय
 एणुणपवास य इह स्विबहु सोल पडिमा दिवस वयदिवसेण सिउ मेलविओ पक्खहिअसट्ठबारस वरिस-
 अति धीरकेवलिलहिओ ॥ १० ॥ भगवान् श्रीमहावीरो दाससत्तिपक्खपणानि दावदामासस्सपणानि इं सार्व-
 मासक्षपणे दे-सार्वादिमासक्षपणे षट् द्विमासक्षपणानि दे त्रिमासक्षपणे नव चतुर्मासक्षपणानि एक चम्मा-
 सक्षपण द्वितीय च चम्मासक्षपण पञ्चदिवसेन कोषाम्भ्या एकोनत्रिंशदधिक षट्शालइय दावदामाद्वयानि
 एकोनपञ्चाशदधिक पारणादिनघातअय वोडया प्रतिमादिनादि इतलएण दिवस च अकार्णीत् । एवं दाव-
 दावर्षाणि अयोदशास्का श्रीमहावीरस्य छयस्सत्ते तर्वासि । यत्तादि यत्तासत्ति यत्तामरितोचत्तासैः चत्त-

॥ २ ॥ तपस्विना इदमभूषणकारित्वात्कनकावली । तस्या प्रथम चतुर्थं कृत्वा पारण ततः षष्ठं कृत्वा पारण ततः अष्टमं कृत्वा पारण इत्येका काहलिका पूर्यते । ततोष्टौ षष्ठानि कुर्यात् । इत्येक द्वाह्निक पूर्यते । तत एकमुपवासं कृत्वा पारयेत् । ततो द्वाष्टुपवासौ कृत्वा पारयेत् ततस्त्रीन् ततश्चतुरः पञ्च पदं सप्त अष्टौ नव दश एकादश द्वादश त्रयोदश चतुर्दश पञ्चदश षोडशोपवासान् क्रमेण कृत्वा पारयेत् । इत्येका लता पूर्यते । ततश्चतुर्दशालयद्वानि विदध्यात् । एतावता पदक पूर्यते । ततः षोडशोपवासान्कृत्वा पारयेत् । ततः पञ्चदशाचतुर्दशात्रयोदशद्वादशएकादशदशानवअष्टसप्तपदपञ्चचतुरस्त्रीन्द्रौ एक उपवासान्कृत्वा पारयेत् इत्येव द्वितीया लता पूर्यते । ततोष्टौ षष्ठानि विदध्यात् । इति द्वितीय द्वाह्निक पूर्यते । ततोऽष्टम ततः षष्ठं ततश्चतुर्थं कुर्यात् । इति द्वितीया काहलिका पूर्यते ॥ एककाहलिकाद्वाह्निकलतासमासौ पदकं कृत्वा ततः प्रति लोमगत्या लताद्वाह्निककाहला विधीयन्ते । एते चोपवासाः, चतुर्थाष्टमषष्ठाष्टाअपि वस्त्रमासपारणकाः निरन्तरा एव विधेयाः । एतन्मध्यं पारणका अष्टाशीतिः उपवासाश्चतुरशीत्युत्तराणि त्रीणि शतानि सर्वाभ्येण एकोनवर्षेण अभिमर्मासैः द्वाविंशत्यादिनैः पूर्यते । एतन्मध्यं पारणकं चतुर्धा सर्वकामिताहरैर्वा निर्बिकृति-केन वा अलेपद्रव्येण वा आघाम्नेन वा । यस्मैकन्यासः । उद्यापने उपवाससक्यया सुवर्णदकाबलिमालया इहस्तस्माद्विभिन् विधाय प्रतिमाकण्ठं भूषयेत् । षड्विकृतिद्वौकन यतिभ्यो वस्त्राभयाभदानं संयचारसरप सप्त-पूजा च । एतत्कल स्वर्गभोगमोक्षप्राप्तिः । इति भ्रातृकरणीयमागाह कनकावलीतपः ॥ १४ ॥ ॥ अथ मुक्ता-

गुणमयानामावली रक्षावली । तत्र प्रथमकाहलिकायां एक उपवासः ततः पारणक द्वौ उपवासौ पारणक त्रय
 उपवासाः पारणक । ततो ऋद्धिमके अष्टाष्टमानि कुर्यात् । ततो लतार्या एक उपवासः पारणक द्वौ उपवासौ
 पारणक एव क्रमेण पारणकान्तरिताः षोडशापर्यन्ता निरन्तरा उपवासाः । ततः पदके चतुर्विंशदष्टमानि
 सप्तौ विलोमतया षोडशाधिकान्त उपवासाः पारणान्तरिता निरन्तराः इति द्वितीया लता पूर्यते । पारणक
 दिनानि अष्टाशीतिः ८८ । यद्वकन्यासः । उद्यापने बृहत्स्नात्रविधिपूर्वक षड्भूतपुनिक्रासनिर्मलनानाप्रकार-
 रक्षजातिमयी रक्षमाला जिनप्रतिमाकण्ठे समारोप्या सधवात्सल्य सधपूजा च । एतत्फल विविधसतानल-
 क्ष्मीप्राप्ति । इति यतिश्राद्धकरणीयमागाह रक्षावलीतपः ॥ १६ ॥ ॥ अथ लघुसिंहनिःक्रीडिततपः । गच्छन्सिंहो
 यथा नित्य पश्चाद्भागं विलोकयेत् । सिंहनिःक्रीडितास्य च तथा तप उदाहृत ॥ १ ॥ एकद्वेकधियुग्मैर्युगयु-
 णविशिखैर्वेदषट्पञ्चसाक्ष्यैः षट्कुम्भश्चेर्निधानाष्टनिधिद्वयगजैः षट्द्वयैः पञ्चषडभिः । वेदैर्याणैर्युगाद्वित्रिदा-
 शिसुजकुम्भिभ्योपवासेभ्य मध्ये कूर्वाणानां समन्ताद्दशनमिति तपः सिंहनिःक्रीडित स्यात् ॥ २ ॥ सिंहवधिः-
 क्रीडित पश्चाद्वलोकन तथैव तपसा परिहृतोपवासकरण सिंहनिःक्रीडित । तत्र प्रथममेकोपवासः पुनः
 पारणक द्वौ उपवासौ पारणक पुनरेकोपवासः पारणक त्रय उपवासाः पारणक द्वौ उपवासौ पारणक चत्वार

वातसत्प सद्यपूजा च । एतत्फल उपशमश्रेणिप्राप्तिः । इति यतिआह्वकरणीयमागाह दृढरिसहनिःक्रीडित
तप ॥ १८ ॥ ॥ अथ भद्रतपः । एकद्वित्रिचतुःपञ्चभूद्वयैः । पञ्चैकद्वित्रिवेदैश्च द्वित्रिवेदेषु भूमिभिः
श्रेणिपञ्चक । भवे

१९. भद्रतप आगाढ दिन १००

ਤ ੧	ਪਾ	ਤ ੨	ਪਾ	ਤ ੩	ਪਾ	ਤ ੪	ਪਾ	ਤ ੫	ਪਾ
ਤ ੨	ਪਾ	ਤ ੩	ਪਾ	ਤ ੪	ਪਾ	ਤ ੫	ਪਾ	ਤ ੬	ਪਾ
ਤ ੩	ਪਾ	ਤ ੪	ਪਾ	ਤ ੫	ਪਾ	ਤ ੬	ਪਾ	ਤ ੭	ਪਾ
ਤ ੪	ਪਾ	ਤ ੫	ਪਾ	ਤ ੬	ਪਾ	ਤ ੭	ਪਾ	ਤ ੮	ਪਾ
ਤ ੫	ਪਾ	ਤ ੬	ਪਾ	ਤ ੭	ਪਾ	ਤ ੮	ਪਾ	ਤ ੯	ਪਾ
ਤ ੬	ਪਾ	ਤ ੭	ਪਾ	ਤ ੮	ਪਾ	ਤ ੯	ਪਾ	ਤ ੧੦	ਪਾ
ਤ ੭	ਪਾ	ਤ ੮	ਪਾ	ਤ ੯	ਪਾ	ਤ ੧੦	ਪਾ	ਤ ੧੧	ਪਾ
ਤ ੮	ਪਾ	ਤ ੯	ਪਾ	ਤ ੧੦	ਪਾ	ਤ ੧੧	ਪਾ	ਤ ੧੨	ਪਾ
ਤ ੯	ਪਾ	ਤ ੧੦	ਪਾ	ਤ ੧੧	ਪਾ	ਤ ੧੨	ਪਾ	ਤ ੧੩	ਪਾ
ਤ ੧੦	ਪਾ	ਤ ੧੧	ਪਾ	ਤ ੧੨	ਪਾ	ਤ ੧੩	ਪਾ	ਤ ੧੪	ਪਾ

तुःपञ्चैकोपवासैर्निरन्तरैः पारणकानि पञ्चमश्रेणौ चतुःपञ्चैकद्वित्रिरुपवासैर्निरन्तरैः पारणकानि एव उप-
वासः पञ्चसप्तति' ७६ पारणकदिनानि पञ्चविंशतिः २५ सर्वसस्या शत । यश्चन्यास' । उद्यापने जिनस्नान
सववारत्सत्य सधपूजा व । एतत्फल कल्याण । इति यतिश्राद्धकरणीयमागाह भद्रतपः ॥ १९ ॥ ॥ अथ
सशामद्रतपः । एकद्वित्रिचतुःपञ्चषट्सप्ततिरुपोषणैः । निरन्तरैः पारणकमाद्यश्रेणौ प्रजायते ॥ १ ॥ द्वितीय-
पाल्या वेदेषुषट्सप्तैकद्वित्रिचतुः । तृतीयपाल्या सप्तैकद्वित्रिचिद्वेदशरै रसैः ॥ २ ॥ चतुर्थपाल्या त्रिचतुःपञ्चप-
ट्सप्तसप्तश्रुजैः । पञ्चम्या रससप्तैकद्वित्रिचिद्वेदशालीमुसैः ॥ ३ ॥ षष्ठ्या द्वित्रिचतुःपञ्चषट्सप्तैकैरुपोषणैः । सप्तम्या

। इति यतिश्राद्धकरणीयमागाढं बृहत्सिद्धान्तिः क्रीडित-
प्रचतुःपञ्चमूढ्यैः । पञ्चैकद्वित्रिचवेदैश्च द्वित्रिचवेदेषु मन्त्रिभि-
॥ १ ॥ पञ्चैकद्वित्रिभिश्चोपवासकैः श्रेणिपञ्चक । मन्त्रे-
तपसि मध्यस्थपारणाश्रेणिसयुत ॥ २ ॥ मन्त्रकारित्वा-
द्भद्र । तत्र प्रथमश्रेणौ क्रमात् एकद्वित्रिचतुःपञ्चोपवा-
सैर्निरन्तरैः पारणकानि द्वितीयश्रेणौ त्रिचतुःपञ्चैकद्वि-
पवासैर्निरन्तरैः पारणकानि । तृतीयश्रेणौ पञ्चैकद्वित्रि-
चतुरूपवासैर्निरन्तरैः पारणकानि चतुर्थश्रेणौ द्वित्रिच-

पारणक पञ्चपवासाः पारणक पञ्चोपवासाः पारणक सप्तोपवासाः पारणक अष्टोपवासाः
 पारणक सप्तोपवासाः पारणक नवोपवासाः पारणक अष्टोपवासाः पारणक दशोपवासा. पारणक नवोप
 वासाः पारणक एकादशोपवासाः पारणक दशोपवासा. पारणक द्वादशोपवासा पारणक एकादशोपवासाः
 पारणक त्रयोदशोपवासाः पारणक द्वादशोपवासाः पारणक चतुर्दशोपवासाः पारणक त्रयोदशोपवासा
 पारणक पञ्चदशोपवासाः पारणक चतुर्दशोपवासाः पारणक षोडशोपवासाः पारणक पञ्चदशोपवासाः पार
 णक एतावता मध्ये पुनर्दितीया गतिर्विलोभतया षोडशोपवासाः पारणक चतुर्दशोपवासाः पारणक पञ्चद-
 शोपवासाः पारणक त्रयोदशोपवासाः पारणक चतुर्दशोपवासाः पारणक द्वादशोपवासा. पारणक त्रयोद-
 शोपवासा पारणक एकादशोपवासाः पारणक द्वादशोपवासाः पारणक दशोपवासाः पारणक दशोपवासा.
 पारणक एकादशोपवासाः पारणक नवोपवासाः पारणक दशोपवासाः पारणक अष्टोपवासाः पारणक नवो-
 पवासा पारणक सप्तोपवासा पारणक अष्टोपवासाः पारणक पञ्चपवासाः पारणक सप्तोपवासा पारणक
 पञ्चोपवासाः पारणक षडुपवासाः पारणक षत्वार उपवासाः पारणक पञ्चोपवासा पारणक त्रय उपवासा
 पारणक षत्वार उपवासाः पारणक द्वौ उपवासाः पारणक त्रय उपवासाः पारणक एक उपवासा द्वौ
 उपवासाः पारणक एक उपवासः पारणक । एवमुपवासानां सप्तनवस्तुत्तरा चतुःशती ४९७ पारणादिभ्यो
 कषट्ठि ११ । यच्चकल्प्यासः । उद्यापने दृष्टस्माच्चविधिपूर्वक उपवाससम्बन्धया पुण्यफलभेदेऽप्यह्मद्रादीकर्म संब-

नपो भवेत् ॥ ६ ॥ अथ उपवासाः पञ्चसप्तस्युत्तरं श्रात १७५ पारणकदिनानि पञ्चविंशतिः २५ । यश्च कन्यासः ।
उवापन भद्रवत् । यत्तरफल वाञ्छितप्राप्ति । इति यतिश्राद्धकरणीयमागाढ भद्रोत्तरतपः ॥ २१ ॥ ॥ अथ
सर्वतोभद्रतपः । आद्याः पञ्चषडश्वनागनवभिर्दिग्गशासुभिः श्रेणि का नागैर्नन्दककुपशिवाशरसरसैरभ्वैर्द्वितीया

२२ सर्वतोभद्रतप आगाढ उ० ३९२ पा० ४९ सर्व० ४४१

उ ५	पा	उ ६	पा	उ ७	पा	उ ८	पा	उ ९	पा	उ १०	पा	उ ११	पा
उ ८	पा	उ ९	पा	उ १०	पा	उ ११	पा	उ १२	पा	उ १३	पा	उ १४	पा
उ ११	पा	उ १२	पा	उ १३	पा	उ १४	पा	उ १५	पा	उ १६	पा	उ १७	पा
उ १४	पा	उ १५	पा	उ १६	पा	उ १७	पा	उ १८	पा	उ १९	पा	उ २०	पा
उ १७	पा	उ १८	पा	उ १९	पा	उ २०	पा	उ २१	पा	उ २२	पा	उ २३	पा
उ २०	पा	उ २१	पा	उ २२	पा	उ २३	पा	उ २४	पा	उ २५	पा	उ २६	पा
उ २३	पा	उ २४	पा	उ २५	पा	उ २६	पा	उ २७	पा	उ २८	पा	उ २९	पा
उ २६	पा	उ २७	पा	उ २८	पा	उ २९	पा	उ ३०	पा	उ ३१	पा	उ ३२	पा

गजैः पूर्णबलिः सप्तमी ते वै पारणकान्तरा निगदिना नित्योपवासा दुयैः ॥ २ ॥ सर्वतो भद्रकारित्वात्सर्व-
तोभद्र । एव सर्वतोभद्रतपसि उपवासाना द्विनवस्युत्तरा श्रियता ३९२ पारणकदिनान्येकोनपञ्चाशत् ४९ ।

व सा । रुद्रैर्यागरसाभ्वना-
गनवभिर्दिग्गिभस्तृतीया भ-
वेत्तुर्पा सप्तगजैश्च नन्दद-
शभिः श्रीकण्ठपाणै रसैः
॥ १ ॥ काष्ठा रुद्रशरै रसैर्द-
यगजैर्नन्दानिवसैः पञ्चमी
षष्ठी पट्टुरगोभनन्दद-
शभिः श्रीकण्ठपाणैः पर ।
नन्दाशान्तिवपाणषट्क्षप-

२० मद्रोस्रतप आगाढ उपवासाः १९६ पारणानि ४९ सर्व २४५											
४१	पा	४२	पा	४३	पा	४४	पा	४५	पा	४६	पा
४४	पा	४५	पा	४६	पा	४७	पा	४८	पा	४९	पा
४७	पा	४८	पा	४९	पा	५०	पा	५१	पा	५२	पा
५०	पा	५१	पा	५२	पा	५३	पा	५४	पा	५५	पा
५३	पा	५४	पा	५५	पा	५६	पा	५७	पा	५८	पा
५६	पा	५७	पा	५८	पा	५९	पा	६०	पा	६१	पा
५९	पा	६०	पा	६१	पा	६२	पा	६३	पा	६४	पा
६२	पा	६३	पा	६४	पा	६५	पा	६६	पा	६७	पा
६५	पा	६६	पा	६७	पा	६८	पा	६९	पा	७०	पा

२१ मद्रोस्रतप आगाढ दिन २००

४५	पा	४६	पा	४७	पा	४८	पा	४९	पा
४७	पा	४८	पा	४९	पा	५०	पा	५१	पा
५०	पा	५१	पा	५२	पा	५३	पा	५४	पा
५३	पा	५४	पा	५५	पा	५६	पा	५७	पा
५६	पा	५७	पा	५८	पा	५९	पा	६०	पा
५९	पा	६०	पा	६१	पा	६२	पा	६३	पा

पञ्चपदमसभृद्युग्मत्रिचतुष्टयोः ॥ ४ ॥ पृथ्व
संप्रयते ससञ्चोणिभिर्मध्यपारणैः । मद्रोस्रद-
नपः ससप्तस्तरपरिचारित ॥ ५ ॥ मद्रोस्रद-
कारित्वान्मद्रोस्रद । यञ्चकन्यासः । अत्रोप-
वासाः पणवत्पुत्तर शत १९६ पारणक-
दिनान्येकोनपञ्चाशत् ४६ । उद्यापने दृढ-
त्वावधिना जिनपूजा सप्तवात्सल्य स-
द्यपूजा च । एतत्फल सर्वविधविनाश पु-

ण्यप्राप्तिः । इति यतिश्राद्धकरणीयमागाढ मद्रोस्रतप ॥ २० ॥

॥ अथ मद्रोस्रतप । मद्रेण कल्याणेन उत्तर मद्रोस्र । आ-
द्यश्रेणो पञ्चषड्भिः सप्ताष्टनवमिस्तथा । द्वितीयाया च सप्ता-
ष्टनवपाणरसैरपि ॥ १ ॥ तृतीयाया नन्दपाणवत्सप्ताष्टमि-
त्तमे । चतुर्थ्या रससप्ताष्टनवपाणमिते । क्रमात् ॥ २ ॥ चञ्च-

र्यामष्टनन्देषुषट्सप्तमिषोषणैः । निरन्तर पारणाभिर्मद्रोस्रत-

२३ गुणरत्नसंघसरण मास १६ आगाढ

[illegible]

यश्चकल्प्यास' । उद्यापन भद्रवत् । कश्चिदेतेषां चतुर्णामप्युद्यापने उपवाससस्यया गुरुपफलपकाद्यादिदौकन
 जिनाम्रे वर्दीर्यते । एतत्फल सर्वेषान्ति कर्मक्षयान्मोक्षावाप्तिः । इति यतिश्चाद्वफरणीयमागाढ सर्वतोभद्र-
 तप ॥ २२ ॥ ॥ अथ गुणरक्षसवत्सरतप । गुणरक्ष षोडशभिर्मासैस्संपूर्यते पुनस्तत्र । मासे मासे चैकादि-
 पोदधान्ता' स्युपवासाः ॥ १ ॥ गुणरक्षाना प्राप्तिहेतुत्वादुणरक्ष तच्च षोडशमासैः पूर्यते । तत्र प्रथममासे
 एकैकेनोपवासेन पारणकानि तन्त्रोपवासाः पञ्चदश पारणकानि पञ्चदश सर्वदिनानि त्रिंशत् । द्वितीयमासे
 उपवासद्वयान्तरितानि पारणकानि तन्त्रोपवासा विंशतिः पारणकानि दश सर्वदिनानि त्रिंशत् । तृती
 यमासे उपवासत्रयान्तरितानि पारणकानि तन्त्रोपवासाश्चतुर्विंशतिः पारणकानि द्वात्रिंशत् ।
 चतुर्थमासे चतुरुपवासान्तरितानि पारणकानि तन्त्रोपवासाश्चतुर्विंशति पारणकानि षट् सर्वदिनानि त्रिं-
 शत् । पञ्चममासे पञ्चोपवासान्तरितानि पारणकानि तन्त्रोपवासाः पञ्चविंशति' पारणकानि पञ्च सर्वदिनानि
 त्रिंशत् । षष्ठमासे षडुपवासान्तरितानि पारणकानि तन्त्रोपवासाश्चतुर्विंशतिः पारणकानि चत्वारि सर्वदि-
 नान्यष्टाविंशति' । सप्तममासे सप्तोपवासान्तरितानि पारणकानि तन्त्रोपवासा एकविंशति' पारणकानि
 त्रीणि सर्वदिनानि चतुर्विंशति' । अष्टममासे अष्टोपवासान्तरितानि पारणकानि तन्त्रोपवासाश्चतुर्विंशति'
 पारणकानि त्रीणि सर्वदिनानि सप्तविंशतिः । नवमे मासे नवोपवासान्तरितानि पारणकानि तन्त्रोपवासाः
 सप्तविंशति' पारणकानि त्रीणि सर्वदिनानि त्रिंशत् । दशममासे दशोपवासान्तरितानि पारणकानि तन्त्रो-

पञ्चकन्यासः । उद्यापन भद्रवत् । कश्चिदेतेषां चतुर्णामप्युद्यापने उपवाससद्व्यपा । पुष्टफलपकाद्यादिदोक्त-
 जिनामे उदीर्यते । एतत्फल सर्वशान्ति कर्मक्षयानमोक्षावाप्तिः । इति यमिश्राद्धकरणीयमागाढ सर्वतोभद्र-
 तप ॥ २२ ॥ ॥ अथ गुणरक्षसवत्सरतपः । गुणरक्ष षोडशभिर्मासैस्सप्तपूर्यते पुनस्तत्र । मासे मासे चैकादि-
 पोडशान्ताः स्युरपवासाः ॥ १ ॥ गुणरक्षाना प्राप्तिहेतुत्वाद्गुणरक्ष तच्च पोडशमासैः पूर्यते । तत्र प्रथममासे
 एकैकोपवासेन पारणकानि तत्रोपवासाः पञ्चदश पारणकानि पञ्चदश सर्वदिनानि त्रिंशत् । द्वितीयमासे
 उपवासद्वयान्तरितानि पारणकानि तत्रोपवासा विंशतिः पारणकानि दश सर्वदिनानि त्रिंशत् । तृती-
 यमासे उपवासत्रयान्तरितानि पारणकानि तत्रोपवासाश्चतुर्विंशतिः पारणकान्यष्टौ सर्वदिनानि द्वाविंशत् ।
 चतुर्थमासे षडुपवासान्तरितानि पारणकानि तत्रोपवासाश्चतुर्विंशतिः पारणकानि षट् सर्वदिनानि त्रिं-
 शत् । पञ्चममासे पञ्चोपवासान्तरितानि पारणकानि तत्रोपवासाः पञ्चविंशतिः पारणकानि पञ्च सर्वदिनानि
 त्रिंशत् । षष्ठमासे षडुपवासान्तरितानि पारणकानि तत्रोपवासाश्चतुर्विंशतिः पारणकानि चत्वारि सर्वदि-
 नान्यष्टाविंशतिः । सप्तममासे सप्तोपवासान्तरितानि पारणकानि तत्रोपवासा एकविंशतिः पारणकानि
 त्रीणि सर्वदिनानि चतुर्विंशतिः । अष्टममासे अष्टोपवासान्तरितानि पारणकानि तत्रोपवासाश्चतुर्विंशतिः
 पारणकानि त्रीणि सर्वदिनानि सप्तविंशतिः । नवमे मासे नवोपवासान्तरितानि पारणकानि तत्रोपवासाः
 सप्तविंशतिः पारणकानि त्रीणि सर्वदिनानि त्रिंशत् । दशममासे दशोपवासान्तरितानि पारणकानि तत्रो-

यथाशक्ति पूर्यतेऽङ्गतपः स्फुटं ॥ १ ॥ अङ्गानां आधारादीनामेकादशानां तपः अङ्गतपः । तत्र शुभे मासे चन्द्र-
 पले शुक्लेकादश्या यथाशक्ति एकाशाननिर्विकृतिकाद्यान्लोपधासैस्तप आरमेन । पक्षे पक्षे एकादश्या तर्वेद्य
 तपः कुर्वीत यावदेकादशमासैः पूर्यते । उद्यापनं ज्ञानपञ्चमीवत् । यज्ञकन्यासः । एतत्फलं आगमाध्यासि ।
 इति यतिश्राद्धकरणीयमागादमङ्गतपः ॥ २४ ॥ ॥ अथ सवत्सरतपः । साधत्सरतपः साधत्सरिके पाक्षि-

२५ सवत्सरतपः अमागाद	
पक्ष २४ वर्षमथ्ये	व २४
कार्तिकशुभांसे	व २
पुष्याशुभांसे	व २
आषाढशुभांसे	व २
पर्युषणपर्वणि	व १

केपि च । षातुर्मासे कृतलोचं क्रियते तदु-
 दीर्यते ॥ १ ॥ सवत्सरे निश्चयेन कृते
 सावत्सर तत्र पाक्षिकालोचन । प्रत्येकमे-
 कैकोपवासकरणे उपवासाश्चतुर्विंशतिः ।
 षातुर्मासिकालोचने प्रत्येक द्वयोपवास-
 करणे उपवासाः षट् सवत्सरालोचने उ-
 पवास्तत्रय एव यत्सरे उपवासास्त्रयस्त्रि-
 दश । यज्ञकन्यासः । उद्यापनं पूर्ववत् ।
 एतत्फलं सवत्सरकृतपापक्षयः । इति य-

२६ न दीश्वर तप अगाद वर्ष ७												
१ वर्षे	व	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२ वर्षे	व	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३ वर्षे	व	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४ वर्षे	व	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५ वर्षे	व	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
६ वर्षे	व	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
७ वर्षे	व	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१२	व	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०

तिश्राद्धकरणीयमनागाद सावत्सरतपः ॥ २५ ॥ ॥ अथ नन्दीश्वरतपो दीपोत्सवदर्शादुदी

नान्दुभ्यां' पुरुषः पुत्र्या अगणितमण्डकैर्मोजन दद्यात् । पञ्चासस्या हरिद्वाराग कौसुन्मवस्त्रयुगल ताम्बूल
कङ्कणनूपुरादि दद्यात् । साधुसाध्वीना रजोहरणमुखवस्त्रिकावस्त्रपात्राद्यगणितमण्डकदान सप्तसु आद्यर्घ्येषु
अगणितमण्डकैर्लोभन । एतत्फल सिद्धिप्राप्तिः । इति आद्यकरणियमागाह पुण्डरीकतपः ॥ २७ ॥ ॥ अथ
माणिक्यप्रस्तरिकातप । माणिक्यप्रस्तारी चाश्विनशुक्लस्य पक्षसंयोगे । आरभ्यैकादशिका राका याचद्विद-
द्याद्य ॥ १ ॥ माणिक्यवस्त्रपसः प्रस्तारो यस्या सा माणिक्यप्रस्तारी । तत्र आश्विनशुक्लैकादश्यामुपचासः

२८ माणिक्यप्रस्तरिकातप आगाह

१	वर्षे	११४	१२५	१३६	१४७	१५८	१६९	१८०
२	वर्षे	११४	१२५	१३६	१४७	१५८	१६९	१८०
३	वर्षे	११४	१२५	१३६	१४७	१५८	१६९	१८०
४	वर्षे	११४	१२५	१३६	१४७	१५८	१६९	१८०

द्वादश्यामेकमक्त त्रयोदश्या निर्धिकृतिक चतुर्दश्यामेकमक्त पूर्णिमाया
चान्त त्रयोदश्या निर्धिकृतिक चतुर्दश्यामेकमक्त पूर्णिमाया
द्विमक्त । पर प्रभाते सूर्ये अनुदिते पञ्चस्यपि दिनेषु स्नानपूर्-
वक अधिवचायाः सुभगाया मुखमण्डन उद्धर्तन च कुर्यात् ।

ततः स्वयमपि ह्युचिभगव्यवस्त्राणि कौसुन्मवस्त्रयुगल वा परिधाय यथासपत्ति भूषणानि च धृत्वा अस्त्रण्डा-
क्षताञ्जलिं भृत्वा उपरि जातीफलमेक न्यस्य मङ्गलाचारपूर्वक चैत्यस्य प्रदक्षिणा दत्त्वा जिनाग्ने न्यसेत् । द्वि-
तीयप्रदक्षिणाया नालिकेर तृतीयप्रदक्षिणाया सपत्र सधुन्त धीजपूर अक्षताञ्जलिमुपरिकरण पूर्णीफल देवाग्ने
स्थापयेत् । चतुर्थप्रदक्षिणाया अक्षताञ्जलिमुपरि न्यस्य स्थालं देवाग्ने स्थापयेत् । चतुर्थप्रदक्षिणा दत्त्वा ततः

विदध्यात् । षोडशादिनानि नित्य समवसरणपूजा । एव वर्षचतुष्टय संपूर्ण उद्यापने समवसरणस्य दृष्टत्वा-
 न्नाविधिपूर्वक स्थास्यचतुष्टये षड्विंशतिदौकन सधवात्सत्य सधपूजा च । यश्चकन्यासः । एतत्फल साक्षादह-
 र्दर्शन । इति यतिश्चाद्धकरणीयमागाढ समवसरणतपः ॥ ३० ॥ अथ द्वितीय समवसरणतपः । आद्रपद-
 कृष्णचतुर्थीमारभ्य शुक्लचतुर्थी यावत् यथाशक्ति तपो विधीयते । दोष पूर्ववत् ॥ इति समवसरणतपोद्वय
 ॥ ३१ ॥ अथ एकादशगणधरतपः । चरमजिनस्यैकादश शिष्या गणधारिणस्तदर्थं च । प्रत्येकमनशनान्यथा

३२ एकादशगणधरतपः आगाढ त० ११ पा० ११

इन्द्रभूति	त १	पा	आग्निभूति	त १	पा	वायुभूति	त १	पा	भीष्मक	त १	पा
मकरिख	त १	पा	अथर्वभूति	त १	पा	भैरव	त १	पा	प्रभास	त १	पा
सुवर्मा	त १	पा	महिक	त १	पा	सौर्यशत्रु	त १	पा			

चान्श्लान्यथा विदध्याच्च ॥ १॥ गणधाराराध-
 नार्थं तपो गणधरतपः । आराधनार्थं प्रत्येक-
 मेकादशोपवासानेकान्तरान् आचान्श्लानि
 वा विदधीत । यश्चकन्यासः । उद्यापने

गणधरभूर्तिपूजन सधवात्सत्य संघपूजा च । एतत्फलं केवलवाप्तिः । इति यतिश्चाद्धकरणीयमागाढ गणधर-
 तपः ॥ ३२ ॥ अथ अशोकहृक्षतपः । आश्विनशुक्लमतिपदमारभ्य तिथिश्च पञ्चजिनशक्त्या । कुर्यात्तपसा
 सहिताः पञ्चसमा हृदमशोकतपः ॥ १ ॥ अशोकहृक्षवन्मङ्गलरूपमशोकहृक्षतपः । तत्र आश्विनशुक्लमतिपदमा-
 रभ्य पञ्चमी यावत् पञ्च दिनानि अशोकदुमसहितजिनपूजापूर्वक यथाशक्ति तपो विदधीत यावत्पञ्च वर्षाणि ।

लिखित्वा ज्ञानपूजा ।
 न्यष्टषष्टिः । पञ्चकन्यासः । उद्यापने स्वयमयपट्टिकाया सुवर्णलिखित्या पञ्चपरमेष्ठिमञ्च लिखित्वा ज्ञानपूजा । एतत्फल सर्वसुख-
 विद्वत्प्राप् । अष्टषष्टिसंख्याया फलपुष्पमुद्रापकाश्रयोक्तं सप्तघातसत्त्व सप्तपूजा च । एतत्फल सर्वसुख-
 प्राप्तिः । इति यनिश्चाद्वकरणीयमागाढ नमस्कारतपः ॥ ३५ ॥ ॥ अप चतुर्दशपूर्वतपः । शुक्लपक्षे तपः कार्ये

३५ नमस्कारतपः आगाढ त्रयोदश ३८

१ पर्येऽक्षर	२ पर्येऽक्षर	३ पर्येऽक्षर	४ पर्येऽक्षर	५ पर्येऽक्षर	६ पर्येऽक्षर	७ पर्येऽक्षर	८ पर्येऽक्षर	९ पर्येऽक्षर
० अ	० अ	० अ	० अ	० अ	० अ	० अ	० अ	० अ
० इ	० इ	० इ	० इ	० इ	० इ	० इ	० इ	० इ
० ए	० ए	० ए	० ए	० ए	० ए	० ए	० ए	० ए
० ओ	० ओ	० ओ	० ओ	० ओ	० ओ	० ओ	० ओ	० ओ
० क	० क	० क	० क	० क	० क	० क	० क	० क
० ख	० ख	० ख	० ख	० ख	० ख	० ख	० ख	० ख
० ग	० ग	० ग	० ग	० ग	० ग	० ग	० ग	० ग
० घ	० घ	० घ	० घ	० घ	० घ	० घ	० घ	० घ
० ङ	० ङ	० ङ	० ङ	० ङ	० ङ	० ङ	० ङ	० ङ
० च	० च	० च	० च	० च	० च	० च	० च	० च
० छ	० छ	० छ	० छ	० छ	० छ	० छ	० छ	० छ
० ज	० ज	० ज	० ज	० ज	० ज	० ज	० ज	० ज
० झ	० झ	० झ	० झ	० झ	० झ	० झ	० झ	० झ
० ञ	० ञ	० ञ	० ञ	० ञ	० ञ	० ञ	० ञ	० ञ
० ट	० ट	० ट	० ट	० ट	० ट	० ट	० ट	० ट
० ठ	० ठ	० ठ	० ठ	० ठ	० ठ	० ठ	० ठ	० ठ
० ड	० ड	० ड	० ड	० ड	० ड	० ड	० ड	० ड
० ढ	० ढ	० ढ	० ढ	० ढ	० ढ	० ढ	० ढ	० ढ
० ण	० ण	० ण	० ण	० ण	० ण	० ण	० ण	० ण
० त	० त	० त	० त	० त	० त	० त	० त	० त
० थ	० थ	० थ	० थ	० थ	० थ	० थ	० थ	० थ
० द	० द	० द	० द	० द	० द	० द	० द	० द
० ध	० ध	० ध	० ध	० ध	० ध	० ध	० ध	० ध
० न	० न	० न	० न	० न	० न	० न	० न	० न
० प	० प	० प	० प	० प	० प	० प	० प	० प
० फ	० फ	० फ	० फ	० फ	० फ	० फ	० फ	० फ
० ब	० ब	० ब	० ब	० ब	० ब	० ब	० ब	० ब
० भ	० भ	० भ	० भ	० भ	० भ	० भ	० भ	० भ
० म	० म	० म	० म	० म	० म	० म	० म	० म

३६ चतुर्दशपूर्वतप आगाढ ।

संक्र	चतुर्दशी	१४	२ अष्टादशी	१४
१	अष्टादशी १	१४	अष्टादशी २	१४
२	वीर्यप्रसाद १	१४	सत्यप्रसाद १	१४
३	ज्ञानप्रसाद १	१४	कर्मप्रसाद १	१४
४	आत्मप्रसाद १	१४	विद्याप्रसाद १	१४
५	प्राज्ञाप्रसाद १	१४	प्राज्ञाप्रसाद १	१४
६	कल्याणनाम १	१४	लोकादिदुसार	१४
७	क्रियाविद्या १	१४	प	१४

	१	२	३	४	५	सि	रु
१ अभाषा	१	२	३	४	५	सि	रु
२ अभाषा	१	२	३	४	५	सि	रु
३ अभाषा	१	२	३	४	५	सि	रु
४ अभाषा	१	२	३	४	५	सि	रु
५ अभाषा	१	२	३	४	५	सि	रु

यश्चकन्यासः । उद्यापने अथोकदृक्षसहित नव्य जिनाधिप्य कारयित्वा विधिना प्रतिष्ठाप्य षड्विकृतिपूजाफलादिभिः पूजयेत् । सपथात्सत्य सपयज्ञा च । पृत-
त्कल सर्वसुखप्राप्तिः । इति यतिश्चाद्वकरणीयमागाद अथोकदृक्षतप ॥ ३३ ॥
॥ अथ ससत्युत्तरशततपः । ससतिशत जिनानामु-
द्दिश्यैकैकमेकमक च । कुर्वाणानामुद्यापनात्तपः पूर्यते
सम्यक् ॥ १ ॥ ससतिशतजिनानामागद्यन्तु अणः नव्य

३४ससतिशततपःअनागाद
पुरुषा ॥ १० ॥ पातय १

[illegible]

न्यष्टपष्टि । पञ्चकन्यासः । उद्यापने सव्यमथपट्टिकायां सुवर्णलेखिन्या पञ्चपरमेष्ठिमन्त्र लिखित्वा ज्ञानपूर्णां विद्वध्यात् । अष्टपष्टिसंस्कारा फलतुल्यमुद्रापकाश्रवौकर्म सधवात्सल्य सधपूजा च । पुनत्फलं सर्वसुख-
प्राप्तिः । इति यतिश्चाक्षरणीयमागाद नमस्कारतपः ॥ ३५ ॥ ॥ अप चतुर्दशपूर्वतपः । दृष्ट्वापक्षे तपः कार्य

३५ नमस्कारतपः आगाद सपोदिन ६८

१ पर्येञ्च ७।	७ म	मो	म	रि	ह	ठा	ध	पू	२०
२ पर्येञ्च ४	५	म	मो	सि	दा	न	पू	५	=
३ पर्येञ्च ३	७	म	मो	आ	य	रि	धा	७	३
४ पर्येञ्च २	७ म	मो	क	व	असा	धा	न	१	पू ७
५ पर्येञ्च १	९ म	मो	सो	पू	स	व्य	सा	द्वि	पू ९
६ पर्येञ्च ०	८ पू	सो	पं	न	म	सु	का	तो	पू ८
७ पर्येञ्च ०	८ स	व्य	पा	व	प्य	णा	स	वो	पू ८
८ पर्येञ्च ०	८ म	ग	सा	न	ख	स	व्य	सि	पू ८
९ पर्येञ्च ०	९।८ प	ह	म	ह	य	ह	म	ग	कपू ९

३६ चतुर्दशपूर्वतप आगाद ।

सुख	चतुर्दशी	१४	२ अमावसीय	१४
पू	वसन्तपू १	१४	अक्षिप्रपाद ४	पू
पू	वीर्यप्रपाद ३	१४	सत्यप्रपाद ६	पू
पू	ज्ञानप्रपाद ५	१४	कर्मप्रपाद ८	पू
पू	आत्मप्रपाद ७	१४	विद्याप्रपाद १०	पू
पू	प्रत्यात्मना ९	१४	प्राणावाय १२	पू
पू	कन्याणनाम ११	१४	लोकविशुसार	पू
पू	विद्याविदा १३	१४	पू	पू

दादिमकस्याष्टमध्वतुर्थानि पारणान्तरितानि । तत एकद्विध्यादिभिः षोडशान्तैः पारणकान्तैरैर्निरन्तरैरुप-
 वासैरेका आवलिका पूर्यते । ततः पदकस्य चतुर्ध्रिषाध्वतुर्थानि पारणान्तरितानि । ततो विलोमक्रमेण षोड-
 शादिभिरेकान्तैः पारणान्तरितैर्निरन्तरोपवासैर्द्वितीयावलिका पूर्यते । पुनरष्टचतुर्थैः पारणान्तरैर्द्वितीयदा-
 द्विमक पूर्यते । ततस्त्रिद्व्येकोपवासैर्द्वितीया काहलिकां पूरयेत् । अत्रोपवासानां त्रिशती चतुर्ध्रिषाध्वत्तरा ३३४
 पारणकद्विनान्यष्टाशीतिः ८८ । यद्वकन्यासः । इद्यापने दृष्टस्त्रात्रविधिना पूजा विधाय प्रतिमाया दृष्टन्मुक्ता-
 वल्पेकावलीहार समारोपयेत् सधवात्सल्य संयपूजा च । एतत्फल विमलगुणावासिः । इति यतिश्चाद्वकर-
 णीयमागादमेकावलीतपः ॥ ३७ ॥ ॥ अथ दशविधयतिधर्मतपः । सयमादौ दशविधे धर्म एकान्तरा अपि ।

३८ यतिधर्मतपः आगाद

सयम	द १	पा	सूयत	द १	पा	शीघ्र	द १	पा	मम	द १	पा
शक्ति	द १	पा	सार्धं	द १	पा	मृगता	द १	पा	शुक्ति	द १	पा
						शक्तिचम्य	द १	पा			

यपूजा च । एतत्फल विदुष्टधर्मप्राप्तिः । इति यतिश्चाद्वकरणीयमागाद यतिधर्मतपः ॥ ३८ ॥ ॥ अथ पञ्चपर-
 मेष्ठितपः । उपवासैकस्थाने आचान्त्रैकाशाने च निर्विकृतिः । प्रतिपरमेष्टि च पद्व प्रत्याख्यानस्य भवतीद् ॥ १ ॥

क्रियन्त उपवासा यत्तत्तपः पूर्यते हि तैः ॥ १ ॥
 दशविधस्य यतिधर्मस्याराधनार्थं तपः दशवि-
 धयतिधर्मतपः । तत्र अयोदशोपवासा एका-
 न्तरिता विधेयाः । यद्वकन्यासः । इद्यापने
 दृष्टस्त्रात्रविधिपूर्वकं कुर्यात् सधवात्सल्य सं-

२
 कुसुमाविष्वर्चः शुभतन्तुलैः पुरिततदग्रः चास्वस्तिकोपरिद्वुतपरिपूर्णप्रदीपितपञ्चवर्तिप्रदीपः फलाविबलिधि-
 धानपूर्व शिरःप्रक्षिपितगन्धाक्षतचन्दनः गुरुसमीपे शुक्लपञ्चमीं प्रारभ्य तथा पञ्चमासीं शुक्लपञ्चमीषु द्वि-
 त्कानि पञ्चमासीं एकमश्वकानि पञ्चमासीं निर्बिकृतिकानि पञ्चमासीमाघान्तानि पञ्चमासीमुपवासाः एव मा-
 सपञ्चविंशत्या पूर्यते । केचपि गच्छान्तरेषु मासपञ्चविंशत्यामपि एकमेव यथारब्ध द्विमश्वमेकमश्व वा नि-
 र्बिकृतिक वा आचान्त वा उपवासो वा विधीयते । यश्चकन्यासः । उद्यापने जिनस्य बृहत्ज्ञात्रविधिः पञ्च-
 सख्यया विविधपक्षाक्षफलमुद्रादौकन पुस्तकाग्रे पुस्तकस्य अर्धिकादोरक उत्तरीयक धेष्टनक पित्तिका निः-
 क्षपण जपमाला वासकुपक लेखिनी मयीमाजन मुखवस्त्रिका हुरी कर्तरी नखदक्षी दण्डमोहनक कमली ठव-
 णीदेरी पाटुला दावढी दीवी क्षगद्धणाश्रीखण्डीचासपुढी धीजणीप्रभृति ज्ञानोपकरण । अष्टप्रकारपूजापू-
 र्वक पञ्चपञ्चसख्यदौकनीय । सद्यवात्सत्यं सद्यपूजा च । एतत्फल ज्ञानलाभः । इति यतिश्राद्धकरणीयमागाढं
 लघुपञ्चमीतपः ॥ ४० ॥ ॥ अथ बृहत्पञ्चमीतपः । एवमेव तपो वर्षपञ्चक कुर्वता नृणां । बृहत्पञ्चमिकायास्तु
 तपः सपूर्यतेऽखिल ॥ १ ॥ समाप्त्यारम्भौ लघुपञ्चमीवत् शुक्ल २ पञ्चमीषु वर्षमेक द्वादशानि वर्षमेकमेकम-
 श्वकानि वर्षमेकं निर्बिकृतिकानि वर्षमेकमाघान्तानि वर्षमेकमुपवासाः शुक्लपञ्चमीषु एव पञ्चसवत्सराः
 पूर्यन्ते । यश्चकन्यासः । उद्यापने लघुपञ्चमीवत् पर वस्तुसख्या पञ्चविंशतिपञ्चविंशतिरूपा । एतत्फलं मह्य-
 ज्ञानावाप्तिः । इति यतिश्राद्धकरणीयमागाढं बृहज्ज्ञानपञ्चमीतपः ॥ ४१ ॥ ॥ अथ चतुर्विधसद्यतपः । उपवा-

पञ्चानां परमेष्ठिनामाराधनार्थं तपः परमेष्ठितपः । तत्र प्रथमपरमेष्ठिनं प्रति प्रथममुपवासं । तत एकाशान
तत आशान् तत एकाशान ततो निर्विकृतिक ततोपि पूर्वार्धे अष्टमास । एव परेपा चतुर्णामपि परमेष्ठिना
इति पञ्चविंशतिनैः पूर्यते । पञ्चकन्यासः । उद्यापने ज्ञानपञ्चमीवत् पञ्चभिः पञ्चभिः पुस्तकादिभिर्विधिर्वि-
धेयः । सधवात्सत्य सवपूजा च । एतत्फलं सर्वविधोपशमः । इति यतिश्रावककरणीयमागाद पञ्चपरमेष्ठितपः
॥ ३९ ॥ ॥ अप लघुपञ्चमीतपः । लघुपञ्चम्या द्वाशनाविपञ्चमासोत्तरं तपः कृत्वा । तत्पञ्चविधसमाप्तौ स-

३०। ३९। पञ्चपरमेष्ठितपः आगाद					
वमोच्चरि०	र	प	वा	पु	मि
वमोच्चरि०	र	प	वा	पु	मि
वमोच्चरि०	र	प	वा	पु	मि
वमोच्चरि०	र	प	वा	पु	मि
वमोच्चरि०	र	प	वा	पु	मि
वमोच्चरि०	र	प	वा	पु	मि
वमोच्चरि०	र	प	वा	पु	मि
वमोच्चरि०	र	प	वा	पु	मि
वमोच्चरि०	र	प	वा	पु	मि
वमोच्चरि०	र	प	वा	पु	मि

४० लघुपञ्चमीतप आगा० । ४१ दृढतपञ्चमीतपमा०				
मास ५	द्विमास	त्रयं	द्वि	पुनः ५
मास ५	एकमास	त्रयं	प	पुनः ५
मास ५	त्रिमास	त्रयं	मि	पुनः ५
मास ५	अर्धमास	त्रयं	वा	पुनः ५
मास ५	द्वयमास	त्रयं	र	पुनः ५

माप्यते मासपञ्चविंशत्या ॥ १ ॥ पञ्चम्यां तपः तत्र चतुर्मासी आश्वय्याद्वा प्रवृत्ताश्चिन्तयन्तकालिकरीषधेयान्तर्य-
पित्वा पुनरो महिजा वा जिनमन्त्रे जात्यादिपुन्यैर्विरचितविषयपूर्णां तपस्त विधिवदेव पुनर्यत् तपस विहित-

[illegible]

४२ चतुर्विंशत्संघटप आगाढ विन १२२

[illegible]

सद्वय कृत्वा ततो वत्सर ६० सक्रयया । एकान्तरोपवासैश्च पूर्णं
सयतपो भवेत् ॥ १ ॥ चतुर्विधस्य सयस्याराधनार्थं तपश्चतु-
र्विधसयतपः । तत्र उपवासद्वय निरन्तर विधाय पारण कृत्वा
षष्टिरुपवासा एकान्तरा विधेया । यश्चकन्पासः । उद्यापने
सयधात्सल्य सयपूजा च । एतत्फलं तीर्थैकरनामकर्म । इति
यतिश्चाद्धकरणीयमागाढ चतुर्विधसयतपः ॥ ४२ ॥ अथ
घनतपः । एकश्लोकश्लोकपुनश्चाशिसक्यपोषवासैश्च । पारणका-
न्तरितैरपि निरन्तरैः पूर्यतेऽत्र घन ॥ १ ॥ अङ्गानां घनपुस्त्या
तपो घनतपः । तत्र एकोपवासः पारणक
द्वौ उपवासौ पारणक एकोपवासः पार-
णक द्वौ उपवासौ पारणक पुनः द्वौ उप-
वासौ पारणक एकोपवासः पारणक द्वौ
उपवासौ पारणक एकोपवासः पारणक
एव उपवासः द्वादश पारणकान्पट्यौ ।

४३ घनतप आगाढ			
न १	पा	न २	पा
न १	पा	न २	पा
न २	पा	न १	पा
न २	पा	न १	पा

४३. प्रत्यय आगाह			
न१	पा	न२	पा
न१	पा	न२	पा
न२	पा	न१	पा
न२	पा	न१	पा

4

2

यश्चकन्यासः । उद्यापने बृहत्स्नात्रविधिपूर्वक उपवाससस्यया फलपुष्पफात्रजातिद्वौकन संघवात्सल्य सघ-
पूजा च । एतत्फल महालक्ष्मीः । इति यतिश्राद्धकरणीयमागाढ घनतपः ॥ ४३ ॥ ॥ अथ महाघनतपः ।

४४ महाघनतप आगाढ					
उ १	पा	उ	२	पा	उ ३
उ २	पा	उ	३	पा	उ १
उ ३	पा	उ	१	पा	उ २
उ २	पा	उ	३	पा	उ १
उ ३	पा	उ	१	पा	उ २
उ १	पा	उ	२	पा	उ ३
उ २	पा	उ	३	पा	उ १
उ ३	पा	उ	१	पा	उ २
उ १	पा	उ	२	पा	उ ३
उ २	पा	उ	३	पा	उ १
उ ३	पा	उ	१	पा	उ २
उ १	पा	उ	२	पा	उ ३

महाघनतपः श्रेष्ठमेकद्वित्रिभिरेव हि । उपवासैर्नवकृत्वः पृथक्श्रेणिमु-
पागतेः ॥ १ ॥ घनाङ्गबाहुल्यान्महाघन । तत्र प्रथमश्रेणौ एकद्वित्रि-
उपवासा निरन्तराः पारणान्तरिताः द्वितीयश्रेणौ द्वित्र्येकोपवासाः ।
तृतीयाया द्येकद्वयोपवासाः चतुर्थ्यौ द्वित्र्येकोपवासाः पञ्चम्या द्येकद्व-
योपवासाः षष्ठ्यामेकद्वित्रिउपवासाः सप्तम्या द्वित्र्येकोपवासाः अष्टम्या
एकद्वयोपवासाः नवम्या द्वित्र्येकोपवासाः एव उपवासाश्चतुःपञ्चाशत्
पारणकानि सप्तविंशतिः सर्वदिनान्येकाशीतिः । यश्चकन्यासः । उद्या-
पने बृहत्स्नात्रविधिपूर्वकमेकाशीतिसक्यया पक्षाक्षफलजातिद्वौकन सघ-
वात्सल्य सघपूजा च । एतत्फल सार्वभूमिर्दिशसिः । इति यतिश्राद्धक-
रणीयमागाढ महाघनतपः ॥ ४४ ॥ ॥ अथ वर्णतपः । एकद्वेककयुग्म-
भूमियमलैरेकद्विभूमिद्विकैर्द्वेकद्विन्दुयुगेकयुग्मधरणीयुग्मेन्दुयुग्मेकैः । एकद्वेकमुजद्विचन्द्रधरणीयुग्मेकयुग्मे-

न्यासः । इति यतिश्चाङ्ककरणीयमागाढ वर्णितपः ॥ ४५ ॥

४६ क्षेप्रितप आगाढं उ०८६ पा० २७ दिन ११०

		४१		४२		४३		४४	
		१०	२	३	४	५	६	७	८
४१	पा	पा	उ२	पा	उ३	पा	पा	पा	पा
पा	४२	पा	३	पा	४	पा	५	पा	६
४२	पा	पा	४	पा	५	पा	६	पा	७
पा	पा२	३	पा	४	पा	५	पा	६	पा
पा १	पा २	पा३	४	पा	५	पा	६	पा	७

४७ पञ्चमेरुस्य आगाढ

		४	५	६	७
प्रथममेरुस्य	उ	५	पा	५	५
द्वितीयमेरुस्य	उ	५	पा	५	५
तृतीयमेरुस्य	उ	५	पा	५	५
चतुर्थमेरुस्य	उ	५	पा	५	५
पञ्चममेरुस्य	उ	५	पा	५	५

॥ अथ श्रेणितपः । श्रेणौ षट् श्रेणयः प्रोक्ता एको द्वौ प्रथमे क्षणे । द्वितीयादिषु त्रैकाङ्ककमष्टद्व्यामिजायते ॥ १ ॥ श्रेण्यङ्केस्तपः श्रेणितपः । तत्र प्रथमश्रेणौ एकद्विजपवासा निरन्तराः पारणान्तरिताः । द्वितीयायां एकद्विजिजपवासाः तृतीयाया एकद्विजिचतुरपवासाः चतुर्थ्यां एकद्विजिचतुःपञ्चोपवासाः । पञ्चम्या एकद्विजिचतुःपञ्चपट्टपवासाः एव षट्पवासाः षष्ठ्या एकद्विजिचतुःपञ्चपट्टसप्तोपवासाः एव अष्टाशतुपवासाः सप्तर्षिशतितारणैर्दशोत्तरशतविनैः षड्भिः श्रेणिभिः पूर्यते । यष्टकन्यासः । उद्यापने दशोत्तरशतसक्यया पकाक्षफलजातिदौकन बृहत्स्नात्रविधिः । सधवात्सस्तप सधपूजा च । एतत्फलं क्षपणकश्रेणिः । इति यतिश्चाङ्करणीयमागाढ श्रेणितपः ॥ ४६ ॥ ॥ अथ मेरुतपः । प्रत्येकं पञ्चमेरुणासुषोपणकपञ्चक । एकान्तर मेरुतपस्तेन सजायते शुभ ॥ १ ॥ मेरुसक्यया तपः

नृमिर्द्योकोकयुर्वैर्गोन्धरणीयुग्मैकयुग्मेननृभिः ॥ १ ॥

द्विद्वेकाद्विमहरीद्विभूमियुगलध्याय्याद्विभूमिद्वयैहं-

४५ चर्चतपः आगाह विनसंख्या १५०

[illegible]

कक्षेकमष्टीद्विष्वन्मृगशिरः श्रेण्यष्टकस्य गतैः ।
वर्गाख्य तप उच्यते ज्ञानदानैर्मध्योह्यसत्पारणै
सर्वधापि निरन्तरैरपि दिनान्यस्मिन्लघुपदभू-
मयः ॥ २ ॥ वर्गाहस्तपः वर्गातपः । तत्र एक-
द्विएकद्विएकद्विएकद्विएकउपवासेनिरन्तरैः पा-
रणान्तरितैः प्रथमा श्रेणिः । एकद्विद्विएक-
द्विएकद्विएकउपवासेर्द्वितीया श्रेणिः । द्विएक-
द्विएकएकद्विएकद्विउपवासेस्तृतीया श्रेणिः ।
दिएकएकद्विएकद्विउपवासेस्तृतीया श्रेणिः ।

णः । एकद्विएकद्विद्विएकएकद्विउपवासेः पञ्चमी अणिः । एकद्विएकद्विद्विएकद्विएकउपवासे षष्ठी अणिः ।
 द्विएकद्विएकएकद्विद्विएकउपवासेः सप्तमी अणिः । द्विएकद्विएकद्विएकउपवासेरष्टमी अणिः । एवं अण्य-
 द्येकेन षण्णवतिउपवासेः पूर्यते । पारणाकानि चतुःषष्टिः । सर्वद्विनामि चमुत्तर भातं । उद्यापने द्वादश्याब्धि-
 विपूर्वक चमुत्तरभातसंक्षय्या पक्षाष्टकाभिरितीकृतं संज्ञायाः ।

५० व्यवनजन्मतपोद्वय अनागाढ परैवाकृतिः

उ १ म	पा	उ १ म	पा	उ १ से	पा	उ १ म	पा	उ १ सु	पा	उ १ प	पा
उ १ सु	पा	उ १ ध	पा	उ १ सु	पा	उ १ धी	पा	उ १ म	पा	उ १ पा	पा
उ १ धि	पा	उ १ म	पा	उ १ ध	पा	उ १ धी	पा	उ १ कु	पा	उ १ म	पा
उ १ म	पा	उ १ सु	पा	उ १ म	पा	उ १ म	पा	उ १ पा	पा	उ १ ध	पा

तितीर्थैकरानुद्धिद्वय तद्धिनानि-
विनापि यथाशक्ति एकान्तरा-
ध्वतुर्विधात्युपवासा विधीयन्ते ।
उद्यापने दृढस्नानाद्विधिपूर्वक
जिनाभे चतुर्विधतिसह्यया, प-

क्षाफलजातिदीकन सद्यधातसत्य सद्यपूजा च । एतत्फल सङ्गतिः । जन्मतपोप्येवमेव । यश्चकन्यासः । इति
यतिश्चाद्धकरणीयमनागाढ व्यवनजन्मतपोद्वय ॥ ५० ॥ ॥ अथ सूरायणतपः । सूरावदयनं हानिदृष्ट्या यस्य

५१ यथमभ्ये सूरायणतपः कृष्णपक्षे हानिः २

यथमभ्ये सूरायणतपः शुक्लपक्षे धुक्किः

कृष्ण	१५	१४	१३	१२	११	१०	९	८	७	६	५	४	३	२	१	शुक्ल	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५
तिथि	आ	आ	आ	आ	आ	आ	आ	आ	आ	आ	आ	आ	आ	आ	आ	तिथि	आ	आ	आ	आ	आ	आ	आ	आ	आ	आ	आ	आ	आ	आ	

५२ यथमभ्ये सूरायणतपः कृष्णपक्षे हानिः

यथमभ्ये सूरायणतपः शुक्लपक्षे धुक्किः २

कुल	१५	१४	१३	१२	११	१०	९	८	७	६	५	४	३	२	१	शुक्ल	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५
तिथि	आ	आ	आ	आ	आ	आ	आ	आ	आ	आ	आ	आ	आ	आ	आ	तिथि	आ	आ	आ	आ	आ	आ	आ	आ	आ	आ	आ	आ	आ	आ	आ

तत्सूरायण । तत्र सूरायणतपो यज्जमभ्ययवमभ्ययचाद्रायणवत् । नवरं कृष्णप्रतिपदि प्रारम्भः । यश्चकन्यासः ।

उद्यापने चन्द्रस्याने सूर्यः । शेषं तथैव । एतत्फल महाराज्यमाप्तिः । इति यतिश्चादकरणीयमागाद त्तरायण-
तपः ॥ ५१ ॥ ॥ अथ लोकनालितपः ॥ सप्त पृथ्व्यो मध्यलोक कल्पा भैवेपका अपि । अनुत्तरा मोक्षधिता

५२ लोकनालितपः		५२
२	सुकिशिका	२
२	सर्वावसिद्धि	२
२	नपरावित	२
२	नवत	२
२	वैजयंत	२
२	विजय	२
२	पञ्चानुत्तर	२
२	सुरसेन	२
२	सुप्रसिध्द	२
२	समोरम	२
२	सर्वतोभद्र	२
२	सुविद्या	२
२	सीम्यधि	२
२	सुमनस	२
२	मीतिकर	२
२	वासिल	२
२	धैरेयक	२
२	दादशरस्या	२
२	नरवृत्त	२
२	भारण	२
२	माणत	२
२	भागत	२
२	मदयार	२
२	शुक	२
२	लोकक	२
२	मय	२
२	मोक्षद	२
२	मनापुमार	२
२	मगान	२
२	मीपगै	२
२	मध्यमाद	२
२	महात्म	२
२	तमप्रमा	२
२	भूमयथा	२
२	पंचयथा	२
२	वायव्य	२
२	पूरुष	२
२	लक्ष्यमा	२
२	तम	२
२	पुनी	२

लोकनालितरितीर्यते ॥ १ ॥ एकमकान्युपवास एकमकानि नीरसा । आवाभलान्युपवासाश्च क्रमात्तेषु तप-
स्यत ॥ २ ॥ लोकनालिक्रमेण तप लोकनालितपः । तत्र रत्नप्रमादिसप्तपृथ्वीकीदृश्य निरन्तराणि सदैकम-
कानि ततो मध्यलोकमुद्दिश्य उपवासाः । ततो द्वादशकल्पानुद्दिश्य द्वादशैकमकानि । ततो त्रयप्रैवेपका-
नुत्तरानुद्दिश्य नव निर्विकृतिकानि । पञ्चानुत्तरानुद्दिश्य पञ्चानुत्तरानि । ततो सुकिशिकासुद्दिश्य एकोपवासा-
एव पञ्चविंशतितिनैः पूर्यते । पञ्चकन्यास । उद्यापने बृहत्साम्राज्यविषयैक रूपमपसप्तविंशत्यः सुवर्चमयो
मध्यलोकः नानावणिमया कल्पप्रैवेपकानुत्तराः स्फटिकमयी सुकिशिला तदुपरि काञ्चनरत्नन्यासः । ख

देवाग्ने पुरुषप्रमाणतण्डुलपुञ्जोपरि दौकनीयः नानाविधपक्षाद्य च संघघातसत्य सघपूजा च । एतत्फल परम-
ज्ञान । इति यतिआद्यकरणीयमागाढं लोकनालितपः ॥ ५२ ॥ ॥ अथ कल्याणकाष्टादिकातपः । नवभक्ता-

५३ अष्टादिकातप अमागाढ एकस्य जिनस्य

अभ्यधिनानामपि एवैव मुक्ति कस्या

अथ०	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १
अथ०	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १
अथ०	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १
अथ०	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १
अथ०	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १
अथ०	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १
अथ०	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १
अथ०	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १
अथ०	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १
अथ०	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १	पु १

उद्यापने जिनाग्ने विंशत्युत्तरघातसत्यया सर्वफलजातित्ववर्षकाद्यजातिदौकन दृष्टलाज्यविधिपूर्वक यतिभ्यो
यक्षाक्षपात्रपानदान संघघातसत्य सघपूजा च । एतत्फल तीर्थकरनामकर्ममन्त्रः । यक्षकन्यासः । इति यति-
आद्यकरणीयमनागाढ कल्याणकाष्टादिकातपः ॥ ५३ ॥ ॥ अथ आचार्यवर्धमानतपः । उपवासान्तरितानि

५५ माघमालातप आगाढ प्रथम वर्षे पौषवदिवशमी १०										माघसुखे परिधा				
५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५
५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५

पूर्णाया । स्वात्वार्यन्त सपूज्य वैकर्मक्त विदध्याथ ॥ १ ॥ माघमासे मालारूप करणीय माघमाला । तत्र पौषकृष्णदशमीमारभ्य माघपूर्णिमापर्यन्तं स्वात्वा जिनार्चन एकमक्त च कुर्यात् । एव वर्षचतुष्टय कृत्वा उद्यापने बृहत्स्नात्राधिधिवर्षक जिनाम्ने घृतमय मेरु सुवर्णमणिगर्भित दौकयेत् । सघवात्सत्य सघपूजा च । एतत्फल परमसुखप्राप्तिः । यश्चकन्यासः । इति आढ्यकरणीयमागाढ माघमालातपः ॥ ५५ ॥

५६ महावीरतप आगाढ प्रथमवर्ष										तपः । महावीरतपो द्वेय वर्षाणि द्वादशैव च । त्रयोदशैव पक्षाश्च पञ्चकल्याणपारणे ॥ १ ॥ महावीरस्य उद्भास्यकालतपः महावीरतपः । तत्र द्वादशावर्षत्रयोदशपक्षपर्यन्त निरन्तर दशोपवासान्तरितानि पारणकानि । यश्चकन्यासः । उद्यापने बृहत्स्नात्राधिधिवर्षक श्रीमहावीरप्रतिमां स्पर्शमय न्यग्रोधतक दौकयेत् । सघवात्सत्य सघपूजा च । एतत्फल कर्मक्षयः । इति यतिआढ्यकरणीयमागाढ				
५६	५६	५६	५६	५६	५६	५६	५६	५६	५६	५६	५६	५६	५६	५६
५६	५६	५६	५६	५६	५६	५६	५६	५६	५६	५६	५६	५६	५६	५६

तपः । महावीरतपो द्वेय वर्षाणि द्वादशैव च । त्रयोदशैव पक्षाश्च पञ्चकल्याणपारणे ॥ १ ॥ महावीरस्य उद्भास्यकालतपः महावीरतपः । तत्र द्वादशावर्षत्रयोदशपक्षपर्यन्त निरन्तर दशोपवासान्तरितानि पारणकानि । यश्चकन्यासः । उद्यापने बृहत्स्नात्राधिधिवर्षक श्रीमहावीरप्रतिमां स्पर्शमय न्यग्रोधतक दौकयेत् । सघवात्सत्य सघपूजा च । एतत्फल कर्मक्षयः । इति यतिआढ्यकरणीयमागाढ

महावीरतपः ॥ ५६ ॥ ॥ अथ लक्षप्रतिपत्तपः । शुक्लप्रतिपदः सूर्यसंख्या एकाशानादिभिः । समर्धनीयास्त-
पसि लक्षप्रतिपदात्मके ॥ १ ॥ शुक्लप्रतिपदमारभ्य प्रतिपत् १२ वर्षमेक यावद्यथाशाक्त्येकाशानादितपः तद्व-
प्रतिपच्छ्रावकश्राविकाभिः कार्यं । उद्यापने पूजापूर्वं लक्षधान्य दौकनीय । लक्षसख्याधान्याना निषन्धो
यथा । शोषामाणा ५ पाइली १ मुगसेइ १ पाइली २ मोठसेइ १ पाइली २ जवसेइ २ तिलपाइ ७ गोधूमसेइ
८ चवलासेइ ३ चणासेइ १ कागुमाणा ३ कोद्रवमाणा ३ उडवमाणा ५ तूवरसेइ ४ जुवारिमाणा ५ । एत-
त्फल अगण्यलक्ष्मीप्राप्तिः । इति श्राद्धकरणीयमागाद लक्षप्रतिपत्तपः ॥ ५७ ॥ इति तपोधिकारे गीतार्थो-
क्तानि तपांसि संपूर्णानि ॥

अथ फलतपांसि । यथा । तत्र प्रथम सर्वाहसुन्दरतपः । शुक्लपक्षेष्टोपवासा आचान्तान्तरिताः क्रमात् ।

१. सर्वानसुन्दरतपः आगाद दिन १५ पारणक प्रतिपदार्थां

सुद	१ म	२ द्वि	३ तृ	४ च	५ प	६ प	७ स	८ श	९ म	१० वृ	११ पृ	१२ द्रा	१३ त्र	१४ ज	१५ पृ
तिथि	२१	श्री	२	श्री	३	श्री	४	श्री	५	१० वृ	११ पृ	१२ द्रा	१३ त्र	१४ ज	१५ पृ

सुन्दर । तत्र शुक्लपक्षे प्रतिपद्युपवास विधाय अष्टोपवासा. सप्ताभान्तान्तरिता विधेया यथाशाक्ति सप्तमा-
विदशविधवर्षपालनं कथापपरिहारोपि पूर्णिमायां उद्यापयेत् । यज्ञकन्यासः । उद्यापने बृहत्कान्तविधिं वि-
धेयीयन्ते तेन तपो भ-
वेत्सर्वाहसुन्दर ॥ १ ॥
सर्वाह्राणि सुन्दराधि-
जायन्ते यस्मात्तत्सर्वाह्र-

घाय जिनामे स्वर्णमयपुरुष रत्नजटित दौकेयेत् । सघषात्सत्य सघपूजा च । एतत्फल सर्वाङ्गसुन्दरता । इति यत्तिश्चाद्धकरणीयमागाढ सर्वाङ्गसुन्दरतपः ॥ १ ॥ ॥ अथ निकजशिखतपः । तपो निकजशिखास्य विधेय

२ निकजशिखातपः आगाढ विन १५ कृष्णपक्षप्रतिपदात्

कृष्ण	१ प्र	२ द्वि	३ तृ	४ च	५ पं	६ प	७ स	८ श	९ त	१० व	११ पृ	१२ द्वा	१३ त्र	१४ च	१५ प
तिथि	४ १	श्रां	४	श्रां	४	श्रां	४	श्रां	४	श्रां	४	श्रां	४	श्रां	४

यस्य तक्षिजशिख । तत्र कृष्णपक्षे सर्वाङ्गसुन्दरवद्विधिः । यन्नकन्यासः । एतत्फल आरोग्य । इति यत्तिश्चाद्धकरणीयमागाढ निकजशिखतपः ॥ २ ॥ ॥ अथ सौभाग्यकल्पवृक्षतपः । सौभाग्यकल्पवृक्षस्तु चैत्रेऽ-

३ सौभाग्यकल्पवृक्षतप आगाढ चैत्रशुक्लप्रतिपदात्

च शु	४	पा	४	पा	४	पा	४	पा	४	पा	४	पा	४	पा	४
शे क	४	पा	४	पा	४	पा	४	पा	४	पा	४	पा	४	पा	४

इव सौभाग्यकल्पवृक्षः । तत्र चैत्रमासे सर्वस्मिन् एकान्तरोपवासा विधेयाः । यन्नकन्यासः । उद्यापने वृक्ष- तलादधिधिपूर्वक सुवर्णरूप्यमयसाक्षोपाङ्गकल्पवृक्षदौकन सघषात्सत्यं सघपूजा च । एतत्फल सौभाग्य-

तद्द्वेष हि । नवर कृष्ण पक्षे तु करण तस्य दा- स्यते ॥ १ ॥ निकजा रो- नरहिता शिखा चूला नशानसचयैः । एकान्तरैः पर कार्यास्तिथौ चन्द्रा- दिक्के शुभे ॥ १ ॥ सौ- भाग्यस्य दाने कल्पवृक्ष

महावीरतपः ॥ ५६ ॥ ॥ अथ लक्षप्रतिपत्तपः । शुक्लप्रतिपदः सूर्यसह्या एकाशानादिभिः । समर्थनीयास्त-
पसि लक्षप्रतिपदास्तके ॥ १ ॥ शुक्लप्रतिपदमारभ्य प्रतिपत् १२ वर्षमेक यावद्यथाशक्तमेकाशानादितपः लक्ष-
प्रतिपच्छ्रावकभाविकाभिः कार्यं । उद्यापने पूजापूर्वं लक्षधान्य दौकनीय । लक्षसह्याधान्याना निमन्यो
यथा । घोषामाणा ५ पाइली १ सुगसेइ १ पाइली २ मोठसेइ १ पाइली २ जवसेइ २ तिलपाइ ७ गोधूमसेइ
८ वजलासेइ ३ चणासेइ १ कांशुमाणा ३ कोद्रवमाणा ३ उडदमाणा ५ तूवरसेइ ४ जुवारिमाणा ५ । एत-
त्फल अगण्यलक्ष्मीप्राप्ति । इति श्राद्धकरणीयमागाढ लक्षप्रतिपत्तपः ॥ ५७ ॥ इति तपोधिकारे गीतार्थो-
क्तानि तर्पासि सपूर्णानि ॥

अथ फलतर्पासि । यथा । तत्र प्रथम सर्वाङ्गसुन्दरतपः । शुक्लपक्षेष्टोपवासा आचान्तान्तरिताः क्रमात् ।

१ सर्वाङ्गसुन्दरतपः आगाढ दिन १५ पारणक प्रतिपदायां

सु	१ प्र	२ द्वि	३ तृ	४ च	५ प	६ प	७ स	८ श	९ म	१० व	११ पृ	१२ द्वा	१३ त्र	१४ च	१५ पृ
विदि	व १	श्री	व	श्री	व	श्री	व	श्री	व	श्री	व	श्री	व	श्री	व

सुन्दर । तत्र शुक्लपक्षे प्रतिपद्युपवास विधाय अष्टोपवासाः सप्ताचान्तान्तरिता विधेया यथाशक्ति संपन्ना-
विद्ययाविषयमपाळनं कथायपरिहारोपि पूर्णिमायां उद्यापयेत् । यज्जकन्यासः । उद्यापने पुरस्ज्जात्रविधिं वि-

विधीयन्ते तेन तपो भ-
वरसर्वाङ्गसुन्दर ॥ १ ॥
सर्वाङ्गाणि सुन्दराणि
जायन्ते यस्मात्तत्सर्वाङ्ग-

वाय जिनामे स्वर्णमयपुरुष रत्नजटित दौकयेत् । सधवात्सत्य सधपूजा च । एतत्फल सर्वाङ्गसुन्दरता । इति यतिश्राद्धकरणीयमागाढ सर्वाङ्गसुन्दरतपः ॥ १ ॥ ॥ अथ निरुजशिखतपः । तपो निरुजशिखास्य विधेय तद्देवे हि । नवर कुष्ण पक्षे तु करण तस्य श- स्यते ॥ १ ॥ निरुजा रो- नरहिता शिखा पूजा

२ निरुजशिखातपः आगाढ दिन १५ कृष्णपक्षमतिपथात्

कृष्ण	१ म	२ द्वि	३ तृ	४ च	५ प	६ प	७ स	८ श	९ न	१० ष	११ पु	१२ श्रा	१३ म	१४ ष	१५ पु
शिखि	उ १	भा	उ	भा	उ	भा	उ	भा	उ	भा	उ	भा	उ	भा	उ

यस्य तन्निरुजशिख । तत्र कृष्णपक्षे सर्वाङ्गसुन्दरयद्विधिः । यक्षकन्यासः । एतत्फल आरोग्य । इति यति- श्राद्धकरणीयमागाढ निरुजशिखतपः ॥ २ ॥ ॥ अथ सौभाग्यकल्पपट्टक्षतपः । सौभाग्यकल्पपट्टक्षस्तु वैश्वेद-

३ सौभाग्यकल्पपट्टक्षतप आगाढ वैश्वशुक्लमतिपथात्

वै शु	उ	पा	उ	पा	उ	पा	उ	पा	उ	पा	उ	पा	उ	पा	उ	पा
वै क	उ	पा	उ	पा	उ	पा	उ	पा	उ	पा	उ	पा	उ	पा	उ	पा

इव सौभाग्यकल्पपट्टक्ष' । तत्र वैश्वमासे सर्वस्मिन् एकान्तरोपवासा विधेयाः । यक्षकन्यास्त । उद्यापने दृढ- तलाशविधिपूर्वक सुवर्णरूप्यमयसाक्षोपाङ्गकल्पपट्टक्षदौकन सधवात्सत्यं सधपूजा च । एतत्फल सौभाग्य-

नशानसचयैः । एकान्तरो- पर कार्यास्तियौ चन्द्रा- दिक्के शुभे ॥ १ ॥ सौ- भाग्यस्य दाने कल्पपट्टक्ष

प्राप्तिः । इति यतिश्चाद्वक्त्रणीयमागाध सौमाभ्यकल्पवृक्षतपः ॥ ३ ॥ अथ दमयन्तीतपः । दमयन्त्या प्रति-

४ दम्पयन्तीवप आगाढं अन्धेषामपि जिगानामेव विधिः आ २१ पा त पा

漢字	
一	一
二	二
三	三
四	四
五	五
六	六
七	七
八	八
九	九
十	十
十一	十一
十二	十二
十三	十三
十四	十四
十五	十五
十六	十六
十七	十七
十八	十八
十九	十九
二十	二十

जिनमाथान्धान्येकविंशतिः । कृताग्निं सन्ततान्धेव दमयन्तीतपो हि तत् ॥ १ ॥ दमयन्त्या नलविद्युक्तया कृत तपः दमयन्तीतपः । तत्र जिनजिनप्रति विंशतिविंशतिराथान्धानि एकैक श्वासनदेवतायाः एव निरन्तरतया विधीयन्ते । शक्त्यनुसारेण एकैकजिनस्याथान्धपूरणे पारणकान्यपि भवन्ति साप्रतिककालपेक्षया । यश्चकन्यासः । उद्यापने सर्वसस्याया चतुरसरा पञ्चशती फलपक्षाक्षजातिमुद्राद्यैकन बृहत्स्नात्रविधिपूर्वकं आथान्धाना सर्वसस्याया चतुरसरा पञ्चशती । सद्यचातसत्य सद्यपूजा च । एतत्फल आपदिनाम । इति आद्धकरणीयमनागाढं दमयन्तीतपः ॥ ४ ॥ ॥ अथायतिजनकतपः । कार्यं द्वात्रिंशदाथान्धैः स्वसखेन

५, आयविव्रनकतप आगाढ । तत्र द्वाविंशत्पाञ्चान्तानि निरन्तराणि एकश्रेण्या कर्णीयानि

五	五
一	一
二	二
三	三
四	四
五	五
六	六
七	七
八	八
九	九
十	十
十一	十一
十二	十二
十三	十三
十四	十四
十五	十五
十六	十六
十七	十七
十八	十八
十九	十九
二十	二十
二十一	二十一
二十二	二十二
二十三	二十三
二十四	二十四
二十五	二十五
二十六	二十六
二十七	二十七
二十八	二十八
二十九	二十九
三十	三十
三十一	三十一
三十二	三十二
三十三	三十三
三十四	三十四
三十五	三十五
三十六	三十六
三十七	三十七
三十八	三十八
三十九	三十九
四十	四十
四十一	四十一
四十二	四十二
四十三	四十三
四十四	四十四
四十五	四十五
四十六	四十六
四十七	四十七
四十八	四十八
四十九	四十九
五十	五十
五十一	五十一
五十二	五十二
五十三	五十三
五十四	五十四
五十五	五十五
五十六	五十六
五十七	五十七
五十八	五十八
五十九	五十九
六十	六十
六十一	六十一
六十二	六十二
六十三	六十三
六十四	六十四
六十五	六十五
六十六	六十六
六十七	六十七
六十八	六十八
六十九	六十九
七十	七十
七十一	七十一
七十二	七十二
七十三	七十三
七十四	七十四
七十五	七十五
七十六	七十六
七十七	七十七
七十八	七十八
七十九	七十九
八十	八十
八十一	八十一
八十二	八十二
八十三	八十三
八十四	八十四
八十五	八十五
八十六	八十六
八十七	八十七
八十八	八十八
八十九	八十九
九十	九十
九十一	九十一
九十二	九十二
九十三	九十三
九十四	九十四
九十五	九十五
九十六	九十六
九十七	九十七
九十八	九十八
九十九	九十九
一百	一百

निरन्तरैः । एवं स्यादायतिशुभं तप उद्यापनान्वित ॥ १ ॥ आयतिं उत्तरकालं शुभं जनयति आयतिजनक ।
यश्चकन्यासः । उद्यापने दृष्टत्वाश्रयिधिपूर्वकं षतुर्विंशतिसंख्यया पुष्पफलपक्षाक्षदौकनं सधवात्सल्यं सध-
पूजा च । एतत्फल उत्तरकाले शुभं । इति आह्मकरणीयमागाह आयतिजनकतपः ॥ ५ ॥ ॥ अथाक्षयनि-

६ अक्षयनिधितप आगाहं माद्रधाधधि									
६	५	४	३	२	१	०	०	०	०
६	५	४	३	२	१	०	०	०	०

६	५	४	३	२	१	०	०	०	०
६	५	४	३	२	१	०	०	०	०
६	५	४	३	२	१	०	०	०	०

धितप । यद सस्याप्य
देवाग्ने गन्धपुष्पादिधू-
जितं । तपो विधीयते

पक्षं तदक्षयनिधिं स्फुट ॥ १ ॥ अक्षयनिधिवदक्षयनिधि । तत्र माद्रपद्रकृष्णचतुर्ध्यां जिनविध्याग्ने गोमय-
लेपनं विधाय स्थापनकोपरि चिञ्चितं गन्धपुष्पधूजितं स्वर्णमणिमुद्राफलक्रमुकादिगर्भितं घटं स्थापयेत् । पक्ष-
यावत्सस्यं नित्यपूजनं जिनस्य प्रदक्षिणाश्रयपूर्वकं अक्षताञ्जलिक्षेपः नैवेद्यदौकनं यथाशक्ति द्विमर्त्तैकभक्त्या-
दिप्रत्याख्यानं दृढगीतोत्सवादि । एष पर्युषणापर्यन्तं वर्षचतुष्टयं विधेयं । यश्चकन्यासः । उद्यापने दृष्टद्वि-
धिपूर्वकं नानापक्षाक्षधलिदौकनं सधवात्सल्यं सधपूजा च । एतत्फलं सर्वसप्त । अथवा अक्षतमुष्टिं प्रति-
दिनं घटे निक्षिपेत् यावत्स घटः पूर्यते तावद्विनानि प्रतिदिनमेकाशनानि विदध्यात् । इति आह्मकरणीय-
मागाह अक्षयनिधितपः ॥ ६ ॥ ॥ अथ मुकुटसप्तमीतपः । आषाढादि च पौषान्तं सप्तमासान् शितिष्वपि ।
सप्तमीपूषवासाश्च विधेयाः सप्त निश्चित ॥ १ ॥ मुकुटोद्यापनेन उपलक्षिता सप्तमी मुकुटसप्तमी । तत्र आ-

७ मुकुटसप्तमीतप आगाढ

आयवर्ग	दिनकनाय	०	४
आयवर्ग	मगलनाथ	०	४
आयवर्ग	मगलनाथ	०	४
आयवर्ग	मगलनाथ	०	४
आयवर्ग	मगलनाथ	०	४
आयवर्ग	मगलनाथ	०	४
आयवर्ग	मगलनाथ	०	४
आयवर्ग	मगलनाथ	०	४
आयवर्ग	मगलनाथ	०	४

षाडशवर्णमाद्रपदआभिनकार्तिकमार्गशीर्षीपक्षपुण्यसप्तमीपूजवासा' । तासु क्रमेण विमलनाथ १ अनन्तनाथ २ चन्द्रमन्थान्ति ३ नेमि ४ ऋषभ ५ महावीर ६ पार्श्वनाथ ७ तीर्थकुता दृष्टत्वात्रविधिना पूजा । यक्षकन्यास' । उद्यापने दृष्टत्वात्रविधिपूर्वक सूर्यमयलोकनालरुपरि सस्थित सुवर्णमय रत्नजडित मुकुट दौकयेत् । सप्तसक्यया पक्षात्फलजातिं च सद्यवात्सल्य सद्यपूजा च । एतत्फल धाडितमासिः । इति श्राद्धकरणीयमागाढ मुकुट-सप्तमीतपः ॥ ७ ॥ अथ अन्यतप' । शुक्लादिपञ्चमीत्वेव पञ्चमासेषु वै तपः । एकमस्कादि वै कार्यमन्यापूजनपूर्वक ॥ १ ॥

अन्याराधनार्थं तपः अन्यतपः । तत्र पञ्चसु शुक्लपञ्चमीषु नेमिजिनाम्यापूजनपूर्वक यथाशक्ति तपो विधेयं । यक्षकन्यासः । उद्यापने विमलयातुभिर्यथोक्त अन्धामूर्ति-विधापन तत्प्रतिष्ठापन करणोक्तविधिना नित्य तत्पूजन सद्यवात्सल्य सद्यपूजा च । तत्फल अन्यतपमासिः । इति श्राद्धकरणीयमागाढ अन्यतपः ॥ ८ ॥ अथ श्रुत-देवतातपः । एकादशेषु शुक्लेषु पक्षेष्वेकादशेषु च । यथाशक्ति तपः कार्यं वागदेवयर्ष-

८ अथातप आगाढ मास ५	प	४
शुक्ल	प	४
शुक्ल	प	४
शुक्ल	प	४
शुक्ल	प	४

९ श्रुतदेवीतप आगाढं

श्रुतदेवता	शुक्लपुष्पाद्	तप
श्रुतदेवता	शुक्लपुष्पाद्	तप
श्रुतदेवता	शुक्लपुष्पाद्	तप
श्रुतदेवता	शुक्लपुष्पाद्	तप
श्रुतदेवता	शुक्लपुष्पाद्	तप
श्रुतदेवता	शुक्लपुष्पाद्	तप
श्रुतदेवता	शुक्लपुष्पाद्	तप
श्रुतदेवता	शुक्लपुष्पाद्	तप
श्रुतदेवता	शुक्लपुष्पाद्	तप
श्रुतदेवता	शुक्लपुष्पाद्	तप

नपूर्वक ॥ १ ॥ श्रुतदेव्याराधनार्थं तपः श्रुतदेवीतपः । तत्र एकादशीषु द्दशैकादशीषु श्रुतदेवीपूजापूर्वकं यथाशक्ति तपो विधेय । यश्चकन्यासः । उद्यापने श्रुतदेवीमूर्तिनिर्माणे तत्प्रतिष्ठापन विधिना पूजा सधवातसत्य सधपूजा च । एतत्फल श्रुतप्राप्तिः । इति श्राद्धकरणीयमागाढ श्रुतदेवीतपः ॥ ९ ॥ अथ रोहिणीतपः । रोहिण्या च तपः कार्यं वासुपूज्यार्चनायुत । सप्तवर्षं सप्तमासीसु पवासादिभिः पर ॥ १ ॥ रोहिणीनक्षत्रे तपः रोहिणीतपः । तत्राक्ष(य)ततृतीयासप्तरोहिण्यां वासुपूज्यजिनपूजापूर्वकं तत्प्रारम्भः । ततो रोहिणीनक्षत्रे समागते सप्तवर्षाणि सप्तमासानि यावदुपवासाध्यानानि निर्विकृतिकादि यथारब्ध तपो

१० रोहिणीतप आगाढ			
ते	वर्ष ०	मास ०	उपवासा

विधेय । यथेकापि रोहिणी विस्मरति सदा तपसः पुनः प्रारम्भः । यश्चकन्यासः । उद्यापने श्रीवासुपूज्यप्रतिमाये दृष्टत्वात्रविधिपूर्वकं स्वर्णमयमशोकदृक्ष द्यौक्येत् सधवातसत्य सधपूजा च । एतत्फल अर्धवन्द्यसौभाग्यसुखप्राप्तिः । इति श्राद्धकरणीयमागाढ रोहिणीतपः ॥ १० ॥ अथ मातरतपः । माद्रस्य द्दशैषु प्रारभ्य सप्तमी तिथि । अथोदश्यन्तमावेय तपो मातरिसप्तक ॥ १ ॥ मात्राराधनार्थं तपः मातरतपः ।

७ मुकुटसप्तमीतप आगाढ			
आपद्बन्धि	विमलनाथ	७	४
आयकबन्धि	अनन्तनाथ	७	४
आद्रपद्बन्धि	चन्द्रप्रभसाधिवि	७	४
आश्विनबन्धि	नेमिनाथ	७	४
कार्तिकबन्धि	आश्विनाथ	७	४
मार्गशिरबन्धि	महावीर	७	४
पौषबन्धि	पार्श्वनाथ	७	४

षाढआवणमाद्रपद्आश्विनकार्तिकमार्गशीर्षपौषकृष्णसप्तमीपूषवासाः । तास्तु क्रमेण विमलनाथ १ अनन्तनाथ २ चन्द्रप्रभशान्ति ३ नेमि ४ ऋषभ ५ महावीर ६ पार्श्वनाथ ७ तीर्थकृता दृढस्त्रात्रविधिना पूजा । यक्षकन्यासः । उद्यापने दृढस्त्रात्रविधिपूर्वक रूष्यमयलोकनालेरुपरि सस्थित सुवर्णमय रत्नजडित मुकुट दौकयेत् । सप्तसरूपया पक्षाक्षफलजातिं च सधवात्सत्य सधपूजा च । एतत्फल धाण्डितमाप्तिः । इति श्राद्धकरणीयमागाढ मुकुट-सप्तमीतपः ॥ ७ ॥ ॥ अथ अम्घातप । शुक्लादिपञ्चमीत्वेव पञ्चमासेषु वै तपः । एकमत्कादि वै कार्यमम्घापूजनपूर्वक ॥ १ ॥

अम्भाराधनार्थं तप' अम्घातप' । तत्र पञ्चसु शुक्लपञ्चमीषु नेमिजिनाम्घापूजनपूर्वक यथाशक्ति तपो विधेय । यक्षकन्यासः । उद्यापने विमलधातुभिर्नयोक्त अम्घामूर्ति-विधापन तत्प्रतिष्ठापन कल्पोक्तविधिना नित्य तत्पूजन सधवात्सत्य सधपूजा च । तत्फल अम्घावरमाप्तिः । इति श्राद्धकरणीयमागाढ अम्घातपः ॥ ८ ॥ ॥ अथ शुत-देवतातपः । एकादशेषु शुक्लेषु पक्षेष्वेकादशेषु च । यथाशक्ति तप' कार्ये वागदेव्यर्ष-

८ अवातप आगाढ मास ७			
शुक्ल	प		४
शुक्ल	पं		४
शुक्ल	प		४
शुक्ल	प		४
शुक्ल	पं		४

तिथिषु तप एकाशनादिक । विधेय सर्वसपत्ति सुखे तपसि निश्चितं ॥ १ ॥ सर्वसुखसंपत्तिहेतुत्वात्सर्वसु-
खसपत्ति । तत्र प्रतिपत्सक्तमेकमक्त द्वितीयाया द्वे एव बृहदा यावत्पूर्णिमायाः पञ्चदश । पर यदि कापि
तिथिर्विस्मरति तदा सा पुनरादितो विधेया । एवं विंशत्युत्तरशतदिनैः पूर्णते । यज्ञकन्यासः । उद्यापने
बृहत्लाघविधिपूर्वकं विंशत्युत्तरशतसंख्या फलपकान्नजानिदौकन सघवात्सल्य सघपूजा च । एतत्फलं
सुखप्राप्तिः । इति आद्वकरणीयमागाद सर्वसुखसपत्तितपः ॥ १२ ॥ अथाष्टापदपावहीतपः । आश्विना-

१३ अष्टापदपावहीतप आगाद

ष १	अश्वि	८	१	१०	११	१२	१३	१४	१५	प
ष २	अश्वि	८	१	१०	११	१२	१३	१४	१५	प
ष ३	अश्वि	८	१	१०	११	१२	१३	१४	१५	प
ष ४	अश्वि	८	१	१०	११	१२	१३	१४	१५	प
ष ५	अश्वि	८	१	१०	११	१२	१३	१४	१५	प
ष ६	अश्वि	८	१	१०	११	१२	१३	१४	१५	प
ष ७	अश्वि	८	१	१०	११	१२	१३	१४	१५	प
ष ८	अश्वि	८	१	१०	११	१२	१३	१४	१५	प

ष्टाहिकास्त्रेव यथाशक्तितपःक्रमैः । विधेयमष्टवर्षाणि तप अष्टापदः
पर ॥ १ ॥ अष्टापदारोहार्थं तपः अष्टापदपावहीतपः । तत्र आश्वि-
नाष्टाहिकान्तु यथाशक्ति तपो विधेय । देवाग्ने स्वर्णमय सोपान स-
स्याप्य अष्टप्रकारपूजाभिः पूजयेत् । एव अष्टवर्षाप्यष्टसोपानानि
विद्वयात् । यज्ञकन्यासः । उद्यापने चतुर्विंशतिसंख्याया पक्षाफ-
लजातीना बृहत्लाघविधिपूर्वक दौकनं । सघवात्सल्य सघपूजा च ।
एतत्फलं दुर्लभप्राप्तिः ॥ इति आद्वकरणीयमागाद अष्टापदपावही-
तपः ॥ १३ ॥ अय मोक्षदण्डतपः । यावन्मुष्टिप्रमाण स्यादुक्तद-
ण्डस्य तावतः । विद्वधीतैकान्तराब्धोपवासान्तुसमाहितः ॥ १ ॥ मोक्ष-

११ भातरतप आगाढ

१ व	भाद्रपद	स० आगत०	व० पू० द्वा० भ०	प
२ व	भाद्रपद	०८१११०१११२११२		प
३ व	भाद्रपद	०८१११०१११२११२		प
४ व	भाद्रपद	०८१११०१११२११२		प
५ व	भाद्रपद	०८१११०१११२११२		प
६ व	भाद्रपद	०८११११११२११२		प
७ व	भाद्रपद	०८११११११२११२		प

दोकेन अष्टम्या दृप्तदोकेन नवम्या पक्षाष्टदोकेन दशम्या गोष्ठुग्य दोकेन एकादश्या दधिदोकेन द्वादश्या

तत्र भाद्रपदशुक्लसप्तमीमारभ्य त्रयोदशीपर्यन्तं दुग्धदधियुक्त-
रम्यपायसलपनश्रीयुतपुरैर्जिनमातृका पूजयित्वा यथाशक्ति ष-
क्रमकावितपो विधेय । तच्च सप्तवर्षपर्यन्त । पर वर्षद्वये वर्षद्वये
उद्यापन अनया रीत्या विधेय । भाद्रपदशुक्लचतुर्दश्या चतुर्वि-
ंशतिसंख्ययापूषकादादिमादिफलजातिं क्षिप्रचदीपात्राणि जिन-
मादृणाममे दोकेयेत् । सपुत्रश्राविकायाश्च वस्त्राद्भस्मगन्तान्बु-
लादि देय । सप्तमवर्षोद्यापने च जिनमादृणाममे सप्तम्या तैल-

१२ सर्वसुखसंपत्ति सप आगाढ

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०	३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३	४४	४५	४६	४७	४८	४९	५०	५१	५२	५३	५४	५५	५६	५७	५८	५९	६०	६१	६२	६३	६४	६५	६६	६७	६८	६९	७०	७१	७२	७३	७४	७५	७६	७७	७८	७९	८०	८१	८२	८३	८४	८५	८६	८७	८८	८९	९०	९१	९२	९३	९४	९५	९६	९७	९८	९९	१००
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

शुद्धदोकेन त्रयोदश्या क्षिप्रचदी कणिकाहरीतकी
धान्याका मेधी शुद्ध अजन दालाका सप्तसंख्यगतप-
त्रक्रमकदोकेन सपुत्रश्राविकाया नालिकेरदान सप-
वास्तसत्य सपपूजा च । एतत्फल पुत्रप्राप्तिः । यच्च-
कन्यास' । इति भाद्रकरणीयमागाढ भातरतप
॥ ११ ॥ ॥ अथ सर्वसुखसंपत्तिस्तपः । एकादिद्वय्या

तिथिषु तप एकाशनादिक । विधेय सर्वसपत्ति सुखे तपसि निश्चितं ॥ १ ॥ सर्वसुखसंपत्तिहेतुत्वात्सर्वसु-
खसपत्ति । तत्र प्रतिपत्सक्तमेकमक्त द्वितीयाया द्वे एव बृद्ध्या यावत्पूर्णिमायाः पञ्चदश । पर यदि कापि
तिथिर्विस्तरति तदा सा पुनरादितो विधेया । एवं विंशत्युत्तरशतदिनैः पूर्णते । यश्चकन्यासः । उद्यापने
बृहत्स्नात्रविधिपूर्वक विंशत्युत्तरशतसंख्या फलपक्षावजातिदौकनं सद्यवात्सल्य सद्यपूजा च । एतत्फलं
सुखप्राप्तिः । इति आह्वकरणीयमागाद सर्वसुखसपत्तिनपः ॥ १२ ॥ ॥ अथाष्टापदपावहीतपः । आश्विना-

१३ अष्टापदपावहीतप आगाद

प १	अष्टसु	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६
प २	अष्टसु	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६
प ३	अष्टसु	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६
प ४	अष्टसु	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६
प ५	अष्टसु	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६
प ६	अष्टसु	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६
प ७	अष्टसु	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६
प ८	अष्टसु	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६

ष्टाहिकाखेव यथाशक्तितपःक्रमैः । विधेयमष्टवर्षाणि तप अष्टापदः
पर ॥ १ ॥ अष्टापदारोहार्थं तपः अष्टापदपावहीतपः । तत्र आश्वि-
नाष्टाहिकासु यथाशक्ति तपो विधेय । देवाग्ने स्पर्शमय सोपान स-
स्याप्य अष्टप्रकारपूजाभिः पूजयेत् । एव अष्टवर्षापष्टसोपानानि
विदध्यात् । यश्चकन्यासः । उद्यापने चतुर्विंशतिसंख्याया पक्षाक्षफ-
लजातीनां बृहत्स्नात्रविधिपूर्वक दौकनं । सद्यवात्सल्य सद्यपूजा च ।
एतत्फलं दुर्लभप्राप्तिः ॥ इति आह्वकरणीयमागाद अष्टापदपावही-
तपः ॥ १३ ॥ ॥ अथ मोक्षदण्डतपः । यावन्मुष्टिप्रमाण स्यादुच्छ-
दण्डस्य तावत्तः । विदधीतैकान्तराभ्योपवासान्मुसमाहितः ॥ १ ॥ मोक्ष-

११ मातरतप आगाढ

१ व	माद्रमुक्त	स	आग०	६०	पू०	ह्रा०	३०	पू
२ व	माद्रमुक्त		७८१११०११११११११	२१११				पू
३ व	माद्रमुक्त		७८१११०११११११११	२१११				पू
४ व	माद्रमुक्त		७८१११०११११११११	२१११				पू
५ व	माद्रमुक्त		७८१११०११११११११	२१११				पू
६ व	माद्रमुक्त		७८१११०११११११११	२१११				पू
७ व	माद्रमुक्त		७८१११०११११११११	२१११				पू
८ व	माद्रमुक्त		७८१११०११११११११	२१११				पू
९ व	माद्रमुक्त		७८१११०११११११११	२१११				पू

दोक्तन अष्टम्यां दृत्तदोक्तन नवम्या पकावद्वैक्तन वदाम्या

१२ सर्वसुखसंपत्ति तप आगाढ									
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०
२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०
३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०
४१	४२	४३	४४	४५	४६	४७	४८	४९	५०
५१	५२	५३	५४	५५	५६	५७	५८	५९	६०
६१	६२	६३	६४	६५	६६	६७	६८	६९	७०
७१	७२	७३	७४	७५	७६	७७	७८	७९	८०
८१	८२	८३	८४	८५	८६	८७	८८	८९	९०
९१	९२	९३	९४	९५	९६	९७	९८	९९	१००

तत्र भाद्रपदशुक्लसप्तमीमारभ्य त्रयोदशीपर्यन्तं हुण्यदधिपुनक-
रम्यपायसलपनश्रीपुनपूरैर्जिनमातृका पूजयित्वा यथाशक्ति पू-
कमकादितपो विधेय । तत्र सप्तवर्षपर्यन्त । पर वर्षद्वये वर्षद्वये
उद्यापन अनया रीत्या विधेय । भाद्रपदशुक्लचतुर्दश्या चतुर्विं-
शतिसंख्यापूषकादादिमादिफलजातिं क्षिप्रचटीपात्राणि जिन-
मादृणामग्रे दौकयेत् । सपुत्रश्राविकायाश्च वस्त्राद्वारागन्तान्बु-
लादि देय । सप्तमवर्षोद्यापने च जिनमादृणामग्रे सप्तम्या तैल-

शुद्धदोक्तन अथोदश्या क्षिप्रचटी कणिकाहरीतकी
धान्याका मेयी शुद्ध अजान शालाका सप्तसंख्यगतप-
त्रकशुद्धदोक्तन सपुत्रश्राविकाया नालिकेरदानं सप्त-
वारसंख्य सप्तपूजा च । एतत्फलं शुभप्राप्तिः । यच्च-
कन्यासः । इति भाद्रकरणीयमागाढ मातरतपः
॥ ११ ॥ ॥ अथ सर्वसुखसंपत्तिस्तपः । एकाविंशत्या

तिथिषु तप एकाशनाविक । विधेय सर्वसपत्ति सुखे तपसि निश्चितं ॥ १ ॥ सर्वसुखसंपत्तिहेतुत्वात्सर्वसु-
 खसपत्ति । तत्र प्रतिपत्सकमेकमस्त द्वितीयाया हे एष दृक्षा यावत्पूर्णिमायाः पञ्चदश । पर यदि कापि
 तिथिर्विस्तरति तदा सा पुनरावितो विधेया । एवं विंशत्युत्तरशतविनैः पूर्यते । यश्चकन्यासः । वद्यापने
 बृहत्लाघ्रविधिपूर्वकं विंशत्युत्तरशतसंख्या फलपकान्नजातिद्वौकनं सद्यवात्सल्य सद्यपूजा च । एतत्फलं
 सुखप्राप्तिः । इति आह्मकरणीयमागाद सर्वसुखसपत्तिस्तपः ॥ १२ ॥ ॥ अथाष्टापदपावहीतपः । आश्विना-
 द्वाहिकास्त्रेव यथाशक्तितपःक्रमैः । विधेयमष्टवर्षाणि तप अष्टापदः
 पर ॥ १ ॥ अष्टापदरोहार्थं तपः अष्टापदपावहीतपः । तत्र आश्वि-
 नाद्वहिकासु यथाशक्ति तपो विधेय । देवाग्ने स्वर्गमय सोपान स-
 स्थाप्य अष्टप्रकारपूजाभिः पूजयेत् । एव अष्टवर्षाण्यष्टसोपानानि
 विदध्यात् । यश्चकन्यासः । वद्यापने चतुर्विंशतिसंख्याया पकान्नफ-
 लजातीना बृहत्लाघ्रविधिपूर्वकं द्वौकनं । सद्यवात्सल्य सद्यपूजा च ।
 एतत्फलं दुर्लभप्राप्तिः ॥ इति आह्मकरणीयमागादं अष्टापदपावही-
 तपः ॥ १३ ॥ ॥ अथ मोक्षदण्डतपः । यावन्मुष्टिप्रमाण स्यादुद-
 ण्डस्य तावतः । विदधीतेकान्तराश्वोपवासानसुसमाहितः ॥ १ ॥ मोक्ष-

१३ अष्टापदपावहीतप आगाद

प १	अष्टसु	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	प
प २	अष्टसु	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	प
प ३	अष्टसु	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	प
प ४	अष्टसु	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	प
प ५	अष्टसु	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	प
प ६	अष्टसु	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	प
प ७	अष्टसु	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	प
प ८	अष्टसु	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	प

१७ गौतमपट्टिगाथातपः

शुक्ल	प	व	१
शुक्ल	प	व	१
शुक्ल	प	व	१
शुक्ल	प	व	१
शुक्ल	प	व	१
शुक्ल	प	व	१
शुक्ल	प	व	१
शुक्ल	प	व	१
शुक्ल	प	व	१
शुक्ल	प	व	१
शुक्ल	प	व	१
शुक्ल	प	व	१

वेष्टनकक्षोलिकासहिते

स्वर्धि । तत्र एकस्या शुक्लप्रतिपद्युपवासः । द्वितीयमासे शुक्लद्वितीयायामुपवासः ।
एव पञ्चदशसु मासेषु शुक्लपक्षेषु यावत्पूर्णिमाया उपवासाः पञ्चदश संख्यया भवन्ति ।
यथोक्तानि तिथिर्विस्मरति तदा पुनरपि तिथिरारभ्यते । यश्चकन्यासः । उद्यापने
श्रीश्वरमर्देवस्य पूजन रूप्यमयपृष्ठः तच्छालाया सुवर्णमयपालनक पटसूत्रमन्यित
पटसूत्रमयतूलिका तदुपरि सुवर्णमयपुत्तलिका पञ्चदशसंख्यया पक्षाक्षफलजाति-
हौकनं । पर त्रिंशो त्रिंशो नव नव नैवेद्य फल च हौकनीय संघवात्सल्य सद्यपूजा च ।
एतत्फल सर्वदुःखप्रणाशः । इति श्राद्धकरणीयमागाढ अदुःखवर्धितपः ॥ १६ ॥
द्वितीयाहुः स्ववर्धितपसि पञ्चदशोपवासा एकान्तरिताः तिथिविनापि विधेयाः दोष
तथैव । इति द्वितीय अधुः स्ववर्धितप आगाढ ॥ १६ ॥ अथ गौतमपट्टिगाथातपः ।
एकारसु पञ्चदशसु स्वशाकेरनुसारतः । तपः कार्यं गौतमस्य पूजाकरणपूर्वक ॥ १ ॥
गौतमपात्रोपलक्षित तपः गौतमपात्रतपः । तत्र पञ्चदशपूर्णिमा यावत् श्रीगौतम-
मूर्तिपूर्वक यथाशक्ति प्रत्याख्यान विधेय । उद्यापने श्रीगौतमस्य श्रीमहावीरस्य च
बृहत्स्नात्रविधिपूजा । रूप्यमयपात्र काष्ठमय च द्वे पायसपूरिते शुरवे दद्यात्
। सघवात्सल्य सद्यपूजा च । एतत्फल विविधलब्धयः । यश्चकन्यासः इति

आद्धकरणीयमागाह गौतमपट्टिगाहातपः ॥ १७ ॥ ॥ अथ निर्वाणदीपतपः । वर्षत्रय दीपमाला पूर्वे सुत्ये

१८ निर्वाणदीपतप आगाह

१ वर्षे	आर्तिकवर्षे	१४०	४	४
१ वर्षे	आर्तिकवर्षे	१४	४	४
१ वर्षे	आर्तिकवर्षे	१४०	४	४

विनद्वये । उपवासद्वय कार्ये दीपमस्तरपूर्वक ॥ १ ॥ निर्वाणमार्गे दीप इव निर्वाणदीपः । तत्र दीपमालिकायाश्चतुर्दश्यमावास्थ्यो उपवासद्वय धि-
 वेय । तत्र हि राज्ञद्वयेपि श्रीमहावीराग्र्ये अखण्डाक्षतदीपदान । यश्चक-
 न्यासः । उद्यापने वर्षत्रयान्ते दृढस्त्रात्रविधिपूर्वक महावीरपूजा दीपस-
 हसदान सयवात्सत्य सयपूजा च । एतत्फल मोक्षमार्गमासि । इति आद्धकरणीयमागाह निर्वाणदीपतपः
 ॥ १८ ॥ ॥ अथासृताष्टदीपतपः । शुक्लाष्टमीषु चाष्टासु आचाम्नादितपासि च । विदधीत स्वशाक्त्या च

१९ असृताष्टमीतप आगाह

८	४	८	४	८	४
८	४	८	४	८	४
८	४	८	४	८	४
८	४	८	४	८	४

ततस्तत्पूरण भवेत् ॥ १ ॥ असृताभिमेकेणोपलक्षिता अष्टमी अ-
 सृताष्टमी । तत्र अष्टसु शुक्लाष्टमीषु आचाम्नान्येव विधेयानि ।
 यश्चकन्यास । उद्यापने दृढस्त्रात्रविधिपूर्वक दूतदुग्धभृत कलया
 माणकमात्रमोदकसहितं दौकेयेत् । सयवात्सत्य सयपूजा च ।
 एतत्फल आरोग्यं । इति आद्धकरणीयमागाह असृताष्टमीतपः ॥ १९ ॥ ॥ अथ खण्डदशमीतपः । शुक्लासु
 दशसकपासु निजशाक्त्या तपोविधिं । विदधीत ततः पूर्तिस्तस्य संपद्यते क्रमात् ॥ १ ॥ अखण्डापां दशान्यां

२० अखण्डदशमीतप आगाढ					
मुळ	१०	४	१	मुळ	१०
मुळ	१०	४	१	मुळ	१०
मुळ	१०	४	१	मुळ	१०
मुळ	१०	४	१	मुळ	१०
मुळ	१०	४	१	मुळ	१०
मुळ	१०	४	१	मुळ	१०

तपः अखण्डदशमीतपः । तत्र दशसु दुःखदशमीषु यथाष्टास्तथा तपो विधेय । यश्चकन्यासः । उद्यापने दशसख्यया अन्नपकावफलजातिद्वौकन अखण्डिताश्चैनैवेय अखण्डपदेन परिधापनिका अखण्डपुनवारान्नयदान चैत्यपरिधौ । सद्यवात्सल्य सद्यपूजा च । एतत्फल अखण्डसुख । इति श्राद्धकरणीयमागाढ अखण्डदशमीतपः ॥ २० ॥ ॥ अथ परत्रपालितपः । पञ्चवर्षाणि वीरस्य कल्याणि-कसमासितः । उपवासत्रय कृत्वा द्वात्रिंशदरसंश्चरेत् ॥ १ ॥ परलोके पालरिव

२१ परत्रपालितप आगाढ दिन ३५					
४१	सि	१	सि	१	सि
सि	१	सि	१	सि	१
सि	१	सि	१	सि	१
सि	१	सि	१	सि	१
सि	१	सि	१	सि	१
सि	१	सि	१	सि	१
सि	१	सि	१	सि	१
सि	१	सि	१	सि	१

परत्रपालिः । तत्र दीपोत्सवादारभ्य निरन्तर तप उपवासत्रय कृत्वा निरन्तराणि द्वात्रिंशद्विधिकृतिकानि विदध्यात् । एव पञ्चवर्षाणि । के-विदधोपवासान्येकान्तराप्याहुः । यश्चकन्यासः । उद्यापने प्रतिवर्षे सेईसत्कालपनश्रीपालिं स्याले विधाय सुरमिपुतेनाप्रयेत् । चरमोद्या-पने दृढत्वावधिधिः सद्यवात्सल्य संयपूजा च । एतत्फल परत्र स-इतिः । इति श्राद्धकरणीयमागाढ परत्रपालितपः ॥ २१ ॥ ॥ अथ सोपान(पावडी)तपः । सप्ताष्टनवदशमिस्वहृणैस्त्रिधिसक्रमैः । दक्षिभिः पूर्वमे वैव सोपानतप उत्तम ॥ १ ॥

आद्धकरणीयमागाढ गौतमपट्टिगह्मतपः ॥ १७ ॥ ॥ अथ निर्वाणदीपतपः । वर्षत्रय दीपमाला पूर्वे सुन्दरे

१८ निषाण्दीपतप आगाढ

१ वर्षे	कार्तिकवर्षे	१४०	४	४
२ वर्षे	कार्तिकवर्षे	१४	४	४
३ वर्षे	कार्तिकवर्षे	१४०	४	४

विनद्वये । उपवासद्वय कार्ये दीपप्रस्तरपूर्वक ॥ १ ॥ निर्वाणमार्गे दीप इव निर्वाणदीपः । तत्र दीपमालिकायाश्चतुर्दश्यमावास्थयोः उपवासद्वय विधेय । तत्र हि राजद्वयेपि श्रीमहावीराग्रे अखण्डाक्षतदीपदान । यत्नकन्यासः । उद्यापने वर्षत्रयान्ते दृढत्जान्नविधिपूर्वक महावीरपूजा दीपसहस्रदान सप्तधात्सल्य सप्तपूजा च । एतत्फल मोक्षमार्गपासि । इति आद्धकरणीयमागाढ निर्वाणदीपतपः ॥ १८ ॥ ॥ अथासृताष्टदीपतपः । शुक्लाष्टमीषु चाष्टासु आचाम्ल्यादितपासि च । विदधीत स्वशाक्तपा च ततस्तत्पूरण भवेत् ॥ १ ॥ अमृताभिषेकेणोपलक्षिता अष्टमी अमृताष्टमी । तत्र अष्टसु शुक्लाष्टमीषु आचाम्लान्येव विधेयानि । यत्नकन्यास । उद्यापने दृढत्जान्नविधिपूर्वक दूतदुग्धभृत कलया माणकमाभ्रमोदकसहितं दौकयेत् । सप्तधात्सल्य सप्तपूजा च । एतत्फल आरोग्य । इति आद्धकरणीयमागाढ अमृताष्टमीतपः ॥ १९ ॥ ॥ अथ खण्डदशमीतपः । शुक्लासु दशसकपासु निजशक्त्या तपोविधि । विदधीत ततः पूर्तिस्त्रय संपद्यते क्रमात् ॥ १ ॥ अखण्डायां दशान्यां

१९ अमृताष्टमीतप आगाढ

४४	८	४	४	४	४
४४	८	४	४	४	४
४४	८	४	४	४	४
४४	८	४	४	४	४

ततस्तत्पूरण भवेत् ॥ १ ॥ अमृताभिषेकेणोपलक्षिता अष्टमी अमृताष्टमी । तत्र अष्टसु शुक्लाष्टमीषु आचाम्लान्येव विधेयानि । यत्नकन्यास । उद्यापने दृढत्जान्नविधिपूर्वक दूतदुग्धभृत कलया माणकमाभ्रमोदकसहितं दौकयेत् । सप्तधात्सल्य सप्तपूजा च । एतत्फल आरोग्य । इति आद्धकरणीयमागाढ अमृताष्टमीतपः ॥ १९ ॥ ॥ अथ खण्डदशमीतपः । शुक्लासु दशसकपासु निजशक्त्या तपोविधि । विदधीत ततः पूर्तिस्त्रय संपद्यते क्रमात् ॥ १ ॥ अखण्डायां दशान्यां

प्रते । द्वितीयाष्टके द्वे एवमेकैकदसिष्टुक्छा नेयं । यावदष्टमेऽष्टके प्रतिदिनमष्टौ वत्सयो गृह्यन्ते । तृतीया नवनवमिकाया नवनवकान्विधीयते । एकाशीतित्विनानीत्यर्थः । अत्रापि प्रथमनवके प्रतिदिनमेकावृत्तिः एकैकद्विष्टा च नवके प्रतिदिन नव वत्सयः षडुर्ध्वं दशादशमिका दशादशकान् यावत्क्रियते द्वात दिनानीत्यर्थः ।

२२ सौपातठप आगाढ नवमवमिका

[illegible]

२२ क्षेपणतटप आगाह द्वाद्दामिका

[illegible]

मोक्षारोहे सोपानमिव सोपानतपः । तत्र सप्तमिकायाभ्यतक्षः प्रतिमाः प्रतिपाद्यन्ते यथा सप्तसप्तमिका अष्टाष्टमिका नवनवमिका दशदशमिका चेति । अत्राद्या सप्तसप्तमिका एकोनपञ्चाशद्दिनानीत्यर्थः । तत्राष्टसप्तके प्रतिदिनमेकैका दत्तिर्युज्यते । द्वितीयसप्तके प्रतिदिन दत्तिद्वय । तृतीयसप्तके प्रतिदिन दत्तित्रिक । चतुर्थे प्रतिदिन दत्तिचतुष्टय । एवमेकैकदत्तिषु द्वा श्रेय । यावत्सप्तमसप्तके प्रत्यह दत्तिसप्तक प्राप्य । द्वितीयष्टाष्टमिका अष्टौ अष्टकान् क्रियते । चतुःषष्टिदिनानीत्यर्थः । अत्रापि प्रथमाष्टके प्रतिदिनमेकैका दत्तिर्यु-

[illegible][illegible]

नमस्कारफलतपः । कृत्वा नवकर्मकानि तदुद्यापनमेव च । शक्तिदीर्घविधेय च पूर्ववत्समापन ॥ १ ॥
नमस्कारफलदायितपः । तत्र अष्टषष्ठ्यैकाशनेष्वसमर्थः पदसंख्या नवैकाशनानि चिद-

२४ नवकारफलतपः		
वमोभर्तृदण्डं १	पृ	१
नमोसिद्धाय २		
वमोभार्थारिभाण ३		
वमोवधस्त्राणं ४		
वमोकोपसंघसाहूणं ५		
पुष्टोपघनमुक्तो ६		
संघपातप्यभासजो ७		
मगधपातसंघोसि		
पदमहवदमगध ८		

ध्यात् । यष्टकन्यासः । उद्यापन च पूर्ववत् ।
एतत्फलं पूर्ववत् । इति श्राद्धकरणीयमागाह न-
मस्कारफलतपः ॥ २४ ॥ ॥ अथ अविधवाद्-
शमीतपः । भाद्रपदशुक्लदशमी दिन एकाशन-
मयो निशायां च । अन्यापूजनजागरणकर्मणी
सुविधिना कुर्यात् ॥ १ ॥ अविधव्यार्थं दशमी
अविधवाद्दशमी । तत्र भाद्रपदशुक्लदशम्यामे-
कमक्त चिदध्यात् निशि जागरण अन्यापूजन
नालिकेरादि फलधानी १० पक्षावधानी १० दौ-
कन एव सावत्कर्तव्य यावद्दशवर्षाणि । उद्या-
पने इन्द्राणीपूजा सधवात्सत्य सधपूजा च ।

२५ अविधवाद्दशमी तप आगाह			
१ वर्षे	भाद्रपदसुदि	१०	त
२ वर्षे	भाद्रपदसुदि	१०	त
३ वर्षे	भाद्रपदसुदि	१०	त
४ वर्षे	भाद्रपदसुदि	१०	त
५ वर्षे	भाद्रपदसुदि	१०	त
६ वर्षे	भाद्रपदसुदि	१०	त
७ वर्षे	भाद्रपदसुदि	१०	त
८ वर्षे	भाद्रपदसुदि	१०	त
९ वर्षे	भाद्रपदसुदि	१०	त
१० वर्षे	भाद्रपदसुदि	१०	त

एतत्फल अविधव्यं । यष्टकन्यासः । इति श्राद्धकरणीयमागाह अविधवाद्दशमीतपः ॥ २५ ॥ ॥ अथ दृष्ट-
न-

वत् ॥ १ ॥ तत्र प्रथम नन्यावर्ताराधनार्थमुपवासः । ततो घरणेन्द्राभिका श्रुतदेवीश्रीगौतमाराधनार्थं आचाम-
न्यलवतुष्टय । ततः परमेष्ठिरद्वयपाराधनार्थं आचाम्लाष्टक । ततः षोडशाधियादेव्यपाराधनार्थं षोडशैकम-
क्तानि । ततश्चतुर्विंशतिशासनयक्षिण्याराधनार्थं षतुर्विंशत्येकमक्तानि । ततो दशद्विक्पालाराधनार्थं दशै-
कमक्तानि । ततो ग्रहक्षेत्रपालाराधनार्थं दशैकमक्तानि । ततश्चतुर्णिकायदेवताराधनार्थं चत्वार्येकमक्तानि-
ततः सवाराधनार्थमुपवासः पृथमुपवासद्वय द्वादशाचाम्लानि षतुःषष्ट्येकमक्तानि सर्वदिनान्यष्टाविंशतिः ।
सद्यापने चैत्रे बृहत्तजाग्रविधिः । धर्मागारे लघुनन्यावर्तपूजन पूर्ववत् । सद्यचात्सत्य संघपूजा च । एतत्फल
परञ्च तीर्थैकरनामगोत्र इह च सर्वदेवसाक्षिभ्य । इति यतिश्राद्धकरणीयमागाह लघुनन्यावर्ततपः ॥ २७ ॥
इति फलतपांसि सप्तविंशतिः । इति त्रिविधान्यपि तपांसि सपूर्णानि ॥

अथ विंशतिस्थानकानि । अर्हतपूजा १ सिद्धपूजा २ प्रवचनपूजा ३ गुरुपूजा ४ स्थविरपूजा ५ बहुश्रुत-
पूजा ६ सपत्न्यपूजा ७ ज्ञानोपयोग ८ सन्यक्तपालन ९ विनयकरणं १० आचर्यककरण ११ ब्रह्मचर्य १२
धर्मव्यान १३ यथाशक्तितपः १४ वैषाहृत्य १५ समाधिः १६ अपूर्वज्ञानपाठः १७ श्रुतमक्तिः १८ ज्ञानपूजा
१९ सद्यपूजादिकरण २० इति विंशतिस्थानकाराधन ॥ एतेषु तपःकरणस्य न निश्चयः किंत्वेषा मुक्ताना आ-
राधनमेव करणीय ॥ अरहत १ सिद्ध २ पवयण ३ गुरु ४ धेर ५ बहुस्तुष्ट ए ६ तवत्सी ७ य । वत्सलया य
एसि अमिक्खनाणोवज्जो ८ य ॥ १ ॥ वत्सण ९ विणए १० आधस्सए ११ य सील षए १२ निरइयारो ।

न्यावर्ततपः । बृहन्न्यावर्तविधिसंस्थयेकाशनाविभिः । पूरणीय तपश्चोद्यापने तत्पूजन मष्टत् ॥ १ ॥ नन्या-
 वर्ताराधनार्थं तपः नन्यावर्ततपः । तत्र प्रथममुपवासी नन्यावर्ताराधनाय । ततः सौधमैन्द्रहृशानेन्द्रश्रुतदे-
 वतानामाचाम्लत्रय । ततोऽहंदादि अष्टकाना आराधनार्थं अष्टाचाम्लानि । ततश्चतुर्विंशतिलिजिनमाधाराध-
 नार्थं चतुर्विंशतिरेकभक्तानि । ततः षोडशविधादेव्याराधनार्थं षोडशैकभक्तानि । ततश्चतुर्विंशतिलोका-
 न्तिकाराधनार्थं चतुर्विंशतिरेकभक्तानि । ततश्चतुःपटीन्द्राराधनार्थं चतुःपटिरेकभक्तानि । ततश्चतुःपटीन्द्र-
 देव्याराधनार्थं चतुष्षष्टिरेकभक्तानि । ततश्चतुर्विंशतिशासनयक्षाराधनार्थं चतुर्विंशतिरेकभक्तानि । ततश्च-
 तुर्विंशतिशासनयक्षिण्याराधनार्थं चतुर्विंशतिरेकभक्तानि । ततो दशदिव्यपालाराधनार्थं दशैकभक्तानि ।
 ततो प्रह्वेक्षेअपालाराधनार्थं दशैकभक्तानि । ततश्चतुर्णिकायदेवताराधनार्थं चत्वार्यैकभक्तानि । ततः सर्वा-
 राधनार्थमुपवासः । अत्रोपवासद्वय एकादशाचाम्लानि द्विंशती चतुःपक्षुसरा एकभक्ताना । एव सप्तसप्त-
 स्रधिकेन दिनशतद्वयेन पूर्यते । यज्ञकन्यासः । उद्यापने चैत्रे बृहत्स्नात्रविधिः घर्मागारे नन्यावर्तपूजा प्रति-
 ष्ठाविधिवत् । सप्तपूजा संघघातसुल्य । पृतरफल परलोके तीर्थेकरनामकर्म इहलोके सर्वदेवतसा-
 क्षिष्य । इति यतिभ्याद्वकरणीयमगाढ बृहन्न्यावर्ततपः ॥ २६ ॥ ॥ अथ स्रुवनन्यावर्ततपः । नन्यावर्तारा-
 धनार्थं तपः नन्यावर्ततपः । उद्योच्च नन्यावर्तस्य तपः कार्यं विशेषतः । तद्वाराधनसंख्यामिरुद्यापनविधिवत्-

धत् ॥ १ ॥ तत्र प्रथम नन्याधर्ताराधनार्थमुपवासः । ततो धरणेन्द्रान्धिका श्रुतदेवीश्रीगौतमाराधनार्थं आचान्-
 म्लचतुष्टय । ततः परमेष्ठिरक्षत्रयाराधनार्थं आचान्म्लाष्टक । ततः षोडशविधादेव्याराधनार्थं षोडशैकभ-
 क्तानि । ततश्चतुर्विंशतिशासनयक्षिण्याराधनार्थं चतुर्विंशत्येकभक्तानि । ततो दशद्विकपालाराधनार्थं दशै-
 कभक्तानि । ततो ब्रह्मक्षेत्रपालाराधनार्थं दशैकभक्तानि । ततश्चतुर्णिकायदेवताराधनार्थं चत्वार्येकभक्तानि-
 ततः सर्वाराधनार्थमुपवासः पृथमुपवासद्वय द्वादशाचान्म्लानि चतुःषष्ट्येकभक्तानि सर्वविनान्यष्टाविंशतिः ।
 उद्यापने वैश्वे बृहत्क्षेत्राधिधिः । धर्माणारे लघुनन्याधर्तपूजन पूर्ववत् । सद्यवात्सल्य सद्यपूजा च । एतत्फल-
 परञ्च तीर्थकरनामगोत्र इह च सर्वदेवसाक्षिष्य । इति यतिश्राद्धकरणीयमागाढ लघुनन्याधर्ततपः ॥ २७ ॥
 इति फलतपासि सप्तविंशतिः । इति त्रिविधान्यपि तपासि सपूर्णानि ॥

अथ विंशतिस्थानकानि । अर्हतपूजा १ सिद्धपूजा २ प्रवचनपूजा ३ गुरुपूजा ४ स्वविरपूजा ५ बहुश्रुत-
 पूजा ६ सपत्निपूजा ७ ज्ञानोपयोग ८ सम्यक्त्वपालन ९ विनयकरणं १० आवदयककरण ११ ब्रह्मचर्यं १२
 धर्मध्यान १३ यथाशक्तितपः १४ वैपाद्यस्य १५ समाधिः १६ अपूर्वज्ञानपाठः १७ श्रुतभक्तिः १८ ज्ञानपूजा
 १९ सद्यपूजादिकरण २० इति विंशतिस्थानकाराधन ॥ एतेषु तपःकरणस्य न निश्चयः किंत्वेवा मुक्ताना आ-
 राधनमेव करणीय ॥ अरहत १ सिद्ध २ पवपण ३ गुरु ४ धेर ५ बहुस्तुष्टु ए ६ तवस्सी ७ य । वत्सलया य
 एसिं अभिक्खनाणोवज्जो ८ य ॥ १ ॥ वंसण ९ विणए १० आवस्सए ११ य सील वए १२ निरइयारो ।

न्यावर्ततपः । दृढन्यावर्तविधिसंख्यैकाशनाविधिः । पूरणीय तपश्चोद्यापने तत्पूजन मदत् ॥ १ ॥ नन्या-
 वर्ताराधनार्थं तपः नन्यावर्ततपः । तत्र प्रथममुपवासो नन्यावर्ताराधनाय । ततः सौधर्मेन्द्रशानेन्द्रश्रुतदे-
 वतानामाचान्दत्रयं । ततोऽर्हवादि अष्टकाना आराधनार्थं अष्टाचान्दानि । ततश्चतुर्विंशतिजिनमाधाराध-
 नार्थं चतुर्विंशतिरेकभक्तानि । ततः षोडशविधादेव्याराधनार्थं षोडशैकभक्तानि । ततश्चतुर्विंशतिलोका-
 न्तिकाराधनार्थं चतुर्विंशतिरेकभक्तानि । ततश्चतुःपटीन्द्राराधनार्थं चतुःपट्टिरेकभक्तानि । ततश्चतुःपटीन्द्र-
 देव्याराधनार्थं चतुःषट्टिरेकभक्तानि । ततश्चतुर्विंशतिशासनयक्षाराधनार्थं चतुर्विंशतिरेकभक्तानि । ततश्च-
 त्तुर्विंशतिशासनयक्षिण्याराधनार्थं चतुर्विंशतिरेकभक्तानि । ततो द्वादशदिक्पालाराधनार्थं द्वादशैकभक्तानि ।
 ततो प्रह्लेक्षपाळाराधनार्थं द्वादशैकभक्तानि । ततश्चतुर्णिकायदेवताराधनार्थं चत्वार्यैकभक्तानि । ततः सर्वा-
 राधनार्थमुपवासः । अत्रोपवासद्वय एकादशाचान्दानि द्विंशती चतुःपक्षुत्तरा एकभक्ताना । एव सप्तसप्त-
 स्थिकेन दिनशतद्वयेन पूर्यते । यक्षकन्यासः । उद्यापने चैत्ये दृढस्नात्रविधिः धर्मागारे नन्यावर्तपूजा प्रति-
 ष्ठाविधिवत् । संवपूजा सप्तवात्सल्य । एतत्फल परलोके तीर्थकरनामकर्म दृढलोके सर्वदेव्यं सर्वदेवतसा-
 क्षिप्य । इति यतिआद्यक्रतुण्यमागाह दृढन्यावर्ततपः ॥ २६ ॥ ॥ अथ लघुनन्यावर्ततपः । नन्यावर्तारा-
 धनार्थं तपः नन्यावर्ततपः । लघोश्च नन्यावर्तस्य तपः कार्यं विदोषतः । तद्वाराधनसक्याभिरुद्यापनभिह्वादि-

आचार्यपदोचितलभे सगुरुन्यो वा कश्चिद्वयोद्वयो ज्ञानद्वयो गीतार्थाचार्यः पूर्ववद्भासाभिमतश्चण विधाय
 वासक्षेप कृत्वा गणधरविधया तिलक करोति तदन्वये आचार्योपाध्यायसाधुसाध्वीश्रावकश्राविका अपि
 परमेष्ठिमध्याठपूर्वं तथैव श्रीलण्डेन तिलक कुर्वन्ति । ततो बृद्धगुरुः पूर्ववदभिमतश्चितवासाक्षतवान साधु-
 श्राद्धेभ्यः करोति । ततो बृद्धाचार्य-क्षमासमणाण सुत्सेण अत्थेण तदुभयेण गुरुगुणोहि बुद्धाहि नित्यारग-
 पारगो होहि इत्युक्ते सर्वेपि वासाक्षतक्षेप कुर्वन्ति । ततो धन्दनकविधिः पूर्ववत् । अन्येषामुपाध्यायसाध्वा-
 दीना गणानुज्ञा गणमुख्यत्वकथन वाचनानुज्ञाधिकारादवसेय । इति पदारोपाधिकारे यतिपदारोपविधिः ॥
 ॥ अथ विप्राणां । तेषां च आचार्योपाध्यायस्थानपतिकर्माधिकारिमेवावतुर्धा पदक्रमः । तत्राचार्याः शुद्धस-
 न्यग्रहदृष्ट्यो द्वादशव्रतधरा अन्यदैवतलिङ्गिप्रणामसमाषणसस्तविवर्जितास्त्यक्तसाध्याः बुध्पतिप्रहरहिता
 नित्य कृतप्रत्यास्थाना भवन्ति । तद्यथा—स्वभावादल्पसतुष्टा अल्पभाषणतत्पराः । जिनागमात्पर नैव प-
 ठन्ति श्रुतमादरात् ॥ १ ॥ नित्य द्यौतवक्त्रभाजो द्वादशव्रतधारिणः । सन्यगभ्यस्ततत्त्वार्थाः प्रमाणप्रन्यवेदिनः
 ॥ २ ॥ प्रायः सावधविरता मिथ्यादक्तसङ्गवर्जिताः । धीराः शान्ता गुणोपेताः सर्वशास्त्रविदस्तथा ॥ ३ ॥
 प्रतिष्ठादिसर्वकर्मकरणाभ्यासशालिनः । प्रत्यास्थानरताः प्रायः प्रायः प्राशुकमोजिनः ॥ ४ ॥ नित्यस्थानरता दान्ता
 धानिमनो मद्भवेदिनः । पदकर्मसाधनाध्यमद्वयास्ते द्विवैध हि ॥ ५ ॥ साधूणास्तिपरा नित्य शुद्धवशासमु-
 ज्जवाः । प्रायः कनकहस्ताश्च बुध्पतिप्रहवर्जिताः ॥ ६ ॥ प्राणालयेपि द्वादशभोजनेऽतिपराशुजाः । वार्ताकम्ब-

मूलपद्माभिसेओ कओ तहिं मयणसुवरीएवि । सेसाण अट्टएह कओ अ लहुपट्टअभिसेओ॥१०६५॥
मदसायरो अ इको सिद्धेव य धवलासिट्ठियो मिता । एए चउरोऽवि तथा रक्षा निअमतिणो ठविआ॥
कोसवीनयरीओ अणाविओ धवलनदणो विमलो । सो कणयपट्टपुच्च सिट्ठी सठाविओ रक्षा॥१०६७॥
अट्टाहियाड चेईहरेसु काराधित्तण धिहिपुच्च । सिरिसिद्धचक्रपूअ च कारए परमभत्तीए ॥ १०६८ ॥
ठाणो ठाणो चेईहराह कारेह जुगसिहराह । धोसावेइ अमारिं दाण दीणाण दावेइ ॥ १०६९ ॥

यत्र मदनसुन्दर्या अपि मूलपद्माभिषेकः, सा मूलपद्मराश्रीपदे स्थापितेत्यर्थः, य पुनः शेषाणां अष्टानां राश्रीनां
सुषुपद्माभिषेकः कृतः ॥ १०६५ ॥ तथा एकम मतिसागर श्रीएवेव च धवलश्रेष्ठिनो मित्राणि एते चत्तारोऽपि राज्ञा भी-
पात्तेन निव्रमन्निवृणः स्थापिताः ॥ १०६६ ॥ तथा कोशाम्बीनगरीतो विमलो नाम धवलनन्दनो-धवलश्रेष्ठिपुत्र आनापितः,
स विमलो राज्ञा भीपात्तेन कनकपट्टपूर्व-सौवर्षपद्मनक्षकपूर्वकं भेष्टी सं-सम्पद् अकारेण स्थापितः ॥ १०६७ ॥ तथा भीपा
समैत्यगृहेषु-विनयन्दिरेषु अष्टादिकामहोत्सवान् कारयित्वा विधिपूर्व परममक्त्या भीसिद्धचक्रपूर्वा य कारयति ॥ १०६८ ॥
स्थाने स्थाने तुक्कानि-तणानि शिखराणि येषां तानि तुक्काशिखराणि चैत्यगृहाणि कारयति, तथाऽमारिं-सर्वजन्तुभ्योऽमव-
दानं बोधयति, पुनः दीनेभ्यो दानं दापयति, इत्थं गुण्यकृत्यानि करोतीत्यर्थः ॥ १०६९ ॥

नायमगोण रज्ज पासतो पिपथमाहिं सज्जुत्तो । सिरिसिरिपालनरिवो द्दुव्व करेइ लीलाओ ॥
 अह कजिअसेणनामा रायरसी सो विमुद्धचारित्तो । उप्पन्नावहिनाणो समागओ तस्य नयरीए ॥
 तरसागमण सोऊण नरवरो पुलदम्भो पमोएण । माइपियाहिं समेओ सपत्तो वंदणनिमित्त ॥
 तिपयाहिणित्तु समं त मुयिनाह नमित्तु नरनाहो । पुरओ अ संनिविट्ठो सपरिवारो अ विणयपरो ॥
 सोऽपि सिअजिअसेणो मुणिराओ रायरोसपरिमुक्को । करुणिकपरो परम धम्मसरुव कहइ एवं ।

न्यायमार्गेषु राज्य पालयन् प्रियव्रताभिः-वह्मभाभिः सयुक्त्वः-सहित श्रीश्रीपालनरेन्द्र इन्द्र इव लीलाः-क्रीडाः
 करोति ॥ १०७० ॥ अथ स श्रीअजितसेननामा राजर्षिरत्न नगर्या-चमपायां समागत , कीदृशः सः १-विशुद्ध-निर्मल
 चारित्र यस्य स तथाऽत एव उत्पद्य अथविज्ञान यस्य स तथाभूतः ॥ १०७१ ॥ तस्य-राजर्षेरागमन श्रुत्वा नरवरो-राजा
 श्रीपालः प्रमोदेन-ईर्ष्यस्य पुलकित-रुक्खावरोमोदसः सन् मात्रा जनन्या प्रियाभिष-वह्मभाभिः समेतः-सहितो वन्दनानि-
 मित्तं-मुने वन्दनार्थं सम्प्राप्तः ॥ १०७२ ॥ नरनायो-राजा श्रीपालस्त्व-मुनिनाथ त्रिः प्रदक्षिणीकृत्य पुनः सम्यग् नत्वा-
 प्रणम्य पुरतः-अग्रतश्च सन्निविष्टः, कीदृशो नरनाथः १-सपरिवार-परिवारसहितश्च पुनर्विनयपरः ॥ १०७३ ॥ सः श्रीअजित
 सेनोऽपि मुनिराजो रागरोपपरिश्रितो रागद्वेषाभ्यां समन्ताद्रहितः, पुनः करुणा परा-प्रकटा यस्य स तथाभूतः सन् एव-
 वत्पमाप्रकारेण परम-प्रधान धर्मस्य स्वरूप कथयति ॥ १०७४ ॥

मूलपद्माभिसेओ कओ तहि मयणसुवरीएवि । सेसाण अट्टएह कओ अ लहुपट्टअभिसेओ ॥ १०६५ ॥
 मइसायरो अ इको तिझेव य धवकासिट्ठिणो मित्ता । एए चउरोऽवि तया रत्ता निअमतिणो ठविआ ॥
 कोसवीनयरीओ अणाविओ धवलनदणो विमलो । सो कणयपट्टपुव्व सिट्ठी सटाविओ रत्ता ॥ १०६७ ॥
 अट्टाहियाड चेईहरेसु काराविज्जण विहिपुव्व । सिरिसिद्धचक्रपूअ च कारए परमभर्त्ताए ॥ १०६८ ॥
 ठाखे ठाणे चेईहराइ कोरेइ तुगसिहराइ । घोसावेइ अमरिं दाण दीणाण दावेइ ॥ १०६९ ॥

तत्र मदनसुन्दर्या अपि मूलपद्माभिषेकः, सा मूलपद्मराक्षीपदे स्थापितेत्यर्थः, च पुनः शेषाणां अष्टानां राक्षीनां
 लघुपद्माभिषेकः कृतः ॥ १०६५ ॥ तदा एकश्च मणिसागर प्रीत्येष्वधवलभेष्टिनो मित्राणि एते चत्वारोऽपि राज्ञा भी-
 पात्तेन निजमन्त्रिभ्यः स्थापिताः ॥ १०६६ ॥ तथा कोशाम्बीनगरीवो विमलो नाम धवलनन्दनो-धवलभेष्टिपुत्र आनादित ,
 स विमलो राज्ञा भीपात्तेन कनकपट्टपूर्व-सौवर्णपट्टवन्धकपूर्वकं भेष्टी सं-सम्पक् प्रकारेण स्थापित ॥ १०६७ ॥ तथा भीपा
 लधर्मपट्टेण-विनयन्दिरेण अष्टादिकामहोत्सवान् कारयित्वा विधिपूर्व परममन्त्रत्या भीसिद्धचक्रपूजां च कारयति ॥ १०६८ ॥
 स्वाने स्वाने वृक्षानि-उद्यानि शिखराणि चैषां तानि तुभ्यं शिखराणि चैत्यगृहाणि कारयति, तथाऽमरिं-सर्ववन्तुभ्योऽमम-
 दानं घोषयति, पुनः दीनेभ्यो दानं दापयति, इत्थं पुण्यकृत्यानि करोतीत्यर्थः ॥ १०६९ ॥

महंतेण च पुष्पेण, जाएवि गुरुसगमे । आकरसार्द्धिं रुद्राणं, दुस्रहं गुरुसंगं ॥ १०८० ॥
 कहं कहंपि जीवाण, जाएऽवि गुरुसणे । वुगगहियाण धुत्तेहिं, डस्रह पज्जुगामणं ॥ १०८१ ॥
 गुरुपासेऽवि पत्ताण, दुस्रहा आगमरसुर्ह । जं निवा विगहाओ अ, दुज्जभाओ सयाइवि ॥ १०८२ ॥
 सपत्ताए सुर्दएवि, तत्तबुद्धी सुदुस्रहा । ज सिंगारकहारसु, सावहाणमणो जणो ॥ १०८३ ॥
 उवइहेऽवि तत्तामि, सद्धा अक्खंतदुस्रहा । ज तत्तरुहणो जीवा, दीसति विरला जए ॥ १०८४ ॥

कदाचित् महा पुण्येन च गुरुसङ्गमे जातेऽपि भालस्यादिभिः त्रयोदशवस्करै रुद्रानां प्राणिनां गुरुदर्शने दुर्लभं, ते चामी “भालस्समोदवक्का यंमा कोहा पमाय किवयत्ता । भयसोणा अभाक्का, वक्खेव कुज्जला रमया ॥ १॥” इति ॥ १०८० ॥
 जीवानां कथकयमपि—केन केनापि प्रकारेण गुरुदर्शने जातेऽपि धूर्त्तवृद्धादितानां—भान्तविचीकृतानां पर्युपासन—गुरुसेवन दुर्लभम् ॥ १०८१ ॥ गुरुपार्श्वे प्राप्तानामपि आगमस्य—सिद्धान्तस्य श्रुति—श्रवण दुर्लभा, यद्—यस्मात्कारणात् निद्रा विक-
 याश्च सदापि दुर्जयाः सन्ति, तत्प्रमत्तगात् श्रवणं दुर्लभमपीत्यर्थः ॥ १०८२ ॥ श्रुतौ—आगमश्रवणे सम्प्राप्तयामपि तत्त्व-
 शुद्धिः सुदुर्लभा, यद्—यस्मात्कारणात् जनो—लोकः शृङ्गारकयादियु—शृङ्गारहास्यादिकयास्तु सावधान—ऐकाग्र्ययुक्त-
 मनो यस्य स तथा धर्तुर्दुश्यन्ते इति शेषः ॥ गुरुभिलसत्त्वे उपदिष्टेऽपि अद्धा—आस्तिक्यं अत्यन्तदुर्लभा, यद्—यस्मात् कारणा-
 चत्त्वेपु—जिनोपपदायैषु रचिर्येषां ते तत्ररुचयो जीवा जगति—लोकै विरला दृश्यन्ते ॥ १०८४ ॥

भो भो भव्वा ! भवोहमे, दुःखहो माणुसो मरो । जुक्कगार्हहिं ताएहिं, अणममि विअहिअो ॥ १०७५ ॥
 लद्धंमि माणुसे जस्से, दुःखह खित्तमारिअ । ज दीसति दहाणेगे, मिच्छा भिक्षा पुल्लिदया ॥ १०७६ ॥
 अरिएसु अ खित्तेसु, दुःखह कुलमुत्तम । जं चाहसुणिपार्द्धेण, कुले जायाए को गुणो ? ॥ १०७७ ॥
 कुले खद्धेऽपि दुःखंम, रुक्वमालगमाउअ । विगळा वाहिआऽकालमया दीसति ज जणा ॥ १०७८ ॥
 तेसु सव्वेसु लद्धेसु, दुःखहो गुरुसंगमो । ज सया सव्वखित्तेसु, पविज्जनि न साहुणो ॥ १०७९ ॥

भो ! भो ! मन्था मवीधे-मनसपूर्हे मातुघो-मनुष्यसम्बन्धी मरो-मनम आगमे-सिद्धान्ते सुल्लकादिभिः-जुल्लगपासग-
 वधे इत्यादिभिर्बर्तितैः-दृष्टान्तैः दुर्लभो-रूप्यपो व्याख्यात-उक्तवः ॥ १०७५ ॥ कदाचित् मातुघे जन्मनि लब्धे सति आपं
 वधं दुर्लभ यद्-यस्मात्कारणात् इह मरते अनार्यवेषेषु अनेके-महवो नरोऽन्धा भिक्षां पुल्लि-दाय नरोऽन्नमेदा एव दूरयन्ते-
 विलोभयन्ते ॥ १०७६ ॥ आर्येषु च वेषेषु उत्तमं कुल दुर्लभं यद्-यस्मात्कारणात् व्याधसौनिकादीनां-सुखकष्टादिकादीनां
 कुलेषु यातानां-उत्पन्नानां को गुणः ?, न कोऽपीत्यर्थः ॥ १०७७ ॥ कुले खब्धेऽपि रूपं-परिपूर्णेन्द्रियपञ्चन तथा आरोग्य
 नीरोगता तथा आयुःक-महदायुः एतन्नम दुर्लभम्, यद्-यस्मात्कारणात् जना-उपमङ्गलोन्नवा अपि महवो लोकाविकल्पा-रूपि-
 तेन्द्रियास्तथा व्याधिता-रोगिणस्तथाऽन्धास्ते मृता दूरयन्ते ॥ १०७८ ॥ तेषु रूपादिषु सर्वेषु सव्वेवेषेषु गुरुमङ्गलमः-सदु-
 रो सम्पादो दुर्लभः, यद्-यस्मात्कारणात् सर्ववेषेषु सदा साधयो न प्राप्यन्ते ॥ १०७९ ॥

महतेण च पुत्रेण, जापूषि गुरुसगमे । आलससार्द्धिं रुद्धाणं, दुष्कहं गुरुदंसग ॥ १०८० ॥
 कहं कदपि जीवाण, जापूषि गुरुदंसणे । बुग्गाहियाण धुत्तेहि, दुष्कहं पज्जुवासण ॥ १०८१ ॥
 गुरुपासेऽवि पत्ताण, दुष्कहा आगमस्सुई । ज निष्ठा विगहाओ अ, दुब्बआओ सयाइवि ॥ १०८२ ॥
 सपत्ताए सुईएवि, तत्तबुद्धी सुदुल्लहा । ज सिंगारकहार्हसु, सावहाणमणो जणो ॥ १०८३ ॥
 उवइद्वेऽपि तत्तामि, सद्धा अच्चतदुल्लहा । ज तत्तरहणो जोमा, दीससि विरला जए ॥ १०८४ ॥

कदाचिद् महा पुण्येन च गुरुसङ्गमे जातेऽपि आलस्यादिभि प्रयोदयवस्करै रुद्धानां प्राणिनां गुरुदर्शने दुर्लभम्, ते
 चामी "आलससमोहवका यमा कोहा पमाय किमवत्ता । मयसोगा अक्काया, वक्खेव कुल्लहा रमया ॥ १॥" इति ॥ १०८० ॥
 जीवानां कथकयमपि—केन केनापि प्रकारेण गुरुदर्शने जातेऽपि पूर्वैर्बुद्ध्यहिवानां—आन्तचिचीकृतानां पर्युपासन—गुरुसेवन
 दुर्लभम् ॥ १०८१ ॥ गुरुपार्श्वे प्राप्तानामपि आगमस्य—सिद्धान्तस्य श्रुति—श्रवण दुर्लभा, यद्—यस्मात्कारणात् निद्रा विक
 थाष सदापि दुर्बला सन्ति, तत्प्रमद्गात् श्रवण दुर्लभमपीत्यर्थः ॥ १०८२ ॥ श्रुता—आगमश्रवणे सम्प्राप्तयामपि तत्त्व-
 बुद्धिः सुदुर्लभा, यद्—यस्मात्कारणात् जनो—लोकः शृङ्गारकयादिषु—शृङ्गारहास्यादिकयासु सावधान—ऐकाग्र्ययुक्तं
 मनो यस्य स तथा यदुर्दयन्ते इति शेषः ॥ गुरुभिस्तत्त्वे उपदिष्टेऽपि शब्दा—आस्तिक्य अत्यन्तदुर्लभा, यद्—यस्मात् कारणा-
 त्त्वेषु—जिनोपवपदार्थेषु कचिर्येषां ते तत्प्रवचयो जीवा वगति—लोके विरला दृश्यन्ते ॥ १०८४ ॥

ज्ञायाप तत्तत्तद्वाप, तत्तत्तोहो सुहृद्गहो । ज आसन्नसिवा केर्द, तत्त जुज्जति जतुणो ॥ १०८५ ॥
 तत्त दत्तविहो धम्मो, खंती मद्द अज्जव । मुत्ती तवो दया सच्च, सोय वभमकिंचणं ॥ १०८६ ॥
 खंतीनाममकोहत्त, मद्दव माणवज्जण । अज्जव सरलो भावो, मुत्ती निगयया दुहा ॥ १०८७ ॥
 तवो दद्वछानिरोहो अ, दया ज्ञायाण पालयं । सच्च वक्कमसत्तवज्ज, सोय निम्मलचित्तया ॥ १०८८ ॥
 वभममट्टारभेअस्स, मेहुणस्स विवज्जण । अकिंचण न मे कज्ज, केणाविधिधात्तिऽणीहया ॥ १०८९ ॥

तत्त्वभद्रार्था-तत्त्वप्रतीती वातायामपि तत्त्वबोधः-तत्त्वज्ञानं सुदुर्लभं, यद्-यस्मात्कारणात्कोचिद् आसन्न-निकट शिव-
 भूषितयेषां ते आसन्नशेषा एव अतवो-जीवाः तत्त्वं बुध्यन्ते, न सर्वेऽपीत्यर्थः ॥ १०८५ ॥ तत्त्वं किमित्याह-तत्त्व दश
 विधो धर्मस्तथाहि-धातुः १ मार्दव २ आर्जवं ३ सुष्ठुः ४ तपः ५ दया ६ सत्य ७ शौच ८ भ्रम ९ आकिञ्चन्य १० ॥ १०८६ ॥
 अथेषामर्थानाह-धातिर्नाम अक्रोधतव-क्रोधाभाव १ मार्दवं-मानवर्जनम् २ आर्जवम् सरलो भाव-अभिप्राय ३ सुष्ठुतिद्विधा
 निर्धेयता-निर्लोभता, द्रव्यतो भावसम परिग्रहरहितत्वमित्यर्थः ४ ॥ १०८७ ॥ इच्छाया निरोधस्य तप उच्यते ५ जीवानां
 पालन-रक्षणं दया उच्यते ६ असाध-निर्दोषं धाम्न्य सत्यमुच्यते ७ निर्मलचित्तता शौचमुच्यते ८ ॥ १०८८ ॥ अष्टादशमे-
 दस्य भेषुनस्य विवर्जनं भ्रम उच्यते, तत्र औदारिकवैक्रियभेदाद् द्विविधं भेषुनं, तदेवं कमपि मनोवाक्यं करणकारणानुमति-
 भेदाद्विधिविध, द्वयोर्मिलने अष्टादशविधमिति, केनापि वस्तुना सम कार्यं न-नास्ति इत्येव याज्नीहता-निःस्पृहता तत् आकि
 ञ्चन्यमुच्यते १० ॥ १०८९ ॥

एतौ दसविहोरेतो, धम्मो कप्पदुमोवमो । जीवाण पुण्णपुण्णाय, सव्वसुक्खाय दायगो ॥१०९०॥
 धम्मो चित्तामणी रम्मो, चित्तिअत्थाण दायगो । निम्मलो केवललोअलच्छिच्छिक्खिकारओ ॥
 वल्लालिक्कमओ वित्तुवो मेरुवमो इमो । सुमणायं मणोतुट्ठि देह धम्मो महोदओ ॥ १०९२ ॥

दशविधा-दशप्रकारा तदेया-अवयवा नामोधारणानि वा यस्य स तथाभूत एव धर्म्मः कल्पहुमोपमः-कल्पवृक्षसदृशः
 पृथ्गुपेभ्यो जीवेभ्यः सर्वसौख्यानां दायकोऽस्ति, पृथं पुण्य वेपां ते पृथ्गुपयास्तेभ्यः, कल्पवृक्षाणामपि दशविधत्वाच्च-
 दुपमा धर्म उक्त ॥ १०९० ॥ धर्म्मधित्तामशिरिष रम्पो-मनोवृधित्तिवायोनां-वाञ्छितायानां दायको दाताऽपि,
 कीदृशो धर्म्मो?-निर्म्मलो-निर्दोषो अत एव केवलालोकः केवलज्ञानरूपप्रकाशः सा एव लक्ष्मी-सम्पद तस्या विच्छिद्भिचि-
 विस्तारस्वत्कारकः ॥ १०९१ ॥ कल्याण-मङ्गल मेरुपदे कल्याणम्-सुवर्षं तदेव एकं स्वरूपमस्येति कल्याणैकमयः पुन-
 र्विच प्रसिद्ध रूप-स्वरूप यस्य स तथा द्रयोस्तुन्य विशेषखमिदं, यद्वा मेरुपदे वृक्ष-वर्धुलं रूपम् आकृतिर्यस्य स तथा, पुनर्म-
 हान् उदयो यस्मात् स महोदय, मेरुपदे महानुदय-उन्नत्य यस्य स तथाऽत्र एव मेरुणा गिरिराजेन उपमा यस्य स मेरु-
 पमोऽय धर्म्म, सुमनसां-शोभनमनोवृत्तीनां जनानां मेरुपदे देवानां मनसि तुष्टि-तोष ददाति ॥ १०९२ ॥

जायाप तत्तसद्धाप, तत्तवोहो सुदुग्गहो । ज आसद्धासिधा केर्ह, तत्त जुज्झति जतुणो ॥ १०८५ ॥
 तत्त दत्तविहो धम्मो, खत्ती मद्दव अज्जव । मुची तवो दया सच्च, सोय धम्ममकिच्चणं ॥ १०८६ ॥
 खत्तीनाममकोहत्त, मद्दवं माणवज्जण । अज्जवं सरलो भावो, मुची निगयया दुहा ॥ १०८७ ॥
 तवो दद्वहानिरोहो अ, दया ज्ञावाण पाटण । सच्च वक्कमत्तावज्ज, सोयं निम्नलच्चित्तया ॥ १०८८ ॥
 वंममट्टारभेअस्स, मेहुणस्स विषज्जण । अकिच्चण न मे कज्ज, केणाविरियात्तिट्ठण्हया ॥ १०८९ ॥

तस्य भद्रार्थात्तत्त्वप्रतीती आवाशमपि तत्त्वबोधः—तत्त्वज्ञानं सुदुर्लभं, यद्—यस्मात्कारणात्कोचिद् आसन्न-निकटं शिव-
 भूषितवर्षं वे आसन्नशेषा एव जन्तवो—जीवाः तत्त्वं बुध्यन्ते, न सर्वेऽपीत्यर्थः ॥ १०८५ ॥ तत्र किमित्याह—तत्त्वं दया
 विषयो धर्मस्त्वयाहि—शान्तिः १ मार्दव २ आर्जवं ३ सुक्तिः ४ तपः ५ दया ६ सत्य ७ शौचं ८ भ्रष्ट ९ आकिञ्चन्य १० ॥ १०८६ ॥
 अर्थमार्थानाह—शान्तिर्नाम अक्रोधवत्—क्रोधाभावात् १ मार्दव—मानवर्जनम् २ आर्जवम् सरलो भाव—अभिप्राय ३ सुचितद्विधा
 निर्धायता—निर्लोभता, द्रव्यतो भावतश्च परिग्रहरहितत्वमित्यर्थः ४ ॥ १०८७ ॥ इच्छाया निरोधश्च तप उच्यते ५ ज्ञानानां
 पालन—तस्य दया उच्यते ६ आसाद्य—निर्दोष वाक्यं सत्यमुच्यते ७ निर्मलचित्तता शौचमुच्यते ८ ॥ १०८८ ॥ अप्यादयो मे-
 दस्य मधुनस्य विषवर्जनं ब्रह्म उच्यते, तत्र औदारिकवैक्रियभेदाद् द्विविधं मधुन, घट्टकमपि मनोवाह्यं करणकारणानुमति-
 म्द्वारावधिष, द्रव्योमिलने अष्टादशविधमिति ९, केनापि वस्तुना मम कार्यं न—नास्ति इत्येव याऽनीहता—निःस्पृहता तद् आकि-
 ञ्चन्यमुच्यते १० ॥ १०८९ ॥

५-पञ्चस्तेवावधोद्देशं, तच्च नाणं पि निवृध्य । पञ्चस्ताराहणारूवं, तच्च चारित्तमेव य ॥ १०९७ ॥
 इतो जा निज्जरा तीए, रूव तच्च तवोऽपि अ । पञ्चमेआइं सव्वाइ, पयाइं तत्तमुत्तमं ॥ १०९८ ॥
 तत्तो नवपइ एसा, तत्तभूआ वित्तेसओ । सव्वेहिं भव्वसचेहिं, नेआ झेआ य निच्चसो ॥ १०९९ ॥
 एय नवपय भव्वा !, झायता सुद्धमाणासा । अप्पणो चेव अप्पमि, सक्ख पिक्खति अप्पय ॥ ११०० ॥
 अप्पमि पिक्खिए ज च, खणे खिज्जइ कम्मय । न त तवेए तिव्वेएण, जम्मकोहीहिं खिज्जए ॥ ११०१ ॥

एतस्य धर्मस्यैव अवबोधेन—सम्पगृह्णानेन निश्चयं—निश्चयात्मकं वस्तुनिर्णयजनकं ज्ञानमपि तत्त्व, च पुनरेतस्य धर्मस्य
 आराधनारूप चारित्र्यमपि तत्त्व, एवमशब्दोऽप्यर्थे ॥ १०९७ ॥ इत—अस्माच्चारित्र्यात् या कर्मण्यां निर्जरा तस्या रूपं—स्वरूप
 तपोऽपि च तत्त्वमस्ति एवम्—अमुना प्रकोरेण एतानि सर्वाणि पदानि उत्तमं—सर्वोत्कृष्टं तत्त्वमस्ति, अत्र जातवेकवचनम्
 ॥ १०९८ ॥ तव—तस्मात्कारणात् एषा—अनन्तरोक्ता नवानां पदानां समाहारो नवपदी सर्वैर्भव्यप्रसूतै—भक्त्यग्राणिभिर्विधेयैः
 स्तत्त्वपूर्वा झेया नित्यशो ध्येया—ध्यातव्या च ॥ १०९९ ॥ एतां नवपदां ज्ञात्वा शुद्धं मानस—मनो येषां ते शुद्धमानसाः
 सन्तो ध्यायन्तो नरा आत्मना—स्वयमेव आत्मनि—स्वस्मिन् साक्षात्—प्रत्यक्ष आत्मान प्रेक्षन्ते—पश्यन्ति ॥ ११०० ॥ आत्मनि
 प्रेक्षिते—दृष्टे सति क्षणे—क्षणमात्रे यद्य कर्म क्षीयते तत्कर्म वीक्ष्य तपसा जनमकोटिभिरपि न क्षीयते ॥ ११०१ ॥

सुशुचसचस्त्रिचीप, सञ्जस्सव य सोहिओ । धम्मो जयइ संविचो, जव्वदीवोवमो इमो ॥ १०९३ ॥
 एसो अ जेहि पन्नचो, तेऽपि तच्च जिणुत्तमा । एअस्स फलज्जुआ य, सिद्धा तच्च न ससम्मो ॥ १०९४ ॥
 दसत्ता एयमायार, तत्तमायरिआवि हु । सिक्खयत्ता इम संति, तच्चमुज्झावयाधि अ ॥ १०९५ ॥
 साहयत्ता इम सम्म, तत्तक्खा सुसाहुणो । एअस्स सइहाणेषा, सुतच्च दसणापि हु ॥ १०९६ ॥

सर्वस्ववत्-सर्वगृहभारवत् सुगुप्ता-मुष्टु रचिता या सप्तधेयी 'जिणमवणधिम्य पुत्तये'त्यादिका अम्भूदीपपदे भर्तृराराव
 विदेहैर्मन्त्रवरैरप्यश्वहरिवर्षरम्यकारुणा तथा शोमितो-धितानिव', पुनः स-सम्पत् पृथग्-शाचारो यत्र स अम्भूदीपपदे
 संवृष्टः-सम्पत् पर्वुलोऽत्र एव अम्भूदीपेन उपाया यस्य स सथाभूतोऽयं धर्मो अयति, सर्वैरर्क्षेण पर्वदे इत्यर्थ ॥ १०८३ ॥
 एष धर्मो यैः प्रपन्नः-प्रदर्शितस्ते जितोचमा-जिनेन्द्रा अपि तत्त्व, एतस्य धर्मस्य फलभूता' सिद्धाश्च एत-न सद्यप, अत्र
 सन्दहो नास्तीत्यर्थ ॥ १०८४ ॥ एवं धर्मरूपमाचारं दर्शयन् प्रमाचार्या अपि तत्त्व, तथा शि-न्यान् इमं धर्मं शिचपन्तोऽ-
 प्यापका-उपाध्याया अपि च तत्त्वम् ॥ १०९५ ॥ इमं धर्मं सम्पत् साधयन्तः सुमाधवस्त्वरत्ना सन्ति, एतस्य धर्मस्य
 भद्रानेन दर्पेन-सम्पत्त्वमपि सुष्टु-शोभन तत्त्वम् ॥ १०८६ ॥

५५ अस्सेवावधोद्देश, तत्तं नाणं पि निच्छयं । एअस्साराहणारूवं, तत्तं चारित्तमेव य ॥ १०९, ७ ॥
 इत्तो जा निज्जरा तीए, रूव तत्त तवोऽवि अ । एवमेअहं सव्वाहं, पयाहं तच्चमुत्तमं ॥ १०९, ८ ॥
 तत्तो नवपइ एसा, तत्तभूआ विसेसओ । सव्वेहिं भव्वसत्तेहिं, नेआ ह्येआ य निञ्चसो ॥ १०९, ९ ॥
 एय नवपय भव्वा, झायता सुद्धमाणसा । अप्पणो चेव अप्पमि, सक्ख पिक्खति अप्पय ॥ ११०, ० ॥
 अप्पमि पिकिखए ज च, खणे खिज्जइ कम्मय । न त तवेण तिव्वेण, जन्मकोदीहिं खिज्जए ॥ ११०, १ ॥

एतस्य धर्मस्यैव अवधोधेन—सम्पगृह्णानेन निषयं—निषयात्मक वस्तुनिर्णयजनकं ज्ञानमपि तत्त्व, च पुनरेतस्य धर्मस्य
 आराधनारूप चारित्र्यमपि तत्त्व, एवमर्थोऽप्यर्थे ॥ १०९, ७ ॥ इत—अस्माच्चारिणां या कर्मण्यां निर्जरा तस्या रूप—स्वरूपं
 तयोऽपि च तत्त्वमस्ति एवम्—अमुना प्रकारेण एतानि सर्वाणि पदानि उत्तमं—सर्वोत्कृष्टं तत्त्वमस्ति, अत्र जातावेकवचनम्
 ॥ १०९, ८ ॥ तव—तस्मात्कारणात् एषा—अनन्तरोक्ता नवानां पदानां समाहारो नवपदी सर्वैर्मध्यमस्वै—भग्यप्राणिभिर्विधेय-
 स्तत्त्वभूता ह्येषा नित्यशो ध्येया—ध्यातव्या च ॥ १०९, ९ ॥ एतां नवपदीं ज्ञात्वा शुद्धं मानस—मनो येषां ते शुद्धमानसाः
 सन्तो ध्यायन्तो नरा आत्मना—स्वयमेव आत्मनि—स्वस्मिन् साक्षात्—प्रत्यक्ष आत्मानं प्रेक्षन्ते—पश्यन्ति ॥ ११०, ० ॥ आत्मनि
 प्रेक्षिते—दृष्टे सति क्षणे—क्षणमात्रे यद्य कर्म क्षीयते तत्कर्म तीव्रेण तपसा जन्मकोटिभिरपि न क्षीयते ॥ ११०, १ ॥

ता तुङ्क्षे भो महाभागा !, नाऊण तत्तमुत्तम । सम्म क्षापह ज सिग्घ, पावेहाणुदत्तपप ॥ ११०२ ॥
 एव सो मुणिराओ काऊण देसण ठिओ जाव । ताव सिरिपालराया विणयपरो जपप् एव ॥ ११०३ ॥
 नाणमहेयाहि ! भयव केण कुकम्मेण तारिसो रोगो । वालत्ते मह जाओ ? केण सुकम्मेण समिओ अ ? ॥
 केण च कम्मणाऽह ठाणे ठाणे अ परिसिं रिद्धि । सपत्तो ? तह केण कुकम्मणा सापरे पडिओ ? ॥
 तह केण नीअकम्मेण चेव हुंघत्तण महाघोर । पत्तोऽह ? त सत्त्व कहेह काऊण सुपत्ताय ॥ ११०६ ॥

वठः-वस्मात्कारणात् भो ! महाभागा-अहो ! महाभाग्यवन्तो यूयमिद उत्तम तत्त्व श्रुत्वा सम्यग् यथा स्थापया
 न्नायव, यत्-यतः शीघ्र ज्ञानन्दसम्पद-परमाद्यादरूपसम्पत्तिं प्राप्नुव ॥ ११०२ ॥ सोऽजितसेनो मुनिरात्र एवम्-उत्तमप्रकारेण
 देशनां कृत्वा यावत् स्थितस्तावत् श्रीपालो राजा विनयपरः सन् एव-वक्ष्यमाणप्रकारेण जल्पति-वदति ॥ ११०३ ॥ हे
 ज्ञानमहोदधे-हे ज्ञानसमृद्ध ! हे भगवन् ! केन कुकर्मणा मम बालत्वे तादृशो रोगो जात-उत्पन्न ? च पुन केन सुक
 र्मेणा शान्तो-नाशम्नाप्तः ? ॥ ११०४ ॥ च पुनः केन कर्मणाऽहं स्थाने स्थाने ईदृशीं च्छद्धिं सम्प्राप्तः ? तथा केन-कर्मणाऽह
 सानरे-समृद्धे पतितः ? ॥ ११०५ ॥ तथा केन नीचकर्मणा एवाह महाघोरं-महादारुण दुःस्वत्व प्राप्तः ? तत्तत्त्वं सुतरामतिशयेन
 प्रसारं कृत्वा कथय ॥ ११०६ ॥

तो भयङ्ग मुणिवरिदो नरवर ! जीवाण इत्य संसारे । पुञ्चवयकम्मवसओ हवति सुक्खादुक्खाद् ॥
 इथेव भरह्वासे हिरण्यउरनामयमि वरनयरे । सिरिकतो नाम निवो पावहुिपसत्तओ अरिय ॥
 तरस्सरिय सिरिसमाणा सरीरसोहाह सिरिमर्ह देवी । जिण्यममनिउण्णुद्धी विमुद्धसमत्तसीलजुआ ॥
 तीए अ नरवरिदो भणियो तुह नाह ! जुज्झह न एअं । पावहुिमहावसण निबंघण नरयदुक्खाणा ॥
 भीरुणसरयक्खरोहिं तुरयारुद्धेहिं ज हणिज्जति । नासतावि हु ससया सो किर को स्वत्तिआयारो ? ॥

वतः-वदनन्तरं मुनिवरेन्द्रो भणति हे नरवर-हे रावन् ! भव-अस्मिन् सप्तारं जीवानां पूर्वकृतकर्मणां वशात् सुखानि
 दुःखानि च भवन्ति ॥ ११०७ ॥ अत्रैव भरतक्षेत्रे हिरण्यपुरनामके प्रधाननगरे पापदो-आखेटके प्रसक्त-आसक्तः श्रीका-
 न्तो नाम नृपो-राजाऽस्ति-आसीदित्यर्थः ॥ ११०८ ॥ तस्य राक्षं शरीरयोमया भीसमाना-लक्ष्मीसुख्या भीमवीनाम देवी-
 पदराक्षी अस्ति, कीदृशी ?-विनयमे निपुण्या-दद्या बुद्धिर्दयस्याः सा तथा, पुनर्विदुद्धे-निर्मले ये सम्यक्त्वशीले-सम्यग्दर्शन
 ब्रह्मचर्ये दाभ्यां भुक्ता-साहिता ॥ ११०९ ॥ तथा च भीमत्या नरवरेन्द्रो मणित , कथमित्याह-हे नाथ-हे स्वामिन् ! एतद्-
 पापदिमहाभ्यसन तव न मुच्यते, कीदृशमेतत् ?-नरकदुःखानां निवन्धनं-कारणम् ॥ १११० ॥ मीपखानि-मयङ्गराणि
 शब्दाणि कोटु-हस्तेषु येषां ते मीपक्षशक्नकरास्तैरुत्तरगारुडैः-अभारुद्धैर्नरैर्यक्त्रयन्तोऽपि शयका-चन्तुविशेषा इत्यन्ते-मा
 र्यन्ते स किल कः क्षत्रियाणां आचारः ? , न कोऽपीत्यर्थः ॥ ११११ ॥

ता तुङ्गे भो महाभागा !, नाऊण तच्चमुत्तम । सम्मं क्षापह ज सिग्घ, पावेहाणुदत्तपय ॥ ११०२ ॥
 एव सो मुणिराओ काऊण देस्सण ठिओ जाव । ताव सिरिपालराया विणयपरो जपए एव ॥ ११०३ ॥
 नाणमहोपाहि ! भयव केण कुक्कम्मेण तारिसो रोगो । बालत्ते मह जाओ ? केण सुक्कम्मेण समिओ अ ? ॥
 केण च कम्मणाऽह ठाणे ठाणे अ एरिसिं रिद्धि । सपत्तो ? तह केण कुक्कम्मणा सायरे पडिओ ? ॥
 तह केण नीअकम्मेण चेव ह्वत्तण महाघोर । पत्तोऽह ? त सव्व कहेह काऊण सुपत्ताय ॥ ११०६ ॥

तवः—तस्मात्कारणात् सो ! महाभागा—अहो ! महाभाग्यवन्तो यूयमिदं उत्तमं सत्त्वं ज्ञात्वा सम्भूय पयां स्याधया
 व्यामथ, भव—तवः शीघ्रं ज्ञानन्दसम्पद—परमाह्लादरूपसम्पत्तिं प्राप्नुत ॥ ११०२ ॥ सोऽजितसेनो मुनिरात्र एवम्—उत्तमप्रकारेण
 देशनां कृत्वा यावत् स्थितस्त्वावत् भीषाखो राजा विनयपरः सन् एव—वत्स्यमाणप्रकारेण जल्पति—वदति ॥ ११०३ ॥ हे
 ज्ञानमहोदय—हे ज्ञानसमुद्र ! हे भगवन् ! केन कुक्कम्मेणा मम बालत्वे तावृथो रोगो जात—उत्पन्न ? च पुनः केन सुक्क
 र्मेणा शान्तो—नाशम्याप्तः ? ॥ ११०४ ॥ च पुनः केन कर्मण्याऽहं स्थाने स्थाने रूढृथीं श्रद्धिं सम्प्राप्त ? तथा केन—कर्मण्याद्
 सानारे—समुद्रे पतित ? ॥ ११०५ ॥ तथा केन नीचकर्मणा एवाह महाघोर—महादायक दुष्कृत्यं प्राप्त ? तत्सर्वं सुगरामयिद्यत्वेन
 प्रसादं कृत्वा कथय ॥ ११०६ ॥

त चेव भणतेहि तोहि वंठेहि ढुट्टुचिचेहि । उवसनिगओ सुणिंदो खमापरो किहुलट्टीहि ॥ १११७ ॥
जह जह ताढति सुणिं ते ढुट्टा तह तहा समुल्लसह । हासरसो नरनाहे सुणिनाहे उवसमरसो अ ॥
ते कयमुणिउवसगा निवमगा हणिअभूरिमयवगा । नरवइपुट्टिविलगा पत्ता निअयांसि नयरंसि ॥
अझदिये सो पुणरवि राया मिगयागओ निअसिअ । सुत्तुण हरिणपुट्टीह धाविओ इकगो चेव ॥
नदतहवणे निळुको सो हरिणो नरवरो तओ चुको । जा पिच्छह ता पासइ नरउवकटे ठिअं साहुं ॥
सदेव-नृपोन्नतमेव वचन मण्डिः-अन्यस्त्रिस्तैर्दृष्टविधैः वन्धैः(एतैः)मूर्तीन्द्रो लेट्टुभिः-लोष्टैर्यष्टिभिः-खट्टैः उपस-
निगत-उपकुतः, कीदृशो मूर्तीन्द्रः ?-वमापरः-वमाप्रधानः ॥ १११७ ॥ तं दृष्टा वएठा यथा यथा मुनिं ताढयन्ति तथा
तथा नरनाथे-नृपे हासरसः समुल्लसति, मुनिनाथे-मूर्तीधरे च उपशमरसः-शान्तरसः समुल्लसति ॥ ११११८ ॥ कतो मुने-
रुपसगो वैस्ते तथाअ एव निर्माण-मान्यहीनाः पुनरहता भूरयो-बहवो मृगवर्गा-मृगतमूहा वैस्ते तथा, ते वएठा नरपत-
राः पृष्टी विलभाः सन्तो निजके-स्वफीये नगरे प्राप्ताः ॥ १११९ ॥ अन्यस्मिन्दिने स-राजा पुनरपि मृगयायां गतो निमं
सैन्यं मुक्त्वा-त्यक्त्वा एककः-एकाकी एव हरिणस्य पृष्टी धावितः ॥ ११२० ॥ स हरियो नद्यास्तटे यद्वन तत्र 'निळुको'-
चि धनवृक्षाद्याच्छादितत्वाद्दूरपर्यां गतस्त्वदा नरवरो-राजा ततो मृगाश्च्युतः सन् यावत्येवमेव-विलोकयति तावज्जपा उप-
कपटे-समीपे स्थित साधु परयति ॥ ११२१ ॥

जस्य अकथ्यवराहा मया वराहादृणोऽपि निन्नाहा । मारिज्जति वराया सा । सामिम्र ! करिती नोई ॥
 इतुष परप्पाण अप्पाण जे कुणति सप्पाण । अप्पाण दिवसाण कप्प भ्र नासति अप्पाण ॥१११३॥
 इव्वाइजिणिदागमउवप्पससप्पहिं वोहयंतपि । तीप्प न सक्किओ सो निचारिड पववसण्णाम्भो ॥
 अन्नदिणे सो सत्तहिं सप्पहिं उल्लठदुट्ठवंठेहिं । महआसत्तो पत्तो कत्थवि एणांमि वण्णगहणे ॥१११५॥
 वट्ठण तत्थ एग धम्मज्झयसत्तुअ मुणिवरिंद । राया भण्णेइ एसो चमरकरो कुट्टिओ कोऽपि ॥१११६॥

यत्र नीतिमार्गे न कुतोऽपराधो वैस्तेऽकृतापराधा मृगा-हरिणा वराहादयः-शूक्रादयोऽपि निर्नाया-भ्रनाया वराहा-
 दुर्बला वीणा सार्यन्ते सा स्वाभिन् । कीदृशी नीतिः ? ॥१११२॥ परात्नान-परजीवं हत्वा ये वीणास्वन्मांसमखखेन आत्मान
 सप्रायं-सबलं कुर्वन्ति ते दुष्टा भ्रान्तानां-स्वोक्तानां दिवसानां कृते च-निमित्तं आत्मान नाशयन्ति ॥ १११३ ॥ इत्यादि-
 मिधिनेत्रागमसम्बन्धिभिरुपदेशानां शतैर्बोधयन्त्या सया राशया स राजा पापव्यसनाभिवारयितु न शक्नोऽप्युत् ॥१११४॥
 भ्रान्तमनस्विने स भीकान्तो राजा सप्तमि शतौ उल्लथदुष्टवपटैः शूलैः सह मृगधारा-पापदो आसन्नव सन् कुत्राप्येकस्मिन्
 वनगहने-शुरगगाहवने प्राप्त ॥ १११५ ॥ तत्र वने एकं वर्षमध्वेन-रजोहरखेन समुद-सहितं मुनिवरेन्द्रं दृष्ट्वा राजा । मच्चति,
 मयि कथमननार्थं चाभरं क्ते वस्य स चाभरकत्त एव कोऽपि हृष्टिहोऽस्मि ॥ १११६ ॥

त चैव भयतेहि तेहि वठेहि इट्टुचिचेहि । उवसगिओ सुणिंदो खमापरो लिइलुट्टुहि ॥ १११७ ॥
जह जह ताढाते सुणिं ते दुट्टा तह तहा समुल्लसह । हासरसो नरनाहे सुणिनाहे उवसमरसो अ ॥
ते कयमुण्डवसगा निळमगा हणिअभूरिमयवगा । नरवहपुट्टिविलगा पत्ता निअयंमि नयरमि ॥
अस्सदिये सो पुणारवि राया मिययागओ निअसिअ । मुत्तूण हणिणपुट्टीह धाविओ इक्कगो चैव ॥
नहत्तहवणे निळुक्को सो हरिणो नरवरो तओ चुक्को । जा पिच्छह ता पासह नहत्तवकटे ठिअं साहुं ॥

तदेव-तृपोक्तमेव पचन मयस्त्रिः-अन्यस्त्रिस्तैर्दुष्टविचैः षण्धैः(एतैः)र्मुनीन्द्रो लेट्टुभिः-लोष्टैर्यष्टिभिः-लट्टैः उपस-
मिव-उपहृतः, कीदृशो मुनीन्द्रः ?-चमापरः-चमाप्रधानः ॥ १११७ ॥ तं दुष्टा वयठा यथा यथा मुनिं ताढयन्ति तथा
तथा नरनाथे-तृपे हासरस समुल्लसति, मुनिनाथे-मुनीश्वरे च उपशमरसः-शान्तरसः समुल्लसति ॥ १११८ ॥ कुतो मुने
रुपसर्गो वैस्ते तथाञ्च एव निर्माया-माय्यहीनाः पुनर्हता भूरयो-बहवो मृगवर्गा-मृगसमूहा वैस्ते तथा, ते वयठा नरपत-
रास्तः पृष्ठौ विलम्बा सन्तो निचके-स्वकीये नगरे प्राप्ताः ॥ १११९ ॥ अन्यस्मिन्दिने स-राजा पुनरपि मृगयायां गतो निमं
सैन्यं मृगत्वा-त्यक्त्वा एककः-एकाकी एव हरिणस्य पृष्ठौ धावितः ॥ ११२० ॥ स हरिणो नद्यास्तटे यद्वन तत्र 'निळुक्को'-
चि घनवृक्षाद्याच्छादितत्वाददृश्यतां गतस्त्वदा नरवरो-राजा ततो मृगाच्युतः सन् यावत्प्रवेत-विलोकयति तावत्तथा उप-
कण्ठे-सर्मापे स्थित साधुं परयति ॥ ११२१ ॥

त ददृण पावेण तेस्य तद्व पिबिष्यो मुणिवरिदो । सहसाचि जहा पदिओ नर्हेजखे तो पुणो तेण ॥
सज्जायकपिकरुणाभावेणं कहुज्जण सो मुको । को जाणइ जीवाण भावपरावत्तमइविस्सम ? ॥
गिहमागएण तेण निष्सावयाओ निवेदओ सहसा । सिरिमइवेवीपुरओ तीए अ निवो दम भएिओ ॥
अखेसिपि जीआण पीढाकरण हवेइ कहुअफल । ज पुण मुणिजणपीढाकरण त दारुणविवाग ॥

त सायुं दृष्ट्वा तेन पापेन भूरेस्य राक्षसो तेन प्रकोरेण कराभ्यां प्रेरितो यथा मुनिचरेन्द्रः सहसोति-प्रकस्मात् नदी
बले पतितः सदनन्तरम् ॥ ११२२ ॥ पुनस्तेन राक्षसञ्चाव-समुत्पन्न किमपि करुणाभावो-दयापरिणामो यस्य स तेन
तथापूर्वेन सदा स मुनीन्द्र ' कहुज्ज' ' पि बलमभ्याभिष्कास्य नदीवटे मुक्त्व', कथमेतञ्चावमित्याह-जीवानां अतिवि-
षमं मावपरावर्धनं-परिष्णामविपर्ययं को जानाति ? अतिशुभित्तवानि विना ?, न कोऽपीत्यर्थः, मुगममेव ॥ ११२३ ॥
शुभमागेन तेन ॥ आ सहसा-सदाः भीमत्या-देव्याः शूर-अत्रतो निञ्जावदावः-स्वकीयनिर्मलभावो निवेदिता-श्लाघितः,
तदा तथा नृप इदं-वक्ष्यमाणं भविष्यः, तथादेवदुक्त्वमित्यर्थः ॥ ११२४ ॥ अन्येषामपि जीवानां पीडाकरणं कटुकं फल
यस्य तत् कटुकफलं भवति, यत्पुनर्भविष्यतस्य पीडाकरणं तदावस्यो विपाको यस्य तदावस्यविपाकः, अतिभयद्वरकलत्रम्
मित्यर्थः ॥ ११२५ ॥

जओ—साहूण हीखाए हाणी हासेण रोयण होइ । निंदाइ वहो वधो ताढणया वाहिमरणाई ॥११२६॥
मुणिमारणेण जीवाणुणतससारिआण बोहीवि । दुवहा चिअ होइ धुव भणिअमिण आगमेजि जओ ॥
चेइअइव्वविणासे इसिथाए पवयणस्स उज्जाहे । सजइ चउत्तरभंगे मूलगी बोदि छाभस्स ॥११२८॥
त सोऊण नरिंदो किंपि समुछसिअधम्मपरिणामो । पभणेइ अह पुणरवे न करिस्स परिस्समकज्जा ॥

यत् उक्तं शास्त्रे, साधूनां शीलया हानिर्भवति, साधूनां हास्मेन-हसनेन रोदनं भवति, साधूनां निन्दया बन्धो वधश्च भवति, साधूनां ताडनया व्याधिमरणादिः-रोगप्राश्रयवियोगादिर्भवति ॥ ११२६ ॥ मुनिमारणेन अन्नं संसारोऽस्त्येया मित्यनन्तसत्कारिकास्तेषां जीवानां बोधि-जिनधर्मप्राप्तिरपि ध्रुव-निश्चितं दुर्लभैव भवति, यत् आगमे-सिद्धान्तेऽपि इदं मखित-उक्तमस्ति ॥ ११२७ ॥ किमित्याह-वैत्यद्रव्य-जिनगृहसम्बन्धिं द्रव्यं तस्य विनाशे-भक्षयोपेक्षणादिना मूलतो ह्यसे तथा ध्मपिपाते-साधुमारणे तथा प्रवचनस्य-चतुर्विधसङ्घस्य उज्जाहे-कलङ्कदानादिनाऽपवादकरणे तथा सयत्नाः-साध्याश्चतुर्थप्रवचनस्य-भक्ष्यचर्यस्य भङ्गे बोधिलामस्य-अर्हदमार्गासंमूलेऽनिन्दितं, एतावता एतत्कर्तुं पुनः सदर्भलाभो दुर्लभ एवेति [आवश्यकनिर्मुक्तौ] ॥११२८॥ तत् राक्षीवचनं भुत्वा नरेन्द्रो-राजा प्रमथति, क्वचिद्यो नरेन्द्र ?-किमपि समुच्छासितो धर्मपरिणामो यस्य स तथा, किं कथयतीत्याह-अहं पुनरपि ईदृशं अकारण-अकृत्यं न कारिष्यामि ॥ ११२९ ॥

त दृष्ट्वा पावेण तेन सह पित्रिभ्यो मुणिवरिदो । सहसन्ति जहा पटिओ नर्हेजखे तो पुणो तेण ॥
 सजायाकिपिकरुणाभावेण कहुजण सो मुको । को जाणइ जीवाण भावपरावचमइविसम ? ॥
 गिहमागएण तेण निष्ठावयाओ निवेदओ सहसा । सिरिमइदेवीपुरओ तीए अ निवो इम भणिओ ॥
 अओसिपि जीआण पीढाकरण हवेइ कहुअफल । ज पुण मुणिजणपीढाकरण त दारुणविवाग ॥

ठं साधु दृष्ट्वा तेन पापेन क्रूरं रात्रा तथा-तेन प्रकरीण कराभ्यां प्रेरितो यथा मुनिवरेन्द्र सहसोति-प्रकस्मात् नदी-
 वल्ले पतितः तदनन्तरम् ॥ ११२२ ॥ पुनस्तेन रात्रा सञ्जात-समुत्पन्न किमपि करुणाभावो-दयापरिणामो यस्य स तेन
 तथापूर्वेन सता स मुनीन्द्र ' कहुकण ' सि अलमभ्याभिष्कास्य नदीवटे मुचतः, कथमेवञ्जातमित्याह-जीवानां अतिरि-
 त्तमं भावपरावर्ध(नं)-परिणामविपर्ययं को जानाति ? अतिशयिवद्वान्तिन विना ? न कोऽपीत्यर्थः, युगमेवत् ॥ ११२३ ॥
 दृष्टमागतेन तेन आसा सहसा-सद्यः भीमत्वा-देव्याः पुरतः-अप्रवो निजावदातः-स्वकीयनिर्मलभावो निवेदिता-शोधितः,
 तदा तथा नृप इदं-वस्त्वमाखं मखितः, नृपायेदमुचतमित्यर्थः ॥ ११२४ ॥ अन्येषामपि जीवानां पीढाकरण कटुक फल
 यस्य तद् कटुकफल मवति, मत्पुनर्मुनिवतस्य पीढाकरणं तदारुणो विपाको यस्य तदारुणविपाक, अतिभयङ्करकलमद
 मित्यर्थः ॥ ११२५ ॥

सो मुणिनाहो रक्षा ततो आणाविओ निआवास । नमिओ अ पइओ खा मिओ ष त निअयमवराह ॥
 पुहो अ हिरिमर्दए भवव । अक्षाणभावओ रक्षा । साहूण उवसग्ग काऊण कय महापावं ॥११३६॥
 तत्पावदायणत्थ किंपि उवाप कहेह पसिऊण । जेण वएण एसो पावाओ छुट्ठ नरेसो ॥११३७॥
 तो भणइ मुणिवरिंदो भवे । पाव कय अणेण घण । ज गुणियो उवाप सव्वगुणाणपि उववाओ ॥
 तद्वि कयहुक्कयाणवि जियाण जइ होइ भावउल्लासो । ता होइ हुक्कयाण नासो सव्वगणावि खणेण ॥

वतः-तदनन्तर राज्ञा समुनिनाथो निबं-स्वकीय भावास गृह आनायितव्य पुनर्नवो-नमस्कृतः पूजितो वस्त्रादिना च पुनस्व
 निब्रकमपराध क्षामित' ॥ ११३५ ॥ श्रीमत्या पृष्ठम-हे भगवन् ! राज्ञा ज्ञानभावत साधूनां उपसर्गं कृत्वा महापाप कृतं-
 उपाजित ॥ ११३६ ॥ तस्य पापस्य यावनार्य-विनाशार्थं प्रसभ-प्रसभीभूय कमपि उपाय कथय, येन उपायेन कृतेन एव
 नरेणो-राज्ञा पापाद् छुटति ॥ ११३७ ॥ ततो मुनिवरेन्द्रो मखति-हे मदे ! अनेन-राज्ञा धर्म-साम्द्रं पापं कृतम्, कथ-
 मित्याह-यद्-यस्मात्कारणाद् गुणिनो-गुणवत पुरुषस्य उपधाते-विनाशो नृते मति सर्वेषामपि गुणानां उपधातो भवति
 ॥ ११३८ ॥ तथापि क्व इच्छत-पाप वैस्ते क्वदुच्छ्वास्तोपामपि जीवानां यदि भावोद्भास-श्रमपरिणामविद्वद्भिर्मवति
 तद्-तर्हि सर्वेषामपि दुच्छानां क्षणेन नाशो भवति ॥ ११३९ ॥

कदम्बयदिगेसु पुणरवि तेण गवक् वट्टिएण कोविमुणी । दिट्ठो मलमलिणतण्ण गोअरचरिअ परिअमतो ।
 तत्तो सहसा वीसारिज्जण त सिरिमईदं सिमखापि । सो राया दुट्ठमणो निअवठे पचमाइसइ ॥
 रे रे एअं डुव नयर विट्ठाणयतमन्हाण । कठे धित्तुण डुअ निस्सारह नयरमज्झाओ ॥ ११३२ ॥
 तेहि नरेहि तहस्सिअ कट्ठिज्जतो पुराउ सो साहू । निअयगवक्खठिआए दिट्ठो तीए सिरिमईए ॥
 तो कुविआए तीए राया निव्वमिच्छिओ कट्ठगिराए । तो सोऽवि लज्जिओ भणइ देवि मे खमसु अवरारह ॥
 कविपयदिनेपु-किमविवेसेपु गेवेपु पुनरपि गवावस्थिवेन वेन राज्ञा कोऽपि मुनिर्दट्ठ, कीटयो १-भत्तेन-रम प्ररंर-
 समुज्ज्वेन मलिना वतुः-कापो यस्य स तथा, पुनः कीटयः १-गोचरचयां परिभ्रमन् ॥ ११३० ॥ तवः मुनिर्दर्यमानन्तरं स राज्ञा
 पुष्टं मनो यस्य स दुष्टमनः । सन् सहसा-सद्यः भीमत्याः शिष्या विस्मयं निबधयन् । एवं-वच्यमाणप्रकारेण आदिश्याते-
 आश्चर्यं ददाति ॥ ११३१ ॥ रे रे सेवकाः । विट्ठालपन्थं न्ति अशुद्धं बुद्धं त्वं एव दृग्भवं वयं गृहीत्वा दुव-र्याप्र-
 तगरमथाव निस्सारय-निकासयत ॥ ११३२ ॥ एव राज्ञा उक्ते सति तैर्वयं नरस्त्वयं पुराणिक्कास्यमान स सायु-
 निजगवावस्थितया-स्वगवावस्थया तथा भीमत्या देव्या वृष्टः ॥ ११३३ ॥ तवः कुपितया-मुद्रया तथा रादया क्रुद्धगिरा-क्रुद्ध-
 वायया राज्ञा निर्मर्षितः, तवः स राज्ञापि लज्जितः सन् मखावि-रे देवि ! ममापराध क्षमस्व, पुनर्नैव करिष्या-
 मीतिमावः ॥ ११३४ ॥

सो मुणिनाहो रक्षा तत्तो आणाविओ निआवासं । नमिओ अ पुइओ खामिओ अ त निअयमवराहं ॥
 पुहो अ सिरिमर्दण भयव ! अक्षाणभावओ रक्षा । साट्ठण उवसग्ग काऊण कय महापाव ॥११३६॥
 तप्पावदायणरथ विपि उवाय कहेह पसिऊण । जेण कएण एसो पावाओ हुट्ठइ नरेसो ॥११३७॥
 तो भणइ मुणिवरिवो भेइ ! पाव कय अणेण घण । ज गुणिणो उअपाए सव्वगुणाणपि उवधाओ ॥
 तद्वि कयदुक्कयाणावि जियाण जइ होइ भावउछासो । ता होइ दुक्कयाण नासो सव्वपाणावि स्वयेण ॥

तव - तदनन्तर राज्ञा समुनिनाथो निजं-स्वकीय आवास गृह आनायितव्यं पुनर्नवो-नमस्कृतं पूजितो वस्त्रादिना च पुनस्व
 निजकमपराध क्षामित ॥ ११३५ ॥ श्रीमत्या पृथक्-हे मगवन् ! राज्ञाञ्जानभावत साधूनां उपसर्गं भुत्वा महापाप कृत-
 उपाजित ॥ ११३६ ॥ तस्य पापस्य धातनार्थं-विनाशार्थं प्रसद्य-प्रसर्ज्य भूय कमपि उपायं कथय, येन उपायेन कृतेन एव
 नरेणो-राज्ञा पापात् छुटति ॥ ११३७ ॥ ततो मुनिवरेन्द्रो भवति-हे मदे ! अनेन-राज्ञा धन-सान्द्रं पाप कृतम्, कथ-
 मित्याह-यद्-यस्मात्कारणात् गुणिनो-गुणवत् पुरुषस्य उपपाते-विनाशो कृते मति सर्वेषामपि गुणानां उपधातो भवति
 ॥ ११३८ ॥ तथापि क्व द्रुक्त्वं-पापं येस्ते क्वद्रुक्त्वास्तेषामपि जीवानां यदि भावोद्भास-श्रुमपरिणामविद्युद्विर्मवाति
 त्व-वर्हि सर्वेषामपि द्रुक्त्वानां च येन नाशो भवति ॥ ११३९ ॥

कद्वयदिगेसु पुनरवि तेण गवक चट्टिएण कोधिमुणो । दिट्ठो सत्तमलिणतण्ण गोअरचरिअ परिभमतो ॥
 तत्तो सहसा वीसारिज्जण त सिरिमईदं सिक्खपिे । सो राया टुट्ठमणो निअवटे एत्तमाइसइ ॥
 रे रे एअ हुव नयर विट्ठाखयतमन्हाण । कठे धित्तूण डुअ निस्सारह नयरमज्झाओ ॥ ११२२ ॥
 तेहि नरोहि तहच्चिअ कट्टिज्जतो पुराउ सो साहू । निअयगवकवाटिआए दिट्ठो तीए सिरिमईए ॥
 तो कुधिआए तीए राया निठ्मच्छिओ कट्टगिराए । तो सोऽधि खज्जिओ भणइ देवि । मे एतमसु अवराह ॥

कविपयदिनेषु—कियदिवसेषु गेवेषु पुनरापि गवाचस्थितेन तेन राज्ञा कोऽपि मुनिर्दृष्टः, कीदृशो ?—मत्तेन—स्व
 समुज्ज्वलेन मलिता वज्रुः—इषो यस्य स तथा, पुनः कीदृशः ?—गोचरचर्या परिभ्रमन् ॥ ११२० ॥ सर्वो मुनिदृशं नानन्तरं स राज्ञा
 दृष्टं मनो यस्य स दृष्टमनः । सन् सहसा—सद्यः भीमत्याः शिखां विसार्य निजवएठान्, एवं—चत्पमाएप्रराएय आदिशोते—
 आज्ञां ददाति ॥ ११२१ ॥ रे रे सेवका ! अस्माकं नगरं 'विट्ठालयन्त' इति अशुद्धं कुर्वन् एव द्रुम्य भएठं गृहीत्या हुव—योऽयं
 नगरमध्यात् निस्सारयत—निष्कासयत ॥ ११२२ ॥ एवं राक्षा उक्ते सति तैर्वएठैरस्वयं पुराभिन्नास्वमान स साधु
 निजगवाचस्थितया—स्वगवाचस्थया तथा भीमत्या देव्या दृष्टः ॥ ११२३ ॥ सतः कुपितया—क्रुद्धया तथा राश्या कट्टगिरा—क्रुद्ध-
 वायया राज्ञा निर्मासितः, सतः स राज्ञापि खजितः सन् भवति—रे देवि ! ममापराध क्षमस्व, पुनर्नैव करोम्या
 मीतिमावः ॥ ११२४ ॥

ते अन्नदिष्टे रायापसेण सीहनामनरवहणो । हणिऊण गामभिक जा वलिआ गोधण गहिउ ॥
ता पुट्टि पत्तो सीहो वहुबलकसिओ पयदहुअदडो । तेण कुविण सत्त्वे धाड्यपुरिसा हया तरथ ॥
तेऽपि मरिऊण स्वत्तिअपुत्ता होऊण तरणभावेऽपि । साहूवसग्गपावप्पत्तायओ कुट्टिणो जाया ॥
जो सिरिकंतो राया पुत्तपभावेण सो तुम जाओ । सिरिमइजीओ मयणासुदरि एसा मुणिआत्ता ॥
ज पुत्तपि हु भस्मुज्जमपरा तुहहिहक्कत्तिच्छिआ । आसि इमा त जाया एसा तुह मूलपट्ठमि ॥

अन्यस्मिन्दिने ते सप्तशतपुराण राक्ष आदेशेन-आह्वया सिंहान्नो नरपत-नृपस्य एकग्रामं हत्वा गोधनगृहीत्वा याव-
त्पश्चादल्लिता ॥ ११४५ ॥ ताम्रद्रुमलकलितो-बहुसैन्ययुक्तः पुनः प्रचण्वी मुञ्चदएही यस्य स तथाभूतः सिंहो राज्ञा तेषां
पृष्ठे प्राप्तः, तेन सिंहेन कुपितेन सता तत्र प्रदेष्टुं सर्वे धाटकपुराण हता-मारिता इत्यर्थः ॥ ११४६ ॥ तेऽपि सप्तशतनृपसेवका
मृत्ना क्षत्रियाणां पुत्रा भूत्वा तत्क्षभावेऽपि-यौवनेऽपि साधूपसर्गपापप्रसादात् कुण्ठिनो जाताः, साधूनामुपसर्गा साधूपसर्गा
स्ते एव पापहेतुत्वात्पापं तस्य प्रसादात् कुण्ठोत्पत्तिरभूदित्यर्थः ॥ ११४७ ॥ यः श्रीकान्तो राजा स पुण्यप्रभावेण त्व जात ,
भीमत्या जीव एषा मदनसुदरी जाता, कीदृशी एषा ?-मुणित-स्त्राव तत्त्व यथा सा तथा ॥ ११४८ ॥ इ इति निश्चित इय
यद्-यस्मात् कारणात् पूर्वमपि धर्मो य उद्यमः स एव परः-प्रधानः यस्या. सा धर्मोद्यमपरा, पुनस्तत्र यत् हितं तत्र एका सा एव
लिया यस्याः सा एवम्भूता आसीत् तत्-तस्मात्कारणात् एषा तत्र मूलपट्टे जाता, मूलपट्टराक्षी अभूदित्यर्थः ॥ ११४९ ॥

भावस्तुक्तासकप अरिहादपसिद्धसिद्धचक्रस्त । आराहण मुर्णोहि उचइदुं भट्चजीवाण ॥ ११४० ॥
ता अइ करेइ सम्मं पयस्साराहण नरवरोडवि । तो जुटइ सयलाण पावाण नरिय सदेहो ॥ ११४१ ॥
तो सिक्खिउत्तण पूआतवोविहाणइअ विहिं राया । भचीइ सिद्धचक्र आराहइ तिरमइसमेओ ॥
पुत्ते अ तवोकम्मे रत्ता मइविण अ उज्जमणे । सिरिमइसहीहि अट्टहि विहिअ अपुमोअणा तस्त ॥
सत्तहिं सयहिं तेहिं सेवयपुरिसोहिं तस्त नरवइणो । दइण धम्मवरण पसासिअ विं पि सणमिच ॥

भाषस्य उद्भाषकते-विषुद्विनिमिष अर्हदादिभिःपदैः प्रविद्वसिद्धचक्रस्य आराधन भक्त्यजीवेभ्यो मुनिभिः उपदिष्टम् ॥ ११४० ॥
तद्-वत्समात्कारसात् नरवरोडपि-राजापि यदि सम्पक् एवस्य-धीसिद्धचक्रस्य आराधन करोति तद्-वदि सकलेभ्य-सर्वेभ्य
पापेभ्यश्छुटोति, अत्र सन्देहो नास्ति ॥ ११४१ ॥ ततो राजा पूजायास्त्वपसथ यदिधान-वरण वदादिक विधिं शिष्यापित्वा
भीमत्वा राहया समेत-वर्हिणो भक्त्या सिद्धचक्रं आराधयति ॥ ११४२ ॥ च पुनस्तथ कर्मणि-तथाक्रियायां पूर्व सति राह
उद्यापने च मर्यद्वते सति अष्टमि भीमत्वा सखीभिस्तस्य-उद्यापनयुक्तवपसोऽनुमोदना-प्रशसा विहिता-कृता ॥ ११४३ ॥
तै सप्ताभिः शृतैः सेवकपुरुषैः सस्य नरपतेः-राज्ञो धर्मकरस्य-प्रागुक्तनीत्या धर्मकार्यकरण दृष्टा चणमाय किमपि प्रयासितवम्-
अस्माक स्वामी सम्पन्नाप इच्छते इत्यादिका प्रशसा कृतेत्यर्थः ॥ ११४४ ॥

ते अन्नदिष्टे रायापसेण सीहनामनरवद्दणो । हणिज्ज गाममिक्क जा वलिच्चा गोधण गहिड ॥
 ता पुट्ठि पत्तो सीहो बहुबलकखिओ पयंदयुअदहो । तेण कुविएण सव्वे धादयपुरिसा हया तरथ ॥
 तेऽपि मरिज्जण खत्तिअपुत्ता होज्जण तरुणभावेऽपि । साहूवसग्गपावप्पसायओ कुट्ठिणो जाया ॥
 जो सिरिक्कतो राया पुत्तपभावेण सो तुम जाओ । सिरिमहजीओ मयणासुदरि एसा मुणिच्चत्ता ॥

ज पुत्तपि हु धम्मज्जमपरा तुहहिद्वक्कत्तिच्छिच्चा । आसि इमा त जाया एसा तुह मूलपट्ठमि ॥
 अन्यस्मिन्दिने ते सप्तशतपुरा राह्व आदेशेन-आह्वया सिंहनाम्नो नरपते-नृपस्य एक ग्राम इत्वा गोधनं गृहीत्वा याव-
 त्यश्वाद्रहितं ॥ ११४५ ॥ तावद्रथुषलकलितो-बहुसैन्ययुक्ताः पुनः प्रचण्ढौ मृजदण्ढौ यस्य स तथाभूतः सिंहो राज्ञा तेषां
 पुष्टे प्राप्तः, तेन सिंहेन कृपितेन सता तत्र प्रदेशे सर्वे घाटकपुरा इताः-मारिता इत्यर्थः ॥ ११४६ ॥ तेऽपि सप्तशतनृपसेवका
 मृत्वा क्षत्रियाणां पुत्रा भूत्वा तरुणभावेऽपि-यौवनेऽपि साधूपसर्गपापप्रसादात् कुठिनो जाता, साधूनामुपसर्गा साधूपसर्गा
 स्ते एव पापहेतुत्वात्पापं तस्य प्रसादात् कुष्ठोत्पत्तिरभूदित्यर्थः ॥ ११४७ ॥ यः श्रीकान्तो राज्ञा स पुण्यप्रभावेण त्व जात ,
 भीमत्वा वीर्य एषा भद्रनसुदरी जाता, कीदृशी एषा ?-मुश्चित-ज्ञातं सत्त्व यया सा तथा ॥ ११४८ ॥ इ इति निश्चित इय
 यद्-यस्माद् कारणात् पूर्वमपि धर्मे य उद्यमः स एव परः-प्रधानः यस्मा सा धर्मोद्यमपरा, पुनस्त्ववयवत् हित तत्र एका सा एव
 लिप्ता यस्याः सा एवम्भूता आसीत् तद्-वत्सात्कारणात् एषा तव मूलपट्टे जाता, मूलपट्टराक्षी अभूदित्यर्थः ॥ ११४९ ॥

भावस्तुष्ठासकप अरिहादपसिद्धसिद्धचक्रस्त । आराहण मुर्णोहि उचहट्ट भञ्जजीवाण ॥ ११४० ॥
ता जह करेह सम्मं एयस्साराहण नरवरोऽवि । तो जुट्टह सयलाण पावाण नरिय सदेहो ॥ ११४१ ॥
तो सिक्खिज्जण पूज्जातवोविहाणइअ विहिं राया । भचीइ सिद्धचक्र आराहइ सिरिमहसमेओ ॥
पुत्ते अ तवोकम्मे रत्ता मढाविण् अ उज्जमणे । सिरिमहसहीहि अट्टुहि विहिआ अणुमोअणा तस्स ॥
सच्चहिं सएहिं तेहिं सेवयपुरिसोहिं तस्स नरवहणो । दट्टण धम्मवरण पसासिअ विं पि खणामिच ॥

माधस्य उद्भासकते-विषुदिनामेव अर्हदादिभिः पदैः प्रसिद्धसिद्धचक्रस्य आराधनं भव्यजीवेभ्यो मुनिभिः उपदिष्टम् ॥ ११४० ॥
तद्-वस्मात्कारणात् नरवरोऽपि-राजापि यदि सम्पक् एतस्य-भीसिद्धचक्रस्य आराधनं करोति तद्-वर्हिं सप्तजेभ्य-सर्वेभ्य
पापेभ्यश्छुद्यति, अत्र सन्देहो नास्ति ॥ ११४१ ॥ ततो राजा पूजायास्त्वपसश्च यदिधान-परण वटादिकं विधिं शिष्यायित्वा
भीमत्या राश्या समेत-सर्हिता मन्त्राया सिद्धचक्रं आराधयति ॥ ११४२ ॥ च पुनस्त्व. कर्मसि-त्तप क्रियायां पूर्वै सति राह
उपापने च मरिचद्वे सति अष्टमि भीमत्या सखीभिस्त्वस्य-उपापनपुक्तवपसोऽनुमोदना-प्रशसा विहिता-कृता ॥ ११४३ ॥
तं सप्ताभिः शृतां सेवकपुरुषै सस्य नरपतेः-राज्ञो धर्मकरा-प्राणुक्तनोत्पा धर्मकार्यकराण दृष्टा चक्षमाय किमपि प्रयासितवम्
अस्माक स्वामी सम्पन्नाय कुरुते इत्यादिका प्रशसा कृतेत्यर्थः ॥ ११४४ ॥

ते अन्नविणो राधाएसेण सीहनामनरवहणो । क्षणिऊण गामनिक जा वलिआ गोधण गहिउ ॥
ता पुट्टि पत्तो सीहो बहुबलकविओ पयइनुअदडो । तेण कुविण सठवे धाड्यपुरिसा हया तरथ ॥
तेऽपि सरिऊण स्खतिअपुत्ता होऊण तरुणभावेऽपि । साहुवत्सग्गपावप्पत्तायओ कुट्टिणो जाया ॥
जो सिरिकंतो राया पुत्तपभावेण सो तुम जाओ । सिरिमहजीवो मयणासुदरि एसा मुणिअत्ता ॥
ज पुत्तपि हु धम्मज्जमपरा तुहहिहक्कत्तिच्छिआ । आसि हमा त जाया एसा तुह मूलपट्टमि ॥

अन्मस्मिन्दिने ते सप्तशतपुरा राक्ष आदेशेन-आक्षया सिंहान्तो नरपतः-नृपस्य एक भ्राता इत्या गोघन गृहीत्वा याव-
त्पथाद्राशिवाः ॥ ११४५ ॥ तावद्रुचलकलितो-मधुसैन्ययुग्मः पुनः प्रचपटी भुजदण्डौ यस्य स तथाभूतः सिंहो राज्ञा तेषां
पृष्ठे प्राप्तः, तेन सिंहेन कुपितेन सता तत्र प्रदेशे सर्वे घाटकपुरा हताः-भारिता इत्यर्थः ॥ ११४६ ॥ तेऽपि सप्तशतनृपसेवका
मृत्वा क्षत्रियाणां पुत्रा भृत्या तत्कथमावेऽपि-यौवनेऽपि साधूपसर्गपापप्रसादात् कुण्ठितो जाताः, साधूनामुपसर्गा साधूपसर्गा
स्ते एव पापहेतुत्वात्पापं तस्य प्रसादात् कुण्ठोत्पत्तिरभूदित्यर्थः ॥ ११४७ ॥ यः श्रीकान्तो राजा स पुण्यप्रभावेण त्वं जातः,
भीमत्या वीर एषा मदनसुदरी जाता, कीदृशी एषा?—मुखित-क्षातं तत्त्वं यथा सा तथा ॥ ११४८ ॥ इति निश्चित इयं
यद्-यस्मात् कारणात् पूर्वमपि धर्मं य उद्यमः स एव परः-प्रधानः यस्या सा धर्मोद्यमपरा, पुनस्तव यत् हितं तत्र एका सा एव
लिसा यस्या सा एवभूता आसीत् तत्-तस्मात्कारणात् एषा तव मूलपट्टे जाता, मूलपट्टराक्षी अभूदित्यर्थः ॥ ११४९ ॥

भावस्तुक्तासकप अरिहादपसिद्धसिद्धचक्रस्त । आराहण मुर्णाहिं उचइदं भटवजीवाण ॥ ११४० ॥
ता जइ करेइ सम्म एयस्साराहणं नरवरोडवि । तो जुइइ सयलाण पाचाण नरिय सदेहो ॥ ११४१ ॥
तो सिक्खिज्जण पूआतवोविहाणइअ विहिं राया । भत्तीइ सिखचक आराहइ सिरिमइसमेओ ॥
पुत्ते अ तवोकम्मे रत्ता मढाविण् अ उज्जमणे । सिरिमइसहीहि अट्टहि विहिआ अणुमोअणा तस्स ॥
सत्तहिं सयहिं तेहिं सेवयपुरिसोहिं तस्स नरवइणो । दइण धम्मवरण पसासिअ विं पि खणानिच ॥

भाषस्य उद्भासकते-विष्वदिनिमित्तं अर्थादिभिः पदैः प्रसिद्धसिद्धचक्रस्य आराधनं भव्यजीवेभ्यो मुनिभिः उपदिष्टम् ॥ ११४० ॥
तत्-तस्मात्कारणत्वं नरवरोडपि-राजापि यदि सम्पदं एतस्य-श्रीसिद्धचक्रस्य आराधनं करोति तत्-तर्हि सकलैर्भ्यः-सर्वेभ्यः
पापेभ्यश्छुद्यति, अत्र सन्देहो नास्ति ॥ ११४१ ॥ ततो राजा पूजायास्तपसश्च यद्विधान-करणं यदादिकं विधिं शिष्यापित्या
भीमत्या राश्या समेत-सर्विधो भवत्या सिद्धचक्रं आराधयति ॥ ११४२ ॥ च पुनस्तप-कर्मणि-तप क्रियायां पूर्व सति राज्ञः
उपापने च मण्डितं सति अष्टभिः भीमत्पा सखीभिस्तस्य-उपापनमुक्तवपसोऽनुमोदना-प्रशसा विहिता-कृता ॥ ११४३ ॥
तैः सप्ताभिः शृतैः सेवकपुरुषैः तस्य नरपतेः-राज्ञो वर्मकरसं-प्राणुर्कनीत्या वर्मकार्यकरणं दृष्ट्वा च यथापि विमपि प्रशसितम्-
अस्माकं स्वामी सम्पन्नाय कुरुते इत्यादिकं प्रशसा कृतेत्यर्थः ॥ ११४४ ॥

सीहो य धायविहुरो पाटिता मासमणसणं दिक्ख । जाओऽहमजिअसेणो बालत्तं सुज्झ रज्जहरो ॥
 तेष चिअ वेरेण वद्धोऽह राणपुहिं पपुहिं । पुव्वकयब्भासेण जाओ मे चरणपरिणामो ॥ ११५७ ॥
 सुहपरिणामेण मए जाइ सरिज्जा सज्जमो गहिओ । सोऽह उप्पक्खावहिनाणो नरनाह । इह पत्तो ॥
 एव ज जेण जहा जारिस कम्म कय सुह असुह । त तस्स तहा तारिसमुवाट्ठिअं मुणसु दत्थ भवे ॥
 त सोऽण सिरिपालनरवरो चित्तए साच्चिमि । अहह अटो केरिसय पअ भवनादयस्सरुवं ? ॥

सिद्धस नृपो घातं - प्रहारं विधुरः - पीडितः सन् एकं मासं यावत् अनशानां-अनशनशुक्तां दीक्षां पालित्वाऽह आचित-
 सेनो जातोऽरिम, कीदृशोऽह ? - बालत्वे तव राज्यहर ॥ ११५६ ॥ तेनैव वेरेण एते राणास्थैः अहं वद्धो-निगाहितः, पूर्व-
 कृतो योऽभ्यासो-दीक्षाभ्यासस्त्वेन मे-मम चरणपरिणाम - चारिषपरिणामो जात ॥ ११५७ ॥ मया शुभपरिणामेन जाति-
 पूर्ववन्म स्मृत्वा समयो गृहीतः, हे नरनाथ ! - हे राजन् ! उत्पन्नमवधिष्ठान यस्य स तथाभूत सोऽहं इह प्राप्त ॥ ११५८ ॥
 एवं-अश्वना प्रकरेण येन प्राणिना यत् शुभं अशुभं यादृशं कर्म यथा कुत तस्य प्राणिनस्त्वादृश कर्म अत्र-अस्मिन् भवे तथा-
 तेन प्रकारेण उपरिघटं-समीपस्य मुण-जानीहि ॥ ११५९ ॥ श्रीपालो नाम नरवरो-राजा तन्मुनिवचन श्रुत्वा स्वचित्ते
 चिन्तयति-अहहतिष्ठेदे अहो इत्याधये एतद्वचनाटकस्य स्वरूप कीदृश वर्तते ?, अतिविषममितिमाव ॥ ११६० ॥

तुमए जहा सुणीण विहिआ आसायणा तहा चेव । कुट्टित जलमज्जणमवि डुवत्त च सपत्त ॥
ज च तए तीए तिरिमईद वयणेण सिद्धचक्रस्स । आराहणा कया त मयणावयणा सुह पत्तो ॥
जो पत्तो विरथारो रिद्धिविसेसस्स तुज्झ सजाओ । सो सयलोडवि पत्ताओ नायट्ठो सिद्धचक्रस्स ॥
तिरिमइसहीहि जा हि विहिआ अणुमोअणा तथा तुम्ह । ताओ इमाओ जायाओ तुज्झ लहुपट्ठेवीओ ॥
एआसु अट्ठमीए ससवत्तीसमुह कहियमासी । खज्जसु सपेए तुमति तेण व म्मेए सा इट्ठा ।
धम्मपससाकरणेण तत्थ सत्ताहि सयहि सुहकम्म । ज विहिअ तेए इमे गयरोगा राणया जाया ॥

तथा यथा—येन प्रकारेण सुनीनां आशातना—धिराधना विहिता—कृता तथैव—तर्नेव प्रकारेण त्वया इदमर्थं कृष्टित्य तर्वा
ब्रह्ममज्जनं—समुद्रजले पतन च पुन शुभ्रत्वमपि सम्प्राप्तम् ॥११५०॥ च पुनर्यथवा तस्या श्रीमत्या पचनेन सिद्धचक्रस्या-
राधना कृता तन्मदनसुन्दरीषचनात् इह सुख प्राप्तं ॥११५१॥ य एष तव श्लाघिषोपस्य विस्तार सञ्जातः स सक्रतोऽपि—
समस्तोऽपि सिद्धचक्रस्य प्रसादः—अनुग्रहो ज्ञातव्यः ॥११५२॥ आभि श्रीमत्याः सखीभिस्तदा युवयोरनुमोदना विहिता—कृता
ता इमास्त्वव लघुपट्ठेव्यो जाता ॥ ११५३ ॥ एतस्मि अष्टसु मध्ये अष्टम्या राहया प्राग्मेव स्वमपत्त्या सम्मुखं सर्वेष्व त्व
खाद्यस्येति कथितमासीत् तेन कर्मणा इह सा सर्वेष्व दृष्टा ॥ ११५४ ॥ धर्मस्य प्रयासाकरणेन तत्र—प्राग्मेव सखीभि यार्त
सर्वैर्देवैश् शुभकर्म विहित तेन शुभकर्मणा गतो रोगो येषां ते गतरोगा इमे राणास्त्वा जाता ॥ ११५५ ॥

सिरिपालोऽपि हु राया भत्तीए पिअयमाहिं सजुत्तो । पुवुत्तविहाणेण आराहद सिद्धवरचक्र ॥११६६॥
 अह मयणसुदरी भणद नाह । जइआ तए कया पुर्विं । सिरिसिद्धचक्रपूआ तदभा नो आसि नूरि धणा ॥
 इण्हि च तुन्ह एसा रज्जसिरी अरिय विरथरसमेआ । ता कुणह विरथरेण नवपयपूअ जहिच्छाप ॥
 त सोऊण अइगरअभत्तिसर्त्तोहिं सजुओ राया । अरिहंताइपयाण केइ आराहण एव ॥ ११६९ ॥
 नव चेइहरपडिमा जिन्नुद्धाराइ विहिविहाणेण । नाणाविहपूआहिं अरिहंताराहण कुणई ॥११७०॥

भीपालोऽपि राजा प्रियव्रतमामि —नवरक्षीभिः सशुक्लः—साहितो भक्त्या पूर्वोक्तविधानेन—पूर्वमष्टिविधिना सिद्धवर-
 चक्र आराधयति ॥ १२६६ ॥ अथ मदनसुन्दरी नृप भणति—हे नाथ ! यदा त्वया पूर्वं श्रीसिद्धचक्रस्य पूजा कृता तदा
 भूरि-श्रुत धनं नो आसीत् ॥ ११६७ ॥ इदानीं च—साभव पुनर्युष्माक एषा राज्यश्रीः—राज्यलक्ष्मीर्विस्तारेण समेता-
 युक्ता अस्ति, तत्—तस्मात् कमारणात् यथेच्छया विस्तारेण नवपदपूजां कुरुत ॥ ११६८ ॥ तद्राक्षीषचन भुत्वाऽविशुद्धके-
 भ्रतिमहत्सो मे भक्तिशक्ति (कृती) ताभ्यां सयुत—सहितो राजा एवं—वच्यमाणाप्रकारेण अर्हदादिपदाना आराधनां
 करोति ॥ ११६९ ॥ तथाहि—नव चैत्यगृहाणि—नवसङ्ख्यानि जिनगृहाणि नव प्रतिमाः नव जीर्णोद्गरा इत्यादिना
 विधिना विधानं—निर्माणेन, तथा नानाविधा—अनेकप्रकारा याः पूजास्त्वभिर्हृत —अर्हत्पदस्य आराधनां करोति ॥ ११७० ॥

परमैह अ मे भयव । सपह चरणस्त नरिष सामरथ । तो काज्जण पसायं मह उचिअं दिसह करणिज्ज ॥
तो भणह मुणिरिंदो नरवर ! जाणेसु निच्छयं पय । भोगफलकम्मवसओ इत्थ भवे नरिष तुह चरण ॥
किंतु तुम एआह अरिहताह नवावि सुपयाह । आराहतो सस्म नवम सगपि पाविहिसि ॥११६३॥
ततोवि उत्तरनरसुरसुक्खाह अणुहवंतो अ । नवमे भवमि मुनख सासयसुमख भुव लहसि ॥
त सोऊण राय । साणदो निअगिहमि सपत्तो । मुणिनाहोऽवि अ तत्तो पत्तो अन्नरथ विहरतो ॥

च पुनः नृपः प्रमथति-कथयति, हे-मगवन् । सम्यति-अधुना मे-मम चरणस्य-चारित्र्यस्य सामर्थ्यं नास्ति, तद्-तस्मा-
त्कारणात् प्रसादं कृत्वा ममोषितं-मम योग्यं करणीयं-कर्तव्यं दिश-कथय ॥ ११६१ ॥ ततो मुनिवरेन्द्रो भणति-हे नरवर ! एवं
निषयं ज्ञानीष्व भोगः फल-येषां तानि भोगफलानि यानि कर्माणि तेषां वधवोऽय-अस्मिन् भवे तव चरण-चारित्र्य नास्ति
॥ ११६२ । किंतु त्वं एतानि अर्हदादीनि नवापि सुष्ठु शोभनानि पदानि सम्यक् आराधयन् नवम स्वर्ग-आनंदाख्यमपि
प्राप्स्यसि ॥ ११६३ ॥ च पुन तवः-तस्मादपि देवलोकात् उत्तरोचरास्त्रि-अधिकाधिकानि नरसुखानि अनुभवन्-अज्ञानस्त्व
नवमे भवे ध्रुवं-निधित मोक्षं स्वमते-प्राप्स्यसीत्यर्थः, कीदृशं मोक्षं ?-शाश्वत-नित्य साख्य यत्र स तथा च ॥ ११६४ ॥
तन्मुनिवचनं श्रुत्वा राजा भीषालः सानन्दः-आनन्दसाहितः सन् निजगृहे सम्प्राप्तः, ततः-तदनन्तरं मुनिनाथो-मुनीन्द्रोऽपि
विवरन् अन्त्य-अन्त्यस्मिन्नगरादौ प्राप्तः ॥ ११६५ ॥

सिरिपालोऽपि हु राया भत्तोए पिअयमाहिं सजुत्तो । पुवुत्तविहाणेण आराहइ सिद्धवरचक्र ॥११६६॥
 अह मयणसुदरी भणइ नाह । जइआ तए कया पुठिं व । सिरिसिद्धचक्रपूआ तइआ नो आसि नूरि धणा ॥
 इण्हि च तुम्ह एसा रज्जसिरो अरिय विरयरसमेआ । ता कुणह विरयरण नवपयपूअ जहिच्छाप ॥
 त सोऊण अइगरअभत्तिसर्त्तोहिं सजुओ राया । अरिहंताइपयाण कोइ आराहण एव ॥ ११६९ ॥
 नव चेइहरपडिमा जिन्नुद्धाराइ विहिविहाणेण । नाणाविहपूआहिं अरिहंताराहण कुणइ ॥११७०॥

भीपालोऽपि राजा प्रियवर्तमानि —नवरक्षीभिः सशुक्लः—साहितो भक्त्या पूर्वोक्तविधानेन—पूर्वमखितविधिना सिद्धवर-
 चक्र आराधयति ॥ १२६६ ॥ अथ भद्रनसुन्दरी नृप भणति—हे नाथ ! यदा त्वया पूर्वं श्रीसिद्धचक्रस्य पूजा कृता तदा
 भूरि-भञ्जुर धनं नो आसीत् ॥ ११६७ ॥ इदानीं च—साभ्यत पुनर्युष्माक एषा राज्यश्री—राज्यलक्ष्मीर्विस्तारेष्य समेता-
 युक्ता भवति, तत्—तस्मात् कारणात् यथेच्छया विस्तारेण नवपदपूजां कुरुत ॥ ११६८ ॥ तद्राक्षीषचन श्रुत्वाऽपिगुरुके-
 अभिमहत्सो ये भक्तिशायकैव (कवी) ताभ्यां सयुत—सहितो राजा एवं—वत्तयमाणप्रकारेण अर्हदादिपदाना आराधनां
 करोति ॥ ११६९ ॥ तथाहि—नव चैत्यगृहाणि—नवसंख्ययानि जिनगृहाणि नव प्रतिमाः नव जीर्णोद्गरा इत्यादिना
 विधिना विधानं—निर्माणेन, तथा नानाविधा—अनेकप्रकारा यः पूजास्वाभिरर्हत्—अर्हत्पदस्याराधनां करोति ॥ ११७० ॥

परमेश्वर अ मे भयव ! सपद्म चरणस्त नरिष्य सामरथ । तो काऊण पसायं मह उचिअं दिसह करणिज्ज ॥
 तो भणइ सुणिअरिंदो नरवर ! जाणेसु निच्छय पय । भोगफलकम्मवसओ इरथ भवे नरिष्य तुह चरण ॥
 किंतु तुम एआइ अरिहताई नवावि सुपयाइ । आराहतो सत्तम नवम सगपि पाविहिंसि ॥११६३॥
 ततोपि उत्तरचरणसुरसुखाइ अणुह्वंतो अ । नवमे भवमि मुक्खं सासयसुख धुव लहसि ॥
 त सोऊण राय ! साणदो निअगिहमि सपत्तो । सुणिनाहोपि अ ततो पत्तो अन्नरथ विहरतो ॥

व पुन नृप' प्रमथसि-कथयति, हे-मगवत् ! सम्पत्ति-अधुना मे-मम चरणरथ-चारित्र्य सामर्थ्यं नास्ति, तद्-वस्मा-
 त्कारणात् प्रसाद कृत्वा ममोचितं-मम योग्यं करणीय-कर्तव्यं दिश-कथय ॥ ११६१॥ ततो मुनिवरेन्द्रो भणति-हे नरवर ! एव
 निमयं जानीष्व भोगः फलं-येषां तानि भोगफलानि यानि कर्माणि तेषां यद्यतोऽपि-अस्मिन् भवे तव चरण-चारित्र्य नास्ति
 ॥ ११६२ । किन्तु त्वं एतानि अर्हदादीनि नवापि सुष्ठु शोभनानि पदानि सम्पत् आराधयन् नवम स्वर्गं-आनन्दालयमपि
 प्राप्स्यसि ॥११६३॥ व पुनः तव -तस्मादपि देवलोकात् उत्तरोत्तराणि-अधिकश्रमिकानि नरसुखानि अनुभवन्-अनानन्द-
 नवमे भवे ध्रुवं-निमित्तं मोक्षं स्वमते-प्राप्स्यसीत्यर्थः, कीदृशं मोक्ष ?-शाश्वत-नित्यं सारूप्य यत्र स तथा त ॥ ११६४ ॥
 तन्मुनिवचनं श्रुत्वा राजा भीषणः सानन्द-आनन्दसहितः सन् निजगृहे सम्प्राप्तः, ततः-तदनन्तरं मुनिनाथो-मुनीन्द्रोऽपि
 विचारन् अन्यद्-अन्यस्मिन्नगारादां प्राप्तः ॥ ११६५ ॥

सिरिपालोऽपि हु राया भर्ताप, पिअयमाहिं सजुत्तो । पुव्जुत्तविहाणेण आराहद सिद्धवरचक्र ॥११६६॥
 अह मयणसुवरी भणद नाह । जइआ तए कया पुविं । सिरिसिद्धचक्रपूआ तदअ । नो आसि नूरि धणं ॥
 इण्हि च तुम्ह एसा रज्जसिरी अरिय विरथरसमेआ । ता कुणह विरथरेण नवपयपूअ जहिच्छाप ॥
 त सोऊण अहगरअभत्तिसर्वाहिं सजुओ राया । अरिहंतादपयाण करेइ आराहण एव ॥ ११६९ ॥
 नव चेइहरपडिमा जिन्नुद्धाराइ विहिविहाणेण । नाणाविहपूआहिं अरिहंताराहण कुणई ॥११७०॥

भीपालोऽपि राजा प्रियतमामि —नगराक्षीमि सयुक्ताः—सहिषो भक्त्या पूर्वोक्तविधानेन—पूर्वभाषितविधिना सिद्धवर-
 चक्र आराधयति ॥ १२६६ ॥ अथ मदनसुन्दरी नृप भणति—हे नाथ ! यदा त्वया पूर्वं भीसिद्धचक्रस्य पूजा कृता तदा
 भूरि—प्रचुर धनं नो आसीत् ॥ ११६७ ॥ इदानीं च—साम्प्रत पुनर्युष्माक एषा राज्यभूमीः—राज्यलक्ष्मीर्विस्तारेण समेता—
 युक्ता अस्ति, सद्—तस्माद् कारणात् यथेच्छया विस्तारेण नवपदपूर्वा कुरुत ॥ ११६८ ॥ सद्राक्षीवचन श्रुत्वाऽविशुरके-
 भतिमहत्सो ये भक्तिशान्तिं (कृती) ताभ्यां सयुतं—सहिषो राजा एवं—वचनमाश्रमकारेण अर्हदादिपदाना आराधनां
 करोति ॥ ११६९ ॥ तथाहि—नव चैत्यगृहाणि—नवसङ्ख्यानि त्रिनगृहाणि नव प्रतिमा नव जीर्णोद्धार इत्यादिना
 विधिना विधानं—निर्माणेन, तथा नानाविधा—अनेकप्रकारा याः पूजास्त्यभिर्हृत — अर्हत्पदस्य आराधनां करोति ॥ ११७० ॥

प०. श्रेष्ठ अ मे भयव । सपह चरणस्स नरिथ सामरथ । तो काऊण पसाय मह उचिअ दिसह करणिज्ज ॥
 तो भणह मुणिरिंदो नरवर ! जाणेसु निच्छय पय । भोगफलकम्मवसओ इत्थ भवे नरिथ तुह चरण ॥
 किंतु तुम एआह अरिहताह नवावि सुपयाह । आराहतो सस्म नवम सगपि पाविहिसि ॥ ११६३ ॥
 ततोपि उत्तरचरणसुरसुखाह अणुहवंतो अ । नवमे भवमि मुग्ल सासयसुग्ल धुव लहसि ॥
 त सोऊण राय । साणदो निअगिहमि संपत्तो । मुणिनाहोऽपि अ तत्तो पत्तो अन्नरथ विहरतो ॥

ष पुन नृप' प्रमथति-कथयति, हे-मगवन् ! सम्प्रति-अधुना मे-मम चरणरथ-चारित्रस सामर्थ्यं नास्ति, तव-तस्मा-
 त्कारणात् प्रसादं कृत्वा ममोचितं-मम योग्यं करणीय-कर्तव्यं दिश-कथय ॥ ११६१ ॥ तवो मुनिपरेन्द्रो भवति-हे नरवर ! एव
 निमयं जानीष्व भोगः फलं येषां तानि भोगफलानि यानि कर्माणि तेषां यद्यतोऽय-अस्मिन् भवे तव चरण-चारित्र नास्ति
 ॥ ११६२ ॥ किन्तु त्वं एवानि अर्हदादीनि नवापि सुष्ठु शोभनानि पदानि सम्पक् आराधयन् नवम स्वर्गं-आनवास्थ्यमपि
 प्राप्स्यसि ॥ ११६३ ॥ ष पुनः ततः-तस्मादपि देवलोकात् उत्तरोचरादि-आधिकाधिकानि नरसुखानि अनुभवन्-अज्ञानस्त्वं
 नवमे भवे ध्रुव-निधित मोक्षं स्वमते-प्राप्स्यसीत्यर्थः, कीदृशं मोक्ष ?-शाश्वत-नित्य सौख्य यत्र स तथा स ॥ ११६४ ॥
 तन्मुनिवचनं श्रुत्वा राजा भीषालः सानन्दः-आनन्दसहितः सन् निजगृहे सम्प्राप्तः, ततः-तदनन्तरं मुनिनाथो-मुनिन्द्रोऽपि
 विचारन् अन्वद-अन्यस्मिन्नगारादौ प्राप्तः ॥ ११६५ ॥

सिद्धतत्परपुत्रपथकारावणरक्त्वणञ्चणार्द्धिः । सज्ज्ञायभावणः इर्हि नाणपयाराहण कुणइ ॥ ११७६ ॥
 वयनिअमपालणेण विरइकपराण भत्तिकरणेण । जइधम्मपुराणेण चारिताराहण कुणइ ॥ ११७७ ॥
 आससाधविरहिअ वाहिरिभितर तथोकम्म । जहसत्तीइ कुणतो सुञ्जतवाराहण कुणइ ॥ ११७८ ॥
 एमेयाइ उत्तमपयाइ सो दव्वभावमत्तीए । आराहतो सिरिसिद्धचक्रमच्चेइ निच्चापि ॥ ११७९ ॥

सिद्धान्तशास्त्राणां ये पुस्तकास्तेषां कारण-निर्माणं पुनर्यन्तवो रक्ष्य तथाऽर्चन-धूपचन्दनवस्त्रादिभिः पूजन इत्यादि-
 स्तथा स्वाध्यायेन-वाचनादिपञ्चप्रकारेण तथा भावनाभिर्ज्ञानस्वरूपचिन्तनरूपभिर्ज्ञानपदस्याराधनां करोति ॥ ११७६ ॥
 व्रतानां-अष्टव्रतानां नियमानां-अभिग्रहादीनां पालनेन तथा धिरति-सावद्यव्यापारनिष्ठातिः सा एव एका परा-प्रकृष्टा येषां ते
 तेषां धित्वेकपराणां साध्यादीनां भक्तिकरणेन तथा यतिधर्मे-दशविधसाधुधर्मेऽनुरागेण चारिष्यपदस्याराधनां करोति
 ॥ ११७७ ॥ आशसा-इहपरमवसुखादिवाञ्छा तथा विशेषेण रहित षाष्ट उपवासादि आभ्यन्तरं च प्रायश्चिचादि तप'कर्म
 यथाशक्ति-स्वयस्कृत्यनुसारेण कुर्वन् शुद्धतपसो-निर्भूततपस आराधनां करोति ॥ ११७८ ॥ एव-अमुना प्रकारेण स श्रीपाल
 एतानि उत्तमपदानि द्रव्यभावभक्त्या आराधयन् नित्य-निरन्तरमपि श्रीसिद्धचक्रमर्चयति-पूजयति ॥ ११७९ ॥

सिद्धाणिवि पट्टिमाण कारावणपूअणपणामेहिं । तणयमणझाणेण सिद्धपयाराहण कुणइ ॥११७१॥
 भत्तिवहुमाणवदणवेआवच्चाइकज्जमुज्जुत्तो । सुस्सुसणधिहिनिउणो आयरिआराहण कुणइ ॥ ११७२ ॥
 ठाणासणवसणार्ह पढतपाढंतयाण पूरतो । दुविहभत्ति कुणतो उवझायाराहण कुणइ ॥ ११७३ ॥
 अभिगमणवदणनमंसणेहिं अस्साहवसाहिवाणेहिं । वेच्चावच्चाईहिं अ साहुपयाराहण कुणइ ॥
 रदजजायरणेण सुत्तियज्जाहिं सवपूआहिं । सासणपभावणाहिं सुदसणाराहण कुणइ ॥११७५॥

सिद्धानामपि या प्रतिभां तासां कारख-निर्माणं पूजना-अर्चनां प्रणामो-नमस्कारस्त्वस्तथा । उद्वेगेन-तेषु
 सिद्धेषु प्राप्तेन मनसा यत् ध्यानं तेन सिद्धपदस्याराधनां करोति ॥११७१॥ भवित-मनासि निर्मरा प्रीतिर्वहुमानो-बाधमाति
 पचिर्वन्दनवैयावृत्ये प्रसिद्धे इत्यादिकार्येषु शुक्ल-उपवस्तया शुश्रूषणस्य-सेवनस्य यो विधिक्षत्र निपुणो-दस एवभूत सन्
 आचार्यपदाराधनां करोति ॥११७२॥ पठतां पाठयतां च साध्यादीनां स्थानाद्यानवसनादि-निवासस्थानभोजनपक्खादि पूरयन्
 ब्रह्मभाषमेदवो द्विविधां भक्तिं कुर्वन् उपाध्यायपदाराधनां करोति ॥११७३॥ अभिगमनं-सम्मुखगमनं वन्दन-स्तुति नमस्त्वन-
 नमस्कारकरख तैस्तथा अशनादीनां वसतेषु दानेषु पुनर्वैयावृत्यादिभि साधुपदाराधनां करोति ॥११७४॥ रथयात्राकरखेन
 सुतीर्थयात्रादिभि पुनः सङ्गपूजाभिस्तथा शासनस्य प्रभावनाभि सुदर्शन-सम्पददर्शन तस्याराधनां करोति ॥ ११७५ ॥

सिद्धतत्परथपुरुषयकारावणरक्खणञ्चणाईहिं । सज्झायभावण.इहिं नाणपयाराहण कुणइ ॥ ११७६ ॥
 वयनिअमपालणेण विरइकपराण भचिकरणेण । जइधम्मपुराणेण चारिताराहण कुणइ ॥ ११७७ ॥
 आससाद्विरहिअ वाहिरिभतर तवोकम्म । जहसत्तीइ कुणतो सुद्धतवाराहण कुणइ ॥ ११७८ ॥
 एमेयाइ उत्तमपयाइ सो दव्वभावभत्तोए । आराहतो सिरिसिद्धचक्रमच्चैइ निच्चपि ॥ ११७९ ॥

सिद्धान्तशास्त्राणां ये पुस्तकास्तेषां कारण-निर्माणस्य पुनर्बलतो रक्ष्य तथाऽर्चन-धूपचन्दनवस्त्रादिभिः पूजनं इत्यादि-
 स्तथा स्वाध्यायेन-वाचनादिप्रश्नप्रकारेण तथा भावनाभिर्ध्यानस्वरूपचिन्तनरूपाभिर्ध्यानपदस्माराधनां करोति ॥ ११७६ ॥
 ब्रतानां-अष्टब्रतानां नियमानां-अभिप्रदादीनां पालनेन तथा विरति-सावधव्यापारनिवृत्तिः सा एव एका परा-प्रकृष्टा येषां ते
 तेषां वित्त्येकपराणां साध्यादीनां भक्तिकरणेन तथा यतिधर्म्मो-दयाविषसाधुधर्मेऽनुरागेण चारित्र्यपदस्माराधनां करोति
 ॥ ११७७ ॥ आशसा-इदपरभवसुखादिवाञ्छा तथा विशेषेण रहितं धाम उपवासादि आभ्यन्तरं च प्रायश्चित्तादि तप'कर्म
 यथाशक्ति-स्वशक्त्यनुसारेण कुर्वन् शुद्धतपसो-निर्बलतपस आराधनां करोति ॥ ११७८ ॥ एव-अमुना प्रकारेण स श्रीपात्र
 एषानि उत्तमपदानि द्रव्यभावमक्त्या आराधयन् नित्य-निरन्तरमपि श्रीसिद्धचक्रमर्चयति-पूजयति ॥ ११७९ ॥

एव सिरिपाखनिवसत सिद्धचक्रवर्ण कुणतस्त । अभयचमवारितोहि जा पुत्र त तवोकम्भ ॥ ११८० ॥
ततो रक्षा निभरज्जलच्छिद्विस्थारगरासर्चाए । गुरुभर्त्ताए कारिउमारुद तस्म उज्जमण ॥ ११८१ ॥
करयवि विच्छिद्वे जिणद्वरमि काउ तिवेद्वम पीढं । विच्छिद्वेण वरकुट्टिमधवलं नवरग-

कयचित्त ॥ ११८२ ॥

सालिपमुहेहि धम्मेहि पक्कवन्नेहि मतपूएहि । रहुज्जण सिद्धचक्र सपुढं चित्तचुज्जकर ॥ ११८३ ॥

एवं-अमुना प्रकारेण सिद्धचक्रस्य भर्त्तन-पूजन कुर्वत श्रीपालनृपस्य अर्द्धपञ्चमवर्ष-सार्द्धभर्त्ताभिः सनत्सरैर्याववचप-
कर्म पूर्य-पूर्णाभूत, अर्द्ध पञ्चमं येन तानि अर्द्धपञ्चमानि २ यानि वर्षाणि तैरिति विग्रहः ॥ ११८० ॥ तत-तदनन्तर राज्ञा-
श्रीपाखेन निवराजयत्तस्या यो विस्तारस्तेन वा गुरुका-महती शक्तिवस्तया पुनर्गुर्ध्या-महत्या भवत्या तस्य तपस उपापनं
कारिपुमारब्धम् ॥ ११८१ ॥ कुत्रापि विस्तीर्ये जिवगृहे तिस्रो वेदिका यत्र तन्निवेदिक विस्तीर्यं वरकुट्टिमेत-प्रधानवद-
सूच्या वक्त्-उक्तवत् पुनर्नवर्षे-नवीनरुद्रकद्रव्यैः कृतानि चित्राणि-आलेख्यानि यत्र तद्यथाभूत पीठ कृत्वा ॥ ११८२ ॥
मन्त्रैः श्रुतानि-पवित्राणि मन्त्रपूजानि तैः पञ्चवर्षैः शालिग्रमुत्सृज्यन्त्ये विषचोक्तकर सम्पूर्णं सिद्धचक्र रक्षयित्वेति सम्बन्ध,
परवर्गा जनानां विषे योज-आभयं करोतीति विग्रहः ॥ ११८३ ॥

तस्य य अरिहतादसु नवसु पयसु सप्तपिखडाह । नालियरगोक्षयाह सामन्नेण ठविज्जंति ॥११८४॥
तेण पुणो नरवइणा मयणासहिण्ण वरविवेयण । ताइपि गोलयाइ विसेससहियाइ ठवियाइ ॥
जहा-अरिहतपप् धवले चंदणकप्पुरलेवसिअवझ । अढककेअणचउतीसहीरय गोलय ठविअ ॥
सिद्धपप् पुण रत्ते इगतीसपवाक्खमहुमाणिक । नवरगघुसिणाविहिअप्लेवगुरुगोक्षय ठविअ ॥

दध-सिद्धधक्केद्धदादिषु नवसु पयेषु सामान्येन सर्पिः-पुतं खण्डव-मधुधूलिस्ताभ्यां सहितानि भूतानि सप्तर्षि-खण्डानि
नारिकेलफलानि स्थाप्यन्ते ॥११८४॥ तेन पुनर्नरपतिना-राक्षा श्रीपालेन मदतमुन्दरीसहितेन तान्यपि गोखकानि विशेष-
धरतुष्वगतानि स्थापितानि, कीदृशेन तेन १-वर-प्रशस्तो विवेको यस्य स तेन ॥११८५॥ कथमित्याह-यथा धवले-धवल-
वर्षातया व्यस्थापितेर्द्धतपदे चन्दनकर्पूरयोर्लेपनेन सितः-श्वेतो वर्षा यस्य तस्य पुनरष्टौ कर्केतवानि-श्वेतरत्नविशेषाश्चतुस्त्रिंशच्च
हीरका यस्मिंस्तत्तथाभूत गोलक स्थापित, अत्रायं भाषः-अष्टप्राविहार्याज्येक्षयाज्यै कर्केतवानि चतुस्त्रिंशदतिशयापेक्षया
तावन्तो हीरका इति ॥११८६॥ रक्ते-रक्तवर्षातया व्यवस्थापिते सिद्धपदे, पुनः एकत्रिंशत् प्रवाला-विहुमा यत्र तत्तथा
पुनरष्टौ माणिक्यानि यत्र तत्तथा, पुनर्नवरङ्ग-नवीनरक्तवर्षातया यद् द्रष्टव्य-कुङ्कुम तेन विहितः प्रलेपः-प्रकटलेपो यस्य तत्
तथाभूत गुरु-महद गोलकं स्थापितं, अष्टकर्मेक्षयोत्पन्नाष्टगुणापेक्षयाज्यै माणिक्यानि एकत्रिंशद्गुणापेक्षया तावन्तः प्रवाला
इति ॥११८७॥

एव सिरिपास्त्रनिवरस सिद्धचक्रकण कुणतस्त । अथपचमवारिसेहि जा पुत्र त तवोकम्म ॥ ११८० ॥
तसो रक्षा निअज्जलीच्छ्विधिरधारगरअसर्वाए । शुकभत्तीए कारिउमारद्ध तरस उज्जमण ॥ ११८१ ॥
कस्यपि विच्छिन्ने जिणहरमि काउ तिवेइअ पीढं । विच्छिअएण वरकुट्टिमथवलं नवरग-

कयचित् ॥ ११८२ ॥

सालिपमुहेहि धञ्जेहि पचवञ्जेहि मतपूएहि । रइजण सिद्धचक्र सपुत्रं चित्तचुज्जकर ॥ ११८३ ॥

एवं-अमुना प्रकरेण सिद्धचक्रस्य धर्चनं-पूजनं कुर्यात् श्रीपालनृपस्य अर्द्धपञ्चमवर्षं-सार्द्धं-मृतुभिः सवत्सरैर्यावच्छप -
कर्म पूर्य-पूर्णापूर्तं, अर्द्धं पञ्चमं येन तानि अर्द्धपञ्चमानि २ यानि वर्षाणि तैरिति विग्रह ॥ ११८० ॥ तत-तदनन्तरं राज्ञा-
श्रीपालेन निवराजपञ्चसम्पन्ना यो विस्तरस्तेन या शुकका-महती शान्तिवस्तया पुनर्गुर्न्या-महत्या भवत्या तस्य तपस उद्यापन
कारिषुमारब्धम् ॥ ११८१ ॥ कुत्रापि विस्तीर्णं विनशुहे तिस्रो वेदिका यत्र तन्निवेदिक विस्तीर्णं वरकुट्टिमेन-प्रधानवद्-
द्वन्मा षडसु-उत्तरवत् पुनर्नवरद्वै-नवीनरत्नकद्रव्यं कृतानि चित्राणि-आलोचयानि यत्र तदप्याभूतं पीठं कृत्वा ॥ ११८२ ॥
मन्त्रैः पूषानि-पावित्राणि मन्त्रपूषानि तैः पञ्चवर्षैः शालिप्रमुखैर्वर्चान्यं चित्तचोज्जकर सम्पूर्णं सिद्धचक्र रचयित्वेति सम्बन्ध,
परमठां जनानां चित्ते चोर्ज-आभयं करोतीति विग्रहः ॥ ११८३

सेनेषु सिअपपसु चदणसिअगोलेए ठवइ राया । सगसट्टिगवससपरिपसमुत्ताहसमेए ॥११९१॥
 अन्न च नवयण उव्वेसेण नरेसरो तरथ । तत्तव्वन्नाइ सुमेरुमाळाचीराइ मडेइ ॥ ११९२ ॥
 सोलस अणाइएसु अ गठआइ सकराइ ठिगाइं । मडवेइ नरिंदो नाणासणिरयण
 चित्ताइ ॥ ११९३ ॥

येषु दर्शनादिषु चतुर्षु सिवपदेषु-भेदतया व्यवस्थापितेषु पदेषु राज्ञा भीपालः चन्दनेन सिवानि-धवलानि गोल-
 कानि स्थापयति, कीदृशानि गोलकानि ?-सप्तपञ्चा ६७ एकपञ्चाशत् ५१ सप्तत्या ७० पञ्चाशत् ५० च मुक्ताफलैः समे-
 तानि-भूतानि, अयं भावः-दर्शनादिपदेषु भेदापेक्षया क्रमेणैवावन्ति मुक्ताफलानि गोलकेषु-भूतानि, यतः सम्यदर्शनस्य
 चउत्सहस्य विलिङ्गमित्यादिकाः सप्तपट्टिमैदाः, ज्ञानस्य स्वर्येनोन्निव्यञ्जनावग्रहमविज्ञानमित्यादिका ५१ भेदाः, चारित्रस्य
 पयसमण्यधम्मसञ्जमेत्यादिकाः सप्तविमैदाः ७० तपस इत्वरानयनतप इत्यादिकाः ५० भेदाः ॥ ११८१ ॥ अन्यथा
 नरेभ्यो-राजा भीपालो नवपदानां उव्वेसेन-नवपदानि उदिरय-आभित्येत्पर्यः, यत्र-तस्मिन्पीठे तच्छस्त्राणि सुमेरुमाला-
 वीराणि मण्डयति ॥ ११८२ ॥ च पुनः पोढयसु अनाहसेषु पेढयेव शुककाणि-महान्ति शर्करायाः-सितोपलाया लिङ्गानि
 नाना-मण्डपभरमैश्वरत्नैर्भूषणाणि-विधिवान्ति नरेन्द्रो-राज्ञा भीपालो मण्डयति ॥ ११८३ ॥

कणयामे स्मरिष्य गोख गोमेअपचरणजुअ । छत्तीसकणयकुमुम चदणयुसिणकिम ठविअ ॥
उज्झायपय नीखे अहिलयवलनीखगोखय ठविअ । चउरिंदनीखकलिअ मरगयपणवीसपयणजुअ ॥
साहुपय पुण सामे समयमयं पचरायपटंक । सगवीसहरिट्टुमाणिं भवीए गोलय ठविअ ॥११९०॥

कनकं-सुवर्णं तद्वत् आमा-प्रमा यस्य तद् कनकामं, वस्मिन् स्मरिष्ये-आचार्यस्य गोमेदाख्यानि यानि पञ्च रत्नानि वेपुन
पदधियात्कनककुमुमानि-स्वर्णपुष्पाणि यस्मिंस्तथा, पुनमन्दनपुष्पाभ्यां अद्वित-ल्लिप्तं ईदृशं गोलकं स्यापिठं, क्षानादि-
पञ्चाचारयुक्तत्वाद् पञ्च गोमेदरत्नानि पदधियादृष्टोपेतत्वासाधयन्ति स्वर्णपुष्पाणीति ॥ ११८८ ॥ नीले-नीलवस्त्रवया यय-
स्यापिठे तथाप्यापयदेज्जिहवा-जागवन्नी तस्या दलैः-पत्रैर्नील-नीलवर्णं गोलकं स्यापिठम्, कीदृशं गोलकम्-चतुर्भिरेन्द्र-
नीलैः-नीलमणिभिः कलितं-सुवर्णं, पुनः मरकतानां-हरिमणीनां पञ्चविधविवेकमन्वयवैषदकं तेन पुनं-सुवर्णं, द्रव्यानुयोगादि-
चतुर्लक्षोपपुन्यत्वाच्चत्वार इन्द्रनीलाः पञ्चविधविगुणयुक्तत्वाच्चान्तो मरकजमणय इति ॥ ११८८ ॥ रयामे-स्यामवर्ण-
वया कपवस्यापिठे साधुपदे पुनः सह मृगमदेनेति समुगमदं-कल्पा विज्ञामित्यर्थः, पुनः पञ्चभिः राजपट्टैः-वैराटरनेरट्टो-भूषा
यस्य तवया, यद्वा पञ्च राजपट्टा अङ्गे-उत्सङ्गे अर्धन्मये यस्य तवया, पुनः सप्तविधाभिः सिधमजयः-श्यामरतनयिषोः। चरिष्यस्व-
वयापूर्वं योत्सकभनत्वा स्यापिठम्, पञ्चमहाप्रजापेक्षया पञ्च राजपट्टाः सप्तविधविगुणायोक्षया चावन्तो सिधमजय इति
॥ ११८९ ॥

सेनेषु सिअपपसु चदणसिअगोलए ठवइ राया । सगसट्टिगवन्नसपरिएन्नमुचाहलसनेए ॥११९१॥
 अन्न च नवययाण उइसेण नरेसरो तत्थ । तत्तव्वन्नाइ सुमेरुमाळाचीराइं महेइ ॥ ११९२ ॥
 सोलस अणाहएसु अ गहआइ सकराइ ँिगाइं । मन्नवेइ नरिंदो नाणामणिरयण
 चित्ताइं ॥ ११९३ ॥

येपेपु दर्शनादिपु चतुर्थे सिवपदेपु-मेवतया व्यवस्थापितेषु पदेषु राजा श्रीपालः पन्द्नेन सिवगानि-वन्नलानि गोल-
 कानि स्थापयति, वीटशानि गोलकानि ?-सप्तपथा ६७ एकपञ्चाशत्ता ५१ सप्तत्या ७० पञ्चाशत्ता ५० च मुक्ताफलैः समे-
 तानि-भूतानि, अथ भाव-दर्शनादिपदेपु मेदापेक्षया क्रमेणैवावन्ति मुक्ताफलानि गोलकेषु-भूतानि, यतः सन्मदर्शनस्य
 पञ्चमहस्य विलिङ्गमित्यादिकाः सप्तपष्टिर्मेदाः, ज्ञानस्य स्वर्शनेन्द्रियव्यञ्जनाद्यप्रहमाविज्ञानमित्यादिका ५१ मेदाः, चारित्रस्य
 पपसमणधम्मसज्जमेत्यादिकाः सप्तविर्मेदाः ७० तपस इत्तरानयनतप इत्यादिका ५० मेदाः ॥ ११९१ ॥ अन्यथा
 नरेभरो-राजा भीपालो नवपदानां उद्देशेन-नवपदानि उद्दिश्य-आभित्येत्यर्थः, तत्र-तस्मिन्पीठे तच्चद्रर्शानि सुमेरुमाला-
 चरित्वाणि मण्डयति ॥ ११९२ ॥ च पुनः पोटयसु अनाहतेषु पोटयैव नुरकाणि-महान्ति शर्करायाः-सिवोपलाया लिङ्गानि
 नाना-मण्डपकारैर्मणिरत्नैश्चित्राणि-विधिज्वालि नरेन्द्रो-राजा भीपालो मण्डयति ॥ ११९३ ॥

कणायामे सूरिपप् गोख गोमेअपचरणजुअ । वृत्तोसकणयकुसुम चदणपुसिणकिप्प टिअ ॥
उज्जायपप् नीखे अहिलयदलनीखगोखय ठविअ । चउरिंदनीलकलिअ मरगपपणवीसियगजुप्प ॥
साहुपप् पुण सामे समयमयं पचरायपट्टक । सगवीसद्वरिट्टमाणे भत्तीप् गोखय ठविअ ॥११९०॥

कनक—सुवर्षं वदत् आमा—प्रमा यस्य एवं कनकामं, तस्मिन् धरिपदे—आचार्येन्द्रे गोमेदालगानि यानि पञ्च रत्नानि तेषु
पदत्रियत्कनककुसुमानि—स्वर्षपुष्पाणि यस्मिंस्त्वचया, पुनश्चन्दनपुष्पाभ्यां अद्वित-लितं ईदय गोख क रथाग्नि, कानादि-
पञ्चाचारयुक्तत्वात् पञ्च गोमेदरत्नानि पदत्रियदृष्टोपेतत्वाच्चावन्ति स्वर्षपुष्पाणीति ॥ ११८८ ॥ नीत्ते—नीत्तरखवया स्व-
स्थापिते तथाप्यापदेअहिलता—नागवल्ली तस्या दलैः—पत्रेनीलं—नीलवर्णं गोख क रथाग्निम्, कीदय गोखकद्—यजुभिरे-
नीलैः—नीलमखिभिः कलितं—युक्तं, पुनः मरकतानां—हरिमणीनां पञ्चविधतिरेव मरपरविषदकं तेन पुन—युग्म, द्वाभ्यानु योपादि-
वधुद्वयोपगुप्तत्वाच्चत्वार इन्द्रनीलाः पञ्चविधतिगुणयुक्तत्वाच्चावन्तो मरकजमलय इति ॥ ११८९ ॥ रथामे—रथामवर्ष-
तया वषट्स्थापिते साधुपदे पुनः सह सृगमदेनेति समुगमद—कस्तूर्यां लितामित्यर्थः, पुनः पञ्चभिः रात्रपट्टैः—रैराटरैरैरङ्गैः—भू-
यस्य त्वचया, यद्वा पञ्च रात्रपट्टा अङ्गे—उत्तमङ्गे अर्धान्मन्त्रे यस्य त्वचया, पुनः सप्तविधति रिष्टमजयः—रथामररनविधये । यद्विष-
यपामूर्त्तं गोखकं भक्त्या स्थापितम्, पञ्चमहाप्रतापेष्वप्या पञ्च रात्रपट्टाः सप्तविधतिगुणाज्जेष्वप्या चावन्तो रिष्टमजय इति
॥ ११९० ॥

सेनेसु सिअपपसु चदणसिअगोलप ठवइ राया । सगसट्टिगवन्नसपरिपन्नमुत्ताहल्लसमेए ॥ ११९१ ॥
 अन्न च नवरायाण उद्देसेण नरेसरो तत्थ । तच्चव्वन्नाइ सुमेरुमाळाचीराहं महेइ ॥ ११९२ ॥
 सोलस अणाहपसु अ गहआइ सक्कराइ ऋिगाहं । मडावेइ नरिंदो नाणामणिरयण
 चिच्चाहं ॥ ११९३ ॥

योगेषु दर्शनादिषु चतुर्थे सिवपदेषु-मेवतया व्यवस्थापितेषु पदेषु राजा श्रीपालः चन्दनेन सिवानि-धवलानि गोल-
 कानि स्थापयति, कीदृशानि गोलकानि ?-सप्तपद्मा ६७ एकपञ्चाशत्ता ५१ सप्तत्या ७० पञ्चाशत्ता ५० च मुक्ताफलैः समे-
 तानि-भूतानि, अयं भावः-दर्शनादिपदेषु भेदपेषु वा क्रमेणैवावन्ति सुवताकज्ञानि गोलकेषु-भूतानि, यतः सन्मदर्शनस्य
 पञ्चसदृशं विलिङ्गमित्यादिकाः सप्तपटिर्मेदाः, ज्ञानस्य स्वार्थोन्दिप्रव्यञ्जनावग्रहमाविज्ञानमित्यादिका ५१ मेदाः, चारित्र्यस्य
 वषसमणधम्मसञ्जमेत्थादिकाः सप्तविर्मेदाः ७० तपस इत्तरानशनतप इत्यादिकाः ५० मेदाः ॥ ११८९ ॥ अन्यच्च
 नरेश्वरो-राजा श्रीपालो नवपदानां उद्देशेन-नवपदानि उद्दिश्य-आभिलेपत्यर्थं, सप्त-तास्मिन्पीठे तच्चद्रव्यानि सुमेरुमाळा-
 चीराणि मण्डयति ॥ ११८२ ॥ च पुनः पोटशसु भवताहवेषु पोटशेषु गुरुकाणि-महान्ति शर्करायाः-सितोपलाया लिङ्गानि
 नाना-मण्डपभरैर्भस्मिस्तरत्नैश्चिन्नाणि नरेन्द्रो-राजा श्रीपालो मण्डयति ॥ ११८३ ॥

कणायामे सूरिपद् गोल गोमेअपचरणजुअ । वृत्तसकणयकुसुम चदणसुसिणकिय ठिअ ॥
उज्झायपद् नीले अहिलयवलनीखगोखय ठिअ । चउरिंदनीलकलिअ मरणयपणवीसयपणजुअ ॥
साहुपद् पुण सामे समयमय पचरायपट्टक । सगवीसहरिडुमाणि भर्त्ताए गोलय ठिअ ॥११९८॥

कनक-सुवर्ष वद्वद् भामा-प्रभा यस्म तद् कनकाभ, वसिन् धरिपदे-आचार्यदे गोमेदालयानि यानि पञ्च रत्नानि तेषु न
पद्विद्यत्कनककुसुमानि-स्वर्षपुष्पाणि यस्मिस्तवया, पुनश्चन्दनपुष्पाणि आह्वित-लिप्तं हरय गोलक रयामित, शानादि-
पञ्चाचार्युत्तवाद् पञ्च गोमेदरत्नानि पद्विद्यद्गुणोपवत्त्वाचावन्ति स्वर्षपुष्पाणीति ॥ ११८८ ॥ नीले-नीलरसवया यम्-
स्मापिते तथाभ्यापयदेऽहिलवा-नागवल्ली वस्या दर्शः-पद्मेनीलं-नीलवर्षं गोलकं रयामिम्, कीदृश गोहकम् १-चतुर्विन्द-
नीले-नीलमाश्रिभिः कलितं-सुवत्, पुनः मरकतानां-हरिमयीनां पञ्चविद्यतिरेव मय्यश्विपदकं तेन मुदं-सुहृद्, द्रव्यान्तु रोपादि-
चतुर्भोगुणवत्त्वाच्चत्वार इन्द्रनीलाः पञ्चविद्यतिगुणमुत्तवत्त्वाचावन्तो मरकजमणय इति ॥ ११८९ ॥ रयामे-स्यामरस-
वया कपयस्यापिते साधुपदे पुनः सह मृगमदेनेति समृगमद-कस्त्वर्षो लिप्तामित्यर्थः, पुनः पञ्चभि रात्रयर्षः-वैराटारनैराहो-भूय ।
यस्य ववया, यद्वा पञ्च रात्रयर्षा आह्वे-उत्सर्गे अर्वात्मन्ये यस्य ववया, पुनः सप्तविद्यति रिष्टमणयः-स्वामारनविद्योय । चरिन्स-
वयापूर्वं गोलकमक्त्या रयापितम्, पञ्चमहाव्रताऽपेक्षया पञ्च रात्रयर्षाः सप्तविद्यतिगुणाऽपेक्षया चावन्तो रिष्टमणय इति
॥ ११९० ॥

तेनेछु सिअपपसु चदणसिअगोल^२प ठवइ राया । सतासटिगवससयरेपसमुचाइससमेप ॥११९१॥
 अन्न च नवरयाण उवेसेणं नरेसरो तरथ । सत्तज्जआइ सुमेकमाखाचीराहं मंहेइ ॥ ११९२ ॥
 सोलस अणाइपसु अ गढआइ सकराइ िंगाहं । मडवेइ नरिंदो नाणासणिरयण
 चिचाहं ॥ ११९३ ॥

ग्रंथेषु दर्शनादिषु चतुर्षु सितपदेषु-मेतत्तथा व्यवन्याधितेषु पदेषु राज्ञा श्रीपालः चत्वेन सितानि-षवत्तानि गोल-
 कानि स्थापयति, कीदृशानि गोलकानि ?-सप्तपञ्च। ६० एकपञ्चाशत्ता ५१ सप्तत्वा ७० पञ्चाशत्ता ५० च मुक्ताफलैः समे-
 तानि-भूतानि, अयं भावः-दर्शनादिपदेषु भेदापेक्षया क्रमेणैवावन्ति मुक्ताफलज्ञानि गोलकेषु-भूतानि, यतः सम्प्रदर्शनस्य
 चउसहस्रं विलिङ्गमित्पादिकाः सप्तपट्टिमैदाः, क्षानस्य दशार्थानिद्रियव्यञ्जनाषप्रहमाविज्ञानमित्पादिका ५१ भेदाः, चारित्रस्य
 ययसमणधम्मसञ्जमेत्यादिकाः सप्तविमैदाः ७० तपस इत्वरानशनतप इत्यादिकाः ५० भेदाः ॥ ११९१ ॥ अन्यच्च
 नरेसरो-राजा श्रीपालो नवपदानां उद्देशेन-नवपदानि उद्दिश्य-आश्रित्येत्यर्थः, सप्त-चास्मिन्पीठे तच्चद्वर्षानि सुमेकमाखा-
 चीराधि मण्डयति ॥ ११९२ ॥ च पुनः पीठस्य अनाहतेषु पदेष्वेव गुरुकाणि-महान्ति दर्शयामा-सितोपलाया लिङ्गानि
 नाना-मनुष्यकारैर्मणिरत्नैर्विभ्राणि-विचित्राणि नरेन्द्रो-राजा श्रीपालो मण्डयति ॥ ११९३ ॥

द्वासोलसपचसु सीह दोसु षउसट्टि सरसदक्खाओ । कणयकच्चोविआइ मडावद

अट्टवग्गेसु ॥ ११६४ ॥

मणिकणगनिम्मिआइ नरनाहो अट्ट वीअपूराहं । वगंतर गयपढने परमिहिपयमि ठावेइ ॥
स्वारिकपुजयाद टावद अट्टयालखिद्धिठाणेसु । शुरुपाउआसु अट्टसु नाणाविहदाडिमफळाणि ॥
नारिगादफलाइ जयाइठाणेसु अट्टसु ठवेइ । चच्चारि उ कोहसए चक्काहिट्टापगपप्पसु ॥ ११६५ ॥

अट्टसु वगेपू एकास्मिन्प्रथमे वर्गे अकर्णास्से पोहय सरसद्राचाः ततः पञ्चसु यर्गपु प्रत्येक पोहय पोहय विन्यासादर्याति-
द्रोषाः सचोर्दयोर्वर्गयोः—चवर्गशचवर्गयोः प्रत्येकं दानियद्धानियद्विन्धासात् चतुष्पटि सरसद्रक्षा कलकचच्चोलिकामिर्मेएदयाति
॥ ११६४ ॥ नरनाथो—राजा भीपालो मखिकनक्काम्भां निर्मितानि—रचितानि अट्टो वीजपूरकफलानि चवर्ग्यां अन्तरेषु—मध्येषु
गते—प्राप्ते प्रथमे—प्राप्ते परमेष्ठिपदे 'नमो अरिहताय' भित्त्वाकारके स्थापयति ॥ ११६४ ॥ अट्टचत्वारिंशत्खानिषस्सानेषु
खारिकफलपुञ्जानि स्थापयति, तथा अट्टसु शुरुपादुकासु नानाविधानि—बहुप्रकाराणि दाडिमफलानि स्थापयति ॥ ११६६ ॥
तथाअट्टसु जयादिस्थानेषु नारिकारिकजानि स्थापयति, य पुनः चक्रस्व—सिद्धचक्रस्व आधिष्ठाय रूपदेसु विमलस्वामिचक्रेश्वरी
व्यवपत्तादिषु चत्वारि कृष्णाष्टकफलानि स्थापयति ॥ ११६७ ॥

आसन्नसेवयाण देवीण भारस भू वयगाह । विज्जसुरिजक्खजक्खिर्णिणं चउसट्ठिपप्सु पूगाह ॥११९८॥
 पीअवलीकूढाह चत्तारि हुवारपालगपप्सु । कसिणवलीकूढाहं चउर्वारपप्सु ठविआह ॥ ११९९ ॥
 नवनिहिपप्सु कचणकलसाह विचिचरणपुद्गाह । गहदिसिवाखपप्सु अ फलफुल्लाहं
 सवन्नाह ॥ १२०० ॥

इच्चाइगुरुअधिरथरसहिअ मढाविऊणमुज्जमणं । पडवणूसव नरिंदो कारावह विरथरविहीए ॥१२०१॥

तथा—भासभसेवकानां—निकटसेवाकारिकाणां द्वादश च वयङ्गानि—फलाधिशेषान् स्थापयति, चतुर्थाधिष्ठाप-
 कस्य द्वादशदेवीनां च नामानि न ज्ञायन्ते, तथाधिवसभद्रायाभावात्, तथा 'विज्जसुरि' वि विद्यादेव्यः पोढ्य यथा-
 भतुर्विशतिः शासनसुराः यधिरथभतुर्विशतिरेव शासनदेव्यः एवमेतेषु चतुष्पष्टिपदेषु पूगानि—क्रमिकफलानि स्थापयति
 ॥ ११९८ ॥ चतुर्षु द्वापालकपदेषु कुमुदादिषु चत्तारि पीठस्य—पीठवर्षस्य बले—पकाभादेः कूटानि स्थापितानि,
 तथा चतुर्षु धीरपदेषु—माणिभद्रादिषु कच्छवर्षस्य बले—पकाभादेः कूटानि स्थापितानि ॥ ११९९ ॥ नवनिधिपदेषु विचित्रै
 रत्नैः पूर्णानि—भूतानि क्खन्नस—सुवर्णस्य फलशानि स्थापितानि, तथा ग्रहपदेषु दिक्पालपदेषु च स्वस्ववर्णानि फलपुष्पादि
 स्थापितानि ॥ १२०० ॥ इत्यादिना गुरुकेषु—महता विस्तारेण सहितं उद्यापनं मण्डयित्वा नरेन्द्रो—राजा श्रीप्राज्ञो विस्तार-
 विधिना स्वपनोत्सवं—स्वाभमहोत्सवं कारयति ॥ १२०१ ॥

दशसोलसपञ्चसु सीद वोसु चउसट्टि सरसदक्खलाओ । कणयकच्चोखिआइ मडानद

अट्टवग्गेसु ॥ ११६४ ॥

मणिकणगनिम्मिआइ नरनाहो अट्ट वीअपूराइ । वगतर गयपढमे परमिट्ठिपयमि ठावेइ ॥
स्वारिकपुजयाइ ठानद अट्टयालक्खकिठाणेसु । शुरुपाउआसु अट्टसु नाणाचिहदाडिमफळाणि ॥
नारिगाइफलाहं जयाइठाणेसु अट्टसु ठवेइ । चत्तारि उ कोहलए चक्काहिट्टायगपएसु ॥ ११६५ ॥

अट्टसु वर्येणु एकस्मिन्पथमे वर्ये अमर्गास्से षोडश सरसद्राधाः तवः पञ्चसु पर्गणु प्रत्येक षोडश षोडश विनयासादर्याति-
द्राधाः तयोर्धोवर्मयोः—मर्गयवर्गयो प्रत्येक द्वात्रिंशद्वात्रिंशद्विन्यासात् चतुष्पटि सरसद्रवा कलकस्र्वास्तिकाभिर्मण्डयति
॥ ११६४ ॥ नरनाथो—राजा श्रीपालो मखिकलकाभ्यां निर्मिणानि—रचितानि अष्टौ बीजपूरकफलानि वर्गाणां अन्तरेषु मध्येषु
गते—प्राप्ते प्रथमे—प्राये परमेषुपिदे ‘नमो अरिहताय’ मित्याकारके स्थापयति ॥ ११६५ ॥ अट्टचत्वारिंशद्वलन्निबस्त्वानेषु
स्वारिकफलपुञ्जानि स्थापयति, तथा अट्टसु गुरुपादुकासु नानाविधानि—बहुमकाराणि दाडिमफलानि स्थापयति ॥ ११६६ ॥
तथाऽट्टसु जयादिरत्नानेषु नारङ्गादिकजानि स्थापयति, च पुनः चक्रस्य—सिद्धचक्रस्य अधिष्ठापकपदेषु विमलस्वामिचक्रेश्वरी-
चक्रपालादिषु चत्तारि कृष्णाष्टकफलानि स्थापयति ॥ ११६७ ॥

उत्पन्नसत्त्वाणमहोमयाण, सपाहिहेरासणसठिआण । सदेसणाणवियसज्जणाणं, नमो नमो

होउ सया जिणाण ॥ १२०५ ॥

सिद्धाणमाणदरमालयाण, नमो नमोऽणतचउकयाणं । सूरीण दूरीकयकुग्गहाण, नमो नमो

सूरसमप्यमाण ॥ १२०६ ॥

वयाहि-उत्पन्नं यत्सज्जान-केवलज्ञानं वदेव महः-तेजस्तत्स्वरूपमेवामिति उत्पन्नसज्जानमहोमयास्तेभ्यः, पुनः प्राति-
हार्यं-क्षत्रचामरादिभिः सह वर्चते यत्सत्प्रतिहार्यं ईदृशं यत् आसनं-सिंहासनं तत्र सं-सम्पक् प्रकारेण स्थितेभ्यः, पुनः
सदेष्टानया-सद्वर्माणदेष्टेन आनदिताः सज्जनाः-सत्पुरुषा येस्ते तथा तेभ्यः, ईदृशेभ्यो जिनेभ्य-अर्हत्भ्यः सदा नमो नमो भवतु
नित्यं पुनः पुनर्नमस्कारोऽस्तु इत्यर्थः । १२०५ ॥ आनन्दरमा-परमानन्दलक्ष्मीस्तस्या भालया-निवासास्तेभ्यः पुनरनन्त चतुर्कं
ज्ञानदर्शनसम्पत्त्वाकरणवीर्यचतुष्टय वेपां ते तथा तेभ्यः सिद्धेभ्यो नमो नमोऽस्तु, वया दूरीकवः कुग्रहः-कुत्सिताभिनिवेष्टो
येस्ते दूरीकवकुग्रहास्तेभ्यः पुनः हरः-सर्वस्तेन समा-तुन्या प्रमा-ज्योतिर्वेपां ते तथा तेभ्यः हरिभ्यः-आचार्येभ्यो नमो
नमोऽस्तु ॥ १२०६ ॥

विहिम्नाय पूआय अट्टपयाराह मंगलावसरे । सधेण तिलयमासा मंगलकण कय रक्षो ॥ १२०२ ॥
 तओ-जो धुरि सिरि अरिहतमूखदढपीढपद्धिओ । सिद्धसुरिउज्जाय साहु चउसाहगरिद्धिओ ॥
 दंसणनाणचारिसतवहिं पढिसाहहिं सुवर । तच्चक्खरसरवग्गलद्धि, गुरुयदलढवर ॥ दिनेमालजक्ख-

जक्खणि-पमुहसुरकुमुनेहिं अलंकिओ । स सिद्धचकगुरुकप्पतरअन्हह मणवद्धिअ दिअओ ॥ १२०३ ॥
 द्दव्वाइ नमुक्कारे भणिऊण नरेसरो गहिरसर । सक्खयय भणिचा नवपययवण कुगइ एव ॥ १२०४ ॥

अष्टप्रकारार्था पूजायां विहितायां-कुवायां सत्पां मङ्गलस्य अवसरे सधेन राक्षः-भीषास्य विलकमाजयोः मङ्गलकरस्य
 कुवम् ॥ १२०२ ॥ तवमेतत्सम्बन्धन करोति, सन्नादी नमस्कारमाह-यः भीसिद्धचकरुणे गुरु -मदान् कन्तवत् -कन्त्यपुत्रो
 धुरि-मदी अर्हमेव मन्मूलदृढपीढं (तत्र) प्रविष्टिव, कीदृशो ? -यः सिद्धसुर्यपाप्यापसाधन एव चतस्रः शास्त्ररज्याभिर्गोह-
 भाविमहात्, पुनर्दर्शनवानचारिव्रतपोरूपाभिः प्रविशास्त्राभिः सुन्दरः, पुनः तन्माचराणि ओङ्कारादीनि स्वरा अत्रार्थादयः सर्वा-
 अवर्गकन्यादयः सन्निवयदानि अष्टचत्वारिंशद् गुरुयदनि-अर्हत्याहुकादीनि तान्येव दत्तानां-यन्मायां भाटन्यतो यस्व स तथा
 पुनः दिक्पालपञ्चवर्षीप्रभृष्टैः सुरकमुमैः अलङ्कृतः-योभितः स सिद्धचकगुरुकन्त्यवत् अस्मभ्य मनोशान्तिद्वयं कृतं दत्तम्
 ॥ १२०३ ॥ इत्यादि नमस्कारान् मञ्जित्वा नरेभ्यो-राजा भीषासो गम्भीरः । स्वरो यत्र कर्मभिश्च तपसा स्वात् तपसा शक्यस्वयं
 मञ्जित्वा एवं-मन्त्रमात्रप्रकारेण नष्टयत्तानां भस्मज्वलं ज्योतिः ॥ १२०४ ॥

इअ नवपयसिद्ध जदिदिजासमिद्ध, पयडिअसरवणं द्वीतिरेहासमगग । दिसिबहसुरसार

स्वोणिपीठावयारं, तिजयविजयचक्र सिद्धचक्र नमामि ॥ १२१० ॥

वज्रतएहि मगजतुरेहि सारुण पभावतो । साहनिमअवच्छा करेह वरसयपूअ च ॥ १२११ ॥

एव सो नरनाहो सहिओ ताहि च पद्देवीहि । अन्नोहिवि बहूपहि आराहह सिद्धवरचक्र ॥ १२१२ ॥

अह तरस मयणसुरिपमुहाहि राणियाहि सजाया । नव निरुवमगुणजुता तिहुअपापाहाणो पुत्ता ॥

इति-अमुना प्रकारेण नवपदैः सिद्धं निष्पन्नं पुनर्लोभिमिः-स्त्रिभुवर्दैः विद्याभिः-विद्यादेवीभिः समुद्धं-समुद्धिमुत्त,

पुनं प्रकटिता-प्रकटीकृतां स्वरा धर्माश्च यस्मिन्सत्तया, पुनः श्री इत्यधरस्य समन्ताद् यास्तिष्ठो रेखास्ताभिः, समग्रं-सम्पूर्णं,
पुन दिव्यपातिभिः-दिव्यपातैः सुरैश्च-शेषसुरैः सार-प्रधान, पुनः स्वोणिपीठे-पृथ्वीपीठे अवतारं-अवतरणं यस्य तच्चया,
पुनस्त्रिजगात्-त्रिभुवनस्य विषये-विजयार्थं चक्रमिव त्रिजगद्विजयचक्रं, ईश्वर्यं सिद्धचक्रं अहं नमामि ॥ १२१० ॥ इति श्रीसिद्ध
चक्रस्तव । मङ्गलतुरैः मङ्गलयाद्यैर्वायमानैः शासनं जिनमतं प्रभावयन्-उदीपयन् राजा श्रीपालः साधर्मिकवात्सल्यं च पुनर्वरा-
प्रधानां सकृदूर्जां करोति ॥ १२११ ॥ एवं-अमुना प्रकारेण स नरनाथो-राजा श्रीपालस्ताभिश्च पद्देवीभिः सहितो अन्यैरपि
पशुभिलोकैः सहित । सिद्धवरचक्रं आराधयति ॥ १२१२ ॥ अथ-अनन्तरं तस्य रामो मदनुन्दरीप्रमुखाभिः राक्षीभिर्निरुपयन्तु-
युन्तास्त्रिभुवनपालादयो नव पुत्राः सञ्जाताः ॥ १२१३ ॥

सुखरपीधरधारणतप्पराण, नमो नमो वायगकुजराण । साहूण ससाहअसजभाण, नमो

नमो सुद्धदयादमाण ॥ १२०७ ॥

जिणुत्ततत्ते रङ्गलधस्सणस्स, नमो नमो निम्मलधत्तणस्स । अक्खाणसम्मोहतमोहरस्स, नमो

नमो नाणदिवायरस्स ॥ १२०८ ॥

आराहिआऽख्खिअसत्थिस्स, नमो नमो सज्जमवीरियस्स । कम्महमुम्मूलणकुजरस्स,

नमो नमो तिव्वतवोभरस्स ॥ १२०९ ॥

द्वयार्थयोर्विस्तारये तत्परेभ्यः वाचका-उपाध्यायाः कुञ्जरास्ते-हस्तिन इव गणयोभाकारित्वाद् समर्पत्वाच्च वाचककुञ्जरास्तेभ्यो नमो नमोऽस्तु, तथा स-सम्पत्कृष्णकारेण साधितः संयमो येस्ते तथा वेभ्यः, पुन दया च दमश्च दयादर्शो शुद्धो दयादर्शो येषां ते तथा वेभ्यः साधुभ्यो नमो नमोऽस्तु ॥ १२०७ ॥ विनोषतत्त्वे या रुचिः सा लक्ष्य यस्य स तथा तस्मै निर्मलदर्शनाय-उज्ज्वलसम्पत्पदार्शनाय नमो नमोऽस्तु, तथाऽज्ज्ञानेन याः सम्मोक्षो-मतिभ्रम स एव तमः-अन्धकार तद् हरतीति अज्ञानसंमोहतमोहरस्समै ज्ञानदिवाकराय-ज्ञानद्वर्षाय नमो नमोऽस्तु ॥ १२०८ ॥ तथा सयमे-सयमविषये यद्वीर्यं-पराक्रम-स्वस्मै नमो नमोऽस्तु, क्रीदृशाय संयमवीर्यार्थं-आराधिताऽख्खिदिहता सात्थिना-साध्याचाररूपा यस्माच्चद् तथा तस्मै, तथा कर्मा एवैव दुष्मा-दुष्सास्तेषां यदुन्मुखनं-उत्तन्नमं तत्र कुञ्जरो हस्ती इव कम्मदुमोन्मुखनकुञ्जरस्तस्मै वीर्यतपोभराच्च नमो नमोऽस्तु ॥ १२०९ ॥

इअ नवपयसिद्ध लद्धिदिज्जासिद्ध, पयडिअसरवण ह्मितिरेहासमग्ग । दिसिवइसुरसार

खोणिपीढावयारं, तिजयविजयचक सिद्धचक नमामि ॥ १२१० ॥

वज्जतएहि मगलतुरेहि सारुण पभावतो । साहम्मिअवच्छन्न कोइ वरसयपूअ च ॥ १२११ ॥

एव सो नरनाहो सहिओ ताहि च पट्टदेवीहि । अक्षेहि वि बहूएहि आराहइ सिद्धवरचक ॥ १२१२ ॥

अह तरस मयणसुदरिपमुहाहि राणियाहि सज्जाया । नव निरुवमगुणजुत्ता तिहुअणपालाइणो पुत्ता ॥

इति-अमुना प्रकारेण नवपदे सिद्धं निष्पन्न पुनर्लब्धिभिः-लब्धिपदै विद्याभिः-विद्यादेवीभिश्च समुद्ध-समुद्धिमुक्त्व,

पुनः प्रकाटिता-प्रकटीकृता रक्षरा धर्माश्च यस्मिंस्तत्तथा, पुनः श्री इत्यक्षरस्य समन्ताद् यास्तिस्त्रो रेखास्ताभिः, समग्र-सम्पूर्णं,
पुनः दिक्प्रातिभिः-दिक्पालैः सुरैश्च-योगसुरैः सारं-प्रधानं, पुनः क्षोणिपीठे-पृथ्वीपीठे अवतारः-अवतरणं यस्य तत्तथा,
पुनस्त्रिजगताः-त्रिभुवनस्य विजये-विजयार्थं चक्रमिष त्रिजगद्विजयचक्रं, ईष्यं सिद्धचक्र अहं नमामि ॥ १२१० ॥ इति श्रीसिद्ध
चक्रस्तवः । मङ्गलतुरैः मङ्गलवाद्यैर्वाद्यमानैः शासनं जिनमतं प्रभावयन्-उदीपयन् राजा श्रीपालः साधर्मिकवात्सल्यं च पुनर्वरा-
प्रधानां सङ्ग्रहं करोति ॥ १२११ ॥ एवं-अमुना प्रकारेण स नरनाथो-राजा श्रीपालस्ताभिश्च पट्टदेवीभिः सहितो अन्यैरपि
धर्माभिर्योः सहित सिद्धवरचक्रं आराधयति ॥ १२१२ ॥ अय-अनन्तर तस्य राज्ञो मदनसुन्दरीप्रमुखाभिः राज्ञीभिर्निरुपमशुभै-
शुभवास्त्रिभुवनपालादयो नव पुत्राः सञ्जाताः ॥ १२१३ ॥

गयरहसहस्सनवग नव लक्ष्माइ च जम्बतुरयाण । पचीण नवकोटी तरुम नरिंदरुस रज्जभि ॥१२१४॥
एष नवनवलीलाहिं चैव सुक्खाणि अणुहवतो सो । धम्मनिर्देइ पालइ रज्ज निक्कटय निच्च ॥
रज्ज च तस्स पालतयस्स सिरिपालनरवरिंदरुस । जायाइ जाव सभम नव वाससयाइ पुद्गाइ ॥
साव निवो त तिहुअणपाल रज्जभि ठावइचाण । सिरिसिद्धचकनवपयलीणमणो सथुणइ एव ॥
सेसतिभवेहिं मणुपूहिं जेहिं विहियारिहाइठाणेहिं । अज्जिज्जइ जिणुत्त ते अरिहते पणिउयाभि ॥
तस्स श्रीपालस्स नरेइरुस-राज्ञो गजानां-इस्तिनां रयानां च प्रत्येकं सहस्रनवकमासीत्, नव सहस्राणि गजा नव सहस्रा-
यथैव रथाश्वासाभित्थर्यः, च पुनः सात्थपुरगाणां-मुल्लवणाश्चानां नव लक्षाणि आसन्, पचीनां-पदातीनां नवकोटय आसन्
॥ १२१४॥ एवम्-अनुता प्रकारेण नवनवलीलाभिः-नवनवक्रीडाभिरेव सुखानि अनुभवन् स श्रीपालो धर्मनीत्या-धर्मन्यायेन
नित्यं निष्कण्टक राज्यं पालयति ॥१२१५॥ राज्यं पालयतस्सस्य च श्रीपालनरवरेंद्रस्य यावन्नववर्षाण्यनि सम्पन् पूज्यनि
जातानि ॥ १२१६ ॥ तावन्तुयः श्रीपालस्तु पूर्वोक्तं शिशुवनपाल-स्वज्येष्ठपुत्र राज्ये स्थापयित्वा श्रीसिद्धचक्रे यानि नवपदानि
तेषु कीर्तन-लभ्य मनो यस्य स सिद्धचकनवपदलीनमनाः सन् एवं-वत्तमाद्यप्रकारेण सस्यति ॥ १२१७ ॥ येषां-अथसि-
ष्टास्त्रयो भवा येषां ते पुनर्निहितानि-कृतानि सेविषयानीति यावत् अर्हदादिस्थानानि-विश्रुतिस्थानकानि वैस्ते तेषां तैः, एवमूर्ध-
नैर्विजयभोव-विजयनामकम् अथर्वेण-उपाजयिते तान् अर्हदोऽहं प्रक्षिपयामि-नेमस्तुते ॥ १२१८ ॥

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

जे एगमवतरिया रायकुले उचमे अवपरति । महसुमिणसूदअणुणा ते अरिहते पणिअयामि ॥
जेसिं जम्मामे महिम दिसाकुमारीओ सुरवरिदा य । कुञ्जति पहिट्टमणा ते अरिहते पणिअयामि ॥
आजन्मपिहु जेसिं देहे चत्तारि अइसया हुति । सोगळ्ळेयमूया ते अरिहते पणिअयामि ॥१२२१॥
जे तिहुनाणसमगा खीण नाऊण भोगफक्कम्म । पडिवज्जति चरित ते अरिहते पणिअयामि ॥
उवउत्ता अपमत्ता सिअझाणा खवगासोण्हयमोहा । पावति केवल जे ते अरिहते पणिअयामि ॥
ये एकमवान्तरिता उचमे राजकुले अवतरन्ति, कीदृशा ये ?-महास्वर्नेश्वरुर्दशभिः स्त्रियैर्ना-श्यापि ना गुणा येषां ते तथा
तानर्हव' प्रणिपतामि-प्रथमाभि ॥ १२२१६ ॥ येषां जन्मनि महिमां महिमानं वा दिक्कुमार्य्यं पदप्रश्नायद् सुरवरेन्द्राश्च
चतुष्पाष्टिः प्रष्ट-प्रकर्षेण हर्षितं मनो येषां ते प्रष्टमनसः सन्तः कुर्वन्ति, तानर्हवः प्रणिपतामीति पूर्ववत् ॥ १२२२० ॥
हु इति निमित्तं, येषां देहे-शरीरे आञ्जनमापि-जन्मत आरभ्यापि लोके आश्रयपूर्वमाश्रितारोऽतिशया भवन्ति, 'तेषां च
देहेऽहुतरूपगन्ध' इत्यादयस्तानर्हवः प्रणिपतामि ॥ १२२२१ ॥ ये त्रिमूर्त्तयः-मतिभुतावाविभिः समप्राः-सम्पूर्णाः सन्तो
भोगः फलं यस्य सम्भोगफलं कर्म क्षीणं क्षात्वा चारित्र्यं प्रतिपद्यन्ते-अप्रीकुर्वन्ति तानर्हवः प्रणिपतामि ॥ १२२२२ ॥ ये उप-
युक्ता-उपयोगयुताः पुनरप्रमथाः-प्रमादरहिताः पुनः सिर्व-शुक्लं ज्ञानं येषां ते सितवज्जना अत्र एव चपकश्चेष्टया हतो मोहो यैस्ते
तथा, ईदृशाः सन्तः केवलज्ञानं प्राप्नुवन्ति, तानर्हवः प्रणिपतामि ॥ १२२२३ ॥

गयरहसहस्रनवग नव क्षत्रसाह च जञ्चतुरयाण । पचीण नवकोडी तरु नरिंदरुस रज्जमि ॥१२१४॥
 एव नवनवलीलाहिं चेष सुखखाणि अणुहवतो सो । धम्मनिर्हह पालह रज्ज निम्रटव निच ॥
 रज्ज च तसु पावतयसु सिरिपावनरवरिंदरुस । जायाह जाव सन्म नव वासतयाह पुसाह ॥
 ताव निवे । त तिहुअणपाल रज्जमि ठावदत्ताण । सिरिसिद्धचक्रनवपयलीणमणो सयुणइ एव ॥
 सेसतिभवेहिं मणुएहिं जोहिं विहियारिहाइठाणेहिं । अज्जिज्जह जिणुच ते अरिहते पणित्रयामि ॥

तस्म श्रीपालस्म नरेन्द्रस्य-राष्ट्रो गजानां-हस्तिनां रथानां च प्रत्येक सहस्रनवकमासीद्, नव सदस्राणि गजानां नव सदस्रा-
 एवैव रथानामासिन्त्यर्थः, च पुनः चात्पतुराणाणां-सुखवशात्प्राप्तानां नव लक्षणि आसन्, पचीनां-पदातीनां नवकोटय आसन्
 ॥ १२१४॥ एवम्-अनुना प्रकारेण नवनवलीलाभिः-नवनवक्रीडाभिरेव सुखानि अनुभवन् स श्रीपालो धर्मनीत्या-धर्मन्यायेन
 नित्यं निष्कण्टकं राज्यं पालयति ॥ १२१५॥ राज्यं पालयतस्तस्य च श्रीपालनरचन्द्रस्य यावन्मयवर्षादानि सन्मण् पृथ्वीनि
 ज्ञातानि ॥ १२१६ ॥ तावन्नुप, श्रीपालस्त पूर्वोक्तं त्रिभुवनपाल-स्वयेष्टपुत्र राज्ये स्थापयित्वा भीसिञ्चक्रे यानि नवपदानि
 हेतुं लीनं-लुप्तं मनो यस्य स सिद्धचक्रनवपदलीनमनाः सन् एवं-वक्ष्यमाणप्रकारेण सत्वाति ॥ १२१७ ॥ योषा-भयसि-
 हाक्षयो भया वेषां ते पुनर्विहिवानि-कृतानि सेषितानीति यावत् अर्हदादिस्थानानि-विषयतिष्ठानकानि यस्ते वषा तैः, एवमुत-
 र्धर्मेनानोद-विननामक्रमं अवर्षत-उपाध्यते तान् अर्होऽहं प्रक्षिपयामि-नमस्कृत्यै ॥ १२१८ ॥

जे एगमवतरिया रायकुळे उत्तमे अवयरति । महसुमिषसूअगुणा ते अरिहते पणित्रयामि ॥
 जेसि जन्मामि महिम दिसाकुमारीओ सुररिदा य । कुन्तति पहिदुमणा ते अरिहते पणित्रयामि ॥
 आजन्मपिहु जेसि देहे चत्तारि अइसया हुति । खोगच्छेरयमूया ते अरिहते पणित्रयामि ॥१२२१॥
 जे तिहुनाणसमगा खीण नाऊण भोगफलकम्म । पढिवज्जति चरिच ते अरिहते पणित्रयामि ॥
 उवउत्ता अपमत्ता सिअझाणा खवगतोण्हियमोहा । पावति केवल जे ते अरिहते पणित्रयामि ॥

ये एकमवान्तरिता उत्तमे राखकुळे अवतरन्ति, कीदृशा ये ?-महासत्त्वैश्वर्यशुभाभिः सन्निभ-श्रापिना गुणा येषां ते तथा
 तानर्हतः प्रक्षिपतामि-प्रययामि ॥ १२१६ ॥ येषां जन्मनि महिमा महिमानं वा तिकुमार्यः पदत्रयात् सुखरेन्द्राश्च
 चतुष्पदिः प्रष्ट-प्रकर्षेण हरितं मनो येषां ते प्रष्टमनसः सन्तः कुर्वन्ति, तानर्हव प्रक्षिपतामीति पूर्वम् ॥ १२२० ॥
 इ इति निमित्तं, येषां देहे शरीरे आजन्मपि-जन्मत आरभ्यापि लोके आश्रयपूर्वाभ्यन्तरोऽतिशया मग्निर, 'तेषां च
 देहोऽद्भुतरूपगन्ध' इत्यादयस्तानर्हतः प्रक्षिपतामि ॥ १२२१ ॥ ये प्रियिष्ठाः-मतिभुवावाधिमिः समग्राः-सम्पूर्णाः सन्तो
 भोगः फलं यस्य तन्मोगफलं कर्म बीजं ज्ञात्वा चारित्रं प्रतिपद्यन्ते-अभीकुर्वन्ति तानर्हतः प्रक्षिपतामि ॥ १२२२ ॥ ये उप-
 युक्ता-उपयोगयुताः पुनरप्रयत्नाः-प्रमादरहिताः पुनः सिद्धं-शुक्लं ज्ञानं येषां ते सिद्धयाना अत्र एव अपकथ्यमा हतो मोहो यैस्ते
 तथा, ईदृशाः सन्तः केवलज्ञानं प्राप्नुवन्ति, तानर्हतः प्रक्षिपतामि ॥ १२२३ ॥

कम्मफलइया तह सुरकया प-जासं च अइसया हुता । एगारसमुत्थवास त आरहत पाण्डवामि ॥
 जे अट्टपाटिहारंहिं सोहिआ संविधा सु-दिहि । विहरति सया बाल ते अरिहते पण्डवामि ॥
 पण्ठासिदुणिराप जे अ विवोह कुणति भटवाण । रुहिर्पाढे विहरता ते अरिहते पण्डवामि ॥
 अरहता वा सामसकेवला अकयकयसनुग्याया । सेवेसीकरणेण होऊणमयोगिवचलिणो ॥ १२२७ ॥
 जे दुष्परिमि समप दुसयरिपयदीओ तेरस अ चरमे । खविऊण सिव पचा ते सिद्धा दिनु मे सिद्धि ॥
 वः पुनः वेपां कर्मवपवाः-कर्मवपवोत्तमा एकादश अवियया भवन्ति, तथा सुरः-दंवं. कवाध एकेनविद्यविरियया
 भवन्ति, तानर्हतः शीघ्रपचामि ॥ १२२४ ॥ ये 'अष्टप्राविर्धः' अयोकवचादिभिः योभिता. पुनः सुरेन्द्र सोवता. सदाकाल
 विचरन्ति, तानर्हतः प्रशिपचामि ॥ १२२५ ॥ पञ्चत्रिंशद्दुष्टा यस्यां सा पञ्चत्रिंशद्दुष्टा या भी-वाणी तथा ये च भव्यानां
 विबोष-विशिष्टमानं दुर्वन्ति, कीदृशाः सन्तः १-सर्वापाट-पृथ्वीपाटे विचरन्तस्त्वानर्हत प्राणिपचामि । १२२६ ॥ अर्हन्त-
 र्थिहृता वा अथवा सामान्यकेशिन अकृत कृतो वा समुद्रपातः-केवलिसमुद्रपातो यैरते तथा एवभूता ये योगीन्द्राः यैस्तेयो-
 कस्तेन-आत्यप्रदेशरिचरकरूपेण अयोगिकेशलिनो भूत्वा ॥ १२२७ ॥ दिवसमे-आयु वयसमयात् प्राप्तने समये
 प्राप्तमर्ति ७२ प्रकृतीर्नामाद्यवातिकर्मोत्तरप्रकृतीः वपवित्वा वः पुनश्चरमे समये त्रयोदश प्रकृतीः प्रपचित्वा शिव-मोष
 प्राप्ताः, ते सिद्धा न-मयं बुद्धि ददतु ॥ १२२८ ॥

चरमगतिभागोद्यावगाहणा जे अ पूगसमयमि । सपत्ता लोगग ते सिद्धा दिंतु मे सिद्धिं ॥१२२९॥
 पुढवपद्मोग असगा वधणछेया सहावतो वाधि । जेसि उड्डा हु गर्द ते सिद्धा दिंतु मे सिद्धिं ॥
 ईसीपढभाराए उवरिं खलु जोयणमि लोगते । जेसि ठिईपसिद्धा ते सिद्धा दिंतु मे सिद्धिं ॥१२३१॥
 जे अ अणता अपुण्डभवा य असरीरया अणावाहा । दंसणानाणुवउत्ता ते सिद्धा दिंतु मे सिद्धिं ॥

चरमा-आतिमा अङ्गस्य-शरीरस्य त्रिभागेन ऊनावगाहना-देहमानं येषां ते तथा, ये च ईदृशाः सन्तः एकस्मिन्समये
 लोकाप्र सम्प्राप्तास्ते सिद्धा मे सिद्धिं ददतु ॥ १२२६ ॥ पूर्वप्रयोगतो धनुर्मुक्तावायवत्, तथाऽसम्भवात्-निःसङ्गतया कर्ममला-
 पनामेन अलाभुद्रव्यवत्, तथा धन्वनच्छेदात्-कर्मधन्वनच्छेदनेन परएवफलवत्, तथा स्वभावतो वापि धूमवत्, येषां ऊर्ध्वा
 गतिः प्रवर्तते ते सिद्धा मे सिद्धिं ददतु ॥ १२३० ॥ ईषवप्राग्भारायाः-सिद्धिधित्वाया उपरि खलु-निधयेन एकस्मिन् योजने
 लोकांतोऽस्ति, तत्र येषां स्थितिः-अवस्थानं प्रसिद्धमस्ति ते सिद्धा मे सिद्धिं ददतु ॥ १२३१ ॥ चः पुनः येऽन्ताः,
 पुनरपुनर्भवाः-न विद्यते पुनर्भवो येषां ते तथा, पुनरशरीरकान्त विद्यते शरीरं येषां ते, तथा पुनरनावाधा-न विद्यते
 आवाधा-पीडा येषां ते तथा, पुनर्दर्शनं च ज्ञान च दर्शनज्ञाने तयोरुपयुक्ता दर्शनज्ञानोपयुक्ताः, येषां प्रथमसमये ज्ञानो
 पयोगो द्वितीयसमये दर्शनोपयोगोऽस्ति, ते सिद्धा मे सिद्धिं ददतु ॥ १२३२ ॥

जेऽणत्तगुणा विगुणा इगतीसगुणा अ अहव अट्टगुणा । सिद्धाणांतचउक्का ते सिद्धा दिंतु मे सिद्धिं॥
जह नगरगुणे मिच्छो जाणतोऽपि हु कहेउमत्तमत्थो । तह जेसि गुणे नाणी ते सिद्धा दिंतु मे सिद्धिं॥
जे अ अणत्तमणुत्तरमणोवमं सासय सयाणद । सिद्धिसुह सपत्ता ते सिद्धा दिंतु मे सिद्धिं ॥
जे पंचविहारा आयरसाणा सया पयासति । खोयाणणुगहत्थ ते आयरिए नमत्तामि ॥१२३६॥

ये सिद्धा अनत्तगुणा-अनन्ता क्षानादयो येषु ते तथा, पुनर्विगुणा-विगता वर्णादयो गुणा येभ्यस्ते तथा, य पुनरेवार्ध-
षाट् सस्यानवर्णादिप्रतिषेधरूपा एव गुणा येषु ते तथा, अथवाऽट्टगुणा-अष्टकर्मव्यसमुद्भवा अष्टा गुणा येषु ते तथा, पुन
सिद्ध-निष्पन्नम् अनन्तचतुष्कं प्रागुक्तवर्ण येषां ते तथा, ते सिद्धा मे सिद्धिं ददतु ॥ १२३३ ॥ यथा-व्येच्छ्यो नगर
गुणान्-प्रासादनिवासमधुरसमोज्ज्वलादीन् आनयपि अन्येषां व्येच्छानां पुरस्तात् कथयितुं असमर्थे-समर्थो न भवति, तथा-
तेन प्रकारेण येषां सिद्धानां गुणान् आनयपि क्षानी कथयितुं न समर्थो भवति, ते सिद्धा मे सिद्धिं ददतु ॥ १२३४ ॥
ये च सिद्धिसुखं-मुक्तिमुखं सम्प्राप्तास्ते सिद्धा मे-मार्गं सिद्धिं ददतु, कीदृश सिद्धिसुखम् १-‘अनन्त’ न विषये अन्तो-नायो
यस्य तवथा, पुनः ‘अनुत्तरं’ न विषये उत्तरम्-उत्कट यस्माद्यवथा, पुनः अनुपम-न विषये उपमा यस्य तवथा, पुनः
‘सदानन्द’ सदा-सर्वशान्तास्ते आनन्दो यत्र तवथा ॥ १२३५ ॥ ये क्षानादिपञ्चविधाचारम् आचरन्तो लोकांनामनुग्रहार्थं
सदा प्रकाशयन्ति-प्रकटीकृत्यन्ति तान् आचार्यान् अहं नमस्त्वामि-नमस्करोमि ॥ १२३६ ॥

देसकुलजादरूवादपहिं षड्गुणगणोहिं सज्जुत्ता । जे हुति जुगे पवरा ते आयरिए नमंस्सामि ॥
 जे निच्चमप्पमत्ता विगहविरत्ता कसायपरिचत्ता । धम्मोवप्पसत्ता ते आयरिए नमस्सामि ॥१२३८॥
 जे सारणवारणचोयणाहिं पढिचायणाहिं निच्चपि । सारंति निय गच्छं ते आयरिए नमस्सामि ॥
 जे मुणियसुत्तसारा परोवयारिकितप्परा दिंति । तत्तोवप्पसदाण ते आयरिए नमस्सामि ॥ १२४० ॥

ये देशकुलजातिरूपादिकैर्षड्गुभिर्गुणानां गच्छैः—समूहैः समुपक्ताः—साहिताः सन्तः युगे प्रवरा—मुख्या भवन्ति, तानाचार्यान्
 अहं नमस्यामि ॥ १२३७ ॥ ये नित्यम् अप्रमत्ताः—प्रमादरहिताः, पुनः विकथा—राजकथादिकास्ताभ्यो विरक्ता, पुन
 परित्यक्ता कथायाः—क्रोधादयो वैस्ते तथा, पुनर्धर्मोपदेशे सक्ता—लग्नाः यद्वा शक्ताः—समर्थास्तानाचार्यान्ममस्यामि
 ॥ १२३८ ॥ ये आचार्याः स्मारणावारणाचोदनादिभिः पुनः प्रतिचोदनादिभिर्नित्यमपि निज गच्छ सारयन्ति, तत्र
 विस्तृतस्य स्मारण स्मारणा अशुद्ध पठतो धारणं वारणा, अभ्ययनापार्थ प्रेरणं चोदना, कठोरवचनैः प्रेरण प्रतिचोदना,
 इत्य स्मारणादिभिरेव स्वगच्छस्य रचयणं कुर्वन्ति तानाचार्यान्ममस्यामि ॥ १२३९ ॥ मुखितो—ज्ञातः यद्वायां सारो वैस्ते
 तथा, अत एव परोपकारे एवैकस्मिन् तत्पराः सन्तो ये तत्त्वोपदेशदानं ददति, तानाचार्यान्ममस्यामि ॥ १२४० ॥

जेऽणतगुणा विगुणा इगतीसगुणा । अ अहव अट्टगुणा । सिद्धाणतचउक्का ते सिद्धा दिनु मे सिद्धिं ॥
जह नगरगुणे मिक्खो जाणतोऽपि हु कहेउमसमत्थो । तह जेसिं गुणे नाणी ते सिद्धा दिनु मे सिद्धिं ॥
जे अ अणतमणुत्तरमणोवमं सासय सयाणद । सिद्धिसुह सपत्ता ते सिद्धा दिनु मे सिद्धिं ॥
जे पच्चविहायार आयरमाणा सया पयासति । खोयाणणुगहत्थं ते आयरिए नमसामि ॥ १२३६ ॥

ये सिद्धा अनन्तगुणा-अनन्ता ज्ञानादयो येषु ते तथा, पुनर्विगुणा-विगता यथादयो गुणा येभ्यस्ते तथा, स पुनरेकाद-
ष्टव् संस्थानवर्णादिप्रतिषेधरूपा एष गुणा येषु ते तथा, अथवाऽष्टगुणा-अष्टकर्मव्यपसमुद्भवा अष्टौ गुणा येषु ते तथा, पुन
सिद्ध-निष्पन्नम् अनन्तचतुष्कं प्रागुक्तवशा येषां ते तथा, ते सिद्धा मे सिद्धिं ददतु ॥ १२३३ ॥ यथा-भूत-भूत-
गुणान्-प्रासादनिवासमधुररसमोक्षनादीन् ज्ञानव्यपि अन्येषां भूतेन्द्रानां पुरस्ताद् कथयितुं असमर्थ-समर्थो न भवति, तथा-
तेन प्रकारेण येषां सिद्धानां गुणान् ज्ञानव्यपि ज्ञानी कथयितुं न समर्थो भवति, ते सिद्धा मे सिद्धिं ददतु ॥ १२३४ ॥
ये च सिद्धिसुखं-मुक्तिसुखं सम्प्राप्तास्ते सिद्धा मे-ममं सिद्धिं ददतु, कीदृश सिद्धिसुखम् ?-‘अनन्त’ न विद्यते अन्यो-नाशो
वस्य तवशा, पुनः ‘अनुपर’ न विद्यते तत्परम्-उत्कट यस्मादवश्या, पुनः अनुपम-न विद्यते उपमा यस्य तवशा, पुनः
‘सदानन्द’ सदा-सर्वस्मिन्काले आनन्दो यत्र तवशा ॥ १२३५ ॥ ये ज्ञानादिपञ्चविधाचारम् आचरन्तो लोकानामनुप्राप्तव
सदा प्रकाशयन्ति-प्रकटीकृत्यन्ति तान् आचार्यान् इदं नमस्त्वामि-नमस्कृत्योमि ॥ १२३६ ॥

देसकुलजादरूवाद्दर्हिं बहुगुणगणेहिं सज्जुत्ता । जे हुति जुगे पवरा ते आयरिष्ट नमंस्सामि ॥
 जे निच्चमप्पमत्ता विगहविरत्ता कसायपरिचत्ता । धम्मोवप्पसत्ता ते आयरिष्ट नमस्सामि ॥ १२३८ ॥
 जे सारणवारणचोयणाहिं पढिचायणाहिं निच्चपि । सारंति नियं गच्छ ते आयरिष्ट नमस्सामि ॥
 जे सुणियसुत्तसारा परोवयारिकत्तप्परा दिंति । तत्तोवप्पसदाण ते आयरिष्ट नमस्सामि ॥ १२४० ॥

ये देशकुलजातिरूपादिर्केषुभिर्गुणानां गणैः—समूहै संयुक्ताः—साहेताः सन्तः युगे प्रवरा—मुख्या भवन्ति, तानाचार्यान्
 अह नमस्यामि ॥ १२३७ ॥ ये नित्यम् अप्रमत्ताः—प्रमादरहिताः, पुनः विकथा—राजकथादिकास्ताभ्यो विरक्ता, पुन
 परित्यक्ता कथायां—क्रोधादयो यैस्ते तथा, पुनर्धर्मोपदेशे सक्ता—लग्नाः यद्वा शक्ताः—समर्थास्तानाचार्यान्ममस्यामि
 ॥ १२३८ ॥ ये आचार्याः स्मारणाधारणाचोदनादिभिः पुनः प्रतिचोदनादिभिर्नित्यमपि निज गच्छ सारयन्ति, तत्र
 विस्तृतस्य स्मारण स्मारणा अष्टाद पठतो धारण धारणा, अभ्ययनापर्यं प्रेरणं चोदना, कठोरवचनैः प्रेरणं प्रतिचोदना,
 इत्य स्मारणादिभिर्मे स्वगच्छस्य रचय कुर्वन्ति तानाचार्यान्ममस्यामि ॥ १२३९ ॥ सुणितो—ज्ञातः द्वाभ्यां सारो यैस्ते
 तथा, अत एव परोपकारे एवैकस्मिन् तत्पराः सन्तो ये तत्त्वोपदेशदान ददति, तानाचार्यान्ममस्यामि ॥ १२४० ॥

अथमिह जिणसुरे केवलिचन्द्रेऽपि जे पर्यवुज्ज । पयदंति इह पयत्थे ते आयरिए नमस्सामि ॥ १२४१ ॥
जे पावभरकत्ते निवहते भवमहधक्कमि । निरथारयति जीए ते आयरिए नमस्सामि ॥ १२४२ ॥
जे मायत्तायवांधवपमुद्देहितोऽपि इत्थ जीवाण । साहति हिअ कज्ज ते आयरिए नमस्सामि ॥
जे बहुलद्धितमिद्धा साहसया सासण पमावति । रायसमा निच्चिता ते आयरिए नमस्सामि ॥

चिन-अर्हणेव सर-सूर्यस्तमिन् ' अस्तमिवे ' अस्त गते सति पुन केवली-सामान्यकेवली स एव
चन्द्रस्तमिषापि अस्तमिवे सति प्रदीप इव ये इह-सोके पदार्थान् प्रकटयन्ति-प्रकटीकुर्वन्ति, तानाचार्याश्रमस्यामि
॥ १२४१ ॥ पापस्य यो भरः-अतिशयस्तेन आक्रान्ता एव एव भवः-ससार एव यो महानन्यकूपस्तास्मिन् निप-
तवो बीबान् ये निस्तारयन्ति तानाचार्याश्रमस्यामि ॥ १२४२ ॥ अत्र-अस्मिन्संसारे ये आचार्या जीवानां मातृदातृबान्धवप्र-
मुखेभ्यो-जननीजनकभ्रात्रादिभ्योऽपि अधिकं कार्यं साधयन्ति, तानाचार्याश्रमस्यामि ॥ १२४३ ॥ बहुभिर्द्विभ्यभि-
समुद्भवाः-समुद्दिमन्तः, अत एव सह अतिशयैर्वर्धन्ते इति साविश्याः सन्तो ये शासन-चिनमर्तं प्रभावयन्ति-दीपयन्ति,
कीदृशाः-ये रावसमा-मुपजुज्याः, अत एव निर्गता चिन्ता येभ्यस्ते निश्चिन्तास्तानाचार्याश्रमस्यामि ॥ १२४४ ॥

जे वारसगसज्झायपारगा धारगा तयत्थाण । तदुभयवित्थाररया तेऽहं क्षापमि उज्झाप ॥ १२४५ ॥
 पाहाणसमाणेऽवि हु कुणति जे सुत्तधारया सीसे । सयसज्जणपूयणिज्जे तेऽहं क्षापमि उज्झाप ॥
 मोहाहिदहुनदुप्पनाणजीवाण चेषण विंति । जे केऽवि नरिदा हव तेऽहं क्षापमि उज्झाप ॥
 अक्षाणवाहिविदुराण पाणिण सुअरसायस्य सार । जे विंति महविज्जा तेऽहं क्षापमि उज्झाप ॥
 गुणवणभजणमणगयदमशंकुससरिसनाणवण जे । दिंति सया भवियाण तेऽहं क्षापमि उज्झाप ॥
 ये द्वादशाङ्गस्वाध्यायस पारगा - पारगाभिनः पुनः तदर्पानां - द्वादशाङ्ग्या अर्पानां वारकाः, पुनः वदुभयस्य - द्वादशार्थ-
 रूपस्य विस्तारे रता - रक्तास्तानुपाध्यायानहं व्यापामि ॥ १२४५ ॥ ये गुरवो हु - इति निश्चित पापायासमानान् - प्रस्तर
 तुल्यानपि शिष्यान् सूत्रधारया - सूत्ररूपवीच्याशस्त्रधारया सकलजनानां - सर्वलोकानां पूजनीयान् कुर्वन्ति, तानुपाध्यायान्
 अहं व्यापामि ॥ १२४६ ॥ मोह एव अहिः - सर्पस्तेन दष्टा, अत एव नष्टमात्मक्षान् येषां ते नष्टात्मक्षाना, प्रवन्मुता ये
 जीवारतेभ्यो ये केऽपि गुरव चेतना - चैतन्य ददति, के हव ? - नरेन्द्रा इव - विषयेशा इव, तानुपाध्यायानहं व्यापामि
 ॥ १२४७ ॥ अक्षानमेव व्याधिः - रोगस्तेन विधुराः - पीडितास्तेभ्यः प्राणिभ्य सार - प्रधान भुतमेव रसायन - महारोगनाश-
 कौपघ ये महावैद्या इव गुरवो ददति तानुपाध्यायानहं व्यापामि ॥ १२४८ ॥ गुणा एव वनानि सानि भक्षन्तीति गुणवन
 भक्षना ये मया - जातिमदादयोऽप्ये ते एव गज्जा - इस्तिनस्तेषां दमने - वशीकरणे अङ्गुशसदृश यद् क्षान तस्य दानं ये
 गुरवो भक्ष्येभ्य सदा ददति तानुपाध्यायान् अहं व्यापामि ॥ १२४९ ॥

अत्थमिष्ट जिणसूरे केवलिवदेऽपि जे पर्हुबुव्व । पयदंति इह पयस्ये ते आयरिण् नमस्तामि ॥ १२४१ ॥
जे पावमरक्कते निवदंते भवमहधक्कामि । नित्यारयति जीए ते आयरिण् नमस्तामि ॥ १२४२ ॥
जे मायतायवांधवपमुहेहिंतोऽपि इत्थ जीवाणं । साहति हिअ कज्ज ते आयरिण् नमस्तामि ॥
जे षट्ठुल्लिहत्तमिद्धा साइसया सासणं पभावति । रायसमा निव्विता ते आयरिण् नमस्तामि ॥

चिनं-अहंमेव दूरः-सूर्यस्तस्मिन् ' अस्तमिते ' अस्त गते सति पुन केवली-सामान्यकेवली स एव
चन्द्रस्तस्मिन्नापि अस्तमिते सति प्रदीप इव ये इह-लोकं पदार्थान् प्रकटयन्ति-प्रकटीकुरुन्ति, तानाचार्याभिमस्यामि
॥ १२४१ ॥ पापस्य यो भरः-अतिशयस्तेन आक्रान्तान् अत एव भयः-ससार एव यो महान यक्ष्णस्त्वस्मिन् निप-
ततो वीवान् ये निस्तारयन्ति तानाचार्याभिमस्यामि ॥ १२४२ ॥ अथ-अस्मिन्सारे ये आचार्या जीवानां भावुतावचान्यवप्र
मुखेभ्यो-वननीलनक्रभात्रादिभ्योऽपि अधिकं कार्यं साधयन्ति, तानाचार्याभिमस्यामि ॥ १२४३ ॥ षड्भूमिर्लोभियमि
षट्पद्माः-समुद्दिमन्तः, अत एव सह अतिशयैर्वर्धन्ते इति साविश्या सन्तो ये दासनं-चिनमर्तं प्रभावयन्ति-दीपयन्ति,
क्षीयन्ताः-ये राजसमानुपगुण्याः, अत एव निर्गता चिन्ता येभ्यस्ते निश्चिन्तास्तानाचार्याभिमस्यामि ॥ १२४४ ॥

जे दसणनाणचरितरूपणत्तपण दक्केण । साहंति मुक्खमग्ग ते सव्वे साहुणो वदे ॥ १२५४ ॥
 गयटुविहटुट्ठाणा जे झाइअथम्मसुक्कहाणा य । सिक्खति दुविह सिक्ख ते सव्वे साहुणो वदे ॥
 शुच्चिचण गुत्ता तिसक्खरहिया तिगारवविमुक्का । जे पालयति तिपद ते सव्वे साहुणो वदे ॥
 चउविहविगहविरत्ता जे चउविहचउकसायपरिचत्ता । चउहा विसंति भम्मं ते सव्वे साहुणो वदे ॥

ये दर्शनज्ञानचारित्ररूपरत्नत्रयेष मोक्षमार्गं साधयन्ति, कीदृशेन दर्शनं । त्रयेषां ?—'एकेन' एकीभावं गतेन—सम्मि-
 लितेनेत्यर्थः, प्रयाणामेकत्वं विना मोक्षमार्गं न सिद्ध्यतीतिभावः, तान् सर्वान् साधून् ब्रह्म वन्दे ॥ १२५४ ॥ गते द्विविधे-
 द्विप्रकारे दृष्टव्याने—आर्चरैर्द्रोण्ये येभ्यस्ते गतद्विविधदृष्टव्यानाः, च पुनः व्याते वरुणमुद्रव्याने येस्ते तथाभूता सन्ता ये
 द्विविधाशिक्षा—ग्रहयासेवनारूपां शिक्षन्ते, तान् सर्वान् साधून् वन्दे ॥ १२५५ ॥ गुप्तिप्रपेक्ष—मनोवाकायगुप्तिवचनेन गुप्ता
 गुप्तिमन्ताः पुनस्त्रिभिः शुभ्यैः—मायाशून्यादिभिः राहेवा—वर्जितास्तथा त्रिभिर्गौरवैः—श्रद्धिगौरवादिभिर्विमुक्ताः सन्तो ये
 त्रिपदी—क्षानदर्शनचारित्ररूपां पाष्यन्ति, तान् सर्वान् साधून् ब्रह्म वन्दे ॥ १२५६ ॥ चतुर्विधाभ्य—चतुष्प्रकाराभ्यः विक-
 धाभ्यो—राजकयादिभ्यो विरक्ताः, पुनः चतुर्विधा—अनन्ताद्यनभ्यादिभेदाच्चतुष्प्रकारा ये चत्वारः क्रपाया—क्रोधादयस्ते
 परित्यक्ता येस्ते तथा, ईदृशाः सन्तो ये दानादिभेदाच्चतुर्भा—चतुर्भिः प्रकारैर्यमं दिशन्ति—प्ररूपयन्ति, तान् सर्वान् साधू-
 न् ब्रह्म वन्दे ॥ १२५७ ॥

दिक्षुमासजीवियताहं सेसदायाह मुण्डि जे नाया । मुर्चित दिति सया तेऽह झापमि उज्झाप ॥
 अक्षाणंधे होयाया लोयणे जे पसस्थसत्थमुहा । उगवाहयति सन्म तेऽह झापमि उज्झाप ॥ १२५१ ॥
 वावन्नवशचरणरसेण जे खोपपावतावाह । उवसामयति सहसा तेऽह झापमि उज्झाप ॥ १२५२ ॥
 जे रायकुमरतुझा गणनत्तिपरा अ सूरिपयजुग्गा । वायति सीसवग्ग तेऽह झापमि उज्झाप ॥ १२५३ ॥

शेषदानानि दिनमासजीवितानानि ' मुञ्चित्वा ' क्वात्वा ये गुरव सदा मुमत्पन्व झान ददति, तान् तथाप्या-
 यानह व्यापामि, दिन च मासश्च बीधित च-दिनमासजीवितानि तेषु भन्तो येषां तानि शेषदानानि सन्ति क्वात्वा
 मुक्ती भन्तो यस्य तत् मुक्त्यन्तं झाने-श्रुतज्ञानदान ये ददति तानह व्यापामीतिभावः ॥ १२५० ॥ ये गुरवोऽज्ञानेन च
 न्यानि(नां) लोकानां लोकानानि-नेत्राणि प्रशस्तशशस्त्रमुखाद् लोचनपत्रे प्रशस्तशशस्त्रमुखाद् सन्पद् उदूषाटयन्ति, तानुपा-
 व्यापान् अह व्यापामि ॥ १२५१ ॥ द्रापञ्चाशद्वर्षा एव चन्दनरत्न तेन ये गुरवः सहसा-अकस्माद् लोकानां पापता-
 पान् उपशमयन्ति, तानुपाव्यापानह व्यापामि ॥ १२५२ ॥ ये राजकुमारतुल्यः, च पुन गच्छतिपरा-गच्छसमाधान-
 करकतत्पराः तथा हरिपदस्य-आचार्यपदस्य योग्याः शिष्यवर्गं वाचयन्ति-शिष्यवर्गीय वाचनो ददति, तानुपाव्यापानह
 व्यापामि ॥ १२५३ ॥

जे दसगनाण वरितकरयणत्तपण दक्केण । साहंति मुक्खसग्ग ते स^{वे} साहुणो वंदे ॥ १२५४ ॥
 गयटुविहट्टुझाणा जे झाइअथम्मसुक्कझाणा य । सिक्खति दु^{ग्गि}ह सिक्ख ते सव्वे साहुणो वदे ॥
 गुत्तिन्नपण गुत्ता तिसक्खरहिया तिगारविसुक्का । जे पालयति तिपद ते सव्वे साहुणो वदे ॥
 चउविहविगहविरत्ता जे चउविहचउकसायपरिचत्ता । चउहा दिसंति धम्मं ते सव्वे साहुणो वदे ॥

ये दर्शनज्ञानचारित्ररूपरत्नत्रयेण मोक्षमार्गं साधयन्ति, कीदृशेन दर्शनं श्रेयसा ?—' एकेन ' एकीभावं गतेन—सम्मि-
 लितेनेत्यर्थः, त्रयाणामेकत्वं धिना मोक्षमार्गं न सिद्ध्यतीतिभावः, तान् सर्वान् साधून् अह वन्दे ॥ १२५४ ॥ गते द्विविधे-
 द्विप्रकारे दृष्टयाने—आर्चयित्वा स्वये येभ्यस्ते गतद्विविधदृष्टयानां, च पुनः ध्याते धर्म्मस्युत्क्रययाने येस्ते तथाभूता सन्त्या ये
 द्विविधशिष्याः—अहसासेवनारूपां शिष्यन्ते, तान् सर्वान् साधून् वन्दे ॥ १२५५ ॥ गुप्तित्रयेण—सनेवाकायगुप्तिवचणेन गुप्ता
 गुप्तिमन्तः पुनस्त्रिभिः शन्यैः—मायाशून्यादिभि राहेता—वर्जितास्तथा अभिगौरवैः—अद्विगीरवादिभिर्विमुक्ताः सन्तो ये
 त्रिपदी—ज्ञानदर्शनचारित्ररूपां पात्रयन्ति, तान् सर्वान् साधून् वन्दे ॥ १२५६ ॥ चतुर्विधाम्य—चतुष्प्रकाराम्यः विक-
 याम्यो—राक्षकयादिभ्यो विरक्ताः, पुनः चतुर्विधा—अनन्तानुबन्ध्यादिभेदाच्चतुष्प्रकारा ये चत्वारः कयाया—क्रोधादयस्ते
 परित्यक्ता येस्ते तया, ईदृशा सन्तो ये दानादिभेदाच्चतुर्दी—चतुर्भिः प्रकारैषमं दिशन्ति—प्ररूपयन्ति, तान् सर्वान् साधू-
 नह वन्दे ॥ १२५७ ॥

दिशमासजीवियताह सेसदायाह मुण्डिउ जे नाए । मुर्चित दिति सया तेऽह क्षापमि उञ्क्षाप ॥
 अक्षायं धे लोयाए लोयणे जे पसत्थसत्थमुहा । उवाहयति सन्म तेऽह क्षापमि उञ्क्षाप ॥१२५१॥
 वावन्नवणचदणरसेण जे लोयपावतावाह । उवसामयति सहसा तेऽह क्षापमि उञ्क्षाप ॥१२५२॥
 जे रायकुमरतुष्ठा गणतचिपरा अ सुरिपयजुग्गा । वापति सीसवग्ग तेऽह क्षापमि उञ्क्षाप ॥१२५३॥

शेषदानानि दिनमासजीवितानानि ' मुषित्वा ' क्षात्वा ये गुरवः सदा मुपपन्व ज्ञान ददति, तान् तदप्या-
 यानह व्यापामि, दिनं च मासश्च बीषित च-दिनमासजीवितानि तेषु भन्तों येषां तानि शेषदानानि सन्ति इति क्षात्वा
 मुक्तौ भक्तो यस्य तद् मुपपन्व ज्ञान-श्रुतज्ञानदान ये ददति तानह व्यापामीति भावः ॥ १२५४ ॥ ये गुरवोऽभ्यानेन अ-
 न्यानि(नां) लोकानां लोचनानि-नेत्राणि प्रशस्त्वशास्त्रमुखाद् लोचनपदे प्रशस्त्वशास्त्रमुखाद् सन्धर् उद्घाटयन्ति, तानुपा-
 व्यापान् अह व्यापामि ॥ १२५५ ॥ द्वापञ्चाशद्वर्षा एव चन्दनरत्न तेन ये गुरवः सहसा-भक्तत्वाद् लोकानां पापता-
 पान् तपशामयन्ति, तानुपाव्यापानह व्यापामि ॥ १२५६ ॥ ये राजकुमारतुल्याः, च पुनः गच्छतिचिपरा-गच्छसमाधान-
 करवत्तराः तथा सुरिपदस्य-भाषारपदस्य योग्याः शिष्यवर्गं वाचयन्ति-शिष्यवर्गाय वाचनां ददति, तानुपाव्यापानह
 व्यापामि ॥ १२५७ ॥

जे दसपानाणचरित्स्वरयणत्तपणं दक्षेण । साहंति मुखस्वमग्ग ते सव्वे साहुणो वदे ॥ १२५४ ॥
 गयदुविहदुट्टसाणा जे झाइअयम्मसुकसाणा य । सिक्खति दुविह सिक्ख ते सव्वे साहुणो वदे ॥
 गुत्तिचण गुत्ता तिसक्खरहिंया तिगारवविमुक्का । जे पालयति तिपद ते सव्वे साहुणो वदे ॥
 चउविहविगहविरत्ता जे चउविहचउकसायपरिचत्ता । चउहा विसंति धम्मं ते सव्वे साहुणो वदे ॥

ये दर्शनज्ञानचारित्ररूपरत्नत्रयेष मोक्षमार्गं साधयन्ति, कीदृशेन दर्शनं । अथेय १- ' एकेन ' एकीमाव गतेन-सम्मि-
 लितेनेत्यर्थः, अथास्माभेकत्वं विना मोक्षमार्गं न सिद्ध्यतीतिभावः, तान् सर्वान् साधून् अहं वन्दे ॥ १२५४ ॥ गते द्विविधे-
 द्विप्रकारे द्रष्टव्याने-स्मार्त्तरौद्राख्ये येभ्यस्ते गतद्विविधद्रष्टव्यानाः, च पुनः ध्यातं धर्म्ममुक्त्वध्याने यैस्ते तथाभूता सन्ता ये
 द्विविधशिष्याः-ग्रहणासेवनारूपां शिष्यन्ते, तान् सर्वान् साधून् वन्दे ॥ १२५५ ॥ गुप्तित्रयेष-मनोवाकायगुप्तिष्वप्येन गुप्ता-
 गुप्तिमन्तः पुनस्त्रिभिः ग्रन्थैः मायाशून्यादिभिः रोहिता-वर्जितास्त्वया श्रिमिर्गौरवैः-अदिर्गौरवादिभिर्विमुक्ताः सन्तो ये
 त्रिपदी-ज्ञानदर्शनचारित्ररूपां पालयन्ति, तान् सर्वान् साधून् वन्दे ॥ १२५६ ॥ चतुर्विधाभ्य-चतुष्प्रकाराभ्यः विक-
 द्वाभ्यो-रात्रकयादिभ्यो विरक्ताः, पुनः चतुर्विधा-अनन्तातुबन्ध्यादिभेदाष्वतुष्प्रकारा ये चत्वारः कयायाः-क्रोधादयस्ते
 परित्यक्ता यैस्ते तथा, ईदृशाः सन्तो ये दातादिभेदाष्वतुर्द्धा-चतुर्भिः प्रकारैषमं दिशन्ति-प्ररूपयन्ति, तान् सर्वान् साधू-
 नहं वन्दे ॥ १२५७ ॥

दिशमासजीवियताह सेसदायाह मुण्ड जे नाए । मुर्तित दिति सया नेऽह क्षापमि उऽक्षाए ॥
 अक्षाणं धे लोयाए लोयणे जे पसत्यसत्प्रमुहा । उवाहयति सन्म तेऽह क्षापमि उऽक्षाए ॥ १२५ ॥
 वावन्नवणचदणरसेण जे लोयपात्रतावाह । उवसासयति सहसा नेऽह क्षापमि उऽक्षाए ॥ १२५ ॥
 जे रायकुमरतुष्ठा गणतचिपरा अ सूरिपयज्जगा । वापति सीसत्रग तेऽह क्षापमि उऽक्षाए ॥ १२५ ॥

शेषदानानि दिनमासजीवितानि ' मुणित्वा ' क्षात्वा ये गुरवः सदा मुपस्यन्व ज्ञान ददति, तान् उपपन्ना
 यानह व्यापामि, दिन च मासश्च जीवित च-दिनमासजीवितानि तेषु अन्वो येषां तानि शेषदानानि सन्ति इति ज्ञान्य।
 मुक्तौ अन्वो यस्य सत् मुक्त्यन्तं ज्ञान-श्रुतज्ञानदान ये ददति तानह व्यापामीति भाष्य ॥ १२५ ॥ ये गुरवो-ज्ञानेन अ
 न्यानि(नां) लोकानां लोचनानि-नेत्राणि प्रशस्त्वशास्त्रपुष्पात् लोचनपथे प्रशस्त्वशास्त्रपुष्पात् सन्त्यह उद्घाटयन्ति, तानुपा
 व्यापान् अह व्यापामि ॥ १२५ ॥ द्वापञ्चाशदर्थ एव चन्दनरत्न तेन ये गुरवः सहसा-अकस्मात् लोकानां पादता
 पान् उपशामयन्ति, तानुपाव्यापानह व्यापामि ॥ १२५ ॥ ये राजकुमारानुन्या, च पुनः गच्छतिपरा-गच्छसमाधान
 करवत्पराः तथा सूरिपदस्य-श्रावार्थेपदस्य योग्याः शिष्यवर्गं वाचयन्ति-शिष्यवर्गीय वाचनो ददति, तानुपाव्यापानह
 व्यापामि ॥ १२५ ॥

जे दसगनाणचरित्ररूपयणत्तएण दक्केण । साहंति मुखसमगा ते सव्वे साहुणो वदे ॥ १२५४ ॥
 गयदुविहदुदुद्दहाणा जे झाइअधम्मसुकझाणा य । सिक्खति दुविह सिक्ख ते सव्वे साहुणो वदे ॥
 गुत्तिचएण गुत्ता तिसक्खरहिया तिगारवविमुक्का । जे पालयति तिपद ते सव्वे साहुणो वदे ॥
 चउविहविगहविरत्ता जे चउविहचउकसायपरिचत्ता । चउहा दिसंति धम्मं ते सव्वे साहुणो वदे ॥

ये दर्शनज्ञानचारित्ररूपरत्नत्रयेष्व मोक्षमार्गं साधयन्ति, कीदृशेन दर्शनं प्रयेण १- 'एकेन' एकीमात्र भावेन-सन्नि-
 लितेनेत्यर्थः, प्रयाणामेकत्वं विना मोक्षमार्गो न सिद्ध्यतीतिभावः, तान् सर्वान् साधून् ब्रह्म वन्दे ॥ १२५४ ॥ गते द्विविधे-
 द्विप्रकारे द्रष्टव्याने-स्मार्त्तरात्राख्ये येभ्यस्ते गतद्विविधद्रष्टव्यानाः, च पुनः ध्याते धर्म्मसमुद्भूतध्याने येस्ते तथाभूत्वा सन्ता ये
 द्विविधशिष्याः-प्रहयासेवनारूपां शिष्यन्ते, तान् सर्वान् साधून् वन्दे ॥ १२५५ ॥ गुप्तित्रयेष्व-मनोवाकायगुप्तिष्वप्येन गुप्ता-
 गुप्तिमन्तः पुनस्त्रिभिः शून्यैः-मायाशून्यादिभि रार्हता-वर्जितास्त्वया श्रिभिर्गौरवैः-श्रुद्दिर्गौरवादिभिर्विमुक्ताः सन्तो ये
 त्रिपदी-ज्ञानदर्शनचारित्ररूपां पालयन्ति, तान् सर्वान् साधून् वन्दे ॥ १२५६ ॥ चतुर्विधाभ्य-चतुष्प्रकाराभ्यः विक-
 भाभ्यो-राजकयादिभ्यो धिरक्ताः, पुनः चतुर्विधा-अनन्तानुबन्ध्यादिभेदाच्चतुष्प्रकारा ये चत्वारः कपायाः-क्रोधादयस्ते
 परित्यक्त्वा येस्ते तथा, ईदृशाः सन्तो ये दानादिभेदाच्चतुर्द्धा-चतुर्भिः प्रकारैर्धर्म्मं दिशन्ति-प्ररूपयन्ति, तान् सर्वान् साधू-
 न् ब्रह्म वन्दे ॥ १२५७ ॥

दिशमासजीवियनाह सेसवाणाह मुण्डिउ जे नाण । मुर्तित दिंति सया तेऽह झापमि उज्झाप ॥
 अन्नाणधे लोयाण लोयणे जे पसत्पसत्पमुहा । उगवाहयति सन्म तेऽह झापमि उज्झाप ॥१२५॥
 वावन्नवसणचवणरसेण जे जोपपावतावाह । उवसामयति सहसा तेऽह झापमि उज्झाप ॥१२५॥
 जे रायकुमरतुझा गणनचिपरा अ सूरिपयजुगगा । चापति सीसवग तेऽह झापमि उज्झाप ॥१२६॥

येपरानानि दिनमासबीवित्तानि ' मुणित्वा ' ह्यात्मा ये गुरव सदा मुखमन्त सान ददति, तान् उपायान् ।
 यानह व्यापामि, दिन व मासम बीवित व-दिनमासजीवितानि तेषु अन्तो येषां तानि येपरानानि सन्ति इति ज्ञान्या
 मुको अन्तो यस्य त्वं मुक्त्यन्त ज्ञान-भुवज्ञानदान ये ददति तानह व्यापामीतिमाय ॥ १२५० ॥ ये गुरवोऽज्ञानेन अ
 न्यानि(र्नां) लोकानां लोचनानि-नेत्राणि प्रशस्त्वशास्त्रमुखात् लोचनपथे प्रशस्त्वशस्त्रमुखात् सम्पद् उपादयन्ति, तानुपा
 यान् अहं व्यापामि ॥ १२५१ ॥ द्वापञ्चाष्टद्वर्ण एव चन्दनरत्न तेन ये गुरवः सरसा-अकसात् लोकानां पापता
 पान् उपाशामयन्ति, तानुपायानानह व्यापामि ॥ १२५२ ॥ ये राजकुमारानुत्पत्तिः, य युन गवताप्यपरा-गवसमाधान
 करवत्सराः सया सूरिपदस्य-आधारपदस्य योग्याः शिष्यवर्गं चाचयन्ति-शिष्यवर्गाय वाचनां ददति, तानुपायानानह
 व्यापामि ॥ १२५३ ॥

जे दसणनाण चरित्तरयणत्तएण दक्केण । साहंति मुक्खमग्ग ते सव्वे साहुणो वंदे ॥ १२५४ ॥
 गयदुविहदुट्टझाणा जे झाइअधम्ममुक्कझाणा य । सिक्खति दुविह सिक्ख ते सव्वे साहुणो वदे ॥
 शुच्चित्तएण शुत्ता तिमस्सरहिया तिगारवविमुक्का । जे पालयति तिपद ते सव्वे साहुणो वदे ॥
 चउविहविगहविरत्ता जे चउविहचउकसायपरिचत्ता । चउहा दिसति धम्मं ते सव्वे साहुणो वदे ॥

ये दर्शनज्ञानचारित्ररूपरत्नत्रयेण मोक्षमार्गं साधयन्ति, कीदृशेन दर्शनेन० त्रयेण ?—‘ एकेन ’ एकीभावे गतेन—सम्मितेनेत्यर्थः, प्रमाणमेकत्वं विना मोक्षमार्गं न सिद्ध्यतीति भावः, तान् सर्वान् साधून् ब्रूह वन्दे ॥ १२५४ ॥ गते द्विविधे—द्विप्रकारे द्रष्टव्याने—भार्यारौद्राख्ये येभ्यस्ते गतद्विविधद्रष्टव्यानां, च पुनः व्याते धर्मसंशुद्धयाने येस्ते तथाभूता सन्ता ये द्विविधशिष्याः—ग्रहणासेवनारूपां शिष्यन्ते, तान् सर्वान् साधून् वन्दे ॥ १२५५ ॥ गुप्तिप्रयेय—मनोवाकायगुप्तिवचनेन गुप्ता—गुप्तिमन्तः पुनस्त्रिभिः शब्दैः—मायाशब्दादिभि राहेता—वर्जितास्तथा त्रिभिर्गौरवैः—द्व्यदिगौरवादिभिर्विमुक्ताः सन्त्यो ये त्रिपर्दी—ज्ञानदर्शनचारित्ररूपां पालयन्ति, तान् सर्वान् साधून् वन्दे ॥ १२५६ ॥ चतुर्विधाभ्य—चतुष्प्रकाराभ्य. धिक धाभ्यो—राक्षकयादिभ्यो विरक्ताः, पुनः चतुर्विधा—अनन्तानुबन्ध्यादिभेदाच्चतुष्प्रकारा ये चत्वारः कयायाः—क्रोधादयस्ते परित्यक्ता येस्ते तथा, ईदृशाः सन्त्यो ये दानादिभेदाच्चतुर्द्वी—चतुर्भिः प्रकारैर्धर्मं दिशन्ति—प्ररूपयन्ति, तान् सर्वान् साधून् वन्दे ॥ १२५७ ॥

दिष्टमासजीवियताह सेसदायाह मुष्टिउ जे नाण । मुर्चित दिति सया तेऽह क्षापमि उञ्क्षाप ॥
 अन्नायुंघे लेयाण लोपणे जे पसरयसरयमुहा । उवाढयति सन्म तेऽह क्षापमि उञ्क्षाप ॥१२५१॥
 वावन्नवणचदणरसेण जे कोपपावतावाह । उवसामयति सहसा तेऽह क्षापमि उञ्क्षाप ॥१२५२॥
 जे रायकुमरतुह्मा गणसत्तिपरा अ सूरिपयज्जगा । वायति सीसवग तेऽह क्षापमि उञ्क्षाप ॥१२५३॥

शेषदानानि दिनमासजीवितान्तानि ' मुष्टित्वा ' क्षात्वा ये गुरव सदा मुष्यन्त क्षान ददति, तात् उपाभ्या
 यानह व्यापामि, दिनं च मासश्च वीवित च-दिनमासजीवितानि तेषु भन्तो येषां तानि शेषदानानि क्षान्ति क्षात्वा
 मुक्तो भन्तो यस्य तत् मुष्यन्त क्षान-शुवक्षानदान ये ददति तानह व्यापामीतिभाव ॥ १२५० ॥ ये गुरवोऽभ्यान्न भ
 न्त्वानि(तां) लोकाणां लोचनानि-नेत्राणि प्रशस्त्वयाक्षमुखात् लोचनपद्मे प्रशस्त्वयाक्षमुखात् सम्पर् उद्वाटयन्ति, तानुपा
 व्यापान् अह व्यापामि ॥ १२५१ ॥ द्वापञ्चाशदण्य एव चन्दनरस सेन ये गुरव सहसा-भक्तमत् लोकाणां पावता
 यान् उपशामयन्ति, तानुपाव्यापानह व्यापामि ॥ १२५२ ॥ ये राक्षकुमारतुन्या, च पुन गणवत्तिपरा-गणसमायान
 करवत्पराः तथा हरिपदस्य-आचार्यपदस्य योग्याः शिष्यवर्गं वाचयन्ति-शिष्यवर्गाय वाचनां ददति, तानुपाव्यापानह
 व्यापामि ॥ १२५३ ॥

जे दसणनाणचरितरवरयणत्तपणं दक्केण । साहंति मुक्खमग्ग ते सव्वे साहुणो वदे ॥ १२५४ ॥
 गयदुविहदुट्टसाणा जे झाइअथम्मसुक्कसाणा य । सिक्खति वुविह सिक्ख ते सव्वे साहुणो वदे ॥
 शुत्तित्थण शुत्ता तिसक्खरहिंया तिगारवविमुक्का । जे पालयति तिपद ते सव्वे साहुणो वदे ॥
 चउविहविगहविरत्ता जे चउविहचउकसायपरिचत्ता । चउहा दिसति धम्मं ते सव्वे साहुणो वदे ॥

ये दर्शनज्ञानचारिभरूपरत्नश्रेण भोक्षमाणं साधयन्ति, कीदृशेन दर्शनं प्रपेय ?—'एकेन' एकीभावे गतेन—सम्भिलितेनेत्यर्थः, प्रयाणामेकत्वे विना भोक्षमाणं न सिद्ध्यतीतिभावः, तान् सर्वान् साधून् अह वन्दे ॥ १२५४ ॥ गते द्विधिषे—द्विप्रकारे दृष्टव्याने—भार्तरौद्राख्ये येभ्यस्ते गतद्विधिषदृष्टव्यानाः, च पुनः व्याते धर्मशुक्लव्याने येस्ते तथाभूता सन्ता ये द्विविधाशेषां—ग्रहणासेवनारूपां शिचन्ते, तान् सर्वान् साधून् वन्दे ॥ १२५५ ॥ गुप्तित्रयेण—मनोवाक्कायगुप्तिष्वप्येन गुप्ता—गुप्तिमन्तः पुनस्त्रिभिः शब्दैः—मायाशून्यादिभिः रहता—चर्जितास्तथा श्रिमिर्गौरवैः—ऋद्धिगौरवादिभिर्विमुक्ताः सन्तो ये त्रिप्रदी—ज्ञानदर्शनचारिश्ररूपा पालयन्ति, तान् सर्वान् साधून् ह वन्दे ॥ १२५६ ॥ चतुर्विधाभ्य—चतुष्प्रकाराभ्यः विकथाभ्यो—रात्रकयादिभ्यो विरक्ताः, पुनः चतुर्विधा—अनन्तानुपन्यसादिभेदाच्चतुष्प्रकारा ये चत्वारः कथायाः—क्रोधादयस्ते परित्यक्ता येस्ते तथा, ईदृशाः सन्तो ये दानादिभेदाच्चतुर्द्धौ—चतुर्भिः प्रकारैर्धर्मं दिशन्ति—प्ररूपयन्ति, तान् सर्वान् साधून् ह वन्दे ॥ १२५७ ॥

उद्भिन्नपचपमाया निजिअपर्चिदिया य पालेति । पचेव समिर्दओ ते सव्वे साहुणो वदे ॥ १२५८ ॥
 छज्जीवकायरक्खणिउण। हासाइछक्कुमुक्का जे । धारति अ वयछक्क ते सव्वे साहुणो वदे ॥ १२५९ ॥
 जे जियसत्तभया गयअट्टमया नवावि वमगुत्तीओ । पालति अप्पमत्ता ते सव्वे साहुणो वदे ॥
 दसविहधम्म तह वारसेव पढिमाओ जे अ कुब्बति । वारसविह तवोवि अ ते सव्वे साहुणो वदे ॥

उद्भिन्ना लब्धाः पञ्च प्रमादा-मद्यादयो येस्ते तथा, च पुनः निजितानि पञ्चेन्द्रियाणि येस्ते निजितपञ्चेन्द्रिया
 सन्तः पञ्चैव समितीः पालयन्ति, तान् सर्वान् साधून् वन्दे, च पादपूरणे ॥ १२५८ ॥ पञ्चजीवकायानां-पृथिव्यादीनां
 रक्षणे निगुणा-वद्याः, च पुन हासादिपदकाद् मुक्ता-रहिताः सन्तो ये प्रतपद्क-प्राणातिपातपरमणादिरात्रिभोजन-
 पर्यन्तं धारयन्ति, सानित्यादि प्राप्नुव ॥ १२५९ ॥ जितानि इहलोकभयादीनि सप्त भयानि येस्ते तथा, गता अष्टां मदा-
 ज्ञातिमदादयो येभ्यस्ते गताष्टमदाः, पुन अग्रमत्ताः-प्रमादरहिताः सन्तो ये नवापि प्रकगुत्तीः पालयन्ति, तान् सर्वान्
 साधून् वन्दे ॥ १२६० ॥ च पुनः ये दद्याविधं-दद्याप्रकार धर्म-ज्ञानत्यादिक, तथा द्वादशैव प्रतिमाः-साधुसम्बन्धिषनी
 दुर्यन्ति-वसयन्ति, च पुनः द्वादशविधं तपोऽपि-भजनानादिक कुर्वन्ति, तान् सर्वान् साधून् वन्दे ॥ १२६१ ॥

जे सतरसजमगा । उटवूढाडारसहससीलगा । विहरति कम्मभूमिसु ते सव्वे साहुणो वदे ॥१२६३॥
ज सुद्धेवगुरुधम्मतत्तसपत्तिसद्वहणक्ख । वणिणज्जद सम्मसु त सम्मद्वसण नमिमो ॥ १२६३ ॥
जावेगकोटाकोडीसागरसेसा न होइ कम्मठिई । ताव न ज पाविज्जद त सम्मद्वसण नमिमो ॥
भव्वाणमद्धुभगलपरियद्ववसेसभवनिवासाण । जं होइ गठिमेए त सम्मद्वसण नमिमो ॥१२६५॥
ज च तिहा उवसमिअ खओवसमिय च खाइय चेव । भणिय जिणिंदसमए त सम्मद्वसण नमिमो ॥

सप्तदशभेदः सयमः अग्ने-शरीरे येषां ते तथा, पुनरुद्धानि-उत्कर्षेण धृतानि अष्टादशसहसशीलाङ्गानि वैस्ते तथा,
एवम्भूतास्सन्तो ये कर्मभूमिषु पञ्चदशसु विहरन्ति-विचरन्ति, तान् साधून् अह वन्दे ॥ १२६२ ॥ शुद्धा-निर्दोषाः, द्वे-
गुरुधर्मा एववत्त्वसपाचिः-तत्त्वसम्पद तस्याः श्रद्धानं रूपं-स्वरूप यस्य तच्चयाभूत् यद् सम्पक्व द्धर्मे धर्यते तत्सम्पदार्थनं
गुण धय नमामः ॥ १२६३ ॥ यावद् एककोटाकोटिसागरापमाक्षि शेषाणि यस्यां सा तथाभूता कर्मस्थितिर्न भवति तावद्
यस्य श्राभ्यते तत्सम्पदार्थनं नमाम ॥ १२६४ ॥ अर्द्धपुद्गलपरवर्त्तप्रमाणोऽवशेषो भवनिवासः-ससारवासो येषां ते तथा,
तेषां भव्यानां ग्रन्थेः-घनरागद्वेषपरिणामरूपस्य भेदे सति यत्सम्पक्त्व भवति, तत्सम्पदार्थनं नमामः ॥ १२६५ ॥ च पुनः
यत्सम्पक्त्व क्षिनेन्द्राणाम्-अर्हतां समये-सिद्धान्ते त्रिधा-त्रिमिः प्रकारैर्मन्त्रितं-कायितं, तथाहि-औपशमिकम् अन्तर्मुहूर्त्त-
स्थितिकः, चापोपशमिक पद्यष्टिसागरोपमास्थितिकं, च पुनः चायिकं त्रयस्त्रिंशत्सागरापमास्थितिकं, तत्र मध्यम पौद्ग-
लिकं अन्यद्वयमपौद्गलिक, तत्सम्पदार्थनं नमामः ॥ १२६६ ॥

उद्दिष्टप्रपञ्चपमाया निजिअपचिदिया य पालेति । पचेव समिद्धो ते सव्वे साहुणो वदे ॥ १२५८ ॥
 छज्जीवकायस्सत्थानिउण। हासाइछक्कुमुक्का जे । धारति अ वयछक्क ते सव्वे साहुणो वदे ॥ १२५९ ॥
 जे जियसत्तभया गयअट्टमया नवावि वमगुत्तीओ । पालति अप्पमत्ता ते सव्वे साहुणो वदे ॥
 दसविह्वम्म तह बारसेन पढिमाओ जे अ छुवति । बारसविह तवोवि अ ते सव्वे साहुणो वदे ॥

उक्तिमता त्यक्ताः एव प्रमादा-मदादयो येस्ते तथा, च पुनः निजित्वानि पञ्चेन्द्रियाणि येस्ते निजितपञ्चेन्द्रिया
 सन्त पञ्चैव समितीः पात्रयन्ति, तान् सर्वान् साधून् वन्दे, च पादपूरणे ॥ १२५८ ॥ पञ्जीवकायानां-पृथिव्यादीनां
 रस्ये निगुणा-दद्याः, च पुनः हासादिपदकात् मुक्ता-रहिताः सन्तो ये व्रतपदक-प्राणातिपातधिरमणादिराप्रिमोक्षन-
 पर्यन्तं धारयन्ति, तानित्यादि प्राम्बत् ॥ १२५९ ॥ विद्यानि इहलोकमयादीनि सप्त भयानि येस्ते तथा, गता अप्ये मदा-
 जातिमदादयो येम्यस्ते गताष्टमदाः, पुनः अप्रमत्ताः-प्रमादरहिताः सन्तो ये नयापि भक्तगुप्ती पात्रयन्ति, तान् सर्वान्
 साधून् वन्दे ॥ १२६० ॥ च पुनः ये दशविध-दशप्रकार धर्म-दान्त्यादिक, तथा द्वादशैव प्रतिमाः-साधुसम्बन्धिनी
 बुवन्ति-धारयन्ति, च पुनः द्वादशविधं तपोऽपि-अनयनादिक कुर्यन्ति, तान् सर्वान् साधून् वन्दे ॥ १२६१ ॥

जे सतरसजमगा । उट्बूढाट्टारसहससीलगा । विहरंति कम्मभूमिमु ते सन्वे साहुणो वदे ॥१२६३॥
ज सुद्धदेवशुक्लधम्मतत्तसपत्तिसहसणरुव । वणिणज्जद सन्मत्त त सन्महसण नमिमो ॥ १२६३ ॥
जावेगकोडाकोहीसागरसेसा न होइ कम्मठिर्द । ताव न ज पाविज्जद त सन्महसण नमिमो ॥
भट्वाणमद्धुगलपरियहवसेसभवनिवासाण । ज होइ गठिभेए त सन्महसण नमिमो ॥१२६४॥
ज च तिहा उवसमिअ खओवसमिय च खाइय चेव । भणिय जिणिंदसमए त सन्महसण नमिमो ॥

सप्तदशभेदः सयमः अग्ने-शरीरे येषां ते तथा, पुनरुद्धानि-उत्कर्षेण धृतानि अष्टादशसहस्रशीलाङ्गानि यैस्ते तथा,
एवम्भूतास्त तौ ये कर्मभूमिषु पञ्चदशसु विहरन्ति-विचरन्ति, तान् साधून् अह वन्दे ॥ १२६२ ॥ शुद्धा-निर्दोषाः, देव-
शुक्लधर्मा एववत्त्वसपत्तिः-सत्त्वसम्पत् सत्याः अख्यानं रूप-स्वरूप यस्य त्वयाभूत यत् सन्मयत्वं वद्रे वयर्थे तत्सम्पददर्शनं
गुणं यद्य नमामः ॥ १२६३ ॥ यावत् एककोटाकोटिसागरापमादि शेषाणि यस्यां सा तयाभूता कर्मस्थितिर्न भवति तावत्
यत् प्राप्यते तत्सम्पददर्शनं नमाम ॥ १२६४ ॥ अर्द्धपुद्गलपरावर्चप्रमाणोऽयशेषो भवनिवासः-ससारवासो येषां ते तथा,
तेषां मध्यानां ग्रन्थेः-घनरागद्वेषपरिणामरूपस्य भेदे सति यत्सम्पदत्वं भवति, तत्सम्पददर्शनं नमामः ॥ १२६५ ॥ च पुनः
यत्सम्पदत्वं जिनेन्द्राणाम्-अर्हतां समये-सिद्धान्ते त्रिधा-त्रिभिः प्रकारैर्भूतं-कथितं, तथाहि-श्रीपशुभिकम् अन्तर्बुद्धि-
स्थितिकः, चायोपशुभिक पदपट्टिसागरोपमास्थितिकः, च पुनः चायिकं त्रयस्त्रिंशत्सागरोपमास्थितिकः, तत्र मध्यम पाद्म-
लिकं अन्यद्वयमर्पद्रविक, तत्सम्पददर्शनं नमामः ॥ १२६६ ॥

उडिअपचपमाया निळिअपचिंदिया य पालेंति । पचेव समिर्दओ ते सव्वे साहुणो वदे ॥१२५८॥
 छज्जीवकायरक्खणिउण। हासाइछक्खमुक्का जे । धारति अ वयछक्क ते सव्वे साहुणो वदे ॥१२५९॥
 जे जियसत्तभया गयअट्टमया नवावि वमशुत्तीओ । पालति अप्पमत्ता ते सव्वे साहुणो वदे ॥
 दसविहधम्म तह वारसेव पहिमाओ जे अ कुव्वति । वारसविह तवोवि अ ते सव्वे साहुणो वदे ॥

उडिअत्ता त्यक्ताः पञ्च प्रमादा-मपादयो येस्वे तथा, च पुनः निर्दिष्टानि पञ्चेन्द्रियाणि येस्वे निर्दिष्टपञ्चेन्द्रिया
 ण्मिनीः पालयन्ति, तान् सर्वान् साधून् वन्दे, च पादपूरणे ॥ १२५८ ॥ पञ्चजीवकायानां-पृथिव्यादीनां
 ण्मिपदकात् मुक्ता-रहिताः सन्तो ये प्रवपदक-प्राणानिपातविरमणादिरात्रिभोजन
 न्त्यलोकमयादीनि सप्त भयानि येस्वे तथा, गता अर्था मदा-
 पालयन्ति, तान् सर्वान्

सत्त्वन्नुपणीयागमभणियाण जह्मिदियाण तत्ताण । जो सुद्धो अवबोहो त सत्ताण मह पमाण ॥
जेष भक्त्वाभमस्व पिज्जापिज्ज अगम्ममवि गम्म । विज्जाकिच्च नज्जद त सत्ताण मह पमाण ॥१२७३॥
सपलकिरिआण मूल सद्धा लोअंनि तीइ सद्धाप । ज किर हवेइ मूल त सत्ताण मह पमाण ॥
ज मद्दुअओहिमय मणपज्जवरुवकेवलमय च । पचविहं सुपांसिद्ध त सत्ताण मह पमाण ॥
सर्वधैः-अर्हद्विः प्रणीता-अश्रमा ये आगमाः-सिद्धान्वास्तेषु मणितानां प्रोक्तानां यथास्थितानां-सम्मतानां तत्त्वा

नाम्-जीवादिपदार्थानां यः शुद्धोऽवबोधो-ज्ञान तत् सद्धानं मम प्रमाणमस्तीति शेष ॥ १२७२ ॥ येन ज्ञानेन मच्च्य च
अमच्च्य च ज्ञायते, तथा पेय च अयेयं च ज्ञायते, अगम्यं गम्यमपि च वस्तु ज्ञायते, कृत्यं च अकृत्यं च ज्ञायते, तत् सत्ज्ञान
मम प्रमाणम्, अत्राय माषः-मच्च्य-असादि, अमच्च्य-मांसादि, पेय-वस्त्रपूतजलादि, अयेय-सुरादि, गम्यं-स्वस्त्रयादि,
अगम्यं-परस्त्रीमगत्यादि, कृत्य-अर्हिसादि, अकृत्य-हिंसादीति, ज्ञानं विना एतद्विवेको न भवतीत्यर्थः
॥ १२७३ ॥ लोके सकलक्रियाणां-सर्वशुभाशुष्ठानानां मूल भद्राऽस्ति, यस्या भद्राया मूल किलेति-निश्चयेन
यद् ज्ञान भवति, तत् सज्ज्ञान मम प्रमाणम् ॥ १२७४ ॥ यद् ज्ञान पञ्चविध-पञ्चप्रकार सुप्रसिद्ध, तदेव पञ्चविधत्वं विशे-
षणद्वारेणाह-कीदृशम् ?-मतिः ? श्रुताऽऽवयवः ? स्वल्पमस्तेति-मतिश्रुतावधिभयं, च पुनः मनःपर्यव ४ केवल ५ स्वरूपम-
स्तेति मनःपर्यवकेवलमयं तत्सज्ज्ञान मम प्रमाणम् ॥ १२७५ ॥

पण वारा उवसमिअ खओवसमिअ असखसो होइ । ज खाइअ च इकसि त सत्तमइसए नमिमो ॥
 ज धम्मइममूल भाविअइ धम्मपुरएवेस च । धम्मभवणपीठ वा त सत्तमइसए नमिमो ॥
 ज धम्मजयाहार उवसमरसभायए च ज वित्ति । सुणिणो गुणरयणनिहिं त सत्तमइसए नमिमो ।
 जेए विणा नायपिहु अपमाए निष्फल च चारिच । सुखोऽपि नेव ललभइ त सत्तमइसए नमिमो ॥
 ज सहहाणकक्खणनूसएपमुहेहिं बहुअभेएहिं । वणिणजइ सत्तममी त सत्तमइसए नमिमो ॥

यद् औपशमिकम् आसंसारं पञ्च वारात् भवति, तथा चापोपशमिकम् असह्यवारात् भवति, य पुन चापेकम्
 एकश-एकवारं भवति, तदधम्मदर्शनं नमामः ॥ १२६७ ॥ यत् सम्पत्त्व धर्महुमस-धर्मरूपइसस मूल-मूलमिदं भू-
 म्यते, य पुनः धर्मरूपपुरस्य प्रवेश-प्रवेशद्वारमिव भाव्यते, तथा धर्मरूपं यन्नवन-मन्दिर तस्य पीठ वा-ध्यातमिदं भाव्यते,
 तत्सम्पादयेन नमामः ॥ १२६८ ॥ तथा-यत्सम्पत्त्वं धर्मरूपस्य जगत् आधाराभिधायात् पुनयो भुवन्ति-अधपयन्ति, य
 पुनः यत्सम्पत्त्वपुण्यामरूपरसस्य भावनम्-पात्रमिव भाजनं भुवन्ति, तथा-गुहा एव रत्नानि तेषां निधारेव निधाय
 यत्सम्पत्त्व भुवन्ति, तत् सम्पादयेन नमामः ॥ १२६९ ॥ येन सम्पत्त्वेन विना ज्ञानमपि अग्रमाद्य, य पुनभारिदं निष्कल,
 तथा मोक्षोऽपि नैव कल्प्यते, तत् सम्पादयेन नमामः ॥ १२७० ॥ बहवो भेदा येषां ते तथा ते, अद्यापि सबब ९ भूषण-
 प्रमुखैरसम्पत्त्व समये-सिद्धान्ते वर्णयेते, तत्सम्पत्त्वेनं यं नमामः । परमार्थसत्त्ववादीनि चरयारि भद्रानानि, शुभसर्वणा
 दीनि पञ्च लक्षणानि, विनयासने कोषाद्यमित्यदीनि पञ्च सूत्रानि ॥ १२७१ ॥

ज देसाविरहरुव सजवविरहरुवयं च अणुकमसो । होइ गिहीण जईण तं चारित जए जयइ ॥
 नाणपि दसणापि अ सपुणफल फलति जीवाणं । जेण चिअ परिअरिया त चारित जए जयइ ॥
 ज च जईण जहुचरफल सुसामाहयाइ पचविइ । सुपसिद्ध जिणसमए त चारित जए जयइ ॥
 ज पढिवन्न परिणालिय च सम्म परूविय दिन्न । अन्नोसिं च जिणोहिवि त चारित जए जयइ ॥
 उज्जलदाणमखट रज्जसिरिं चइअ चकन्नदीहिं । ज सम्म पढिवन्न त चारित जए जयइ ॥१२८५॥

यथारिण देशविरतिरूपं च पुनः सर्वविरतिरूपक भ्रतुकमेण 'गुहिणां' 'गृहस्थानां' 'यतीनां' 'साधूनां' भवति, गुहिणां
 देशविरतिरूप यतीनां सर्वविरतिरूपमित्यर्थः, तथारिण जगति जयति, सर्वोत्कर्षेण वर्चते इत्यर्थः ॥१२८६॥ ज्ञानमपि दूर्य-
 नमपि च तमे व्यपि येन चारित्र्येण 'परिकरिते' 'परिवृते एव जीवानां सम्पूर्णफल यथा स्यात्तथा 'फलतः' 'फलं दत्तः',
 सम्पूर्णा निकृष्टानि यत्र कर्मणि तत्त्ववैतिकियाधियोपपन्नं, तथारिण जगति जयति ॥ १२८७ ॥ च पुनर्यथारिण 'विनस्रमये',
 विनसिद्धान्ते 'यतीनां साधूनां सुष्ठु-शोभनं सामायिकादि' 'पंचविधं' 'पचप्रकारं सुतराम्-अतिशयेन प्रसिद्ध वर्चते'
 'यथोचर' 'उचरोचराधिक फल यस्य तत्तथा, तथारिण जगति जयति ॥ १२८६ ॥ विनैरपि यथारिण 'प्रतिपन्न' 'अग्नी-
 प्लुतं पुनः परिणालित पुनः सम्पक् प्ररूपित-उपदिष्ट भक्ष्येभ्यो दत्त च तथारिण जगति जयति ॥ १२८४॥ चक्रवर्चिभिः अखण्डां
 पण्णां खण्डानां राज्यश्रिय-राज्यलक्ष्मीं त्यक्तत्वा यथारिण सम्पक् प्रतिपन्न-अग्नीकृत, तथारिण जगति जयति ॥१२८५ ॥

केवलमणोहिण्यपि हु वयस्य लोयास्य कुण्ड उवयार । ज सुयमइरुवेण त सन्नाण मह पमाण ॥
 सुयनाण चेष दुवालसगरुव परुविअ जस्य । लोयाणुवयारकर त सन्नाण मह पमाण ॥ १२७७ ॥
 तत्तुच्चिय ज भव्वा पढति पाढति विंति निसुणति । पूयति लिहावति अ त सन्नाण मह पमाण ॥
 जसस बलेण अज्जवि नज्जइ तियकोयनोपरविचारो । करगहियामलयोपिव त सन्नाण मह पमाण ॥
 अस्स पसायस्य जणा हवति लोयमि पुच्छणिज्जा य । पूज्जा य वयस्यणिज्जा त सन्नाण मह पमाण ॥

केवलमनःपर्यायावधीनामर्थात् केवलादिज्ञानत्रयधारिणामपि, भवचनं यत् श्रुतमविज्ञानरूपेण लोकानां-भव्यञ्चन्तूनां
 उपकारं करोति तद्-तस्मात्कारणात् सत् ज्ञानम्-मतिश्रुतरूपं मम प्रमाणम् ॥ १२७६ ॥ लोकानामुपकारकम् आचारादिद्वाराद्-
 शास्त्ररूपं श्रुतज्ञानमेव यत्र प्ररूपितं तद् सञ्ज्ञानं मम प्रमाणम् ॥ १२७७ ॥ तव-तस्मात्कारणादेव भव्या यद् श्रुतज्ञानं
 पठन्ति पाठयन्ति ददति निपुण्यन्ति-आकर्षयन्ति पूजयन्ति लेखयन्ति च तद् सत्ज्ञान मम प्रमाणम् ॥ १२७८ ॥ यस्य
 श्रुतज्ञानस्य बलेन अद्यापि श्रेयोभयगोचरः-त्रिभुवनविषयो विचारः, कोरे-हस्तवले गृहीतम्, आभलक-आर्द्राभलककल-
 मिव क्षावते तद् सञ्ज्ञान मम प्रमाणम् ॥ १२७९ ॥ यस्य-श्रुतज्ञानस्य प्रसादेन जना-लोका लोके-लोकमध्ये प्रच्छ-
 नीयाः-मण्डं गोम्याः च पुनः पूज्याः-पूजनीयाः च पुनः वर्धनीया-वर्धयितु योग्या भवन्ति, तत्सञ्ज्ञान मम
 प्रमाणम् ॥ १२८० ॥

माया य मयणसुदीरिपमुहाओ राशियाओ समयमि । सुहक्षाणा मरिज्जण तत्थेव य सुरवरा जाया ॥
तत्तो चविज्जण इमे मणुअभव पाविज्जण कयधम्मा । होहिंति पुणो देवा एव चत्तारि वाराओ ॥
सिरिपालभवाड नवमे भवामि संपाविज्जण मणुयत्त । स्वाविज्जण कम्मरासि सपाविस्सति परमपयं ॥
एव भो मगहेसर ! कीद्विय सिरिपालनरवरचरित्ति । सिरिसिद्धचक्रमाहट्पसजुअ चित्तचुज्जकर ॥

माता-कमलप्रभा च पुन मदनसुन्दरीप्रभुखा राश्य' स्वाधुणोऽवसानसमये ह्युमध्यानान्मुत्वा तत्रैव च-नवमे देव-
लोके सुरधरा जाताः ॥ १३०० ॥ ततः-तस्मादेवलोकान्भ्युत्वा इमे-सर्वेऽपि श्रीपालादिजीवा मनुजमव प्राप्य कृतो धर्मो
यस्ते कृतधर्माः सन्तः पुनः देवा भविष्यन्ति, एव धतुरो वारान् मनुष्या देवाश्च भविष्यन्ति ॥ १३०१ ॥ श्रीगीत-
द्वयमे भवे मनुजत्व-मनुष्यत्व सम्प्राप्य कर्मणां राशि-समूहं क्षपयित्वा परमपद-मोक्षं सम्प्राप्स्यन्ति ॥ १३०२ ॥ श्रीगीत-
मत्त्वामी श्रेणिकनृपं वक्ति ' भो मगधेश्वर ' मगधाभिषदेयस्त्वामिन् ! एवम्-अमुना प्रकारेण श्रीपालनान्नो नरवरस्य-
राक्षः चरित्र कथितं, कीदृशं ?-श्रीसिद्धचक्रस्य यन्माहात्म्यं तेन सयुतं-शुक्ल, पुनः लोकानां चित्तेषु चोद्यम्-आश्चर्य करो
सीति चित्तचोद्यकरम् ॥ १३०३ ॥

कप्यतस्स व जस्सेरिमाड सुरनवराण रिळीओ । कुमुमाई फल च सिव त तवपयमेस वदामि ॥
 अक्षतमसज्झाद् कीलाइवि सव्वलोकज्झाद् । सिज्झति क्षवि जेण त तवपयमेस वदामि ॥
 व्हिट्ठिवयाइमगाकपयत्थसरथामि मंगल पढम । जं वद्विज्झइ कोप् त तवपयमेस वदामि ॥
 एव च संयुणतो सो जाओ नवपप्पसु क्षीणमणो । तह कहवि जहा पिक्खइ अप्पाणं तमय चेव ॥
 एयमि समयकाले सहसा पुएण च आउयं तस्स । मरिज्जण सिरिपालो नवमे कप्पमि सपत्तो ॥
 कप्पवरोः-कप्पवृषस्य इव मत्स्य तपस ईर्ष्या. सुरवराणां नरवराणां च श्रद्धयः-सम्पद इमुमानि-पुष्पाणि
 सन्ति, च पुनः शिषं-मोक्ष फलं वर्यते, तद्यथापदमेपोडं वन्दे ॥ १२६५ ॥ अत्यन्तं ब्रह्माप्पानि-साधयितुमशक्यानि
 सर्वाणि लोकानां कार्याणि येन तपसा लीलायाजपि-हेलया एव हटिति-दीप सिध्यन्ति तद्यथापदमेपोडं वन्दे ॥ १२६६ ॥ सां-
 दयिदुर्विक्कादिमङ्गलपदार्थानां सार्थे-समूहे यद्यथा प्रथम मङ्गल वर्यते, तस्य भावमङ्गलरूपत्वाद्, तद्यथापदमेपोडं वन्दे-
 स्तवीमि ॥ १२६७ ॥ एवं-अमुना प्रकारेण च संस्तुयन्-सम्पक् स्तुतिं कुर्वन् स भीपासः तथा कथमपि नवपदेन लीन-
 सुन्नं मनो यस्स स लीनमना जातः, यथा आत्मानं [तन्मानं] तन्मयं-नवपदमयमेव प्रवर्ते-परयति ॥ १२६८ ॥ एत-
 स्मिन् समयरूपे काले सहसा-अकस्माद् तस्स-भीपालस्य आशुभ पूर्व, तदा भीपालो मृता नवमे कप्पे-आनवदेवसाक-
 सम्यक्का ॥ १२६९ ॥

साधुपयविराहणया आराहणया ये दुःखसुखदाहं । तप्ययिरोहिणीवेहि किं नहुः

पचाह शुक्रयाहं ॥ १३०९ ॥

दसशयय विमुक्त परिपालतीह निव्वलमणाय । नारीद्वि सुलसाय जिणराओ कुण्ड सुपससं ॥
नाणपयस्स विराहणफलमि नाओ ह्वेह मास्तुसो । आराहणाफलमी आहरण होइ सीवमर्द ॥
चारित्तपय तह भावओवि आराहिय सिवभवमि । जेणं जंहुकुमारो जाओ कयजणचमुकारो ॥
वीरमर्दए तह कहवि तत्रपयमाराहिय सुरतकंठ । जह दमयतीह भवे फलिदं तं तारिसफलेहि ॥

साधुपदस्य विराधनया आराधनया च क्रमेण शक्तिमयीरोहिणीजीवाभ्यां गुरुकाणि-महान्त्रि दुःखानि सुखानि च किं न हि
प्राप्तानि ? , प्राप्ता न्येवेत्यर्थः ॥ १३०६ ॥ विष्टुर्द-निर्मलं सम्यग्दर्शनपद परि-सामस्त्येन पात्रयन्त्या', पुनः निव्वल मनो
यस्या सा तथा तस्या नार्था अपि सुलसाया-नागपत्न्या जिनराजो-वर्द्धमानः सुरतां प्रशसां करोति ॥ १३१० । ज्ञानपद-
स्य विराधनाफले माधुपयः साधुसर्वो-दृष्टान्तो भवति, विधत्ते आराधनाफले शीलवतीनाम सती आहरण-दृष्टान्तो भवति
॥ १३११ ॥ शिवकुमारमये भावतोऽपि चारित्र्यपद तथा-त्वेन प्रकारेण आराधित येन जम्बुकुमारो जातः, कीदृशः ?-कुतो
जनानां-लोकानां चमत्कारो येन स तथा ॥ १३१२ ॥ वीरमत्या-नृपराश्या तथा-त्वेन प्रकारेण कथमपि तपःपदमाराधित,
यथा दमयन्त्या-नलनरेन्द्रपट्टराश्या मये तद्ययः सुरतकरिव-कम्पयन् इव तादृशीः फलैः फलितम् ॥ १३१३ ॥

तं सोऽकृण सेषियराओ नवपयसमुहसियभावो । पम्णेइ अहह केरिसमेयाण पयाण माहए १ ॥
तो भणइ गयी नरवर । पत्त अरिहतवयपसाएण । देवपालेण रत्त सकत्त कसिपणाधि ॥ १३०५ ॥
सिद्धपयं धायता के के सिवसपय न सपत्ता । सिरिपुडरीयपढवपउममुणिदाइणो लोए ॥ १३०६ ॥
नाहियवायसमब्बिअपावभरोऽवि हु पएसिनरनाहो । ज पावइ सुररिद्धि आपरियएयएयसाओ सो ॥
लहुयपि गुरुवद्धु आराहतोहि वयरमज्झाय । पत्तो सुसाहुवाओ सीसेहि सोहगिरिगुरुणो ॥ १३०८ ॥

वत् भीषाळचारिअं धुत्ता भेषिकराजो नवपदेयु समुहसितो भापो यस्य स तथाभूत्त. एतन् प्रदर्शय भयति-कथयति,
‘अहरे’ वि भावये । एतेषां पदानां कीदृशं माहात्म्य वर्त्तते ? अचिन्त्यमित्यर्थः ॥ १३०८ ॥ तव-एतन्नन्तर गयोऽ-
स्यास्तीति गयी-गणसुह्रीवमो मयाति, हे नरवर-हे राजन् ! अर्हत्पदस्य प्रसादेन देवपालेन-भेष्टिसेवकेन रागय प्राप्त, का
सिकेन भेष्टिनापि शक्रत्वम्-दन्त्रत्वं प्राप्तम् ॥ १३०९ ॥ सिद्धपद-अप्ययन्तो लोके भीषणदरीकपाएदवपद्मवूर्णाद्रादय
के के शिषसम्पद-मुन्निवससुखि न सम्प्राप्ताः ? बहवः सम्प्राप्ता इत्यर्थः, पद्मो-रामचन्द्र ॥ १३०९ ॥ नास्तिरुच्यतेन सम-
न्वितः-सन्वितः पापोत्कर्षो येन स तथाभूतोऽपि प्रवेशिनरनाथः-प्रवेशिनामा नृपो यत् सुराध्यादि-देवादि आप्नोति, स
आचार्यपदस्य प्रसादः ॥ १३०९ ॥ गुरुआ-सिंहगिरिआ उपदिष्ट-निषेदित सपुत्रपसमपि बहवः-बहवः-नामकं उपा-
ध्याय-वाचनाचार्य आराधयन्नि सुसाधुप्राप्तः सम्पन्निवनीताः शिष्या इत्येवमर्थः प्राप्तः ॥ १३०८ ॥

त, सोऽङ्ग सेणिअनरनाहो पमुईअो सच्चिामि । रोमचकवच्चिअतर्णु वद्धावणिय च से देई ॥
 इत्थतरमि तिहुयणभाणू सिरिवद्धमाणजिणनाहो । अइत्थसिसिरीस्सणाहो समगओ तत्थ उज्जाणे ॥
 देवेहिं समवसरण रइय अच्चतसुदर सार । सिरिवद्धमाणासामी उवविट्ठो तत्थ तिजयपहू ॥१३२१॥
 गोयमपमुहेसु गणीसरेसु सकाइप्पसु देवेसु । सेणिअपमुह निवेसु अ तहिं निविट्ठेसु सव्वेसु ॥
 सेणिअमुहिस्स पट्ट पभणइ नरनाह । तुज्झ चिच्चमि । नवपयमाहप्पमिया अइगुरुयं कुणइ अच्छरिय ॥
 तद्वचन भुत्वा श्रेणिकनरनाथः स्वचिषे प्रमुदितो-दण्डितः, पुनः रोमाद्धैः-रोमोद्गमैः कवचिवा-कवचयुक्ता तनुः-
 शरीर यस्य स तथाभूतः सन् ' से ' सि सस्य-वस्मै इत्यर्थः, वद्धापनिकां ददाति-यथोचितं द्रव्यं ददातीत्यर्थः ॥ १३१६ ॥
 अत्रान्तरे-अस्मिन्नवसरे त्रिभुवनमाहुः-त्रैलोक्यद्वयः श्रीवर्द्धमानविननाथः अतिशयश्रिया-प्रातीहार्पाद्यतिशयलक्ष्म्या सना-
 थः-सहितस्त्वप्रोधाने समागतः ॥ १३०२ ॥ देवैः अत्यन्तमुन्दर सारं-प्रधानं समवसरणं रचितं, तत्र-वस्मिन् समवसरणे
 त्रिजगत्प्रभुः श्रीवर्द्धमानस्वामी उपविष्टः ॥ १३२१ ॥ गौतमप्रमुखेषु गणीश्वरेषु-गणशुद्धरेषु शक्रादिकेषु-सौधर्मेत्रादिषु
 देवेषु चः पुनः श्रेणिकप्रमुखेषु नृपेषु-राजसु सर्वेषु तत्र समवसरणे निविष्टेषु-उपविष्टेषु सन्तु ॥ १३२२ ॥ श्रेणिकमुद्गिरय-
 श्रेणिकनृपस्य नामोद्यारं कृत्वा प्रभुः-श्रीवर्द्धमानस्वामी प्रमणति-प्रकर्षेण कथयति, हे नरनाथ-हे राजन् ! इदं नवपद्मा-
 हात्म्यं तव चित्ते अतिगुरुक-महत्तरं आश्चर्यं करोति ॥ १३२३ ॥

किं बहुणा मगद्देशर ! पयाण पयाण भत्तिभावेण । त आगमेसि होहिसि तिरथपरो नरिथ सदेहो ॥
 तम्हा पयाइ पयाइ चेव जिणसासणस्स सव्वरस्स । नाऊण भो भविथा ! आराहह सुद्धभावेण ॥
 पयाइ च पयाइ आराहताण भव्वसत्ताण । हुतु सयावि हु मगलकछाणसमिद्धिविद्धीओ ॥
 एव तिकाखगोअरनाणे सिरिगोयममि गणनाहे । कहिऊण ठिए सेणियराओ जा नमवि मुणिनाह ॥
 उट्टेइ तओ हरिसियचित्तो ता तरथ कोवि नरनाह । विद्धवइ देव । वद्धाविज्जसि वीरागमेण तुम ॥
 हे मगधेयर ! किं बहुना कपणेन ? एतेषां पदानां भक्तिभावेन—भक्तिपरिणामेन त्व आगमिष्यद्भवे तीर्थद्वारे भवि-
 ष्यसि, अत्रार्थे नास्ति सन्देहः ॥ १३१४ ॥ तस्मात् एतानि पदान्येव जिनयासनस्य सर्वस्य क्षात्वा भो भविका ! भो
 मन्था वा शुद्धभावेन यूर्यं आराधयत ॥ १३१५ ॥ एतानि च पदानि आराधयतां भव्यसत्त्वानां—मन्यवर्चिषानां सदापि
 इ इति निमित्तं मन्त्रकल्याणसमृद्धिद्वयो भवन्तु, मन्त्र्य—विषदुपयामरूप, कल्याण—सम्पदुत्कर्षरूप, समृद्धिद्वयः—
 परिवारादिद्विरूपा भवन्तु इत्यर्थः ॥ १३१६ ॥ एवं—अमुना प्रकारेण त्रिकालगोचरं—त्रिकालविषयं ज्ञानं यस्य स तथा,
 तस्मिन् गौतमे गन्धर्वाथे—गन्धर्वे कथयित्वा स्थिते सति श्रेयिकराजो मुनिनाथं नत्वा यावत् ॥ १३१७ ॥ सतः स्थानात्
 उषिष्ठदि, तावत् दर्वित् चिचं यस्य स तथाभूतः कोऽपि पुरुषः सत्र प्रदेशे नरनाथं—राजानं विभ्रपयति, ‘ हे देव ’ हे—
 महाराज ! वीरस्य प्रसोरागमेन—अत्रागमनेन त्वं चर्द्धिष्यसे ॥ १३१८ ॥

रुवाईअसहावो केवलसझाणदसेणाणंदो । जो वेव य परमप्या सो सिद्धप्या न सवेहो ॥ १३२८ ॥
 पचप्पयाणमयायरियमहामतझाणकीलमणो । पचविहायारमओ आयच्चिअ होइ आयरिओ ॥
 सहपाणज्झायदुवाकसगसुत्तत्थतदुभयरहस्सो । सज्झायतप्परप्या एसप्या चेव उवज्झाओ ॥ १३२९ ॥

रूप पौद्गलिकं, रूपं अतीतः अतिक्रान्तः स्वभावो यस्य स तथा, अत एव केवलाः—परिपूर्णाः सज्ज्ञानदर्शनानन्द-
 यस्य स तथाभूतो य एव परात्मा स सिद्धात्मा उच्यते, नात्र सन्देहः ॥ १३२८ ॥ पञ्चप्रस्थानमयो यः आचार्यसम्बन्धी
 महामन्त्रः—प्रधानमन्त्रस्य ध्याने लीनं मनो यस्य स तथा, पुनः पञ्चविधो यः आचारः स प्रधान यस्य सः तथाभूतः
 आत्मा एव आचार्यो भवति, पञ्च प्रस्थानानि च विद्यापीठः सौभाग्यपीठः लक्ष्मीपीठः मन्त्रयोगराजपीठः सुमेरुपीठः—
 नामानि, एषामर्घ्यस्तु क्षरिमन्त्रकन्यात् द्वेयः, भावध्यानमालाप्रकरणे तु अन्यथा पञ्च प्रस्थानान्युक्तानि, तथाहि—अमयप्रस्था-
 नं१ अकरस्थप्रस्थानं२ अहमिन्द्रप्रस्थानं३ तुल्यप्रस्थानं४ कल्पप्रस्थानं५ चेति, एषां पञ्चानां स्वामिनः पञ्चपरमोष्ठिनः इत्यादि
 ॥ १३२९ ॥ महाप्राज्ञेन—ध्यानविशेषेण ध्यातं—चिन्तितं द्वादशज्ञानां क्षेत्रस्य अर्घ्यस्य तदुभयस्य च रहस्य येन स तथा
 पुनः स्वाध्याये—वाचनादिपञ्चप्रकारे तत्पर आत्मा यस्य स तथाभूत एव आत्मा एव उपाध्यायः ॥ १३३० ॥

अथ श्री महोदो वासवियो छि
रुयते जीव १ गद १ इच्छिय ३ का
ए ४ जोग ५ वेए ६ कसाय ७ छे
स्सा ८ सम्मत ९ नाण १० दंसण
११ सजय १२ ज्वज्ज १३ आदा
रे १४ १ नासग १५ परित १६
पकत्त १७ सुहुम १८ सन्नि १९ न
वन्नि २० चरिमेय २१ जीवियखेत
वधे पुग्गल ए महादप्पवेव २२ ए
२ गाथानो विस्तार कहेहे

समुच्चय जीवमा जीवना नेद १४

गुणवाणा १४ जोग १५ उपयोग
१६ देशा ६ इति १ दार

१ नरक गतिमा जीवना नेद ३ स
इतीनो अप्प १ ने प्रजासो २ अ
सइतीनो अप्प ३ गुण ४ प्रथम
जोग ११ ४ मनना ४ वचनना
१ वैक्रेय १ वैक्रेयनो मिश्र १ का
र्मणकायजोग एवं ११ उपयोग ९
३ ज्ञान ३ अज्ञान ३ दर्शन छे
शा ३ प्रथम

२ तिर्थचनि गतिमा जीवना नेद १४

५ प्रथम जोग १३ आह
 मुण० ५ प्रथम जोग १३ आह
 रकना ५ वर्जिने उप० ९॥ ३ ज्ञान
 ३ अज्ञान ३ दर्शन देशा ६
 तिर्थचणीमा जीवना नेद ५ संज्ञी
 नो अप्र० १ ने प्रजासो ५ मुण०
 ५ प्रथम जोग १३ उप० ९ ज्ञान
 ३ अज्ञान ३ दर्श० ३ देशा ६
 मनुष्यनि गतिमा जीवना नेद ३
 संज्ञीनो अप्र० १ प्रजासो ५ अ
 संज्ञीनो अप्र० मुण० १४ जोग
 १५ उप० १५ देशा ६

५ मनुष्यणीमां जीवना नेद ५ संज्ञी
 ना मुण १४ जोग १३ आहार
 कना ५ वर्जिने उप १५ देशा ६
 देवतानि गतिमा जीवना नेद ३
 संज्ञीनो अप्र० १ ने प्रजासो ५
 असंज्ञीनो अप्र० ३ मुण० ४ प
 हिजा जोग ११ । ४ मनना ४ व
 चनना ५ वैक्रेयना १ कर्मणो
 एवं ११ उप ९ देशा ६
 देवानामा जीवना नेद ५ संज्ञी
 नो अप्रजासो १ ने प्रजासो ५

गुण ४ प्रथम जोग ११ । ४ मनना
 ४ वचनना ९ वैक्रेयना ने १ का
 मरणोएव ११ उपयोग ९ ऐशा ४
 सिद्धगतिमा जीवना नेद नथि गु
 णवाणा नथि जोग नथि उपयो ९
 केवलज्ञान १ केवलदर्शन ९ ऐ
 शा नथि एहनो अल्पबहुत्व सर्व
 थि थोभि मनुष्यणी १ तेदथि मनु
 ष्य समुर्लभ नेलता असस्वेक्यु
 णा ९ तेदथि नारकि असस्वेक्यु
 णा ३ तेदथि तिर्यचणी असस्वेक

गुणि ४ तेदथि देवता असस्वेक
 गुणा ९ तेदथि देवी सस्वेकगुणि ६
 तेदथि सिद्धगवत अनतगुणा ९
 तेदथि तिर्यच अनतगुणा ९ इति
 विजो द्वार

१ सद्दिद्यामा जीवना नेद १४ गुण
 १९ प्रथम जोग १९ उपयोग १०
 केवलज्ञान १ केवलदर्शन ९ ए
 ९ वर्जिने ऐशा ६
 ९ एर्केदियमा जीवना नेद ४ सुद्ध
 एर्केदियनो अग्रजासो ने १ प्रजा

तो १ वादर एकेद्वियनो अप्रजासो
३ ने प्रजासो ४ गुण १ प्रथम
जोग ५ उद्गारिक १ उद्गारिकनो
मिश्र १ वैक्रेय ३ वैक्रेयनो मिश्र
४ कर्मणकायजोग ५ उपयोग ३
वे अज्ञान ने १ अचक्षुदर्शन
लेखा ४

५ वेदद्विय १ वेदद्विय १ चजरिद्विय
ए ३ मा जीवना नेद १ पोतपो
ताना अप्रजासो १ ने प्रजासो १
गुण १ पहिला जोग ४ १९ उद्गा

रिकता १ कर्मणनो ने १ व्यवहा
रवचननो एव ४ उपयोग वेदद्विय
तेदद्वियमां ५ । १ ज्ञान १ अज्ञा
न ने १ अचक्षुदर्शन एवं ५ अने
चजरिद्वियमा ६ ते १ चक्षुदर्शन
वधुं एव ६ लेखा ३

६ पंचेद्वियमां जीवना नेद ४ संदि
नो अप्रजासो १ ने प्रजासो १
असंझीनो अप्रजासो ३ ने प्रजा
सो ४ एवं ४ गुण ११ प्रथम जो
ग १५ उपयोग १० केवलज्ञान १

गुण ४ प्रथम जोग ११ । ४ मनना
 ४ वचनना २ वैक्रेयना ने १ का
 मणनो एवं ११ उपयोग ए तेदा ४
 सिद्धगतिमा जीवना नेद नथि गु
 णगणा नथि जोग नथि उपयो २
 केवलज्ञान १ केवलदर्शन २ ते
 दा नथि एहनो अल्पबहुत्व सर्व
 थि थोनि मनुष्याणी १ तेदथि मनु
 प्य समुल्लेभ नेदता असंखेक्यु
 ण २ तेदथि नारकि असखेक्यु
 ण ३ तेदथि तिर्यचणी असखेक

गुणि ४ तेदथि देवता असखेक
 गुणा ५ तेदथि देवी सखेकगुणि ६
 तेदथि सिद्धगवत अनतगुणा ७
 तेदथि तिर्यच अनतगुणा ८ इति
 विजो द्वार

१ सद्विद्यामा जीवना नेद १४ गुण
 १२ प्रथम जोग १५ उपयोग १०
 केवलज्ञान १ केवलदर्शन २ ए
 २ वर्जने तेदा ६
 २ एकेवियमा जीवना नेद ४ सुक्ष्म
 एकेवियनो अप्रजासो ने १ प्रजा

४ गुण १ जोग ३ उप ३ देशा ४
तेजकाय १ वाजकाय २ ए २ मां
जीवना नेद ४ गुण १ जोग तेजमा
३ ने वाजमा ५ ते २ वैक्रेयना वध्या
उप ३ देशा ३

७ त्रशकायमा जीवना नेद १० ते ४
एकेद्रियना वर्ज्या गुण १४ जोग
१५ उपयोग १२ देशा ६

८ अकायामा जीवना नेद नथि गुण ०
नथि जोग नथि उप २ देशा नथि
एहनो अल्पबहुत्व सर्वथि थोभा त्र

सकाय १ तेदथि तेजकाया अस्मरेवे
ऊ गुण २ तेदथि पृथ्वीकाया वि
शेषाद्विया ३ तेदथि अपकाया वि
शेषाद्विया ४ तेदथि वाजकाया वि
शेषाद्विया ५ तेदथि अकाया अ
नंतगुणा ६ तेदथि वनस्पतिकाया
अनंतगुणा ७ तेदथि सकाया वि
शेषाद्विया इति चउथो दार

१ सजोगीमा जीवना नेद १४ गुण
१३ जोग १५ उप १२ देशा ६
७ मनजोगीमा जीवना नेद १ सं

केवलदर्शन २ ए २ वर्ज्या देशा ६
 अणिदिद्यामा जीवनोन्नेद १ साङ्गि
 नो प्रजासो गुणवाणा २ तेरमुं ने
 चउदमु जोग ७। २ मनना ते सत्य
 मन १ व्यवहारमन २ वे वचनना
 ते सत्यवचन १ व्यवहारवचन २
 एव ४ अने उदारिकनो ५ उदारि
 कनो मिश्र ६ कार्मणकायजोग ७
 उपयोग २ केवलज्ञान १ केवल
 दर्शन २ देशा १ शुकल एहनो
 अल्पबहुत्व सर्वथि थोना पचेडिय

१ तेदथि चजरिडिय विशेषाहिया
 २ तेदथि तेदडिया विशेषाहिया ३
 तेदथि वे दडिया विशेषाहिया ४
 तेदथि अणिदिद्या अन्नतगुणा ५
 तेदथि एकेडिया अन्नतगुणा ६ ते
 दथि सडडिया विशेषाहिया ७ इति
 त्रिजो दार समाप्त

१ सकायामा जीवनान्नेद १ ४ गुणा
 १ ४ जोग १ ५ उप १ २ देशा ६
 ४ एथवीकाय १ अपकाय २ वनस्प
 तिकाय ३ ए ३ मा जीवना न्नेद

प्रथम जो १५ उप १० केवलज्ञा
 न १ केवलदर्शन वर्जिते देशा ६
 स्त्रीवेद १ पुरुषवेद २ ए २ मा जी
 वना जेद २ संज्ञीना गुण ए जोग
 १५ पुरुषवेदमा अने स्त्रीवेदमां
 १३ ते २ आहारकना वर्जिते उप
 १० देशा ६
 ४ नपुंसकवेदमा जीवना जेद १४ गु
 ण ए जोग १५ उपयोग १० केवल
 ज्ञान १ केवलदर्शन वर्जिते देशा ६
 ५ अवेदीमा जीवितो जेद १ संज्ञीनो

प्रजाप्तो गुण ६ नवमांथि ते १४
 मांसुधिजोग ११। ४ मनना ४ व
 चनना ने २ उद्गारिकना १ काम
 एतानो एवं ११ उपयोग १५। ३ अ
 ज्ञान वर्जिते देशा १ शुक्ल ए
 हनो अल्पबहुत्व सर्वथि थोभा पु
 रुषवेदी १ तेहथि स्त्रीवेदी संखेऊ
 गुणा २ तेहथि अवेदी अनंतगुणा
 ३ तेहथि नपुंसकवेदी अनंतगुणा
 ४ तेहथि सवेदी विशेषाहिया ५
 इति षोडश

ज्ञानो प्रजासो मुण १३ जोग १४
एक कर्मणो वर्जिने उपयोग
१७ देशा ६

३ वचनजोगीमा जीवना नेद ५ वे
द्विय १ तेद्विय ७ उचरिद्विय ३
असद्गीपचिद्विय ४ सद्गीपचिद्विय
५ ए ५ ना प्रजासा मुण १३ जोग
१४ कर्मण वर्जिने उप १७
देशा ६

४ कायजोगीमा जीवना नेद १४ मु
ण १३ जोग १५ उप १७ देशा ६

५ अजोगीमां जीवनो नेद १ सद्गी

नो प्रजासो मुणवाणु १ चउदमु
जोग नहि उपयोग ७ केवल ज्ञान
ने केवल दर्शन देशा नथि एहनो
अल्पबहुत्व सर्वाथि थोना मनजो
गी १ तेद्विथि वचनजोगी असंखे
ऊमुणा ७ तेद्विथि अजोगी अनंत
मुणा ३ तेद्विथि कायजोगी अनंत
मुणा ४ तेद्विथि सजोगी विशेषाहि
या ५ इति पाचमो द्वार

१ सवेदीमा जीवना नेद १४ मुण ८

प्रथम जी १५ उप १० केवलज्ञा
 न १ केवलदर्शन वर्जिते देशा ६
 स्त्रीवेद १ पुरुषवेद २ ए २ मा जी
 वना जेद २ सद्गीता गुण ए जोग
 १५ पुरुषवेदमां अने स्त्रीवेदमां
 १३ ते २ आहारकना वर्जिते उप
 १० देशा ६
 ४ नपुंसकवेदमा जीवना जेद १४ सु
 एण जोग १५ उपयोग १० केवल
 ज्ञान १ केवलदर्शन वर्जिते देशा ६
 ५ अवेदीमा जीवना जेद १ सद्गीता

प्रजासो गुण ६ नवमाथि ते १४
 मासुधियोग ११ ४ मनजा ४ व
 चनना ने २ उदारिकना १ काम
 एतो एव ११ उपयोग १३ अ
 ज्ञान वर्जिते देशा १ शुकदा ए
 हनो अल्पबहुत्व सर्वथि थोपा पु
 रुषवेदी १ तेदथि स्त्रीवेदी संवेक
 गुणा २ तेदथि अवेदी अनंतगुणा
 ३ तेदथि नपुंसकवेदी अनंतगुणा
 ४ तेदथि सवेदी विशेषादिया ५
 इति ब्रह्मचार

ज्ञानो प्रजासो गुण १३ जोग १४
एक कर्मणो वर्जने उपयोग
१७ देशा ह

३ वचनजोगीमा जीवना नेद ५ वे
द्विय १ तेद्विय ७ उचरिंद्विय ३
असझीपवेद्विय ४ संझीपवेद्विय
५ ए ५ ना प्रजासा गुण १३ जोग
१४ कर्मण वर्जने उप १७
देशा ह

४ कायजोगीमा जीवना नेद १४ गु
ण १३ जोग १५ उप १७ देशा ह

५ अजोगीमा जीवना नेद १ संझी

नो प्रजासो गुणवाणुं १ चउदमु
जोग नहि उपयोग ७ केवल ज्ञान
ने केवल दर्शन देशा नथि एहनो
अल्पबहुत्व सर्वथि थोना मनजो
गी १ तेद्वि वचनजोगी असंखे
ऊगुण ७ तेद्वि अजोगी अनंत
गुणा ३ तेद्वि कायजोगी अनंत
गुणा ४ तेद्वि सजोगी विशेषाहि
या ५ इति पाचमो द्वार

१ सवेदीमां जीवना नेद १४ गुण ८

૧ સલેશીમા જીવના નેદ ૧૪ ગુણ
 ૧૩ જોગ ૧૫ ત્ર્ય ૧૬ લેશા ૬
 ૪ કુળ ૧ નિલ ૨ કાપુત ૩ ૬ ૩
 લેશીમે જીવના નેદ ૧૪ ગુણગણા
 ૬ પ્રથમ જોગ ૧૫ ત્ર્યયોગ ૧૦ વે
 કેવલના વર્ચા લેશા પોત પોતાનિ
 ૫ તેહલેશીમે જીવના નેદ ૩ સદ્ધિ
 નો અપ્રજાસો ૧ પ્રજાસો ૨ બા
 દર એકલિપનો અપ્રજાસો ૩ ગુણ
 ૭ પ્રથમ જોગ ૧૫ ત્ર્યયોગ ૧૦
 લેશા ૧ તેહ

૬ પદ્મલેશીમા જીવના નેદ ૨ સંદ્ધિ
 ના ગુણ ૭ પ્રથમ જોગ ૧૫ ત્ર્ય
 યોગ ૧૦ લેશા ૧ પદમ
 ૭ શુકલલેશીમા જીવના નેદ ૨ સં
 દ્ધિના ગુણ ૧૩ પ્રથમ જોગ ૧૩
 ત્ર્યયોગ ૧૬ લેશા ૧ શુકલ
 ૮ અલેશીમા જીવનો નેદ ૧ સદ્ધિનો
 પ્રજાસો ગુણ ૧ ચત્તદમું જોગ
 નથિ ત્ર્યયોગ ૨ કેવલ જ્ઞાન ૧ ને
 કેવલદર્શન ૨ લેશા નથિ
 ૯ દ્વનો અલપવહુલ્વ સર્વથિ ધોના

१ सकपायीमा जीवना नेद १४ युण
१० प्रथम जोग १५ उपयोग १०
केवलज्ञान १ केवलदर्शन १ व
र्जिते देशा ६

४ क्रोध १ मान १ माया ३ ए ३ मा
जीवना नेद १४ युण ९ जोग १५
उपयोग १० देशा ६

५ लोभकपायीमा जीवना नेद १४
युणवाणा १० पहिला जोग १५
उपयोग १० देशा ६

६ अकपायीमा जीवनो नेद १ संझि

नो प्रजासो गुण ४ उपरजा जोग
११।४ मनना ४ वचनना १ उद्गारि
कना १ कार्मणनो एव ११ उपयोग
५ ज्ञान ४ दर्शन एव ९ देशा ६ ए
हनो अल्पबहुत्व सर्वथि थोला अ
कपायी १ तेदथि मानकमायी अन
तगुणा १ तेदथि कोह कपायी विदो
पाहिया ३ तेदथि मायाकपायी वि
दोपाहिया ४ तेदथि लोभकपायी
विदोपाहिया ५ तेदथि सकपायी
विदोपाहिया ६ इति सातमो वार

१ सदेक्षीमा जीवना चेद १४ गुण

१३ जोग १५ उप १९ देशा ६

४ कृष्ण १ निल ९ काष्ठ ३ ए ३

देक्षीमे जीवना चेद १४ गुणवाणा

६ प्रथम जोग १५ उपयोग १० वे

केवलना वर्ज्या देशा पीत पीतानि

५ तेष्टुदेक्षीमे जीवना चेद ३ सङ्गि

नो अप्रजासो १ प्रजासो ९ बा

दर एकोद्वियनो अप्रजासो ३ गुण

७ प्रथम जोग १५ उपयोग १०

देशा १ तेष्टु

६ पद्मदेक्षीमा जीवना चेद ९ साङ्गि

ना गुण ७ प्रथम जोग १५ उप

योग १० देशा १ पद्म

७ शुक्लदेक्षीमा जीवना चेद ९ सं

ङ्गिना गुण १३ प्रथम जोग १३

उपयोग १९ देशा १ शुक्ल

८ अदेक्षीमा जीवनो चेद १ सङ्गिनो

प्रजासो गुण १ चउदसु जोग

नथि उपयोग ९ केवल ज्ञान १ ने

केवलदर्शन ९ देशा नथि

एहनो अल्पबहुत्व सर्वथि थोना

१ सकपायीमां जीवना नेद १४ गुण
१० प्रथम जोग १५ उपयोग १०
केवलज्ञान १ केवलदर्शन २ व
र्जिते देशा ६

४ क्रोध १ मान २ माया ३ ए ३ मा
जीवना नेद १४ गुण ९ जोग १५
उपयोग १० देशा ६

५ लोचकपायीमा जीवना नेद १४
गुणवाणा १० पहिजा जोग १५
उपयोग १० देशा ६

६ अकपायीमा जीवनो नेद १ सङ्गि

नो प्रजासो गुण ४ उपरदा जोग
११४ मनना ४ वचनना २ उद्गारि
कना १ कर्मणुनो एव ११ उपयोग
५ ज्ञान ४ दर्शन एव ९ देशा ६ ए
हनो अल्पबहुत्व सर्वथि थोभा अ
कपायी १ तेदथि मानकमायी अनं
तगुणा २ तेदथि कोह कपायी विदो
पाहिया ३ तेदथि मायाकपायी वि
दोपाहिया ४ तेदथि लोचकपायी
विदोपाहिया ५ तेदथि सकेकपायी
विदोपाहिया ६ इति सातमो दार

१ सदेशीमा जीवना नेद १४ गुण
 १३ जोग १५ उप १७ देशा ६
 ४ कृष्ण १ निज २ कापुत ३ ए ३
 देशीमे जीवना नेद १४ गुणगणा
 ६ प्रथम जोग १५ उपयोग १० वे
 केवलना वर्ज्या देशा पोत पोतानि
 ५ तेजुदेशीमे जीवना नेद ३ सद्भि
 नो अप्रजासो १ प्रजासो २ वा
 दर एकेदियनो अप्रजासो ३ गुण
 ७ प्रथम जोग १५ उपयोग १०
 देशा १ तेजु

६ पद्मदेशीमा जीवना नेद २ संझि
 ना गुण ७ प्रथम जोग १५ उप
 योग १० देशा १ पद्म
 ७ शुक्लदेशीमा जीवना नेद २ स
 झिना गुण १३ प्रथम जोग १३
 उपयोग १२ देशा १ शुक्ल
 ८ अदेशीमा जीवना नेद १ सद्भि
 प्रजासो गुण १ चउदसु जोग
 नथि उपयोग २ केवल ज्ञान १ ने
 केवलदर्शन २ देशा नथि
 एहनो अल्पबहुत्व सर्वथि थोभा

१ सकपायीमा जीवना चेद १४ शुण
१० प्रथम जोग १५ उपयोग १०
केवलज्ञान १ केवलदर्शन १ व
र्जिते ज्ञेया द

४ क्रोध १ मान १ माया ३ ए ३ मां
जीवना चेद १४ शुण ए जोग १५
उपयोग १० ज्ञेया द

५ लोचकपायीमा जीवना चेद १४
शुणवाणा १० पहिजा जोग १५
उपयोग १० ज्ञेया द

६ अकपायीमा जीवनो चेद १ सङ्गि

नो प्रजासो गुण ४ उपरजा जोग
११।४ मनना ४ वचनना १ उद्गारि
कना १ कर्मणो एवं ११ उपयोग
५ ज्ञान ४ दर्शन एव ए ज्ञेया द ए
हनो अल्पबहुत्व सर्वथि थोभा अ
कपायी १ तेदथि मानकसायी अनं
तगुणा १ तेदथि कोह कपायी विदो
पाहिया ३ तेदथि मायाकपायी वि
दोपाहिया ४ तेदथि लोचकपायी
विदोपाहिया ५ तेदथि सकपायी
विदोपाहिया ६ इति सातमो द्वार

११ मा सुधिजोग १५ उपयोग ७
४ ज्ञान ३ दर्शन देशा ६

५ क्षयोपशमने वेदकसम्यक्कटिष्ठिमां
जीवना नेद ९ सद्गोना गुण च
योपशम सम्यकटिष्ठिमा ४ थि न
वमासुधि अने वेदकमा ४ थि सा
तमासुधिजोग १५ उप देशा ६
६ जायक सम्य० जीवना नेद ९ सं
ज्ञोना गुण ११ चोथाथि ते १४
मासुधिजोग १५ उपयोग ९ ॥ ३
अज्ञान वर्जिने देशा ६

७ मिथ्यात्व दृष्टिमां जीवना नेद १४
गुण १ प्रथमजोग १३ आहारक
ना ९ वर्जिने उपयोग ६ १ ३ अज्ञा
नदर्श देशा ६

८ समाभिध्यात्व दृष्टिमां जीवनी ने
द १ सद्गिनो प्रजाप्तो गुण १ त्रि
जुंजोग १० ४ मनना ४ वचनना
१ उदारिकनो १ कार्मणनो एव
१० उप ६ देशा ६
एहनो अल्पबहुत्व सर्वथि थोभा
सास्वादान समकिति १ तेदथि

शुक्ल ऐशो १ तेदथि पदमऐशो
सखेक्युणा २ तेदथि तेष्टुऐशो
सखेक्युणा ३ तेदथि अऐशो अ
नंतगुणा ४ तेदथि कामुतऐशो अ
नतगुणा ५ तेदथि निगऐशो वि
शेपाहिया ६ तेदथि कृष्णऐशो वि
शेपाहिया ७ तेदथि सऐशो विरो
पाहिया ८ इति ८ मो द्वार

१ समुचय सम्यक्कट्टिमा जीवना
नेद ६ वे ईडिय १ तेईडिय २ च
उरिडिय ३ असइीपंचेडिय ४ ए

४ ना अप्रजासा अने सइीपंचेडि
यनो अप्रजासो ने प्रजासो एवं
६ गुण १२ पहिदु त्रिष्टु वरजीने
जोग १५ उपयोग ९ ॥ ३ अइान
वर्जिने ऐशा ६

२ सास्वादान सम्यक्कट्टिमा जीव
ना नेद ६ गुण विजु जोग १३ आ
दारकना २ वर्जिने उपयोग ६ ॥ ३
इान ३ दर्शन ऐशा ६
३ उपशम सम्यक्कट्टिमां जीवना
नेद २ सइीना गुण ८ चोयाथि

११ मा सुधि जोग १५ उपयोग ७
४ ज्ञान ३ दर्शन देशा ६

५ लघोपशम ने वेदकसम्पत्कदृष्टिमां
जीवना नेद ७ सङ्गीना गुण ल
योपशम सम्पत्कदृष्टिमां ४ थि न
वमांसुधि अने वेदकमां ४ थि सा
तमांसुधि जोग १५ उप ७ देशा ६
लायक सम्पत् जीवना नेद ७ स
ङ्गीना गुण ११ चोथाथि ते १४
मांसुधि जोग १५ उपयोग ९ ॥ ३
अज्ञान वर्जिने देशा ६

७ मिथ्यात्व दृष्टिमां जीवना नेद १४
गुण १ प्रथमजोग १३ आहारक
ना ७ वर्जिने उपयोग ६ ॥ ३ अज्ञा
नदर्श देशा ६

८ समा मिथ्यात्व दृष्टिमा जीवना ने
द १ सङ्गीनो प्रजासो गुण १ त्रि
हुं जोग १० ४ मनना ४ वचनना
१ उदारिकनो १ कर्मणनो एवं
१० उप ६ देशा ६
एहनो अल्पबहुत्व सर्वथि थोना
सारवादान समकिति १ तेदथि

शुकल ऐश्री १ तेदथि पदमऐश्री
सरवेकगुणा २ तेदथि तेखुऐश्री
सरवेकगुणा ३ तेदथि अऐश्री अ
नतगुणा ४ तेदथि कायुतऐश्री अ
नतगुणा ५ तेदथि निजऐश्री वि
शेपाहिया ६ तेदथि कणऐश्री वि
शेपाहिया ७ तेदथि सऐश्री विशे
पाहिया ८ इति ८ मो द्वार

१

समुचय सम्यक्कट्टिमा जीवना
नेद ६ वे इजिय १ तेइजिय २ च
उरिजिय ३ असइीपचेजिय ४ ए

४ ना अप्रजासा अने सइीपचेइ
यनो अप्रजासो ने प्रजासो एव
६ गुण १२ पहिळु त्रिष्ठु वरजीने
जोग १५ उपयोग १॥ ३ अज्ञान
वर्जिने ऐशा ६

२

सास्वादान सम्यक्कट्टिमा जीव
ना नेद ६ गुण बिजुं जोग १३ आ
हारकना २ वर्जिने उपयोग ६॥ ३
ज्ञान ३ दर्शन ऐशा ६

३

उपशम सम्यक्कट्टिमा जीवना
नेद २ सइीना गुण ८ चोथाथि

११ मा सुधि जोग १५ उपयोग ७
४ ज्ञान ३ दर्शन लेशा ६

५ त्रयोपशम ने वेदकसम्यक्कट्टिमा
जीवना नेद ९ सङ्गिना गुण च
योपशम सम्यकट्टिमा ४ थि न
वमासुधि अने वेदकमा ४ थि सा
तमासुधि जोग १५ उप लेशा ६
६ जायक सम्य ७ जीवना नेद ९ सं
ङ्गिना गुण ११ चोथाथि ते १४
मासुधि जोग १५ उपयोग ९ ॥ ३
अज्ञान वर्जिने लेशा ६

७ मिथ्यात्व दृष्टिमा जीवना नेद १४
गुण १ प्रथमजोग १३ आहारक
ना ९ वर्जिने उपयोग ६ १३ अज्ञा
नदर्श लेशा ६

८ समा मिथ्यात्व दृष्टिमा जीवनी ने
द १ सङ्गिनो प्रजासो गुण १ त्रि
लुं जोग १७ ४ मनना ४ वचनना
१ उदारिकनो १ कार्मणनो एवं
१७ उप ६ लेशा ६
एहनो अल्पबहुत्व सर्वथि थोना
सास्वादान समकिति १ तेदथि

शुकल ऐश्री १ तेदथि पदमऐश्री
 सखेक्युणा २ तेदथि तेहुऐश्री
 सखेक्युणा ३ तेदथि अऐश्री अ
 नतगुणा ४ तेदथि कापुतऐश्री अ
 नतगुणा ५ तेदथि निजऐश्री वि
 शेपाहिया ६ तेदथि कृण्णऐश्री वि
 शेपाहिया ७ तेदथि सऐश्री विशे
 पाहिया ८ इति ८ मो दार

१

समुचय सम्यक्कट्टिमा जीवना
 नेद ६ वे इडिय १ तेइडिय २ च
 उरिडिय ३ असहीपचेडिय ४ ए

४ ना अप्रजासा अने सहीपचेडि
 यनो अप्रजासो ने प्रजासो एव
 ६ गुण १२ पहिडु त्रिहुं वरजीने
 जोग १५ उपयोग ९॥ ३ अज्ञान
 वर्जिने ऐश्रा ६

२

सास्वादान सम्यक्कट्टिमा जीव
 ना नेद ६ गुण विजु जोग १३ आ
 दारकना २ वर्जिने उपयोग ६॥ ३
 ज्ञान ३ दर्शन ऐश्रा ६

३

उपशम सम्यक्कट्टिमा जीवना
 नेद २ संझीना गुण ८ चोयाथि

સફીના યુણ ૧૦ જોગ ૧૫ ગપ
યોગ ૭ દેશા ૬

૫ મનપર્યવજ્ઞાનીમા જીવનો નેદ ૧
સફીનો પ્રજાસો યુણ ૭ ગઠથિ
વારમાસુધિ જોગ ૧૪ કાર્મણનો
વર્જિને ગપ ૭ દેશા ૬

૬ કેઠગજ્ઞાનીમા જીવનો નેદ ૧ સ
ફીનો પ્રજાસો યુણ ૭ તેરસું ને
૧૪ સુ જોગ ૭ ગપયોગ ૭ દેશા
૧ પરમશુકલ

૭ અજ્ઞાનીમા જીવના નેદ ૧૪ યુણ ૭

પહિલુ ને ત્રિહુ જોગ ૧૩ આ
હારકના ૭ વર્જિને ગપ ૬।૩ અ
જ્ઞાન ૩ દર્શન દેશા ૬

૯ મતિશ્રુત અજ્ઞાનીમા જીવના નેદ
૧૪ યુણ ૭ પહિલુ ને ત્રિહું જોગ
૧૩ ગપયોગ ૬ દેશા ૬

૧૦ વિનંગ જ્ઞાનીમા જીવના નેદ
૭ સફીના યુણ ૭ પહિલું ને ત્રિહું
જોગ ૧૩ ગપ ૬ દેશા ૬
પ્રહનો અલ્પ બહુલ્વ સર્વથિ થોળા
મનપર્યવજ્ઞાની ૧ તેરથિ અવધિ

उपसम समकिति सखेजगुणा २
 तेदथि मिश्रदृष्टि सखेज्जगुणा ३
 तेदथि चयोपशम समकिति अ
 सखेज्जगुणा ४ तेदथि वेदक सम
 किति सखेज्जगुणा ५ तेदथि ज्ञाय
 कसमकिति अन्नतगुणा ६ तेदथि
 समुचय समकिति विशेषाद्विया ७
 तेदथि मिथ्यात्व दृष्टि अन्नतगुणा
 इति ९ मो द्वार

१ समुचयज्ञानिमा जीवना नेद ६
 वेद्विषय १ तेद्विषय २ चउरिंविषय

३ असंज्ञोपचैर्विषय ४ ए ४ नाअ
 प्रजाता ने सज्ञीनो अप्रजातो ने
 प्रजातो एव ६ गुण १२ परिहृ
 त्रिहं वर्जिने जोग १५ उपयोग ९
 ५ ज्ञान ने ४ दर्शन देशा ६

३ मतिज्ञानी १ श्रुतज्ञानीमां २ जी
 वना नेद ६ गुण १० परिहृत्तुं त्रि
 ह्यु तेरसु चउद्भुतं वर्जिने जोग १५
 उप ७ देशा ६

४ अवधिज्ञानीमा जीवना नेद २

સફીના મુળ ૧૦ જોગ ૧૫ ગપ
યોગ ૭ દેશા ૬

૫ મનપર્યવફાનીમા જીવનો નેદ ૧
સંફીનો પ્રજાસો મુળ ૭ ભઠ્ઠાથિ
વારમામુધિ જોગ ૧૪ કાર્મણનો
વર્જિને ગપ ૭ દેશા ૬

૬ કેવલફાનીમા જીવનો નેદ ૧ સ
ફિનો પ્રજાસો મુળ ૫ તેરમું ને
૧૪ મુ જોગ ૭ ગપયોગ ૫ દેશા
૧ પરમશુકલ

૭ અફાનીમા જીવના નેદ ૧૪ મુળ ૫

પહિલું ને ત્રિહુ જોગ ૧૩ આ
હારકના ૫ વર્જિને ગપ ૬ ૧ ૩ અ
ફાન ૩ દર્શન દેશા ૬

૯ મતિશુત અફાનીમા જીવના નેદ
૧૪ મુળ ૫ પહિલું ને ત્રિહું જોગ
૧૩ ગપયોગ ૬ દેશા ૬

૧૦ વિતંગ ફાનીમા જીવના નેદ
૫ સંફીના મુળ ૫ પહિલું ને ત્રિહું
જોગ ૧૩ ગપ ૬ દેશા ૬
પહનો અલપ વહુલ્વ સર્વથિ થોખા
મનપર્યવફાની ૧ તેહથિ અવથિ

उपसम समकिति सखेजगुणा २
तेदथि मिश्रदृष्टि सखेकगुणा ३
तेदथि ज्योपशम समकिति अ
सखेकगुणा ४ तेदथि वेदक सम
किति सखेकगुणा ५ तेदथि ज्ञाय
कसमकिति अनतगुणा ६ तेदथि
समुचय समकिति विशेषाद्विया ७
तेदथि मिथ्यात्व दृष्टि अनतगुणा
इति ९ मो द्वार

१ समुचयज्ञानिमा जीवना नेद ६
वेदजिय १ तेदजिय २ चजरिजिय

३ असंज्ञीपचैजिय ४ ए ४ नाअ
प्रजासा ने सज्ञीनो अप्रजासो ने
प्रजासो एव ६ गुण १२ परिहृ
त्रिहृ वर्जिने जोग १५ उपयोग ९
५ ज्ञान ने ४ दर्शन ऐशा ६

३ मतिज्ञानी १ श्रुतज्ञानीमां २ जी
वना नेद ६ गुण १० परिहृ जुं जि
हुं तेरमुं चउदमु वर्जिने जोग १५
उप ७ ऐशा ६

४ अवधिज्ञानीमा जीवना नेद २

सङ्गीना गुण १० जोग १५ उप
योग ७ देशा ६

५ मनपर्यवङ्गानीमा जीवनी नेद १
सङ्गीनो प्रजासो गुण ७ ब्रह्माधि
वारमासुधि जोग १४ कर्मणनी
वर्जिने उप ७ देशा ६

६ केकलङ्गानीमा जीवनी नेद १ सं
ङ्गिनो प्रजासो गुण ९ तेरसुं ने
१४ सु जोग ७ उपयोग ९ देशा
१ परमशुकल

७ अङ्गानीमा जीवना नेद १४ गुण ९

पहिणु ने त्रिखु जोग १३ आ
हारकना ९ वर्जिने उप ६। ३ अ
ज्ञान ३ दर्शन देशा ६

८ मतिश्रुत अङ्गानीमा जीवना नेद
१४ गुण ९ पहिणु ने त्रिखुं जोग
१३ उपयोग ६ देशा ६

१० विजंग ज्ञानीमा जीवना नेद
९ सङ्गीना गुण ९ पहिणु ने त्रिखुं
जोग १३ उप ६ देशा ६
एहनो अल्प बहुत्व सर्वधि थोना
मनपर्यवङ्गानी १ तेदधि अवधि

ज्ञानी असख्यात गुण १ तेद्वयि
 मतिज्ञानी ने श्रुतज्ञानी मादोमा
 हि तुल्यने विशेषादिया ४ तेद्वयि
 विभग ज्ञानी असख्यात गुण
 ५ तेद्वयि केवढज्ञानी अनतगुण
 ६ तेद्वयि ज्ञानीविशेषादिया ७
 तेद्वयि मतिश्रुत अज्ञानी मादोमा
 हि तुल्य ने अनतगुण ८ तेद्वयि
 अज्ञानी विशेषादि या १० इति
 १० मो दार

चक्षुदर्शनीमा जीवना नेद ६ चउ

रिजिय १ असदि पचेजिय १ स
 दीपचेजिय ३ ए ३ ना अप्रजासा
 ने प्रजासा गुण ११ प्रथम जोग
 १ ४ कार्मणनो वर्जिने उप १० के
 वजना १ वर्ज्या देसा ६

१ अचक्षुदर्शनीमा जीवना नेद १ ४
 गुण ११ जोग १ ५ उप १० देसा ६
 ३ अवधिदर्शनीमा जीवना नेद १
 गुण ११ जोग १ ५ उप १० देसा ६
 ४ केवढदर्शनीमा जीवनो नेद १ गुण
 ११ उप १० देसा ६

१ ११ उप १० देसा ६

एहनो अल्पबहुत्व सर्वथि थोप्ता
अवधिदर्शनी १ तेदथि चक्षुदर्श
नी अस्स्पातगुणा २ तेदथि केव
जददर्शनी अनतगुणा ३ तेदथि अ
चक्षुदर्शनीय अनतगुणा ४ इति
११ मो दार

२ सजतिमा जीवनो नेद १ संझीनो
प्रजासो गुण ए बडाथि ते १४ मा
सुधि जोग १५ उप ए । ३ अझा
नवर्जिने देशा ६

३ सामायक १ बेदोपरथापनीय २ ए

२ चारित्रमा जीवनो नेद १ सझि
नो प्रजासो गुण ४ बडाथि ए मा
सुधि जोग १४ कर्मणनो वर्जिने
उपयो ७ । ४ ज्ञानने ३ दर्शन एव
७ देशा ६

४ परिहारविशुद्धचारित्रमां जीवनो
नेद १ गुण २ बहु ने सातमुं
जोग ए । ४ मनना ४ वचनना ने
१ उदारिकनो एवं ए उप ७ देशा
३ उपदि

५ सुध्मसंपरायचारित्रमा जीवनो

१ ज्ञानी असख्यात गुणा २ तेद्विधि
 मतिज्ञानी ने श्रुतज्ञानी माहोमां
 हि तुल्यने विशेषादिया ४ तेद्विधि
 विभग ज्ञानी असख्यात गुणा
 ५ तेद्विधि केवढाज्ञानी अनतगुणा
 ६ तेद्विधि ज्ञानीविशेषादिया ७
 तेद्विधि मतिश्रुत अज्ञानी माहोमा
 हि तुल्य ने अनंतगुणा ८ तेद्विधि
 अज्ञानी विशेषादि या १० इति
 १० मो द्वार
 १ चक्षुदर्शनीमा जीवना नेद ६ चउ

रिचिय १ असदि पंचेदिय २ स
 द्वीपचेदिय ३ ए ३ ना अप्रजासा
 ने प्रजासा गुण १२ प्रथम जोग
 १ ४ कर्मणनो वर्जिने उप १० के
 वजना २ वर्ज्या देशा ६
 २ अवक्षुदर्शनीमा जीवना नेद १ ४
 गुण १२ जोग १ ५ उप १० देशा ६
 ३ अवधिदर्शनीमा जीवना नेद २
 गुण १२ जोग १ ५ उप १० देशा ६
 ४ केवढादर्शनीमा जीवनो नेद १ गुण
 २ तेरमुचउद्दमुंजोग ७ उप २ देशा १

त्रिधा सरवेक्ष्यगुणा ३ तेदृथि वेदी
 पर्यापनीयचारित्रिया सरवेक्ष्य
 णा ४ तेदृथि सामायकचारित्रिया
 सरवेक्ष्यगुणा ५ तेदृथि संजति वि
 शेषाद्विधा ६ तेदृथि सजतासंजति
 असंख्यातगुणा ७ तेदृथि ॥ नो स
 जति ॥ नो असजति ॥ नो संजतासं
 जति अनतगुणा ८ तेदृथि असंज
 ति अनतगुणा ९ इति १७ मो दार
 १ सागारोवजतामा जीवना चेद १४
 गुण १४ जोग १५ उप १७ देशा ६

२ अणगारोवजतामा जीवना चेद
 १४ गुण १३ दशसुं वर्जिने जोग
 १५ उप १७ देशा ६
 एहनो अल्पबहुत्व सर्वथि योना
 अणगारोवजता १ तेदृथि सागारो
 वजता सरवेक्ष्यगुणा ७ इति १३ मो
 दार
 १ आहारकमां जीवना चेद १४
 गुण १३ पहिजाजोग १४ कर्म
 णनो वर्जिने उप १७ देशा ६
 २ अणहारकमा जीवना चेद ८

चेद १ गुण १ दशसु जोग ए उप
योग उ देशा १ शुकल

६ यथाख्यातचारित्र्यमा जीवनी चेद
१ गुण ४ उपल्ला जोग ११ । ४ मन
ना ४ वचनना ९ उदारिकना ने
१ कर्मणनो उप ए । ३ अज्ञान व
र्जने देशा १

७ सजतासजतिमा जीवनी चेद १
गुण । १ पाचसु जोग १९ आहार
कना ९ ने १ कर्मणनो वर्जने उप
योग ६ । ३ ज्ञान ने ३ दर्शन देशा ६

८ असंजतिमाजीवना चेद १ ४ गुण ।

४ प्रथमजोग १३ आहारकना ९
वर्जने उप ए । ३ ज्ञान ३ अज्ञान
३ दर्शन देशा ६

ए नो सजति॥ नो असजति॥ नो सज
ता सजतिमां जीवनी चेद ७ गुण ७
जोग ७ नथि ने उप ७ ९ देशा नथि
एहनो अल्पबहुत्व सर्वथि थोभ्रा
सुक्ष्मसपरायचारित्रिया १ तेहथि
परिहारविशुद्धचारित्रिया संवेक
गुणा ९ तेहथि यथाख्यातचारि

११ ते मनपर्यवज्ञान नहि
 देशा ६
 एहनो अल्पबहुत्व सर्वथि थोभा
 नासगा १ तेद्वथि अनासगा अ
 नतगुणा २ इति १५ मोक्षार
 १ परीतससारिमा जीवना न्नेद १४
 गुण १४ जोग १५ उप १२ देशा ६
 २ अपरीतससारीमा जीवना न्नेद
 १४ गुण १ पहिदु जोग १३ आ
 क्षरकना २ वर्जिने उप ६ अज्ञा
 न ३ दर्शन ३ देशा ६

३ नोपरीतनो अपरीतमा जीवना
 न्नेद ७ गुण ७ जोग ७ नथि उप २
 देशा नथि एहनो अल्पबहुत्व सर्व
 थि थोभा परीत १ तेद्वथि नो परीत
 नो अपरीत अनंतगुणा २ तेद्वथि
 अपरीत अनंतगुणा ३ इति
 १६ मोक्षार
 १ प्रजासामा जीवना न्नेद ७ गुण
 १४ जोग १५ उप १२ देशा ६
 २ अप्रजासामा जीवना न्नेद ७ गुण
 ३ ते पहिदुं बिजुं ने चउथुं जोग

सात अप्रजाप्ता ने १ संज्ञिनो
प्रजाप्तो एव ८ गुण ५ परिहृ
विष्टु चोष्टु तेरमुं ने चञ्द्रमुं ए ५
जोग १ कार्मणनो उपयोग १० म
नपर्यवज्ञान १ ने चचुदर्शन ९ ए
९ वर्जिने देशा ६

एहनो अल्पबहुत्व सर्वथि थोप्रा
अणाहारक १ तेदथि आहारक
असखेक्युणा ९ इति १४ मो वार
नासगामा जीवना न्नेद ५ वेदंजि
य १ तेदजिय ९ चजरिजिय ३ अ

संज्ञीपचेजिय ४ सज्ञीपचेजिय ५
ए ५ ना प्रजाप्ता गुण १३ प्रथम
जोग १४ कार्मणनो वर्जिने उपयो
ग १९ देशा ६

अनासगामा जीवना न्नेद १० ते
१४ मांथि वेदजिय १ तेदजिय ९
चजरिजिय ३ असंज्ञीपचेजिय ४
ए ४ वर्ज्या गुण ५ ते परिहृ १
विष्टु ९ चोष्टु ३ तेरमुं ४ चञ्द्रमु
५ ए ५ जोग ५ ते ९ उद्गारिकना
९ वैक्रेयना ने १ कार्मणनो उप

११ ते मनपर्यवद्भान नहि

लेखा ६

एहनो अल्पबहुत्व सर्वाधि थोना
जासगा १ तेहथि अजासगा अ
नंतगुणा २ इति १५ मोक्षार

१ परीतससारिमां जीवना न्नेद १४

गुण १४ जोग १५ उप १७ लेखा ६

२ अपरीतससारीमा जीवना न्नेद

१४ गुण १ पहिलुं जोग १३ आ

हारकना २ वर्जने उप ६ अद्भा

न ३ दर्शन ३ लेखा ६

३ नोपरीतनो अपरीतमां जीवना

न्नेद ७ गुण ७ जोग ७ नाथि उप २

लेखा नाथि एहनो अल्पबहुत्व सर्व

थि थोना परीत १ तेहथि नो परीत

नो अपरीत अनंतगुणा २ तेहथि

अपरीत अनंतगुणा ३ इति

१६ मोक्षार

१ प्रजातामां जीवना न्नेद ७ गुण

१४ जोग १५ उप १७ लेखा ६

२ अप्रजातामा जीवना न्नेद ७ गुण

३ ते पहिलुं विजुं ने चउधुं जोग

५ ते १ उदारिकना १ वैक्रेयना ने
१ कर्मणो उप ९ । ३ ज्ञान ३
अज्ञान ३ दर्शन एव ९ देशा ६
नो प्रजासा ॥ नो अप्रजासामा जी
ना नेद ० गुण ० जोग ० नहि उप ०
१ देशा नथि

एहनो अल्पबहुत्व सर्वथि थोप्र
नो प्रजासा ॥ नो अप्रजासा १ तेद
थि अप्रजासा अनतगुणा १ तेद
थि प्रजासा सर्वेकगुणा ३ इति
१७ मो दार

१ सुक्ष्ममा जीवना नेद १ सुक्ष्म
एकेद्विचनो अप्रजासो १ ने प्रजा
सो १ गुण १ प्रथम जोग ३ वे उ
दारिकना ने १ कर्मणो उप ३
वे अज्ञान १ अवचतुदर्शन ए ३
देशा ३

१ बादरमा जीवना नेद ११ ते १ सु
क्ष्मना वर्ज्या गुण १४ जोग १५ उ
पयोग ११ देशा ६
३ नोसुक्ष्मनो बादरमा जीवना नेद ०
गुण ० जोग ० नथि उप ० १ देशा

नथि एहनो अल्पबहुत्व सर्वथि
 थोभानो सुक्ष्मनो वादर १ तेहथि
 वादर अनतगुणा २ तेहथि सुक्ष्म
 असखेकगुणा ३ इति १८ मो दार
 १ सङ्गीमा जीवना नेद २ गुण १२
 पहिला जोग १५ उप १० केव
 लना २ वर्ज्या देशा ६
 २ असङ्गीमां जीवना नेद १२ ते २
 सङ्गीना वर्ज्या गुण २ प्रथम
 जोग ६। २ उदारिकना २ वैक्रेय
 ना १ कार्मणनो १ व्यवहार वच

ननो एव ६ उप ६। २ ज्ञान २
 अज्ञान २ दर्शन एव ६ देशा
 ४ प्रथम
 ३ नो सङ्गी ॥ नो असंङ्गीमां जीवनो
 नेद १ सङ्गीनो प्रजासो गुण २
 तेरसु चउदसुं जोग ७ उपयोग २
 देशा १ परम शुक्ल एहनो अ
 ल्पबहुत्व सर्वथि थोभा संङ्गी १ ते
 हथि नो संङ्गीनो ॥ असंङ्गी अनंत
 गुणा २ तेहथि असंङ्गी अनंत
 गुणा ३ इति १९ मो दार

१ नव्यमाहि जीवना नेद १४ गुण
 १४ जोग १५ उप १७ ऐशा द
 २ अन्नव्यमा जीवना नेद १४ गुण
 १ प्रथम जोग १३ आहारकना
 २ वर्जिने उप द ऐशा द
 ३ नो नव्य ॥ नो अन्नव्यमा जीवना
 नेद ७ गुण ७ जोग ७ नथि उपयोग
 २ ऐशा नथि
 एहनो अल्पबहुत्व सर्वथि थोमा
 अन्नव्य १ तेदथि नो नव्यनो अ
 नव्य अन्नतगुणा २ तेदथि नव्य

अन्नतगुणा ३ दति १० मो दार
 १ चरममा जीवना नेद १४ गुण
 १४ जोग १५ उप १७ ऐशा द
 २ अचरममां जीवना नेद १४ गुण
 १ प्रथमजोग १३ आहारकना २
 वर्जिने उप ७ ऐशा द
 एहनो अल्पबहुत्व सर्वथि थोमा
 अचरम १ तेदथि चरम अन्नतगु
 णा २ दति २१ मो दार
 १ समुच्चयकेवलीमा जीवना नेद २
 संझीना गुण ११ उपजा जोग

१५ उप ए । ३ अज्ञान वर्जिने
लेशा ६

२ वीतरागिमा जीवनी नेद १ गुण
४ जोग ११ उप ७ ए लेशा १

३ जुगलियामा जीवना नेद २ सं
झीना गुण २ पहिलुं ने चउधुं जोग
११ ते ४ मनना ४ वचनना २ उ
दारिकना ने १ कार्मणनो एव ११
उप ६ वे ज्ञान वे अज्ञान वे दर्श
न एव ६ लेशा ४ प्रथम

४ असझीतिर्यचमा जीवना नेद २

गुण २ प्रथम जोग ४ ते २ उदा
रिकना १ कार्मणनो ने १ व्यव
हार वचननो एव ४ उपयोग ६ ते
२ ज्ञान २ अज्ञान २ दर्शन एव
६ लेशा ३ प्रथम समुर्लिस मनु
ष्यमा जीवनी नेद १ गुण १ पहि
लु जोग ३ ते २ उदारिकना ने १
कार्मणनो एव ३ उपयोग ३ ते वे
अज्ञान ने १ अचनुदर्शन एव ३
लेशा ३

एहनो अल्पबहुत्व सर्वथि थोभा

वीतरागी १ तेद्विधि छुगलीया स
खेळ्ळुणा २ तेद्विधि समुर्धिम मनु
द्य असखेळ्ळुणा ३ तेद्विधि अस
द्दी तिर्थेच असंखेळ्ळुणा ४ तेद्वि
धि समुचय केवली अनतगुणा ५
१ उदारिक शरिरमा जीवना जेद
१४ गुण १४ जोग १५ उप १२
देशा ६

२ वैक्रेयशरिरमा जीवना जेद ४ ते
२ सद्दीना ने १ असद्दीतिर्थेचनो
अप्रजासो अने १ बादर वाज्जकाय

नो प्रजासो अने एवं ४ गुण ७
प्रथमजोग १२ ते २ आहारकना
ने १ कर्मणनो ए ३ वर्ज्या उप ०
१० ते २ केवलीना वर्ज्या देशा ६

३ आहारकशरिरमा जीवनो जेद १
सद्दीनो प्रजासो गुण २ बहुने सा
तसुं जोग १२ ते २ वैक्रेयना ने १
कर्मणनो ए ३ वर्ज्या उप ० ७ ते
४ ज्ञानने ३ दर्शन देशा ६

५ तेजस कर्मणशरिरमा जीवना जेद

१४ गुण १४ जोग १५ उपयोग
१९ देशा ६
एहनो अल्पबहुत्व सर्वथि थोप्रा
आहारक शरिरी १ तेदथि वैक्रेय

शरिरी असख्यातगुणा ९ तेदथि
उद्गारिक शरिरी असख्यातगुणा
३ तेदथि तेजस कर्मण शरिरी
मांद्गेमाहि तुल्य ने अनतगुणा ५

इति मद्गेटो बासवियो समाप्त

वीतरागी १ तेद्विधि लुगळीया स
 रेळ्ळुणा २ तेद्विधि समुर्विम मनु
 प्य असरेळ्ळुणा ३ तेद्विधि अस
 झी तिर्थेच असंरेळ्ळुणा ४ तेद्वि
 धि समुचय केवळी अनतगुणा ५
 १ उदारिक दारिमा जीवना नेद
 १४ गुण १४ जोग १५ उप १२
 उेशा ६
 २ वैक्रेयदारिमा जीवना नेद ४ ते
 २ संझीना ने १ असझीतिर्थेचनो
 अप्रजासो अने १ बादर वाउक्राय

नो प्रजासो अने एव ४ गुण ७
 प्रथमजोग १२ ते २ आदारकना
 ने १ कर्मणनो ए ३ वर्ज्या उप ०
 १० ते २ केवळना वर्ज्या उेशा ६
 ३ आदारकदारिमा जीवना नेद १
 सझीनो प्रजासो गुण २ बहुने सा
 तसुं जोग १२ ते २ वैक्रेयना ने १
 कर्मणनो ए ३ वर्ज्या उप ० ७ ते
 ४ ज्ञानने ३ दर्शन उेशा ६
 ५ तेजस कर्मणदारिमा जीवना नेद

२१ चोथा देवलोकना देवता अस०
 २२ त्रिजा देवलोकना देवता अस०
 २३ विजी नरकना नारकी असखे०
 २४ समुर्वेम मनुष्य असखेजगुणा
 २५ बीजा देवलोकना देवता अस०
 २६ बीजा देवलोकनी देवी संखेज०
 २७ पेला देवलोकना देवता संखेज०
 २८ पेला देवलोकनी देवी सखेज०
 २९ नवनपति देवता असखेजगुणा
 ३० नवनपतिनी देवी सखेजगुणी
 ३१ पेजी नरकना नारकी असखे०

३२ खेचर पुरुष असखेजगुणा
 ३३ खेचरनीस्त्रि संखेजगुणी
 ३४ थलचर पुरुष सखेजगुणा
 ३५ थलचरनी स्त्रि सखेजगुणी
 ३६ जलचर पुरुष सखेजगुणा
 ३७ जलचरनी स्त्रि सखेजगुणी
 ३८ व्यतर देवता संखेजगुणा
 ३९ व्यतरनी देवी संखेजगुणी
 ४० जोतिषी देवता सखेजगुणा
 ४१ जोतिषीनी देवी सखेजगुणी
 ४२ खेचर नपुसक सखेजगुणा

अथ श्रीप्रतापु वोढनो अल्पबहु
त्वदारतिस्थते

१ सर्वधी धोषा गर्भज मनुष्य

२ मनुष्यणी संखेजगुणी

३ वादर तेजकाया प्रजाप्ता अस०

४ अनुतर विमानना देवता असं०

५ उपली त्रिकना देवता संखेजगुणा

६ मज्जमत्रिकना देवता संखेजगुणा

७ हेवली त्रिकना देवता संखेजगुणा

८ वारमा देवलोकना देवता संखे०

९ इय्यारमा देवलोकना देवता सं०

१० दसमा देवलोकना देवता संखे०

११ नवमा देवलोकना देवता संखे०

१२ सातमी नरकना नारकी असं०

१३ वठी नरकना नारकी असंखेज०

१४ आवमा देवलोकना देवता अ०

१५ सातमा देवलोकना देवता अ०

१६ पाचमी नरकना नारकी अस०

१७ वठा देवलोकना देवता असंखे०

१८ चौथी नरकना नारकी असंखे०

१९ पाचमा देवलोकना देवता अस०

२० त्रिजी नरकना नारकी असंखे०

६२ वादर अपकाया अप्रजाता अप०
 ६३ वादर वाज अप्रजाता असरेवे०
 ६४ सुक्ष्म तेज अप्रजाता असंखेज०
 ६५ सुक्ष्म पुढवी अप्रजाता विसे०
 ६६ सुक्ष्म अप अप्रजाता विसेसा०
 ६७ सुक्ष्म वाज अप्रजाता विसेसा०
 ६८ सुक्ष्म तेज प्रजाता सखेजगुणा
 ६९ सुक्ष्म पुढवी प्रजाता विसेसादी०
 ७० सुक्ष्म अप पर्यासा विसेसादीया
 ७१ सुक्ष्म वाज पर्यासा विसेसादीया
 ७२ सुक्ष्म निगोदीया अपर्यासा अप०

७३ सुक्ष्म निगोदीया प्रजाता संखे०
 ७४ अनव्य अनतगुणा
 ७५ पन्निवाद समदिगी अनंतगुणा
 ७६ सिद्धन्नागतजी अनतगुणा
 ७७ वादर वणसई प्रजाता अनत०
 ७८ वादर प्रजाता विसेसादीया
 ७९ वादर वणसई अपर्यासा असं०
 ८० वादर अप्रजाता विसेसादीया
 ८१ समुचे वादर विसेसादीया
 ८२ सुक्ष्म वणसई अपर्यासा असं०
 ८३ सुक्ष्म अपर्यासा विसेसादीया

४३ थलचर नपुंसक सखेजगुणा
 ४४ जलचर नपुंसक सखेजगुणा
 ४५ चरिंजिय प्रजाता सखेजगुणा
 ४६ पर्वजिय प्रजाता विसेसादीया
 ४७ वेजिय प्रजाता विसेसादीया
 ४८ तेजिय प्रजाता विसेसादीया
 ४९ पर्वेजिय अप्रजाता असखेजगुण
 ५० चरिंजिय अप्रजाता विसेसादी
 ५१ तेजिय अप्रजाता विसेसादीया
 ५२ वेंजिय अप्रजाता विसेसादीया

५३ प्रत्येक सरिरी बादर वनस्पति०
 प्रजाता असखेजगुणा
 ५४ बादर निर्गोदीया प्रजाता अस०
 ५५ बादर पुढवीकाया प्रजाता अ०
 ५६ बादर अपकाया प्रजाता अस०
 ५७ बादर वाजकाया प्रजाता अस०
 ५८ बादर तेजकाकाया अप्रजाता अ०
 ५९ बादर प्रत्येक सरिरी वणसई०
 अप्रजाता असखेजगुणा
 ६० बादर निर्गोदीया अप्रजाता अ०
 ६१ बादर पुढवी अप्रजाता अस०

ॐ पुस्तक पणितराज पूज्यश्री ४ देवजीस्वामीना शिष्य लाधाजीस्वामि पास
शुद्ध करावी

भावक जगवानदास केवलदासे

मुवईसां निर्णयसागर लापखानामां ठपावी प्रसिद्ध कर्युं

संवत् १९४२

किंमत ८ आना

आ पुस्तकनो सर्व प्रकारे सरकारना धारा प्रमाणे हस्त मातेके स्वाधीन राख्योवे

८४ सुक्ष्म वणसई पर्यासा सखेज०
 ८५ सुक्ष्म पर्यासा विसेसाहीया
 ८६ सुक्ष्म समुचे विसेसाहीया
 ८७ नव्य सिधीया विसेसाहीया
 ८८ निगोदिया जीव विसेसाहीया
 ८९ वणसई जीव विसेसाहीया
 ९० एर्केजीया जीव विसेसाहीया
 ९१ तिर्यच जीव विसेसाहीया
 ९२ मिथ्यादृष्टी जीव विसेसाहीया

९३ अविरति जीव विसेसाहीया
 ९४ सकासाया जीव विसेसाहीया
 ९५ उजमळा जीव विसेसाहीया
 ९६ सजोगी जीव विसेसाहीया
 ९७ संसारळा जीव विसेसाहीया
 ९८ सव्वजीवा विसेसाहीया

॥ इतिश्री अठाणु बोलनो अल्प
 बहुल्व सपूर्ण ॥

॥ इतिश्री प्रकरणसम्यहनो प्रथम नाग सपूर्ण ॥

१७१

भाषार्थ का दिव्य चन्द्र शान मठ, बयपुर

श्रीप्रकरणसंग्रह प्रथमभाग समाप्त

